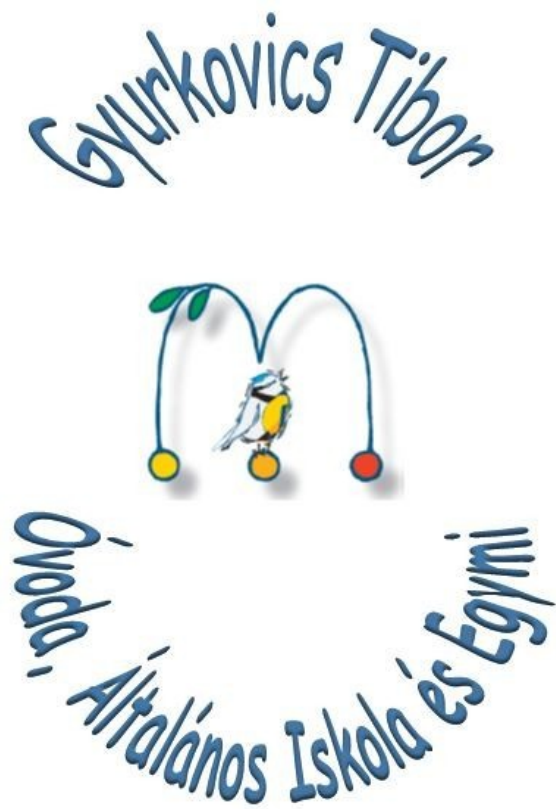

GYURKOVICS TIBOR ÓVODA ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS EGYSÉGES
GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY
1172 BUDAPEST, NAPLÁS ÚT 60.
OM: 038431

PEDAGÓGIAI PROGRAM

2020.

Tartalom:

Bevezetés.....	13
Az intézmény adatai.....	13
A pedagógiai program készítésénél és módosításakor figyelembe vett jogszabályok.....	14
Történeti visszatekintés, az intézmény fejlődésének bemutatása.....	15
Az intézmény életében, működésében meghatározó jelentősebb állomások, változások rövid összefoglalása.....	15
Intézményi szintű összevonások.....	16
Szakmai innovációk, pályázatok.....	16
Intézményi szétválások.....	17
Új lehetőségek.....	17
Helyzetelemzés.....	17
Az intézmény működési, gazdasági területe, társadalmi helyzete.....	17
Demográfiai mutatók alakulása az intézményben, kiemelt figyelemmel a sajátos nevelési igényű gyermekekre, tanulókra.....	18
Az intézmény jelenlegi helyzete, feladatai:.....	19
Az intézményben működő szervezeti egységek a 2020-2021- es tanévben.....	20
A GYURKOVICS TIBOR ÓVODA, ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS EGYMI SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE	21
Küldetésnyilatkozat.....	22
Nevelőtestületünk küldetésének tekinti:.....	23
Jövőképünk.....	23
A megvalósítás garanciája:.....	23
Nevelési program.....	24
Az intézményünkben folyó nevelő-oktató munka általános pedagógiai alapelei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai.....	24
Pedagógiai alapelveink.....	24
Nevelésünk, oktatásunk sajátosságai:.....	24
A nevelő-oktató munkánk során a következő elvek betartására, alkalmazására törekszünk:.....	25
Normalizációs elv.....	25
Az elfogadás elve.....	25
A hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve.....	25
A család, mint elsődleges szocializációs közeg védelmének, támogatásának elve.....	25
Egyénre szabottság, egyéni sajátosságok figyelembevételének elve.....	25
Fokozatosság és differenciálás elve.....	25
Az érthetőség elve.....	25
Motivációs bázis feltérképezésének elve.....	25

Tevékenységek központúság elve.....	26
Gyakorlatközpontúság elve.....	26
A következetesség elve.....	26
A vizuális támogatás, szemléletesség elve.....	26
Visszacsatolás és megerősítés elve.....	26
Egyensúly a készségfejlesztés és az ismeretszerzés között.....	26
Komplexitás elve.....	26
A személyiségfejlesztés, az oktatás nevelő hatásának elve.....	27
Pedagógiai értékeink.....	27
Fontosnak tartjuk:.....	27
Alapvető nevelési-oktatási céljaink, feladataink.....	28
Egységes céljaink:.....	28
Sikerkritériumaink a gyermek/ tanul életkorához és képességeihez mérten:.....	29
Nevelő-oktató munkánk eszközei, eljárásai.....	29
Alkalmazott, speciális fejlesztési eljárások, módszerek.....	30
Alapozó terápia.....	30
A terápia menete.....	30
Alkalmazható, javasolt:.....	30
Logopédiai terápiák, ellátás:.....	31
Feladata:.....	31
Konduktív pedagógia, konduktív nevelés.....	31
Egyéb alkalmazott terápia.....	32
Az intézményegységek nevelési-oktatási céljai, feladatai, fejlesztési területei.....	33
Intézményünk egységei:.....	33
Óvodai nevelési program.....	33
Bevezető.....	33
Az óvoda elérhetősége:.....	33
Felvétel az óvodába.....	33
Óvodai nevelésünk alapelvei.....	34
Nevelési koncepciónk.....	34
Az óvodai nevelés célja.....	35
Az óvodai nevelés általános feladatai.....	36
a.) Az egészséges életmód alakítása.....	36
b.) Érzelmi-akarati nevelés és szocializáció.....	36
c.) Anyanyelvi nevelés, értelmi fejlesztés.....	36
Szokások kialakítása.....	37
A fejlesztés legfontosabb területei:.....	37

Az óvodai élet megszervezésének elvei.....	38
Személyi feltételek.....	38
Tárgyi feltételek.....	38
A konténerben csoportszobán kívül rendelkezésre álló egyéb helységek:.....	39
Autizmus specifikus környezet és eszközök.....	39
Protetikus környezet kialakítása.....	39
Óvodai tagozatunkon a napirend a következőképpen alakul:.....	40
Az óvoda kapcsolatai.....	41
Kapcsolatok a szülői házzal.....	41
Együttműködésünk akkor lehet hatékony:.....	41
Külső kapcsolatok.....	42
Gyermekvédelem, esélyegyenlőség.....	42
Céljaink:.....	42
Feladataink:.....	42
Konkrét feladataink:.....	43
Prevenációs feladatok:.....	43
Korrekciós feladatok:.....	43
Speciális feladat:.....	43
Fejlesztési célok.....	44
Tevékenységi formák a gyógypedagógiai óvodai csoportban.....	45
A képességfejlesztés végzése a célzott tevékenységeken keresztül történik.....	45
a.) Mozgásfejlesztés.....	45
b.) Anyanyelvi nevelés, fejlesztés.....	46
c.) Játék.....	48
d.) Vizuomotoros fejlesztés, rajzolás, mintázás, kézimunka.....	49
e.) Zenei nevelés, ének, zene és énekes játék.....	50
f.) Külső világ tevékeny megismerése.....	51
g.) A külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése.....	52
h.) Önkiszolgálás, munka jellegű tevékenységek.....	52
i.) A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	53
j.) Rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozások.....	54
Autizmus spektrumzavarral élő gyermekek óvodai nevelési folyamata.....	55
Az autizmussal élő gyermekek óvodai nevelésének célja az elemi adaptív viselkedések kialakítása:.....	55
A fejlesztési területeken:.....	55
A gyermekekkel kapcsolatos gondozási feladatok ellátása:.....	56
A fejlesztés fő területei:.....	56
Ellenőrzés, értékelés, mérés.....	63
Az óvodai tagozat egészségfejlesztéssel kapcsolatos sajátos céljai, feladatai:.....	63

Az óvodai tagozat közösségfejlesztéssel kapcsolatos sajátos céljai feladatai:.....	64
Az általános iskola nevelési programja.....	65
Kiemelt feladataink:.....	65
Az alkalmazott nevelési módszereinket meghatározza:.....	66
A meggyőzés, a felvilágosítás, a tudatosítás módszerei:.....	66
Kiemelten fontosnak tartjuk:.....	66
Képzési profilunk.....	66
Speciális iskolai csoportjaink.....	66
A nevelés-oktatás szervezeti keretei színterei.....	67
A tanítás-nevelés során alkalmazott oktatásszervezési formák:.....	67
Általános iskola nevelési programja – tanulásban akadályozott tanulók számára.....	68
Főbb feladataink a nevelő-oktató munka során:.....	68
Fontosnak tartjuk a továbbiakat:.....	69
Oktatási módszereink a tanulási munka irányításának szempontjai szerint.....	69
Tanári irányításhoz kapcsolódó módszerek:.....	69
A pedagógus és a tanulók közös munkáján alapuló módszerek:.....	70
A tanulók önálló munkáján alapuló módszerek:.....	70
Sikerkritériumok:.....	70
Általános iskola nevelési programja – értelmileg akadályozott tanuló számára.....	70
Az értelmileg akadályozott tanulók nevelésének sajátos, kiemelt céljai:.....	71
Főbb feladataink a nevelő-oktató munka során.....	71
A speciális gyógypedagógiai fejlesztés során alkalmazott oktatásszervezeti formáink:.....	71
Leggyakrabban alkalmazott pedagógiai módszereink:.....	72
Sikeresnek ítéljük tevékenységünket az értelmileg akadályozott tanulóinknál, ha:.....	72
Az autista csoportok speciális nevelési-oktatásicéljai, feladatai, eszközei.....	73
Az autizmus spektrum zavarral élő tanulók nevelésének sajátos, kiemelt céljai:.....	73
A fejlesztés területei:.....	74
Kapcsolatteremtés, fenntartás fejlesztése során:.....	74
A kommunikációs készségek fejlesztésének feladatai:.....	74
A kognitív készségek fejlesztése során fontos:.....	75
A tanulók fejlesztésének megtervezése.....	75
A célok megvalósításához felhasznált speciális módszerek, eljárások.....	75
A csoportok működése, tárgyi, személyi feltételek.....	76
Sikerkritériumok:.....	76
Súlyosan és halmozottan sérült gyermekek otthoni nevelése, oktatása.....	76
Tanulóink összetétele, képzési profilunk.....	76
Az ellátás helyszíne, megszervezése, tárgyi és személyi feltételei.....	76
Az otthoni ellátás speciális programja.....	76

A nevelő, oktató munka sajátos alapelvei, speciális eszközei, eljárása.....	76
Főbb feladataink a nevelő-oktató munka során.....	78
Alkalmazott munkamódszereink, pedagógiai módszereink.....	78
A komplex pedagógiai program elemei:.....	78
A heti bontású tematikus, éves program.....	78
Heti- és napirend kialakításának szempontjai:.....	79
Konduktív pedagógiai feladatsorok („fekvő”, „ülő”):.....	79
Az egyéni fejlesztések.....	79
A fejlesztés területei:.....	79
Az ellenőrzés és értékelés módja, gyakorisága, mérőeszközei:.....	81
Az értékelés szempontjai, területei:.....	81
A napi haladás folyamatos értékelése.....	81
A félévi és év végi értékelés.....	81
Kapcsolattartás a szülővel - a napi kapcsolattartás jelentősége.....	81
Utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat.....	82
Az utazó tanári hálózat sajátos, kiemelt alapelvei:.....	82
Céljaink:.....	82
Az utazó hálózat részei:.....	83
Az integrációs utazó tanári hálózat tevékenységei.....	83
Az ellátás helyszínei:.....	85
Logopédiai ellátás.....	85
Célok:.....	85
Célcsoport:.....	85
A logopédiai ellátás formája:.....	85
A logopédus feladatai:.....	85
A logopédus feladatai összefoglalva:.....	86
Az ellátás tárgyi feltételei:.....	86
Mozgásfejlesztés konduktori ellátás.....	86
Célok:.....	86
Feladataink:.....	87
A mozgásfejlesztés, konduktív ellátás formája:.....	87
Eredményesség.....	87
Az ellátás tárgyi feltételei:.....	87
Utazó gyógypedagógiai hálózat, komplex gyógypedagógiai fejlesztés.....	88
Céljaink:.....	88
Feladataink:.....	88
A sajátos nevelési igényű óvodás vagy iskolás gyermekkel való foglalkozás terén:.....	88
Az integrációval kapcsolatos „Jó gyakorlataink”.....	90

- 1 Az első „Jó gyakorlat” neve: Autizmus spektrum zavarral élő kisgyermek felkészítése integrált nevelésre vizuális támogatással.....90
- 2 A második „Jó gyakorlat” neve: „Kérlek, mondd!” – az elektív mutizmus kezelésének egy módja 91
- 3 A harmadik „Jó gyakorlatunk” neve: „Nekünk a figyelem játék!” - Figyelemfejlesztés alsó tagozatos gyermekek számára, kiscsoportos formában.....91

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladataink.....92

Általános céljaink és feladataink:.....	92
Konkrét feladataink és tevékenységeink:.....	92
A személyiségfejlesztés színterei és eszközei.....	93
A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos sajátos céljaink és kiemelt feladataink az óvodai tagozaton. .	93
A súlyosan és halmozottan sérült gyermek otthoni nevelésének oktatásának személyiségfejlesztéssel kapcsolatos céljai, feladatai:.....	94
A teljeskörű egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladataink:.....	94
A teljeskörű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok megvalósulása.....	97
A teljes körű iskolai egészségfejlesztés az alábbi részterületeken jelentkező hatások révén eredményezi a hatékonyság növekedését (indikátor-tényezők):.....	102
Az intézmény együttműködik, bevonja az alábbi szervezeteket, intézményeket az egészségfejlesztési tevékenység megvalósításába:.....	102
A súlyosan és halmozottan sérült gyermekek otthoni nevelésének, oktatásának egészségfejlesztéssel kapcsolatos sajátos, kiemelt céljai, feladatai:.....	103
A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok:.....	104
A közösségfejlesztéssel, együttműködéssel kapcsolatos feladatok.....	104
A súlyosan és halmozottan sérült gyermekek otthoni nevelésének, oktatásának közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatai:.....	105
Az iskola szereplőinek, közösségeinek együttműködésével kapcsolatos feladatok:.....	106
A pedagógusok helyi intézményi feladatai.....	107
A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje.....	111
A sajátos nevelésű tanulók megsegítése.....	112
Tehetséges tanulók fejlesztése, - tehetséggondozás.....	113
A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tennivalók.....	114
A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkózását segítő program.....	116
A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység.....	117
A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje.....	118
A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei, kapcsolattartásának formái.....	119
A nevelők és a tanulók kapcsolattartása.....	119
A pedagógusok és a szülők kapcsolattartása.....	120
A pedagógusok és a pedagógiai munkát segítők kapcsolattartási formái:.....	121
Az iskola vezetésének és közösségeinek külső kapcsolatai, együttműködése iskolán kívüli intézményekkel.....	121
A tanulmányok alatti vizsgák szabályai.....	123

A vizsgatárgyak részei és követelményei tagozatonként (minden vizsga esetében).....	125
Iskolánkban az alábbi tanulmányok alatti vizsgákat szervezzük:.....	125
Osztályozó vizsga:.....	126
Pótló vizsga:.....	127
Javító vizsga.....	127
Különbözeti vizsga.....	127
Az iskolába jelentkező tanulók felvételének és átvételének helyi szabályai.....	128
Törvényi háttér:.....	128
Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei:.....	128
Helyi tanterv.....	130
A helyi tanterv kiválasztásának és elkészítésének szempontrendszere iskolánkban, megnevezése...	130
A tantárgyi struktúra felépítése.....	130
A kötelező, kötelezően választható és szabadon tervezhető tanórai foglalkozások megnevezése, óraszámai, az általános iskolai intézményegységben.....	131
A tanulásban akadályozott tanulók tantárgyi rendszere, óraszámai.....	131
Az értelmileg akadályozott tanulók tantárgyi rendszere óraszámai.....	133
Az autizmus spektrum zavarral élő tanulók tantárgyi rendszere, óraszámai.....	135
Autizmus spektrum zavarral élő és tanulásban akadályozott tanulók esetén.....	135
Autizmus spektrum zavarral élő és értelmileg akadályozott tanulók esetén.....	137
A választott kerettanterv megnevezése.....	140
A tanórán kívüli foglalkozások.....	140
A tanórán kívüli foglalkozások formái intézményünkben.....	140
Szabadon választott tanórán kívüli foglalkozások szervezése, a részvétel feltételei:.....	140
További szempontok:.....	140
Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elve.....	141
A kiválasztás elvei:.....	141
A tankönyvválasztás további szempontjai:.....	141
A NAT-ban meghatározott pedagógiai feladatok megvalósításának részletes szabályai. .	142
Kulcskompetenciák fejlesztése.....	142
A különböző képességprofillal rendelkező diákok alapkompentenciái:.....	142
A tanulás kompetenciái.....	142
A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi).....	142
A digitális kompetenciák.....	143
A matematikai, gondolkodási kompetenciák.....	143
A személyes és társas kapcsolati kompetenciák.....	143
A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái.....	144
Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák.....	144

Az értelmileg akadályozott tanulók.....	145
A tanulás kompetenciái.....	145
A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi).....	145
A digitális kompetenciák.....	145
A matematikai, gondolkodási kompetenciák.....	145
A személyes és társas kapcsolati kompetenciák.....	146
A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái.....	146
Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák.....	146
Enyhe értelmi fogyatékos tanulók integrált (inkluzív) és a gyógypedagógiai intézményekben megvalósuló nevelése.....	147
A tanulás kompetenciái.....	147
A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi).....	147
A digitális kompetenciák.....	147
A matematikai, gondolkodási kompetenciák.....	148
A személyes és társas kapcsolati kompetenciák.....	148
A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái.....	148
Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák.....	148
Súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók nevelése.....	148
Testi és lelki egészségre nevelés.....	149
Önismeret és a társas kultúra fejlesztése, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés.....	149
Az énkép, az önismeret kialakulása és a környezet fokozatos megismerése.....	149
Az önrendelkezés elismerése, a gyermekkor megélésének biztosítása és felkészülés a felnőttlét szerepeire.....	149
Médiatudatosságra nevelés.....	150
A tanulás tanítása.....	150
Ennek során folyamatosan szem előtt kell tartani:.....	150
A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók pedagógiájának alapvető tételei:.....	150
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés.....	151
A mozgás és a kommunikációs kompetenciák kulcsfontosságú szerepe.....	151
További fontos kompetencia területek, melyek megalapozására törekszünk:.....	151
Pedagógiai feladatok a tanulásban akadályozottak iskolai tagozatán:.....	152
Pedagógiai feladataink az alsó tagozaton:.....	152
Pedagógiai feladatok az értelmileg akadályozottak iskolai tagozatán.....	153
Pedagógiai feladatok az autista csoportokban:.....	154
Pedagógiai feladataink:.....	154
A megvalósításához felhasznált speciális módszerek, eljárások:.....	154
A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módjai.....	155

Célunk:.....	155
Feladataink:.....	155
A mindennapi testmozgás színterei:.....	155
A mindennapos testedzéshez kapcsolódóan a testnevelő tanár feladata:.....	155
A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek.....	156
A NETFIT fittségmérési rendszer.....	156
A NETFIT® újszerűsége többek között az alábbi területeken érhető tetten:.....	156
A NETFIT® fittségmérési rendszer négy különböző fittségi profilt különböztet meg, amely profilokhoz különböző fittségi tesztek tartoznak:.....	157
Eszközsükséglet, feltételek:.....	157
A testnevelők által elvégzendő feladatok:.....	157
A választható tantárgyak, foglalkozások esetében a pedagógus választás szabályai:.....	158
A tanuló tanulmányi munkájának mérési, ellenőrzési módjai és a tanulók írásbeli és szóbeli beszámoltatásának formái.....	158
Az ellenőrzés céljai, feladatai:.....	158
Az értékelés további általános alapelvei, követelményei:.....	158
A mérés, értékelés formái:.....	158
Diagnosztikus értékelést.....	158
Formatív értékelés:.....	159
Szummatív értékelés:.....	159
Intézményünk értékelési rendszerének jellemzői összefoglalva:.....	159
1.) Az értékelés sajátosságai a Tanulásban akadályozottak tagozatán:.....	159
A szöveges értékelés:.....	160
Ehhez kapcsolódik a fejlesztő kollégák által elkészített értékelés, melynek pontjai:.....	160
A szöveges értékelésben, átfogó leírást adunk a tanuló tanulmányi eredményeiről, fejlődéséről, továbbá az alábbi minősítéseket használjuk:.....	160
A felmérések állandó időpontjai.....	161
2.) Az értékelés sajátosságai az Értelmileg akadályozottak tagozatán A mérés rendszere.....	162
A mérés, értékelés speciális eszközei.....	162
A szociális készségek felmérése (P-A-C-1):.....	162
Ellenőrzés a foglalkozásokon:.....	162
A következőket értékeljük:.....	162
Az értékelés formái.....	163
Az értékelés megjelenése a pedagógiai munka folyamatában:.....	163
3.) Az értékelés sajátosságai az autista csoportokban.....	164
Az érdemjegyek és osztályzatok a következők:.....	164
Az iskolai beszámoltatás formái, rendje, korlátai, a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepe.....	165
Az írásbeli beszámoltatás rendje intézményünkben:.....	165

Napközis és otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai.....	165
További szempontok:.....	166
A magatartás és szorgalom minősítésének elve.....	167
A magatartás és szorgalom minősítésének sajátosságai, szempontjai a Tanulásban akadályozottak tagozatán:.....	167
A magatartás értékelésének szempontjai az alsó-felső tagozaton:.....	167
A szorgalom értékelésének szempontjai az alsó-felső tagozaton:.....	167
A magatartás minősítésének sajátosságai, szempontjai az Értelmileg akadályozottak tagozatán.....	168
Az autizmus spektrum zavarral élő tanulók magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek.....	168
A magatartás értékelésének és minősítésének követelményei:.....	168
A szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei.....	168
Az iskolai jutalmazás formái.....	169
A jutalmazás alapelvei és formái az autizmus spektrum zavarral élő tanulók esetében:.....	169
Az iskolai büntetés formái.....	170
A csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei.....	171
A csoportbontás elvei:.....	172
Etika/ hit és erkölcsstan órák:.....	173
Egyéb foglalkozásokra vonatkozó csoportbontások.....	173
Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek.....	174
Egészségnevelés:.....	174
Egészségnevelési alapelvek:.....	174
Az ismeretanyag tartalma tagozatonként:.....	175
Környezeti nevelés.....	178
A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....	180
A Gyurkovics Tibor Óvoda, Általános Iskola és EGYMI helyi tanterve (1. számú melléklet).....	182
Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára (1-8. évfolyam).....	182
Tantárgyi kerettantervek 1-4. évfolyam.....	182
Magyar nyelv és irodalom.....	182
Matematika.....	213
Etika.....	233
Környezetismeret.....	250
Ének-zene.....	263
Vizuális kultúra.....	276
Digitális kultúra.....	295
Technika és tervezés.....	307
Testnevelés.....	321

Tantárgyi kerettantervek 5-8. évfolyam.....	346
Magyar nyelv és irodalom.....	346
Idegen nyelv - Angol nyelv.....	366
Matematika.....	374
Etika/Hit és erkölcsstan.....	406
Történelem.....	424
Hon és népismeret.....	437
Természettudomány.....	441
Állampolgári ismeretek.....	493
Ének-zene.....	503
Vizuális kultúra.....	520
Digitális kultúra.....	536
Technika és tervezés.....	558
Testnevelés.....	571
Osztályfőnöki.....	593
Kerettanterv az középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára (1-8. évfolyam).....	606
Tantárgyi kerettantervek 1-8. évfolyam.....	606
Kommunikáció.....	606
Olvasás – Írás.....	663
Számolás – mérés.....	701
Játékra nevelés.....	735
Állampolgári ismeretek.....	754
Hon és népismeret.....	766
Etika.....	768
Önkiszolgálás.....	770
Életvitel és gyakorlat.....	776
Környezetismeret.....	803
Ének-zene.....	818
Ábrázolás – Alakítás.....	839
Digitális kultúra.....	857
Mozgásnevelés.....	860
Testnevelés.....	882
Osztályfőnöki óra.....	890
A pedagógiai program elfogadásának szabályai, hatályba lépése.....	900
Záradékok.....	901
Az intézményben működő egyeztető fórumok nyilatkozatai.....	901
A pedagógiai program elfogadásáról és jóváhagyásáról szóló záradék.....	902

Bevezetés

Intézményünk Pedagógiai Programja olyan stratégiai program, amely hosszabb távra meghatározza a nevelés, a tanulás-tanítás folyamatának helyi pedagógiai elveit, gyakorlatát, a tantervi tartalmakat és eszközrendszert. Elkészítésénél a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének és iskolai oktatásának Irányelveit, a nevelés-oktatás helyi adottságait, a szülői igényeit és a neveltjeink, tanulóink szükségleteit, elvárásait is figyelembe vettük.

Két részből tevődik össze:

- az iskola egész pedagógiai tevékenységének elveit, céljait, "stratégiáját" (irányítási koncepcióját), meghatározó nevelési programból
- és az iskola helyi tantervéből, amely az iskolai oktatásnak a teljes képzési ciklusra szóló terve.

A nevelési program és a helyi tanterv összefüggése, egysége a nevelés és oktatás kapcsolatrendszerét tükrözi. A két komplex összetevő meghatározza intézményünk önálló arculatát.

Az intézmény adatai

Az intézmény neve:	Gyurkovics Tibor Óvoda, Általános Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény
OM azonosító:	038431
Székhelye:	1172 Budapest XVII. kerület, Naplás út 60. A fenntartó szerv neve, címe: Kelet-Pesti Tankerületi Központ
Címe:	1106 Budapest, Keresztúri út 7-9.
Szervezeti egységkód:	BS2102
Az intézmény közfeladata:	Közoktatási közszolgáltatás
Az iskola jogállása:	Nem önálló jogi személy
Az intézmény típusa:	óvoda általános iskola egységes gyógypedagógiai módszertani intézmény

Mottónk:

„Amennyit ér az ember, annyit ér a mestersége; viszont végül is annyit ér a mesterség amennyit az ember. Igyekszik hát annyi megbecsülést szerezni a mesterségének amennyit csak lehet.”

(Denis Diderot)

A pedagógiai program készítésénél és módosításakor figyelembe vett jogszabályok

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről
- 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről
- 1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Kormány rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 110/2012. (VI. 4.) Kormány rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról
- 110/2012. (VI.4.) Korm. rendelet módosításáról
- 363/2012. 63/2012. (XII. 17.) Kormány rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról, valamint ennek módosítása a 137/2018. (VII.25.) Kormány rendelete
- Az emberi erőforrások minisztere 17/2014. (III. 12.) EMMI rendelete
- a tankönyvvé, pedagógus-kézikönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről
- Az 1998. évi XXVI törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról a módosított 326/2013.(VIII.30.) Kormányrendelet
- A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei
- Az intézmény szakmai alapidokumentuma

Pedagógiai Programunk meghatározza az intézmény nevelési programját, ennek keretén belül mind az intézményünkben, mind a partnerintézményekben utazóként dolgozók nevelő-oktató munkájának pedagógiai értékeit.

Történeti visszatekintés, az intézmény fejlődésének bemutatása

1947 és 1950 között alakultak az első olyan kis létszámú osztályok az általános iskolákban, ahol tanulási nehézséggel küzdő gyermekek optimális fejlesztése volt a cél.

1951-ben két telephellyel, Rákoskeresztúron és Rákoscsabán alakult meg a Gyógypedagógiai Iskola, önálló intézményként.

Az idő múlásával folyamatosan gyarapodott a tanulók létszáma ezért 1955-ben új, nagyobb, bár nem iskolai funkciók ellátására készült épületbe költözhetett az intézmény.

1963-tól Pálvölgyi Szilveszter lett az új kinevezett igazgató. Ez az év azért is érdemel külön említést, mert a „Gyógypedagógiai” megjelölést megszüntették, helyette a „Kisegítő” elnevezés használatát határozták meg, így lett „Kisegítő Iskola”. A növendékek létszáma folyamatosan növekedett, 1968-ban már 216 fő tanulót számoltak, akiket két telephelyen tanítottak, neveltek. Az iskola 1981-ben kapta meg azt az épületet, mely jelenleg is székhelyül szolgál.

Az intézmény életében, működésében meghatározó jelentősebb állomások, változások rövid összefoglalása

Az 1985-ös I. oktatási törvény, melyet a pluralizmus törvényének is neveznek, sokszínűséget, lehetőségeket teremtett törvényi szinten a helyi megoldásokra.

Az első olyan intézményi lépés, mely a környezetünkből érkező igényeket, tendenciákat figyelembe vette és a szükségletnek megfelelően reagált, a „középsúlyos értelmi fogyatékos” (ma: értelmileg akadályozott) gyermekek iskolai csoportjának létrehozása volt a 80-as évek végén.

1988-ban az intézmény felvállalta az addig csak magántanulóként oktatott akkori kategóriával megnevezve „középsúlyos értelmi fogyatékos” gyermekek iskolán belüli, osztályban való oktatását, nevelését.

Más igény is jelentkezett. Jelentős számban jelentek meg a kerületben, illetve a környező kistérségeken olyan 14. életévüket betöltött gyermekek, akik különböző okoknál fogva (többnyire családi, szociokulturális, hátrányos helyzetükből adódóan) nem tudták elvégezni az általános iskola 8 osztályát. Erre az igényre reagálva, ezt a szükségletet felismerve kezdődött el a túlkoros, deviáns gyermekek általános iskolai oktatása és nevelése felső tagozatban, ifjúsági tagozat néven. (1988 – 2008-ig működött, húsz éven keresztül.)

A következő lépés, mellyel a társadalom részéről érkező elvárásoknak – ezen belül a kerületben jelentkező igényeknek igyekezett az intézményünk megfelelni, az autista csoport létrehozása volt 1995-ben. Abban az időben ez még nagyon új dolognak számított. Szakmai segítséget az Autizmus Alapítványtól kaptunk, konkrét pénzügyi támogatást fejlesztő eszközökre pedig az akkor

„Autisták Érdekvédelmi Egyesülete” néven működő (ma AOSZ) szülői egyesülettől, de a görög kisebbségi önkormányzat is támogatott bennünket, és az önkormányzati képviselőkre is számíthattunk.

1995 óta az intézmény ellátja az értelmi sérüléssel bíró autizmussal élő és autisztikus gyermekek általános iskolai oktatását. Ettől az évtől kezdve az iskola neve: **Móra Ferenc Általános Iskola**. Kalocsainé Kokovai Erzsébet igazgatói pályafutása során számos jelentős változás történt intézményünkben. A következő mérföldkövet az intézmény életében az együttnevelés törvényi háttérének megjelenése, begyűjtése jelentette.

Egyrészt a külföldi együttneveléssel kapcsolatos minták, példák, gyakorlatok lassú beszívárgása, másrészt a fokozatosan határozottabbá váló szülői nyomás, érdekképviselet hatására erősödött

fel a társadalmi igény, elvárás az integráció felé. A többször módosított 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról biztosította ezt a törvényi lehetőséget az Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmények (a továbbiakban EGYMI - k) kialakítására, létrehozására. Intézményünkben is megalakult egy szakmai integrációs team, mely kidolgozta azokat a szakmai feltételeket, melyek mentén támogathatjuk az integrált nevelést a kerületben. Az együttnevelés, mint lehetőség, törvényi háttérrel, fenntartói jóváhagyással adta meg azt az indítást, melynek következtében megalakult az iskola keretein belül az **Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény**. A XVII. Kerületi Önkormányzat (mint fenntartó) döntéshozó testülete 2005. április 21-én a 159/2005. számú határozatában egyhangúan engedélyezte iskolánk számára a módszertani intézmény feladatainak ellátását.

Az utazó hálózat megalakulása, a befogadó intézményekben nevelkedő vagy oktatott gyermekek ellátása új feladatokat jelentett. Kezdetben egy – egy óvoda és egy általános iskola vett részt az integrációs munkában, majd évről évre növekedett az ellátásba bekapcsolódó befogadó intézmények száma. Ezt az időszakot a szakmai megújulás, a módszertani tudásszerzés és a nyitás korszakaként jellemezhető.

Intézményi szintű összevonások

2009. augusztus 1-jétől láttuk el a kerületi logopédiai és gyógytestnevelési feladatokat. Ezzel egyidejűleg hozzánk csatolták a Nevelési Tanácsadót, és több pedagógiai szakmai szolgáltatás is intézményünkhöz került. Ekkor vette fel intézményünk **Gyurkovics Tibor** nevét, tisztelettel emlékezve a színes, sokoldalú személyiségre, művészre, gyógypedagógusra, pszichológusra. Az átszervezés során új területekkel, új szak- és szakmai szolgáltatásokkal bővült kompetenciánk. Az EGYMI a következő szolgáltatásokat biztosította munkája során: logopédia, gyógytestnevelés, utazó gyógypedagógiai hálózat, pedagógiai szakmai szolgáltatás és tantárgygondozás. Feladataink bővülésével kiemelt lehetőségeket kaptunk a kerületben élő sajátos nevelési igényű gyermekek összehangolt, komplex ellátására. Lehetőséget tapasztalataink, szakmai tudásunk, gyakorlatunk közös hasznosítására.

Szakmai innovációk, pályázatok

Számos pályázatban vettünk részt sikeresen konzorciumi partnerként, pl. TÁMOP 3. 1.6, TÁMOP 3.1.7., az FSZK autizmussal kapcsolatos pályázatait, stb. A sokféle, különböző szakterületek képviselőiből álló nevelőtestület egészen új perspektívát, feladatokat és kihívásokat jelentett. Olyan lehetőségeket kínált a sajátos nevelési igényű gyermekek és családjuk komplexebb ellátása terén, amelyet igyekeztünk kihasználni. Számptalan továbbképzésen vettünk részt, módszertani kultúránk fejlesztésére sok energiát fordítottunk,

„Jó Gyakorlatok”-at írtunk. Megindult az a folyamat, mely szakmai munkánk minősége, eredményeképpen a referencia intézménnyé válást célozta meg.

Intézményi szétválások

Az új törvényi változások értelmében a szakmai szolgáltató feladatok kikerültek az ellátási kompetencia körből, illetve a 2013-14-es tanévtől kezdődően a Köznevelési Törvény értelmében a megalakuló Pedagógiai Szakszolgálathoz kerültek a törvényben meghatározott szakfeladatok. Intézményünk szétvált, a korábbi Nevelési Tanácsadó pedig vitte a gyógytestnevelői, korai fejlesztéssel kapcsolatos és alap logopédiai ellátással kapcsolatos feladatokat. Az EGYMI maradt az általános iskola mellett. Az új struktúra megint feladataink, terveink átgondolására készítetett bennünket.

Új lehetőségek

A nyugdíjba vonuló igazgatónő helyét Tabajdi Zsolt vette át, aki a jó hagyományok megőrzése mellett új elképzelésekkel, új koncepcióval töltötte fel és frissítette fel a szakmai munkát. Lezárult a referenciainstanzmennyi minősítő folyamat, melynek végén intézményünk megkapta ezt a megtisztelő címet. Az intézmény kapcsolatrendszere tovább bővült, és egyedi, különleges projekteken való részvétellel törekedtünk a tanulók felnőttkori boldogulását elősegíteni. Ilyen életviteli felkészítésben jelent segítséget például a pályázati összefogás eredményeképpen kialakított „Ibolyáskert” közösségi kert, mely mintául szolgálhat más nevelési-oktatási intézmények számára is. Kb. 120 négyzetméteres területen fűszernövényeket, zöldségeket termesztenek, kizárólag bio termelést valósítanak meg. A kert gondozását alapvetően az iskola diákjai, tanárai és a partnerszervezetek önkéntesei végzik. A kertben felépített gazdaudvaron pedig haszonállatok (nyulak, tyúkok, libák, kacsák) életét figyelhetik meg a növendékek közvetlen közelről.

Az intézményvezető kiemelt figyelmet fordított az informatikai fejlesztésre, a számítógéppark frissítésére, informatikai ismeretek bővítésére, pedagógusok számára tanfolyami lehetőségek biztosításával, és belső továbbképzésekkel. Számos beszerzéssel sikerült korszerűsíteni az eszközparkunkat. 2015 novemberében megvalósult egy régi álmunk, a kerületben hiányként megjelenő szegregáltan nevelhető óvodás életkorú gyermekek ellátása. Az óvodai tagozat az első időszakban ideiglenesen a közeli Micimackó Óvodában kerület elhelyezésre, jelenleg már az intézmény telephelyén belül felállított konténer szobákban működik. Vannak még megvalósítandó terveink, látjuk, mire lenne még szükség, igény. Például logopédiai óvodai csoport, logopédiai osztályok, még autista csoport, stb. A megvalósításhoz szükséges feltételek megteremtésén dolgozunk.

Helyzetelemzés

Az intézmény működési, gazdasági területe, társadalmi helyzete

A XVII. kerület (Rákosmente) a főváros legnagyobb kiterjedésű kerülete, 54,83 km². Lakosainak száma meghaladja a 80.000 főt. Hangulata kertvárosias, közkedvelt a fővárosiak körében, mivel a kertés, családi házas területek megadják a nyugalom, otthonosság élményét. Viszonylag gyorsan elérhető a belváros különböző tömegközlekedési eszközökkel.

A lakosság száma folyamatosan gyarapszik, és a környező kisebb településekről nagyon sok munkavállaló ingázik be a kerületen keresztül a belvárosba. Rákosmente korábban önálló községei 1950-től váltak XVII. kerületként a főváros részévé. Ettől kezdve elindult több nagy lakótelep építési hullám is, mely elsősorban Rákosmente centrumára koncentrálódott, még néhány éve is épültek új lakóparkok a népességnövekedés miatt. A kerület nem tekinthet vissza nagy történelmi hagyományokra, mültra – inkább egyfajta átmenetet képez a belváros és a környező vidéki települések között.

Ez a kettősség meghatározó minden területen. Nagyon sok az ingázó, aki csak átutazik a kerületen, és még jellemzően fennállnak infrastrukturális elmaradások, pl. földutak, csatornázási gondok). A másik oldalon viszont megjelentek az új építésű lakóparkok, új sétáló centrumok. Az intézményünk által ellátott gyermekek a XVII. kerületből, illetve a kerület közelében lévő agglomeráció területéről érkeznek.

Demográfiai mutatók alakulása az intézményben, kiemelt figyelemmel a sajátos nevelési igényű gyermekekre, tanulókra

Rákosmentén az önkormányzat honlapján közzétett adatok szerint az országos tendenciától eltérően nem csökken, hanem folyamatosan nő a gyermekek létszáma (a betelepülők révén). A közoktatási intézményekben magas osztály létszámokkal működnek a csoportok.

A népességnövekedésével a hátrányos szociális helyzetű, alacsonyabb tanulási hajlandóságú, speciális pedagógiai módszereket igénylők aránya is növekedésnek indult.

A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók száma a vizsgált területen egyfajta állandóságot mutat, a tanulónépesség 4,01 %-a tartozik ebbe a körbe. A jogszabályi változások illetve tartalmi kérdések (ki tartozik a sajátos nevelési igényű csoportba, ki nem,) miatt nehéz összehasonlítani a pl. 10 évvel ezelőtti adatokat a jelenlegiekkel, de közel azonos számú sajátos nevelési igényű gyermeket kell ellátni, a változás annyiban figyelhető meg, hogy folyamatosan növekvő arányban integráltan nevelkedők az ellátottak.

A XVII. kerület egy peremkerület. Szociokulturális háttere színes, de a felnőtt népesség egy jelentős része iskolai végzettség tekintetében túlnyomórészt a nyolc általános iskolát végzettek körébe tartozik. Tanulóink jelentős része hátrányos szociokulturális környezetből érkezik. A család, nevelést- oktatást segítő támogatásával gyakran nem számolhatunk.

A sajátos nevelési igényű gyermekek száma más régiókhoz viszonyítva nem tér el az országos átlagtól, hasonló arányban fordul elő.

Az intézmény jelenlegi helyzete, feladatai:

Az intézményünk többcélú intézmény. Alapfeladatai közé tartozik a Szakértői Bizottságok javaslata szerint:

- szegregáltan nevelhető sajátos nevelési igényű óvodás életkorú gyermekek nevelése – az óvodai intézményegységben
- a sajátos nevelési igényű szegregáltan oktatható tanulók iskolai oktatása, - az iskolai intézményegységben
- a Szakértői Bizottságok szerint integráltan nevelhető óvodás gyermekek és integráltan oktatható tanulók együttes nevelésének támogatása utazó hálózat segítségével
- négy évre tekint vissza a fejlesztő nevelés- oktatás keretében végzett otthoni ellátás feladata

Feladataink a nevelés, gondozás, oktatás, sokszínűek, komplexek.

Az ellátott gyermekek életkora 3 éves kortól tankötelezettségük befejezéséig tart. Intézményegységeink között szoros munkakapcsolat áll fenn, biztosítva az átjárhatóságot, a gyermekek intézményegységek közötti átadásának, átvételének optimális megvalósítását.

Belső inklúzióra is van lehetőségünk: az egyes tagozatainkon belül - a Szakértői Bizottság által megadott keretek között - törekszünk a gyermekek képességeinek kibontakoztatására legalkalmasabb helyszínen, tagozat, osztály megtalálására.

Az intézményben és az utazó hálózatban végzett gyógypedagógiai, konduktori, logopédiai munkát a törvényi jogszabályban előírtaknak megfelelő végzettségű szakemberek végzik.

Tantestületünkben megtörtént a „fiatalítás”, számos fiatal pályakezdő, illetve néhány év gyakorlattal rendelkező kolléga vesz részt a munkában. Friss szakmai ismereteikkel, energiájukkal, kreatív ötleteikkel új lendületet adnak a feladatok elvégzéséhez. Az iskolavezetés támogatja a pályakezdő kollégákat, a tapasztaltabb kollégák segítik őket, ennek kialakult rendszere van.

A vezetőség tiszteletben tartja pedagógusok szakmai szuverenitását az oktató-nevelő munka módszereinek, eszközeinek kiválasztásában.

A minőségi munka iránti elkötelezettség, a szakmai megújulásra való igény, a helyi társadalmi igények kielégítésére irányuló törekvések a jelenlegi tantestületre éppen úgy jellemzőek, mint az elődökre. Referencia intézmény vagyunk, szeretnénk ehhez a címhez méltóan magas színvonalú munkát folytatni.

Tárgyi feltételek terén az intézmény a számára központilag biztosított forrásokból és kapcsolatrendszerének segítségével, valamint pályázatokkal igyekszik biztosítani az oktató – nevelő munkához szükséges korszerű eszközöket. Bár az elmúlt években megindult egy fejlődés, de előre nem kiszámítható nehézségek, pl. a tornaterem mennyezetének leszakadása nehéz helyzeteket teremt. Az épület állagának további javítására szükség lenne.

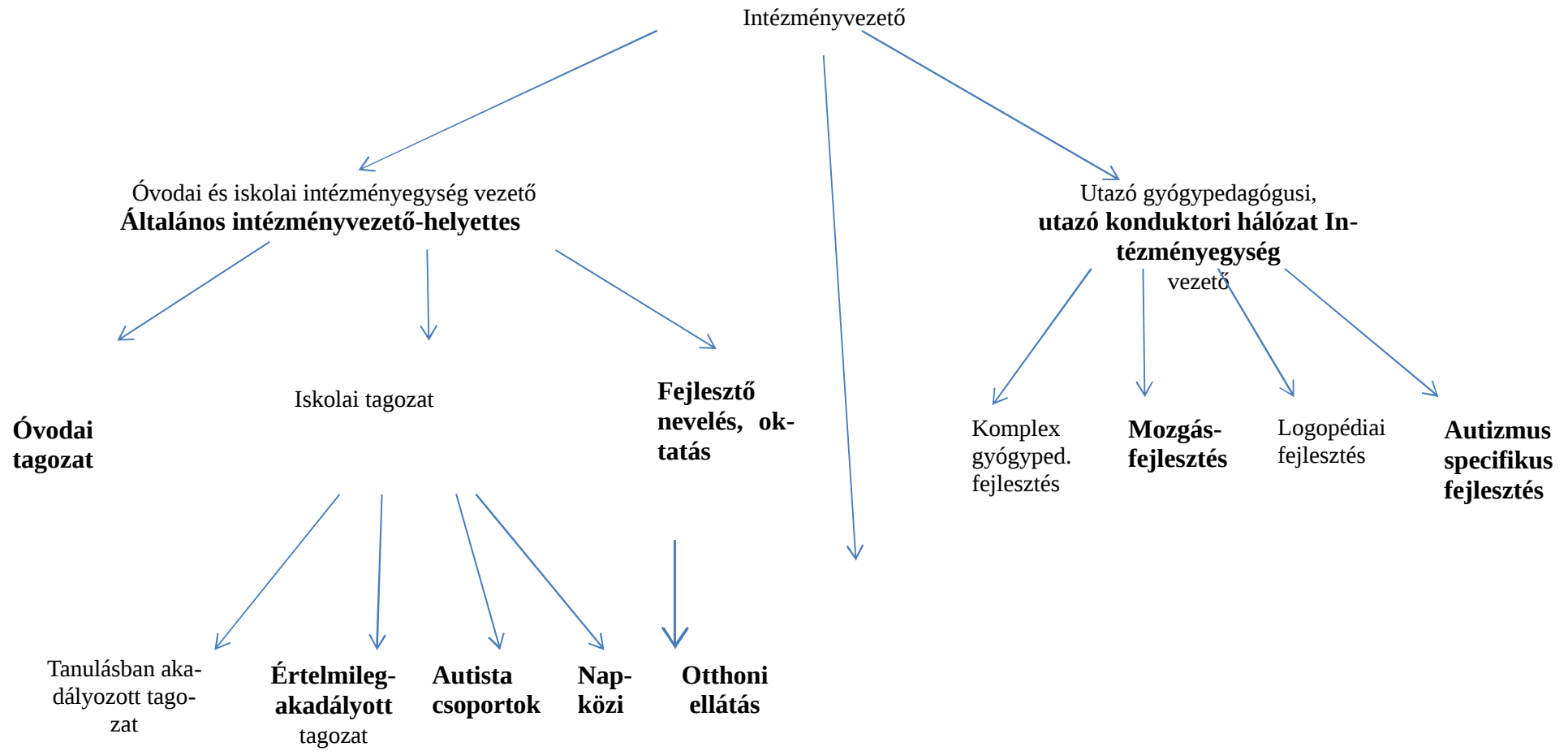
Az intézmény vezetősége mindig odafigyelt a hagyományaink ápolására. A Gyurkovics Napok rendezvényei már nagy múltra tekintenek vissza, nemcsak saját intézményünkön belül, hanem kerületi szinten is számon tartják. A minden évben megrendezésre kerülő iskolai szintű ünnepélyek megtartása erősíti a közösséghez tartozás érzését, ugyanakkor közvetítik az egyetemes és nemzeti kultúra értékeit is. Számos olyan közös iskolai rendezvényünk van, amely az intézményegységek között, illetve az ellátott gyermekek között is kapcsolódási

lehetőséget jelentenek, például Mikulás ünnepség, karácsony, gyermeknapi rendezvény, ballagás, versenyek.

Az intézményben működő szervezeti egységek a 2020-2021- es tanévben

Gyógypedagógiai óvoda	Általános Iskola	Fejlesztő nevelés-oktatás	Utazó hálózat
enyhe és középsúlyos értelmi fogyatékos óvodás gyerekek részére	tanulásban akadályozott tanulók részére	súlyosan, halmozottan fogyatékos gyermekek otthoni ellátása	komplex gyógypedagógiai fejlesztést igénylő integráltan nevelkedő, integráltan tanuló gyermekek részére
autizmus spektrum zavarral élő gyermekek részére	értelmileg akadályozott tanulók részére		konduktív pedagógiai fejlesztést igénylő integráltan nevelkedő, integráltan tanuló gyermekek részére
hallási, látási és mozgássérült gyermekek részére	autizmus spektrum zavarral élő tanulók részére		logopédiai fejlesztést igénylő integráltan nevelkedő, integráltan tanuló gyermekek részére
egyéb pszichés fejlődési zavarral élő gyermekek részére	egyéb pszichés fejlődési zavarral élő tanulók részére		autizmus-specifikus fejlesztést igénylő, integráltan nevelkedő, integráltan tanuló gyermekek részére
	hallási, látási és mozgássérült gyermekek részére		

A GYURKOVICS TIBOR ÓVODA, ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS EGYMI SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE

Küldetésnyilatkozat

Gyógypedagógusként mindnyájan más szemmel nézünk azokra a gyerekekre, akik a többi gyermektől valamilyen módon eltérnek, mást, többet látunk bennük. Az értéket, amit hordoznak, az értéket, amit lehetőségünk van formálni, kiformálni bennük.

Hivatásunk szolgálat. Azoknak a gyermekeknek a szolgálata, akik gyakran perifériára sodródnak, akik nem teljesítenek úgy, mint társaik, akiknek sokszor kemény harcokat kell vívniuk elismertségükért. Mi pedig vállaljuk, hogy értük vagyunk. Ők az elsők, ők a fontosak, mi pedig mindent elkövetünk azért, hogy megkapják, amire szükségük van képességeik maximális kibontakoztatásához és későbbi, felnőttkori boldogulásukhoz, beilleszkedésükhöz a társadalomba: akár szegregált oktatás, nevelés, fejlesztés formájában, akár integráltan. Szolgálat, de nem csak a sajátos nevelési igényű gyermekek felé, hanem az őket nevelő szülők és a befogadó intézményekben dolgozó nevelő-oktató pedagógustársaink irányában is. Valljuk, hogy életünkben az olyan fogalmaknak, mint a felelősségtudat, szorgalom, önzetlenség, továbbra is van értelmük. Egyetlen közösség sem létezhet, működhöz ezek nélkül, így a miénk sem. Szerepünk tehát az lehet az elkövetkezendő években, hogy önmagunk, munkánk, értékeink, eredményeink számbavétele után bölcsen gazdagodjunk!

Intézményünk múlja, az eddig elért eredményeink köteleznek bennünket arra, hogy intézményünk pedagógiai kultúráját folyamatosan fejlesszük, gyógypedagógiai szemléletmódját, empátiáját megőrizzük. Ahogyan az előző években is, ezután is törekszünk a társadalmi elvárásoknak eleget tenni, alkalmazkodni a felmerülő igényekhez. Szoros kapcsolattartásra igyekszünk az intézményünk közvetlen partnereivel, különösen a szülőkkel, és a kerület szinte valamennyi általános iskolájával, óvodájával, akikkel az utazó hálózat révén szakmai együttműködésben állunk, valamint a távolabbi partnerekkel is, pl. önkormányzattal. Intézményünk gyógypedagógusai, konduktorai, logopédusai, és a tanítást, nevelést segítő asszisztensek is elkötelezték a magas színvonalú munka iránt.

Nevelőtestületünk érzelmileg biztonságos, családi légkör, környezet megteremtését igyekszik kialakítani, törekedve a szociokulturális hátrányok mérséklésére.

Fontos számunkra a gyermekek, tanulók közösségépítő és önfejlesztő magatartásának alakítása, a helyes viselkedési szabályok, szokások megerősítése, a romboló, helytelen viselkedési szokások megelőzése, csökkentése.

Törekszünk arra, hogy egyéni bánásmód, egyénre szabott sérülés-specifikus módszerek segítségével és elfogadó, támogató szeretettel minden általunk ellátott óvodás vagy iskolás gyermek önmagához képest fejlődjön és elérje a benne rejlő lehetőségei, képességei felső határait. Ezért pedagógiai munkánk során kiemelten fontosnak tartjuk a rehabilitációs és rehabilitációs, a komplex személyiségfejlesztő és az esélyegyenlőség megteremtésére irányuló tevékenységeinket. Célunk, hogy az ellátott gyermekeink, tanulóink életminősége javuljon, saját képességeik keretein belül minél önállóbb életvezetésre legyenek képesek, fejlődjenek, harmonikus kiegyensúlyozott felnőttekké válhassanak.

Küldetésünket akkor tarthatjuk sikeresnek, ha tanítványainkat hasznos, praktikus, későbbi életszakaszaikban is használható ismeretekhez, képességekhez, készségekhez juttatjuk, amelyekkel szűkebb és tágabb környezetükben is jól boldogulnak majd.

Nevelőtestületünk küldetésének tekinti:

- szakmailag magas színvonalú pedagógiai munka megvalósítását,
- a gyermekközpontú, családi légkörben megvalósított pedagógiai munkát,
- egyénre szabott, sérülés-specifikus differenciált nevelést-oktatást,
- folyamatos önképzést, tájékozottságot az újabb módszertani ismeretek terén,
- a szűkebb és tágabb társadalmi igényekre, változásokra történő odafigyelést, alkalmazkodást,
- partnerintézményeinkkel, a befogadó intézményekkel való szoros együttműködést,
- építő jellegű partnerkapcsolat kialakítását és fenntartását a családokkal,
- a gyermekek részvételének biztosítását a közösségi élet különböző területein,
- széleskörű programkínálatot a tanév során,
- hatékony gyermek és ifjúságvédelemi tevékenységet.

Jövőképünk

Többcélú intézményként a kerületben és – fokozatosan növekvő mértékben az agglomeráció területén – a közoktatás minőségére és hatékonyságára számottevő mértékben pozitívan ható szolgáltatásokat szeretnénk kínálni, sokszínű tevékenységet kívánunk végezni. A társadalmi igényeknek és a szakmai követelményeknek történő megfelelés - figyelembe véve a helyi, területi sajátosságokat,- intézményünk minőségfogalmának megfelelően tovább erősíti pedagógiai tevékenységünket, intézményünk hatókörét.

Olyan feltételeket szeretnénk teremteni, melyek segítségével biztosíthatjuk a sajátos nevelési igényű, szegregáltan nevelkedő illetve oktatott óvodás, iskolás vagy integráltan nevelkedő, tanuló gyermekeink számára képességeik kibontakoztatását, a szociokulturális hátrányok leküzdését, az esélyegyenlőség megvalósítását. Ennek érdekében színes és változatos szabadidős és tanórán kívüli tevékenységekkel is készülünk. Hosszú távon jövőképünkben szerepel, hogy ellátottjainkat képességeikhez mérten minél önállóbb életre készítjük fel, és segítsük társadalmi beilleszkedésüket.

A megvalósítás garanciája:

Szervezeti és módszertani kultúránk folyamatos fejlesztése, nyitottság a munkakultúrában, a szakmai elkötelezettség a garancia arra, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek felé irányuló szolgáltatásaink mennyiségi és minőségi bővülése megvalósuljon, a külső, belső kapcsolatrendszereinkben az együttműködés új távlatai nyíljanak meg, és a szülőkkel való partnerkapcsolatra törekvés segíteni fogja céljaink elérését.

Akár szegregált nevelés, oktatás, akár integráció, feladatunk a gyerekek végig kísérése az úton, megadva számukra a szükséges támogatást. Építhetünk, és láthatjuk az épülés folyamatát. Reménységgel lehetünk afelől, hogy munkánk eredményes, maradandót építünk.

Nevelési program

Az intézményünkben folyó nevelő-oktató munka általános pedagógiai alapelei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Törekszünk arra, hogy a ránk bízott gyermekek mindenekfelett álló érdekeit figyelembe véve, testileg, lelkileg, szellemileg egy hajszállal gyarapítva adjuk vissza naponta a családnak, majd 8-10 év múltán harmonikus személyiségként a nagyobb közösségnek, a társadalomnak. Iskolánk a Szakértői Bizottság által intézményünkbe javasolt, a szakmai alapidokumentumban megfogalmazott kritériumoknak, sérüléstípusoknak megfelelő diagnózissal rendelkező gyermekeket fogadhatja be. A felvételt nyert gyermekeket önmagukhoz mérten igyekszünk oktathatóságuk legvég-ső határáig eljuttatni.

Akkor működik jól az intézmény, ha mindezt úgy teszi, hogy a fejlesztendő képességek körét a valós társadalmi szükségletből vezeti le és olyan tevékenységrendszer épít ki, amely valós társadalmi közösségi gyakorlóteret biztosít a fejlődéshez. A fejlesztésben biztosítja mindenkinek számára az egyéni háttértényezői által igényelt tempót, tartalmi mennyiséget és minőséget, oly módon, hogy az egyéni fejlesztéshez biztosít tartalmi és szerkezeti feltételeket az ellátás valamennyi színterén. Iskolánknak arra kell törekednie, hogy olyan tudást és műveltséget adjon és alakítson ki tanulóinkban, melyek birtokában hasznosan vehetnek részt a szűkebb és tágabb társadalmi életünk alakításában. Hozzásegítik gyermekeinket a másokkal való együttműködés képességére, nyílt és őszinte kommunikációra, a környezetből érkező ingerek és információk befogadására, értékelésére és szelektálására.

Pedagógiai alapelveink

Nevelő-oktató munkánkat meghatározza a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók szükségleteihez, speciális igényeihez való alkalmazkodás. Ellátott gyermekeinket, tanulóinkat képességeik maximumára kívánjuk juttatni. Tevékenységüket motivációs bázisra építjük, önmagukhoz mért feladatokat adva számukra, hogy eredményesek lehessenek, örömhöz és tanulási sikerekhez juthassanak. A gyermekek számára nemcsak ismereteket, átadható tudást szeretnénk közvetíteni, hanem olyan életteret biztosítani, ahol megismerkedhetnek a helyes magatartási, viselkedési formákkal, szociális készségeik, magatartásuk is fejlődhet.

Nevelésünk, oktatásunk sajátosságai:

- elemi szociális készségek, viselkedésformák, kommunikációs készségek, pl. kapcsolatkezdeményezés és fenntartás megfelelő formáinak, módjainak elsajátítása azért, hogy először kisebb közösségekbe, majd később a tágabb közösségbe, végül a társadalomba történő beilleszkedés sikeres legyen. Ennek érdekében jó minták, modellek nyújtása.
- a mindennapi tennivalók, hétköznapi gyakorlati életben szükséges praktikus ismeretek elsajátításához segítség nyújtása
- lehetőség, élettér biztosítása annak megtanulásához, hogyan gondozhatják, láthatják el magukat – ki-ki képességeihez mérten – a szabadidő megfelelő eltöltéséhez, játékhoz, munkához, közösségi létben való sikeres működéshez

A nevelő-oktató munkánk során a következő elvek betartására, alkalmazására törekszünk:

Normalizációs elv

Minden akadályozott ember számára olyan életmintát és hétköznapi életfeltételeket kell teremteni, melyek a társadalom megszokott feltételeinek és életmódjának a lehető legnagyobb mértékben megfelelnek, amelyben a sérült ember a lehető legnagyobb önállósággal élheti az életét.

Az elfogadás elve

Intézményünkben minden ellátott gyermeket elfogadunk sajátos képességeivel, nehézségeivel és erősségeivel együtt.

A hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve.

A sajátos nevelési igényű gyermek alapvető joga, hogy az óvodai nevelésben, iskolai nevelésben- oktatásban vagy szegregáltan vagy integráltan részt vegyen, annak függvényében, melyik előnyösebb fejlődése szempontjából. Minden sajátos nevelési igényű gyermeknek joga van megkapni az állapotának leginkább megfelelő sérülés- specifikus fejlesztést.

A család, mint elsődleges szocializációs közeg védelmének, támogatásának elve

A család együttműködése nélkülözhetetlen a gyermek fejlődési lehetőségei maximumának elérése szempontjából. Aktív partnernek tekintjük a szülőket, törekszünk arra, hogy egységesítsük az elvárásainkat, megvalósítható ajánlásokat fogalmazzunk meg, támogassuk a családot nevelési problémáik kapcsán, pozitív, jó mintákat, modellt nyújtunk a gyermek, otthoni neveléséhez, ellátásához, gondozásához.

Egyénre szabottság, egyéni sajátosságok figyelembevételének elve

Mind az óvodás, mind az iskolás gyermekek fejlesztésénél, oktatásánál, gondozásánál figyelembe kell venni az egyén fejlődési ütemét, képességeinek egyedi rendszerét, személyisége egészét.

Fokozatosság és differenciálás elve

Minden gyermeknek megvan a saját tanulási stílusa, tempója, terhelhetősége, melyet figyelembe véve biztosíthatjuk az előre haladást és a helyes énkép alakulását.

A tanulók egyéni szükségleteinek, képességeinek, motivációinak megfelelő fejlesztést differenciált tanulásszervezési módszerek alkalmazása segíti.

Az érthetőség elve

A gyermekek, tanulók egyéni képességeinek alapos megismerése nagyon fontos, mert ezek befolyásolják az ismeretanyag átadását. Minden gyermek, tanuló számára olyan módszerekkel, eszközökkel, és kommunikációval adjuk át az információt, ismereteket, amely számára optimális, amely segítségével legkönnyebben képes elsajátítani a szükséges ismereteket. Tudatosan végig kell gondolni, mit képesek megérteni, és milyen eszközökkel a gyermekek.

Motivációs bázis feltérképezésének elve

Az ellátott gyermekek, tanulók számos nehézséggel küzdenek, általában megterhelő számukra a tanulás, ismeretszerzés, folyamatos biztatásra, buzdításra szorulnak. Gyakran nem hagyományos motivációs eszközökre van szükség az ismeretszerzés, tanulás iránti érdeklődés felkeltésére, és megtartására. Különböző motivációs lehetőségekkel élünk, befolyásolja az adott nevelési környezet, a csoportlétkör, a csoportösszetétel.

Fontos az adott gyermekek érdeklődési körének, vágyainak ismerete, mert ezek tudatában hatékonyabb tanulási környezetet alakíthatunk ki, másrészt a megfelelő motiváció örömforrást is jelent a gyermekek számára, biztosítja az aktivitást, együttműködésre készlet.

Tevékenységek központúság elve

A tanulás tervezésében, szervezésében és irányításában életszerű helyzetek teremtésével lehetőségek biztosítása konkrét élmények, tapasztalatok megszerzésére, összefüggések felfedezésére, következtetések levonására, az ismeretek alkalmazására, a társakkal való együttműködés és munkamegosztás, a feladatért vállalt felelősség megtapasztalására.

Gyakorlatközpontúság elve

Olyan ismeretek átadására törekvés, melyeket a gyermekek, tanulók a mindennapi életben hasznosítani tudnak. Fontos a társadalmi környezethez való rugalmas alkalmazkodás, a megszerzett tudás aktív használata. Gyakorlás, élményszerzés, döntések meghozatalának képessége fejlődik ily módon különböző élethelyzetekben.

A következetesség elve

A gyermekek, tanulók számára képességeikhez mértén érthetően megfogalmazott, következetes elvárások biztosítása világossá teszi a gyermek számára, mit várunk el tőlük. Ez az elv összefüggésben áll a szülők támogatásával is, mivel akkor érhetünk el jó eredményeket, ha a családdal összhangban állítjuk fel az elvárások mércéjét.

A vizuális támogatás, szemléletesség elve

Vannak olyan sajátos nevelési igényű gyermekek, akik számára a vizuális támogatás nélkülözhetetlen, (pl. autizmus spektrum zavar esetén). Olyan csatornát jelentenek, melyek informatívabbak a gyermekek számára, mint megannyi szépen megfogalmazott mondat. A vizuális támogatás segít kapcsolatot teremteni a beszélt nyelv és a gondolkodás, cselekvés között. A szemléletesség korszerű értelmezése a cselekvésre, a tevékenységre építést jelenti, ily módon könnyítve a tanulók megismerő tevékenységét.

Visszacsatolás és megerősítés elve

A szülőkkel való együttműködés jelentőségét nem lehet túlhangsúlyozni. A gyermekek fejlődéséről, haladásáról, a tanulmányaik során elért eredményekről folyamatos visszajelzést kapnak mind a tanulók, mind a szülők. Ez segíti a reális énkép kialakulását és jelzés a szülők felé, mely területen, milyen mértékben halad a gyermek. A pozitív vagy esetleg negatív megerősítés segíthet az eredményes tanulást.

Egyensúly a készségfejlesztés és az ismeretszerzés között

Megfelelő arány kialakítására kell törekedni, mindkettőre szükség van, az egyéni adottságok függvényében. Teret kell engedni az egyéni tanulás, a felfedeztetés, a páros, és frontális oktatási formáknak is, amely forma ideálisabb a gyermekcsoport vagy egyén számára.

Komplexitás elve

A gyermeket egységes egésznek tekintjük, melyre számos tényező, biológiai, fiziológiai, pszichológiai és társadalmi hatások folyamatosan hatnak. A nevelés és oktatás során ezeket tekintetbe kell venni, összehangolni. A komplexitás elvének érvényesülésére törekszünk munkánkban, a tanulók alapos megismerése után komplex fejlesztő programban részesülnek.

A személyiségfejlesztés, az oktatás nevelő hatásának elve

Oktató munkánk minden tevékenysége során kapcsolódik nevelési célokhoz, feladatokhoz. A személyiségfejlesztés áthatja minden tevékenységünket. Törekszünk nemcsak a gyengeségek korrigálására, de az erősségek felismerésére és kiaknázására is, tanulóink önállóságának, kezdeményezőkézségének, kreativitásának kibontakoztatására is.

Pedagógiai értékeink

Nevelőtestületünk alapértékeinek tartjuk a szakmai tehetséget és tudást, az elhivatottságot, a korrektséget, a türelmet, tapintatot, együttérzést, a következetességet, a tisztességet, a személyiség tiszteletét, a sikerorientációt, a kreativitást és a közösségteremtést.

Fontosnak tartjuk:

- általános emberi értékek közvetítését, mint például a munka tisztelete, becsülete, a pontosság, szolidaritás, a munka embert nemesítő lényege
- a társadalmi normák elsajátítását, mint becsületesség, őszinteség, tiszteletet mások iránt, az igazmondás, segítőkészség, udvariasság, akarat, törekvés, önfegyelem, kompromiszsumkészség
- gyermekközpontúságot, az életkor és terhelhetőség figyelembe vételét
- szociális kompetenciák fejlesztését, támogatást a szocializációs folyamatokban, a közösségi életre felkészítést
- az egyéni szükségletekhez, igényekhez illeszkedő komplex, egész személyiségre ható fejlesztést, a gyermekekben rejlő lehetőségek, képességek kibontakoztatását
- a kognitív képességek és a szociális, társadalmi kompetenciák fejlesztése megfelelő arányának megvalósítását
- az elfogadás, a szeretet fontosságát
- az önismeretet, a társak ismeretét, a lelki egészséget, döntésképeséget, együttműködési készséget, melynek következményeként a gyermekek, tanulók szociális beilleszkedése eredményesebb lehet.
- a gyermeki jogok tiszteletben tartását, az esélyegyenlőség biztosítását
- megértésre, szolidaritásra, szeretetre nevelést
- az élményen alapuló, sikert nyújtó tanulási formák biztosítását, önálló ismeretszerzés képességének fejlesztését
- környezettudatos, egészséges életmódra nevelést,
- intézményi hagyományaink tiszteletét, ápolását
- hazánk kultúrájának, történelmi emlékeinek, hagyományainak megismertetését
- és a demokratikus magatartási formák kialakítását, valamint az alkotmányosság, törvényesség, állampolgári jogok tisztelete iránti igényt

Pedagógiai értékeink között szerepel még olyan elfogadó iskolai légkör megteremtése, melyben minden fél mind a felnőtt, mind a gyermek jól érzi magát, a társas kapcsolatok kölcsönös tiszteletre épülnek, valamint az együttműködés erősítése intézményünk belső és külső partnereivel, a kapcsolatok építése, szorosabbra fűzése.

Alapvető nevelési-oktatási céljaink, feladataink

A célokat, feladatokat befolyásolja az intézményünkben ellátott gyermekek, tanulók összetétele, akadályozottságának típusa.

Tanulóink sérültsége az értelmi, illetve tanulási akadályozottság mellett igen széles spektrumú:

- érzékszervi sérültség: hallássérülés, látássérülés
- a kommunikáció zavara: beszéd és nyelvi fejlődési zavar, megkésett beszédfejlődés, súlyosan megkésett beszédfejlődés, a beszéd teljes hiánya, beszédhiba, írás- és olvasászavar, számolás-zavar
- mozgás problémák: tartáshiba, a központi idegrendszer sérülése, neurológiai diszfunkció, rendezetlen mozgás
- részképesség zavarok: testséma, téri orientáció, vizuális és akusztikus területek zavara, gyengén fejlett motorikum
- pszichés szféra zavara: magatartászavar, figyelemzavar és hiperaktivitás, szekunder pszichés tünet együttes, organikus, vagy környezeti okok miatt kialakult, pervazív fejlődési zavar, stb.

Tanulóink akadályozottsága sajnos egyre súlyosabb és összetettebb.

Jelenlegi tanulói összetételünk:

- tanulásban akadályozott
- értelmileg akadályozott
- autizmus spektrum zavar státusú

Egységes céljaink:

Intézményünkben több intézményegység működik, *(lásd szerkezeti ábra)*, a pár évre visszatekintő óvodai tagozaton kívül a már jelentősebb hagyományokkal rendelkező iskolai tagozat, melyen belül megkülönböztetünk tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott tagozatot illetve autista csoportokat. Emellett működik utazó hálózatunkat is. A különböző működési területeken a pedagógiai munkának vannak **közös, egységes céljai**, melyek minden területre jellemzőek.

Célunk az ellátott gyermekek olyan értelmi és szociális neveltségi szintre való eljuttatása, mely lehetővé teszi, hogy életvezetésükhöz minél kevesebb segítséget igényelve tudjanak beilleszkedni a társadalomba, képességeik adta lehetőségeiken belül munkával keressék meg a megélhetésükhöz szükséges anyagiakat, irányítással, segítséggel, a társadalom, védő feltételei között. A mindennapi életvezetéshez szükséges alaptervékenységek elsajátítása életminőségük javulását eredményezze.

Az intézményi tevékenységek valamennyi területén és szintjén harmonikus, alkalmazkodni és beilleszkedni tudó személyiségekké kívánjuk formálni gyermekeinket. Képességeik keretein belül sajátítsák el az európai és a magyar kultúra ismereteit. Egyénileg differenciált speciális korrekciós neveléssel, felzárkóztató foglalkozásokkal, megsegítő pedagógiai eljárásokkal jutunk el a kitűzött célig.

Sikerkritériumaink a gyermek/ tanul életkorához és képességeihez mérten:

- Az együttélés szabályait betartja, tud és akar alkalmazkodni a környezetéhez.
- A társakhoz való hozzáállása megfelelő, segíti a gyengébbeket, észreveszi társaiban a jó tulajdonságokat, képes együtt játszani, dolgozni társaival.
- Őszinte, becsületes, szabálykövető tisztelettudó felnőttekkel és társaival
- A tanuláshoz pozitív a hozzáállása, akar és tud segíteni másoknak, aktívan részt vesz (pl. szavalattal, műsorral) az iskolai ünnepségeken
- Az önálló tanulás kialakul: igénye van a tanulásra, az értő olvasás birtokában van, illetve a segédeszközöket adekvátan használja
- Feladattudata kialakult, leckéit el tudja készíteni, ismereteit tanári segítséggel képes alkalmazni
- Akar és tud válogatni a színvonalas és talmi értékek között
- Az önálló életvezetésre felkészítettük, ha tud bánni a pénzzel, igyekszik beosztani azt, önállóan megoldható feladatait elvégzi, ismeri az önálló életvezetéshez szükséges területeket, képes elvégezni a mindennapi teendőket (vásárlás, takarítás, stb.)
- Fontosnak tartja a munkát, örülni tud a jól végzett munkának a munka kezdetétől a befejezéséig aktívan tevékenykedik, kötelességtudó
- Tudatosan elítéli, és nem gyakorolja az italozást, a drogok használatát és egyéb káros szenvedélyt
- Óvja környezetét, és szebbé kívánja azt tenni, betartja a higiénés követelményeket
- Tisztában van önmaga lehetőségeivel, reális elképzelése van a jövőjéről, becsüli a tisztességes munkát, magához illő társra van igénye
- Segítséggel vagy önállóan, balesetmentes közlekedésre képes

Nevelő-oktató munkánk eszközei, eljárásai

Pedagógiai céljaink megvalósítását részben a tanulás-tanítás folyamatában alkalmazott, a tanulók életkori sajátosságaihoz, személyiségéhez, értelmi szintjéhez, képességeihez igazított sérülés-specifikus metodikai eljárásokkal, részben az oktatás szervezeti formáinak segítségével, valamint taneszközeink gazdag tárával kívánjuk elérni. A megfelelő eljárási módok, eszközök kiválasztása a pedagógusok kompetenciája, felkészültségük, személyiségük tükrében. Iskolánk a tanórai, a rehabilitációs célú foglalkozások, illetve a sokféle tanórán kívüli tevékenység során biztosítja a tanulók számára a tantervi követelmények és a kulcskompetenciák fejlesztésének lehetőségét. Ezeket az eljárásokat és a kulcskompetenciák fejlesztésének lehetőségét a helyi tanterv részletesen megfogalmazza. Taneszköz- jegyzékünket úgy állítottuk össze, hogy figyelembe vettük az érvényben lévő törvényi rendelkezéseket – kiemelten a 20/2012. EMMI rendelet 2. sz. mellékletét - és a nevelőtestület által elfogadott tantervcsaládokat. Az eszközjegyzéket a Helyi tanterv részletesen megfogalmazza.

A módszertani sokszínűség, a motiváció, a szemléltetés, cselekedtetés, az egyénre szabottság, a jó példa, modell adása empátiás készség mellett a tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokon mind a nevelő-oktató folyamat sikerét segítik elő. A tanulók képességeinek alapos megismeréséhez különböző képességfelmérő anyagok alkalmazására van lehetőség.

Pedagógusaink, együtt munkálkodva a nevelést-oktatást segítő személyekkel (asszisztensek), a bevált, jól működő pedagógiai módszerek mellett új, modern tanulásszervezési módszereket is alkalmaznak, ahol szükségesek, a kulcskompetenciák fejlesztéséhez. Változatos munkaformákkal színesítik az ismeretszerzési lehetőségeket, önálló munkától kezdve kulturális rendezvényeken való részvételig. A tanórákon, foglalkozásokon kívüli időben lehetőséget biztosítunk a felzárkóztatásra, illetve tehetséggondozásra.

- Alkalmazott szervezési módok és munkaformák
- Frontális munka
- Egyéni munka
- Individualizált munka
- Páros munka
- Csoport munka

Alkalmazott, speciális fejlesztési eljárások, módszerek

A speciális fejlesztési eljárások, módszerek alkalmazásával célunk a hatékony, sérüléshez és a gyermek személyiségéhez, szükségleteihez igazodó megfelelő fejlesztési lehetőségek, utak, módszerek kiválasztása, és ehhez a gyermekek, tanulók komplex, sokoldalú alapos megismerése, felmérése.

Alapozó terápia

Az Alapozó terápia mozgásfejlesztésen alapuló idegrendszeri érést megalapozó fejlesztő terápia. A gyermekkel újra végig vesszük az emberi mozgásfejlődés állomásait. Amikor újrajárlják a fejlődésben már elhagyott lépcsőfokokat, pótolják hiányosságait, számos fejlődésbeli akadályt kiküszöbölnek a mozgás, beszéd, olvasás, írás terén. Az alapozó terápia lényege az idegrendszeri érést elősegítése. Az emberi idegrendszer egymásra épülő érési szakaszainak mozgásos megjelenései a kúszás, mászás, felülés, járás stb., ám ezekkel párhuzamosan és ezektől el nem választhatóan (mondhatni, az idegpályák bejárásával) fejlődnek ki az úgynevezett kognitív képességek és készségek: a figyelem, felfogás és emlékezet, azaz a tanulás alapvető készségei.

A terápia menete

A fejlesztés/terápia alapja a fejlődéstani- és nagymozgások, egyensúly illetve a rugalmasság. Ezt egészítik ki a ritmus, a finommotorika, a szerialitás (sorrendiség), a keresztmozgások gyakorlatai. A fejlesztést/terápiát minden esetben felmérés előzi meg

Alkalmazható, javasolt:

- Óvodás nagycsoportos (5 éven felüli) gyermekeknek, akiknél mozgás-ügyetlenség áll fenn, kialakulatlan a kézdominanciájuk, vagy kimutatható diszlexia veszélyeztetettségük.
- Óvodás nagycsoportos gyermekeknek, akiknél a nagymozgások és finommozgások ügyetlensége figyelhető meg.
- Óvodás korú nagycsoportos gyermekeknek, akiknél súlyos beszédfejlődési zavar áll vagy állt fenn: megkésett beszédfejlődés, nehezen kezelhető beszédprodukációs zavarok, esetleg diszfázia gyanúja.
- Iskoláskorú diszlexiás gyermekeknek.
- Iskoláskorú diszgráfiás gyermekeknek az írás alaki oldalának javítására.
- ADHD gyerekeknek részint, ha diszlexiásak

- Hatékonyak bizonyulhatnak az értelmileg enyhén fogyatékos /tanulásban akadályozott/ gyerekeknél, sokszor egyéni, később kiscsoportos terápiában.
- Olyan autisztikus tüneteket mutató, de nem autizmussal élő gyermekeknél, ahol a tünetek hátterében agyi oxigénhiány, sérülés áll.

Logopédiai terápia, ellátás:

Feladata:

A logopédiai terápia, ellátás feladata, a beszédindítás, a hang-, beszéd- és nyelvfajlárdási elmaradás, a beszédhibák és a nyelvi kommunikációs zavarok javítása. Intézményünk jellege miatt, további feladatunk az autizmus spektrum zavarral élő diákjaink számára alternatív kommunikációs formák keresése és tanítása. Fontos a diszlexia, diszgráfia és diszkalkulia megelőzése a logopédiai foglalkozásokon.

A fejlesztés irányának kijelölése a szakértői bizottságok által kiadott szakértői javaslat, az intézményben történt megfigyelés, valamint az intézmény logopédusa által végzett vizsgálatok alapján történik. Az intézményi vizsgálatok tanév elején és tanév végén készülnek.

A fentieket alapul véve, negyedévente fejlesztési terv készül a gyerekekről, melyben rögzítjük a fejlesztés területeit, lépéseit és az elérni kívánt célokat.

A szülők félévkor és év végén írásos értékelést kapnak gyermekük fejlődéséről, aktuális állapotáról.

Az ellátás az iskolában történik, logopédia szobában.

Munkaformák:

Egyéni terápia, csoportos terápia

Alkalmazott logopédiai terápia területei:

- A beszédészlelés és beszédmegértés zavara
- Megkésett beszédfejlesztés
- Pöszeség
- Orrhangzós beszéd
- Beszédritmus zavara (dadogás, hadarás)
- Diszfónia
- Nyelvlökéses nyelés
- Olvasás-, helyesírás- és számolás zavar megelőzése és kezelése
- Alternatív kommunikáció

Konduktív pedagógia, konduktív nevelés

A központi idegrendszer károsodása következtében mozgássérült gyermekek és felnőttek rehabilitációjára kialakított nevelési rendszer, egy olyan, speciálisan integrált nevelési folyamat és tanulásvezérlés, amely az adott életkornak megfelelően a mozgássérült személy minden funkciójára kihat, és amelynek lényege az aktív tanuláson alapuló, sokoldalú személyiségfejlesztés. A konduktív pedagógia végső célkitűzése, hogy a mozgássérült az akarati funkciók fejlesztése segítségével alkalmassá váljon az önálló életvitelre és a társadalmi integráció elérésére.

A konduktív pedagógia azt vallja, hogy a strukturális károsodás következtében fogyatékos emberek képessé válhatnak egy helyesebb működési stratégia kialakítására és egy jobb viselkedés-összerendezési mód elsajátítására. Alapgondolata, hogy az idegrendszer a károsodások ellenére

is rendelkezik „tartalékokkal”, új kapcsolatok kiépülésének lehetőségével, amelyek a tanulási-tanítási folyamat megfelelő vezérlésével mozgósíthatók. A konduktív pedagógiai rendszernek köszönhetően a központi idegrendszeri mozgássérült gyerekeknek lehetőségük nyílik arra, hogy –hatalmas kitartással és fáradhatatlan gyakorlás révén –beilleszkedjenek, és önállóan megállják helyüket a hétköznapi életben. Célja nem valamely fogyatékoság közvetlen megváltoztatása, s nem csupán a szigorúan biológiai értelemben vett mozgás-vagy funkciójavítás, hanem a különböző funkciók koordinálása és integrálása, a személyiség egészének fejlesztése és az önmegvalósítás segítése. A program alapelve az, hogy nem a környezetet kell a csökkent képességekhez igazítani, hanem a mozgássérültet kell képessé tenni a normál, megszokott környezetben való életre, az alkalmazkodásra. A nevelés folyamatában a mozgás fejlesztése nem különálló feladat, hanem a személyiség alakításának fontos, szerves része, és tartalmilag összehangolt, strukturált, módszertanilag egységes elvekre épülő nevelési programok megvalósítása során történik. A program –az életkor és az állapot figyelembevételével –a lehető legteljesebben biztosítja mindazokat a testi, szellemi, érzelmi, erkölcsi, pszichés és szociális fejlődéshez szükséges nevelési és oktatási tartalmakat és feltételeket, amelyek a károsodások ellenére lehetővé teszik az egészséges személyiségfejlődést, s amelyek a későbbiekben az önálló életvitelhez szükségesek –az étkezésen és a tisztálkodáson keresztül a játéktevékenységen át a tanuláshoz.

A konduktív nevelés egy speciálisan integrált nevelési rendszer, melynek lényege a tanuláson alapuló sokoldalú, komplex személyiségfejlesztés, a tanulásba épített, és arra épülő mozgásfejlesztés. Minden pillanatban azt tartja szem előtt, hogy lehetőségeikhez képest maximális önállóságra tanítsa a gyerekeket, képessé tegye őket önálló megoldások kivitelezésére, legyen szó feladatsorokról, önellátásról, játékról. Alapelve a fokozatosság, az elért szintekre építkezés.

Intézményünkben a konduktív fejlesztés kiscsoportos és egyéni konduktív foglalkozásokon történik heti rendszerességgel, figyelembe véve a szakértői bizottságok fejlesztési javaslatait, valamint a tanulók képességeinek felmérése után meghatározott speciális konduktív fejlesztési célokat.

Egyéb alkalmazott terápia

A fejlesztő foglalkozásokon, a fentiekén kívül alkalmazott terápiák, módszerek:

- Sindelar - Zsoldos program I.
- Sindelar - Zsoldos program II.
- Diszkalkulia terápia
- Nagyné dr. Réz Ilona Téri tájékozódás fejlesztő programja
- Mozgáskotta

A terápiák, programok alkalmazásánál figyelmet fordítunk, hogy mely eljárások alkalmazhatók egyidejűleg.

További szempont, hogy egy-egy terápia nem feltétlenül alkalmazható teljes mértékben az iskolai feltételek között, ugyanakkor egyes elemei mégis jól használhatóak és előmozdítják a gyermek fejlődését. Ilyen esetekben egyénileg döntünk az alkalmazhatóságukról.

Az intézményegységek nevelési-oktatási céljai, feladatai, fejlesztési területei

Intézményünk egységei:

Gyógypedagógiai Óvoda

Általános Iskola

Fejlesztő nevelés-oktatás keretében otthoni ellátás

Utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat

Óvodai nevelési program

Bevezető

Intézményünk a 2015 / 2016-os tanévben a Rákosmenti Micimackó Óvodában (1172. Budapest, Diadal utca 86.) egy sajátos nevelési igényű gyermekek számára alapított óvodai csoporttal kezdte meg működését, kihelyezett csoportként.

Régi vágyunk, elképzelésünk teljesült ezzel, mert kerületünkben hiányként jelentkezett azoknak a sajátos nevelési igényű gyermekeknek az ellátása, akik a Szakértői Bizottság véleménye alapján integráltan nem nevelhetőek. A 2017 /2018-as tanév második félévétől az óvodai csoport már intézményünk telephelyén, a Naplás út 60. sz. udvarán elhelyezett konténerszobában került elhelyezésre.

A tárgyi és személyi feltételek jelenleg egy csoport működését teszik lehetővé.

A csoportban nevelkedő gyermekek igen heterogén képet mutatnak, de mindnyájuknak különleges gondozásra, speciális ellátásra, egyéni bánásmódra van szüksége. Nevelési programunk tükrözi azokat az eltéréseket, speciális pedagógiai módszereinket, melyek a többségi óvodáktól megkülönböztetik óvodai csoportunkat.

Az óvodában egész napos nevelés során folyik a gyermekek személyiségének, képességeinek komplex, sokoldalú fejlesztése.

Az óvoda elérhetősége:

Gyurkovics Tibor Óvoda, Általános Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény

Telephelye: 1172 Budapest, Naplás út 60.

Óvodai csoportunk 3-8 éves, sajátos nevelési igényű (enyhe-, közép súlyos értelmi fogyatékos és autizmus spektrum zavarral élő) gyermekek számára létesült.

Felvétel az óvodába

Gyógypedagógiai óvodai csoportunkba a gyermekeket Budapest XVII. kerületéből és annak vonzáskörzetéből vesszük fel. Minden gyermek a szülő kérésére és a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye alapján kerül intézményünkbe, ha az egy hónap próbaidő leteltével megfelel az alábbi minimum követelményeknek:

- Mozgás: helyzet- és helyváltoztató alapmozgásokra képes, sima talajon segítséggel tud járni;
- Gondozás: öltözésnél együttműködő; étkezésnél segítséggel képes kanálból enni, pohárból kevés folyadékot inni;
- Kommunikáció: minimális kontaktus kialakítható vele;
- Szociális fejlettség: a csoportos helyzetet irányítással elfogadja, önmagára és társaira nem jelent veszélyt.

Szakmai tapasztalatok szerint a vegyes életkorú és kórformájú csoport kialakítása a fejlődés szempontjából optimális, így mi is erre törekszünk. A Köznevelési Törvény értelmében, gyógypedagógiai óvodánkban a csoportok optimális létszáma maximum 6-8 fő lehet.

A beszoktatás hossza maximálisan 8 hét, az óvodában töltött idő fokozatos, folyamatos növelésével.

Az óvodások egészségvédelme érdekében az óvoda megkezdésekor, 3 napnál nem régebbi orvosi igazolás, valamint a kötelező védőoltások meglétét igazoló oltási könyv bemutatását kérjük. A fertőzések elkerülése és megállítása érdekében a gyermek gyógyulásáról év közben is orvosi igazolást kell hozni. A hiányzást megfelelő módon igazolni kell minden esetben, hiszen az óvodai igazolatlan hiányzásoknak is következményei vannak (20/2012. EMMI rendelet).

Óvodai nevelésünk alapelvei

Az egész intézményünkre egységesen megfogalmazott pedagógiai alapelveken túl az óvodai nevelés során hangsúlyosan alkalmazott alapelveink:

- Szeretetteljes, érzelmileg elfogadó, biztonságos környezet megteremtésével ingerekben gazdag óvodai élet biztosítása
- Gyermekközpontúság, mely tartást, önállóságot, boldogságot ad a gyermeknek
- A másság elfogadása, a próbálkozások, a sérült gyermek erényeinek értékelése
- A gyermek adottságaihoz, képességstruktúrájához, személyiségéhez igazodó nevelés oktatás a kiegyensúlyozott személyiség fejlődés érdekében
- Azoknak a személyiségvonások fejlesztése, melyek alapján a gyermek megtalálja a helyét az óvodai csoportban és a későbbiekben alkalmassá válik az iskolai életre
- A feltétel nélküli szeretet, elfogadás sugárzása a gyermekek felé
- Az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok védelmének, az önazonosság megőrzésének elősegítése
- Minden gyermek ismerje értékeit, erősségeit, ismerje fel gyengeségeit is, melyeken lehet együtt dolgozni.
- A szülőkkel való együttműködés kiemelten nagy jelentőségű.
- A szülők ismerjék meg az óvodában folyó munkát, céljainkat, egyeztessük elvárásainkat.

Nevelési koncepciónk

Óvodánk nevelő, fejlesztő intézmény, s mint ilyen, a gyermeki személyiség kibontakoztatására, nevelésére, fejlesztésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy magas színvonalú és szeretetteljes gyógypedagógiai módszerekkel, eredményekkel ötvözve azokat. Fejlődés lélektani kutatások igazolják, hogy a genetikai program, csak és kizárólag megfelelő környezeti tényezők és feltételek biztosításával bontakoztatható ki. Ennek megvalósítása érdekében minden gyermek és felnőtt számára meleg, családi légkört teremtünk. Óvodánkban a pedagógiailag segített, ösztönzött szocializáció minél teljesebb megvalósítására törekszünk. A kisgyermeknek ahhoz, hogy boldoguljon, sérülés-specifikumának megfelelően meg kell tanulnia beszélni/kommunikálni, a környezet adta keretek között tevékenykedni, az eszközöket használni, a társakkal együttműködni, közlekedni. Meg kell ismernie, optimális mértékben el kell sajátítania a mindennapi élet adta szerepeket, magatartásmintákat.

Célunk a megfelelő érzelmi biztonság nyújtásán túl, egy olyan feltételrendszer biztosítása, amely figyelembe veszi a sérülés specifikumát, az egyéni teherbíró képességet, a speciális neve-

lési szükségleteket, a harmonikus személyiségfejlesztést, valamint a testi, szociális, értelmi érettség kialakítását, az iskolában történő bevalás érdekében.

Mindezek megvalósítása mellett, törekszünk az interperszonális kapcsolatok- és az énkép kialakítására, az önismeret fejlesztésére, attitűdök, normák kialakítására, továbbá speciális módszerek, terápiák alkalmazásával segítjük az egyre pontosabb észlelést, fejlesztjük a figyelem összpontosítását, a gondolkodást, az emlékezetet, elősegítjük a verbális és nonverbális kommunikáció kialakulását.

Programunk, a sérült gyermek egyéni szükségleteihez, eltérő fejlődési üteméhez igazodik. Differenciált segítségnyújtással szolgálja a képességfejlesztést, törekszik a hiányosan működő képességek korrekciójára valamennyi területen.

A gyermeki személyiség fejlődése szempontjából alapvető, legfontosabb tevékenységformára, a játékra építünk pedagógiai munkánk során. Játék közben a gyermek szociális szerepeket, érzelmeket, motívumokat, beállítódást tanul, megismeri környezetét személyi és tárgyi világát, természetes kíváncsisága felébred, fokozódik. A tudatosan felépített játékhelyzetekben fejlődik figyelmé, emlékezte, kialakul, fokozódik spontán tanulási készsége. Megtanulja, gyakorolja a helyes érzékelést, észlelést az összes érzékszerv bevonásával, ami a magasabb mentális folyamatok kialakulásának első lépcsőfoka.

Az óvodai nevelés célja

- A családdal szorosan együttműködve, gondoskodni a sajátos nevelési igényű kisgyermek egészséges életmódjának kialakításáról, komplex, tervszerű, harmonikus, szakszerű fejlesztéséről, az egyéni képességek maximális figyelembevételével.
- Egyéni és kiscsoportos stimuláló korrekcióval elősegíteni a fennálló rendellenességek javítását, csökkentését s megelőzni a következményes ártalmak kialakulását, támaszkodva a nem, vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével, a kompenzációs lehetőségekre.
- A gyermekek képességeit sérülés specifikus módszerekkel, terápiákkal, a gyógypedagógiai technikák szakszerű megválasztásával és alkalmazásával fejleszteni. A multiszenzoros fejlesztés minden esetben magában kell, hogy foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek fejlesztését.
- Elősegíteni a gyermeki személyiség kibontakozását, különös tekintettel a játéktevékenységre, illetve az életkornak- és fejlettségi szintnek megfelelő műveltség tartalmak közvetítésére.

Az óvodai nevelés során folyamatos a gyógypedagógiai megsegítés annak érdekében, hogy a tankötelezettségi életkorra a gyermekek elérjék azt az iskolakészültséget, mellyel tanulmányukat megkezdhetik a szakértői bizottság által, számukra kijelölt iskolatípusban.

Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodás korú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Az általános feladatok megvalósítása során figyelembe kell venni, a gyermek egyéni- és speciális szükségleteit, állapotát.

a.) Az egészséges életmód alakítása

Az óvodai nevelés feladata, a gyermek testi fejlődésének elősegítése. Ezen belül feladatunk:

- a gyermek gondozása, testi és pszichés szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése-, szükség szerint mozgásterápiával, gyógytornával kiegészítve;
- a gyermek megfelelő testi fejlődésének segítése; a gyermek egészségének védelme, edzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges, egészséges és biztonságos környezet kialakítása;
- a prevenció és korrekció mozgásnevelési feladatok ellátása.

b.) Érzelmi-akarati nevelés és szocializáció

A gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, szeretettel léghő kell, hogy körülvegye. Mindezt fontos feladataink:

- már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érik a gyermeket
- a pedagógus-gyermek és a gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív érzelmi töltés jellemezze
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek szociális érzékenységének fejlődését és éntudatának alakulását, engedjen teret én-érvényesítő törekvéseinek
- az óvoda teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyerekek kielégíthessék társas szükségleteit; nevelje a gyermeket a másság és saját másságának elfogadására.
- a szociális viselkedéshez szükséges érzelmi, akarati tulajdonságok, kompetenciák alakítása (szükségletek, hajlamok, attitűdök, rutinok, meggyőződések)
- alapvető erkölcsi tulajdonságok, szokás és normarendszer kialakítása
- a szűkebb és tágabb környezet gyermek közeli, érzelem dús megismertetése, ünnepek megtartása, hagyományápolás
- A szocializációs nevelés szempontjából különösen fontos segíteni a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat) fejlődését.

c.) Anyanyelvi nevelés, értelmi fejlesztés

Az értelmi nevelés általános feladatai:

- a csoportos és az egyéni irányított tevékenységek során a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára építve, változatos tevékenységeken keresztül, a természeti és társadalmi környezetről tapasztalatok nyújtása
- a spontán módon és irányított helyzetben szerzett gyermeki tapasztalatok, ismeretek rendszerezése, bővítése
- az óvodai nevelőtevékenység egészében biztosítanunk kell a kommunikáció lehetőségét, helyes mintaadással, szabályközvetítéssel, beszélő környezetben

- az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságaira, valamint meglévő tapasztalataira és ismereteire építve, további élmények biztosítása. különböző tevékenységekben és ezek élet-helyzetekben való gyakorlása
- a teljes óvodai élet keretében – különösen a játéktevékenységen belül - spontán és irányított ismeretnyújtás, az intellektuális tanuláshoz szükséges kognitív képességek fejlesztése (megfigyelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás, kreativitás)
- differenciált egyéni képességfejlesztés, egyéni fejlesztési terv alapján

A sajátos nevelési igényű kisgyermek fejlesztésében, maximálisan támaszkodunk és kihasználjuk, a spontán tanulás és a társakkal való együttműködés - mint segítő funkciók - lehetőségét.

Szokások kialakítása

A szokás valamilyen művelet többszöri ismétlésének eredménye egy adott helyzetben. Sok gyakorlásra, ismétlésre van szükség ahhoz, hogy egy cselekvés vagy viselkedésforma szokássá váljon. Az értelmileg akadályozott és autizmus spektrum zavarral élő óvodás gyermekek még nem látják be viselkedésük következményeit. A meggyőzés, mint eszköz, a gyermekek szenzoros problémái, értelmi állapota miatt csak korlátozott mértékben, személyre szabottan alkalmazható, inkább pozitív minta nyújtásával. A fejlesztés mindig játékba ágyazottan, apró lépésekre bontva történik.

A helyes szokások kialakítása természetesen nem kizárólag az óvoda feladata. Az óvodánkba járó gyermekek mindannyian családban élnek. A gyerekek többsége meleg, szeretetteljes milióból érkezik, de a családok nevelési attitűdje különböző lehet. A különböző kultúrájú családok másként viszonyulnak a gyermekhez, a gyermeknek a családban elfoglalt helyéhez, más-más szerepet szánnak neki a családi életben belül. Mindezek figyelembe vételével a gyermekek helyes szokásrendszerét a családdal együttműködve, azonos követelményeket, elvárásokat állítva formáljuk.

A fejlesztés legfontosabb területei:

- a meglévő nagymozgások korrigálása, hiányok fejlesztése;
- az egyensúlyérzék fejlesztése;
- a manuális, finommotoros készségek fejlesztése;
- az önkiszolgálás kialakítása, fejlesztése;
- a kommunikációs készség fejlesztése, (a beszédképesség fejlesztése, beszédszervek ügyesítése, a beszéd indítása); vagy alternatív kommunikációs csatorna keresése a nem beszélő gyermekek számára
- a játéktevékenység fejlesztése;
- a zenei készség fejlesztése;
- a szociális viselkedés fejlesztése;
- a kognitív készségek fejlesztése.

Módszeres, következetes, apró lépésekben történő fejlesztéssel, az alapok kiépítésével, játékosan, sok tapasztalatszerzést biztosítva, különös hangsúlyt helyezünk az önkiszolgálás fejlesztésére és az iskolai életmódra való felkészítésre.

Programunk foglalkozási körein túl lehetőséget kívánunk teremteni kiegészítő terápiák igénybevételére (kutyás terápia, lovas terápia, úszás).

Az óvodai élet megszervezésének elvei

Személyi feltételek

A Gyurkovics Tibor Óvoda, Általános Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményben a fejlesztő-nevelő munkát különböző szakos gyógypedagógusok (tanulásban akadályozottak pedagógiája és értelmileg akadályozottak pedagógiája szakos, szükség szerint a szakvéleményben foglaltak szerint egyéb szakos pedagógusok) végzik, tevékenységüket közvetlenül, legalább egy gyógypedagógiai asszisztens és egy dajka segíti.

A pedagógusok és az óvodai tagozat működését segítő, nem pedagógus alkalmazottak (pl. gyógypedagógiai asszisztens, dajka, kiegészítő személyzet stb.) tevékenységének, munkájának is, hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez. Elvárando, hogy az óvodában jelenlévő összes felnőtt pozitív magatartásával, beszédstílusával, teljes személyiségével, lényével jó hatást gyakoroljon a kisgyermekekre.

Tárgyi feltételek

A konténerben tágas, világos terem áll a gyermekek rendelkezésre. Berendezése, kialakítása a gyermekek biztonságát, kényelmét szolgálja, barátságos, otthonos légkört biztosít, megfelel az óvodás életkorú gyermekek testméreteinek, biztosítja egészségük megőrzését, lehetővé teszi mozgás- és játékgényük kielégítését és harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal veszi őket körül. A bútorok, eszközök döntő többsége újonnan beszerzett, gyermekbarát, funkciójának megfelelő.

A csoportszoba felszereltsége:

- szekrények és polcok,
- elegendő hely a nagymozgásos feladatok végzéséhez,
- mozgásfejlesztést segítő eszközök (Bobath labdák, hengerek, AYRES, WESCO eszközök),
- nagyméretű tükör, az egyéni fejlesztéshez
- vizual tábla,
- megfelelő méretű, alkalmas asztal a rajzolás, a mintázás és a kézi munka tevékenységek számára,
- jellel megjelölt, állandó hely az asztalnál,
- állandó hely a szabad játékhoz szükséges eszközöknek,
- a szabad játékhoz, fantáziát megmozgató játékok (kendők, táskák, babakonyha és kellékei, nagyméretű építőjátékok, dömpér, baba, állatfigurák, stb.)
- fejlesztő játékok, segítő játékok, eszközök (lehetőleg természetes anyagokból),
- logopédiai eszközök,
- minden gyermek számára ülőpárnák rendszeresítése (szabadon elhelyezhető és mozgásnevelés alkalmával remekül használható)
- elegendő hely, asztal az étkezéshez

A konténerben csoportszobán kívül rendelkezésre álló egyéb helységek:

- gyermekmosdók, zuhanyozó, gyermek WC-k,
- öltöző,
- mozgásnevelésre alkalmas terem

A gyermekek szabadtéri levegőzése, udvari játéka az intézmény megfelelően kialakított udvarrészen valósítható meg, melyen balesetmentes használatot biztosító eszközök, hinta, favonat, stb. állnak rendelkezésre.

Autizmus specifikus környezet és eszközök

Alapvetően fontos, hogy a tárgyi környezet biztonságos legyen az autizmus spektrumzavarral élő gyermek számára is. Esetükben nem mindig elégedhetünk meg azokkal a biztonsági óvintézkedésekkel, melyeket tipikusan fejlődő óvodások számára dolgoztak ki. Érdemes gondolni a szenzoros érzékenységekre, vagy éppen a túl magas ingerküszöbötől adódó veszélyekre is. Az autizmussal élő gyermekek fejlesztése során, törekedni kell a mindennapi életben használt tárgyak, eszközök alkalmazására. Az óvodai fizikai környezet strukturáltsága, szervezettsége biztosítson megfelelő munkakörnyezetet a pedagógusnak, valamint hatékonyan segítse elő az autizmussal élő gyermekek lehető legnagyobb önállóságát.

Protetikus környezet kialakítása

Az autizmus spektrumzavar, olyan fejlődési zavar, mely súlyosan akadályozza a tárgyi és szociális környezet megértését, a célszerű, adaptív viselkedés fejlődését. A károsodás következménye, hogy az autizmusban érintett gyermekek számára a szociális partnerek által nyújtott nyelvi információk, nem adnak elegendő támpontot viselkedésük megszervezéséhez. Szociális-, kapcsolat-teremtési nehézségeik miatt gyakran kerülnek a társas helyzeteket.

Az autizmussal élő gyermekek környezetüket sokszor kaotikusnak látják és érzékelik. Számukra az emberek viselkedése kiszámíthatatlan, a környezet változásai nehezen követhetőek. Éppen ezért sokszor tanúsítanak ellenállást a változásokkal szemben. Ezért esetükben az élő nyelv és a szociális közvetítés helyettesítendő és kiegészítendő egyénre szabott vizuális környezeti támpontokkal.

A protetikus környezet elemei:

- A tér strukturálása: A tárgyi környezet megfelelő felépítése, áttekinthetősége, vizuális támpontokkal szolgálhat a gyermeknek.
- Az idő strukturálása: A tevékenységek sorrendiségének kialakításával, valamint az egyén aktuális fejlettségi szintjének megfelelő szimbólumrendszer alkalmazásával, amely a nap tevékenységeit sorrendben bemutatja.
- Napirend (tér-idő struktúra): A tér struktúra a tevékenységek megfelelő térhez kapcsolását jelenti, míg az idő struktúra a tevékenységek sorrendiségének kialakítása. Ezek összekapcsolása a napirend.
- Munkarend, munkaszervezés: A gyermekek megtudhatják, hogy mit, hol találnak, meddig tart egy-egy tevékenység, és hogyan lehet azt elvégezni.

Az óvodai élet szervezése

A nevelési év szeptember 1-től augusztus 31-ig tart.

Az egyes tevékenységek időtartama függ a gyermekek egyéni fejlettségétől, aznapi állapotától és a feldolgozásra kerülő témától. Így 5-30 perces foglalkozások lehetnek. A tematikus feldolgozásnak megfelelően az egyes témák feldolgozási ideje egy hét, de esetenként ennél hosszabb is lehet.

A tevékenységi formák ritmikusan ismétlődnek, a gyakorlásra, ismétlésre kellő időt biztosítva, a gyermekek spontán megnyilvánulásait is figyelembe véve. A foglalkozások az adott csoport szokásrendszerének megfelelően, azonos rítusok szerint indulnak (pl. teremrendezés, éneklés, hiányzók azonosítása játékos formában, időjárás megfigyelése). A csoportos és egyéni foglalkozások, a játékra, a levegőzésre, a pihenésre, a nyugodt étkezésre, tisztálkodásra, az önálló tevékenykedésre fordított idő megfelelő aránya biztosítja a gyermekek optimális fejlesztését, a túlterhelés, és az üresjáratok kiküszöbölését.

Fejlesztő munkánk során folyamatos ellenőrzéssel győződünk meg annak hatékonyságáról.

A gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez, a napirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú tevékenységformák megtervezésével, rendszeresen visszatérő ismétlődésével, mely egyben érzelmi biztonságot is jelent a gyerekek számára.

Óvodai tagozatunkon a napirend a következőképpen alakul:

Napirend

7:00-8:30 Gyülekező, rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

8:30-8:45 Mosdóhasználat, tisztálkodás

8:45-9:15 Reggeli

9:15-9:30 Mosdóhasználat, tisztálkodás

9:30-10:30 Játékba ágyazott ismeret és tapasztalatszerzés (egyéni, mikrocsoportos, vagy csoportos formában)

10:30-10:45 Mosdóhasználat, tisztálkodás

10:45-11:00 Gyümölcsevés

11:00-11:45 Levegőzés

11:45-12:00 Mosdóhasználat, tisztálkodás

12:00-12:45 Ebéd

12:45-13:00 Mosdóhasználat, fogmosás, ágyazás

13:00-15:00 Csendes pihenő

15:00-15:15 Ébredés, felkelés, mosdóhasználat

15:15-15:45 Uzsonna

15:45-17:00 Szabadidő, játék, folyamatos hazamenetel

Heti rend

Az óvodai élet tevékenységi formáit, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja határozza meg. Ezen tevékenységformák kiemelve: a játék, a vers és mese, az ének, a zene és az énekes játék, a rajzolás, a mintázás és a kézi munka, valamint a mozgás.

A tevékenység neve	Heti előfordulása	A tevékenység formája
munka jellegű tevékenységek	2 (év elején 5)	egyéni, mikro-csoportos
mozgás	1	csoportos
a vers és mese	5	mikro-csoportos, egyéni
a rajzolás, a mintázás és a kézi munka	3	mikro-csoportos, egyéni
játék	2	mikro-csoportos, egyéni
az ének, a zene és az énekes játék	2	csoportos, mikro-csoportos
habilitáció	2	egyéni

Kiegészítő terápiaiként:

logopédia, szenzoros integrációs mozgásterápia, gyógytestnevelés, PECS

Az óvoda kapcsolatai

Kapcsolatok a szülői házzal

Óvodánk kiemelt fontosságúnak tartja a szülővel való szoros együttműködést, aminek alapja a személyes kapcsolattartás. Az óvodába érkezéskor és távozáskor a szülőknél lehetősége van megbeszélni a napi eseményeket a pedagógusokkal, valamint ha szükségük van rá, lehetőség nyílik egyéni konzultációs időpont egyeztetésére is. Ezen felül félévente szülői értekezletet tartunk. Nevelési évenként legalább két alkalommal, írásban tájékoztatjuk a szülőket gyermekük fejlődéséről.

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. A családközpontú gondoskodással, a gyermek és a környezet szükségleteit figyelembe véve, igyekszünk kialakítani a szülőben a fejlesztő beállítódást, elfogadást.

Együttműködésünk akkor lehet hatékony:

- ha a szakértői bizottság komplex gyógypedagógiai- pszichológiai- orvosi diagnózisát nem deficit leltárként, hanem esélydiagnózisként értelmezzük;
- ha a gyermekkel foglalkozó pedagógusok ismerik a szülők igényeit, a család életkörülményeit, lehetőségeit;
- ha partnerként, és nem páciensként kezeljük a szülőket;
- ha azt igyekszünk segíteni, hogy a szülők helyesen és hatékonyan értelmezzék gyermekük viselkedését, reálisan ismerjék állapotát, fejlesztésének lehetőségeit, korlátait;
- ha igény szerint nyújtunk segítséget a szülőknél;
- ha figyelembe vesszük, hogy a gyermek spontán tanulása is sérült, ezért tudatosan építjük ki a tanulási helyzeteket;
- ha olyan fejlesztő programot állítunk össze, amely nem funkciótréning, hanem szociális tanulás

Külső kapcsolatok

Az óvoda kapcsolatot tart továbbá azokkal a társintézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt játszanak szerepet a gyermekek életében: korai fejlesztők, bölcsőde, védőnői hálózat, gyermekorvosok, Gyermekjóléti- és Családsegítő Szolgálat.

Kapcsolatot tart fenn az óvodai élet alatt a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottságaival, a Szakértői és Rehabilitációs Bizottságokkal, Logopédiai szolgálattal, szakmai alapítványokkal, SNI ellátást végző kerületi óvodákkal, a Kelet Pesti Tankerületi Központtal, a XVII. kerületben működő Család és Gyermekjóléti Szolgálattal, a Támaspont Alapítvánnyal valamint az Autizmus Alapítvánnyal.

Az óvodai élet után az általános iskolák töltenek be meghatározó szerepet a gyerekek életében. A kapcsolataink kialakításában mindig szem előtt tartjuk a nyitott partnerközpontúság elvét.

Gyermekvédelem, esélyegyenlőség

Óvodánkban különböző szociokulturális háttérrel rendelkező gyermekeket fogadunk. A gyermekek felvételekor azt az elvet igyekszünk szem előtt tartani, hogy azonos sérülés esetén azt a gyermeket választjuk ki, amelyiknél a szociális háttér miatt indokoltabb az intézményes nevelés. A gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenység átfogja az óvodai élet egészét azzal a céllal, hogy biztosítsa a gyermeket megillető jogok érvényesülését, védő-, óvó intézkedést tegyen minden rászoruló, hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermek érdekében. A családokkal való szoros együttműködésnek fontos preventív szerepe van.

Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységünk alapját a gyermekek folyamatos megfigyelése és a prevenció jellemzi. Szükség esetén kapcsolatba léphetünk az intézmény gyermekvédelmi felelősével. Kapcsolatunk a kerületben működő Gyermekjóléti Szolgálattal lehetővé teszi az esetleges problémák jelzését. A gyermekekre vonatkozó védő-, óvó előírásokat, a szülői jogokat, és kötelezéseket a Házirend tartalmazza.

Céljaink:

- a kedvezőtlenebb helyzetű társadalmi réteg tagjainak gyermekei számára, az életben való boldogulás érdekében esélyegyenlőség biztosítása
- a családi környezetben bármely okból fejlődésében akadályozott, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett, gyermek védelme, nevelése
- gyermekközpontúság, gyermeki jogok érvényesülésének biztosítása

Feladataink:

- Jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál.
- Hatósági eljárás kezdeményezése a gyermekbántalmazás, súlyos elhanyagolás, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.
- Az óvoda és a jelzőrendszer szereplőinek kölcsönös együttműködése, tájékoztatása.
- Családban történő nevelkedés elősegítése.
- Az intézménybe járó gyermekek problémáinak felismerése, kezelése, esetek feldolgozása, orvoslása.
- A gyermekeket érő károsító hatások megelőzése, enyhítése, elhárítása.
- Olyan óvodai nevelés biztosítása, amely a gyermekek számára lehetővé teszi az egyenlő hozzáférést, segíti az előítéletek megszüntetését.

Konkrét feladataink:

Prevenációs feladatok:

Veszélyeztetett, vagy hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülésének elősegítése, óvodába járásának figyelemmel kísérése.

Gyermeki jogok érvényesülésének biztosítása intézményen belül és családban, szükség esetén javaslat, óvó – védő intézkedésre.

A család szociokulturális hátterének megismerése.

Prevenációs és korrekciós feladatok:

A problémával küzdő gyermekek esetében az okok felismerése, szükség szerint szakemberek bevonása.

A gyermekek óvodába járásának figyelemmel kísérése, szükség esetén jelzések megtétele. **Óvó**

– védő feladataink:

Szociális szolgáltatások megszervezése, ellenőrzése.

Egészségügyi szűrővizsgálatok megszervezése, előkészítése.

Szociális feladatok:

Szociális kedvezmények biztosítása.

Szociális ellátások nyújtása.

Korrekciós feladatok:

A felzárkóztatás érdekében, a fejlesztési feladatok meghatározása, fejlesztési terv alapján – egyéni fejlesztés, egyéni bánásmód szerint.

A szülőkkel megfelelő partnerkapcsolat kialakítása, szükség- és igény esetén tanácsadás, szakemberek bevonása.

Speciális feladat:

Partnerkapcsolat kiépítése, fenntartása gyermekvédelmi szervekkel, személyekkel.

Fejlesztési célok

Az értelmileg akadályozott és autizmus spektrum zavarral élő óvodáskorú gyermekek óvodába lépéskor igen heterogén képet mutatnak. Az eltérések az életkorban, a fejlettségi szintben, a fogyatékoság súlyosságában, típusában, a gyermek korábbi élettörténetében, családi vagy intézményes neveltetésében gyökereznek.

Programunk figyelembe veszi a különböző funkciók egymásra épülését, hogy a szociális tanulás támogatása közben sikerélményt biztosíthassunk minden gyermeknek.

Foglalkozásaink tartalma a gyermek egész személyiségére hat, és a pszichomotoros fejlesztést szolgálja.

Az óvodai élet szervezése nagyfokú tudatosságot igényel. Csak így érhetjük el, hogy a gyermekek:

- biztonságban érezzék magukat a szeretetteljes légkörű közösségben;
- testi, szociális, értelmi képességeik egyaránt fejlődjenek;
- tudjanak egymás mellett és egymással tevékenykedni, a felnőtt irányítását elfogadni;
- értsék az egyszerű, gesztussal is kísért verbális utasításokat, azokat hajtsák végre;
- tudjanak utánozni;
- sokrétű tapasztalatot szerezzenek közvetlen környezetükről,
- ismerjék meg a környezet tárgyait, azok tulajdonságait és tudjanak ott tájékozódni;
- alakuljon ki önállóságuk az étkezés, a WC használat, az elemi tisztálkodás, az öltöztetőkészítés terén, kérjenek, fogadjanak el segítséget, ha szükséges;
- szükségleteiket, kéréseiket, kívánságaikat a környezet számára érthetően, beszéddel, és/vagy gesztusokkal, nonverbális, illetve alternatív kommunikációs csatornákon keresztül tudják közölni;
- ismerjék az alapvető viselkedési szokásokat, tudjanak köszönni, kérni, kivárni stb.;
- tudjanak elemi szabályokhoz alkalmazkodni, elemi munkát végezni;
- mozgásuk legyen viszonylag összerendezett, harmonikus, igényeljék a rendszeres testmozgást, tevékenyen vegyenek részt mozgásos játékokban;
- használják adekvátan a játékeszközöket, játékban legyenek kitartóak, vigyázzanak játékaikra, ismerjék azok helyét;
- tudjanak különböző anyagokkal manipulálni, alakuljon ki az ábrázolás szeretete bennük;
- tudjanak rövid ideig feladathelyzetben maradni, figyelmüket egy adott tevékenységre irányítani;
- szívesen hallgassanak dalokat, zenét, mondókákat, rövid verset, mesét,
- tudjanak életkoruknak, fejlettségi szintjüknek megfelelő dalokat, mondókákat, verseket.

Tevékenységi formák a gyógypedagógiai óvodai csoportban

A képességfejlesztés végzése a célzott tevékenységeken keresztül történik.

- **munka jellegű tevékenységek:** feladata a szobatisztaságra nevelés, étkezés, tisztálkodás, öltözés-vetkőzés, egyszerű munkavégzés terén minél nagyobb önállóság kialakítása
- **mozgás:** feladata az alapmozgások kialakítása, korrigálása, a koordinációs zavarok, a mozgásos ügyetlenség csökkentése, az egyensúlyérzék fejlesztése, a testi-lelki harmónia fenntartása, valamint a jó pszichomotoros állapot elősegítése
- **verselés, mesélés:** kettős feladata a beszédmegértés fejlesztése, az aktív beszéd indítása, fejlesztése, illetve speciális megközelítési móddal, kis lépésekkel, minden érzékszerv egyidejű bevonásával, a szűkebb környezet megismertetése, egyszerű mondókák, versek, mesék megtanítása
- **rajzolás, mintázás, kézi munka:** feladata a vizuális és taktilis észlelés-, a testséma fejlesztése, a szem-kéz koordináció-, alakállandóság-, alak-háttér felismerő képesség fejlesztése, a téri tájékozódás fejlesztése, a helyes ceruzafogás megtanítása, az ábrázoló kedv felkeltése, technikák, eszközök megismertetése
- **játék:** feladata az adekvát játékhasználat elsajátíttatása, a gyakorló, konstruáló és elemi szerepjátékok megismertetése, az egymás melletti és közös, egymással való játék megvalósítása, énekes-verses népi játékok megismertetése, elsajátíttatása
- **éneke, zene és énekes játék:** feladata a zenei hallás, a ritmusérzék, az érzékelési képesség fejlesztése, egyszerű ritmusú mondókák, dalok, versek, ritmushangszerek, közös zenehallgatás segítségével
- **habilitáció:** feladata az adott gyermek fejlettségi szintjének megfelelő képességfejlesztés. A csoport minden tagja részesül egyénre szabott terápiában.
- **logopédia:** feladata az aktív beszéd indítása, a megkésett beszédfejlődés terápiája, a támogatott kommunikáció elemeinek elsajátíttatása
- **gyógytestnevelés:** célja, a gyermeki szervezet sokoldalú, arányos fejlesztése, a vázizomzat erősítése, helyes testtartás kialakítása, az esetleges hibás testtartásból eredő rendellenességek felderítése és korrekciója

a.) Mozgásfejlesztés

Ez a tevékenység a nagymozgások kialakítását, begyakorlását, korrigálását szolgálja.

Célja:

- a motoros tanulás elősegítése;
- az alapmozgások kialakítása, korrigálása, az értelmes, célirányos mozgás kialakítása;
- a mozgásos gátlás oldása;
- az utánzókézség fejlesztése;
- a mozgáskoordináció fejlesztése;
- a szenzomotoros ismeretszerzés lehetőségeinek javítása;
- a biztos egyensúly kialakítása;
- a téri tájékozódás fejlesztése;
- a testséma fejlesztése;
- szem-kéz-, lábkoordináció fejlesztése;
- ritmusérzék fejlesztése;

- a figyelem, emlékezet, beszéd, mozgás összekapcsolása;
- a légzéstechnika javítása;
- ügyesség, állóképesség, erőnlét fejlesztése;
- a teljesítőképesség növelése;
- a szervezet sokoldalú, harmonikus, arányos fejlődésének biztosítása, az egészség megőrzése

A mozgásfejlődés, az érés és tanulás egységében valósul meg. A mozgás a gyermek természetes reakciója, természetes aktivitása, melyben komoly motivációs erő rejlik, ami könnyebbé teszi az ismeretek átélését. A gyermeket, a jól ismert, biztonságos környezetben készítjük motoros válaszadásra. Saját aktivitásán át újabb és újabb tapasztalatokhoz jut, amelyek az érzékszervi és mozgásos tanulás további fejlődését szolgálják.

A mozgásfejlesztés hatalmas nyelvi anyagot is mozgásba hoz. Az átélt mozgás, és annak megfogalmazása erős késztetést jelent a történekek kifejezésére.

A mozgásfejlesztés területei:

- Passzív mozgásindítás (passzív tornáztatás).
- Játékos utánzó gyakorlatok.
- Alapmozgások kialakítása, korrigálása, gyakorlása.
- Mozgásos játékok.

Elvárások óvodáskor végén

- Örömmel, szívesen mozogjanak.
- Próbáljanak egyszerű, egy – két elemből álló mozgást utánozni.
- Szokják meg a tevékenységek rendjét.
- Értsék a (névvel kezdett) tómondatos verbális utasítást.
- Lépcsőn kapaszkodva közlekedjenek.
- Segítséggel mozogjanak tornaszeren, játszótéri játékokon.
- Tudjanak rövid ideig figyelni a felnőltre, és egymásra.
- Próbálják betartani az elemi szabályokat.
- Balesetveszélyes helyzetek tudatos elkerülése, ezekre figyelemfelhívás (a veszélyérzet tudatos fejlesztésén keresztül).

b.) Anyanyelvi nevelés, fejlesztés

(verselés, mesélés és a külső világ tevékeny megismerése)

A kommunikációs készség fejlesztését, a közvetlen környezet megismerését segítő foglalkozási forma.

Célja:

- Az értelmileg akadályozott gyermekek speciális beszédfejlesztését az teszi szükségessé, hogy beszédük minőségileg és mennyiségileg is eltér ép társaikétól. Később indul, lassabb ütemben fejlődik a szókincs, a mondatalkotás, illetve az artikuláció területén egyaránt sajátosságokkal bír.
- Az óvodánkba járó gyermekeknél kommunikációs célú beszédfejlesztést folytatunk, melyet a kommunikációra történő tudatos ráhangolással kezdünk. A fejlesztésnél hangsúlyozottan figyelembe vesszük a nonverbális csatornákat is. Fejlesztjük a környezetből jövő jelzések iránti érzékenységet, azok felismerését és a megfelelő válaszadást. A közép súlyos értelmi fogyatékos gyermekek nemcsak azért maradnak el a fejlődésben, mert a központi idegrendszerük sérült,

hanem azért is, mert beszéd útján lényegesen kevesebb tanulási, fejlődési impulzushoz jutnak, mint ép társaik, nincs ami motiválja a kommunikáció fejlődését.

- A beszédfejlődés szoros összefüggésben van a mozgásfejlődéssel. A kezdetben mozgásfejlődésre fordított energiák a motorium megszilárdulása után felszabadulnak és a beszédfejlődés irányába hatnak.

A verselés és mesélés, valamint a külső világ tevékeny megismerésének feladatai

A beszédfejlesztés, a gyermek egész napi tevékenységében jelen van, tehát nem tekinthető egyetlen, önálló, külön tevékenység megvalósítandó feladatának. Szorosan kapcsolódik a mentális képességek, a szocializáció, a mozgás és játék fejlesztéséhez, összefonódik ezekkel.

A verbális fejlesztés nemcsak célként, hanem eszközként is megjelenik a megismerési folyamatban, ezért az értelmi fejlődésükben középsúlyos fokban sérült gyermekeket nevelő óvodákban szorosan összekapcsolódva, egymást kiegészítve, egy foglalkozáson belül szerepel a beszédfejlesztés és a külső világ tevékeny megismerése, vagyis az anyanyelvi fejlesztés.

Fontos feladat, hogy a gyermekek, képességeikhez mérten minél több tapasztalatot szerezzenek (a mozgás és a különböző érzékszervek bevonásával) az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről. A gyermekek tapasztalataira, élményeire, már meglévő ismereteire támaszkodunk azért, hogy új ismereteket sajátítsanak el, illetve a meglévőket bővítsék. Ehhez egy szerető, sokat beszélő, megértő környezetet teremtünk, amelyben a gyermek minden rezdülésére, közölni akarására azonnal reagálunk, és megfogalmazzuk azt.

A külső világ tevékeny megismerésének témakörei szoros kapcsolatban vannak a többi nevelési területtel (pl. a "testünk" témakör kiemelten szerepel a mozgásfoglalkozáson és minden nap jelen van az önkiszolgálásban is), mely témaköröket, a gyermekcsoport fejlettségi szintjének, életkori sajátosságainak megfelelő tartalommal töltünk meg, a környezet minél alaposabb megismerésének céljából.

A beszédfunkciók fejlesztése és korrekciója

A beszédfejlesztést egyéni és csoportos formában végezzük. Természetesen egy-egy gyermek sérülésének súlyossága, típusa nagymértékben meghatározza a vele történő foglalkozás formáját. A beszédfejlesztés bizonyos elemeit csak egyéni foglalkozás keretében lehet jól begyakorolni. Ebben a munkában elengedhetetlen a logopédus aktív közreműködése.

A foglalkozások időtartama az év folyamán változik, hiszen ahogy növekszik a gyermekek figyelme, koncentrációs készsége egyre hosszabb ideig lehet velük együtt dolgozni. Kezdetben 5-10, később 20-30 percesek lehetnek a foglalkozások.

Elvárások óvodáskor végén

Általános követelményeket nem lehet meghatározni, hiszen a gyermekek beszédfejlődésének sajátosságai, egyéni jellemzői nagymértékben meghatározzák a fejlesztés menetét, eredményeit (különbségek, eltérések a beszédészlelés, beszédértés, szókinccs és az artikuláció területén).

c.) Játék

Adekvát játékhasználatot megtanító, a fantáziát, az elemi kreativitást fejlesztő tevékenység.

Célja:

- az adekvát játékhasználat megismertetése;
- a játékkedv felkeltése
- az egymás melletti tevékenység támogatása;
- az együttes játék örömeinek felfedeztetése;
- a konstruálás megismertetése;
- elemi szerepjátékok megismertetése, bevezetése;
- a mozgás, a megfigyelőképesség, a figyelem, az emlékezet, a beszéd, a képzelet fejlesztése;
- a különböző minőségű, színű, formájú, nagyságú anyagok segítségével ismeretnyújtás a környezet tárgyaitól;
- népi játékok, mondókák, énekes játékok segítségével elemi szabályok megtanítása, a zenei hallás, a ritmusérzék fejlesztése;
- a játéktevékenység örömforrásának biztosítása;
- az önálló, elmélyült, kitartó játék segítése;
- a mintakövetés, modellkövetés, az interakció támogatása

A játék a gyermek fejlődésében alapvető jelentőségű, semmi mással nem helyettesíthető tevékenységi forma. A játékon belül a motoros, a szociális, és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg.

A játék nem csupán szabadidős tevékenységet jelent, hanem jelen van minden célzott, szervezett, tevékenységekben is, ismeretszerző funkcióval bír, nélkülözhetetlen a beszédfejlesztésnél, a mozgásnevelésnél, a finommotorika fejlesztésénél, a szociális kapcsolatok- és az együttműködési készség kialakításának segítésénél.

A játék együtt játszást, együttes cselekedtetést jelent, ahol a gyógypedagógus szerepe fokozatosan csökken, helyét a játékkezdeményezés, majd az egyre önállóbb játék veszi át.

A játék tevékenység szervezésénél, a gyermek adott tevékenységéből, motiváltságából indulunk ki, miközben a pedagógus igyekszik indirekt tevékenységbe, illetve kezdeményezésébe bevonni a gyermekeket. Az e kezdeményezéseken elsajátított játékokat hasznosítjuk a többi foglalkozáson is.

Elvárások óvodáskor végén

- ismerjék az alapvető játékokat;
- játszanak legalább rövid ideig adekvátan, próbálják a játékeszközöket funkcionálisan használni;
- segítséggel válasszanak maguknak eszközt, használat után tegyék helyre;
- próbálják meg elkérni a játékot, igyekezzenek társaikhoz türelmesnek lenni;
- segítséggel próbáljanak egyszerű építményt konstruálni;
- a szerepjátékok elemei jelenjenek meg játékukban;
- ismerjenek dalos játékokat, kapcsolódjanak be körjátékokba;
- igyekezzenek rövid ideig együtt játszani;
- ismerjék a játszótéri játékokat, segítséggel használják azokat rendeltetésszerűen;
- próbáljanak a játék folyamán kommunikálni.

d.) Vizuomotoros fejlesztés, rajzolás, mintázás, kézimunka

A finommotorika fejlesztését, a kéz ügyesítését, a gyerekek ábrázoló készségét fejlesztő tevékenység.

Célja:

- kéz és ujjak ügyesítése, mozgékonyáguk fokozása;
- a kéz izomerejének szabályozása;
- a célirányos kézmozgások kialakítása;
- a szem és kéz közti koordináció kialakítása;
- az ujjak tapintásérzetének fokozása;
- a csukló, az ujjak laza mozgatása;
- a látás - tapintás - mozgásérzet együttes szabályozása;
- a dominancia kialakításának segítése;
- a testséma fejlesztése;
- az ábrázoló kedv felkeltése;
- az ábrázolás eszközeinek, a különböző technikáknak megismertetése;
- a helyes ceruzafogás megalapozása; kialakítása
- a figyelem, az emlékezet, az ügyesség fejlesztése;
- a téri tájékozódás fejlesztése;
- az analízis, szintetizáló készség megalapozása;
- egyszerű ok-okozati összefüggések érzékeltetése;
- a beszéd-készség fejlesztése;
- alapszínek és egyszerű formák megismertetése.

A nagymozgások és a finommotorika fejlődése egymással szoros kapcsolatban van. A mozgásos tanulás közben vizuális, akusztikus, kinesztetikus, taktilis ingerek fejlesztik a percepciót, hatnak a kognitív funkciókra és a beszédre, segítik a manipulációt. A vizuális percepció által alakul a látás, tapintás és mozgásérzet együttes szabályozása. A célirányos mozgás kivitelezése érdekében számtalan tanulási helyzetet hozunk létre. Tág lehetőséget biztosít az önkiszolgálás e terület fejlesztésére. A szem-kéz koordináció fejlesztésének elengedhetetlen feltétele a szem-fixáló mozgásának kialakítása, az alak konstancia, az alak- háttér felfogó képesség, a téri irányok, térbeli viszonylatok felismerésének fejlesztése. Mindehhez meg kell erősítenünk az érzékelő apparátust, fejlesztenünk kell a motoros folyamatokat, és a képességeket.

A különböző fejlesztő játékokkal végzett manipuláció ügyesíti a gyermekek finommotorikáját, de igazi alkotókedvüket festéssel, nyomdázással, gyurmázással, tépéssel, rajzolással élhetik meg. E tevékenységek során sikerélményhez jutnak, produktumok keletkeznek. A gyermekek látják alkotásuknak eredményét, ezért szívesen ábrázolnak, miközben megtanulják az egyes eszközök használatát.

Elvárások óvodáskor végén:

- szívesen vegyen részt a tevékenységben;
- tudjon rövid ideig helyhez kötötten alkotni;
- alakuljon ki kétujjas fogása;
- használja a rajzolás, mintázás, kézi munka tevékenységen megismert eszközöket;
- alakuljon ki a megközelítőleg helyes ceruzafogása;
- próbáljon egyszerű ábrát, ritmikus sort kirakni;
- próbáljon pontosan illeszteni,
- igyekezzon munkájában balról-jobbra haladni;
- igyekezzon a papírhatárt betartani;
- rajzában kezdjen kialakulni a helyes nyomaték

e.) Zenei nevelés, ének, zene és énekes játék

Ez a tevékenység lehetőséget nyújt a ritmusérzék, a zenei hallás és érzékelés, valamint a harmónikus mozgás fejlesztésére.

Célja:

- a gyermek érzelmi életének alakítása, a gátlások oldása;
- hangulatkeltés, motiválás;
- a zenei érdeklődés felkeltése;
- utánzásra késztetés;
- a ritmusérzék fejlesztése;
- a környezet hangjainak felismerése, differenciálása;
- a zenei hallás fejlesztése;
- a zenehallgatás megszerettetése;
- egyszerű népi mondókák, dalos játékok, énekek megismertetése
- ritmushangszerek, egyszerű hangszerek megismerése, használata;
- a beszéd, mozgás, zene, játék összekapcsolása;
- a csend, a zörejek, a zene szerepének értékelése.

Az a gyermek, aki már születése pillanatától élvezni édesanyja megnyugtató beszédét, halk énekét, aki megtapasztalja a csend jelentőségét, az igényli a zenét s később maga is szívesen énekel. Óvodánkban olyan légkört teremtünk, amelyben a zenének fontos, biztonságot árasztó szerepe van.

A kisgyermeket zörejek, zenei hangok tömege veszi körül, melyek fontos szerepet játszanak az ismeretszerző folyamatban, amikre következetesen felhívjuk figyelmüket (természeti környezetünk hangjai, mentő, kukás kocsi, telefoncsörgés stb.).

A beszéd, a zene és a mozgás szoros kapcsolatban vannak. A beszéd tempója, a ritmus, a hanglejtés, a hanghordozás, a hangmagasság más-más jelzést hordoz a gyermek számára. Érzelmi hatásuk különös jelentőséggel bír.

Az óvodánkban alkalmazott mondókák, énekek, hangsúlya, lüktetése, ritmusa, szövege, dallama, mozgásossága egyaránt fontos a gyermekek fejlődésének szempontjából. A mondóka vagy dal önmagában is öröm, de igazi örömet a sokszori ismétlés ad. Fokozza a gyermek érdeklődését a szép, tiszta felnőtt éneklés, a tempó változtatása, a hangerő modulálása.

A ritmushangszerek majd mindennapos használatát elengedhetetlennek tartjuk. A hangszerek is szerepet kapnak a gyermekek zenei nevelésében, mert az egyszerűbb hangszerek megszólaltatása, a felnőtt hangszeres játéka, élményt jelent a gyermekek számára. A zene megnyugtató, elringató, figyelemfelkeltő, motiváló, hangulatmódosító szereppel bír.

Feladatai:

- a gyermek és a felnőtt közötti személyes kapcsolat elmélyítése;
- höcöggetők, ringatók, lovagoltatók megszerettetése;
- mondókák elsajátíttatása, megismertetése;
- a közös éneklés megszerettetése;
- egyszerű dalok, dalos játékok megismertetése;
- halk-hangos, gyors-lassú, magas-mély érzékeltetése;
- ritmushangszerek használatának elsajátíttatása;
- az egyenletes lüktetés kialakulásának alapozása;
- egyszerű hangszerek (furulya, síp stb.) megismertetése

Elvárások óvodáskor végén:

- szívesen hallgassanak énekeket, zenét, énekeljenek;
- szívesen vegyenek részt dalos játékokban;
- ismerjék fel a tanult mondókákat, dalokat;
- segítséggel használják a ritmushangszereket;
- ismerjék fel az egyszerű hangszereket;
- próbálják egyenletes lüktetéssel kíséni a tanult mondókákat, dalokat

f.) Külső világ tevékeny megismerése

A környező világgal való ismerkedést az óvodai nevelés egészében érvényesülő tevékeny folyamat. Fokozatosan ismertetjük meg a gyermekekkel a szűkebb természeti és társadalmi környezetüket, majd a tágabb világot. E közben kialakítjuk, erősítjük a tárgyi, természeti és emberi környezethez fűződő érzelmi kapcsolatukat. Minden foglalkozást a közösen átélt, látott, hallott, érzékelt, kézzel fogható élményekre építünk.

Mivel pár hónapja került át az óvodai egység az iskola telephelyére, még nem volt sok alkalmunk bekapcsolódni az iskolai környezetvédelmi tevékenységeibe, programjaiba. Terveink szerint a következő tanévtől több ponton és tevékenységen keresztül kapcsolódhatunk az ilyen jellegű iskolai programokhoz, pl. részt veszünk a szelektív hulladékgyűjtésben, gyűjtjük a kupakokat és igyekszünk gondot fordítani az újrahasznosításra. Aktívan kapcsolódunk, a téli madáretetéshez, madarak megfigyeléséhez, megfigyeljük a gazdaudvarban található állatok növekedését, táplálkozását.

A spontán és tudatosan szervezett ismeretszerzés során az egyéni különbségek figyelembe vételével differenciáltan fejlesztjük a gyermekek értelmi képességeit. Tapasztaltatjuk a gyermekekkel a környezetvédelem fontosságát és általunk is megvalósítható lehetőségeit.

Célja:

- a gyermekek közvetlen és tágabb környezetének felfedeztetése
- pozitív érzelmi viszony kialakítása a szülőföldhöz, környezethez
- életkoruknak megfelelő természeti, társadalmi ismeretek nyújtása
- sokoldalú tapasztalat szerzés biztosítása, mely segíti őket a környezetben való biztonságos eligazodásban, tájékozódásban.

A környező világ megismerése során matematikai tapasztalatokhoz és ismeretekhez juttatjuk a gyermekeket.

Képességfejlesztő matematikai játékokkal segítjük a mennyiségi, nagyságbeli, alaki és téri viszonylatbeli eligazodásukat.

g.) A külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése

Matematikai fogalmakkal a mindennapi életben állandóan találkozunk a kisgyermek, a matematikai kifejezések először passzív szókinccsá válnak, később azonban egy részük beépül beszédünkbe.

Célja:

- A minket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztaltatása
- A matematikai érdeklődés felkeltése
- A logikus gondolkodás megalapozása

A külső világ tevékeny megismerésének témakörei

- Óvodások lettünk: nevek, jelek, felnőttek neve; tájékozódás az óvoda helyiségeiben Testünk: saját név, jel tudatosítása; saját test részei; testrészek másokon
- A család: a család tagjainak felismerése, megnevezése; a családtagok otthoni tevékenysége; a szülők, testvérek munkája
- Évszakok megfigyelése
- Az óvoda: csoportszoba; öltöző; mosdó; konyha; udvar
- Otthoni tevékenységek: mosás; takarítás; főzés; terítés; mosogatás; ágyazás
- A közlekedés: a járművek felismerése; közlekedés az utcán, járműveken; helyes viselkedés a járműveken; elemi közlekedési szabályok elsajátítása
- Az állatok: a ház körül élő állatok; az állatkertben élő állatok Az utca: üzletek, épületek; vásárlás; járművek, járókelők Foglalkozások: fodrász; orvos; boltos; tűzoltó; rendőr Játékok: szobai játékok; tornatermi játékok; játszótéri játékok

Elvárások óvodáskor végén:

- A gyermekek ismerjék néhány személyes adatukat
- Különbséget tudjanak tenni az évszakok között
- A gyermekek tájékozódjanak biztonsággal a szűkebb környezetükben
- Ismerjenek több a háziállatot, vadon élő állatot
- Ismerjenek néhány környezetükben előforduló növényt és azok gondozását
- Ismerjenek több közlekedési eszközt. Legyen gyakorlatuk az elemi közlekedési szabályok betartásában
- Ismerjék a környezet megóvásának legfontosabb szabályait (pl. elzárják a vízcsapot, hogy feleslegesen ne folyjék a víz, ismerik a szelektív hulladékgyűjtés szabályait, ismerik, hogy szemből is lehet valamit készíteni stb.)
- Össze tudják a tárgyakat hasonlítani mennyiség, nagyság, szín és forma szerint
- Képesek legyenek halmazokat összehasonlítani, tulajdonság szerint szétválogatni
- Felismerik a sorba rendezés logikáját, azt képesek jól folytatni
- Az alapvető síkformákat felismerik, azonosítja: kör, négyzet, téglalap, háromszög.
- Képesek részekből az egészet kirakni.
- Azonosságokat, különbségeket képesek felismerni és megfogalmazni.

h.) Önkiszolgálás, munka jellegű tevékenységek

Egyéni fejlesztési terv szerint, a gyakorlásra kellő időt biztosítva, fokozatosan, a kis lépések elvét alkalmazva végezzük a különböző részfeladatokat.

Az a gyermek vagy fiatal felnőtt lesz a társadalom számára elfogadható - azzal lehet színházba, vendégségbe, nyaralni menni-, aki birtokában van a társadalom által elvárt viselkedési formáknak. Ez az önál-

lóság, helyes viselkedés az elfogadás szempontjából talán fontosabb, mint hogy ismeri-e a színeket, vagy tud-e számolni.

A túl bonyolult, a gyermek pillanatnyi képességeit meghaladó feladat sikertelenséghez, elbizonytalanodáshoz vezet, elbátortalanítja a gyermeket. Ennek elkerülése érdekében sok sikerélményt biztosítva, a tanulást örömtelivé téve, juttatjuk el őket az önállóság mind magasabb fokára.

Célja:

- a gyermek szükségleteinek megfelelő komfortérzet biztosítása, gondozás, gondoskodás;
- nagyon apró lépésekkel az önállóság elérésének segítése;
- verbális utasításokkal a beszédmegértés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás fejlesztése;
- a testséma fejlesztése, tájékozódás a saját testen, a testrészek-ruhadarabok viszonyának felismerése;
- alapvető higiénés szokások kialakítása;
- az ápoltság, a tisztaság igényének felkeltése;
- helyes viselkedési formák elsajátítása;
- a rászorultság, kiszolgáltatottság helyett az "én is tudom" függetlenség érzésének megtapasztaltatása;
- a téri tájékozódás elősegítése

Területei egyénre szabottan:

- Étkezési szokások
- Tisztálkodás
- Szobatisztaságra nevelés
- Vetkőzés, öltözés
- Önkiszolgálásra nevelés

Minden fejlesztést az adott gyermek fejlettségi szintjéhez mérünk, s arra építünk, amit már tud. Az ügyetlen próbálkozást is értékeljük, jutalmazzuk. A szociális megerősítés, de gyakran maga a feladat elvégzése is jutalomértékű a gyermek számára.

Elvárások óvodáskor végén:

- Megbízható szobatisztaság, szükségletek időben, érthető jelzéssel.
- Étkezés minimális segítséggel, megfelelő evőeszköz használatával.
- Vetkőzés, öltözés segítséggel (pl. cipőkötés).
- Felügyelet mellett, minimális segítséggel kéz-, arcmosás, törölközés.
- Szükség esetén kérjen zsebkendőt, kis segítséggel használja azt.
- Saját holmiját felismerje, tudja adott helyre rendezni.
- Munka jellegű tevékenységekben legyen együttműködő.
- Fésülést elviselje, próbáljon önállóan fésülni.

i.) A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodai csoportban a tanulás folyamatos, az életkori jellemzőknek megfelelően jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, a csoportban dolgozó gyógypedagógusok által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

j.) Habilitációs, rehabilitációs foglalkozások

Kommunikáció fejlesztése

Az óvodánkba járó gyermekeknél a beszédfejlesztést a kommunikációra történő tudatos ráhangolással kezdjük. A fejlesztésnél hangsúlyozottan figyelembe vesszük a nonverbális csatornákat is.

A beszédmegértés fejlesztése, az aktív beszéd indítása, fejlesztése, illetve speciális megközelítése mód-
dal, kis lépésekkel, több érzékszerv egyidejű bevonásával történik a szűkebb környezet megismertetése.
Fejlesztjük a környezetből jövő jelzések iránti érzékenységet, azok felismerését és a megfelelő válasz-
adást. A beszéd hiányában alternatív, augmentatív csatornákat keresünk.

Célja:

- a beszéd indítása, a passzív, illetve aktív szókinccs bővítése
- a beszédszervek ügyesítése;
- a hallási figyelem, hallási diszkriminációs képesség fejlesztése;
- a beszédészlelés, beszédmegértés fejlesztése;
- a verbális / nonverbális kommunikáció gazdagítása, a jelzések differenciálása;
- a közvetlen környezet tárgyairól, élővilágáról, cselekvéseiről, történéseiről tapasztalatok, ismeretek szerzése; a grammatikai rendszer kiépítése;
- a kognitív funkciók, a figyelem és emlékezet fejlesztése

Kognitív fejlesztés

Megismerésen, gondolkodáson alapuló képességek fejlesztése a cél. A tanulási folyamatok eredményességéhez az alapvető kognitív funkciók megfelelő működésére van szükség. A kognitív funkciók fejlesztése az értelmi nevelés feladata. A megismerési folyamat egészének fejlesztésére törekszünk. Az értelmi képességeket a cselekvéssel szoros összefüggésben kell fejleszteni. A kognitív funkciók fejlesztésének speciális szempontjai az értelmileg akadályozott gyermekek sajátosságaihoz igazodnak.

Célja:

- kíváncsiság felkeltése /ez a fejlesztés kiinduló pontja/
- észlelés, figyelem fejlesztése /vizuális és auditív/ rendszerező képesség fejlesztése /összehasonlítási, azonosítási, sorrend-felismerési, sorképzési, fogalomképzési, osztályozási képesség/
- logikai képességek fejlesztése /gondolatsor befejezése, következtetések levonása
- kombinatív képességek fejlesztése
- anyanyelvi és kommunikációs készség fejlesztése

Autizmus spektrumzavarral élő gyermekek óvodai nevelési folyamata

A terápia- és pedagógiai célok összeolvadnak az érintett gyermekek nevelésében. Az autizmus spektrum zavarra legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő szociális készségek, illetve a rugalmas gondolkodás és kreativitás területén tapasztalható kognitív deficit, a beszéd szintjéhez képest károsodott kommunikáció, az egyenetlen intelligencia, illetve képességprofil és a következményes sztereotip viselkedés, érdeklődés, aktivitás. Átfogó fejlődési zavarról van szó, amelyet nem gyógyítunk vagy elmulasztunk, hanem kompenzálni próbálunk – többek között – autizmus-specifikus eszközrendszer használatával.

A legáltalánosabb távlati cél, az egyéni képességek, fejlettségi szint mellett elérhető legjobb, felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése. Ennek elérése érdekében szükség van a fogyatékos készségek kompenzációs-, habilitációs fejlesztésére, a fejlődésben mutatkozó elmaradás és a másodlagos problémák kezelésére, a mindennapi, gyakorlati készségek, speciális módszerek segítségével.

Az autizmussal élő gyermekek óvodai nevelésének célja az elemi adaptív viselkedések kialakítása:

- fenti speciális óvodai célok eléréséhez, a következő feladatok kapcsolódnak, a fő Szociális és kommunikációs készségek célzott fejlesztése.
- Az autizmusból és a társuló fogyatékoságokból eredő fejlődési elmaradások célirányos kompenzálása.
- A sztereotip, szociálisan nem megfelelő viselkedések kialakulásának megelőzése, illetve korrekciója.
- A sérülés-specifikus, protetikusan, augmentatív környezet, eszközök, módszerek, szokásrendszer kialakítása és használatának elsajátítása.

A fejlesztési területeken:

Kommunikáció és szociális viselkedés:

- Beszéd előtti (preverbális) csecsemőkorai kommunikáció elemeinek tanítása.
- Beszédfértés, beszédhasználat fejlesztése.
- Szociális kapcsolatteremtés elemeinek tanítása.
- A beszéd, vagy ennek hiányában az alternatív, vizuális eszközzel történő kommunikáció használatának tanítása.
- Tanítási helyzetben szükséges elemi szociális viselkedés kialakítása.
- Augmentatív kommunikációs eszközök használatának tanítása mindennapi élethelyzetekben, a protetikusan környezet részeként.

Fejlődési funkció elmaradások, korai elemi készségek:

- Alapvető önkiszolgálási készségek kialakítása: étkezés, szobatisztaság, öltözés, tisztálkodás.

Korai kognitív funkciók:

- Elemi logikai műveletek, fogalmak, összefüggések tanítása.
- Szociális és kognitív készségek fejlesztése.
- Egyszerű aktivitásformák kialakítása strukturált keretek között.
- Általánosítás képességének fejlesztése.
- Az elsajátított képességek önálló használatának tanítása.
- Az elsajátított képességek más összefüggésben való használata.
- Képességek alkalmazása más, elsősorban otthoni környezetben.

Viselkedésproblémák kezelése, megelőzése, alternatív viselkedések kialakítása:

- Kétszemélyes tanítási helyzetben való részvétel viselkedési elemeinek kialakítása.

- Csoportba történő beilleszkedés támogatása.
- Óvodán kívüli környezethez történő adaptív viselkedés kialakítása.

A gyermekekkel kapcsolatos gondozási feladatok ellátása:

A fenti célok és feladatok megvalósítása érdekében az óvodai nevelés, illetve ideális esetben a szülőkkel való szoros együttműködés eredményeképpen, a gyermek egész ébren töltött idejét, ezen belül különösen a természetes élethelyzeteket, ki kell használni a fejlesztésre.

Az óvodai élet megszervezésének elvei és gyakorlata

Időbeli jellemzők: A korai beavatkozás ideálisan már kb. 2 éves kortól megkezdődhet. Nagyon fontos, hogy a támogatott funkciófejlődés az éphez közelítsen, és minél kevesebb másodlagos hiány keletkezzen. A speciális nevelésnek, folyamatosnak és tartósnak kell lennie, szoros együttműködést, team-munkát kíván az óvodában dolgozó szakemberek és a család között. A speciális módszerek egy része életmódszerűen, az egész nevelést áthatja. Az új ismeretek elsajátítása vagy új funkciók kialakítása rendszeres, rövid és intenzív egyéni foglalkozást, fejlesztést kíván. Számolni kell a nevelés nagy időigényével.

A nevelés tervezésének szempontjai:

Egyéni fejlesztési terv részletes fejlődési és/vagy mentális szintfelmérés alapján, a fejlődés követségével, a fejlesztési, nevelési, tanítási célok folyamatos korrekciójával készülhet. A tervnek, a nevelési teendőket és célokat hierarchikus rendben kell tartalmaznia, távlati, középtávú és közvetlen célok formájában. A prioritások fő szempontja változik a gyermek fejlődésétől függően.

A fejlesztés fő területei:

1 Kommunikáció

Az autizmussal élő gyermekek kommunikációjának jellegzetességei:

Az autizmus spektrumzavar önmagában nem vezet nyelvi elégtelenséghez, náluk elsősorban a kommunikatív alapok hiányoznak. A nyelv pusztá birtoklása (amennyiben van) nem biztosítja az autizmus spektrum zavarral élő gyermekek számára, hogy képesek legyenek használni azt a kommunikációban vagy a gondolkodásban, mivel esetükben a nyelv nem kommunikációba ágyazott. Számukra a kommunikáció hatalmának, funkciójának megértetése elsődleges.

Az autizmussal élő gyermekek közös jellemzője, hogy a nonverbális kommunikáció használata és megértése is sérült. A kora gyermekkortól fogva tapasztalható a „közös figyelmi helyzet” („joint attention”) kialakításának nehézsége vagy hiánya, a mutató hiánya, csökkent érdeklődés a környezet szociális elemei iránt. A sérülés mértéke és variációi az egyes gyermekek esetében nagyon különböző tüneteket mutathatnak.

Az autizmussal élő gyermekek jelentős százaléka az óvodás korban még nem beszél, azaz nem produkál olyan hangokat, melyek felismerhető szavakká állnak össze (sokan közülük soha nem tanulnak meg beszélni).

Beavatkozás és a fejlesztés területei:

A beavatkozás célja minden esetben, hogy a gyermek komplexebb kommunikációs kompetenciára tegyen szert. Ez azt jelenti, hogy a spontán expresszív és receptív kommunikációja váljon funkcionálisabbá, rugalmasabbá, illetve bővüljön tartalmilag, térben és a szociális környezetet érintően. A beavatkozás mindig az adott gyermek és környezete igényeinek, a gyermek készség szintjéből kiindulva, egyéni fejlesztési terv alapján történik.

Preverbális kommunikáció: (Mutatás szemkontaktus használata)

Célja, hogy a kommunikációt olyan eszközként ismertesse meg a gyermekkel, mely ok- okozati interakciók halmaza, és mely alkalmas eszköz a társas világ mozgatójára.

Alternatív és augmentatív kommunikációs (AAK) eszközrendszerek használata:

A verbális kommunikáció túl nehéz, túl elvont lehet egy – akár beszélő, akár nem-beszélő – autizmussal élő gyermek számára. A tapasztalat azt mutatja, hogy számukra az olyan vizuális kommunikációs rendszerek alkalmazása, mellyel a szimbólum és a jelentés közötti kapcsolat sokkal konkrétábbá, ikonikusabbá válik, nagyban megkönnyíti az interakciók megértését és működtetését.

Picture Exchange Communication System (PECS): Képcserés kommunikációs rendszer

A módszer fontos előnye, hogy a tanulási folyamat első szakaszaiban nincsen szükség a képek tartalmának megértésére a gyermek részéről. (Természetesen a képek tartalmát legkésőbb az úgynevezett diszkriminációs szakaszban meg kell értenie.)

Az eszközrendszer alkalmazásának legfontosabb és egyetlen feltétele, hogy találjunk több olyan dolgot (tárgyat, aktivitást) amely iránt a gyermek érdeklődik.

A módszer alkalmazói hangsúlyozzák, hogy a gyermek részéről saját kezdeményezésű, valódi, spontán kommunikáció, mely nem külső, előzetes ösztönzésen alapul, csak akkor érhető el, ha a gyermek motivált, ezért nem kezdhetjük el a munkát, amíg nincsenek a gyermek szempontjából érdekes, értékes tárgyak, eszközeink. Ezért nélkülözhetetlen az egyénre szabott motivációs bázis feltérképezése.

Beszédértés és beszédhasználat:

Magában foglalja az egyszerű szókincs bővítésén túl a nyelvi feldolgozás elősegítését, a nyelvi nehézségek kezelését és nem utolsósorban annak elősegítését, hogy a gyermek képessé váljon a nyelvet szociális interakciókban hatékony kommunikátorként használni. Cél, hogy a használt beszéd minél funkcionálisabb, rugalmasabb, minél több helyzetben önálló, generatív (a szavakat „újraeremtő módon” használó) legyen. A beszéd megértését a nyelvi feldolgozás segítségével nagyban támogatja, ha egyszerűbb mondatokat, konkrét jelentéssel bíró szavakat használunk. Magyarázataink legyenek leíróak, körbeíróak helyett.

A metakommunikáció értéke és használata:

A metakommunikatív eszközök használatában, illetve azok kommunikációs tartalmának az egyes interakciókban való leolvasásában, az autizmussal élő gyermekek változatos, ám többnyire mély hiányosságokat mutatnak. Ezeknek a jelzéseknek mind megértését, mind használatát konkrétan, vizuálisan támogatott módon tanítanunk kell. Mondanivalónkat fontos kiegészítenünk metakommunikációs eszközökkel, ám nem várhatjuk el annak spontán megértését.

2 Szociális készségek

A szociális interakciók jellegzetességei:

A szociális viselkedésekhez olyan jelentős mértékű rugalmasságra és elvont viselkedésre van szükség, amellyel egy rugalmatlan kognitív stílus birtokában nehezen (vagy nem) lehet megbirkózni. Az autizmusból sérült három terület közül (szociális viselkedés, kommunikáció és rugalmas viselkedésszervezés) a legmarkánsabb problémákat a szociális interakciókban fedezhetjük fel.

Elsődleges fontosságú speciális pedagógiai cél, a gyermek képességszintjének megfelelő szociális viselkedés, illetve az ezt megalapozó elemi készségek fejlesztése, tanítása. A tanítási, fejlesztési módszerek kiválasztásakor figyelembe kell venni, hogy az autizmusból fakadó nehézségek miatt, a gyermekek nem képesek a szociális készségeket spontán, intuitív úton elsajátítani. Ezért a tanítás, fejlesztés során, elsődleges fontosságú szerepet kapnak a kognitív és viselkedésterápiás eljárások. A szociális fejlesztés áthatja az óvodai fejlesztés egészét, minden területen megjelenik.

A fejlesztés fő területei, a fejlesztés szempontjai

A taníthatóságot megalapozó szociális készségek terén:

Más személyek jelenlétének felismerése és elfogadása

Az autizmussal élő gyermekeknél más személyek fizikai közelségének elviselése, az érintés elfogadása, illetve a még elviselhető fizikai közelség mértéke nagyon különböző lehet. Ennek oka lehet a túlzott

taktilis érzékenység is, de gyakrabban okoz zavart a másik személy mentális állapotainak korlátozott megértése, és ebből fakadóan viselkedésének bejósolhatatlansága.

A pedagógus segítségének elfogadása

A segítség elutasításának leggyakoribb oka, a segítő szándék meg nem értése. Az autizmussal élő óvodás gyermek nem mindig érti a felnőtt szerepeket sem. A felnőtt szándékának direkt megfogalmazása és a segítség pozitív vonásainak hangsúlyozása eredményre vezethet.

A csoport-élet elemi viselkedési szabályainak, szokásrendszerének elfogadása

A szokásrendszer kialakításában sokat segíthet, ha az autizmussal élő gyermek számára konkrét, szituációkra pontosan megfogalmazott szabályokat adunk, melyeknek betartását vizuális támogatással, pl. tárgyas, fényképes, képes vagy rajzos emlékeztető kártyákkal és személyre szabott következetes jutalmazással segítjük.

Az utánzási készség fejlesztése

Az autizmussal élő gyermekek utánzással kapcsolatos nehézségei miatt nem hagyatkozhatunk a szociális és egyéb készségek spontán elsajátítására. A fő nehézség az, hogy a gyermek nem képes kiválasztani a helyes, megfelelő, értelmes, utánozandó viselkedéseket. Egyforma valószínűséggel választ és utánoz szociálisan elfogadható, irreleváns, vagy nem kívánatos viselkedéseket is.

Önmagáról való tudás tanítása

Személyi adatok tanítása

Saját és családtagok személyi adatainak (név, születési adatok, lakcím, életkor) spontán módon való elsajátítása a szociális érdeklődés hiánya miatt általában nem történik meg. Ezeket egyéni helyzetben érdemes tanítani és számítani lehet arra, hogy a megtanult adatok csoportos helyzetben való előhívását, illetve a más személynek való adatközlést is külön tanítani kell.

Saját külső tulajdonságainak tanítása

Ahhoz, hogy a gyermek saját magát más személyektől elkülönítse, illetve a gyermek saját énképét kialakítsa, szükség lehet külső tulajdonságainak szisztematikus tanítására. A külső jellemzők szemlélésére és megnevezésére fényképet és tükört használunk. A tulajdonságok megnevezésére alkalmas kifejezéseket (arcformák, szemszínek, hajformák, testalkatok, stb.) külön is tanítani kell.

Elemi élménymegosztás tanítása

A velük történt eseményekről való beszámolást nehezíthetik az észleléssel, az oksággal és időrendiséggel, illetve a felidézéssel kapcsolatos nehézségek. Az átélt eseményeknek és azok időrendjének felidézését segíthetik a róluk készült fényképek vagy videó felvételek, naplóírás, melyeknek szisztematikus alkalmazása hatékony lehet az élménymegosztás tanításában.

Kapcsolatteremtés és fenntartás

Egyszerű szociális rutinok megtanítása. A társasági viselkedési formák (köszönés, figyelemfelkeltés, kérés) környezet számára elfogadható módjának elsajátítása, alapvető fontosságú az autizmussal élő gyermekek életében, mert a környezet számára megkönnyíti az elfogadásukat.

Óvodán belüli egyszerűbb szociális helyzetek viselkedési szabályainak betartása

Ahhoz, hogy ezeknek a gyerekeknek szociális készségeket tanítsunk, pontos információkat kell nyújtunk arról, hogy az emberek mit, miért tesznek. Az információknak relevánsnak kell lenniük és olyan eszközökkel kell közvetíteni, amelyeket a legkönnyebben megértenek. Ilyen eszközök lehetnek a konkrét helyzetekre, személyre szólóan megfogalmazott viselkedési szabályok. A viselkedési szabályokat egyszerű, a gyermek számára érthető szimbólumszinten prezentálhatjuk, és betartásukat jutalmazással ösztönözhetjük.

Elemi kooperáció felnőttel, gyermekkel

A kétszemélyes vagy csoportos tevékenység alapvető feltétele, hogy a résztvevők vegyék figyelembe a közös célokat, a többi személy szempontjait és cselekedeteiket ahhoz igazítsák. A kooperáció lényege, hogy a közös cél érdekében a saját célokat, vagy azok egy részét fel kell adni, az eszközöket meg kell osztani és adott időpontban, saját részfeladatot kell végezni. Az autizmussal élő gyermekek számára ez legtöbbször túl nehéz feladat, ezért az együttműködés elemeit (közös cél kitzúzése, eszközmegosztás, sorra kerülés kivárása) először kétszemélyes helyzetben, segítő felnőtt jelenlétében kell megtanítani.

A szociális fejlesztést segítő módszerek:

Babzsák” foglalkozás

A babzsákos foglalkozás egy játékos szociális-kommunikációs fejlesztő program, melynek szabályai átláthatóvá, kiszámíthatóvá teszik ezeket a csoportos helyzeteket az autizmussal élő tanulók számára is. A programot elsősorban a szociális adaptív viselkedés, illetve a kommunikáció fejlesztésére alakították ki, de más készségek fejlesztésére, gyakorlására is alkalmas.

Én-könyv

Az én-könyvbe a gyermek értelmi képességei, szimbólumszintje figyelembe vételével fényképeket, képeket ragaszthatunk, rajzolhatunk, illetve írhatunk. Természetesen van néhány téma, amelyeket minden esetben célszerű sorra venni: pl. családi kapcsolatok, óvó néni és csoporttársak, személyi adatok, kedvelt tevékenységek az óvodában, erősségek és gyengeségek. Mivel az autizmussal élő embereknek nehézséget jelent a hallott információk feldolgozása, az én-könyv azért nyújt számukra nagy segítséget, mert számos, velük kapcsolatos, fontos dolog, képpel, vagy leírva megtalálható benne.

Napló

A napló egy-egy nap legfontosabb eseményeit tartalmazza, így segít az autizmussal élő személyeknek a velük történt események felidézésében, információt nyújt a pedagógusoknak és a családtagoknak a gyermek napjáról, valamint a gyermekkel folytatott beszélgetés alapját is képezheti. Óvodáskorban a szülő és az óvónő vezetheti a képes, rajzos naplót, amelyet a nap végén a gyermekkel pedagógusa vagy családja átolvas, megbeszél.

Szociális történetek

A szociális történetek olyan rövid történetek, amelyeket szülők és szakemberek készíthetnek, írhatnak az autizmussal élő személyek szociális készségeinek fejlesztésére. Ezek alkalmasak lehetnek arra, hogy az autizmussal élő személyt váratlan helyzetekre, viselkedésproblémák megelőzésére és kezelésére, társas helyzetek megértésére, új rutinok bevezetésére készítsék fel. Óvodás gyermekek esetében elsősorban képes változatban használjuk.

3 Játék

A játékfejlődés jellegzetességei:

Jellemző a játéktárgyak nem funkcionális használata (autó kerekét pörgeti, könyvet széttepi). Egyes esetekben nem jelenik meg spontán a funkciójáték sem.

Jellemző a beszűkült, sztereotip, repetitív játéktevékenység, illetve játék-rutinok (pörgetés, kocogtatás, sorba rendezés). Egyes gyermekek hónapokon, vagy akár éveken keresztül is egyetlen játékszekvenciát ismételtetnek, akár napi több órán át.

A szimbolikus játék érettebb formái (mintha- és szerepjátékok) ritkán alakulnak ki spontán módon, emellett gyakran repetitívek és szó szerintiek. A képzeletről áruzkodó verbális és nonverbális kiegészítések (mimika, gesztusok, hangok, szavak stb.) ritkán felismerhetőek spontán, változatos módon az ilyen jellegű játékokban. Egyes autizmussal élő gyermekek eljátszanak olyan játék-rutinokat, melyek a

mintha-játék előrehaladott formáira emlékeztetnek; mindazonáltal a rugalmas képzelet megnyilvánulásai - beleértve az embereknek, karaktereknek, illetve életteli tárgyaknak tulajdonított mentális állapotokat - ritkák.

Nehézségek a kortársakkal való kölcsönös játéktevékenységben: másik gyerekkel nem kezdeményez kapcsolatot (ha igen, akkor sok esetben furcsa, nem adekvát módon), inkább az egymás melletti párhuzamos játék a jellemző.

Beavatkozás és a fejlesztés területei:

A beavatkozás célja minden esetben, hogy a gyermek komplexebb játéktevékenységre tegyen szert, vagyis spontán játéka váljon rugalmasabbá, illetve tartalmilag, térben és a szociális környezetet érintően bővüljön.

A játékeszközök megfelelő használata:

Az autizmussal élő gyermekek egy része nem ismeri fel, hogy a játéktárgy nem csupán eszköz, hanem egy másik, a valós életben előforduló tárgyat is reprezentál, emiatt gyakran fordul elő, hogy változatos, fantáziadús játék helyett tárgyakat gyűjt, sorba rak, a tárgyak eredeti funkciójától függetlenül, annak irreleváns részleteivel, vagy sajátos tulajdonságával foglalkozik, erőteljesen ragaszkodik hozzájuk. Szükséges a játékeszközök és tevékenységek funkcionális használatának tanítása, melynek érdekében a tárgyi és szociális környezetet tudatosan úgy kell szervezni, hogy aktivitásra készítse a gyermeket.

A napi struktúrán belül, az önállóan végezhető szabadidős tevékenységek repertoárjának bővítése

A spontán játszott játékok gyakori ismételtetése szintén az autizmus gyakori tünete. Ebben az esetben érdemes a gyermek által már spontán használt eszközökhöz hasonló eszközökkel fokozatosan bővíteni repertoárját.

A játéktevékenység tanulása során a gyermek szerezzon tapasztalatokat a környező világról

Gyakran érdemes egy-egy játék elemét újra megfogalmazva, a hozzájuk tartozó ismereteket (akár általános, akár társas kapcsolatokban használható tudáselemről van szó) egy konkrétabb formában a gyermek elé tárni.

Játéktevékenységen keresztül egyéb készségek, területek fejlesztése

Mivel sokszor nem lehet a spontán fejlődésre, utánzásra építeni, közvetlen nevelési módszerekre van szükség ezen a területen.

A játékon keresztül a gyermek társas és kommunikációs készségeinek fejlesztése

A játék már az óvodás korban is gyakran igényel a tevékenységben résztvevőktől magas szintű szociális érzékenységet és kommunikációs készségeket. Az autizmusban ezen a két területen mindig jelen van sérülés, ezért a játék-fejlesztés során ezt figyelembe kell venni és ha az adott tevékenységben erre lehetőség adódik, fejleszteni kell.

Kortárskapcsolatok kialakítása

Gondosan tervezett és végig vitt támogatással, az autizmussal élő gyermekeket jelentéssel bíró és sikeres kortárs-játék tapasztalatokhoz juttathatjuk. Ez később nagy segítséget nyújthat számukra, a kortársakkal való spontán kapcsolatok kialakításában.

4 Önkiszolgálási készségek

Az autizmussal élő óvodáskorú gyermekek gyakran kerülnek úgy óvodába, hogy elemi szintű önkiszolgálási készségeik közül néhány még nem alakult ki. Ennek egyik oka lehet a szociális terület sérülése: a gyermekek nem motiváltak a személyes környezet elismerésére, vagy nem ismerik fel saját szerepüket az önkiszolgálási, önellátási folyamatokban és az utánzásos tanulás is sérült. Az autizmusban jellemzően sérült a célvezérelt viselkedésszervezés, ami zavarhatja az önkiszolgálási folyamatok végrehajtását. Gyakran az önkiszolgálási készségek elsajátításához szükséges motoros feltételek sincsenek jelen. Szerepet játszhat a saját testből érkező szenzoros információk feldolgozási zavara is. Ezért az autizmussal élő gyermekek önkiszolgálási készségeinek tudatos kialakítása és gyakoroltatása az óvodáskor egyik legfontosabb feladata, amely a gyermek jövőbeni ellátását is meghatározhatja.

Szobatisztaság

Az autizmussal élő gyermekek esetében a szobatisztaság kialakulása során felmerülhetnek: kommunikációs nehézségek (pl. nincs eszköze arra, hogy jelezze szükségletét), szociális készségek sérülése (pl. nincs tisztában vele, hogy jeleznie kellene környezetére felé szükségleteit), a rugalmas gondolkodás sérülése (pl. ragaszkodás a pelenkához, időponthoz, helyszínhez, környezet számára indokolatlannak tűnő félelem a WC-től, stb.).

A szobatisztasági problémákkal küzdő, autizmussal élő gyermekek esetében kevésbé számolhatunk a spontán beérés lehetőségével. Érdeemes minél előbb egy pontosan megtervezett szobatisztaságra szoktató programot elkezdeni, majd annak tudatos és következetes végrehajtására törekedni. A szobatisztasági tréning leglényegesebb eleme az eredményes WC használat azonnali és következetes jutalmazása. Az autizmussal élő gyermekek esetében a tanítás során specifikus eljárásokat is alkalmazunk: a gyermek szintjének megfelelő kommunikációs eszközök alkalmazásával jelezzük kéréseinket, illetve a gyermek így jelezheti szükségleteit. A WC használat egyes mozzanatainál a gyermek személyes igényeinek megfelelő módon és mennyiségben, az elért önállósági szintet minden esetben elvárva segítünk.

Étkezés

Az autizmussal élő gyermekek esetében igen gyakoriak az étkezési problémák. A problémák eredete és megjelenése többféle lehet.

Előfordul, hogy a gyermek elutasítja az étkezési helyzetet (nem ül le az asztalhoz, nem marad az asztalnál, az óvodában nem hajlandó enni).

A gyermekétkezéshez szükséges alapvető készségei hiányoznak (nem tud fogni, lehetnek problémák a harapással, rágással, nyeléssel).

A gyermek túlszelektáló gondolkodásmódjának is változatos étkezési problémák lehetnek a következményei, pl. csak bizonyos állagú, színű, formájú ételt eszik, bizonyos ételeket csak bizonyos sorrendben hajlandó elfogyasztani. Gyakori, hogy a gyermek az egyes ételféleségeket gondosan elkülöníti a tányérján, és az ételeket csak egymás után eszi meg. Lehet, hogy csak bizonyos edényből hajlandó enni, másból nem, vagy bizonyos helyen elfogyaszt egy ételt, máshol nem, stb.

Mérlegelni kell, hogy az étkezési problémák fennmaradása milyen következményekkel járhat a gyermek egészségi állapotára, illetve mennyire zavarja a gyermek és környezete közötti összhangot. Kisebb problémák esetén a környezet is alkalmazkodhat az apróbb étkezési devianciákhoz. A súlyosabb vagy makacsabb étkezési problémák kezelésének legelőnyösebb formája természetesen helyzetben az egyéni foglalkozás.

Az alkalmazott módszerek közül említendő a fokozatos szoktatás, a túljutalmazás, amelynek képes rajzos viselkedési szabállyal és jutalmazással fokozhatjuk a hatékonyságát. Az étkezési helyzet elfogadásában segítséget jelenthet a napirend használata.

Öltözés

Az autizmussal élő gyermekek öltözködésével leggyakrabban az probléma, hogy a célszerűség és az ésszerűség figyelmen kívül hagyásával veszik fel ruhadarabjaikat. Másrészt jellemző az öltözködéssel kapcsolatos merev viselkedés, melynek következménye, hogy ragaszkodnak bizonyos ruhadarabjaikhoz, és nehézséget jelent számukra a ruhaváltás, illetve egyes öltözékek elhagyása.

A fejlesztés részben egyéni helyzetben történik. A megfelelő vizuális segédeszközök használata jelentősen megkönnyítheti a gyermek számára az önálló öltözködést. A ruhadarabokról készült fényképek, képek sorrendje is jelezheti az öltözködés helyes sorrendjét.

Tisztálkodás

Az autizmussal élő gyermekek esetében ritkán számíthatunk arra, hogy kialakulnak a tisztálkodás szükségességének felismerésén alapuló szokások, ezért gyakran eszközökkel (pl.: napirend) kell azok időpontját kijelölni. Jóllehet az óvodáskorú gyermekek általában még nem ismerik fel a tisztálkodás szükségességét, előfordulhat, hogy az autizmussal élő gyermekben ez később sem válik szükségletté.

A tisztálkodási műveletek önálló végrehajtásához szükséges lehet a folyamat apró lépésekre való felbontása, és a lépések vizuális megjelenítése.

5 Problémás viselkedések megelőzése és kezelése

Az autizmussal élő gyermekek gyakran tanúsítanak olyan viselkedéseket, melyek környezetük számára érthetetlenek, zavaróak, elfogadhatatlanok. Tudnunk kell azonban, hogy ezek a viselkedések gyakran egyáltalán nem tudatosak, hátterükben pedig a szokásostól eltérő, alapvetően az autizmus jellegéből fakadó okok azonosíthatók. A nemkívánatos viselkedések hátterében gyakran szenzoros érzékenység, a szociális kontextus, a viselkedéssel kapcsolatos elvárások hiányos megértése, vagy éppen kommunikációs nehézségek állnak. Például olyan prekommunikatív viselkedések, melyekkel a gyermek inadaptív módon kommunikál (pl.: visítás).

Előítélet mentes, objektív megfigyelésekre van szükségünk, melyek pontosan leírják a viselkedést, annak kontextusát, közvetlen előzményeit és következményeit. A viselkedés pontos és szisztematikus megfigyelése rendszerint segít a háttérben rejlő okok megértésében. Az információkból számos esetben - bár nem mindig - leszűrhető, hogy mi volt a problémás viselkedés oka, így megkezdhetjük a probléma oki kezelését ahelyett, hogy magát a viselkedést próbálnánk elnyomni.

A problémás viselkedések megelőzésében és kezelésében fontos szerepe van a környezet adaptálásának a gyermek megértéséhez. Ez alatt leggyakrabban a megfelelő motivációt, a gyermeki tevékenység körülményeinek megszervezését, az események, cselekvések kiszámíthatóságát, a jól érthető kommunikációs interakciókat, a gyermek számára kellemetlen szenzoros ingerektől való védelmet értjük. A problémás viselkedések kezelése nagyon sok viselkedés-, valamint kognitívterápiás eljárás egységes és következetes alkalmazását jelenti a pedagógusok és a szülők részéről.

6 Érzékelési-észlelési eltérések

Az eltérésekre minden esetben tekintettel kell lenni az óvodai munka szervezése és a gyermekekkel való foglalkozás során. A „Wing-triász” (társas viselkedés, kommunikáció, rugalmas viselkedés, gondolkodás zavara) nem magyarázza a szokatlan érzékelési területeket. A viselkedés, mely mások számára is látható („a jéghegy csúcsa”), de a viselkedés oka az érzékelés, észlelés, értelmezés, megértés fejlődési feltételeinek zavarában rejlik. A szenzoros ingerfeldolgozás, érzékelés zavarainak felmérése a viselkedésproblémák kezelésében, megelőzésében is fontos, emellett segít megérteni a látszólag érthetetlen viselkedéseket.

Az összes érzékszervet változatos módon érintheti (egyik érzékelési területen lehet túl, míg a másikon alulműködés):

Túlérzékenység (hiperszenzitivitás): különböző ingerek szélsőséges kerülése, „túl nyitott” az adott érzékelési csatorna.

Alulműködés (hiposzenzitivitás): ingerkeresés, ingerek iránti túlzott érdeklődés, „letapadás”.

Ellenőrzés, értékelés, mérés

1 A gyermek fejlődési ütemének ellenőrzése, a pedagógusok feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban

A nevelőtestület rendszeres esetmegbeszélésein team munkában keressük a lehető legjobb megoldást egy-egy gyermek esetében. Ez a team esetenként kiegészülhet a gyermeket kezelő szakorvossal, pszichológussal, vagy a szülőkkel.

A tanköteles gyermekek a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság iskolaérettségi vizsgálatán vesznek részt. A bizottság szakvéleménye, a gyermekkel foglalkozó pedagógus, és a szülő véleménye alapján kezdi meg a gyermek tanulmányait, általában a középsúlyos értelmi fogyatékosokat nevelő általános iskolában. Néhány jól fejlődő gyermek, az enyhe fokban sérült értelmi fogyatékosok oktatását, nevelését végző általános iskolába kerül, illetve van, aki felmentettként további gyógypedagógiai óvodai csoportos ellátást kap. Az autizmus spektrum zavarral élő gyermekek esetében további egyeztetést végzünk autizmus spektrum zavarok szakirányon végzett szakemberekkel az integrálhatóság, vagy az esetleges autizmus specifikus általános iskolai elhelyezés érdekében. A szülők, a napi beszélgetések, szülői értekezletek, szöveges jellemzések és a gyermek bemutatott munkái alapján győződhetnek meg gyermekük fejlődéséről.

A csoportban dolgozó gyógypedagógusok a tanév elején pedagógiai megfigyeléseiket írásban rögzítik (fejlődési lap + pedagógiai jellemzés). Mindezek és a gyermek pedagógiai- gyógypedagógiai – pszichológiai – orvosi vizsgálati leletei alapján készítik el, a gyermek egyénfejlesztési tervét s tervezik a csoport munkáját. A gyermekekről folyamatosan egyéni fejlesztő naplót, a csoport közös tevékenységeiről csoportnaplót vezetnek. Munkájukra jellemző a folyamatellenőrzés: a pedagógiai vizsgálatot félévkor, év végén megismétlik.

2 Fejlődési kérdőívek az általános fejlődési szint felmérésére (képeszségszinttől, fejlesztési céloktól függően):

Strassmeier fejlődési skála, Kérdőív autizmussal élő gyermekek szociális és kommunikációs készségeinek felmérésére (Kathleen Ann Quill és munkatársai)

3 A programellenőrzés és értékelés rendszere

Ellenőrzési formák: folyamatos megfigyelés, feljegyzések készítése, nevelőtestületi megbeszélések, gyermekek cselekedeteinek, viselkedésének elemzése, fejlődési tesztek végzése, felmérése, nyomon követések. Az iskolai beválás vizsgálata.

Az ellenőrzés részben folyamatos, részben ciklusonkénti, pl. bizonyos célzott ellenőrzés: szokások elsajátítása, munkában való részvétel; vagy egyes fejlesztési terület eredményei.

Másrészt évenkénti: a magatartás, a viselkedés változása, a képességek fejlődése, a tovább haladás lehetőségei, stb.

Háromévente: az értékek elfogadása és az azzal azonosulás, a program erényei, hibái, az esetleges újabb kihívásoknak való megfelelés szempontjai alapján.

Az óvodai tagozat egészségfejlesztéssel kapcsolatos sajátos céljai, feladatai:

Az óvodában az önkiszolgálással, egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok, munka jellegű tevékenységek mindennapos tevékenységi formák, nem képeznek külön foglalkozást.

Az óvodának fontos, alapozó szerepe van e téren.

Célunk és feladatunk:

A gyermekek képességeikhez mért minél nagyobb mértékű önállóságának kialakítása az étkezés, a WC használat, az elemi tisztálkodás, az öltözés-vetkőzés terén

Helyes magatartási, viselkedési szokások bemutatása, modellnyújtás segítségével, kialakítása

Kérjenek, fogadjanak el segítséget, ha szükséges;

Sokrétű tapasztalatot szerezzenek közvetlen környezetükről, saját testükről

Az egészségfejlesztés főbb területei: megfelelő étkezési szokások, tisztálkodás, szobatisztaságra nevelés, vetkőzés, öltözés, helyes szokások elsajátítása

Minden fejlesztést az adott gyermek fejlettségi szintjéhez mérünk, s arra építünk, amit már tud. Az ügyetlen próbálkozást is értékeljük, jutalmazzuk. A szociális megerősítés, de gyakran maga a feladat elvégzése is jutalomértékű a gyermek számára.

Az autizmussal élő gyermekek óvodai nevelésének célja az elemi adaptív viselkedések kialakítása:

Az autizmusban jellemzően sérült a célvezérelt viselkedésszervezés, ami zavarhatja az önkiszolgálási folyamatok végrehajtását. Gyakran az önkiszolgálási készségek elsajátításához szükséges motoros feladatok sincsenek jelen. Szerepet játszhat a saját testből érkező szenzoros információk feldolgozási zavara is. Ezért náluk kiemelt fontosságú a fejlődési funkció elmaradások, korai elemi készségek fejlesztése, az alapvető önkiszolgálási készségek kialakítása.

Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok ellátása:

A fenti célok és feladatok megvalósítása érdekében az óvodai nevelés, illetve ideális esetben a szülőkkel való szoros együttműködés eredményeképpen, a gyermek egész ébren töltött idejét, ezen belül különösen a természetes élethelyzeteket, ki kell használni a fejlesztésre.

Az óvodai tagozat közösségfejlesztéssel kapcsolatos sajátos céljai feladatai:

Az óvodás gyermekek nevelésében rendkívül fontos a szociális készségek, a kommunikáció területének fejlesztése. A társaikkal való kapcsolat kialakításában, a közösségi lét elemi viselkedési szabályainak elsajátítása során olyan közeget kell teremtenünk, mely elfogadó, meleg, érzelmileg biztonságot nyújt számukra. A kapcsolatok kialakításának és fenntartásának ösztönzése, a pozitív minták megerősítése fontos a későbbi közösségi lét szempontjából Feladataink:

- társakra odafigyelés, türelemmel várakozás, együttérzés, segítőkészség, önzetlenség tulajdonságainak kialakítás
- elemi viselkedésszabályok betartása
- a másság elfogadása.
- közösségi élethez szükséges érzelmi, akarati tulajdonságok, kompetenciák alakítása
- alapvető erkölcsi tulajdonságok, szokás és normarendszer kialakítása
- az iskolai intézményegységgel szoros kapcsolat alakítása, közös programokon, rendezvényeken részvétel (pl. Mikulás ünnepség)
- szűkebb és tágabb környezet megismerése, részvétel néhány iskolai ünnepségen, hagyományápolás
- önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat fejlesztése

a.

Az általános iskola nevelési programja

A tanulók iskolai nevelését-oktatását meghatározza a NAT, az SNI kerettantervek és az Irányelvek alapján készített Helyi tantervünk.

Olyan iskola megteremtésén dolgozunk, ahol a gyermekek jól és biztonságban érzik magukat, elsajátítják a társadalmi beilleszkedéshez szükséges ismereteket és személyiségük fejlődése, fejlesztése legalább olyan fontos, mint az ismeretek elsajátítása. Fontos számunkra a másokkal való törődés, a szolidaritás, empátia képességének erősítése tanulóinkban.

Értékeknek tarjuk a próbálkozást is, és egyénre szabott bánásmóddal, elfogadó légkörben, a képességek szintjéhez igazodó követelményekkel igyekszünk biztosítani tanulóink komplex fejlődését.

Tevékenységek központú, szemléltető, cselekedtető módszerek alkalmazásával az ismereteket képességeknek megfelelő színvonalon, sérülés-specifikus módszerekkel, sajátíthatják el.

Az egyéni fejlesztések lehetőséget adnak arra, hogy a tanulók egyedi nehézségeiken dolgozhassanak saját tanulási stílusukban, tempójukban.

Kiemelt feladataink:

- Az általános emberi értékek megismertetése, elfogadtatása, azonosulás a fejlettségnek megfelelően, tolerancia, a másság elfogadtatása
- Az ismeretszerzéshez és - a képességektől függően - minél önállóbb életvezetéshez szükséges alapkészségek elsajátításának biztosítása tanulóink számára, egyéni, hatékony tanulási módszerekre rávezetés
- A módszerek és tevékenységi formák kiválasztásánál nagyfokú pedagógiai tudatosság, és a végrehajtás során egyénre szabottság megvalósítása, egyéni képességek kibontakoztatásának elősegítése
- A tanulók szociális képességeinek, viselkedésének, magatartásának alakítása mind szűkebb környezetükben, az osztályban, az iskolában, mind tágabban, a társadalmi beilleszkedés érdekében
- Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése, életkor és sérülés függvényében döntési helyzetek alakítása, alternatívák megmutatása osztályfőnöki órákon, illetve tanórákon és tanórán kívüli tevékenységek során
- Reális önismeret formálása, a jól működő képességek tudatos fejlesztése, értékeik, adottságaik megismerése, (tehetséggondozás), megfelelő visszajelzési formák, megerősítések alkalmazásával
- Környezettudatos magatartás kialakítása, a környezet szeretetére és védelmére törekvés
- Felzárkóztatással, egyéni tapasztalatok biztosításával, az egyénre szabott segítségnyújtás megfelelő formáival az önállóság alakítása tevékenységek végzése, ismeretszerzés és tanórán kívüli keretek között
- Az állóképesség, az erőnlét fokozása, a kitartás az akarat fejlesztése,
- Nemzeti értékeink és kultúránk, a szülőföldünk és népünk, gyökereink megismertetése
- A személyes meggyőződés és világkép kialakítása
- Szakkörök működtetése során, illetve azonos érdeklődés mentén kialakított kisebb csoportokban a közösségi élethez szükséges készségek (együttműködés, segítőkészség, konfliktusmegoldás) megtapasztalásának, fejlődésének biztosítása
- Az iskolarendszerben meglévő szelektív hatások mérséklése, az egyenlő hozzáférés és esélyegyenlőség biztosítása, a szociokulturális környezetből származó hátrányok mérséklése
- Megfelelő, személyre szabott motiváció alkalmazása a tanulók tanórai munkája során
- Az infokommunikációs technológia alkalmazásának folyamatos fejlesztése (internet, okos tábla, e-tananyagok).

Az alkalmazott nevelési módszereinket meghatározza:

- a nevelési cél,
- a nevelési feladat,
- tanulók életkora, értelmi fejlettsége, képességei, sajátosságai
- a pedagógus személyisége, pedagógiai felkészültsége
- a pedagógus vezetési stílusa,
- a pedagógiai szituáció és annak tartalma

A nevelési módszereink osztályozása a nevelési folyamatban betöltött szerepük szerint:

A meggyőzés, a felvilágosítás, a tudatosítás módszerei:

- az oktatás valamennyi módszere,
- személyes példa, illetve példakép állítás módszere,
- a bírálat, önbírálat módszere,
- a beszélgetés, a felvilágosítás módszere,
- az előadás, a tájékoztatás, a vita módszere.

Helyes szokások, magatartásformák kialakításában szerepet játszó nevelési módszereink: A követelés, meggyőzés, gyakorlás, ellenőrzés, értékelés, elismerés, büntetés

Kiemelten fontosnak tartjuk:

Jutalmazás – pozitív megerősítés a nevelő-oktató folyamat minden területét áthatja.

A tanulók számára egyértelműen, érthetően megfogalmazott szabályok áthágása esetén:

büntetés – lényeges, hogy tudatosan végig gondolt, a gyermek képességei és a nemkívánatos cselekedet súlyához mért legyen a büntetés, segítse a reális önértékelés alakítását.

A jutalmazás, illetve büntetés formáit lásd később részletesen.

Képzési profilunk

- 1-8 évfolyamon tanulásban akadályozott gyermekek 1-8 évfolyamon értelmileg akadályozott gyermekek
- 1-8 évfolyamon autizmus spektrum zavarral élő gyermekek
- Fejlesztő nevelés – oktatás otthoni ellátás keretében

Speciális iskolai csoportjaink

Tanulásban akadályozott gyerekek tagozata

Első osztályban, ha a gyermek haladási tempója megkívánja, lehetőség van rá, hogy a gyerekek az első évet két tanév alatt teljesítsék.

Értelmileg akadályozott gyerekek tagozata

Első osztályban, ha a gyermek haladási tempója megkívánja, lehetőség van rá, hogy a gyerekek az első évet két tanév alatt teljesítsék.

Autizmus spektrum zavarral élő gyerekek tagozata

Első osztályban, ha a gyermek haladási tempója megkívánja, lehetőség van rá, hogy a gyerekek az első évet két tanév alatt teljesítsék.

Az autizmussal élő gyerekek tagozatán az egyéni képességek nagyon változóak. Az autizmus mellé társuló intellektuális képességzavar az értelmileg akadályozottságtól a tanulásban akadályozottságig terjedhet. Csoportjaink elosztásánál igyekszünk tanulóinkat életkor szerint és intellektuális képességeik szerint is differenciálni. Ennek megfelelően csoportjaink beosztásánál is figyelünk mindkét szempontra.

A nevelés-oktatás szervezeti keretei szinterei

A tanítás-nevelés során alkalmazott oktatásszervezési formák:

Osztálykeret

A tanítási órák hagyományos osztálykeretben folynak, osztályaink kettes, illetve hármas összevonásban működnek mindkét tagozatunkon. A tanórákon az évfolyam tananyagának és a tanulók képességeinek megfelelően differenciált oktatás folyik. A tanulást gyógypedagógiai asszisztensek segítik.

Egyéni és kiscsoportos foglalkozások

A fejlesztő órák és a logopédiai ellátáson tanulóink általában kettesével kapnak speciális, személyre szabott megsegítést.

Csoportfoglalkozások

A gyógytestnevelés és az úszás órák állandó tanulócsoportok kialakításával kerül megvalósításra.

Szakkörök

Megfelelő létszámú, azonos érdeklődési körű tanulók esetén az intézményvezető engedélye alapján van lehetőség szakkörök indítására. A szakkör vezetője, akit az intézményvezető bíz meg, felelős a szakkör működéséért, melyről naplót is kell vezetni. A szakköröket feltüntetjük az éves munkatervben és a tantárgyfelosztásban. Működő szakköreink: az éves munkatervekben meghatározottak szerint.

Könyvtár

Az iskola könyvtára a Házirendben megadott napokon és időpontokban áll a tanulók rendelkezésére. Használati rendje megtalálható a Könyvtári SZMSZ-ben és a Házirendben.

Egyéb szinterek

Élményszerű, felfedező, cselekedtető ismeretszerzésre adnak lehetőséget a Lázár Ervin Program keretében megvalósuló programok, amely az összes általános iskolás tanuló számára lehetővé teszi kormányzati forrásból, hogy évente egyszer eljuthasson színházi, tánc- vagy cirkuszi előadásra, őshonos állatok bemutatóhelyeire.

Általános iskola nevelési programja – tanulásban akadályozott tanulók számára

A tanulásban akadályozott tagozaton (1 – 8. évfolyam) tanuló gyermekek osztályaiban a sajátos nevelési igényeiket figyelembe véve, azokhoz alkalmazkodva reális követelményeket tűzünk ki. A megfelelő fejlesztési célok, az oktatás tartalma, az alkalmazott eszközök, módszerek mind azt a célt szolgálják, hogy a tanulókat felkészítsük az önálló életvitelre, sikeres szocializációra, pályaválasztásra, képességeikhez megfelelő szakma tanulására. Fontosnak tartjuk, hogy a tanulók személyiségének fejlődése érdekében megerősítsük a pozitív magatartásmintákat, segítsük őket helyes értékrend, erkölcsi normák elsajátításában, lehetőséget biztosítsunk a társas készségek gyakorlására és egészséges énképet, reális önismeretet alakítsunk ki.

Megfelelő, ösztönző tanulási környezet alakításával, differenciált módszerekkel és támogatással segítsük tanulási képességeik fejlődését, az általános műveltség megalapozását.

A tanulásban akadályozott tanulók nevelésének sajátos, kiemelt céljai:

- Az általános műveltség megalapozása,
- A sikeres szocializációhoz szükséges készségek fejlesztése, a társadalomba való beilleszkedés feltételeinek elsajátítása,
- A képességekhez mért önálló életvitelre felkészítés
- A továbbtanuláshoz szükséges készségek, az ismeretszerzés, tanulás iránti pozitív viszony kialakítása
- Megfelelően redukált, adaptált fejlesztési tartalmak átadása
- Az egyéni haladási, fejlődési tempó figyelembevétele

Főbb feladataink a nevelő-oktató munka során:

- Az alpműveltség eléréséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek biztosítása
- A tanuláshoz szükséges pszichikus funkciók fejlesztése, helyes tanulási szokások kialakítása
- A differenciált, egyénre szabott fejlesztés biztosítása a tanulók számára optimális tanulásszervezési formákkal és módszerekkel mind a tanórákon, mind a tanórán kívüli tevékenységekben
- A tevékenységközpontú tanulási- tanítási folyamat, az egyes tantárgyakhoz kötődő készség- és képességfejlesztésének szemléltetéssel, cselekvéssel, színes feladattárral történő támogatása, felzárkóztatás differenciált óravezetéssel
- Megfelelő tanulási környezet, tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása, a cselekvésből kiindulva a valóságról sokoldalú, konkrét tapasztalatok szerzése
- Az indulási hátrány kompenzálása, egyéni haladási tempó, képességek figyelembe vételével gyakorlatközpontú, alkalmazható tudás elsajátításának támogatása
- A társadalmi együttéléshez, az önálló és eredményes életvezetéshez nélkülözhetetlen képességek fejlesztése, alapvető szokások, normák kialakítása, társas kapcsolatok kialakítása, (tiszteltetés, higiénés szabályok, stb.)
- A szülőkkel megfelelő partneri viszony kiépítése, igényeik, elvárásaik figyelembe vétele, rendszeres tájékoztatásuk, bevonásuk az őket érintő területeken az iskolai élet alakításába, házirend megismertetése minden érintett féllel
- Az iskolai gyermekvédelmi tevékenységnek is feladata, hogy a szociális hátrányból eredő különbségeket csökkentjük, együttműködve a különféle segítő szervezetekkel, szolgálatokkal
- Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében, azon tanulók számára, akik az évfolyamra meghatározott követelményeket hosszabb intervallum alatt teljesítik, a fejlődési ütemüknek megfelelő képzési időt biztosítása, törvényi keretek között.

Fontosnak tartjuk a továbbiakat:

- szabadidős tevékenységek során kulturális és egyéb igények felébresztése (pl. könyvtár, olvasás, művészetek iránt), szakkörök indításával tartalmas szabadidős programok biztosítását
- színház és múzeumlátogatások szervezését
- komplex tanulmányi versenyen való részvétel támogatását
- szociometriai felmérések végzése
- közös ünnepek, hagyományok ápolása révén (név és születésnapok megünneplése osztályszinten, karácsonyi ajándékozások, iskolai hagyományok) közösséghez tartozás élményének támogatását
- a kitartó munkához való helyes viszony kialakítása a tanórai és napközis sporttevékenységgel, kertműveléssel, szakkörökön és életvitel órákon munkafegyelem erősítésével
- Értékek közvetítése terén a világgép értékei: hazaszeretet, emberi jogok, erkölcsi értékek, természeti, kulturális, esztétikai értékek, társas kapcsolatok értékei, személyiség harmóniája, biológiai lét értékei, egészség és az élet tisztelete. Értékeink közvetítéséhez kapcsolódó feladataink: iskolai megemlékezések nemzeti és egyéb ünnepekről, ünneplő ruha viselése, dekoráció, jelképek használata, részvétel témához kapcsolódó pályázatokon, szavalóversenyek, az egészséges élet értékeinek felmutatása DADA programmal, drog prevenciós előadásokkal
- jó és rossz fogalmának elemi szintű meghatározása és elsajátíttatása velük, pl. dramatikus játékkal, olvasmányok elemzésével, stb.
- alapkövetelménynek tekintjük a becsületességet, a rendszeret, megbízhatóságot, mások elfogadását, az igazmondást
- Pályaorientáció, pályatükrök megismertetése, bemutatásuk osztályfőnöki órákon, nyílt napok látogatása középiskolákban, munkahelyek-, üzemlátogatás
- az életvitel tantárgy adta lehetőségek alapján felkészítés az általános iskolás kor utáni életre

Oktatási módszereink a tanulási munka irányításának szempontjai szerint

Legfontosabb pedagógiai módszerünk a fokozott, egyénre szabott odafigyelés. A differenciált foglalkoztatás átszövi az iskola minden nevelési és oktatási tevékenységét.

A tanórákon csoportbontásban, ill. egyéni foglalkoztatás során kerül átadásra a tananyag, miközben képességfejlesztésre is sor kerül. A felsőbb osztályokban már rendszeres önálló feladatmegoldásra is képessé válnak tanulóink. A tanulói tevékenységek és a tapasztalatszerzés tudatos megtervezésével és megszervezésével biztosítjuk a valóság és önmaga megismerését. A tapasztalatszerzés és a tevékenységközpontú oktatás az alapja mindazon képességek és kompetenciák fejlődéséhez, melyek hozzájárulnak tanulóink életútjának alakításához. Sokféle iskolai és iskolán kívüli tevékenység során biztosítjuk tanulóink számára a lehetőséget, hogy környezetükről, az ember és a természet kapcsolatáról, az emberi élet, a munka világáról tapasztalatokat gyűjtsenek. Ezek megalapozzák a további, az egyéni képességekhez, érdeklődéshez igazodó ismeretszerzést, a felnőtt lét szerepeire való felkészülést, majd a felnőtt szerepben való eredményes működést.

Tanári irányításhoz kapcsolódó módszerek:

- Szóbeli ismeretközlés: előadás, magyarázat, elbeszélés
- Szemléltetés, bemutatás, kísérlet

A pedagógus és a tanulók közös munkáján alapuló módszerek:

- Megbeszélés
- Gyakorlás, ismétlés
- Visszacsatolás, tanári ellenőrzés-értékelés, tanulói önellenőrzés-önértékelés
- A projekt módszer – ennek alkalmazása a tanulói csoportok képességeinek függvénye
- Vita

A tanulók önálló munkáján alapuló módszerek:

- Megfigyelés, érzékelés
- Kísérlet
- Gyakorlati munka
- Szövegek tanulmányozása
- Feladatlapos, illetve munkafüzetben végzett munka
- Tanulók kiselőadásai
- Kooperatív csoportmunka
- Szerepjáték, játék
- Házi feladat

Sikerkritériumok:

- Az egyéni adottságokhoz, képességek mérten sikeres ismeretelsajátítás, továbbépíthető tudás megszerzése
- Szociális készségek, kommunikációs készségek terén a tanuló önmagához viszonyított fejlődése, mely képessé teszi megfelelő társas kapcsolatok kialakítására, fenntartására, alapvető udvariassági szokások alkalmazására
- Reális önismeret, saját képességekről, erősségekről, gyengeségekről való tudás kialakulása, önuralom, konfliktus megoldási lehetőségek ismerete
- A társak másságának elfogadása, segítőkész hozzáállás a nála hátrányosabb helyzetben lévők felé
- Aktív részvétel a tanulócsoport, a közösség életében, megfelelő kötődés a társakhoz, felnőttekhez.
- Megfelelő tájékozódás a környezetben, a környezet értékeinek felismerése, környezettudatos, védő viselkedés
- A szokások, hagyományok elfogadása, más értékek tisztelete

Általános iskola nevelési programja – értelmileg akadályozott tanuló számára

Az értelmileg akadályozott tanulók iskolai fejlesztése a NAT és az Irányelvek alapján készített Helyi tantervünkben leírtak szerint folyik. Kiemelten fontosnak tartjuk a tanulók sérülés-specifikus ismeretszerzési és személyiség béli jellemzőinek figyelembevételét, ezért a kommunikációs, a kognitív és szociális képességek fejlesztésére, az önellátás készségeinek fejlesztésére, a hétköznapi életben szükséges praktikus ismeretek közvetítésére koncentrálnunk.

Az oktatás – nevelés terén a képességeket, szükségleteket maximálisan figyelembe vett egyénre szabott tanulási módszerekkel, kitűzött fejlesztési célokkal, felzárkóztatással, differenciált nevelőmunkával igyekszünk elérni, hogy a gyermekek önmaguk kiindulási szintjükhöz, lehetőségeikhez viszonyítva fejlődjenek.

Az egyéni bánásmód segítségével olyan értelmi és neveltségi szintre szeretnénk eljuttatni tanulóinkat, mely lehetővé teszi, hogy életvezetésükhöz minél kevesebb segítséget igényelve tudjanak beilleszkedni a társadalomba, személyiségük harmonikusan alakuljon, és a jövőben munkával keressék meg a megél-

hetésükhöz szükséges anyagiakat, irányítással, segítséggel. A mindennapi életvezetéshez szükséges alaptévékenységeket a szervezett órakereteken belül lehetőség szerint sajátítsák el.

A tanítás-tanulás folyamatában az élménybe ágyazott tapasztalatszerzésnek központi szerepe van, a módszerek közül a szemléltetés, a cselekedtetés kap nagy hangsúlyt.

A különböző tevékenységi formák az iskola helyi adottságaihoz, évszakokhoz, ünnepekhez igazodnak.

Az értelmileg akadályozott tanulók nevelésének sajátos, kiemelt céljai:

- Helyes szokások, helyes napirend kialakítása
- A mindennapi élethelyzetek, feladatok megoldására felkészítés, az ezen a területen jelentkező problémákkal való szembesítés, azok elhárítására, megelőzésére, illetve a megoldás megkeresésére nevelés
- Az önkiszolgálás alapvető folyamatainak, a napi életviteli teendőknek megismertetése, begyakoroltatása, minél több, az életből vett feladat megoldása
- Szociális készségek, kommunikáció fejlesztése a kisebb – nagyobb közösségekbe történő beilleszkedés érdekében
- Társakkal való közösségben lét, odafigyelés a társakra, elemi közösségi viselkedési szabályok betartása

Főbb feladataink a nevelő-oktató munka során

- A tantervi követelmények és a kulcskompetenciák fejlesztési lehetőségeinek biztosítása a tanórai, a rehabilitációs célú foglalkozások, illetve a sokféle tanórán kívüli tevékenység során
- Sérülés-specifikus módszerek és speciális oktatásszervezési formák alkalmazása a tanítás-tanulás folyamatában.
- Elemi szociális és kommunikációs készségek fejlesztése
- Sokoldalú, változatos tevékenységek lehetőségeinek biztosítása – képességekhez mérten - az önellátási készségek fejlesztéséhez (pl. tankönyv)
- Sokféle munkafolyamat képességektől függő sajátélményű megtapasztalása (lásd állatok gondozásának elemei, gazdaudvar tevékenységei, Ibolyáskertben végzett növénytermesztéssel kapcsolatos ismeretek, munkák)
- Konkrét cselekedtetés, szemléltetés, megtapasztalás segítségével a szűkebb és tágabb környezet megismerése

A speciális gyógypedagógiai fejlesztés során alkalmazott oktatásszervezési formáink:

Osztálykeret:

A tanítási órák hagyományos osztálykeretben folynak, osztályaink kettes, ill. hármas összevonásban működnek mindkét tagozatunkon. A tanórákon az évfolyam tananyagának és a tanulók képességeinek megfelelően differenciált oktatás folyik. A tanulást gyógypedagógiai asszisztensek segítik.

Egyéni és kiscsoportos foglalkozások:

A fejlesztő órák és a logopédiai ellátáson tanulóink általában kettesével kapnak speciális, személyre szabott megsegítést.

Csoportfoglalkozások

A gyógytestnevelés, az úszás órák, állandó tanulócsoporthoz kialakításával kerül megvalósításra.

Alkalmazott munkamódszereink

Legfontosabb pedagógiai módszerünk a fokozott, egyénre szabott odafigyelés. A differenciált foglalkoztatás átszövi az iskola minden nevelési és oktatási tevékenységét. A tanórákon csoportbontásban, ill. egyéni foglalkoztatás során kerül átadásra a tananyag, miközben képességfejlesztésre is sor kerül. A felsőbb osztályokban már rendszeres önálló feladatmegoldásra is képessé válnak tanulóink. A tanulói tevékenységek és a tapasztalatszerzés tudatos megtervezésével és megszervezésével biztosítjuk a valóság és önmaga megismerését. A tapasztalatszerzés és a tevékenységközpontú oktatás az alapja mindazon képességek és kompetenciák fejlődéséhez, melyek hozzájárulnak tanulóink életútjának alakításához. Sokféle iskolai és iskolán kívüli tevékenység során biztosítjuk tanulóink számára a lehetőséget, hogy környezetükről, az ember és a természet kapcsolatáról, az emberi élet, a munka világáról tapasztalatoakat gyűjtsenek. Ezek megalapozzák a további, az egyéni képességekhez, érdeklődéshez igazodó ismeretszerzést, a felnőtt lét szerepeire való felkészülést, majd a felnőtt szerepben való eredményes működést.

Leggyakrabban alkalmazott pedagógiai módszereink:

- differenciált képességfejlesztés
- individualizált oktatás
- gyakorlás
- csoportmunka
- digitális tananyagok felhasználása
- szemléltetés
- vázlatírás
- tanári-tanulói kísérlet
- Sikerkritériumaink:

Sikeresnek ítéljük tevékenységünket az értelmileg akadályozott tanulóinknál, ha:

- tanulóink az iskolai élet szokásait tiszteletben tartják, pl. köszönés, egymás, és az őket körülvevő felnőttek tisztelete stb.
- mindenkinek van ünneplő ruhája, ezt viseli az ünnepeken
- ismeri a szociális kapcsolatteremtés formáit és alkalmazza azokat
- kommunikációja, érzelmi kifejezése elfogadható keretek között marad
- részt vesz közös osztályprogramokon
- nem hagyja el helyét az órán, tud dolgozni, illetve segítséget kérni
- a gyermek fokozatosan halad az önálló feladatvégzés felé
- az önkiszolgálási feladatokban az együttműködés szintjétől eljut az önállóságig
- tudja, hogy kitől kérhet segítséget (pl. baleset, tűz esetén)
- az iskolai napirendet betartja
- a képességeinek megfelelő feladatot elvégzi
- életkora növekedésével a feladatok száma, komolysága emelhető
- a gyermek udvariasan, megbízhatóan viselkedik
- különbséget tesz jó és rossz magatartási forma között, hibáit belátja
- érdeklődésük képességeiknek megfelelő irányba orientálódik

Az autista csoportok speciális nevelési-oktatásicéljai, feladatai, eszközei

Az első autista csoportunk 1995 szeptemberében alakult szülői kezdeményezésre.

A kerületben jelentkező igények szükségessé tették újabb autista csoport létrehozását, a 2012- 2013. tanévtől két csoportban folyik a nevelő-oktató munka. A tanulók életkori és értelmi képességbeli különbségei miatt elkerülhetetlen a többszörös összevonás, így jelenleg egy összevont alsós csoport és egy összevont felsős csoport működik. Intézményünkben nyolc évfolyam elvégzésére van lehetősége a tanulóknak. Az autizmus spektrum zavarra a szociális készségek, a kommunikáció és rugalmas viselkedésszervezés minőség béli károsodása jellemző. Az autizmussal élő tanulóknál különösen a kölcsönöséget igénylő szociális készségek, a rugalmas gondolkodás és fantázia területén tapasztalható kognitív deficit, s a beszéd hiánya vagy megléte mellett is károsodott kommunikáció figyelhető meg. Jellegzetes az egyenetlen intelligencia-képességprofil, a sztereotip viselkedés, érdeklődés, aktivitás. A tanulók képességeiket, autizmusban való érintettségüket, viselkedésproblémáikat és kognitív képességeiket tekintve igen heterogének. Minden tanuló képességeinek megfelelően, a Szakértői Bizottság javaslata alapján, a számára előírt tagozat tananyaga szerint halad.

Az autizmus spektrum zavarral élő tanulók nevelésének sajátos, kiemelt céljai:

- a legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettség mellett elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése
- ennek alapja a szociális, kommunikációs és egyéb kognitív készségek hiányának specifikus módszerekkel való kompenzálása, a fejlődésben elmaradt készségek rehabilitációs (normalizációs célú) fejlesztése, a másodlagos (pl. viselkedés-) problémák kezelése, a mindennapi gyakorlati készségek és az (adaptált) tananyag speciális módszerek segítségével való tanítása
- a fejlesztés céljai hierarchikus rendben helyezkednek el aszerint, hogy mennyire szükségesek a szociális adaptáció kialakításához
- általános emberi értékek, társadalmi elvárások, szülőföldünk kultúrája, hagyományai képességszintnek megfelelő ismertetésével a felnőttkori szociális adaptáció segítése
- fontos, hogy a tanuló élvezze az iskolában töltött időt, érezze jól magát

A mindennapi gyakorlati készségek, s az egyénre szabott mértékben redukált tananyag speciális módszerek segítségével taníthatók. A tanulók egy részénél számolni kell azzal, hogy egész életükben támaszra szorúlnak, számukra az elfogadható szocializáltság elérése a cél.

- Főbb feladataink a nevelő-oktató munka során
- A Szakértői Bizottság javaslatai, valamint a megfigyelt, felmért egyéni képességeknek és szükségleteknek megfelelően egyéni fejlesztési tervek készítése
- A taníthatóság elemi feltételeinek kialakítása
- A csoportba való beilleszkedés fejlesztése, elemi szociális készségek fejlesztése, társas viselkedés szabályainak tanítása, viselkedésproblémák kezelése
- Kommunikáció (nem beszélő gyermekek esetében alternatív kommunikációs eszköz keresése, használatának tanítása)
- Kognitív képességek fejlesztése az egyéni jellemzők figyelembe vételével, fejlődésben elmaradt készségek rehabilitációja
- Önkiszolgálás szintjének emelése, és az iskolán belüli és kívüli környezethez való alkalmazkodás elősegítése.
- Segítségnyújtás a családoknak az otthoni nevelési helyzetek, nehézségek megoldásában
- Tartalmas szabadidős készségek lehetőségei körének bővítése
- A tanuló egyéni képességeinek függvényében elérhető legmagasabb szintű felnőttkori szociális alkalmazkodás és önállóság feltételeinek megteremtése

A fejlesztés területei:

A sérülés jellegéből adódóan a szociális -, kommunikációs készségek, viselkedésszervezés, és a kognitív készségek fejlesztése.

A szociális beilleszkedést közvetlenül befolyásoló készségek fejlesztése során a taníthatóságot megalapozó szociális készségek:

- a pedagógus segítségének elfogadása
- más személyek jelenlétének elviselése
- az elemi viselkedési szabályok elsajátítása
- az utánpótlás tanítása
- önmagáról való tudás:
- személyi adatok megtanítása
- saját külső tulajdonságok ismerete
- a gyermek által gyakran végzett, megszokott és rendkívüli saját tevékenységek körének tanítása
- annak tudatosítása, hogy a gyermek mit tud és mi az, amelyet segítséggel képes csinálni, mi az, amit egyáltalán nem tud
- a kedvelt és elutasított dolgok meghatározása
- kellemes és kellemetlen dolgok meghatározása, tanítása
- saját élmények felidézése
- saját teljesítmény értékelése megadott szempontok alapján, önellenőrzés
- saját viselkedésére vonatkozó szabályok betartásának tanítása
- a sztereotip viselkedésformák kontroll alá vonása

Kapcsolatteremtés, fenntartás fejlesztése során:

a metakommunikáció megértésének és használatának fejlesztése

ismerős és ismeretlen személyek külső és nem látható tulajdonságainak tanítása

egyszerű szociális rutinok megtanítása (pl. köszönés)

az információcsere szabályainak tanítása: témaválasztás, kezdeményezés, a beszélgetés fenntartása, befejezése stb.

iskolán belüli szociális helyzetek viselkedési, udvariassági szabályai

iskolán kívüli szociális helyzetek viselkedési, udvariassági szabályainak tanítása különböző szintereken.

(pl. uszodában, üzletekben, járműveken, könyvtárban)

a legnyilvánvalóbb érzelmi reakció felismerése

elemi kooperáció tanítása felnőttel, gyermekkel A szabadidős készségek tanításának közös feladatai:

a gyermek számára örömet nyújtó, az életkornak és a mentális kornak egyaránt megfelelő szabadidős aktivitások, eszközök kiválasztása és funkcionális használata

A kommunikációs készségek fejlesztésének feladatai:

Elsődleges fontosságú cél tehát az egyén képesszintjének megfelelő kommunikatív kompetencia megteremtése. E cél megvalósításához egyénre szabott kommunikációs eszközök (pl. alternatív kommunikációs rendszerek; metakommunikáció) használatának tanítása szükséges, ha nem beszél a gyermek.

- a gyermek az általa megértett szinten tanulja meg valamely kommunikációs eszköz használatát, hogy minél hamarabb sikeres lehessen a kapcsolatteremtésben
- alternatív kommunikációs rendszer használatának tanítása
- a beszédértés és beszédhasználat fejlesztése
- a metakommunikáció értésének és használatának fejlesztése

- a kommunikációs eszköz funkcionális használatának tanítása, melynek érdekében a környezetet tudatosan úgy kell szervezni, hogy aktív kommunikációra serkentsen a gyermeket
- a fejlesztés során a meglévő, funkcionálisan használt kommunikációs eszközt a lehető legtöbb természetes helyzetben alkalmaztatni kell, mert a meglévő készségeket a gyermekek új helyzetekben spontán ritkán alkalmazzák

A kognitív készségek fejlesztése során fontos:

- a sérülésből adódó szükségletekhez adaptált környezet megteremtése
- a biztonságérzet kialakítása a fejleszthetőség és az önálló tevékenykedés feltételeként
- egyéni fejlesztési tervek kialakítása a gyermek szükségleteinek megfelelően és a család igényeinek messzemenő figyelembevételével
- a deviáns fejlődésmenetből következő zavaró vagy veszélyes viselkedésformák megelőzése és kezelése
- a gyermek alkalmazkodását segítő viselkedésformák kialakítása a családi, iskolai és iskolán kívüli környezetben
- az elsajátított ismeretek, készségek bővítése, szinten tartása, általánosítása
- a felnőttkori adaptáció részeként munkára való előkészítés

A tanulók fejlesztésének megtervezése

- szakértői vélemények, orvosi dokumentumok áttekintése
- szülővel történő konzultáció
- a gyermek megfigyelése egyénileg, csoportban
- felmérések / informális felmérések: a nevelés, fejlesztés tervezéséhez, a tanuló képességeinek, haladásának folyamatos követéséhez fejlődési kérdőívek pl. Nottingham Southerland School Fejlődési Kérdőív autizmussal élő gyermekek számára és/vagy K. A. Quill-féle kérdőív alkalmazása. A kérdőívek rögzítik az aktuális státuszt, s a tapasztalt fejlettségi szintre épülve készülnek az egyéni fejlesztési tervek.

A célok megvalósításához felhasznált speciális módszerek, eljárások

- protetikusan környezet és eszköztár kialakítása, mely magában foglalja az idő- térbeli tájékozódás, vizuális- augmentatív kommunikációs struktúra kialakítását
- az idő, a tevékenységek a tanulók számára érthető, átlátható strukturálása (napirend), mely beláthatóságot biztosít az iskolában tölthető idő folyamán
- vizuálisan segített kommunikációs rendszer, melyben fontos tényező a kétirányú információáramlás a gyermek számára feldolgozható szinten. Pl. kommunikációs tárgyak, képkártyák, folyamatábrák, írott utasítás
- az elsajátított ismeretek használatának, általánosításának tanítása, alternatív problémamegoldások kiépítése
- viselkedés-kognitív terápiás megközelítés a fejlesztésben, viselkedésproblémák kezelésében (STAR modell: előzmény – viselkedésprobléma - következmény rendszeres és folyamatos nyomon követése)
- a nevelés-oktatás folyamatának megszervezésében fontossági sorrendet kell felállítani a viselkedésterápiás, fejlesztési és tanítási célok között

A csoportok működése, tárgyi, személyi feltételek

A gyermekek fejlesztésével a csoportokban egy – egy fő gyógypedagógus foglalkozik és min. 1 fő gyógypedagógiai asszisztens. Alkalmanként, súlyos viselkedésproblémákkal bíró tanulók esetében nem zárható ki még egy felnőtt segítő, asszisztens jelenléte a csoportban a testi épség megőrzése és a csoport működésének fenntartása érdekében. Betanítóként további gyógypedagógusok segítenek a mozgásnevelésben, képességfejlesztésben és beszédmegindításban, illetve beszédfejlesztésben.

A tantermek berendezése során figyelembe vettük a tér-idő struktúra szervezése, protetikusan környezet alakításának szempontjait, a tanulók viselkedésének egyedi jellemzőit, és a megvalósítható biztonságra törekedtünk. A tanulók egyéni napirend és egyénre szabott vizuális struktúra segítségével tájékozódhatnak környezetükben. Nevelésük-oktatásuk során személyre szabottan adaptált tankönyveket, taneszközöket használnak.

Sikerkritériumok:

- a tanulók önmagukhoz képest fejlődést mutatnak, alkalmazkodó képességük javul, beilleszkednek szűkebb, tágabb környezetükbe és a fentiek miatt a családok életminősége javul.

Súlyosan és halmozottan sérült gyermekek otthoni nevelése, oktatása

Tanulóink összetétele, képzési profilunk

Otthoni ellátás keretében azok a súlyosan halmozottan sérült gyermekek teljesítik tankötelezettségüket, akik sérültségükből, egészségi állapotukból fakadóan iskolai kereteken belül nem oktathatók.

Ez az ellátási forma a tanév rendjéhez igazodva, de tanítási évfolyamokra nem, az egyéni szükségletekhez igazodva kerül megszervezésre.

Tanulóink olyan értelmileg és mozgásukban sérült iskoláskorú gyermekek, akik kommunikációjukban, önellátásukban, hely és helyzetváltoztatásukban is erősen akadályoztatva vannak.

Az ellátás helyszíne, megszervezése, tárgyi és személyi feltételei

Az otthoni ellátás a tanuló otthonában, vagy a szülők által erre biztosított fejlesztésre alkalmas helyszínen történik.

A tárgyi feltételeket – gyermekük mindennapi használati tárgyai, segédeszközeit - elsősorban a szülő bocsájtja rendelkezésre. A foglalkozásokhoz kapcsolódó egyéb eszközöket (kislabda, karika, pálca, motíváló és szemléltető eszközök, témához kapcsolódó játékok, gyümölcsök, fűszerek stb.) a pedagógus biztosítja.

Az ellátás személyi feltételeit 1 fő konduktor és tanító és 1 fő értelmileg akadályozottak pedagógiája és mozgásfejlesztés pedagógiája szakon végzett gyógypedagógus biztosítja.

Az otthoni ellátás speciális programja

Az erre az ellátási formára szoruló gyermekek állapota gyakran nem alkalmas merev szabályokhoz alkalmazkodó munkamódszerek alkalmazására, számukra minden esetben igényeikhez igazodó fejlesztő nevelés tervezése, kialakítása szükséges.

A nevelő, oktató munka sajátos alapelvei, speciális eszközei, eljárása

- Az aktivitás elve: a gyógypedagógiai nevelés, oktatás egyik leghatékonyabb eszközének a játékot tartjuk. A játék, aktivizáló hatása a tanulás és a mindennapi tevékenységekbe is beágyazódik.
- A kommunikációs beágyazottság elve: a foglalkozások kivitelezése során kommunikációs helyzetek teremtése és kihasználása.
- Egyéni és csoportos tevékenységek, a csoporthelyzet pszichés hatásainak kihasználása: a nevelés-oktatás, fejlesztés során a tanulók egyéni képességeihez igazodva alapozunk meg minden olyan kompetenciát, melyre tanulóinknak sajátos élethelyzetükben szükségük lesz.

- Tanulás-alkalmazás egysége: az újonnan bevezetett ismereteket, készségeket játékos, illetve előre meghatározott feladatokon keresztül alkalmazzuk, gyakoroltatjuk más foglalkozások, tevékenységek során is.
- Gondozási tevékenység közbeni fejlesztés: a gondozási helyzetekben a gyermek nem passzív elszenvető, hanem részfeladatok kijelölése által aktív részese a személye körüli tevékenységnek
- A rendszeresség és az ismétlés: azonos tevékenységeket hasonló időben végzünk azonos jelek segítségével a könnyebb tájékozódás érdekében. A napi fejlesztés ívét jellegzetes, azonos módon ismétlődő tevékenységek (köszönés, témafelvezetés, értékelés, elköszönés) adják. Ezekkel mintegy keretbe foglaljuk az együtt töltött időt. Az ismeretek, készségek, szokások kialakításához nagyobb ismétlésszám szükséges.
- Holisztikus szemléletmód: az egyes foglalkozásokon a gyermeket komplex személyként kezeljük, képességeit nem elszigetelten, hanem összehangoltan, minél több oldalról megközelítve igyekszünk fejleszteni.
- Optimális segítségnyújtás: akár a segédeszközök, akár a személyes segítségnyújtás alkalmazásakor igyekszünk a célzott aktivitást segítő, de a már működő funkciók gyakorlását nem akadályozó mértékű segítséget biztosítani. Az aktuálisan alkalmazott segítség mértéke helyzetenként változhat, ha a körülmények ezt szükségessé teszik.
- Kis lépésekben haladás elve: az egyes funkciók, képességek fejlesztése során igyekszünk a tevékenységet részekre bontva tanítani, a célzott feladat megvalósítása során több aktivitást várunk el, a tevékenység sikeréhez szükséges többi funkció megvalósulását a körülmények tervezésével, vagy segítségnyújtás alkalmazásával biztosítjuk. (Pl.: kapaszkodás tanulása: étkezés, játék, foglalkozás közben is elvárjuk a gyerektől a kapaszkodó fogva tartását.)
- A szülők bevonása: a fejlesztési feladatok a napi életvitel során történő alkalmazása, gyakorlása érdekében fontos a szülő részvétele a foglalkozásokon, észrevételeinek, tapasztalatainak megismerése támpontot jelenthet a további tervezéshez.
- Súlyosan és halmozottan sérült gyermekek otthoni nevelésének, oktatásának sajátos, kiemelt céljai:
- A halmozottan sérült gyermekek sajátos nevelési, oktatási szükségleteinek figyelembevételével azoknak a kompetenciáknak a kialakítása, melyek segítik a társadalomba való integrációjukat. Kiemelten a kommunikáció, a testi-lelki állapot, önellátás, szociális kompetencia fejlesztése.
- A társadalmi integráció segítéséhez az intézményben dolgozó szakemberek feladata a fogyatékkal élő emberek elfogadása. Ennek érdekében részt veszünk az iskolai programokon, társadalmi rendezvényeken. Programjainkat nyitottá tesszük a szülők és más intézmények számára is.
- A sajátos igényekhez igazodva az egyéni szükségletek segítségével olyan program kialakítása mely segíti a gyermek illetve a család életminőségének javulását.
- Szoros együttműködés a szülőkkel a mindennapokba beépített fejlesztés érdekében.
- Nevelő-oktató munkánk alapvető célja a személyes integráció megteremtése, a testi funkcióképesség, az értelmi fejlődés, a mindennapi tevékenységek során az aktív részvétel, illetve tájékozódás, a cselekvőképesség egyéni képességeinek maximális elérése.
- Törekszünk rá, hogy a gyermekek lehetőségeikhez mérten az önálló döntéseket hozhassanak, hogy ne elszenvetői, hanem irányítói lehessenek saját életüknek. Célunk életszerű, a mindennapi tevékenységek során alkalmazható ismeretek nyújtása. Cselekvésorientált nevelő-oktató munka folytatása a tanulók egyéni igényeihez igazodva, kis lépésekben történő haladással, gyakori változatos ismétléssel a következetesség és a fokozatosság betartásával.

- Kiemelten fontos célunk a halmozottan sérült gyermekek egészségi állapotának javítása illetve fejlesztése.

Főbb feladataink a nevelő-oktató munka során

- A személyiség harmonikus fejlődésének biztosítása. Az önfogadás, mások elfogadására, közösségi magatartásra nevelés. Leválás az anyáról.
- Mozgásneveléssel olyan állapot kialakítása, amely koordinálja mozgását és megelőzi a deformitások kialakulását. A mindennapi életben szükséges elemi készségek kialakítása és erősítése. A mindennapi tevékenységek meghatározott sorrendben illetve kommunikációs helyzetben történjenek, elősegítve a környezetében való tájékozódást és a környezetre való ráhatását.
- A szülők aktív részvételével könnyebbé tenni az otthoni élethelyzeteket.
- Az alternatív kommunikáció segítségével az egyéni lehetőségek maximalizálása. Augmentatív kommunikáció kialakításával akció-reakciós folyamatok növelése. Alapvető feladat az előreláthatóság, valamint az aktív részvétel biztosítása. Ehhez szükséges a kötött napi és heti rend. A napi és heti rendben megjelenő tevékenységeknek, eseményeknek állandó jelei vannak.
- Időbeli és térbeli tájékozódás megsegítése
- Egyéni képességeik feltárása, egyéni célok, feladatok megfogalmazása.
A fejlesztéseknek állandó jelzései kell, hogy legyenek.
- Kiemelt feladat a kommunikáció fejlesztése, de megjelennek egyéb elemek is, pl. a finommotorika, kognitív fejlesztés, hallási-látási figyelem, a mozgás fejlesztése is.
- A fentiek lehetőséget teremtenek a tanulók számára kellemes, nyugodt élmények megélésére.

Alkalmazott munkamódszereink, pedagógiai módszereink

- játékoság,
- tevékenykedtetés
- célirányos mozgás és cselekedtetés
- megerősítés, pozitív visszajelzések
- tevékenykedve tanulás aktivitás kivárása
- ismétlés

A komplex pedagógiai program elemei:

- Tematikus éves program heti bontásban
- Konduktív pedagógiai feladatsorok („fekvő”, „ülő”)
- Heti és napirend
- Egyéni fejlesztési tervek (célok, feladatok, alkalmazott segítségnyújtás módja, mértéke, értékelési módok)

A heti bontású tematikus, éves program

Az éves tervezés során minden héten egy-egy témát dolgozunk fel: például a család, a ház, a színek, a gyümölcsök, a bevásárlás, stb.

Az éves terv elkészítésekor a gyermekek mindennapi életéhez illetve az ünnepkörökhöz kapcsolódó témákat választunk

A heti illetve napi tervezés során a különböző napirendi pontok megtervezésekor a hét témáját használjuk fel motivációként a fejlesztési területnek megfelelően.

Például az emberi testtel foglalkozó héten: babát emelünk a mozgásos feladatsorban, testséma fejlesztést illesztünk a feladatok közé, játék babával ismerkedünk a csoportos kezdőkörben, öltöztetünk, öltöztünk, tükörben bohóckodunk, eszünk, ragasztunk, mesét, versikét, gyerekdalt hallgatunk, éneklünk emberekről, gyerekekről, testrészeikről.

Heti- és napirend kialakításának szempontjai:

- a gyerekek egyéni igényeinek, szokásai
- az egészséges életmód szempontjai
- a tevékenységek kiegyensúlyozottsága
- a terhelhetőség figyelembevétele, rugalmasság
- az egyéni-és „csoportos” foglalatosság váltakozása csoportos megvalósulás esetén

Az ismétlés szerepe: ugyanazt a tevékenységet ismételjük a hét minden napján kibővített formában, lehetőséget adva a rögzítésre, gyakorlásra, tökéletesítésre, az egyéni megoldási módok precízebb kidolgozására.

Konduktív pedagógiai feladatsorok („fekvő”, „ülő”)

A hely- és helyzetváltoztatás, manipulációs tevékenységek életvitelszerűen kivitelezhető módozatait a tanulók a konduktív pedagógiai foglalkozásokon, feladatsorok segítségével tanulják meg. Csoportos formában a „Fekvő feladatsor” keretében a földön történő hely- és helyzetváltoztatást, felülést, feltérdelést, térd kézláb helyzet felvételét tanulják, valamint lazító, átmozgató mozgásokat végeznek. Az „Ülő feladatsor” segítségével a különböző ülőalkalmatosságokon való ülő helyzet felvételét, megtartását, a kapaszkodást, felállást, leülést, az ülő helyzetben történő manipuláció módozatait tanulják, gyakorolják a tanulók. A felállás, járás, segédeszköz használat feladatait egyéni foglalkozás keretében adjuk át.

Az egyéni fejlesztések

A szenzoros fejlesztés, bazális stimuláció, egyensúly, látás és hallás fejlesztése jellemzően egyéni fejlesztések során valósul meg. A gondozási helyzetek során az önállóság fokozása, az etetésterápia szintén az „egy felnőtt- egy gyerek” interakcióban valósul meg.

A fejlesztés területei:

Fejlesztési terület	Tartalom	Heti óraszám
Értelmi fejlesztés	A mindennapi élet tárgyainak, helyzeteinek felfedezése meg tapasztalása tematikus foglalkozások helyzeteiben. Gondolkodási műveletek: csoportosítás, kiválasztás, halmazba sorolás, összetartozás, azonosság, hasonlóság és különbözőség, kisebb, nagyobb, egyenlő relációk megértetése tevékenységeken keresztül.	5
Kommunikációs fejlesztés	Kommunikációs igény kialakítása. Döntési helyzetek teremtése, aktivitás kivárása. Alternatív kommunikációs lehetőségek, testjelek, szimbólumok, kommunikációs kártyák, eszközök tanulása, gyakorlása, alkalmazása.	4

Észlelés fejlesztése: hallás, látás, testérzékelés, téri tájékozódás, testséma	<p>A különböző modalitású (látott, hallott, tapintott, ízelt, szagolt) ingerek iránti érdeklődés felkeltése.</p> <p>Hallási, látási figyelem fejlesztése. Az ingerek lokalizálása, intenzitás, specifikus jellemzők, jelentésbeli differenciálásának fejlesztése, memória fejlesztése.</p> <p>Különböző modalitású, összetartozó ingerek összekötése, transzformálása (pl.: íz, illat, tapintás, látvány alapján tárgyak, élelmiszerek kiválasztása, vagy összegyűjtése).</p>	2
Mozgásfejlesztés	<p>Konduktív pedagógiai feladatsorok fekvő- és ülő helyzetből kiindulva.</p> <p>Nagymozgások, manipuláció, hely- és helyzetváltoztatás gyakorlása a napi-rend során pl. egyéni járásmóddal aktív közlekedés az étkezőasztalhoz, leülés, felállás kapaszkodás gyakorlása étkezés közben).</p>	5
Etetésterápia, és önellátás fejlesztése	<p>Etetésterápiás foglalkozás.</p> <p>Ivás, evés tanulása, a gondozási helyzetekben való cselekvő részvétel tanítása.</p>	2
Zene, mese és művészeti nevelés	<p>A hét témájához és a gyermekek befogadóképességéhez illeszkedő zenei, irodalmi alkotások megismertetése, feldolgozása, dramatizálása, különböző képzőművészeti technikák segítségével plasztika, kép készítése.</p> <p>Ezeken a foglalkozásokon a tanulók alkalmazzák a tanult hely és helyzetváltoztatási, manipulációs módokat, felelevenítik, ismétlik a témához kapcsolódó ismereteket.</p>	2
Heti összes óraszám		20

Az ellenőrzés és értékelés módja, gyakorisága, mérőeszközei:

Az ellátásban résztvevő tanulók számára nem hagyományos bizonyítvány kerül kialakításra, hanem amint a fejlesztés tartalma is, értékelésük módja is egyénre szabott.

Az értékelés szempontjai, területei:

- Mozgásfejlődés: természetes nagymozgások, hely és helyzetváltoztatás módjai, egyensúly fejlődése, mozgáskoordináció, manipuláció, finommotorika.
- Értelmi fejlődés.
- Észlelés, érzékelés: látás, hallás, testérzékelés, ízlelés, szaglás, észlelési figyelem.
- Kommunikáció: alkalmazott spontán és tanított kommunikációs technikák, módok.
- Önellátás, szocializáció: az önállóság mértéke a gondozási feladatok során: étkezés, öltözés, tisztázás; napirend rendszeressége, kapcsolata kortársakkal, felnőttekkel.

Alkalmazott mérősorok: A gyógypedagógus: Fröhlich féle fejlődési skála a konduktor a konduktív pedagógiai mérősor alapján értékeli a gyermek fejlődését.

A napi haladás folyamatos értékelése

A tanítási napokra tervezett fő napi célokat, feladatokat egyszerű formában a gyermek számára megfogalmazzuk a foglalkozás elején (pl.: tartsd középen a fejed, vagy ülés közben kapaszkodj a fogantyúba). A nap végén a kitűzött napi célok megvalósulását, tapssal, dicsérettel, játékos ünnepléssel értékeljük.

A jó megoldásokat, szép teljesítményt azonnal megerősítjük, megdicsérezzük, megünnepeljük.

A félévi és év végi értékelés

A gyermekek felvételekor és a tanév elején a gyermek gyógypedagógiai és konduktív pedagógiai vizsgálata után részletes pedagógiai vélemény készül a gyermek állapotáról.

A fejlődés nyomon követése érdekében félévkor és a tanév végén ismételt mérések elkészítésére kerül sor.

A tanulókról félévkor és év végén szöveges értékelés készül.

Kapcsolattartás a szülővel - a napi kapcsolattartás jelentősége

Mivel a fejlesztő nevelés a gyermek otthonában, a szülő jelenlétében, részvételével történik, a szülővel való kapcsolattartás rendszeres, folyamatos.

A gyermekek aktuális állapotáról, egészségéről, terhelhetőségéről történő napi tájékozódás, információcsere történik.

A fejlesztő-nevelő munka megszervezésénél a családhoz való alkalmazkodás és a kölcsönös együttműködés a gyermek fejlődése érdekében elengedhetetlen feltétel.

Az értékelésről, fejlődésről történő kommunikáció:

A tanuló haladásáról év elején, félévkor és év végén, illetve igény szerint a tanév során konzultációs lehetőséget – fogadóórát – biztosítunk.

Utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat

A sikeres integráció feltétele a befogadó közeg megléte. Ennek megteremtésében, segítésében a gyógypedagógusoknak döntő szerep jut. A többségi intézményekben megvalósuló inkluzív nevelés eredményességének alapja a szoros együttműködés módszertani intézményünkkel, az aktív, rendszeres kommunikáció.

Feladatunk az inkluzív nevelés-oktatás támogatása, a sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés-specifikus ellátása, fejlesztésükben való részvételünk. A gyermekek, tanulók ellátásán túl a társadalmi szemléletformálásban is fontos szerepet kell, hogy betöltsünk. Munkánk része az ellátandó gyermekek, tanulók előtt álló akadályok, előítéletek, attitűdök megváltoztatása, pozitív befolyásolása. A következő éveknek is feladata az elmozdulás támogatása a befogadás irányába. Kiemelt célunk a kapcsolatok megerősítése a befogadó intézményekkel, melynek során az alábbi alapelvek megtartására törekszünk:

- elkötelezettség a gyermek fejlődése érdekében minden érintett fél részéről
- együttműködéssel valósíthatjuk meg kitűzött céljainkat
- szükségesnek tartjuk a szorosabb, hatékonyabb szakmai együttműködés feltételeinek kidolgozását.

Az utazótanári szolgáltatás legfőbb célja a Szakértői Bizottságok véleménye szerint integráltan nevelhető-oktatható, kerületünkben élő sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása, fejlesztése. Fontosnak tartjuk a speciális szaktudást igénylő és az általános oktatás, nevelés közötti együttműködési formák elősegítését, szélesítését.

Az utazó tanári hálózat sajátos, kiemelt alapelvei:

A sajátos nevelési igényű gyermek alapvető joga, hogy az óvodai nevelésben, iskolai nevelésben-oktatásban integráltan vegyen részt, amennyiben ez fejlődése, képességei kibontakoztatása szempontjából előnyös. Minden sajátos nevelési igényű gyermeknek joga van megkapni az állapotának leginkább megfelelő sérülés - specifikus fejlesztést, tehát a fejlesztést az egyéni szükségletek alapján kell megtervezni és végrehajtani.

Fontos alapelvnek tekintjük:

- egymás kompetencia határainak tiszteletben tartását
- a közös célért való együtt munkálkodást
- a gyermekek személyiségjogainak tiszteletben tartását
- titoktartási kötelezettség betartását
- tájékoztatás biztosítását
- az egymás iránti toleranciát, a másság elfogadásának elősegítését

Céljaink:

A törvényi szabályozásnak megfelelően intézményegységünk célja:

- A szakmai és szakmaközi együttműködések során megvalósuló inkluzív nevelés- oktatás segítése a sajátos nevelési igényű gyerekek logopédiai gondozása, valamint mozgásfejlesztésre utaltak ellátása.
- Olyan pedagógiai hálózat működtetése, melynek keretében a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók sérülés-specifikusan, komplex ellátásban részesülnek. Megtettünk minden tőlünk telhetőt azért, hogy a megtisztelő „referencia intézmény” címére méltónak legyünk. A tudás megosztásának színvonalas szakmai műhelyévé váltunk. Továbbra is ezt a célt szolgálják azok a „Jó gyakorlatok” is, melyek már elfogadásra kerültek. Kollégáink folyamatos alkotói munkában vannak, készülnek más területek módszertani munkáját gazdagító jó gyakorlatok is.
- A kompetenciahatárok tiszteletben tartásával együttműködő kapcsolatrendszer kialakítása a nevelés-oktatás folyamatának külső-belső résztvevőivel.

- Szakmai és módszertani ismeretek nyújtásával a befogadó intézmények munkájának támogatása.
- A sajátos nevelési igényű gyermek különböző fejlesztési területeiről szerzett tapasztalatok megosztása a különböző szakemberek között, a további terápiába és az intézményes –családi nevelésébe, oktatásába való integrálása.

Az utazó hálózat speciális szolgáltatásokat magas szervezetségi szinten ellátó intézményegység, melynek feladata három nagy egységre bontható.

Az utazó hálózat részei:

- integráltan nevelkedő, oktatott sajátos nevelési igényű óvodás gyermekek, iskolás tanulók logopédiai fejlesztése
- mozgásfejlesztés
- komplex gyógypedagógiai fejlesztés – ezen belül autizmus – specifikus fejlesztés

Az integrációs utazó tanári hálózat tevékenységei

Az integráció keretei között, annak minden előnyét felhasználva segíteni szeretnénk az elfogadás, befogadás folyamatát, a gyermekek beilleszkedését környezetükbe. Fontosnak tartjuk, hogy az élet minden színterén önmagukhoz mérten eredményesek legyenek, sikereket érjenek el, életminőségünk javuljon. Munkánk az sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés-specifikus egyéni és kiscsoportos fejlesztése, megsegítésük csoportban és osztályban, a tanulási zavarokat okozó kompetenciák, gyengeségek felmérése, korrekciója.

Ennek érdekében a következő tevékenységeket végezzük:

- munkaközösségünk által óvodás korosztályra kidolgozott „Részképességek mérése integrációs utazó tanári hálózatban ellátott gyermekek számára” felmérés, valamint az alsó illetve felső tagozatra évfolyamonként kidolgozott tanulói teljesítményszint meghatározása a kulcskompetenciák tükrében (kiinduló állapot)
- a Szakértői Bizottság fejlesztési javaslatai, valamint a kiinduló állapot felmérésből adódó eredmények alapján egyéni fejlesztési terv készítése
- egyéni és kiscsoportos fejlesztés, prevenció, reedukáció, illetve különböző terápiák a gyermekek igényei szerint (pl. Szenzomotoros szemléletű mozgásfejlesztés, Sindelar, Meixner, stb.)
- konzultációk, megbeszélések, gyógypedagógiai tanácsadás (szülőkkel, többségi intézmények óvodapedagógusaival, pedagógusaival)
- team-munka keretein belül az egy-egy gyermekkel foglalkozó fejlesztő és más szakemberek közös szakmai megbeszélése
- konferenciák, előadások tartása a szülők és pedagógusok számára
- nyílt napok, órák, foglalkozások tartása, melyek a befogadó intézmények pedagógusai, illetve a szülők, családtagok, érdeklődők számára nyitott programok
- konduktív pedagógia, mozgásfejlesztés, logopédia

A kapcsolattartás rendszere

Szakértői bizottságokkal:

Felülvizsgálatok, kontrollvizsgálatok alkalmával, pedagógiai vélemények írása, esetenként konzultációk, esetmegbeszélések formájában.

Intézményvezetőkkel:

A működési feltételek, szervezési feladatok, az eszközellátottság érdekében egyeztetéseket tartunk. Szakértői vélemények anyagait egyeztetjük, közösen értelmezzük. Kérésükre részt veszünk különféle iskolai programokon, értekezleteken, tájékoztató és nyílt napokon.

A KON-PLEX (KONduktív mozgásfejlesztést, valamint komPLEX fejlesztést tartók munkaközössége) és a Logopédiai munkaközösség

Kapcsolatot tart egymással közös intézményi programok, pl. Gyurkovics Napok, Mikulás ünnepség, karácsony stb. kapcsán, valamint a közösen ellátott fejlesztett gyermekek fejlesztési kérdéseinek megbeszélése során

A munkaközösségek:

Saját tagjaikkal: rendszeresen, havonta szakmai megbeszélések, munkaközösségi értekezletek, fejlesztési irányok, esetmegbeszélések, szakmai irányú témákban

A befogadó intézményekben dolgozó óvodapedagógusokkal / pedagógusokkal:

Rendszeresen az óvodai csoportokban és osztályok alsó évfolyamain, annak érdekében, hogy összehangoljuk a pedagógusi oktatómunkát a fejlesztéssel.

Felső tagozaton rendszeres kapcsolattartás az osztályfőnökkel, szükség szerint a szakos tanárokkal.

Azonos intézményben dolgozók szakmai TEAM-jei:

A komplex fejlesztést végzők, a logopédusok, konduktorok megbeszéléseket folytatnak a közösen fejlesztett gyermekek kapcsán, a szakvéleményekben foglaltak szerint a gyermekek/tanulók ellátásának megosztása a feladatok pontos egyeztetése

Szülőkkel:

Az együttműködés érdekében rendszeres kapcsolatot tartunk,(tanév elején szülői értekezletek, fogadó órák, félévkor, tanév végén, és amikor igény merül fel) tájékoztatást nyújtunk a fejlesztésekről, a foglalkozások menetéről, a gyermekek / tanulók haladásáról, fejlődéséről. Megbeszéljük, kezeljük az esetlegesen felmerülő problémákat. Javaslatokat, ajánlásokat adunk az otthoni gyakorláshoz.

A szülői tájékoztatás formái:

- Szülői értekezletek
- Fogadóórák
- Nyílt napok
- Bemutató foglalkozások
- Egyéni megbeszélések
- Bizonyos esetekben, elsősorban autizmus spektrum zavarral élő óvodás gyermekek esetében füzet vezetése heti rendszerességgel, melyben a heti elvégzett feladatok, fő fejlesztési irányokat írjuk be.
- Óvodai/iskolai programok alkalmával

Az ellátás helyszínei:

A XVII. kerületi óvodákban, általános iskolákban a többi gyermekkel együtt nevelt, oktatott sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók ellátásának támogatása a többségi intézményekben.

Logopédiai ellátás

Az integráltan nevelkedő, oktatott gyermekek logopédiai fejlesztésének általános elvei

- Logopédiai fejlesztés segítségével a gyermekek, tanulók beszédprodukciónak és beszédmegértésnek kapcsolatos nehézségeiből fakadó hátrányok leküzdése
- Az iskolai tanulmányokra minél zökkenő mentesebb felkészítés, illetve a tanulás megkezdésének, folytatásának támogatása
- A gyermekkel történő foglalkozás során komplex, az egész személyiséget figyelembe vevő fejlesztés megvalósítása
- Az egyénre szabott fejlesztés megvalósításához a kiinduló állapot felmérése után tudatos tervezés
- Csoportfoglalkozásokon belül differenciálás megvalósítása az egyéni képességek figyelembe vételével

Célok:

- a hatékony verbális, nonverbális kommunikáció és kultúrtechnikák elsajátításának megsegítése
- az olvasás és írás eszközszintű használatának kialakítása az általunk ellátott gyermekeknél
- artikulációs nehézségekkel küzdő, magukat nehezebben kifejező, gyermekek, tanulók hátrányainak csökkentése, leküzdése, beszédfélelem oldása
- a gyermekek/tanulók kommunikációs hatékonyságának növelése
- a gyermekek, tanulók önbizalmának növelése, személyiségük fejlesztése, másodlagos pszichés sérülések megelőzése
- részképesség területeket fejlesztő célok megvalósítása

A tiszta artikuláció, az anyanyelv megfelelő fejlettsége elengedhetetlen az iskolába-lépéshez, majd az olvasás-írás-, valamint a tanulás, mint ismeretszerzés elsajátításához.

Célcsoport:

A Szakértői Bizottságok által logopédiai fejlesztési javaslatot tartalmazó szakvéleménnyel rendelkező sajátos nevelési igényű óvodás, iskolás gyermekek, akik befogadó intézményekben nevelkednek, tanulnak.

A logopédiai ellátás formája:

Egyéni fejlesztés, kiscsoportos fejlesztés (2 – 4 fő)

A logopédus feladatai:

A szakvélemények értelmezése után mindenképpen fontos a gyermek megfigyelése adott közösségén belül. A munkát itt is a gyermek megismerése során tapasztaltak, illetve a szakértői véleményben foglaltak alapján tervezzük. A fejlesztés alapja a játék. A sajátos nevelési igényű gyermekek között ellátunk beszéd- és nyelvfejlődési zavarral küzdőket, pöszéket, beszédészlelési, beszédmegértési zavarral küzdőket, dadogókat, hadarókat, orrhangzós beszédűeket. Végzünk dyslexia, dysgrafia, dyscalculia prevenciót és reedukációt. A rendszerünkben megjelennek nemcsak óvodás, hanem kisiskolás, felső tagozatos és középiskolás diákok is.

Miközben a meglévő hangállománnyal dolgozunk, fontos logopédiai feladatokat végzünk. A tisztán kivitelezett kiejtés gyakorlásán túl lehetőséget biztosítunk a részképességeket fejlesztő célok megvalósítására (a vokálisok önálló ejtésének tanítás, artikulációs mozgásügyesítés, hallási figyelem nevelés, térben és síkban való tájékozódásfejlesztés, figyelemfejlesztés, irányított figyelem kialakítása, rövidtávú emlékezet fejlesztés, beszédfejlesztés, auditív emlékezet fejlesztés, vizuális emlékezet fejlesztés).

Folyamatosan bővítjük szakmai tudásunkat továbbképzésekkel, konzultációkkal és az aktuális szakirodalom nyomon követésével.

Fejlesztőmunkánkhoz változatos eszköztárat használunk.

Munkánktól azt várjuk, hogy az egyes kisgyermek önmagához képest fejlődést mutasson.

A logopédus feladatai összefoglalva:

A gyermekek/tanulók beszédének, nyelvi és kommunikációs fejlettségének és állapotának:

- vizsgálata (beszédészlelés, beszédmegértés, dyslexia veszélyeztetettség)
- pedagógiai szakvélemény készítése
- logopédiai ellátás megszervezése
- logopédiai fejlesztés megvalósítása (az életkori- a pszichés sajátosságok az értelmi képességek figyelembevételével, kiscsoportban, egyéni fejlesztéssel)
- fejlesztő munka dokumentálása
- szülőkkal, illetve pedagógusokkal való kapcsolattartás

Az ellátás tárgyi feltételei:

A tárgyi feltételeket a befogadó intézmény és az utazó pedagógus saját intézménye közösen biztosítják.

Mozgásfejlesztés konduktori ellátás

Az utazó tanári hálózat sajátos, kiemelt alapelvei ezen a területen is érvényesek.

Csak az érző, cselekvő egyén ismerheti meg önmagát, ezért az időben elkezdett mozgásfejlesztés nagyon fontos. Jótékonyan hat az izomzat fejlődésére, a csontozat erősödésére, a légzésre, a vérkeringésre, az anyagcserére, az étvágyra és az alvásra is. Mozgásfejlesztés hatására a gyermek erősödik, testi, szellemi fejlődése kiegyensúlyozottabbá válik. A gyermek elsajátítja a jó testtartást, fizikai tulajdonságai (gyorsaság, erő, kitartás, ügyesség, egyensúlyérzék), idegrendszere, reakcióképessége fejlődik. Megelőzhető a különböző deformitások kialakulása. A gyermekek megtanulnak, a körülményekhez alkalmazkodni, megfelelően mozogni, erejüket beosztani, ez önbizalmukra is jó hatással van.

Célok:

- A mozgásfejlesztés célja a komplex személyiségfejlesztés. Igényli a gyermek aktív közreműködését, tudatosságát és biztosítja érdeklődését, motiváltságát a tanulási folyamatban.
- Komplexitásra törekszünk, a mozgás, beszéd, értelem, kognitív funkciók, szociális kontaktusok egyidejű fejlesztésére, miközben érzelmeket váltunk ki.
- A kortárs csoport szociális érzékenységének fejlesztése, pozitív hatás, elfogadó attitűd segítése a „mással” szemben
- Kortársak közötti együttműködés elősegítése
- Az alapvető készségek, képességek, értelmi műveletek, az önmagukról kialakított testséma, továbbá a finommozgások, a térérzékelés és az irányok ismeretének megalapozása mozgásos tapasztalatokkal.
- A lehetőségekhez képest minél szorosabb kapcsolatot kialakítani elsősorban a gyermekkel, illetve szüleiével, valamint az őt oktató, fejlesztő pedagógusokkal.

Az integráltan nevelkedő diszfunkciós gyermekek normál társadalmi körülmények között kapnak lehetőséget a személyre szabott egyéni, illetve kiscsoportos fejlesztéshez. Ez a gyermek, tanulási lehetőségeit, valamint a tanulás sikerét lényegesen kibővíti.

A mozgáskultúra fejlesztése mellett segíti a térben és időben való tájékozódást, helyzetfelismerést, alkalmazkodó képességet.

Feladataink:

- A foglalkozások anyagát úgy állítjuk össze, hogy a gyermekek izomzatát sokoldalú, arányos terhelés érje.
- A mozgáskultúra fejlesztése mellett segítjük a térben és időben való tájékozódást, helyzetfelismerést, alkalmazkodó képességet is.
- A társas helyzetetek motivációs, ösztönző hatásának kihasználása
- Nagy hangsúlyt kap a személyek közötti kapcsolatrendszer kialakítása
- A gyermekek, tanulók minél alaposabb megismerése, a fejlődésének elősegítése érdekében
- A mozgás, mint örömforrás lehetőségeinek kiaknázása
- Mozgásos tapasztalatok szerzésével az értelmi műveletek, a figyelem, a kreativitás, a testséma, a finommotorika, a térérzékelés, a lateralitás, a térben és időben való tájékozódás, a helyzetfelismerés, illetve az alkalmazkodó képesség fejlesztése

A mozgásfejlesztés, konduktív ellátás formája:

A mozgásfejlesztő foglalkozások a gyermek állapotától függően egyéni vagy kiscsoportos formában történnek.

Eredményesség

A fejlesztés akkor lehet sikeres, ha az integráló nevelés feltételei adottak. Elegendő időt szánunk a megismerkedésre és a kérdések megválaszolására. Mindezek mellett fejlődik a látás, és a hallás, vizuális és verbális képességek, emlékezet, sorba rendezés, valamint mindezekről egy belső kép kialakítása, ami alapja az iskolaérettségnek. A mozgásfejlesztést nem lehet elkülöníteni a gyermek fejlődésének más területeitől. Az orthofunkciós mozgást nem külön kell gyakoroltatni, hiszen az értelmi és a mozgásfejlesztés szorosan összetartoznak. A gyermek kognitív fejlesztése a mozgás fejlesztésének alapja, illetve a mozgás javulása és a megfelelő tapasztalatszerzés az értelem fejlődéséhez vezet. Az egyes foglalkozások anyagának összeállításánál nagy hangsúlyt fordítunk az egyéni képességek és az életkori sajátosságok figyelembevételére.

A foglalkozások meleg, határozott légkörben folynak. Az órák norma- és követelményrendszere határozott, következetes. A különböző tevékenységek során a gyermekek megtanulják betartani a szabályokat, indulataikat megfelelő formában kezelni, ami segíti beilleszkedésüket a csoportba. Mozgásfejlesztés kapcsán a gyermek cselekedve növekszik, megismeri önmagát, és az őt körülvevő világot. Előbb megismeri, majd elfogadja korlátait, megtanul velük együtt élni.

A továbblépés érdekében próbáljuk elérni, hogy a gyermek környezetében lévő felnőttek következetesen és egységesen várják el a már elért eredményeket.

Az ellátás tárgyi feltételei:

Lehetőségeinkhez képest próbáljuk elérni, hogy a befogadó intézményben megfelelő terem álljon rendelkezésre, ahol a szükséges eszközök is elérhetőek. A sikeres beilleszkedéshez fontos a speciális eszközök biztosítása (pl. lábzsámoly, ülőpárna). Lényeges viszont a felesleges eszközhasználat kizárása.

Utazó gyógypedagógiai hálózat, komplex gyógypedagógiai fejlesztés

Az utazó tanári hálózat sajátos, kiemelt alapelvei ezen a területen is érvényesek.

A komplex gyógypedagógiai fejlesztés egy sokrétű feladat, amit az utazó tanári hálózat gyógypedagógusa végez. Ebben az esetben a gyermek / tanuló egész személyiségét, életkori sajátosságait egységben kell megfigyelni, a segítségnyújtás a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás, a motoros funkciók, a téri és időbeli orientáció, a kommunikáció és nyelvi képességek, az aritmetikai képességek, a szociális-érzelmi, az önállóságra nevelés területeire irányul. A fejlesztés módszereit, az értékelést a gyermek / tanuló személyiségének, életkori sajátosságainak megfelelően kell megválasztani figyelembe véve a befogadó intézmény alapidokumentumában rögzített normákat is. A komplex fejlesztés sajátos területe az autizmus spektrum zavarral élő gyermekek, tanulók integrált fejlesztése.

Céljaink:

- Támogatjuk a sajátos nevelési igényű gyermekek / tanulók többségi intézménybe való beilleszkedését, együttműködve a szülőkkel, a pedagógusokkal, más területek szakembereivel.
- A gyermekek, tanulók egyénre szabott módszerek és terápiás eljárások alkalmazásával kapjanak megfelelő, sérülés-specifikus ellátást a befogadó intézményében.
- Az egyéni szükségleteknek megfelelő, sérülés - specifikus fejlesztés, mely minden érintett területet magába foglal, hatással bír a kognitív képességekre
- A szocializációs hátrányok csökkentése, a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó érintett, fejletlen területek korrigálása

Feladataink:

- A Szakértői vélemények és más korábbi fejlesztések kapcsán a gyermekkel kapcsolatos pedagógiai, orvosi szakvélemények tanulmányozása

A sajátos nevelési igényű óvodás vagy iskolás gyermekkel való foglalkozás terén:

- A gyermek képességeinek feltérképezése, megismerése
- Informális felmérések végzése: a munkaközösség által kidolgozott óvodás, alsós illetve felsős mérőanyaggal, autizmus esetén autizmus-specifikus informális felmérésekkel, megfigyelésekkel és a K. Quill felméréssel
- A fejlesztési területek meghatározása, prioritások felállítása a Szakértői vélemény javaslati és a megfigyelések, informális felmérések tapasztalatai segítségével
- Egyéni fejlesztési terv készítése heti / havi / kéthavi /időtartamra a gyerekek igényeihez, fejlődési ütemükhöz alkalmazkodva
- Terhelhetőség, életkor figyelembevételével a gyengébb részképesség területek fejlesztése, az erősségek az ép területek nyújtotta lehetőségek kihasználása

A rehabilitációs tevékenység fontos része a folyamatos vagy a szakaszos pedagógiai megfigyelés, melyel megelőzhető a másodlagos problémák kialakulása.

Természetesen nem minden gyermeknél van szükség minden egyes terület fejlesztésére. Ha valamelyik képességterület kiemelkedő, azt igyekszünk kihasználni, építeni rá, és ezzel sikerélményekhez juttatni a gyerekeket.

A rendszeres, intenzív fejlesztés, az otthoni előírt gyakorlatok az akadályozott, elmaradt területek fejlődését eredményezhetik.

Kapcsolattartás terén:

- A Szakértői vélemény tartalmának elemzése, megbeszélése a gyermekkel foglalkozó pedagógusokkal, szülőkkel és más segítő szakemberekkel
- Kompetencia területek tisztázása
-

- Rendszeres tájékoztatás, konzultáció a gyermek fejlesztéséről, a haladás mértékéről, irányáról mind a gyermekkel foglalkozó pedagógusok, mind a szülők felé (értekezletek, fogadó órák, konzultációk, megbeszélések, füzet).
- Tanácsadás, javaslatok nyújtása nevelési és pedagógiai kérdésekben mind a szülő, mind a pedagógusok felé
- Segítségnyújtás a gyermek / tanuló speciális igényeinek kielégítéséhez szükséges környezet kialakítására, a támogatási formák, tanulást segítő eszközök, segédanyagok, stb. kiválasztásában, elkészítésében
- Részvétel a gyermek / tanuló eredményeinek értékelésében

Adminisztrációs feladatok:

- KRÉTA Intézményi Alaprendszer bevezetése a 2019-2020. tanévtől. Az adminisztráció vezetése az e- naplóban
- Foglalkozási napló vezetése – a munkaközösség által jóváhagyott napló formában
- Rehabilitációs, habilitációs napló belív vezetése (a rehabilitációs napló külív vezetése a befogadó intézmény, az osztályfőnök feladata, kérés esetén segítséget nyújtunk ennek kitöltésében)
- Egyéni fejlesztési terv készítése heti / havi / kéthavi /időtartamra
- Órarend készítése
- Pedagógiai vélemények írása

Szakmai felkészültség, team munka terén:

- A munkaközösség rendszeres alkalmain való aktív részvétel
- Az iskolai tagintézmény egységek közös értekezletein, közös programokon részvétel
- Rendszeres kapcsolattartás, team megbeszélések az azonos intézetben dolgozó, különböző szakemberek által ellátott közös gyermekek, tanulók kapcsán
- Igény szerint részvétel, előadások, szakmai megbeszélések tartása, tanácsadás a befogadó intézmények nevelőtestülete számára
- Nyílt órák, foglalkozások, nyílt napok, szakmai rendezvények tartása mind a szülők, mind a befogadó intézmények pedagógusai számára
- „Fejlesztő Műhely” működtetése
- Folyamatos önképzés, szakmai napokon, konferenciákon, továbbképzéseken részvétel

A komplex gyógypedagógiai fejlesztés, ellátás formája:

A foglalkozások, fejlesztések a gyermek állapotától, sérülésétől függően egyéni vagy kiscsoportos formában történnek.

Az ellátás tárgyi feltételei:

Lehetőségeinkhez képest próbáljuk elérni, hogy a befogadó intézményben megfelelő terem álljon rendelkezésre, az eszközöket a befogadó intézmény és az utazó pedagógus saját intézménye közösen biztosítják.

Az integrációval kapcsolatos „Jó gyakorlataink”

Jó gyakorlataink elkészítésének célja:

Többcélú intézményként a kerületben és – fokozatosan növekvő mértékben az agglomeráció területén – a közoktatás minőségére és hatékonyságára számottevő mértékben pozitívan ható szolgáltatásokat szeretnénk kínálni, sokszintű tevékenységeket kívánunk végezni.

Filozófiája:

Szervezeti és módszertani kultúránk folyamatos fejlesztése, nyitottság a munkakultúrában, a szakmai elkötelezettség a garancia arra, hogy a SNI gyermekek felé irányuló szolgáltatásaink mennyiségi és minőségi bővülése megvalósuljon, és a külső és belső kapcsolatrendszerünkben az együttműködés új távlatokat nyíljanak meg.

Üzenetei:

Mottó: „Oszd meg a tudásodat másokkal: ez az egyik módja annak, hogy halhatatlan légy.”

Intézményi célok:

- tudásátadási műhellyé válni
- feladatellátásra felkészülni
- országosan egységes stratégián alapuló szolgáltatásokat biztosítani
- regionális szinten magas színvonal, egyenlő hozzáférés nyújtása a hálózati tanulási szolgáltatáshoz

Szolgáltatásai:

- -„Jó gyakorlat” – 2 db
- - Belső továbbképzések
- - Előadások, szakmai továbbképzések

1 Az első „Jó gyakorlat” neve: Autizmus spektrum zavarral élő kisgyermek felkészítése integrált nevelésre vizuális támogatással

Elkészítésének célja:

A az autizmussal élő kisgyermek a diagnózis után már az óvodában minél korábban lehetőséget kapjanak egyéni, sérülés-specifikus ellátásra. Szeretnénk fejleszteni azokat a készségeiket, melyek alkalmassá tehetik őket a közösségben történő együttnevelésre, későbbiekben az iskolai integrációra.

Az átadás és adaptáció biztosításához, sikeréhez szükséges elemek:

Hospitálás, helyszíni tapasztalatszerzés:

- Foglalkozáslátogatás két alkalommal
- Konzultáció az óralátogatásokról két alkalommal

Előadás tartása két alkalommal:

- autizmussal élő kisgyermek integrált nevelése (felismerés, korai jellemzők, módszertani alapelvek) a vizuális támogatás alkalmazásának gyakorlati lehetőségei (autizmus spektrum zavarral élő kisgyermek körében)

Mentorálás, az adaptációs folyamatba ágyazott felkészítés:

- a jó gyakorlatot átadó gyógypedagógus a jó gyakorlatot megvásároló intézmény helyszínén látogatást, hospitálást végez két alkalommal
- konzultációt, helyszíni segítségnyújtást, tanácsadást tart két alkalommal

Nyomon követés:

- Igény szerint a gyakorlat átadását követően fél év múlva nyomon követés, tapasztalatok megbeszélése

2 A második „Jó gyakorlat” neve: „Kérlek, mondd!” – az elektív mutizmus kezelésének egy módja

Elkészítésének célja:

Az elektív mutizmussal küzdő gyermekek számára komplex gyógypedagógiai fejlesztésbe ágyazott ellátás biztosítása. Ennek során a nonverbális kommunikációtól a verbális kommunikációig szeretnénk eljuttatni a 4–7 éves korú gyerekeket. A probléma komplex jellege miatt a különböző szakemberek együttműködése elengedhetetlen.

Az átadás és adaptáció biztosításához, sikeréhez szükséges elemek:

Hospitálás, helyszíni tapasztalatszerzés:

- ezen belül hospitálás és foglalkozáslátogatás két alkalommal
- konzultáció az óralátogatásokról két alkalommal

Előadás tartása két alkalommal, a következő címekkel:

- Előadás 1: Az elektív mutizmusról a logopédus és a pszichológus szemével (oki háttér, jellemzők, terápiás lehetőségek a gyakorlatban)
- Előadás 2: Az elektív mutizmussal küzdő gyermekek komplex gyógypedagógiai fejlesztése egyéni terápiás helyzetben

Mentorálás, az adaptációs folyamatba ágyazott felkészítés:

- a jó gyakorlatot átadó gyógypedagógus a jó gyakorlatot megvásároló intézmény helyszínén látogatást, hospitálást végez két alkalommal
- konzultációt, helyszíni segítségnyújtást, tanácsadást tart két alkalommal

Nyomon követés: igény szerint a gyakorlat átadását követően fél év múlva nyomon követés, tapasztalatok megbeszélése

Célcsoportok:

- a kerület óvodái, általános iskolái, integrált és szegregált nevelési-oktatási intézmények dolgozói
- a főváros kerületeiben működő integrált és szegregált nevelést folytató intézmények dolgozói
- gyógypedagógiai munkaközösségek, különböző tankerületek utazó hálózatának munkaközösségei, Logopédiai munkaközösségek tagjai
- óvodapedagógusok, gyógypedagógusok, fejlesztő pedagógusok, általános iskolai tanítók és tanárok
- kerületi védőnők és gyermekorvosok

Jövőbeni tervek:

A még nem minősített „Jó gyakorlatunk”:

3 A harmadik „Jó gyakorlatunk” neve: „Nekünk a figyelem játék!” - Figyelemfejlesztés alsó tagozatos gyermekek számára, kiscsoportos formában

A jó gyakorlat célja, hogy a figyelmi problémákkal küzdő gyermekek kiscsoportos formában, játékos feladatokkal és magával a játékkal kellemes légkörben fejlődjenek. A gyakorlat hatására javul a tanulási teljesítmény, megismerő tevékenységük hatékonysága és szociális készségeik is fejlődnek.

- Tovább fejleszteni a már meglévő „Jó gyakorlatainkat”.
- A referencia intézmény minősítése során elért eredmények megőrzése és továbbfejlesztése, kibővíteni a célcsoportok körét, fenntarthatóság biztosítása
-

- Az ASD gyermekek nevelésével kapcsolatos módszertani tapasztalatok gyarapodásával bővíteni, a felkínált eszköz és eljárásrendszert, mely hatékonyabbá teszi az egyénre szabott fejlesztés megvalósítását
- Az elektív mutizmus jó gyakorlatába pszichológus bevonása, melynek célja, hogy a szakmai team bővüljön, ezáltal a gyermek komplexebb ellátást kapjon
- Piackutatás és igényfelmérés arra vonatkozóan, hogy a célcsoport milyen igényeket támaszt további jó gyakorlatok elkészítésére

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladataink

Tanulóink személyisége sok területen sérült. Ez több esetben személyiségfejlődési zavarokat is magába foglal. Jellemző a magatartásszabályozók hiánya, fejletlensége, a kommunikációs és beilleszkedési zavarok. Ezért szocializációjuk igen megnehezített.

A személyiségfejlesztéssel célunk tanulóink személyiségének, magatartásának eredményesebb fejlesztése, szocializációjuk és rehabilitációjuk előkészítése. Fontosnak tartjuk a személyhez szóló magatartásformáló életminta átadását, életgyakorlat alakítását.

Minden tagozatunkon a helyi tanterv megalkotásánál kiemelt szempontként kezeljük a szociális ismereteket és az általános szociális értékrend megjelenítését, társadalmi normák közvetítését tanulóink számára. Szorgalmazni kívánjuk felelősi rendszerek kiépítését is.

Továbbra is központi szerepet szánunk az osztályfőnöki munkának, s ezen belül a biológiai és az élet-szükségletek, a sokoldalú életút közvetítése és az egyéni élettervek elkészítése terén. A személyiségfejlesztés szorosan együtt értendő a közösségneveléssel, mivel az egyén és a közösség transzferhatással bír egymásra.

Általános céljaink és feladataink:

A tanulóink egész személyiségének komplex fejlesztése:

- önismeret, önbecsülés, pozitív, reális énkép
- mások tisztelete, empátia, tolerancia
- alkalmazkodóképesség
- felelősségérzet
- erkölcsi, etikai tudatosság
- életvezetésre való készség
- kudarc-tűrés
- kommunikációs készség, nyitottság
- értékelés és mérlegelés készsége
- esztétikai érzék fejlesztése

Konkrét feladataink és tevékenységeink:

- megfelelő önismeret és önfejlesztés kiformálása
- komplex személyiségfejlesztés bevezetése a tanórai foglalkozásokon
- reális önértékelésre nevelés, erősségek és gyengeségek ismerete
- pozitív változások, eredmények közös megbeszélése
- felkészítés az emberi kapcsolatok, értékek világában való eligazodáshoz
- társismeret, emberismeret megalapozása, kapcsolatfejlesztés
- kommunikációfejlesztő gyakorlatok
- játékok, szerepjátékok
- konfliktus-oldási gyakorlatok

- a lelki egészség kifejlődését, karbantartását és megőrzését segítő értékrend megalapozása, mentálhigiénés szemléletű fejlesztése, bevezetés az értékek szerinti életgyakorlat formálásába
- probléma helyzetek megoldása
- hétköznapi történetek, irodalmi szemelvények, történelmi példázatok értelmezése
- szituációs szerepjátékok
- csoportmunka
- a beilleszkedés és én-védelem alapjainak elsajátíttatása
- az egészség értékének tudatosítása
- egészségmegőrző szokások kialakítása
- veszélyhelyzetek és kockázati tényezők felismertetése
- a kritikai gondolkodás és a mérlegelés fejlesztése iskolai versenyek minden képességterületen
- illemszabályok megismertetése és gyakorlása
- mintanyújtás
- megerősítési és viselkedésmódosítási technikák

A személyiségfejlesztés színterei és eszközei

Tanítási órákon:

- az önálló véleménynyilvánítás ösztönzése
- differenciált foglalkoztatás
- csoportmunka, a tanulói interakciókat ösztönző munkaformák megteremtése
- problémamegoldó gondolkodás
- a teljesítmény egyéni, szóveges értékelése, önértékelés

Osztályfőnöki órákon:

- konstruktív konfliktuskezelési technikák kialakítása
- az agresszív viselkedésforma tudatos kerülése
- együttműködés csoportban
- kommunikációs és szociális kompetenciák fejlesztése
- a „valamiben tehetséges vagyok” elvének elfogadtatása
- vitakészség, véleményalkotás

Tanórán kívüli foglalkozásokon:

- manuális tevékenység elősegítése (napközi)
- a mozgás megszerettetésének biztosítása (sportkör)

Szabadidős programok, rendezvényeken:

- sokrétű szabadidős programok biztosítása
- az esztétikai nevelést elősegítő tevékenységek (múzeumok, kiállítások látogatása)
- iskolai versenyek minden képességterületen

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos sajátos céljaink és kiemelt feladataink az óvodai tagozaton

- érzelmi biztonság megteremtése, a teljes elfogadás a közösségben;
- egymás mellett és elemi szinten egymással történő tevékenykedés, utánzások képességének fejlesztése
- a felnőtt irányításának elfogadása

- alapvető viselkedési szokások elsajátítása (köszönés, kérés, várakozás, elemi szabályok betartása differenciált segítségnyújtással)
-

- Az értelmileg akadályozott és autizmus spektrum zavarral élő óvodáskorú gyermekek képességeiket, sérülésük súlyosságát, otthoni háttérüket tekintve heterogén csoportot alkotnak. Munkánk alapja, fejlesztő munkánk csak akkor lehet hatékony, ha a gyermek biztonságban érzi magát, ha tudja, hogy szeretjük, elfogadjuk, megértjük őt.

Minden tevékenységünk, foglalkozásaink tartalma, az alkalmazott módszerek a gyermekek személyiségének fejlődését szolgálják, hatnak rá.

Tevékenységi formák a gyógypedagógiai óvodai csoportban

Tevékenységek a gyógypedagógiai csoportban: játék; verselés, mesélés; ének, zene és énekes játék; rajzolás, mintázás, kézi munka; mozgás; a külső világ tevékeny megismerése; munka jellegű tevékenységek; illetve, a tevékenységekben megvalósuló tanulás. A személyiségfejlesztés végzése a célzott tevékenységeken keresztül történik.

A súlyosan és halmozottan sérült gyermek otthoni nevelésének oktatásának személyiségfejlesztéssel kapcsolatos céljai, feladatai:

A személyiség fejlesztése áthatja a teljes fejlesztő folyamatot.

Céljaink, feladataink:

- Az elfogadás, a szeretettség állapotának megtapasztalása, érzelmileg biztonságos légkör biztosítása
- Kapcsolatok kialakításának elősegítése családon kívüli más személyekkel, kortársakkal, ezzel fejlesztve alkalmazkodó képességét.
- A gyermekek aktivizálása, motiváltságuk erősítése.
- Alternatív kommunikációs lehetőségek biztosítása az önkifejezés és a társas kapcsolatok fejlődésének támogatásához
- Egyéni képességekhez mérten az önálló döntéshozatal, elemi szintű irányítás képességének kialakítása a gyermekek életét érintő döntésekben
- Olyan kompetenciák megteremtése, melyek elősegítik a gyermek saját életének aktívabb irányítását, megkönnyítik a család életét, illetve később a gyermek napközi otthonban, lakóotthonban való elhelyezkedését.

Megvalósítás színterei:

Egyéni fejlesztések, csoportos foglalkozások, szabadidős programok.

Amennyiben a tanulók csoportban történő nevelésére lehetőség nyílik, a napi foglalkozások megszervezése során közös, csoportos tevékenységek is biztosítják a gyermekek fejlesztését. Ezekben a foglalkozásokon az egymásra figyelés, kortársakkal történő interakciós lehetőségeken túl az indirekt tanulás, a csoporthelyzet adta motivációs, hangulati, érzelmi töltet, élményszerűség lehetősége is gazdagítja a gyermek személyiségrepertoárját, segíti a mindennapi közegébe integrálódását.

A köszönés, a közösségben kialakított rendszeres rituálék, szokások, közös tevékenységek, fejlesztési feladatok kivitelezése a részt vevő gyerekek állapotához, befogadóképességéhez igazított formában történik.

A teljeskörű egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladataink:

A teljes körű egészségfejlesztési programot a NAT és a tantárgyi kerettantervek egyes kapcsolódó tartalmi alapján készítettük el, figyelembe véve, hogy annak megvalósítása népegészségügyi, pedagógiai és ösztársadalmi cél is.

Az egészségfejlesztési program tartalmi elemeire vonatkozó jogszabályi rendelkezések:

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 128. § és 129. §

a.

a. Az egészségfejlesztés célja, feladatai:

- az iskola legyen az egészségfejlesztés alapvető színtere
- az iskolában eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben
- az iskola által működtetett teljes körű egészségfejlesztési folyamat eredményeképpen a gyermek, a tanuló egészségi állapotának kedvező irányú változás következzen be
- egészségfejlesztési programunk megvalósításával a célunk az, hogy kellő ismeretek átadásával hozzásegítse a tanulókat az egészséges életvitel kialakításához, a helyes értékrend felépítéséhez

Intézményünk mindennapos működésében kiemelt figyelmet fordítunk a gyermek, a tanuló egészségéhez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen:

- az egészséges táplálkozás
- a mindennapos testnevelés, testmozgás
- a testi és lelki egészség fejlesztése, személyközpontú pedagógiai módszerekkel és a művészetek személyiségfejlesztő hatékonyságú alkalmazásával a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése
- a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás
- és a személyi higiéné területére terjednek ki

Az intézményben folyó teljes körű egészségfejlesztés figyelembe veszi a gyermekek, tanulók biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait.

Az intézmény teljes körű egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatait a helyi pedagógiai program részét képező egészségfejlesztési program tartalmazza, melyet a nevelőtestület az iskola-egészségügyi szolgálat közreműködésével készít el.

Az egészséges életmódra vonatkozó támogató intézményi munkarendben és házirendben előírt szabályok betartása az intézményben mindenki számára kötelező.

b. Az egészségfejlesztési program

A teljes körű egészségfejlesztési program az iskola közössége életminőségének, életfeltételeinek javítását szolgáló, az intézményi közösséghez tartozók közös akaratát összegző cselekvési program, melynek közvetlen és közvetett célja az életminőség, ezen keresztül az egészségi állapot javítása, olyan új közösségi problémakezelési módszer, amely az érintettek aktív részvételére épít. Az egészségre, annak megtartására, illetve visszaszerzésére irányuló, a személyiség formálását elősegítő tevékenység.

A teljes körű iskolai egészségfejlesztés a fentebb említett egészségfejlesztési alapfeladatok rendszeres végzését jelenti - minden tanulóval, a nevelőtestület és a szülők bevonásával, a nevelési-oktatási intézmény partneri kapcsolati hálóban szereplő kliensek ésszerű bevonásával.

A tanulók már megszerzett ismereteire támaszkodva az egészségre vonatkozó ismereteiket bővítjük, folyamatosan értelmezzük az új tapasztalatokat.

Az egészség megőrzéséhez, a betegségek megelőzéséhez szükséges készségeket a tanulói aktivitásra épülő módszerekkel, a pozitív példák, minták adásával és megerősítéssel fejlesztjük.

Célunk:

- példával, ráutaló magatartással, közös ténykedéssel megtanítsuk a tanulókat, hogyan kell az egészség értékét megszerezniük, megőrizniük, védeniük és fejleszteniük.
- az egészségmegtartás kialakítása és megőrzése
- az egészséges életmód legfontosabb szabályainak megismerése

- a tanulók korszerű ismeretekkel és azok gyakorlásához szükséges készségekkel,
- jártasságokkal rendelkezzenek egészségük védelme érdekében
- ismerjék fel, hogy milyen összefüggés van az életmód, a viselkedés és az egészségi állapot között
- A tanulók tekintsék alapértéknek, hogy egészségük érték, amelyért ők is felelősek
- ériék el személyiségük fejlettségének lehetséges felső határát

Feladataink:

- képessé tenni a gyermeket az egészséghez vezető életvitel kialakításában
- útmutatás, hogy probléma esetén hová fordulhatnak segítségért
- segítségnyújtás az elsajátított ismeretek készségszintű alkalmazásában
- az önmagukkal szembeni felelősségérzet kialakítása
- ismerjék fel, miért szükséges a jövő tervezése, az életút tudatos építése
- segítségnyújtás a helyesen értelmezésben, hogy az egészség megőrzése egyéni tetteken, választásokon, személyközi kapcsolataik minőségén is múlik

A megvalósítás módszerei

- a test tisztán tartásának, a kézmosási alkalmak betartásának megkövetelése az iskolában töltött idő alatt
- napi, rendszeres mozgás bevezetése, versenyek, mozgásos játékok rendezése
- önismereti, önfejlesztő játékok a mentálhigiénia kialakulásához
- szituációs játékok az egészségkárosító magatartás káros hatásának felismeréséhez
- előadások szervezése a tanulók részére (védőnő, fogorvos, drog prevenció előadó, szülő, gyermekvédelmi felelős, testnevelő tanár)
- beszélgetés
- oktatófilmek megtekintése
- Egészségnap szervezése

Az egészségfejlesztési program megvalósulását segítő programok és személyek:

A szülő, a család a legfontosabb társ a tanulók érdekében végzett munkában. A szülők megfelelő tájékoztatás és információ-átadás után aktív részvételükkel tudják támogatni az iskola egészségfejlesztési programjait, közülük jó néhányan szakértelmükkel is jelentősen növelhetik az iskolai munka hatékonyságát (a sikeres programot támogatja az iskolánk tanulóit érintő TÁMOP 3.1.7 sz. pályázat)

Minden egyes pedagógus beépíti a mindennapi munkájába.

A munkát külső személyek is segítik, az iskolaorvos, a fogorvos, a védőnő, az alkalmanként meghívott előadók pl. drog prevencióval kapcsolatban.

A program értékelése

Sikeres a program megvalósulása, ha:

- tanulóink jókedvűen, kipihenten érkeznek, jól érzik magukat és érdeklődéssel, könnyedén végzik tanulási feladataikat;
- kialakul bennük az ápoltság, tisztaság igénye önmagukkal és környezetükkel szemben;
- igényük lesz a harmonikus külső megjelenés, az ápoltság mellett, az arányos testalkat elérése is cél lesz számukra;
- mindennapos szükségletnek érzik a testmozgást, más passzív tevékenységek helyett egyre többen választják az aktív életmódot;
- mérhetően csökkennek a betegségből adódó hiányzások;
- a fizikai állapot mérések eredményei javulnak;

- a szülők közül is egyre többen lesznek kíváncsiak egészségvédő előadásainkra, programjainkra, tehát a felnőtteket is sikerrel vonjuk be;
- a védőnőkkel közösen végzett felmérésekben, amelyek ismeretekről, életmódról tájékoznak, évről évre kedvezőbb eredmények születnek.

A teljeskörű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok megvalósulása

1. *Az egészséges táplálkozásra nevelés*

2. *Célja:*

- tanulóink legyenek tisztában az egészséges táplálkozás fontosságával

3. *Feladata:*

- az iskolai étkezések a nevelés szerves részét képezik
- a táplálkozás-élettani optimumra törekvés ösztönzése
- a korszerű táplálkozástechnika megalapozása, megismertetése, kialakítása
- a táplálkozás napi és évszakos ritmusának tudatosítása
- különböző csoportok eltérő táplálkozási sajátosságainak megismertetése
- megfelelő étkezési szokások kialakítására nevelés (az étkezések higiénája, az étkezések esztétikája, az étkezések társas jellege)

4. *Színterei:*

- tantárgyakba integrálva
- egészségnapon
- az egész napos iskolai nevelés során

5. *A mindennapos testnevelés, testmozgás Célja:*

- az iskolai testnevelés és sport fő funkciója, hogy a gyermekek pszichoszomatikus fejlettségéhez és érdeklődéséhez igazodó játékos mozgástevékenységgel gazdagítsa és fejlessze a tanulók mozgásműveltségét és pótolja az esetleges elmaradásokat
- koordinációs képességeiket fejlessze olyan szintre, hogy alkalmassá tegye őket a későbbi hatékony mozgásos cselekvés tanulására, sportolásra és elégítse ki a tanulók mozgásszükségletét
- fejlessze mozgásos cselekvési biztonságukat, alapvető mozgás-és feladatmegoldó képességüket, járuljon hozzá a sportolás eszközeivel a tanulók életigenlő, az egészséget sajátos értékrendjükben kiemelt helyen kezelő személyiséggé formálásban
- legyen a testnevelés követelményeinek mozgósító hatása mind az egészséges, mind az önhibáján kívül hátrányos helyzetben lévő tanulók számára, és a koordinációs képességek szenzitív időszakában történő fejlesztésével csökkentse a tanulók hátrányait

6. *Feladata:*

- a test és lélek harmonikus fejlesztése
- a mozgásigény kielégítése
- a mozgáskultúra megalapozása

7. *Színterei:*

- a testnevelési órák
- az óráközi szünetek
- a délutáni foglalkozások
- a napközi csoportok sportfoglalkozásai
- a mozgáskoordinációs egyéni fejlesztés

- a gyógytestnevelés, úszás
- a tömegsport
- pályázat keretein belül valósul meg
- a szabadon választható délutáni sportfoglalkozások
- túrák, sportprogramok

A délutáni sportfoglalkozásokon az iskola minden tanulója jogosult részt venni. A részvételhez az iskola biztosítja a tornaszoba és a sportpályák használatát. Gondoskodik annak balesetmentes használhatóságáról.

Az iskola a téli időszakban gondoskodik a téli sportok űzéséhez szükséges eszközökről (szánkó).

Az iskola tanulói benevezhetnek a kerületi, illetve a fővárosi speciális sportversenyekre.

A tantárgyfelelős a munkaközösségi vezetővel és az igazgatóval rendszeresen (havi 1-2 alkalommal) kapcsolatot tart a programok egyeztetése érdekében tantestületet félévkor és év végén tájékoztatja az elért eredményről.

A mindennapi testmozgás feladatait a törvényi szabályozás alapján felmenő rendszerben valósítjuk meg. Az iskolai sportélet finanszírozását a hatályos rendelkezések írják elő.

8. A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

Célok:

- a testi, lelki egészség megóvása
- drog prevenció: az iskola a drog prevenció egyik legfontosabb színtere. Ezért a megelőzésben látjuk az intézmény legfontosabb szerepét. Az illegitim drogok fogyasztásának megelőzése nem különíthető el a legális drogok (alkohol, nikotin, orvosi javallat nélküli gyógyszeresedés) fogyasztásának prevenciójától.
- az alkohol és a dohányzás egészségkárosító hatásának megismerése

Feladatok:

- a testi egészség megőrzésére nevelés, betegségek megelőzése
- figyelem felhívása a szűrővizsgálatok fontosságára
- mentálhigiéné
- a perszonalizációs és szocializációs folyamatok segítése
- a problémamegoldó, konfliktuskezelő konfrontációtűrő-képesség fejlesztése
- a pozitív jövőkép kialakulásának támogatása
- a függőséghez vezető motívumok, veszélyhelyzetek felismerése
- az egészséget veszélyeztető élvezeti szerek elutasítására nevelés. Olyan egészség szemlélet és életmódi szokásrendszer interiorizálása, amelyek hatására tanulóink társadalmilag elfogadott stratégiát alakítanak ki a kábítószer fogyasztására történő csábítási helyzetek elutasítására.
- a családdal, a társadalommal együttműködve legfontosabb a megelőzés, az egészségmegőrző szokások kialakítása

Színterei:

A mentálhigiéné és a drog prevenció munkája nem korlátozódhat egyetlen tantárgyra és nem köthet egyetlen személyhez. Az egész iskola komplex nevelési helyzetben biztosítsa, hogy a segítségre szorulóknak támogatást igénylők megkapják a szükséges odafigyelést, törődést.

- orvos, fogorvos, védőnő felvilágosító előadása
- a drog prevenció a tantárgyak oktatásába integrálódva
- az egészségnapon és a szabadidős foglalkozásokon is szerepet kap

9. *A bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése*

Az erőszak legtöbbször előforduló formája az iskolában nem fizikai természetű, inkább a szóbeli bántalmazások (kirekesztés, csúfolódás, leszólás, fenyegetés, szidalmazás) gyakoribbak.

A gyermekek erőszakos viselkedése egy tünet, aminek a háttérében sokféle ok állhat.

A megelőzésben, a problémák jelzésében az iskolában nagy szerepe van a pedagógusnak, a gyógypedagógiai asszisztensnek, a fejlesztőpedagógusnak, az iskolapszichológusnak és az iskola valamennyi dolgozójának. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős segíti a pedagógus gyermekvédelmi munkáját és aktív tagja a gyermekjóléti szolgálat által működtetett észlelő- jelző rendszernek.

Célok:

- az iskolában történő bántalmazás és erőszakos esemény számának csökkentése és az agresszió megelőzése

Feladatok:

- megelőzés
- aktuális helyzet kezelése
- „utókezelés” (amikor a gyerek lehiggadt, beszéljük át vele a történeteket, kapcsolat felvétele a szülővel, súlyosabb esetben pszichológus, családgyógyász bevonása)
- megtanítani a gyerekeket hogyan csökkenthető az agresszió
- szabadidős programszervezés
- közeli kapcsolat kialakítása a gyermekkel
- határozott viselkedés
- az agressziót kiváltó viselkedés kerülése
- szülővel való kapcsolattartás
- az osztályfőnöki órák szerepe
- iskolapszichológus bevonása
- hatékony konfliktuskezelési technikák elsajátítása
- megfelelő érzelmi kapcsolat kialakítása
- közösséghez tartozás megerősítése

Alkalmazott módszerek:

- kooperatív technikák alkalmazása (egymás megismerése, elfogadása, empátia együttműködő készség fejlődése)
- stressz-oldó technikák elsajátítása (a tánc jelentősége, ballisztikus mozgások)
- feszültség-levezetés (villám relaxáció, vicc, nevetés, mosoly)
- az empátia, a másokra figyelmesség fejlesztése és akkor az erőből nem normasértő viselkedés lesz
- megfelelő kommunikációs stílus megtanulása
- a hordozott feszültségek megfelelő időben történő elmondása
- a drámapedagógiai módszerek a kommunikációs, konfliktuskezelő, konfliktusmegelőző, konfliktustűrő képességeket célozzák meg
- pozitív teljesítmény-és énképzés, alakítás a nevelő munkánkban
- proszocialitásra nevelés (proszocialitás: a másik egyén érdekeit figyelembe vevő, az önérték és a másik fél érdekeinek kölcsönös egyeztetését szolgáló magatartás.)

Fejlesztendő területek:

A személyiség szociális értékrendje, szociális kompetenciája (szociális motívum-, készség-, képesség- és ismeretrendszer), valamint a szociális aktivitása (szociális magatartása, viselkedése). Pedagógusaink a gyerekek számára a proszocialitásra nevelésben biztos támaszt jelentenek mind szakmailag, mind emberileg. Gyakran van szükség segítőkre akár egy egész teamre is, tantestületen belül vagy kívül.

Fontosak az együttműködő szülők, ha indokolt, külső segítő munkatárs bevonására is lehetőség nyílik, akár a gyermekjóléti szolgálatnál vagy pszichológus személyében.

Prevenció a tantestületben:

- tantestület összetartása, egymás segítése, problémák megbeszélése
- esetmegbeszélések
- tanári tréningek

Csapatépítés színtere:

- osztályfőnöki órán
- az egész napi iskolai tevékenység során
- a napköziben
- a szabadidős tevékenységekben

Bántalmazás az iskolában jellemzően a szünetben, a tantermen kívül fordul elő. Iskolánkban, az óráközi szünetekben tagozatonként egy-egy pedagógus és gyógypedagógiai asszisztensek felügyelik a tanulókat az udvaron. A pedagógus pusztán jelenlétének nagy szerepe van az erőszakos viselkedések megelőzésében.

Pedagógusaink szemlélete, hogy a pozitívumot emelik ki a gyermek személyiségéből, az elismerés szintén pozitív hatással van a viselkedésre. Ezért nagyon fontosnak tartjuk a pozitív teljesítmény és énképátadást, alakítást a nevelő munkánkban is.

10. A baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Célok:

- pontos információkhoz juttatni a diákokat az elsősegélynyújtás alapjairól
- veszélyek, ártalmak pontos ismerete
- gyors és hatékony problémamegoldás

Feladatok:

- felkészíteni a diákokat a döntésre, illetve a döntés következményeinek tisztánlátására, felelősségvállalásra
- egészséget veszélyeztető rizikófaktorok összegyűjtése - személyre szóló átgondolása
- család, iskola, barátok szerepének elemzése az egészség megőrzés területén
- tanulóink legyenek tisztában a biztonságos környezet kialakításával
- legyenek tisztában az egyéni és környezeti kockázati tényezőkkel
- a kockázatokkal és azok elkerülésével kapcsolatos ismeretek fejlesztése
- az egészségtudatos magatartás kialakítása
- minden tanuló számára legyen természetes a védőfelszerelések használata
- fokozott figyelemfelhívás az otthoni, iskolai közlekedésben előforduló balesetekre
- balesetből eredő egészségkárosodás, a drog, a kábítószer, alkohol balesetokozó hatásai, káros szenvedélyek negatív következményei
- egy olyan szemléletmód közvetítése, amelynek összetevői az emberi élet iránti tisztelet, a néhez helyzetben lévő emberekkel való együttérzés, a bajba jutottak iránti segítőkészség, valamint az egészségtudatos gondolkodás

Színtere: Minden tanév feladata az elsősegély-nyújtási ismeretek oktatása, a tanulók felkészítése a baleset esetén teendőkre és verseny lebonyolítása. Mindezek olyan foglalkozások keretén belül, ahol a tanulók önként, de kitartással, lelkesedéssel vesznek részt.

11. A személyi higiéné

Célunk:

A testi higiéné szem előtt tartása, egészséget befolyásoló hatásának felismerése.

Feladatok:

- általános testápolás
- egészséges, célszerű öltözködés
- fogápolás
- serdülőkori higiénés problémák
- a tisztaság iránti tartós igény kialakítása
- az öltözködés higiénéje

Színterei:

- az egész napos iskolai nevelés során
- tantárgyakba integrálva
- egészségnapon
- szabadidős tevékenység

Az egészségfejlesztési ismeretek témakörei az iskolában:

- Az egészség fogalma.
- A krónikus beteg egészsége.
- Az egyén és az őt körülvevő közösség egészsége: felelősségünk.
- A környezet egészsége.
- Az egészséget befolyásoló tényezők.
- Szájhigiénia.
- A jó egészségi állapot megőrzése.
- A betegség fogalma.
- Megelőzhető betegségek.
- A táplálkozás és az egészség, betegség kapcsolata.
- Az egészséges táplálkozás - helyi termelés, helyi fogyasztás összekapcsolása.
- A beteg ember táplálásának sajátosságai.
- A testmozgás és az egészség, betegség kapcsolata.
- Az egészséghez szükséges testmozgás.
- A szervezet fejlődése testmozgással és annak hiányában.
- A felnőtt szervezet működése testmozgással és annak hiányában.
- Gerincvédelem, gerinckímélet.
- Balesetek, baleset-megelőzés.
- A lelki egészség.
- Önismeret, önértékelés, a másikat tiszteletben tartó kommunikáció módjai, ennek szerepe a másik önértékelésének segítésében.
- Az érett, autonóm személyiség jellemzői.
- A társas kapcsolatok.
- A nő szerepei.
- A férfi szerepei.
- A társadalom élete, a társadalmi együttélés normái, illem és etika, erkölcs.

- A családi élet - kapcsolat a család tagjai között; közös tevékenységek.
- A gyermekáldás.
- A várandósság alatti hatások a gyermek fejlődésére.
- A gyermek fejlődését elősegítő viszonyulás a gyermekhez - családban, iskolában.
- A szenvedélybetegségek és megelőzésük (dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, játék-szenvedély, internet- és tv-függés).
- Művészeti és sporttevékenységek lelki egészséget, egészséges személyiségfejlődést és tanulási eredményességet elősegítő hatásai.
- A média egészséget meghatározó szerepe.
- Médiatudatosság, a médiafogyasztás egészségvédő módja.
- Fogyasztóvédelem.
- Az idő és az egészség, bioritmus, időbeosztás.
- Tartós egészségkárosodással élő társakkal együttélés, a segítségre szorulóknak segítése.
- Iskola-egészségügy igénybevétele.
- Az egészségügyi ellátórendszer többi elemének igénybevétele.
- Otthoni betegápolás.

A teljes körű iskolai egészségfejlesztés az alábbi részterületeken jelentkező hatások révén eredményezi a hatékonyság növekedését (indikátor-tényezők):

- a tanulási eredményesség javítása;
- az iskolai lemorzsolódás csökkenése;
- a társadalmi befogadás és esélyegyenlőség elősegítése;
- a dohányzás, az alkoholfogyasztás, a kábítószer-fogyasztás és egyéb szenvedélyek elsődleges megelőzése;
- bűnmegelőzés;
- a társadalmi kapcsolatok javulása a kortársakkal, szülőkkel, pedagógusokkal;
- az önismeret és önbizalom javulása;
- az alkalmazkodó készség, a stressz kezelés, a problémamegoldás javulása;
- érett, autonóm személyiség kialakulása

Az intézmény együttműködik, bevonja az alábbi szervezeteket, intézményeket az egészségfejlesztési tevékenység megvalósításába:

- Szülők, családok
- ÁNTSZ
- Egészségügyi szolgáltatók, szakrendelők
- Gyermekjóléti Szolgálat
- Szakszolgálat
- Rendvédelmi szervek
- Családsegítő Szolgálat
- Vöröskereszt helyi szervezete
- Támaspont Alapítvány
- Egyéb alapítványok, civilszervezetek

A súlyosan és halmozottan sérült gyermekek otthoni nevelésének, oktatásának egészségfejlesztéssel kapcsolatos sajátos, kiemelt céljai, feladatai:

A gyermekek nagy különbségeket mutatnak fizikai állapotuk jellemzőit illetően. Sérülésük típusa, meglévő egyéni képességeik különbözőségeinek figyelembevétele elengedhetetlen a kitűzött célok, feladatok szempontjából.

Célunk, feladatunk:

- A fizikai funkciók erősítése egyéni állapottól függően
- Minél önállóbb mozgás kialakítása, mely segíti a mindennapi tevékenységeket.
- Helyes egészségügyi szokások kialakítása
- Minél aktívabb részvétel és önállóság a test tisztántartása, étkezés, önellátás területein
- Örömteli élmények nyújtása, a gyermekek érezzék jól magukat a foglalkozásokon

A napirendünk és heti rendünk kialakításánál az egészséges életmódra nevelés kiemelt szerepet kapott. Fontos szempont az önállóság mértékének fokozatos emelése, a terhelhetőség és az egyéni képességek maximális figyelembevétele

AZ ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ISMERETEK ELSAJÁTÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS ISKOLAI TERV

Az elsősegélynyújtás célja:

Az elsősegélynyújtás olyan egészségügyi beavatkozás, melyet bárki - laikus vagy valamilyen egészségügyi képzettséggel rendelkező személy - elvégezhet a sürgősségi ellátás megkezdése előtt, azért, hogy a baleset vagy hirtelen egészségkárosodás következményeit elhárítsa.

Mindezek alapján célja:

- az élet megmentése
- a további egészségkárosodás megakadályozása
- a gyógyulás elősegítése

Az elsősegélynyújtó tudjon alapvető ismereteket a következőkről:

- a légút biztosítása
- nem lélegző sérült újraélesztése
- a vérzéscsillapítás
- a megfelelő fektetési mód alkalmazása
- a törött testrész mozdulatlanságának biztosítása
- a mérgezés ellátása
- a sebek ellátása

Az iskolai elsősegély-nyújtási terv célja

- az iskola minden munkatársa, és a diákok figyelmének felhívása az elsősegély-nyújtás fontosságára, illetve az elmulasztásának következményeire;
- az iskola vezetése folyamatosan gondoskodik
- a szakképzett elsősegélynyújtók kinevezéséről
- naprakész ismeretei elsajátításának lehetőségéről, a továbbképzésükről
- az iskola minden munkatársa és diákja informált legyen az elsősegély-nyújtók személyéről, és általános tartózkodási helyéről
- az osztályfőnökök és a veszélyes iskolai területen dolgozó pedagógusok (gyakorlati tanítás helyszínei: pince, tankonyha, tornaterem, udvar) tisztában legyenek az elsősegély - nyújtással kapcsolatos teendőikkel.

Módszereink:

- Az egyes tanórai foglalkozásokon bővítjük a tanulók ismereteit a témakörökhöz kapcsolódva, ismeretátadással, elemzésekkel, beszélgetéssel, interaktív gyakorlatokkal (pl. osztályfőnöki órán).
- Tanórán kívüli foglalkozások, szabadidős délutáni illetve hétvégi foglalkozások (sportprogramok, a témával kapcsolatos vetélkedők, filmvetítések).
- Külső előadók meghívása az egyes témakörök ismertetésére (iskolaorvos, házi orvos, pszichológus, védőnő, szakorvos-traumatológus)

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását szolgáló tevékenységformák:

- A helyi tantervben szereplő tantárgyak tananyagaihoz kapcsolódó elméleti és gyakorlati ismeretsajátítás.
- Évente egy egészségvédelemmel, helyes táplálkozással, elsősegélynyújtással foglalkozó projektnap („Egészségnap”) szervezése az alsó és a felső tagozatos tanulók számára.
- Az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségének igénybe vétele egy-egy osztályfőnöki óra megtartásában az elsősegély-nyújtási alapismeretekkel kapcsolatosan

Program végrehajtói, felelősei iskolai szinten:

Az iskola vezetőségének, az osztályfőnököknek, a pedagógusoknak, a gyermek- és ifjúságvédelmi felelőssel, szabadidő - szervezőnek, a diákönkormányzatot segítő pedagógusnak és a diákoknak közös és egyéni feladata a program végrehajtásának megszervezése, végrehajtása és ellenőrzése. Szükséges továbbá igénybe venni a programot segítő külső szakemberek segítségét is (pl. házi orvos, védőnő, szakorvos-traumatológus).

A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok:

Iskolánkban többféle közösség szerveződik, működik együtt. A tanulók közösségben, illetve közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása iskolánk nevelő-oktató munkájának alapvető feladata.

Tanulóink sérültségéből következően számolnunk kell kommunikációs zavarainkkal, illetve azzal, hogy társas kapcsolataikat nehezebben, és csak felszínesebben képesek kialakítani.

A tanulók közösségén kívül iskolánk felnőtt közösségének (pedagógusok, a pedagógiai munkát segítő és egyéb alkalmazottak) együttműködése elengedhetetlen a színvonalas nevelési-oktatói tevékenység végzéséhez.

A szülők közösségének kialakulása nagyon fontos, mert együttműködve az intézménnyel hatással van a tanulók iskolai kötődéséhez.

A már kialakult közösségekben működik a segítő erő. Ilyen az elfogadás, egymás meghallgatása, figyelem a társ iránt, közös beszélgetések stb.

A csoportra jellemző a “mi élmény”, a saját nyelv, a közösségi élmény, a bizalom.

Célunk tehát az osztályon belüli kiscsoportok osztályközösséggé válásának segítése, az osztályközösségek iskolai közösséggé való fejlesztése, a tantestület és az alkalmazotti, valamint a szülői közösség fejlesztése.

A közösségfejlesztéssel, együttműködéssel kapcsolatos feladatok

A tanulók közösségében:

- társas készségek kialakítása
- az alsó tagozaton kisközösségek, később a csoport építése, közösségfejlesztés
- szabályzók, pl. erkölcsi törvények, házirend megismertetése
- szokások kialakítása - az alsó tagozaton mintakövetéssel -, a szokások gyakorlása, interiorizálása

- a közösségi élethez szükséges tulajdonságok kialakítása
- kedvesség, figyelem, tapintat, empátia, segítőkészség beépítése a gyerekek személyiségébe, mindennapi tevékenységükbe
- a harmonikus együttműködésre való képesség kialakítása, konfliktustűrés és kezelés kialakítása ráfigyeléssel, segítséggel
- képessé tenni tanulóinkat tartalmas és egyenrangú felnőtt-gyerekek kapcsolatra
- jogok és kötelességek megismertetése
- adekvát kommunikációs formák tanítása, használata a mindennapjaikban
- tiszteletadás mindkét oldalról

A tanítási órán megvalósítható közösségfejlesztő feladatok:

- beilleszkedési problémák kezelése, segítése
- tehetséget, képességet kibontakoztató tevékenységek tanórán kívüli és, tanórai képességfejlesztő feladatokkal
- tanulóink önismeretének segítése, a jó tulajdonságaik kiemelésével
- a természetes csoportok közös jellemzőinek kialakítása
- kiscsoportok szerveződésének figyelemmel kísérése, a pozitívumok megerősítése
- közösségi normák kialakítása
- az osztály közösségének építése
- élményt adó osztályszintű programok szervezése

Az egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai:

Az iskolai közösség egészének erősítésére az írott és íratlan hagyományaink megőrzésére és újak teremtésére nagy hangsúlyt fektetünk. Hagyományaink ápolása rangot ad iskolánknak, egységesebbé teszi tantestületünket, érzelmileg pozitívan motiválja gyermekeinket, s közelebb hozza a szülőket iskolánkhoz:

- nemzeti és családi ünnepek, ballagás, tanévnyitó, tanévzáró közös megünneplése
- ünnepeinken egységes formaruha, sportversenyeinken feliratos mez viselése
- Gyurkovics Napok rendezvényei
- színházi előadások az iskolában

A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai:

- nyári táborok rendezése lehetőségeinkhez mérten térítésmentesen vagy önköltségesen
- öreg diákok találkozójának támogatása

A Diák önkormányzati munka közösségfejlesztési területei:

- gyermeknap
- farsang
- mikulás ünnepség

A súlyosan és halmozottan sérült gyermekek otthoni nevelésének, oktatásának közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatai:

A közösségi nevelés feladatai:

- kapcsolódás az otthonon kívül eső világhoz
- kapcsolattartás az iskola közösségével

A fejlesztő nevelés helyszíne elsősorban a családi otthon, de lehetőség szerint megragadjuk azokat a lehetőségeket, melyekben a gyerekek – állapotukhoz mérten - ismerkedhetnek az őket körülvevő világgal.

Heti rendszerességgel tanulmányi sétákat tervezünk, melyek lehetőség szerint illeszkednek a heti témánkhoz: piac, könyvtár, bolt, óvoda stb. látogatása, közlekedési eszközök kipróbálása stb.

A szülőkkel együttműködve támogatjuk az állatterápiás, úszás, lovas terápiás, stb. programok megismérését, kipróbálását.

Iskolánk rendezvényeire – mikulás, farsang, nemzeti ünnepek stb. az otthoni ellátásban részt vevő tanulók is hivatalosak.

Az iskola szereplőinek, közösségeinek együttműködésével kapcsolatos feladatok:

1.) Az intézményvezetés és a nevelőtestület együttműködése, kapcsolata

A nevelőtestület és a vezetés együttműködését megválasztott, kijelölt munkaközösség-vezetők segítik.

Az együttműködés szinterei:

- intézményegységek vezetői ülései
- vezetőségi ülések (kiterjesztve a munkaközösségek vezetőivel)
- értekezlet
- megbeszélések

A szintereket, időpontokat az intézmény munkaterve tartalmazza.

Havi lebontásban, körlevél formájában és a faliújságon rögzítve minden dolgozóhoz eljutnak az intézmény működésével, életével kapcsolatos információk.

2.) Szakmai munkaközösségek együttműködése, kapcsolata

A munkaközösségek rendszeresen tájékoztatják egymást az ügyekről, melyekben közösen érintettek. Együtt vesznek részt közös intézményi programokon és őrzik az intézményi hagyományokat. A szakmai munkaközösségek tevékenységeit az SZMSZ részletesen szabályozza.

3.) Az utazó hálózat együttműködése, kapcsolata az iskolai, óvodai intézményegységgel

- Közös rendezvényeken, programokon, nagyobb iskolai ünnepélyeken aktív részvétel
- Iskolai keretek között ünnepség megrendezése, megtartása (minden tanévben a Mikulás ünnepség)
- Gyurkovics napok programjaihoz kapcsolódás aktív részvétel, szakmai programok szervezése

4.) A felnőtt közösség építése:

- tantestületi kirándulások
- közös színházlátogatások
- felnőtt farsang, igény szerint
- kiállítások látogatása
- egyéb évközi közös programok, neves előadók meghívása, előadásai
- kultúra Napi műsor, melyet a felnőttek adnak, alkalomtól függően
- közös vacsorák
- hagyományok ápolása
- szakmai hagyományok: bemutató órák belső továbbképzések keretében, nyílt napok, előadások megtartása érdeklődő pedagógusok részére
- Gyurkovics Napok rendezvénysorozat megszervezése

5.) *A szülői közösség építése:*

- hagyományok ápolása
- ünnepek (tanévnyitó, tanévzáró)
- közös programok (farsang, kirándulás, egészségnap, szülőklub)

A pedagógusok helyi intézményi feladatai

A győgy pedagógus általános feladatai:

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza.

A pedagógusnak kötelező óráit a tanulókkal való közvetlen foglalkozásra fordítja (a kötelező és nem kötelező tanórai, valamint napközis foglalkozásokra).

A kötött munkaidő neveléssel, oktatással lekötött munkaidején túli időtartamában nevelés - oktatást előkészítő, iskolai nevelő – oktató munkával, a gyermekek felügyeletével összefüggő tevékenységeket végez:

- a tanórára / a napközis foglalkozásra való felkészülés
- óravezetés / foglalkozás vezetése
- a tanulói teljesítmények életkornak megfelelő értékelése
- a pedagógiai tevékenységhez kapcsolódó ügyviteli tevékenység (adminisztráció) folyamatos elvégzése
- megfelelő kapcsolat kialakítása a szülőkkel, a szülők folyamatos és rendszeres informálása a tanuló viselkedéséről, változásokról, teljesítményéről
- az iskolai (éves munkatervben szereplő) rendezvényeken való részvétel
- a nevelőtestületi- és munkaközösségi értekezleteken, megbeszéléseken való aktív részvétel
- az éves munkatervben meghirdetett tantestületi továbbképzéseken való részvétel
- az intézményi alapidokumentumok felülvizsgálatában, készítésében való közreműködés
- az iskola kulturális és sportéletének, a szabadidő hasznos eltöltésének szervezésében való részvétel
- a gyermekek, tanulók felügyeletének ellátása (óráközi szünetek) / napközi ügyelet
- a hátrányos helyzetű tanulók képességfejlesztése
- a tanuló és gyermekbalesetek megelőzésével, valamint a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok végrehajtásában való részvétel
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása / szülői értekezleteken való részvétel
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken
- iskolai ünnepek és rendezvények megszervezése
- tanítás nélküli munkanapon az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés
- az osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása
- a Házirend előírásainak betartatása, illetve a betartásra szoktatás
- a tanulókat veszélyeztető helyzetek elkerülése, elhárítása
- az épület, (udvar) berendezésének, tisztaságának óvása
- együttműködés a kollégákkal, a nevelőtestülettel és a vezetőséggel
- tehetséges tanulók gondozása
- önképzés, továbbképzéseken, szakmai rendezvényeken, programokon részvétel
- az intézmény képviselője

A napközis foglalkozást tartó pedagógus további feladatai:

- a tanulók másnapi felkészülésének biztosítása; az önálló tanulás feltételeinek megteremtése, módszereinek megtanítása és a szükség szerinti segítségnyújtás
- a szabadidő fejlesztő hatású tevékenységekkel való kitöltése
- csoportja számára kulturális-, sport-, játék-, és munkafoglalkozások szervezése
- gondos tervezéssel biztosítja, hogy ezek színvonalasak legyenek
- csoportját az ebédlőbe kíséri, ott gondoskodik a kulturált, minél önállóbb étkezés feltételeiről, a személyi higiénia szabályainak betartásáról és a tanulók fegyelmezett viselkedéséről
- kötetlen szabadidőben biztosítja a tanulóknak a szabad levegőn való mozgást, kikapcsolódást, eközben személyesen felügyel rájuk
- a szabadidő hasznos eltöltésére tanít
- az igazgató által megadott időpontra statisztikát, év végi beszámolót készít
- szakmai munkájának dokumentálása

A fejlesztő foglalkozásokat tartó gyógypedagógus feladatai:

Ellátja a tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott, autizmus spektrum zavarral rendelkező gyermekek képességfejlesztését a szakértői vélemény és egyéni mérlegelés alapján.

- a tanulók aktuális állapotának felmérése
- a tanulók aktuális tudásának felméréséhez vizsgálatok elvégzése, elemzése
- fejlesztési területek megállapítása, a szükséges fejlesztő eljárások kiválasztása
- terápiás eljárások, fejlesztő programok tervezése
- célok meghatározása, az ehhez szükséges feltételek megteremtése
- időtartam meghatározása
- változások megfigyelése
- szakmai munkájának dokumentálása
- az intézményvezető által megadott időpontra statisztikát, év végi beszámolót készít
- terápiás foglalkozások vezetése és a tapasztalatok feldolgozása
- egyéni és kiscsoportos foglalkozások vezetése
- tanórai megfigyelések
- fejlesztő foglalkozásokhoz szükséges konzultáció, együttműködés és tanácsadás
- szorosan együttműködik a pszichológussal, a szülőkkel, a kollégákkal
- az oktatási és nevelési folyamat tervezése, az oktatási- nevelési folyamat vezetése
- egyéni tervek szerint vezeti az órát
- figyelemmel kíséri és dokumentálja a tanulás eredményességét
- segíti az osztálytanítókat a tanulók egyéni képességeinek megfelelő differenciálásban
- megelőzi az újabb tanulási nehézségek kialakulását

A logopédus feladatai:

- év elején az iskola tanulóinak, év végén a fejlesztésben részt vevő tanulók felmérése
- szülők tájékoztatása a felmérés eredményéről
- intézményünk tanulóinak speciális, egyénre szabott beszédterápiája
- a logopédiai fejlesztést igénylők csoportbeosztásának elkészítése
- a logopédia, és a gyógypedagógia egyéb eszközeivel a gyermek beszédének (alaki, és tartalmi szempontból) az életkorának megfelelő szint megközelítése

- dyslexia - veszélyeztetett gyermekek prevenciós ellátásának biztosítása
- konzultáció szülővel, pedagógussal, egyéb szakemberrel
- pedagógiai vélemény készítése a gyermek aktuális státuszáról félévkor és év végén, (a logopédiai terápiában résztvevő gyermekek fejlődéséről elemző-összegző értékelést ad)
- szakmai munkájának dokumentálása
- az igazgató által megadott időpontra statisztikát, év végi beszámolót készít

Az óvodai tagozat gyógypedagógusainak sajátos, speciális feladatai (az általános feladatokon túl):

A nevelés-oktatás során a gyerekek speciális igényeinek, szükségleteinek maximális figyelembevételére helyezük a hangsúlyt. A környezet gyermekekhez szabott igazítása (a támogató környezet kialakítása) segít ebben. Az egyéni fejlesztési terveket a család életében felmerülő szükségletek figyelembevételével alakítjuk ki, ezért fontos a szorosabb kapcsolattartás és információcsere a szülőkkel.

A súlyos, halmozottan sérült tanulók otthoni ellátásával, fejlesztésével foglalkozó konduktorok sajátos, speciális feladatai:

Az otthoni ellátás a tanuló otthonában, vagy a szülők által erre biztosított fejlesztésre alkalmas helyszínen történik, ezért ez nagyfokú alkalmazkodást és empátiás készséget igényel az ezen a területen dolgozó konduktoroktól, gyógypedagógusoktól.

A tárgyi feltételeket – gyermekük mindennapi használati tárgyai, segédeszközeit - elsősorban a szülő bocsájtja rendelkezésre. Fontos megteremteni az egyensúlyt, harmóniát a szülői és a gyógypedagógiai tevékenységek irányításában, tisztázni a kompetenciahatárokat.

A gyógypedagógiai nevelés, oktatás egyik leghatékonyabb eszköze a játék, minden fejlesztést játékos keretek között szükséges megvalósítani, fokozottan törekedve az egyéni érdeklődési kör, motivációs lehetőségek kihasználására

A gyermekek egyedi nehézségei, sérültségi állapota, képességeinek és egyéniségének ismerete feltétlenül szükséges a velük való foglalkozáshoz, ezért az itt dolgozó konduktor kollégák helyettesítése nem oldható meg a megszokott módon, helyettesítő kolléga beküldésével. Nélkülözhetetlen a szoros együttműködés a szülőkkel a mindennapokba beépített fejlesztés érdekében.

Az utazó hálózatban dolgozó logopédus, konduktor, gyógypedagógus sajátos, speciális feladatai:

A sajátos feladatok többsége a kapcsolatrendszer fejlesztésével kapcsolatos. Egyrészt a befogadó intézményekkel, az ott munkát végző óvodapedagógusokkal, pedagógusokkal való kapcsolatépítésnek meghatározónak kell lennie, másrészt a szülőkkel való együttműködés erősítése is fontos feladatunk.

- A befogadó intézmények pedagógusai, óvodapedagógusai munkájának támogatása, az integrációs neveléssel kapcsolatos módszertani kultúra terjesztése.
- A kapcsolatok további erősítése a befogadó intézmények pedagógusaival, óvodapedagógusai-val – heti szinten konzultációk, különböző témákban, (pl. SNI gyermekek ellátásának törvényi háttere, jogszabályai) tájékoztató előadások tartása számukra, nyílt órák lehetőségének felajánlása, szakmai napok programjaira való meghívások.
- Azoknak az együttműködési formáknak megtartása, erősítése, melyek jól beváltak eddigi gyakorlatunkban, illetve új együttműködési formák kialakítása, ott, ahol eddig kevesebb sikerrel működött. A pedagógusok, óvodapedagógusok és a fejlesztéseket végző szakemberek között kommunikáció, kapcsolat további erősítése.
- A szülőkkel való kapcsolattartás szintjének emelése – (rendszeres konzultációk, fogadóórák, szülői értekezletek tartása, előadások tartása, nyílt órák lehetőségének felajánlása), az együttműködésük megnyerése.
- A befogadó intézmények vezetőségének, illetve az SNI-s gyermekek nevelésében, oktatásában érintett pedagógusoknak a tájékoztatása az érintett gyermekek nevelésének oktatásának törvényi, jogszabályi hátteréről, ezekkel kapcsolatos tudnivalókról.

Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai:

Az osztályfőnököt az intézményvezető bízta meg egy évre. Munkáját a munkaköri leírásának megfelelően, az iskola pedagógiai programja és az éves munkaterv alapján végzi.

Az osztályfőnök felelős vezetője a rábizott tanulócsoporthoz. Feladata a tanulók személyiségének alapos, sokoldalú megismerése, differenciált fejlesztése, közösségi tevékenységük irányítása, önállóságuk, öntevékenységük és önkormányzó képességük fejlesztése.

Az osztály tanulóit érő iskolai fejlesztő hatásokat koordinálja, a nevelési tényezőket összefogja, a tanulók személyiségének fejlesztése során az iskolai értékrendet veszi alapul.

További feladatai:

- Az osztály közösségi életének szervezése.
- Nevelőmunkája folyamatosan tervezése.
- Személyiség- és közösségfejlesztő munkáját, az iskola pedagógiai programjában preferált alapértékek osztályban való elfogadtatása érdekében végzi.
- Törekszik tanulói személyiségének, családi és szociális körülményeinek alapos megismerésére, a szülők iskolával szembeni elvárásainak, a gyerekekkel kapcsolatos ambícióinak megismerésére.
- Feltérképezi az osztály szociometriai jellemzőit, az osztályon belül uralkodó értékrendet. Lehetőség szerint látogatja osztálya tanítási óráit, a tanítási óráin kívüli foglalkozásait.
- Gondot fordít arra, hogy osztálya tanulói érjék el a képességüknek megfelelő szintet a tanulásban.
- Folyamatosan segíti a tanulásban lemaradók felzárkóztatását.
- Gondot fordít a helyes tanulási módszerek elsajátíttatására.
- Tiszteletben tartja a gyerekek emberi méltóságát, gondoskodik arról, hogy az osztály közösségi tevékenysége során alkalmat teremtsen minden tanulónak a demokratikus közéleti szereplésre való felkészülésre.
- A tantervben meghatározott órakeretben osztályfőnöki órát tart. Ezeket használja fel az osztályban adódó szervezési és pedagógiai problémák megoldására. Az osztályfőnöki órák témáit meghatározott formában, tanmenetben rögzíti.
- Segíti az iskolai diákönkormányzat munkáját, felkelti a tanulóknak az iskolai közéleti tevékenység iránti érdeklődést, az osztály életének demokratikus szervezésével kifejleszti bennük az ehhez szükséges képességeket.
- A gyerekek minden iskolai tevékenységét (beleértve a tanórán kívüli és szabadidős foglalkozásokat is) értékeli, bennük is kialakítja a reális önértékelés igényét.
- Folyamatosan törekszik osztályában a társadalmi munkamegosztás megismertetésére. A gyerekek életkorának megfelelően szakmai ismertetésekkel, önismereti gyakorlatokkal készíti fel tanulóit a pályaválasztásra.
- Felelős megbízásával és munkájának ellenőrzésével biztosítja az osztályterem rendjének, tisztaságának, berendezési tárgyainak megőrzését.

Szabadidős tevékenységek szervezése, lebonyolítása terén feladatai:

Felkészíti osztályát az iskola hagyományos rendezvényeire, ünnepeire, szervezi osztálya szabadidős foglalkozásait oly módon, hogy így megismertesse tanítványaival a kulturált szórakozás és művelődés változatos formáit, kifejlessze bennük a szabadidő tartalmas kialakításának igényét.

Szakmai kapcsolatok, team munka terén feladatai:

Együttműködik az osztályba betanító pedagógusokkal, fejlesztőpedagógussal, logopédussal, gyógytestnevelővel, napközis nevelővel, a szakmai munkaközösséggel, a pszichológussal.

A szülővel való kapcsolattartás terén feladatai:

- A szülők informálása a tanuló magatartásáról és tanulmányi előmeneteléről. Decemberben és áprilisban írásban tájékoztatja a bukásra álló tanulók szüleit.
- Törekszik a család és az iskola nevelőmunkájának összehangolására, együttműködik a szülőkkel.
- Évente legalább 2 alkalommal szülői értekezletet, igény szerint fogadóórát tart.
- Megismerteti a szülőkkel az iskola pedagógiai programját, házirendjét.
- Gondoskodik osztályában arról, hogy a szülői közösség képviselje az osztály érdekeit a nevelőtestület és a szülői közösség előtt.
- Kapcsolatot tart a szülői közösség képviselőivel.
- Támogatja és segíti a szülők részvételét a tanulás segítésében, a pályaválasztási, szabadidős programok, kirándulások, táborozások szervezésében.
- Folyamatosan tájékoztatja a szülőket a gyermekek magatartásáról, tanulmányi előmeneteléről, alkalmazza az iskolai szabályzatokban rögzített dicséret és elmarasztalás formáit.

Adminisztrációs munka feladatai terén:

- Elvégzi az osztályfőnök adminisztrációs teendőit, felel az osztálynapló szabályszerű, naprakész vezetéséért, a törzslapok, a bizonyítványok pontos kitöltéséért.
- Minden érdemjegyet beír az ellenőrzőbe, rendszeresen ellenőrzi, hogy a tanulók aláírták-e az ellenőrzőbe került jegyeket és bejegyzéseket.
- Regisztráltatja és összesíti a tanulók hiányzásait, adatokat szolgáltat osztályáról az iskolai statisztika elkészítéséhez, pedagógiai véleményt ír tanítványairól kontrollvizsgálatok elvégzéséhez
- Elvégzi a tanulók továbbtanulásával kapcsolatos adminisztratív teendőket, továbbtanulási lapjaikat szabályszerűen és pontosan továbbítja.

Gyermekvédelmi tevékenység terén feladatai:

- Az osztályba járó tanulók áldozattá válásának megelőzése.
- Az osztályfőnöki órák keretében önismereti, jellemformáló, nemiséggel, szerelemmel, párválasztással kapcsolatos ismeretek átadása.
- Egészséges életmódra nevelés, empátia és kommunikáció fejlesztése. A belső és személyközi konfliktusok megoldásának, valamint indulatkezelési problémák megoldásának tanítása.
- A hátrányos helyzetű és veszélyeztetett tanulók segítése érdekében együttműködik a gyermekvédelmi felelőssel.
- Munkájáról beszámol az iskolavezetőség által kiadott szempontok alapján.
- Felkészül osztálya osztályozó értekezleteire, ezeken, valamint az igazgató kérésére nevelőtestületi értekezleten ismerteti és elemzi a tanulócsoport helyzetét, neveltségi szintjét, tanulmányi munkáját, magatartását.

A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

A Nemzeti Köznevelési törvény 4. § (13) pontja meghatározza a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók fogalmát.

Ennek tükrében kiemelten kezeljük

- a sajátos nevelési igényű gyermekeket, tanulókat,
- a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekeket, tanulókat,
- a kiemelten tehetséges gyermekeket, tanulókat
- a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket, tanulókat

A mindennapi munkában fontos, hogy a velük történő foglalkozásnak van egy más szakmai elvárásokat tartalmazó részei is:

- az osztályfőnöki munkatervekben szerepel, milyen módszertani eszközökkel akarja az osztályfőnök a fent említett gyermekek, tanulók közösségbe (szűkebb és tágabb értelemben is) integrációját segíteni
- a munkaközösségek munkatervében megjelenik, milyen módon segíti a munkaközösség a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel, tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységét
- az intézmény éves munkatervében célok, feladatok és felelősök kerülnek meghatározásra a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel, tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységgel kapcsolatban

Az éves munka értékelésekor az osztályfőnökök, a munkaközösségek és az iskola értékeli az elmúlt időszak tevékenységét, ebben megjeleníti, elemezni, értékelni a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel, tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyzetét, az elvégzett munkát.

A sajátos nevelésű tanulók megsegítése

Intézményünk óvodai, iskolai tagozatán és az otthoni fejlesztés során a sajátos nevelési igényű tanulók nevelése, oktatása szegregált formában folyik. Az utazó hálózat a befogadó intézményekben nevelkedő, oktatott gyermekek, tanulók integrált nevelésével, fejlesztésével foglalkozik. A sajátos nevelési igényű tanulók nevelése-oktatása a 2020-as NAT mellékleteként kiadott Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvei, illetve Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei figyelembevételével történik.

A sajátos nevelési igényű tanulók a tanítási órákon túl, a rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztésre szolgáló időkeretben gyógypedagógus / terapeuta vezetésével fejlesztő foglalkozásokon vesznek részt. A módszerek, eljárások, eszközök a tanulók nehézségeihez, egyéni szükségleteihez igazodnak. A sérülés-specifikus fejlesztés egyéni fejlesztési tervek alapján történik.

Tanulóink az idegrendszer fiziológiás működésének akadályozottságából, adódóan beilleszkedési zavart mutatnak. Magas a szorongásszint, a gátoltság, túlzott az érzékenység, csekély a teherbírás, a figyelemkoncentráció gyenge.

A tanulók érzelmi, indulati életének zavarát, dacban, agresszióban, különböző félelemérzésben, hangulati labilitásban, indulatkitörésben, depresszióban, érzelmi sivárságban vagy túl erős kötődésben észlelhetjük. Nehezen tudják, vagy képtelenek elfogadni a családi, közösségi normákat, illetve alkalmazkodni azokhoz. Értékrendjükben nem meghatározó a tanulás, feladattudatuk- és tartásuk gyenge.

Ennek tükrében feladataink minden intézményegységünkre vonatkozóan:

- a gyermekhez vezető "kulcs" megtalálása
- a tanulók értelmi, pszichikai és fizikai fejlődésében mutatkozó elmaradások és minőségi eltérések leküzdése
- a társadalmi beilleszkedésükhöz szükséges ismeretek, képességek, a megfelelő erkölcsi normák elsajátíttatása
- a személyiségfejlődés támogatása
- a magatartászavar okainak feltérképezése
- egyéni beszélgetések, lehetőség biztosítása, hogy a gyermek a benne lévő feszültséget, problémát, „kijátszhassa” magából. Drámajáték, konfliktuskezelési technikák megtanítása
- a gyermek elfogadása, tolerálása, figyelem, meghallgatás, megértés, empátia a gyermek, a tanuló felé
- a szülői háttér megerősítése, támogatása, a sérült gyermek elfogadásának segítése
- szülőklubok szervezése: itt a szülők egymás közt, illetve esetenként szakember, pszichológus, pedagógus segítségével tapasztalatokat, módszereket cserélhetnek

Az egyéni fejlesztés fő céljai:

- a lehető legnagyobb mértékben korrigálni elmaradásait, elősegíteni az óvodás gyermekek, illetve iskolás tanulók sokoldalú fejlődését
- az ingerszegény szociális környezet, károsító hatásainak kompenzálása.
- egyéni nevelési-oktatási igények és szükségletek felismerése, életkorhoz, fejlettségi szinthez igazodó fejlesztési célok kitűzése
- az eredmények, próbálkozások értékelése, másságot elfogadó környezet alakítása.
- személyiségfejlesztés

A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztéséhez biztosított feltételek:

- megfelelő végzettséggel rendelkező gyógypedagógus alkalmazása,
- az Irányelvek figyelembevételével készített eltérő fejlesztési tervek, tanterv
- sérülés-specifikus képességfejlesztő, mozgásfejlesztő játékok, eszközök (óvodában, otthoni fejlesztés során), tankönyvek, tanulási segédletek (az iskolában)
- a gyermekek, tanulók képességének megfelelő differenciált foglalkoztatás,
- a sérült gyermekek, és tanulók részére kidolgozott értékelési formák alkalmazása,
- speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő technikai eszközök

Tehetséges tanulók fejlesztése, - tehetséggondozás

A gyermekek, tanulók kiemelkedő képességeinek felismerése, az erősségek, tehetségek kibontakoztatása nemcsak az osztályfőnök, hanem minden pedagógus feladata.

Célunk:

- az iskolai oktatás folyamatában differenciált ismeretszerzés megvalósítása
- lehetőségek biztosítása az elsajátítandó tananyag mennyiségi, és mélységbeli differenciálására
- alkotóképesség fejlesztése (a gyermek tudását, érzésvilágát önállóan, különböző tevékenységi formákban mutathatja meg. Az óvodai tagozaton, illetve az otthoni fejlesztés során ennek kiemelkedő szerepe lehetséges.

A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő feladatok és tevékenységek:

- gyerekek által tartott kiselőadások
- irányított könyvtárlátogatás
- anyag és tárgyi emlékek gyűjtése
- egyéni képességek figyelembevétele a tanórai tanulás során, tantárgyi fejlesztés
- tehetséggondozó fejlesztő foglalkozások
- az önkifejezés megtanítása, és gyakoroltatása
- ünnepi műsorok készítése
- szabadidős foglalkozások
- kiállítás rendezése
- dramatizálások
- meseírás, meseillusztráció készítése, rajzverseny
- zenehallgatás
- iskolai versenyek
- sport és kézműves szakköreinken képességeiknek megfelelő differenciált feladatok végzése

További, évenként megjelenő tevékenységeink:

- iskolán kívüli versenyek, bemutatók:
- kerületi versenyek (lehetőség esetén)
- Komplex Tanulmányi Verseny
- Koncz Dezső Komplex Tanulmányi Verseny
- Fővárosi Kulturális Fesztivál

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tennivalók

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvényben a hátrányos helyzet meghatározása már nem szerepel, 2013. szeptember 1-jei hatállyal átkerült a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvénybe a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek (fiatal felnőtt) fogalma és ennek megállapítása, mint a gyermekvédelmi gondoskodás körébe tartozó hatósági intézkedések egyike. A szabályozás célja a gyermek hátrányainak kompenzálása, esélyeinek növelése koragyerekkortól fiatal koráig, minél sikeresebb társadalmi integrációjának elősegítése érdekében.

Intézményünk tanulói igen különböző képességekkel, és igen eltérő környezeti háttérből érkeznek. A nevelés-oktatás során, a differenciált egyénre szabott megsegítés és a pontos fejlesztési célok kitűzése érdekében fontos figyelembe venni a gyermek előzetes tudását, erősségeit, gyengeségeit, azt a környezetet, amelyben mindennapjait tölti.

A gyermek és ifjúságvédelmi tevékenység átfogja az óvodai, iskolai élet egészét azzal a céllal, hogy biztosítsa a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, védő-, óvó intézkedést tegyen minden rászoruló, hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermek érdekében. Fontos preventív szerepe van. Iskolánk valamennyi tanulója valamilyen ok miatt veszélyeztetett gyermek, közülük sokan hátrányos helyzetűek. Tanulóink egy része gyermekvédelmi gondoskodás alatt álló. Vannak olyan tanulók, akik csonka családban élnek, néhány szülő munkanélküli.

A gyermekek sajátos nevelési igényük miatt állandó készültséget, odafigyelést igényelnek, nehezen nevelhető gyermekek, akiknek sérült a szülő gyermek kapcsolata. Kiemelt és speciális feladatot jelent számunkra az anyaotthonban elhelyezett családok köre. Részükre fokozottabban igyekszünk segítséget nyújtani.

Céljaink:

- Az intézménybe kerülő óvodás, iskolás gyermekek indulási hátrányainak csökkentése
- Munkánkban meghatározó a gyermekközpontúság, a pedagógus és a tanuló kapcsolata. A gyermekeken, tanulókon keresztül az intézménybe járó gyermekek családjaira is próbálunk hatással lenni.
- Az esélyegyenlőség biztosítása
- A tanuláshoz való pozitív hozzáállás kialakítása, az egész életen át tartó nyitottság kialakítása a folyamatos tanulásra
- Motiválni, érdekeltté tenni a tanulót saját fejlődésének elérésében
- A mások iránti nyitottság és elfogadás, szorgalom kiemelt értéként kezelése
- Az egyéni fejlődésnek megfelelő elvárásokat és feladatok megfogalmazása – életkor és terhelhetőség figyelembevétele az óvodai és az iskolai tagozaton, valamint az otthoni ellátás során.

Feladataink:

Az intézményünkbe kerülő óvodás, iskolás gyermekek zökkenőmentes beilleszkedésének elősegítése

- A szülői házzal való együttműködés kialakítása minden intézményegységben
- Segítségnyújtás a szülőknek, szükség esetén konzultációs lehetőség biztosítása, a szülők és a gyermekkel foglalkozó pedagógusok közt
- Szülői értekezletek szervezése nevelési, oktatási kérdésekről, tájékoztatás gyermekeik fejlődéséről
- Konfliktusok kezelése érdekében egyéni beszélgetések folytatása
- Az alapvető, korszerű kompetenciák (anyanyelvi, idegen nyelvi, matematikai, informatikai, természettudományi, társadalomtudományi, esztétikai, etikai) elsajátíttatása
- Szakemberek meghívása, bevonása (orvos, pszichiáter, Gyermekjóléti Központ képviselője stb.)
- Segítségnyújtás a gyermeknek (prevenációs szűrés és aktuális segítség)

Egészségnevelési programok bevezetése:

- káros szenvedélyekről (dohányzás, alkohol, drog)
- kulturált viselkedésről (osztályfőnöki órákon)
- személyi higiénéről
- sportolás fontosságáról, jelentőségéről (testnevelés órákon)
- a szabadidő hasznos, helyes eltöltéséről (életvitel órákon)
- a gyermek áldozattá válásának megakadályozása

A program részeként a környezetismeret, erkölcstan, osztályfőnöki órák és más tantárgyak keretében a helyes önértékelés kialakítására, veszélyhelyzetek felismerésére, a segítségkérés módjainak elsajátítására törekszünk. Tehetséggondozás segítségével segítjük elő a kiemelkedő képességek kibontakoztatását. A személyiségformálás megvalósítása (személyiségzavarok korrekciója, életvezetési technikák megismertetése –kiemelten fontos, ahogy programunkban fentebb megfogalmazásra került.

Tanórán kívüli tevékenységeink során:

- helyes tanulási szokásokat alakítunk ki
- begyakoroltatás, rendszerezés, rögzítés, korrepetálás tevékenységeivel segítjük az ismeretek differenciált elsajátítását
- szabadidős tevékenységek széles skáláját ajánljuk (kézműves, kulturális, sportfoglalkozások)
- pozitív viselkedési formák megerősítésére törekszünk

Együttműködés külső, segítő intézményekkel:

- kapcsolattartás a Gyermekjóléti Központ gyermekvédelmi feladatok ellátásában (igazolatlan mulasztások, gyermekek bántalmazása, prevenációs programok, stb.)
- folyamatos kapcsolattartás és konzultáció a kerületi rendőrkapitányság szakszolgálatával, bűnmegelőzési programjaikon való részvétel
- esetmegbeszélések a családgondozókkal
- a Családügyi és Szociális Osztály számára javaslattevés a szociálisan hátrányos helyzetűek megsegítésére.
- A hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók integrációját segítő tevékenységek:
- Lehetőségek biztosítása a gyermekek, tanulók képességeik kibontakoztatására
- Az előzetes, otthonról hozott tudás, kultúra értékékként való kezelése, a szülőkkel való támogató, építő kapcsolatra törekvés

- Előítélet mentesség az intézményben.
- Az oktatásban, nevelésben érintett intézmények szervezett, tudatos együttműködésének megvalósítása. Szoros kapcsolatot tartunk fenn a helyi óvodai intézményekkel, nevelési tanácsadóval, és gyermekjóléti szolgálattal.
- Pedagógiai, módszertani repertoár bővítése, differenciálási lehetőségek biztosítása.
- Felzárkóztató órák, fejlesztő foglalkozások, egyéni foglalkozások biztosításával differenciált tanórai tanulás megszervezése
- Az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata
- A szakiskolai továbbtanulás irányítása, segítése

A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkózását segítő program

A tanulási kudarcnak kitett tanulók általában néhány sikertelen hónap vagy rosszabb esetben egy-két sikertelen iskolaév kudarcélményeivel terheltten érkeznek iskolánkba. Az áthelyezés indoka többnyire a tanulási nehézség. A tanulási nehézségekkel hozzánk kerülő gyermekek többsége kezdetben érzelmileg kiegyensúlyozatlan, feszült, gyakran agresszív vagy teljesen introvertált, sértődött, szótlan. Programunk prevenciójukat és korrekciójukat szolgálja. A helyi tantervben megjelölt egyéni fejlesztések, rehabilitációs órák felhasználása a felzárkóztatást segítő, programok megszervezésével.

Teendőink a következők:

- kiszűrés
- tanulóról való információszerzés (háttérvizsgálat, okok feltérképezése)
- út kijelölése (a pedagógus és a tanuló közös tevékenységére épülő nevelői eljárást igyekszünk találni)
- egyéni tervek készítése, mely tartalmazza a célt, az eszközt, az eljárást, módszert és tevékenységet
- konkrét segítségnyújtás, mely során ki kell használni a gyermek életkor-specifikus érdeklődését
- a szociális hátrányok, nehézségek leküzdése
- a család pszichés megsegítése a negatív élmények oldására (családottság, elvárások realitásai, várható életút, pályaválasztás lehetőségei, eddig elszenvedett kudarcélmények feldolgozása osztályfőnökök, gyógypedagógiai tanárok, illetve pszichiáter segítségével)
- kudarc megelőzési és kezelési technikák megtanítása, szituációs gyakorlással, helyzetteremtési alkalmakkal
- személyes jó kapcsolat kiépítése a gyerekkel
- differenciált óravezetések, esetenként csoportbontással “versenyeztető” tanítás helyett individualizált, illetve együtt-tanulási helyzetekkel
- fejlesztő foglalkozások, korrepetálások – habilitációs és rehabilitációs tevékenységek, melyek alkalmával nemcsak tananyagot sajátít el a gyermek, hanem különféle szocializációs folyamatokat is, valamint alkalmazkodó képességet, kudarc- feldolgozási módokat, stb.
- tanulási technikák elsajátítása
- súlyos részképesség zavar esetén mentesítés az osztályzás alól, tantárgycsoportos oktatás megszervezése és lebonyolítása
- nevelőtestületi értekezleteken, a különböző szakterületek képviselőinek együttműködése
- továbbképzéseken való részvétel
- a kudarcélmény megelőzése vagy csökkentése, illetve az ebből fakadó személyiségzavarok korrekciója

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Növekvő számban jelennek meg intézményünk tagozatain a szociális hátrányokkal rendelkező, hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók.

Céljaink:

- segíteni minden hátrányos – különösen a szociális hátrányban lévő – tanulót képességeinek kibontakoztatásában, beilleszkedését az óvodai vagy iskolai környezetbe
- az ismeret elsajátítás és képességek egyénre szabott fejlődésének biztosítása
- a szociális készségek fejlesztése, az életmódból, környezetből eredő kulturális hátrányok csökkentése
- a hátrányos helyzetű tanulók regisztrálása, a hátrány meghatározása.

Feladataink a szülőkkal kapcsolatban:

- felvilágosító munka a szülők felé
- tanácsadás – hová fordulhatnak segítségért
- tájékoztatás a törvény által biztosított juttatásokról

Feladataink a gyerekekkel, tanulókkal kapcsolatban:

- a szabadidős programok megszervezése – lehetőség szerint egész napos foglalkoztatás minden gyermekek, tanulók számára. A szabadidő hasznos eltöltésére tanórán kívüli foglalkozásokat, szabadidős programokat, foglalkozásokat szervezünk.
- felzárkóztatás, tehetséggondozás biztosítása
- pályaorientációs tevékenység

Tevékenységi formák, pedagógiai eljárások a szociális hátrányok mérséklésére:

- drog megelőzési és egészségügyi programok
- ifjúságvédelmi programok
- felzárkóztató programok
- egyéni foglalkozás (különösen az óvodai tagozaton és az otthoni fejlesztés során)
- tehetségfejlesztés
- könyvtár és informatika hozzáférés
- szabadidő-szervezés
- táborok (saját költségen)
- Tanórán kívüli szolgáltatásaink (napközis, szakkörök, stb.) egyik fontos célja
- szintén a hátrányok csökkentése, az esélyegyenlőség biztosítása
- A szociális ellátások számbavétele
- étkezési támogatásra javaslattétel
- tankönyvvásárlási támogatás, tankönyvkölcsönzés
- reggeli, délutáni ügyelet
- nevelőtestületi pályázatok
- iskolánkat hosszú évek óta segítő szervezetek; iskolánk alapítványa; (Támaszpont Alapítvány, Mini Magyarországért Alapítvány)

A szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységünk szorosan összefügg a gyermek és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladataink megvalósításával.

A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje

Az iskolai Diákönkormányzat működése, döntési és véleményezési jogköre a Köznevelési törvény 48 §-a rendelkezéseinek megfelelően került szabályozásra, valamint meghatározza a Házirend és a Diákönkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzata.

Célja:

- az érdekképviselő mellett iskolai társadalmi fórum létrehozása
- vélemények ütköztetése és kinyilvánítása
- az egyes tagozatok közötti jó viszony kialakulásának segítése, egymás elfogadása,
- a szabadidő kulturált eltöltésére való nevelés

A tanulók érdekeik képviselőjére diákönkormányzatot hoznak létre. A diákönkormányzat munkáját e feladatra kijelölt, felsőfokú végzettségű és pedagógus szakképzettségű személy segíti, akit az intézményvezető bíz meg ötéves időtartamra.

A Diákönkormányzat véleményét az iskola kikéri (Nkt. 48. § (4) bekezdése):

- az iskolai SZMSZ jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt
- a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt
- az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor
- a házirend elfogadása előtt

A Diákönkormányzat a nevelőtestület véleményének kikérésével dönt:

- saját működéséről
- a Diákönkormányzat működéséhez biztosított anyagi eszközök felhasználásáról
- hatáskörei gyakorlásáról
- egy tanítás nélküli munkanap programjáról
- az iskolai Diákönkormányzat tájékoztatási rendszerének létrehozásáról és működtetéséről

A Diákönkormányzat SZMSZ-ét a választó tanulóközösség fogadja el, és a nevelőtestület hagyja jóvá. A diákönkormányzat véleményt nyilváníthat, javaslattal élhet a nevelési-oktatási intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben.

Az iskolai Diákönkormányzat véleményt nyilváníthat, javaslattal élhet az Nkt. 48. § (4) bekezdésben meghatározottakon túl a következőkben:

- a tanulók közösségét érintő kérdések meghozatalánál
- a tanulók helyzetét elemző, értékelő beszámolók elkészítésénél, elfogadásánál
- a tanulói pályázatok, versenyek meghirdetésénél, megszervezésénél
- az egyéb foglalkozás formáinak meghatározásánál
- a könyvtár, a sportlétesítmények működési rendjének kialakításánál
- az intézményi SZMSZ-ben meghatározott ügyekben

Az intézményünkben iskolai tagozaton működő Diákönkormányzat:

Az iskola tanulóinak az ENSZ Gyermeki Jogok Egyezménye, az Köznevelési törvény előírásai, az iskolai SZMSZ és a Házirend által szabályozott kereteken belül joga van iskolai életét alakítani. A tanulók iskolai élete alakításának szervezeti kerete a Diákönkormányzat.

A DÖK az iskolai demokrácia, önkormányzatiság és öngazgatás, jogállamban használt állampolgári technikák gyakorlásának színtere. A DÖK munkájának, rendezvényeinek segítése minden pedagógus feladata.

Célja:

- Végezzenek gyermekeink olyan közösségi tevékenységet, amelyek segítik eligazodni őket az emberi közösségek rendszerében.
- Tudjanak különbséget tenni értékes és értéktelen kapcsolatok között. Ismerjék fel saját és mások értékeit, fogadják el azokat és a máságot.
- Találják meg helyüket, szerepüket a kisebb-nagyobb közösségekben.
- Ismerjék meg az egyetemes fejlődés során létrehozott értékeket, eredményeket és ebben ismerjék Magyarország szerepét.
- Ismerjék meg népünk kulturális örökségének jellemzőit, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit.

Tevékenységi köre és feladatai:

- a Diákönkormányzat szervezeti, tartalmi és jogi kereteinek kidolgozása és működtetése
- panaszkezelés
- a belső információs csatornák kialakítása és működtetése (faliújság)
- közreműködés az iskolai házirend betartásában
- gyermeknap megszervezése
- szelektív hulladék- és papírgyűjtés
- az iskolai munka segítése
- a tanulók érdekképviselése
- Diáktanács ülések összehívása

A célok és feladatok megvalósítását elősegítő tevékenységek:

- tárgykészítés, munkadélutánok
- részvétel az iskola és környezete tisztaságának megőrzésében, fenntartásában
- aktív részvétel az iskola és környéke állapotának megőrzésében, védelmében

A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei, kapcsolattartásának formái

Törvényi háttér:

2011. évi CXCV. tv. a köznevelésről 62.§(1)f., n., 72.§ (1)(4)(5). A nevelési folyamat résztvevői sok szállal kötődnek egymáshoz. A gyermek, tanuló nevelése, iskolai oktatása, a személyiségfejlesztés sikeres megvalósulásának feltétele a pedagógusok és család, szülők együttműködése, szoros kapcsolata. A bizalom, a kölcsönös tisztelet, tolerancia és őszinteség feltétele a jó kapcsolatnak.

Célunk:

A nevelési folyamatban résztvevő közösségek együttműködését mind tartalmi, mind folyamatszervezési szempontból magasabb szinten biztosítani.

A nevelők és a tanulók kapcsolattartása

- a tanulókkal való együttműködés fóruma a Diákönkormányzat
- osztályonként 1-1 diákot választanak be önkormányzatukba
- havi rendszerességgel megbeszélést tartanak, ahol előkerülnek a diákság problémái, illetve az iskolát érintő kérdések
- a Diákönkormányzat részt vesz az iskola életében, így a házirend elkészítésében is
- kapcsolatot tart a gyermekvédelemmel, javaslatot tesz, kik azok a szociálisan hátrányos helyzetű gyerekek, akik segítségre szorulnak
- együttműködik a szülőkkel bevonva őket az iskola életébe lényegesnek tekintik és gyakorolják a kapcsolattartást az iskolában működő többi autonóm szervezettel

- az osztályfőnök folyamatosan tájékoztatást nyújt az iskolai életet érintő ügyekben
- a tanulók haladásukról, fejlődésükről folyamatosan tájékoztatást kapnak, szóban vagy írásban
- a tanulók kéréseit, javaslataikat egyénileg vagy választott képviselőik útján tehetik meg

A pedagógusok és a szülők kapcsolattartása

Kiemelten fontosnak tartjuk ezt az együttműködést. Az iskolánkba járó gyerekek szüleinek gyakran igen nehéz feldolgozniuk gyermekük sérült állapotát. Ezért igyekszünk fokozott figyelemmel és empátiával fordulni feléjük. Kapcsolatunk sokkal rugalmasabb és közvetlenebb, mint a többségi iskolákban. Tudjuk, hogy lényeges meghallgatni, elfogadni, és eleget tenni a szülői igényeknek. A szülői szerepek kiszélesedtek. Az eddig megszokott gondozó szerepkörből nevelő, törvényes képviselő és a szolgáltatást igénybe vevő lett.

Feladataink:

Elsősorban a jogszabályok által megfogalmazott lehetőségeket kívánjuk biztosítani a következő szempontok szerint:

- az iskolaválasztást megkönnyítendő cikkeket jelentetünk meg több kerületi újságban. Emellett kerületi bemutatókat és családi napokat is tartunk más hasonló rendezvényekhez kapcsolódva. Ezen tevékenységünket természetesen folytatni kívánjuk.
- a szülők tájékoztatása az őket érintő jogszabályokról, a Köznevelési törvényről, valamint az iskola tevékenységéről, Pedagógiai programunkról, Házirendünkről
- a szülő és az iskola nevelési partnerkapcsolatának tudatosítása, a bizalom növelése
- a szülők részvétele és vélemény nyilvánítása a tervezésben, a végrehajtásban és az értékelésben
- a szülők érezzék, hogy az iskola az övék is
- rendszeresen beszámolunk gyermekük magaviseletéről, fejlődéséről, tanulmányi előmeneteléről
- a szülői szervezetek javaslatait megvizsgáljuk, és érdemben megválaszoljuk
- a szülők nyílt napokon, vagy kérésre más alkalmakon is részt vehetnek tanulási foglalkozásainkon
- a tanulók egészségügyi állapotát, ellátását folyamatosan figyelemmel kísérjük, és szorgalmazzuk (érzékszervi szűrés, ortopédia, stb.)
- gyermekpszichiátriai szakrendelést biztosítunk az iskolán belül a család segítése érdekében
- segítséget kívánunk nyújtani a szülőknek gyermekük nevelésében, illetve szabadidejük hasznos eltöltésében

A fenti célokat szolgálják a szülőkkel való kapcsolattartás formái:

- szülői értekezletek
- fogadó órák (osztályfőnöki, igazgatói, gyermekvédelmi)
- családlátogatások. Tanulóinkat és családjaikat a családlátogatás során sokkal mélyebben ismerhetjük meg. Mód van személyesebb kapcsolat kialakítására, meghittebb beszélgetésekre, tanácsadásra, ha szükséges, segítségnyújtásra
- lényegesnek tekintjük, hogy problémáinkat közösen, egymást támogatva oldjuk meg
- igényeljük, hogy legalább évenként beszéljünk meg együttműködésünk tapasztalatait (a Szülői Szervezet találkozóin)
- nyílt napok, bemutató órák, foglalkozások tartása – rendszeresen lehetőséget ajánlunk a szülőknek gyermekük iskolai teljesítményének, munkájának megismerésére (pl. Gyurkovics Napok, más szakmai rendezvények alkalmával)
- írásbeli tájékoztatás, értékelés különböző formákban

A pedagógusok és a pedagógiai munkát segítő kapcsolattartási formái:

A tantestületi értekezleteken az iskola minden pedagógusa részt vesz. A pedagógiai asszisztenseknek az igazgatóhelyettes közvetíti az információt.

Eszközei:

- körlevél (tanáriban kifüggesztve) a hónap első napján (munkanapján reggel), illetve emailben elküldve az utazó hálózatban és otthoni fejlesztésben dolgozó kollégáknak
- rendkívüli megbeszélések: törekedni kell arra, hogy teljes körű legyen, akik kimaradtak, azokat a munkaközösségi-vezetők informálják
- információs tábla: nyomtatott információknak
- információs tábla: törölhető, filccel írható felülettel. Aktuális rövid, fontos információk az alkalmazottak között. Tanári szobában elhelyezve 2 naponként cserélhető információval, közérdekű tudnivalókkal.
- elektronikus levél

A pedagógusok és a pedagógiai munkát segítő asszisztensek szoros munkakapcsolatban állnak. Napi szintű megbeszéléseket, egyeztetéseket végeznek a napi munkával, illetve távolabbi tervekkel, tennivalókkal kapcsolatban. A megbeszélések középpontjában a gyermek, tanuló áll, aki felé egységes elvárásokkal, közösen egyeztetett célokkal, módszerekkel, segítségnyújtási módokkal közelednek.

Az iskola vezetésének és közösségeinek külső kapcsolatai, együttműködése iskolán kívüli intézményekkel

Az intézmény vezetője állandó munkakapcsolatban áll a következő intézményekkel:

- Kelet –Pesti Tankerületi Központtal, az intézmény fenntartójával és működtetőjével
- A megyei, fővárosi pedagógiai szakszolgálatokkal, szakmai szolgáltatókkal
- A helyi oktatási intézmények vezetőivel és tantestületeivel
- A területileg illetékes Szakszolgálattal (Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XVII. kerületi tagintézménye)
- A Szakértői Bizottságokkal – elsősorban a 3. sz. Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottsággal
- A XVII. kerület Rákosmente Önkormányzatával

Intézményünk további rendszeres munkakapcsolatai:

- A kerületi közművelődési intézmények (pl. Gózon Gyula Kamaraszínház)
- A gyermek- illetve ifjúsági szervezetek
- A gyermekvédelmi feladatok eredményesebb ellátása érdekében az iskola gyermekvédelmi felelőse rendszeres kapcsolatot tart fenn a gyermekjóléti szolgálattal.
- A nevelők szakmai, pedagógiai munkájának segítésének, fejlesztésének céljából az iskolában működő szakmai munkaközösségek bekapcsolódhatnak a területi szakmai munkaközösségek munkájába
- Rákosmenti Életfa Humán Segítő Szolgálat
- Virágoskert Értelmi Sérültek Napközi és Átmeneti Otthona
- Támaspont Alapítvány
- Magyar Vöröskereszt XVII. kerületi kirendeltsége.
- Mini Magyarországért Alapítvány
- Pedagógus Szakszervezet
- Autizmus Alapítvány és Ambulancia

- Iskolaorvos és védőnői szolgálat
- Gyermek fogászati rendelő
- Hírhozó
- ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar
- Közművelődési intézmények
- Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet
- Értelmi Fogyatékosággal Élők és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetség (ÉFOÉSZ)
- Kézenfogva Alapítvány
- a XVII. kerület valamennyi óvodája, általános iskolája az utazó hálózat révén

A partnerekkel való kapcsolattartás formái:

- hivatalos
- szakmai
- hospitálások
- előadások, programok,
- mentorálás

A tanulmányok alatti vizsgák szabályai

A tanulmányok alatti vizsgák célja azon diákok osztályzatainak megállapítása, akiknek év végi osztályzatait évközi teljesítményük és érdemjegyeik alapján a jogszabályok és az iskola pedagógiai programja szerint nem lehetett meghatározni.

A tanulmányok alatti vizsgák lebonyolításának szabályait a 20/2012 (VII.31.) EMMI rendelet határozza meg. Vizsgaszabályzatunk ennek alapján készült. Célja, hogy szabályozza, a diákok tanulmányok alatt tett vizsgáinak lebonyolítási rendjét. Részletezi a tanulmányok alatti vizsgák követelményeit, írásbeli-, szóbeli-részeit, és az értékelési rendjét.

A vizsgaszabályzat hatálya:

E vizsgaszabályzat vonatkozik az iskolánk által szervezett tanulmányok alatti vizsgákra:

- osztályozóvizsgákra
- pótvizsgákra
- javítóvizsgákra

Hatálya kiterjed az iskola azon diákjaira:

- aki osztályozóvizsgára jelentkezik
- akit a nevelőtestület határozatával osztályozóvizsgára utasít
- akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít

Kiterjed továbbá az iskola nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira. A vizsgaszabályzat hatályba lépése 2013. szeptember 1. érvényessége határozatlan időre szól. Felülvizsgálatát az igazgató és a nevelőtestület kezdeményezheti. A vizsgaszabályzatot 30 napon belül módosítani kell, ha a vonatkozó jogszabályban közölt szabályozás olyan módon megváltozik, hogy az a vizsgaszabályzatban leírtakat befolyásolja.

A vizsgázó és az érintett tanulók szüleinek értesítése: Az iskola előzetes értesítést küld írásban, postai úton, a vizsga előtt 10 nappal (egyéni munkarendű tanulóknak, javító- és osztályozó-vizsgát, illetve különbözeti vizsgát tevőknek), amely tartalmazza a vizsga helyét, a vizsga időpontját (szóbeli és írásbeli résznél) a vizsgatárgyakat és azok vizsgáztatásának módját, valamint azokat a segédeszközöket, amelyeket a vizsgázónak magával kell hoznia.

Javítóvizsga esetén, a tanév végén (bizonyítványosztáskor) közölni kell az időpontját. Amennyiben a tanuló az osztályozóvizsgán nem tud megjelenni, akadályoztatását írásban kell jeleznie az iskola igazgatójának, és ebben az esetben augusztus 15-től augusztus 31-ig terjedő időszakban kijelölt javítóvizsga időszakában adhat számot tudásár

A tanulmányok alatti valamennyi vizsga legalább háromtagú vizsgabizottság előtt zajlik. A vizsgabizottság tagjait (elnök, kérdező tanár, ellenőrző tanár) az igazgató írásban bízza meg a vizsgát megelőzően. A bizottsági tagoknak és az elnöknek titoktartási kötelezettsége van. A vizsgáról jegyzőkönyv készül (104.§).

A sajátos nevelési igényű vizsgázókra vonatkozó szabályok

A Szakértői Bizottság szakvéleményével megalapozott kérésre, az igazgató engedélye alapján

- az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló időt legfeljebb harminc perccel meg kell növelni, az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszközt használja,
- vizsgázó írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tehet.

Az írásbeli és szóbeli vizsgák szabályait a 20/2012 (VII.31.) EMMI rendelet (67§ - 72§) tartalmazza.

Az írásbeli vizsga alkalmával követendő szabályok:

- A vizsga kezdetekor a vizsgaelnök megállapítja a jelenlévők személyazonosságát, ismerteti az írásbeli vizsga szabályait, majd kihirdeti az írásbeli tételket.
- A vizsgateremben az ülésrendet a vizsga kezdetekor a vizsgáztató tanár alakítja ki.

- Az írásbeli vizsgán csak az iskola hosszú bélyegzőjével ellátott lapokon, feladatlapokon, tétel-lapokon lehet dolgozni.
- Az íróeszközökről a vizsgázók, a vizsgálóhoz szükséges segédeszközökről az iskola gondosko-dik.
- A vizsgázó az írásbeli válaszok kidolgozásának megkezdése előtt mindegyik feladatlapon fel-tünteteti a nevét, a vizsganap keltét, a tantárgy megnevezését. Vázlatot, jegyzetet csak ezeken a lapokon készíthet.
- A vizsgázóknak a feladat elkészítéséhez útbaigazítás, segítség nem adható.
- A vizsgázónak az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló maximális idő vizs-gatantárgyanként hatvan perc.

A szóbeli vizsga alkalmával követendő legfontosabb szabályok:

- A vizsgázónak legalább tíz perccel korábban meg kell jelennie a vizsga helyszínén, mint amely időpontban az a vizsgacsoport megkezdí a vizsgát, amelybe beosztották.
- A vizsgázónak a szóbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló maximális idő vizs-gatantárgyanként tizenöt percnél több nem lehet.
- A felkészülésre vizsgatárgyanként legalább harminc perc időt kell biztosítani a vizsgázó szá-mára.
- A szóbeli vizsgán a vizsgázó vizsgatantárgyanként húz tételt vagy kifejtendő feladatot, és kivá-lasztja a tétel kifejtéséhez szükséges segédeszközöket, melyről a vizsgáztató tanár gondosko-dik.
- A tételben szereplő kérdések megoldásának sorrendjét a vizsgázó határozza meg.
- A vizsgázó útbaigazítás és támogatás nélkül, önállóan felel, de ha elakad, a vizsgabizottság tagjaitól kaphat segítséget.
- A vizsgabizottság tagjai a tétellel kapcsolatosan a vizsgázónak kérdéseket tehetnek fel, ha meggyőződtek arról, hogy a vizsgázó a tétel kifejtését befejezte vagy a tétel kifejtésében el-akadt.
- Ha a vizsgázó a húzott tételből teljes tájékozatlanságot árul el, az elnök egy alkalommal pótté-telt húzat vele.
- Ha a vizsgázó a feleletét befejezte, a következő tantárgyból történő tételhúzás előtt legalább ti-zenöt perc pihenőidőt kell számára biztosítani, amely alatt a vizsgatermet elhagyhatja.
- Egy vizsganapon egy vizsgázó legfeljebb három szóbeli vizsgát tehet. A vizsgáról jegyző-könyv készül.

A jegyzőkönyvön fel kell tüntetni:

- vizsgát lebonyolító intézmény nevét
- OM azonosítóját
- címét
- A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell
- a tanuló nevét
- születési helyét és idejét
- állampolgárságát
- anyja születéskori nevét
- lakcímét,
- annak az iskolának a megnevezését, amellyel tanulói jogviszonyban áll,
- A vizsgatárgy megnevezése mellett

- az írásbeli vizsga időpontját, értékelését,
- a szóbeli vizsga időpontját, a feltett kérdéseket, a vizsga értékelését és a kérdező tanár aláírását
- a végleges osztályzatot,
- a jegyzőkönyv kiállításának helyét és idejét,
- az elnök, a jegyző, és a vizsgabizottság tagjainak nevét és aláírását.

Az iskola által használt nyomtatvány az osztályozóív tanulmányok alatti vizsgához (94. § n.) A jegyzőkönyv mellékleteként csatoljuk a vizsgázó diák írásbeli dolgozatát, a szóbeli felkészülés alatti jegyzetét. Az írásbeli dolgozatot a diák megtekintheti, az értékeléssel kapcsolatban írásban észrevételt tehet. A szülő – kérésre – a vizsgaanyagba betekinthez. A vizsgák szabályos lebonyolításáért az igazgató felel. A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételhető.

Az értékelés rendje:

A vizsgatárgyak követelményrendszerét a táblázatok mutatják. Minden vizsgatantárgy követelményei azonosak az adott évfolyam adott tantárgyának az intézmény pedagógiai programjában található követelményrendszerével.

A vizsgatárgyak részei és követelményei tagozatonként (minden vizsga esetében)

a tanulásban akadályozott tanulók tagozatának (1-8. évfolyama) számára

Tantárgyak	a vizsga típusa
Magyar nyelv és irodalom	szóbeli és/vagy írásbeli
Idegen nyelvek	szóbeli és/vagy írásbeli
Matematika	szóbeli és/vagy írásbeli
Erkölcstan	szóbeli és/vagy írásbeli
Történelem és társadalmi és állampolgári ismeretek	szóbeli és/vagy írásbeli
Hon- és népismeret	szóbeli és/vagy írásbeli
Környezetismeret	szóbeli és/vagy írásbeli
Természetismeret	szóbeli és/vagy írásbeli
Földrajz	szóbeli és/vagy írásbeli
Informatika	gyakorlati és/vagy szóbeli

a közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók tagozatának (1-8. évfolyama) számára

A nevelés-oktatás-fejlesztés területei	Tantárgyak	a vizsga típusa
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	szóbeli és/vagy írásbeli
	Olvasás-írás	szóbeli és/vagy írásbeli
Társadalmi környezet	Számolás-mérés	szóbeli és/vagy írásbeli
	Játékra nevelés	gyakorlati
	Társadalmi ismeretek	szóbeli és/vagy írásbeli
Életvitel és gyakorlat	Önkiszolgálás	gyakorlati
	Életvitel és gyakorlat	gyakorlati / szóbeli és /vagy írásbeli
Természeti környezet	Környezetismeret	szóbeli és/vagy írásbeli
Informatika	Információs eszközök	gyakorlati / és vagy szóbeli

	használata	
Művészetek	Ének-zene	gyakorlati
	Ábrázolás-alakítás	gyakorlati
Testnevelés	Mozgásnevelés	gyakorlati
	Testnevelés	gyakorlati

Iskolánkban az alábbi tanulmányok alatti vizsgákat szervezzük:

- osztályozó vizsga
- pótló vizsga
- javítóvizsga
- különbözeti vizsga

Osztályozó vizsga:

Az osztályozó vizsga olyan tanulmányok alatti vizsga, melynek célja a tanuló által nyújtott vizsgateljesítmény alapján a tantárgyi osztályzat megállapítása arra az esetre, ha a tanuló osztályzatait tanítási év közben kapott érdemjegyei alapján nem lehet megállapítani – például a hiányzásai miatt – vagy egyéni munkarendje nem teszi lehetővé az érdemjegyek szerinti osztályozást.

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha:

- a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól fel volt mentve,
- engedély alapján egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tehet eleget,
- hiányzása a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 51. § (7) bekezdésében előírt mértéket meghaladja, és ezért nem osztályozható, amennyiben a tantestület engedélyezi, hogy osztályozó vizsgát tegyen.
- Ha a tanuló hiányzása adott félévben meghaladja adott tantárgyból a 30%-ot, köteles a tantárgyból osztályozó vizsgát tenni; ha a két félévben összesen lépi át a 30%-ot, a nevelőtestület dönthet az osztályozó vizsgáról, vagy a jegyek alapján történő értékelésről, ha az elégséges számú.
- Ha a hiányzás mértéke a tanévben meghaladja a 250 órát, a tanév végén és emiatt nem osztályozható, a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet,
- Tanulmányait egyéni munkarend szerint végzi.
- Egy osztályozó egy adott tantárgy és egy adott évfolyam követelményeinek teljesítésére vonatkozik. A tanítási év lezárását szolgáló osztályozó vizsgát az adott tanítási évben kell megszerezni.

Az osztályozóvizsga letételének megtagadása a 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet 51.§ (8) bekezdésében foglaltak alapján történhet.

Amennyiben valaki az osztályozóvizsgán igazolt ok miatt nem tud megjelenni, írásban kérelmezheti az intézményvezetőnél a vizsgára való behívást a hiányzás okának megjelölésével. Az intézményvezető mérlegelés után dönt a vizsgabizottság ismételt felállításáról és a vizsga lebonyolításáról.

Ha az egyéni munkarendben tanuló neki felróható okból két alkalommal nem jelenik meg az osztályozó vizsgán, vagy két alkalommal nem teljesíti a tanulmányi követelményeket, az iskola igazgatója értesíti a felmentést engedélyező szert, és a tanuló a következő félévtől csak iskolába járással teljesítheti a tankötelezettségét. Nkt. 45. § (6a)

A tanulmányok alatti osztályozó vizsgák tervezett ideje:

Az osztályozó vizsgákra - a nevelőtestület döntése alapján - az éves munkatervben meghatározva június, január, illetve augusztus hónapban, a szülők előzetes tájékoztatásával kerül sor. Az osztályozó vizs-

ga időpontját az intézményvezető határozza meg a jogszabály adta keretek között, az intézmény munkatervében rögzítettek alapján – összhangban a többi iskolai szabályozó norma előírásaival.

Az osztályozó vizsga határideje:

Hirdetmény formájában az iskola a honlapján, a tanulói tájékoztatás fórumain és az osztályfőnökök útján a tanulók és szüleik tudomására hozza a vizsga lebonyolítását megelőzően negyven nappal. Az osztályozóvizsgára jelentkezni nem kell, a behívásra automatikusan sor kerül a jogszabályok által meghatározott esetekben (egyéni munkarend, magas számú igazolt mulasztás, szakértői bizottsági javaslat, nevelőtestületi döntés).

Egyéni munkarendű tanulók vizsgáztatása a szülők írásbeli kiértékelése után félév végén és a tanév végi osztályozó vizsgák alkalmával történik.

Az osztályozó vizsga tantárgyanként, évfolyamonkénti követelményei:

Lsd. „A VIZSGATÁRGYAK RÉSZEI ÉS KÖVETELMÉNYEI TAGOZATONKÉNT” című részben.

Az osztályozó vizsga tantárgyi/évfolyamonkénti követelményei megegyeznek a kerettantervek alapján készült helyi tanterv, adott tantárgyra és évfolyamra vonatkozó követelményeivel. Időpontját az éves munkaterv tartalmazza.

Pótló vizsga:

- Pótló vizsgát tehet a tanuló, ha egy vizsgáról elkészik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné, a tanulónak fel nem róható ok (nem a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartásából eredő esemény, körülmény) miatt.
- Az igazgató engedélyezheti, hogy a vizsgázó a pótló vizsgát az adott vizsganapon tegye le, ha ennek a feltételei megteremthetők. A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell.

Javító vizsga

- Ha a tanuló tanév végén bármely tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott, de háromnál több tárgyból nincs elégtelen osztályzata, a nevelőtestület határozata alapján javítóvizsgát tehet.
- A tanuló köteles évet ismételni, amennyiben a javítóvizsgán nem teljesíti a meghatározott követelményeket, vagy nem jelenik meg.
- A javítóvizsgát a tanuló az iskola igazgatója által meghatározott időpontban, az éves munkaterv szerint teheti le.
- A tanulót a vizsgára a szülő készíti fel.
- A javítóvizsgán elégséges osztályzatot kapott tanuló magasabb évfolyamba léphet.

Különbözeti vizsga

Az a tanuló tehet különbözeti vizsgát, akinek:

- írásbeli határozat alapján engedélyezik
- tanulói jogviszony átvétellel való létesítéséhez más iskolatípusból kéri felvételét,
- eltérő tanterv szerinti tanulmányokat folytatott és azonos vagy magasabb évfolyamra jelentkezik

A különbözeti vizsga tantárgyainak, tartalmának meghatározása során egyedileg hoz határozatot az intézmény vezetője a jelentkező tanuló ügyében.

A különbözeti vizsga szervezése és lebonyolítása minden tekintetben megegyezik az egyéb tanulmányok alatti vizsgákkal. A tantárgyi követelményeket az igazgató által megbízott munkaközösség vagy szaktanár jelöli ki.

Különbözeti vizsgát a tanuló abban az iskolában tehet, amelyben a tanulmányait folytatni kívánja. Különbözeti vizsgát a tanév során folyamatosan lehet szervezni.

Az iskolába jelentkező tanulók felvételének és átvételének helyi szabályai

Törvényi háttér:

- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 7. § (1) aj)
- Nkt. – a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- Ákr. – az általános közgazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény
- Okt. Hiv. rendelet – az Oktatási Hivatalról szóló 121/2013. (IV. 26.) Korm. rendelet
- Nkt. vhr. – a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet
- EMMI rendelet – a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet
- Ped. rendelet – a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet

A tanköteles kort, vagyis a hatodik életévét legkésőbb 2020. augusztus 31-ig elérő gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben maradásáról 2020. január 1-jétől az Oktatási Hivatal dönt.

Az Oktatási Hivatal eljárása közigazgatási hatósági eljárás. Ha az Oktatási Hivatal úgy ítéli meg, hogy a megalapozott döntéshez különleges szakértelemre van szükség, akkor a területileg illetékes szakértői bizottsághoz fordul, amelynek munkatársai megfelelő szakértelemmel rendelkeznek ahhoz, hogy megítéljék a gyermek fejlettségét. A szakértői bizottság komplex pedagógiai – gyógypedagógiai – pszichológiai, szükség szerint orvosi vizsgálat alapján alakítja ki szakvéleményét, és az Oktatási Hivatal ez alapján dönt.

Iskolai tagozatunk speciális jellegéből adódóan, a tanköteles kort elért tanulókat a 3. sz. Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság által kiadott szakvélemény alapján vesszük fel, melyben kijelöli a tanuló neveléséhez-oktatásához az intézményt. Más iskolából történő átvétel, szintén a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottságok által kiadott szakvélemény birtokában lehetséges. A tanuló felvételéről az intézményvezető dönt az Alapító Okiratban foglaltak figyelembevételével. Intézményünk körzete a XVII. kerület.

Az adott évben tanköteles korba lépő sajátos nevelési igényű gyermekeket a szülő a szakértői bizottság véleményében vagy a kormányhivatal jogerős határozatában megjelölt időpontig köteles beírni a kijelölt iskolába

Az általános iskola első évfolyamára történő beiratkozásakor be kell mutatni a gyermek személyazonosítására alkalmas, a gyermek nevére kiállított személyi azonosítót és lakcímet igazoló hatósági igazolványt, továbbá az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérését tanúsító igazolást.

A tanuló felvételekor, a beiratkozásakor tanulói jogviszony keletkezik.

Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei:

Az iskola magasabb évfolyamára léphet az a tanuló, aki a helyi tantervben előírt, a tovább haladáshoz szükséges követelményeket teljesítette, beleértve a szükséges készségek meglétét és az elvárt kimeneteli követelményeket valamennyi tantárgyból.

Magasabb évfolyamba történő lépéshez, a tanév végi osztályzat megállapításához, a tanulónak osztályozó vizsgát kell tennie (lásd az osztályozó vizsga pontnál felsoroltakat fentebb).

A magasabb évfolyamba lépés feltételei a Pedagógiai Programunk mellékletét képező kerettantervekben található évfolyamonkénti bontásban.

Ezek figyelembevételével szempontjaink a következők:

- A tantervekben előírt tananyag elvégzésének minimális szinten való teljesítése, mint alapkövetelmény.
- A gyermek önmagához mért fejlődése, tekintettel a sérülés fokára, minőségére, az ingerszegény családi háttérre.

- A részképességek és a személyiség fejlesztése során mutatkozó hiányosságok leküzdésének szintje, eredményessége.

Mind az értelmükben akadályozott, mind a tanulásban akadályozott tanulóknál állapotuk figyelembevételével, az objektíven mérhető teljesítmények megkövetelése mellett maximálisan tekintettel vagyunk szubjektív tényezőkre is. Ezt követeli meg a gyógypedagógiai szemlélet is. Elvi álláspontunk, hogy házi feladatot kell adni a hét minden munkanapján. Ez kötelességtudatra nevel, rendszerezi a gyerek idejét délután otthon vagy a napköziben, a munka becsületét szolgálja.

Hétköznaponként, már begyakorolt feladatokat, mechanikus másolásokat, memoritert, olvasásgyakorlást, verset, szorzótáblát, szabályokat, kutatómunkát adunk fel.

Pénteken, az aznapi tanórákon elvégzett anyagból feladott hasonló stílusú feladatokat.

Ezen felül, aránytalanul megterhelő munkát nem adunk. Aki kér, az kaphat: megfigyelés, újságcikk, rajzos feladat, lexikonból keresgélés, stb. ezek a munkák külön értékelésben részesülnek, főleg szorgalmi jegyekben, de értéküktől függően a tantárgyaikban is megjelennek.

A tanév végi elégtelen minősítés egy vagy két tantárgyból a javítóvizsgán javítható.

Az évfolyamot megismételni köteles az a tanuló, aki az adott tanévben a javítóvizsgán nem felelt meg.

Az első évfolyamot megismételheti a tanuló szülői kérésre, ilyenkor bizonyítványt a tanuló a megismélt évről kap.

A tanuló az első évfolyamon csak abban az esetben utasítható évfolyamismételésre, ha a tanulmányi követelményeket az iskolából való igazolt és igazolatlan mulasztás miatt nem tudta teljesíteni, vagy a szülő írásban ezt kéri.

Évfolyamtól függetlenül idegen nyelvből a tanuló az idegen nyelv tanulásának első évében nem utasítható évfolyamismételésre azért, mert a tanulmányi követelményeket nem teljesítette. A magasabb évfolyamba lépésről a tantestület az év végi osztályozó értekezleten dönt.

Az iskola magasabb évfolyamára való lépés feltételei autizmussal élő tanulók esetében:

- Az egyéni fejlesztési tervben megfogalmazott és a továbbhaladáshoz szükséges legfontosabb jelenségek, fogalmak, összefüggések ismerete, értelmezése – valamennyi tantárgyból és fejlesztési területen
- az ismeretek alkalmazásában elért gyakorlottság ellenőrizhetően elérje a továbbhaladáshoz szükséges szintet
- a kialakult képességek alkalmasak legyenek a magasabb évfolyamon való haladásra
- a tanuló hiányzásai ne ériék el a törvényben meghatározott szintet

Helyi tanterv

A helyi tanterv kiválasztásának és elkészítésének szempontrendszere iskolánkban, megnevezése

Nevelőtestületünk döntése értelmében, iskolánkban a 2020-as NAT-hoz illeszkedő, sajátos nevelési igényű tanulók számára készült kerettanterveket használjuk.

A 2020-2021. tanévtől kezdődően az 1. és 5. évfolyamon felmenő rendszerben kezdjük meg az új kerettanterv szerinti oktatást. A többi évfolyam változatlanul az 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet kerettantereit használjuk.

Az iskola helyi tantervének elkészítésekor figyelembe vettük:

- a Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. Törvényt
- a Nemzeti Alaptanterv és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelveit
- a nevelés és oktatás helyi célkitűzéseit és lehetőségeit
- az iskolahasználók elvárásait
- beiskolázott tanulóink tudásszintjét és sajátosságait
- iskolánk oktatási, nevelési célrendszerét
- tárgyi feltételeinket

A tantárgyi struktúra felépítése

Iskolánk célrendszeréből következik a gyakorlati élethez, a munkába álláshoz szükséges ismeretek, képességek elsajátításának begyakorlása.

Mindennapos feladatunk a hétköznapi világ beemelése, a problémamegoldásra való érzékenység és építés, és az ismeretek állandó alkalmazása és visszacsatolása.

Valljuk, hogy a tudás sok mindent jelent, ismereteket éppúgy, mint alkalmazható tudást, a kulturált magatartást és életmód tudását és persze annak belső igényét is. Ezért mindkét tagozatunkon kiemelt szerepet biztosítunk a komplex személyiségfejlesztésnek.

Kötelező tanórai foglalkozások

Helyi tantervünkben a kötelező tanítási órák keretében tanított tantárgyak tananyagai és követelményei megegyeznek az oktatási miniszter által kiadott kerettantervekben meghatározott tananyaggal és követelményekkel.

Iskolánk foglalkozásai a következőképpen csoportosíthatók:

- kötelező tanórai foglalkozás
- egyéni foglalkozások
- rehabilitációs és habilitációs órák
- tanórán kívüli tevékenységek

Iskolánkban a kötelezően választható óra a hon- és népismeret 5. osztály heti 1 órában. Idegen nyelvként angolt tanítunk a 7-8. osztályban.

Mindezen foglalkozásokra és órákra a Köznevelési törvény 27. §-a biztosítja a megfelelő órakeretet, melyet mindegyik tagozatunkon összevontan használunk fel.

A kötelező, kötelezően választható és szabadon tervezhető tanórai foglalkozások megnevezése, óraszámai, az általános iskolai intézményegységben

Helyi tantervünkben a tematikus egységeket tanévre lebontva építettük be, továbbá a szabadon felhasználható 10% időkeret tartalmát is meghatároztuk.

A tanulásban akadályozott tanulók tantárgyi rendszere, óraszámai

Tantárgyak óraszámai a NAT alapján az tanulásban akadályozott tanulókat nevelő általános iskolák 1-8. évfolyam számára (a 2020-2021. tanévtől felmenő rendszerben alkalmazzuk az új NAT-nak megfelelő óraszámokat az 1. és 5. évfolyamokon).

Tanulásban akadályozott tagozat1-8. évfolyamok tantárgyai és heti óraszámai 2020. NAT szerint																		
Az egyes évfolyamoknál a bal oldali óraszám a Nat kötelező óraszámát tartalmazza, a jobb oldali rovatba pedig a szabadon tervezhető órákat lehet bejegyezni.																		
Heti óraszám/évfolyam	1.		2.		3.		4.		5.		6.		7.		8.			
Magyar nyelv és irodalom	7		7		6	1	7		4		4		4		4			
Matematika	4		4		3	1	4		4		4		4		4			
Történelem									2		2		2		1			
Állampolgári ismeretek																	1	
Hon- és népismeret									1		0		0		0			
Etika/hit és erkölcsstan	1		1		1		1		1		1		1		1			
Környezetismeret					1		1	1										
Természettudomány									2		3		5	1	5	1		
Kémia																		
Fizika																		
Biológia																		
Földrajz																		
Angol nyelv									0		0		2		2			
Ének-zene	2		2		2		2		2		2		1		1			
Vizuális kultúra	2		2		2		1	1	2		2		1		1			
Technika és tervezés	1	2	1	2	1		1		1	2	1	2	1	1	1	1		
Digitális kultúra					1		1		1		1		1		1			
Testnevelés	5		5		5		5		5		5		5		5			
Osztályfőnöki (közösségi nevelés)									1		1		1		1			
Hittan egyházi intézményben																		
Kötelező alapóraszám	22		22		22		23											
Szabadon tervezhető óra		2		2		2		2		2		2		2		2		
Összes tervezett óraszám	22	2	22	2	22	2	23	2	26	2	26	2	28	2	28	2		
Összesített óraszám	24		24		24		25		28		28		30		30			
Maximális órakeret	24		24		24		25		28		28		30		30			

NAT 2012								
Tanulásban akadályozott tagozat 1-8. évfolyamok tantárgyai és heti óraszámjai								
Heti óraszám/évfolyam	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6+1	7	4	4	4	4
Matematika	4	4	3+1	4	4	4	4	4
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek					2	2	2	2
Hon- és népismeret					1			
Etika/hit és erkölcsan	1	1	1	1	1	1	1	1
Környezetismeret	2	2	2	2				
Természetismeret					2	2	4	4
Kémia								
Fizika								
Biológia								
Földrajz						1	1+1	2
Angol nyelv							2	2
Ének-zene	2	1+1	2	2	2	2	1	1
Vizuális kultúra	1+1	2	2	2	2	2	1	1
Technika életvitel és gyakorlat	1+1	1+1	1	1+2	1+2	1+2	2+1	1+2
Informatika			1	1	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5	5	5	5	5
Osztályfőnöki					1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2	2	2	2	2
Régi maximális órakeret	25	25	25	27	28	28	31	31

A 2020-as NAT- hoz illeszkedő szabadon tervezhető órakeret elosztását lásd, a 125. oldalon lévő táblázatban.

A 2012-es NAT- hoz illeszkedő kerettanterv alapján, a tantárgyak óraszámaira tett ajánlását figyelembe véve, a **szabadon tervezhető órakeret elosztása tanulásban akadályozott, alsó tagozaton** a következő:

Tantárgy	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Rajz és vizuális kultúra			
Technika- életvitel- és gyakorlat	1 + 1	1 + 1	1 + 2
Ének-zene	1 + 1		
Magyar		6	
Matematika		3 + 1	
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2

A 2012-es NAT- hoz illeszkedő kerettanterv alapján, a tantárgyak óraszámaira tett ajánlását figyelembe véve, a **szabadon tervezhető órakeret elosztása tanulásban akadályozott, felső tagozaton** a következő:

Tantárgyak	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Technika- életvitel- és gyakorlat	1 + 2	2 + 1	1 + 2
Matematika	-	3 + 1	-
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2

Az értelmileg akadályozott tanulók tantárgyi rendszere óraszámai

Tantárgyak óraszámai a NAT alapján az értelmileg akadályozott tanulókat nevelő általános iskolák 1-8. évfolyam számára (a 2020-2021. tanévtől felmenő rendszerben alkalmazzuk az új NAT-nak megfelelő óraszámokat az 1. és 5. évfolyamokon).

Értelmileg akadályozott tagozat 1-8. évfolyamok tantárgyai és heti óraszámai 2020-as NAT alapján																
Az egyes évfolyamoknál a bal oldali óraszám a Nat kötelező óraszámát tartalmazza, a jobb oldali rovatba pedig a szabadon tervezhető órákat lehet bejegyezni.																
Heti óraszám/évfolyam	1.		2.		3.		4.		5.		6.		7.		8.	
Kommunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	4		4		4		4		4	1	4	1	5		5	
Olvasás-Írás (Magyar nyelv és irodalom)	2	1	2	1	3		3		4		4		2		2	
Számolás-mérés (Matematika)	2		2		2	1	2	1	3		3		3		3	
Állampolgári ismeretek (Történelem és állampolgári ismeretek)									1		1		1		1	
Hon- és népismeret (Történelem és állampolgári ismeretek)													1			
Etika (Történelem és állampolgári ismeretek)															1	
Önkiszolgálás (Egyéb)	2	1	2	1												
Életvitel és gyakorlat (Egyéb)					2	1	2	2	2	2	2	2	3	1	3	1
Játékra nevelés (Egyéb)	2		2		2		2									
Környezetismeret (Természettudomány és földrajz)									1		1		2		2	
Ének-zene (Művészetek)	2		2		2		2		2		2		2		2	
Ábrázolás-alkítás (Művészetek)	3		3		2		2		2		2		2	1	2	1
Digitális kultúra (Technológia)													1		1	
Mozgásnevelés (Testnevelés és egyészségfejlesztés)	5		5		5		5		5		5					
Testnevelés (Testnevelés és egyészségfejlesztés)													5		5	
Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)									1		1		1		1	
Kötelező alapóraszám																
Szabadon tervezhető óra		2		2		2		3		3		3		2		2
Összes tervezett óraszám	24		24		24		25		28		28		30		30	
Összesített óraszám	24		24		24		25		28		28		30		30	
Maximális órakeret	24		24		24		25		28		28		30		30	

NAT 2012								
Értelmileg akadályozott tagozat 1-8. évfolyamok tantárgyai és heti óraszámjai								
Heti óraszám/évfolyam	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Kommunikáció	4	4	4	4+1	4+1	4+1	5	5
Olvasás-írás	2+1	2+1	3+1	3	4	4	2	2
Számolás-mérés	2	2	2	2	3	3	3	3
Játékra nevelés	2	2	2	2				
Társadalmi ismeretek					1	1	2	2
Önkiszolgálás	2+2	2+2						
Életvitel és gyakorlat			2+2	2+3	2+3	2+3	3+2	3+2
Környezetismeret					1	1	2	2
Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2+1	2+1
Ábrázolás-alakítás	3	3	2	2	2	2	2+1	2+1
Információs eszközök használata							1	1
Mozgásnevelés	5	5	5	5	5	5		
Testnevelés							5	5
Szabadon tervezhető órakeret	3	3	3	4	4	4	4	4
Összesen	25	25	25	26	28	28	31	31

A 2012-es NAT- hoz illeszkedő kerettanterv alapján, a tantárgyak óraszámaira tett ajánlását figyelembe véve, a szabadon tervezhető órakeret elosztása az értelmileg akadályozott, alsó tagozaton a következő:

Tantárgy	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Számolás-mérés		2+ 1	2+ 1
Önkiszolgálás	2+1		
Olvasás-írás	2+ 1	3+ 1	
Életvitel és gyakorlati ismeretek		2+ 1	2+1
Kommunikáció	4+ 1	4+ 1	4+2
Szabadon tervezhető órakeret	3	3	4

A 2012-es NAT- hoz illeszkedő kerettanterv alapján, a tantárgyak óraszámaira tett ajánlását figyelembe véve, a szabadon tervezhető órakeret elosztása az értelmileg akadályozott, alsó tagozaton a következő:

Tantárgy	6. évf.	7. évf.	9. évf.
Életvitel és gyakorlati ismeretek	2+ 3	3+ 2	3+ 2
Kommunikáció	4+ 1	-	-
Ének-zene	-	2+ 1	2+ 1

Ábrázolás-alkítás	-	2+ 1	2+ 1
Szabadon tervezhető órakeret	4	4	4

A 2020-as NAT- hoz illeszkedő szabadon tervezhető órakeret elosztását lsd. a 128-129. oldalon lévő táblázatban.

Az autizmus spektrum zavarral élő tanulók tantárgyi rendszere, óraszámai

Az autizmus spektrum zavarral élő tanulók nevelése-oktatása során, az értelmileg- és tanulásban akadályozott tanulók számára készített kerettanterveket használjuk.

„A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve” alapján, „Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók iskolai nevelésének-oktatásának irányelvei” fejezetének figyelembevételével.

Minden autizmussal élő tanuló a Szakértői Bizottság javaslata alapján, a számára előírt tagozat tananyaga szerint halad. A helyi tantervünk készítése során figyelembe vettük a Autizmus Alapítvány által készített „Kerettanterv az értelmi fogyatékos tanulók számára” tanterv javaslatait. A 2011. évi köznevelési törvény 47.§ 4. pontjában meghatározza, hogy a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló neveléséhez és oktatásához mely feltételek szükségesek. Ebben megnevezi a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő a neveléshez és oktatáshoz szükséges speciális tanterv szükségességét.

Autizmus spektrum zavarral élő és tanulásban akadályozott tanulók esetén

Tantárgyak óraszámai a NAT alapján az autizmus spektrum zavarral élő, tanulásban akadályozott tanulókat nevelő általános iskolák **1-8. évfolyam** számára (a 2020-2021. tanévtől felmenő rendszerben alkalmazzuk az új NAT-nak megfelelő óraszámokat az 1. és 5. évfolyamokon).

Tanulásban akadályozott tagozat1-8. évfolyamok tantárgyai és heti óraszámai 2020. NAT szerint										
Az egyes évfolyamoknál a bal oldali óraszám a Nat kötelező óraszámát tartalmazza, a jobb oldali rovatba pedig a szabadon tervezhető órákat lehet bejegyezni.										
Heti óraszám/évfolyam	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.		
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	7	4	4	4	4		
Matematika	4	4	3	4	4	4	4	4		
Történelem					2	2	2	1		
Állampolgári ismeretek								1		
Hon- és népismeret					1	0	0	0		
Etika/hit és erkölcsan	1	1	1	1	1	1	1	1		
Környezetismeret			1	1	1					
Természettudomány					2	3	5	1	5	1
Kémia										
Fizika										
Biológia										
Földrajz										
Angol nyelv					0	0	2	2		
Ének-zene	2	2	2	2	2	2	1	1		
Vizuális kultúra	2	2	2	1	2	2	1	1		
Technika és tervezés	1	2	1	2	1	2	1	1	1	1
Digitális kultúra			1	1	1	1	1	1		
Testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5		
Osztályfőnöki (közösségi nevelés)					1	1	1	1		
Hittan egyházi intézményben										
Kötelező alapóraszám	22	22	22	23						
Szabadon tervezhető óra		2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összes tervezett óraszám	22	22	22	23	26	26	28	28	28	2
Összesített óraszám	24	24	24	25	28	28	30	30	30	
Maximális órakeret	24	24	24	25	28	28	30	30	30	
NAT 2012										
Tanulásban akadályozott tagozat 1-8. évfolyamok tantárgyai és heti óraszámai										
Heti óraszám/évfolyam	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.		
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6+1	7	4	4	4	4		

Matematika	4	4	3+1	4	4	4	4	4
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek					2	2	2	2
Hon- és népismeret					1			
Etika/hit és erkölcsstan	1	1	1	1	1	1	1	1
Környezetismeret	2	2	2	2				
Természetismeret					2	2	4	4
Kémia								
Fizika								
Biológia								
Földrajz						1	1+1	2
Angol nyelv							2	2
Ének-zene	2	1+1	2	2	2	2	1	1
Vizuális kultúra	1+1	2	2	2	2	2	1	1
Technika életvitel és gyakorlat	1+1	1+1	1	1+2	1+2	1+2	2+1	1+2
Informatika			1	1	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5	5	5	5	5
Osztályfőnöki					1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2	2	2	2	2
Régi maximális órakeret	25	25	25	27	28	28	31	31

A 2020-as NAT- hoz illeszkedő szabadon tervezhető órakeret elosztását lsd. a 133. oldalon lévő táblázatban.

A 2012-es NAT- hoz illeszkedő kerettanterv alapján, a tantárgyak óraszámaira tett ajánlását figyelembe véve, a **szabadon tervezhető órakeret elosztása** autizmus spektrum zavarral élő, **tanulásban akadályozott, alsó tagozaton** a következő:

Tantárgy	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évf.
Rajz és vizuális kultúra			
Technika életvitel és gyakorlat	1 + 1	1 + 1	1 + 2
Ének-zene	1 + 1		
Magyar		6	
Matematika		3 + 1	
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2

A 2012-es NAT- hoz illeszkedő kerettanterv alapján, a tantárgyak óraszámaira tett ajánlását figyelembe véve, a **szabadon tervezhető órakeret elosztása** autizmus spektrum zavarral élő, **tanulásban akadályozott, felső tagozaton** a következő:

Tantárgyak	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Technika életvitel és gyakorlat	1 + 2	2 + 1	1 + 2
Matematika	-	3 + 1	-
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2

Autizmus spektrum zavarral élő és értelmileg akadályozott tanulók esetén

Tantárgyak óraszámai a Nat alapján az autizmus spektrum zavarral élő, értelmileg akadályozott tanulókat nevelő általános iskolák **1-8. évfolyam számára** (a 2020-2021. tanévtől felmenő rendszerben alkalmazzuk az új Nat-nak megfelelő óraszámokat az 1. és 5. évfolyamokon).

Értelmileg akadályozott tagozat 1-8. évfolyamok tantárgyai és heti óraszámai 2020-as Nat alapján																
Az egyes évfolyamoknál a bal oldali óraszám a Nat kötelező óraszámát tartalmazza, a jobb oldali rovatba pedig a szabadon tervezhető órákat lehet bejegyezni.																
Heti óraszám/évfolyam	1.		2.		3.		4.		5.		6.		7.		8.	
Kommunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	4		4		4		4		4	1	4	1	5		5	
Olvasás-Írás (Magyar nyelv és irodalom)	2	1	2	1	3		3		4		4		2		2	
Számolás-mérés (Matematika)	2		2		2	1	2	1	3		3		3		3	
Állampolgári ismeretek (Történelem és állampolgári ismeretek)									1		1		1		1	
Hon- és népismeret (Történelem és állampolgári ismeretek)													1			
Etika (Történelem és állampolgári ismeretek)															1	
Önkiszolgálás (Egyéb)	2	1	2	1												
Életvitel és gyakorlat (Egyéb)					2	1	2	2	2	2	2	2	3	1	3	1
Játékra nevelés (Egyéb)	2		2		2		2									
Környezetismeret (Természettudomány és földrajz)									1		1		2		2	
Ének-zene (Művészetek)	2		2		2		2		2		2		2		2	
Ábrázolás-alkítás (Művészetek)	3		3		2		2		2		2		2	1	2	1
Digitális kultúra (Technológia)													1		1	
Mozgásnevelés (Testnevelés és egészségfejlesztés)	5		5		5		5		5		5					
Testnevelés (Testnevelés és egészségfejlesztés)													5		5	
Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)									1		1		1		1	
Kötelező alapóraszám																
Szabadon tervezhető óra		2		2		2		3		3		3		2		2
Összes tervezett óraszám	24		24		24		25		28		28		30		30	
Összesített óraszám	24		24		24		25		28		28		30		30	
Maximális órakeret	24		24		24		25		28		28		30		30	

NAT 2012								
Értelmileg akadályozott tagozat 1-8. évfolyamok tantárgyai és heti óraszámjai								
Heti óraszám/évfolyam	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Kommunikáció	4	4	4	4+1	4+1	4+1	5	5
Olvasás-írás	2+1	2+1	3+1	3	4	4	2	2
Számolás-mérés	2	2	2	2	3	3	3	3
Játékra nevelés	2	2	2	2				
Társadalmi ismeretek					1	1	2	2
Önkiszolgálás	2+2	2+2						
Életvitel és gyakorlat			2+2	2+3	2+3	2+3	3+2	3+2
Környezetismeret					1	1	2	2
Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2+1	2+1
Ábrázolás-alakítás	3	3	2	2	2	2	2+1	2+1
Információs eszközök használata							1	1
Mozgásnevelés	5	5	5	5	5	5		
Testnevelés							5	5
Szabadon tervezhető órakeret	3	3	3	4	4	4	4	4
Összesen	25	25	25	26	28	28	31	31

A 2012-es NAT- hoz illeszkedő kerettanterv alapján, a tantárgyak óraszámaira tett ajánlását figyelembe véve, a **szabadon tervezhető órakeret elosztása az autizmus spektrum zavarral élő, értelmileg akadályozott, alsó tagozaton** a következő:

Tantárgy	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Számolás-mérés		2+1	2+1
Önkiszolgálás	2+1		
Olvasás-írás	2+1	3+1	
Életvitel és gyakorlati ismeretek		2+1	2+1
Kommunikáció	4+1	4+1	4+2
Szabadon tervezhető órakeret	3	3	4

A 2012-es NAT- hoz illeszkedő kerettanterv alapján, a tantárgyak óraszámaira tett ajánlását figyelembe véve, a **szabadon tervezhető órakeret elosztása az autizmus spektrum zavarral élő, értelmileg akadályozott, alsó tagozaton** a következő:

Tantárgy	6. évfolyam	7. évfolyam	9. évfolyam
Életvitel és gyakorlati ismeretek	2+3	3+2	3+2
Kommunikáció	4+1	-	-
Ének-zene	-	2+1	2+1
Ábrázolás-alakítás	-	2+1	2+1
Szabadon tervezhető órakeret	4	4	4

A 2020-as NAT- hoz illeszkedő szabadon tervezhető órakeret elosztását lásd a 135-136. oldalon lévő táblázatban.

A választott kerettanterv megnevezése

Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulókat oktató nevelési-oktatási intézmények számára, amely a 2020. évi NAT mellékleteként jelent meg. Az 1. számú melléklet tartalmazza.

A tanórán kívüli foglalkozások

Intézményünk a tanórai foglalkozások mellett tanulók érdeklődése, igényei, szükségletei szerint tanórán kívüli foglalkozásokat szervez. A tanórán kívüli foglalkozások tartását a tanulók közössége, a szülői szervezetek, továbbá a szakmai munkaközösségek is kezdeményezhetik az igazgatónál.

A tanórán kívüli foglalkozások formái intézményünkben

- szakkörök
- felzárkóztatás, korrepetálás
- tehetséggondozás
- szakmai versenyekre felkészítő foglalkozások
- tanulmányi és sportversenyek
- kulturális rendezvények (színházlátogatások, múzeumlátogatások)
- könyvtárlátogatás
- tanulmányi kirándulások
- diáknap
- gyógytestnevelés

Szabadon választott tanórán kívüli foglalkozások szervezése, a részvétel feltételei:

A tanórán kívüli foglalkozásokra való tanulói jelentkezés határideje az adott tanévben szeptember vége. A jelentkezés az adott tanévre szól.

A tanórán kívüli foglalkozásokra való tanulói jelentkezés –a felzárkóztató foglalkozások kivételével – önkéntes. A felzárkóztató foglalkozásokon résztvevő tanulókat képességeik, tanulmányi eredményeik alapján a szaktanárok jelölik ki.

A foglalkozásokat a rendelkezésre álló órakereten belül úgy kell szervezni, hogy azok ne akadályozzák a tanítási órák megtartását.

A tanórán kívüli foglalkozások megszervezését (a foglalkozások megnevezését, heti óraszámát, a vezető nevét, működésének időtartamát) minden tanév elején az iskola tantárgyfelosztásában rögzíteni kell. A tanórán kívüli foglalkozások megszervezésénél a tanulói, szülői, nevelői igényeket a lehetőségek szerint figyelembe kell venni.

A tanórán kívüli foglalkozások vezetőit az igazgató bízta meg. Tanórán kívüli foglalkozást vezethet az is, aki nem az iskola pedagógusa.

További szempontok:

Az iskola a tehetséges tanulók fejlődésének elősegítése érdekében tanulmányi, sport és kulturális versenyeket, vetélkedőket szervez. A versenyek megszervezéséért, a résztvevő tanulók felkészítéséért a szakmai munkaközösségek, illetve a szaktanárok a felelősek.

Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elve

Iskolánkban a nevelő-oktató munka során a pedagógusok olyan taneszközöket (tankönyv, munkafüzet, stb.) használnak a tananyag feldolgozásához, melyeket a 16/2013. (II.28.) EMMI rendelet előírásai alapján hivatalosan tankönyvvé nyilvánítottak, a hivatalos tankönyvjegyzékben szerepelnek. A pedagógus módszertani szabadságának figyelembevételével mellett a tankönyv választása a gyermekeink értelmi szintjének megfelelő módon történik.

A Köznevelési törvény 46.§ (5) bekezdése szerinti térítésmentes tankönyvellátást a 97.§ (22) bekezdés előírása alapján első alkalommal a 2013/2014. tanévben az első évfolyamra beiratkozott tanulók számára, ezt követően felmenő rendszerben biztosítjuk

A kiválasztás elvei:

- fedje le a helyi tanterv a kerettanterv által előírt tananyagot
- legyen megfelelő a tartalmi kidolgozása
- legyen életkorak megfelelő
- az önálló tanulásra teremtse lehetőséget
- legyen motiváló, kreativitást fejlesztő, tevékenykedtető
- legyen nyelvezete érthető
- legyen a kivitelezése, a betűk nagysága megfelelő
- egyéb taneszközök esetében elsődleges szempont, hogy a gyerekek életkori sajátosságainak megfelelő, tevékenykedtető legyen

A tankönyvválasztás további szempontjai:

- Tankönyvcsaládból tanuljanak a tanulók, hogy a tananyag egymásra épülése biztosított legyen.
- A tankönyv kiválasztásánál minden esetben törekszünk a családok anyagi helyzetét figyelembe venni a nem tankönyvnek számító segédanyagok tekintetében.
- Tanulóink a tankönyveiket alanyi jogon térítésmentesen kapják, igyekszünk tartós könyveket használni, ahol ez lehetséges és ezeket a könyvtárba bevételezve biztosítjuk a későbbiekben.
- A kerettanterv irányelveinek feleljen meg.
- A taneszközök kiválasztásának sajátos elvei az autista csoportokban:
- A tanulók számára a speciális szükségleteknek megfelelően egyénre szabottan kell megválasztani a tankönyveket és a taneszközöket. A tankönyvlistán szereplő tankönyvek közül az ép és a fogyatékos tanulók számára készültek egyaránt felhasználhatók.
- A tankönyvek, munkafüzetek, egyéb segédletek legyenek konkrét tartalmúak, jól variálhatók, áttekinthetők, tartalmazzanak minél több valóság-hű képet. Szükségessé válhat, hogy a pedagógusok saját kezűleg készítsék el a taneszközöket. Az egyes tantárgyak tanítása során a mindennapi életben előforduló valóságos tárgyakat kell használni. Fontos szempont, hogy az alkalmazott eszközök biztonságosak legyenek.

A NAT-ban meghatározott pedagógiai feladatok megvalósításának részletes szabályai

Kulcskompetenciák fejlesztése

A kompetencia azt a képességet jelenti, amelynek birtokában a komplex feladatokat adott kontextusban sikeresen oldjuk meg. A fogalom magába foglalja az ismeretek mobilizálását, a kognitív és gyakorlati képességeket a szociális és magatartási komponenseket és attitűdöket, az érzelmeket, valamint az értékeket is. Kiemelt jelentőségűek azok a kompetenciák, amelyekre minden egyénnek szüksége van, hogy személyiségét kiteljesíthesse és fejleszthesse, be tudjon illeszkedni a társadalomba és foglalkoztatható legyen. A későbbiekben, az egész életen át tartó tanulás során mindenféle tanulás alapját ezek a kompetenciák képezik. Az oktató-nevelő munka során ezeknek megalapozására törekszünk.

A kulcskompetenciák fejlesztésének területei a szervezeti egységek helyi tantervében találhatóak, a NAT által meghatározottak szerint, az irányelvekben szabályozottak beépítésével. A kulcskompetenciákat a kötelező oktatás és képzés alatt kell elsajátítani.

A különböző képességprofilal rendelkező diákok alapkompenciái:

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók esetében az alapkompenciák fejlesztésekor is igen nagy egyéni eltérésekkel kell számolni, nem csupán a tipikus kortársakhoz képest, hanem a célcsoporton belül is.

Az alapkompenciák megszerzése és megszilárdulása jellemzően tágabb időkeretben valósul meg, mint a tipikus kortársak esetében. Az alapkompenciák fejlesztése is az egyéni felmérésen alapuló egyéni fejlesztési terv szerint történik.

Feltétlenül szükséges a megszerzett ismereteket valós élethelyzetekben alkalmazni. Az írott és beszélt nyelv funkcionális használatának elsajátítása kulcsfontosságú, annak spontán fejlődése nem elvárható.

A szociális kommunikáció és a rugalmas gondolkodás minőségi sérülése akadályozza a nyelv és beszéd rugalmas, funkcionális használatát, az absztrakt szimbólumok rugalmas kezelését. A pozitív attitűd kialakításához sikerélményt nyújtó, egyénre szabott tanulási helyzetek kialakítása szükséges.

A tanulás kompetenciái

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók esetében minden esetben egyénileg azonosítjuk a hatékony és önálló tanuláshoz szükséges feltételek meglétét, majd a felmérés alapján egyéni fejlesztési célokat tűzünk ki. A szükséges feltételek közül a sérülés természete miatt általában számolni kell a gyenge vagy sérült motivációval, az énkép, önismeret hiányával, töredékességével. A tanulás tanítása során alapvető fontosságú arra alapozni, hogy a tanuló mely ismeretek, tudások, képességek birtokában van, illetve milyen kialakulóban lévő készségekre építhetünk. Az önállóság elősegítésének egyik fontos módszertani eszköze az élő nyelv és a szociális közvetítés helyettesítése, kiegészítése egyénre szabott vizuális környezeti támpontokkal. Az informatikai eszközök egyénre szabott alkalmazása ugyancsak elősegíti a fejlődést.

A NAT által meghatározott ismeretek e területen is az egyéni képességektől függően sajátíthatók el. A munkavállaláshoz szükséges képességek fejlesztése prioritást kap az érintett tanulók iskolai nevelés-oktatása során. Az autizmussal élő tanulók között lehetnek olyan, az autizmus mellett értelmi fogyatékossággal is küzdő gyermekek, akik nem vagy kortársaiknál jóval később sajátítják el az írást, olvasást, számolást, ill. az IKT-eszközök használatát. Az értelmi és nyelvi képességektől függetlenül hiányozhatnak a hatékony és önálló tanulás egyes feltételei: a tartós, irányítható figyelem, a motiváció, a tanulás céljának, jelentőségének megértése. Hiányozhatnak a csoportos helyzetben való tanulás kognitív és viselkedéses feltételei, ezért szükség lehet az új ismeretek egyéni helyzetben való tanítására. A tanulás iránti pozitív attitűd gyakran csak a saját érdeklődési kör esetében jelenik meg, egyébként számolnunk kell az újdonságokkal szembeni ellenállásra.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

A fejlesztés fő célterülete a kommunikáció, mint a kapcsolatteremtés és fenntartás, valamint az információcsere eszköze. Az alapvető probléma nem a beszéd hiánya vagy fejlődési zavara, hanem a kommunikációs szándék, illetve a kommunikációs funkciók megértésének sérülése. Minden autisztikus gyermeknél – függetlenül verbális képességeik színvonalától – elsődleges cél az egyén képességszintjé-

nek megfelelő kommunikatív kompetencia megteremtése. A cél eléréséhez szükség lehet alternatív kommunikációs eszközrendszerek alkalmazására.

Az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermekek esetében a kommunikációs képességek fejlődése és a nyelvelsajátítás folyamata minőségileg eltér a tipikusan fejlődő kortársakétól. A fejlődési zavar kihat a szókincs, jelentés, nyelvtan és nyelvi funkciók elsajátítására, rugalmas alkalmazására. Hiányozhatnak vagy sérülhetnek azok a képességek, melyek lehetővé teszik a helyzetnek megfelelő személyközi kommunikációt és a nyelvi úton történő ismeretszerzést. Különösen nehezített az élő nyelv és szociális közvetítés útján való tanulás. A kommunikációs képességek sérülése és a kompenzáció lehetősége egyénenként mérendő fel, a fejlődési zavar spektrum jellege, az egyéni képességek és tünetek nagyfokú változatossága miatt.

A digitális kompetenciák

Az IKT-eszközök lehetőséget nyújtanak az élő nyelv és a szociális közvetítés helyettesítésére, a kölcsönös kommunikáció segítésére, az önálló ismeretszerzésre. A későbbi munkavállalás szempontjából is szerepe lehet az informatikának, mivel számos tanuló mutat érdeklődést e terület iránt.

Az IKT alkalmazása egyedülálló lehetőséget jelent az autizmussal élő tanulók számára, a kommunikációs akadálymentesítés, a tanulás és későbbi munkalehetőségek tekintetében egyaránt, sokan közülük pedig kifejezetten tehetségesek az IKT alkalmazásában. Az érintett tanulók esetében azonban kiemelten fontos a lehetséges veszélyek megelőzése. Fokozottan veszélyeztetettek azzal kapcsolatban, hogy függővé váljanak a számítógép és az internet használata során. Szociális-kommunikációs sérülésük miatt nehézséget jelenthet számukra az IKT interaktív használattal összefüggő veszélyeinek felismerése, elkerülése, valamint a rendelkezésre álló információk közötti kritikus válogatás.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A kvantitatív és kvalitatív adatok összegyűjtése, rendszerezése, az információk különböző logikai eljárásokkal történő átalakítása, értelmezése és elemzése az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók erőssége lehet. Nehézséget jelenthet ugyanakkor az adatok értelmezése, a rugalmas problémamegoldás és az információk alkalmazása a mindennapi életben.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A személyes és társas kompetenciák explicit tanítása az autizmusspecifikus fejlesztés kulcsterülete. A sikerélményeket biztosító, a tanuló érdeklődését és motivációját fenntartó oktatási környezet kialakítása kulcsszerepet játszik a reális önértékelés és pozitív énkép kialakításában.

Hangsúlyos szerepet kap a saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok megismerttetése, a saját viselkedés kontrolljának, a kooperációnak, a szociális normáknak a direkt tanítása, mivel azok intuitív megértésére, spontán elsajátítására korlátozottan számíthatunk. Elsődleges az érzelmi biztonság megteremtése, a pozitív, reális énkép és önértékelés támogatása, a fejlődési zavarral gyakran együtt járó szorongás megelőzése, oldása.

A helyes étkezési, alvási, önápolási szokások, a rendszeres mozgás iránti igény kialakítása szintén prioritást kap az egyéni fejlesztési tervben.

A saját testtel, sexualitással, nemiséggel és emberi kapcsolatokkal összefüggő ismeretek, viselkedési normák direkt tanítása ugyancsak prioritást kell, hogy élvezzen, mivel a szociális megértés sérülése e területet speciálisan nehezíti.

Előtérbe kerül az önismeret és a közvetlen szociális környezet megismerése, a társas viselkedés szabályainak direkt tanítása, ismerete, betartása. A történelmi időszemléletet, képzelőerőt, valamint az elvont, szociális jelentést hordozó fogalmak megértését kívánó tartalmak elsajátítása általában nehézséget jelent.

A szociális és állampolgári kompetencia körébe tartozó ismeretek, képességek és attitűdök teljes körű elsajátítása mélyebb szociális megértést feltételez. Mivel az autizmus spektrumzavarok lényegi jellemzője a szociális megértés sérülése, az érintett tanulók esetében elsősorban a tények, ismeretek, együttélési szabályok elsajátítása kap prioritást.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A Nat által meghatározott ismeret, készség és attitűd az egyéni képességektől függően sajátítható el. A művészetek sokoldalúan segíthetik az autizmusspecifikus egyéni fejlesztést. A művészeti tevékenységek a szabadidő tartalmas eltöltésében is jelentős szerepet játszanak. Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók között lehetnek kiemelkedő zenei, rajz- vagy egyéb művészi tehetséggel bíró gyermekek.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Az autizmusban azonosított kognitív sérülések jellege miatt (végrehajtó működések zavara, naiv tudatelméleti sérülés) e kompetencia fejlesztésekor általában sokféle képesség, készség célzott, egyénre szabott, intenzív fejlesztésére van szükség. A szükséges képességek többsége (pl. tervezés, szervezés, irányítás, hatékony kommunikáció, csapatmunka, kreativitás) az autizmussal élő tanulók esetében sérült, illetve hiányozhat.

A Nat által meghatározott ismeretek, képességek, attitűdök az egyéni képességektől függően sajátíthatók el. A képességek terén a típusos nehézségek mellett szintén nagy egyéni különbségek mutatkoznak az autizmus spektrumán. A felnőttkori munkavállalásra való felkészítés, az egyén erősségeihez illeszkedő foglalkozások körének meghatározása prioritást kap.

Az értelmileg akadályozott tanulók

Egyénileg nagyon eltérő képességprofilja miatt a Nat kulcskompetenciáinak fejlesztése is egyéni, individualizált módon valósulhat meg. Mindazonáltal a fejlesztésnek vannak olyan átfogó elemei, amelyeknek egységesen érvényesülniük kell.

Kiindulási alap a kognitív fejlesztés, amely meghatározza a többi területen való sikerességet is. Ugyanakkor nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy az egyes kompetenciaterületek nem elszigetelten, hanem kölcsönhatásban jelennek meg és fejlődnek.

Az értelmileg akadályozott tanulók nevelését, oktatását, a köznevelésben eltöltött egész idejét áthatja az alapkompentenciák fejlesztése. Abban az esetben, ha ezen kompetenciák valamelyike nem vagy nehezen fejleszthető a szokásosnak tekinthető célkitűzések mentén (pl. verbális önkifejezés, szövegértő olvasás), az egyén képességeihez igazodó korrekciós-terápiás támogatásra van szükség (pl. kiemelten sok közvetlen tapasztalatszerzés, augmentatív kommunikáció). Ahol a speciális módszerek sem vezetnek eredményre, kompenzációt kell biztosítani (pl. alternatív kommunikáció, képes napirend, speciális markírozás, vagyis az egyén számára jól értelmezhető és követhető vizuális jelzések, piktogramok, iránymutatók, vezetőcsíkok elhelyezése, felfestése a téri tájékozódáshoz – lásd még 2.1 „Nevelési és oktatási alapelvek”). Elengedhetetlen a korábban részletezett személyre szabott, egyéni felméréseken alapuló tanulási utak meghatározása és tágabb időkeretbe helyezése.

A tanulás kompetenciái

A Nat-ban meghatározott kapcsolódó ismeret, készség és attitűd kialakulása részlegesen várható el értelmi akadályozottság esetén. Ez távlati, ideális célkitűzésként értelmezhető, és a fejlesztést kis lépésekre, részcélokra kell bontani, az egyes tanulók képességstruktúrájához igazodva (v.ö. önállósági szintek, differenciálás leírásával). Különös figyelmet kell fordítani a motiváció kialakítására, illetve fenntartására, az én-tudatosságra, a saját értékek és lehetőségek felismerésének fejlesztésére. Elsődleges cél a szűkebb, majd tágabb környezetben való eligazodás, a közösségi részvétel különféle szerepköreire való felkészülés, a minél önállóbb életvitel kialakítása.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

A kommunikációs kompetenciák fejlesztése általános, tág értelmezésben megfeleltethető a Nat vonatkozó célkitűzéseinek. Nélkülözhetetlen az információ befogadásához, az elemi gondolkodási műveletek hatékony működéséhez. Elsődleges a kommunikációs szándék felkeltése/fenntartása, a kommunikációs csatornák hatékony alkalmazása mind a megértés és információszerzés, mind az önkifejezés tekintetében. Mivel a társas helyzetek, kapcsolatok alapja, a szociális készségek fejlesztése szempontjából is kiemelten fejlesztendő terület. A más nyelvekkel való ismerkedés opcionális, sok értelmileg akadályozott tanuló esetében nem megvalósítható. Néhányan azonban rendelkezhetnek a szükséges alapképességekkel, és általános adottságaikhoz képest jó nyelvsajátítási képességük lehet.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák alapjaiban megfeleltethető a Nat elvárásainak. A készségszintben, illetve a támogatási szükségletben lehetnek jelentős egyéni eltérések. A hamis információk kiszűrése, valamint a lehetséges visszaélések elkerülése érdekében fokozottan figyelmet kell fordítani a „gyanús”, „bizonytalan” internetes tartalmak felismerésére, a megfelelő kapcsolati személytől való segítségkérésre, a támogatott döntéshozatal gyakorlására. A verbális kommunikációra képtelen tanulók esetén helyettesítő/ki egészítő jelleggel egyaránt alkalmazunk különféle IKT-eszközöket.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A gondolkodás kompetenciái megfelelően adaptálva jól értelmezhető az értelmileg akadályozott tanulóakra is. Különös figyelmet kell fordítani a meglévő képességek fejlesztésére, a látókör szélesítésére (v.ö. 1. A középsúlyos értelmi fogyatékos tanuló), az elemi kritikai érzék, óvatosság alakítására, miközben meg kell tartani / ki kell alakítani a környezet iránti nyitottságot, kíváncsiságot is. Alapcél az egyszerű logikai összefüggések felismerése, az ismeretek minél rugalmasabb, eltérő kontextusokban való hatékony előhívása és alkalmazása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

Az értelmileg akadályozott ember számára kiemelten fontos terület, mivel nagy valószínűséggel hosszú távon, egész életén át valamilyen közösségi ellátásban fog részesülni. Az egyéni és közösségi javakat szolgáló tevékenységek, készségek gyakorlása a személyes jóllétnek is egyik alappillére. A saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok ismerete, a viselkedésszabályozás alapjai, az együttműködési készség (ki)alakítása, a társas kapcsolatok szabályrendszerének megismerése kiemelten fejlesztendő. Cél a harmonikus, reális önértékeléssel, pozitív énképpel rendelkező személyiség kibontakoztatása. Fontos a helyes önellátási-önkiszolgálási szokások (beleértve a napirend, az egészséges életmód), a tanuló önmaga és környezete iránti igényesség kialakítása. Kiemelten fontos, hogy a tanuló érdeklődéséhez, igényeihez mérten megfelelő nemi és szexuális nevelést biztosítsunk, mint az önazonosság, éntudatosság integráns része. Mint minden nevelésben, kisebb korban a szokások kialakítása van inkább előtérben, de az értelmileg akadályozott tanulóknál is fontos, hogy fokozatosan megtanulják az önálló felelősségvállalást. Ennek kardinális kérdése, hogy a tanuló felismerje a lehetőségek és lehetséges következmények közötti összefüggéseket, tudja, hogy mit jelent a következmények vállalása, és felismerje, hogy mikor van szüksége segítségre a lehetséges következmények feltárásában (támogatott döntéshozatalra való felkészítés). Ez leginkább konkrét élethelyzetekhez, eseményekhez kötötten valósulhat meg.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A Nat leírásában foglaltak megvalósulásában nagyobb szerep jut az érzelmi alapú megközelítésnek. A kreativitás, az alkotótevékenység sok értelmileg akadályozott ember számára az önkifejezés alapvető eszköze. Ennek elemei épülnek be a felnőttkori foglalkozásterápiás tevékenységekbe is. Sok esetben ez a szabadidő tartalmas eltöltésének egyik módja lehet. Külön figyelmet kell szentelni e téren a kiemelkedően teljesítő tanulók tehetséggondozására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A vonatkozó kompetenciák megfelelően adaptált értelmezésben megfeleltethetők a Nat leírásának. Elsődleges a pályaorientáció: adjuk meg a lehetőséget, hogy a tanuló különféle területeken próbálja ki magát. Ezáltal felszínre kerülhetnek erősségei, egyben érdeklődésének megfelelő elfoglaltságot végezhet. Fejlesztendő területek a kitartás, a munkafegyelem, az adott tevékenység jelentőségének belátása, a munkavállalói szerepkörhöz igazodó viselkedési normák gyakorlása. Ettől elválaszthatatlan, hogy a tanuló tisztában legyen az alapvető jogokkal, amelyek munkavállalóként megilletik. A különféle eszközök, nyersanyagok, munkafolyamatok célirányos megismertetése is szükséges. Tudatossá kell tenni a különbséget a precíz teljesítményelvárás és a kreativitás, az alternatív megoldások lehetőségei között.

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók integrált (inkluzív) és a gyógypedagógiai intézményekben megvalósuló nevelése

A kiemelt kompetenciaterületek fejlesztése az **enyhe értelmi fogyatékos tanulók** integrált (inkluzív) és a gyógypedagógiai intézményekben megvalósuló nevelési formáiban egyaránt fontos nevelési-oktatási elvárásaként jelenik meg. Ennek biztosítása elengedhetetlen a társadalmi integráció szempontjából, s különös hangsúlyt kap az önálló életvezetés, a munka világába való beilleszkedés érdekében.

Az alapkompenciák teszik lehetővé a többi kompetenciaterület fejlesztését. Ezáltal a tanulók használható tudáshoz jutnak, ami kiemelten fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében is. Az írás, olvasás, számolás, a térben és időben való tájékozódás, valamint az IKT-eszközök alapszintű használata lehetővé teszi, hogy az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képes legyen önálló ismeretszerzésre. Fontos a tanuló pozitív viszonyulásának kialakítása a feladatokhoz és az élethelyzetekhez. Ezen feltételek megteremtése az egész nevelési folyamaton végighúzódik.

A tanulás kompetenciái

A hatékony, önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni, amit az alapkompenciák biztosítanak. A tanulót támogatni kell abban, hogy megtalálja saját érdeklődési körét, hogy minél több tanulási technikát megismerjen, és ezek alapján képessé váljon majd saját tanulási stratégia kialakítására. Segíteni kell a tanulót abban, hogy lehetősége legyen a metakogníció (gondolkodásról való gondolkodás) gyakorlására, tudatos alkalmazására, a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítására.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a közlés és befogadás szóbeli ágát javasolt a középpontba állítani. Az anyanyelv elsajátítása során – a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett – alapelv, hogy esetükben a nyelvsajátítás lényegi módja nem az elszigetelt nyelvi jelenségek oktatása, hanem az a folyamat, amelyben az ember nyelvileg fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit. Az anyanyelv tanításában csak az a fejlesztő tevékenység hozhatja meg a kívánt eredményt, amely (az egyén képességének és beszédállapotának figyelembevételével) a beszédnek, mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a „nyelvet” funkcióinak (kifejező, informáló, felhívó) megfelelően, elemi formáiban (közlés, megbeszélés, rábeszélés) és alaptípusaiban (élőbeszéd, írott beszéd) gyakoroltatja és alkalmaztatja.

Az idegen nyelvi kommunikáció, mint kiemelt kompetenciaterület az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésében egyénileg differenciált tananyagstruktúrát igényel. A hallási észlelés, a figyelem, az emlékezet fokozott fejlesztése mellett a célokat a tanulók szükségletei határozzák meg. A sikeres kommunikáció érdekében szükség van a nagyobb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra, a játékos helyzetekben történő megvalósításra, a helyzetgyakorlatokra.

Törekedni kell a digitális technológia kínálta eszközök, lehetőségek kommunikációs célú alkalmazására.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák elsajátítása, felhasználói szintű alkalmazása az esélyegyenlőség megteremtése és a minél önállóbb életvitel támogatása szempontjából is kiemelkedő jelentőségű. Az online zaklatás gyakori megjelenése miatt a tanulóknak ismerniük kell a biztonságos eszközhasználatot, valamint a digitális tartalmak létrehozásával kapcsolatos etikai szabályokat is. A munka, a szabadidő és a tanulás egész életen át ívelő folyamataiban a digitális eszközök használata, az így megszerzett információk feldolgozása és alkalmazása is a digitális kompetenciákat igényli. A tanulók számára fontos a megbízható információk, az online biztonság, a digitális eszközök társadalmilag elfogadott formáinak alkalmazása a kommunikáció során, illetve azok alapvető szabályainak ismerete a társadalomban való részvétel érdekében.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai kompetencia fejlesztése során lehetőség nyílik a problémamegoldó gondolkodás, valamint a kognitív képességek fejlesztésére. A matematikai kompetencia fejlesztésével az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képessé válik a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezésére, valamint a tapasztalatok útján megszerzett tudás praktikus felhasználására a mindennapi élet különböző területein. Ez úgy érhető el, hogy a tanulás-tanítás folyamatában döntően a mindennapok során létrejött helyzetekben ismertetjük meg a matematikai tartalmakat. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt, a konkrét élethelyzetekhez kötött tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása, valamint a mindennapokban használható tudás biztosítása. A természettudományos kompetencia fejlesztése során az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világgép kialakítása a feladat.

Fontos a mindennapi életet érintő, konkrét tényeken, tapasztalatokon alapuló egyszerű következtetések levonásának és az erre alapozott döntéshozatalnak a tanítása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanulókat támogatni kell a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Az eltérő képességeknek megfelelően fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmi-gazdasági helyzet adta kihívásokra (változó egyéni szerepkör, érdekérvényesítés, tulajdonviszonyok). A tanulóknak ismereteket kell szerezniük a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás, valamint – az egyéni képességeket figyelembe véve – a rövidebb és hosszabb távú élethelyzetek tervezése kapcsán.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók felkészülnek a közügyekben való aktív részvételre. A társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái fejlesztése során – a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit figyelembe véve – a tartalmakat sajátélményű tevékenységek formájában gyakoroltatva kell biztosítani. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést, a felelős társadalmi részvételt.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az eredetiség és ötletgazdagság, a divergens gondolkodás, a kíváncsiság és az alkotókedv nem csak az intellektuális tényezők függvénye, ezen a területen nagy szerepe van a motivációnak és az érzelmeknek is. Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés, a nyitottság, az értékítélet kialakítása.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A munkavállalói és innovációs kompetenciákhoz szükséges ismeretek, képességek és attitűdök alakítása, formálása a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe véve lehetséges. A tanulási-tanítási folyamatban az enyhe értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait. A munkavégzésre való szocializálás, a munkavállalói magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, az önálló életvezetés megalapozása a társadalmi beilleszkedés fontos eleme.

Súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók nevelése

A Nemzeti alaptantervben meghatározott tanulási és nevelési célok, kompetenciaterületek a **súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók** nevelése, oktatása, fejlesztése során úgy értelmezhetők, hogy azok a tanulók személyiségállapotához igazítottan, elsősorban a szükséges képességek és készségek megalapozása, kialakítása útján valósulnak meg. Ennek során az alábbiakat szükséges figyelembe venni.

Testi és lelki egészségre nevelés

A testi és lelki egészség a személyes életminőség és jóllét egyik meghatározó eleme. A súlyos és halmozottan fogyatékos emberek életében a károsodások komplex együttese, valamint ezek pszichofizikai kihatásai alapvető módon befolyásolják az életvezetést és az életkilátásokat, hiszen a meglévő szükségletek kielégítésének eszköztára csak korlátozottan áll rendelkezésre. A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók pedagógiájának – különösen a fejlesztő nevelés-oktatás kezdetén – központi feladata az alapszükségletek kielégítése, a jó testi és lelki közérzet megteremtése, amelynek minden eleme az iskolai nevelés-oktatás alapvető, pedagógiai jelentőséggel bíró feladata is. Magában foglalja az elemi szükségletek kielégítését (a fejlesztési folyamatba épített ápolási és gondozási tevékenységeket), a megfelelő testi és pszichés közérzet kialakulásának támogatását, az emberi alapszükségletek elismerését az élet minden területén. Hozzá tartozik az e szükségletek megélését és differenciált kielégítését szolgáló alapfeltételek megteremtése, kielégítésük kommunikatív, pedagógiai és terápiás elősegítése, az önállóságra és az egészséges életmódra nevelés feladatainak programba építése.

Önismeret és a társas kultúra fejlesztése, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés

Az énkép, az önismeret kialakulása és a környezet fokozatos megismerése

A személyiség fejlődésének és kibontakozásának alapfeltétele, hogy a tanulóknak kialakulhasson az identitástudat, önmagukat autonóm személyként, az emberi és dologi világ aktív résztvevőjeként tapasztalják meg. A személyes identitás elsőként a test megéléséhez, differenciált érzékeléséhez és észleléséhez, a saját személyiségnek a másiktól való elkülönítéséhez, önmaga egyedi, autonóm személyként való megtapasztalásához kötődik. Az önazonosság kialakulásában mindezen túl meghatározó szerepet játszanak a személyes élmények és történések, amelyek az érintett személy egyedi élettörténetének alkotóelemeit adják. A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók esetében az identitás kialakulásának pszichofizikai feltételei jelentős mértékben korlátozottak lehetnek. Ezért a nevelés-oktatás kitüntetett és komplex feladata, hogy a tanulók pozitív tapasztalatokat szerezzenek saját testükről és legszűkebb környezetükről, valamint e kettő egymáshoz való viszonyáról. Meg kell tanulniuk elkülöníteni magukat más személyektől, s a testséma kiépítése révén meg kell tapasztalniuk testük és – ezzel párhuzamosan – személyiségük határait. Mivel a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók számára a környezet eleinte a másik ember testi jelenléteként élhető meg, a tágabb emberi, dologi és kulturális jelenségekre tagoló-dó világ számukra fokozatosan válik megismerhetővé. Ezért a fejlesztő nevelés-oktatás során az egyes tartalmakat koncentrikusan, egymásra építve, egymásra vonatkoztatva és egymásból kifejtve kell tanítani úgy, hogy a tanulók a tágabb környezet megismerése során mindig saját közvetlen tapasztalataikra és a már korábban megismert szűkebb környezetre támaszkodhassanak. Lehetővé kell tenni számukra az eltérő szenzoros modalitások (látás, hallás, tapintás, ízlelés, szaglás) közötti összefüggések megtapasztalását, illetve az ugyanazon modalitások által közvetített eltérő tartalmak elkülönítését. Szükséges, hogy megtanulják felismerni az életük különböző szinterein, eltérő időpontokban szerzett tapasztalataik közötti kapcsolatokat, az azonosságokat és különbözőségeket, valamint fontos, hogy megtapasztalhassák az események ok-okozati összefüggéseit.

Az önrendelkezés elismerése, a gyermekkor megélésének biztosítása és felkészülés a felnőttléti szerepeire

Az a tény, hogy a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók személyiségfejlődése jelentősen nehezített, és életük folyamán számos akadállyal kell megküzdeniük, nem változtat azon, hogy a növekedés és érés folyamatában megjelennek azok a szükségletek és igények, amelyek általában az egyes életszakaszok jellemzői. A tanulóknak a gyermek- és pubertáskort, az ifjú- és felnőttkort, végül az időskort jellemző tulajdonságok kibontakoztatásához segítségre van szükségük, hiszen számukra csak igen korlátozottan adottak a változó életszakaszokkal fellépő szükségletek és igények kielégítéséhez szükséges képességek. Az önállósodás, az autonóm döntéshozatal, a szociális kapcsolatok kiszélesedése, a párválasztás és a szexualitás világába való belépés a tanulók emberi jogai közé tartoznak. Mivel a kiszolgáltatottság mértéke nem értelmezhető az önrendelkezésre való képesség mutatójaként, a lehető legszéle-

sebb körben – a mindennapi élet helyzeteiben is – biztosítani kell a tanulók számára a választás és önálló döntéshozatal lehetőségét.

Médiatudatosságra nevelés

Az információs és kommunikációs technikák a súlyos és halmozottan fogyatékos személyek életében és életvezetésében egyre nagyobb jelentőségre tesznek szert. A tanulóknak kommunikációjukban, a szabadidő eltöltése és a művelődés terén, valamint későbbi életük során egyaránt szükségük lehet különféle kommunikációs eszközökre, illetve modern informatikai és számítástechnikai eszközökre, amelyeknek különösen nagy jelentőségük van a beszédet kiegészítő vagy azt helyettesítő (úgynevezett alternatív és augmentatív) kommunikáció terén, a mindennapos helyzetekben való eligazodás, a személyi függetlenség és az egyénileg elérhető legmagasabb szintű önállóság biztosításában.

Az AAK alternatív kifejezés arra utal, hogy a hangzó beszéddel nem kommunikáló és/vagy kommunikációjában súlyosan akadályozott személy számára a hagyományos kifejezési módok (beszéd, írás) helyett más megoldásokat kell keresni, ami az egyszerű reflexektől a nyelvi szintű alkalmazásig terjedhet. Az augmentatív kommunikáció az érthető beszéd hiánya következtében súlyosan károsodott kommunikációs funkció átmeneti vagy tartós pótlására szolgáló kommunikációs rendszerek csoportja. Lényege, hogy a beszéd helyett a sajátos nevelési igényű tanuló nonverbális úton fejezi ki magát, felhasználva mindazt a lehetőséget, amelyet a hangjelzések, gesztusok, manuális rendszerek és/vagy a betűket, rajzokat, jelképeket, fotókat, tárgyakat stb. tartalmazó kommunikációs eszközök, valamint hangadó gépek (kommunikátorok) biztosítanak. Minden augmentatív kommunikációs rendszer több, egyénre szabott, térben és időben eltérő használhatóságú kommunikációs eszközből áll, amelyek tartalmazzák a kommunikációs hatékonyságot növelő valamennyi üzenethordozót, segédeszközt, stratégiát és technikát. Az augmentatív kommunikáció hatékony használata megteremti a társadalmi integrációt, az önkifejezést, az intellektuális, érzelmi és szociális fejlődés lehetőségeit.

Különösen indokolt, hogy a nevelés, oktatás, fejlesztés során kellő súlyt kapjon – a megfelelőképpen akadálymentesített, azaz hozzáférhetővé tett – informatikai és számítástechnikai eszközök, illetve egyéb más egyénre szabott kommunikációt segítő eszközök megismerése, használata.

A tanulás tanítása

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelése-oktatása során a tanulás és tanítás hagyományos felfogása nem alkalmazható. A tanuló és a gyógypedagógus közös tanulási folyamaton megy keresztül, amelynek során egymás jelzéseit, kettejük személyes viszonyát, egymás megértésének lehetőségeit tanulják, és a másikat önmaguk jelzéseinek megértésére, kifejezéseik helyes értelmezésére tanítják. Erre alapozva – ezzel párhuzamosan – válik lehetségessé a tanulás és tanítás olyan megközelítése is, amelynek célja az egyes képességek, funkciók fejlődésének elősegítése és adott tevékenységek megtanítása.

Ennek során folyamatosan szem előtt kell tartani:

- a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók tanulási sajátosságait, és
- a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók pedagógiájának alapvető tételeit.

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók pedagógiájának alapvető tételei:

- a tanulás és tanítás kezdeti lépéseként a tanulók legalapvetőbb szintű – akár vegetatív, a fizikai állapotváltozás legegyszerűbb szintjén zajló – megnyilvánulásainak értelmes közlésként való felfogása és értelmezése;
- a tanuló és a gyógypedagógus közti partneri kapcsolat fokozatos kialakítása;
- következetes együttműködés;
- a tanuló kommunikációs lehetőségeinek kipuhatolása, feltárása és kiaknázása;
- mindennapi cselekvésekre alapozottság;
- a tanulás része és színtere a tanuló alapszükségleteinek kielégítése is.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók a világot mindenekelőtt testi tapasztalataikon keresztül ismerik meg. Ezért fejlesztésükben kitüntetett helyet foglal el a kommunikáció, a szociális interakció, a másik ember megértésének és önmaguk kifejezésének kölcsönösen egymásra épülő fejlesztése. Ennek során számos tanuló számára lehetségessé válhat, hogy a kultúra alapvető fontosságú értékeit, annak számukra közelségbe hozható részeit megismerjék és megértsék. A képzőművészeti alkotásokról, zeneművekről, irodalmi művekről szereszhető tapasztalatok a fejlesztő nevelés-oktatás részét képezik. Fontos, hogy a tanulók környezete biztosítsa számukra az alapvető emberi jogokat, és mindenki törekedjen ezek betartására, megtapasztaltatására.

A mozgás és a kommunikációs kompetenciák kulcsfontosságú szerepe

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók sajátosságai miatt a Nemzeti alaptantervben megjelenő kulcskompetenciákat egy tágabb aspektusból kell megközelíteni. A gyógypedagógiai támogatás kiindulási pontja a fejlődő és kibontakozó ember; az alapkompentenciák közül a mozgás kiemelt jelentőségű, mert az alapozza meg a többi kompetencia kibontakozásának lehetőségét. A mozgásos kompetenciák fejlődésének támogatása a mozgásnevelés során valósul meg. A szövegértés és szövegalkotás kompetenciákat a súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók esetében a kommunikációs kompetenciák megalapozásaként kell értelmezni. Az egyes kompetenciák fejlődését célzó támogatási lehetőségek leírását az egyes tanulási területekre vonatkozó ajánlásokban találjuk.

További fontos kompetencia területek, melyek megalapozására törekszünk:

- Egészséges életmódra nevelés
- Környezettudatos magatartás
- Nemzeti összetartozás, hazafias nevelés

A kiemelt fejlesztési területek, kulcskompetenciák minden értelmi fogyatékosági típusnál, és az ennek megfelelő iskolatípusnál máshogyan fogalmazhatóak meg. Intézményünk a kerettanterveknek megfelelően határozza meg feladatokat.

A kiemelt területek és kulcskompetenciák fejlesztése komplexen áthatja a tantárgyi és a tanítási órán kívüli egyéb fejlesztési területeket.

Pedagógiai feladatok a tanulásban akadályozottak iskolai tagozatán:

Pedagógiai feladataink az alsó tagozaton:

A kezdő és bevezető szakasz fő feladata a tanulásban nélkülözhetetlen pszichikus funkciók fejlesztése, alapvető a kultúrtechnikák elsajátíttatása, a tanulásban egyre nagyobb önállóság kialakítása

- Alapvető készségek, képességek fejlesztése, valamint a környező világban való eligazodáshoz szükséges ismeretek nyújtása
- A nevelés, oktatás egészével hozzá kívánunk járulni a sérült vagy fejletlen pszichikus funkciók korrekációjához.
- Azoknak a magatartási és viselkedési formáknak átadása, melyeket nevelési tervünkben is megfogalmaztunk.
- A megismerés, megértés, tanulásban való megfelelő hozzáállás, nyitottság kialakítása

Pedagógiai feladataink a felső tagozaton:

A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanulásban, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.

Az alapozó és fejlesztő pedagógiai szakaszban az eddigi eredményekre építve folytatjuk fejlesztő munkánkat.

- Hangsúlyos a megismerési módszerek további fejlesztése.
- Ha lehetséges a tanulásban előtérbe kerül a verbális szint, de több esetben számolni kell a továbbiakban is a manipulációs, illetve a képi szint jelenlétével is.
- A 8. évfolyam végére az ismeretek megerősítése, rendszerezése, a pályaválasztás, az önálló életvezetésre való felkészítés élvez prioritást.
- Munkánkat végigkíséri a folyamatos fejlesztő, segítő ellenőrzés és értékelés. Ez történhet diagnosztikus céllal, mely elsősorban felmérő jellegű, vagy fejlesztő, illetve lezáró, minősítő jellegű.
- Az értékelésnél minden esetben figyelembe vesszük a gyermek önmagához mért fejlődését

Pedagógiai feladatok az értelmileg akadályozottak iskolai tagozatán

A képzés feladata minél nagyobb mértékben előkészíteni az önálló vagy támogatott életvezetés lehetőségét, kialakítani a környezethez való kötődés igényét, a közösségi alkalmazkodást és elfogadást, törekedve az önérvényesítéssel és önálló döntési képességgel rendelkezés kialakítására, a tanuló felkészítésére a lehető legeredményesebb társadalmi integrációra.

- a személyiség harmonikus fejlődésének biztosítása
- a szocializációs képességek kiemelt fejlesztése
- a tanulói aktivitás serkentése, a folyamatos motiváció biztosítása
- gyakorlatorientált képzés
- az életvezetési technikák elsajátíttatása, gyakorlása
- a képességek korrekciója és fejlesztése egyéni és kiscsoportos formában
- egyénre szabott terápiás eszközök, eljárások alkalmazása a hátrányok csökkentésére
- az épen maradt, kevésbé sérült részképességek feltárása és fejlesztése
- a személyiség gazdagítása: az önfogadás, mások elfogadása, toleráns magatartásra való nevelés
- az eredményes társadalmi integrációra törekvés

A NAT alkalmazása, a nevelés - oktatás-fejlesztés tartalmai:

- Anyanyelv és kommunikáció
- Társadalmi környezet
- Életvitel és gyakorlati ismeretek
- Természeti környezet
- Művészetek
- Informatika
- Testi nevelés

A fejlesztés középpontjában olyan képességek kialakítása áll, amelyek elősegítik, hogy

- a tanulók az iskoláskort követően önmagukat minél jobban el tudják látni
- környezetükben képesek legyenek tájékozódni és tevékenykedni
- fejlődjenek szociális és kommunikációs képességeik, megfelelően tudják azokat használni
- ismerjék meg közvetlen tárgyi és személyi környezetüket és képesek legyenek azt alakítani is.
- céltudatra és az egyéni sajátosságaihoz alkalmazott önállóságra tegyenek szert, tudjanak dönteni is

Pedagógiai feladatok az autista csoportokban:

A csoportokban a tanulók életkori és értelmi képességbeli különbségei miatt elkerülhetetlen a többszörös összevonás. A két csoport működésével több lehetőség nyílik arra, hogy a tanulók egyéni jellemzőit, értelmi képességeit, viselkedésbeli problémáit figyelembe vegyük.

Pedagógiai feladataink:

- a taníthatóság elemi feltételeinek kialakítása,
- a csoportba való beilleszkedés fejlesztése, elemi szociális készségek fejlesztése, kommunikáció (nem beszélő gyermekek esetében alternatív kommunikációs eszköz keresése, használatának tanítása),
- kognitív képességek fejlesztése az egyéni jellemzők figyelembe vételével,
- önkiszolgálás szintjének emelése,
- és az iskolán belüli és kívüli környezethez való alkalmazkodás elősegítése.

A fejlesztés területei: a sérülés jellegéből adódóan a szociális -, kommunikációs készségek, viselkedésszervezés, és a kognitív készségek fejlesztése.

A megvalósításához felhasznált speciális módszerek, eljárások:

- protetikus környezet és eszköztár kialakítása, mely magában foglalja az idő- térbeli tájékozódás, vizuális- augmentatív kommunikációs struktúra kialakítását
- az idő, a tevékenységek a tanulók számára érthető, átlátható strukturálása (napirend), mely beláthatóságot biztosít az iskolában tölthető idő folyamán
- vizuálisan segített kommunikációs rendszer, melyben fontos tényező a kétirányú információáramlás a gyermek számára feldolgozható szinten. Pl. kommunikációs tárgyak, képkártyák, folyamatábrák, írott utasítás
- az elsajátított ismeretek használatának, általánosításának tanítása, alternatív problémamegoldások kiépítése
- viselkedés-kognitív terápiás megközelítés a fejlesztésben, viselkedésproblémák kezelésében (STAR modell: előzmény – viselkedésprobléma - következmény rendszeres és folyamatos nyomon követése)
- a nevelés-oktatás folyamatának megszervezésében fontossági sorrendet kell felállítani a viselkedésterápiás, fejlesztési és tanítási célok között

A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módjai

Az iskola a mindennapos testnevelést a Nemzeti Köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 27. § (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezzük meg. Ennek alapján a mindennapos testnevelés kötelező heti 5 tanórai testnevelési óra (2013-14-es tanévtől az első és ötödik évfolyamon felmenő rendszerben) az iskola minden osztályban megszervezésre került.

Célunk:

Az iskolai testnevelés és sport fő funkciója, hogy a gyermekek pszichoszomatikus fejlettségéhez és érdeklődéséhez igazodó játékos mozgástevékenységgel gazdagítsa és fejlessze a tanulók mozgásműveltségét és pótolja az esetleges elmaradásokat. Koordinációs képességeiket fejlessze olyan szintre, hogy alkalmassá tegye őket a későbbi hatékony mozgásos cselekvés tanulására, sportolásra és elégítse ki a tanulók mozgásszükségletét. Fejlessze mozgásos cselekvési biztonságukat, alapvető mozgás- és feladatmegoldó képességüket, járuljon hozzá a sportolás eszközeivel a tanulók életigenlő, az egészséget sajátos értékrendjükben kiemelt helyen kezelő személyiséggé formálásban. Legyen a testnevelés követelményeinek mozgósító hatása mind az egészséges, mind az önhibáján kívül hátrányos helyzetben lévő tanulók számára, és a koordinációs képességek szenzitív időszakában történő fejlesztésével csökkentse a tanulók hátrányait.

Feladataink:

- az egészség megvédése, megőrzése, visszaszerzése
- prevenció a munka világába való beilleszkedés érdekében
- egészségvédő magatartás, egészségvédő szabályok, egészségvédő döntések kialakítása
- önismeret, önuralom fejlesztése, egészségkárosító magatartásra, és következményeire való figyelemfelhívás
- a test és lélek harmonikus fejlesztése, a mozgásigény kielégítése, a mozgáskultúra megalapozása

A mindennapi testmozgás színterei:

- a testnevelési órák
- az óráközi szünetek
- a délutáni foglalkozások
- a napközi
- a mozgáskoordinációs egyéni fejlesztés
- a gyógytestnevelés, úszás,
- a szabadon választható délutáni sportfoglalkozások (diáksportkör-tömegsport)

A délutáni sportfoglalkozásokon az iskola minden tanulója jogosult részt venni. A részvételhez az iskola biztosítja a tornaszoba és a sportpályák használatát. Gondoskodik annak balesetmentes használhatóságáról. A diáksportköri foglalkozásokat a tantárgyfelosztásban meghatározott időtartamban, felnőtt vezető irányításával kell megszervezni. Az úszásoktatás foglalkozásait szakember irányítja.

Az iskola a téli időszakban gondoskodik a téli sportok úzéséhez szükséges eszközökről (szánkó). Az iskola tanulói benevezhetnek a kerületi, illetve a fővárosi speciális sportversenyekre. A tantárgyfelelős a munkaközösségi vezetővel és az igazgatóval rendszeresen (havi 1-2 alkalommal) kapcsolatot tart a programok egyeztetése érdekében tantestületet félévkor és év végén tájékoztatja az elért eredményről. Az iskolai sportélet finanszírozását a hatályos rendelkezések írják elő.

A mindennapos testedzéshez kapcsolódóan a testnevelő tanár feladata:

- a diáksportkör keretében az osztályok közötti bajnokságok megszervezése
- a diáknapok sportrendezvényeinek (gyereknap) szervezése és irányítása

A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 80. § (9) bekezdése szerint az iskola az oktatásért felelős miniszternek a tanév rendjéről szóló rendeletében meghatározott mérési időszakban, évente egy alkalommal gondoskodni kell a tanulók fizikai állapotának méréséről, melynek során feltérképezhetők az egyes képesség területén mutatkozó hiányosságok. Ezen feltárás kiinduló alapul szolgál úgy az egyéni, mint a közösségi fejlesztő, felzárkóztató programok elkészítéséhez, lehetőséget biztosítva az egyénileg hátrányos helyzet megszüntetésére, az általános fizikai teherbíró képesség fokozatos fejlesztésére, elérésére, megtartására.

A 2014-2015. tanévtől a NETFIT mérési rendszerét kell alkalmazni, és az eredményeket rögzíteni kell az Oktatási Hivatal NETFIT számára elkészített internetes felületén.

A tesztsor megbízható, egyszerű, objektív mérési módszer és értékelési rendszer, mely alkalmas a tanulók pillanatnyi fizikai állapotának egységes jellemzésére.

A NETFIT fittségmérési rendszer

A NETFIT® a Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszt rövidítése. A Magyar Közlöny 2014. október 27-én tette közzé a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet módosítását, amely nevesíti a NETFIT-et, mint a tanulók fizikai fittségi mérésének rendszerét, valamint szabályozza annak tartalmi kereteit.

NETFIT® program küldetése, hogy népszerűsítse és tudatosítsa az élethosszig tartó fizikai aktivitás jelentőségét és az egészségtudatos életvezetés értékeit az iskoláskorú diákok, családjaik és a köznevelés szereplői körében.

A NETFIT®-re azért van szükség, hogy létrejöjjön egy Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszt, amely a 21. század követelményeihez igazodó, diagnosztikus és oktatási célú pedagógiai értékelő és visszajelentő eszközt jelent.

A NETFIT® újszerűsége többek között az alábbi területeken érhető tetten:

- a tudományos megalapozottságban;
- a tanulók minősítésének kritériumorientált módszerében;
- a személyre szabott visszajelentő és értékelő modulban;
- az egészségközpontúságban;
- a motoros tesztek ízület- és gerincvédelmet biztosító végrehajtásában;
- pedagógiai alkalmazhatóságában;
- online adatkezelő rendszerében.

A Magyar Diáksport Szövetség és az amerikai Cooper Intézet közös tudományos kutatása segítségével országosan reprezentatív, véletlenszerűen kiválasztott tanulói minta segítségével határoztuk meg a magyar iskoláskorú fiatalok fizikai fittségi állapotát 2013-ban. A kutatás eredményeképpen jelöltük ki azokat a sztenderd értékeket, amelyek segítségével objektív módon megítélhető a tanulók fizikai fittségi állapota.

A NETFIT® fittségmérési rendszer négy különböző fittségi profilt különböztet meg, amely profilokhoz különböző fittségi tesztek tartoznak. A négy profil egészében jellemzi egy tanuló egészségközpontú fittségi állapotát. Az egyes profilok különböző számú tesztet tartalmaznak. A testösszetétel és tápláltsági profil 3 db mérést, az aerob fittségi (állóképességi) profil 1 db tesztet, a vázizomzat fittségi profil 5 db tesztet, míg a hajlékonysági profil 1 db tesztet tartalmaz.

A NETFIT® fittségmérési rendszer négy különböző fittségi profilt különböztet meg, amely profilokhoz különböző fittségi tesztek tartoznak:

1.) Testösszetétel és tápláltsági profil

- testtömeg mérése – testtömeg-index (BMI)
- testmagasság mérése
- testzsírszázalék-mérése – testzsírszázalék

2.) Aerob fittségi (állóképességi) profil

- állóképességi ingafutás teszt (20 méter vagy 15 méter) – aerob kapacitás

3.) Vázizomzat fittségi profil

- ütemezett hasizom teszt – hasizomzat ereje és erő-állóképessége
- törzsemelés teszt – törzsfeszítő izmok ereje és nyújthatósága
- ütemezett fekvőtámasz teszt – felsőtest izomereje
- kézi szorítóerő mérése – kéz maximális szorító ereje
- helyből távolugrás teszt – alsó végtag robbanékony ereje

4.) Hajlékonysági profil

- hajlékonysági teszt – térdhajlítóiizmok nyújthatósága, csípőízületi mozgásterjedelem

Eszközsükséglet, feltételek:

A Magyar Diáksport Szövetség kiemelt projektjében minden iskola számára ingyenesen biztosította a mérésekhez szükséges eszközcsoportot, kézikönyvet és oktatófilmet, továbbá lehetővé tette mintegy 8000 fő pedagógus számára a rendszer elsajátításához szükséges, 30 órás pedagógus-továbbképzés elvégzésének lehetőségét.

A megújult mérési módszerhez és tartalmakhoz természetesen szükséges, hogy a vizsgálatokat támogatóeszközök is a pedagógusok rendelkezésére álljanak.

A Magyar Diáksport Szövetség projektjében ezért összeállítja, és ingyenesen az iskolák rendelkezésére bocsátja azt az eszközcsoportot, amelynek tartalma az alábbiak szerint foglalható össze.

Eszközök:

- mérési útmutató,
- hanganyag az ingafutás, hasprés és fekvőtámasz gyakorlatokhoz,
- oktató DVD
- tesztek lebonyolításhoz szükséges eszközök (mérleg, testmagasságmérő, hajlékonyságmérő eszköz, kézi szorítóerő-mérő, mérőcsík, 20 m-es szalag, bioimpedencia-analizátor)

A testnevelők által elvégzendő feladatok:

1-4. osztályig fel kell készíteni a tanulókat a NETFIT mérésre, az 5. évfolyamtól pedig minden tanév végén el kell végezni az országosan kötelezően előírt NETFIT mérést. A mérési adatokat az OH honlapján, a megfelelő felületen rögzíteni kell.

A választható tantárgyak, foglalkozások esetében a pedagógus választás szabályai:

Az etika/ hit és erkölcs tan tantárgyak esetében, a szülők igényei és írásbeli nyilatkozata alapján csoportbontásban vesznek részt tanulóink az etika és a különböző egyházak által szervezett hittan órákon. Intézményünkben egyéb tantárgy és pedagógusválasztásra nincs lehetőség.

A tanuló tanulmányi munkájának mérési, ellenőrzési módjai és a tanulók írásbeli és szóbeli beszámoltatásának formái

A tanulók tanulmányi munkájának mérése, ellenőrzése, értékelése tagozatonként megfogalmazott egységes elvek alapján történik. Ezeknek a tagozatonként meghatározott egységes iskolai követelményrendszernek betartására törekszünk.

Mind a tanulásban akadályozott tanulók, mind az értelmileg akadályozott tanulók, mind az autista csoportokban oktatott tanulók **ellenőrzéssel, értékeléssel kapcsolatos általánosan érvényes elvei:**

- A beszámoltatás és az ismeretek számonkérésének kiindulópontja mindig a gyermek önmagához mért teljesítménye, javulása, esetleg visszaesése.
- Célunk, hogy a gyermek tudásáról, igyekezetéről kapjunk képet, egy állapotot, visszajelzést, mely mutatja számunkra a további tervezést az oktató- nevelő- munkában.
- Nem elsősorban az ismereteket, azok meglétét vagy hiányát ellenőrizzük, értékeljük, hanem az adaptív területek fejlődését, a készségek, képességek, kompetenciák változását.

Az ellenőrzés céljai, feladatai:

Visszajelzés nyújtása, a tanulás eredményességének ellenőrzése, esetleges korrigálás, módosítás meghatározása, a tanuló előző teljesítményéhez viszonyítás

Az értékelés további általános alapelvei, követelményei:

- objektivitásra törekvés
- folyamatos, sokoldalú, változatos, fejlesztő, motiváló értékelés alkalmazása
- a tanuló erősségeit, és gyengeségeit is jelenítse meg, de a megszerzett ismereteket, tudásra koncentráció (amit megtanult a gyerek, azt emeljük ki)
- figyelembe veszi a sérülés-specifikus tulajdonságokat, sajátosságokat, az írásbeli, illetve szóbeli számonkérés arányában, megvalósításában is
- igazodik a sérülés súlyosságához, a tanuló életkorához, a tantárgyi követelményekhez
- segítsen a helyes, reális önértékelés kialakításában, célja az, hogy a gyermeket a tanulás folyamatában, a készségfejlesztés, az ismeretsajátítás, a kompetenciákkal való élni tudás különböző fázisában segítsük, motiváljuk, bátorítsuk, fejlesszük önismeretét.

A mérés, ellenőrzés, értékelés végig kíséri az oktatás, tanulás folyamatát. Az előírt tantervi követelmények teljesítése során a tantárgyi jellegzetességeket és a tanulók sérülésének mértékét is figyelembe vesszük. A helyi tantervben előírt követelmények teljesítésén túl a tanuló önmagához viszonyított teljesítményét, haladását is számításba vesszük, értékeljük.

A mérés, értékelés formái:

Diagnosztikus értékelést

Alkalmazunk a különböző pedagógiai beavatkozások, fejlesztések, a tanítás – tanulás valamely nagyobb egységének megkezdése előtt, a tanulók indulási tudásszintjének megismerésére, tanév elején tanmenetek, fejlesztési tervek készítésekor, egy – egy új tanuló érkezésekor, tantervi téma megkezdésekor.

Így a kapott információk képet adnak arról, milyen feltételekkel (hiányok, kiemelkedő ismeret, követelményekhez való megfelelés) indíthatjuk az adott folyamatot, honnan indulunk. Nem a minősítés a cél, nem osztályozunk.

Formatív értékelés:

A tanulás eredményességéről nyújt információt a pedagógusnak és a tanulónak. Segíti a tanulási folyamatot. Motiváló hatását akkor tudja elérni, ha személyre szabott. A cél a tanulási folyamat során az irányítás, támogatás, a tanulási eredmények megerősítése, az esetleges nehézségek feltárása. Nem osztályozunk a tanulási folyamat közben, de az értékelés visszajelző funkcióját felhasználjuk a tanítás-tanulás, a fejlesztés folyamatának korrekciójában.

Szummatív értékelés:

A fokozatok (jeles, jó, közepes, elégséges, elégtelen) a legutolsó minősítéshez viszonyított állapotot, valamint a tantárgyi tantervekben meghatározott tartalmak elsajátításának mértékét tükrözik. Egy – egy nevelési-oktatói szakasz végén (tematikus egység végén, félévkor, tanév végén) kerül sorra, mint összegzés, minősítés. A tanulási folyamat zárásakor képet nyújt a tanuló megszerzett tudásáról, annak alkalmazásáról. A tantárgyon belül meghatározott minimumszinthez igazodik, tájékoztatást nyújt a szülők számára, érdemjegyen kifejezve a tanuló ismeretelsajátításának mértékét.

Intézményünk értékelési rendszerének jellemzői összefoglalva:

- Az elsajátított tudásra koncentrál, nem a hiányokra
- A tanuló önmagához mért fejlődését figyelembe veszi
- Nem a minősítés a lényege, a pozitívumok, az előrehaladás, a megerősítés a cél
- A tanulók fejlődési tendenciáinak nyomon követésére alkalmazott eljárások
- Intézményünkben a minősítő értékelést, diagnosztika értékelést, fejlesztő értékelést alkalmazzuk.

1.) Az értékelés sajátosságai a Tanulásban akadályozottak tagozatán:

Az értékelés célja: a szűken vett tantárgyi célokon túl, az iskoláztatás egész időtartamára kiterjedő személyiségfejlesztés, az önértékelési képesség kialakítása, mely nélkülözhetetlen az önálló tanulásra való igény és képesség kialakításához.

Az értékelés eszköztárára:

- szóbeli értékelések
- mosolygós, és szomorú arc
- érdemjegyek
- írásbeli értékelések
- önértékelési próbálkozások
- egyeztetés a szülővel
- tehetség gondozás és hátránykompenzáció

Az első évfolyamon és a második évfolyam első félévében:

Az írásbeli értékelést egy tanévben négyszer végezzük el, november, január, április és június hónapban. A januári és júniusi, a hagyományos félévi, év végi értékelés. A novemberi és áprilisi értesítők rövid tájékoztatók.

A januári és júniusi értékelés adott szempontrendszer szerint történik:

- Magatartás, Szorgalom
- Beilleszkedés /csak az 1.o.-ban és új tanuló esetében/
- Beszédállapot

- Jó képességek
- Fejlesztendő képességek
- Tantárgyak

A szöveges értékelés végén a következő minősítések szerepelnek: a tanuló kiválóan, jól, megfelelően teljesített, vagy felzárkóztatásra szorul.

A szöveges értékelés:

- személyre szóló
- ösztönző jellegű
- épüljön az iskolai követelményrendszerre
- tárgyyszerű, tartalmazza az erős és fejlesztendő pontokat
- a szülő számára érthető, de szakszerű
- megfelelően tájékoztató
- az olvasás tantárgynál, írásnál, matematikánál konkrétan közölje a fennálló állapotot, pl. szótagol, folyamatosan olvas, összeolvasni még nem tud, vagy: számfogalma 10-es körben kialakult, még nem alakult ki, számjegyet számképpel egyeztet. stb.

Ehhez kapcsolódik a fejlesztő kollégák által elkészített értékelés, melynek pontjai:

- általános tájékozottság
- dominancia
- tér, idő orientáció
- testséma
- figyelem
- emlékezet
- érzékelés (vizuális és akusztikus)
- viselkedés feladathelyzetben

Enyhén értelmi fogyatékos tanulóinkat első évfolyamon, és a második évfolyam első félévében szövegesen értékeljük.

A szöveges értékelésben, átfogó leírást adunk a tanuló tanulmányi eredményeiről, fejlődéséről, továbbá az alábbi minősítéseket használjuk:

kiválóan teljesített, jól teljesített, megfelelően teljesített, felzárkóztatásra szorul, felzárkóztatásra szorul figyelmeztetéssel.

Kiválóan teljesít a tanuló, ha a tantervi követelményeknek kiválóan eleget tesz. Ismeri, érti a tananyagot, abban jól tájékozódik és alkalmazza megszerzett tudását. Megfigyelései pontosak, képes koncentrálni a feladatra. Tanulási tevékenységét motiváltan, kreatívan végzi. Önállóan, megfelelő tempóban dolgozik. Munkái igényesek, esztétikusak.

Jól teljesít a tanuló, ha a tantervi követelményeket apróbb hiányosságokkal teljesíti, alkalmazásnál, számonkérésnél időnként rávezetést igényel. A tanulás folyamatában aktivizálható. Megfigyeléseiben, önálló munkavégzésében több alkalommal irányítást igényel. Munkái igényesek, esztétikusak.

Megfelelően teljesít a tanuló, ha a tantervi követelményeket pontatlanul, hiányosan teljesíti, ismeretei felidézésében segítséget, esetleg eszközhasználatot igényel. Ismeretei pontatlanok, felszínesek. Teljesítménye, figyelme, aktivitása hullámzó. Hiányosságai pótlásában kevésbé motivált.

Felzárkóztatásra szorul a tanuló, ha a tantervi követelményeknek súlyos hiányossággal tesz eleget, továbbhaladáshoz szükséges minimális ismeretekkel, jártassággal rendelkezik.

Feladattudata kialakulatlan. Figyelemkoncentrációja alacsony szintű, rövid ideig tartó. Tanulási motivációja alacsony szintű. Nem képes önálló feladatvégzésre.

A második évfolyam második félévétől kezdődően **érdemjegyekkel értékeljük** tanulóink teljesítményét. Az év végi illetve a félévi értékelés részét képezi a tanulók tantárgyainak részletesebb értékelése is. Kivéve a hon és népismeret, valamint az etika tantárgyakat, amiket továbbra is szövegesen értékeljük.

Elégtelen (1) az, aki: nem fejlődött, vagy hanyatlott, a minimális teljesítményeket nem teljesítette.

Elégséges (2) az, aki nem fejlődött, de a minimális teljesítményeket teljesítette

Közepes (3) az, aki: részterületen fejlődött, a minimális teljesítmények teljesítésével **Jó (4)** az, aki: fejlődött, a minimális teljesítményeknél többet teljesített.

Jeles (5) az, aki: sokat fejlődött, a minimális teljesítményeknél sokkal többet teljesített. Mindenkor figyelembe vesszük a gyerek egyéni sajátosságait, lehetőségeit. Az érdemjeggyel történő értékeléssorán a heti 1 órás tantárgynál havi 1, a többinél minimum havi 2 érdemjegyet kapnak a tanulók. Különleges magatartási és tanulási problémával küszködő tanulóink részére egyéni számonkérési lehetőséget biztosítunk. Kiemelkedő teljesítményért plusz érdemjegy adható. A tanulóknál mindenkor figyelembe vesszük, hogy számára melyik értékelési mód az optimálisabb.

Az értékelés szól a tanulónak, hogy örüljön, fejlődjön önértékelése, ösztönözze, a szülőnek pedig, hogy tisztában legyen gyermeke fejlettségi szintjével, továbbhaladási lehetőségeivel. A pedagógusnak a tervező munka alapeleme, pillére.

A felmérések állandó időpontjai

- a téma lezárásakor a tanár által legeredményesebbnek ítélt módszerekkel
- félévkor és a tanév végén
- 4., 6., 8., osztály végén
- a napi teljesítmények értékelése természetesen naponta óránként jelen van.

Érdemjegyek szerzési módjai

- szóbeli felelet
- írásbeli munka
- óraközi munka
- szorgalmi munkák
- versenyeken való részvétel

1.

2.) Az értékelés sajátosságai az *Értelmileg akadályozottak* tagozatán A mérés rendszere

Minden tanévben a félévi és év végi értékelésen kívül novemberben és áprilisban átfogó értékelés készül a tanulókról az adott időszak tapasztalatai, és megfigyelései alapján. Az eredményéről a szülők írásos jellemzéseként kapnak a tájékoztató füzetben. Előre egyeztetett fogadóórán a szülőknek lehetőség biztosított az értékelés megbeszélésére.

A mérés, értékelés speciális eszközei

- folyamatos megfigyelés
- szociális és személyiségfejlődés mérése a PAC (Pedagógiai Analízis és Curriculum) alkalmazásával. A tanuló fejlettségéhez és életkorához igazodóan két változata használható: PAC-1 a 6-16 éves és idősebb közép súlyosan értelmi fogyatékos személyeknél, valamint PAC-2 a 16 évnél idősebb serdülő és felnőtt korú közép súlyosan illetve enyhén értelmi fogyatékos személyek számára
- Tantárgyi témakörök lezáró kompetencialisták, feladatlapok,
- szituációs gyakorlatok,
- tantárgyi mérőlapok

A szociális készségek felmérése (P-A-C-1):

A vizsgálat kiterjedt és részletes képet nyújt az értelmi fogyatékos személy szociális érettségéről, vagyis, hogy a szociális készségek válogatott listájából elsajátította-e azokat a képességeket és a hozzájuk tartozó ismeretanyagot, amelyek megtaníthatók neki. P-A-C módszerben szereplő részterületek, átlagteljesítmény-szintjével kapcsolatos információkat tartalmazza. Az átlagteljesítményhez való viszonyítás lehetővé teszi, hogy nagyobb objektivitással tudjuk eldönteni, hogy a gyermek teljesítménye alacsony, átlagos vagy kiemelkedő a hasonló értelmi képességű társaihoz viszonyítva. A szociális nevelés komplex szemléletmódot jelent: a szociális készségek szisztematikus tanítása a szocializáció, a készségek speciálisan kialakított környezetben való megszilárdítása és alkalmazása a normalizáció, végül a kétféle megközelítés együttes hatására kialakuló érettebb személyiség, mely nagyobb fokú függetlenséget és nagyobb elfogadottságot eredményez a közösségben. A teszt a következő szociális készségeket méri: önkiszolgálás, kommunikáció, szocializáció és tevékenység.

A felmérést évente két alkalommal év elején és a tanév végén végezzük.

Ellenőrzés a foglalkozásokon:

Az egyéni és csoportos foglalkozásokon lehetőség nyílik a folyamatos visszacsatolásra, korrigálásra és megerősítésre.

Az értékelés fontos funkciója ebben az iskolatípusban a készségek és képességek folyamatos és diagnosztikus felmérése, ennek alapján a tanulók jellemzőihez igazodó legmegfelelőbb fejlesztési eljárás és terápia kiválasztása.

A következőket értékeljük:

- A szociális képességek, magatartási és viselkedési szokások alakulását
- A tanuláshoz és munkához való hozzáállást
- A cselekvőképességet és pszichomotoros fejlődést
- A tanult ismeretek alkalmazásának képességét
- A tantárgyi követelmények teljesítését az egyéni fejlesztési tervekkel összhangban
- A tanulói iskolai követelményeken túli tudását, más területeken megmutatkozó képességeit

- A tanuló foglalkozásokon nyújtott érdeklődését, aktivitását, kooperációját

Az értékelés formái

- szóbeli értékelés: lehetőség szerint a pozitív teljesítményt kell értékelni, fontos a gyakori ösztönző hatású megerősítés (helyeslés, dicséret)
- különböző szimbólumok, tárgyjutalmak: pl. pontozás, csillag, dicsérőkártya stb.
- szöveges értékelés: évente (PAC és tanulmányi eredmény alapján szöveges értékelés), félévente (a szülővel történő személyes megbeszélés keretében értékeljük a gyermek haladását)

Az értékelés megjelenése a pedagógiai munka folyamatában:

- a tanóra folyamán: szóbeli értékelés, különböző szimbólumok és tárgyjutalmak
- félévkor: szóbeli tájékoztatás (fogadóóra)
- rövid írásbeli értékelés (tájékoztató füzet)
- tanév végén: szöveges értékelés (a mindenkor hivatalos okirat illetve a törvény által előírt formában)
- tanév végén: (május) PAC
- negyedévenként, írásbeli értékelés a gyermek állapotáról

Tanulmányi munka értékelése: (naplóban, anyakönyvben, bizonyítványban megegyező értékelés):

Az első évfolyam végén és a második évfolyam félévekor az értékelés írásos formában történik. A második évfolyam végétől a nyolcadik osztály végéig minden tantárgyból érdemjeggyel értékelünk, melyek a következők: elégtelen (1), elégséges (2), közepes (3), jó (4), jeles (5)

2.

3.) Az értékelés sajátosságai az autista csoportokban

A tanulók teljesítményének értékelése, a minősítés követelményei és formái:

A mérés, értékelés és minősítés alapfunkciója az autizmussal élő tanulóknál eltér attól, amely az oktatásban megszokott. Az értékelésnél minden esetben az a legfontosabb szempont, hogy a gyermek a személyre szabott segítségnyújtási módok igénybe vételével önállóbbá vált-e, és hogy milyen mértékben képes ismereteit alkalmazni. Az értékelés tájékoztatást nyújt a tanuló állapotáról, meghatározza, befolyásolja a fejlesztés további irányát. Az értékelés és minősítés a tananyagban való előrehaladásról is szolgál tájékoztatással, elsősorban a szülők számára.

Autizmus spektrum zavarral élő tanulók esetében a konkrét, azonnali és szimbólumértési szinthez igazodó folyamatos vizuális visszajelzés jól érthető, informatív, ezért az egyéni képességeknek megfelelő szintű értékelési rendszer hatékonyabb az önértékelés, önkontroll kialakításában. A visszajelzés lehetőleg pozitív tartalmú legyen, fogalmazódjon meg a tanuló számára, hogy miként lehetne sikeresebb.

Az érdemjegyek és osztályzatok a következők:

Első osztályban félévkor és év végén, valamint második osztályban félévkor a tanuló tantárgyi tudását az alábbiak szerint szövegesen minősítjük:

- Kiválóan teljesített
- Jól teljesített
- Megfelelően teljesített
- Felzárkóztatásra szorul

Második osztálytól:

- jeles az, aki: sokat fejlődött, a minimális teljesítményeknél sokkal többet teljesített
- jó az, aki: fejlődött, a minimális teljesítményeknél többet teljesített
- közepes az, aki: részterületen fejlődött, a minimális teljesítmények teljesítésével
- elégséges az, aki nem fejlődött, de a minimális teljesítményeket teljesítette
- elégtelen az, aki: nem fejlődött, vagy hanyatlott, a minimális teljesítményeket nem teljesítette

A fokozatok a legutolsó minősítéshez viszonyított állapotot, valamint a tantárgyi tantervekben meghatározott tartalmak elsajátításának mértékét tükrözik.

Önállóan tekintendő a gyermek teljesítménye akkor is, ha valamely vizuális segédeszköz alkalmazásával éri azt el. A tanév közbeni feladatmegoldáshoz, szóbeli és írásbeli munkákhoz személyre szabott motivációs rendszert használunk.

Ha a tanuló minősítése az 1. évfolyamon, illetve a 2. évfolyam első félév végén

„felzárkóztatásra szorul”, az iskolának a szülő bevonásával kell értékelnit a tanuló teljesítményét, fel kell tárni a tanuló fejlődését, haladását, akadályozó tényezőket, és javaslatot kell tenni az azok megszüntetéséhez szükséges intézkedésekre.

Az iskolai beszámoltatás formái, rendje, korlátai, a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepe

Célja: visszajelzés a tanulók tudásáról, az oktatás-nevelés folyamatáról a kitűzött célok megvalósulásáról és az esetlegesen szükséges módosításokról.

Intézményünkben a következő **beszámoltatási formákat** alkalmazzuk:

- szóbeli feleltetés
- írásbeli munka (elsősorban a tanulásban akadályozottak tagozatán hangsúlyos)
- gyakorlati munka, tevékenység

A beszámoltatás során tekintettel vagyunk a tanulók kognitív képességeik szintjére, életkorukra, terhelhetőségükre, kommunikációs adottságukra, eszköztárukra, meglévő írásbeliségük jellemzőire, az adott tantárgy specialitására.

Az írásbeli beszámoltatás rendje intézményünkben:

Egy napon két írásbeli beszámolónál többet nem kérünk. A beszámoló írását megelőző adott tantárgyi tanórán felhívjuk a tanulók figyelmét a közelgő számonkérésre. Az írásbeli beszámolókat egy héten belül kijavítjuk. Az írásbeli munkáért kapott érdemjegyet a hagyományos módon jelöljük. Az írásbeli számonkérések súlya és megítélése a tanulók sérülésének függvényében történik, vagyis némely tanulónál a szóbeli, másoknál az írásbeli beszámoltatást részesítjük előnyben.

Napközis és otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

Az írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei:

- Az alsó tagozatban e feladatok elvégzésére szánt idő maximum 1 óra, felső tagozatban maximum 1,5 óra.
- A házi feladatok legfontosabb funkciója a tanórán feldolgozott tananyaghoz kapcsolódó gyakorlás (képesség- és képességfejlesztés), valamint a tananyaghoz kapcsolódó ismeretek elmélyítése.
- A feladatok új ismereteket nem tartalmazhatnak
- A szóbeli és írásbeli feladatokat a tanulók képességeinek megfelelően differenciáltan adjuk.
- A jobb képességű tanulók fejlődését és a gyengébb képességű tanulók felzárkóztatását egyénre szabott, differenciált feladatokkal segítjük elő.
- A tanulók kommunikációs képességének fejlesztése érdekében a szóbeli és írásbeli feladatok megfelelő arányára törekszünk, figyelembe véve a tanuló képességet, beszéd és értelmi szintjét.
- A feladatokat a tanuló lehetőleg önállóan, vagy személyre szabott differenciált segítségnyújtással végezze el. Cél a tanuló önmagához mért önállóságának növelése.
- A tanulók a napközis foglalkozás és az otthoni felkészülés ideje alatt teljesíthető, kellőképpen előkészített feladatot kapjanak.
- A házi feladat mennyiségét és minőségét a napközis nevelő ellenőrzi, és visszajelzést ad az osztályban tanítóknak.
- A házi feladatok kijelölésénél figyelembe kell venni az adott tanítási nap összes tanóráját, valamint a tanulásra fordítható időkeret arányos megosztását a tantárgyak között.
- A szakköri és egyéb délutáni elfoglaltságok miatt elmaradt feladatok elkészítése, pótlása a tanuló otthoni kötelessége.
- Szorgalmi (nem kötelező) feladatot a gyerekek kaphatnak a hétvégére és a tanítási szünetek idejére is.
- Speciális esetben (tartós hiányzás, nagymértékű lemaradás) egyénileg meghatározott, reálisan elvégezhető szóbeli és írásbeli feladat adható a hétvégére és a tanítási szünetek idejére is a felzárkózás érdekében.

- A hétvégére és a szünetekre ötletekkel, javaslatokkal elláthatjuk a tanulókat, a szabadidő hasznos, tartalmas eltöltésével kapcsolatban.

További szempontok:

- A feladatok mennyiségénél és minőségénél figyelembe kell venni a rendelkezésre álló időkeretet és a tanulók képességeit, továbbá, hogy délután:
  - a gyerekek fáradtabbak,
  - figyelmüket nehezebb lekötni, megtartani,
  - feladattartásuk gyengül,
  - munkafegyelmük csökken,
  - magatartási problémák fokozódnak,
  - mozgásigényük nagyobb.
- A hét utolsó tanítási napján feladott házi feladatok esetében lehetőleg végezzék el azokat a tanulók a napköziben, de amennyiben nem sikerül (pl. más iskolai szabadidős program, szakkör miatt), elvárjuk, hogy otthon végezze el a feladott házi feladatot.
-

A magatartás és szorgalom minősítésének elve

A magatartás és a szorgalom értékelésének általános elvei:

A magatartás és a szorgalom értékelésével tanulóink személyiségfejlődését, szocializálódását, a tanulás, a munka értékékként való kezelését szeretnénk előmozdítani.

Tanév közben rendszeresen értékeljük tanulóinkat mind tanítási órákon, mind tanórán kívüli foglalkozáson.

Érdemjegyes minősítést havi rendszerességgel kapnak tanulóink.

Alsó tagozaton a szülőkkel egyeztetett módon, egyéb vizuális jelzésekkel (piros pont, csillag, stb.) jelezhetjük a tanuló aktuális magatartását, szorgalmát, motiváló, megerősítő szándékkal. Az egyes tanulók magatartási és szorgalmi érdemjegyét az osztályfőnök dönti el az osztályban dolgozó pedagógusok véleményének összegzésével. Ellentétek esetén az érdemjegyről az osztályozó értekezlet hoz döntést.

A magatartás és szorgalom értékelésére iskolánk által elfogadott normákat alkalmazunk. A magatartás érdemjegye fejezze ki az életkori- és fogyatékosági sajátosságokhoz igazodva a közösséghez, annak tagjaihoz való viszonyt (felelősségérzet, a közösségérdekében végzett tevékenység, viselkedés, hangnem).

A szorgalom értékelése az egyéni képességeket és körülményeket figyelembe véve fejezze ki a tanulmányi munkához való viszonyt (rendszeresség, pontosság, önállóság, kötelességtudat).

A magatartás és szorgalom minősítésének sajátosságai, szempontjai a Tanulásban akadályozottak tagozatán:

A magatartás értékelésének szempontjai az alsó-felső tagozaton:

- a házirend, az iskolai követelmények ismerete azok megtartása
- a közösségbe való beilleszkedés, mások beilleszkedésének segítése
- aktív szerepvállalás a közös feladatok megvalósításában
- segítőkészség, udvarias figyelmes viselkedés, kulturált hangnem
- erkölcsi normák megtartása

A szorgalom értékelésének szempontjai az alsó-felső tagozaton:

- tudás megszerzésének igénye, intenzitása
- egyéni képességeknek megfelelő teljesítmény
- kötelességtudó, megbízható, pontos munkavégzés
- aktív tanórai részvétel, házi feladatok elkészítése
- többlet-vállalás (gyűjtőmunka, versenyek, stb.)
- csoportban végzett munka minősége
-

A magatartás minősítésének sajátosságai, szempontjai az Értelmileg akadályozottak tagozatán

A magatartás értékelésének szempontjai:

Példás: az, aki a megadott, tanult viselkedési szabályokat betartja

Jó: az, aki a megadott viselkedési szabályokat felnőtt segítségével képes betartani

Változó: az, aki alkalmanként segítséggel sem tartja be a tanult viselkedési szabályokat, inadaptív viselkedést mutat, pl. hipermotilitás, passzivitás

Rossz: az, aki agresszív, önmagát vagy a környezetét veszélyezteti

A szorgalom értékelésének szempontjai:

A tanulási motivációk intenzitásának, változásának megragadását értjük a szorgalom értékelésénél

Példás: az, aki bizonyos tanult aktivitásokat önként, külső motiváció nélkül is elvégez

Jó: az, aki biztos motivációs bázissal rendelkezik, teljesítménye egyenletes

Változó: az, aki állapotának megfelelő körülmények között is csak megerősítő motivációval aktivizálható.

Hanyag: az, aki csak teljes irányítással képes elvégezni feladatát

A magatartás és szorgalom értékelését folyamatosan, szóban, a tanuló számára érthető módon közöljük.

Az autizmus spektrum zavarral élő tanulók magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

Az autizmus spektrum zavarban éppen azok a készségek, képességek sérültek, amelyeket a magatartás és szorgalom minősítése során értékelni kellene, ezért ezt figyelembe kell venni.

Magatartás alatt értjük a gyermek adaptív viselkedésének, környezetéhez való alkalmazkodó képességének szintjét, önkontrolljának mértékét.

Szorgalom fogalmával jellemezzük, minősítjük a gyermek motiválhatóságát, aktivitásának, aktivizálhatóságának mértékét

A magatartás értékelésének és minősítésének követelményei:

Példás: az, aki a megadott, tanult viselkedési szabályokat egyénre szabott segítséggel betartja.

Jó: az, aki a megadott viselkedési szabályokat felnőtt irányításával, segítségével képes betartani

Változó: az, aki alkalmanként segítséggel sem tartja be a tanult viselkedési szabályokat, inadaptív viselkedést mutat (pl. hipermotilitás, passzivitás, sztereotip viselkedés, esetleg agresszió, autoagresszió)

Rossz: az, aki a támogatás és speciális segítségnyújtás mellett is gyakran autoagresszív, agresszív, vagy egyéb súlyos viselkedésproblémát mutat (pl. szökés). Önmagát, környezetét súlyosan veszélyezteti.

A szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei

Példás: az, aki bizonyos tanult aktivitásokat önként, külső motiváció nélkül is elvégez, teljesítménye egyenletes

Jó: az, aki biztos motivációs bázissal rendelkezik, teljesítménye egyenletes

Változó: az, aki csak bizonyos körülmények között aktivizálható

Hanyag: az, aki nem aktív, nem motivált, képességeitől függetlenül csak teljes irányítással képes elvégezni aktivitásait.

A magatartás, a szorgalom értékelésénél maximálisan figyelembe vesszük a tanuló önmagához képest elért pozitív változását, fejlődését, amelynek szóban és írásban történő dokumentálással adhatunk nagyobb hangsúlyt.

Minden esetben figyelembe kell venni a tanuló sajátos nevelési igényét, fizikai, kognitív és érzelmi állapotát, autizmusban való érintettségét.

Az iskolai jutalmazás formái

A tanulók jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elveink a tanulásban akadályozott és az értelmileg akadályozott tagozatokon:

Iskolánkban nagyon fontos a jutalmazás. A mindennapi szóbeli, írásos, vizuális szimbólumokkal történő dicsérek mellett tanév végén jutalmazzuk azokat a tanulókat, akik egész tanévben példamutató magatartást tanúsítanak, és / vagy kiemelkedő munkát végeznek, jutalmazhatók a szaktárgyi teljesítményükért, kiemelkedő szorgalmukért.

A tanév végén oklevelet kapnak azok a tanulók, akik tanulmányi munkájukat képességeihez mérten kiemelkedően végzi, vagy példamutató közösségi magatartást tanúsítanak.

Havonta iskolagyűlésen tagozatonként szóbeli dicséretben részesülnek a legjobb tanulók.

A szóbeli dicséreten kívül év közben a következő írásos dicsérek adhatók:

- szaktanári dicséret
- napközis nevelői dicséret
- osztályfőnöki dicséret
- igazgatói dicséret
- nevelőtestületi dicséret

Más elismerések:

- tárgyi jutalmak
- versenyek eredményeinek publikálása
- írásbeli igazgatói dicséretben részesülnek azok a tanulók, akik iskolán kívüli versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szerepelnek.
- tanév végén oklevelet és könyvjutalmat is kapnak.
- az osztályfőnök és a betanító kollégák javaslatai alapján oklevelet kaphatnak a tanulók tanév végén. Az oklevél tartalmazza a tanuló elismerésének indokát.

A jutalmazás alapelvei és formái az autizmus spektrum zavarral élő tanulók esetében:

A tanuló a tanév során tanulmányi és viselkedésszerű teljesítményéért dicséretben részesülhet. A dicséret bejegyzésre kerül a személyes, tájékoztató füzetbe vagy a személyes naplóba.

Az elismerés formái

- azonnali / késleltetett tárgyi jutalom szociális megerősítéssel
- osztályfőnöki dicséret
- igazgatói dicséret (írásban)
- esetenként lehetőség van más módon történő jutalmazásra is pl. könyv, emléklap, oklevél, a gyermek egyéni érdeklődési köréhez illeszkedő tárgyi jutalom alkalmazására.

Elismerés színterei

- minden iskolai helyzetben
- iskolai rendezvényeken, közösségi eseményeken.

Az iskolai büntetés formái

Az iskolai büntetések kiszabásánál a fokozatosság elve érvényesül. Minden esetben figyelembe kell venni a tanuló sérülésének, állapotának aktuális állapotát. Büntetésről akkor lehet szó, ha a tanuló képességei lehetővé teszik a tetteinek, viselkedése következményeinek felismerését, megértését, ha szándékos, tudatos romboló tevékenységet produkál.

Továbbá büntetésben részesíthető az a tanuló, aki:

- tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti,
- vagy a házirend előírásait megszegi,
- vagy igazolatlanul mulaszt,
- vagy bármely módon árt az iskola jó hírnevének

A büntetés formái:

- szaktanári figyelmeztetés;
- napközis nevelői figyelmeztetés;
- osztályfőnöki figyelmeztetés;
- osztályfőnöki intés;
- osztályfőnöki megrovás;
- igazgatói figyelmeztetés;
- igazgatói intés;
- igazgatói megrovás;
- tantestületi figyelmeztetés;
- Súlyos kötelességszegésnek minősülnek az alábbi esetek:
- az agresszió, a másik tanuló megverése, bántalmazása;
- Az egészségre ártalmas szerek (dohány, szeszesital, drog) iskolába hozatala, fogyasztása;
- a szándékos károkozás;
- az iskola nevelői és alkalmazottai emberi méltóságának megsértése;
- ezeken túl mindazon cselekmények, melyek a büntető törvénykönyv alapján bűncselekménynek minősülnek.

A büntetést írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni. Ha a tanuló a kötelességeit vétken és súlyosan megszegi, ellene a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény rendelkezései alapján fegyelmi eljárás indítható. A tanuló a fegyelmi eljárás alapján, írásbeli határozattal fegyelmi büntetésben részesíthető.

A csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei

A Nemzeti köznevelési tv. 27. § -a valamint a 6. sz. melléklet határozza meg az iskolai egyéb foglalkozásokra adható időkeretet. Az iskolában a nevelés-oktatást - ha a törvény másképp nem rendelkezik - a nappali oktatás munkarendje szerint a kötelező és választható, egyéni és csoportos, tanórai és egyéb foglalkozások keretében csoportbontásokkal kell megszervezni (a továbbiakban: nappali rendszerű iskolai oktatás).

A rehabilitációs órakeret a Nemzeti Köznevelési Törvény 6. számú melléklete alapján biztosított tanulóink számára.

A 2011. Köznevelési törvény 6. melléklete szerint a rehabilitációs órakeret elosztása:

Sajátos nevelési igényű tanulók heti egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozásainak száma osztályonként/csoportonként					
évfolyam	értelmi fogyatékos	gyengénlátó	vak, nagyothalló, mozgás- és beszéd-fogyatékos	süket és autista	egyéb
1.	3	7	8	10	3
2.	3	7	8	10	3
3.	3	7	8	10	3
4.	3	7	8	11	3
5.	3	8	9	11	3
6.	3	8	9	11	3
7.	4	8	10	12	4
8.	4	8	10	12	4

A rehabilitációs és habilitációs órák:

E gyűjtőfogalomba azok a korrigáló, fejlesztő, kompenzáló foglalkozások tartoznak, amelyek gyermekeink valamilyen sérüléséből (értelmi, személyiségi, mozgási, beszéd, hallás, esetleg látásból), vagy annak következményeiből eredő funkciózavarokat javítják. A gyenge képességeket fejlesztik, a kiesett funkciók helyettesítik.

Ezen korrekcióknak végtelen számú variációja lehetséges, a gyermekek fejlesztésének két alapvető irányt határoztuk meg, az egyik az önálló életvitelre való felkészítését, másik pedig a tanulmányi tovább haladást.

A fejlesztő habilitációs, rehabilitációs és foglalkozások szervezésének elvei:

A törvényben és a Szakértői véleményben foglaltak szerinti időkeretben biztosítjuk tanulóink számára a habilitációs és rehabilitációs csoportos foglalkozáson való részvételt.

- figyelembe vesszük a gyermek életkorát, sérülését, képességeit, a fejlődési folyamatot.
- a fejlesztést végző pedagógusok alakítják a csoportokat szakmai szempontok és egyéni szükségletek alapján
- meghatározott, rendszeres időpontokban történik
- a fejlesztést végző gyógypedagógus és a gyermek osztályfőnöke rendszeres kapcsolatot tart a tanuló munkájával, haladásával kapcsolatban

Tevékenységszervezés:

Egyéni korrekció:

- érzékelés, észlelés, figyelem fejlesztése
- grafomotoros koordináció fejlesztése
- idő-, és térbeli tájékozódás fejlesztése
- személyiségfejlesztő - szociális és kommunikációs tevékenység segítése

Sérülés specifikus korrekciók:

- mozgáskorrekció
- látáskorrekció
- gyógytestnevelés
- mozgásfejlesztés
- pszichomotoros zavar leküzdése
- látásfigyelem
- forma és térlátás
- hallásfigyelem
- síkban és térben történő tájékozódás
- nagyság- és alak-konstancia.

Kognitív képességek fejlesztése:

- figyelem, emlékezet, gondolkodás fejl.
- kommunikációs készség fejlesztése
- beszédészlelési terápiák
- dysgráfia-, dyslexia-prevenció és reedukáció
- helyesírás fejlesztés

Tanulási problémák rendezése: tanórák megsegítése

A megsegítés formája az adott gyermekcsoport szükségleteitől függ.

A csoportbontás elvei:

A tanórák hatékonysága érdekében csoportbontást alkalmazunk.

Csoportbontásokat olyan tevékenységi területeken alkalmazunk, ahol a kisebb létszám teszi hatékonyá az oktatást:

- Elengedhetetlen a tanulók folyamatos egyéni korrekciója
- Szükséges a közvetlen, gyakorlati tevékenységben való folyamatos, egyéni segítségnyújtás
- A tanulók különböző képességszintje indokoltá teszi a külön csoportok kialakítását

Etika/ hit és erkölcstan órák:

Az etika/ hit és erkölcstan tantárgyak esetében tanulóink a szülők írásbeli nyilatkozata alapján csoportbontásban vesznek részt az órákon.

A nemzeti köznevelésről szóló törvény rendelkezése szerint, az iskolai keretek között folyó hitoktatásban részesülhetnek tanulóink. Az adott egyház nevében eljáró személy hatásköre megszervezni iskolánkkal együttműködve.

Egyéb foglalkozásokra vonatkozó csoportbontások

Napközis csoportok, tanulószobai csoportok szervezése:

A napközis csoportok indításánál meghatározó tényező a szülői (tanulói) igények száma. Lehetőség szerint a tanulók életkorát, osztályfokát, képességeit figyelembe vesszük a napközis csoportok kialakításánál.

Az egyéni fejlesztési órakeret felhasználása:

(KNT. 27. § (5))

A tanulásban akadályozottak tagozatán:

- felzárkóztatás, tehetséggondozás:
- a tanévben folyamatosan a félév és tanév vége előtt az elégtelenre állók számára
- az egész év során a betegség, vagy más okok miatt lemaradók számára
- hátrányos helyzetű tanulók számára
- felkészítés versenyekre, fővárosi és országos komplex tanulmányi versenyre, kulturális szemlékre
- jobb képességű, illetve társainál jobban haladó tanulók számára bővített ismeretanyag nyújtása

Az értelmileg akadályozottak tagozatán:

- egyéni megsegítés, lovaglás lehetőség szerint, stb.
- felkészítés a Koncz Dezső Komplex Tanulmányi Versenyre

Az autista csoportokban:

- szociális készségek, társas kapcsolatok fejlesztése
- kommunikációs készségek
- viselkedésszervezés
- felzárkóztatás, tehetséggondozás

Az autizmus spektrum zavarral élő tanulók tanórán kívüli sajátos foglalkozásai:

- Tér-idő szervezés
- Társas viselkedés
- Babzsákos foglalkozás
- Kommunikáció fejlesztés
- Strukturált szabadidős tevékenységek (irányított játék), sport, szakkörök
- Kognitív fejlesztés
- Komplex személyiségfejlesztés
- Differenciált felzárkóztatás
- Technikai foglalkozás

Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

Egészségnevelés:

Az egészségnevelés egyik legfontosabb színtere az iskola. Kisgyermekkorban érdemes elkezdni az egészséges életmódra nevelést, amikor a gyermekek, tanulók fogékonyak, az értékek és az ismeretek elsajátítása szempontjából befogadóak, nyitottak. Így könnyebben lehet érdemi hatást elérni a későbbi életmód, egészség és környezettudatos magatartás kialakításában. Ennek a korosztálynak egészségmagatartása határozza meg a jövő felnőtt lakosság egészségi állapotát

Az iskola nem elszigetelten tevékenykedik, hanem más társadalmi intézményekkel és szervezetekkel állandó kölcsönhatásban létezik. Így egészségnevelésével hatást gyakorol az iskola szűkebb és tágabb környezetére. Az iskola tehát olyan keretet adhat, melynek segítségével mód nyílik az egészségesebb életvitel készségeinek, magatartásmintáinak kialakítására és gyakorlására.

Az egészségnevelés a NAT közös követelményeiben áthatja az iskolai élet valamennyi szintjét.

Egészségnevelési alapelvek:

- az iskola minden tevékenységével szolgálja a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését.
- annak tudatosítása, hogy az egészség, mint meghatározó társadalmi és személyi erőforrás biztos befektetés a társadalom számára
- a tanulók legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani képességeikhez mérten
- rendelkezzenek elegendő tudással és ismerettel, hogy képesek legyenek ne csak maguk, de esetleg mások egészségének és életének védelmére
- életkoruknak megfelelően ismerjék az emberi szervezetet veszélyeztető anyagok szervezetre gyakorolt hatását, a betegségek, sérülések elkerülését az egészség megőrzését

Az egészségnevelési program megvalósulását segítő személyek iskolánkban

Belső személyek: minden egyes pedagógus, kiemelten: gyermekpszichiáter, gyermek- és ifjúságvédelmi felelős, osztályfőnökök

Külső személyek: iskolaorvos, védőnő, alkalmanként meghívott vendégek (pl. drog prevencióval foglalkozó szakember), a szülők

Célunk:

- Az egészségmegtartás kialakítása és megőrzése.
- A tanulók korszerű ismeretekkel és azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek egészségük védelme érdekében. Ismerjék fel, hogy milyen összefüggés van az életmód, a viselkedés és az egészségi állapot között.
- A tanulók értsék meg, alapértéknek tekintsék, hogy egészségük érték, amelyért ők is felelősek.

Feladataink:

- Képesé tenni a gyermeket az egészséghez vezető életvitel kialakításában
- Útmutatást biztosítani, probléma esetén hová fordulhatnak segítségért
- Segítségnyújtás a tanulóknak abban, hogy készség szintjén alkalmazzák azokat az ismereteket, amelyeket elsajátítottak.
- Segítséget adni abban, hogy a tanulók helyesen értelmezzék azt a tényt, hogy az egészség megőrzése egyéni tetteken, választásokon is múlik.

Az egészségnevelés tartalma:

Az egészségre, annak megtartására, illetve visszaszerzésére irányuló, a személyiség formálását elősegítő tevékenység. A tanulók már meglévő ismereteire támaszkodunk. Az egészségre vonatkozó fogalomkészletüket bővítjük, egyre differenciáltabbá tesszük, folyamatosan értelmezzük az új tapasztalatokat.

Az egészség megőrzéséhez, a betegségek megelőzéséhez szükséges készségeket a tanulói aktivitására épülő módszerekkel, a pozitív példák, minták megerősítésével fejlesztjük. A témakörök átfogják az egészség-magatartás szempontjából leginkább kritikusnak tekinthető területeket, a táplálkozást, a biztonságot, az alkohol-és a kábítószer-fogyasztást, a dohányzást, a családi és az iskolai kapcsolatokat, az aktív életmódot, a személyes higiénit, a testi és nemi érés területeit, életkori sajátosságaiknak megfelelően, tehát tagozatonként, illetve értelmi státuszuknak megfelelően. Értsék meg, hogy az egészség – a kiegyensúlyozott életvitel – eszköz a boldog és sikeres élet folytatásához

A megvalósítás módszerei:

- napi rendszeres fogmosás megkövetelése a napköziben
- önismereti, önfejlesztő játékok a lelki higiénia kialakulásához
- szituációs játékok az egészségkárosító magatartás káros hatásának felismeréséhez
- előadások szervezése a tanulók részére a témában: (védőnő, fogorvos, drog-prevenációs előadó, szülő, gyermekvédelmi felelős, testnevelő tanár)
- versenyek rendezése (futás, labdajátékok, néptánc, óráközi szünetben való közös, mozgásos játékok)
- beszélgetés
- oktatófilmek megtekintése
- „Egészség Nap” szervezése

Az ismeretanyag tartalma tagozatonként:

1.) Tanulásban akadályozottak tagozata

Egészség-magatartás terén

Az egészség, mint alapvető érték tudatosítása, a helyes és helytelen életmód következményeinek összehasonlítása, a kellő testápolás, higiéné megtartása, a ruhanemű, az alsónemű tisztántartása.

Táplálkozás terén:

Az étkezési kultúra kialakítása, a napi táplálkozás helyes arányainak megismerése, a helyes táplálkozás egészségmegőrző szerepének tudatosítása, az egészséges táplálkozás kritériumainak (mértékletesség, kiegyensúlyozottság, változatosság) megismertetése.

Napirend, szabadidő terén:

Az egészséges napirend meghatározása (pihenés, étkezés, tanulás, vagy munka, mozgás, szabadidő arányai), a szabadidő egészséges eltöltése (séta, sport) a rendszeresség fenntartása.

Balesetmegelőzés terén:

Balesetből eredő egészségkárosodás okai, valamint a drog, a kábítószer, alkohol balesetokozó hatásai, és a káros szenvedélyek negatív következményei.

Kortárskapcsolatok terén

Egészséges környezet kialakítása és védelme A víz, levegő, föld, növény-és állatvilág védelme, a helyes környezetvédelem. A család fontossága; a lelki egészség megtartó ereje a család

2.) Az értelmileg akadályozottak tagozata

Egészség-magatartás terén:

Általános testápolás, egészséges öltözködés, fehérneműváltás, rendszeres fogápolás, étkezések előtti, WC utáni kézmosás, hajápolás, az otthon, az osztályterem, az iskola környékének

tisztántartására törekvés, a betegség jelzése, a gondozás kritériumai, a jó levegő, a szellőztetés fontossága

Táplálkozás terén:

A helyes táplálkozás fontossága, sok folyadék fogyasztása, a táplálékok fogyasztás előtti megmosása, az étkezési kultúra kialakítása, késsel-villával önálló táplálkozás, az esztétikus terítés fontossága, a napi táplálkozás helyes arányai, az optimális testsúlyra törekvés

Napirend, szabadidő:

A helyes napirend kialakítása terén: (otthon, iskola) a rendszeresség bevezetése a tanulás – pihenés-játék tevékenységekben.

Balesetvédelem terén:

Fokozott figyelemfelhívás az otthoni, iskolai közlekedésben előforduló balesetekre!

3.) Az autizmus spektrum zavarral élő tanulók számára

Az autista csoportokban az ismeretanyag tartalma megegyezik a tanulásban akadályozottak, illetve értelmileg akadályozottak tagozatának ismeretanyagaival, kiegészítve azzal, hogy specifikus eljárásokat, módszereket alkalmazunk az elsajátítás során és az egyéni szükségletekhez igazodó segítségnyújtási formákat használunk a gyakoroltatás során.

Várható eredmények

Az eredmények nehezen mérhetők. Leginkább az látszik majd, ha tanulóink jókedvűen, kipihenten érkeznek, és érdeklődéssel, könnyedén végzik feladataikat. Munkánk sikeres, ha mérhetően csökkennek a betegségből adódó hiányzások, tehát javul a kondíció, nő az ellenálló képesség. Kialakul bennük az ápoltság, tisztaság igénye önmagukkal és környezetükkel szemben. Igényük lesz a harmonikus külső megjelenés, az ápoltság mellett, az arányos testalkat elérése is cél lesz számukra. Mindennapos szükségletnek érzik a testmozgást, más passzív tevékenységek helyett egyre többen választják az aktív életmódot. A szülők közül is egyre többen lesznek kíváncsiak egészségvédő előadásainkra, programjainkra, tehát a felnőtteket is sikerrel vonjuk be. A védőnőkkel közösen végzett felmérésekben, amelyek ismeretekről, életmódról tájékoznak, évről évre kedvezőbb eredmények születnek.

Környezeti nevelés

Célja:

A tanulók tevékenységbe ágyazottan ismerjék meg szűkebb és tágabb környezetüket, környezetük értékeit. Indítsuk el érdeklődésüket a természeti jelenségek iránt.

Környezeti nevelésünk megvalósítása során arra törekszünk, hogy legyen:

- tanulóközpontú
- személyes élményt biztosító
- figyeljen a természetes és épített környezetre
- problémaközpontú; iskolánk vonzáskörzetében érzékelje a környezetvédelmi problémákat
- tevékenységközpontú
- épüljön folyamatos tapasztalatszerzésre és cselekvésre

Feladata:

- a gyermekek ösztönzése a lakóhelyi és természeti környezet védelmére
- a szabadidő tartalmas eltöltésére törekvés (hobby, kirándulás, madáretetés, erdőismeret, szabadban eltöltött tanórák stb.)
- tantárgyak közötti szoros koncentráció

Színterei:

- udvari papírhulladék szedése,
- az iskolai kertben ültetett növények, fák folyamatos, tudatos gondozása, (Tündéerkert)
- az állatok fejlődésének figyelemmel kísérése Gazdaudvarunkban
- Szakaszai:
- alsó tagozat
- felső tagozat

Nincs éles határ a tagozatok között, mivel a témák többször ismétlődnek, bővülnek, egymásra épülve mélyülnek.

Tanulói tevékenységek:

- egyéni megfigyelés
- csoportmunka
- iskolán kívüli csoportos munka
- kirándulás

A program új vonásai

- esetenként tömbösített órák
- a hagyományos ismeretszerzés helyett vizsgálódás a természetben
- a kirándulásokon feladatok végrehajtása (gyűjtés, megfigyelés, stb.)
- táblázatkészítés
- az iskolai kertünkben veteményezés, virágültetés, stb.
- a Gazdaudvar állatainak megismerése, etetése, fejlődésük figyelemmel kísérése
- Tündéerkertünk (gyümölcsös) fájának gondozása
- szelektív hulladékgyűjtés
- a kerület nevezetességeinek megismerése, meglátogatása
- kerületünk természetvédelmi területének (Merzse mocsár) a megismerése
- látogatás a Cinkotai erdőbe, Széchenyi-hegyi Gyermekvasúthoz, Budakeszi Vadasparkba, valamint a Budai erdőbe
- ismerkedjenek meg az élelmiszer-adalék fogalmával
- tudatosuljon bennük az egészséges táplálkozásra való felkészülés jelentősége

Feltételrendszere:

A legfontosabb jogszabály az EU. 1988. május 24-i határozata, mely leszögezi, hogy bátorítani kell a tantermen kívüli iskolai tevékenységeket, melynek révén a környezetről az iskolában szerzett ismeretek gyakorlattá válhatnak. Az iskolák minden évben egy hetet szánjanak a környezetre, melynek során a tanulók a gyakorlatban is tevékenykednek.

A környezeti nevelés feltételei adottak. A nevelőtestület elhivatott és a szükséges eszközök is rendelkezésre állnak, illetve pályázati úton beszerzésre kerülnek.

Tevékenységünk sikeres, ha:

- tanulóink érdeklődnek szűkebb és tágabb környezetük iránt
- érdekli őket a természeti jelenségek oka, illetve azok magyarázata
- ügyelnek környezetük tisztaságára, védik a természetet
- felelősséggel vesznek részt hulladékgyűjtő tevékenységben
- vásárláskor figyelembe veszik a termékek környezetvédelmi szempontjait

A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Tanulóink személyisége több területen sérült, ebből adódóan hátránnyal indulnak az élet minden részén. Ezeknek a hátrányoknak a leküzdésére egyedül képtelenek. Az iskola falain belül biztonságban érzik magukat, hiszen itt működik a segítő erő, elfogadás, a figyelem a másik iránt, a közösség összetartó ereje.

A tanulók esélyegyenlőségét segítő intézkedéseink a következők:

Minden tanköteles korú tanulónak törvényben biztosított joga van a számára megfelelő neveléshez-oktatáshoz.

Az esélyteremtés, a hátrányos helyzetű gyerekek hátrányainak kompenzálása, az esélyegyenlőség előmozdítása kiemelt feladatunk nevelő-oktató munkánk minden területén:

- A beiratkozásnál,
- A gyerekek egyéni fejlesztésében,
- Biztosítjuk tanulóink számára a törvényben meghatározott egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozásokat a szakvélemények és szakértői vélemények ajánlásának figyelembevételével.
- Egyéni és kiscsoportos foglalkozások keretein belül gyógypedagógusaink, konduktoraink, logopédusaink segítségével biztosítjuk számukra a gyógypedagógiai megsegítést, sokoldalú képesség és személyiségfejlesztést, mozgásfejlesztést, beszédfejlesztést – egyéni szükségletek szerint.
- A tanításban, ismeretközvetítésben,
- A tanórákon egyéni képességekhez igazodó tanórai differenciáló munkát szervezünk. Szakembereink segítségével konzultációs lehetőséget kínálunk, szakmai segítséget nyújtunk tanulóink szülei számára.
- A tanulói előmenetelben,
- A fegyelmezés, büntetés gyakorlatában,
- A tananyag kiválasztásában, alkalmazásában és fejlesztésében,
- A pályaaorientációban, a pályaválasztásban,
- A humán erőforrás-fejlesztésben,
- A partnerség-építésben és kapcsolattartásban (szülőkkal, segítőkkel, szakmai és társadalmi környezettel).

Folyamatos feladataink

- A kiemelt figyelmet igénylő hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók pontos nyilvántartásának vezetése.
- Pedagógusaink differenciált képzés és értékelés révén biztosítják, hogy minden tanuló egyéni képességei szerint haladhasson.
- A lemaradókat, nehézségekkel küszködőket, felzárkóztató foglalkozások szervezésével, egyéni képességeik szerinti fejlesztéssel segítjük.
- A lemorzsolódás minimális szintre való csökkentése érdekében rendszeres kapcsolatot tartunk a szülőkkal, a tanulókkal, a gyermekjóléti szolgálattal és egyéb partnerekkel.
- A gyermekek érdekében meghatározó feladatunknak tekintjük a drogprevenციót, a bűnözés elleni küzdelmet, a bűnmegelőzést. Ennek érdekében rendszeres kapcsolatot tartunk fenn a rendőrséggel és kompetens szakemberekkel.
- Tanulóink számára a szabadidő eltöltésének olyan értelmes és hasznos formáit biztosítjuk, amelyekhez családi háttérük, hátrányos helyzetük miatt egyébként nem juthatnának hozzá.

- Minden rászoruló gyermek számára biztosítjuk az egész napos foglalkoztatást, a napközis ellátást.
- Rendszeresen figyeljük azokat a pályázatokat, amelyek tanulóink esélyegyenlőségének javítását szolgálják, és lehetőség szerint részt veszünk azokon.

További intézkedési lehetőségeink:

- a képességfejlesztés érdekében felzárkóztatások szervezése
- rendszeres team munka, esetmegbeszélések a gyermekvédelem és az osztályfőnök közreműködésével
- a szülők munkába állását segítő nyitva tartás
- pályaaorientáció hangsúlyosabbá tétele az osztályfőnöki órákon
- szülői tájékoztatás a továbbtanulás lehetőségeiről

Kiemelten tehetséges tanulók esetén:

- Élünk az egyéni képességekhez igazodó tanórai munka megszervezésével.
- A tanulók egyéni adottságait figyelembe vevő módszereket, technikákat választunk
- Kezdeményezzük, támogatjuk a különböző versenyeken való részvételt és segítjük az azokra való felkészülést egyéni foglalkozások keretében.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók esetében:

- Rendszeres kapcsolatot tartunk a gyermekvédelmi és gyámügyi intézményekkel.
- Minden osztályfőnök aktívan együttműködik a kerületi Gyermekjóléti Szolgálattal és Családsegítő Szolgálattal
- Nyilvántartjuk és folyamatosan aktualizáljuk gyermekvédelmi adatbázisunkat.
- Biztosítjuk a törvény által előírt gyermekvédelmi kedvezményeket.
- Lehetőséget kínálunk az iskolai infrastruktúra tanításon túli használatára (könyvtár, informatikai eszközök)

A tantestület minden tagja felelős azért, hogy tisztában legyen az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokkal, biztosítsa a diszkriminációmentes oktatást, nevelést, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjon minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteit bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyen. A tantestület minden tagjának felelőssége továbbá, hogy ismerje a programban foglaltakat és közreműködjön annak megvalósításában; illetve az esélyegyenlőség sérülése esetén jelezze azt a felettesének, illetve az illetékes munkatársának.

Az intézmény különös figyelemmel kíséri a településen élő halmozottan hátrányos helyzetű tanulók helyzetét, folyamatosan kapcsolatot tart, együttműködik a szociális és gyermekjóléti ellátások tekintetében illetékességgel és hatáskörrel bíró intézményekkel, szervezetekkel, részt vesz a gyermekvédelmi jelzőrendszer működtetésében.

A Gyurkovics Tibor Óvoda, Általános Iskola és EGYMI helyi tanterve (1. számú melléklet)

Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára (1-8. évfolyam)

Tantárgyi kerettantervek 1-4. évfolyam

Magyar nyelv és irodalom

Heti / éves óraszám:	1. évfolyam 7 óra / 252 óra
	2. évfolyam 7 óra / 252 óra
	3. évfolyam 7 óra / 252 óra
	4. évfolyam 7 óra / 252 óra

Az egyéni, a közösségi, a társadalmi kommunikáció alapja a magyar nyelv ismerete és használata. A nyelv kultúrát formál, őriz és közvetít. A nyelv az emberi kommunikáció, a gondolkodás, a tanulás, az önismeret kibontakozásának közege, előfeltétele és legfőbb eszköze. Kulcsszerepe van a kulturális önazonosság, tudatosság és kifejezőképesség, az erkölcsi, az esztétikai, a történeti és a kritikai érzék kialakításában. Az anyanyelvi készségek birtoklása segíti a társadalom közösségeiben való aktív részvételt. A magyar nyelv és irodalom műveltségi területnek meghatározó szerepe van az önálló tanulás kialakításában, az önműveléshez szükséges képességek fejlesztésében.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy legalapvetőbb célja az anyanyelvi kommunikációhoz szükséges képességek kialakítása, illetve fejlesztése, valamint az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása.

A magyar nyelv a tanulás célja és az ismeretszerzés eszköze is. Célja és feladata a szókinccs-fejlesztés és gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése. Feladata az eredményes olvasás-, írástanulás feltételeinek megteremtése, az ehhez szükséges készségek kialakítása, megerősítése. Kiemelkedő szerepe van a nyelv rendszerére, a helyesírásra vonatkozó alapvető tudás elsajátításában.

Az alapozásban építeni kell a tanulók tapasztalatszerzésére, a fogalmak tartalmának lassú érlelésére, az értelmes és fejlesztő célú gyakoroltatásra. A pedagógus feltérképezi a tanulók egyéni fejlesztési szükségleteit. Kellő időt enged a tanulási feladatok pszichológiai feltételeinek beéréséhez, és személyre szóló fejlesztéssel és értékeléssel esélyt teremt a sikeres iskolai pályafutás, valamint az élethosszig tartó tanulás biztonságos megalapozásához.

Az irodalmi nevelés feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése. Az irodalmi műveltség megalapozásához kisiskolás korban a szövegolvasáshoz kapcsolódó szövegelemző és értelmező együttgondolkodás, egymás véleményének meghallgatása, megismerése, a saját gondolatok kifejtése, valamint az irodalmi szövegekkel kapcsolatos tapasztalatszerzés, az esztétikai, erkölcsi értékek felfedezése, érzelmileg is megalapozott befogadása nyit utat.

Az iskolai oktatás, nevelés a sérülésből, a fogyatékoságból eredő tanulási nehézségek leküzdését, a jól működő funkciók továbbfejlődését individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával támogatja.

A tantárgy feladatai a vizuális észlelés és differenciálás, auditív észlelés és differenciálás, fonematikus észlelés, érzékelés, figyelem, gondolkodás, emlékezőképesség, analízáló-szintetizáló képesség, ritmus, mozgás, finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése. A kommunikációs képességek fejlesztése különféle élethelyzetek során, az aktív és passzív szókinccsgazdagítás, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartás, viselkedés gyakorlása, továbbá a tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben és a spontán beszédben is.

Kiemelt feladat az önismeret erősítése, lehetőséget teremtve a véleménynyilvánításra, mások véleményének meghallgatására. A szövegtartalom visszaadásának gyakorlása különféle kommunikációs eszközökkel történik, fokozódó önállósággal valósul meg.

Az írás eszközszintű használata, a helyesírási készség fejlesztése, továbbá a rendezett íráskép kialakítása az egyéni adottságok figyelembevételével valósul meg.

Javasolt órakeret:

Témakör / óraszám - évfolyam	1.	2.	3.	4.
Beszéd-készség fejlesztése, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	50	50	44	44
Olvasás, az írott szöveg megértése	85	85	72	72
Írás, szövegalkotás	80	50	56	50
Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	21	31	50	56
Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	16	36	30	30
Éves óraszám:	252	252	252	252

Magyar nyelv és irodalom 1–2. évfolyam

Az anyanyelv a viselkedési szabályrendszer átadásának egyik leghatékonyabb eszköze.

A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamata a kisiskolások nevelésében a tanulók együttműködésére épül, kooperatív technikákat alkalmazva. A pedagógus a tanulók fejlettségére figyelve, differenciált tervezéssel és tanulásirányítással fokozatosan növeli a terhelést és a teljesítményelvárásokat. A tanulók előmenetelét fejlesztő értékeléssel segíti elő. Élményszerű tanulással, problémahelyzetekből kiinduló izgalmas tevékenységekkel, kreativitást ösztönző feladatokkal fejleszti a kulcskompetenciák összetevőit, az alapvető képességeket és alapkészségeket. Formálja az attitűdöket, közvetíti az elemi ismereteket, valamint a tanulási és magatartási szokásokat. Mintákat és gyakorlóterepet ad magatartási normák, szabályok elsajátításához, a társas közösségekben való részvétel és együttműködés tanulásához, a problémamegoldáshoz, konfliktuskezeléshez.

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a beszédcentrikusságot kell előtérbe helyezni. A beszédértés és beszédprodukció fejlesztése az elsődleges feladat. A beszédfejlesztést az egyén képességének és beszédállapotának figyelembe vételével végezzük a nyelv funkcióinak megfelelően.

A bevezető szakasz célja átvezetni a gyermekeket az óvodai játékközpontú tevékenységből az iskolai tanulás tevékenységeibe. A szakasz feladata olyan fejlettségi szintre hozni a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciókat – a gyógypedagógia eszközrendszerével, módszereivel, terápiáival –, hogy a tanuló az alapvető kultúrtechnikák elsajátítására az állapotához mért kellő idő biztosítása mellett felkészült legyen. Fel kell kelteni az érdeklődését a tanulás iránt, oly módon, hogy tág teret adunk az életkorának, a fejlettségének megfelelő játéknak és mozgásnak. A tanulót fogékonyvá, befogadóvá kell tenni a környezet, a közvetlenül megtapasztalható természet és a társas kapcsolatok iránt.

Az olvasás és írás tanításának kezdő időszakában kiemelt szerepet kap a cselekvéses tanulás. A tantárgy tanítása során megvalósul az olvasás elsajátításához szükséges hármasszociáció kialakítása és megerősítése, a vizuális, akusztikus és beszédmotoros észlelés, a téri és síkbeli tájékozódás, a grafomotoros készségek és a vizuális, akusztikus memória fejlesztése.

Az olvasás és írás jelrendszerének elsajátítása a diákok egyéni sajátosságainak figyelembevételével történik. A szavak olvasásának begyakorlása során az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetésére is figyelmet kell fordítani.

Magyar nyelv és irodalom 1. évfolyam

Témakör	1. Beszédkészség fejlesztése, szóbeli szövegek megértése, értelmzése és alkotása	Javasolt óraszám: 50 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfelelő hangképzés, beszédlejtés és hangoztatás fejlesztése. Törekvés az érthető és kifejező beszédre. Megfelelő beszédtempó kialakítása. Az auditív észlelés és figyelem, beszédhanghallás fejlesztése. A beszéd-szervek mozgásának tudatosítása. A beszédérzékelés, beszédértés, szövegértés és beszédprodukció képességének fejlesztése. Beszédkedv felkeltése és a beszédlátás növelése. A verbális emlékezet és a szóbeli kifejezőképesség fejlesztése (szókincs, mondatalkotás). A kommunikációs képesség fejlesztése a megfelelő szocializáció elérése érdekében különböző élethelyzetekben. A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása. Rövid kiszámolók, mondókák, versek szöveghű tolmácsolása. Megfigyelő képesség, koncentráció, kooperáció, feladattudat, feladattartás, időbeli tájékozódás fejlesztése. Helyes önismeret, erkölcsi érzék, ítélőképesség kialakítása.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	

Beszédhallás, hallás utáni értés	<p>Hangfelismerési és hangutánzó gyakorlatok végzése. Beszédlégzés tudatosítása légzőgyakorlatokkal. Szájtérben való tájékozódás gyakorlása. A hangok tiszta ejtésének gyakorlása. A beszédhangok időtartamának érzékeltetése. Beszédritmus, beszédtempó megfigyelése és visszaadása utánmondással. Hang-, szótag- és szósor ismétlése. Hang, szótag, szó fogalmának kialakítása. Képek, tárgyak megnevezése (szókincsfejlesztés). Versek, mondókák ritmusának megfigyelése, érzékelése. Rövid hallott szövegek megértése hallás után. Szöveges kiejtési gyakorlatok.</p>
Beszédfejlettség	<p>Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben. Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Társas nyelvi magatartás gyakorlása, elsajátítása (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás). A helyes ejtés gyakorlása játékos utánmondással. Saját élmények megfogalmazása. Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs- és beszédgyakorlatok végzése. Képről – kérdések segítségével – mondatok alkotása. Eseményekről, élményekről, képekről, képsorokról az érzelmek kifejezésével, az időrend betartásával mondatok alkotása. Természetes beszédhangsúly mintaadás utáni gyakorlása. Konkrét élethelyzetekben érzékletesen megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak megnevezése. A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmainak használata mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben, szituációkban. Szerepek eljátszása dramatikus eszközökkel, konfliktusok megjelenítése.</p>
Memoriterek szövegű tolmácsolása	<p>Érzelmek kifejezése. Ritmikus tevékenységek végzése szövegkísérettel. Megfelelő hangerő, hangsúly kialakítása. Nyelvtörők, kiszámolók tanulása. Gyermekdalok, körjátékok éneklése, eljátszása.</p>
Fogalmak	<p>Belégzés, kilégzés, levegővétel, hang, szó, rövid, hosszú, halk, hangos, hangerő, gyors, lassú, tempó, hangsúly, kép, esemény, vers, mondóka, kiszámoló, dal, jel, szokás, kérdés, válasz, jó, rossz, szép, csúnya.</p>

Témakör	Olvasás, az írott szöveg megértése	Javasolt óraszám: 85 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Akusztikus, vizuális megfigyelő- és differenciáló-képesség fejlesztése. Téri, síkbeli tájékozódás, laterális fejlesztése. Jelfelismerés, rész-egész viszony, soralkotás. Az olvasás teljes jelrendszerének elsajátítása a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembevételével. A hangos olvasás megtanulása szótagoló, illetve szóképes szinten, az olvasástechnika fejlesztése. Szavak, mondatok, rövid szövegek tartalmának megértése, értelmezése, a megértés bizonyítása segítséggel, irányítással. Szókincsbővítés. Értő olvasás fejlesztése. A néma olvasás elemi szintű kialakítása. Az olvasási készség fejlesztése. Algoritmus követése. Képeskönyvek, gyermekkönyvek bemutatása során az olvasás iránti érdeklődés felkeltése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1. Felkészülés az olvasásra	<p>Tárgyak, képek, vizuális jelek azonosságának, hasonlóságának, különbözőségének megfigyelése, megfogalmazása. Képolvasási gyakorlatok végzése. A rész-egész viszonyának megtapasztalása. Szótagolás tapssal kísérvé. Közvetlen környezet hangjainak megfigyelése, differenciálása. Beszédhangok megkülönböztetése. Rövid-hosszú hangok differenciálása. Globálisan észlelt nyelvi egységek (szavak) hangokra bontása. A téri tájékozódás fejlesztése, irányok megnevezése. Irányított szemmozgás gyakorlása, szemfixáció megerősítése. Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált (koncentrációs) játékos memóriagyakorlatok végzése. Szövegtanulási technikák megismerése. Jelek, piktogramok, rajzos utasítások felismerése, értelmezése.</p>	
Az olvasás jelrendszere	<p>Hanganalízis: hangok felismerése, megkülönböztetése, kapcsolása, leválasztása, helyének meghatározása a szóban. Hang és betű azonosítása. Betűk felismerése szavakban, szövegben. Az olvasás részleges jelrendszerének megtanulása (kisbetűk). Egy- és többtagú szavak kirakása, összeolvasása. Szótagok, szavak, mondatok, rövid szövegek olvasása szótagoló, ill. szóképes formában. Hangos olvasás gyakorlása. Törekvés a szöveghű olvasásra.</p>	
2.3. Az írott szöveg megértése	<p>Tájékozódás a tankönyvben. Információk kiemelése. A megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel. Szó és kép egyeztetése.</p>	
Fogalmak	<p>Azonos, egyforma, különböző, hang, betű, szótag, szó, mondat, kisbetű, nyomtatott betű, betűkártya, nyelv, fogsor, szájpadrás, ajak, sor, oszlop, vízszintes, függőleges, bal, jobb, alatt, fölött, mellett, között, előtt, mögött, oldal, néma olvasás, hangos olvasás, szereplő, szín.</p>	

Témakör	Írás, szövegalkotás	Javasolt óraszám: 80 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Síkbeli és téri tájékozódás fejlesztése. A vonalközben való tájékozódás kialakítása.</p> <p>Vizuális észlelés, optikus differenciáló képesség, formaérzékelés, emlékezet, sorrendiség fejlesztése. Dominancia megerősítése.</p> <p>Mozgáskoordináció, szem-kéz koordináció, finommozgás, összerendezett írásmozgás alapozása, kialakítása.</p> <p>Szabályos betűalakítás és -kapcsolás elsajátítása, vonalközbe helyezése. Algoritmuskövetés. Iránykövetés.</p> <p>Az írás funkciójának megismertetése.</p> <p>Íráshasználati módok megismerése: másolás, tollbamondás, emlékezetből írás.</p> <p>Az íráskészség megalapozása.</p> <p>Rendezett, tiszta írásmunkára nevelés.</p> <p>Önellenőrzés, hibajavítás megalapozása.</p> <p>Az eszközszintű írás előkészítése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Az írás jelrendszere	<p>Térbeli, síkbeli tájékozódás gyakorlása.</p> <p>Az irányok felismerése, megnevezése és összekapcsolása az irányokat kifejező szavakkal.</p> <p>Az írófelületen való tájékozódás gyakorlása.</p> <p>Tájékozódás vonalközben.</p> <p>Nagymozgások, kismozgások végzése.</p> <p>Az íráshoz szükséges helyes testtartás kialakítása.</p> <p>A kézíráshoz szükséges ceruzafogás elsajátítása.</p> <p>Egyszerű formák vázolása, rajzolása, vonalkövetés, ráírás.</p> <p>Sorkövetés, sorváltási tevékenység.</p> <p>Betűelemek vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása, kapcsolása.</p> <p>Írott kisbetűk vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása.</p> <p>Írott kisbetűk összekapcsolása.</p> <p>Betűk írása tollbamondással.</p> <p>Szavak írása másolással, tollbamondással és emlékezetből.</p> <p>Magánhangzók hosszúságának megfigyelése, jelölése.</p> <p>Szószerkezetek írása másolással.</p> <p>Önellenőrzés irányítással.</p> <p>Hibajavítás segítséggel.</p>	
Fogalmak	<p>Vonal, vonalköz, vastag vonal, segédvonal, margó, rajta, vissza, ráírás, grafitceruza, postairon, álló egyenes, fekvő egyenes, ferde egyenes, kör, csészevonal, kapuvonal, cseppvonal, fecskévonal, hullámvonal, írott kis- és nagybetű, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás.</p>	

Témakör	Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	Javasolt óraszám: 21 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Auditív és vizuális észlelés, -figyelem, -differenciálás fejlesztése. Kommunikációs képesség, nonverbális kommunikáció fejlesztése. Szókincsbővítés. Verbális emlékezet növelése. Időtartamok érzékelésének fejlesztése (hangok). Helyes beszédhangsúly kialakítása. A nyelvhasználat alapozása. A kisbetűk használata. A helyesírási készség megalapozása.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái	Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolat zárása: Társas nyelvi magatartás kialakítása (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás). Beszélgetés: Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben. Saját élmények egyszerű megfogalmazása. Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Nyelvi mintakövetés beszédben. Konkrét élethelyzetben megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak tisztázása.	
Szavak jelentése, szókincs	Szókincsbővítés: tárgyakkal, képekkel, rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavakkal, a szavak jelentésének sokoldalú érzékeltetésével.	
Hang, betű, szótag, szó	A beszédhangok differenciálása és felismerése szavakban. Betűk válogatása, csoportosítása. Szavak hangokra bontása. Magánhangzók, időtartamának megfigyelése, helyes ejtésük gyakorlása, jelölésük. Szótagolás tapssal, szótagok számlálása.	
4.4. Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek	Magánhangzók időtartamának jelölése előkészítés után másolásnál, tollbamondásnál. Hosszú mássalhangzók jelölése a szavakban másolással.	
Fogalmak	Bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás, beszélgetés, vita, vélemény, hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű.	

Témakör	Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Javasolt óraszám: 16 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Auditív és vizuális figyelem és emlékezet fejlesztése. Ritmusérzék fejlesztése. Ítéloképesség, erkölcsi érzék formálása. Empátiakészség növelése. Szabálytudat megerősítése. Kommunikációs készség, együttműködési készség kialakítása. Szóbeli szövegalkotás, kreativitás fejlesztése. Szövegértő képesség fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Szerzők és művek Népköltészet Klasszikus magyar szerzők gyermekversei Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi	Mesehallgatás. Mondókák, kiszámolók, népi játékok, népdalok tanulása, eljátszása. Rövid gyermekversek, versrészletek meghallgatása, elolvasása, megtanulása.	
Epikus művek jellemzői	Szereplők, helyszín kiemelése irányítással. Szereplők és cselekedeteinek megítélése – a jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmának ismerete, használata.	
Lírai alkotások jellemzői	Vers felismerése.	
Báb- és drámajátékok jellemzői	A mesék cselekményének eljátszása.	
Fogalmak	Mese, vers, mondóka, kiszámoló, dal, népi játék, történet, szereplő, helyszín, báb, jó, rossz, szép, csúnya.	

<p>Összegzett tanulási eredmények az első évfolyam végére</p>	<p>A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen:</p> <p>Saját személyi adatok elmondása segítséggel. Napszaknak megfelelő köszönés. Érthető, tagolt beszéd helyes köznyelvi kiejtéssel, helyes ritmusban irányítással. A kommunikációs készség fejlődése. Bekapcsolódás a beszélgetésekbe, kérdésekkel, válaszadással.</p> <p>Szókincs gyarapodása.</p> <p>Ismeret- és élménykörből tárgyak megnevezése.</p> <p>Négy-öt mondóka, vers ismerete, bekapcsolódás a dramatikus játékokba.</p> <p>Konkrét élethelyzetekben megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak helyes megítélése.</p> <p>Az olvasás részleges jelrendszerének ismerete (egyéni sajátosságok figyelembevételével) kis betűk.</p> <p>A szavak hangokra bontása, betűkből szavak alkotása.</p> <p>Szavak, mondatok olvasása ütemes szótagoló formában.</p> <p>A szövegértést bizonyító feladatok megoldása előkészítés után, segítséggel.</p> <p>Az írás részleges jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kisbetűk szabályos alakítása és kapcsolása.</p> <p>Szavak másolása előkészítéssel írott, nyomtatott szövegről. Rendezett, olvasható íráskép.</p>
--	---

Magyar nyelv és irodalom 2. évfolyam

Témakör	1. Beszédkészség fejlesztése, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Javasolt óraszám: 50 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A megfelelő hangképzés, beszédlégzés és hangoztatás fejlesztése. Törekvés az érthető és kifejező beszédre. Megfelelő beszédtempó kialakítása.</p> <p>Az auditív észlelés és figyelem, beszédhanghallás fejlesztése. A beszéd-szervek mozgásának tudatosítása.</p> <p>A beszédérzékelés, beszédértés, szövegértés és beszédprodukciónak képességének fejlesztése. Beszédkedv felkeltése és a beszédbátorság növelése.</p> <p>A verbális emlékezet és a szóbeli kifejezőképesség fejlesztése (szókinccs, mondatalkotás).</p> <p>A kommunikációs képesség fejlesztése a megfelelő szocializáció elérése érdekében különböző élethelyzetekben.</p> <p>A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása.</p> <p>Rövid kiszámolók, mondókák, versek szöveghű tolmácsolása.</p> <p>Megfigyelő képesség, koncentráció, kooperáció, feladattudat, feladattartás, időbeli tájékozódás fejlesztése.</p> <p>Helyes önismeret, erkölcsi érzék, ítélőképesség kialakítása.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Beszédhallás, hallás utáni értés	<p>Hangfelismerési és hangutánzó gyakorlatok végzése.</p> <p>Beszédlégzés tudatosítása légzőgyakorlatokkal.</p> <p>Szájtérben való tájékozódás gyakorlása.</p> <p>A hangok tiszta ejtésének gyakorlása.</p> <p>A beszédhangok időtartamának érzékeltetése.</p> <p>Beszédritmus, beszédtempó megfigyelése és visszaadása utánmondással.</p> <p>Hang-, szótag- és szósor ismétlése.</p> <p>Hang, szótag, szó fogalmának kialakítása.</p> <p>Képek, tárgyak megnevezése (szókinccsfejlesztés).</p> <p>Verseket, mondókákat ritmusának megfigyelése, érzékelése.</p> <p>Rövid hallott szövegek megértése hallás után.</p> <p>Szöveges kiejtési gyakorlatok.</p>	
Beszédfejlettség	<p>Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben.</p> <p>Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez.</p> <p>Társas nyelvi magatartás gyakorlása, elsajátítása (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás).</p> <p>A helyes ejtés gyakorlása játékos utánmondással.</p> <p>Saját élmények megfogalmazása.</p> <p>Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs- és beszédgyakorlatok végzése.</p> <p>Képről – kérdések segítségével – mondatok alkotása.</p> <p>Eseményekről, élményekről, képekről, képsorokról az érzelmek kifejezésével, az időrend betartásával mondatok alkotása.</p> <p>Természetes beszédhangsúly mintaadás utáni gyakorlása.</p> <p>A magyar nyelv szabályainak megfelelő hangsúly, hanglejtés elsajátítása, alkalmazása spontán beszédben is.</p> <p>A kijelentés és a kérdés beszéddallamának megfigyelése, gyakorlása hang-erő, hanglejtés, hangsúly érzékeltetésével.</p> <p>Kérdezés és válaszadás gyakorlása mindennapi élethelyzetekben.</p> <p>Konkrét élethelyzetekben érzékletesen megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak megnevezése.</p> <p>A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmainak használata mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben, szituációkban.</p>	

	Szerepek eljátszása dramatikus eszközökkel, konfliktusok megjelenítése.
Memoriterek szövegű tolmácsolása	Mimetizálás – helyzethez alkalmazkodó arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás. Érzelmek kifejezése. Ritmikus tevékenységek végzése szövegkísérettel. Megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly kialakítása. Nyelvtörők, kiszámolók tanulása. Gyermekdalok, körjátékok éneklése, eljátszása.
Fogalmak	Belégzés, kilégzés, levegővétel, hang, szó, rövid, hosszú, halk, hangos, hangerő, gyors, lassú, tempó, hangsúly, kép, esemény, vers, mondóka, kiszámoló, dal, jel, szokás, kérdés, válasz, jó, rossz, szép, csúnya.

Témakör	Olvasás, az írott szöveg megértése	Javasolt óraszám: 85 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Akusztikus, vizuális megfigyelő- és differenciáló-képesség fejlesztése. Téri, síkbeli tájékozódás, laterális fejlesztése. Jelfelismerés, rész-egész viszony, soralkotás. Az olvasás teljes jelrendszerének elsajátítása a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembe vételével. A hangos olvasás megtanulása szótagoló, illetve szóképes szinten, az olvasástechnika fejlesztése. Szavak, mondatok, rövid szövegek tartalmának megértése, értelmezése, a megértés bizonyítása segítséggel, irányítással. Szókincsbővítés. Értő olvasás fejlesztése. A néma olvasás elemi szintű kialakítása. Az olvasási készség fejlesztése. Algoritmus követése. Szövegelemzés, lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése. Képeskönyvek, gyermekkönyvek bemutatása során az olvasás iránti érdeklődés felkeltése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1. Felkészülés az olvasásra	Tárgyak, képek, vizuális jelek azonosságának, hasonlóságának, különbözőségének megfigyelése, megfogalmazása. Képolvasási gyakorlatok végzése. A rész-egész viszonyának megtapasztalása. Szótagolás tapssal kísérve. Közvetlen környezet hangjainak megfigyelése, differenciálása. Beszédhangok megkülönböztetése. Rövid-hosszú hangok differenciálása. Globálisan észlelt nyelvi egységek (szavak) hangokra bontása. Zöngés-zöngétlen hangok megkülönböztetése. A téri tájékozódás fejlesztése, irányok megnevezése. Irányított szemmozgás gyakorlása, szemfixáció megerősítése. Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált (koncentrációs) játékos memóriagyakorlatok végzése. Szövegtanulási technikák megismerése. Jelek, piktogramok, rajzos utasítások felismerése, értelmezése.	
Az olvasás jelrendszere	Hanganalízis: hangok felismerése, megkülönböztetése, kapcsolása, leválasztása, helyének meghatározása a szóban. Hang és betű azonosítása. Betűk felismerése szavakban, szövegben. Az olvasás teljes jelrendszerének megtanulása (kis- és nagybetűk). Egy- és többtagú szavak kirakása, összeolvasása. Szótagok, szavak, mondatok, rövid szövegek olvasása szótagoló, ill. szóképes formában.	

	<p>Hangos olvasás gyakorlása. Törekvés a szöveghű olvasásra. Hangsúly, hanglejtés érzékeltetése.</p>
2.3. Az írott szöveg megértése	<p>Tájékozódás a tankönyvben. Tájékozódás a szövegben. Az adatok visszakeresése. Információk kiemelése. A megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel. Szó és kép, illetve mondat és kép egyeztetése. Mondatok kiegészítése képek segítségével. Mondatok hangos és néma olvasása. Rövid szöveg hangos és néma olvasása. Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megosztása. Cím, szereplők, események megbeszélése. Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása (segítséggel, irányítással). Tartalom elmondása. A történet dramatizálása. Szerepjátékok, önismereti gyakorlatok végzése. Közmondások, szólások jelentésének megbeszélése. Az erkölcsi és esztétikai értékrend formálása, a szöveg tartalmában rejlő nevelési lehetőségek felhasználásával. A műélvezet megtapasztalása a belefeledkezés, a játék öröme kapcsán.</p>
Fogalmak	<p>Azonos, egyforma, különböző, hang, betű, szótag, szó, mondat, szöveg, írásjel, pont, vessző, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű, nyomtatott betű, betűkártya, nyelv, fogsor, szájpaddás, ajak, sor, oszlop, vízszintes, függőleges, bal, jobb, alatt, fölött, mellett, között, előtt, mögött, oldal, néma olvasás, hangos olvasás, cím, tartalom, cselekmény, szereplő, közmondás, szólás, szín.</p>

Témakör	Írás, szövegalkotás	Javasolt óraszám: 50 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Síkbeli és téri tájékozódás fejlesztése. A vonalközben való tájékozódás kialakítása. Vizuális észlelés, optikus differenciáló képesség, formaérzékelés, emlékezet, sorrendiség fejlesztése. Dominancia megerősítése. Mozgáskoordináció, szem-kéz koordináció, finommozgás, összerendezett írásmozgás alapozása, kialakítása. Szabályos betűalakítás és -kapcsolás elsajátítása, vonalközbe helyezése. Algoritmuskövetés. Iránykövetés. Az írás funkciójának megismertetése. Íráshasználati módok megismerése: másolás, tollbamondás, emlékezetből írás. Az íráskészség megalapozása. Rendezett, tiszta írásmunkára nevelés. Önellenőrzés, hibajavítás megalapozása. Az eszközszintű írás előkészítése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Az írás jelrendszere	<p>Térbeli, síkbeli tájékozódás gyakorlása. Az irányok felismerése, megnevezése és összekapcsolása az irányokat kifejező szavakkal. Az írófelületen való tájékozódás gyakorlása. Tájékozódás vonalközben.</p>	

	<p>Nagymozgások, kismozgások végzése. Az íráshoz szükséges helyes testtartás kialakítása. A kézíráshoz szükséges ceruzafogás elsajátítása. Egyszerű formák vázolása, rajzolása, vonalkövetés, ráírás. Sorkövetés, sorváltási tevékenység. Betűelemek vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása, kapcsolása. Írott kis- és nagybetűk vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása. Írott kis- és nagybetűk összekapcsolása. Betűk írása tollbamondással. Írásjelek írása, alkalmazása. Szavak írása másolással, tollbamondással és emlékezetből. Magán- és mássalhangzók hosszúságának megfigyelése, jelölése. Szószerkezetek írása másolással, tollbamondással és emlékezetből. Nagybetűk alkalmazása nevek írása során. Mondatkezdő nagybetű használata. Önellenőrzés irányítással. Hibajavítás segítségével.</p>
Fogalmak	<p>Vonal, vonalköz, vastag vonal, segédvonal, margó, rajta, vissza, ráírás, grafitceruza, postairon, álló egyenes, fekvő egyenes, ferde egyenes, kör, csészevonal, kapuvonal, cseppvonal, fecskevonal, hullámvonal, írott kis- és nagybetű, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás.</p>

Témakör	Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	Javasolt óraszám: 31 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Auditív és vizuális észlelés, -figyelem, -differenciálás fejlesztése. Kommunikációs képesség, nonverbális kommunikáció fejlesztése. Szókincsbővítés. Verbális emlékezet növelése. Időtartamok érzékelésének fejlesztése (hangok). Helyes beszédhangsúly kialakítása. A nyelvhasználat alapozása. A kis- és a nagybetűk használata. A helyesírási készség megalapozása.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái	<p>Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolat zárása: Társas nyelvi magatartás kialakítása (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás). Beszélgetés, vita: Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben. Saját élmények egyszerű megfogalmazása. Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyezethez. Nyelvi mintakövetés beszédben. Konkrét élethelyzetben megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak tisztázása.</p>	
Szavak jelentése, szókincs	<p>Szókincsbővítés: tárgyakkal, képekkel, rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavakkal, a szavak jelentésének sokoldalú érzékeltetésével.</p>	

Hang, betű, szótag, szó	A beszédhangok differenciálása és felismerése szavakban. Betűk válogatása, csoportosítása. Szavak hangokra bontása. Magánhangzók, mássalhangzók időtartamának megfigyelése, helyes ejtésük gyakorlása, jelölésük. Szótagolás tapssal, szótagok számlálása.
4.4. Modalitás szerinti mondatfajták	Kérdés, kijelentés és felszólítás mondathangsúlyának érzékeltetése mintakövetéssel.
4.5. Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek	Magánhangzók időtartamának jelölése előkészítés után másolásnál, tollbamondásnál. Hosszú mássalhangzók jelölése a szavakban másolással. Nagybetűk használata nevek írásakor és mondatkezdésnél. Mondatvégi írásjelek alkalmazása.
Fogalmak	Bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás, beszélgetés, vita, vélemény, hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű, nagybetű, név.

Témakör	Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Javasolt óraszám: 36 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Auditív és vizuális figyelem és emlékezet fejlesztése. Ritmusérzék fejlesztése. Ítéliképesség, erkölcsi érzék formálása. Empátiakészség növelése. Szabálytudat megerősítése. Kommunikációs készség, együttműködési készség kialakítása. Szóbeli szövegalkotás, kreativitás fejlesztése. Szövegértő képesség fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Szerzők és művek Népköltészet Klasszikus magyar szerzők gyermekversei Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi	Mesehallgatás. Mondókák, kiszámolók, népi játékok, népdalok tanulása, eljátszása. Rövid gyermekversek, versrészletek meghallgatása, elolvasása, megtanulása. Rövid mesék olvasása.	
Epikus művek jellemzői	Szereplők, helyszín kiemelése irányítással. Cselekmény megfogalmazása segítséggel. Szereplők tulajdonságainak és cselekedeteinek megítélése – a jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmának ismerete, használata.	
Lírai alkotások jellemzői	Vers, versszak felismerése.	
Báb- és drámajátékok jellemzői	A mesék cselekményének eljátszása.	
Fogalmak	Mese, vers, mondóka, kiszámoló, dal, népi játék, történet, szereplő, helyszín, báb, jó, rossz, szép, csúnya.	

Összegzett tanulási eredmények a második évfolyam végére

A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen:
Saját személyi adatok elmondása. Napszaknak megfelelő köszönés.
Érthető, tagolt beszéd helyes köznyelvi kiejtéssel, helyes ritmusban.
A kommunikációs készség fejlődése. Bekapcsolódás a beszélgetésekbe, kérdésekkel, válaszadással.
Szókincs gyarapodása.
Közreműködés egyszerű üzenetek átadásában.
Ismeret- és élménykörből tárgyak megnevezése.
Kérdések és szemléltetés segítségével beszámolás eseményekről.
Négy-öt mondóka, vers ismerete, bekapcsolódás a dramatikus játékokba.
Konkrét élethelyzetekben megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak helyes megítélése.
Az olvasás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni sajátosságok figyelembevételével).
A szavak hangokra bontása, betűkből szavak alkotása.
Szavak, mondatok, rövid szövegek olvasása ütemes szótagoló, illetve lassú szóképes formában.
Beszámolás hangosan vagy némán olvasott szövegrészek tartalmáról kérdések segítségével. A szereplők és események megnevezése.
A szövegértést bizonyító feladatok megoldása előkészítés után, segítséggel.
Az írás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően).
A kis- és nagybetűk szabályos alakítása és kapcsolása.
Szavak, rövid mondatok másolása előkészítéssel írott, nyomtatott szövegről. 3-4 betűből álló szavak leírása tollbamondás után. Begyakorolt szavak leírása emlékezetből.
Az írott nagybetűk. alkalmazása másolásnál önállóan, tollbamondásnál előkészítés után.
Rendezett, olvasható íráskép.

3–4. évfolyam

Az anyanyelv birtoklása pozitívan hat a társas kapcsolatok alakulására, a társadalom közösségeiben (pl. család, iskola, munkahely) való aktív részvételre. Meghatározó szerepe van a társadalom egyéb értékeinek közvetítésében is.

Az irodalmi művek elemzésével megalapozzuk az együttműködés, az együttérzés, a segítőkészség, az önkéntes feladatvállalás, a felelősségvállalás, a tisztelet, a kötelességtudat, az önfegyelem készségét. E tevékenység során alakul a tanuló attitűdje önmagához, szűkebb és tágabb környezetéhez, a történelmi múltához. Fejlődik az önismerete, erősödik az önbizalma. Az ismerettartalmú szövegek olvasásával egészséges és tudatos életmódra, környezettudatosságra ösztönözzük a tanulókat. Fontos a család szerepének hangsúlyozása, az erkölcsi normák közvetítése.

Az irodalmi nevelés fejleszti a mérlegelő érzéket. Megteremti az önkifejezés iránti nyitottságot. Fejleszti a kreativitást, gazdagítja az önismeretet.

A szövegértés-szövegalkotási kompetencia fejlesztése a különböző észlelések, tapasztalatok megfogalmazását teszi lehetővé szóban és írásban. Segíti a saját gondolatok pontosabb kifejezését, mások gondolatainak követését. Erősíti a döntési és szervezőképességet, a vitakészséget és az önérvényesítést. Fejleszti a mérlegelő gondolkodáshoz szükséges kulcskompetenciákat. Az infokommunikációs technikák alkalmazása lehetővé teszi az önálló ismeretszerzést.

A szakasz kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése. A 3–4. évfolyam feladata a kreativitásra, a tevékenységre való ösztönzés. A tanulási, viselkedési szokások kialakítása, magatartási normák közvetítése elősegíti a tanulók személyiségének érését, önismeretük fejlődését.

A kommunikációs kompetenciák alapozása és fejlesztése a szövegértés-szövegalkotás tevékenységrendszerébe ágyazva valósul meg. A nyelvtan tanítása során tudatosodik a nyelvhasználat. A képességfejlesztés áll a középpontban, ezért a megfigyelés, a tapasztalás, a feladathelyzetből kiinduló, készségeket fejlesztő gyakorlati tevékenység a vezető szerep. Az irodalmi ismeretek célja, hogy műveken keresztül gazdag tapasztalatokhoz juttassa a tanulókat a világról, az emberi természetről, az emberi létről, érzelmekről, a valósághoz való sokrétű viszonyulásról. Cél a szövegértés fejlesztése, szövegösszefüggések megláttatása. Fontos szerepet kap a helyesírási szokások kialakítása, megerősítése.

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében fokozottan szükség van a játékos, önkifejező gyakorlatok lehetőségének megteremtésére, amelyek támogatják a nyelvi tudatosság, az árnyalt önkifejezés megvalósulását, felkeltik a másik megértésének igényét, alakítják az erre alkalmassá tevő képességet. A korai tanulási kudarcok kialakulásának megelőzése érdekében a fejlesztés kritikus pontjain hosszabb fejlesztő szakaszok iktathatók be.

Magyar nyelv és irodalom 3. évfolyam

Témakör	Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Javasolt óraszám: 44 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Helyes artikuláció, tiszta ejtés, hangképzés, beszédhanghallás fejlesztése. Beszédkedv, társalgási kedv növelése. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly, hangszín, beszédritmus használata.</p> <p>A verbális kommunikációs eszközök alkalmazása a mindennapi érintkezés során. Törekvés erősítése a mások számára érthető és kifejező beszédre. Összefüggő beszéd további fejlesztése az életkornak megfelelő témákban. Szóbeli szövegek kommunikációs sémáinak, nyelvi jellemzőinek használata. Szóbeli szövegalkotás, kommunikációs képesség, beszédkészség fejlesztése.</p> <p>A mindennapi élet és a tankönyvek szókincsének ismerete. Helyzetfelismerés, szituációhoz igazodó, beszédtartalomnak megfelelő szóhasználat. A beszélői szándék és az érzelmek kifejezése. Mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása. Verbális emlékezet fejlesztése. Memoriterek szöveghű tolmácsolása. Empátia, szociális készségek formálása. Ítéloképesség, erkölcsi érzék alakítása.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Beszédhallás, hallás utáni értés	<p>Helyes beszédlégzés megfigyelése és alkalmazása hangkapcsolatok, szósorok, szövegek, versek mondása során.</p> <p>Hangkapcsolatok tiszta ejtésének gyakorlása változó szó- és szöveggörnyezetben, toldalékos szavakban és a kiejtéstől eltérő hangkapcsolatokban.</p> <p>Hangkapcsolatok, szósorok ismétlése.</p> <p>Mondatfonetikai gyakorlatok végzése.</p> <p>Különböző beszédhelyzetnek megfelelő hangerő, hangszín, beszédtempó megválasztása, gyakorlása; ritmusváltás, hangerőváltás, szünettartás.</p> <p>Szókincs gyarapítása szógyűjtéssel, képek és kérdések segítségével; tulajdonságok gyűjtése, kiválasztása, mondatba foglalása.</p> <p>Rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavak gyűjtése.</p> <p>Szavak mondatba helyezése, beépítése a beszédbe.</p> <p>Szókincs bővítése mondat szinten.</p> <p>Egyes tantárgyak szakszavainak beépítése a mindennapi szóhasználatba. Segítséggel kettő-három mondat összefűzése az időrend betartásával.</p>	
1.2.Beszédfelettség	<p>Saját és közösségi élmények megfogalmazása.</p> <p>Mindennapi élmények, olvasmányok, látvány-, hang-, mozgóképélmények tartalmának felidézése, elmondása az időrend betartásával.</p> <p>Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs gyakorlatok.</p> <p>Az iskolai életben előforduló események megbeszélése.</p> <p>Bekapcsolódás társak és felnőttek beszédébe (figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra).</p> <p>Beszédpartnerhez alkalmazkodó nyelvi formák használata.</p> <p>Társas nyelvi magatartási formák gyakorlása: tematikus társalgás, üzenetközvetítés.</p> <p>Udvariassági formák gyakorlása: megszólítás, kérés, megköszönés, jókívánság megfogalmazása.</p> <p>Viselkedési normák betartása könyvtárban, színházban, múzeumban, kiránduláson, tömegközlekedés során.</p> <p>Irodalmi szövegek reprodukálása az irodalmi élményszerzés érdekében.</p> <p>Címadási gyakorlatok.</p> <p>Szerepjátékok gyakorlása mesedramatizálással (bábjáték, árnyjáték).</p> <p>Önismereti gyakorlatok.</p>	

	<p>Véleményalkotás, mások véleményének meghallgatása. A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmainak helyes megítélése és használata mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben. Különböző magatartásformák elemzése, értékelése. Az életkornak megfelelő erkölcsi választások.</p>
1.3.Memoriterek szövegű tolmácsolása	<p>Mimetizálás (arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás használata a helyzethez alkalmazkodóan). Nyelvtörők, kiszámolók tanulása. Verstanulás. Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid versek megtanulása. Tanult szövegek (versek, nyelvtörők, kiszámolók) szövegű és kifejező tolmácsolása. Ismert szövegek megjelenítése dramatikus játékkal. Különböző dramatikus formák kipróbálása (pl. bábjáték, árnyjáték, némajáték, versmondás, helyzetgyakorlat).</p>
Fogalmak	<p>Belézés, kilézés, hang, szó, mondat, szöveg, hangerő, hangsúly, tempó, valóság, mese, vers, mondóka, kiszámoló, nyelvtörő, érzés, érzelem, élmény, hangulat, vélemény, vita, párbeszéd, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak, időrend, sorrend, esemény, cím, jó, rossz, szép, csúnya.</p>

Témakör	Olvasás, az írott szöveg megértése	Javasolt óraszám: 72 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Szóképes, illetve folyamatos olvasás képességének kialakítása, szövegű olvasásra törekvés erősítése. Megfelelő olvasási tempó kialakítása. Hangos olvasásnál megfelelő hangsúly, hangerő, hangleadés érzékeltetése. Olvasástechnika fejlesztése. Szövegértő képesség fejlesztése az önállóság fokozásával. Szövegelemzés, lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése. Információkereső technikák megalapozása. A kifejező olvasás képességének fejlesztése. Az olvasás megszerettetése, az irodalom szeretete iránti igény felkeltése, olvasóvá nevelés. Az erkölcsi és esztétikai értékrend formálása, környezettudatos nevelés, nemzeti identitástudat megalapozása szöveg tartalmában rejlő nevelési lehetőségek felhasználásával. Fantázia, kreativitás, beleélő képesség növelése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Az olvasás jelrendszere	<p>Rendszeres mesehallgatás a tanító tolmácsolásában vagy az infokommunikációs eszközök használatával. Olvasástechnika fejlesztését szolgáló gyakorlatok végzése. Hangerő, hangsúly, hangleadés megfelelő használata. Az írásjelek hangsúly- és értelemmódosító szerepének érzékeltetése hangos olvasásnál. Mondatok hangos és néma olvasása. Szövegek hangos olvasása. Törekvés a pontos, kifejező, szövegű olvasásra. Tájékozódás a szövegben. Válogató-, staféta- és párbeszédes formában a hangos olvasás gyakorlása.</p>	
Az írott szöveg megértése	<p>Mondatok hangos és néma olvasása, tartalmának megértése. Rövid szöveg megismerése, tartalmának megértése.</p>	

	<p>Rövid szöveg üzenetének, érzelmi tartalmának megértése. Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megfogalmazása szóban. Cím, szereplők, helyszín kiemelése, időpont megállapítása, cselekmény követése. Tanulság megfogalmazása segítséggel. Tartalom elmondása. Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása segítséggel, irányítással: a megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel, mondatok és képek egyeztetése, szereplők tulajdonságainak felismerése, vázlatkészítés rajzzal. mondatok kiegészítése, tagmondatok összekapcsolása. Dramatizálás. Ismerettartalmú szövegek olvasásával információkereső technikák alkalmazása: az adatok visszakeresése, A műélvezet megtapasztalása a belefeledkezés, a játék, a humor, a képzelet, a ritmus és a zene révén. Közmondások, szólások, találós kérdések értelmezése. Versolvasás, verstanulás. Versek hangulatának átélése, belefeledkezés a ritmus, a zene révén. Ismerkedés a néphagyományokkal; ezek őrzése, ápolása. Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid szövegek olvasása, értelmezése. Gyermeklexikon használata. Ismerkedés gyermekújságokkal.</p>
Fogalmak	Stafétaolvasás, párbeszéd, gondolatjel, bekezdés, helyszín, időpont, vázlat, találós kérdés, népszokás, hagyomány, szabály.

Témakör	Írás, szövegalkotás	Javasolt óraszám: 56 óra
Előzetes tudás	<p>Az írás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kis- és nagybetűk szabályos alakítása és kapcsolása. Szavak, rövid mondatok írása tollbamondással látási-hallási megfigyelés után. Tanult helyesírási normák alkalmazása. Önellenőrzés alkalmazása irányítással. Hibajavítás segítséggel.</p>	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Auditív és vizuális észlelés, figyelem, differenciálás, emlékezet fejlesztése. Síkbeli tájékozódás, irány- és aránykövetés. Rész és egész megfigyelése. Szem-kéz koordinációja, összerendezett írásmozgás kialakítása. Írástechnika automatikus alkalmazása. Másolás (írottról és nyomtatotról) rövid szövegek írása során, íráskészség fejlesztése. Mondatok írása tollbamondással, látási-hallási megfigyeltetés után emlékezetből írással. Eszközzintű íráshasználat az írásos feladatmegoldásokban. Önálló szövegalkotás fejlesztése. Rugalmas gondolkodás, fantázia növelése. Önellenőrzés képességének szokássá alakítása. Lendületes, esztétikus írásképek kialakítása.</p>	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Az írás jelrendszere	Az írástechnika gyakorlása. Segédvonal nélküli füzet használata. Betűalakítások és kapcsolások gyakorlása az új vonalrendszerben. Szavak, szó szerkezetek, mondatok, összefüggő szövegek másolása (írottról, nyomtatottról). Szavak, rövid mondatok írása látási-hallási előkészítéssel, tollbamondással. Szavak, rövid mondatok írása emlékezetből. Írásjelek alkalmazása. Nagybetűk alkalmazása nevek és a mondatok írása során. Az írástempó fokozása, a folyamatos, lendületes írás gyakorlása. Az íráshoz szükséges helyes testtartás megőrzése. Hibafelismerés, hibajavítás segítségével.
Szövegalkotás írásban	Szavak gyűjtése és írása. Mondatok kiegészítése. Mondatbővítés. Mondatbefejezés. Mondatalkotás. Címadás. Két-három mondatos jellemzés megfogalmazása, leírása. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése írásban.
Fogalmak	Egy-, két- és háromjegyű betű, írott kis- és nagybetű, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás, szöveg, szó, mondat, cím, vélemény, rendezett íráskép.

Témakör	Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	Javasolt óraszám: 50 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Kommunikációs képesség fejlesztése. Szókincs gyarapítása. A nyelvhasználat pontosítása szótani, hangtani ismeretek tudatosításával. Fonematikus észlelés és verbális emlékezet fejlesztése. A helyesírás alapozása, fejlesztése másolással, tollbamondással, emlékezetből írással. A kiejtés, szóelemzés elvének alkalmazása a begyakorolt szókészletben, analízis, szintetizálás. A közlési helyzethez alkalmazkodó nyelvhasználat fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái	Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolatzárás: részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben, társas nyelvi magatartási formák alkalmazása. Beszélgetés: helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez, vélemény megfogalmazása, megosztása. Nyelvi mintakövetés beszédben és írásban. A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben, spontán beszédben. Az életkornak megfelelő erkölcsi választás és értékelés.	
Szavak jelentése, szókincs	Szavak csoportosítása jelentésük szerint: rokon értelmű szavak, több jelentésű szavak, azonos alakú szavak. Állandósult szókapcsolatok értelmezése. Közmondások, szólások értelmezése. A szókincs folyamatos gyarapodása.	

Hang, betű, szótag, szó, szótő, toldalék	Hang és betű megkülönböztetése. A magánhangzók és mássalhangzók időtartama: megfigyelése, jelölése begyakorolt szóanyagban. Toldalékos szó megfigyelése, szótő és toldalék elkülönítése.
Szófajok	Szavak csoportosítása: kérdések alapján; jelentés szerint.
Modalitás szerinti mondatfajták	Mondatfajták: közlés, kérdés, felkiáltás, óhajtás, felszólítás megfigyelése, felismerése olvasott szövegekben, helyes használata a mindennapi beszédben, írásbeli gyakorlása.
Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek	Írásjelek megfigyelése, használata a mondatok végén előkészítés után. A „j” hang kétféle jelölése begyakorolt alapszókészletben. A szóvégi -ó, -ő, -ú, -ű jelölésének gyakorlása megadott szókészletben. Szótagolás, szavak csoportosítása szótagszám szerint. Az elválasztás eseteinek megfigyelése. A teljes ábécé, betűrend ismerete. A mondat szavakra tagolása.
Fogalmak	Hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, kötőjel, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű, nagybetű, név, magánhangzó, mássalhangzó, kijelentő mondat, kérdő mondat, felszólító mondat, felkiáltó mondat, óhajtó mondat, közlés, kijelentés, megállapítás, kérdés, érdeklődés, tudakozódás, kérés, tiltás, parancs, utasítás, öröm, fájdalom, meglepődés, kívánság, tulajdonság, ige, cselekvés, történés, főnév, köznévszó, tulajdonnév.

Témakör	Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Auditív, vizuális figyelem és emlékezet fejlesztése. Időbeli tájékozódás, sorrendiség fejlesztése. Ritmusérzék fejlesztése. Szövegértő képesség folyamatos fejlesztése. Szóbeli szövegalkotás fejlesztése. Erkölcsei érzék, ítélőképesség formálása. Kommunikációs készség, együttműködési készség megerősítése. Empátia, kreativitás fejlesztése. Az olvasás örömeinek és a mű élvezetének megtapasztaltatása.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Ajánlott szerzők és művek Népköltészet	<p>Mondókák, kiszámolók meghallgatása, olvasása. Népi játékok eljátszása. Találós kérdések olvasása. Magyar és más népek meséinek olvasása.</p>	
<p>Klasszikus magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései Klasszikus európai szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései</p> <p>Ajánlott magyar és külföldi szerzők és művek: Hargitai Katalin Játékváros - Képes olvasókönyv az általános iskola 3. osztálya számára c. tankönyv alapján a tanulók képességeihez igazodva.</p>	<p>Gyermekversek olvasása.</p> <p>Mese, meserészletek szereposztás szerinti felolvasása.</p> <p>Elbeszélések közös és önálló olvasása, feldolgozása tanári segítséggel.</p> <p>Könyvtárlátogatás.</p>	
Epikus művek jellemzői	<p>Rövid epikai művek, népköltészeti alkotások, elbeszélések hangos és néma olvasása. A történet idejének és helyszínének azonosítása. Az események sorrendjének megállapítása segítséggel. Történet főszereplőinek azonosítása. Tartalommondás; a cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata; címadás gyakorlása. Szereplők tulajdonságainak és cselekedeteinek megítélése – a jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalma.</p>	
Lírai alkotások jellemzői	<p>Verseket hangos és néma olvasása. A lírai mű témájának és hangulatának, érzelmi tartalmának felismerése. A vers versszakokra bontása. A versszak felismerése, egyszerű jellemzése (sorok száma, hosszúsága, szótagszáma). A költői nyelv néhány sajátosságának megfigyelése: ellentét, ismétlés.</p>	

Báb- és drámajátékok jellemzői	Népi játékok játszása. Meserészlet megtanulása, közös eljátszása, előadása. Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékban (pl. bábjáték).
Fogalmak	Író, költő, valóság, mese, népmese, vers, verssor, versszak, mondóka, kiszámoló, dal, népi játék, történet, szereplő, főszereplő, helyszín, párbeszéd, hangulat, ellentét, ismétlés, jó, rossz, szép, csúnya.

<p>Összegzett tanulási eredmények a harmadik évfolyam végére</p>	<p>A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen:</p> <p>A hangok hosszúságának érzékeltetése. Megfelelő beszédtempó, hangerő, beszédtechnika, hangsúly.</p> <p>2-3 mondóka, vers ismerete.</p> <p>A megtanulandó memoriterek képességi szintnek megfelelő tolmácsolása. Egyéni fejlettségi szintnek megfelelő részvétel a dramatikus, szerep- és szituációs játékokban.</p> <p>A megismert nyelvi formák alkalmazása a társas érintkezésben.</p> <p>Kérdésekre adekvát válaszadás a szituációnak megfelelően.</p> <p>Önálló vélemény alkotása. Az életkornak megfelelő erkölcsi ítélet alkotása.</p> <p>A környezet tárgyairól, eseményekről, élményekről 2-3 összefüggő mondat megfogalmazása.</p> <p>Szóképes, illetve folyamatos, szöveghű olvasás, megfelelő hangsúlyozás.</p> <p>Olvasott szövegrészekről beszámolás segítséggel.</p> <p>Szövegértést bizonyító egyszerű feladatok megoldása. A szereplők, helyszín, időpont megnevezése. Az események sorba rendezése.</p> <p>Összefüggések észrevétele a szövegben.</p> <p>Mondatok és rövid szövegek másolása írott és nyomtatott mintáról.</p> <p>A begyakorolt alapszókészlet szavainak leírása tollbamondással, emlékezetből való írással.</p> <p>Előkészítés után 2-3 mondatból álló szöveg leírása tollbamondás után.</p> <p>Az írott nagybetűk alkalmazása.</p> <p>Írásos feladatok megoldása fokozódó önállósággal.</p> <p>A tanult nyelvhelyességi és helyesírási ismeretek alkalmazása.</p> <p>Önellenőrzés, hibajavítás.</p> <p>Tiszta, rendezett, könnyen olvasható íráskép.</p>
---	--

Magyar nyelv és irodalom 4. évfolyam

Témakör	Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Javasolt óraszám: 44 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Helyes artikuláció, tiszta ejtés, hangképzés, beszédhanghallás fejlesztése. Beszédkedv, társalgási kedv növelése. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly, hangszín, beszédritmus használata.</p> <p>A verbális kommunikációs eszközök alkalmazása a mindennapi érintkezés során. Törekvés erősítése a mások számára érthető és kifejező beszédre. Összefüggő beszéd további fejlesztése az életkornak megfelelő témákban. Szóbeli szövegek kommunikációs sémáinak, nyelvi jellemzőinek használata. Szóbeli szövegalkotás, kommunikációs képesség, beszédkészség fejlesztése.</p> <p>A mindennapi élet és a tankönyvek szókincsének ismerete. Helyzetfelismerés, szituációhoz igazodó, beszédtartalomnak megfelelő szóhasználat. A beszélői szándék és az érzelmek kifejezése. Mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása. Verbális emlékezet fejlesztése. Memoriterek szöveghű tolmácsolása. Empátia, szociális készségek formálása. Ítéloképesség, erkölcsi érzék alakítása.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Beszédhallás, hallás utáni értés	<p>Helyes beszédlégzés megfigyelése és alkalmazása hangkapcsolatok, szósorok, szövegek, versek mondása során.</p> <p>Hangkapcsolatok tiszta ejtésének gyakorlása változó szó- és szöveggörnyezetben, toldalékos szavakban és a kiejtéstől eltérő hangkapcsolatokban.</p> <p>Hangkapcsolatok, szósorok ismétlése.</p> <p>Mondatfonetikai gyakorlatok végzése.</p> <p>Különböző beszédhelyzetnek megfelelő hangerő, hangszín, beszédtempó megválasztása, gyakorlása; ritmusváltás, hangerőváltás, szünettartás.</p> <p>Szókincs gyarapítása szógyűjtéssel, képek és kérdések segítségével; tulajdonságok gyűjtése, kiválasztása, mondatba foglalása.</p> <p>Rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavak gyűjtése.</p> <p>Szavak mondatba helyezése, beépítése a beszédbe.</p> <p>Szókincs bővítése mondat és szöveg szinten.</p> <p>Egyes tantárgyak szakszavainak beépítése a mindennapi szóhasználatba. Segítséggel három-négy mondat összefűzése az időrend betartásával.</p>	
Beszédfejlettség	<p>Saját és közösségi élmények megfogalmazása.</p> <p>Mindennapi élmények, olvasmányok, látvány-, hang-, mozgóképélmények tartalmának felidézése, elmondása az időrend betartásával.</p> <p>Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs gyakorlatok.</p> <p>Az iskolai életben előforduló események megbeszélése.</p> <p>Bekapcsolódás társak és felnőttek beszédébe (figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra).</p> <p>Beszédpartnerhez alkalmazkodó nyelvi formák használata.</p> <p>Társas nyelvi magatartási formák gyakorlása: tematikus társalgás, üzenetközvetítés.</p> <p>Udvariassági formák gyakorlása: megszólítás, kérés, megköszönés, jókívánság megfogalmazása.</p> <p>Viselkedési normák betartása könyvtárban, színházban, múzeumban, kiránduláson, tömegközlekedés során.</p> <p>Irodalmi szövegek reprodukálása az irodalmi élményszerzés érdekében.</p> <p>Címadási gyakorlatok.</p> <p>Szerepjátékok gyakorlása mesedramatizálással (bábjáték, árnyjáték).</p> <p>Önismereti gyakorlatok.</p>	

	<p>Véleményalkotás, mások véleményének meghallgatása. A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmainak helyes megítélése és használata mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben. Különböző magatartásformák elemzése, értékelése. Az életkornak megfelelő erkölcsi választások.</p>
Memoriterek szöveghű tolmácsolása	<p>Mimetizálás (arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás használata a helyzethez alkalmazkodóan). Nyelvtörők, kiszámolók tanulása. Verstanulás. Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid versek megtanulása. Tanult szövegek (versek, nyelvtörők, kiszámolók) szöveghű és kifejező tolmácsolása. Ismert szövegek megjelenítése dramatikus játékkal. Különböző dramatikus formák kipróbálása (pl. bábjáték, árnyjáték, némajáték, versmondás, helyzetgyakorlat).</p>
Fogalmak	<p>Belézés, kilézés, hang, szó, mondat, szöveg, hangerő, hangsúly, tempó, valóság, mese, vers, mondóka, kiszámoló, nyelvtörő, érzés, érzelem, élmény, hangulat, vélemény, vita, párbeszéd, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak, időrend, sorrend, esemény, cím, jó, rossz, szép, csúnya.</p>

Témakör	Olvasás, az írott szöveg megértése	Javasolt óraszám: 72 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Szóképes, illetve folyamatos olvasás képességének kialakítása, szöveghű olvasásra törekvés erősítése. Megfelelő olvasási tempó kialakítása. Hangos olvasásnál megfelelő hangsúly, hangerő, hanglejtés érzékeltetése. Olvasástechnika fejlesztése. Szövegértő képesség fejlesztése az önállóság fokozásával. Szövegelemzés, lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése. Információkereső technikák megalapozása. A kifejező olvasás képességének fejlesztése. Az olvasás megszerettetése, az irodalom szeretete iránti igény felkeltése, olvasóvá nevelés. Az erkölcsi és esztétikai értékrend formálása, környezettudatos nevelés, nemzeti identitástudat megalapozása szöveg tartalmában rejlő nevelési lehetőségek felhasználásával. Fantázia, kreativitás, beleélő képesség növelése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Az olvasás jelrendszere	<p>Rendszeres mesehallgatás a tanító tolmácsolásában vagy az infokommunikációs eszközök használatával. Olvasástechnika fejlesztését szolgáló gyakorlatok végzése. Hangerő, hangsúly, hanglejtés megfelelő használata. Az írásjelek hangsúly- és értelemmódosító szerepének érzékeltetése hangos olvasásnál. Mondatok hangos és néma olvasása. Szövegek hangos és néma olvasása. Törekvés a pontos, kifejező, szöveghű olvasásra. Tájékozódás a szövegben. Válogató-, staféta- és párbeszédes formában a hangos olvasás gyakorlása.</p>	

2.2. Az írott szöveg megértése	<p>Mondatok hangos és néma olvasása, tartalmának megértése. Rövid szöveg megismerése, tartalmának megértése. Rövid szöveg üzenetének, érzelmi tartalmának megértése. Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megfogalmazása szóban. Cím, szereplők, helyszín kiemelése, időpont megállapítása, cselekmény követése. Tanulság megfogalmazása segítséggel. Tartalom elmondása. Szövegösszefüggések keresése. Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása segítséggel, irányítással: a megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel, mondatok és képek egyeztetése, szereplők tulajdonságainak felismerése, vázlatkészítés rajzzal, szöveg kiegészítésével, mondatok kiegészítése, tagmondatok összekapcsolása. Dramatizálás. Ismerettartalmú szövegek olvasásával információkereső technikák alkalmazása: az adatok visszakeresése, információk kiemelése. A műélvezet megtapasztalása a belefeledkezés, a játék, a humor, a képzelet, a ritmus és a zene révén. Közmondások, szólások, találós kérdések értelmezése. Versolvasás, verstanulás. Versek hangulatának átélése, belefeledkezés a ritmus, a zene révén. Ismerkedés a néphagyományokkal; ezek őrzése, ápolása. Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid szövegek olvasása, értelmezése. Gyermeklexikon használata. Ismerkedés gyermekújságokkal.</p>
Fogalmak	Stafétaolvasás, párbeszéd, gondolatjel, bekezdés, helyszín, időpont, vázlat, találós kérdés, népszokás, hagyomány, szabály.

Témakör	Írás, szövegalkotás	Javasolt óraszám: 50 óra
Előzetes tudás	<p>Az írás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kis- és nagybetűk szabályos alakítása és kapcsolása. Szavak, rövid mondatok írása tollbamondással látási-hallási megfigyelés után. Tanult helyesírási normák alkalmazása. Önellenőrzés alkalmazása irányítással. Hibajavítás segítséggel.</p>	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Auditív és vizuális észlelés, figyelem, differenciálás, emlékezet fejlesztése. Síkbeli tájékozódás, irány- és aránykövetés. Rész és egész megfigyelése. Szem-kéz koordinációja, összerendezett írásmozgás kialakítása. Írástechnika automatikus alkalmazása. Készségszintű másolás (írottról és nyomtatotról) rövid szövegek írása során, íráskészség fejlesztése. Mondatok írása tollbamondással, látási-hallási megfigyeltetés után emlékezetből írással. Eszközszerű íráshasználat az írásos feladatmegoldásokban. Önálló szövegalkotás fejlesztése. Rugalmas gondolkodás, fantázia növelése.</p>	

	Önellenőrzés képességének szokássá alakítása. Lendületes, esztétikus íráskép kialakítása.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Az írás jelrendszere	Az írástechnika gyakorlása. Segédvonal nélküli füzet használata. Betűalakítások és kapcsolások gyakorlása az új vonalrendszerben. Szavak, szószerkezetek, mondatok, összefüggő szövegek másolása (írottról, nyomtatotról). Szavak, rövid mondatok írása látási-hallási előkészítéssel, tollbamondással. Szavak, rövid mondatok írása emlékezetből. Írásjelek alkalmazása. Nagybetűk alkalmazása nevek és a mondatok írása során. Az írástempó fokozása, a folyamatos, lendületes írás gyakorlása. Az íráshoz szükséges helyes testtartás megőrzése. Hibafelismerés, hibajavítás segítségével.
Szövegalkotás írásban	Szavak gyűjtése és írása. Mondatok kiegészítése. Mondatbővítés. Mondatbefejezés. Mondatalkotás. Címadás. Szövegalkotás mondatok összekapcsolásával. Meghívó megfogalmazása, megírása. Rövid szöveges üzenetek írása sms és e-mail formában. Két-három soros jellemzés megfogalmazása, leírása. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése írásban.
Fogalmak	Egy-, két- és háromjegyű betű, írott kis- és nagybetű, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás, szöveg, szó, mondat, cím, vélemény, értesítés, meghívó, hirdetés, sms, e-mail, rendezett íráskép.

Témakör	Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	Javasolt óraszám: 56 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Kommunikációs képesség fejlesztése. Szókincs gyarapítása. A nyelvhasználat pontosítása szótani, hangtani ismeretek tudatosításával. Fonematikus észlelés és verbális emlékezet fejlesztése. A helyesírás alapozása, fejlesztése másolással, tollbamondással, emlékezetből írással. A kiejtés, szóelemzés elvének alkalmazása a begyakorolt szókészletben, analízis, szintetizálás. A közlési helyzethez alkalmazkodó nyelvhasználat fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
4.1. Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái	Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolatzárás: részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben, társas nyelvi magatartási formák alkalmazása. Beszélgetés, vita: helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez, a vitakultúra formálása, vélemény megfogalmazása, megosztása. Nyelvi mintakövetés beszédben és írásban. A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben, spontán beszédben. Az életkornak megfelelő erkölcsi választás és értékelés.	
Szavak jelentése, szókincs	Szavak csoportosítása jelentésük szerint: rokon értelmű szavak,	

	több jelentésű szavak, azonos alakú szavak. Állandósult szókapcsolatok értelmezése. Közmondások, szólások értelmezése. A szókincs folyamatos gyarapodása.
Hang, betű, szótag, szó, szótő, toldalék	Hang és betű megkülönböztetése. A magánhangzók és mássalhangzók időtartama: megfigyelése, jelölése begyakorolt szóanyagban. Toldalékos szó megfigyelése, szótő és toldalék elkülönítése. A kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok megfigyelése a szavakban és a szavak végén, helyesírása begyakorolt szókészletben.
Szófajok	Szavak csoportosítása: kérdések alapján; jelentés szerint.
Modalitás szerinti mondatfajták	Mondatfajták: közlés, kérdés, felkiáltás, óhajtás, felszólítás megfigyelése, felismerése olvasott szövegekben, helyes használata a mindennapi beszédben, írásbeli gyakorlása.
Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek	Írásjelek megfigyelése, használata a mondatok végén előkészítés után. A „j” hang kétféle jelölése begyakorolt alapszókészletben. A szóvégi -ó, -ő, -ú, -ű jelölésének gyakorlása megadott szókészletben. Szótagolás, szavak csoportosítása szótagszám szerint. Az elválasztás eseteinek megfigyelése. A teljes ábécé, betűrend ismerete. A mondat szavakra tagolása.
Fogalmak	Hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, kötőjel, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű, nagybetű, név, magánhangzó, mássalhangzó, kijelentő mondat, kérdő mondat, felszólító mondat, felkiáltó mondat, óhajtó mondat, közlés, kijelentés, megállapítás, kérdés, érdeklődés, tudakozódás, kérés, tiltás, parancs, utasítás, öröm, fájdalom, meglepődés, kívánság, melléknév, tulajdonság, ige, cselekvés, történéis, főnév, köznévis, tulajdonnévis, számnév, határozott, határozatlan.

Témakör	Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Auditív, vizuális figyelem és emlékezet fejlesztése. Időbeli tájékozódás, sorrendiség fejlesztése. Ritmuserzők fejlesztése. Szövegértő képesség folyamatos fejlesztése. Szóbeli szövegalkotás fejlesztése. Erkölcsei érzék, ítélőképesség formálása. Kommunikációs készség, együttműködési készség megerősítése. Empátia, kreativitás fejlesztése. Az olvasás örömeinek és a mű élvezetének megtapasztaltatása.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Ajánlott szerzők és művek Népköltészet	Mondókák, kiszámolók meghallgatása, olvasása. Népi játékok eljátszása. Találós kérdések olvasása. Magyar és más népek meséinek olvasása.	

<p>Klasszikus magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései Klasszikus európai szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései</p> <p>Ajánlott magyar és külföldi szerzők és művek: Hargitai Katalin Játékvilág – Képes olvasókönyv az általános iskola 4. osztálya számára c. tankönyv alapján a tanulók képességeihez igazodva.</p>	<p>Gyermekversek olvasása. Mese, meserészletek szereposztás szerinti felolvasása. Elbeszélések közös és önálló olvasása, feldolgozása tanári segítséggel. Könyvtárlátogatás.</p>
<p>5.2.Epikus művek jellemzői</p>	<p>Rövid epikai művek, népköltészeti alkotások, elbeszélések hangos és néma olvasása. A történet idejének és helyszínének azonosítása. Az események sorrendjének, összefüggéseinek megállapítása segítséggel. Történet főszereplőinek azonosítása. Tartalommondás; a cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata; címadás gyakorlása. Szereplők tulajdonságainak és cselekedeteinek megítélése – a jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalma.</p>
<p>5.3.Lírai alkotások jellemzői</p>	<p>Versek hangos és néma olvasása. A lírai mű témájának és hangulatának, érzelmi tartalmának felismerése. A vers versszakokra bontása. A versszak felismerése, egyszerű jellemzése (sorok száma, hosszúsága, szótagszáma). Rím felismerése. A költői nyelv néhány sajátosságának megfigyelése: ellentét, ismétlés (refrén).</p>
<p>Báb- és drámajátékok jellemzői</p>	<p>Népi játékok játszása. Mese, meserészlet megtanulása, közös eljátszása, előadása. Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékban (pl. bábjáték).</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Író, költő, valóság, mese, népmese, vers, verssor, versszak, rím, refrén, mondóka, kiszámoló, dal, népi játék, történet, szereplő, főszereplő, helyszín, párbeszéd, hangulat, ellentét, ismétlés, jó, rossz, szép, csúnya.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a negyedik évfolyam végére</p>	<p>A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen:</p> <p>A hangok hosszúságának érzékeltetése. Megfelelő beszédtempó, hangerő, beszédtechnika, hangsúly.</p> <p>Négy-öt mondóka, vers ismerete.</p> <p>A megtanulandó memoriterek képességi szintnek megfelelő tolmácsolása.</p> <p>Egyéni fejlettségi szintnek megfelelő részvétel a dramatikus, szerep- és szituációs játékokban.</p> <p>A megismert nyelvi formák alkalmazása a társas érintkezésben.</p> <p>Kérdésekre adekvát válaszadás a szituációnak megfelelően.</p> <p>Önálló vélemény alkotása. Az életkornak megfelelő erkölcsi ítélet alkotása.</p> <p>A környezet tárgyairól, eseményekről, élményekről három-négy összefüggő mondat megfogalmazása.</p> <p>Összefüggő szóbeli szöveg alkotása kevés segítséggel.</p> <p>Szóképes, illetve folyamatos, szöveghű olvasás, megfelelő hangsúlyozás.</p> <p>Olvasott szövegrészek, szövegek tartalmáról beszámolás segítséggel.</p> <p>Szövegtérst bizonyító egyszerű feladatok megoldása. A szereplők, helyszín, időpont megnevezése. Az események sorba rendezése.</p> <p>Szövegelemzés végzése segítséggel. Összefüggések észrevétele a szövegben.</p> <p>Mondatok és rövid szövegek másolása írott és nyomtatott mintáról.</p> <p>A begyakorolt alapszókészlet szavainak leírása tollbamondással, emlékezetből való írással.</p> <p>Előkészítés után 4-5 mondatból álló szöveg leírása tollbamondás után.</p> <p>Az írott nagybetűk alkalmazása.</p> <p>Írásos feladatok megoldása fokozódó önállósággal.</p> <p>A tanult nyelvhelyességi és helyesírási ismeretek alkalmazása.</p> <p>Önellenőrzés, hibajavítás.</p> <p>Tiszta, rendezett, könnyen olvasható íráskép.</p>
---	--

Matematika

A matematikatanítás célja, hogy lehetővé tegye a tanulók számára a környező világ térformáinak, mennyiségi viszonyainak, összefüggéseinek megértését, a valóság megismerését. Feladata felkelteni a tanulók érdeklődését, segíteni a pozitív attitűd kialakulását a tantárgy tanulása iránt, tapasztalati úton megalapozva a tanulók matematikai ismereteit, változatos tevékenységekkel alakítva ki a matematikai fogalmakat. Fejlesztenie kell a tanulók matematikai készségeit (számlálás, számolás, mennyiségi következtetések, becslés, mérés, mértékegységváltás, szöveges feladatok megoldása) és matematikai képességeit (rendszeresítés, kombinativitás, induktív-, deduktív- és valószínűségi következtetések), ezáltal lehetővé tenni a tanulók gondolkodásának fejlődését.

A pontos matematikai nyelv használatára való törekvés, a gondolatok szabatos megfogalmazása tevékenységek során alakul a matematikatanulás szokásrendjének gyakorlásával, a pontos, fegyelmezett munkavégzés és az önellenőrzés igényének kialakításával együtt.

A matematikai, gondolkodási kompetencia fejlesztése a többi kulcskompetenciával együtt, egymással összhangban, egymást felerősítve valósítható meg. A matematikaórákon megszerzett készségek, képességek, ismeretek birtokában a tanulók alkalmassá válnak az önálló tanulásra, eszközként használják azokat más kompetenciaterületek elsajátítására, különböző kontextusokban (továbbtanulás, otthon, munkahely) való alkalmazásra. A matematikai nevelés hozzájárul a természettudományos és technikai neveléshez.

A matematikatanulás hatékonyságának egyik fontos feltétele a módszerek megválasztása. A kisiskolások legfontosabb tevékenysége a játék. Ezért kezdetben játékos tevékenységek megszervezésével biztosítunk lehetőséget a gyerekeknek a közvetlen tapasztalatszerzésre. Az enyhe értelmi fogyatékos gyerekeknek hosszabb ideig (több éven át) lehetőséget kell teremteni a matematikai problémák cselekvéses tapasztalatra alapozó megoldására. A motiváló hatású tanulási környezet, a játékok, a különböző matematikai eszközök, IKT-eszközök, digitális tanulmányok felkeltik a tanulók érdeklődését, igényét a világ megismerésére, saját ismereteik, képességeik fejlesztésére, az érdeklődés ébrentartására, pozitív attitűd kialakulására a tantárgy, a tanulás iránt, mindez biztosítja a sikeres együtt-tanulást.

Az egy évfolyamba kerülő gyermekek pszichés funkciói, képességei, ismeretei, az egész személyiségük nagyon különbözőek. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók képességprofilja jelentősebb eltérést mutat, mint ép társaiké. Ezért nagyon fontos minden tanuló egyéni fejlődési folyamatának a megismerése és az ehhez igazodó differenciált nevelés, oktatás, fejlesztés. A pedagógusnak fel kell térképeznie az évfolyam tanulóinak ismereteit, képességeit, érdeklődésüket, motiváltságukat, tanulási stílusukat, szokásaikat, tempójukat. Fel kell tárnunk társas kapcsolataikat, fizikai és pszichés állapotukat. Szükséges és lehetséges differenciálni a tartalmak és tevékenységek szintjén egyaránt. A tartalmi differenciálás megnyilvánulhat a feladatok mennyiségében, a feladatok minőségében és a kivitelezés módjában. A tevékenységek szintje is különböző lehet. Lehet elvontan, verbális szinten megoldani a feladatokat, de ugyanazok a feladatok megoldhatók eszközökkel, a cselekvés szintjén. Differenciálni lehet segítségnyújtással is. Segíthetjük a tanulást eszközök biztosításával, az eszközök használatának segítségével, a feladat megismétlésével, a feladatok algoritmizálásával, mintaadással, analógia alkalmazásával és célirányos kérdésekkel.

Matematika 1-2. évfolyam

Heti / éves óraszám:

1. évfolyam 4 óra / 144 óra

2. évfolyam 4 óra / 144 óra

Témakör / óraszám - évfolyam	1.	2.
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	14	14
Számelmélet, algebra	91	82
Geometria, mérés	19	29
Függvények, az analízis elemei	20	19
Éves óraszám:	144	144

1–2. évfolyam

Az első két év kiemelt célja a tanulási képességek alapozása, a tantárgy iránti érdeklődés, a tanulási kedv felkeltése, a tantárgy megszerettetése. A matematikai tevékenységek elvégzéséhez és az ismeretek befogadásához szükséges a megfelelő szomatikus és pszichés állapot fejlesztése is. Fontos feladat a matematikai eszközök használatának megismerésével az önálló ismeretszerzés lehetőségének megteremtése, a tanulók ismereteinek, készségeinek, képességeinek, érdeklődésének a feltérképezése, és ehhez igazodó tanulási módok, eljárások megkeresése, alkalmazása. Az IKT-eszközök megismerése, használata tanári segítséggel történik.

Az elemi gondolkodási műveletek alapozása cselekvéssel, cselekvésre épülő tapasztalatok megfogalmazásával valósul meg, csakúgy, mint a matematikai nyelv alapozása, ismerkedés a matematikai alapfogalmakkal, jelekkel. Az alkotás örömeinek megtapasztalása, a folyamatos ösztönzés a matematikai tevékenykedésre, kitartó feladatmegoldásra egyrészt a motiváció erősödését, másrészt a tanulók önértékelésének és önismeretének kialakítását segíti. A módszerek megválasztása támogatja a folyamatos tanári visszajelzés lehetőségeit, a társakkal közös tevékenységek megvalósulását azért, hogy az elősegítse az elemi kommunikációs képességek fejlesztését, társas kapcsolatokban való működtetését.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében biztosítani kell a terápiás fejlesztést a tanulók sérült vagy/és fejletlen pszichikus funkcióinak, készségeinek, képességeinek és gondolkodásának javítására, kompenzálására úgy, hogy a tevékenységek segítsék elő a tanulók együttműködését, az egymás iránti tolerancia kialakulását. Vonatkozik ez a figyelem terjedelmének, tartósságának növelésére, a koncentráció időtartamának növelésére, az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztésére, a finommotoros mozgáskoordináció fejlesztésére is.

Matematika 1. osztály

Témakör	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Javasolt óraszám: 14 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális, auditív és taktilis percepció fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, válogatás gyakoroltatása. Kombinatorikus gondolkodás alapozása. Szerialitás fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Halmazok Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságai (szín, forma, nagyság)	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságainak megfigyelése, kiemelése, egyeztetése, megfogalmazása, jelölése jelkártyával, IKT-eszközök alkalmazásával. Azonosságok-különbözőségeik megállapítása, megnevezése segítségével, kifejezésük tevékenységgel, szóval. Tárgyak válogatása, csoportosítása választott és adott tulajdonság alapján. Tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása segítségével.	
Matematikai logika Igaz-hamis állítások	Állítások igazságának eldöntése személyek, tárgyak, matematikai eszközök halmazáról segítségével.	
Fogalmak	Szín, alak, méret, tulajdonság, összehasonlítás, minden, egyik sem.	

Témakör	2. Számelmélet, algebra	Javasolt óraszám: 91 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Mennyiségi állandóság kialakítása. A számlálás ritmusának kialakítása, a finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése. Biztos számfogalom kialakítása a 10-es számkörben, tájékozódás a 20-as számkörben saját élményből kiindulva. Tájékozódás a számegyenesen segítségével. Az összeadás és kivonás tartalmi megértésének alapozása mindennapi élethelyzetekből kiindulva. Szövegértés, szövegalkotás alapozása. Analógiás gondolkodás értelmezése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1. Számok Számköri ismeretek a 10-es számkörben	Határozott és határozatlan halmazok alkotása (személyek, tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök segítségével).	
Halmazok számossága	Halmazok számosságának megállapítása le- és megszámlálással segítségével. Mennyiségek kirakása játékpénzzel. Mennyiségek egyeztetése számnévvvel, számképpel, számjeggyel.	
Sorszámok, sorszámnevek	Sorszámok, sorszámnevek használata valós helyzetekben.	
Számok írása, olvasása 10-ig Számok bontása	Számok írása és olvasása változatos feladathelyzetekben. Adott elemszámú tárgyhalmazok bontása matematikai és IKT-eszközökkel. A kirakásokról bontások megfogalmazása, lejegyzése. Bontott alakú számoknak megfelelő helyzetek előállítás tevékenységgel, rajzzal.	
Számok viszonyítása, rendezése Relációs jel	Különböző elemszámú halmazok összehasonlítása tárgyak, matematikai és IKT-eszközök segítségével, jelölésük relációs jelekkel.	
Számegyenes Számszomszédok	Számok viszonyítása, sorba rendezése, helyük megkeresése a számegyenesen, számszomszédok megállapítása.	

Számtulajdonságok	Számok válogatása, csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján.
2.2. Műveletek Műveleti jelek (+, -, =, <, >) Összeadás, kivonás tartalmának kialakítása: halmazok bővítése, szűkítése, halmazok egyesítése, különbsége, halmazok összemérése	Műveleti jelek megismerése, értelmezése, írása, kiolvasása, használata. Műveletek megjelenítése egyszerű történetek lejátszásával, tárgyak, matematikai eszközök kirakásával, IKT-eszközökkel. A mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzésük művelettel. Matematikai művelethez történetek alkotása segítséggel.
Fejben számolás	Fejben számolás 10-es számkörben segítséggel.,
Az összeadás tagjainak felcserélhetősége	A tagok felcserélhetőségének érzékeltetése kirakásokkal (matematikai eszközökkel, IKT-eszközökkel), rajzzal, lejegyzésük műveletekkel segítséggel.
Egyszerű szöveges feladatok	Szóban megfogalmazott, egyszerű szituációkba ágyazott szöveges feladatok lejátszása, megjelenítése matematikai eszközök kirakásával, rajzban, lejegyzésük műveletekkel. Matematikai műveletekhez történet alkotása segítséggel.
2.3. Számelméleti ismeretek Páros-páratlan számok	Halmaz elemeinek (személyek, tárgyak, matematikai eszközök) párosítása. Páros és páratlan számok helyének megfigyelése a számegyenesen.
Fogalmak	Számok neve, jele, relációs jel, kisebb-nagyobb szomszéd, számegyenes, sorszám, sorszámnev, pénz, forint, ár, áru, olcsó-drága, sorszám, páros, páratlan, művelet, műveleti jel, összeadás-kivonás, bontás, hozzátevés, elvétel, semmi, üres, sok, kevés, összehasonlítás.

Témakör	Geometria – mérés	Javasolt óraszám: 19 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli és síkbeli tájékozódás fejlesztése. Gyakorlati mérések gyakoroltatása választott és szabványmértékegységekkel. Mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének alakítása. Szabványmértékegységek nevének, jelének megismertetése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
3.1. Térbeli, síkbeli helyzetek Térbeli helyzetek	Térbeli helyzetek megfigyelése, leolvasása, megfogalmazása segítséggel. Térbeli helyzetek létrehozása tárgyak, matematikai eszközök építésével	
Síkbeli helyzetek	Síkbeli helyzetek létrehozása függőleges és vízszintes síkban segítséggel. Építés saját fantázia, minta, szóbeli utasítás alapján.	
3.2. Síkbeli alakzatok Síkídomok tulajdonságai	Síkídomok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása Síkídomok összehasonlítása, azonosságok, különbségek megfogalmazása. Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján segítséggel.	

3.3. Mérés Gyakorlati mérések	Mennyiségek mérése (hosszúság, tömeg, úrtartalom) választott mértékegységekkel.
Mérőeszközök Szabványmértékegységek	Mérőeszközök megismerése. Mérendő anyagokhoz mérőeszközök rendelése. Mérés szabványmértékegységekkel.
Fogalmak	Forma (háromszög, négyszög, kör, gömbölyű, szögletes, kocka), térbeli és síkbeli viszonyzó, mérés, hosszúságmérték, űrmérték, tömegmérték, mértékegység.

Témakör	Függvények, az analízis elemei	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az összehasonlítás, az összefüggés- és szabályfelismerés alapozása. A rendezés, kiegészítés gyakoroltatása.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
4.1. Relációk Összefüggések személyek, tárgyak, helyzetek, geometriai alakzatok, halmazok számossága között	Személyek, tárgyak, geometriai alakzatok közötti egyszerű kapcsolatok, összefüggések felismerése. Relációk megfogalmazása szóban, jelölésük segítségével (összekötés, nyíl, relációs jel).	
4.2. Sorozatok Sorba rendezések	Személyek, tárgyak sorba rendezése különböző tulajdonságaik alapján (nagyság, szélesség, hosszúság, magasság, tömeg stb.). Halmazok sorba rendezése számosság alapján. Számok sorba rendezése. Ciklikus sorok megfigyelése, az ismétlődések megfogalmazása és folytatása tevékenységgel (építéssel, kirakással, színezéssel, rajzzal).	
Egyszerű sorozatok	Egyszerű sorozatok folytatása megadott, felismert és választott szabály alapján.	
4.3. Függvények Hozzárendelések	Hozzárendelések párosító játékokban (pl. logikai készlet elemeinek egymáshoz rendelése egy tulajdonság megváltoztatásával).	

Összegzett tanulási eredmények az 1. évfolyam végére	<p>A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen:</p> <p>Személyek, tárgyak, alakzatok csoportosítása azonosság, azonos tulajdonság alapján.</p> <p>Biztos számfogalom 10-es számkörben.</p> <p>Összeadások és kivonások 10-es számkörben Egyszerű szóbeli szöveges feladatok megoldása segítségével.</p> <p>Alkotás térben, síkban.</p> <p>Tapasztalatok gyűjtése a hosszúság, tömeg, úrtartalom méréséről.</p> <p>Egyszerű sorozatok folytatása megadott szabály alapján.</p>
---	---

Matematika 2. osztály:

Témakör	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Javasolt óraszám: 14 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális, auditív és taktilis percepció fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, válogatás gyakoroltatása. Kombinatorikus gondolkodás alapozása. Szerialitás fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
Halmazok Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságai (szín, forma, nagyság)	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságainak megfigyelése, kiemelése, egyeztetése, megfogalmazása, jelölése jelkártyával, IKT-eszközök alkalmazásával. Azonosságok-különbözőségeik megállapítása önállóan, megnevezése, kifejezésük tevékenységgel, szóval. Tárgyak válogatása, csoportosítása választott és adott tulajdonság alapján. Tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása önállóan.	
Matematikai logika Igaz-hamis állítások	Állítások igazságának eldöntése személyek, tárgyak, matematikai eszközök halmazáról önállóan.	
Kombinatorika Kombinatorikai feladatok	Kombinatorikai feladatok megoldása matematikai eszközök kirakásával, színezéssel, minél több lehetőség előállítása próbálgatással.	
Fogalmak	Szín, alak, méret, tulajdonság, összehasonlítás, minden, egyetlen, egyik sem.	

Témakör	2. Számelmélet, algebra	Javasolt óraszám: 82 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Mennyiségi állandóság kialakítása. A számlálás ritmusának kialakítása, a finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése. Biztos számfogalom kialakítása a 10-es számkörben, tájékozódás a 20-as számkörben saját élményből kiindulva, majd a számolási készség fejlesztése a 20-as számkörben, változatos gyakorlati feladatok segítségével. Tájékozódás a számegyenesen önállóan. Az összeadás és kivonás tartalmi megértésének alapozása mindennapi élethelyzetekből kiindulva. Szövegértés, szövegalkotás alapozása. Analógiás gondolkodás értelmezése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
2.1. Számok Számköri ismeretek a 20-as számkörben	Határozott és határozatlan halmazok alkotása (személyek, tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök segítségével).	
Halmazok számossága	Halmazok számosságának megállapítása le- és megszámlálással. Mennyiségek kirakása játékpénzzel. Számfogalom megerősítése a 20-as számkörben, választott mértékegységekkel végzett mérésekkel (hosszúság, úrtartalom). Mennyiségek egyeztetése számnévvel, számképpel, számjeggyel.	
Sorszámok, sorszámnevek	Sorszámok, sorszámnevek használata valós helyzetekben.	
Számok írása, olvasása 20-ig Számok bontása	Számok írása és olvasása változatos feladathelyzetekben. Adott elemszámú tárgyhalmozok bontása matematikai és IKT-eszközökkel. A kirakásokról bontások megfogalmazása, lejegyzése. Bontott alakú számoknak megfelelő helyzetek előállítása tevékenységgel, rajzzal.	

Számok viszonyítása, rendezése Relációs jel	Különböző elemszámú halmazok összehasonlítása tárgyak, matematikai és IKT-eszközök segítségével, jelölésük relációs jelekkel.
Számegyenes Számszomszédok	Számok viszonyítása, sorba rendezése, helyük megkeresése a számegyenesen, számszomszédok megállapítása. Egy- és kétjegyű számok értelmezése.
Számtulajdonságok Helyi érték	Számok válogatása, csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján. Számok tulajdonságainak megnevezése. Tízes csoportok alkotása, tízesek, egyesek helyi értékének értelmezése.
2.2. Műveletek Műveleti jelek (+, −, =, <, >) Összeadás, kivonás tartalmának kialakítása: halmazok bővítése, szűkítése, halmazok egyesítése, különbsége, halmazok összemérése	Műveleti jelek megismerése, értelmezése, írása, kiolvasása, használata. Műveletek megjelenítése egyszerű történetek lejátszásával, tárgyak, matematikai eszközök kirakásával, IKT-eszközökkel. A mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzésük művelettel. Matematikai művelethez történetek alkotása.
Fejben számolás	Fejben számolás 10-es számkörben, eszközhasználat 20-as számkörben.
Szóbeli összeadás, kivonás	Kerek tízesekhez egyjegyűek adása. Teljes kétjegyű számokból az egyesek elvétele. Teljes kétjegyű számokhoz egyjegyűek hozzáadása, elvétele tízesátlépés nélkül.
Az összeadás tagjainak felcserélhetősége	A tagok felcserélhetőségének érzékeltetése kirakásokkal (matematikai eszközökkel, IKT-eszközökkel), rajzzal, lejegyzésük műveletekkel.
Egyszerű szöveges feladatok	Szóban megfogalmazott, egyszerű szituációkba ágyazott szöveges feladatok lejátszása, megjelenítése matematikai eszközök kirakásával, rajzban, lejegyzésük műveletekkel. Matematikai műveletekhez történet alkotása.
2.3. Számelméleti ismeretek Páros-páratlan számok	Halmaz elemeinek (személyek, tárgyak, matematikai eszközök) párosítása. Páros és páratlan számok helyének megfigyelése a számegyenesen.
Fogalmak	Számok neve, jele, relációs jel, egyjegyű-kétjegyű szám, kerek tízes, (kisebbségnagyobb) szomszéd, számegyenes, sorszám, sorszámnev, pénz, forint, ár, áru, olcsó-drága, sorszám, páros, páratlan, művelet, műveleti jel, összeadás-kivonás, bontás, hozzátevés, elvétel, semmi, üres, sok, kevés, összehasonlítás.

Témakör	Geometria – mérés	Javasolt óraszám: 29 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli és síkbeli tájékozódás fejlesztése. Gyakorlati mérések gyakoroltatása választott és szabványmértékegységekkel. Mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének alakítása. Szabványmértékegységek nevének, jelének megismertetése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
3.1. Térbeli, síkbeli helyzetek Térbeli helyzetek	Térbeli helyzetek megfigyelése, leolvasása, megfogalmazása önállóan. Térbeli helyzetek létrehozása tárgyak, matematikai eszközök építésével – szabadon, minta és szóbeli utasítás után.	
Síkbeli helyzetek	Síkbeli helyzetek létrehozása függőleges és vízszintes síkban önállóan. Síkbeli helyzetek leolvasása, megfogalmazása. Építés saját fantázia, minta, szóbeli utasítás alapján.	
3.2. Síkbeli alakzatok Síkdomok tulajdonságai	Síkdomok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása, előállítás tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök használatával. Síkdomok összehasonlítása, azonosságok, különbségek megfogalmazása. Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján önállóan.	
3.3. Térbeli alakzatok Testek tulajdonságai	Testek tulajdonságainak megfigyelése, megnevezése, összehasonlítása. Építés szabadon és minta alapján. Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján.	
3.3. Mérés Gyakorlati mérések	Mennyiségek mérése (hosszúság, tömeg, űrtartalom) választott mértékegységekkel. Hosszúság, magasság, szélesség mérése és összehasonlítása választott egységekkel. Űrtartalom mérése és összehasonlítása különböző mérőeszközökkel. Tömeg mérése és összehasonlítása.	
Mérőeszközök Szabványmértékegységek	Mérőeszközök megismerése. Mérendő anyagokhoz mérőeszközök rendelése. Mérés szabványmértékegységekkel. Szabványmértékegységek nevének és jelének megismerése, használata (m, dm, kg, l, dl).	
Fogalmak	Forma (háromszög, négyzet, kör, gömbölyű, szögletes, kocka), térbeli és síkbeli viszonyzó, becslés, mérés, hosszúságmérték, űrmérték, tömegmérték, mértékegység.	

Témakör	Függvények, az analízis elemei	Javasolt óraszám: 19 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az összehasonlítás, az összefüggés- és szabályfelismerés alapozása. A rendezés, kiegészítés gyakoroltatása.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
4.1. Relációk Összefüggések személyek, tárgyak, helyzetek, geometriai alakzatok, halmazok számossága között	Személyek, tárgyak, geometriai alakzatok közötti egyszerű kapcsolatok, összefüggések felismerése önállóan. Relációk megfogalmazása szóban, jelölésük önállóan (összekötés, nyíl, relációs jel).	
4.2. Sorozatok Sorba rendezések	Személyek, tárgyak sorba rendezése különböző tulajdonságaik alapján (nagyság, szélesség, hosszúság, magasság, tömeg stb.). Halmazok sorba rendezése számosság alapján. Számok sorba rendezése. Ciklikus sorok megfigyelése, az ismétlődések megfogalmazása és folytatása tevékenységgel (építéssel, kirakással, színezéssel, rajzzal).	
Egyszerű sorozatok Növekvő-csökkenő számsorok	Egyszerű sorozatok folytatása megadott, felismert és választott szabály alapján. Állandó különbségű növekvő és csökkenő számsorok leolvasása, folytatása.	
4.3. Függvények Hozzárendelések	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök egymáshoz rendelése szóbeli utasítás és jelkártyák alapján. Hozzárendelések párosító játékokban (pl. logikai készlet elemeinek egymáshoz rendelése egy tulajdonság megváltoztatásával). Számjegyek hozzárendelése tárgyhalmazokhoz, számképekhez, színes rudakhoz. Természetes számok hozzárendelése a számegyenes pontjaihoz és geometriai alakzatokhoz.	

Fogalmak   Összefüggés, ellentétes viszonyzó, sorozat, hozzárendelés.

Összegzett tanulási eredmények a 2. évfolyam végére	<p>A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen:</p> <p>Személyek, tárgyak, alakzatok csoportosítása azonosság, azonos tulajdonság alapján. Nagyságbeli, térbeli és síkbeli viszonyzavak használata.</p> <p>Biztos számfogalom 10-es számkörben. Jártasság 20-as számkörben. Összeadások és kivonások 10-es számkörben készségszinten, 20-as számkörben eszközhasználatlaltal. Egyszerű szóbeli szöveges feladatok megoldása.</p> <p>Alkotás térben, síkban. Térbeli és síkbeli helyzetek létrehozása, létrehozott helyzetek leolvasása, megfogalmazása. A tanult térbeli és síkbeli alakzatok felismerése, tulajdonságaik megfogalmazása. Tapasztalatok gyűjtése a hosszúság, tömeg, úrtartalom méréséről.</p> <p>Összefüggések felismerése, jelölése egyszerűbb esetekben. Egyszerű sorozatok folytatása megadott szabály alapján.</p>
---	---

Matematika 3-4. évfolyam

Heti / éves óraszám:

3. évfolyam 4 óra / 144 óra

4. évfolyam 4 óra / 144 óra

Javasolt órakeret:

Témakör / óraszám - évfolyam	3.	4.	A
1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	14	14	
2. Számelmélet, algebra	80	82	
3. Geometria, mérés	34	32	
4. Függvények, az analízis elemei	16	16	
Éves óraszám:	144	144	

két év kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése. Feladata a tantárgy iránti érdeklődés folyamatos fenntartása, azért, hogy a tanulók szívesen és aktívan tevékenykedjenek a matematikaórákon; helyes tanulási szokások kialakítása; az önálló tanulás kialakulásának segítése egyénre szabott motivációval, tanulási módokkal, eljárásokkal; a matematikai ismeretek bővítése, készségek, képességek fejlesztése változatos tevékenységek, saját élmények és tapasztalatok alapján. Az IKT-eszközök használata a tanítás-tanulási folyamat különböző szakaszaiban jelenik meg. A gondolkodási módok gyakorlása valós élethelyzetekből kiindulva történik a szövegértés, szövegalkotás fejlesztésével, a tanult matematikai fogalmak, a matematikai nyelv egyre pontosabb használatával.

A kreativitás és az alkotóképesség felkeltése matematikai tevékenységek során valósul meg, törekedve a minél pontosabb és kitartó munkavégzésre, az önellenőrzésre ösztönzésre. Az önértékelés és az önismeret fejlesztése párhuzamosan valósul meg az önbizalom folyamatos megerősítésével, az együttműködési képesség, a segítőkészség fejlesztésével, mások segítségének, észrevételeinek elfogadásával.

A 3–4. évfolyamon a figyelem terjedelmének, tartósságának és a koncentráció időtartamának növelése kiegészül az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztésével, a mozgásos, képi és fogalmi emlékezet fejlesztésével. Kiemelt figyelmet kell fordítani a finommotoros mozgáskoordináció további fejlesztésére a matematikai és a szerkesztőeszközök használatának során is. A sérülésekből, fogyatékból eredő tanulási nehézségek leküzdése differenciálással és egyénre szabott tanulási eljárásokkal, terápiás, fejlesztő programokkal kiegészítve valósul meg.

A Gondolkodási módszerek alapozása, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, valamint a Függvények, az analízis elemei és a Statisztika, valószínűség témaköröknél javasolt óraszámok az új ismeretek feldolgozására vonatkoznak, ezeknek a témaköröknek az ismereteit eszközként használjuk a többi témakör tanulásakor.

3. osztály

Témakör	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Javasolt óraszám: 14 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A társakkal való együttműködés segítése. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Finommotoros mozgáskoordináció fejlesztése. Vizuális érzékelés és észlelés pontosságának fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés gyakoroltatása; közös tulajdonságok felismerése, kiemelése (analizálás). Matematikai fogalmak értelmezése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
1.1 Halmazok Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása. Tulajdonságok megfigyelése, megfogalmazása. Közös tulajdonság kiemelése.	
Csoportosítás adott vagy választott szempont szerint Osztályozás, rendezés Tulajdonságok jelölése Tulajdonságok változásai	Csoportosítások, rendezések, osztályozások adott vagy választott szempont szerint. Tulajdonságok jelölése jelkártyákkal. Jelkártyák értelmezése. Transzformációs játékok egy tulajdonság változásával, a változás megfigyelése, megfogalmazása.	
Kombinatorikus feladatok	Kombinatorikus játékok, építések, színezések.	
1.2. Matematikai logika Igaz, hamis állítások	Igaz, nem igaz állítások megfogalmazása tárgyak, számok és geometriai alakzatok halmazáról. Állítások igazságának eldöntése.	
Fogalmak	Nagyságbeli viszonyozó, tulajdonság, szín, forma.	

Témakör	2. Számelmélet, algebra	Javasolt óraszám: 80 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai eszközök célszerű használata. Valós helyzetek, összefüggések elképzelése, műveletek tartalmának megértése. Számolási készség fejlesztése változatos gyakorlással. Szenzomotoros, algoritmusos, analógiás gondolkodás fejlesztése. A matematikai nyelv egyre pontosabb használata.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1. Számok Számfogalom megerősítése 20-as számkörben A 100-as számkör Számfogalom, mint a halmaz tulajdonsága, számossága; darabszám	Tárgyak, matematikai eszközök meg- és leszámlálása. A számlálás ritmusának (szem, kéz koordinációjának) kialakítása. Tízes csoportok alkotása. Számok írása, olvasása, értelmezése. Számok modellezése matematikai eszközökkel.	
Sorszám Számfogalom, mint a mérés eredménye, mérőszám	Sorszám írása, olvasása, használata valós helyzetekben. Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabványmértékegységekkel. (hosszúság, tömeg, űrtartalom). Különböző mennyiségek kifizetése öt- és tízforintosokkal.	
A tízes számrendszer szerkezeti sajátosságai A helyiérték-táblázat szerkezete Helyi érték, alaki érték, valódi érték Viszonyítás	Helyi értékek közötti összefüggések megfigyelése és megfogalmazása. Helyi érték, alaki érték, valódi érték kapcsolatának megfigyelése, megfogalmazása. Számok modellezése, összehasonlítása, a relációs jelek (< > =) értelmezése, használata. A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata.	

Számsorok	Tájékozódás a számegyenesen és a százastáblán. Egyes és tízes számszomszédok leolvasása.
Számok tulajdonságai	Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása.
Bontás	Számok bontása tízesek és egyesek összegére matematikai eszközökkel. Bontások lejegyzése.
2.2 Műveletek Összeadás, kivonás 20-as számkörben tízesátlépéssel Összeadás, kivonás százastáblán: kerek tízesek összeadása, kivonása, kerek tízesekhez egyesek hozzáadása, teljes kétjegyű számokból az egyesek elvétele, teljes kétjegyű számokhoz kerek tízesek hozzáadása, elvétele, teljes kétjegyű számokhoz teljes kétjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépés nélkül,	Fejben számolás. Összeadás, kivonás, szorzás, bennfoglalás és részekre osztás értelmezése. Történetek megjelenítése tevékenységgel. Mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése művelettel. Műveletek modellezése matematikai eszközökkel. Összeadás, kivonás eszközökkel, majd egyre elvontabb szinten. Önellentőrzés, számológép használata.
Szorzás, bennfoglalás, részekre osztás A 10-es, 5-ös, 2-es szorzó- és bennfoglaló táblák	A szorzó- és bennfoglaló táblák memorizálása.
A matematikai jelek (+ - : < > =) Műveleti tulajdonságok: a tagok és tényezők felcserélhetősége Műveletek közötti összefüggések	Matematikai jelek használata a műveletek lejegyzésekor. Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról. Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT-eszközökkel. Az összefüggések megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése segítséggel. Valóságos helyzetek, történések elképzelése.
Egyszerű szöveges feladatok	Egyszerű szöveges feladatok értelmezése, kirakással, rajzban. Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása segítséggel. Mennyiségi következtetések.
2.3. Számelméleti ismeretek Páros, páratlan számok	A páros, páratlan számok fogalmának kiterjesztése a 100-as számkör számaira. Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával, a tapasztalatok megfogalmazása.
Fogalmak	Szám neve, jele; alaki, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, százastábla; egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű szám; kerek tízes, kerek százastábla; összeadás, összeadandó, összeg; kivonás, kiegészítendő, kivonandó, maradék, különbség; szorzás, bennfoglalás, osztás.

Témakör	3. Geometria, mérés	Javasolt óraszám: 34 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Érzékelés pontosságának fejlesztése. Tájékozódás síkban, térben, időben és a mennyiségi viszonyokban. Kreativitás fejlesztése, konstruálási kedv felkeltése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, azonosságok megállapítása (vonalak, síkidomok, testek). Képi emlékezet fejlesztése (geometriai alakzatok, mérőeszközök, mértékegységek nagysága). Mérő- és szerkesztőeszközök célszerű használata, becslés, mérés gyakoroltatása. Összefüggés megértése, mennyiségi következtetések. Szenzomotoros és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
3.1 Téri elemek Vonalak (görbe, egyenes)	<p>Egyenes és görbe vonalak előállítása pálcikákkal, zsinórral. Vonalak rajzolása szabad kézzel, vonalzóval, körzővel. Vonalak tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: egyenes, görbe vonal nyitott, zárt vonal töröttvonal.</p>	
Egyenes helyzete (függőleges, vízszintes, ferde egyenesek)	<p>Különböző helyzetű egyenesek modellezése pálcikákkal, IKT-eszközökkel. Egyenesek helyzetének megfigyelése, megfogalmazása. Két vagy több egyenes egymáshoz viszonyított helyzetének megfigyelése, megfogalmazása.</p>	
Pont és vonal helyzete	<p>Pont és vonal helyzetének megfigyelése, egymáshoz való viszonyuk megfogalmazása (rajta, kívül, belül). Adott helyzet létrehozása.</p>	
3.2. Síkbeli alakzatok Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög, kör	<p>Síkidomok felismerése a környezetben, megnevezésük. Síkidomok előállítása tépéssel, vágással; rajzolásuk szabad kézzel és a szerkesztő eszközökkel. Síkidomok jellemzőinek megfigyelése, megfogalmazása: határoló vonalak (egyenes, görbe), határoló egyenesek száma, oldalak helyzete, oldalak nagysága. Síkidomok összehasonlítása, analizálása, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk.</p>	
3.3. Térbeli alakzatok	<p>Testek felismerése a környezetben, megnevezésük. Testek előállítása gyurmából. Építés kockákból minta alapján és szabadon.</p>	
3.4. Transzformációk Tükrös alakzatok Tükrözés	<p>Tükrös alakzatok megfigyelése a környezetben. Tükrös alakzatok vizsgálata síktükörrel. Tükrös alakzatok előállítása tépéssel, vágással, hajtogatással.</p>	
3.5. Mérés Hosszúság, úrtartalom, tömeg	<p>Mérés választott és szabványmértékegységekkel. Becslés, megmérés, kimérés. Összefüggések felfedezése a mértékegység nagysága és a mérőszám között.</p>	
Szabványmértékegységek hosszúság (m, dm, cm) úrtartalom (hl, l, dl) tömeg (kg, dkg)	<p>Szabványmértékegységek értelmezése, nevük, jelük. Mérendő anyagok, mérőeszközök, mértékegységek egymáshoz rendelése. Ugyanannak a mennyiségnek megmérése különböző mértékegységekkel.</p>	

Mértékváltás	Mértékváltás következtetéssel.
Idő mértékegységei: év, évszak, hónap, hét, nap, óra,	Múlt, jelen, jövő fogalma. Előtte, utána, korábban, később viszonyfogalmak érzékelése, használatuk. Időtartam érzékelése, mérése egyenes tempójú mozgással, hanggal, szabvány egységekkel. Óra beállítása adott időpontra.
Pénz, forint	Pénzermék megismerése, használata. A forint jele: Ft Mennyiségek be- és felváltása. Ugyanannak a mennyiségnek kifizetése többféleképpen.
3.6 Kerület, terület Négyzet, téglalap kerülete,	Kerület fogalmának alapozása körüljárással, méréssel. Négyzet és a téglalap kerületének számítása mért vagy adott adatok alapján.
Fogalmak	Térbeli elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, transzformáció, mértékegység, pénz, kerület

Témakör	4. Függvények, az analízis elemei	Javasolt óraszám: 16 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlítás, összefüggés felfogása, megfogalmazása, jelölése, rendezés, kiegészítés. Induktív-deduktív következtetések gyakoroltatása. Relációk, sorozatok, függvények, táblázatok megértése. Logikus gondolkodás fejlesztése. Relációs szókincs használata.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
4.1 Összefüggések	Kapcsolatok felfedezése a környezetben, tárgyhalmazok, számok, műveletek, mennyiségek, mértékegységek és geometriai alakzatok körében. Összefüggések megértése, jelölése vonallal, nyíllal, relációs jelekkel	
4.2. Sorozatok Szabályfelismerés, szabálykövetés	Szabályjátékok logikai készlettel, számokkal egy tulajdonság változásával. Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése. Táblázat kitöltése adott és felismert szabály alapján. Sorozatok folytatása tárgyakkal, logikai játékkal, rajzban. Számok rendezése. Hiányos számsorok kiegészítése.	
Növekvő és csökkenő számsorok	Növekvő és csökkenő számsorok alkotása megadott és felismert szabály alapján. Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban megadott és választott szabály alapján.	
Fogalmak	Kapcsolat, különbség, azonosság, szabály, táblázat, sorozat	

<p>Összegzett tanulási eredmények a harmadik évfolyam végére</p>	<p>A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen:</p> <p>Halmaz elemeinek adott, illetve választott szempont szerinti válogatása, csoportosítása. Kész halmazról igaz, nem igaz állítások megfogalmazása. Állítások igazságának eldöntése.</p> <p>Számok írása, olvasása, értelmezése 100-as számkörben. Számok összehasonlítása, helyük a számsorban, számszomszédok. Összeadás, kivonás 20-as számkörben készségi szinten. Összeadás, kivonás 100-as számkörben tízesátlépés nélkül analógia és eszközök segítségével. Gyakorlottság a tanult szorzó- és bennfoglaló táblákban. A négyzet, téglalap, háromszög, kör felismerése, megnevezése. A négyzet és a téglalap tulajdonságainak ismerete. A négyzet és a téglalap területének mérése, számítása mért adatok alapján (szükség esetén segítséggel). A kocka, téglalap és a gömb felismerése, megnevezése. A tanult mértékegységek ismerete, használata.</p> <p>Nem matematikai és matematikai relációk felismerése, jelölése. Szabály felismerése, megfogalmazása egyszerűbb esetekben. Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban.</p>
---	--

4. osztály

Témakör	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Javasolt óraszám: 14 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A társakkal való együttműködés segítése. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Finommotoros mozgáskoordináció fejlesztése. Vizuális érzékelés és észlelés pontosságának fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés gyakoroltatása; közös tulajdonságok felismerése, kiemelése (analizálás). Matematikai fogalmak értelmezése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
1.1 Halmazok Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása. Tulajdonságok megfigyelése, megfogalmazása. Közös tulajdonság kiemelése.	
Csoportosítás adott vagy választott szempont szerint Osztályozás, rendezés Tulajdonságok jelölése Tulajdonságok változásai	Csoportosítások, rendezések, osztályozások adott vagy választott szempont szerint. Tulajdonságok jelölése jelkártyákkal. Jelkártyák értelmezése. Transzformációs játékok egy tulajdonság változásával, a változás megfigyelése, megfogalmazása.	
Kombinatorikus feladatok	Kombinatorikus játékok, építések, színezések.	
1.2. Matematikai logika Igaz, hamis állítások	Igaz, nem igaz állítások megfogalmazása tárgyak, számok és geometriai alakzatok halmazáról. Állítások igazságának eldöntése.	
Fogalmak	Nagyságbeli viszonyozó, tulajdonság, szín, forma.	

Témakör	2. Számelmélet, algebra	Javasolt óraszám: 82 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai eszközök célszerű használata. Valós helyzetek, összefüggések elképzelése, műveletek tartalmának megértése. Számolási készség fejlesztése változatos gyakorlással. Szenzomotoros, algoritmusos, analógiás gondolkodás fejlesztése. A matematikai nyelv egyre pontosabb használata.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1. Számok Számfogalom megerősítése 20-as számkörben A 100-as számkör Számfogalom mint a halmaz tulajdonsága, számossága; darabszám	Tárgyak, matematikai eszközök meg- és leszámlálása. A számlálás ritmusának (szem, kéz koordinációjának) kialakítása. Tízes csoportok alkotása. Számok írása, olvasása, értelmezése. Számok modellezése matematikai eszközökkel.	
Római számok I, V, X, L, C	A római számok írása, olvasása, használatuk a mindennapi élet különböző területein (kerületek, hónapok, emeletek).	
Sorszám Számfogalom mint a mérés eredménye, mérőszám	Sorszám írása, olvasása, használata valós helyzetekben. Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabványmértékegységekkel. (hosszúság, tömeg, űrtartalom). Különböző mennyiségek kifizetése öt- és tízforintosokkal.	
A tízes számrendszer szerkezeti sajátosságai A helyiérték-táblázat szerkezete Helyi érték, alaki érték, valódi érték	Helyi értékek közötti összefüggések megfigyelése és megfogalmazása. Helyi érték, alaki érték, valódi érték kapcsolatának megfigyelése, megfogalmazása. Számok modellezése, összehasonlítása,	

Viszonyítás	a relációs jelek (< > =) értelmezése, használata. A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata.
Számsorok Számok tulajdonságai	Tájékozódás a számegyenesen és a százastáblán. Egyes és tízes számszomszédok leolvasása. Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása.
Bontás	Számok bontása tízesek és egyesek összegére matematikai eszközökkel. Bontások lejegyzése.
2.2 Műveletek Összeadás, kivonás 20-as számkörben tízesátlépéssel Összeadás, kivonás százastáblán: kerek tízesek összeadása, kivonása, kerek tízesekhez egyesek hozzáadása, teljes kétjegyű számokból az egyesek elvétele, teljes kétjegyű számokhoz kerek tízesek hozzáadása, elvétele, teljes kétjegyű számokhoz teljes kétjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépés nélkül, teljes kétjegyű számokhoz egyjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépéssel, teljes kétjegyű számokhoz teljes kétjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépéssel	Fejben számolás. Összeadás, kivonás, szorzás, bennfoglalás és részekre osztás értelmezése. Történetek megjelenítése tevékenységgel. Mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése művelettel. Műveletek modellezése matematikai eszközökkel. Összeadás, kivonás eszközökkel, majd egyre elvontabb szinten. Önellenőrzés, számológép használata.
Szorzás, bennfoglalás, részekre osztás A 10-es, 5-ös, 2-es szorzó- és bennfoglaló táblák A 4-es, 3-as, 6-os szorzó és bennfoglaló táblák	A szorzó- és bennfoglaló táblák memorizálása.
A matematikai jelek (+ - : < > =) Műveleti tulajdonságok: a tagok és tényezők felcserélhetősége Műveletek közötti összefüggések	Matematikai jelek használata a műveletek lejegyzésekor. Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról. Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT-eszközökkel. Az összefüggések megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése. Valóságos helyzetek, történések elképzelése.
Egyszerű szöveges feladatok	Egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megjelenítésük lejátszással, kirakással, rajzban. Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Mennyiségi következtetések. A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a várható eredmény becslése, a művelet kiszámítása, ellenőrzése számológéppel.

2.3. Számelméleti ismeretek Páros, páratlan számok	A páros, páratlan számok fogalmának kiterjesztése a 100-as számkör számaira. Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával, a tapasztalatok megfogalmazása.
Fogalmak	Szám neve, jele; alaki, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, százaz; egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű szám; kerek tízes, kerek százaz; összeadás, összeadandó, összeg; kivonás, kisebbítendő, kivonandó, maradék, különbség; szorzás, bennfoglalás, osztás.

Témakör	3. Geometria, mérés	Javasolt óraszám: 32 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Érzékelés pontosságának fejlesztése. Tájékozódás síkban, térben, időben és a mennyiségi viszonyokban. Kreativitás fejlesztése, konstruálási kedv felkeltése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, azonosságok megállapítása (vonalak, síkidomok, testek). Képi emlékezet fejlesztése (geometriai alakzatok, mérőeszközök, mértékegységek nagysága). Mérő- és szerkesztőeszközök célszerű használata, becslés, mérés gyakoroltatása. Összefüggés megértése, mennyiségi következtetések. Szenzomotoros és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
3.1 Téri elemek Vonalak (görbe, egyenes)	Egyenes és görbe vonalak előállítása pálcikákkal, zsinórral. Vonalak rajzolása szabad kézzel, vonalzóval, körzővel. Vonalak tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: egyenes, görbe vonal nyitott, zárt vonal töröttvonal.	
Egyenes helyzete (függőleges, vízszintes, ferde egyenesek)	Különböző helyzetű egyenesek modellezése pálcikákkal, IKT-eszközökkel. Egyenesek helyzetének megfigyelése, megfogalmazása. Két vagy több egyenes egymáshoz viszonyított helyzetének megfigyelése, megfogalmazása.	
Párhuzamos, merőleges, metsző egyenesek	Párhuzamos, merőleges, metsző egyenesek kirakása pálcikákkal, rajzolásuk vonalzóval.	
Pont és vonal helyzete	Pont és vonal helyzetének megfigyelése, egymáshoz való viszonyuk megfogalmazása (rajta, kívül, belül). Adott helyzet létrehozása.	
3.2. Síkbeli alakzatok Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög, kör	<p>Síkidomok felismerése a környezetben, megnevezésük. Síkidomok előállítása tépéssel, vágással; rajzolásuk szabad kézzel és a szerkesztő eszközökkel. Síkidomok jellemzőinek megfigyelése, megfogalmazása: határoló vonalak (egyenes, görbe), határoló egyenesek száma, oldalak helyzete, oldalak nagysága. Síkidomok összehasonlítása, analizálása, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk.</p>	

<p>3.3. Térbeli alakzatok Kocka, téglatest, gömb</p>	<p>Testek felismerése a környezetben, megnevezésük. Testek előállításuk gyurmából. Építés kockákból minta alapján és szabadon. Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: határoló lapok (egyenes- és görbe lap), határoló lapok száma, határoló lapok helyzete, határoló lapok alakja (négyzet, téglalap). Testek összehasonlítása, analizálása, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk.</p>
<p>3.4. Transzformációk Tükrös alakzatok, tengelyes szimmetria Tükrözés</p>	<p>Tükrös alakzatok megfigyelése a környezetben. Tükrös alakzatok vizsgálata síktükörrel. Tükrös alakzatok előállítása tépéssel, vágással, hajtogatással. Tükrös alakzatok előállítása térben. Alakzatok tükrözése térben, síkban síktükörrel. Alakzatok és tükörképük összehasonlítása, az azonosság és a különbség megfogalmazása.</p>
<p>3.5. Mérés Hosszúság, űrtartalom, tömeg</p>	<p>Mérés választott és szabványmértékegységekkel. Becslés, megmérés, kimérés. Összefüggések felfedezése a mértékegység nagysága és a mérőszám között.</p>
<p>Szabványmértékegységek hosszúság (m, dm, cm) űrtartalom (hl, l, dl) tömeg (kg, dkg)</p>	<p>Szabványmértékegységek értelmezése, nevük, jelük. Mérendő anyagok, mérőeszközök, mértékegységek egymáshoz rendelése. Ugyanannak a mennyiségnek megmérése különböző mértékegységekkel.</p>
<p>Mértékváltás</p>	<p>Mértékváltás következtetéssel.</p>
<p>Idő mértékegységei: év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc</p>	<p>Múlt, jelen, jövő fogalma. Előtte, utána, korábban, később viszonyfogalmak érzékeltetése, használatuk. Időtartam érzékelése, mérése egyenes tempójú mozgással, hanggal, szabvány egységekkel. Időpont leolvasása percnyi pontossággal. Óra beállítása adott időpontra.</p>
<p>Pénz, forint</p>	<p>Pénzermék megismerése, használata. A forint jele: Ft Mennyiségek be- és felváltása. Ugyanannak a mennyiségnek kifizetése többféleképpen.</p>
<p>3.6 Kerület, terület Négyzet, téglalap kerülete, területe</p>	<p>Kerület fogalmának alapozása körüljárással, méréssel. Négyzet és a téglalap kerületének számítása mért vagy adott adatok alapján. Terület fogalmának előkészítése lefedéssel.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Térbeli elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, transzformáció, mértékegység, pénz, kerület, terület.</p>

Témakör	4. Függvények, az analízis elemei	Javasolt óraszám: 16 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Összehasonlítás, összefüggés felfogása, megfogalmazása, jelölése, rendezés, kiegészítés.</p> <p>Induktív-deduktív következtetések gyakoroltatása.</p> <p>Relációk, sorozatok, függvények, táblázatok megértése. Logikus gondolkodás fejlesztése.</p> <p>Relációs szókincs használata.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
4.1 Összefüggések	<p>Kapcsolatok felfedezése a környezetben, tárgyhalmazok, számok, műveletek, mennyiségek, mértékegységek és geometriai alakzatok körében.</p> <p>Összefüggések megértése, megfogalmazása, jelölése vonallal, nyíllal, relációs jelekkel, nyitott mondatokkal.</p>	
4.2. Sorozatok Szabályfelismerés, szabálykövetés	<p>Szabályjátékok logikai készlettel, számokkal egy tulajdonság változásával.</p> <p>Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése.</p> <p>Táblázat kitöltése adott és felismert szabály alapján.</p> <p>Sorozatok folytatása tárgyakkal, logikai játékkal, rajzban.</p> <p>Számok rendezése.</p> <p>Hiányos számsorok kiegészítése.</p>	
Növekvő és csökkenő számsorok	<p>Növekvő és csökkenő számsorok alkotása megadott és felismert szabály alapján.</p> <p>Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban megadott és választott szabály alapján.</p>	
4.3. Függvények megadása, ábrázolása Táblázat olvasása	<p>A mindennapi életből megfigyelt, gyűjtött, számlált, mért adatok lejegyzése, táblázatba rendezésük.</p> <p>Táblázat adatainak értelmezése, kitöltésük adott és felismert szabály alapján.</p>	
Fogalmak	Kapcsolat, különbség, azonosság, szabály, táblázat, sorozat, függvény.	

Összegzett tanulási eredmények a negyedik évfolyam végére	<p>A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen:</p> <p>Halmaz elemeinek adott, illetve választott szempont szerinti válogatása, csoportosítása.</p> <p>Kész halmazról igaz, nem igaz állítások megfogalmazása.</p> <p>Állítások igazságának eldöntése.</p> <p>Számok írása, olvasása, értelmezése 100-as számkörben.</p> <p>Számok összehasonlítása, helyük a számsorban, számszomszédok.</p> <p>Összeadás, kivonás 20-as számkörben készségszinten.</p> <p>Összeadás, kivonás 100-as számkörben tízesátlépés nélkül analógia és eszközök segítségével.</p> <p>Gyakorlottság a tanult szorzó- és bennfoglaló táblákban.</p> <p>A négyzet, téglalap, háromszög, kör felismerése, megnevezése.</p> <p>A négyzet és a téglalap tulajdonságainak ismerete.</p> <p>A négyzet és a téglalap területének mérése, számítása mért adatok alapján (szükség esetén segítséggel).</p> <p>A kocka, téglatest és a gömb felismerése, megnevezése.</p> <p>A tanult mértékegységek ismerete, használata.</p> <p>Nem matematikai és matematikai relációk felismerése, jelölése.</p> <p>Szabály felismerése, megfogalmazása egyszerűbb esetekben.</p> <p>Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban.</p>
---	--

Etika

1-4. évfolyam

Heti / éves óraszám:

1. évfolyam 1 óra / 36 óra
2. évfolyam 1 óra / 36 óra
3. évfolyam 1 óra / 36 óra
4. évfolyam 1 óra / 36 óra

Az etika tantárgy alapvető célja az egyéni és közösségi identitás formálása, stabilizálása, az egyének és a csoportok közti együttműködés megteremtése. Ehhez járulnak hozzá a kulturális hagyományokban gyökerező erkölcsi elvek, társas szabályok megismertetése, az egyén gondolkodásában formálódó, a szocio-emocionális készségek fejlesztése.

A tantárgy magába foglalja az ember fontos viszonyulásait társaihoz, közösségeihez, környezetéhez és önmagához. Ezzel olyan szintézist kínál a tanulóknak, amelyben eddigi személyes tapasztalatait és a más területeken megszerzett ismereteket reflektív módon vizsgálja. A tartalom szorosan kötődik más tantárgyak fejlesztési területeihez is.

Az erkölcsi nevelés fő célja a tanuló erkölcsi érzületének és erkölcsi gondolkodásának fejlesztése, a tanuló segítése a társas szabályok, a viselkedésminták azonosításában és saját alakuló értékrendjének tudatosításában. Az egyént és a közösségeket érintő etikai elvek és az ezekből következő kérdések felismerése az árnyalt, a másik ember vagy csoport szempontjait is megértő gondolkodást fejleszti. Az etika tantárgy felkészíti a tanulót az egyéni életvezetésének és társas környezetének erkölcsi szempontból történő mérlegelésére, miközben saját tudását vizsgálja és fejleszti. Eszközei a kérdezés, a rejtett nézetek és a dilemmák feltárása, az érvelés, a meggyőzés, a meggyőződés, a társadalmi normák és közösségi értékek értelmezése. A tananyag alapvető értékeket közvetít. Ezek a segítség, megértés, együttérzés, törődés, szabadság, felelősség igazságosság, becsületesség, méltányosság, tolerancia, önazonosság. Ezek a tanuló lelkiismeretének fejlődését szolgálják. A témák feldolgozása a tanulót megfontolt döntésre, kulturált véleményalkotásra és felelős tevékenységre készíti.

A tanulóközösség tevékenységei mintát nyújtanak arra, hogy milyen érzelmi-, érdekkonfliktusok és viselkedésmódok segítik vagy akadályozzák az együttműködést. Az ajánlott tantárgyi tartalmak és tanulói tevékenységek olyan képességeket is fejlesztenek, melyek a tanulót az életvezetésében sikeressé és tudatosabbá, társai és környezete problémái iránt érzékenyebbé tehetik, erősítik identitását, aktív társadalmi cselekvésre készítetik és segítik a nehéz helyzetek megoldásában.

Az etika alapvető feladata az erkölcsi nevelés, ahogy az ép, úgy az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek közösséghez való viszonyának, értékrendjüknek, normarendszerüknek, gondolkodás- és viselkedésmódjuknak a fejlesztése, alakítása. A multidiszciplináris jellegű tantárgy legfontosabb pedagógiai jellemzője ezért az értékek közvetítése, valamint az, hogy társadalmunk közös alapvető normái egyre inkább a sajátos nevelési igényű tanulók értékrendszerébe is beépüljenek, belső igénnyé váljanak.

A tantárgy középpontjában a formálódó gyermeki személyiség áll testi, szellemi és lelki értelemben. Ez határozza meg a tanulás-tanítás folyamatát, illetve a tartalmi szerkezetet. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, valamint hazánk Alaptörvénye rögzíti az ember elidegeníthetetlen jogát az élethez és a szabadsághoz, következésképpen az etika a személy egyediségét és méltóságát helyezi középpontba, annak képességeitől függetlenül. Erre az alapelvre kell épülnie minden társas kapcsolatnak és közösségi szerveződésnek. Az etika magában foglalja az ember minden fontos viszonyulását önmagához, társaihoz és közösségeihez, környezetéhez és a világhoz, mert ezek alapozzák meg azt az értékrendet, amelyre az ember döntései során támaszkodhat. Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek nevelésének kiemelt célja, hogy a foglalkozások azonos erővel hassanak a különböző értelmi képességekkel rendelkező, eltérő szo-

ciális körülmények között élő, kulturális és etnikai szempontból heterogén csoportot képező tanulók fejlődésére.

Az etika tanulása során az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára is az elemi értékek fokozatosan értékrenddé, többé-kevésbé koherens, folyamatosan formálódó meggyőződéseké állnak össze, amelyek később meghatározó módon befolyásolják a felnőttkori életmódot, életfel fogást és életminőséget. A sajátos nevelési igényű tanulók egyedi képességstruktúrájának tükrében az erkölcsstani alapozás, az erkölcshöz kapcsolódó kvalitások fejlesztése, valamint az el-sajátított tudás szinten tartása a felnőtté válás folyamata során, életminőséget befolyásoló tar-tópilléré válik.

Az etika tantárgy azoknak az alapértékeknek a megerősítésére törekszik, amelyek összhang-ban állnak az egyetemes és európai emberi értékrenddel, amely az Alaptörvényből is kiolvasható.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése során törekedni kell a normaértelmezés egysze-rű voltára, az ehhez kapcsolódó követelmények konkrét megfogalmazására.

A magatartást befolyásoló értékek/erények egy része személyes jellegű, mivel az énnel és az identitással áll kapcsolatban. Ezeket az értékeket, illetve erényeket az etikaórákon erősíteni kell.

Az erkölcsi érzék, a lelkiismeret fejlesztése lehetővé teszi, hogy gyermekeink olyan értékeket erősítsenek meg magukban, amelyek egyszerre igazodnak az alapvető erkölcsi értékekhez, va-lamint saját és közösségeik érdekeikhez.

Az erkölcsi nevelés célja a felelős gondolkodás, valamint a tudatos cselekvés kialakulásának elősegítése. Cél továbbá az empátia, a szolidaritás képességének erősítése is. Az erkölcsi ne-velés fő feladata az igazságosság és a méltányosság elvének megértetése és elfogadtatása a gyerekekkel. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél különös tekintettel kell lenni az érzelmi intelligencia fejlesztésére is, amely a viselkedést lényegi módon befolyásolja.

Az etika tantárgy felépítése nem elsősorban ismeret-, hanem érték- és fejlesztésközpontú; ezért fontossága az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél kiemelkedő. A tananyag fel-építése spirális szerkezetű. Az életkornak megfelelő részművek és tevékenységek háttérben évről évre ugyanazok a nagy tematikai egységek térnek vissza más-más konkrét előfordulási szinten, más-más hangsúlyokkal építve a korábbi tapasztalatokra, kiegészítve és szintetizálva őket. A kétéves szakaszokon belül azonban sem a nagy témakörök, sem pedig a részművek tantervi egymásutánja nem jelent előírt sorrendet. Az, hogy melyik kérdéskör mikor kerüljön sorra, egyértelműen a tanulócsoporthoz jelen lévő enyhe értelmi fogyatékos gyermekek men-tális érettségének ismeretében határozható meg.

A tananyag tartalmát az enyhe értelmi fogyatékos tanulók részére hétköznapi életből merített és oda visszacsatolható tapasztalatokra és személyes élményekre kell felépíteni. Ezeket termé-szetes módon egészíthetik ki az életkornak, valamint az adott tanuló mentális képességeinek megfelelő erkölcsi kérdéseket felvető történetek, mesék, mondák, irodalmi vagy publicisztikai szövegek, filmek vagy digitális formában elérhető egyéb tartalmak. Az etika a tanulóknak nem közlések befogadóiaként, hanem a tanulási folyamat aktív kérdező, mérlegelő, próbálkozó, vi-tatkozó és útkereső résztvevőiként tekint.

Mivel az erkölcsi nevelés már kisgyermekkorban, a családban elkezdődik, majd az óvodában és egyre táguló környezeti hatások között folytatódik ideértve a kortársi csoportokat és a mé-diát is a gyerekek sem az első napon, sem pedig a későbbiekben nem „tisztá lapként” lépnek be az iskola kapuján. Különösképpen igaz ez az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak, hiszen a készségek és képességek eltérő viszonylatában más és más ösztönösen kialakult erkölcsi ren-det hoznak magukkal. Ezzel összhangban, illetve ezt alakítva kell megpróbálni segítséget nyújtani az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak ahhoz, hogy el tudjanak igazodni az egymás-nak sokszor ellentmondó értéktartalmú információk, üzenetek között, illetve hogy választást

igénylő helyzetekben lelkiismeretük szavára hallgatva, morálisan helyes döntéseket tudjanak hozni az életük különböző színterein.

Mivel ez sohasem jön létre a gyerekek személyes megérintődése és elhatározása nélkül, a pedagógus feladata a példamutatás mellett a figyelem ráirányítása a különböző élethelyzetek morális vonatkozásaira, a kérdezés, a gondolkodás és az állásfoglalás bátorítása, a szabad beszélgetések, valamint a nézőpontváltást gyakoroltató szerepjátékok és viták moderálása. Nem lehet azonban eléggé hangsúlyozni különösen az általános iskolai korosztályhoz tartozó enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében, hogy az eredmény a közvetítés módján múlik. Egy hiteles felnőtt, akinek értékekkel kapcsolatos nézetei összhangban vannak a tetteivel, példája révén hat az enyhe értelmi fogyatékos tanulók erkölcsi értékítéleteire.

Az erkölcsi tanulást számos pedagógiai módszer és tevékenység segítheti, amelyek legfontosabb közös jellemzője az élményszerűség, a fizikai, szellemi és lelki értelemben vett cselekvő tanulói részvétel. Az etikaórák kitüntetett munkaformája lehet sok egyéb mellett: a szabad beszélgetés, az önkifejező alkotás, a vita, a szerepjáték, a megfigyelés, a kérdezés, a rendszerezés és az elemzés, valamint az iskolai és a helyi közösség életébe, esetleges problémáinak megoldásába, a különböző szintű kulturális és közösségi értékteremtésbe való tevékeny bekapcsolódás. Az erkölcsi nevelés komoly lehetőségeit kínálják ugyanakkor az olyan tanórán kívüli formák is, mint például az iskolai hagyományok ápolása, a társak segítése, vagy a közösség számára végzett bármilyen hasznos tevékenység.

Mindezzel összhangban az értékelés módja is eltér a hagyományos tantárgyi értékeléstől. Az osztályozás nélküli értékelés fontos területe lehet a kívánatos magatartási értékek rendszeres megerősítése szóban vagy bármilyen egyéb formában egyrészt a pedagógus, másrészt a társak és a közösség részéről. Az ilyen típusú visszajelzések befogadására jó keretet nyújthatna a tanulói portfólió.

1–2. évfolyam

Az iskolai erkölcsi nevelés a kisgyermekkor alapokra épít. A szeretett személyek által megjelenített erkölcsi normák alakítják ki az első ítéleteket arról, hogy mi a jó, és mi a rossz. A gyerekek az óvodában megismerkednek a társas normák első intézményesített formáival. Ezek betartása révén tapasztalatokat szereznek a családnál tágabb közösséghez tartozás élményéről és rendjéről. A gyermek viselkedésének alakulása függ a környezeti hatásoktól, és visszahat a gyermek egész személyiségének fejlődésére. Az alapvető viselkedési normák megismerése lehetőséget teremt arra, hogy a tanulók képesek legyenek érzelmeiket, mozgásukat ellenőrizni.

Az általános iskola 1–2. évfolyamán egyre több időt töltenek a gyerekek a kortársaikkal. Az együttműködést igénylő feladatokban sikereket és kudarokat élnek át, amelyek jó alapot adnak az önismeret, a társas kultúra, valamint a személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlődésének tudatos pedagógiai eszközökkel való támogatására.

Az ismeretátadás, a képességfejlesztés és a normaközvetítés egyaránt elősegíti az egyéni identitástudat kialakulását, a helyi nemzeti, európai közösségekhez való tartozás személyes megélését. Az 1–2. évfolyamos tanulónak lehetőséget kell biztosítani, hogy átélje a közösséghez, szülőföldhöz, nemzethez tartozás örömeit.

Az első két évfolyamon az önismeret és önértékelés, a szociális és környezeti érzékenység, a szűkebb és tágabb környezetben (család, iskola, lakóhely) való tájékozódás, alapvető kommunikációs formák megismerése, elemi magatartási szabályok gyakoroltatása a cél.

A tanulók megismerési folyamataira az észlelés, a figyelem, az emlékezet, a képzelet és a gondolkodás ráépülhet a szóbeli anyanyelvi kommunikáció célzott fejlesztése. Az önkifejezés különféle formái, a mesélés, az élményeken alapuló rajzolás, festés, mintázás és a mozgás lehetőséget teremtenek a kifejezőképesség életkornak megfelelő formálásához is.

A tantárgy lehetőséget nyújt az 1–2. osztályos gyermekek harmonikus fejlődéséhez szükséges állandóság és érzelmi biztonság megteremtéséhez.

Javasolt óraszámok:

Témakör / óraszám - évfolyam	1.	2.
Az én világom	8	8
Társaim – ők és én	7	7
Közvetlen közösségeim – A család és a gyerekek	9	9
Tágabb közösségeim – A lakóhelyi közösség	4	4
A környező világ	8	8
Éves óraszám:	36	36

Etika 1. évfolyam

Témakör	1. Az én világom	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Saját tulajdonságok felismerése, azonosítása, megfogalmazása. Egészséges önértékelés megalapozása. Szűkebb környezet megismerése. Szociális és környezeti érzékenység alakítása.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Ki vagyok én?</p> <p>Személyes adataim vezeték- és keresztnvem, becenevem, születési helyem, születésem ideje, édesanyám neve lakcímem, iskolám adatai (név, cím, osztályfok).</p> <p>Külső jegyeim külső tulajdonságaim, megjelenésem, kire hasonlítok a családban,</p> <p>Belső tulajdonságaim miben vagyok ügyes, jó és rossz tulajdonságaim.</p> <p>Kedvenceim kedvenc játékaim, állataim, ruháim, könyveim, ételeim, meséim, mesehőseim, miért szeretem kedvenceimet (kedvencekhez fűződő személyes érzések, élmények).</p> <p>Élettörténetem: kisgyermekkor, óvodai élményeim, óvodám és iskolám összehasonlítása.</p>		
Fogalmak	Lány, fiú, születésnap, tulajdonság, kedvenc, élmény.	

Témakör	2. Társaim – Ők és én	Javasolt óraszám: 7 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Személyes kapcsolatokban és a környezetben való tájékozódás képességének fejlesztése. Társak, barátok, segítő közeg fontosságának megéreztetése, közösségi érzés kialakítása. Az egymáshoz való odafordulás jelentőségének elmélyítése. Alapvető kommunikációs formák megismerése, tudatos használatának fejlesztése, személyes érzések és gondolatok kifejezése. Elemi magatartási szabályok megismertetése iskolai és iskolán kívüli helyzetekben, azok gyakoroltatása.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Társas kapcsolataim családi-rokoni kapcsolataim ki a rokonom, ki az ismerősöm, ki a barátom; iskolai kapcsolataim az iskolában dolgozó felnőttekkel és osztálytársakkal; hogyan tudom kifejezni szeretetemet, hogyan fejezik ki mások felém a szeretetüket.</p> <p>Kommunikáció kapcsolatfelvétel felnőttel, gyerekkel a megfelelő köszönés formái felnőtteknek, társaknak; felnőttek, társak udvarias megszólítása; a kérés érdeklődés módjai; segítség kérése ismerős felnőttől, társtól vagy idegenektől; helyzetgyakorlatok az alapvető illemszabályok betartásával.</p>		
Fogalmak	Rokon, ismerős, ismeretlen, barát, felnőtt, gyermek, megszólítás, köszönés, segítségkérés, udvariasság, illem, szeretet.	

Témakör	3. Közvetlen közösségeim – A család és a gyerekek	Javasolt óraszám: 9 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Családi-rokoni kapcsolatok tudatosítása. Tapasztalatszerzés különböző családi értékekről. Az otthoni és iskolai együttélés örömeinek tudatosítása. Az ünnepekkel és azok hagyományaival való ismerkedés. Mindennapi szokásaink megismerése, szabályok és tilalmak szükségességének megértetése. Az egészséges élethez szükséges napirend megismertetése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Közösségeim milyen csoportokhoz tartoztam régen, milyen csoportokhoz tartozom most; milyen közösségekhez tartozom az iskolában és az iskolán kívül.</p> <p>Családom kik élnek a családban családtagok bemutatása, családrajz; kapcsolat a családtagokkal; a családi együttlét örömei; segítség és munkamegosztás a családban; ünnepek a családban; otthoni szabadidős tevékenységek.</p> <p>Napirendem egy napom otthon; milyen feladataim vannak otthon; egy napom az iskolában; milyen feladataim vannak az iskolában; hétköznapok és hétvégek napirendje (miben hasonlít, miben különbözik egy hétköznap a hétvégi naptól).</p>		
Fogalmak	Család, rokon, közösség, segítségnyújtás, ünnep, szabadidő, hétköznap, feladat.	

Témakör	4. Tágabb közösségeim – A lakóhelyi közösség	Javasolt óraszám: 4 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A lakóhelyi környezet és a lakóhely hagyományainak megismertetése. Tájékozódás a lakóhelyen, a lakóhellyel kapcsolatos tapasztalatok bővítése. A különböző településfajták jellegzetességei.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Lakóközösség, amelyben élek lakóhelyem jellegzetességei; lakóközösségem tagjai, ki lakik az utcában, kik a szomszédaim;</p> <p>Más lakóhelyek és azok szokásai lakóhelyemtől távoli helyek.</p>		
Fogalmak	Lakóhely, szomszéd, falu, város, szokás, hagyomány.	

Témakör	5. A környező világ	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A lakóhely élővilágához fűződő személyes kapcsolat kialakulásának elősegítése. A környező élővilág megóvására irányuló felelősségérzet megalapozása.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Jó és rossz történetek, mesék jó és rossz tulajdonsággal felruházott szereplői (jó-rossz, szép-csúnya, jóságos-gonosz, igazságos).</p> <p>Növények és állatok környezetünkben állatok szerepe környezetünkben; mit tehet egy kisgyermek környezete védelméért: szelektív hulladékgyűjtés</p>		
Fogalmak	Tulajdonság, jó-rossz, szép-csúnya, jóságos-gonosz, igazságos, állat, gondozás, felelősség, környezetvédelem, szelektív hulladékgyűjtés	

Összegzett tanulási eredmények az első évfolyam végén	<p>A tanuló elemi ismeretekkel rendelkezik személyi adatairól, külső tulajdonságairól.</p> <p>A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen:</p> <p>A körülötte élő gyermekekhez és felnőttekhez barátságos magatartással közeledik, pozitívan viszonyul a környezetéhez.</p> <p>Udvariasan kommunikál környezetével (gyerekkel, felnőttel) köszönés, kérés, beszélgetés során.</p> <p>Képességeinek megfelelően óvja, vigyázza környezetét.</p> <p>Különbséget tesz mese és valóság között.</p>
--	--

Etika 2. évfolyam

Témakör	1. Az én világom	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Saját tulajdonságok felismerése, azonosítása, megfogalmazása. Egészséges önértékelés megalapozása. Szűkebb környezet megismerése. Szociális és környezeti érzékenység alakítása.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Ki vagyok én?</p> <p>Személyes adataim vezeték- és keresztnévem, becenevem, születési helyem, születésem ideje, édesanyám neve, édesapám neve, testvéreim neve, lakcímem, iskolám adatai (név, cím, osztályfok).</p> <p>Külső jegyeim külső tulajdonságaim, megjelenésem, kire hasonlítok a családban,</p> <p>Belső tulajdonságaim mit szeretek magamban, miben vagyok ügyes, jó és rossz tulajdonságaim.</p> <p>Kedvenceim kedvenc játékaim, állataim, ruháim, könyveim, ételeim, meséim, mesehőseim, miért szeretem kedvenceimet (kedvencekhez fűződő személyes érzések, élmények).</p> <p>Élettörténetem: kisgyermekkor, óvodai élményeim, óvodám és iskolám összehasonlítása.</p>		
Fogalmak	Lány, fiú, születésnap, tulajdonság, kedvenc, élmény.	

Témakör	2. Társaim – Ők és én	Javasolt óraszám: 7 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Személyes kapcsolatokban és a környezetben való tájékozódás képességének fejlesztése. Társak, barátok, segítő közeg fontosságának megéreztetése, közösségi érzés kialakítása. Az egymáshoz való odafordulás jelentőségének elmélyítése. Alapvető kommunikációs formák megismerése, tudatos használatának fejlesztése, személyes érzések és gondolatok kifejezése. Elemi magatartási szabályok megismertetése iskolai és iskolán kívüli helyzetekben, azok gyakoroltatása.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Társas kapcsolataim családi-rokoni kapcsolataim, közeli és távoli rokonaim; ki a rokonom, ki az ismerősöm, ki a barátom; iskolai kapcsolataim az iskolában dolgozó felnőttekkel és osztálytársakkal; hogyan tudom kifejezni szeretetemet, hogyan fejezik ki mások felém a szeretetüket.</p> <p>Kommunikáció kapcsolatfelvétel felnőttel, gyerekkel a megfelelő köszönés formái felnőtteknek, társaknak; felnőttek, társak udvarias megszólítása; segítség kérése ismerős felnőtől, társtól vagy idegenektől; helyzetgyakorlatok az alapvető illemszabályok betartásával.</p>		
Fogalmak	Rokon, ismerős, ismeretlen, barát, felnőtt, gyermek, megszólítás, köszönés, segítségkérés, udvariasság, szeretet.	

Témakör	3. Közvetlen közösségeim – A család és a gyerekek	Javasolt óraszám: 9 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Családi-rokoni kapcsolatok tudatosítása. Tapasztalatszerzés különböző családi értékekről. Az otthoni és iskolai együttélés örömeinek tudatosítása. Az ünnepekkel és azok hagyományaival való ismerkedés. Mindennapi szokásaink megismerése, szabályok és tilalmak szükségességének megértetése. Az egészséges élethez szükséges napirend megismertetése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Közösségeim milyen csoportokhoz tartoztam régen, milyen csoportokhoz tartozom most; milyen közösségekhez tartozom az iskolában és az iskolán kívül.</p> <p>Családom: kik élnek a családban családtagok bemutatása, családrajz; kapcsolat a családtagokkal; a családi együttlét örömei; ünnepek a családban; otthoni szabadidős tevékenységek.</p> <p>Napirendem egy napom otthon; milyen feladataim vannak otthon; egy napom az iskolában; milyen feladataim vannak az iskolában;</p>		
Fogalmak	Család, rokon, közösség, segítségnyújtás, ünnep, szabadidő, feladat.	

Témakör	4. Tágabb közösségeim – A lakóhelyi közösség	Javasolt óraszám: 4 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A lakóhelyi környezet és a lakóhely hagyományainak megismertetése. Tájékozódás a lakóhelyen, a lakóhellyel kapcsolatos tapasztalatok bővítése. A különböző településfajták jellegzetességei.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Lakóközösség, amelyben élek lakóhelyem jellegzetességei; lakóközösségem tagjai, a velük való kapcsolatom; ki lakik az utcában, kik a szomszédaim;</p> <p>Más lakóhelyek és azok szokásai lakóhelyemtől távoli helyek.</p>		
Fogalmak	Lakóhely, szomszéd, falu, város	

Témakör	5. A környező világ	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A lakóhely élővilágához fűződő személyes kapcsolat kialakulásának elősegítése. A környező élővilág megóvására irányuló felelősségérzet megalapozása.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Jó és rossz történetek, mesék jó és rossz tulajdonsággal felruházott szereplői (jó-rossz, szép-csúnya, jóságos-gonosz, igazságos).</p> <p>Növények és állatok környezetünkben: növények szerepe életünkben; állatok szerepe környezetünkben; növények ápolása, állatok gondozása; mit tehet egy kisgyermek környezete védelméért: szelektív hulladékgyűjtés.</p>		
Fogalmak	Tulajdonság, jó-rossz, szép-csúnya, jóságos-gonosz, igazságos, növény, állat, gondozás, felelősség, természetvédelem, környezetvédelem, szelektív hulladékgyűjtés	

<p>Összegzett tanulási eredmények a második évfolyam végén</p>	<p>A tanuló elemi ismeretekkel rendelkezik személyi adatairól, külső tulajdonságairól.</p> <p>A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen:</p> <p>A körülötte élő gyermekekhez és felnőttekhez barátságos magatartással közeledik, pozitívan viszonyul a környezetéhez.</p> <p>Udvariasan kommunikál környezetével (gyerekkel, felnőttel) köszönés, kérés, beszélgetés során.</p> <p>Képességeinek megfelelően nyitott a természet szépségeire, óvja, vigyázza környezetét.</p> <p>Érzéseit, gondolatait rajzban, mozgással és szóban fejezi ki.</p> <p>Különbséget tesz mese és valóság között.</p>
---	--

3–4. évfolyam

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló közvetlen környezetébe való beilleszkedésének, sikeres, egyben önálló életvezetésének kulcsa az erkölcsi normák által meghatározott értékekhez való alkalmazkodás. Az elfogadás, a segítőkészség elveinek megismerése elősegíti a közösségbe való hatékony beilleszkedést. A 3–4. évfolyamos tanulónak is lehetőséget kell biztosítani, hogy átélje a közösséghez, szülőföldhöz, nemzetéhez tartozás örömét.

A 3–4. évfolyamon az önfegyelem, az önkontroll, a szociális magatartás kialakulásának, a konfliktusok kezelésének segítése a cél. Kiemelt szerepet kap a szociális érzékenység erősítése, a többféle közösséghez tartozás felismertetése; az összetartozás, a szabályok szerepének megértése.

A tantárgy lehetőség kínál a családi életre nevelés, a hazafias nevelés különféle témáinak feldolgozásához, amit össze lehet hangolni a kommunikációs kompetenciák aktuális fejlesztési céljaival. Az érzések, gondolatok kifejezésére a rajzolás, festés, mintázás önkifejezési formái mellett egyre hangsúlyosabb szerepet kapnak a szabad, oldott hangulatú beszélgetések.

Törekedni kell a szűkebb és a tágabb környezetben jelen levő kulturális örökség bemutatására, annak feltárására, a néphagyományok és helyi tradíciók megismerésére, elsősorban a közvetlen tapasztalás útján.

Témakör / óraszám - évfolyam	3.	4.
Milyen vagyok, milyennek látnak mások	6	6
Közösségben és egyedül – a társaim és én	7	7
Az osztály és az iskola	7	7
Kulturális nemzeti közösség	5	5
A környezetem és én – Az épített és a tárgyi világ	6	6
A mindenség és én – születés és elmúlás	5	5
Éves óraszám:	36	36

Etika 3. évfolyam

Témakör	1. Milyen vagyok, milyennek látnak mások	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Önismeret, önfogadás segítése, példakép keresése. Önfegyelem, önkontroll, szociális magatartás kialakulásának segítése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Tulajdonságaim külső és belső tulajdonságaim, miben vagyok ügyes, kapcsolataim társakkal, felnőttekkel.</p> <p>Szokásaim, érzelmeim, indulataim mindennapi feladataim az iskolában és otthon; szabadidős tevékenységeim; érzéseim kifejezése (öröm, bánat, szomorúság).</p> <p>Hősök és példaképek kedvenc mesehőseim</p>		
Fogalmak	Külső, belső tulajdonság, önismeret, szokás, érzelem, öröm, bánat, szomorúság, segítőkészség, mesehős.	

Témakör	2. Közösségben és egyedül – a társaim és én	Javasolt óraszám: 7 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Hatékony kommunikáció feltételeinek tudatosítása. A baráti kapcsolatok létrehozásához, megtartásához és az esetleges konfliktusok kezeléséhez szükséges készségek fejlesztése. Szociális érzékenység erősítése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Párbeszéd beszélgetés helyzetei, beszélgető partnereim; beszélgető partnerek figyelembevétele (gyerek-felnőtt, család-iskola).</p> <p>Az igazi barát hogyan választok barátot; ki az igazi barátom, milyen tulajdonságai vannak.</p> <p>Békében és haragban helyes viselkedési formák; veszekedés, verekedés elkerülése, kibékülés.</p>		
Fogalmak	Párbeszéd, odafigyelés, hanglejtés, barátság, öröm, bánat, harag, veszekedés, kibékülés	

Témakör	3. Az osztály és az iskola	Javasolt óraszám: 7 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A többféle közösséghez tartozás felismertetése. Az osztályon belüli összetartozás érzésének megerősítése. Szabályok szerepének és fontosságának megértése a közösség életében. A saját iskolához való kötődés érzésének erősítése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>A mi osztályunk: kapcsolataim az osztályban, egymás segítése, összetartásunk.</p> <p>Az osztály működése: közös szabályaink tanórán, szünetben hogyan és miért tartjuk be a szabályainkat.</p> <p>A mi iskolánk: iskolánk névadója, iskolai szokások és hagyományok.</p>		
Fogalmak	Csoport, közösség, osztály, összetartozás, hagyomány, szabály, szabályalkotás.	

Témakör	4. Kulturális nemzeti közösség	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Annak megértetése, hogy a magyar nemzeti közösség számára fontos összekötő kapocs a közös nyelv, a jelképek, a ciklikusan visszatérő szokások és ünnepek; az ezekkel való azonosulás elősegítése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
A nyelv, ami összeköt milyen nyelvet használunk a családban, szűkebb és tágabb környezetünkben. Szokások és jelképek magyarországi népszokások; a magyarságot kifejező jelképek. Ünnepek családi ünnepek; nemzeti ünnepeink.		
Fogalmak	Anyanyelv, jelkép, nemzeti jelkép, népszokás, családi ünnep, nemzeti ünnep.	

Témakör	5. A környezetem és én – Az épített és a tárgyi világ	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A múlt értékeinek megőrzése, tovább-örökítése. A helyes fogyasztói magatartás alapozása.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
Lakóhelyi épített örökségünk: lakóhelyünk története; Tárgyaink világa: a múlt tárgyi emlékei a családban és a múzeumokban; a régi világ és napjaink tárgyainak összehasonlítása. A világ öröksége: a világ legszebb, legkülönlegesebb helyei, építményei, világörökség.		
Fogalmak	Épített örökség, tárgyi örökség, múzeum, világörökség.	

Témakör	6. A mindenség és én – születés és elmúlás	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A kezdet és a vég elvont fogalmának megismertetése a gyerekek életkorának megfelelő szinten.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
Kezdet és vég: a dolgok keletkezése és véget érése; az emberi élet kezdete és vége: a születés és a halál. A világ megismerése: kíváncsiság és információszerzés világunkról;		
Fogalmak	Születés, elmúlás, kezdet, vég, élet, halál	

<p>Összegzett tanulási eredmények a harmadik évfolyam végén</p>	<p>A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen: A tanuló életkorának és képességének megfelelő szinten képe van saját külső és belső tulajdonságairól. Figyel másokra, egyszerűen ki tudja fejezni érzéseit, gondolatait. Bekapcsolódik csoportos beszélgetésbe. Kialakul szabálytudata, képes a szabályok betartására. Érzelmileg kötődik a magyar kultúrához. A múlt értékeinek megismerésére és azok megóvására törekszik.</p>
--	--

Etika 4. évfolyam

Témakör	1. Milyen vagyok, milyennek látnak mások	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Önismeret, önelfogadás segítése, példakép keresése. Önfegyelem, önkontroll, szociális magatartás kialakulásának segítése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Tulajdonságaim külső és belső tulajdonságaim, miben vagyok ügyes, kapcsolataim társakkal, felnőttekkel.</p> <p>Szokásaim, érzelmeim, indulataim mindennapi feladataim az iskolában és otthon; szabadidős tevékenységeim; érzéseim, indulataim helyes kifejezése (öröm, bánat, düh, szomorúság, önzés, önzetlenség).</p> <p>Hősök és példaképek kedvenc mesehőseim, pozitív tulajdonságaikkal való azonosulás.</p>		
Fogalmak	Külső, belső tulajdonság, önismeret, szokás, érzelem, indulat, öröm, bánat, düh, szomorúság, önzés, önzetlenség, segítőkészség, példakép, mesehős.	

Témakör	2. Közösségben és egyedül – a társaim és én	Javasolt óraszám: 7 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Hatékony kommunikáció feltételeinek tudatosítása. A baráti kapcsolatok létrehozásához, megtartásához és az esetleges konfliktusok kezeléséhez szükséges készségek fejlesztése. Szociális érzékenység erősítése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Párbeszéd beszélgetés helyzetei, beszélgető partnereim; a testbeszéd szerepe (testtartás, arcjáték); beszélgető partnerek figyelembe vétele (gyerek-felnőtt, család-iskola).</p> <p>Az igazi barát hogyan választok barátot; ki az igazi barátom, milyen tulajdonságai vannak.</p> <p>Békében és haragban helyes viselkedési formák; veszekedés, verekedés elkerülése, kibékülés.</p>		
Fogalmak	Párbeszéd, odafigyelés, testbeszéd, arcjáték, testtartás, hangleyjtés, barátság, öröm, bánat, harag, veszekedés, kibékülés	

Témakör	3. Az osztály és az iskola	Javasolt óraszám: 7 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A többféle közösséghez tartozás felismertetése. Az osztályon belüli összetartozás érzésének megerősítése. Szabályok szerepének és fontosságának megértése a közösség életében. A saját iskolához való kötődés érzésének erősítése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>A mi osztályunk: kapcsolataim az osztályban, közös szokásaink, egymás segítése, összetartásunk.</p> <p>Az osztály működése: közös szabályaink tanórán, szünetben, egyéb helyzetekben, hogyan és miért tartjuk be a szabályainkat.</p> <p>A mi iskolánk: iskolánk névadója, iskolai szokások és hagyományok.</p>		
Fogalmak	Csoport, közösség, osztály, összetartozás, hagyomány, szabály, szabályalkotás.	

Témakör	4. Kulturális nemzeti közösség	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Annak megértése, hogy a magyar nemzeti közösség számára fontos összekötő kapocs a közös nyelv, a jelképek, a ciklikusan visszatérő szokások és ünnepek; az ezekkel való azonosulás elősegítése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
A nyelv, ami összeköt milyen nyelvet használunk a családban, szűkebb és tágabb környezetünkben.		
Szokások és jelképek magyarországi népszokások; a magyarságot kifejező jelképek.		
Ünnepek családi ünnepek; nemzeti és állami ünnepeink.		
Más kultúrák, más szokások, más ünnepek Magyarország másfajta kulturális közösségei;		
Fogalmak	Anyanyelv, jelkép, nemzeti jelkép, népszokás, családi ünnep, nemzeti és állami ünnep.	

Témakör	5. A környezetem és én – Az épített és a tárgyi világ	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A múlt értékeinek megőrzése, továbbörökítése. A helyes fogyasztói magatartás alapozása.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
Lakóhelyi épített örökségünk a múlt építészeti emlékei; lakóhelyünk története; múzeumfalvak.		
Tárgyaink világa: a múlt tárgyi emlékei a családban és a múzeumokban; a régi világ és napjaink tárgyainak összehasonlítása.		
A világ öröksége a világ legszebb, legkülönlegesebb helyei, építményei, világörökség.		
Fogalmak	Épített örökség, tárgyi örökség, múzeum, világörökség.	

Témakör	6. A mindenség és én – születés és elmúlás	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A kezdet és a vég elvont fogalmának megismertetése a gyerekek életkorának megfelelő szinten.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
Kezdet és vég: a dolgok keletkezése és véget érése; az emberi élet kezdete és vége: a születés és a halál, különböző mítoszok a világ keletkezéséről; Bibliai ismeretek a világ teremtéséről és végéről.		
A világ megismerése: kíváncsiság és információszerzés világunkról; elképzeléseim a világról		
Fogalmak	Születés, elmúlás, kezdet, vég, élet, halál, képzelet.	

<p>Összegzett tanulási eredmények a negyedik évfolyam végén</p>	<p>A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen: A tanuló életkorának és képességének megfelelő szinten képe van saját külső és belső tulajdonságairól. Figyel másokra, egyszerűen ki tudja fejezni érzéseit, gondolatait. Bekapcsolódik csoportos beszélgetésbe. Kialakul szabálytudata, képes a szabályok betartására. Képes másokkal kapcsolatot kialakítani, felnőtt segítségével konfliktusokat feloldani. Érzelmileg kötődik a magyar kultúrához. A múlt értékeinek megismerésére és azok megóvására törekszik.</p>
--	--

Környezetismeret

3- 4. évfolyam

Heti / éves óraszám:

3. évfolyam 1 óra / 36 óra

4. évfolyam 2 óra / 72 óra

A Természettudomány és földrajz műveltségterület középpontjában a természet és az azt megismerő ember áll. A természettudományos műveltség kialakításának alapja a természettel való közvetlen, megértő és szeretetteljes kapcsolat. A tanulók a tantárgy elsajátítása során megismerkednek a természeti és technikai környezettel. A tantárgy legfontosabb célja, hogy a gyermekek életkori sajátosságaira, kognitív fejlődésére, valamint kíváncsiságára építve képessé tegye őket szűkebb és tágabb környezetük, valamint saját testük megismerésére, a változások megértésére, alapvető ok-okozati összefüggések meglátására.

A tanulók a természettudományos ismeretszerzés és -feldolgozás módszereire épülő tevékenységek révén, cselekvő úton szereznek tapasztalatokat, aktívan vesznek részt a fejlesztés folyamatában. A megismerési módszerek (megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés és kísérlet) elsajátításán és alkalmazásán keresztül fejlődnek azon alapvető képességeik (megfigyelő, leíró, azonosító, megkülönböztető képesség, mérési technika, kísérletezéshez szükséges képességek), melyek a természettudományos megismeréshez szükségesek, valamint kialakulnak az ezekhez nélkülözhetetlen alapvető szokásaik is.

Kiemelt jelentőségű, hogy a gyermekek saját tapasztalataikon keresztül olyan természettudományos tapasztalatok birtokába jussanak, melyek segítik eligazodásukat az őket körülvevő természeti, társadalmi és gazdasági környezetben, valamint képessé teszi őket arra, hogy környezetükkel harmonikusan együtt éljenek. A tantárgy tanulása során tehát erősíthető a környezet iránti érdeklődés, felelősségvállalás.

Alapvető fontossággal jelenik meg a tantárgy céljai között az egészség megőrzése és az egészséges életvitel összetevői közötti összefüggés felismerése, az egészséges életmód szokásainak alakítása, valamint az egészséget károsító hatások tudatos kerülésére való nevelés. A tantárgy céljaiból következik, hogy szükségszerűen szervesen kötődik a hétköznapi élethez, s így erősen gyakorlatorientált. Nem ismereteket tanít meg a gyermekek számára, hanem a gyermekek saját tevékenységeinek tapasztalatai által készíti elő a fogalomalkotást.

A tevékenységek végzése során szerzett élmények biztosítják a megismerés és felfedezés örömét, ezáltal hozzájárulnak ahhoz, hogy folyamatos legyen a tanulók motivációja arra, hogy a természettudományok és a földrajz tárgykörébe tartozó problémákat minél mélyebben megismerhessék, megérthessék.

Eközben a tanulók a mindenki által elérhető és alkalmazható természettudományos műveltség alapjainak birtokába jutnak.

A kerettanterv figyelembe veszi az enyhe értelmi fogyatékos tanulók megismerési sajátosságait, ezért az olyan megismerési helyzetekre helyezi a hangsúlyt, amelyekben az aktív tevékenység, a közvetlen tapasztalatszerzés, a cselekvések sokasága, a konkrét gyakorlati vonatkozások értelmezése szerepel. A tanulási folyamatban az érzékelésre, az észlelésre, a személyes élményekre, felfedezésekre építve jut el a tanuló a bonyolultabb gondolkodási műveletig, az elemi problémamegoldásig.

A természettudományos műveltség az egyén és a társadalom számára meghatározó jelentőségű. Az egészség tudatos megőrzése, a természeti és a technikai, az épített környezet felelős, fenntartható átalakítása természettudományos kutatások és azok eredményeinek alkalmazása nélkül elképzelhetetlen.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknak az ismeretelsajátítási folyamat során olyan tudásrendszerek alapjait kell kiépíteniük, amelyek alkalmasak a mindennapi tevékenységben való felhasználásra. A tanulók ismeretelsajátításában a természeti környezeti világ elemi megismerésének lehetősége

tűzhető ki célul. A folyamat során kiemelt figyelmet kell fordítani a kapcsolatrendszerek feltárására, az élő és élettelen természet szoros kölcsönhatására, az ember és természet összetartozására, egymásra utaltságára, az ember természetben betöltött helyének és szerepének felismerésére.

A tanterv olyan jelenségekkel is foglalkozik, amelyek befolyásolják az egyén és a közösség életét, és kihatással vannak a jövő alakulására. Ezek az egészségmegőrzéssel, természeti forrásokkal összefüggő problémák. Ezek feltárása, megértése hangsúlyos az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál is.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt cél az életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő korszerű tudások elsajátítása, a fogalmak folyamatos érlelése, pontosítása. Az önálló ismeretszerzés képességének fejlesztése aktív tevékenységek során, folyamatos gyűjtőmunkával, pozitív megerősítéssel és következetes segítségadással történik. A tanulói aktivitás és tevékenység-közpon-túság érdekében szükséges a vizsgáló munkaeszközök, kísérleti eszközök, egyéni igényekhez igazított taneszközök alkalmazása. A tanterv célja a tájhoz, a hazához, a közösséghez tartozás örömeinek, felelősségének és érzelmi biztonságának kialakítása közben a térbeli és időbeli tájékozódó képesség fejlesztése. A kognitív képesség, a megismerő képesség fejlesztése, a megismerési módszerek elsajátítása, tapasztalatok szerzése közben, értelmezéssel, pontosítással kísérve történik. A kommunikációs képesség fejlesztésében a szókincs bővítés, a fogalmak értelmezése, a beszédprodukción kerül a középpontba. Az érdeklődés, a nyitottság, a kíváncsiság felkeltésének és tartósságának fokozásával megvalósítható a cselekvési képesség gazdagítása, az önkifejezési formák erősítése, a szociális képességek fejlesztése, együttműködés a feladatokban, kapcsolatteremtés és együttműködési szokások kialakítása, a társak segítése.

A fejlesztendő készségek, képességek az elemi természettudományos műveltség megszerzését és gyakorlatban való alkalmazását teszik lehetővé. Enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára a tanulási tevékenységek közül kiemelt jelentőségű a megfigyelés, a közvetlen tapasztalatszerzés, vizsgálódás, aktív részvétel a kísérletekben, a kísérleti eszközök használata, továbbá a balesetmentes kísérletezés szabályainak elsajátítása.

enyhe értelmi

Témakör / óraszám - évfolyam	3.	4.
Tájékozódás térben, időben	8	16
2. Megfigyelés, mérés	6	12
3. Az élettelen környezet kölcsönhatásai	2	8
4. Életközösségek lakóhelyünk környezetében	10	18
5. Hazánk, Magyarország	2	8
6. Testünk, egészségünk	8	10
Éves óraszám:	36	72

3–4. évfolyam

A természettudományos műveltség alapozása a mindennapi gyakorlatban szerzett játékos tapasztalatszerzéssel történik. Saját élményű tevékenységek formájában gyakorolva biztosítható a beilleszkedés, az együttműködés, a kapcsolatteremtés képességének fejlődése, a másság, a sérült társak elfogadása. Fontos cél, hogy a tanuló tudja elfogadni mások segítségét, képességeinek, életkorának megfelelően tudjon segítséget adni.

A környezetismeret tanítása során felkeltjük a tanulók érdeklődését közvetlen környezetük, társaik és önmaguk iránt. Az életkori sajátosságuknak és egyedi képességeikhez igazodó játékokon keresztül lehetséges csak a tantárgy megszerettetése. A játékok szolgálják az aktív figyelem- és emlékezetfejlesztést. A játékos gyakorláson keresztül alakítják ki a legfontosabb képzeteket, alapvető fogalmakat, ezek megjelenítését rajzban, formázással, mintázással. Bővítsék szókincsüket, alkalmazzák helyesen a tanult fogalmakat. A közvetlen környezet felfedezésén, önmaga megismerésén keresztül fokozatosan bővítjük a megismerés körét. A valóság megfigyelését kövesse annak képi megjelenítése, rajzon, fotón, maketten, terepasztalon történő ábrázolása, amely alkalmas a játékos gyakorlásra, majd szóbeli megerősítésre. A téri, időbeli tájékozódás kezdetben csak tanteremben történjen, konkrét tárgyhoz, valóságos történésekhez kötötten. Ezekben a fejlesztési szinteken haladva lesznek képesek elsajátítani a tanulók azokat az alapokat, amelyekre a következő évek tanulási folyamatait, a tanuló gondolkodási képességének, érzelmvilágának a fejlesztését építhetjük. Az elsődleges a kíváncsiság, az érdeklődés, a motiváció felkeltése és fenntartása, a szabálytudat, feladattudat kialakítása.

Környezetismeret 3. évfolyam

Témakör	1. Tájékozódás térben, időben	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Tér, idő orientációs képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése. Feladattudat, szabálytudat erősítése. Szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Kooperatív technikák elsajátítása, gyakorlása.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
1.1. Tér, idő, nagyságrendek Tájékozódás az időben, saját élettörténet a születéstől máig. Az idő mérése, alkalmi és szabványegységei, mértékegységei. Tájékozódás térben. A lakóhely és környéke. Irányok, távolság, hosszúság. Alaprajz, térkép, kicsinyítés, nagyítás.	Események időbeli sorrendbeállítása, időszalag, időnaplár készítése. Események, jelenségek rögzítése, fogalmazás szóban, írásban, rajzban. Tapasztalatok szerzése séták, kirándulások alkalmával. Rajzos ábrák készítése.	
1.2. Rendszer, rendszer és környezete Rész, egész, összetettség, funkció (élőlények, épületek, tárgyak, eszközök részei) természetes és mesterséges (épített) környezetben.	Irányított megfigyelések, elemzések alapján játékos szerelési, építési gyakorlatok. A növények, állatok és részeik csoportosítása adott szempontok alapján. Tanulmányi séták, kirándulások, megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása szóban és rajzok, tablók készítése.	
Fogalmak	Mértékegység, térkép, élőhely, rész, egész.	

Témakör	2. Megfigyelés, mérés	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelés, összehasonlítás, vizsgálódás képességének fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Az analízáló, szintetizáló készség fejlesztése. Érdeklődés, motiváltság folyamatos fenntartása. Szociális képesség fejlesztése. A kooperatív technikák alkalmazása. Információszerző eszközök használata.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>2.1. Mérés Mérőeszközök, mértékegységek.</p> <p>Becslés, mérés. Mérési rendszerek (tömeg, hosszúság, hőmérséklet, űrtartalom) Anyagok és testek mérhető tulajdonságai A mérhető anyagi tulajdonságok felismerése, megismerése, mérése.</p>		<p>A mérhető tulajdonságok vizsgálata, a vizsgálati módszerek gyakorlása (megfigyelés, viszonyítás, becslés, mérés).</p> <p>A figyelem irányítása, az emlékezet mobilizálása. Mérőeszközök használatának gyakorlása.</p>
<p>2.2. Az élettelen környezet megfigyelése A környezet anyagai. A természetben előforduló és mesterséges anyagok (fa, fém, levegő, víz, talaj). Az anyagok megmunkálhatósága. A víz szerepe. A víz előfordulása a természetben. Eső, hó, jégeső, folyóvíz, tó. Az ivóvíz.</p>		<p>Természetes és mesterséges anyagok gyűjtése, csoportosítása.</p> <p>Az anyagfajták és a használat közötti összefüggés felismerése. Vágás, tépés, gyúrmázás. A csapadék különböző formáinak megkülönböztetése. A víz, mint életfontosságú anyag tudatosítása.</p>
<p>2.3. Az élő környezet megfigyelése Termesztett növények. Növénytermesztés, állattenyésztés. Életfeltételek (levegő, víz, tápanyag, napfény, hőmérséklet). A növény élete az ültetéstől a terméshozatalig.</p>		<p>Babnövény ültetése, fejlődési napló vezetése. Az állatok megfigyelése (pl. akváriumi halak, kutya, macska, hörcsög, papagáj).</p>
Fogalmak	Mérőeszköz, becslés, mérés, előfordulása, növénytermesztés, állattenyésztés.	

Témakör	3. Az élettelen környezet kölcsönhatásai	Javasolt óraszám: 2 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerés módszereinek bővítése. A szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Csoportmunka, kooperatív technikák alkalmazása. Kauzális gondolkodás fejlesztése. Tapasztalatok szerzése a közvetlen környezetben és az élettelen természetben előforduló anyagokról, kölcsönhatásokról, az ismeretek bővítése. A tapasztalatok feldolgozása szóban, írásban, rajzban.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>3.1. Anyag A környezetben előforduló gyakori anyagfélék. Anyag-forma kapcsolata. Csapadékformák.</p>		<p>Anyagok halmazállapotainak felismerése, megnevezése, tapasztalatszerzés, A tapasztalatok rögzítése rajzban, tabló készítése.</p>
<p>3.2. Energia Energiaforrások. Energia felhasználása. Energia felhasználó berendezések, fűtő, hűtő háztartási eszközök. Energiafajták (nap, szél, víz, elektromos, fény).</p>		<p>Egyszerű kísérletek, játékok készítése (szélforgó). Gyűjtőmunka, beszámoló készítése az energiáról.</p>

3.3. Kölcsönhatások Mágnes, vonzás, taszítás. Mozgások.	Megfigyelések, játékos kísérletek. Anyagok csoportosítása a mágnesesség alapján. Ismerkedés az irányítúvel.
3.4. Változás Fizikai változások. Alakváltozások (aprítás, darabolás, aprózódás). Az évszakok változásai, következményei a természetben, a mindennapi életben. Helyzet- és helyváltoztatás. A tűzoltók munkája.	A változásokat kiváltó hatások azonosítása a mindennapi környezetben megfigyelhető jelenségek esetében. Képek gyűjtése, rendezése adott szempontok alapján. Rajzok, tablók készítése. Időjárási naptár készítése. A mozgásban megnyilvánuló állandóság és változás megfigyelése, tanulmányozása. A változások felismerése, az összefüggések megértése. Megfigyelés, beszélgetés, képek, ábrák elemzése. Éghető és éghetetlen anyagok csoportosítása. Teendők tűzriadó esetén. Információs jelek felismerése. Aktív részvétel tűzriadós gyakorlatokban.
Fogalmak	Halmazállapot, halmazállapot-változás, mágneses kölcsönhatás, évszak, tűz, energiatípus.

Témakör	4. Életközösségek lakóhelyünk környezetében	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség fejlesztése. Pozitív attitűd kialakítása a természet szépségének megóvására, természetszeretetre. Kommunikációs készség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések felismerése képességének fejlesztése. Problémamegoldó képesség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. A kauzális gondolkodás és az értékelő érzék fejlesztése. Környezetvédelem, energiatakarékosság.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
4.1. Élő és élettelen környezeti tényezők	Élő és élettelen megkülönböztetése konkrét példák alapján a közvetlen környezetben.	
4.2. A környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság Egészséges, gondozott környezet. A közvetlen és tágabb környezet (iskola, lakás, közlekedési eszközök, parkok, játszótérek rendjének megóvása. Vizek védelme, víztakarékosság, energiatakarékosság.	Tablókészítés, plakátkészítés, képek gyűjtése, csoportosítás, elemzés a közvetlenebb és tágabb környezetről. Törekvés a víztakarékosságra, energiatakarékosságra.	
4.3. Természetvédelem Növény- és állatgondozás a tanuló közvetlen környezetében. A természet megóvása.	Élősarok növényeinek (dísznövények, palánták) gondozása, növényültetés. Kisállatok gondozása. Felelősség a rábízott élőlényekért. Madáretető készítése, madarak etetése télen.	
4.4. Környezetszennyezés Levegő-, talaj-, vízszennyezés. Szelektív hulladékgyűjtés.	A levegő, víz, talaj szennyező anyagainak megfigyelése a természetes és mesterséges környezetben. Egyszerű kísérletek végzése a különböző szennyező anyagokkal.	
4.5. Energiatakarékosság Takarékosság az árammal, a vízzel. Fűtés, szellőztetés.	Törekvés az energiatakarékos életvitelre, egyszerű technikák gyakorlása, szituációs játékok. Közvetlen környezetünk tisztasága.	

4.6. A Föld szépsége, egyedisége A lakóhely közvetlen környezetében előforduló természeti nevezetesség	Információs jelek felismerése. Séta, kirándulás során megfigyelések végzése.
4.7. A lakóhely közvetlen és tágabb környezetében található életközösségek Park, erdő, rét, mező, vizek, vízpartok. Élőhely. Természetvédelem.	Kirándulások, séták során élőlények megfigyelése. Az élőlények közötti kapcsolatok felismerése. A természet értékeinek védelme.
4.8. Változatos élővilág A közvetlen környezet növényvilága (fák, bokrok, virágos növények). A zöldségeskert, gyümölcsöskert növényei. A növény részei. A virág része, a termés és részei. Néhány lágyszárú, fás szárú növény. A gombák. Főbb állatcsoportok. A vadon élő állatok és a házi és ház körül élő állatok. Az élőlények csoportjai (növény, állat, ember). Madár, emlős, rovar.	Séta, a növények érzékelhető, mérhető tulajdonságainak vizsgálata. Megfigyelés, analízis-szintézis, tapasztalatok rögzítése rajzban, írásban. Az állatok jellemzőinek megfigyelése a kültakaró, mozgás, végtagok, táplálkozás, száj szerv, érzékelés, szaporodás szerint. A vadon élő és a házi állatok csoportosítása. Képek csoportosítása. Rajzok, tablók készítése. Az élőlények egyszerű csoportosítása adott szempontok alapján.
Fogalmak	Szelektív hulladékgyűjtés, természetvédelem, energiatakarékosság, víztakarékosság, környezetszennyezés, növény-, állatgondozás, felelősség, park, élőhely.

Témakör	5. Hazánk, Magyarország	Javasolt óraszám: 2 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség fejlesztése. Pozitív attitűd kialakítása a természet szépségének megóvására, hazaszeretetre, természetszeretetre. Kommunikációs készség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. A kauzális gondolkodás és az értékelő érzék fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
5.1. Közvetlen és tágabb települési környezetünk Lakóhely, főváros. Lakóhelyünk értékei.	Térképhasználat. Lakóhelyhez közeli települések keresése. Fővárosunk néhány jellegzetes nevezetességének, épületeinek, hídjainak, közlekedésének megismerése tanulmányi kirándulás alkalmával, vagy képeken, multimédián keresztül.	
Fogalmak	Település, főváros.	

Témakör	6. Testünk, egészségünk	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Megismerési módszerek, tartós figyelem, emlékezet fejlesztése, a szociális képesség, interperszonális képesség fejlesztése, empátiakészség fejlesztése, helyes magatartási szokások megerősítése, pozitív attitűd kialakítása a másággal kapcsolatban, illetve a mások elfogadására, megsegítésére; az egészséges életmód alapvető szabályai betartásának erősítése. Kommunikációs képesség fejlesztése. A motoros képességek fejlesztése. A kauzális gondolkodás fejlesztése, döntési képesség fejlesztése, az időbeli tájékozódás képessége, az összehasonlítás, viszonyítás képességének fejlesztése, az elemi ítéletalkotás képességének fejlesztése. Együttműködési formák működtetése, problémaérzékenység fejlesztése.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
6.1. Az emberi test Testrészek és funkciójuk. A mozgás szerepe az egészséges életmódban. Játék, sport.	A főbb testrészek megnevezése. Játékos gyakorlatok a testrészek mozgatására.
6.2. A test, az érzékszervek védelme Egészséges életmód. Egészséges táplálkozás. Helyes fogápolás. Egészség és betegség (néhány fertőző gyermek- kori betegség)	A helytelen táplálkozás okozta problémák felismerése. Figyelem a hang- és fényártalmakra. Csoportosítás, gyűjtőmunka, rajzolás és tablóké- szítés az egészséges életmóddal kapcsolatban. A helyes viselkedési szokások megismerése be- tegség esetén, részvétel szituációs játékokban.
6.3. Szaporodás, egyedfejlődés Az életkori szakaszok időbelisége a születéstől a halálig.	Információgyűjtés a családról, feldolgozás, tabló- készítés. Rajz- és tablóképzítés.
6.4. Öröklődés A család. Különböző emberi külső és belső tulajdonságok (ilyen vagyok).	Tulajdonságok megnevezése, csoportosítás (külső-belső). Hasonlóságok, különbségek észrevétele.
6.5. Magatartás Helyes magatartási formák a betegség megelőzé- sében. Viselkedések betegség esetén. Viselkedés közösségekben. A sérült embertársak segítése. Önismeret. Veszélyek a gyermekekre.	A károsító szerek elutasítása. Veszélyeztető magatartásformák felismerése.
Fogalmak	Az emberi test részei, tisztálkodás, tisztálkodási eszköz, gyermekbetegség, védő- oltás, fertőzés és járvány, orvos, gyógyszer, helyes táplálkozás, fogápolás, moz- gás, sport, testedzés, életműködés, növekedés, változás, önismeret.

Összegzett tanulási eredmények a harmadik évfolyam végére	<p>Tapasztalatok, megfigyelések, ismeretek szerzése a környezetben előforduló legismertebb tárgyak, anyagok tulajdonságairól, az élőlényekről, jelenségekről. Aktív részvétel egyszerű kísérletek, mérések végzésekor. Tapasztalatok megfogalmazása szóban, rajzos formában. Adott szempontok szerint csoportosítás. Egyszerű összefüggések felismerése. Tájékozódás térben, időben a tanuló saját lakóhelyén. Irányok. Az idő mérése, mértékegysége: év, hónap, hét, nap, óra. A másság elfogadása. A sérült embertársak segítése. Társainak és saját testének védelme. Aktív részvétel a környezet óvásában. Szelektív hulladékgyűjtés. Energiatakarékosságra törekvés.</p>
--	---

Környezetismeret 4. évfolyam

Témakör	1. Tájékozódás térben, időben	Javasolt óraszám: 16 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Tér, idő orientációs képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése. Feladattudat, szabálytudat erősítése. Szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Kooperatív technikák elsajátítása, gyakorlása. Elemi térképolvasás gyakorlása.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>1.1. Tér, idő, nagyságrendek Tájékozódás az időben, saját élettörténet a születéstől máig.</p> <p>Az idő mérése, alkalmi és szabványegységei, az idő becslése, mértékegységei. Tájékozódás térben. A lakóhely és környéke. Irányok, távolság, hosszúság. Fő világtájak, iránytű. Magyarország domborzati térképe. Alapvető térképjelek (államhatár, felszíni formák, vizek, főváros, települések, útvonalak). Alaprajz, térkép, kicsinyítés, nagyítás.</p>		<p>Események időbeli sorrendbeállítás, időszalag, időnaplár készítése. Események, jelenségek rögzítése, fogalmazás szóban, írásban, rajzban. Tapasztalatok szerzése séták, kirándulások alkalmával. Rajzos ábrák, makettek készítése. Terepasztal berendezése. Játékos tájékozódási gyakorlatok iránytűvel.</p>
<p>1.2. Rendszer, rendszer és környezete Rész, egész, összetettség, funkció (élőlények, épületek, tárgyak, eszközök részei) természetes és mesterséges (épített) környezetben.</p>		<p>Irányított megfigyelések, elemzések alapján játékos szerelési, építési gyakorlatok. A növények, állatok és részeik csoportosítása adott szempontok alapján. Tanulmányi séták, kirándulások, megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása szóban és írásban, rajzok, tablók készítése.</p>
Fogalmak	Mértékegység, térkép, élőhely, rész, egész.	

Témakör	2. Megfigyelés, mérés	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelés, összehasonlítás, vizsgálódás képességének fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Az analizáló, szintetizáló készség fejlesztése. Érdeklődés, motiváltság folyamatos fenntartása. Szociális képesség fejlesztése. A kooperatív technikák alkalmazása. Információszerző eszközök használata.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>2.1. Mérés Mérőeszközök, mértékegységek. Becslés, mérés. Mérési rendszerek (tömeg, hosszúság, hőmérséklet, űrtartalom) Anyagok és testek mérhető tulajdonságai A mérhető anyagi tulajdonságok felismerése, megismerése, mérése.</p>		<p>A mérhető tulajdonságok vizsgálata, a vizsgálati módszerek gyakorlása (megfigyelés, viszonyítás, becslés, mérés). A figyelem irányítása, az emlékezet mobilizálása. Mérőeszközök használatának gyakorlása.</p>

<p>2.2. Az élettelen környezet megfigyelése A környezet anyagai. A természetben előforduló és mesterséges anyagok (fa, fém, levegő, víz, talaj). Anyagformák és tulajdonságaik. Az anyagok megmunkálhatósága. A víz szerepe. A víz előfordulása a természetben. Eső, hó, jégeső, folyóvíz, tó. Az ivóvíz. Vízben oldódó és nem oldódó anyagok</p>	<p>Természetes és mesterséges anyagok gyűjtése, csoportosítása. Az anyagfajták és a használat közötti összefüggés felismerése. Vágás, tépés, gyúrmázás. A víz vizsgálata, halmazállapotainak megnevezése, felismerése, a víz hőfokának mérése. A csapadék különböző formáinak megkülönböztetése. A víz, mint életfontosságú anyag tudatosítása. Egyszerű kísérletek végzése cukorral, sóval, homokkal, kavicsal.</p>
<p>2.3. Az élő környezet megfigyelése Termesztett növények. Növénytermesztés, állattenyésztés. Életjelenségek: táplálkozás, légzés, növekedés, fejlődés, mozgás, szaporodás. Életfeltételek (levegő, víz, tápanyag, napfény, hőmérséklet). A növény élete az ültetéstől a terméshezatalig.</p>	<p>Az életjelenségek megfigyelése, egyszerű kísérletek végzése. Babnövény ültetése, fejlődési napló vezetése. Az állatok megfigyelése (pl. akváriumi halak, kutya, macska, hörcsög, papagáj).</p>
Fogalmak	Mérőeszköz, becslés, mérés, életjelenség, a víz különböző halmazállapotai és előfordulása, oldhatóság, növénytermesztés, állattenyésztés, növények, állatok, életjelenségek.

Témakör	3. Az élettelen környezet kölcsönhatásai	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerés módszereinek bővítése. A szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Csoportmunka, kooperatív technikák alkalmazása. Kauzális gondolkodás fejlesztése. Tapasztalatok szerzése a közvetlen környezetben és az élettelen természetben előforduló anyagokról, kölcsönhatásokról, az ismeretek bővítése. A tapasztalatok feldolgozása szóban, írásban, rajzban.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
3.1. Anyag A környezetben előforduló gyakori anyagfélék. Anyag-forma kapcsolata. Halmazállapot. Csapadékformák.	Anyagok halmazállapotainak felismerése, megnevezése, tapasztalatszerzés, kísérletezés. Csoportosítás halmazállapotok szerint. A tapasztalatok rögzítése rajzban, tabló készítése.	
3.2. Energia Energiaforrások. Energia felhasználása. Energiát felhasználó berendezések, fűtő, hűtő háztartási eszközök. Energiafajták (nap, szél, víz, elektromos, fény).	Egyszerű kísérletek, játékok készítése (szélforgó). Gyűjtőmunka, beszámoló készítése az energiáról.	
3.3. Kölcsönhatások Mágnes, vonzás, taszítás. Mozgások.	Megfigyelések, játékos kísérletek. Anyagok csoportosítása a mágnesesség alapján. Ismerkedés az iránytűvel.	
3.4. Változás Fizikai változások. Alakváltozások (aprítás, darabolás, aprózódás). Halmazállapot-változások (olvadás, fagyás, párolgás, csapadékformák, fagyasztás, szárítás, lócsolás a háztartásban).	A változásokat kiváltó hatások azonosítása a mindennapi környezetben megfigyelhető jelenségek esetében. A természetben lejátszódó és az ember által létrehozott halmazállapot-változások megfigyelése, megbeszélése.	

<p>Az évszakok változásai, következményei a természetben, a mindennapi életben. Helyzet- és helyváltoztatás.</p> <p>Kémiai változások. Az égés, tűz, tűzvédelem, tűzoltás eszközei. A tűzoltók munkája.</p>	<p>Képek gyűjtése, rendezése adott szempontok alapján. Rajzok, tablók készítése. Időjárási naptár készítése. A mozgásban megnyilvánuló állandóság és változás megfigyelése, tanulmányozása.</p> <p>A változások felismerése, az összefüggések megértése. Megfigyelés, beszélgetés, képek, ábrák elemzése. Éghető és éghetetlen anyagok csoportosítása. Teendők tűzriadó esetén. Információs jelek felismerése. Aktív részvétel tűzriadós gyakorlatokban.</p>
Fogalmak	Halmazállapot, halmazállapot-változás, mágneses kölcsönhatás, évszak, tűz, energiafajta.

Témakör	4. Életközösségek lakóhelyünk környezetében	Javasolt óraszám: 18 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség fejlesztése. Pozitív attitűd kialakítása a természet szépségének megóvására, természetszeretetre. Kommunikációs készség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések felismerése képességének fejlesztése. Problémamegoldó képesség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. A kauzális gondolkodás és az értékelő érzék fejlesztése. Környezetvédelem, energiatakarékosság.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
4.1. Élő és élettelen környezeti tényezők	Élő és élettelen megkülönböztetése konkrét példák alapján a közvetlen környezetben.	
4.2. A környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság Egészséges, gondozott környezet. A közvetlen és tágabb környezet (iskola, lakás, közlekedési eszközök, parkok, játszóterek rendjének megóvása. Vizek védelme, víztakarékosság, energiatakarékosság.	Tablókészítés, plakátkészítés, képek gyűjtése, csoportosítás, elemzés a közvetlenebb és tágabb környezetről. Törekvés a víztakarékosságra, energiatakarékosságra.	
4.3. Természetvédelem Növény- és állatgondozás a tanuló közvetlen környezetében. A természet megóvása.	Élősarok növényeinek (dísznövények, palánták) gondozása, növényültetés. Kisállatok gondozása. Felelősség a rábízott élőlényekért. Madáretető készítése, madarak etetése télen.	
4.4. Környezetszennyezés Levegő-, talaj-, vízszennyezés. Szelektív hulladékgyűjtés.	A levegő, víz, talaj szennyező anyagainak megfigyelése a természetes és mesterséges környezetben. Egyszerű kísérletek végzése a különböző szennyező anyagokkal.	
4.5. Energiatakarékosság Takarékosság az árammal, a vízzel. Fűtés, szellőztetés.	Törekvés az energiatakarékos életvitelre, egyszerű technikák gyakorlása, szituációs játékok. Közvetlen környezetünk tisztasága.	
4.6. A Föld szépsége, egyedisége A lakóhely közvetlen környezetében előforduló természeti nevezetesség Nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek – információs jelek.	Információs jelek felismerése. Séta, kirándulás során megfigyelések végzése.	
4.7. A lakóhely közvetlen és tágabb környezeté-	Kirándulások, séták során élőlények megfigyelése.	

ben található életközösségek Park, erdő, rét, mező, vizek, vízpartok. Élőhely. Természetvédelem.	Az élőlények közötti kapcsolatok felismerése. A természet értékeinek védelme.
4.8. Változatos élővilág A közvetlen környezet növényvilága (fák, bokrok, virágos növények). A zöldségeskert, gyümölcsöskert növényei. A növény részei. A virág része, a termés és részei. Néhány légyszárú, fás szárú növény. A gombák. Főbb állatcsoportok. A vadon élő állatok és a házi és ház körül élő állatok. Az élőlények csoportjai (növény, állat, ember). Madár, emlős, rovar.	Séta, a növények érzékelhető, mérhető tulajdonságainak vizsgálata. Megfigyelés, analízis-szintézis, tapasztalatok rögzítése rajzban, írásban. Az állatok jellemzőinek megfigyelése a kültakaró, mozgás, végtagok, táplálkozás, szájszerv, érzékelés, szaporodás szerint. A vadon élő és a házi állatok csoportosítása. Képek csoportosítása. Rajzok, tablók készítése. Az élőlények egyszerű csoportosítása adott szempontok alapján.
Fogalmak	Szelektív hulladékgyűjtés, természetvédelem, energiatakarékosság, víztakarékosság, környezetszennyezés, növény-, állatgondozás, felelősség, park, élőhely.

Témakör	5. Hazánk, Magyarország	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség fejlesztése. Pozitív attitűd kialakítása a természet szépségének megóvására, hazaszeretetre, természetszeretetre. Kommunikációs készség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. A kauzális gondolkodás és az értékelő érzék fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
5.1. Közvetlen és tágabb települési környezetünk Lakóhely, megyék, főváros. Lakóhelyünk értékei.	Térképhasználat. Lakóhelyhez közeli települések keresése, megnevezése térkép segítségével. Saját lakóhely, a lakóhely kulturális és természeti értékeinek bemutatása tablón vagy bemutató formájában. Fővárosunk néhány jellegzetes nevezetességének, épületeinek, hídjainak, közlekedésének megismerése tanulmányi kirándulás alkalmával, vagy képeken, multimédián keresztül.	
5.2. Térképészeti gyakorlatok Földrajzi elhelyezkedés. Felszínformák.	Magyarország elhelyezkedésének megfigyelése földgömb, Európa-térkép. Magyarország államhatárainak, szomszédos országainak megkeresése, megnevezése a térképen. Hazánk felszínformáinak, vizeinek azonosítása domborzati térképen Irányok.	
Fogalmak	Térkép, domborzati térkép, közigazgatási térkép, felszínforma, megye, megyeszékhely, település, főváros.	

Témakör	6. Testünk, egészségünk	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Megismerési módszerek, tartós figyelem, emlékezet fejlesztése, a szociális képesség, interperszonális képesség fejlesztése, empátiakészség fejlesztése, helyes magatartási szokások megerősítése, pozitív attitűd kialakítása a más-sággal kapcsolatban, illetve a mások elfogadására, megsegítésére; az egészséges életmód alapvető szabályai betartásának erősítése. Kommunikációs képesség fejlesztése. A motoros képességek fejlesztése. A kauzális gondolkodás fejlesztése, döntési képesség fejlesztése, az időbeli tájékozódás képessége, az összehasonlítás, viszonyítás képességének fejlesztése, az elemi ítéletalkotás képességének fejlesztése. Együttműködési formák működtetése, problémaérzékenység fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
6.1. Az emberi test Testrészek és funkciójuk. A mozgás szerepe az egészséges életmódban. Játék, sport.		A főbb testrészek megnevezése. Játékos gyakorlatok a testrészek mozgására.
6.2. A test, az érzékszervek védelme Egészséges életmód. Egészséges táplálkozás. Helyes fogápolás. Egészség és betegség (néhány fertőző gyermekkori betegség) A káros élvezeti szerek.		A helytelen táplálkozás okozta problémák felismerése. Figyelem a hang- és fényártalmakra. Csoportosítás, gyűjtőmunka, rajzolás és tablókészítés az egészséges életmóddal kapcsolatban. A helyes viselkedési szokások megismerése betegség esetén, részvétel szituációs játékokban. A káros élvezeti szerek elutasítása.
6.3. Szaporodás, egyedfejlődés Az életkori szakaszok időbelisége a születéstől a halálig.		Információgyűjtés a családról, feldolgozás, tablókészítés. Rajz- és tablókészítés.
6.4. Öröklődés A család. Különböző emberi külső és belső tulajdonságok (ilyen vagyok).		Tulajdonságok megnevezése, csoportosítás (külső-belső). Hasonlóságok, különbségek észrevétele.
6.5. Magatartás Helyes magatartási formák a betegség megelőzésében. Viselkedések betegség esetén. Viselkedés közösségekben. A sérült embertársak segítése. Önismeret. Veszélyek a gyermekekre.		A károsító szerek elutasítása. Veszélyeztető magatartásformák felismerése.
Fogalmak	Az emberi test részei, tisztálkodás, tisztálkodási eszköz, gyermekbetegség, védőoltás, fertőzés és járvány, orvos, gyógyszer, helyes táplálkozás, fogápolás, mozgás, sport, testedzés, életműködés, növekedés, változás, önismeret.	

<p>Összegzett tanulási eredmények a negyedik évfolyam végére</p>	<p>Tapasztalatok, megfigyelések, ismeretek szerzése a környezetben előforduló legismertebb tárgyak, anyagok tulajdonságairól, az élőlényekről, természeti formákról, jelenségekről.</p> <p>Aktív részvétel egyszerű kísérletek, mérések végzésekor.</p> <p>Tapasztalatok megfogalmazása szóban, rajzos formában.</p> <p>Adott szempontok szerint csoportosítás.</p> <p>Egyszerű összefüggések felismerése.</p> <p>Tájékozódás térben, időben a tanuló saját lakóhelyén.</p> <p>Magyarország fő jellegzetességeinek ismerete.</p> <p>Irányok, iránytű használata.</p> <p>Az idő mérése, mértékegysége.</p> <p>Elemi szintű térképismeret. A másság elfogadása.</p> <p>A sérült embertársak segítése.</p> <p>Társainak és saját testének védelme.</p> <p>Aktív részvétel a környezet óvásában.</p> <p>Szelektív hulladékgyűjtés.</p> <p>Energiatakarékosságra törekvés.</p>
---	---

Ének-zene

1-2. évfolyam

Heti / éves óraszám:

1. évfolyam 2 óra / 72 óra

2. évfolyam 2 óra / 72 óra

Az ének- zenei nevelés a tanuló identitástudatának kialakítása és személyiségfejlődése szempontjából kiemelkedő fontosságú. A zenei nevelés akkor lesz eredményes, ha kialakul a tanuló zenei anyanyelve, mely által hazájához, nemzetéhez értelmileg és érzelmileg egyaránt kötődik. A pedagógus munkájának érdemi szerepe van a gyermek iskolai életében, ennek hatása életre szóló, túlmutat az iskola falain. Az ének-zenei nevelés speciálisan olyan készségeket, képességeket, kompetenciákat is fejleszt, melyek hatással vannak egyéb, nem zenei képességekre is (transzferhatás).

A művészi tevékenység, a művészetek hatása semmivel nem pótolható szerepet játszik személyiségünk fejlődésében, az ízlés, a kreativitás, az érzések árnyalt kifejezésének fejlesztésében. A műalkotások által közvetített magatartásminták elsajátítása a kulturális közösség fennmaradásának biztosítója, az egyén szocializációjának döntő mozzanata. A kultúra értékeinek megismerése közös élményanyaggal szolgálja az összetartozás érzésének erősítését. A művészeti nevelés segítséget nyújt a tanulóknak abban, hogy felismerjék, becsüljék a kultúra értékeit, hozzájárul a nemzeti azonosság-tudat kialakításához.

Az ének-zenei nevelés fő célja az ének megszerettetése, a zene világának megismertetése és élményt adó megértetése. Ennek eszköze, a zenei élmény, személyiség- és közösségformáló erejével, pedagógiai jelentőségével, jóval túlmutat a zenélés tevékenységén. A tanítás célja a zeneértő és zeneérző képességek fejlesztése, a szellemi és lelki tulajdonságok gyarapítása, a fantázia, az érzékenység fokozása a zenei élmények segítségével. A közös együttes élmény megteremtése segítségével a befogadás és az önkifejezés, valamint az egymásra figyelés harmóniája valósulhat meg.

Ének-zenei oktatásunk jellemzője az érték közvetítés és az értékörzés a Kodály-módszer segítségével. E módszer teljes embert fejlesztő pedagógia, melynek középpontjában az európai műveltségű, a magyar nemzeti hagyományt őrző, nyitott, kreatív, közösségi ember áll. Zenei örökségünk bemutatásával, tanításával erősítjük tanulóink pozitív attitűdjét, kötődését saját népe és kultúrája értékeihez, a szülőföld, a haza és a nemzet fogalmának kialakítását.

A zenei reprodukció témakörében a pedagógus feladata az éneklés különböző formáinak (hangszerkíséretes éneklés, egy- és többszólamú éneklés) megismertetése, hallás utáni daltanítással magyar és külföldi népzenei anyag bemutatása, aktív énekléssel maradandó élmények nyújtása, az énekes és hangszeres improvizáció, az alkotó és önkifejező tevékenység fejlesztése, valamint a felismerő kottaolvasás elemeinek (relatív szolmizáció, kézjelek, ritmikai és dallami összetevők) tanítása. A zenei befogadás témakörében a zeneművekben való tájékozódást segítő kompetenciák (emlékezet, zenei fantázia, koncentráció) fejlesztése és a zenehallgatás anyagának az újszerű médiatartalmak felhasználásával is történő bemutatása, ismertetése.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára a tanításban minden elem az ének-zenei élményekhez, tevékenységekhez kapcsolódik. A tanórákon kiemelt cél az élőzenére épülő befogadói élmények megteremtése. E cél elérése érdekében az éneklés, az aktív zenélés változatos formáit szerepeltethetjük. Az aktív zenélés mint csapatmunka, mint közösségi élmény nagy segítséget nyújt a hátrányos szociokulturális státusz leküzdésében, az eredményes társadalmi integrációban, a fogyatékosokból eredő hátrányok csökkentésében. A sikeres énekórai munka segíti a belső kontroll erősítését, az önbizalom fejlesztését, a lelki egészség biztosítását. Az oktatás fontos részét képezi a zene és a mozgás összekapcsolása, a néptánc oktatása, valamint a kultúrát közvetítő intézmények bevonásával a koncertpedagógia lehetőségeinek kihasználása. Az egyéni különbségek figyelembevételének fontos területe a tehetséggondozás, melynek célja a kiemelkedő teljesítményre képes tanulók segítése, hogy képességeiknek megfelelő szintű eredményeket érjenek el.

A zenei nevelés Magyarországon a Kodály Zoltán által megalkotott filozófiát követve, tevékenység központú módszer alapján valósul meg. A magyar zenekultúra évszázados hagyománya, hatalmas

magyar dallamkincse, bőséges tartalmat kínál a zenei oktatás minden szintjéhez. Zenei anyanyelvünk, általános műveltségünk megalapozásának és nemzeti azonosságtudatunknak fontos tényezője. „Mielőtt más népeket akarunk megérteni, magunkat kell megértenünk. Semmi sem alkalmasabb erre, mint a népdal. Erre az alapra épülhet olyan zenei műveltség, mely nemzeti, de lelket tár minden nép nagy alkotásainak. Értékmérőt is kap a népdallal, aki e századok csiszolta tökéletességhez méri, amit hall: nem tévesztik meg többé hamis bálványok...” (Kodály Zoltán)

1–2. évfolyam

A szakasz oktató-nevelő munkájának célja átvezetni a gyerekeket az óvodai játékközpontú tevékenységből az iskolai tanulás tevékenységébe. Feladata a tanulót felkészíteni az alapvető kultúrtechnikák befogadására, fogékonyra tenni a környezetet, a természet és a társas kapcsolatok iránt, teret biztosítva az életkornak és a fejlettségnek megfelelő gyermekjátéknak és mozgásnak.

Az ének-zene hatékony tanítása is biztosítja ebben a szakaszban az átmenet sikerességét. A dalok, játékok tanításával, az ének-zene eszközrendszerével segítheti tanulóinkat az önmegvalósítás, önki-fejzés gyakorlásában, a feszültségtől mentes, oldott kommunikáció átélésében. A játékos, felszabadult légkör segítséget nyújt a féltékenység, a szorongás leküzdésében, a harmonikus személyiségfejlésben, a személyiség egészének kiteljesedésében. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése a megfelelő önértékelés, a saját személyiség megismerésében nagy jelentőségű. A társas kapcsolatok alakításában, a társadalmi beilleszkedésben elengedhetetlenül szükséges reális önkép, megfelelő önismeret megalapozásában, az egymáshoz való alkalmazkodóképesség, együttműködési készség erősítésében az énekóráknak is fontos szerep jut.

Az együttérzés, segítőkészség, tisztelet készségének fejlesztése a dalokon, játékokon keresztül már a bevezető szakaszban megkezdődik. A beszédértés és beszédcentrikusság előtérbe helyezését a dalok tanulása, szövegüknek elemző elsajátítása, a kifejezések magyarázata segíti az énekórák munkájában.

Az életkornak megfelelő gyermekdalok éneklésével, hallgatásával, gyermekműsorok nézésével és a tapasztalatok megbeszélésével a valóság és a virtuális valóság megkülönböztetését segítjük elő. A tanulás iránti érdeklődés felkeltésével, személyes élmények biztosításával, új ismeretek átadásával már ebben az életkorban segítjük a tudatos tanulás megalapozását.

Témakör / óraszám - évfolyam	1.	2.
Zenei reprodukció	36	36
Zenei befogadás	36	36
Éves óraszám:	72	72

1. évfolyam

Témakör	1. Zenei reprodukció	Javasolt óraszám: 36 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az óvodából és otthonról hozott énekes-zenei kifejezőképesség szintjének fejlesztése, a hangterjedelem bővítése.</p> <p>Ritmushangszeres megszólaltatások, ritmuszenekar kialakítása, egyszerű ritmusok szabad, kötetlen megszólaltatása, dalkíséreték ritmushangszerekkel.</p> <p>Zenei alkotás a megismert ritmikai, dallami, tempó- és dinamikai elemekkel.</p> <p>A zenei kreativitás és fantázia fejlesztése játékos gyakorlatokkal, énekes, ritmushangszeres és mozgásos rögtönzésekkel.</p> <p>Énekes rögtönzések, az énekhang, éneklési kedv fejlesztése.</p> <p>Tájékozódás kialakítása a különféle kottarendszerek írásában, olvasásában, felismerésében, a zenei hangok megjelenítésében.</p> <p>A kottairás és -olvasás elemi szintjének kialakítása.</p> <p>A perceptív, a cselekvéses, a fogalomalkotó, logikus gondolkodás fejlesztése.</p> <p>Azonosítás, összehasonlítás, megkülönböztetés, csoportosítás, konkretizálás, válogatás képességének fejlesztése.</p> <p>Motorikus és auditív funkciók összekapcsolása, észlelés, figyelem- és emlékezetfejlesztés. Algoritmizált és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>1.1 ÉNEKLÉS</p> <p>Óvodás dalok-gyermekdalok</p> <p>Dalok az állatokról</p> <p>Gyermekdalok, körjátékok</p> <p>Ünnepek dalai</p> <p>Évszakok dalai</p>	<p>Éneklés különféle tempókban (lassan, gyorsan, közepesen) és dinamikával (halkan, hangosan).</p> <p>Törekvés a tiszta éneklés, az értelmes szövegkezelés szabályainak betartására.</p> <p>Törekvés a dalkezdés és dalzárás pontosságának betartására.</p> <p>Ritmuskíséretes éneklés.</p> <p>Részvétel a közös éneklésben, dalok tanulásában, a különféle éneklési játékokban, gyakorlatokban.</p>	
<p>1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG</p> <p>Ritmushangszeres játékok, szabad és kötött formákban</p> <p>Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban</p> <p>A zene jellemzőinek megjelenítése mozgással</p>	<p>A tanult dalok felismerése jellemző dallam- vagy szövegmotívumaik alapján.</p> <p>A tanult dalok felismerése hívókép alapján.</p> <p>A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján.</p> <p>Aktív, cselekvő részvétel a körjátékok, mozgásos játékok tanulásában, előadásában, a különböző játékos gyakorlatokban.</p> <p>Egyéni adottságok szerint részvétel a közös játékokban, megszólaltatásokban.</p> <p>Aktív részvétel a zenére történő ritmikus mozgásokban, a tér- és formagyakorlatokban, szabad és kötött formákban.</p> <p>Tanult dalok megjelenítése különböző vizuális eszközök segítségével.</p>	
<p>1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS</p> <p>Egyszerű ritmusértékek</p> <p>Kettes ütem, ütemvonal</p> <p>Ritmuskotta, színes kotta</p>	<p>Alapvető zenei ismeretek szerzése a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén.</p> <p>A tanult ritmusértékek felismerése, részvétel olvasásukban.</p>	
Fogalmak	<p>Ritmus, dallam, szöveg. Lassú, közepes, gyors tempó. Halk és hangos éneklés. Pontos szövegkiejtés, artikuláció. Körjáték, ünnep, évszak. Ritmushangszer, ritmuszenekar. Kíséret. Szabad játék. Ritmikus mozgás. Ritmusérték, -jelölés. Szín, hang.</p>	

Témakör	2. Zenei befogadás	Javasolt óraszám: 36 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A zenei befogadást elősegítő képességek erősítése. A zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történeteket megelőlegező képességek alakítása. A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása. A dallamhallás képességének erősítése. Az emocionális érzékenység fejlesztése, differenciálás a hangok között. Alapvető ismeretek szerzése a hangok jellemző tulajdonságairól. Figyelem irányultságának és intenzitásának fejlesztése. Auditív figyelem fejlesztése, hangszínek és fogalmak összekapcsolása. A hangzás különbségeinek megfigyelése. Perceptív és cselekvéses gondolkodás fejlesztése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE Hangok, zajok, zörejek Hangok, hangzások	A hallott részletek elemzése, megbeszélése. Egyszerű, rövid ritmusok visszatapsolása. Egyszerű dallamok visszaéneklése Alapritmusok, ütemfajták, felismerése színes kottáról, ritmuskottáról. Dallamfordulatok elemzése: ismétlődés, lépés, ugrás a dallamokban.	
2.2 ZENEHALLGATÁS Környezetünk hangjai Zajok, zörejek, zenei hangok Kellemes és kellemetlen hangok Egyidejű hangzások Emberi hang: beszéd- és énekhangok	A többször hallott, meghallgatott hangok, környezetünk hangjainak, a ritmushangszerek hangjának felismerése. Az emberi hang sokféleségének megfigyelése, felismerése. A hang különféle jellemzőinek megállapítása, összehasonlítása.	
Fogalmak	Zenei emlékezet, Zörej, zenei hang, beszédhang, énekhang. Hangerő, hangmagasság, hangszín, időtartam. Kellemes és kellemetlen hang.	
Összegzett tanulási eredmények az első évfolyam végére	<p>Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának fejlődése. Az éneklési kedv, az énekhang, a zenei hallás és a muzikalitás fejlődése. Képesség a hallás utáni daltanulásra. Játékbátorság erősödése, kreativitás fejlődése. Képesség az örömteli zenélésre. Bátorság a zenei folyamatok mozgásos ábrázolása terén. Ritmusok felismerése, és kottaképről Törekvés a ritmusok pontos megszólaltatására. Ismeretek a ritmusok olvasásáról. A ritmusérzék fejlődése, aktív részvétel a közös játékokban, megszólaltatásokban. A közös zenélés szabályainak betartása. A zenei hallás és a zenei memória fejlődése. A többször hallott hangok felismerése Az emberi hang (beszéd és énekhang) sokféleségének megfigyelése, felismerése, kifejezése. Aktív befogadás, érzelmi átélés.</p>	

2. évfolyam

Témakör	1. Zenei reprodukció	Javasolt óraszám: 36 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az óvodából és otthonról hozott énekes-zenei kifejezőképesség szintjének fejlesztése, a hangterjedelem bővítése.</p> <p>Ritmushangszeres megszólaltatások, ritmuszenekar kialakítása, egyszerű ritmusok szabad, kötetlen megszólaltatása, dalkíséreték ritmushangszerekkel.</p> <p>Zenei alkotás a megismert ritmikai, dallami, tempó- és dinamikai elemekkel.</p> <p>A zenei kreativitás és fantázia fejlesztése játékos gyakorlatokkal, énekes, ritmushangszeres és mozgásos rögtönzésekkel.</p> <p>Énekes rögtönzések, az énekhang, éneklési kedv fejlesztése.</p> <p>Tájékozódás kialakítása a különféle kottarendszerek írásában, olvasásában, felismerésében, a zenei hangok megjelenítésében.</p> <p>A kottairás és -olvasás elemi szintjének kialakítása.</p> <p>A perceptív, a cselekvéses, a fogalomalkotó, logikus gondolkodás fejlesztése.</p> <p>Azonosítás, összehasonlítás, megkülönböztetés, csoportosítás, konkretizálás, válogatás képességének fejlesztése.</p> <p>Motorikus és auditív funkciók összekapcsolása, észlelés, figyelem- és emlékezetfejlesztés. Algoritmizált és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>1.1 ÉNEKLÉS</p> <p>Óvodás dalok-gyermekdalok</p> <p>Dalok az állatokról</p> <p>Gyermekdalok, körjátékok</p> <p>Ünnepek dalai</p> <p>Évszakok dalai</p> <p>Kánonéneklés</p>	<p>Éneklés különféle tempókban (lassan, gyorsan, közepesen) és dinamikával (halkan, hangosan).</p> <p>Törekvés a tiszta éneklés, az értelmes szövegkezelés szabályainak betartására.</p> <p>Törekvés a dalkezdés és dalzárás pontosságának betartására.</p> <p>Ritmuskíséretes éneklés.</p> <p>Részvétel a közös éneklésben, dalok tanulásában, a különféle éneklési játékokban, gyakorlatokban.</p>	
<p>1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG</p> <p>Ritmushangszeres játékok, szabad és kötött formákban</p> <p>Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban</p> <p>A zene jellemzőinek megjelenítése mozgással</p>	<p>A tanult dalok felismerése jellemző, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján.</p> <p>A tanult dalok felismerése hívókép alapján.</p> <p>A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján.</p> <p>Aktív, cselekvő részvétel a körjátékok, mozgásos játékok tanulásában, előadásában, a különböző játékos gyakorlatokban.</p> <p>Egyéni adottságok szerint részvétel a közös játékokban, megszólaltatásokban.</p> <p>Aktív részvétel a zenére történő ritmikus mozgásokban, a tér- és formagyakorlatokban, szabad és kötött formákban.</p> <p>Tanult dalok megjelenítése különböző vizuális eszközök segítségével.</p>	
<p>1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS</p> <p>Egyszerű ritmusértékek</p> <p>Kettes ütem, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel</p> <p>Szolmizációs hangok és kézjeleik</p> <p>Ritmuskotta, három vonalas kotta, színes kotta</p> <p>Betűkotta</p>	<p>Alapvető zenei ismeretek szerzése a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén.</p> <p>A tanult ritmusértékek felismerése, részvétel írásukban, olvasásukban.</p> <p>Törekvés a szó, mi, là solmizációs hangok és kézjelek megismerésére, pontos használatára.</p>	
Fogalmak	<p>Ritmus, dallam, szöveg. Lassú, közepes, gyors tempó. Halk és hangos éneklés. Pontos szövegkiejtés, artikuláció. Körjáték, ünnep, évszak. Ritmushangszer, ritmuszenekar. Kíséret. Szabad játék. Ritmikus mozgás. Ritmusérték, -jelölés. Vonalszó és vonalköz. Szín, hang.</p>	

Témakör	2. Zenei befogadás	Javasolt óraszám: 36 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A zenei befogadást elősegítő képességek erősítése. A zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történeket megelőlegező képességek alakítása. A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása. A dallamhallás képességének erősítése. Az emocionális érzékenység fejlesztése, differenciálás a hangok között. Alapvető ismeretek szerzése a hangok jellemző tulajdonságairól. Figyelem irányultságának és intenzitásának fejlesztése. Auditív figyelem fejlesztése, hangszínek és fogalmak összekapcsolása. A hangzás különbségeinek megfigyelése. Perceptív és cselekvéses gondolkodás fejlesztése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE Hangok, zajok, zörejek Hangok, hangzások	A hallott részletek elemzése, megbeszélése. Egyszerű, rövid ritmusok visszatapsolása. Egyszerű dallamok visszaéneklése Alapritmusok, ütemfajták felismerése színes kottáról, ritmuskottáról. Dallamfordulatok elemzése: ismétlődés, lépés, ugrás a dallamokban.	
2.2 ZENEHALLGATÁS Környezetünk hangjai Zajok, zörejek, zenei hangok Kellemes és kellemetlen hangok Egyidejű hangzások Emberi hang: beszéd- és énekhangok	A többször hallott, meghallgatott hangok, környezetünk hangjainak, a ritmushangszerek hangjának felismerése. Több hangszer egyidejű hangzásának felismerése. Az emberi hang sokféleségének megfigyelése, felismerése. A hang különféle jellemzőinek megállapítása, összehasonlítása.	
Fogalmak	Zenei emlékezet. Zörej, zenei hang, beszédhang, énekhang. Hangerő, hangmagasság, hangszín, időtartam. Kellemes és kellemetlen hang.	

Összegzett tanulási eredmények a második évfolyam végére	<p>Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának fejlődése. Az éneklési kedv, az énekhang, a zenei hallás és a muzikalitás fejlődése. Képesség a hallás utáni dal tanulásra. Játékbátorság erősödése, kreativitás fejlődése. Képesség az örömteli zenélésre. Bátorság a zenei folyamatok mozgásos ábrázolása terén. Ritmusok felismerése, hangzás után és kottaképről egyaránt. Törekvés a ritmusok pontos megszólaltatására. Ismeretek a ritmusok írásáról, olvasásáról. A ritmusérzék fejlődése, aktív részvétel a közös játékokban, megszólaltatásokban. A közös zenélés szabályainak betartása. A zenei hallás és a zenei memória fejlődése. A többször hallott hangok felismerése, differenciálás a hangok között. Az emberi hang (beszéd és énekhang) sokféleségének megfigyelése, felismerése, kifejezése. A zenei hang jellemző tulajdonságainak összehasonlítása, felismerése Aktív befogadás, érzelmi átélés.</p>
--	---

Ének-zene; 3-4. évfolyam

Heti / éves óraszám:

3. évfolyam 2 óra / 72 óra

4. évfolyam 2 óra / 72 óra

Témakör / óraszám - évfolyam	3.	4.
Zenei reprodukció	36	36
Zenei befogadás	36	36
Éves óraszám:	72	72

3–4. évfolyam

A 3–4. évfolyam kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése. E szakasz feladatai a kreativitásra, a tevékenységre való ösztönzés, a tanulók személyiségének érése, önismeretük fejlődése a tanulási, viselkedési szokások kialakításával, magatartási normák közvetítésével.

Az énekórai munkának segítenie kell a tanulókat a kapcsolatrendszerük építésében, az önmegvalósítás, önkifejezés gyakorlásában, a megfelelő önértékelés erősítésében. A fokozódó kitartással történő együttműködés, a családi és iskolai szerepek megismerése erősíti a társas kultúra érzését.

A differenciálás fontos szerepet játszik énekórai feladatok megvalósításában is, kiemelt figyelmet fordítva az anyanyelvi kommunikáció segítésére a beszédértés és beszédcentrikusság előtérbe helyezésével a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett. A gondolkodási műveletek és a funkcionális képességek, a konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés, a szabálytudat kialakítása fejlődik az ének-zene tanítása által.

3. évfolyam

Témakör	Zenei reprodukció	Javasolt óraszám: 36 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az éneklési kultúra fejlesztése, dalok tanulása, közös és egyéni éneklése. Szöveg – dallam – ritmus pontos párosítása. Az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése. Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának erősítése. Dalok felismerése jellemző motívumaik alapján. Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével. A ritmus- és dallamhangszeres improvizáció készségének fejlesztése, a tanult zenei szerkezetek, tempók, dinamikai árnyalatok, valamint az eltérő karakterek felhasználásával. A mozgásos rögtönzések fejlesztése a fantázia szabadságával. A kreativitás fejlesztése, az örömteli zenélés képességének átélése. A zenei fantázia fejlesztése. A ritmikai és dallami ismeretek bővítése, erősítése. A kottairás- és olvasás elemi szintjének megismerése. A relatív szolmizáció használata Ritmusok és dallamok felismerése kotta alapján, a belső hallás erősítése. Érzelmi átélés, ráhangolódás segítése, odafordulás, beleélés elérése. Cselekvéses, perceptív, fogalomalkotó, analógiás és logikus gondolkodás fejlesztése. Koncentráció-, kreativitás- és figyelemfejlesztés, érzelmi-akarat beállítódás. Ráismerés, felismerés, besorolás, megkülönböztetés, összehasonlítás képességének fejlesztése. Auditív és téri tájékozódás fejlesztése. Észlelés, megismerés, megértés, rögzítés, azonosítás, bevésés folyamatának erősítése. Összefüggések felismerése. Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése. Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
1.1 ÉNEKLÉS Gyermekdalok, körjátékok Dalok az állatokról, évszakokról, ünnepekről Párosító dalok Virágénekek Más népek dalai	<p>Élményszerzés az örömteli éneklés gyakorlásával. Egyéni képességeik szerinti részvétel a közös éneklésben, daltanulásban. Minél több tanult dal, közös és egyéni, átélte, a tartalomnak megfelelő énekléssel történő előadása. Törekvés a kifejező, tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre, a helyes légzés és artikuláció tanult szabályainak betartására. A dalok tartalmának és hangulatának elemzése tanári segítségnyújtás mellett. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával Törekvés az adott tempó tartására a dalok éneklése közben végig. A tanult dalok felismerése hívókép, jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján. Ritmuskíséretes éneklés tanári segítségnyújtás mellett. Zenei ízlés fejlődése, kedvenc dalok választása.</p>	
1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Énekes rögtönzések Hangszeres rögtönzések	<p>Dallamok kitalálása saját névre meseszereplők neveire, tárgyak neveire. Aktív részvétel a ritmusosztinációs gyakorlatokban, ritmuszene-kari megszólaltatásokban. tanári segítségnyújtás mellett.</p>	

Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban	<p>Ellenritmus megszólaltatása. tanári segítségnyújtás mellett.</p> <p>Kérdés-válasz játékok ritmusokkal és dallamokkal. tanári segítségnyújtás mellett.</p> <p>A zenei élmények kifejezése változatos formákban.: zenehallgatás és rajzolás összekapcsolása.</p> <p>Mozgásos kötött és szabad gyakorlatok zenére.</p> <p>Dramatizálható zenei anyagok mozgásos megjelenítése, szabad és kötött formákban.</p>
<p>1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVÁSÁS</p> <p>A négyes ütem</p> <p>Újabb ritmusértékek</p> <p>További szolmizációs hangok az ötfokú hangsor</p> <p>Színes kotta</p> <p>Ötvonalas kotta rögzített dó helyvel</p>	<p>Új ismeretek szerzése a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén.</p> <p>A tanult ritmusértékek felismerése, részvétel írásukban, olvasásukban, tanári segítségnyújtás mellett.</p> <p>Tájékozódás a hanglétrán és a vonalrendszerben. tanári segítségnyújtás mellett.</p> <p>Törekvés a szolmizációs hangok és kézjelek pontos használatára, az ötfokú hangsor megismerésére</p> <p>Aktív részvétel a ritmikus játékokban, gyakorlatokban, versek, mondókák ritmizálásában, ritmusok differenciált megszólaltatásában.</p> <p>Aktív részvétel kották másolásában, írásában- olvasásában, tanári segítségnyújtás mellett.</p> <p>A belső hallás tudatosítása. halk-hangos játékok segítségével.</p> <p>Különböző kották használata tanári segítséggel.</p>
Fogalmak	<p>Ritmus, dallam, szöveg, tartalom és hangulat. Szómagyarázat.</p> <p>Párosító dal, virágének. Dalkezdes és -zárás. Lassú, közepes és gyors tempó, lassítás, gyorsítás. Halk és hangos éneklés, halkítás, hangosítás. Ritmuszenekar, ellenritmus. Ritmusosztinató. Ritmusérték. Zenei kérdés-válasz. Zene és mozgás.</p> <p>Dallamrögtönzés. Ötfokú hangsor. Szín és hang. Belső hallás.</p>

Témakör	2. Zenei befogadás	Javasolt óraszám: 36 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A zenei befogadást elősegítő képességek erősítése.</p> <p>A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek alakítása, fejlesztése.</p> <p>A belső hallás tudatosítása, erősítése.</p> <p>Ritmusok felismerése kottakép alapján.</p> <p>A dallamhallás képességének erősítése.</p> <p>A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása.</p> <p>Az irányított figyelmű zenehallgatás kialakítása, megfigyelési szempontok segítségével a zeneművek elemzése.</p> <p>Egyre hosszabb zenei részletek hallgatása.</p> <p>Az emocionális érzékenység fejlesztése, differenciálás a zenei hangok, hangzások között. Vokális és instrumentális hangszínek felismerése, a hangszínhallás fejlesztése.</p> <p>A zenei memória fejlesztése.</p> <p>A figyelem irányultságának és intenzitásának fejlesztése.</p> <p>Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, összefüggések felismerése képességének fejlesztése.</p> <p>Hangzás – név – jel kapcsolat felismerése.</p> <p>Auditív és motoros kapcsolat erősítése.</p> <p>Logikus, analógiás, perceptív és cselekvéses gondolkodás fejlesztése.</p>	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE Hangok, hangzások Játékok, gyakorlatok a zenei fantázia erősítésére Történetek, érzések, élmények, hangulatok</p>	<p>Részvétel játékokban, gyakorlatokban a zenei fantázia és a belső hallás fejlesztésére. Konzonáns és diszsonáns hangzások felismerése, elemzése, tanári segítségnyújtás mellett. A hangzás keltette érzések megfogalmazása. Történetek, érzések, élmények, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével. Ritmus- és dallam megszólaltatása fokozatosan, emlékezetből. Alapritmusok, egyszerű dallammotívumok felismerése hallásból, kézjelről, színes kottáról. Dallamok irányának, mozgásának követése, érzékelése. Egyszerűbb dallampárok összehasonlító megfigyelése: azonoság, hasonlóság, különbözőség. Dalok felismerése rövid zenei részlet alapján.</p>
<p>2.2 ZENEHALLGATÁS Környezetünk hangjai Hangszerek hangzása, zenei hangok. Egyidejű hangzások. Kórusok hangzása. A tanult dalok különböző stílusú (klasszikus, népzenei, könnyűzenei) feldolgozásai Részletek zenés mesékből, cselekményes zeneművekből, klasszikus zenei művekből.</p>	<p>A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése. A zenehallgatás tanult szabályainak a betartása. rövid ideig tartó zenei részletek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése. Hangszerek hangjának felismerése, fokozatosan több hangszer egyidejű hangzásának felismerése. Kórusok hangjának, hangzásának megfigyelése. A hangzás különbségeinek megfigyelése.</p>
Fogalmak	Ritmussor, Dallampár. Kellemes és kellemetlen hangzás. Hangszer, kórus. Zenés mese. Megfigyelési szempont.

Összegzett tanulási eredmények a harmadik évfolyam végére	<p>Kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés. Az éneklési kedv és énekbátorság erősödése. Énekhang, éneklési kedv fejlődése, részvétel a különféle éneklési játékokban, gyakorlatokban. Ismeretek a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat). Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása. Képesség a hallás utáni daltanulásra. Muzikalitás, zenei hallás fejlődése. A zenei kreativitás fejlődése. Aktív részvétel a ritmikai, dallami és mozgásos improvizációkban. Az örömteli zenélés képességének átélése. Növekvő játékbátorság a zenei folyamatok mozgásos ábrázolása terén. Ritmusok felismerése, írása-olvasása, pontos megszólaltatása, tanári segítségnyújtás mellett. A ritmusérzék fejlődése, aktív részvétel a ritmikus játékokban, gyakorlatokban. A tanult kották felismerése, olvasása, egyszerű dallamok éneklése kották tanári segítségnyújtás mellett. Az írásbeli feladatok kivitelezése tanári segítségnyújtás mellett. A zenei hallás, a zenei memória, a muzikalitás fejlődése. A többször hallott hangok, hangzások felismerése. Dalok felismerése jellemző részleteik alapján. A tanult hangszerek, kórusok hangjának, hangzásának felismerése, többszöri meghallgatás után. Zenei részletek irányított figyelmű hallgatása. Aktív befogadás, érzelmi átélés.</p>
--	---

4. évfolyam

Témakör	1. Zenei reprodukció	Javasolt óraszám: 36 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az éneklési kultúra fejlesztése, dalok tanulása, közös és egyéni éneklése. Szöveg – dallam – ritmus pontos párosítása. Az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése. Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának erősítése. Dalok felismerése jellemző motívumaik alapján. Tapasztalatok szerzése a kánonéneklés terén. Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével. A ritmus- és dallamhangszeres improvizáció készségének fejlesztése, a tanult zenei szerkezetek, tempók, dinamikai árnyalatok, valamint az eltérő karakterek felhasználásával. A mozgásos rögtönzések fejlesztése a fantázia szabadságával. A kreativitás fejlesztése, az örömteli zenélés képességének átélése. A zenei fantázia fejlesztése. A ritmikai és dallami ismeretek bővítése, erősítése. A kottairás- és olvasás elemi szintjének megerősítése. A relatív szolmizáció használata, a dó hang helyének változásai. Ritmusok és dallamok felismerése kotta alapján, a belső hallás erősítése. Érzelmi átélés, ráhangolódás segítése, odafordulás, beleélés elérése. Cselekvéses, perceptív, fogalomalkotó, analógiás és logikus gondolkodás fejlesztése. Koncentráció-, kreativitás- és figyelemfejlesztés, érzelmi-akarati beállítódás. Ráismerés, felismerés, besorolás, megkülönböztetés, összehasonlítás képességének fejlesztése. Auditív és téri tájékozódás fejlesztése. Észlelés, megismerés, megértés, rögzítés, azonosítás, bevésés folyamatának erősítése. Összefüggések felismerése. Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése. Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p>1.1 ÉNEKLÉS Gyermekdalok, körjátékok Dalok az állatokról, évszakokról, ünnepekről Párosító dalok Virágénekek Régi stílusú magyar népdalok Új stílusú magyar népdalok Más népek dalai Kánonok</p>	<p>Élményszerzés az örömteli éneklés gyakorlásával. Egyéni képességeik szerinti részvétel a közös éneklésben, daltanulásban. Minél több tanult dal, közös és egyéni, átélte, a tartalomnak megfelelő énekléssel történő előadása. Törekvés a kifejező, tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre, a helyes légzés és artikuláció tanult szabályainak betartására. A dalok tartalmának és hangulatának elemzése tanári segítségnyújtás mellett. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával, megfelelő tempó és hangerő választása a dalok előadásához. Tanári segítségnyújtás mellett. Törekvés az adott tempó tartására a dalok éneklése közben végig. A tanult dalok felismerése hívókép, jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján. A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján. Ritmuskíséretes éneklés. Zenei ízlés fejlődése, kedvenc dalok választása.</p>	

<p>1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG</p> <p>Énekes rögtönzések</p> <p>Hangszeres rögtönzések</p> <p>Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban</p>	<p>Egyszerű, rövid mondókák megzenésítése, zenés előadása, kötött és szabad formákban. tanári segítségnyújtás mellett</p> <p>Aktív részvétel a ritmusosztinációs gyakorlatokban, ritmuszene-kari megszólaltatásokban.</p> <p>Ellenritmus-, rákritmus megszólaltatása.</p> <p>Kérdés-válasz játékok kitalálása ritmusokkal és dallamokkal.</p> <p>A zenei élmények kifejezése változatos formákban.: zenehallgatás összekötése kézműves-alkotó munkával.</p> <p>Mozgásos, kötött és szabad gyakorlatok zenére.</p> <p>Dramatizálható zenei anyagok mozgásos megjelenítése, szabad és kötött formákban.</p>
<p>1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS</p> <p>A négyes ütem</p> <p>A hármas ütem</p> <p>Újabb ritmusértékek</p> <p>További szolmizációs hangok, a teljes hétfokú hangsor</p> <p>Színes kotta</p> <p>Bevezetés az ötvonalas kotta írásába-olvasásába, vándorló dó-helylyel</p>	<p>Új ismeretek szerzése a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén.</p> <p>A tanult ritmusértékek felismerése, részvétel írásukban, olvasásukban.</p> <p>Tájékozódás a hanglétrán és a vonalrendszerben.</p> <p>Törekvés a szolmizációs hangok és kézjelek pontos használatára, a hétfokú hangsor megismerésére</p> <p>Aktív részvétel a ritmikus játékokban, gyakorlatokban, versek, mondókák ritmizálásában, ritmusok differenciált megszólaltatásában.</p> <p>Aktív részvétel kották másolásában, írásában- olvasásában, tanári segítségnyújtás mellett.</p> <p>A belső hallás tudatosítása. halk-hangos játékok segítségével.</p> <p>Különbféle kották használata tanári segítséggel.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Ritmus, dallam, szöveg, tartalom és hangulat. Szómagyarázat. Párosító dal, virágének. Régi stílus, új stílus. Dalkezdés és -zárás. Lassú, közepes és gyors tempó, lassítás, gyorsítás. Halk és hangos éneklés, halkítás, hangosítás. Ritmuszeneke, ellenritmus, rákritmus. Ritmusosztinató. Ritmusérték. Zenei kérdés-válasz. Zene és mozgás. Dallamrögtönzés. Ötfokú hangsor, hétfokú hangsor. Szín és hang. Vándorló dó-hang. Belső hallás.</p>

Témakör	2. Zenei befogadás	Javasolt óraszám: 36 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A zenei befogadást elősegítő képességek erősítése.</p> <p>A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történeteket megelőlegező képességek alakítása, fejlesztése.</p> <p>A belső hallás tudatosítása, erősítése.</p> <p>Ritmusok felismerése kottakép alapján.</p> <p>A dallamhallás képességének erősítése.</p> <p>A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása.</p> <p>Az irányított figyelmű zenehallgatás kialakítása, megfigyelési szempontok segítségével a zeneművek elemzése.</p> <p>Egyre hosszabb zenei részletek hallgatása.</p> <p>Az emocionális érzékenység fejlesztése, differenciálás a zenei hangok, hangzások között. Vokális és instrumentális hangszínek felismerése, a hangszínhallás fejlesztése.</p> <p>A zenei memória fejlesztése.</p> <p>A figyelem irányultságának és intenzitásának fejlesztése.</p> <p>Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, összefüggések felismerése képességének fejlesztése.</p> <p>Hangzás – név – jel kapcsolat felismerése.</p> <p>Auditív és motoros kapcsolat erősítése.</p> <p>Logikus, analógiás, perceptív és cselekvéses gondolkodás fejlesztése.</p>	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE</p> <p>Hangok, hangzások</p> <p>Játékok, gyakorlatok a zenei fantázia erősítésére</p> <p>Történetek, érzések, élmények, hangulatok</p>	<p>Részvétel játékokban, gyakorlatokban a zenei fantázia és a belső hallás fejlesztésére.</p> <p>A hangzás keltette érzések megfogalmazása.</p> <p>Történetek, érzések, élmények, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével.</p> <p>Ritmus- és dallam megszólaltatása fokozatosan, emlékezetből.</p> <p>Alapritmusok, ütemfajták, egyszerű dallamotívumok felismerése hallásból, kézjelről, színes kottáról, kottaképről tanári segítségnyújtás mellett.</p> <p>Dallamok irányának, mozgásának követése, érzékelése.</p> <p>Egyszerűbb dallampárok összehasonlító megfigyelése: azonoság, hasonlóság, különbözőség.</p> <p>Dallamsorok, összehasonlítása, jelölése tanári segítségnyújtás mellett.</p> <p>Dalok felismerése rövid zenei részlet alapján.</p>
<p>2.2 ZENEHALLGATÁS</p> <p>Környezetünk hangjai</p> <p>Hangszerek hangzása, zenei hangok</p> <p>Egyidejű hangzások</p> <p>Kórusok hangzása</p> <p>A tanult dalok különböző stílusú (klasszikus, népzenei, könnyűzenei) feldolgozásai</p> <p>Részletek zenés mesékből, cselekményes zeneművekből, klasszikus zenei művekből</p>	<p>A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése.</p> <p>A zenehallgatás tanult szabályainak a betartása.</p> <p>Kezdetben rövid ideig tartó, később egyre hosszabb zenei részletek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése.</p> <p>Hangszerek hangjának felismerése, több hangszer egyidejű hangzásának felismerése.</p> <p>Kórusok hangjának, hangzásának megfigyelése.</p> <p>A hangzás különbségeinek megfigyelése.</p>
Fogalmak	Ritmussor, dallamsor. Dallampár. Hangszer, kórus. Zenés mese. Megfigyelési szempont.

Összegzett tanulási eredmények a negyedik évfolyam végére	<p>Kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés.</p> <p>Az éneklési kedv és énekbátorság erősödése.</p> <p>Énekhang, éneklési kedv fejlődése, részvétel a különféle éneklési játékokban, gyakorlatokban.</p> <p>Ismeretek a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet).</p> <p>Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása.</p> <p>Képesség a hallás utáni daltanulásra. Részvétel kánonéneklésben.</p> <p>Muzikalitás, zenei hallás fejlődése. A zenei kreativitás fejlődése.</p> <p>Aktív részvétel a ritmikai, dallami és mozgásos improvizációkban.</p> <p>Az örömteli zenélés képességének átélése.</p> <p>Növekvő játékbátorság a zenei folyamatok mozgásos ábrázolása terén.</p> <p>Ritmusok felismerése, írása-olvasása, pontos megszólaltatása.</p> <p>A ritmusérzék fejlődése, aktív részvétel a ritmikus játékokban, gyakorlatokban. A tanult kották felismerése, olvasása, egyszerű dallamok éneklése kottákból tanári segítségnyújtás mellett.</p> <p>Az írásbeli feladatok pontos kivitelezése tanári segítségnyújtás mellett.</p> <p>Egyre nagyobb fokú önállóság a zenei írás-olvasás terén.</p> <p>A zenei hallás, a zenei memória, a muzikalitás fejlődése.</p> <p>A többször hallott hangok, hangzások felismerése.</p> <p>Dalok felismerése jellemző részleteik alapján.</p> <p>A tanult hangszerek, kórusok hangjának, hangzásának felismerése, többszöri meghallgatás után. Zenei részletek irányított figyelmű hallgatása. Aktív befogadás, érzelmi átélés.</p>
--	---

Vizuális kultúra

1-4. évfolyam

A vizuális nevelés legfontosabb célja, hogy segítse a tanulókat az őket körülvevő világ vizuálisan értelmezhető jelenségeinek megértésében, ezen belül a vizuális művészeti alkotások átélésében és értelmezésében, illetve ennek segítségével környezetünk tudatos alakításában. Ez a cél a tanórai kereteken belül az alkotva befogadás elvét követve valósulhat meg a leghatékonyabban, azaz a tantárgy jellemző tulajdonsága, hogy aktív tanulói tevékenységen alapul.

A tantárgy fontos célja, hogy a tanulók az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti műalkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét. A tantárgy kulcsszerepet játszik a tanulók érzelmi fejlesztésében, mely az őket körülvevő világhoz való pozitív érzelmi viszonyulásuk kialakításának fontos eszköze. Ennek eredményeként elérendő cél, hogy a tanulók a magyar kultúrára büszkék legyenek, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez. További fontos cél, hogy a tanulók ismerjék meg az európai és egyetemes vizuális kultúra legjelentősebb képzőművészeti és építészeti alkotásait, alakuljon ki bennük érdeklődés a vizuális jellegű művészetek iránt. Váljanak nyitottá a régmúlt korok, illetve az őket körülvevő XXI. század művészeti jelenségek befogadására.

Fontos cél továbbá a minél szélesebb körű anyaghasználat, az alkotó tevékenységen keresztül a kéz finommotorikájának fejlesztése, a változatos médiumok és megközelítési módok alkalmazása, a vizuális médiumok közötti átjárhatóság és a művészi gondolkodás szabadságának a kialakítása. Mindez segíti a tanulók tájékozódását az őket érő nagy mennyiségű vizuális információ feldolgozásában, szelektálásában, s végül majd az önálló, mérlegelni képes szemlélet kialakításában. Jelen korunk jellemző képkészítési lehetőségeit is figyelembe véve további cél a vizuális kommunikáció digitális kultúrához is köthető mindennapi formáinak, illetve az épített környezet és a tárgyi világnak a vizsgálata, valamint a környezetalakítás tudatosságának fejlesztése.

A vizuális nevelés kiemelt feladatának tekintik a kreativitás fejlesztését, mely a vizuális problémamegoldás folyamatában fejleszthető és gyakorolható. A tanulók kreativitása az örömteli, kísérletező, az élményekben gazdag, alkotó tevékenység közben bontakozhat és teljesebbé válhat, mely mind az egyén, mind pedig a közösség alkotó energiáinak a motorja lehet. Lényeges elem mindezekben a motiváció kialakítása az önmagát folytonosan építő, alkotói magatartás megteremtésére és a folyamatos önművelésre. Ezzel összefüggésben fontos a tanulók önértékelésének és önismeretének fejlesztése, a mérlegelő szemlélet kialakítása, amelynek az önálló és a társakkal együttműködő gyakorlati feladatmegoldásokban kell megjelennie és működnie a tanulók fejlesztése során. A vizuális nevelés a tanulók személyiségfejlesztésének rendkívül fontos eleme, hiszen az itt alkalmazott tevékenységekre jellemző alkotva tanulás érzelmeket gazdagító, empátiát, intuíciót és minőségérzékletet, valamint önmagukkal szembeni igényességet kialakító hatása működik.

A vizuális kultúra (rajz, kézművesség) tantárgy közvetlen célja az alkotás öröme, az önmegvalósítás, a felszabadultság kialakítása a tanulóknak a környező világ vizuális sokfélesége és az emberi alkotások iránti érdeklődés felkeltésével a kézműves és művészi jellegű alkotások létrehozására során.

A vizuális kultúra célja egyrészt az ízlés, képzelőerő, önkifejezés képességének kialakítása a forma-, szín-, ritmusérzék kibontakoztatásával, a mozgáskoordináció, a figyelem, emlékezet és a kooperativitás fejlesztésével, másrészt az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanulók hozzásegítése a látható világ értelmezéséhez, a szépség esztétikai élményének élvezetéhez.

A vizuális kultúra tantárgy a Nat és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei által megjelölt nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítására a művészet és önkifejezés eszközeivel indirekt módon és integráltan kínál lehetőséget. Az erkölcsi nevelés terén kitartásra és erőfeszítésre tanít a feladatok végrehajtásában, az alkotások eszmei tartalmának értelmezésével és kifejezésével. A magyar alkotók, népi kézműves- és iparművészek munkáinak megismerése és értékelése révén nemzeti azonosságtudatra ébreszti a tanulókat. Az önismeret és társas kultúra fejlesztésére alkalmat kínálnak a gyermekmunkákból akár tanórai, akár intézményi szinten szervezett kiállítások, amelyek

során lehetőség nyílik a pedagógusi értékeléssel párhuzamosan történő önértékelésre és társértékelésre. A lelki egészség megőrzése, illetve annak helyreállítása, az érzelmi intelligencia fejlesztése különösen fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében. Az érzelmi nevelés számos aspektusát foglalja magában a művelődési anyag a saját, a társak és a képzőművészek alkotásainak révén. A természeti témák alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megővására való törekvés és a minden élő iránti tisztelet kialakítására.

A kiemelt fejlesztési feladatok közé tartozik a tanulók megismerő és befogadó képességének fejlesztése a közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozásával, az ismeretszerzés, a tanulás, a térbeli tájékozódás és a kommunikációs képességek közvetítésével. Kreativitásuk, alkotóképességük és művészeti-esztétikai befogadó képességük élénkítése során fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk is. Az önismeret, önértékelés, önszabályozás magasabb fejlettségi szintre emelésére szintén jó alkalmat kínálnak a rajzórák, foglalkozások.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a műveltségi terület lehetőségeket kínál a tehetség kibontakoztatására is. A gyakorlati, manipulációs tevékenységek élményszerűségükkel segítik az ismeretek elmélyítését és serkentik a tanulók kreativitását.

A sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók nevelésének-oktatásának valamennyi momentumát átszövi a rehabilitációs-rehabilitációs tevékenység. A képzelet, kifejezőképesség, kreativitás fejlesztésére egyik legalkalmasabb színtér a művészetek műveltségterület. A rajz, a kézművesség és a médiaismeret tantárgyként és szabadidős foglalkozásként egyaránt változatos és széleskörű lehetőségeket kínál a figyelemkoncentráció, a tartós és szándékos figyelem és emlékezet fejlesztésére, a tevékenységek kitartó végzésének megvalósítására, a feladattartás erősítésére.

A képzőművészeti alkotások esztétikai élményt adóan támogatják a megfigyelő- és elemzőképesség megalapozását, valamint az esztétikai érzékenység készségeinek fejlesztését. A téri, időbeli tájékozódás fejlesztése a tanulók művészeti befogadó és alkotó tevékenységeinek során egyaránt megvalósul. A kommunikációs képességek, az élmények, benyomások megfogalmazásának, kifejezésének képessége szóban és ábrázolásban egyaránt fontos rehabilitációs feladat. A finommotorika és a célszerű, tudatos eszközhasználat fejlesztése egyben a cselekvéses tanulás, ismeretszerzés eszközéül is szolgál.

A tanulók felelősségérzetének kialakítása, megerősítése maguk és környezetük iránt szociális kompetenciáik, erkölcsi tartásuk egyik legfontosabb komponense, tehát kiemelt rehabilitációs feladat. Az egyéni vagy közös alkotás örömeinek felfedezése, megélése motivációs élményként segíti az okozati összefüggések, következmények felismerését, következtetések levonását, vagyis a kauzális gondolkodást.

Az önismeret, önértékelés, a társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, kapcsolatteremtő és együttműködési képesség alapját képezik a tanuláshoz és a későbbi munkavégzésnek, a harmonikus, élhető felnőttkor megteremtésének.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók ismeretelsajátítási folyamataiban az egyénre szabott motiváción kívül jelentős szerephez jut a motoros tanulás, a tevékenységbe ágyazott kognitív fejlesztés. A különféle materiákkal, eszközökkel végzett tevékenységek során szerzett mozgásos és kognitív tapasztalatok transzfer hatásként érvényre juthatnak a közismereti tantárgyaknál is. A vizuális kultúra tantárgy alkalmat kínál az enyhe értelmi fogyatékos tanulók tehetséggondozására, amellyel pozitív énképüket, társadalmi integrációjukat erősíti és támogatja a társadalmi esélyegyenlőség megvalósításait.

A tanulók kulcskompetenciájának fejlesztését sokoldalúan szolgálhatja direkt és indirekt módon a vizuális kultúra tantárgy. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára elengedhetetlen a sok érzékszervi tapasztalat, a megfigyelések sokszínűsége és a manipulatív tevékenységekre épülő ismeretgazdagítás. A kreativitás, kíváncsiság, divergens gondolkodás, eredeti látásmód és alkotókedv nem intelligenciafüggő, ezért a tanítványok sikeresek lehetnek e területen. A kommunikáció terén a beszédértés és a beszédprodukció fejlesztését kiemelt feladatként említi az Irányelv. A tantárgy számos lehetőséget teremt a beszélgetésre, az érzelmek, gondolatok kifejezésére, véleménynyilvánításra,

az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazására a közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban.

Vizuális kultúra 1–2. évfolyam

A vizuális kultúra elsődleges célja kisiskolás korban, hogy a gyermeki alkotási vágyra és játékos kedvre alapozva átvezetést képezzen az óvodai nevelési fázisból az iskola világába, fejlesztve a hatékony tanuláshoz szükséges képességek kialakítását, megerősítését. A közös gyermeki alkotások során fejlődik a tanulók kommunikációs és kooperációs, reális ön- és társértékelési képessége.

Cselekvéses-tapasztalati tudásokhoz jutva értékelik és óvják a természeti és az épített környezet értékeit, felszabadultságot és örömet jelent azok szépsége, esztétikuma. Ha örömet lelik az alkotás folyamatában és alkotásaik eredményében, erősödik pozitív énképük.

A tanórákon az erkölcsi nevelés a saját munkáért, a közös alkotásért vállalt felelősség, valamint az önfegyelem gyakorlásaként valósulhat meg. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését, az önbizalom erősítését szolgálhatják a tanulói alkotások ön- és társértékelő mozzanatai.

A tanulói alkotások kivitelezése során az anyagokkal való környezettudatos gazdálkodásra és a szűkebb környezet esztétikus, rendezett kialakítására és fenntartására nyílhat alkalom.

Heti / éves óraszám:

3. évfolyam 2 óra / 72 óra

4. évfolyam 2 óra / 72 óra

Témakör / óraszám - évfolyam	1.	2.
Vizuális nyelv és technikák	18	17
Kifejezés, képzőművészet	17	18
Vizuális kommunikáció	15	15
Tárgy- és környezetkultúra	22	22
Éves óraszám:	72	72

1. évfolyam

Témakör	1. Vizuális nyelv és technikák	Javasolt óraszám: 18 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, környezeti relációkban való megértése és azok felhasználása az alkotótevékenység során, a tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagodása érdekében.</p> <p>Közös alkotásokban a kooperativitás kialakítása</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: lendületes mozgással formaalkotási képesség; kompozíciós képesség (egyensúly); formaérzék; formalátás; formaalkotás és összehasonlítás képessége; vizuális ritmus képzésének képessége; tárkészítés képessége; mozgásemlékezet; mozgásfantázia; élménykifejezés képessége.</p>	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
1.1 A vonal, mint formaképző elem. 1.2. A folt; A folt keletkezése. A folt változtathatósága. 1.3. A szín; Szín, színritmusok alapszínekkel.	<p>A vizuális nyelv alapvető elemeinek használata és megkülönböztetése.</p> <p>Képi elemek komponált megjelenítése.</p> <p>Legalább két grafikai és színes technika alkalmazása.</p>	
Fogalmak	<p>Álló egyenes, fekvő egyenes, kréta, ecset, lendületes kézmozgás, ferde egyenes, hullámvonal, körvonal, ismétlődés, folt, szín, szétfolyás, összefolyás, keveredés, foltforma, színezés, egyenletes, ugyanolyan, kék-sárga, piros, vízfesték, tempera, papírtépés, színes papír, ragasztó, könyvjelző, gyufásdoboz, krepp papír, papírszalag, papírcsík, gyertya, álló és fekvő nyolcas, zöld, narancssárga, lila,</p>	

Témakör	2. Kifejezés, képzőművészet	Javasolt óraszám: 17óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: képzeteket felidéző ábrázolási képesség; kompozíciós képesség; formaérzék; képalkotó képesség; képolvasási képesség; ábrázolási képesség – tárgyi megfeleltetés képessége; jelzés szintű térábrázoló képesség; emberábrázolás képessége.</p>	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
Alkotótevékenység 2.1. Hangulatok, élmények Évszakok hangulatának kifejezése. Színhangulat kifejezése – az évszakok jellemző színei. Vonal felhasználása élmény kifejezéséhez. Színhangulat kifejezése foltképzéssel. Hangulat kifejezése ujjnyomással és foltfestéssel.	<p>Alkotótevékenységben: Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan</p>	
Befogadás – alkotás 2.2. Reaktív alkotás, élmények, hatások kifejezése. Művészeti ágak (zene, irodalom legfontosabb megkülönböztető jegyei.	<p>Befogadó tevékenységben: Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal. Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése és összehasonlítása. Esztétikai élmény átélése.</p>	
Fogalmak	<p>Ősz, barna, hangulat, fa, táj, nap, arc, víz, hullámvás, hajó, hal, falevélhullás, szél, faág, falomb, fólia, toll, fotó, kivetítés, írásvetítő, száraz, zörög, avar, fej, test, kéz, láb, kígyó, tekeredés (színek), szomorú, vidám, lassú, gyorsseptember, október, november, havazás, hideg, jeges, hóember, virág, rügy, rózsaszín, piros, fehér.</p>	

Témakör	3. Vizuális kommunikáció	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. Képességfejlesztési fókuszok: ábraolvasás és tulajdonságok felismerésének képessége; képolvasási képesség, képi jelek megértése; vizuális kifejezőképesség</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>Befogadó tevékenység 3.1 Vizuális jelek befogadása, értelmezése Egyszerű jelzések, piktogramok.</p>	<p>Befogadó tevékenységben: Képolvasás. Térbeli irányok jelzése, értelmezése.</p>	
<p>Alkotótevékenység 3.2. Vizuális kommunikáció szerepe a kifejezésben. Tárgyas napirend. Rajzos naprend. Egyszerű piktogramok. Fotók.</p>	<p>Alkotótevékenységben: Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése (elemi szintű jel, napirendi rajz.</p>	
Fogalmak	<p>Fiú-lány, néni-bácsi, hajszín, lányruha, fiúruha, magas-alacsony, gyerek, felnőtt, anya, apa, gyerek, család; Gyere ide! Menj el! jobbra-balra, körbe, föl-le, integrálás, magyarázat, sírás, nevetés, vidám-szomorú, reggel, délelőtt, dél, délután, este, éjjel.</p>	

Témakör	4. Tárgy- és környezetkultúra	Javasolt óraszám: 22 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyainak forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában. Képességfejlesztési fókuszok: vizuális ritmus képzésének képessége; manualitás, finommotorika; tárgykészítési képesség; formaérzékelés – nagyság és minőség meglátása; plasztikus formaalakítás képessége.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>Befogadó tevékenység 4.1. Művészeti környezet 4.2. Élettér – természeti és épített környezet. Befogadás-alkotás. Alkotótevékenység: 4.3. Tárgyak alkotása, díszítése Tárgykészítés természeti formákból. Tárgykészítés agyagból. Tárgykészítés papírból.</p>	<p>Alkotótevékenységben: Egyszerű makett elkészítése. Környezet-átalakítás egyszerű eszközökkel. Egyszerű tárgy elkészítése.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>kisebb-nagyobb, egyforma, teknős, süni, ünnep, névnap, születésnap,</p>	

<p>Összegzett tanulási eredmények az első évfolyam végén</p>	<p>A tanuló képes: az elemi balesetmegelőzési szabályok betartására, a lendületes kézmozgás kivitelezésére, a tantárgy során használatos eszközök megnevezésére és adekvát használatára, a formák megfigyelésére, azok nagyság szerinti rendezésére, egyszerű esztétikus alkotás elkészítésére, bátor kísérletezésre az egész rajzfelület befestéséhez, kitöltéséhez, a tanult vonalak alkalmazásával felismerhető ábra, rajz készítésére, a már begyakorolt technikákkal, kevert technikával alkotás létrehozására, családábrázolás értelmezésére, térbeliségre vonatkozó irányok kézmozdulattal való jelzésére, illetve felismerésére, tudatosan változtatni az alkotás nagyságát, utánzással egyszerű formákat készíteni, saját alkotása feletti öröme.</p>
---	---

2. évfolyam

Témakör	1. Vizuális nyelv és technikák	Javasolt óraszám: 17 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, környezeti relációkban való megértése és azok felhasználása az alkotótevékenység során, a tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagodása érdekében.</p> <p>Közös alkotásokban a kooperativitás fejlesztése.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: lendületes mozgással formaalkotási képesség; kompozíciós képesség (egyensúly); formaérzék; formalátás; formaalkotás és összehasonlítás képessége; vizuális ritmus képzésének képessége; tárkészítés képessége; mozgásemlekezet; mozgásfantázia; élménykifejezés képessége.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>1.1. A vonal mint a mozgás lenyomata tapasztalati értelmezése. A vonal mint a mozgás kifejezője.</p> <p>1.2. Forma és nagyság Forma és nagyság három dimenzióban, térformák. Természeti formák ritmusa. Mesterséges formák megfigyelése.</p> <p>1.3. Síkforma, térforma Szabályos és szabálytalan síkformák. Szabályos és szabálytalan térformák. Sík és térformákból alkotott ritmusok. Formaredukciók.</p>	<p>A vizuális nyelv alapvető elemeinek használata és megkülönböztetése.</p> <p>Képi elemek komponált megjelenítése.</p> <p>Legalább két grafikai és színes technika alkalmazása.</p>	
Fogalmak	egyforma, más alakú, oldal, kisebb, nagyobb, hatalmas, egyik csoport, másik csoport, kövérebb, soványabb, csomagolópapír, selyempapír, álló és fekvő nyolcas, ovális forma, átalakítás, hozzátevés, elvevés, szabályos, szabálytalan.	

Témakör	2. Kifejezés, képzőművészet	Javasolt óraszám: 18 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel.</p> <p>Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, elemi szintű értelmezése.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: képzeteket felidéző ábrázolási képesség; kompozíciós képesség; formaérzék; képalkotó képesség; képolvasási képesség; ábrázolási képesség – tárgyi megfeleltetés képessége; jelzés szintű térábrázoló képesség; emberábrázolás képessége.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>Alkotótevékenység</p> <p>2.1. Hangulatok, élmények Élmény, hangulat kifejezése színnel és formával. Hangulat kifejezése természetes formák felhasználásával.</p>	<p>Alkotótevékenységben:</p> <p>Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, térben és időben.</p> <p>Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal.</p>	

Befogadás – alkotás 2.2. Reaktív alkotás, élmények, hatások kifejezése Művészeti ágak a képzőművészeti ágak, tánc, design) legfontosabb megkülönböztető jegyei.	Befogadó tevékenységben: Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan. Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése természetes formák felhasználásával. Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése és összehasonlítása. Esztétikai élmény átélése.
Fogalmak	Ősz, barna, hangulat, fa, táj, nap, arc, önarckép, víz, hullámváz, hajó, hal, falevél-hullás, szél, faág, falomb, fólia, toll, fotó, kivetítés, írásvetítő, száraz, zörög, avar, fej, test, kéz, láb, kígyó, tekeredés, összemosódás (színek), szomorú, vidám, lassú, gyors, lágy, friss, szeptember, október, november, havazás, hideg, jeges, hideg szín, hóember, virág, rügy, rózsaszín, piros, fehér.

Témakör	3. Vizuális kommunikáció	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. Képességfejlesztési fókuszok: ábraolvasás és tulajdonságok felismerésének képessége; kapcsolatok felismerésének képessége; gesztusok megértésének képessége; mimika megértésének, képen való felismerésének képessége; képolvasási képesség, képi jelek megértése; vizuális kifejezőképesség; érzelmek kifejezésének legegyszerűbb jelzései.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Befogadó tevékenység 3.1 Vizuális jelek befogadása, értelmezése Nonverbális kommunikációs eszközök. A vizuális hatáskeltés eszközei. Technikai képalkotás – fényképezés, videofelvétel, film jelentősége. Egyszerű jelzések, piktogramok.	Befogadó tevékenységben: Képolvasás. Emberi gesztusok értelmezése cselekvéssel. Térbeli irányok jelzése, értelmezése. Emberi gesztusok értelmezése képi jelekből. Arckifejezések értelmezése a valóságban és képen.	
Alkotótevékenység 3.2. Vizuális kommunikáció szerepe a kifejezésben Rajzos naprend. Egyszerű piktogramok. Fotók.	Alkotótevékenységben: Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése (elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz, térkép). Folyamat, mozgás megjelenítése egyszerű eszközökkel (elemi szintű folyamatábra, fázisrajz).	
Fogalmak	Fiú-lány, néni-bácsi, hajsztín, lányruha, fiúruha, magas-alacsony, gyerek, felnőtt, anya, apa, gyerek, család; Gyere ide! Menj el! jobbra-balra, körbe, föl-le, integrálás, magyarázat, sírás, nevetés, vidám-szomorú, reggel, délelőtt, dél, délután, este, éjjel.	

Témakör	4. Tárgy- és környezetkultúra	Javasolt óraszám: 22 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyaitak forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában. A népi tárgykultúra legjellemzőbb tárgyainak megismertetése. Képességfejlesztési fókuszok: vizuális ritmus képzésének képessége; manualitás, finommotorika; tárgykészítési képesség; formaérzékelés – nagyság és minőség meglátása; plasztikus formaalakítás képessége.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>Befogadó tevékenység 4.1. Művészeti környezet Múzeum- és képtárlátogatások, megfigyelések. 4.2. Élettér – természeti és épített környezet Az épített környezet esztétikuma. Az épített környezet védelme. Környezettudatosság.</p> <p>Befogadás-alkotás Reflexiók a látottakról – verbális, saját vizuális megjelenítés.</p> <p>Alkotótevékenység 4.3. Tárgyak alkotása, díszítése Tárgykészítés természeti formákból. Tárgykészítés agyagból. Tárgykészítés papírból. Tárgyak csomagolása, díszcsomagolás.</p>	<p>Alkotótevékenységben: Egyszerű makett elkészítése. Környezet-átalakítás egyszerű eszközökkel. Egyszerű tárgy elkészítése.</p> <p>Befogadó tevékenységben: Közvetlen környezet tárgyainak, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint. Kiállítás, múzeumlátogatások, reflexiók a látottakra közvetlen tapasztalatok alapján. A legfontosabb nemzeti szimbólumok felismerése (nemzeti színek, címer, országzászló, Országház, Szent Korona).</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fűzés, damil, cérna, csomó, agyag, kiégetés, gyúrható, gömbölyítés, golyó, gyöngy, spárga, bőrszív, sodrás, agyaghurka, Anyák Napja, csomagolás, selyempapír.	

<p>Összegzett tanulási eredmények a második évfolyam végén</p>	<p>A tanuló képes: az elemi balesetmegelőzési szabályok betartására, a lendületes kézmozgás kivitelezésére, a tantárgy során használatos eszközök megnevezésére és adekvát használatára, a formák megfigyelésére, azok nagyság szerinti rendezésére, egyszerű esztétikus alkotás elkészítésére, bátor kísérletezésre az egész rajzfelület befestéséhez, kitöltéséhez, a tanult vonalak alkalmazásával felismerhető ábra, rajz készítésére, a már begyakorolt technikákkal, kevert technikával alkotás létrehozására, társaival való kooperációra a közös alkotás során, családábrázolás értelmezésére, egyszerű gesztusok megértésére és reprodukciójára, térbeliségre vonatkozó irányok kézmozdulattal való jelzésére, illetve felismerésére, munkaterületét tisztán tartva, használható tárgyat készíteni, tudatosan változtatni az alkotás nagyságát, utánzással egyszerű formákat készíteni, esztétikusan becsomagolni egy egyszerű formájú tárgyat, saját alkotása feletti öröme.</p>
---	---

3–4. évfolyam

A tantárgy sajátos fejlesztési célja, hogy a vizuális kultúra tantárgy élményt adóan járuljon hozzá a tanulási képességek intenzív fejlesztéséhez, a sérülésből eredő hátrányok leküzdéséhez, kreativitásra, aktivitásra ösztönözve az enyhe értelmi fogyatékos kisiskolásokat. Az egyéni vagy közös alkotótevékenység elősegíti a kisgyermek személyiségének pozitív változásait, énképük pozitív megerősítését, kiváltképp az önismeret és a társas kultúra, valamint az esztétikai-művészeti tudatosság kialakítása tekintetében.

A vizuális kultúra tantárgy természetes módon kínál alkalmakat az individualizációs eljárásoknak akár terápiás, akár tehetséggondozási céllal.

A tantárgy szerepe a fejlesztési területekben és a kulcskompetenciákban, hogy megvalósuljon az erkölcsi nevelés, a saját munkáért, a közös alkotásért vállalt felelősség, valamint az önfegyelem gyakorlása során.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését, az önbizalom erősítését szolgálhatják a tanulói alkotások ön- és társértékelő mozzanatai.

A tanulói alkotások kivitelezése során az anyagokkal való környezettudatos gazdálkodásra és a szűkebb környezet esztétikus, rendezett kialakítására és fenntartására nyílhat alkalom.

Heti / éves óraszám:

3. évfolyam 2 óra / 72 óra

4. évfolyam 2 óra / 72 óra

Témakör / óraszám - évfolyam	3.	4.
Vizuális nyelv és technikák	22	17
Kifejezés, képzőművészet	20	18
Vizuális kommunikáció	10	15
Tárgy- és környezetkultúra	20	22
Éves óraszám:	72	72

3. évfolyam

Témakör	1. Vizuális nyelv és technikák	Javasolt óraszám: 22 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, környezeti relációkban való biztos értése, felhasználásuk az alkotótevékenység során.</p> <p>A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközrendszerével.</p> <p>A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: érzelmek (egyszerű kivitelezésű) grafikus kifejezésének képessége; elhagyás és kiemelés képessége; forma- és színek kompozíciós képesség; vizuális ritmus létrehozásának képessége; alakítási készség; formaérzék</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>A vonal</p> <p>A vonal, mint érzelem, indulat kifejezője.</p> <p>A vonal, mint a folt határa</p> <p>A folt; Folt létrehozása különféle technikákkal. Foltképzés ceruzával.</p> <p>A szín; Színkeverés. Színritmusok.</p> <p>Forma- és színek kompozíciók létrehozása adott formákból.</p> <p>Reprodukció, sokszorosítás.</p> <p>Síkforma, térforma.</p>	<p>Érzelmek kifejezése vonalak segítségével.</p> <p>Kontúr, behatárolás alkalmazása.</p> <p>Folt létrehozása színkeveréssel.</p> <p>Alapszínek tudatos alkalmazása.</p> <p>Másolás és leképezés.</p> <p>Színezés vonalhatárok betartásával.</p>	
Fogalmak	Lágy, kemény, kellemes, erőteljes, rajzszen, folthatár, elválasztás, összekötés, átfestés, alapszín,	

Témakör	2. Kifejezés, képzőművészet	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel.</p> <p>Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése képességének fejlesztése.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: képalkotó képesség; kompozíciós képesség; készségszintű eszközhasználat; képolvasási képesség; emberábrázolás képessége.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>Alkotótevékenység</p> <p>2.1. Hangulatok kifejezése Évszakok hangulatának kifejezése. Színhangulat kifejezése – az évszakok jellemző színei. Élmény, hangulat kifejezése színnel és formával. Befogadás</p> <p>2.2. Emberi kapcsolatok különféle ábrázolásainak megélése Befogadás – alkotás</p> <p>2.3. Saját élmények interpretációi Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése festéssel, montázssal. Emberi kapcsolatok kifejezése vizuális eszközökkel. Érzelmeik kifejezése színekkel – víz-alapú festéssel.</p>	<p>Alkotótevékenységben: Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, saját élmény szintjén tetszőleges interpretációban. Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal.</p> <p>Befogadó tevékenységben: Élethű és műalkotások megfigyelése. Emberi kapcsolatok vizuális kifejezését ábrázoló művek megfigyelése. Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése és összehasonlítása. Esztétikai élmény átélése.</p>	
Fogalmak	Hegy, domb, völgy, kocsi, vonat, szeretet, testvéri szeretet, csecsemő, kapcsolat, mozdulat, öröm, boldogság, ködös, elmosódott, hideg szín, meleg szín.	

Témakör	3. Vizuális kommunikáció	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása.</p> <p>Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása.</p> <p>Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása.</p> <p>Térlátás fejlesztése.</p> <p>Rekonstrukciós képesség fejlesztése.</p> <p>Analízis-szintézis gondolkodási műveleteinek fejlesztése.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: ábraolvasás és tulajdonságok felismerésének képessége; képolvasási képesség, képi jelek megértése; reklámok kritikus szemlélete.</p>	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>Befogadó tevékenység</p> <p>3.1. Vizuális jelek értelmezése, „olvasása”. Képolvasás.</p> <p>Egyszerű jelzések, piktogramok plakátok. Befogadó-alkotó tevékenység</p> <p>3.2. Megfigyelés utáni alkotás, formaredukció, alkotótevékenység.</p> <p>3.3. Vizuális közlések, jelzések tanulói alkotásokban</p> <p>Rajzos napirend. Egyszerű piktogramok. Plakát.</p>	<p>Alkotótevékenységben:</p> <p>Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése (elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz, térkép).</p> <p>Befogadó-alkotó tevékenység:</p> <p>Befogadó tevékenységben:</p> <p>Képolvasás.</p> <p>Egyszerű jelzések, piktogramok megértése.</p> <p>Plakátok értelmezése.</p>
Fogalmak	plakát, felismerhető, sorrend, üzenet, reklám, lényeg, meggyőzés, rábeszélés.

Témakör	4. Tárgy- és környezetkultúra	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében.</p> <p>Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében.</p> <p>Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása.</p> <p>Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: manualitás, finommotorika; tárgykészítési képesség; formaérzékelés – nagyság és minőség meglátása; plasztikus formaalakítás képessége; esztétikum iránti fogékonyság; tiszta munkaterület iránti igény.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>Befogadó tevékenység</p> <p>4.1. Irányított megfigyelés – a környezet tárgyai esztétikum forma funkció anyag szín, hangulat stb.</p> <p>Alkotótevékenység</p> <p>4.2. Tárgyak készítése</p> <p>Egyszerű tárgyak készítése.</p> <p>Tárgykészítés agyagból.</p> <p>Gömbölyded és szögletes tárgyak készítése.</p> <p>Sablonhasználat.</p>	<p>Alkotótevékenységben:</p> <p>Egyszerű tárgyak készítése az otthon és az iskola világából (pl.: tolltartó: henger bevonása színes papírral).</p> <p>Tárgykészítés papírból – tároló dobozok, henger- és hasábformák.</p> <p>Tárgykészítés agyagból – edények formába nyomkodással történő alakítása.</p> <p>Agyagedény díszítése pecsételéssel.</p> <p>Gömbölyded és szögletes tárgyak készítése agyagból – tál hurok díszítéssel.</p> <p>Sablon használata a tárgyak készítésénél.</p> <p>Környezet átalakítása egyszerű eszközökkel.</p> <p>Elemi szintű, gyakorlati alapú anyagismeret szerzése: papír, fa, agyag.</p> <p>Törekvés ízléses díszítésre.</p> <p>Befogadó tevékenységben:</p> <p>Közvetlen környezet tárgyainak, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint.</p> <p>Tárgyak és funkciók megismerése.</p>	
Fogalmak	Henger, beborítás, használati tárgy, forma, sablon, elsimítás, mintázófa, réteg, karcolás, felező hajtás, átlós hajtás.	

**Összegzett tanulási
eredmények harmadik
évfolyam végén**

A tanuló képes:
az elemi baleset-megelőzési szabályok betartására,
a tantárgy során használatos eszközök adekvát használatára,
az esztétikus, tiszta környezet igényére és fenntartására,
a szabályos ismétlődés megfigyelésére, ritmus képzésére tárgyak egy tulaj-
donságának változtatásával segítséggel,
forma- és színritmus létrehozására,
egyszerű, esztétikus alkotás elkészítésére,
társaival együttműködve nagyméretű alkotás készítésére segítséggel,
képen látható dolgok megnevezésére,
egyszerű jelenetábrák megértésére,
a plakátok, reklámok elemi kritikájára kérdések alapján,
saját alkotása feletti öröme.

4. évfolyam

Témakör	1. Vizuális nyelv és technikák	Javasolt óraszám: 22 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, környezeti relációkban való biztos értése, felhasználásuk az alkotótevékenység során.</p> <p>A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközrendszerével.</p> <p>A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: érzelmek (egyszerű kivitelezésű) grafikus kifejezésének képessége; elhagyás és kiemelés képessége; forma- és színkompozíciós képesség; vizuális ritmus létrehozásának képessége; alakítási készség; formaérzék; alak-háttér, gestalt-látás; téralakítás képessége.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>A vonal. A folt. A szín. Reprodukció, sokszorosítás.</p> <p>Sokszorosítás nyomtatással. A nyomtatás dekoratív felhasználása.</p> <p>Természeti anyagok felhasználásával vizuális ritmusok létrehozása.</p> <p>Síkforma, térforma:</p> <p>A vonal, mint a síkforma körvonala.</p> <p>A folt, mint a térforma árnyéka.</p> <p>Pozitív-negatív forma.</p> <p>Kompozíciók forgásformákból.</p> <p>Változatos ritmikus térfelületek létrehozása különféle anyagokkal és technikákkal. Egyszerű tér kialakítása – pl. dobozból bababház.</p>	<p>Kontúr, behatárolás alkalmazása.</p> <p>Alapszínek tudatos alkalmazása.</p> <p>Másolás és leképezés.</p> <p>Színezés vonalhatárok betartásával.</p> <p>Sokszorosítási technikák alkalmazása.</p> <p>Tárgykészítési technikák alkalmazása.</p> <p>Sík- és térformák megfigyelése.</p> <p>Sík- és térformák gyakorlati szempontú differenciálása.</p> <p>A forgásformák (henger) létrehozása, megfigyelése tapasztalati úton.</p> <p>A felület fogalmának tisztázása szemléleti-tapasztalati úton.</p>	
Fogalmak	<p>átmásolás, átlátszó, egész forma, részforma, krumplinyomás, dugónyomás, szerkezet, levélerezet, kerek, gömbölyű, gömbölyded, árnyék, henger, felület, fényforrás, megvilágítás, háttér, szerkezet.</p>	

Témakör	2. Kifejezés, képzőművészet	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel.</p> <p>Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése képességének fejlesztése.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: képalkotó képesség; kompozíciós képesség; készségszintű eszközhasználat; képolvasási képesség; jelzésszintű térábrázoló képesség; emberábrázolás képessége.</p>	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>Alkotótevékenység</p> <p>2.1. Hangulatok kifejezése Évszakok hangulatának kifejezése. Színhangulat kifejezése – az évszakok jellemző színei. Színhangulat kifejezése foltképzéssel. Díszletfestés bábelőadáshoz. Fekete-fehér színek alkalmazása a hangulatfestésben. Befogadás</p> <p>2.2. Emberi kapcsolatok különféle ábrázolásainak megélése Művészeti ágak (zene, irodalom, a képzőművészeti ágak, tánc, design legfontosabb megkülönböztető jegyei) Befogadás – alkotás</p> <p>2.3. Saját élmények interpretációi Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan. Érzelmek kifejezése fantáziakép és bábfigurák készítésével háztartási hulladékokból. Emberi kapcsolatok kifejezése vizuális eszközökkel. Érzelmek kifejezése színekkel – vi- zes alapú festéssel.</p>	<p>Alkotótevékenységben: Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, térben és időben – saját élmény szintjén tetszőleges interpretációban. Polarítások érzékeltetése fekete és fehér színnel. Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal.</p> <p>Befogadó tevékenységben: Élethű és absztrakt ábrázolású műalkotások megfigyelése. Emberi kapcsolatok vizuális kifejezését ábrázoló művek megfigyelése. Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése és összehasonlítása. Esztétikai élmény átélése.</p>
Fogalmak	Hegy, domb, völgy, kocsi, vonat, szeretet, testvéri szeretet, csecsemő, kapcsolat, mozdulat, öröm, boldogság, ködös, elmosódott, hideg szín, meleg szín.

Témakör	3. Vizuális kommunikáció	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. Térlátás fejlesztése. Rekonstrukciós képesség fejlesztése. Analízis-szintézis gondolkodási műveleteinek fejlesztése. Képességfejlesztési fókuszok: ábraolvasás és tulajdonságok felismerésének képessége; képolvasási képesség, képi jelek megértése; reklámok kritikus szemlélete.</p>	

Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>Befogadó tevékenység 3.1. Vizuális jelek értelmezése, „olvasása” Képolvasás. Mértani tárgyak egy nézete (pl. kocka – négyzet). Mértani tárgyak két nézete (pl: hasáb, henger). Egyszerű jelzések, piktogramok plakátok.</p> <p>Befogadó-alkotó tevékenység 3.2. Megfigyelés utáni alkotás, formaredukció Tárgyak nézetei.</p> <p>Alkotótevékenység 3.3. Vizuális közlések, jelzések tanulói alkotásokban Egyszerű piktogramok. Plakát.</p>		<p>Alkotótevékenységben: Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése (elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz, térkép).</p> <p>Befogadó-alkotó tevékenység: Tárgyak felismerése és jelzése egy nézet alapján. Tárgyak legjellemzőbb nézeteinek megfigyelése, lerajzolása egy nézet alapján.</p> <p>Befogadó tevékenységben: Képolvasás. Mértani tárgyak felismerése egy nézetük alapján (például: kocka – négyzet). Mértani tárgyak felismerése két nézetük alapján (pl: hasáb, henger). Egyszerű jelzések, piktogramok megértése. Plakátok értelmezése.</p>
Fogalmak	Alaprajz, plakát, felismerhető, nézet (felülnézet, oldalnézet), sorrend, üzenet, reklám, lényeg, meggyőzés, rábeszélés.	

Témakör	4. Tárgy- és környezetkultúra	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában. Képességfejlesztési fókuszok: manualitás, finommotorika; tárgykészítési képesség; formaészlelés – nagyság és minőség meglátása; plasztikus formaalakítás képessége; esztétikum iránti fogékonyság; tiszta munkaterület iránti igény.</p>	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>Befogadó tevékenység 4.1. Irányított megfigyelés – a környezet tárgyai esztétikum forma funkció anyag szín, hangulat stb.</p> <p>Alkotótevékenység 4.2. Tárgyak készítése Egyszerű tárgyak készítése. Tárgykészítés agyagból. Gömbölyded és szögletes tárgyak készítése. Sablonhasználat.</p>		<p>Alkotótevékenységben: Egyszerű tárgyak készítése az otthon és az iskola világából (pl.: tolltartó: henger bevonása színes papírral). Tárgykészítés papírból – tároló dobozok, henger- és hasábformák. Tárgykészítés agyagból – edények formába nyomkodással történő alakítása. Agyagedény díszítése pecsételéssel. Gömbölyded és szögletes tárgyak készítése agyagból – tál hurkás díszítéssel. Sablon használata a tárgyak készítésénél. Környezet átalakítása egyszerű eszközökkel. Elemi szintű, gyakorlati alapú anyagismeret szerzése: papír, fa, agyag. Törekvés ízléses díszítésre.</p> <p>Befogadó tevékenységben: Közvetlen környezet tárgyainak, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint. Tárgyak és funkciók megismerése.</p>
Fogalmak	Henger, beborítás, használati tárgy, forma, sablon, elsimítás, mintázófa, réteg, karcolás, felező hajtás, átlós hajtás.	

<p>Összegzett tanulási eredmények a ne- gyedik évfolyam vé- gén</p>	<p>A tanuló képes: az elemi baleset-megelőzési szabályok betartására, a tantárgy során használatos eszközök adekvát használatára, az esztétikus, tiszta környezet igényére és fenntartására, a szabályos ismétlődés megfigyelésére, ritmus képzésére tárgyak egy tulaj- donságának változtatásával, forma- és színritmus létrehozására, egyszerű, esztétikus alkotás elkészítésére, társaival együttműködve nagyméretű alkotás készítésére, képen látható dolgok megnevezésére, egyszerű jelenetábrák megértésére, a plakátok, reklámok elemi kritikájára, saját alkotása feletti öröme.</p>
--	--

Digitális kultúra

3-4. évfolyam

Heti / éves óraszám:

3. évfolyam 1 óra / 36 óra

4. évfolyam 1 óra / 36 óra

Az információs társadalom, a digitális kor olyan lehetőségekkel és kihívásokkal jár együtt, melyek alapjaiban változtatják meg a tanulási környezetet, a tudásépítés színtereit, lehetőségeit és módszereit, valamint a tanító szerepét is más megvilágításba helyezik. A tanulás-tanítás egyik célja, hogy a korábban megszerzett alapkészségek mellett a digitális kompetenciák is beépüljenek a tanulók tudásrendszerébe. Az adott életkori szakaszban fontos feladat az is, hogy azok a tanulók is részesüljenek a fejlesztésből, akik otthoni körülményeik miatt még nem kerültek kapcsolatba a digitális környezettel, eszközökkel, lehetőségekkel.

A tantárgy tanítása során a fókusz arra helyeződik, hogy az enyhe értelmi fogyatékos tanulót egyéni képességeinek figyelembevételével, az életvitele alakításához szükséges információkhoz és azok alkalmazásához tudjuk hozzásegíteni, továbbá olyan praktikus készségek, képességek fejlesztésére, amelyek a tárgyi ismeretszerzés mellett a tudás mindenkori frissítésének, ezzel az élethosszig tartó tanuláshoz a feltételei. A nevelési-oktatási folyamatban a tanulók alapvető ismereteket szereznek az információs technológiákról, az információszerezés jogi és etikai szabályairól.

A tantárgy feladata a tanulók motiválása, érdeklődésük felkeltése és a tantárgy iránti pozitív attitűd kialakítása változatos tevékenységekkel, tapasztalati úton. A tanulók a közvetlen környezet jeleit, üzenettartalmát értelmezve és megjelenítve jutnak el az információszerezés, feldolgozás, tárolás és átadás technikáinak elsajátításához – mindvégig a gyermeki kíváncsiságra építve. A tanulók tevékenységek és a tapasztalatok megosztása és megbeszélése során jutnak el a hétköznapi algoritmusokban előforduló adatok olvasásához, rendezéséhez.

A digitálisadatbázis-rendszerek és az oktatóprogramok célirányos használata során az önértékelési képességeik fejlődnek, a társak munkájának értékelése során a kulturált véleményformálás gyakorlására nyílik lehetőség, a tanulók készségeket szereznek az együttműködés megvalósításához és az egymás iránti tolerancia kialakulásához. A tantárgy fókuszál a könyvtárhasználat megismertetésére, a különböző médiumok elérésére, a tanuláshoz és közhasznú tájékozódáshoz szükséges ismeretanyag szelekciójára és feldolgozásának lehetőségeire. Figyelmet fordít az öncélú és túlzott informatikai eszközhasználat egészségkárosító, személyiségromboló hatásának elemzésére, a veszélyek felismertetésére.

A tantárgyat tanítónak az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése során a legfőbb feladata az információs és kommunikációs kultúra alapjainak közvetítése a gyermekek felé. Az IKT-eszközök széleskörű ismerete, használni tudása motiválja és képessé teszi a tanulót az önálló ismeretszerzésre a közös és az egyéni munkában egyaránt. Az IKT-eszközök használata közben fejlődik a tanulók verbális, nonverbális és elektronikus kommunikációs képessége. A kommunikációval szoros kapcsolatban gyakorolhatja a beszédértést, az „élőbeszéd”, az „írott beszéd” formáit.

A digitális kultúra tanulása során előforduló idegen szavak helyes kiejtése és tartalmának megértése során fejlődik figyelme, hallási észlelése, emlékezete, bővül szókincse. A funkcionális képességek fejlesztése mellett a matematikai, gondolkodási kompetenciák közül a problémamegoldó gondolkodás, algoritmizálás, szabálytudat fejleszhető és gyakoroltatható.

A digitális kultúra tantárgy sajátos fejlesztési célja e szakaszban elsősorban a sérült megismerési képességek korrigálása. Annak ki- és felhasználása, hogy a tantárgy kiválóan alkalmas a percepció hibák kialakulásának megelőzésére, a szerialitás, a finommotorikai készségek fejlesztésére, az emlékezet sérülésének kompenzálására. A tantárgyi fejlesztés során az alsó tagozatban történik a tanulók intellektuális kompetenciáinak, algoritmizáló és tervező készségének, valamint problémamegoldó gondolkodásának alapozása, a megfigyelő, analizáló, rendszerező képességük fejlesztése.

Javasolt óraszámok:

Témakör / óraszám - évfolyam	3.	4.
Digitális eszközök használata	4	4
Alkalmazói ismeretek	7	7
Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel	15	15
Infokommunikáció, információs társadalom	6	6
Könyvtári technikák	4	4
Éves óraszám:	36	36

3. évfolyam

Témakör	1. Digitális eszközök használata	Javasolt óraszám: 4 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Érdeklődés felkeltése a tantárgy iránt. A használt alkalmazások kezelésének megismertetése. Alapszintű jártasság kialakítása az adott informatikai eszközök kezelésében. A tanulók informatikai szemléletének alapozása. Életkornak megfelelő játékok, oktató és fejlesztő programok használata. Szem- és kézkoordináció, iránytartás, finommotorika, taktilis, vizuális, akusztikus észlelés, perceptív, fogalomalkotó-, analógiás gondolkodás, kommunikációs készség, szándékos figyelem fejlesztése.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek Interaktív kapcsolattartás eszközei. Alapvető digitális eszközök. Balesetvédelmi és egészségügyi előírások. Használt alapfogalmak. A számítógép részei és működtetésük: egér funkciói, billentyűzet funkciói, főbb részei. Ismert „felhasználóbarát” készségfejlesztő, játék-, didaktikai célú szoftverek.</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek A számítógép részeinek (gépház, képernyő, billentyűzet, egér) megismerése. Ismerkedés a számítógépek használatának balesetvédelmi és egészségügyi előírásaival, a számítógépek üzemeltetési rendjével. Az információ fogalmának megismerése befogadása Egér használata: húzás és kattintás. Ismerkedés a betű- és számbillentyűkkel. Funkcióbillentyűk megismerése: enter és iránybillentyűk (kurzorvezérlők) Adott informatikai eszközök kezelésének megismerése. A megismert alkalmazások indítása és futtatása segítséggel.</p>	
Fogalmak	Számítógép, gépház, képernyő, billentyűzet, egér, program, húzás, kattintás, enter, irány. Elvárás; a fogalmak megismerése.	

Témakör	2. Alkalmazói ismeretek	Javasolt óraszám: 7 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű rajzoló és szövegszerkesztő program megismertetése Vizuális, akusztikus észlelés, érzékelés és a finommotorikai képesség továbbfejlesztése. Perceptív fogalomalkotó, analógiás gondolkodási képesség fejlesztése (minták lekövetése).	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása Egyszerű grafikus és szöveges felület rajzoló- és szövegszerkesztő programokban.	Grafikus felület eszközkészletének megismerése. Ábrák kiszínezése. Személyhez kötődő egyszerű ábrák, rajzok készítése. Kétkezes gépelést tanító program megismerése és folyamatos használata. Multimédiás programokban az egér használata.	
2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés Adatgyűjtés, -értelmezés. Közhasznú információk.	Adatok gyűjtése, értelmezése. Közvetlen környezetben található közhasznú információforrások felfedezése, megismerése segítségével.	

Fogalmak Rajzolóprogram, szövegszerkesztő program, rajzeszköz, szöveg, ábra, információ, adat, irány. Elvárás; a fogalmak megismerése.

Témakör	3. Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az időbeli tájékozódás fejlesztése a mindennapi életben előforduló helyzetek sorrendiségének megfigyelése során. Jelek, szimbólumok értelmezése. Kognitív eljárások kipróbálása a cél eléréséhez, problémamegoldó képesség fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök Információ megjelenési formái: jelek, szimbólumok. Teknőcgrafika, irányjátékok.	Részvétel a tanteremben szervezett irányjátékokban. Mindennapi cselekvések utasítási sorrendjének felsorolása, sorrendbe állítása. Események képsorainak sorba rendezése. Képolvasás és beszéd pontos értelmezése. Spontán szimbolikus kommunikáció gyakorlása. Gyermekek által ismert jelek összegyűjtése. Szimbólumok felfedezése a közvetlen környezetben. Problémamegoldás próbálkozással.	
3.2. Algoritmizálás (és adatmodellelés) Algoritmusok adatai. Adatbázisok	Egyszerű algoritmusok megismerése környezetben számítógépen. Irányok, útvonalak követése egérmozgással. Egyszerű algoritmusok felismerése Adatok gyűjtése, értelmezése, feldolgozása segítségével. Néhány mindennapi adatbázis megismerése segítségével.	
Fogalmak	Szimbólum, jel, napirend, sorrend, adatbázis. Elvárás; a fogalmak megismerése.	

Témakör	4. Infokommunikáció, információs társadalom	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az infokommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik megismertetése. Informatikai szemlélet formázása. Gyermeki alkotó fantázia, tájékozottság fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek Gyermekeknek készített weblapok megismerése.	A számítógépes technika felhasználása információkeresésre, ismeretek szerzésére tanári segítséggel.	
4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák Lehetőségek és kockázatok az infokommunikáció során.	Az alapvető eszközök használatának gyakorlása. Eligazodás a logikai rendben meglévő információforrások között, használatuk megtanulása, szokások elsajátítása.	
4.3. Médiainformatika Iskolai weboldal, blog.	Tájékozottság a gyermekek számára készített legális felületeken. Lehetőleg felnőtt segítségével ismerkedés az iskola weboldalával, blogjával, tartalmának megtekintése.	
4.4. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai A személyes adatok fogalma.	Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban. (Internet, saját számítógép, iskolai szerver.) Válogatás, válogatás magyarázata. Személyes adatok fogalmának megismerése. Közösségi felületek veszélyeinek, szabályainak megismerése, a veszélyek elkerülésének megalapozása. Saját adataik megadása. Információ megbízhatóságának és veszélyeinek megismerése konkrét példákon keresztül.	
4.5. Az e-szolgáltatások szerepe és használata Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások.	Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése; egyszervolt.hu weboldal, sulinet.hu, weboldal megkeresése, mesék, zene, játékok indítása, futtatása.	

Fogalmak Média, elektronikus média, információforrás, weblap (www), weboldal, blog, személyes adat, e-szolgáltatás, internet. Elvárás; a fogalmak megismerése.

Témakör	5. Könyvtári technikák	Javasolt óraszám: 4 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A könyvtár, mint információforrás megismertetése. Könyvtárhasználati műveltség iránti igény felkeltése. Analógiás gondolkodás fejlesztése, szabadpolc használatára ösztönzés.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Könyvtár fogalma, szerkezete – felépítése, szolgáltatásai (hagyományos). Az osztálykönyvtár. Az iskolai könyvtár. A könyvtárhasználat szabályai.	Képességek, képeskönyvek nézegetése. Könyvespolc rendezése az osztályban tanári segítséggel (írók, címek). Tartalomjegyzék értelmezése, használata tanári útmutatás alapján. Látogatás az iskolai könyvtárban. Érdeklődésnek, életkori sajátosságnak megfelelő könyv kiválasztása. Tájékozódás a betűrendben tanári segítséggel. Könyvtári viselkedés alapszabályainak megismerése, törekvés a betartására.	
Fogalmak	Könyvtár, tartalomjegyzék, szabadpolc, szerző, író, könyvcím, ábécé, betűrend, betűrendes keresés. Elvárás; a fogalmak megismerése.	

<p>Összegzett tanulási eredmények a harmadik évfolyam végén</p>	<p>A számítógép fő részeinek ismerete, a billentyűzet és az egér tanult funkcióinak ismerete, segítséggel használata, „kommunikálás” a számítógéppel. A tanult informatikai alapfogalmak értése, használata. A sérült informatikai funkciók felismerése. Egyszerű grafikus és szöveges felület megismerése, segítséggel használata. Próbálkozás a grafikus önkifejezésben. A szépség és összhang megfigyelése a rajzos modellekben. Motiváció elősegítése a közhasznú információk gyűjtésében. Cselekvések sorrendiségének felismerése, kifejezése, rendezése különféle formákban tanári segítséggel. Algoritmizáló és problémamegoldó gondolkodási képesség alkalmazására törekvés tanári segítséggel. Több digitális segítő eszköz felismerése, használata segítséggel. Életkornak megfelelő, ismert elektronikus média eszközeinek használata segítséggel. Játékos oktatóprogramok tudatos használatnak megismerése. Az itt szerzett ismeret felhasználása más tantárgyakban. Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban. Irányított információszerzés az internetről segítséggel. Tanár, felnőtt segítségével, irányított kereséssel az életkorának, fejlettségének, érdeklődési körének megfelelő könyv, újság kiválasztása. Az osztály szabadpolcos könyvtárának használata, válogatás az érdeklődésnek megfelelően. Tájékozódás az iskola könyvtárában segítséggel. Könyvtári viselkedés alapvető szabályainak megismerése, gyakorlása, betartása.</p>
--	---

4. évfolyam

Témakör	1. Digitális eszközök használata	Javasolt óraszám: 4 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Érdeklődés fenntartása a tantárgy iránt. A használt alkalmazások kezelésének elmélyítése az új alkalmazások megismertetése. A megszerzett jártasság elmélyítése az adott informatikai eszközök kezelésében. A tanulók informatikai szemléletének tovább folytatása Életkornak megfelelő játékok, oktató és fejlesztő programok használatának elmélyítés. Szem- és kézkoordináció, iránytartás, finommotorika, taktilis, vizuális, akusztikus észlelés, perceptív, fogalomalkotó-, analógiás gondolkodás, kommunikációs készség, szándékos figyelem fejlesztése.</p>	

Fejlesztési ismeretek

Interaktív kapcsolattartás eszközei.
 Alapvető digitális eszközök.
 Balesetvédelmi és egészségügyi előírások.
 Használt alapfogalmak.
 A számítógép részei és működtetésük: egér funkciói, billentyűzet funkciói, főbb részei.
 Ismert „felhasználóbarát” készség-fejlesztő, játék-, didaktikai célú szoftverek.

Fejlesztési tevékenységek

A számítógép részeinek (gépház, képernyő, billentyűzet, egér) elsajátítása.
 A számítógépek használatának balesetvédelmi és egészségügyi előírásaival, a számítógépek üzemeltetési rendjével kapcsolatos ismeretek elsajátítása.
 Az információ fogalmának elsajátítása, befogadása, a fogalmak megjegyzése.
 Egér használata: húzás és kattintás megismerése, gyakorlása, készség szintű megtanulása.
 A betű- és szám-billentyűk készség szintű használata.
 Funkcióbillentyűk; enter és iránybillentyűk (kurzorvezérlők) használata.
 Adott informatikai eszközök kezelése.
 A megismert alkalmazások indítása és futtatása segítség nélkül.

Fogalmak

Számítógép, gépház, képernyő, billentyűzet, egér, program, húzás, kattintás, enter, irány. A fogalmak megtanulása.

Témakör	2. Alkalmazói ismeretek	Javasolt óraszám: 7 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű rajzoló és szövegszerkesztő program megismertetése és használata. Vizuális, akusztikus észlelés, érzékelés és a finommotorikai képesség továbbfejlesztése. Perceptív fogalomalkotó, analógiás gondolkodási képesség fejlesztése (minták lekövetése).	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása Egyszerű grafikus és szöveges felület rajzoló- és szövegszerkesztő programokban.	Grafikus felület eszközkészletének megismerése segítséggel használata. Ábrák kiszínezése. Személyhez kötődő egyszerű ábrák, rajzok készítése. Kétkezes gépelést tanító program megismerése és folyamatos használata. Multimédiás programokban az egér használata.	
2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés Adat -gyűjtés, -értelmezés. Közhasznú információk.	Adatok gyűjtése, értelmezése. Közvetlen környezetben található közhasznú információforrások felfedezése, megismerése.	

Fogalmak Rajzolóprogram, szövegszerkesztő program, rajzeszköz, szöveg, ábra, információ, adat, irány. A fogalmak megtanulása.

Témakör	3. Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az időbeli tájékozódás fejlesztése a mindennapi életben előforduló helyzetek sorrendiségének megfigyelése során. Jelek, szimbólumok értelmezése, használata. Kognitív eljárások kipróbálása a cél eléréséhez, problémamegoldó képesség fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök Információ megjelenési formái: jelek, szimbólumok. Teknőcgrafika, irányjátékok.	Részvétel a tanteremben szervezett irányjátékokban. Az irányítás kipróbálása. Mindennapi cselekvések utasítási sorrendjének felsorolása, sorrendbe állítása. Események képsorainak sorba rendezése. Képolvasás és beszéd pontos értelmezése. Spontán szimbolikus kommunikáció gyakorlása. Gyermekek által ismert jelek összegyűjtése, használati helyük értelmezése. Szimbólumok felfedezése a közvetlen környezetben. Problémamegoldás próbálkozással.	
3.2. Algoritmizálás (és adatmodellelés) Algoritmusok adatai. Adatbázisok	Egyszerű algoritmusok használata informatikai környezetben számítógépen. Irányok, útvonalak követése Egyszerű algoritmusok felismerése, megfogalmazása, végrehajtása. Adatok gyűjtése, értelmezése, feldolgozása segítséggel vagy önállóan. Néhány mindennapi adatbázis megismerése, alkalmazásának beazonosítása.	
Fogalmak	Szimbólum, jel, napirend, sorrend, adatbázis. A fogalmak megtanulása.	

Témakör	4. Infokommunikáció, információs társadalom	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az infokommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik megismertetése. Informatikai szemlélet formázása. Gyermeki alkotó fantázia, tájékozottság fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek Gyermekeknek készített weblapok megismerése.	A számítógépes technika felhasználása információkeresésre, ismeretek szerzésére tanári segítséggel.	
4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák Lehetőségek és kockázatok az infokommunikáció során.	Az alapvető eszközök használatának gyakorlása. Eligazodás a logikai rendben meglévő információforrások között, használatuk megtanulása, szokások elsajátítása.	
4.3. Médiainformatika Iskolai weboldal, blog.	Tájékozottság a gyermekek számára készített legális felületeken. Felnőtt segítségével ismerkedés az iskola weboldalával, blogjával, tartalmának megtekintése.	
4.4. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai A személyes adatok fogalma.	Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban. Válogatás, a válogatás feltételeinek magyarázata. Személyes adatok fogalmának megismerése, elsajátítása. Saját adataik megadása. Információ megbízhatóságának és veszélyeinek megismerése konkrét példákon keresztül.	
4.5. Az e-szolgáltatások szerepe és használata Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások.	Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése egyszervolt.hu weboldal, sulinet.hu weboldal megkeresése, mesék, zene, játékok indítása, futtatása, bezárása.	

Fogalmak

Média, elektronikus média, információforrás, weblap (www), weboldal, blog, személyes adat, e-szolgáltatás, internet. A fogalmak megtanulása.

Témakör	5. Könyvtári technikák	Javasolt óraszám: 4 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A könyvtár, mint információforrás megismertetése. Könyvtárhasználati műveltség iránti igény felkeltése. Analógiás gondolkodás fejlesztése, szabadpolc használatára ösztönzés.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Könyvtár fogalma, szerkezete – felépítése, szolgáltatásai (hagyományos). Az osztálykönyvtár. Az iskolai könyvtár. A könyvtárhasználat szabályai.	Képesújságok, képeskönyvek nézegetése. Könyvespolc rendezése az osztályban tanári segítséggel (írók, címek, témakörök). Tartalomjegyzék értelmezése, használata tanári útmutatás alapján. Látogatás az iskolai könyvtárban, a kölcsönzés folyamatának és szabályainak megismerése. Érdeklődésnek, életkori sajátosságnak megfelelő könyv kiválasztása. Tájékozódás a betűrendben tanári segítséggel. Könyvtári viselkedés alapszabályainak megismerése, törekvés a betartására.	
Fogalmak	Könyvtár, tartalomjegyzék, szabadpolc, szerző, író, könyvcím, ábécé, betűrend, betűrendes keresés. A fogalmak megtanulása.	

<p>Összegzett tanulási eredmények a negyedik évfolyam végén</p>	<p>A számítógép fő részeinek ismerete, a billentyűzet és az egér tanult funkcióinak használata, „kommunikálás” a számítógéppel. A tanult informatikai alapfogalmak értése, használata. A sérült informatikai funkciók korrigálásának megkezdése. Egyszerű grafikus és szöveges felület megismerése, használata. A grafikus önkifejezés eszközeinek használata. A szépség és összhang megfigyelése a rajzos modellekben. Motiváció erősödése a közhasznú információk gyűjtésében. Cselekvések sorrendiségének felismerése, kifejezése, rendezése különféle formákban tanári segítséggel. Algoritmizáló és problémamegoldó gondolkodási képesség alkalmazására törekvés. Több digitális segítő eszköz felismerése, használata segítséggel vagy segítség nélkül. Életkornak megfelelő, ismert elektronikus média eszközeinek használata önállóan vagy segítséggel. Játékos oktatóprogramok tudatos használata. Az itt szerzett ismeret felhasználása más tantárgyakban. Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban. Irányított információszerzés az internetről. Tanár, felnőtt segítségével, irányított kereséssel az életkorának, fejlettségének, érdeklődési körének megfelelő könyv, újság kiválasztása. Az osztály szabadpolcos könyvtárának használata, válogatás az érdeklődésnek megfelelően. Tájékozódás az iskola könyvtárában segítséggel, a kölcsönzés folyamatának és szabályainak megismerése. Könyvtári viselkedés alapvető szabályainak ismerete, gyakorlása, betartása.</p>
--	---

Technika és tervezés

1-2. évfolyam

Heti / éves óraszám:

1. évfolyam 3 óra / 108 óra

2. évfolyam 3 óra / 108 óra

Témakör / óraszám - évfolyam	1.	2.
Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	29	29
Anyagok alakítása, modellezés	44	49
Háztartás, gazdálkodás, életmód	35	30
Éves óraszám:	108	108

A technika és tervezés tantárgy a problémamegoldó gondolkodást, a saját tapasztalás útján történő ismeretszerzést helyezi a középpontba, melynek eszköze a tanórákon megvalósuló kreatív tervező és alkotó munka, a hagyományos kézműves és a legmodernebb digitális technológiák felhasználásával. A tantervben kiemelt szerepet kap a tanulni tudás, az alkalmazás, a problémamegoldáson alapuló alkotás. Ezt szolgálják a kínált tevékenységek, a nevelés, a kompetenciafejlesztés és a műveltség-tartalom leírt rendszere, az egyes elemek arányos megjelenítése.

A technika és tervezés tantárgy közvetlen célja a tanuló számára fontos, a mindennapi életben előforduló, önmaga ellátásával és a társadalmi környezetben való eligazodással összefüggő ismeretek elsajátítása, a tevékenységek elvégzéséhez szükséges képességek és készségek kialakítása.

A tantárgy elsajátítása segítséget nyújt az életszerű feladatok végrehajtásával és a konkrét probléma-helyzetek megoldásával az iskola és a munka világa közötti kapcsolat felismerésére. A gyakorlati munkavégzés hozzájárul a tudás elismeréséhez, az alkotó munka megbecsüléséhez.

A technika és tervezés tantárgy feladata olyan képességek, készségek, szokások kialakítása, amelyek segítik az enyhe értelmi fogyatékos tanulót a hétköznapi élet feladatainak ellátásában, képességeikhez igazodó módon a tanult gyakorlati ismeretek egyre nagyobb önállósággal történő alkalmazásában. Megismerteti az anyagok alakíthatóságát és az alakítási technikákat, biztosítja az eszközök megismerését és célszerűségét. A tantárgy biztosítja a munkafolyamatok gyakorlásához szükséges időt, fenntartja a munkavégzés sikerességével, az alkotás örömeinek átélésével a munkavégzéshez szükséges pozitív hozzáállást. Kellő önbizalmat ad a gyakorlati tevékenységek végzéséhez és kialakul a reális önismeret, önértékelés a tevékenységekben. A tantárgy feladata a munkafolyamatok észszerű sorrendjének megismertetése, az elkészült alkotások és a környezeti rend megóvási fontosságának felismertetése.

A tantárgy hozzájárul a célszerű és esztétikus élettér kialakításának igényléséhez, a praktikus élet szokásrendszerének elsajátításához, folyamatos figyelmet fordít a tanulók érdeklődésének felkeltésére, motiválására. A munkatevékenység sikerességének érdekében feladata az olyan személyiségjegyek erősítése, mint a pontosság, a türelem, a rendszeret és egymás megbecsülése.

A családi munkamegosztás szerepeinek megismerése és kipróbálása során segíti a tanuló fokozatos bekapcsolódását az önellátásba és a házimunka elvégzésébe.

A tevékenységek végzése támogatja a manuális képességek fejlődését, a finommotorika, a mozgáskoordináció összerendezettségét, amely a munkavégző képesség alapja. A tantárgy a munkafolyamatok és az egyes szakmák legjellemzőbb tevékenységeinek bemutatásával megalapozza a pályorientációt és nagy szerepet játszik a pályaválasztás előkészítésében.

1–2. évfolyam

A tantárgy a célok elérése érdekében az erkölcsi nevelés területén különösen nagy hangsúlyt helyez a tevékenységek végzéséhez szükséges rend és magatartási formák szokássá alakítására, amely elősegíti a koncentrált figyelmet és lehetővé teszi a fokozódó önállóság kialakulását. Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek megérti, hogy a munkatevékenységhez szükséges biztonságos, rendezett környezet megóvása önmaga és a társak testi épségét szolgálja.

A nemzeti öntudat és hazafias nevelés területén a tanuló megtanulja, hogy környezetének szokásrendszere és hagyományai ápolása, az ünnepek méltósága múlik az életkorának megfelelően segített környezeti rend megtartásán.

Az önismeret és társas kapcsolati kultúra fejlesztési területet a tantárgy a reális énkép és önismeret kialakításával, a képességek és készségek kialakításának folyamatát segíti a reális önértékelés és a saját teljesítmény összhangjának megteremtésével. A tanulót fejlettségi szintjének megfelelő feladatok végrehajtásával a teljesítmény fokozására ösztönzi, felismerteti a közösségért végzett munka és egymás segítségének fontosságát.

A családi életre nevelésben a tantárgy a környezet ápolásának, a rendezettség és az esztétikus megjelenés fontosságának felismertetésével vesz részt. A fenntarthatóság, környezettudatosság terén a tantárgy megismerteti az anyagok, formák tulajdonságait, a megmunkálhatóságot, az újrahaznosítás lehetőségeit.

A pályaorientáció területén kialakul a tanulóban a kedvelt tevékenységek végzéséhez kapcsolódó sikerélmény.

Minden gyakorlati munkafolyamat megismerése a kommunikációs kompetenciák fejlesztéséhez járul hozzá az eszközök, anyagok nevének, tulajdonságainak, funkcióiknak megismerésével.

A tantárgy fontos szerepet játszik a választás szabadságának támogatásában, a változások figyelése és tudatosítása által a környezet megfigyelésében és alakításában.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák területén a tanuló elfogadja társai különbözőségét, tiszteletben tartja mások véleményét, képes együttműködni társaival és betartja a szociális érintkezés alapvető szabályait.

1. évfolyam

Témakör	1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Javasolt óraszám: 29 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A személyes higiénia, az esztétikus környezet és a kulturált étkezési szokások iránti igény kialakítása. Elemi szabályismeret, szabályalkalmazás, biztonságos gyalogos közlekedés kialakítása.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
1.1. Önkiszolgálás. Öltözködés. Étkezés: Személyes tér gondozása (tanulóhely, játszóhely, tisztálkodás helye, ruházat) Tankönyv használata	Igény a rendezett külső megjelenésre. Fokozódó önállósággal az aktuális tevékenységek gyakorlása, az időjárásnak megfelelő öltözék kiválasztása. Az étkezéshez kapcsolódó tevékenységek végzése, a szükséges eszközök kiválasztása, megfelelő használata. Az adott helyszínek és eszközök rendeltetészerű, körültekintő használata és rendben tartásának gyakorlása segítséggel. Ruhanemű elrakása, hajtogatása, lábbeli tisztítása segítséggel.	
1.2. Tisztálkodás (érezkszervek, kéz és láb tisztántartása, fogápolás) Eszközök. Alkalmak. Helyei	Irányítással a tisztálkodás helyes menetének gyakorlása, személyes higiéniát szolgáló gyakorlatok végzése. Helyes fogápolás. A tisztálkodás helyszíneinek megismerése, a tisztálkodási alkalmakhoz kötődő szituációs gyakorlatok végzése.	
1.3. Közlekedés Gyalogos közlekedés szabályai Közlekedés saját településen, az is-	Szabályok gyakorlása terepasztalon, maketten, csoportos tréning a terepen, valós helyzetben, folyamatosan (úttesten való átkelés, vészhelyzetek megfigyelése, felismerése).	

kola környezetében	
Fogalmak	Szekrény, fogas, öltöző, felsőruha, fehérnemű, lábbeli, fűzés, gombolás, megkötés, lábbeli, cipőkefe, cipőkrém, időjárás, étkezés, evőeszköz, terítés, tálalás, abrosz, tanulóhely, játszóhely, mosdó, WC, tisztálkodási eszköz, lefekvés, felkelés, gyalogátkelőhely, zebra, forgalom, jelzőlámpa, jármű, rendőr, karjelzés, Állj! Várj! Indulj! Nézz körül! Balra, azután jobbra figyelj! Tankonyha

Témakör	2. Anyagok alakítása, modellezés	Javasolt óraszám: 44 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az anyagok sokféleségének tudatosítása, változatos alakítási technikák elsajátítása, saját elképzelés megjelenítése az alkotásokban. Az adott évszak jellemzőihez ill. a környező világhoz kapcsolódó alkotás és tevékenykedtetés.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1. Képlékeny anyagok alakítása	Manipulálás homokkal, darával (homokozó, homoktábla, daratábla). Agyag, gyurma megmunkálása, gömb és hengerforma előállítása, adott formák keresése a környezetben.	
2.2. Papírmunkák	A papír fajtáinak, tulajdonságainak megismerése. Megmunkálása tépéssel, nyírással, vágással (olló használatának gyakorlása).	
2.3. Manipuláció fonallal, zsineggel	Formakövetés, formaalakítás, fűzés. Csokorkötés öltözködéshez, csomagoláshoz.	
2.4. Természetes anyagok	Gyűjtés, csoportosítás (kavics, termések, falevél), formakitöltés, alkotások készítése minta alapján segítségével.	
2.5. Modellezés	Sík- és térbeli elemek (logikai készlet, színes rúd, építőkockák) felhasználásával, csoportosítás, válogatás forma, nagyság, szín alapján. Néhány elemből készült modell összeállítása minta alapján.	
Fogalmak	Kemény, puha, képlékeny, homok, agyag, gyurma, sógyurma, gömbölyítés, hengerítés, sodrás, lapítás, mélyítés, csigavonal, papír, sima, gyúrt, hajtogatás, él, tépés, nyírás, nedvszívó, éghető, cérna, fonal, zsinog, spárga, szál, csomó, csomózás, csokor, természetes anyag, műanyag, termés, falevél, toboz, makk, csuhé, kavics, sík, tér, modell, makett, terv, tulajdonság, forma, szín, nagyság, méret.	

Témakör	3. Háztartás, gazdálkodás, életmód	Javasolt óraszám: 35 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Képesség fejlesztése a tanuló saját testi fejlődésének, változásának tudatos figyelemmel kísérésére.</p> <p>Képesség kialakítása egészségi állapota regisztrálására, megbízható megfigalmazására.</p> <p>Gazdálkodás, tankertben való növények gondozása, növények fejlődésének megismertetése, termékek feldolgozása.</p> <p>Háztartási alapismeretek bemutatása, élményszintű oktatás a Tankonyhában.</p>	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>3.1. Egészség, betegség</p> <p>3.2. Egészséges életmód kialakítása</p> <p>3.3. Gazdálkodás</p> <p>3.4. Háztartás</p>	<p>Saját test megfigyelése, a tapasztalt érzések felismerése, megnevezése.</p> <p>Napirend összeállítása.</p> <p>A rendszeres mozgás szükségességének felismerése.</p> <p>A munka és pihenés közötti egyensúlyra törekvés.</p> <p>Egészséges táplálkozás megismerése (kerülendő és fontos ételek megnevezése, csoportosítása).</p> <p>Az intézmény területén található Tankert megismertetése, magok ültetése, palántanevelés, a fejlődés nyomon követése, növények gondozása, öntözés, betakarítás. Az évszakhoz köthető kiskerti munkák megismertetése, jelentőségük bemutatása.</p> <p>Szerszámok, eszközök bemutatása.</p> <p>Az intézmény területén található Tankonyha berendezésének, eszközeinek bemutatása és a használati szabályok megismertetése. Terítés, tisztaság fenntartása, elpakolás, takarítás. Egyszerűbb ételek, saláták (tankert növényeinek feldolgozása) közös elkészítése.</p>
Fogalmak	<p>Közérzet, hangulat, jól érzem magam, rosszul érzem magam, napirend, rendszeres, néha, testi változás (fogváltás), nélkülözhetetlen táplálék, kerülendő étel, ital. Tankonyha, Tankert</p>

Összegzett tanulási eredmények az első évfolyam végén.	<p>Öltözködés, tisztálkodás tevékenységeinek elvégzése fokozódó önállósággal.</p> <p>Kulturált, szabályos étkezés.</p> <p>A közvetlen környezet rendben tartása.</p> <p>A gyalogos közlekedés szabályainak ismerete és betartása.</p> <p>A természetes anyagok minél szélesebb körének megismerése és használata.</p> <p>A megismert anyagok csoportosítása tulajdonságaik alapján.</p> <p>Anyagok alakításánál az alaptechnikák egyre önállóbb kivitelezése, az eszközök balesetmentes használata.</p> <p>Egyszerű, néhány elemből álló modell összeállítása utánzással A tanuló saját egészségi állapotának értékelése segítséggel.</p>
---	---

2. évfolyam

Témakör	1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Javasolt óraszám: 29 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A személyes higiénia, az esztétikus környezet és a kulturált étkezési szokások iránti igény kialakítása. Elemi szabályismeret, szabályalkalmazás, biztonságos gyalogos közlekedés kialakítása.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
1.1. Önkiszolgálás Öltözködés Étkezés Személyes tér gondozása (tanulóhely, játszóhely, tisztálkodás helye, ruházat) Tankonyha használata	Igény a rendezett külső megjelenésre. Fokozódó önállósággal az aktuális tevékenységek gyakorlása, az időjárásnak megfelelő öltözék kiválasztása. Az étkezéshez kapcsolódó tevékenységek végzése, a szükséges eszközök kiválasztása, megfelelő használata. Az adott helyszínek és eszközök rendeltetésszerű, körültekintő használata és rendben tartásának gyakorlása. Ruhanemű elrakása, hajtogatása, lábbeli tisztítása.	
1.2. Tisztálkodás (érzékszervek, kéz és láb tisztántartása, fogápolás) Eszközök Alkalmak Helyei	Irányítással a tisztálkodás helyes menetének gyakorlása, személyes higiéniét szolgáló gyakorlatok végzése. Helyes fogápolás. A tisztálkodás helyszíneinek megismerése, a tisztálkodási alkalmakhoz kötődő szituációs gyakorlatok végzése.	
1.3. Közlekedés Gyalogos közlekedés szabályai Közlekedés saját településen, az iskola környezetében (városban, faluban)	Szabályok gyakorlása terepasztalon, maketten, csoportos tréning a terepen, valós helyzetben, folyamatosan (úttesten való átkelés, vészhelyzetek megfigyelése, felismerése). Beszámoló, gyűjtés, válogatás, csoportosítás, tanulmányi séta tapasztalatai alapján.	
Fogalmak	Szekrény, fogas, öltöző, felsőruha, fehérnemű, lábbeli, fűzés, gombolás, megkötés, lábbeli, cipőkefe, cipőkrém, időjárás, étkezés, evőeszköz, terítés, tálalás, abrosz, tanulóhely, játszóhely, mosdó, WC, tisztálkodási eszköz, lefekvés, felkelés, gyalogátkelőhely, zebra, forgalom, jelzőlámpa, jármű, rendőr, karjelzés, Állj! Várj! Indulj! Nézz körül! Balra, azután jobbra figyelj! Tankonyha	

Témakör	2. Anyagok alakítása, modellezés	Javasolt óraszám: 49 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az anyagok sokféleségének tudatosítása, változatos alakítási technikák elsajátítása, saját elképzelés megjelenítése az alkotásokban. Az adott évszak jellemzőihez ill. a környező világhoz kapcsolódó alkotás és tevékenykedtetés.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
2.1. Képlékeny anyagok alakítása	Manipulálás homokkal, darával (homokozó, homoktábla, daratábla). Agyag, gyurma megmunkálása, gömb és hengerforma előállítása, adott formák keresése a környezetben.	
2.2. Papírmunkák	A papír fajtáinak, tulajdonságainak megismerése. Megmunkálása tépéssel, nyírással, vágással (olló használatának gyakorlása) hajtogatással, sodrással.	
2.3. Manipuláció fonállal, zsineggel	Formakövetés, formaalakítás, fűzés. Csokorkötés öltözködéshez, csomagoláshoz.	
2.4. Természetes anyagok	Gyűjtés, csoportosítás (kavics, termések, falevél), formakitöltés, alkotások készítése minta és egyéni elképzelés alapján.	
2.5. Modellezés	Sík- és térbeli elemek (logikai készlet, színes rúd, építőkockák) felhasználásával, csoportosítás, válogatás forma, nagyság, szín alapján. Néhány elemből készült modell összeállítása minta alapján. Saját elképzelés alapján síkbeli és térbeli formák készítése	

	spontán módon és előzetes terv alapján.
Fogalmak	Kemény, puha, képlékeny, homok, agyag, gyurma, sógyurma, gömbölyítés, hengerítés, sodrás, lapítás, mélyítés, csigavonal, papír, sima, gyúrt, hajtogatás, él, tépés, nyírás, nedvszívó, éghető, cérna, fonal, zsinag, spárga, szál, csomó, csomózás, csokor, természetes anyag, műanyag, termés, falevél, toboz, makk, csuhé, kavics, sík, tér, modell, makett, terv, tulajdonság, forma, szín, nagyság, méret.

Témakör	3. Háztartás, gazdálkodás, életmód	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Képesség fejlesztése a tanuló saját testi fejlődésének, változásának tudatos figyelemmel kísérésére. Képesség kialakítása egészségi állapota regisztrálására, megbízható megfogalmazására. Gazdálkodás, tankertben való növények gondozása, növények fejlődésének megismertetése, termékek feldolgozása. Háztartási alapismeretek bemutatása, élményszintű oktatás a Tankonyhában.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
3.1. Egészség, betegség	Saját test megfigyelése, a tapasztalt érzések felismerése, megnevezése.	
3.2. Egészséges életmód kialakítása	Napirend összeállítása. A rendszeres mozgás szükségességének felismerése. A munka és pihenés közötti egyensúlyra törekvés. Egészséges táplálkozás megismerése (kerülendő és fontos ételek megnevezése, csoportosítása).	
3.3. Gazdálkodás	Az intézmény területén található Tankert megismertetése, magok ültetése, palántanevelés, a fejlődés nyomon követése, növények gondozása, öntözés, betakarítás. Az évszakhoz köthető kiskerti munkák megismertetése, jelentőségük bemutatása. Szerszámok, eszközök bemutatása.	
3.4. Háztartás	Az intézmény területén található Tankonyha berendezésének, eszközeinek bemutatása és a használati szabályok megismertetése. Terítés, tisztaság fenntartása, elpakolás, takarítás. Egyszerűbb ételek, saláták (tankert növényeinek feldolgozása) közös elkészítése.	
Fogalmak	Közérzet, hangulat, jól érzem magam, rosszul érzem magam, napirend, rendszeres, néha, testi változás (fogváltás), nélkülözhetetlen táplálék, kerülendő étel, ital. Tankonyha, Tankert	

Összegzett tanulási eredmények a második évfolyam végére	Öltözködés, tisztálkodás tevékenységeinek elvégzése fokozódó önállósággal. Kulturált, szabályos étkezés. A közvetlen környezet rendben tartása. A gyalogos közlekedés szabályainak ismerete és betartása. A természetes anyagok minél szélesebb körének megismerése és használata. A megismert anyagok csoportosítása tulajdonságaik alapján. Anyagok alakításánál az alaptechnikák egyre önállóbb kivitelezése, az eszközök balesetmentes használata. Egyszerű, néhány elemből álló modell összeállítása utánzással és egyéni elképzelés alapján. A tanuló saját egészségi állapotának megbízható értékelése.
---	---

3-4. évfolyam

Heti / éves óraszám:

3. évfolyam 1 óra / 36 óra

4. évfolyam 1 óra / 36 óra

Témakör / óraszám - évfolyam	3.	4.
Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	9	8
Anyagok alakítása, modellezés	18	20
Háztartás, gazdálkodás, életmód	9	8
Éves óraszám:	36	36

A tantárgy az erkölcsi nevelés terén kiemelt figyelmet fordít az alkotó munka megszerettetésére, a munkavégzés elemi szabályrendszereinek megismertetésére és mások munkájának megbecsülésére. Megfelelő módon válik képessé a segítség kérésére és elfogadására környezetétől.

A nemzeti öntudat és hazafias nevelés terén az ünnepekre készülődés és az ünnepi hangulat elkülönítése a hétköznapoktól a környezet rendjében és a megjelenésben. A tantárgy segíti az önismeret és társas kapcsolati kultúra elveit a tevékenységek során kialakuló választással a kedvelt alapanyagok és megmunkálási módok között.

A családi életre nevelésben nagy szerepet játszik a tantárgy az esztétikus környezet kialakításában. Nagy hangsúlyt helyez a családi életben való munkamegosztás megismerésére, a tanuló képességeinek függvényében az egyszerű önellátási és háztartási munka elvégzésére. Felismerteti a környezetvédelem lehetőségeit a mindennapi életben és a hétköznapi tevékenységek idő és energiatakarékos elvégzésének lehetőségére figyelmeztet.

A tanuló a pályaorientáció megalapozásának érdekében megismeri az érdeklődését felkeltő elemi munkákat. A tantárgy tanulása során a tanuló megismeri a környezet technikai berendezéseit, funkcióját, mélyülnek ismeretei az anyagok tulajdonságairól és alakíthatóságukról, a célszerű használatról. Belátja a környezeti károkozás megelőzésének fontosságát, felismeri a veszélyekre felhívó jelzéseket.

Az esztétikai-művészeti tudatosság a mindennapi élet és környezet esztétikumának kialakulásában, az ízlésének alakulásában támogatja.

3. évfolyam

Témakör	1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Javasolt óraszám: 9 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A rendszeres és következetes testi higiéné megteremtéséhez szükséges tevékenységek elsajátítása.</p> <p>A tevékenységek során előforduló veszélyek tudatosítása, és azok kivédésének megismertetése.</p> <p>A tömegközlekedés során a kulturált közlekedés illemszabályainak megismertetése és gyakoroltatása.</p> <p>A legfontosabb közlekedési jelzőtáblákra vonatkozó tudnivalók elsajátítása.</p>	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
1.1. Önkiszolgálás Öltözködés	<p>Igény a rendezett külső megjelenésre.</p> <p>Az öltözék kiválasztása több szempont mérlegelésével (időjárás, napszak, alkalom).</p> <p>Öltözködés tempójának és az önállóság fokának javítása (gombolás, csatolás, fűzés gyakorlása).</p>	
Saját ruhanemű gondozása	<p>Hajtogatás gyakorlása, hiányok észlelése, jelzése (gombhiány, húzózár hibája). Ruhanemű gondos tárolása, számontartása (testneveléshez, úszáshoz).</p> <p>Gondoskodás tiszta ruha utánpótlásáról.</p>	
Étkezés	<p>Az étkezéshez kapcsolódó tevékenységek egyre önállóbb végzése, a tanult tevékenységek spontán elvégzése (gyümölcs megmosása, étkezéshez kapcsolódó helyi szokások spontán gyakorlása).</p> <p>A konyhai tevékenységek megismerése a tankonyhában; tálláshoz és étkezéshez szükséges eszközök használata, a mosogatás folyamatának megismertetése.</p>	
Közösségi tér gondozása	<p>Söprés, szemétygyűjtés, portalanítás. Takarítóeszközök ismerete, célszerű, rendszeres használata.</p> <p>Saját pad és környezetének rendben tartása.</p>	
1.2. Tisztálkodás (tusolás, fürdés menete, szabályai, haj- és körömapótlás)	<p>A tisztálkodás helyes menetének gyakorlása, személyes higiéniét szolgáló gyakorlatok végzése.</p> <p>A tisztálkodáshoz szükséges eszközök ismerete, használata.</p> <p>A tisztálkodás helyszíneinek megismerése, a tisztálkodási alkalmakhoz kötődő gyakorlatok végzése.</p>	
Veszélyforrások mosdóban, fürdőszobában, WC-n	<p>Szituációs gyakorlatok, veszélyforrások felismerése, csoportosítása, aktuális piktogramok megismerése.</p> <p>A segítségkérés és nyújtás módjai veszélyhelyzetekben.</p>	
1.3. Közlekedés Tömegközlekedés Tömegközlekedési illemszabályok Jelzőtáblák	<p>Tömegközlekedés tudnivalóinak gyakorlása, közlekedési eszközök csoportosítása. Csoportos közlekedés gyakorlása valós helyzetekben.</p> <p>Gyakorlás modellált helyzetekben.</p> <p>A jelzőtáblák céljának, formájának, jelentésének megismerése</p>	
Fogalmak	<p>Napszak, alkalom, ünnepi ruha, sportruházat, ápoltság, aktuálisan használt konyhai eszközök és tevékenységek, áramütés, takarítóeszközök, veszélyes anyagok, piktogramok és jelentésük, tömegközlekedési eszközök, közlekedési jelzőtáblák, tiltó táblák, tájékoztató jelzések, udvariasság.</p>	

Témakör	2. Anyagok alakítása, modellezés	Javasolt óraszám: 18 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A környezet anyagaival kapcsolatos ismeretek bővítése. A tervezéshez szükséges képességek fejlesztése egyszerű tárgy készítése során.</p> <p>Finommozgások fejlesztése.</p> <p>Mérések pontos elvégzése.</p> <p>Modellezés menetének megtervezése, algoritmuskövetés fejlesztése.</p> <p>Alkotómunka az adott évszak, valamint jeles napok témaköréhez kapcsolódva.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1. Fa megmunkálása Fa tulajdonságai, megmunkálásának eszközei. Fa használatának területei (épület, bútor, tüzelés, papír)	Fából készült tárgyak keresése (válogatás, csoportosítás). Hurkapálcika, puhafa megmunkálása (darabolás, csiszolás, tördelés, festés, ragasztás).	
2.2. Varrás, vágás Tű balesetmentes használatának szabályai Vágóeszközök balesetmentes használata	Tű befűzése, csomó kötése. Egyszerű öltések gyakorlása papíron. Különböző anyagok (textil, műanyag, papír) vágása (csík, egyszerű formák).	
2.3. Természetes anyagok felhasználásával alkotások készítése	Falevél préselése, ragasztása (képeslap). Kavics festése (állat, tárgyak). Termések, magok felhasználásával játékok, díszek készítése.	
2.4. Modellezés	Terepasztalon, homokozóban térbeli alakzatok készítése minta alapján (vár, autópálya, vasútvonal) segítséggel. Kockákból, építőelemekből ház, házsor, utcakép építése (segítséggel) látszati rajz alapján. Fémépítőből egyszerűbb szerkezetek összeállítása, szerszámhasználat gyakorlása.	
Fogalmak	Szalma, nád, mag, termés, fonal, alaklemez, befűzés, puhafa, keményfa, szeg, kalapács, harapófogó, mérés, mérőeszköz, pontosság, tervrajz, sík, tér.	

Témakör	3. Háztartás, gazdálkodás, életmód	Javasolt óraszám: 9 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Teendők számbavétele a gyógyulás és az egészség megőrzésének érdekében. Az egészséges életmód iránti igény felkeltése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
3.1. Teendők betegség, baleset esetén. Gyógyszerek tárolása, alkalmazásuk feltételei.	Szülő, tanár tájékoztatása, orvos, mentő értesítése (telefonálás gyakorlása, szerepjáték).	
3.2. Egészséges életmód	Az egészséges életmód megismerése a saját egészség fenntartásában (egészséges táplálkozás, rendszeres mozgás, káros szokások elutasítása). Egyszerű, egészséges ételek elkészítése a tankonyhában.	
3.3. Munkamegosztás a családban Saját környezet rendben tartása	Részvétel a családi munkában (vásárlás, takarítási munkák, ágynemű csere). Rendezett környezet kialakítása és fenntartása, szelektív hulladékgyűjtés. Takarítás, takarítási eszközök.	

Növényápolás, kisállat gondozása a tanuló környezetében. Tankert	<p>Az élőlények tartásával járó felelősség megismerése, növények és állatok gondozásához kapcsolódó teendők számbavétele (rendszeresség, felelősség, megbízhatóság).</p> <p>Az iskola tankertjében a növények gondozásával járó feladatok megismerése: ültetés (mag), gyomlálás, öntözés.</p> <p>A kerti munkákhoz szükséges eszközök megismerése, rendeltetészerű használata.</p> <p>A tankert évszakonkénti megfigyelése.</p>
3.4. Takarékoság	A személyes teendők számbavétele a takarékoság körében (víz, villany, fűtés, ruhák megkímélése, zsebpénz beosztása)
Fogalmak	Veszélyforrás, segítségkérés helyszínei, formája, egészséges életmód, döntés, választás, káros szokás, felelősség, gondozási feladat, rendszeresség, megbízhatóság, takarékoság, pazarlás.

Összegzett tanulási eredmények a harmadik évfolyam végére	<p>A test és a ruházat gondozása, a kapcsolódó alapvető tevékenységek, szokások ismerete és rendszeres elvégzése.</p> <p>A tanuló környezetében meglévő veszélyforrások ismerete és elkerülése.</p> <p>Takarítóeszközök ismerete, célszerű használata.</p> <p>A gyalogos közlekedés szabályainak helyes alkalmazása a gyakorlatban, a tömegközlekedés eszközeinek és módjának ismerete, a közlekedési jelzőtáblák utasításainak megértése.</p> <p>Néhány famegmunkálási, alakítási eszköz és technika elsajátítása</p> <p>Varróeszközök használata, egyszerű öltésekkel varrás.</p> <p>Estétikus alkotások készítése természetes anyagokból.</p> <p>Makettek, modellek készítése minta alapján, változatos anyagfelhasználással.</p> <p>Az egészséges életmód megismerése.</p> <p>Aktív részvétel a család életében, képességének megfelelő feladat vállalásával.</p> <p>Életkorának és képességeinek megfelelően ismeretek az energiatakarékosságról, a szelektív hulladékgyűjtésről.</p>
--	--

4. évfolyam

Témakör	1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A rendszeres és következetes testi higiéné megteremtéséhez szükséges tevékenységek elsajátítása.</p> <p>A tevékenységek során előforduló veszélyek tudatosítása, és azok kivédésének megismertetése.</p> <p>A tömegközlekedés során a kulturált közlekedés illemszabályainak megismertetése és gyakoroltatása.</p> <p>A legfontosabb közlekedési jelzőtáblákra vonatkozó tudnivalók elsajátítása.</p>	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
1.1. Önkiszolgálás Öltözködés	<p>Igény a rendezett külső megjelenésre.</p> <p>Az öltözék kiválasztása több szempont mérlegelésével (időjárás, napszak, alkalom).</p> <p>Öltözködés tempójának és az önállóság fokának javítása (gombolás, csatolás, fűzés gyakorlása).</p>	
Saját ruhanemű gondozása	<p>Hajtogatás gyakorlása, hiányok észlelése, jelzése (gombhiány, húzózár hibája). Ruhanemű gondos tárolása, számontartása (testneveléshez, úszáshoz).</p> <p>Gondoskodás tiszta ruha utánpótlásáról.</p>	
Étkezés	<p>Az étkezéshez kapcsolódó tevékenységek egyre önállóbb végzése, a tanult tevékenységek spontán elvégzése (gyümölcs megmosása, étkezéshez kapcsolódó helyi szokások spontán gyakorlása).</p> <p>A konyhai tevékenységek megismerése a tankonyhában; tálláshoz és étkezéshez szükséges eszközök használata, a mosogatás folyamatának megismertetése.</p>	
Közösségi tér gondozása	<p>Söprés, szemétyűjtés, portalanítás. Takarítóeszközök ismerete, célszerű, rendszeres használata.</p> <p>Saját pad és környezetének rendben tartása.</p>	
1.2. Tisztálkodás (tusolás, fürdés menete, szabályai, haj- és körömápolás)	<p>A tisztálkodás helyes menetének gyakorlása, személyes higiéniét szolgáló gyakorlatok végzése.</p> <p>A tisztálkodáshoz szükséges eszközök ismerete, használata.</p> <p>A tisztálkodás helyszíneinek megismerése, a tisztálkodási alkalmakhoz kötődő gyakorlatok végzése.</p>	
Veszélyforrások mosdóban, fürdőszobában, WC-n	<p>Szituációs gyakorlatok, veszélyforrások felismerése, csoportosítása, aktuális piktogramok megismerése.</p> <p>A segítségkérés és nyújtás módjai veszélyhelyzetekben.</p>	
1.3. Közlekedés Tömegközlekedés Tömegközlekedési illemszabályok Jelzőtáblák	<p>Tömegközlekedés tudnivalóinak gyakorlása, közlekedési eszközök csoportosítása. Csoportos közlekedés gyakorlása valós helyzetekben.</p> <p>Gyakorlás modellált helyzetekben.</p> <p>A jelzőtáblák céljának, formájának, jelentésének tanulása, gyakorlása.</p>	
Fogalmak	<p>Napszak, alkalom, ünnepi ruha, sportruházat, ápoltság, aktuálisan használt konyhai eszközök és tevékenységek, áramütés, takarítóeszközök, veszélyes anyagok, piktogramok és jelentésük, tömegközlekedési eszközök, közlekedési jelzőtáblák, tiltó táblák, tájékoztató jelzések, udvariasság.</p>	

Témakör	2. Anyagok alakítása, modellezés	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A környezet anyagaival kapcsolatos ismeretek bővítése. A tervezéshez szükséges képességek fejlesztése egyszerű tárgy készítése során. Finommozgások fejlesztése. Mérések pontos elvégzése. Modellezés menetének megtervezése, algoritmuskövetés fejlesztése. Alkotómunka az adott évszak, valamint jeles napok témaköréhez kapcsolódva.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1. Fa megmunkálása Fa tulajdonságai, megmunkálásának eszközei. Fa használatának területei (épület, bútor, tüzelés, papír)	Fából készült tárgyak keresése (válogatás, csoportosítás). Hurkapálcika, puhafa megmunkálása (darabolás, csiszolás, tördelés, faragás, festés, ragasztás, szegelés, szeghúzás).	
2.2. Varrás, vágás Tű balesetmentes használatának szabályai Vágóeszközök balesetmentes használata	Tű befűzése, csomó kötése, gombvarrás. Egyszerű öltések gyakorlása papíron, textilen. Különböző anyagok (textil, műanyag, papír) vágása (csík, egyszerű formák).	
2.3. Természetes anyagok felhasználásával alkotások készítése	Falevél préselése, ragasztása (képeslap). Kavics festése (állat, tárgyak). Termések, magok felhasználásával játékok, díszek készítése.	
2.4. Modellezés	Terepasztalon, homokozóban térbeli alakzatok készítése tervek és minta alapján (vár, autópálya, vasútvonal) segítségével. Kockákból, építőelemekből ház, házsor, utcakép építése (segítséggel) látszati rajz alapján. Fémépítőből egyszerűbb szerkezetek összeállítása, szerszámhasználat gyakorlása.	
Fogalmak	Szalma, nád, mag, termés, fonal, alaklemez, befűzés, puhafa, keményfa, szeg, kalapács, harapófogó, mérés, mérőeszköz, pontosság, tervrajz, sík, tér.	

Témakör	3. Háztartás, gazdálkodás, életmód	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Teendők számbavétele a gyógyulás és az egészség megőrzésének érdekében. Az egészséges életmód iránti igény felkeltése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
3.1. Teendők betegség, baleset esetén. Gyógyszerek tárolása, alkalmazásuk feltételei.	Szülő, tanár tájékoztatása, orvos, mentő értesítése (telefonálás gyakorlása, szerepjáték). Gyógyszerekkel kapcsolatos veszélyek megismerése, balesetek elkerülése.	
3.2. Egészséges életmód	Az egészséges életmód kialakításának feltételei, előnyeinek megismerése a saját egészség fenntartásában (egészséges táplálkozás, rendszeres mozgás, káros szokások elutasítása). Egyszerű, egészséges ételek elkészítése a tankonyhában.	
3.3. Munkamegosztás a családban Saját környezet rendben tartása	Részvétel a családi munkában (vásárlás, takarítási munkák, ágynemű csere). Rendezett környezet kialakítása és fenntartása, szelektív hulladékgyűjtés. Takarítás, takarítási eszközök.	

Növényápolás, kisállat gondozása a tanuló környezetében.	Az élőlények tartásával járó felelősség megismerése, növények és állatok gondozásához kapcsolódó teendők számbavétele (rendszeresség, felelősség, megbízhatóság). Az iskola tankertjében a növények gondozásával járó feladatok megismerése: ültetés (mag, palánta), gyomlálás, öntözés. A kerti munkákhoz szükséges eszközök megismerése, rendeltetészerű használata. A tankert évszakonkénti megfigyelése.
Tankert	
3.4. Takarékoság	A személyes teendők számbavétele a takarékoság körében (víz, villany, fűtés, ruhák megkímélése, zsebpénz beosztása)
Fogalmak	Veszélyforrás, segítségkérés helyszínei, formája, egészséges életmód, döntés, választás, káros szokás, felelősség, gondozási feladat, rendszeresség, megbízhatóság, takarékoság, pazarlás.

Összegzett tanulási eredmények a negyedik évfolyam végére	<p>A test és a ruházat gondozása, a kapcsolódó alapvető tevékenységek, szokások ismerete és rendszeres elvégzése.</p> <p>A tanuló környezetében meglévő veszélyforrások ismerete és elkerülése.</p> <p>Takarítóeszközök ismerete, célszerű használata.</p> <p>A gyalogos közlekedés szabályainak helyes alkalmazása a gyakorlatban, a tömegközlekedés eszközeinek és módjának ismerete, a közlekedési jelzőtáblák utasításainak megértése.</p> <p>Néhány famegmunkálási, alakítási eszköz és technika elsajátítása, irányítással használati tárgy készítése.</p> <p>Varróeszközök használata, egyszerű öltésekkel varrás.</p> <p>Esztétikus alkotások készítése természetes anyagokból.</p> <p>Makettek, modellek készítése tervrajz alapján, változatos anyagfelhasználással.</p> <p>Az egészséges életmód érdekében szükséges tennivalók megismerése.</p> <p>Aktív részvétel a család életében, képességének megfelelő feladat vállalásával.</p> <p>Életkorának és képességeinek megfelelően ismeretek az energiatakarékoságról, a szelektív hulladékgyűjtésről.</p>
---	--

Testnevelés

1-4. osztály

A testnevelés az egyik legösszetettebb tanulási terület, meglehetősen komplex célkitűzéssel. Egyik legfontosabb feladata a tanulók testi, lelki, értelmi, érzelmi és szociális fejlődésének biztosítása, mely kiemelten a Nemzeti alaptanterv testi-lelki egészségre nevelés célját valósítja meg, miközben az alapkompenciák és az ezekre épülő Nat kompetencia-összetevők fejlesztése is megtörténik.

A testnevelés tantárgy a tanulókat a játék és a sporttevékenység, illetve a testedzés lehetőségeinek és eljárásainak felhasználásával, a pedagógus személyes példamutató magatartásán keresztül alakítja, formálja. Az egészséges és harmonikus életvitelt megalapozó ismeretek átadása, a szokások kialakítása az alapfokú oktatás kezdeti szakaszában a leghangsúlyosabb. Az alsó tagozat nevelő-oktató tevékenységében ezért kiemelkedő szerepe van a testnevelés tantárgy tanításának, amit a szükséges képzettséggel rendelkező pedagógus végez. A tantárgy jelentőségét növeli, hogy a koordinációs képességek fejlesztésének szenzitív szakaszai nagyrészt erre az életkorra tehetők. A tanulók természetes igényéből fakadó mozgásszükségletet úgy kell kielégíteni, hogy a mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése mellett kiemelt szerepet kapjon a motoros képességek fejlesztése. A testnevelés meghatározó szerepet játszik a tanulók szokásrendjének, életvitelének kialakításában. Ebben a korban alapozható meg a mozgás és a mozgástanulás iránti pozitív attitűd, amely jelentősen hozzájárul az élethosszig tartó, egészségtudatos, tevékeny, harmonikus életvitel megvalósításához. Így válhat az egyén később a társadalom aktív tagjává. Az egészségfejlesztés területén a rendszeres higiéniai alapok megismerése, elsajátításának igénye az egész nevelési-oktatási szakaszt végig kíséri. A szabadtéren, a természetközeli helyszíneken végzett rendszeres testmozgás szükségességének tudatosítása a környezet megismerésén keresztül járul hozzá a fenntartható jelen és jövő iránti elkötelezettséghez mint nevelési célhoz.

A testnevelés kerettanterv minden tanuló számára biztosítani kívánja a hatékony és élményszerű tanulást. A gyors mozgástanulásnak, valamint a sportági mozgásformák elsajátításának alapfeltétele a természetes mozgások megszilárdulása. Ennek érdekében érvényesülnie kell a fokozatosság elvének. Az alapkészségek egyszerű végrehajtását gyakorolva jutunk el az összetettebb helyzetekben történő végrehajtásig. A tanulási folyamat során érvényesülnie kell a sikerességnek, az örömteli mozgásos tevékenységnek, amely a játékkal, a játékos mozgástanulással együtt kialakíthatja a testneveléshez, a testmozgáshoz fűződő pozitív érzelmi viszonyulást. A játéktevékenység során is a könnyített szabályoktól haladunk az egyre nehezedő szabályok alkalmazása felé.

Az általános iskola alsó tagozatán elsősorban a játékos cselekvéstanulást helyezük előtérbe. A differenciálás elvét alkalmazva juthatunk el oda, hogy minden tanuló a számára megszerezhető tudás legmagasabb szintjére jusson. Fontos, hogy a gyerekeket a követelmények erő kifejtésre készítsük, de ez ne vezessen kudarchoz, ne váljon kilátástalanná, és ne okozzon hátrányos megkülönböztetést. Ugyanakkor a tanulókat hozzá kell segíteni ahhoz, hogy toleránssá váljanak a társaik gyengébb teljesítménye, esetleg testi és más fogyatékosága iránt.

A testnevelés célja a motoros tevékenységeken keresztül a gyermekközponitú személyiségfejlesztés, az egyéni motoros képességek, a testi és lelki kondíciók eltérő fejlődési ütemének figyelembevételével a rendszeres fizikai aktivitás, az egészségtudatos, aktív életvezetésre való szocializáció elősegítése. Ennek érdekében a mozgáskészség, a motoros, kondicionális, koordinációs képességek fejlesztése, a motiváció a szabadidős sportokban való aktív részvételre, a szociális és emocionális képességek pozitív megerősítése, preventív egészségtudatos életvezetési szokások kialakítása. E célt szolgálja – többek között a külön témakörként tárgyalt és önálló fejlesztési területként megjelölt tánc is.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a fentebb felsorolt célok kiegészülnek a gyakran társuló testtartásbeli, mozgáskoordinációs és egyéb motoros anomáliák kezelésével, amelyek javítása a szomatopedagógia eszközrendszerével a testnevelés tantárgy rehabilitációs céljai között szerepel. A tantárgy terápiás célja, hogy az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanuló kondicionális, koordinációs képességei és mozgásos cselekvésbiztonsága folyamatosan fejlődjen, hogy erősítse a szocializációs, rehabilitációs folyamatokat, esélyt teremtve a munka világában való helytállásra.

A motoros készségfejlesztés-edzettség a fittségi szintnövelő és -megtartó testgyakorlatok végzése során, a motoros képességek fejlesztésének és szerepének tudatosítása mellett valósul meg. A motoros készségfejlesztés-mozgástanulás területén a sportágspecifikus és általános taktikai elemek elsajátítása egyénileg, párban és csoportban, valamint a motoros tanúlással kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése során valósul meg.

A játék, játékoság szerepe kisgyermekkorától az ifjúkorig egyaránt fontos. Ezt szolgálhatják a játékos mozgásformák egyénileg, párban, csoportban, a sportág-előkészítő mozgásos játékok, az alkotó és kooperatív játékos feladatok, a kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése játékkal. Az egyénileg, párban, csoportban végzett játékos és sportág-specifikus versenyek nagy jelentőségűek a tanulók kognitív, affektív és szociális képességeinek fejlesztésében.

Preventív, életvezetési, egészségfejlesztési célokat szolgálnak a szabadidős sporttevékenységek, az életmódot, életstílust és életminőséget befolyásoló egyéni és társas tevékenységek.

A fentiekén kívül kiemelt általános fejlesztési feladatokat jelent a sajátos nevelési igényű tanulók esetében az erő, az állóképesség, az ügyesség, a gyorsaság növelése, a koordinációs képesség, a mozgástanulási, a mozgásszabályozó, a mozgásalkalmazkodó, az egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és a téri tájékozódó képesség fejlesztése. Pozitív jellemtulajdonságok – akaraterő, bátorság, fair play – kialakítása és fenntartása.

Kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs fejlesztési feladat a mozgásigény, kezdeményezőképeség erősítése, motiváció és bátorítás a mozgásos feladatok végrehajtására. Mozgásos játékokban szabálytartásra, együttműködésre nevelés a játék örömeinek felfedeztetésével. A mozgásos alaptechnikák elsajátítása, a kitartás és az állóképesség fejlesztése kiemelt feladat az általános kondicionálás, testi hajlékonyság, végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, a dobó, az egyensúlyozó képesség alakításával összhangban, a tanuló terhelhetőségének függvényében. A betegségekkel és az időjárás tényezőkkel szembeni ellenálló-képesség, edzettség biztosítása a mozgás segítségével.

Külön figyelmet kell fordítani a saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítására a függőleges és vízszintes zónákban, a téri viszonyok pontos felismerésére és orientációra. A viszonyszavak felfogása, adekvát használata, a téri biztonság erősítése folyamatos feladat a tantárgy tanítása során. A gyermekek/tanulók önismereti képességének fejlesztése, az önállóság és a versenyszellem erősítése a mozgásfejlesztő, kondicionálást biztosító gyakorlatok önálló végzését és az általános helytállás képességét támogatja.

A testnevelés tantárgy a Nat és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve által megjelölt kompetenciafejlesztési feladatok megvalósítására integráltan kínál lehetőséget. Enyhe értelmi fogyatékos gyermekek ismeretsajátítási folyamataiban az egyénre szabott motiváción és differenciált feladatkiosztásokon kívül jelentős szerephez jut a motoros tanulás, a tevékenységbe ágyazott kognitív fejlesztés.

A fizikai állóképesség és a motoros képességek erősen befolyásolják a tanulók iskolai teljesítményét, pályorientációs lehetőségeit és a jövőbeni munkaerőpiaci alkalmasságukat. A szabadtéri testnevelésórák és szabadidős sporttevékenységek, túrák alkalmat adnak a környezet-tudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megóvására, minden élő iránti tiszteletre. Testnevelésórán az önállóan végzett, egyéni mozgás- vagy tartásrehabilitációs gyakorlatoknál nagy szerepe van a hatékony, önálló tanulásnak, amelynek transzferha-

tása hasznosulhat a közismereti tantárgyak művelésében és a kulcskompetenciák fejlesztésében.

Ha a tanuló gyógytestnevelésben vesz részt, vagy gyógytestnevelésben is részt vesz, a gyógytestnevelés végrehajtása során a testnevelés kerettanterv adaptálható elemeit is alkalmazni kell.

1-4. évfolyam

Heti / éves óraszám:

1. évfolyam 5 óra / 180 óra

2. évfolyam 5 óra / 180 óra

3. évfolyam 5 óra / 180 óra

4. évfolyam 5 óra / 180 óra

Témakör / óraszám - évfolyam	1.	2.	3.	4.
1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	35	35	35	35
2. Motoros készségfejlesztés-mozgástanulás	35	35	35	35
3. Játék	40	40	40	40
4. Versenyzés	30	30	30	30
5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	20	20	20	20
6. Tánc	20	20	20	20
Éves óraszám:	180	180	180	180

1. évfolyam

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekeknek ép kortársaikhoz hasonlóan lételeme a mozgás. A mozgásos játékformák során bővülnek önmagukról és szűkebb-tágabb környezetükről szerzett tapasztalataik, ismereteik, fejlődnek kognitív és prekognitív képességeik.

Az iskolás létforma első két évében a testnevelés tantárgy fő célja a mozgásformák elsajátítása, a mozgás örömeinek felfedeztetése, az egészséges életmódra nevelés és az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség korrekciója. A közösségi mozgásformák során a kooperáció, a sportszerűség alapjainak megteremtése, a gyermek és szociális környezete számára egyaránt kedvező attitűdök kialakítása.

Az enyhe értelmi fogyatékos kisgyermek számára a testnevelés tantárgy számos lehetőséget kínál a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciók fejlesztésére.

A gyógypedagógia eszköztárán, valamint az esetleges terápiás szükségleteken és lehetőségeken túl meghatározó az egyéni különbségekhez alkalmazkodó időmennyiség, a játékosság biztosítása, valamint a gyermeki kíváncsiság fenntartása/felkeltése.

Témakör	1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	Óraszám: 35 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók mozgásképességének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül). A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása. Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése. Egészséges testi fejlődés támogatása. Mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése. Motorikus képességek fejlesztése. Mozgásigény felkeltése és fenntartása. A motoros képességek fejlesztése. Képességfejlesztési fókuszok: felismerő, ráismerő és eszközhasználati készségek; gyors, pontos mozgási és testhelyzet-változtatási képesség; megfigyelési és döntési képesség; testérzékelés, a mozgás határainak tudatosítása; téri tájékozódás; a mozgás örömeinek átélése; transzfer hatások a közismert tantárgyakra.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
1.1. Gimnasztika 1.2. Torna	Alapállás, terpeszállás, kartartások, karkörzés. Törzshajlítások előre-hátra. Szökdelések. Egyszerű kéziszerezgyakorlatok. Bordásfal-gyakorlatok. Lábgyakorlatok. Fej-, nyak-, váll-, törzsgyakorlatok. Nyújtás, hajlítás, fordítás, döntés. Tartásos helyzetek: ujjtartás, nyújtott, zárt kartartás – előre, oldalt és magas tartásban.	
Fogalmak	Szökdelés, páros láb, jobb-bal, váltott láb, terpeszállás, harántterpesz, fej, törzs, ujj, kéz, kar, karhajlítás, nyújtás, körzés, kéziszerez, labda, szalag, tornabot, bordásfal, hátsó és mellső függés, döntés, fordítás, előre, oldalt.	

Témakör	2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	Óraszám: 35 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A testvázlat tudatosítása, lateralitás, szerialitás, vizuomotoros koordináció, egyensúlyérzékelés és észlelés fejlesztése.</p> <p>A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás, differenciálás) fejlesztése.</p> <p>Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és a téri tájékozódó képesség fejlesztése.</p> <p>A közismereti tantárgyak tanulásának habilitációs megsegítése az észlelés, kinezetikus érzékelés, figyelem, emlékezet és térérzékelési képességek fejlesztésével.</p> <p>Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák kialakítása, megerősítése.</p> <p>Testtérkép, lateralitás, szerialitás tudatosítása.</p> <p>Szenzoros integráció fejlesztése.</p> <p>Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban, a gyermektáncban.</p> <p>A vízbiztonság megalapozásának előkészítése.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás egyensúlyának megtartása kijelölt nyomvonalon; mozgás sebességének és irányának érzékelése; testrészek, testhelyzetek ismerete; saját test elfogadása.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1. Testséma tudatosítását szolgáló játékok	<p>Testhelyzet tudatos változtatása: állások, ülések, fekvés hanyatt, háton, oldalt bemutatással és utánnézéssel.</p> <p>Testrészek megkülönböztetése taktilis ingerlésre, testtájak megmutatása érintéssel.</p> <p>Egyszerű játéktárgyak felismerése tapintás útján.</p> <p>Célzott stimulációk játékok és labda adogatásával.</p> <p>Az egyensúly-érzékelés és -észlelés fejlesztése járással, forgással, gurulással, súlypont áthelyezésével.</p>	
2.2. Atlétikai elemek	<p>Rövid távú futás és járás, hirtelen megállás, szóbeli instrukciók és bemutatás alapján.</p> <p>Mozgás sebesség, irány érzékelése lengetés, hintázás, gurulás alkalmával.</p> <p>Futás: lassú, kötetlen; hosszú egyenletes; változó iramú.</p> <p>Futóiskola: sarokemelés, térdemelés, kanyarodás, alakzatok.</p> <p>Kötetlen futások.</p> <p>Rövid, gyors futások.</p> <p>Akadályfutások (a gyermekekhez adaptált akadályokkal).</p> <p>Állórajt.</p> <p>Szökdelés egy és páros lábbal; helyben és haladva.</p> <p>Szökdelés akadály felett (a gyermekekhez adaptált akadályokkal).</p>	
2.3. Torna A talajtorna és az atlétika alapmozgásai	<p>Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok.</p> <p>Támaszok tornasámoly alkalmazásával.</p> <p>Guruló átfordulás.</p> <p>Alacsony tornaszekrényre felugrás, leugrás – átugrás (5 ütemben: támasz, feltérdelés, felguggolás, felállás, leugrás).</p> <p>Tornapadon járás, fordulatok.</p> <p>Függés bordásfalon, gyűrűn, lengés gyűrűn.</p> <p>Gyertya kartámasszal.</p> <p>Testsúly megtartása támaszban karhajlítással.</p>	

	<p>Négykézláb járás. Melső és hátsó helyzetben kúszás, csúszás. Guruló átfordulás előre-hátra – egyedi megsegítéssel. Tarkóállás segítségével. Függeszkedés bordásfalon és kötélén. Gyűrűn hintázás. Egyensúly gyakorlatok. Járas lábujjon, talpélen, gördülő sarkon. Utánlépés, fordulatok, sarokemelés, térdemelés. Kötélugrás. Helyből és rövid rohammal távolugrás. Dobás, csúsztatás, gurítás, rúgás megkísérlése – labdával és babzsákkal – célba, irányba és távolba.</p>
2.4. Ismerkedés az úzás alapjaival	Vízi játékok, fújó gyakorlatok vízben, siklás segítségével.
Fogalmak	Állás, ülés, fekvés, hanyatt, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem orr, fül, labda, kocka, baba, séta, forgás, sebesség, gurulás, lengetés, medence, siklás, buborék.

Témakör	3. Játék	Óraszám: 40 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igény megalapozása. Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása / fenntartása. Játékszabályok által az elemi döntésképeség és szabálytudat kialakítása. Csapatszellemre, sportszerűsége nevelés. Együttműködés, kooperáció elősegítése. Siker és kudarc elviselése képességének fejlesztése. Versenyszellem kialakítása és fenntartása. Képességfejlesztési fókuszok: társakra figyelés; együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; „beszéd”-mozgás koordináció; téri orientáció; kudarc-tűrés; győzelem sportszerű megélése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>3.1. Futó és fogójátékok – fogócska, macska és egerek stb. Páros fogó – Hátsó pár előre fuss! stb. Átfutó játékok – Gyertek haza, ludaim! Adj király katonát! stb.</p> <p>3.2. Énekes és mondókás körjátékok – népi gyermekjátékok</p> <p>3.3. Sor- és váltóversenyek Sor- és váltóversenyek sporteszközök (labdák) beépítésével</p> <p>3.4. Labdajátékok, versenyek A játékok során fokozatosan neheztett szabályokkal történik a játékvezetés, a tanulók haladásának függvényében. Játékok a különböző anyagú, méretű és tulajdonságú labdákkal: gumi-labda, kislabda, gyógylabdák, ko-</p>	<p>Egyénileg, párban, csoportban végezhető játékok elsajátítása szerrel és/vagy szer nélkül. Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok értése és reprodukciója. Kreatív és kooperatív játékok értése és reprodukciója Sportelőkészítő játékok értése és reprodukciója. Népi gyermekjátékok értése és reprodukciója. Érzelmek és motivációk szabályozásának elemi szintű megvalósítása. Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben. Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés elemi szintű ismerete és gyakorlata.</p> <p>Játékos ismerkedés a különböző anyagú, méretű és tulajdonságú labdákkal. Gurítások, dobások célba, irányba, feldobás, elkapás két kézzel, ölelő fogással. Labdaiskola falnál. Labda adogatása körben, zene ritmusára. Kétkezes alsó és kétkezes felső labdafogás. Egykezes felső dobás gyakorlása falnál.</p>	

sárlabda, futball-labda	Páros labdázás. Érkező labda megfogása és továbbadása társnak. Labdaátvétel. Labdavezetés. Adogató és kidobó csoportjátékok, versenyek (kidobó, Jancsi a körben, labdacica gurítással stb.).
Fogalmak	Fogócska, körjáték, sorverseny, váltóverseny, labda (gumi-, tenisz-, pingpong-, kosár-, röp-, kézi-, gyógy-, futball-), gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felső fogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás.

Témakör	4. Versenyzés	Óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. A sportoló mint példakép megjelenítése. Képességfejlesztési fókuszok: mozgáskoordináció; társakra figyelés; együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; „beszéd” mozgás koordináció; téri orientáció; kudarcűrész; győzelem; portszerű megélés; egészséges versenyszellem; döntésképeség; reagáló képesség.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
4.1. Futó és ugróversenyek Sorversenyek Váltóversenyek Futóverseny Ugróiskola Kötélugrás-verseny 4.2. Labdás versenyek Kosárra dobó verseny Labdavezetési verseny Kidobó játék Kézi és röplabda alapmozgásaiból összeállított versenyek Labdarúgás alapjai – kapura rúgó verseny	Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal. Sor- és váltóversenyek szabályainak megismerése és betartása. Egyszerűsített sportági versenyek megismerése és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának megismerése.	
Fogalmak	Fogócska, körjáték, sorverseny, váltóverseny, a játékok, sportágak neve, labdák neve, gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás, győztes, ellenfél, vesztes, tisztelet, sportszerűség.	

Témakör	5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	Óraszám: 20 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformák kialakítása. Relaxációs gyakorlatok mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos alkalmazása, képességének és igényének erősítése. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása és szokássá válásának támogatása. A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése. A tanulók betegségtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással. A tanulók meggyőzése a baleset-megelőzés fontosságáról, a bekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása. Képességfejlesztési fókuszok: egészségtudatosság; mozgásigény; rendszeres mozgás a szabadban, „levegőzés” igénye és élvezete; döntésképeség; gyors reagálás; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, megővése a gyermekek szintjén.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
5.1. Testi-lelki higiéné Relaxációs gyakorlatok Testi-lelki higiéné Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése Az úszás elemei	<p>Játékos relaxációs gyakorlatok végzése. Testi higiénés ismeretek és azok mindennapi gyakorlatának javítása. Lehetőség szerint az úszás elemeinek elsajátítása.</p>	
5.2. Természetben űzhető sportok Valamennyi évszakban, lehetőség szerint a sportfoglalkozások 30%-át töltsék szabadban a tanulók. A tornagyakorlatok kivételével va- lamennyi tematikai egységben sze- replő feladatok a szabadban is elvé- gezhetőek. Túra – balesetvédelem: kullancsve- szély	<p>Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása. Az időjárástól és a lehetőségektől függően futkározás a hóban, hógolyózás, csúszkálás, szánkózás, hóemberépítés.</p>	
5.3. Könnyített testnevelés, tartás- korrekció (Konzultációk, tudástranszferek az illetékes szakemberek között: orto- péd szakorvos, gyógytestnevelő, gyógytornász, konduktor, szomat- opedagógus. Lehetőség szerint törekvés a tanterv szerinti foglalkozásokhoz való visz- zatéréshez.)	<p>A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakor- latok. A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartásjavító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök al- kalmazásával.</p>	
Fogalmak	<p>Pihenés, relaxáció, edzettség, egészséges életmód, egészséges és nem egészséges étel, káros anyag, szabad tér, szabad levegő, természet, időjárás, túra, gyógytor- na, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás.</p>	

Témakör	6. Tánc	Óraszám: 20 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>A mozgásnyelv megalapozása. Testtudat, mozgás, mozdulatlanág érzékelésének fejlesztése. Térbeli alkalmazkodás javítása. Lateralitás és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. Metrum, tempó, ritmus érzékelése képességének fejlesztése. Helyes testtartás kialakítása és automatizálása. Az együttmozgás élményének megtapasztaltatása. Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására. A pozitív önértékelés és reakcióképesség növelése. Népi mozgásos gyermekjátékok megismertetése. Csoportos játék- és megjelenítőképesség fejlesztése. Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása. Muzikalitás fejlesztése. Képességfejlesztési fókuszok: testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
6.1. Mozgás-narráció Mozgásos dramatikus játékok Kézi játékok 6.2. Tematikus mozgások 6.3. Népi gyermekjátékok, a népi tánc elemei	<p>Érzelmek elemi szintű kifejezése gesztusokkal, mozdulatokkal. Közös cselekvés tanári narrációra. Induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok végzése. Egyszerű lépésekből álló karikázók, körtáncok.</p>	
Fogalmak	Térrány, állás, ülés, fekvés, hanyatt, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem orr, fül, séta, forgás, sebesség, ritmus, tempó, játék, dal, néptánc, gyermekdal, népdal, hegedű, citera.	

Összegzett tanulási eredmények az első évfolyam végén	<p>A tanuló részben képes az alapvető biztonsági szabályok betartására, testrészei megnevezésére, testhelyzetének és a testhelyzet változásainak érzékelésére, szökdelésekre, alap-, terpesz-, és harántállás, valamint nyak-, kar-, törzshajlítás és -körzés végzésére, ülő, fekvő testhelyzet elfoglalására (vezényszóra, bemutatás után és/vagy segítséggel), a járás és futás közötti különbség gyakorlati differenciálására, a tanult játékok nevének felismerésére, empirikus szinten felismerni a labda mozgásának sajátosságait, az alapvető higiénés követelmények betartására, a mozgás és játék élvezetére.</p>
--	--

2. évfolyam

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekeknek ép kortársaikhoz hasonlóan lételeme a mozgás. A mozgásos játékformák során bővülnek önmagukról és szűkebb-tágabb környezetükről szerzett tapasztalataik, ismereteik, fejlődnek kognitív és prekognitív képességeik.

Az iskolás létforma első két évében a testnevelés tantárgy fő célja a mozgásformák elsajátítása, a mozgás örömeinek felfedeztetése, az egészséges életmódra nevelés és az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség korrekciója. A közösségi mozgásformák során a kooperáció, a sportszerűség alapjainak megteremtése, a gyermek és szociális környezete számára egyaránt kedvező attitűdök kialakítása.

Az enyhe értelmi fogyatékos kisgyermek számára a testnevelés tantárgy számos lehetőséget kínál a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciók fejlesztésére.

A gyógypedagógia eszköztárán, valamint az esetleges terápiás szükségleteken és lehetőségeken túl meghatározó az egyéni különbségekhez alkalmazkodó időmennyiség, a játékosság biztosítása, valamint a gyermeki kíváncsiság fenntartása/felkeltése.

Témakör	1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	Óraszám: 35 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók mozgásképességének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül). A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása. Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése. Egészséges testi fejlődés támogatása. Mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése. Motorikus képességek fejlesztése. Mozgásigény felkeltése és fenntartása. A motoros képességek fejlesztése. Képességfejlesztési fókuszok: felismerő, ráismerő és eszközhasználati készségek; gyors, pontos mozgási és testhelyzet-változtatási képesség; megfigyelési és döntési képesség; testérzékelés, a mozgás határainak tudatosítása; téri tájékozódás; a mozgás örömeinek átélése; transzfer hatások a közismerteti tantárgyakra.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
1.1. Gimnasztika 1.2. Torna	Alapállás, terpeszállás, kartartások, karkörzés. Törzshajlítások előre-hátra. Szökdelések. Egyszerű kéziszer-gyakorlatok. Bordásfal-gyakorlatok. Lábgyakorlatok. Fej-, nyak-, váll-, törzsgyakorlatok. Nyújtás, hajlítás, fordítás, döntés. Tartásos helyzetek: ujjtartás, nyújtott, zárt kartartás – előre, oldalt és magas tartásban.	
Fogalmak	Szökdelés, páros láb, jobb-bal, váltott láb, terpeszállás, harántterpesz, fej, törzs, ujj, kéz, kar, karhajlítás, nyújtás, körzés, kéziszer, labda, szalag, tornabot, bordásfal, hátsó és mellső függés, döntés, fordítás, előre, oldalt.	

Témakör	2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	Óraszám: 35 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A testvázlat tudatosítása, lateralitás, szerialitás, vizuomotoros koordináció, egyensúlyérzékelés és észlelés fejlesztése.</p> <p>A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás, differenciálás) fejlesztése.</p> <p>Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és a téri tájékozódó képesség fejlesztése.</p> <p>A közismereti tantárgyak tanulásának habilitációs megsegítése az észlelés, kinezetikus érzékelés, figyelem, emlékezet és térérzékelési képességek fejlesztésével.</p> <p>Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák kialakítása, megerősítése.</p> <p>Testtérkép, lateralitás, szerialitás tudatosítása.</p> <p>Szenzoros integráció fejlesztése.</p> <p>Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban, a gyermektáncban.</p> <p>A vízbiztonság megalapozásának előkészítése.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás egyensúlyának megtartása kijelölt nyomvonalon; mozgás sebességének és irányának érzékelése; testrészek, testhelyzetek ismerete; saját test elfogadása.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1. Testséma tudatosítását szolgáló játékok	<p>Testhelyzet tudatos változtatása: állások, ülések, fekvés hanyatt, háton, oldalt bemutatással és utánzással.</p> <p>Testrészek megkülönböztetése taktilis ingerlésre, testtájak megmutatása érintéssel.</p> <p>Egyszerű játéktárgyak felismerése tapintás útján.</p> <p>Célzott stimulációk játékok és labda adogatásával.</p> <p>Az egyensúly-érzékelés és -észlelés fejlesztése járással, forgással, gurulással, súlypont át-helyezésével.</p>	
2.2. Atlétikai elemek	<p>Rövid távú futás és járás, hirtelen megállás, szóbeli instrukciók és bemutatás alapján.</p> <p>Mozgás sebesség, irány érzékelése lengetés, hintázás, gurulás alkalmával.</p> <p>Futás: lassú, kötetlen; hosszú egyenletes; változó iramú.</p> <p>Futóiskola: sarokemelés, térdemelés, kanyarodás, alakzatok.</p> <p>Kötetlen futások.</p> <p>Rövid, gyors futások.</p> <p>Akadályfutások (a gyermekekhez adaptált akadályokkal).</p> <p>Állórajt.</p> <p>Szökdelés egy és páros lábbal; helyben és haladva.</p> <p>Szökdelés akadály felett (a gyermekekhez adaptált akadályokkal).</p>	
2.3. Torna A talajtorna és az atlétika alapmozgásai	<p>Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok.</p> <p>Támaszok tornasámoly alkalmazásával.</p> <p>Guruló átfordulás.</p> <p>Alacsony tornaszekrényre felugrás, leugrás – átugrás (5 ütemben: támasz, feltérdelés, felguggolás, felállás, leugrás).</p> <p>Tornapadon járás, fordulatok.</p> <p>Függés bordásfalon, gyűrűn, lengés gyűrűn.</p> <p>Gyertya kartámasszal.</p> <p>Testsúly megtartása támaszban karhajlítással.</p>	

	<p>Négykézláb járás. Mellső és hátsó helyzetben kúszás, csúszás. Guruló átfordulás előre-hátra – egyedi megsegítéssel. Tarkóállás segítségével. Függeszkedés bordásfalon és kötélen. Gyűrűn hintázás. Egyensúly gyakorlatok. Járas lábujjon, talpélen, gördülő sarkon. Utánlépés, fordulatok, sarokemelés, térdemelés. Kötélugrás. Helyből és rövid rohammal távolugrás. Dobás, csúsztatás, gurítás, rúgás megkísérlése – labdával és babzsákkal – célba, irányba és távolba.</p>
2.4. Ismerkedés az úszás alapjaival	Vízi játékok, fújó gyakorlatok vízben, siklás segítségével.
Fogalmak	Állás, ülés, fekvés, hanyatt, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem orr, fül, labda, kocka, baba, séta, forgás, sebesség, gurulás, lengetés, medence, siklás, buborék.

Témakör	3. Játék	Óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igény megvalósítása. Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása / fenntartása. Játékszabályok által az elemi döntésképesség és szabálytudat kialakítása. Csapatszellemre, sportszerűségre nevelés. Együtműködés, kooperáció elősegítése. Siker és kudarc elviselése képességének fejlesztése. Versenyszellem kialakítása és fenntartása. Képességfejlesztési fókuszok: társakra figyelés; együtműködés; szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; „beszéd”-mozgás koordináció; téri orientáció; kudarcátírás; győzelem sportszerű megélése.</p>	

Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>3.1. Futó és fogójátékok – fogócska, macska és egerek stb. Páros fogó – Hátsó pár előre fuss! stb. Átfutó játékok – Gyertek haza, ludaim! Adj király katonát! stb.</p> <p>3.2. Énekes és mondókás körjátékok – népi gyermekjátékok</p> <p>3.3. Sor- és váltóversenyek Sor- és váltóversenyek sporteszközök (labdák) beépítésével</p> <p>3.4. Labdajátékok, versenyek A játékok során fokozatosan neheztett szabályokkal történik a játékvezetés, a tanulók haladásának függvényében. Játékok a különböző anyagú, méretű és tulajdonságú labdákkal: gumi-labda, kislabda, gyógylabdák, kósárlabda, futball-labda</p>	<p>Egyénileg, párban, csoportban végezhető játékok elsajátítása szerrel és/vagy szer nélkül. Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok értése és reprodukciója. Kreatív és kooperatív játékok értése és reprodukciója Sportelőkészítő játékok értése és reprodukciója. Népi gyermekjátékok értése és reprodukciója. Érzelmek és motivációk szabályozásának elemi szintű megvalósítása. Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben. Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés elemi szintű ismerete és gyakorlata.</p> <p>Játékos ismerkedés a különböző anyagú, méretű és tulajdonságú labdákkal. Gurítások, dobások célba, irányba, feldobás, elkapás két kézzel, ölelő fogással. Labdaiskola falnál. Labda adogatása körben, zene ritmusára. Kétkezes alsó és kétkezes felső labdafogás. Egykezes felső dobás gyakorlása falnál. Páros labdázás. Érkező labda megfogása és továbbadása társnak. Labdaátvétel. Labdavezetés. Adogató és kidobó csoportjátékok, versenyek (kidobó, Jancsi a körben, labdacica gurítással stb.).</p>	
Fogalmak	Fogócska, körjáték, sorverseny, váltóverseny, labda (gumi-, tenisz-, pingpong-, kosár-, röp-, kézi-, gyógy-, futball-), gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felső fogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás.	

Témakör	4. Versenyzés	Óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. A sportoló mint példakép megjelenítése. Képességfejlesztési fókuszok: mozgáskoordináció; társakra figyelés; együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; „beszéd” mozgás koordináció; téri orientáció; kudarcátűrés; győzelem; portszerű megélése; egészséges versenyszellem; döntésképeség; reagáló képesség.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>4.1. Futó és ugróversenyek Sorversenyek Váltóversenyek Futóverseny Ugróiskola Kötélugrás-verseny</p> <p>4.2. Labdás versenyek Kosárra dobó verseny Labdavezetési verseny</p>	<p>Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal. Sor-és váltóversenyek szabályainak megismerése és betartása. Egyszerűsített sportági versenyek megismerése és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának megismerése.</p>	

Kidobó játék Kézi és röplabda alapmozgásaiból összeállított versenyek Labdarúgás alapjai – kapura rúgó verseny	
Fogalmak	Fogócska, körjáték, sorverseny, váltóverseny, a játékok, sportágak neve, labdák neve, gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás, győztes, ellenfél, vesztes, tisztelet, sportszerűség.

Témakör	5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	Óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformák kialakítása. Relaxációs gyakorlatok mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos alkalmazása, képességének és igényének erősítése. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása és szokássá válásának támogatása. A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése. A tanulók betegségtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással. A tanulók meggyőzése a baleset-megelőzés fontosságáról, a bekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása. Képességfejlesztési fókuszok: egészségtudatosság; mozgásigény; rendszeres mozgás a szabadban, „levegőzés” igénye és élvezete; döntésképesség; gyors reagálás; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, megővése a gyermekek szintjén.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
5.1. Testi-lelki higiéné Relaxációs gyakorlatok Testi-lelki higiéné Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése Az úszás elemei	Játékos relaxációs gyakorlatok végzése. Testi higiénés ismeretek és azok mindennapi gyakorlatának javítása. Lehetőség szerint az úszás elemeinek elsajátítása.	
5.2. Természetben űzhető sportok Valamennyi évszakban, lehetőség szerint a sportfoglalkozások 30%-át töltsék szabadban a tanulók. A tornagyakorlatok kivételével valamennyi tematikai egységben szereplő feladatok a szabadban is elvégezhetőek. Túra – balesetvédelem: kullancsveszély	Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása. Az időjárástól és a lehetőségektől függően futkározás a hóban, hógolyózás, csúszkálás, szánkózás, hóemberépítés.	
5.3. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció. (Konzultációk, tudástranzferek az illetékes szakemberek között: ortopéd szakorvos, gyógytestnevelő, gyógytornász, konduktor, szomatopedagógus. Lehetőség szerint törekvés a tanterv szerinti foglalkozásokhoz való visszatéréshez.)	A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartásjavító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.	

Fogalmak	Pihenés, relaxáció, edzettség, egészséges életmód, egészséges és nem egészséges étel, káros anyag, szabad tér, szabad levegő, természet, időjárás, túra, gyógytorna, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás.
-----------------	---

Témakör	6. Tánc	Óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A mozgásnyelv megalapozása. Testtudat, mozgás, mozdulatlanág érzékelésének fejlesztése. Térbeli alkalmazkodás javítása. Laterális és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. Metrum, tempó, ritmus érzékelése képességének fejlesztése. Helyes testtartás kialakítása és automatizálása. Az együttmozgás élményének megtapasztaltatása. Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására. A pozitív önértékelés és reakcióképesség növelése. Népi mozgásos gyermekjátékok megismertetése. Csoportos játék- és megjelenítőképeség fejlesztése. Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása. Muzikalitás fejlesztése. Képességfejlesztési fókuszok: testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
6.1. Mozgás-narráció Mozgásos dramatikus játékok Kéjjátékok 6.2. Tematikus mozgások 6.3. Népi gyermekjátékok, a népi tánc elemei	Érzelmek elemi szintű kifejezése gesztusokkal, mozdulatokkal. Közös cselekvés tanári narrációra. Induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok végzése. Egyszerű lépésekből álló karikázók, körtáncok.	
Fogalmak	Tédirány, állás, ülés, fekvés, hanyatt, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem orr, fül, séta, forgás, sebesség, ritmus, tempó, játék, dal, néptánc, gyermekdal, népdal, hegedű, citera.	

Összegzett tanulási eredmények a második évfolyam végén	<p>A tanuló képes az alapvető biztonsági szabályok betartására, testrészei megnevezésére, testhelyzetének és a testhelyzet változásainak érzékelésére, szökdelésekre, alap-, terpesz-, és harántállás, valamint nyak-, kar-, törzshajlítás és -körzés végzésére, ülő, fekvő testhelyzet elfoglalására (vezényszóra, bemutatás után és/vagy segítséggel), a járás és futás közötti különbség gyakorlati differenciálására, a tanult játékok nevének felismerésére, empirikus szinten felismerni a labda mozgásának sajátosságait, az alapvető higiénés követelmények betartására, a mozgás és játék élvezetére.</p>
--	--

3. évfolyam

A 3–4. évfolyamon a testnevelés tantárgy fő célja a mozgásformák elsajátíttatása, a mozgás örömeinek megélése, az egészséges életmódra nevelés. Az erő, az állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése, a motoros, a kondicionális és a koordinációs képességek fejlesztése az ismeretek koncentrikus bővítésével együtt történik.

Fokozott figyelmet kell fordítani az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség korrekciójára. A közösségi mozgásformák során a kooperáció, a sportszerűség alapjainak megteremtése, a gyermek és szociális környezete számára egyaránt kedvező attitűdök kialakítása a feladat.

Témakör	1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	Óraszám: 35 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A motoros képességek fejlesztése. A tanulók mozgásképességének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül). A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása. Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése. Egészséges testi fejlődés támogatása. Mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése. Motorikus képességek fejlesztése. Mozgásigény felkeltése és fenntartása. Képességfejlesztési fókuszok: saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erő kifejtés és szabályozás képessége.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Torna	<p>Egyszerű fej-, nyak-, váll-, törzs-, kar-, lábgyakorlatok ütemes végzése 2 és 4 ütemben. Nyújtás, hajlítás, fordítás, döntés. Tartásos helyzetek: ujjtartás, nyújtott, zárt kartartás – előre, oldalt és magas tartásban; Hajlított tartások: csípőhöz, mellkashoz, vállhoz, térdhez. Fogásmódok: alsó-és felsőfogás, madárfogás. Állások: alap, terpesz, oldalt és haránt. Mellső fekvőtámasz. Egyszerű társas és kéziszer- (labda, kötél) gyakorlatok Szergyakorlatok: pad, számoly, bordásfal. Bordásfalgyakorlatok. Mozgásos alapformák: térdelés, ülés, fekvés, emelés, leengedés, hajlítás, körzések, szökdelések, ugrások, rugózások, összetett törzsmozgások. Négy-nyolc ütemű szabadgyakorlatok.</p>	
Fogalmak	<p>Alsó, felső, magas, mély, ütem, fekvőtámasz, nyújtott ülés, törzsemelés és -döntés, bokafogás, hintázás (bölcső), malomkörzés, tölcsérkörzés, ugrókötél, súlyzó, tornabot, buzogány, tornapad, számoly.</p>	

Témakör	2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	Óraszám: 35 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Hely- és helyzetváltoztató mozgásformák kialakítása.</p> <p>A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás, differenciálás) fejlesztése.</p> <p>Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és a téri tájékozódó képesség fejlesztése.</p> <p>Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban, a gyermektáncban.</p> <p>Vízi biztonság megteremtése.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: pontos reakciók szóbeli instrukciókra; döntésképeség; szociális képességek; testhelyzet-érzékelési képesség.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1. Szenzomotoros koordináció	Szem-kéz koordinációs játékok, versenyfeladatok – pl. szappanbuborék elkapása.	
2.2. Rendgyakorlatok	<p>Térköz, távköz, takarás, igazodás tartása, testfordulatok adott irányokba.</p> <p>Nyitódás, felzárkózás.</p> <p>Testfordulatok helyben, ugrással.</p> <p>Menetelés ütem-, lépés- és távköztartással, tempóváltásokkal; a lépésváltás megkísérlése.</p> <p>Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban.</p>	
2.3. Torna	<p>Támaszgyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen.</p> <p>Guruló átfordulás előre-hátra.</p> <p>Gyűrűn és bordásfalon függő gyakorlatok.</p> <p>Egyensúly-gyakorlatok.</p>	
2.4. Atlétika Futásfajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú, állórajttal Kötélugrás különféle fajtái Magasugrás és távolugrás elemei Kislabdahajítás Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módjai	<p>Futásfajták gyakorlása.</p> <p>Kötélugrás különféle fajtáinak gyakorlása.</p> <p>Magasugrás és távolugrás elemeinek gyakorlása.</p> <p>Kislabdahajítás állóhelyből és keresztlépéssel.</p> <p>Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatása különféle módokon.</p>	
2.5. Úszás	Légzőgyakorlatok, siklás, lebegés, vízbe ugrás, merülés –felügyelettel.	
Fogalmak	Vonal, oszlop, menetelés, lépésváltás, térköz, távköz, tenyér, oldalsó középtartás, fejjállás, kézállás, híd, függés, tigrisbukfenc, tarkóállás, szekrényugrás, futó- és ugróiskola, váltófutás, hajítás, keresztlépés, dobantás, belégzés-kilégzés, uszoda, medence, higiéné, zuhany, strand.	

Témakör	3. Játék	Óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igény megalapozása.</p> <p>Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása/fenntartása.</p> <p>Csapatszellemre, sportszerűsége nevelés.</p> <p>Játékszabályok által az elemi döntésképeség és szabálytudat kialakítása.</p> <p>Együttműködés, kooperáció elősegítése.</p> <p>Siker és kudarc elviselésének képessége.</p> <p>Versenyszellem kialakítása és fenntartása.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; kudarc és győzelem sportszerű megélése.</p>	

Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
3.1. Labdás játékok Dobó és elfogó játékok Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben Átadások helyben és mozgás közben Célba rúgó és célba dobó játékok Zsinórlabda és labdarúgás elemei 3.2. Futáson alapuló játékok Futó- és fogójátékok taktikai elemekkel Sor- és váltóversenyek 3.3. Népi gyermekjátékok 3.4. Küzdősportok elemei	Egyénileg, párban, csoportban végezhető játékok elsajátítása szerrel és /vagy szer nélkül. Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok értése és reprodukciója. Kreatív és kooperatív játékok értése és reprodukciója. Sportelőkészítő játékok értése és reprodukciója. Népi gyermekjátékok értése és reprodukciója. Érzelmek és motivációk szabályozásának elemi szintű megvalósítása. Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben. Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés elemi szintű ismerete és gyakorlata.	
Fogalmak	Játékok neve, szabály, védekezés, támadás, védő, támadó, cselezés, célba dobás, labdavezetés, kikerülés, átvétel.	

Témakör	4. Versenyzés	Óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. A sportoló, mint példakép megjelenítése. Képességfejlesztési fókuszok: szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; kudarc-tűrés; győzelem sportszerű megélése; egészséges versenyszellem; szociális kompetenciák; kooperáció; koordináció; döntési és reagáló képesség.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
4.1. Futó, ugró és akadályversenyek Sorversenyek Váltóversenyek Futóverseny Ugróiskola Kötélugrás-verseny 4.2. Labdás versenyek Kosárra dobó verseny Labdavezetési verseny Kidobójáték Kézi és röplabda alapmozgásaiból összeállított versenyek Labdarúgás alapjai – kapura rúgó verseny 4.3. A sportági versenyek alapjai A versenyfeladatok, labda és labda nélküli sportági versenyek egyre nehezebb formái, közelítve a valódi sportági versenyekhez.	Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal. Sor- és váltóversenyek szabályinak megismerése és betartása. Egyszerűsített sportági versenyek megismerése és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának megismerése. A sportoló, mint példakép elfogadása.	
Fogalmak	Páros fogó, sorverseny, váltóverseny, sportág, labda, gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás, győztes, ellenfél, vesztes, tisztelet, sportszerűség, kidobós, zsinórlabda, kosárlabda, futball, kötélugró verseny.	

Témakör	5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	Óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés. Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének felismertetése. A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése. A tanulók betegségtudatának, félénkségének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással. A tanulók meggyőzése a baleset-megelőzés fontosságáról, a bekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása. Képességfejlesztési fókuszok: egészségtudatosság; mozgásigény; döntésképesség; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, óvása a gyermekek szintjén.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
5.1. Testi-lelki egészség Relaxációs gyakorlatok Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat. Pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése	Játékos relaxációs gyakorlatok végzésére való képesség kialakítása. Testi higiénés ismeretek és azok mindennapi gyakorlása.	
5.2. Természetben űzhető sportok Labdajátékok, futóversenyek stb. – a torna kivételével valamennyi Túra – balesetvédelem: kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem Kocogás Kerékpározás, görkorcsolyázás	Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések megismerése és gyakorlata (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat). Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen.	
5.3. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció	A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok, a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint. A tantervben foglalt, nem ellenjavalt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartás-javító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.	
Fogalmak	Higiéné, relaxáció, edzettség, egészséges életmód, tápláló étel, hizláló étel, egészségre káros anyag, szabad tér, természet, időjárás, túra, gyógytorna, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás, káros napsugárzás, kullancs.	

Témakör	6. Tánc	Óraszám: 20 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>Csoportos játék- és megjelenítőképesség fejlesztése. Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. A mozgásnyelv megalapozása és fejlesztése. Az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítása a tér tárgyaival, illetve páros gyakorlatokban. Testtudat, mozgás, mozdulatlanág érzékelésének fejlesztése. Térbeli alkalmazkodás fejlesztése. Lateralitás és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. Metrum, tempó, ritmus érzékelése képességének fejlesztése. Helyes testtartás kialakítása és automatizálása. Az együttmozgás élményének megtapasztaltatása. Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására. A pozitív önértékelés és reakcióképesség növelése. Népi mozgásos gyermekjátékok megismertetése. Érzelmek elemi szintű kifejezésének képessége, gesztusokkal, mozdulatokkal. Képességfejlesztési fókuszok: testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>6.1. Mozgás-narráció Mozgásos dramatikus játékok</p> <p>6.2. Tematikus mozgások</p> <p>6.3. Népi gyermekjátékok, a népi tánc elemei Fiú és lány szerepek a táncban</p>	<p>Kéjjátékok. Közös cselekvés tanári narrációra. Közös cselekvés tanulói narrációra. Induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok. Testtudat, mozgás, mozdulatlanág érzékelése. Érzelmek kifejezése nagymozgásokkal, tánclépésekkel. Egyszerű lépésekből álló karikázók, körtáncok. Metrum, tempó, ritmus érzékelése.</p>	
Fogalmak	Térirány, hanyattfekvés, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem, orr, fül, séta, forgás, sebesség, ritmus, tempó, játék, dal, néptánc, csárdás, rida, gyermekdal, népdal, hegedű, citera, forgás, utánlépés, keresztlépés.	

Összegzett tanulási eredmények a harmadik évfolyam végén	<p>A tanuló részben képes felismerni és használni a legfontosabb kézi- és tornaszereket, vezényszóra egyszerű mozgás(sor)végrehajtására, tartáshelyzetek felvételére, irány, ütem tartására, labdával irányított dobások, rúgások kivitelezésére, a játékszabályok betartására, aktív részvételre a közös játékokban, a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti alkalmazására, teste és ruházata tisztán tartására, a minőségi ételek felismerésére, egyszerű relaxációs gyakorlatok irányítás melletti elvégzésére, egyszerű tánclépés utánzására bemutatás után és/vagy szóbeli instrukció alapján, gyors indulásokra, irány- és iramváltásokra játék és körtánc során.</p>
---	--

4. évfolyam

A 3–4. évfolyamon a testnevelés tantárgy fő célja a mozgásformák elsajátíttatása, a mozgás örömeinek megélése, az egészséges életmódra nevelés. Az erő, az állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése, a motoros, a kondicionális és a koordinációs képességek fejlesztése az ismeretek koncentrikus bővítésével együtt történik.

Fokozott figyelmet kell fordítani az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség korrekciójára. A közösségi mozgásformák során a kooperáció, a sportszerűség alapjainak megteremtése, a gyermek és szociális környezete számára egyaránt kedvező attitűdök kialakítása a feladat.

Témakör	1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	Óraszám: 35 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A motoros képességek fejlesztése. A tanulók mozgásképességének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül). A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása. Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése. Egészséges testi fejlődés támogatása. Mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése. Motorikus képességek fejlesztése. Mozgásigény felkeltése és fenntartása. Képességfejlesztési fókuszok: saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erő kifejtés és szabályozás képessége.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Torna	<p>Egyszerű fej-, nyak-, váll-, törzs-, kar-, lábgyakorlatok ütemes végzése 2 és 4 ütemben. Nyújtás, hajlítás, fordítás, döntés. Tartásos helyzetek: ujjtartás, nyújtott, zárt kartartás – előre, oldalt és magas tartásban; Hajlított tartások: csípőhöz, mellkashoz, vállhoz, térdhez. Fogásmódok: alsó-és felsőfogás, madárfogás. Állások: alap, terpesz, oldalt és haránt. Mellső fekvőtámasz. Egyszerű társas és kéziszer- (labda, kötél) gyakorlatok Szergyakorlatok: pad, számoly, bordásfal. Bordásfalgyakorlatok. Mozgásos alapformák: térdelés, ülés, fekvés, emelés, leengedés, hajlítás, körzések, szökdelések, ugrások, rugózások, összetett törzsmozgások. Négy-nyolc ütemű szabadgyakorlatok.</p>	
Fogalmak	<p>Alsó, felső, magas, mély, ütem, fekvőtámasz, nyújtott ülés, törzsemelés és -döntés, bokafogás, hintázás (bölcső), malomkörzés, tölcsérkörzés, ugrókötél, súlyzó, tornabot, buzogány, tornapad, számoly.</p>	

Témakör	2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	Óraszám: 35 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Hely- és helyzetváltoztató mozgásformák kialakítása.</p> <p>A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás, differenciálás) fejlesztése.</p> <p>Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és a téri tájékozódó képesség fejlesztése.</p> <p>Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban, a gyermektáncban.</p> <p>Vízi biztonság megteremtése.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: pontos reakciók szóbeli instrukciókra; döntésképeség; szociális képességek; testhelyzet-érzékelési képesség.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1. Szenzomotoros koordináció	Szem-kéz koordinációs játékok, versenyfeladatok – pl. szappanbuborék elkapása.	
2.2. Rendgyakorlatok	Térköz, távköz, takarás, igazodás tartása, testfordulatok adott irányokba. Nyitódás, felzárkózás. Testfordulatok helyben, ugrással. Menetelés ütem-, lépés- és távköztartással, tempóváltásokkal; a lépésváltás megkísérlése. Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban.	
2.3. Torna	Támaszgyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen. Guruló átfordulás előre-hátra. Gyűrűn és bordásfalon függő gyakorlatok. Egyensúly-gyakorlatok.	
2.4. Atlétika Futásfajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú, állórajttal Kötélugrás különféle fajtái Magasugrás és távolugrás elemei Kislabdahajítás Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módjai	Futásfajták gyakorlása. Kötélugrás különféle fajtáinak gyakorlása. Magasugrás és távolugrás elemeinek gyakorlása. Kislabdahajítás állóhelyből és keresztlépéssel. Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatása különféle módokon.	
2.5. Úszás	Légzőgyakorlatok, siklás, lebegés, vízbe ugrás, merülés –felügyelettel.	
Fogalmak	Vonal, oszlop, menetelés, lépésváltás, térköz, távköz, tenyér, oldalsó középtartás, fejállás, kézállás, híd, függés, tigrisbukfenc, tarkóállás, szekrényugrás, futó- és ugróiskola, váltófutás, hajítás, keresztlépés, dobantás, belégzés-kilégzés, uszoda, medence, higiéné, zuhany, strand.	

Témakör	3. Játék	Óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igény megalapozása.</p> <p>Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása/fenntartása.</p> <p>Csapatszellemre, sportszerúségre nevelés.</p> <p>Játékszabályok által az elemi döntésképeség és szabálytudat kialakítása.</p> <p>Együttműködés, kooperáció elősegítése.</p> <p>Siker és kudarc elviselésének képessége.</p> <p>Versenyszellem kialakítása és fenntartása.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; kudarc és győzelem sportszerű megélése.</p>	

Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
3.1. Labdás játékok Dobó és elfogó játékok Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben Átadások helyben és mozgás közben Célba rúgó és célba dobó játékok Zsinórlabda és labdarúgás elemei 3.2. Futáson alapuló játékok Futó- és fogójátékok taktikai elemekkel Sor- és váltóversenyek 3.3. Népi gyermekjátékok 3.4. Küzdősportok elemei	Egyénileg, párban, csoportban végezhető játékok elsajátítása szerrel és /vagy szer nélkül. Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok értése és reprodukciója. Kreatív és kooperatív játékok értése és reprodukciója. Sportelőkészítő játékok értése és reprodukciója. Népi gyermekjátékok értése és reprodukciója. Érzelmek és motivációk szabályozásának elemi szintű megvalósítása. Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben. Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés elemi szintű ismerete és gyakorlata.	
Fogalmak	Játékok neve, szabály, védekezés, támadás, védő, támadó, cselezés, célba dobás, labdavezetés, kikerülés, átvétel.	

Témakör	4. Versenyzés	óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. A sportoló mint példakép megjelenítése. Képességfejlesztési fókuszok: szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; kudarctűrés; győzelem sportszerű megélése; egészséges versenyszellem; szociális kompetenciák; kooperáció; koordináció; döntési és reagáló képesség.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
4.1. Futó, ugró és akadályversenyek Sorversenyek Váltóversenyek Futóverseny Ugróiskola Kötélugrás-verseny 4.2. Labdás versenyek Kosárra dobó verseny Labdavezetési verseny Kidobójáték Kézi és röplabda alapmozgásaiból összeállított versenyek Labdarúgás alapjai – kapura rúgó verseny 4.3. A sportági versenyek alapjai A versenyfeladatok, labda és labda nélküli sportági versenyek egyre nehezebb formái, közelítve a valódi sportági versenyekhez.	Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal. Sor- és váltóversenyek szabályinak megismerése és betartása. Egyszerűsített sportági versenyek megismerése és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának megismerése. A sportoló mint példakép elfogadása.	
Fogalmak	Páros fogó, sorverseny, váltóverseny, sportág, labda, gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás, győztes, ellenfél, vesztes, tisztelet, sportszerűség, kidobós, zsinórlabda, kosárlabda, futball, kötélugró verseny.	

Témakör	5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	Óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés. Relaxációs gyakorlatok mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének felismertetése. A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése. A tanulók betegségtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással. A tanulók meggyőzése a baleset-megelőzés fontosságáról, a bekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása. Képességfejlesztési fókuszok: egészségtudatosság; mozgásigény; döntésképeség; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, óvása a gyermekek szintjén.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
5.1. Testi-lelki egészség Relaxációs gyakorlatok Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat. Pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése	<p>Játékos relaxációs gyakorlatok végzésére való képesség kialakítása. Testi higiénés ismeretek és azok mindennapi gyakorlása.</p>	
5.2. Természetben űzhető sportok Labdajátékok, futóversenyek stb. – a torna kivételével valamennyi Túra – balesetvédelem: kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem Kocogás Kerékpározás, görkorcsolyázás	<p>Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések megismerése és gyakorlata (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat). Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen.</p>	
5.3. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció	<p>A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok, a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint. A tantervben foglalt, nem ellenjavalt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartás-javító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.</p>	
Fogalmak	<p>Higiéné, relaxáció, edzetség, egészséges életmód, tápláló étel, hizlaló étel, egészségre káros anyag, szabad tér, természet, időjárás, túra, gyógytorna, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás, káros napsugárzás, kullancs.</p>	

Témakör	6. Tánc	Óraszám: 20 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>Csoportos játék- és megjelenítőképeség fejlesztése. Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. A mozgásnyelv megalapozása és fejlesztése. Az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítása a tér tárgyaival, illetve páros gyakorlatokban. Testtudat, mozgás, mozdulatlanág érzékelésének fejlesztése. Térbeli alkalmazkodás fejlesztése. Lateralitás és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. Metrum, tempó, ritmus érzékelése képességének fejlesztése. Helyes testtartás kialakítása és automatizálása. Az együttmozgás élményének megtapasztaltatása. Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására. A pozitív önértékelés és reakcióképeség növelése. Népi mozgásos gyermekjátékok megismertetése. Érzelmek elemi szintű kifejezésének képessége, gesztusokkal, mozdulatokkal. Képességfejlesztési fókuszok: testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
6.1. Mozgás-narráció Mozgásos dramatikus játékok	Kézi játékok. Közös cselekvés tanári narrációra. Közös cselekvés tanulói narrációra.	
6.2. Tematikus mozgások	Induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok. Testtudat, mozgás, mozdulatlanág érzékelése.	
6.3. Népi gyermekjátékok, a népi tánc elemei Fiú és lány szerepek a táncban	Érzelmek kifejezése nagymozgásokkal, tánclépésekkel. Egyszerű lépésekből álló karikázók, körtáncok. Metrum, tempó, ritmus érzékelése.	
Fogalmak	Térrány, hanyattfekvés, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem, orr, fül, séta, forgás, sebesség, ritmus, tempó, játék, dal, néptánc, csárdás, rida, gyermekdal, népdal, hegedű, citera, forgás, utánlépés, keresztlépés.	

Összegzett tanulási eredmények a negyedik évfolyam végén	<p>A tanuló képes: felismerni és használni a legfontosabb kézi- és tornaszereket, vezényszóra egyszerű mozgás(sor)végrehajtására, tartáshelyzetek felvételére, irány, ütem tartására, labdával irányított dobások, rúgások kivitelezésére, a játékszabályok betartására, aktív részvételre a közös játékokban, a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti alkalmazására, teste és ruházata tisztán tartására, a minőségi ételek felismerésére, egyszerű relaxációs gyakorlatok irányítás melletti elvégzésére, egyszerű tánclépés utánzására bemutatás után és/vagy szóbeli instrukció alapján, gyors indulásokra, irány- és iramváltásokra játék és körtánc során.</p>
---	---

Tantárgyi kerettantervek 5-8. évfolyam

Magyar nyelv és irodalom

5-8. évfolyam

Heti / éves óraszám:	5. évfolyam 4 óra / 144 óra
	6. évfolyam 4 óra / 144 óra
	7. évfolyam 4 óra / 144 óra
	8. évfolyam 4 óra / 144 óra

Az egyéni, a közösségi, a társadalmi kommunikáció alapja a magyar nyelv ismerete és használata. A nyelv kultúrát formál, őriz és közvetít. A nyelv az emberi kommunikáció, a gondolkodás, a tanulás, az önismeret kibontakozásának közege, előfeltétele és legfőbb eszköze. Kulcsszerepe van a kulturális önazonosság, tudatosság és kifejezőképesség, az erkölcsi, az esztétikai, a történeti és a mérlegelő érzék kialakításában. Az anyanyelvi készségek birtoklása segíti a társadalom közösségeiben való aktív részvételt. A magyar nyelv és irodalom műveltségi területnek meghatározó szerepe van az önálló tanulás kialakításában, az önműveléshez szükséges képességek fejlesztésében.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy legalapvetőbb célja az anyanyelvi kommunikációhoz szükséges képességek kialakítása, illetve fejlesztése, valamint az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása.

A magyar nyelv a tanulás célja és az ismeretszerzés eszköze is. Célja és feladata a szókinccs-fejlesztés és -gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése, a jövő tanulóikhoz szükséges és a felnőtt életben, az élethosszig tartó tanulás során használható olvasni és írni tudás (szövegértés és szövegalkotás) gondozása és továbbfejlesztése. A kultúrához hozzásegítő, valamint a nemzeti hovatartozás érzését növelő anyanyelvi képességeknek, készségeknek a továbbfejlesztése.

Az irodalmi nevelés feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése. Az irodalmi műveltség megalapozásához felső tagozatban a tantárgy az irodalmi élmény nyújtása mellett az anyanyelvi kompetencia fejlesztésének legfontosabb eszköze. Alapvető feladata, hogy a tanulók szövegalkotási tudásának gyarapításával képessé váljanak a társadalmi kommunikációra, az önkifejezésre.

Az alapozásban építeni kell a tanulók tapasztalatszerzésére, a fogalmak tartalmának lassú érlelésére, az értelmes és fejlesztő célú gyakoroltatásra. A pedagógus feltérképezi a tanulók egyéni fejlesztési szükségleteit. Kellő időt enged a tanulási feladatok pszichológiai feltételeinek beéréséhez, és személyre szóló fejlesztéssel és értékeléssel esélyt teremt a sikeres iskolai pályafutás, valamint az élethosszig tartó tanulás biztonságos megalapozásához. Az eszközszintű olvasás elsajátíttatása, az önkifejező írás megszerettetése, a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárának megismertetése, használatának megerősítése szintén a tantárgy tanításának célja és feladata.

A tantárgy feladatai közé tartozik a vizuális észlelés és differenciálás, auditív észlelés és differenciálás, fonematikus észlelés, érzékelés, figyelem, gondolkodás, emlékezőképesség, analízis-szintetizáló képesség, ritmus, mozgás, finommotorika és a szem-kéz koordináció fejlesztése. A kommunikációs képességek fejlesztése, különféle élethelyzetekben az aktív és passzív szókinccs-gazdagítás, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartás, viselkedés gyakorlása, továbbá a tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben és a spontán beszédben is. Mindezek során megvalósul az önkorrekciós képesség fejlesztése, a hibakeresés, -javítás, a helyesírási problémahelyzetek felismertetése.

Kiemelt feladat az önismeret erősítése, lehetőséget teremtve a véleménynyilvánításra, mások véleményének meghallgatására. A szövegtartalom visszaadásának gyakorlása különféle kommunikációs eszközökkel történik, fokozódó önállósággal valósul meg.

Az írás eszközzintű használata, a helyesírási készség fejlesztése, továbbá a rendezett íráskép kialakítása az egyéni adottságok figyelembevételével valósul meg.

Az iskolai oktatás, nevelés a sérülésből, a fogyatékból eredő tanulási nehézségek leküzdését, a jól működő funkciók továbbfejlődését individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával támogatja.

A magyar nyelv és irodalom tantárgyban az ismeretek és a fejlesztési követelmények felhasználásánál, továbbá az irodalmi művek feldolgozásánál ajánlott figyelembe venni a tanulók közösség összetételét, az írás, olvasás technikájának elsajátításában megjelenő egyéni különbségeket, a kommunikációs készség eltérő sajátosságait.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók vonatkozásában az ismeretszerzési folyamatban a saját olvasási élmény, a hallás utáni szövegértés differenciált alkalmazása is lehetséges. Az irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése a Nemzeti alaptanterv alapján kerültek meghatározásra, figyelembe véve a kerettantervvel megcélzott tanulókat. Elsajátításuk, az adott művekkel való ismerkedés tanári segítséggel, részletek feldolgozásával is megvalósítható.

A szövegű felidézésre ajánlott művek a táblázatokban dőlt szedéssel láthatók. Ezek kiválasztásánál is alkalmazható a differenciált követelmény.

Javasolt órakeret:

Témakör / óraszám - évfolyam	5.	6.	7.	8.
Beszéd-készség fejlesztése, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	folyama- tos	folyama- tos	folyama- tos	folyama- tos
Olvasás, az írott szöveg megértése	folyama- tos	folyama- tos	folyama- tos	folyama- tos
Írás, szövegalkotás	folyama- tos	folyama- tos	folyama- tos	folyama- tos
Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	72	72	72	72
Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	72	72	72	72
Éves óraszám:	144	144	144	144

5. évfolyam

Témakör	1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Órakeret folyamatos
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A szókincs gyarapítása mellett a meglévő nyelvhasználati zavarok korrigálása, csökkentése, megszüntetése. Egyéni képességhez igazodóan: a helyes artikuláció, beszédtechnikai elemek alkalmazása, aktív és passzív szókincs fejlesztése, a tanult elemek beépítése a társas kapcsolatokba. A reprodukív beszéd képességének fejlesztése.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: Kommunikációs képesség: szókincsbővítés, kifejezőkészség formai és tartalmi elemei. Percepció: verbális és vizuális hang, szó, mondat, szöveg. Vizuális és akusztikus figyelem. Emlékezet.</p>	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>Beszédtechnika: a helyes beszédleghzés megfelelő beszédhang, hanglejtés pontos artikuláció ritmus, tempó időtartam hangsúly, hangerő szünet a kommunikáció céljának megfelelő beszéd.</p> <p>Metakommunikáció: mimika, testtartás, távolságtartás tekintet.</p> <p>Beszéd(meg)értés: szavak mondatok szöveg szintjén. Beszédkészség. Kommunikációs helyzet: kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás, vélemény- és szándéknyilvánítás, vita, kérés, kérdés.</p>		<p>A metakommunikációs eszközök megismerése során a testbeszéd megértése, használatával a szóbeli kifejezőkészség erősítése.</p> <p>A beszélő szándékának megértése. A kommunikáció céljának megfelelő beszéd, a hangsúlyok, érzelmek, indulatok, szándékok megjelenítése. Saját vélemény, saját gondolat, kérdés, kérés megfogalmazása.</p> <p>A reprodukív beszéd gyakorlása, memoriterek tanulása.</p> <p>Tanult szövegek kifejező tolmácsolása.</p> <p>Főfogalom alá rendezés, értelmező szótár vagy rokon értelmű szavak alkalmazása.</p> <p>Analógiák készítése, a következtetések megfogalmazása, analízis-szintetizálás, különböző szempontok szerinti csoportosítások, fogalomalkotások.</p> <p>Vers- és prózamondás.</p>
Fogalmak	Artikuláció, beszédértés, beszédleghzés, beszélő szándéka, kommunikáció, összehasonlítás, csoportosítás, főfogalom.	

Témakör	2. Olvasás és az írott szöveg megértése	Órakeret folyamatos
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A hangos és a néma olvasási technika, a szövegértő olvasás fejlesztése. Tények, adatok, információk felismerésében az önállóság növelése. Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés megalapozása, erősítése. A könyvekből történő tanulás megalapozása. Önálló könyvtárhasználat előkészítése.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: Vizuális észlelés az olvasott szöveg értelmezése során. Figyelem. Auditív észlelés: szövegemlékezet.</p> <p>Emlékezet: olvasottak felidézése. Motiváció fenntartása, fejlesztése az olvasott szövegek megfelelő megválasztásával. Összefüggéslátás, összefüggések felismerése.</p>	

Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>Szövegelemzés, szövegértő olvasás. Kreatív szövegalkotás. Tanulást segítő eljárások. Szövegfeldolgozás. Könyvtárhasználat, információszerzés különböző eszközei.</p>		<p>Mondatok, szöveg értelmezése és hangos olvasással, a szövegből – adott szempontok alapján – adatok kiemelése. Törekvés önálló olvasásra, szövegfeldolgozásra. Aktív és passzív szókinccs gyarapítása. Az információs kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása. A könyv, mint információforrás értékének felismerése. Különböző szépirodalmi, ismeretterjesztő, tankönyvi és médiaszövegek hangos olvasása. Az olvasott szöveg adott szempontok szerinti tagolása, lényegkiemelés, tömörítés, adatkeresés. Felolvasás, az olvasottak ismertetése. Ismeretszerzés a könyvtár felépítéséről, működéséről, előző években szerzett információk rendszerezése. Érdeklődésének megfelelő könyv választása. Adatkeresés, adatgyűjtés. Szépirodalmi részletek, művek szöveghű megtanulása.</p>
Fogalmak	Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás. Önművelés, média, ismeret, ismeretnyújtás, ismeretszerzés, lényegkiemelés, vázlat.	

Témakör	3. Írás, szövegalkotás	Órakeret folyamatos
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Írásbeli kifejezőképesség megerősítése, az írásbeli szövegalkotás legalapvetőbb szabályainak ismerete. Az írás eszközjellegű használatának kialakítása. Önellenőrzés fejlesztése. A helyesírás fejlesztése: másolással, látó-halló tollbamondással, emlékezetből írással. Saját és mások írásmunkáinak ellenőrzése, javítása a tanult nyelvtani szabályoknak megfelelően. Képességfejlesztési fókuszok: Finommotorika fejlesztése írásmozgással. Téri tájékozódás: vonalközben való eligazodás, íráskép rendezése. Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókinccs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása. Emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás. Hallási figyelem fejlesztése: diktálás utáni írás.</p>	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>Reproduktív írás Félig produktív írás A szöveg nyelvi jellegzetességei Szövegalkotás, szöveg-átalakítás Leíró és elbeszélő jellegű szövegek (fogalmazás). Elbeszélés jellegű szöveg tagolódása: bevezetés tárgyalás befejezés. Cím szerepe. Hír (hirdetés). Leírás irodalmi és ismeretterjesztő szövegekben. Jellemzés tipikus jegyei.</p>		<p>Néhány mondatos szöveg önálló alkotása. Emlékezetből való írás. Tanult nyelvhelyességi, helyesírási ismeretek alkalmazása. Az írás közben felmerülő helyesírási, értelmezési probléma esetén vagy önellenőrzéskor, javításkor a megfelelő segédkönyvek használata – tanári segítséggel. Hibátlan (betűkihagyás és betűcsere nélküli) másolás, szavak, mondatok, néhány mondatnyi szöveg látó-halló tollbamondás és emlékezet alapján történő írása. Feladatlapok, táblázatok kitöltése, postai űrlapok kitöltése; vázlatkészítés tanulása. Hangutánzó, hangulatfestő szavak, szólások, köz-</p>

<p>Jellemzés szerkezete. Meghívó.</p>	<p>mondások, idézetek beépítése a mondatokba, a szövegbe, stílushatásuk megfigyelése. Mondatok bővítése, változatos mondatfajták beépítése a szövegbe, a mondat szórendjének, a szöveg mondatrendjének vizsgálata, a lehetséges változatok számbavétele. A tanult nyelvtani szabályok alkalmazásával írásbeli szöveg alkotása. Elbeszélő jellegű szöveg jellemző jegyeinek felismerése, gyűjtése. Szöveg átalakítása: bővítéssel: díszítő jelzők használata, szűkítéssel: lényegkiemelés, tömörítés. Elbeszélő jellegű szöveg alkotása írásban. Címalkotás. Meghívó, hír, hirdetés gyűjtése, megfigyelése, készítése. Leírás készítése, átalakítása bővítéssel, szűkítéssel. Olvasottakról vázlat készítése. Jellemzésből leírás, elbeszélés megfogalmazása, rögzítése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Önálló írás, emlékezetből való írás, diktálás, nyelvtani szabály, fogalmazás, leírás, elbeszélés, jellemzés.</p>

Témakör	4. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	Javasolt óraszám: 72 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A tanult nyelvtani, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazásának fejlesztése. Szóbeli és írásbeli nyelvhasználat legalapvetőbb elveinek, normáinak elsajátítása. Képességfejlesztési fókuszok: Akusztikus figyelem: helyesírási szabályok. Szerialitás: betűrend.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p>BETŰK: Magánhangzók, mássalhangzók. Szótőhöz kapcsolódó toldalékok hangrendjének, illeszkedésének szabálya. A mássalhangzók egymásra hatása a beszédben, írásban. SZÓELEMELÉK, SZAVAK: Szófajok. Jelző szerepe a szövegben. SZÓSZERKEZETEK: MONDATOK Mondatok átalakítása: tőmondat alkotása bővített mondat. Mondatalkotás. Szófajok, szavak mondatbeli funkciója. SZÖVEG Szövegalkotás.</p>	<p>Csoportosítás, válogatás, vizsgálódás. Betűrend készítése, lexikon használata. Elválasztás szabályainak alkalmazása. Szavak csoportosítása szófajuk, jelentéstartalmuk alapján. Gyűjtés, csoportosítás. Szavak átalakítása: képzéssel jelezéssel ragozással. Szó szerkezet alkotása, átalakítása. Szó szerkezetek keresése, gyűjtése irodalmi szövegből. A szó szerkezetek felismerése a mondatokban, azok ki/beemelése a mondatokból/mondatokba. Mondat tagolása, tanult helyesírási szabályok (mondatkezdés, írásjelek, tulajdonnevek) alkalmazása. Helyes szórend meghatározása. Helyes hangsúly gyakorlása. Számbeli egyeztetés gyakorlása, ellenőrzése, javítása.</p>	

	Szövegalkotás megadott szempontok alapján. Tanári útmutatás alapján szövegalkotás, kiegészítés, módosítás. Helyes mondatalkotás, szövegalkotás szabályainak alkalmazása.
Fogalmak	Beszédhang, magánhangzó, mássalhangzó, szóelem, hangalak és jelentés, szókincs, szófaj, helyesírási szabály.

Témakör	5. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Javasolt óraszám: 72 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalmi ismeretek fejlesztése, az olvasás készséggé alakítása, fejlesztése. A tanulók nyelvi kulturáltságának növelése. Képességfejlesztési fókuszok: Emlékezet: memoriterek elsajátításával a hosszú távú emlékezet fejlesztése. Auditív figyelem, észlelés: hallott irodalmi szövegekből való tartalommondás, érzelmek, mondanivaló megfigyelése. Szókincsbővítés.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>Műnemek Műnem: Műfaj: Dal</p> <p>Feldolgozásra ajánlott művek: Petőfi Sándor: Füstbe ment terv Reszket a bokor mert...</p> <p>MÚNEMEK: MÚFAJ: Mese, műmese. Feldolgozásra ajánlott művek: Válogatás a magyar népmesegyűjtésményből.</p> <p>NÉPBALLADA Feldolgozásra ajánlott művek: Kőmíves Kelemen;</p> <p>LEGENDA: Feldolgozásra ajánlott mű: MONDA: Feldolgozásra ajánlott művek: Mátyás-mondák</p> <p>BIBLIAI TÖRTÉNETEK: Feldolgozásra ajánlott történetek: A világ teremtése. Az édenkerti történet. Noé és a bárka. Jézus születése.</p> <p>ELBESZÉLŐ KÖLTEMÉNY: Petőfi Sándor: János vitéz</p> <p>ELBESZÉLÉS: Feldolgozásra ajánlott művek: REGÉNY: Feldolgozásra ajánlott művek: DRÁMA: A helyi lehetőségek függvényében egy színpadi mű megtekintése.</p>	<p>Az irodalmi művek elemzése, értelmezése, az irodalmi szövegek alapstruktúrájának megismerése. Irodalmi művek műfaji jellemzőinek felismerése. Az egyes műnemek jellemző jegyeinek felismerése. Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök, az irodalmi szövegek szerkezetének megismerése.</p> <p>Az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek, a valóság és a képzelet, a szocializációs és a társadalmi kérdések irodalmi ábrázolási módjainak megismerése.</p> <p>A vers tartalma alapján a költői szándék, a vers hangulatának megfogalmazása. Összezsengő sorok jelölése. A versben az ismétlődő sorok, kifejezések felismerése.</p> <p>Összehasonlítás.</p> <p>A vers ritmusának különböző módon történő bemutatása, jelzése.</p> <p>Vers képszerűségének felismerése, egy-egy kép szóbeli „leírása”, illusztrálása.</p> <p>A költői jelzők és költői képek felismerése.</p> <p>Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása.</p> <p>A szerzői szándék, a szöveg hangulatának jellemzése, megfogalmazása.</p> <p>A tanuló saját véleményének (szándék, hangulat) a szövegből vett idézetekkel való indoklása. Irodalmi kifejezésformákból válogatás, a szövegek felhasználása, „beépítése” saját szövegalkotáshoz.</p> <p>Egy-egy szöveg (-részlet) bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás).</p> <p>Színházlátogatás</p>	
Fogalmak	Népdal, ballada, népballada, mese, népmese, legenda, monda, vers, próza, elbeszélés, elbeszélő költemény, regény, rím, memoriter.	

Összegzett tanulási eredmények az ötödik évfolyam végén	<p>A tanuló társalgásban részt tud venni. Képes a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni. Képes kérdezni, véleményt elfogadni. Az olvasást az információszerzéshez és átadáshoz felhasználja. Képes könyvtárhasználatra, megadott szempontok alapján. Lényegkiemelésre, tartalom rövid visszaadására képes (esetleg tanári kérdések alapján). Olvasható, áttekinthető írásművek készítésére képes, megadott szempontok alapján. Tudja az írást kommunikációs célokra használni. Szavakat átalakít, csoportosít, szóösszetételeket alkot, használ saját gondolatainak kifejezése érdekében. Képes hiányos és bővített mondatot alkotni, átalakítani a közlés szándékához igazítva. A kijelölt memoriterek szövegűen, megfelelő hangsúllyal elmondja. Tanult irodalmi művek tartalmát ismeri, a szereplőket, helyszínt azonosítja. Irodalmi alkotások esetében tud értelmezni.</p>
--	--

Magyar nyelv és irodalom 6. évfolyam

Témakör	1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Órakeret folyamatos
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A szókincs gyarapítása mellett a meglévő nyelvhasználati zavarok korrigálása, csökkentése, megszüntetése. Egyéni képességhez igazodóan: a helyes artikuláció, beszédtechnikai elemek alkalmazása, aktív és passzív szókincs fejlesztése, a tanult elemek beépítése a társas kapcsolatokba. A reprodukív beszéd képességének fejlesztése.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: Kommunikációs képesség: szókincsbővítés, kifejezőkészség formai és tartalmi elemei. Percepció: verbális és vizuális hang, szó, mondat, szöveg. Vizuális és akusztikus figyelem. Emlékezet.</p>	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>Beszédtechnika: a helyes beszédleghzés megfelelő beszédhang, hanglejtés pontos artikuláció ritmus, tempó időtartam hangsúly, hangerő szünet a kommunikáció céljának megfelelő beszéd.</p> <p>Metakommunikáció: mimika, testtartás, távolságtartás tekintet.</p> <p>Beszéd(meg)értés: szavak mondatok szöveg szintjén.</p> <p>Beszédkészség. Kommunikációs helyzet: kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás, vélemény- és szándéknyilvánítás, vita, kérés, kérdés.</p>		<p>A metakommunikációs eszközök megismerése során a testbeszéd megértése, használatával a szóbeli kifejezőkészség erősítése.</p> <p>A beszélő szándékának megértése. A kommunikáció céljának megfelelő beszéd, a hangsúlyok, érzelmek, indulatok, szándékok megjelenítése. Saját vélemény, saját gondolat, kérdés, kérés megfogalmazása.</p> <p>A reprodukív beszéd gyakorlása, memoriterek tanulása.</p> <p>Tanult szövegek kifejező tolmácsolása.</p> <p>Főfogalom alá rendezés, értelmező szótár vagy rokon értelmű szavak alkalmazása.</p> <p>Analógiák készítése, a következtetések megfogalmazása, analízis-szintetizálás, különböző szempontok szerinti csoportosítások, fogalomalkotások.</p> <p>Vers- és prózamondás.</p>
Fogalmak	Artikuláció, beszédértés, beszédleghzés, beszélő szándéka, kommunikáció, összehasonlítás, csoportosítás, főfogalom.	

Témakör	2. Olvasás és az írott szöveg megértése	Órakeret folyamatos
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A hangos és a néma olvasási technika, a szövegértő olvasás fejlesztése. Tények, adatok, információk felismerésében az önállóság növelése. Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés megalapozása, erősítése. A könyvekből történő tanulás megalapozása. Önálló könyvtárhasználat előkészítése.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: Vizuális észlelés az olvasott szöveg értelmezése során. Figyelem. Auditív észlelés: szövegemlékezet.</p> <p>Emlékezet: olvasottak felidézése. Motiváció fenntartása, fejlesztése az olvasott szövegek megfelelő megválasztásával. Összefüggéslátás, összefüggések felismerése.</p>	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>Szövegelemzés, szövegértő olvasás. Kreatív szövegalkotás. Tanulást segítő eljárások. Szövegfeldolgozás.</p>		<p>Mondatok, szöveg értelmezése és hangos olvasással, a szövegből – adott szempontok alapján – adatok kiemelése.</p>

<p>Könyvtárhasználat, információszerzés különböző eszközei.</p>	<p>Törekvés önálló olvasásra, szövegfeldolgozásra. Aktív és passzív szókincs gyarapítása. Az információk kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása. A könyv, mint információforrás értékének felismerése. Különböző szépirodalmi, ismeretterjesztő, tankönyvi és médiaszövegek hangos olvasása. Az olvasott szöveg adott szempontok szerinti tagolása, lényegkiemelés, tömörítés, adatkeresés. Felolvasás, az olvasottak ismertetése. Ismeretszerzés a könyvtár felépítéséről, működéséről, előző években szerzett információk rendszerezése. Érdeklődésének megfelelő könyv választása. Adatkeresés, adatgyűjtés. Szépirodalmi részletek, művek szövegű megtanulása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás. Önművelés, média, ismeret, ismeretnyújtás, ismeretszerzés, lényegkiemelés, vázlat.</p>

Témakör	3. Írás, szövegalkotás	Órakeret folyamatos
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Írásbeli kifejezőképesség megerősítése, az írásbeli szövegalkotás legalapvetőbb szabályainak ismerete. Az írás eszközjellegű használatának kialakítása. Önellenőrzés fejlesztése. A helyesírás fejlesztése: másolással, látó-halló tollbamondással, emlékezetből írással. Saját és mások írásmunkáinak ellenőrzése, javítása a tanult nyelvtani szabályoknak megfelelően. Képességfejlesztési fókuszok: Finommotorika fejlesztése írásmozgással. Téri tájékozódás: vonalközben való eligazodás, íráskép rendezése. Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókincs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása. Emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás. Hallási figyelem fejlesztése: diktálás utáni írás.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p>Reproduktív írás Félig produktív írás A szöveg nyelvi jellegzetességei Szövegalkotás, szöveg-átalakítás Leíró és elbeszélő jellegű szövegek (fogalmazás). Elbeszélés jellegű szöveg tagolódása: bevezetés tárgyalás befejezés. Cím szerepe. Hír (hirdetés). Leírás irodalmi és ismeretterjesztő szövegekben. Jellemzés tipikus jegyei. Jellemzés szerkezete. Meghívó.</p>	<p>Néhány mondatos szöveg önálló alkotása. Emlékezetből való írás. Tanult nyelvhelyességi, helyesírási ismeretek alkalmazása. Az írás közben felmerülő helyesírási, értelmezési probléma esetén vagy önellenőrzéskor, javításkor a megfelelő segédkönyvek használata – tanári segítséggel. Hibátlan (betűkihagyás és betűcsere nélküli) másolás, szavak, mondatok, néhány mondatnyi szöveg látó-halló tollbamondás és emlékezet alapján történő írása. Feladatlapok, táblázatok kitöltése, postai űrlapok kitöltése; vázlatkészítés tanulása. Hangutánzó, hangulatfestő szavak, szólások, közmondások, idézetek beépítése a mondatokba, a szövegbe, stílushatásuk megfigyelése. Mondatok bővítése, változatos mondatfajták beépítése a szövegbe, a mondat szórendjének, a szöveg mondatrendjének vizsgálata, a lehetséges változatok számbavétele.</p>	

	<p>A tanult nyelvtani szabályok alkalmazásával írásbeli szöveg alkotása.</p> <p>Elbeszélő jellegű szöveg jellemző jegyeinek felismerése, gyűjtése.</p> <p>Szöveg átalakítása:</p> <p>bővítéssel: díszítő jelzők használata, szűkítéssel: lényegkiemelés, tömörítés.</p> <p>Elbeszélő jellegű szöveg alkotása írásban.</p> <p>Címalkotás.</p> <p>Meghívó, hír, hirdetés gyűjtése, megfigyelése, készítése.</p> <p>Leírás készítése, átalakítása bővítéssel, szűkítéssel.</p> <p>Olvasottakról vázlat készítése.</p> <p>Jellemzésből leírás, elbeszélés megfogalmazása, rögzítése.</p>
Fogalmak	Önálló írás, emlékezetből való írás, diktálás, nyelvtani szabály, fogalmazás, leírás, elbeszélés, jellemzés.

Témakör	4. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről	Javasolt óraszám: 72 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanult nyelvtani, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazásának fejlesztése.</p> <p>Szóbeli és írásbeli nyelvhasználat legalapvetőbb elveinek, normáinak elsajátítása.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: Akusztikus figyelem: helyesírási szabályok.</p> <p>Szerialitás: betűrend.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>BETŰK:</p> <p>Magánhangzók, mássalhangzók.</p> <p>Szótőhöz kapcsolódó toldalékok hangrendjének, illeszkedésének szabálya.</p> <p>A mássalhangzók egymásra hatása a beszédben, írásban.</p> <p>SZÓELEMEK, SZAVAK:</p> <p>Szófajok:</p> <p>főnév</p> <p>melléknév</p> <p>számnév</p> <p>ige.</p> <p>Jelző szerepe a szövegben.</p> <p>SZÓSZERKEZETEK:</p> <p>MONDATOK</p> <p>Mondatok átalakítása:</p> <p>tőmondat alkotása</p> <p>bővített mondat.</p> <p>Mondatalkotás.</p> <p>Szófajok, szavak mondatbeli funkciója.</p> <p>SZÖVEG</p> <p>Szövegalkotás.</p>	<p>Csoportosítás, válogatás, vizsgálódás.</p> <p>Betűrend készítése, lexikon használata.</p> <p>Elválasztás szabályainak alkalmazása.</p> <p>Szavak csoportosítása szófajuk, jelentéstartalmuk alapján.</p> <p>Gyűjtés, csoportosítás.</p> <p>Szavak átalakítása:</p> <p>képzéssel, jelezéssel, ragozással.</p> <p>Szószerkezet alkotása, átalakítása.</p> <p>Szószerkezetek keresése, gyűjtése irodalmi szövegből.</p> <p>A szószerkezetek felismerése a mondatokban, azok ki/beemelése a mondatokból/mondatokba.</p> <p>Mondat tagolása, tanult helyesírási szabályok (mondatkezdés, írásjelek, tulajdonnevek) alkalmazása.</p> <p>Helyes szórend meghatározása.</p> <p>Helyes hangsúly gyakorlása.</p> <p>Számbeli egyeztetés gyakorlása, ellenőrzése, javítása.</p> <p>Szövegalkotás megadott szempontok alapján. Tanári útmutatás alapján szövegalkotás, kiegészítés, módosítás. Helyes mondatalkotás, szövegalkotás szabályainak alkalmazása.</p>	
Fogalmak	Beszédhang, magánhangzó, mássalhangzó, szóelem, hangalak és jelentés, szókincs, szófaj, helyesírási szabály.	

Témakör	5. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Javasolt óraszám: 72 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az irodalmi ismeretek fejlesztése, az olvasás képességgé alakítása, fejlesztése. A tanulók nyelvi kulturáltságának növelése.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: Emlékezet: memoriterek elsajátításával a hosszú távú emlékezet fejlesztése. Auditív figyelem, észlelés: hallott irodalmi szövegekből való tartalommondás, érzelmek, mondanivaló megfigyelése. Szókincsbővítés.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>Műnemek.</p> <p>Műnem: Műfaj: Dal</p> <p>Feldolgozásra ajánlott művek:</p> <p>Petőfi Sándor:</p> <p>Füstbe ment terv</p> <p>Reszket a bokor mert...</p> <p>MÚNEMEK:</p> <p>MÚFAJ: Mese, műmesE</p> <p>Feldolgozásra ajánlott művek</p> <p>A cinege szilvesztere</p> <p>A nagyravágyó feketerigó</p> <p>Csukástó</p> <p>Válogatás a magyar népmesegyűjteményből.</p> <p>NÉPBALLADA</p> <p>Feldolgozásra ajánlott művek:</p> <p>Kőmíves Kelemen;</p> <p>ELBESZÉLŐ KÖLTEMÉNY:</p> <p>Petőfi Sándor: János vitéz</p> <p>ELBESZÉLÉS:</p> <p>Feldolgozásra ajánlott művek:</p> <p>Tömörkény István: Csata a katonával</p> <p>Tamási Áron: A legényfa kivirágzik.</p> <p>REGÉNY:</p> <p>Feldolgozásra ajánlott művek:</p> <p>Gárdonyi Géza: Egri csillagok</p> <p>A helyi lehetőségek függvényében egy színpadi mű megtekintése.</p>	<p>Az irodalmi művek elemzése, értelmezése, az irodalmi szövegek alapstruktúrájának megismerése.</p> <p>Irodalmi művek műfaji jellemzőinek felismerése. Az egyes műnemek jellemző jegyeinek felismerése.</p> <p>Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök, az irodalmi szövegek szerkezetének megismerése.</p> <p>Az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek, a valóság és a képzelet, a szocializációs és a társadalmi kérdések irodalmi ábrázolási módjainak megismerése.</p> <p>A vers tartalma alapján a költői szándék, a vers hangulatának megfogalmazása. Összecsengő sorok jelölése. A versben az ismétlődő sorok, kifejezések felismerése.</p> <p>Összehasonlítás.</p> <p>A vers ritmusának különböző módon történő bemutatása, jelzése.</p> <p>Vers képszerűségének felismerése, egy-egy kép szóbeli „leírása”, illusztrálása.</p> <p>A költői jelzők és költői képek felismerése.</p> <p>Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása.</p> <p>A szerzői szándék, a szöveg hangulatának jellemzése, megfogalmazása.</p> <p>A tanuló saját véleményének (szándék, hangulat) a szövegből vett idézetekkel való indoklása. Irodalmi kifejezésformákból válogatás, a szövegek felhasználása, „beépítése” saját szövegalkotáshoz. Egy-egy szöveg(-részlet) bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás).</p> <p>Színházlátogatás (dráma).</p>	
Fogalmak	Népdal, ballada, népballada, mese, népmese, legenda, monda, vers, próza, elbeszélés, elbeszélő költemény, regény, rím, memoriter.	

Összegzett tanulási eredmények a hatodik évfolyam végén	<p>A tanuló társalgásban részt tud venni. Képes a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni. Képes kérdezni, véleményt elfogadni. Az olvasást az információszerzéshez és átadáshoz felhasználja. Képes könyvtárhasználatra, megadott szempontok alapján. Lényegkiemelésre, tartalom rövid visszaadására képes (esetleg tanári kérdések alapján). Olvasható, áttekinthető írásművek készítésére képes, megadott szempontok alapján. Tudja az írást kommunikációs célokra használni. Szavakat átalakít, csoportosít, szóösszetételeket alkot, használ saját gondolatainak kifejezése érdekében. Képes hiányos és bővített mondatot alkotni, átalakítani a közlés szándékához igazítva. A kijelölt memoriterek szövegűen, megfelelő hangsúllyal elmondja. Tanult irodalmi művek tartalmát ismeri, a szereplőket, helyszínt azonosítja. Irodalmi alkotások esetében tud értelmezni. Líra, epika, dráma fogalmát ismeri, tud ennek megfelelően csoportosítást végezni.</p>
--	--

7–8. évfolyam

A tantárgy sajátos fejlesztési célja a jövődő tanulmányokhoz szükséges és a felnőtt életben használható olvasni és írni tudás (szövegértés és szövegalkotás) gondozása és továbbfejlesztése, a kultúrához hozzásegítő, valamint a nemzeti hovatartozás érzését növelő anyanyelvi képességeknek, készségeknek a továbbfejlesztése, valamint a beszédkultúra, az önkifejezést segítő kommunikáció fejlesztése.

A hatékony, önálló tanulás technikái az egyéni képességekhez és tanulási stílushoz igazodva alakulhatnak ki, felkészítve a tanulót az élethosszig tartó tanulásra.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a tanulás tanítása úgy és azért jelenik meg, hogy az egyénre szabott motiváció, egyéni tanulási módok feltárása, egyénre szabott értékelés, feladatadás segítségével el tudjuk érni az önálló ismeretszerzési képesség fejlődését, az egész életen át tartó tanulás elemeinek megismertetését, gyakoroltatását.

A segítségkérés, segítségnyújtás különböző formáinak megismertetése irodalmi, ismeretterjesztő művekből gyűjtött példákkal történik, a társadalmi beilleszkedés segítésének érdekében.

Magyar nyelv és irodalom 7. évfolyam

Témakör	Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Javasolt óraszám: folyamatos
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Improvizációs képesség fejlesztése. Memoriterekkel az emlékezet fejlesztése. A mondatfonetikai eszközök használatának fejlesztése. Képességfejlesztési fókuszok: Kommunikációs készség. Vizuális és auditív emlékezet.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Vers- és prózamondás. Tartalmi szempontú szövegelemzés. Mondatfonetikai eszközök.	Az alkalomnak, a helyzetnek megfelelő szöveg alkotása, azok értékelése, értelmezése a hallgató szempontjából is. A mondatfonetikai eszközök használatát fejlesztő gyakorlatok végzése. Memoriterek tanulása. Vers- és prózamondó gyakorlatok az irodalmi alkotások segítségével. Törekvés a szóbeli szövegalkotásban a változatos kifejezésformák alkalmazására. Hangos és néma olvasás, szövegelemzés. Irodalmi művek önálló és csoportos dramatizálása. Adott témakörben helyzetgyakorlatok, improvizációk.	
Fogalmak	Szövegelemzés, beleélő képesség, dramatizálás, helyzetgyakorlat, improvizáció.	

Témakör	Olvasás és az írott szöveg megértése	Javasolt óraszám: folyamatos
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasástechnika folyamatos fejlesztése mellett a szövegértés, a szóbeli kifejező- és szövegalkotó képesség fejlesztése; esztétikai élményt nyújtó olvasás. Önálló tanulás fejlesztése. Képességfejlesztési fókuszok: Szókincs bővítés. Figyelem. Akusztikus és vizuális észlelés: irodalmi művek hallgatása, olvasása. Gondolkodás: olvasottak elemzése. Összefüggések felismerése.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>Hangos és néma olvasás, szövegelemzés. Hangulati szempontú szövegelemzés. Különböző jellegű, műfajú szövegek, pl. ismeretterjesztő szöveg, klasszikus ifjúsági művek.</p>	<p>A közlés tartalmához és a közlő szándékához igazodó mondatfonetikai eszközök alkalmazása. A felolvasás szabályainak ismeretében kifejező, értelmező hangos olvasás. Aktív és passzív szókinccs gyarapítása. Különböző műfajú szövegek hangos és néma olvasása. Tartalmi szempontú szövegelemzés. Hangulati szempontú szövegelemzés. Vélemény megfogalmazása. Lexikonhasználat, internetes keresőprogramok használata. Versek, prózai részletek szöveghű felidézése.</p>
Fogalmak	Szövegelemzés, közlés, szövegalkotás, illusztráció.

Témakör

Írás, szövegalkotás

Javasolt óraszám:

folyamatos

A témakör nevelési-fejlesztési céljai

Az írás technikája, valamint a helyesírás folyamatos fejlesztése mellett az írásbeli kifejezőképesség fejlesztése. Törekvés erősítése az írásbeli munkák rendezettségére, pontosságára. Az egyéni fogalmazási stílus kialakításának, a választékos kifejezési formák használatának támogatása.

Képességfejlesztési fókuszok: Vizuális észlelés: írásképek. Vizuális emlékezet: helyesírási szabályok alkalmazása.

Fejlesztési ismeretek

Fejlesztési tevékenységek

Helyesírás: Írásjelek használata stb.

A mindennapi élet magán- és társas műfajai: leírás, elbeszélés.

Az írásbeli szövegalkotás változatos kifejezésformáinak (rokon értelmű és hangulatfestő szavak, idézetek) használata.

Változatos témájú és műfajú szövegek alkotása tanári segítséggel, a szövegek megadott szempontok alapján történő átalakítása.

Saját és mások munkájának ellenőrzése, javítása, helyesírási segédkönyvek használata.

Rendezett, pontos írásbeli munkák készítése.

Tanult nyelvtani szabályok alkalmazása helyesírást fejlesztő gyakorlatok során.

A szövegszerkezet elemzése, stílushibák javítása, a címzettnek, a témának és a mondanivalónak megfelelő szöveg alkotása a mindennapi élet magán- és társas műfajaiban: leírás, elbeszélés,

Szövegalkotások javítása.

Fogalmak

Önellenőrzés, nyelvtani szabály, stílus, egyéni írásmód.

Témakör

Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek

Javasolt óraszám: 72 óra

A témakör nevelési-fejlesztési céljai

Az eddig tanult nyelvtani ismeretek megszilárdítása, ismétlése, a hiányok pótlása.

Képességfejlesztési fókuszok: Hallási figyelem: nyelvtani szabályok. Vizuális észlelés: leírtak önellenőrzése. Emlékezet: tanult nyelvtani szabályok felidézése. Szerialitás. Intermodalitás.

Fejlesztési ismeretek

Fejlesztési tevékenységek

SZAVAK:

Szófajok.

Szószerkezet alkotása.

Mondatalkotás

a beszélő szándéka, logikai minőség alapján.

átalakítás a szerkezet alapján

a beszélő kommunikációs szándékának megfelelően.

Mondatrészek

Szószerkezetek összeillesztésével mondatalkotás.

Gyűjtés, válogatás, átalakítás.

Gyakorlás, ellenőrzés, javítás.

Mondatalkotás.

Mondatok tagolása, hiányzó írásjelek pótlása.

Lehetséges szórend meghatározása.

Mondatrészek felismerése a szövegben. Kérdés feltevés a különböző mondatrészekre.

Tagolatlan (elbeszélés) szövegek tagolása a makroszerkezet alapján.

Szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegekben a nyelvi forma és a jelentés (a szó szerinti és a metaforikus értelem) összefüggéseinek vizsgálata. Személyes történet elmondása megadott szempontok betartásával, témaválasztás alapján (témaválasztás, címadás, anyaggyűjtés, jegyzetelés, rendezés).

Fogalmak

Szófaj, átalakítás, csoportosítás, tagolás, téma, témaválasztás, mondatrészek, alany, állítmány, tárgy, határozók, jelzők.

Témakör	Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Javasolt óraszám: 72 óra
Előzetes tudás	Műfaji jellemzők ismerete, tájékozódás közöttük.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Irodalom iránti érdeklődés fenntartása. Megfelelően motivált befogadói magatartás kialakítása az irodalom és más művészeti ágak iránt. Megismert művek jellemzőinek, sajátosságainak megfigyelése, összefüggés-látás fejlesztése. Az élmények, érzések ismeretté, tudássá transzformálása. Epikai művek korábban tanult jellemzőinek felidézése. Az olvasott művek eseményeinek, történéseinek, logikai kapcsolatának, ok-okozati összefüggéseinek felismerése. Önálló feldolgozás fejlesztése. Könyvtárlátogatás az önálló ismeretszerzés folyamatában. Képességfejlesztési fókuszok: Emlékezet: memoriterek. Figyelem: különbözőség és hasonlóság a művekben. Gondolkodás: elemzés, összehasonlítás, analógiák felismerése.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>Arany János Családi kör (életkép) Toldi (elbeszélő költemény) Válasz Petőfinék Nemzetőr-dal Szülőföldemhez Tengeri-hántás Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk Ajánlott művek: Arany János: A fülemile (elbeszélő költemény) Mikszáth Kálmán: A néhai bárány; Móricz Zsigmond Ajánlott művek: Hét krajcár (novella); Légy jó mindhalálig Jules Verne: Nemo kapitány (részlet) Kortárs irodalom: Két-három szépprózai és öt magyar lírai alkotás (lakóhelyi sajátosságok figyelembevétele lehetséges). Színmű Megválasztása a lakóhelyi lehetőségekhez igazítható (színházlátogatás)</p>	<p>A vers szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése. Hasonlóságok, különbségek felismerése. Összecsendő sorok jelölése. Írók, költők jellemző életrajzi adatainak megismerése. A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása. Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása. Memoriterek megtanulása.</p>
Fogalmak	Életrajzi adat, magyar irodalom, világirodalom, vers, próza.

<p>A fejlesztés várt eredményei a hetedik évfolyam végén</p>	<p>A tanuló képes az olvasott művek mondanivalóját megfogalmazni, képes az olvasottak időrendi, történeti átlátására, összefoglalására. Képes különböző műfajú szöveg élményt nyújtó olvasására. Fogalmazásában, szóhasználatában, beszédében egyéni stílusa alakulóban van. A tanult nyelvtani szabályokat alkalmazza önálló írása során. Igyekszik rendezett külalakú, olvasható írásműveket készíteni. Rendelkezik ismeretekkel a tanult írók, költők életéről. Olvasás útján szerzett ismereteiről írásban is két-három mondatban számot ad. Képes beszélgetni egy-egy irodalmi alkotásról. Az olvasottakban felismeri az ok-okozati összefüggéseket, logikai kapcsolatokat, cselekvések következményeit. Szöveghűen elmondja a tanult verseket, versrészleteket.</p>
---	---

Magyar nyelv és irodalom 8. évfolyam

Témakör	Beszéd-készség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	Javasolt óraszám: folyamatos
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Improvizációs képesség fejlesztése. Memoriterekkel az emlékezet fejlesztése. A mondatfonetikai eszközök használatának fejlesztése. Képességfejlesztési fókuszok: Kommunikációs készség. Vizuális és auditív emlékezet.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
Vers- és prózamondás. Tartalmi szempontú szövegelemzés. Mondatfonetikai eszközök.		Az alkalomnak, a helyzetnek megfelelő szöveg alkotása, azok értékelése, értelmezése a hallgató szempontjából is. A mondatfonetikai eszközök használatát fejlesztő gyakorlatok végzése. Vitában való részvétel, mások véleményének tiszteletben tartásával. Memoriterek tanulása. Vers- és prózamondó gyakorlatok az irodalmi alkotások segítségével. Törekvés a szóbeli szövegalkotásban a változatos kifejezésformák alkalmazására. Hangos és néma olvasás, szövegelemzés. Irodalmi művek önálló és csoportos dramatizálása. Adott témakörben helyzetgyakorlatok, improvizációk.
Fogalmak	Szövegelemzés, beleélő képesség, dramatizálás, helyzetgyakorlat, improvizáció.	

Témakör	Olvasás és az írott szöveg megértése	Javasolt óraszám: folyamatos
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasástechnika folyamatos fejlesztése mellett a szövegértés, a szóbeli kifejező- és szövegalkotó képesség fejlesztése; esztétikai élményt nyújtó olvasás. Önálló tanulás fejlesztése. Képességfejlesztési fókuszok: Szókincsbővítés. Figyelem. Akusztikus és vizuális észlelés; irodalmi művek hallgatása, olvasása. Gondolkodás: olvasottak elemzése. Összefüggések felismerése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
Hangos és néma olvasás, szövegelemzés. Hangulati szempontú szövegelemzés. Különböző jellegű, műfajú szövegek, pl. levél, napló, útirajz, ismeretterjesztő szöveg, klasszikus ifjúsági művek.		A közlés tartalmához és a közlő szándékához igazodó mondatfonetikai eszközök alkalmazása. A felolvasás szabályainak ismeretében kifejező, értelmező hangos olvasás. Aktív és passzív szó-kincs gyarapítása. Különböző műfajú szövegek hangos és néma olvasása. Tartalmi szempontú szövegelemzés. Hangulati szempontú szövegelemzés. Ábrák, illusztrációk értelmezése. Vélemény megfogalmazása. Lexikonhasználat, internetes keresőprogramok használata. Versek, prózai részletek szöveghű felidézése. Vázlatírás, lényegkiemelés, összefoglalás, tanári irányítással jegyzetkészítés.
Fogalmak	Szövegelemzés, közlés, szövegalkotás, illusztráció, lényegkiemelés, vázlat, jegyzet.	

Témakör

Írás, szövegalkotás

Javasolt óraszám:

folyamatos

A témakör nevelési-fejlesztési céljai

Az írás technikája, valamint a helyesírás folyamatos fejlesztése mellett az írásbeli kifejezőképesség fejlesztése. Törekvés erősítése az írásbeli munkák rendezettségére, pontosságára. Az egyéni fogalmazási stílus kialakításának, a választékos kifejezési formák használatának támogatása.

Képességfejlesztési fókuszok: Vizuális észlelés: íráskép. Vizuális emlékezet: helyesírási szabályok alkalmazása.

Fejlesztési ismeretek

Fejlesztési tevékenységek

Helyesírás:

Összetett szavak, írásmódosulás, elválasztás, rövidítések kétféle írása, írásjelek használata stb.

A mindennapi élet magán- és társas műfajai: leírás, jellemzés, elbeszélés, levél.

Az írásbeli szövegalkotás változatos kifejezésformáinak (rokon értelmű és hangulatfestő szavak, idézetek) használata.

Változatos témájú és műfajú szövegek alkotása tanári segítséggel, a szövegek megadott szempontok alapján történő átalakítása.

Saját és mások munkájának ellenőrzése, javítása, helyesírási segédkönyvek használata.

Rendezett, pontos írásbeli munkák készítése.

Tanult nyelvtani szabályok alkalmazása helyesírást fejlesztő gyakorlatok során.

A szövegszerkezet elemzése, stílushibák javítása, a címzettnek, a témának és a mondanivalónak megfelelő szöveg alkotása a mindennapi élet magán- és társas műfajaiban: leírás, jellemzés, elbeszélés, levél.

Szövegalkotások javítása.

Fogalmak

Önellenőrzés, nyelvtani szabály, stílus, egyéni írásmód.

Témakör

Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek

Javasolt óraszám: 72 óra

A témakör nevelési-fejlesztési céljai

Az eddig tanult nyelvtani ismeretek megszilárdítása, ismétlése, a hiányok pótlása.

Képességfejlesztési fókuszok: Hallási figyelem: nyelvtani szabályok. Vizuális észlelés: leírtak önellenőrzése. Emlékezet: tanult nyelvtani szabályok felidézése. Szerialitás. Intermodalitás.

Fejlesztési ismeretek

Fejlesztési tevékenységek

SZAVAK.

Szófajok.

Szóalkotás:

képzéssel, jelezéssel, ragozással, azonos toldalék, más-más szótő, egy szótő, más-más toldalék.

A szókinccs rétegződésének fogalma, csoportosítása:

irodalmi változat,

köznyelvi változat,

népnyelvi változat (tájszók, nyelvjárások),

csoportnyelvek (szaknyelv, hobbinyelv, diáknyelv, argónyelv).

Szószerkezet alkotása.

Mondatalkotás

a beszélő szándéka, logikai minőség alapján.

átalakítás a szerkezet alapján

a beszélő kommunikációs szándékának megfelelően.

Levél jellemző jegyei.

A levél formai, helyesírási követelményei.

Szavak csoportosítása, átalakítása.

Mozaikszavak keletkezése, értelmezése.

Szószerkezetek átalakítása a szerkezet megváltoztatásával, bővítéssel (többszörös bővítéssel is), szűkítéssel, rokon értelmű szavak alkalmazásával.

Szószerkezetek összeillesztésével mondatalkotás.

Gyűjtés, válogatás, átalakítás.

Gyakorlás, ellenőrzés, javítás.

Mondatalkotás.

Szövegből mondatok válogatása lényegkiemelés (jegyzetelés), idézet szempontjából.

Szerkezet megváltoztatása bővítéssel, szűkítéssel, helyettesítéssel, a részek cseréjével.

Mondatok tagolása, hiányzó írásjelek pótlása.

Mondatok csoportosítása szerkezet alapján.

Lehetséges szórend meghatározása.

Vázlatkészítés. Levél, válaszlevél készítése.

Olvasottakról vázlat készítése.

Tagolatlan (elbeszélés, leírás, jellemzés jellegű) szövegek tagolása a makroszerkezet alapján.

Szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegekben a nyelvi forma és a jelentés (a szó szerinti és a metaforikus értelem) összefüggéseinek vizsgálata.

Személyes történet elmondása megadott szempontok betartásával, témaválasztás alapján (témaválasztás, címadás, anyaggyűjtés, jegyzetelés, rendezés), a címzettnek, a témának és a mondanivalónak megfelelő szövegek a mindennapi élet magán- és hivatalos műfajaiban (önéletrajz, meghatalmazás, elismervény, könyv- és műsorajánlás, irodalmi, zenei, színházi és filmélményekről, közösségi rendezvényről beszámoló, interjú készítése, beszámolás ismeretanyagokból).

Szűkítéssel, bővítéssel a hangulat, a stílus megváltoztatása, a szerkezet (a bevezetés/előzmény, a befejezés) megváltoztatása.

Fogalmak

Szófaj, átalakítás, csoportosítás, tagolás, téma, témaválasztás, beszámoló.

Témakör	Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése	Javasolt óraszám: 72 óra
Előzetes tudás	Műfaji jellemzők ismerete, tájékozódás közöttük.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Irodalom iránti érdeklődés fenntartása. Megfelelően motivált befogadói magatartás kialakítása az irodalom és más művészeti ágak iránt. Megismert művek jellemzőinek, sajátosságainak megfigyelése, összefüggéslátás fejlesztése. Az élmények, érzések ismeretté, tudássá transzformálása. Epikai művek korábban tanult jellemzőinek felidézése. Az olvasott művek eseményeinek, történéseinek, logikai kapcsolatának, ok-okozati összefüggéseinek felismerése. Önálló feldolgozás fejlesztése. Könyvtárlátogatás az önálló ismeretszerzés folyamatában. Képességfejlesztési fókuszok: Emlékezet: memoriterek. Figyelem: különbözőség és hasonlóság a művekben. Gondolkodás: elemzés, összehasonlítás, analógiák felismerése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
A FELVILÁGOSODÁS IRODALMA Ajánlott művek: Csokonai Vitéz Mihály: A reményhez (elégia) Magyar! Hajnal hasad! Zsugori uram A XIX. SZÁZAD IRODALMA Kölcsey Ferenc: Himnusz; Huszt (epigramma) Vörösmarty Mihály: Szózat	A vers szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése. Hasonlóságok, különbségek felismerése. Összecsendő sorok jelölése. Írók, költők jellemző életrajzi adatainak megismerése. A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása. Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgya-	

<p>Szép Ilonka Petőfi Sándor: Egy gondolat bánt engemet (óda) Jókai Mór: A kőszívű ember fiai (részlet)</p> <p>A XX. SZÁZAD IRODALMA – KORTÁRS IRODALOM</p> <p>Ady Endre: Föl – földobott kő Tóth Árpád Ajánlott művek: Esti sugárkoszorú Weöres Sándor Ajánlott művek: Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék</p> <p>További ajánlott művek: Ady Endre: Órizem a szemed</p> <p>Kortárs irodalom: Két-három szépprózai és öt magyar lírai alkotás (lakóhelyi sajátosságok figyelembevétele lehetséges).</p> <p>Színmű Megválasztása a lakóhelyi lehetőségekhez igazítható (színházlátogatás)</p>	<p>lás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. Dramatizálás, felolvasás. Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása. Memoriterek megtanulása.</p>
Fogalmak	Életrajzi adat, magyar irodalom, világirodalom, vers, próza, színháték, színmű.

<p>A fejlesztés várt eredményei a nyolcadik évfolyam végén</p>	<p>A tanuló képes az olvasott művek mondanivalóját megfogalmazni, képes az olvasottak időrendi, történeti átlátására, összefoglalására. Képes szövegalkotáskor az alkalomhoz és a helyzethez igazodni. Verset és prózát (részleteket) kontaktustartás mellett értelmezve, a (helyes) ritmus, hanglejtés és hangsúlyok alkalmazásával elmond, bemutat (felolvasás). Képes különböző műfajú szöveg élményt nyújtó olvasására. Képes hangulati szempontú szövegelemzésre. Fogalmazásában, szóhasználatában, beszédében egyéni stílusa alakulóban van. Képes az írást céljainak elérése érdekében használni. A tanult nyelvtani szabályokat alkalmazza önálló írása során. Igyekszik rendezett külalakú, olvasható írásműveket készíteni. A tanulás céljából tud lényegyet kiemelni, vázlatot készíteni. Rendelkezik ismeretekkel a tanult írók, költők életéről. Olvasás útján szerzett ismereteiről írásban is öt-hat mondatban számot ad. Képes beszélgetni egy-egy irodalmi alkotásról. Az olvasottakban felismeri az ok-okozati összefüggéseket, logikai kapcsolatokat, cselekvések következményeit. Szöveghűen elmondja a tanult verseket, versrészleteket.</p>
---	---

Idegen nyelv - Angol nyelv

7-8. évfolyam

Heti / éves óraszám:

7. évfolyam 2 óra / 72 óra

8. évfolyam 2 óra / 72 óra

Idegennyelv 7–8. évfolyam

Az idegen nyelv tanulása társadalmi igény. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóktól nagy erőfeszítést követel, ezért az idegen nyelv tanításának és tanulásának céljait a tanulók valós szükségletei, igényei és egyéni fejlettsége határozza meg. Az idegen nyelv tanítása enyhe értelmi fogyatékos tanulók részére tanórai keretben, az általános iskola 7. évfolyamától javasolt, de az idegennyelv-tudás iránti társadalmi igények növekedése miatt – a szülők igénye szerint – szakkör vagy egyéb nem kötelező jellegű foglalkozás keretében korábban is megkezdhető az iskola döntése alapján, de szigorúan a tanulók egyéni igényeihez és képességeihez igazodva.

Az általános iskola felső tagozatán a cél az, hogy az idegen nyelv tanítása járuljon hozzá a más tantárgyaknál megszerzett alapkészségek megerősödéséhez a tanulói tevékenységek középpontba állításával, a rendszeres ismétlés és gyakorlás megteremtésével. Az új ismeretek elsajátíttatása konkrét tapasztalásra, cselekvésre alapozva, a gondolkodási funkciók különböző sérüléseit, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve történik. A tananyagot a fejlődés egyéni üteméhez, a módosult tanulási képességekhez kell igazítani.

A tanulókat bevezetve egy idegen nyelv tanulásába, fel kell kelteni az érdeklődésüket, fenntartani a motivációjukat a nyelvtanulás iránt; meg kell alapozni a nyelvtanulásukat, ily módon is elősegíteni társadalmi beilleszkedésüket, növelni esélyeiket.

A tantárgyak közötti integráció elérésében nagy szerepe van az idegen nyelv tanításának és tanulásának. Az idegen nyelv tanulása nemcsak további lehetőséget nyújt a tanulóknak a más tantárgyakban korábban megszerzett tudás felelevenítésére, gyakorlására, új kapcsolódási pontok kialakítására, hanem újabb nyelvi, kulturális, interkulturális, földrajzi és történelmi ismeretekkel gazdagíthatja a tanulókat, melyeket más tantárgyak tanulása során is felhasználhatnak.

Az idegen nyelv tanulása teret biztosít a csoportos és kooperatív tanulási formák alkalmazásának, egyénre szabott módszerek és az önművelés igénye kialakításának, valamint változatos nevelési lehetőségek kihasználásának, továbbá elősegíti a tanulók önismeretének és önbizalmának fejlesztését az egyéni adottságok és képességek megismerésén keresztül.

A differenciálás a tanítás minden részében megjelenik, s ezáltal tekintettel vagyunk az egyéni sajátosságokra, képességekre. Az értékelés során elsősorban a tanuló egyéni fejlődését, motivációját, a nyelvtanulásra irányuló akaratát kell értékelnünk, s az értékeléssel a további nyelvtanulásukat kell segítenünk.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a nyelvtani anyag többségének elsajátítása implicit módon történik, azaz nem magát a nyelvtani szabályt tanítjuk, hanem a nyelvtani szerkezetet használtatjuk szöveggörnyezetben. Az idegen nyelvi kommunikáció során – a nagyszámú ismétlés révén – a tanuló automatikusan elsajátítja, majd alkalmazza a nyelvet vezérlő különböző szintű szabályokat. A nyelvi kompetencia kialakítása érdekében változatos interakciókban folyamatosan fejlesztjük a tanulók hallási észlelését, hallás utáni szövegértését, célzott és tartós figyelmét, elsősorban verbális emlékezetét és beszédképességét. A sikeres kommunikáció érdekében hosszabb időkeretre, folyamatos ismétlésre, gyakorlásra, játékos keretek között történő, cselekvéshez kötött megvalósításra, egyéni megerősítésre, helyzetgyakorlatokra van szükség.

Az idegen nyelv olvasásának és írásának tanítása enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében csak egyéni fejlettséghez igazodva, a tanulóknak erősödő igény alapján javasolt. Az olvasott

szöveg értése és az íráskészség fejlesztése csupán másodlagosan, illetve harmadlagosan támogatja a hallás utáni értést és a beszédüket.

Idegen nyelvi szempontból a 7–8. évfolyam a bevezető, alapozó szakasz, melynek során a tanuló megismerkedik egy idegen nyelv tanulásával, felismeri, hogy anyanyelvén kívül más nyelven is kifejezheti magát; megpróbálja felfedezni és megérteni a nyelvet vezérlő különböző, alapszintű szabályokat, melyeknek segítségével a későbbiekben egyre tudatosabbá teheti nyelvtanulását. Felfedezi a nyelvtanulás és a célnyelvi kultúra fontosságát, mely egyben erősíti magyarságtudatát, hazafias érzéseit, közösséghez tartozását. Az idegen nyelv tanulása során fejlődik erkölcsi érzéke, javul kötelességtudata, együttérzése, empátiája, segítőkészsége, tisztelete mások iránt. Megtapasztalja és megpróbálja megérteni, hogy cselekedeteiért, mondataiért felelősséggel tartozik. A helyzetgyakorlatok során igyekszik betartani a szabályokat, és tiszteli társait.

A szakasz alapvető feladata, hogy a tanulók más műveltségi területeken megszerzett ismereteire támaszkodva, olyan alapvető nyelvi fordulatokkal ismertesse meg a tanulókat, melyeket a mindennapi élethelyzetükben felismerhetnek és alkalmazhatnak, s amelyek megalapozzák motivációjukat a későbbi (szakiskolai és egész életen át tartó) nyelvtanulásra.

Az idegen nyelv tanulása során fokozatosan fejlődik önismeretük, kifejező és kapcsolatteremtő készségük (vélemény, akarat, érzelem), a személyes tapasztalatok tudatosításán keresztül pedig bővülnek ismereteik, formálódik szemléletmódjuk, a világról alkotott képük.

Az étkezés, ételek, sport témakörök lehetőséget adnak az egészséges életmód tudatosítására, a preventív szemlélet kialakítására, a betegségek megelőzésére.

Már a nyelvtanítás bevezetésekor tudatosítani kell a tanulóknak az idegen nyelv tanulásának jelentőségét a későbbi életükre, pályaválasztásukra, munkavállalási esélyeikre nézve.

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók idegennyelv-oktatása során nem beszélhetünk a(z) (európai) nyelvi szintek meghatározásáról, mivel az idegen nyelv tanulását az egyéni képességek nagymértékben befolyásolják. Ennek ellenére igyekeznünk kell a lehető legtöbbet elsajátíttatni a tanulókkal, az egyéni lehetőségek függvényében.

Alapvető cél, hogy a tanuló próbálja meg megérteni és használni a gyakoribb mindennapi kifejezéseket és a legelemibb alapvető fordulatokat, amelyek célja a mindennapi szükségletek konkrét kielégítése, továbbá a tanulók hallás utáni figyelmének, fonetikai kifejezésének, szándékos figyelmének, verbális emlékezetének, idegen nyelvi gondolkodásának fejlesztése. A cselekvéshez kötött beszédfejlesztés növelheti az idegen nyelvi megnyilvánulások számát, de a magyar nyelvet sem zárhatjuk ki a tanítási órákból. Fontos – egyéni igényeikhez és képességeikhez mérten – megismertetnünk velük olyan stratégiákat, melyek segíthetik őket a későbbiekben nyelvtudásuk megőrzésében, további fejlesztésében.

A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek a tanulási folyamatba történő bekapcsolása. A nyelvtanulás alkalmas a személyiség kibontakozásának támogatására. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése.

A lenti kerettantervi táblázatokban szereplő fejlesztési egységek a Közös európai referenckiakeretben szereplő készségekre épülnek, ezek kerültek adaptálásra az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nyelvtanulási igényeire.

A jelen kerettanterv nem nyelv-specifikus. Jelenlegi formájában kizárólag angol nyelvi példákat tartalmaz, az egyéb nyelvekre történő felhasználást is ezek segítik.

Témakör / óraszám - évfolyam	7.	8.
Beszédszándékok, beszédértési készség	20	10
Beszédképesség	18	10
Fogalomkörök	20	28
Témakörök, szókincs	14	24
Éves óraszám:	72	72

Idegen nyelv – Angol nyelv 7. évfolyam

Témakör	Beszédszándékok, beszédértési készség	Javasolt óraszám: 20 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Általános fogalmak, beszédszándékok megismertetése utánzással történő nyelvtanítás előnyben részesítésével. A beszédészlelés, a verbális emlékezet, az idegen nyelvi gondolkodás és a sorrendiség fejlesztése. Beszédbátorság megteremtése nagyszámú ismétléssel. Társas nyelvi magatartás kialakítása. A figyelem terjedelmének növelése. Önismeret, önkontroll, önellenőrzés képességének fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési követelmények - tevékenységek	
BESZÉDSZÁNDÉKOK: Köszönési formák: Hi! Hello. Napszakok szerinti köszönési formák: Good morning, good day, good afternoon, good evening, good night. Elköszönés: Bye. Goodbye. See you tomorrow. Bemutatkozás: What's your name? My name is Tom. How old are you? I am 13. Titulusok: Mr, Mrs, Miss. Köszönet és sajnálat kifejezése: Thank you. Sorry. Udvariassági formák: Here you are. Please. Nice to see you. Nice to meet you. Érdeklődés a másik személy hogyléte felől: How are you? I'm fine, thank you. And you? Egyszerű kérdések (információkérés). Egyszerű feleletek (információadás). Modális jelentés kifejezése: képesség kifejezése: I can jump up high. Tárgyak, dolgok megnevezése, azonosítása: What's this? This is a.../ It's a...	BESZÉDÉRTÉS A hallottak utánmondása, ismétlése, majd közös mondanása. Játékos, cselekvéshez kötött gyakorlatok utánzása. Nyitott párbeszéd (kérdés-felelet). Szavak, kifejezések, egyszerű mondatok ismétlése. Egyéni megnyilvánulási lehetőségek. Páros, csoportos, szituációs gyakorlatok. Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez és a beszédpartnerekhez. Írányított figyelem a beszélőre, részvételi szándék a beszélgetéshez. Társadalmi szokások használata a beszédhelyzetekben (kulturális eltérések, udvariassági formák alkalmazása). A különböző köszönési formák felismerése, megfelelő alkalmazásuk megpróbálása. Személyes adatai ismerete, bemutatkozás. Néhány adat megadása magáról. A beszéd ritmusának, az intonációnak a megfigyelése és utánzása, lehetőség szerint minél pontosabb visszaidása. (Kézmozdulattal a hangleadás követése, eltérő intonációk megfigyelése.) Szavak differenciálása. Nyelvi egységek megértése.	
Fogalmak	Titulus, köszönési forma, udvariassági forma, képesség kifejezése. Kérdés-felelet.	

Témakör	Beszédkésztség	Javasolt óraszám: 18 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyre biztosabb beszédkésztség, beszédbátorság fokozatos növelése. A mindennapi életben előforduló beszédhelyzetek megismertetése a tanulókkal. Önellenőrzés, önkontroll képességének fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési követelmények - tevékenységek	
Kérdésalkotások. Releváns válasz adása a tanult kérdésekre. Környezete tárgyainak megnevezése. Néhány beszédfordulat témakörönként. Az udvarias társadalmi érintkezés eszközei.	Próbálkozás az angol nyelv hangjainak helyes kiejtésével. Megfelelő hangerővel, hanglejtéssel, hangsúllyal, intonációval kiejtett szavak kialakítása. Probléma jelzése, segítségkérés. Rövid szövegrészeknél törekvés a mondatok sorrendiségének megjegyzésére. Nonverbális eszközök alkalmazása válaszadáskor. Érzelmek, vélemény kifejezése. Javítás elfogadása, törekvés önkorrekcióra. Törekvés a partnerhez való alkalmazkodásra. Ritmustartás, ritmusváltás. A fenti követelmények teljesítése rövid párbeszéd, hallás utáni ismétlések, memorizálás, eljátszás, nyitott dialógusok, drámajáték, szerepjáték, audiovizuális anyagok megtekintése során.	
Fogalmak	Utánzás, ismétlés, ritmus, ritmusváltás, mimika, gesztus, szó, mondat.	

Témakör	Fogalomkörök	Javasolt óraszám: 20 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvtani anyag implicit módon történő elsajátíttatása. A térbeli tájékozódás fejlesztése a térbeliség elöljárószóinak gyakorlása során. Hallási figyelem, irányított figyelem, idegen nyelvi gondolkodás, verbális memória, fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési követelmények - tevékenységek	
Létezés kifejezése (be, is, are). Cselekvések kifejezése (igék). Birtoklás kifejezése (have got). Birtokviszony kifejezése (My mother's name is...). Birtokos névmások (My pen). Modalitás kifejezése: képesség (I can...). Térbeliség: elöljárószavak (in, on, at). Mennyiségek kifejezése: tőszámok 1-20-ig, főnevek többes száma, a/an, some/any határozatlan névelők. Hangtani ismeretek: szóhangsúly, összevont alakok, többes szám kiejtése.	Nyelvtani fordulatok automatizmusig gyakorlása. Törekvés a sorrendiség megtartására, a logikus felépítésre. A fenti követelmények teljesítése a következő tevékenységek során: mozgásos feladatok, utasítások adása, megértése, végrehajtása, manipulálás tárgyakkal, képekkel, kép- és szóképekkel, csoportosítás, rendezés, párosítás.	
Fogalmak	Létezés, birtokviszony, tőszámnév, többes szám, összevonás, szóhangsúly	

Témakör	Témakörök, szókincs	Javasolt óraszám: 14 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló szókincsének, világról alkotott szemléletének bővítése, a célszággal kapcsolatos kulturális ismeretek átadása.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési követelmények - tevékenységek	
<p>EMBERI KAPCSOLATOK: Az ÉN személyem: bemutatkozás, személyi adatok, külsőm, életkor, születésnap, lakcím, kedvenc sportom, színem, barátom. Az ÉN családom: családtagok nevei.</p> <p>TÁRSADALMI KÖRNYEZETÜNK: Iskolám, az iskola berendezései, iskolai felszerelések, utasítások a tanórán.</p> <p>TERMÉSZETI KÖRNYEZETÜNK: Időjárás, évszakok, hónapok, napok, napszakok, időpontok. Állatok, növények.</p> <p>EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD: Testrészek. Napirend. Öltözködés, ruházat.</p>	<p>Lexikai elemek elsajátítása. Más műveltségi területeken megszerzett információ alkalmazása, újabb kapcsolódási pontok kialakítása. Reális önkép kialakítása. Nyelvi struktúrák és lexikai elemek integrálása.</p>	
Fogalmak	Személyes adat, család, szűkebb-tágabb környezet, évszak, hónap, nap, időpont, napi-rend, ruházat	

<p>Összegzett tanulási eredmények a hetedik évfolyam végére</p>	<p>A tanuló legyen motivált arra, hogy képességeihez mérten merjen megszólalni a különböző kommunikációs helyzetekben. Alkalmazza a tanult a nonverbális és verbális elemeket, a kommunikáció szabályait.</p> <p>Próbálja meg a beszédszándékokat automatikusan felismerni, a lényegét megérteni és azokhoz alkalmazkodni.</p> <p>Próbálja meg felismerni és megérteni a tanult szavakat és kifejezéseket. Ismerje fel a tanult kérdéseket, s azokra releváns válaszokat adjon. Próbálja a tanult nyelvtani szerkezeteket alkalmazni. Igyekezzen megfelelő ritmussal a tanult egyszerű mondatokat megismételni, törekedjen a megfelelő kiejtésre, hanglejtésre.</p> <p>Próbáljon meg saját magáról 5 mondatban összefüggően beszélni. (Az eredményeket minden tanuló saját fejlődési szintjéhez kell mérni, s inkább az akarat, a motiváció dominál, semmint a pontos nyelvhasználat.)</p>
--	--

Idegen nyelv – Angol nyelv 8. évfolyam

Témakör	Beszédszándékok, beszédértési készség	Javasolt óraszám: 10 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Általános fogalmak, beszédszándékok megismertetése utánzással történő nyelvtanítás előnyben részesítésével. A beszédészlelés, a verbális emlékezet, az idegen nyelvi gondolkodás és a sorrendiség fejlesztése. Beszédbátorság megteremtése nagyszámú ismétléssel. Társas nyelvi magatartás kialakítása. A figyelem terjedelmének növelése. Önismert, önkontroll, önellenőrzés képességének fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési követelmények - tevékenységek
BESZÉDSZÁNDÉKOK: Köszönési formák: Hi! Hello. Napszakok szerinti köszönési formák: Good morning, good day, good afternoon, good evening, good night. Elköszönés: Bye. Goodbye. See you tomorrow. Bemutatkozás: What's your name? My name is Tom. How old are you? I am 13. Titulusok: Mr, Mrs, Miss. Köszönet és sajnálat kifejezése: Thank you. Sorry. Udvariassági formák: Here you are. Please. Nice to see you. Nice to meet you. Érdeklődés a másik személy hogyléte felől: How are you? I'm fine, thank you. And you? Egyszerű kérdések (információkérés). Egyszerű feleletek (információadás). Modális jelentés kifejezése: képesség kifejezése: I can jump up high. Vélemény kérése: Do you like? Tárgyak, dolgok megnevezése, azonosítása: What's this? This is a.../ It's a... Dicséret: That's great! Well done. Jókívánságok: Merry Christmas! Happy Birthday! Happy Easter! Happy Halloween! A telefonálás konvenciói.		BESZÉDÉRTÉS A hallottak utánmondása, ismétlése, majd közös mondása. Játékos, cselekvéshez kötött gyakorlatok utánzása. Nyitott párbeszéd (kérdés-felelet). Szavak, kifejezések, egyszerű mondatok ismétlése. Egyéni megnyilvánulási lehetőségek. Páros, csoportos, szituációs gyakorlatok. Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez és a beszédpartneréhez. Irányított figyelem a beszélőre, részvételi szándék a beszélgetéshez. Társadalmi szokások használata a beszédhelyzetekben (kulturális eltérések, udvariassági formák alkalmazása). A különböző köszönési formák felismerése, megfelelő alkalmazásuk megpróbálása. Személyes adatai ismerete, bemutatkozás. Néhány adat megadása magáról. A beszéd ritmusának, az intonációnak a megfigyelése és utánzása, lehetőség szerint minél pontosabb visszaadása. (Kézmozdulattal a hanglejtés követése, eltérő intonációk megfigyelése.) Szavak differenciálása. Nyelvi egységek megértése.
Fogalmak	Titulus, köszönési forma, udvariassági forma, képesség kifejezése, vélemény kifejezése, ünnepekkel kapcsolatos köszönés/köszöntés, szokás. Kérdés-felelet.	

Témakör	Beszéd-készség	Javasolt óraszám: 10 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyre biztosabb beszéd-készség, beszédbátorság fokozatos növelése. A mindennapi életben előforduló beszédhelyzetek megismertetése a tanulókkal. Önellenőrzés, önkontroll képességének fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési követelmények - tevékenységek
Kérdésalkotások. Releváns válasz adása a tanult kérdésekre. Dalok, mondókák. Környezete tárgyainak megnevezése. Néhány beszédfordulat témakörönként. Az udvarias társadalmi érintkezés eszközei.		Próbálkozás az angol nyelv hangjainak helyes kiejtésével. Megfelelő hangerővel, hanglejtéssel, hangsúllyal, intonációval kiejtett szavak kialakítása. Probléma jelzése, segítségkérés. Rövid szövegrészeknél törekvés a mondatok sorrendiségének megjegyzésére. Nonverbális eszközök alkalmazása válaszadás-

	<p>kor. Érzelmei, vélemény kifejezése. Javítás elfogadása, törekvés önkorrekcióra. Törekvés a partnerhez való alkalmazkodásra. Ritmustartás, ritmusváltás. A fenti követelmények teljesítése rövid párbeszéd- dek, hallás utáni ismétlések, memorizálás, eljá- tás, nyitott dialógusok, drámajáték, szerepjáték, audiovizuális anyagok megtekintése során.</p>
Fogalmak	Utánzás, ismétlés, ritmus, ritmusváltás, mimika, gesztus, szó, mondat.

Témakör	Fogalomkörök	Javasolt óra- szám: 28 óra
A tematikai egység neve- lési-fejlesztési céljai	A nyelvtani anyag implicit módon történő elsajátítása. A térbeli tájékozódás fej- lesztése a térbeliség előjárószóinak gyakorlása során. Hallási figyelem, irányított figyelem, idegen nyelvi gondolkodás, verbális memória, időbeli viszonyok kifeje- zésének fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési követelmények - tevékenységek	
<p>Létezés kifejezése (be, is, are). Cselekvések kifejezése (igék). Felszólító mód (igék). Birtoklás kifejezése (have got). Birtokviszony kifejezése (My mother's name is...).</p> <p>Birtokos névmások (My pen). Modalitás kifejezése: képesség (I can...).</p> <p>Időbeliség: időhatározók (now, sometimes, never, usually, always, today), évszakok, hónapok, napok, időpontok, előjárószavak (at, in, on). Térbeliség: előjárószavak (in, on, at). Mennyiségek kifejezése: tőszámok 1-20-ig, sorszámnevek 1-12-ig, főnevek többes szá- ma, a/an, some/any határozatlan névelők. Hangtani ismeretek: szóhangsúly, össze- vont alakok, többes szám kiejtése.</p>	<p>Nyelvtani fordulatok automatizmusig gyakorlása. Törekvés a sorrendiség megtartására, a logikus felépí- tettségre. A fenti követelmények teljesítése a következő tevé- kenységek során: mozgásos feladatok, utasítások adá- sa, megértése, végrehajtása, manipulálás tárgyakkal, képekkel, kép- és szóképekkel, csoportosítás, rende- zés, párosítás.</p>	
Fogalmak	Létezés, birtokviszony, felszólító mondat, gyakoriság, előjárószó, tő- és sorszám- név, többes szám, összevonás, szóhangsúly	

Témakör	Témakörök, szókinccs	Javasolt óra- szám: 24 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló szókinccsének, világról alkotott szemléletének bővítése, a célország- gal kapcsolatos kulturális ismeretek átadása.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési követelmények - tevékenységek	
<p>EMBERI KAPCSOLATOK: Az ÉN személyem: bemutatkozás, személyi adatok, külsőm, életkor, születésnap, lakcím, kedvenc sportom, színem, barátom. Az ÉN családom: családtagok nevei. TÁRSADALMI KÖRNYEZETÜNK: Hazám, hazám fővárosa, lakóhelyem.</p>	<p>Lexikai elemek elsajátítása. Más műveltségi területeken megszerzett informá- ció alkalmazása, újabb kapcsolódási pontok ki- alakítása. Angolul beszélő országok felsorolása. Nagy Britannia országai, fővárosa, néhány városa megnevezése. Reális önkép kialakítása. Nyelvi struktúrák és lexikai elemek integrálása.</p>	

<p>Iskolám, az iskola berendezései, iskolai felszerelések, utasítások a tanórán. A célnyelvi ország neve, fővárosa, zászlója, néhány nagyobb városa, ünnepek. TERMÉSZETI KÖRNYEZETÜNK: Időjárás, évszakok, hónapok, napok, napszakok, időpontok. Állatok, növények. EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD: Testrészek. Az orvosnál. Napirend. Öltözködés, ruházat. Sport. VÁSÁRLÁS: Élelmiszerek, ételek nevei. Főétkezések. Üzletek nevei, néhány jellemző árucikk neve. Vásárlás. ORSZÁGISMERET: Ünnepek: Halloween, Christmas, Easter</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Személyes adat, család, szűkebb-tágabb környezet, célország, nemzetiség, zászló, évszak, hónap, nap, időpont, napirend, ruházat, sport, élelmiszer, vásárlás, főétkezés, üzlet.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a nyolcadik évfolyam végére</p>	<p>A tanuló legyen motivált arra, hogy képességeihez mérten merjen megszólalni a különböző kommunikációs helyzetekben. Alkalmazza a tanult a nonverbális és verbális elemeket, a kommunikáció szabályait. Próbálja meg a beszédszándékokat automatikusan felismerni, a lényegét megérteni és azokhoz alkalmazkodni. Próbálja meg felismerni és megérteni a tanult szavakat és kifejezéseket, a tanár egyszerű utasításait, tőmondatait. Ismerje fel a tanult kérdéseket, s azokra releváns válaszokat adjon. Próbálja a tanult nyelvtani szerkezeteket alkalmazni. Igyekezzen megfelelő ritmussal a tanult egyszerű mondatokat megismételni, törekedjen a megfelelő kiejtésre, hanglejtésre. Igyekezzen megtanulni néhány dalt, mondókát idegen nyelven. Próbáljon meg saját magáról 10 mondatban összefüggően beszélni. (Az eredményeket minden tanuló saját fejlődési szintjéhez kell mérni, s inkább az akarat, a motiváció dominál, semmint a pontos nyelvhasználat.)</p>
---	---

Matematika

5.-6. évfolyam

Heti / éves óraszám:

5. évfolyam 4 óra / 144 óra

6. évfolyam 4 óra / 144 óra

Témakör / óraszám - évfolyam	5.	6.
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	12	12
Számelmélet, algebra	80	80
Geometria-mérés	30	30
Függvények, az analízis elemei	17	17
Statisztika, valószínűség	5	5
Éves óraszám:	144	144

A matematikatanítás célja, hogy lehetővé tegye a tanulók számára a környező világ térformáinak, mennyiségi viszonyainak, összefüggéseinek megértését, a valóság megismerését. Feladata felkelteni a tanulók érdeklődését, segíteni a pozitív attitűd kialakulását a tantárgy tanulása iránt, tapasztalati úton megalapozva a tanulók matematikai ismereteit, változatos tevékenységekkel alakítva ki a matematikai fogalmakat. Fejleszteni kell a tanulók matematikai készségeit (számlálás, számolás, mennyiségi következtetések, becslés, mérés, mértékegységváltás, szöveges feladatok megoldása) és matematikai képességeit (rendszerezés, kombinativitás, induktív-, deduktív- és valószínűségi következtetések), ezáltal lehetővé tenni a tanulók gondolkodásának fejlődését.

A pontos matematikai nyelv használatára való törekvés, a gondolatok szabatos megfogalmazása tevékenységek során alakul a matematikatanulás szokásrendjének gyakorlásával, a pontos, fegyelmezett munkavégzés és az önellenőrzés igényének kialakításával együtt.

A matematikai, gondolkodási kompetencia fejlesztése a többi kulcskompetenciával együtt, egymással összhangban, egymást felerősítve valósítható meg. A matematikaórákon megszerzett készségek, képességek, ismeretek birtokában a tanulók alkalmassá válnak az önálló tanulásra, eszközként használják azokat más kompetenciaterületek elsajátítására, különböző kontextusokban (továbbtanulás, otthon, munkahely) való alkalmazásra. A matematikai nevelés hozzájárul a természettudományos és technikai neveléshez.

A matematikatanulás hatékonyságának egyik fontos feltétele a módszerek megválasztása. A kisiskolások legfontosabb tevékenysége a játék. Ezért kezdetben játékos tevékenységek megszervezésével biztosítunk lehetőséget a gyerekeknek a közvetlen tapasztalatszerzésre. Az enyhe értelmi fogyatékos gyerekeknek hosszabb ideig (több éven át) lehetőséget kell teremteni a matematikai problémák cselekvéses tapasztalatra alapozó megoldására. A motiváló hatású tanulási környezet, a játékok, a különböző matematikai eszközök, IKT-eszközök, digitális tananyagok felkeltik a tanulók érdeklődését, igényét a világ megismerésére, saját ismereteik, képességeik fejlesztésére, az érdeklődés ébrentartására, pozitív attitűd kialakulására a tantárgy, a tanulás iránt, mindez biztosítja a sikeres együtt-tanulásnak.

Az egy évfolyamba kerülő gyermekek pszichés funkciói, képességei, ismeretei, az egész személyiségük nagyon különbözőek. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók képességprofilja jelentősebb eltérést mutat, mint ép társaiké. Ezért nagyon fontos minden tanuló egyéni fejlődési folyamatának a megismerése és az ehhez igazodó differenciált nevelés, oktatás, fejlesztés. A pedagógusnak fel kell térképeznie az évfolyam tanulóinak ismereteit, képességeit, érdeklődésüket, motiváltságukat, tanulási stílusukat, szokásaikat, tempójukat. Fel kell tárnunk társas kapcsolataikat, fizikai és pszichés állapotukat. Szükséges és lehetséges differenciálni a tartalmak és tevékenységek szintjén egyaránt. A tartalmi differenciálás megnyilvánulhat a feladatok meny-

nyiségében, a feladatok minőségében és a kivitelezés módjában. A tevékenységek szintje is különböző lehet. Lehet elvontan, verbális szinten megoldani a feladatokat, de ugyanazok a feladatok megoldhatók eszközökkel, a cselekvés szintjén. Differenciálni lehet segítségnyújtással is. Segíthetjük a tanulást eszközök biztosításával, az eszközök használatának segítségével, a feladat megismétlésével, a feladatok algoritmizálásával, mintaadással, analógia alkalmazásával és célirányos kérdésekkel.

5.osztály

Témakör	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Javasolt óraszám:12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Válogatás, csoportosítás, rendszerezés logikai összefüggések alapján. Analizáló, szintetizáló, döntési képesség fejlesztése. Cselekvéses, logikus gondolkodás gyakoroltatása. Kombinatorikus szemlélet kialakítása.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
1.1. Halmazok Évfolyamozás.	Személyek, tárgyak, logikai készlet elemeinek elhelyezése halmazábrákba. Évfolyamozás egy, illetve egyszerre két szempont alapján. Megfigyelés, lényeges jegyek kiemelése, azonosítás, megkülönböztetés.	
Alaphalmaz, részhalmaz, kiegészítő halmaz.	Részhalmaz előállítása különféle alaphalmazokon személyekkel, tárgyakkal, logikai készlet elemeivel. Az alaphalmaz, részhalmaz és kiegészítő halmaz kapcsolatának értelmezése. A halmazábra különböző részeinek jelölése jelkártyákkal. Elemek besorolása a halmazábra különböző részeibe.	
Metszethalmaz.	Személyeknek, tárgyakkal, logikai készlet elemeinek megfigyelése, közös tulajdonságuk kiemelése, megfogalmazása, metszethalmaz képzése. A halmazábra különböző részeinek elnevezése.	
1.2. Matematikai logika Állítások igazságtartalma.	Állítások és tagadások megfogalmazása a halmazábra különböző részeiről. Állítások megítélése igazságtartalmuk szerint. Állításokhoz halmazok alkotása. A logikai kifejezések pontos használata. Tulajdonságok tagadása, a logikai „nem” fogalmának használata. Logikai „és” fogalmának használata. A „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”, „egyik sem” kifejezések használata.	
1.3. Kombinatorika.	Kombinatorikus játékok. Elemek sorba rendezése. Lehetőségek sokféleségének észrevétele. Variációk képzése különböző nem matematikai és matematikai elemekből tevékenységgel: néhány lehetőség, egyre több lehetőség.	

Fogalmak

Halmaz, alaphalmaz, részhalmaz, metszethalmaz, logikai kifejezés, „és”, „nem”, „egyik sem”, „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”.

Témakör

2. Számelmélet, algebra

Javasolt óraszám: 80 óra

A témakör nevelési-fejlesztési céljai

Matematikai eszközök célszerű használata.

Konkretizálás, absztrahálás, kódolás, viszonyítás gyakoroltatása.

Számolási készség fejlesztése, ellenőrzés, önellenőrzés gyakoroltatása.

Megtartó emlékezet fejlesztése.

Analógiás és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.

Szövegértés, szövegalkotás, a matematikai nyelv egyre pontosabb használata.

Fejlesztési ismeretek

Fejlesztési tevékenységek

2.1. Számok

Számok 1000-es számkörben.

Számfogalom megerősítése, biztos számfogalom kialakítása 100-as számkörben.

Tíz-es számrendszer szerkezeti sajátosságának értelmezése.

Helyi érték, alaki érték, valódi érték közötti összefüggések megállapítása.

Törekvés a matematikai fogalmak pontos használatára.

Kétjegyű számok írása, olvasása, összehasonlítása, rendezése, számtulajdonságok megállapítása.

Relációs jelek használata.

Számok pontos és becsült (közelítő) helye a számegyenesen.

Számok egyes, tízes szomszédjainak megállapítása.

Számok kerekítése.

Számok bontása összeg és szorzat alakban.

Mennyiségek megszámlálása (pénz), tízes, száz, ezres csoportok alkotása.

Az 1000-es számkör.

A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága. A helyiérték-táblázat szerkezete.

Helyiérték-táblázat bővítése 1000-ig

A helyi értékek között lévő összefüggések megfigyelése, megfogalmazása (tízszere, tizedrésze; százszorosa, századrésze; ezerszerese, ezredrésze).

Helyi érték, alaki érték, valódi érték közötti összefüggések megállapítása.

Teljes háromjegyű számok írása, olvasása, értelmezése a valóság mennyiségeivel.

Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom).

Különböző mennyiségek kifizetése öt-, tíz-, száz forintosokkal.

Számok képzése egy vagy több feltétellel.

Római számok:

I, V, X, L, C, D, M.

Tanult római számok írása, olvasása a mindennapi élet különböző területein (dátum, kerület, évszázad, óra számlapja).

Viszonyítás.

Számok összehasonlítása (azonos és különböző nagyságrendű számok) matematikai eszközökkel, majd elvont szinten.

A relációs jelek ($<> =$).

A relációs jelek ($<> =$), használata.

A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata.

Számok helye a számsorban.

Tájékozódás a számegyenesen és a számtáblákon

Egyes-, tízes-, száz-, számszomszédok leolvasása.

Számok tulajdonságai.

Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása. Pontos matematikai fogalmak használata.

Bontás.

Számok bontása összeg- és szorzat alakra matematikai eszközökkel, majd elvont szinten.

Bontások lejegyzése.

Közönséges törtszámok

Törtek a mindennapi életben.

Törtrészek előállításával tevékenységgel (darabolás, színezés, kirakás).

Egységtörtek, egységtörtek többszöröseinek előállításával

A törtrész kódolása, neve, jele (közönséges törtszám).

Összefüggések keresése, megfogalmazása az egész és a törtrészek között, a törtrészek száma és nagysága között.

Közönséges törtek írása, olvasása, értelmezése.

Közönséges törtek helye a számegyenesen.

Egységtörtek összehasonlítása matematikai modelleken.

Negatív szám.

Negatív számok a mindennapi életben.

Hőmérsékletek leolvasása, hőmérő beállítása adott hőmérsékletre, hőmérséklet változásának megfigyelése, jelölése nyíllal.

Ellentétes mennyiségek értelmezése (adósság-vagyon).

Negatív számok írása, olvasása.

0 középpontú számegyenes készítése.

Negatív számok keresése a számegyenesen.

Összehasonlításuk egymással,

0-val, pozitív számokkal.

2.2. Műveletek

Szóbeli műveletek.

Összeadás, kivonás 1000-es számkörben.

Fejben számolás.

Szóbeli összeadás, kivonás kerek tízesekkel, százassal, ezresekkel – az egyjegyű számok analógiájára.

Műveletek modellezése.

A 8-as, 9-es, 7-es szorzó- és bennfoglaló táblák.

A tanult szorzó- és bennfoglaló táblák folyamatos memorizálása.

A 8-as, 9-es, 7-es szorzó- és bennfoglaló táblák kiépítése.

Azonos tagú összeadások lejegyzése szorzással.

Szorítások lejegyzése azonos tagú összeadásokkal.

Szorzó-, bennfoglaló táblák memorizálása.

Maradékos osztás.

Maradékos osztás kirakással, lejegyzésük, a maradék jelölése.

Összefüggések a műveletek között.

Műveletek közötti összefüggések felfedezése.

Kerek tízesek, százassal, ezresek szorzása, osztása analógia alapján.

Összefüggések a szorzó és bennfoglaló táblák között.

Írásbeli műveletek.

Összeadás, kivonás három- számokkal.

Két- és háromjegyű számok szorzása egyjegyű szorzóval.

Háromjegyű számok osztása egyjegyű osztóval.

Műveletekben szereplő számok elnevezése.

Műveleti tulajdonságok.

Műveletek megjelenítése, megoldása matematikai eszközökkel.

Mennyiségek közötti összefüggések megállapítása, lejegyzése nyitott mondatokkal.

Műveletek megoldása egyre elvontabb szinten.

Műveletek eredményének becslése.

Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról.

Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai és

IKT-eszközökkel.

Műveletek közötti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása.

Matematikai fogalmak használata.

Számológép használata önellenőrzésre.

Egyszerű és összetett szöveges feladatok.

Egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megjelenítésük (lejátszással, kirakással, rajzban).
Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása.

Együttes emlékezés adatokra és összefüggésekre.

A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a várható eredmény becslése, a művelet kiszámítása, ellenőrzése, adekvát válasz megfogalmazása a kérdésre.

Összetett szöveges feladatok értelmezése.

Történekek megjelenítése matematikai modellekkel.

Problémák logikai sorrendjének megállapítása, a megoldás logikai menetének megfogalmazása.

Összefüggések megértése, kódolása (számfeladat,

számegyenes, táblázat, rajz, nyitott mondat, halmazábra, grafikon).

Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával, a tapasztalatok megfogalmazása.

2.3. Számelméleti ismeretek

Páros, páratlan számok.

Oszthatósági szabályok.

A páros-, páratlan számok fogalmának kiterjesztése az 1000-es számkör számaira.

Gyakorlati tevékenységre épülő szabályalkotás.

Oszthatósági szabályok felismerése matematikai példák megoldásával (2, 5, 10).

Fogalmak

Szám neve, jele; alaki, helyi, valódi érték; egyes, tízes, száz, ezres, tízezres; összeadás: összeadandó (tag), összeg, kivonás: kisebbítendő, kivonandó, különbség, maradék, szorzás: szorzandó, szorzó, rész-szorzat, szorzat, osztás: osztandó, osztó, hányados, maradék, törtszám, egész szám, negatív szám, pozitív szám, plusz, mínusz, többszörös.

Témakör

3. Geometria, mérés

Javasolt óraszám: 30 óra

A témakör nevelési-fejlesztési céljai

Geometriai alakzatok konstruálása, kreativitás és finommotorika fejlesztése.

Tájékozódási képesség fejlesztése síkban, térben és mennyiségek között.

Becslés, mérés és számolás gyakoroltatása.

Fogalmi gondolkodás fejlesztése.

Fejlesztési ismeretek

Fejlesztési tevékenységek

3.1. A tér elemei

Félegyenes, szakasz

Egyenes és pont helyzetének vizsgálata.

Félegyenes rajzolása, pont elnevezése.

Szakaszok rajzolása, megmérése, kimérése, elnevezése.

Derékszög előállítás hajtogatással, rajzolása négyzethálón, jelölése.

A szögek alkotórészeinek (szár, csúcs, szögtartomány) megnevezése.

Szerkesztő eszközök használata.

3.2. Síkbeli alakzatok

Sokszög, háromszög, négyzet, téglalap és kör.

Síkídomok előállítás, rajzolása.

Síkídomok tulajdonságainak vizsgálata: határoló vonalak, oldalak száma, oldalak nagysága, oldalak helyzete, átlók száma és nagysága, szimmetria tengelyek száma alapján.

Síkidomok csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján.
Összehasonlítás adott szempont szerint.
Azonosságok, különbségek megfogalmazása.

3.3. Térbeli alakzatok

Testek.

Téglatest, kocka.

Testek építése egységkockákból szabadon és adott feltétellel.

Testek építése lapokból.

Testek alkotórészeinek megfigyelése, elnevezése (lap, él, csúcs).

Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása:

határoló lapok (görbe-, síklap);

határoló lapok száma;

határoló lapok alakja (háromszög, téglalap, négyzet, körlap);

határoló lapok nagysága (egybevágó, különböző nagyságú);

határoló lapok helyzete (merőleges, párhuzamos).

3.4. Transzformációk

Tükrözés, nagyítás, kicsinyítés.

Síkidomok tükrözése egy tükörtengely segítségével négyzethálón.

Síkidomok nagyítása, kicsinyítése négyzethálón

az egység mérete változik;

az egységek száma változik.

A síkidomok és tükörképük vizsgálata, összehasonlítása.

Azonosságok, különbségek megállapítása.

Az egybevágó és hasonló fogalmak alapozása.

3.5. Szerkesztés

Párhuzamos, merőleges egyenesek.

Párhuzamos és merőleges egyenesek rajzolása négyzethálón, majd szerkesztésük derékszögű vonalzókkal.

Szerkesztés.

Négyzet és téglalap rajzolása négyzethálón.

Különböző sugarú körök szerkesztése.

Szerkesztő eszközök használata.

Szerkesztési lépések sorrendjének követése.

3.6. Mérés, mértékegységek

Hosszúság-, tömeg-, űrtartalom.

Szabvány mértékegységek:

hosszúság (km, m, dm, cm, mm);

tömeg (t, kg, dkg, g);

űrtartalom (hl, l, dl, cl, ml).

Mérés választott és szabvány mértékegységekkel.

Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése.

Mennyiségek összehasonlítása, sorba rendezése.

Mértékegységek közötti összefüggések megállapítása gyakorlati mérések alapján.

Mértékváltás.

Mértékváltások következtetéssel (tízszerezése, százszoros)

Időmértékek: év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc, másodperc.

A múlt, jelen, jövő viszonyfogalmak értelmezése, használata.

Időpont leolvasása percnyi pontossággal, különböző módokon.

Negyed-, fél-, háromnegyed óra leolvasása, beállítása.
 Időtartam érzékelése a mindennapi életből vett példákkal.
 Időtartam számítása.
 Mértékváltások a különböző időmértékek között.
 Tájékozódás a naptárban.

Pénz.
 Forint (Ft).
 Pénznemek megismerése, használata.
 Mennyiségek be- és felváltása.
 Mennyiségek kifizetése többféleképpen.

3.7. Kerület, terület

Sokszögek kerületének mérése és kiszámítása összeadással.
 Négyzet, téglalap kerületének mérése, kiszámítása összeadással és szorzással.
 Négyzet és téglalap területének lefedése különböző alakú és nagyságú egységekkel.
 A mértékegységek nagysága és a mérőszámok közötti összefüggés megállapítása.
 Négyzet és téglalap területének mérése az egységek összeszámlálásával.

Fogalmak

Téri elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, transzformáció, mértékegység, pénz, kerület, terület, szerkesztés.

Témakör	4. Függvények, az analízis elemei	Javasolt óraszám: 17 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlítás, általánosítás, szabályalkotás, kiegészítés gyakorlása. Megismerési módszerek továbbfejlesztése. Összefüggések egyre elvontabb szinten történő kifejezése. Logikus gondolkodás fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
4.1. Összefüggések	Összefüggések felismerése, személyek, tárgyak, helyzetek, geometriai alakzatok, halmazok számai között; kifejezése rajzzal, jelekkel. Összefüggések keresése megadott szempont szerint a látszólag különböző dolgok között.	
4.2. Sorozatok	Szabályjátékok logikai készlettel, számokkal. Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése, alkalmazása műveletekkel a hiányzó adatok pótlására. Sorozatok képzése geometriai alakzatokkal, számokkal adott, vagy felismert szabály alapján. Ciklikus sorok folytatása. Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban. Változó különbségű sorozatok folytatása. Hányados sorozatok folytatása.	
4.3. Függvények megadása, ábrázolása	Adatok gyűjtése, sorozatba, táblázatba rendezése. Sorozatban, táblázatban szereplő adatok közötti összefüggések, szabályok felismerése, megfogalmazása segítséggel, lejegyzése. Hiányos sorozatba, táblázatba rendezett adatok kiegészítése. Grafikus megjelenítés	
Fogalmak	Grafikon, értéktáblázat, összefüggés, szabály.	

Témakör	5. Statisztika, valószínűség	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Adatgyűjtési technikák, adatok ábrázolási módjának megismertetése. A tanulók szemléletének formálása, „a valószínűségi gondolkodásmód” alapozása.	

	Tapasztalatok bővítése a véletlen és nem véletlen eseményekről. Kombinatorikus gondolkodás és a valószínűségi szemlélet fejlesztése.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
5.1. Statisztika	Statisztikai adatok gyűjtése, közvetlen környezetben megfigyelhető események megszámlálása, mérések eredménye. Ábrázolásuk grafikonon Grafikonok értelmezése, leolvasása.
5.2. A valószínűség-számítás elemei Valószínűségi kísérletek.	Megfigyelések, vizsgálatok, játékos valószínűségi kísérletek (pénzfeldobás, golyóhúzás, különböző szerencsejátékok) végzése. Egyszerű valószínűségi kísérletek eredményeinek lejegyzése. A lejegyzések összesítése táblázatba. A táblázat adatainak leolvasása, értelmezése. Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről. A „biztos” és a „lehetetlen” fogalmak használata. Spontán tippelések az események várható bekövetkeztéről.
Fogalmak	Lehetőség, kísérlet, táblázat, adat, grafikon

Összegzett tanulási eredmények az ötödik évfolyam végén	<p>Elemek halmazokba rendezése két szempont szerint. Adott tulajdonságú részhalmaz előállítás alaphalmazon. Közös tulajdonságok felismerése, metszet előállítása. Egyszerű állítások, tagadások megfogalmazása. Logikai kifejezések pontos használata. Minél több lehetőség előállítása kombinatorikus feladatokban.</p> <p>Biztos számfogalom 100-as számkörben. Jártasság 1 000-es számkörben. A törtszámok és a negatív számok ismerete. A szorzó- és bennfoglaló táblák tudása (szükség esetén táblázat segítségével). A tanult írásbeli műveletek megoldása (szükség esetén számológéppel). Egyszerű szöveges feladatok önálló megoldása.</p> <p>Testek és síkidomok egy és több szempontú csoportosítása a tanult tulajdonságok alapján. Szabvány mértékegységek és a közöttük lévő váltószámok ismerete. A téglalap és a négyzet területének mérése, számítása; területének mérése lefedéssel. Szerkesztések: szakaszok rajzolása, téglalap- és négyzet rajzolása. Racionális számok összehasonlítása, összefüggések felfedezése, szabály megfogalmazása. Sorozatok folytatása a felismert szabály alapján. Adatok leolvasása táblázatból, koordináta-rendszer adatpárjainak leolvasása, lejegyzése. Adatok táblázatba beírása a felismert szabály alapján, ábrázolásuk koordináta-rendszerben. Statisztikai adatok lejegyzése, ábrázolása egyszerűbb esetekben. Valószínűségi játékokban az esetek lejegyzése.</p>
--	--

6. osztály

Témakör	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Válogatás, csoportosítás, rendszerezés logikai összefüggések alapján. Analizáló, szintetizáló, döntési képesség fejlesztése. Cselekvéses, logikus gondolkodás gyakoroltatása. Kombinatorikus szemlélet kialakítása.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
1.1. Halmazok Évfolyamozás.	Személyek, tárgyak, logikai készlet elemeinek elhelyezése halmazábrákba. Évfolyamozás egy, illetve egyszerre két szempont alapján. Megfigyelés, lényeges jegyek kiemelése, azonosítás, megkülönböztetés.	
Alaphalmaz, részhalmaz, kiegészítő halmaz.	Részhalmaz előállítása különféle alaphalmazokon személyekkel, tárgyakkal, logikai készlet elemeivel. Az alaphalmaz, részhalmaz és kiegészítő halmaz kapcsolatának értelmezése. A halmazára különböző részeinek jelölése jelkártyákkal. Elemek besorolása a halmazára különböző részeibe.	
Metszethalmaz.	Személyeknek, tárgyakkal, logikai készlet elemeinek megfigyelése, közös tulajdonságuk kiemelése, megfogalmazása, metszethalmaz képzése. A halmazára különböző részeinek elnevezése. Alá- és fölérendeltségi viszony felismerése.	
1.2. Matematikai logika Állítások igazságtartalma.	Állítások és tagadások megfogalmazása a halmazára különböző részeiről. Állítások megítélése igazságtartalmuk szerint. Állításokhoz halmazok alkotása. A logikai kifejezések pontos használata. Tulajdonságok tagadása, a logikai „nem” fogalmának használata. Logikai „és” fogalmának használata. A „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”, „egyik sem” kifejezések használata.	
1.3. Kombinatorika.	Kombinatorikus játékok. Elemek sorba rendezése. Lehetőségek sokféleségének észrevétele. Variációk képzése különböző nem matematikai és matematikai elemekből tevékenységgel: néhány lehetőség, egyre több lehetőség.	

Fogalmak

Halmaz, alaphalmaz, részhalmaz, metszethalmaz, logikai kifejezés, „és”, „nem”, „egyik sem”, „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”.

Témakör	2. Számelmélet, algebra	Javasolt óraszám: 80 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai eszközök célszerű használata. Konkretizálás, absztrahálás, kódolás, viszonyítás gyakoroltatása. Számolási készség fejlesztése, ellenőrzés, önellenőrzés gyakoroltatása. Megtartó emlékezet fejlesztése.	

	Analógiás és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Szövegértés, szövegalkotás, a matematikai nyelv egyre pontosabb használata.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
2.1. Számok Számok 1000-es és 10 000-es számkörben.	Számfogalom megerősítése, biztos számfogalom kialakítása 100-as számkörben. Tízes számrendszer szerkezeti sajátosságának értelmezése. Helyi érték, alaki érték, valódi érték közötti összefüggések megállapítása. Törekvés a matematikai fogalmak pontos használatára. Kétjegyű számok írása, olvasása, összehasonlítása, rendezése, számtulajdonságok megállapítása. Relációs jelek használata. Számok pontos és becsült (közelítő) helye a számegyenesen. Számok egyes, tízes szomszédjainak megállapítása. Számok kerekítése. Számok bontása összeg és szorzat alakban. Mennyiségek megszámlálása (pénz), tízes, száz, ezres csoportok alkotása.
Az 1000-es és 10 000-es számkör. A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága. A helyiérték-táblázat szerkezete.	Helyiérték-táblázat bővítése 1000-ig, majd 10 000-ig. A helyi értékek között lévő összefüggések megfigyelése, megfogalmazása (tízszere, tizedrésze; százszorosa, századrésze; ezerszerese, ezredrésze). Helyi érték, alaki érték, valódi érték közötti összefüggések megállapítása. Teljes három- és négyjegyű számok írása, olvasása, értelmezése a valóság mennyiségeivel. Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, úrtartalom). Különböző mennyiségek kifizetése öt- tíz-, száz- és ezer forintosokkal. Számok képzése egy vagy több feltétellel.
Római számok: I, V, X, L, C, D, M.	Tanult római számok írása, olvasása a mindennapi élet különböző területein (dátum, kerület, évszázad, óra számlapja).
Viszonyítás.	Számok összehasonlítása (azonos és különböző nagyságrendű számok) matematikai eszközökkel, majd elvont szinten.
A relációs jelek ($\langle \rangle =$).	A relációs jelek ($\langle \rangle =$), használata. A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata.
Számok helye a számsorban.	Tájékozódás a számegyenesen és a számtáblákon Egyes-, tízes-, száz- és ezres számszomszédok leolvasása.
Számok tulajdonságai.	Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása Pontos matematikai fogalmak használata.
Bontás.	Számok bontása összeg- és szorzat alakra matematikai eszközökkel, majd elvont szinten. Bontások lejegyzése.
Közönséges törtszámok Törtek a mindennapi életben.	Törtrészek előállítása tevékenységgel (darabolás, színezés, kirakás). Egységtörtek, egységtörtek többszöröseinek előállítása. A törtrész kódolása, neve, jele (közönséges törtszám). Összefüggések keresése, megfogalmazása az egész és a törtrészek között, a törtrészek száma és nagysága között. Közönséges törtek írása, olvasása, értelmezése. Közönséges törtek helye a számegyenesen. Egységtörtek összehasonlítása matematikai modelleken.

Negatív szám. Negatív számok a mindennapi életben.	Hőmérsékletek leolvasása, hőmérő beállítása adott hőmérsékletre, hőmérséklet változásának megfigyelése, jelölése nyíllal. Ellentétes mennyiségek értelmezése (adósság-vagyon). Negatív számok írása, olvasása. 0 középpontú számegyenes készítése. Negatív számok keresése a számegyenesen. Összehasonlításuk egymással, 0-val, pozitív számokkal.
2.2. Műveletek Szóbeli műveletek. Összeadás, kivonás 1000-es és 10 000-es számkörben.	Fejben számolás. Szóbeli összeadás, kivonás kerek tízesekkel, százassal, ezresekkel – az egyjegyű számok analógiájára.
A 8-as, 9-es, 7-es szorzó- és bennfoglaló táblák.	A tanult szorzó- és bennfoglaló táblák folyamatos memorizálása. Azonos tagú összeadások lejegyzése szorzással. Szorzások lejegyzése azonos tagú összeadásokkal. Szorzó-, bennfoglaló táblák memorizálása.
Maradékos osztás.	Maradékos osztás kirakással, lejegyzésük, a maradék jelölése.
Összefüggések a műveletek között.	Műveletek közötti összefüggések felfedezése. Kerek tízesek, százassal, ezresek szorzása, osztása analógia alapján. Összefüggések a szorzó és bennfoglaló táblák között.
Írásbeli műveletek. Összeadás, kivonás három- és négyjegyű számokkal. Két- és háromjegyű számok szorzása egy- és kétjegyű szorzóval. Három- és négyjegyű számok osztása egyjegyű osztóval. Műveletekben szereplő számok elnevezése. Műveleti tulajdonságok.	Műveletek megjelenítése, megoldása matematikai eszközökkel. Mennyiségek közötti összefüggések megállapítása, lejegyzése nyitott mondatokkal. Műveletek megoldása egyre elvontabb szinten. Műveletek eredményének becslése. Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról. Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai és IKT-eszközökkel. Műveletek közötti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Matematikai fogalmak használata. Számológép használata önellenőrzésre.
Összeadás, kivonás közös nevezővel törtekkel.	Azonos nevezőjű törtek összeadása, kivonása. Az egy egésznél kisebb törtek pótlása egy egészre. Műveletek cselekvésben való értelmezése. Műveletek lejegyzése.
Egyszerű és összetett szöveges feladatok.	Egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megjelenítésük (lejátszással, kirakással, rajzban). Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Együttes emlékezés adatokra és összefüggésekre. A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a várható eredmény becslése, a művelet kiszámítása, ellenőrzése, adekvát válasz megfogalmazása a kérdésre. Összetett szöveges feladatok értelmezése. Történelem megjelenítése matematikai modellekkel. Problémák logikai sorrendjének megállapítása, a megoldás logikai menetének megfogalmazása. Összefüggések megértése, kódolása (számfeladat, számegyenes, táblázat, rajz, nyitott mondat, halmazábra, grafi-

	kon). Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával, a tapasztalatok megfogalmazása.
2.3. Számelméleti ismeretek Páros, páratlan számok. Oszthatósági szabályok.	A páros-, páratlan számok fogalmának kiterjesztése az 1000-es és 10 000-es számkör számaira. Gyakorlati tevékenységre épülő szabályalkotás. Oszthatósági szabályok felismerése matematikai példák megoldásával (2, 5, 10).
Fogalmak	Szám neve, jele; alaki, helyi, valódi érték; egyes, tízes, száz, ezres, tízezres; összeadás: összeadandó (tag), összeg, kivonás: kisebbítendő, kivonandó, különbség, maradék, szorzás: szorzandó, szorzó, részszorzat, szorzat, osztás: osztandó, osztó, hányados, maradék, törtszám, számláló, nevező, törtvonal, egész szám, negatív szám, pozitív szám, plusz, mínusz, többszörös.

Témakör	3. Geometria, mérés	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Geometriai alakzatok konstruálása, kreativitás és finommotorika fejlesztése. Tájékozódási képesség fejlesztése síkban, térben és mennyiségek között. Becslés, mérés és számolás gyakoroltatása. Fogalmi gondolkodás fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
3.1. A tér elemei Félegyenes, szakasz, szög.	Egyenes és pont helyzetének vizsgálata. Félegyenes rajzolása, pont elnevezése. Szakaszok rajzolása, megmérése, kimérése, elnevezése. Szögek rajzolása. Derékszög előállítás hajtogatással, rajzolása négyzethálón, jelölése. A szögek alkotórészeinek (szár, csúcs, szögtartomány) megnevezése. Szerkesztő eszközök használata.	
3.2. Síkbeli alakzatok Sokszög, háromszög, négyzet, téglalap és kör.	Síkídomok előállítása, rajzolása. Síkídomok tulajdonságainak vizsgálata: határoló vonalak, oldalak száma, oldalak nagysága, oldalak helyzete, átlók száma és nagysága, szimmetria tengelyek száma alapján.	
Szabályos sokszög.	Szabályos sokszögek oldalainak, szögeinek vizsgálata, azonosságok megállapítása. Síkídomok csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján. Összehasonlítás adott szempont szerint. Azonosságok, különbségek megfogalmazása.	
3.3. Térbeli alakzatok Testek. Téglatest, kocka.	Testek építése egységkockákból szabadon és adott feltétellel. Testek építése lapokból. Testek alkotórészeinek megfigyelése, elnevezése (lap, él, csúcs). Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: határoló lapok (görbe-, síklap); határoló lapok száma; határoló lapok alakja (háromszög, téglalap, négyzet, körlap); határoló lapok nagysága (egybevágó, különböző nagyságú);	

	határoló lapok helyzete (merőleges, párhuzamos).
--	--

3.4. Transzformációk		Síkidomok tükrözése egy tükörtengely segítségével négyzethálón.	4. Függvények, az	Javasolt óraszám: 17
Tükrözés, nagyítás, kicsinyítés	Témakör	Síkidomok nagylátású rajzolásának gyakorlása.	magafüggvények	gyóráhálón
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlítás, az adatgyűjtés és az adatok ábrázolása, kiegészítés gyakorlása. Megismerési módok, az adatgyűjtés és az adatok ábrázolása. Összefüggések egy-egy elem és a többi elem közötti kapcsolat, összehasonlítása. Logikus gondolkodás, különbségek megállapítása.			
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek		
4.1.5. Szabványosságok	Párhuzamos, merőleges egyenesek.	Összefüggések és függvények rajzolásának helyettesítő rajzolásának használata. Szabványosságok használata. Szabványosságok használata. Szabványosságok használata.		
Másolás.				
4.2. Sorozatok		Szabványosságok használata. Szabványosságok használata. Szabványosságok használata.		
Felezés.				
Szerkesztés.				
4.3. Mértékegységek	Mértékegységek: hosszúság (km, m, dm, cm, mm); tömeg (t, kg, dkg, g); űrtartalom (hl, l, dl, cl, ml).	Mértékegységek használata. Mértékegységek használata. Mértékegységek használata.		
Mértékváltás.				
Fogalmak		Grafikon, értéktáblázat, összefüggés, szabály.		
Időmértékek: évezred, évszázad, évszázad, hónap, két nap, óra, perc, másodperc.		A múlt, jelen, jövő viszonyfogalmak értelmezése, használata.		
Témakör	5. Statisztika, valószínűség		Javasolt óraszám: 3 óra	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Adatgyűjtési technikák, adatok ábrázolási módjának megismertetése. A tanulók szemléletének fejlesztése. Tapasztalatok bővítése a valószínűségi gondolkodásról. Kombinatorikus gondolkodás és a valószínűségi szemlélet fejlesztése.			
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek		
5.1. Statisztika	Pénz.	Tájékozódás a naptárban. Statisztikai adatok gyűjtése, közvetlen környezetben megfigyelhető események megszámlálása, mérések eredménye. Mennyiségek be- és felyaltása. Mennyiségek kiértékelése többféleképpen. Grafikonok, diagramok értelmezése, leolvasása.		
5.2. A valószínűség-számítás elemei	Valószínűségi kísérletek.	Sokszögek területének mérése és kiszámítása összeadás-szorzással. Négyzet és téglalap területének lefedése különböző alakú és nagyságú egységekkel. A lefedések összesítése táblázatba. A mértékegységek nagysága és a mérőszámok közötti összefüggés megállapítása. Négyzet és téglalap területének mérése az egységek megszámlálásával.		
Fogalmak		Téri elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, transzformáció, mértékegység, pénz, ke- rület, terület, szerkesztés.		

	Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről. A „biztos” és a „lehetetlen” fogalmak használata. Spontán tippelések az események várható bekövetkeztéről.
Fogalmak	Lehetőség, kísérlet, táblázat, adat, grafikon, diagram.

Összegzett tanulási eredmények a hatodik évfolyam végén	<p>Elemek halmazokba rendezése két szempont szerint.</p> <p>Adott tulajdonságú részhalmaz előállítás alaphalmazon.</p> <p>Közös tulajdonságok felismerése, metszet előállítása.</p> <p>Egyszerű állítások, tagadások megfogalmazása.</p> <p>Logikai kifejezések pontos használata.</p> <p>Minél több lehetőség előállítása kombinatorikus feladatokban.</p> <p>Biztos számfogalom 100-as számkörben.</p> <p>Jártasság 1 000-es és 10 000-es számkörben.</p> <p>A törtszámok és a negatív számok ismerete.</p> <p>A szorzó- és bennfoglaló táblák tudása (szükség esetén táblázat segítségével).</p> <p>A tanult írásbeli műveletek megoldása (szükség esetén számológéppel).</p> <p>Egyszerű szöveges feladatok önálló megoldása.</p> <p>Testek és síkidomok egy és több szempontú csoportosítása a tanult tulajdonságok alapján. Szabvány mértékegységek és a közöttük lévő váltószámok ismerete.</p> <p>A téglalap és a négyzet kerületének mérése, számítása; területének mérése lefedéssel.</p> <p>Szerkesztések: szögek és szakaszok rajzolása, másolása, felezése; párhuzamos-, merőleges egyenesek szerkesztése, téglalap- és négyzet rajzolása.</p> <p>Racionális számok összehasonlítása, összefüggések felfedezése, szabály megfogalmazása.</p> <p>Sorozatok folytatása a felismert szabály alapján.</p> <p>Adatok leolvasása táblázatból, koordináta-rendszer adatpárjainak leolvasása, lejegyzése.</p> <p>Adatok táblázatba beírása a felismert szabály alapján, ábrázolásuk koordináta-rendszerben.</p> <p>Statisztikai adatok lejegyzése, ábrázolása egyszerűbb esetekben.</p> <p>Valószínűségi játékokban az esetek lejegyzése.</p>
--	--

Matematika 7-8. évfolyam

Heti / éves óraszám:

7. évfolyam 4 óra / 144 óra

8. évfolyam 4 óra / 144 óra

Óraszám / évfolyam témakör	7.	8.
Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	9	12
Számelmélet, algebra	68	76
Geometria, mérés	45	38
Függvények, az analízis elemei	13	9
Statisztika, valószínűség	9	9
Éves óraszám:	144	144

7–8. évfolyam

A két év célja a tanulók felkészítése az önálló életvitelre, az önálló munkavégzésre, az egyéni képességeikhez igazodó továbbtanulásra, a társadalmi beilleszkedés elősegítésére. Olyan ismeretek, képességek, készségek kialakítása, ami biztosítja az önálló tanulás lehetőségét, és felkészíti őket az egész életen át tartó tanulásra. Enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt szerepe van az egyénre szabott önálló tanulási eljárások és módok használatának, alkalmazásának, a tanuló motiváltsága megteremtésének.

A matematika tantárgy sajátos fejlesztési célja a figyelem terjedelmének, tartósságának fokozatos növelése és szinten tartása, a koncentrációképesség fejlesztése, az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztése.

Matematika 7. évfolyam

Témakör	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Javasolt óraszám: 9 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelő, elemző, lényeglátó és döntésképeség fejlesztése. Analógiás, logikus és kombinatorikus gondolkodás fejlesztése, a gondolkodási műveletek elmélyítésével.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
1.1. Halmazok Alap halmaz és metszethalmaz.	A tanult halmazelméleti ismeretek alkalmazása más matematikai témakörökben, tantárgyakban. Elemek szétválogatása több feltétel szerint. Halmazok kapcsolatának felismerése: nincs közös elemük van közös elemük Halmazműveletek: unió, metszet, különbség	
Végtelen és üres halmaz.	Végtelen és üres halmazok megfigyelése, létrehozása. Halmazok kapcsolatának vizsgálata.	
1.2. Matematikai logika Állítások és tagadások igazságtartalma.	Állítások és tagadások megfogalmazása a végtelen és üres halmazokról. Állítások alap halmazokról. Állítások halmazok metszetéről. Hibás állítások javítása. Feltétel tagadása: a logikai „nem”. Több feltétel egyidejű teljesülése: logikai „és”. Valamelyik feltétel teljesülése: logikai „vagy”.	
1.3. Kombinatorika Kombinációk és variációk.	Sorba rendezés. Variációk képzése különböző nem matematikai	

Lehetőségek száma. Rendszerezési sémák.	és matematikai elemekből tevékenységgel: egyre több lehetőség, összes lehetőség előállítás. Rendszerezési sémák megismerése, rögzítése (egyszerű lejegyzések, táblázatok).
--	---

Fogalmak Halmaz, alaphalmaz, metszethalmaz, üres halmaz, végtelen halmaz, variáció.

Témakör	2. Számelmélet, algebra	Javasolt óraszám: 68 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai eszközök biztos, célszerű használatának kialakítása. Konkretizálás, absztrahálás, kódolás gyakoroltatása. Elemzés, összehasonlítás, csoportosítás és általánosítás egyre önállóbb alkalmazása. Matematikai problémamegoldás, logikus gondolkodás egyre elvontabb szinten. Szövegértés, szövegalkotás, a matematikai nyelv egyre pontosabb használata. A számlálási, számolási, becslési és ellenőrzési képesség, valamint a megtartó emlékezet fejlesztése. Kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos megerősítése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1. Számok Számok 10 000-es és 100 000-s számkörben. Számfogalom megerősítése, biztos számfogalom kialakítása 10 000-es számkörben.	Pontos matematikai fogalmak elmélyítése, használata. Négyjegyű számok írása, olvasása, összehasonlítása, rendezése, számtulajdonságok megállapítása. Összehasonlítási képesség fejlesztése, a relációs jelek használata. Pontos és becslő (közelítő helye) helyük keresése a számegyenesen. Számok egyes, tízes, száz, ezres szomszédainak megállapítása. Számok kerekítése. Tájékozódási képesség fejlesztése. Számok bontása összeg és szorzat alakban. Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.	
Az 10 000-es és 100 000-s számkör: A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága. A helyiérték-táblázat szerkezete. Helyi érték, alaki érték, valódi érték kapcsolata. Számfogalom mint a mérés eredménye, mérőszám.	Helyiérték-táblázat bővítése 100 000-ig. A helyi értékek között lévő összefüggések megfigyelése, megfogalmazása (tízszere, tizedrésze). Összefüggésekre való emlékezés. Teljes négy- és ötjegyű számok írása, olvasása, értelmezése. Számok értelmezése a valóság mennyiségeivel. Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, úrtartalom). Különböző mennyiségek kifizetése tíz-, száz-, ezer-, tízezer forintosokkal. Becslés, mérés, ellenőrzés. Számok képzése egy vagy több feltétellel.	
Viszonyítás.	A relációs jelek ($<$ $>$ $=$), használata. A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának mélyebb megértése.	
Számok helye a számsorban.	Tájékozódás a számegyenesen és a számtáblákon. Egyes-, tízes-, száz-, ezres-, tízezeres számszomszédok leolvasása.	
Számok tulajdonságai.	Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása. Pontos matematikai fogalmak kialakítása, használatuk.	
Bontás.	Számok bontása összeg- és szorzat alakra. Bontások lejegyzése.	
Törtszámok.	Tötrészek előállítása, ábrázolása, jelölése törtszámmal. Törtszám értelmezése.	

	<p>Összefüggések keresése, megfogalmazása az egész és a törtrészek között, a törtrészek száma és nagysága között.</p> <p>Helyük a számegyenesen.</p> <p>Közönséges törtek összehasonlítása matematikai eszközök segítségével: azonos nevezőjű, azonos számlálójú és különböző nevezőjű törtek összehasonlítása.</p> <p>10, 100, 1000 nevezőjű törtek írása tizedes tört alakban.</p> <p>Helyiérték-táblázat kiterjesztése a tizedes törtek felé.</p> <p>Tájékozódás a helyiérték-táblázatban</p> <p>Összefüggések megállapítása a tized-, század- és ezredrészek között.</p> <p>Tizedes törtek modellezése.</p> <p>Tapasztalatok gyűjtése a mindennapi életben használt tizedes tört formában felírt mennyiségekről.</p> <p>Tizedes törtek írása helyiérték-táblázatba, olvasásuk.</p> <p>Tizedes törtek szűkítése, bővítése, összehasonlításuk, rendezésük.</p>
Negatív szám.	<p>Negatív szám fogalmának elmélyítése.</p> <p>Hőmérsékletek leolvasása, hőmérő beállítása adott hőmérsékletre, hőmérséklet változásának megfigyelése, jelölése nyíllal.</p> <p>Ellentétes mennyiségek értelmezése (adósság- vagyon).</p> <p>Tapasztalatok gyűjtése a mindennapi életből vett példákban.</p> <p>Negatív számok írása, olvasása.</p> <p>0 középpontú számegyenes készítése.</p> <p>Negatív számok helye a számegyenesen.</p> <p>Összehasonlításuk egymással, 0-val, pozitív számokkal.</p>
<p>2.2. Műveletek</p> <p>Szóbeli műveletek.</p> <p>Szóbeli műveletek</p> <p>1000-es és 10 000-es számkörben</p>	<p>Fejben számolás gyakorlása.</p> <p>Szóbeli összeadás, kivonás kerek számokkal az egyjegyű számok analógiájára.</p> <p>Kerek számok szorzása, osztása egyjegyű szorzóval és osztóval.</p> <p>Pozitív egész számok szorzása, osztása tízzel, százzal, ezerrel.</p> <p>Mennyiségi változások megfigyelése (tízszere, százszorosa, ezerszere; tizedrésze, századrésze, ezredrésze), a kapott eredmény helye a helyiérték-táblázatban.</p> <p>Összefüggések megértése, megfogalmazása.</p> <p>Matematikai nyelv pontos használata.</p>
<p>Írásbeli műveletek</p> <p>Öszeadás, kivonás 10 000-es és 100 000-s számkörben.</p> <p>Három- és négyjegyű számok szorzása kétjegyű szorzóval.</p> <p>Négyjegyű számok osztása egyjegyű osztóval</p>	<p>Műveletek értelmezése, megoldása matematikai eszközökkel.</p> <p>Mennyiségek közötti összefüggések megállapítása, lejegyzése nyitott mondatokkal.</p> <p>Műveletek megoldása egyre elvontabb szinten, a fokozatok betartásával.</p> <p>Műveletek eredményének becslése.</p> <p>Becslés, számolás, ellenőrzés.</p> <p>Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról.</p> <p>Műveletek közötti összefüggések megjelenítése mate-</p>

	<p>matikai- és IKT-eszközökkel. Műveletek közötti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Számológép használata önellenőrzésre.</p>
Műveletek közönséges törtekkel.	<p>Azonos nevezőjű törtek összeadása, kivonása. Közönséges törtek bővítése, egyszerűsítése matematikai eszközökkel. Közös többszörös keresése. Különböző nevezőjű közönséges törtek összeadása, kivonása. Közönséges törtek szorzása egész számmal és közönséges tört számmal. Közönséges törtek osztása egész számmal és közönséges törttel, a reciprok érték fogalmának értelmezése. Műveletek cselekvésben való értelmezése, rajzos megjelenítése.</p>
Műveletek tizedes törtekkel.	<p>Tizedes törtek összeadása, kivonása. Helyi értékes írásmód alkalmazása. Tizedes törtek szorzása, osztása egész számmal. Tizedes törtek szorzása tizedes törttel. Tizedes tört szorzása, osztása tízzel, százzal, ezerrel. Számok értékének és a helyük változásának megfigyelése és megfogalmazása. Számlálás, számolás. Analízis, szintézis. Összefüggések megértése, megfogalmazása. Mennyiségi következtetések. Tájékozódás a helyiérték-táblázatban. Matematikai nyelv pontos használata.</p>
Egyszerű feladatok.	<p>Feladatok értelmezése, adatok gyűjtése és lejegyzésük. Összefüggések megállapítása, a probléma megfogalmazása, feladatterv készítése. Megoldás lejegyzése nyitott mondattal, művelettel. A feladat kiszámítása, a kapott eredmény ellenőrzése A válasz megfogalmazása. Szövegértés, szövegalkotás. Összefüggések megállapítása. Mennyiségi következtetések. Becslés, számítás, ellenőrzés. Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.</p>
2.3. Számelméleti ismeretek Páros, páratlan számok. Oszthatósági szabályok.	<p>A tanult ismeretek felidézése, kiterjesztése a 100 000-s számkörre. Oszthatósági szabályok alkalmazása matematikai példák megoldásával (2, 5, 10).</p>

Fogalmak

Szám neve, jele; alaki-, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, száz, ezres, tízezres, százezres, tizedes törtek, törtszám, számláló, nevező, törtvonal; egyszerűsítés, bővítés, egész szám, negatív szám, pozitív szám, plusz, mínusz, többszörös.

Témakör	3. Geometria, mérés	Javasolt óraszám: 45 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Konstruálás, kreativitás fejlesztése sík- és térmértani alakzatok előállításával, fogalomalkotás. Szerkesztési ismeretek bővítése, szerkesztőeszközök egyre pontosabb használata, finommotorika fejlesztése. A tiszta, áttekinthető munka iránti igény kialakítása. Becslés, mérés képességének fejlesztése. Mértékváltások következtetéssel, analógiás gondolkodás fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
3.1. A tér elemei Szög, szögfajták.	Szögek rajzolása vonalzóval, szögmérővel. A szög részeinek megnevezése. A szög mérése, mértékegység neve, jele (fok, o). Szögek viszonyítása a derékszöghöz, szögfajták: hegyesszög, derékszög, tompaszög, egyenes-szög, homorúszög, teljesszög.	
3.2. Síkbeli alakzatok Síkídomok.	Síkídomok előállítása, vizsgálatuk, csoportosításuk a megállapított tulajdonságok alapján.	
Háromszög.	Háromszögek előállítása tépéssel, vágással, rajzolással. Tulajdonságok megállapítása méréssel (oldalak, szögek). Évfolyamozásuk oldalak hosszúsága szerint: különböző oldalú, egyenlő szárú és egyenlő oldalú (szabályos) háromszögek. Évfolyamozásuk szögek nagysága szerint: hegyes-, derék- és tompaszögű háromszögek.	
Kör.	Különböző sugarú körök rajzolása. A kör alkotórészeinek rajzolása, elnevezése, jelölése: középpont, sugár, átmérő. A sugár és az átmérő közötti összefüggés megállapítása mérések alapján.	
3.3. Térbeli alakzatok Testek.	Testek építése lapokból. Testek kiterítése, testhálók készítése. Testek és testhálók egymáshoz rendelése. Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: kiterjedésük, határoló lapok alakja, helyzete szerint.	
Kocka, téglatest.	A kocka és a téglatest tulajdonságainak megfigyelése, megállapítása mérések alapján, összehasonlításuk: lapok, élek, csúcsok száma; kiterjedésük (hosszúság, szélesség, magasság) mérete; határoló lapok alakja, mérete; határoló lapok helyzete.	
3.4. Transzformációk Tükrözés.	Síkidomok tükrözése egy tükörtengellyel, szerkesztéssel. Az eredeti és a tükrözött síkidom összehasonlítása, azonosságok és különbségek megállapítása: egybevágó síkidomok.	
Nagyítás, kicsinyítés.	Nagyítás, kicsinyítés szerkesztéssel: oldalak hosszúságának növelése kétszeresére, háromszorosára...; csökkentése felére, harmadára... Az eredeti és a kapott síkidom összehasonlítása,	

	azonosság és különbség megfogalmazása: alakjuk megegyezik, nagyságuk különbözik, oldalai aránya egyenlő: hasonló síkidomok.
3.5. Szerkesztés Szögek.	Szögek szerkesztése: 360o, 180o, 90o, 45o, 60o és 30o-os szögek.
Négyzet, téglalap.	Négyzet és téglalap szerkesztése adott méretek alapján.
Háromszög.	Háromszög szerkesztése: három oldalból; két oldalból és a közbezárt szögből; egy oldalból és a rajta fekvő két szögből.
3. 6. Mérés, mértékegységek	Mérés választott és szabványmértékegységekkel. Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése. Mennyiségek összehasonlítása, sorba rendezése. Mértékegységek közötti összefüggések megállapítása gyakorlati mérések alapján.
Területmérés.	Terület mérése választott és szabványmértékegységekkel. Szabványmértékegységek értelmezése, neve, jele: km ² , m ² , dm ² , cm ² , mm ² .
Mértékváltás.	Mértékváltások következtetéssel (tízszere, százszorosa, ezerszerese; tizedrésze, századrésze, ezredrésze).
Időmértékek: évezred, évszázad, év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc, másodperc.	A múlt, jelen, jövő viszonyfogalmak értelmezése, használata. Időpont leolvasása percnyi pontossággal, különböző módokon. Negyed-, fél-, háromnegyed óra leolvasása, beállítása. Időtartam érzékeltetése a mindennapi életből vett példákkal. Időtartam számítása. Mértékváltások a különböző időmértékek között. Tájékozódás a naptárban.
Pénz.	Pénzhasználat, kifizetés, be- és felváltás. Háztartási költségvetés tervezése.
3.7. Kerület, terület Sokszögek kerülete.	Sokszögek kerületének mérése és kiszámítása összeadással.
Négyzet és téglalap területe.	Négyzet, téglalap kerületének mérése, kiszámítása összeadással és szorzással. Négyzet és téglalap területének lefedése különböző alakú és nagyságú egységekkel. Négyzet és téglalap területének mérése a négyzetcentiméterek összeszámlálásával. Négyzet és téglalap területének kiszámítása.
Fogalmak	Szögfajta, háromszög, kör, négyszög, mértékegység, test

Témakör	4. Függvények, az analízis elemei	Javasolt óraszám: 13 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlító, általánosító és lényegkiemelő képesség fejlesztése. Függvényszerű gondolkodás alapozása. Számköri ismeretek mélyítése sorozatok alkotásával.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
4.1. Összefüggések	Összefüggések konkrét mennyiségek, természetes számok, egységtörtek, geometriai alakzatok, mértékegységek között. A felismert összefüggések megfogalmazása viszonyyszavakkal, kifejezése matematikai jelekkel.	
4.2. Sorozatok	Számok rendezése. Állandó és váltakozó különbségű sorozatok folytatása adott és felismert szabály alapján, sorozatok kiegészítése. Hányados sorozatok folytatása.	
4.3. Függvények megadása, ábrázolása	Összetartozó adatpárok felismerése. Táblázatok hiányzó adatainak kiegészítése szabály megállapítása után.	
Fogalmak	függvény	

Témakör	5. Statisztika, valószínűség	Javasolt óraszám: 9 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlítás, rendezés, általánosítás, következtetés gyakoroltatása és a logikus gondolkodás fejlesztése. Statisztikai adatok, grafikonok elemzésének alapozása. A valószínűségi szemlélet alapozása.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
5.1. Statisztika, Statisztikai adatok, kísérletek.	Adatok, tevékenységek, kísérletek eredményeinek gyűjtése. Lejegyzésük, elemzésük, rendezésük, értékelésük. Ábrázolásuk grafikonnal, diagrammal. Adatok leolvasása a diagramról, táblázatból.	
5.2. A valószínűség-számítás elemei Valószínűségi kísérletek. Gyakoriság	Megfigyelések, vizsgálatok, játékos valószínűségi kísérletek végzése (pénzfeldobás, golyóhúzás, különböző szerencsejátékok, dobókockák, pörgettyűk, piros-kék korongok, pénzérmék, számkártyák, játékkártyák, dominókészlet, színes golyók / (például Babilon-golyók), játékrulett). Egyszerű valószínűségi kísérletek eredményeinek lejegyzése. Az események gyakoriságának megfigyelése. Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről. Az események előfordulási gyakoriságának megállapítása. A „biztos” és a „lehetetlen” fogalmak használata. Egyre tudatosabb tippelések az események várható bekövetkeztéről. Valószínűségi fogalmak használata. „Biztos”, „Lehetetlen” fogalmak használata. „Lehet, de nem biztos” (lehetséges) megértése. Következtetés a relatív gyakoriságra.	
Fogalmak	Lehetőség, kísérlet, táblázat, adat, statisztika, grafikon	

**A fejlesztés várt
eredményei a he-
tedik évfolyam
végére**

Elemek több szempont szerinti rendezése a halmazábrák különböző részeibe.
Állítások és tagadások megfogalmazása a halmazábrákról.
Állítások igazságának eldöntése.
A logikai kifejezések pontos használata.
Minél több (összes) lehetőség előállítás combinatorikus feladatokban.
Biztos számfogalom 10 000-es számkörben.
Jártasság 100 000-s számkörben.
A törtszámok és a negatív számok ismerete.
Szorzó- és bennfoglaló táblák ismerete (szükség esetén táblázat segítségével).
A tanult írásbeli műveletek megoldása (szükség esetén számológéppel).
Műveletek közösleges törtekkel és tizedes törtekkel.
Egyszerű szöveges feladatok megoldása (szükség esetén segítséggel).
Testek, síkidomok egy és több szempont szerinti csoportosítása.
Speciális háromszögek megnevezése.
Szakaszok, szögek szerkesztése, felezése; négyzet, téglalap és háromszög szerkesztése.
Mértékváltások következtetéssel.
Négyzet és téglalap területének számítása.
Racionális számok összehasonlítása, összefüggések felfedezése, szabály megfogalmazása.
Sorozatok folytatása a felismert szabály alapján.
Adatok leolvasása
Statisztikai adatok lejegyzése, ábrázolása egyszerűbb esetekben.
Valószínűségi játékokban az esetek lejegyzése.

Matematika 8. évfolyam

Témakör	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelő, elemző, lényeglátó és döntéshozó képesség fejlesztése. Analógiás, logikus és kombinatorikus gondolkodás fejlesztése, a gondolkodási műveletek elmélyítésével.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
1.1. Halmazok Alap-, rész-, kiegészítő halmaz és metszethalmaz.	A tanult halmazelméleti ismeretek alkalmazása más matematikai témakörökben, tantárgyakban. Elemek szétválogatása több feltétel szerint. Halmazok kapcsolatának felismerése: nincs közös elemük, egyik a másiknak része, van közös elemük, de egyik sem része a másiknak. Halmazműveletek: unió, metszet, különbség	
Végtelen és üres halmaz.	Végtelen és üres halmazok megfigyelése, létrehozása. Halmazok kapcsolatának vizsgálata.	
1.2. Matematikai logika Állítások és tagadások igazságtartalma.	Állítások és tagadások megfogalmazása a végtelen és üres halmazokról. Állítások alap-, rész- és kiegészítő halmazokról. Állítások halmazok metszetéről. Hibás állítások javítása. Feltétel tagadása: a logikai „nem”. Több feltétel egyidejű teljesülése: logikai „és”. Valamelyik feltétel teljesülése: logikai „vagy”.	
1.3. Kombinatorika Kombinációk és variációk. Lehetőségek száma. Rendszerezési sémák.	Sorba rendezés. Variációk képzése különböző nem matematikai és matematikai elemekből tevékenységgel: egyre több lehetőség, összes lehetőség előállítás. Rendszerezési sémák megismerése, rögzítése (egyszerű lejegyzések, táblázatok).	

Fogalmak Halmaz, alaphalmaz, részhalmaz, kiegészítő halmaz, metszethalmaz, üres halmaz, végtelen halmaz, variáció.

Témakör	2. Számelmélet, algebra	Javasolt óraszám: 76 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai eszközök biztos, célszerű használatának kialakítása. Konkretizálás, absztrahálás, kódolás gyakoroltatása. Elemzés, összehasonlítás, csoportosítás és általánosítás egyre önállóbb alkalmazása. Matematikai problémamegoldás, logikus gondolkodás egyre elvontabb szinten. Szövegértés, szövegalkotás, a matematikai nyelv egyre pontosabb használata. A számlálási, számolási, becslési és ellenőrzési képesség, valamint a megtartó emlékezet fejlesztése. Kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos megerősítése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
2.1. Számok Számok 100 000-es és 1 000 000-s számkörben. Számfogalom megerősítése, biztos számfogalom kialakítása 100 000-es számkörben.	Pontos matematikai fogalmak elmélyítése, használata. Négyjegyű számok írása, olvasása, összehasonlítása, rendezése, számtulajdonságok megállapítása. Összehasonlítási képesség fejlesztése, a relációs jelek használata. Pontos és becslő (közelítő helye) helyük keresése a számegegyenesen. Számok egyes, tízes, száz, ezres szomszédainak megállapítása.	

	<p>Számok kerekítése. Tájékozódási képesség fejlesztése. Számok bontása összeg és szorzat alakban. Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.</p>
<p>Az 100 000-es és 1 000 000-s számkör: A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága. A helyiérték-táblázat szerkezete. Helyi érték, alaki érték, valódi érték kapcsolata. Számfogalom mint a mérés eredménye, mérőszám.</p>	<p>Helyiérték-táblázat bővítése 1 000 000-ig. A helyi értékek között lévő összefüggések megfigyelése, megfogalmazása (tízszere, tizedrésze). Összefüggésekre való emlékezés. Teljes öt- és hatjegyű számok írása, olvasása, értelmezése. Számok értelmezése a valóság mennyiségeivel. Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom). Különböző mennyiségek kifizetése tíz-, száz-, ezer-, tízezer forintosokkal. Becslés, mérés, ellenőrzés. Számok képzése egy vagy több feltétellel.</p>
<p>Viszonyítás.</p>	<p>A relációs jelek ($<$ $>$ $=$), használata. A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának mélyebb megértése.</p>
<p>Számok helye a számsorban.</p>	<p>Tájékozódás a számegyenesen és a számtáblákon. Egyes-, tízes-, száz-, ezres-, tízezres számszomszédok leolvasása.</p>
<p>Számok tulajdonságai.</p>	<p>Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása. Pontos matematikai fogalmak kialakítása, használatuk.</p>
<p>Bontás.</p>	<p>Számok bontása összeg- és szorzat alakra. Bontások lejegyzése.</p>
<p>Törtszámok.</p>	<p>Törtrészek előállítás, ábrázolása, jelölése törtszámmal. Törtszám értelmezése. Összefüggések keresése, megfogalmazása az egész és a törtrészek között, a törtrészek száma és nagysága között. Helyük a számegyenesen. Közönséges törtek összehasonlítása matematikai eszközök segítségével: azonos nevezőjű, azonos számláló és különböző nevezőjű törtek összehasonlítása. 10, 100, 1000 nevezőjű törtek írása tizedes tört alakban. Helyiérték-táblázat kiterjesztése a tizedes törtek felé. Tájékozódás a helyiérték-táblázatban Összefüggések megállapítása a tized-, század- és ezredrészek között. Tizedes törtek modellezése. Tapasztalatok gyűjtése a mindennapi életben használt tizedes tört formában felírt mennyiségekről. Tizedes törtek írása helyiérték-táblázatba, olvasásuk. Tizedes törtek szűkítése, bővítése, összehasonlításuk, rendezésük.</p>

<p>Negatív szám.</p>	<p>Negatív szám fogalmának elmélyítése. Hőmérsékletek leolvasása, hőmérő beállítása adott hőmérsékletre, hőmérséklet változásának megfigyelése, jelölése nyíllal. Ellentétes mennyiségek értelmezése (adósság-vagyon). Tapasztalatok gyűjtése a mindennapi életből vett példák-ból. Negatív számok írása, olvasása. 0 középpontú számegyenes készítése. Negatív számok helye a számegyenesen. Összehasonlításuk egymással, 0-val, pozitív számokkal.</p>
<p>2.2. Műveletek Szóbeli műveletek. Szóbeli műveletek 10 000-es és 100 000-es számkörben.</p>	<p>Fejben számolás gyakorlása. Szóbeli összeadás, kivonás kerek számokkal az egyjegyű számok analógiájára. Kerek számok szorzása, osztása egyjegyű szorzóval és osztóval. Pozitív egész számok szorzása, osztása tízzel, százzal, ezerrel. Mennyiségi változások megfigyelése (tízszere, százszorosa, ezerszere; tizedrésze, századrésze, ezredrésze), a kapott eredmény helye a helyiérték-táblázatban. Összefüggések megértése, megfogalmazása. Matematikai nyelv pontos használata.</p>
<p>Írásbeli műveletek Öszeadás, kivonás 100 000-es és 1 000 000-s számkörben. Három- és négyjegyű számok szorzása két- és háromjegyű szorzóval. Öt- és hatjegyű számok osztása egyjegyű osztóval</p>	<p>Műveletek értelmezése, megoldása matematikai eszközökkel. Mennyiségek közötti összefüggések megállapítása, lejegyzése nyitott mondatokkal. Műveletek megoldása egyre elvontabb szinten, a fokozatok betartásával. Műveletek eredményének becslése. Becslés, számolás, ellenőrzés. Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról. Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT-eszközökkel. Műveletek közötti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása. Számológép használata önellenőrzésre.</p>
<p>Műveletek közösleges törtekkel.</p>	<p>Azonos nevezőjű törtek összeadás, kivonása. Közösleges törtek bővítése, egyszerűsítése matematikai eszközökkel. Közös többszörös keresése. Különböző nevezőjű közösleges törtek összeadás, kivonása. Közösleges törtek szorzása egész számmal és közösleges tört számmal. Közösleges törtek osztása egész számmal és közösleges törttel, a recipro érték fogalmának értelmezése. Műveletek cselekvésben való értelmezése, rajzos megjelenítése.</p>

Műveletek tizedes törtekkel.	Tizedes törtek összeadása, kivonása. Helyi értékes írásmód alkalmazása. Tizedes törtek szorzása, osztása egész számmal. Tizedes törtek szorzása tizedes törttel. Tizedes tört szorzása, osztása tízzel, százzal, ezerrel. Számok értékének és a helyük változásának megfigyelése és megfogalmazása. Számlálás, számolás. Analízis, szintézis. Összefüggések megértése, megfogalmazása. Mennyiségi következtetések. Tájékozódás a helyiérték-táblázatban. Matematikai nyelv pontos használata.
Egyszerű és összetett szöveges feladatok. Fordított szövegezésű feladatok.	Feladatok értelmezése, adatok gyűjtése és lejegyzésük. Összefüggések megállapítása, a probléma megfogalmazása, feladatterv készítése. Megoldás lejegyzése nyitott mondattal, művelettel. A feladat kiszámítása, a kapott eredmény ellenőrzése A válasz megfogalmazása. Rajzokhoz, ábrákhoz, műveletekhez egyszerű szöveges feladatok készítése. Szövegértés, szövegalkotás. Összefüggések megállapítása. Mennyiségi következtetések. Becslés, számítás, ellenőrzés. Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.
2.3. Számelméleti ismeretek Páros, páratlan számok. Oszthatósági szabályok.	A tanult ismeretek felidézése, kiterjesztése a 1 000 000-s számkörre. Oszthatósági szabályok alkalmazása matematikai példák megoldásával (2, 5, 10).

Fogalmak Szám neve, jele; alaki-, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, száz, ezres, tízezres, százezres, milliós; tizedes törtek, törtszám, számláló, nevező, törtvonal; egyszerűsítés, bővítés, egész szám, negatív szám, pozitív szám, plusz, mínusz, római szám, többszörös.

Témakör	3. Geometria, mérés	J a v a s o l t ó r a s z á m : 3 8
----------------	----------------------------	--

		ó r a
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Konstruálás, kreativitás fejlesztése sík- és térmértani alakzatok előállításával, fogalomalkotás.</p> <p>Szerkesztési ismeretek bővítése, szerkesztőeszközök egyre pontosabb használata, finommotorika fejlesztése.</p> <p>A tiszta, áttekinthető munka iránti igény kialakítása.</p> <p>Becslés, mérés képességének fejlesztése.</p> <p>Mértékváltások következtetéssel, analógiás gondolkodás fejlesztése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
3.1. A tér elemei Szög, szögfajták.	<p>Szögek rajzolása vonalzóval, szögmérővel.</p> <p>A szög részeinek megnevezése.</p> <p>A szög mérése, mértékegység neve, jele (fok, o).</p> <p>Szögek viszonyítása a derékszöghöz, szögfajták: hegyesszög, derékszög, tompaszög, egyenesszög, homorúszög, teljesszög.</p>	
3.2. Síkbeli alakzatok Síkidomok.	<p>Síkidomok előállítása, vizsgálatuk, csoportosításuk a megállapított tulajdonságok alapján.</p>	
Háromszög.	<p>Háromszögek előállítása tépéssel, vágással, rajzolással.</p> <p>Tulajdonságok megállapítása méréssel (oldalak, szögek).</p> <p>Évfolyamozásuk oldalak hosszúsága szerint: különböző oldalú, egyenlő szárú és egyenlő oldalú (szabályos) háromszögek.</p> <p>Évfolyamozásuk szögek nagysága szerint: hegyes-, derék- és tompaszögű háromszögek.</p>	
Kör.	<p>Különböző sugarú körök rajzolása.</p> <p>A kör alkotórészeinek rajzolása, elnevezése, jelölése: középpont, sugár, átmérő, húr, körvonal, körív, körlap, körcikk, körszelet.</p> <p>A sugár és az átmérő közötti összefüggés megállapítása mérések alapján.</p>	
Speciális négyszögek.	<p>Négyszögek vizsgálata az oldalaik helyzete, hosszúsága, szögeik nagysága és a szimmetriatengelyek száma szerint:</p> <p>két párhuzamos oldala van (trapéz);</p> <p>két-két párhuzamos oldala van (paralelogramma);</p> <p>minden szöge derékszög (téglalap);</p> <p>minden oldala egyenlő (rombusz);</p> <p>minden oldala egyenlő és minden szöge derékszög (négyzet);</p> <p>egyik átlója mentén szimmetrikus (deltoid).</p>	
3.3. Térbeli alakzatok Testek.	<p>Testek építése lapokból.</p> <p>Testek kiterítése, testhálók készítése.</p> <p>Testek és testhálók egymáshoz rendelése.</p> <p>Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: kiterjedésük, határoló lapok alakja, helyzete szerint.</p>	
Kocka, téglatest.	<p>A kocka és a téglatest tulajdonságainak megfigyelése, megállapítása mérések alapján, összehasonlításuk: lapok, élek, csúcsok száma; kiterjedésük (hosszúság, szélesség, magasság) mérete; határoló lapok alakja, mérete; határoló lapok helyzete.</p>	
Henger, kúp.	<p>Henger és kúp előállítása gyurmából, építésük testhálóból.</p> <p>Tulajdonságok megfigyelése, határoló lapok számának, alakjának megállapítása.</p>	
3.4. Transzformációk Tükrözés.	<p>Síkidomok tükrözése egy tükrötengellyel, szerkesztéssel.</p> <p>Az eredeti és a tükrözött síkidom összehasonlítása, azonosságok és különbségek megállapítása: egybevágó síkidomok.</p>	

Nagyítás, kicsinyítés.	Nagyítás, kicsinyítés szerkesztéssel: oldalak hosszúságának növelése kétszeresére, háromszorosára...; csökkentése felére, harmadára... Az eredeti és a kapott síkidom összehasonlítása, azonosság és különbség megfogalmazása: alakjuk megegyezik, nagyságuk különbözik, oldalaik aránya egyenlő: hasonló síkidomok.
3.5. Szerkesztés Szögek.	Szögek szerkesztése: 360o, 180o, 90o, 45o, 60o és 30o-os szögek.
Négyzet, téglalap. Háromszög.	Négyzet és téglalap szerkesztése adott méretek alapján. Háromszög szerkesztése: három oldalból; két oldalból és a közbezárt szögből; egy oldalból és a rajta fekvő két szögből.
3. 6. Mérés, mértékegységek	Mérés választott és szabványmértékegységekkel. Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése. Mennyiségek összehasonlítása, sorba rendezése. Mértékegységek közötti összefüggések megállapítása gyakorlati mérések alapján.
Területmérés.	Terület mérése választott és szabványmértékegységekkel. Szabványmértékegységek értelmezése, neve, jele: km ² , m ² , dm ² , cm ² , mm ² .
Térfogatmérés.	Térfogat mérése választott és szabványmértékegységekkel. Szabványmértékegységek értelmezése, neve, jele: m ³ , dm ³ , cm ³ . Hosszúság-, terület- és térfogat-mértékegységek közötti összefüggések megállapítása tapasztalatok alapján.
Mértékváltás.	Mértékváltások következtetéssel (tízszere, százszoros, ezerszerese; tízedrésze, századrésze, ezredrésze).
Időmértékek: évezred, évszázad, év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc, másodperc.	A múlt, jelen, jövő viszonyfogalmak értelmezése, használata. Időpont leolvasása percnyi pontossággal, különböző módokon. Negyed-, fél-, háromnegyed óra leolvasása, beállítása. Időtartam érzékeltetése a mindennapi életből vett példákkal. Időtartam számítása. Mértékváltások a különböző időmértékek között. Tájékozódás a naptárban.
Pénz.	Pénzhasználat, kifizetés, be- és felváltás. Háztartási költségvetés tervezése.
3.7. Kerület, terület Sokszögek kerülete.	Sokszögek kerületének mérése és kiszámítása összeadással.
Négyzet és téglalap területe.	Négyzet, téglalap kerületének mérése, kiszámítása összeadással és szorzással. Négyzet és téglalap területének lefedése különböző alakú és nagyságú egységekkel. Négyzet és téglalap területének mérése a négyzetcentiméterek összeszámlálásával. Négyzet és téglalap területének kiszámítása.
3.8. Térfogat, felszín A téglatest és kocka felszíne.	Testekhez testhálók rendelése. Testek felszínének számítása: a határoló lapok és a testhálók közötti összefüggés megfigyelése. Testek felszínének számítása a határoló lapok területének összeadásával, szorzással.
A téglatest és kocka térfogata.	A téglatest és a kocka térfogatának mérése választott és szabványmértékegységekkel. A téglatest és a kocka térfogatának számítása gyakorlati tevékenységgel, adott és mért adatok alapján.
Fogalmak	Szögfajta, háromszög, kör, négyszög, mértékegység, test, felszín, térfogat.

Témakör	4. Függvények, az analízis elemei	Javasolt óraszám: 9 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlító, általánosító és lényegkiemelő képesség fejlesztése. Függvényszerű gondolkodás alapozása. Számköri ismeretek mélyítése sorozatok alkotásával.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
4.1. Összefüggések	Összefüggések konkrét mennyiségek, természetes számok, egységtörtek, geometriai alakzatok, mértékegységek között. A felismert összefüggések megfogalmazása viszonzyszavakkal, kifejezése matematikai jelekkel.	
4.2. Sorozatok	Számok rendezése. Állandó és váltakozó különbségű sorozatok folytatása adott és felismert szabály alapján, sorozatok kiegészítése. Hányados sorozatok folytatása.	
4.3. Függvények megadása, ábrázolása	Összetartozó adathalmazok felismerése. Táblázatok hiányzó adatainak kiegészítése szabály megállapítása után. Tapasztalati függvények készítése leszámított, mért adatok alapján. Függvények ábrázolása grafikonnal, leolvasása.	
Derékszögű koordináta-rendszer.	Pontok meghatározása síkban. Adathalmazok ábrázolása derékszögű koordináta-rendszerben. A táblázat adatai közötti kapcsolat felismerése, megfogalmazása, közös szabályalkotás, az adatok beírása táblázatba. Függvények ábrázolása, leolvasása, jelölésük nyilakkal, szábbal, nyitott mondattal.	
Fogalmak	Függvény, koordináta-rendszer, tengely, középpont.	

Témakör	5. Statisztika, valószínűség	Javasolt óraszám: 9 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Összehasonlítás, rendezés, általánosítás, következtetés gyakoroltatása és a logikus gondolkodás fejlesztése. Statisztikai adatok, grafikonok elemzésének alapozása. A valószínűségi szemlélet alapozása.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
5.1. Statisztika Statisztikai adatok, kísérletek.	Adatok, tevékenységek, kísérletek eredményeinek gyűjtése. Lejegyzésük, elemzésük, rendezésük, értékelésük. Ábrázolásuk grafikonnal, diagrammal. Adatok leolvasása a diagramról, táblázatból.	

<p>5.2. A valószínűség-számítás elemei Valószínűségi kísérletek.</p> <p>Gyakoriság.</p>	<p>Megfigyelések, vizsgálatok, játékos valószínűségi kísérletek végzése (pénzfeldobás, golyóhúzás, különböző szerencsejátékok, dobókockák, pörgettyűk, piros-kék korongok, pénzérmék, számkártyák, játékkártyák, dominókészlet, színes golyók / (például Babilon-golyók), játékrulett).</p> <p>Egyszerű valószínűségi kísérletek eredményeinek lejegyzése. A lejegyzések összesítése táblázatba, oszlopdiagramba.</p> <p>Az események gyakoriságának megfigyelése.</p> <p>Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről.</p> <p>Az események előfordulási gyakoriságának megállapítása.</p> <p>A „biztos” és a „lehetetlen” fogalmak használata.</p> <p>Egyre tudatosabb tippelések az események várható bekövetkeztéről. Valószínűségi fogalmak használata.</p> <p>„Biztos”, „Lehetetlen” fogalmak használata.</p> <p>„Lehet, de nem biztos” (lehetőség) megértése.</p> <p>Következtetés a relatív gyakoriságra.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Lehetőség, kísérlet, táblázat, adat, statisztika, grafikon, diagram.</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei a nyolcadik évfolyam végére</p>	<p>Elemek több szempont szerinti rendezése a halmazábrák különböző részeibe.</p> <p>Állítások és tagadások megfogalmazása a halmazábrákról.</p> <p>Állítások igazságának eldöntése.</p> <p>A logikai kifejezések pontos használata.</p> <p>Minél több (összes) lehetőség előállítása kombinatorikus feladatokban.</p> <p>Biztos számfogalom 10 000-es és 100 000-es számkörben.</p> <p>Jártasság 1 000 000-s számkörben.</p> <p>A törtszámok és a negatív számok ismerete.</p> <p>Szorzó- és bennfoglaló táblák ismerete (szükség esetén táblázat segítségével).</p> <p>A tanult írásbeli műveletek megoldása (szükség esetén számológéppel).</p> <p>Műveletek közönséges törtekkel és tizedes törtekkel.</p> <p>Egyszerű és összetett szöveges feladatok megoldása (szükség esetén segítséggel). Testek, síkidomok egy és több szempont szerinti csoportosítása.</p> <p>Speciális háromszögek, négyszögek megnevezése.</p> <p>Szakaszok, szögek szerkesztése, felezése; négyzet, téglalap és háromszög szerkesztése.</p> <p>Henger és kúp tulajdonságainak ismerete.</p> <p>Mértékváltások következtetéssel.</p> <p>Négyzet és téglalap területének számítása.</p> <p>Kocka és téglalap felszínének számítása, térfogatának mérése.</p> <p>Racionális számok összehasonlítása, összefüggések felfedezése, szabály megfogalmazása.</p> <p>Sorozatok folytatása a felismert szabály alapján.</p> <p>Adatok leolvasása táblázatból, koordináta-rendszer adatpárjainak leolvasása, lejegyzése.</p> <p>Adatok beírása táblázatba a felismert szabály alapján, ábrázolásuk koordináta-rendszerben.</p> <p>Statisztikai adatok lejegyzése, ábrázolása egyszerűbb esetekben.</p> <p>Valószínűségi játékokban az esetek lejegyzése.</p>
--	---

Etika/Hit és erkölcstan

Etika 5-8. évfolyam

Heti éves óraszám:	5. évfolyam 1 óra /36 óra
	6. évfolyam 1 óra /36 óra
	7. évfolyam 1 óra /36 óra
	8. évfolyam 1 óra /36 óra

Az etika alapvető feladata az erkölcsi nevelés, ahogy az ép, úgy az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek közösséghez való viszonyának, értékrendjüknek, normarendszerüknek, gondolkodás- és viselkedésmódjuknak a fejlesztése, alakítása. A multidiszciplináris jellegű tantárgy legfontosabb pedagógiai jellemzője ezért az értékek közvetítése, valamint az, hogy társadalmunk közös alapvető normái egyre inkább a sajátos nevelési igényű tanulók értékrendszerébe is beépüljenek, belső igénnyé váljanak.

A tantárgy középpontjában a formálódó gyermeki személyiség áll – testi, szellemi és lelki értelemben. Ez határozza meg a tanulás-tanítás folyamatát, illetve a tartalmi szerkezetet. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, valamint hazánk Alaptörvénye rögzíti az ember elidegeníthetetlen jogát az élethez és a szabadsághoz, következésképpen az etika a személy egyediségét és méltóságát helyezi középpontba, annak képességeitől függetlenül. Erre az alapelvekre kell épülnie minden társas kapcsolatnak és közösségi szerveződésnek. Az etika magába foglalja az ember minden fontos viszonyulását – önmagához, társaihoz és közösségeihez, környezetéhez és a világhoz –, mert ezek alapozzák meg azt az értékrendet, amelyre az ember döntései során támaszkodhat. Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek nevelésének kiemelt célja, hogy a foglalkozások azonos erővel hassanak a különböző értelmi képességekkel rendelkező, eltérő szociális körülmények között élő, kulturális és etnikai szempontból heterogén csoportot képező tanulók fejlődésére.

Az erkölcsi nevelés fő célja a tanulók erkölcsi érzékének kialakítása és fejlesztése, az európai civilizációban általánosan elfogadott erkölcsi értékek tanulmányozása és ezek alkalmazása a mindennapokban – azzal a szándékkal, hogy mindez segítségükre legyen a megfelelő életvezetés és értékrend kialakításában, az önálló véleményformálásban, erkölcsi problémáik tudatosításában és a felelős döntéshozatalban. Az etika tanulása során – az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára is – az elemi értékek fokozatosan értékrenddé, többé-kevésbé koherens, folyamatosan formálódó meggyőződéseké állnak össze, amelyek később meghatározó módon befolyásolják a felnőttkori életmódot, életfelfogást és életminőséget. A sajátos nevelési igényű tanulók egyedi képességstruktúrájának tükrében az erkölcstani alapozás, az erkölcshöz kapcsolódó kvalitások fejlesztése, valamint az elsajátított tudás szinten tartása a felnőtté válás folyamata során, életminőséget befolyásoló tartópilléré válik.

Az etika tantárgy azoknak az alapértékeknek a megerősítésére törekszik, amelyek összhangban állnak az egyetemes és európai emberi értékrenddel, amely az Alaptörvényből is kiolvasható.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése során törekedni kell a normaértelmezés egyszerű voltára, az ehhez kapcsolódó követelmények konkrét megfogalmazására.

A magatartást befolyásoló értékek/erények egy része személyes jellegű, mivel az énnel és az identitással áll kapcsolatban. Ezeket az értékeket, illetve erényeket az etika órákon erősíteni kell.

Az erkölcsi érzék, a lelkiismeret fejlesztése lehetővé teszi, hogy gyermekeink olyan értékeket erősítsenek meg magukban, amelyek egyszerre igazodnak az alapvető erkölcsi értékekhez, valamint saját és közösségeik érdekeihez.

Az erkölcsi nevelés célja a felelős gondolkodás, valamint a tudatos cselekvés kialakulásának elősegítése. Cél továbbá az empátia, a szolidaritás képességének erősítése is. Az erkölcsi nevelés fő feladata az igazságosság és a méltányosság elvének megértetése és elfogadtatása a

gyerekekkel. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél különös tekintettel kell lenni az érzelmi intelligencia fejlesztésére is, amely a viselkedést lényegi módon befolyásolja.

Az etika tantárgy felépítése nem elsősorban ismeret-, hanem érték- és fejlesztésközpontú; ezért fontossága az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél kiemelkedő. A tananyag felépítése spirális szerkezetű. Az életkornak megfelelő résztémák és tevékenységek háttérben évről évre ugyanazok a nagy tematikai egységek térnek vissza – más-más konkrét előfordulási szinten, más-más hangsúlyokkal –, építve a korábbi tapasztalatokra, kiegészítve és szintetizálva őket. A kétéves szakaszokon belül azonban sem a nagy témakörök, sem pedig a résztémák tantervi egymásutánja nem jelent előírt sorrendet. Az, hogy melyik kérdéskör mikor kerüljön sorra, egyértelműen a tanulócsoporthoz jelen lévő enyhe értelmi fogyatékos gyermekek mentális érettségének ismeretében határozható meg.

A tananyag tartalmát az enyhe értelmi fogyatékos tanulók részére hétköznapi életből merített és oda visszacsatolható tapasztalatokra és személyes élményekre kell felépíteni. Ezeket természetesen egészíthetik ki az életkornak, valamint az adott tanuló mentális képességeinek megfelelő erkölcsi kérdéseket felvető történetek, mesék, mondák, irodalmi vagy publicisztikai szövegek, filmek vagy digitális formában elérhető egyéb tartalmak. Az etika a tanulóknak nem közlések befogadójaként, hanem a tanulási folyamat aktív – kérdező, mérlegelő, próbálkozó, vitatkozó és útkereső – résztvevőiként tekint.

Mivel az erkölcsi nevelés már kisgyermekkorban, a családban elkezdődik, majd az óvodában és egyre táguló környezeti hatások között folytatódik – ideértve a kortársi csoportokat és a médiát is –, a gyerekek sem az első napon, sem pedig a későbbiekben nem „tisztá lapként” lépnek be az iskola kapuján. Különösképpen igaz ez az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak, hiszen a készségek és képességek eltérő viszonylatában más és más ösztönösen kialakult erkölcsi rendet hoznak magukkal. Ezzel összhangban, illetve ezt alakítva kell megpróbálni segítséget nyújtani az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak ahhoz, hogy el tudjanak igazodni az egymásnak sokszor ellentmondó érték tartalmú információk, üzenetek között, illetve, hogy választást igénylő helyzetekben lelkiismeretük szavára hallgatva, morálisan helyes döntéseket tudjanak hozni az életük különböző színterein.

Mivel ez sohasem jön létre a gyerekek személyes megérintődése és elhatározása nélkül, a pedagógus feladata a példamutatás mellett a figyelem ráirányítása a különböző élethelyzetek morális vonatkozásaira, a kérdezés, a gondolkodás és az állásfoglalás bátorítása, a szabad beszélgetések, valamint a nézőpontváltást gyakoroltató szerepjátékok és viták moderálása. Nem lehet azonban eléggé hangsúlyozni – különösen az általános iskolai korosztályhoz tartozó enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében –, hogy az eredmény a közvetítés módján múlik. Egy hiteles felnőtt, akinek értékekkel kapcsolatos nézetei összhangban vannak a tetteivel, példája révén hat az enyhe értelmi fogyatékos tanulók erkölcsi értékítéleteire.

Az erkölcsi tanulást számos pedagógiai módszer és tevékenység segítheti, amelyek legfontosabb közös jellemzője az élményszerűség, a fizikai, szellemi és lelki értelemben vett cselekvő tanulói részvétel. Az etikaórák kitüntetett munkaformája lehet sok egyéb mellett: a szabad beszélgetés, az önkifejező alkotás, a vita, a szerepjáték, a megfigyelés, a kérdezés, a rendszerezés és az elemzés, valamint az iskolai és a helyi közösség életébe, esetleges problémáinak megoldásába, a különböző szintű kulturális és közösségi értékteremtésbe való tevékeny bekapcsolódás. Az erkölcsi nevelés komoly lehetőségeit kínálják ugyanakkor az olyan tanórán kívüli formák is, mint például az iskolai hagyományok ápolása, a társak segítése, vagy a közösség számára végzett bármilyen hasznos tevékenység.

Mindezzel összhangban az értékelés módja is eltér a hagyományos tantárgyi értékeléstől. Az osztályozás nélküli értékelés fontos területe lehet a kívánatos magatartási értékek rendszeres megerősítése – szóban vagy bármilyen egyéb formában – egyrészt a pedagógus, másrészt a társak és a közösség részéről. Az ilyen típusú visszajelzések befogadására jó keretet nyújthatna a tanulói portfólió.

Témakör / óraszám - évfolyam	5.	6.
Test és lélek	6	6
Kapcsolat, barátság, szeretet	9	9
Kortársi csoportok	6	6
Társadalmi együttélés	5	5
A technikai fejlődés hatásai	5	5
A mindenséget kutató ember	5	5
Éves óraszám	36	36

5. osztály

Témakör	1. Test és lélek	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók testi és lelki egészséggel kapcsolatos ismereteinek gyarapítása és az önmagukért való felelősség érzésének erősítése. A beteg és a fogyatékos emberek iránti empátia fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Fejlődés és szükségletek Testi és lelki tulajdonságaim változása az évek során. Az ember legfontosabb fizikai és lelki szükségletei. Miben tér el egymástól a gyerek, a felnőtt és az idős ember?</p> <p>Egészség és betegség Az egészséges ember tulajdonságai. Hogyan vigyázhat egy gyermek az egészségére? Egészséget veszélyeztető okok. Hogyan és miért betegedhet meg valaki? Milyen az, amikor én beteg vagyok?</p> <p>Fogyatékoság Sérült felnőttek és gyerekek a szűkebb és a tágabb környezetünkben. A sérült emberek állapota hogyan akadályozza mindennapi tevékenységüket? Korosztályi lehetőségek a sérült tanulók támogatásában. Tudunk-e olyan sérült emberekről, akik kiemelkedő képességekkel rendelkeznek a tudomány, a sport és a művészet területén?</p> <p>Ép testben ép lélek A jó és a rossz lelkiállapot jellemzői. Mi a lelki egészség? Hogyan tudunk rá vigyázni?</p> <p>A lelkiismeret Lelkiismeretünk és tetteink egymásra hatása.</p>		
Fogalmak	Testi tulajdonság, lelki tulajdonság, egészség, betegség, fogyatékoság, lelkiismeret, szándék, döntés.	

Témakör	2. Kapcsolat, barátság, szeretet	Javasolt óraszám: 9 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az őszinte baráti kapcsolatok jelentőségére való rávilágítás. A tanuló helyének és szerepének átlátása különböző kortárs-, illetve szimpátia-kapcsolatokban. Olyan kommunikációs technikák megismertetése, amelyek segíthetnek a barátság ápolásában és az esetleges konfliktusok feloldásában.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		

<p>Kapcsolataim Szorosabb vagy lazább kapcsolat. A rokonszenvet és ellenszenvet meghatározó tényezők.</p> <p>Baráti kapcsolatok Barátság, titok, őszinteség, hazugság, tisztelet, egymás segítése. Egymásra utaltság a kapcsolatokban. Fájdalom okozása és annak következményei. Bocsánatkérés, megbocsátás.</p> <p>A kapcsolat ápolása A szeretet. A szeretet kimutatásának formái. A figyelmesség szerepe. Milyen szerepe van a kapcsolat ápolásában a személyes találkozásoknak, a telefonnak, az internetnek és a közös programoknak? Konfliktusok a barátságban és annak forrása. A konfliktushelyzetek feloldása.</p>	
Fogalmak	Barát, ismerős, rokonszenv, ellenszenv, barátság, őszinteség, hazugság, szeretet, tisztelet, közömbösség, harag, fájdalom, megértés, sértés, megbocsátás, konfliktus.

Témakör	3. Kortársi csoportok	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A közösséghez való tartozás fontosságának megéreztetése. A csoporttagok közötti összetartozás érzésének jelentőségére való figyelemfelhívás. Egy-egy személy csoporton belüli helyzetének felismertetése. A csoporton belüli konfliktuskezelés és kárenyhítés néhány technikájának gyakorlati megismertetése. Alapvető tisztelet kialakítása más – tőlünk teljesen független – csoportokkal szemben.</p>	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Közösségeim A csoport fogalma, csoporthoz való tartozás.</p> <p>A mi csoportunk A mi csoportunk jellemzői, a csoporttagok összekapcsolódásának oka, tevékenysége, szokásai és jellemzői.</p> <p>Mások csoportjai Más csoportok jellemzői; hasonlóságok és különbségek az egyes csoportok között.</p> <p>Konfliktusok a csoportban Konfliktusok és problémák előfordulása, és azok megoldása. Vétlen és szándékos károkozás. Büntetés elfogadása, a vétség helyrehozása. A vétség helyrehozásának lehetőségei.</p>		
Fogalmak	Csoport, közösség, összetartás, beilleszkedés, idegen, kirekesztés, általánosítás, előítélet, hiba, vétség, bűn, megbocsátás, jóvátétel, felelősség.	

Témakör	4. Társadalmi együttélés	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az etnikai és vallási sokszínűség tudatosítása és elfogadtatása, a kisebbségi tanulók esetében ezek identitáselemként való megerősítése. A szociális érzékenység fejlesztése és a személyes felelősség érzésének felkeltése. Figyelemfelhívás az internet használatához és a virtuális közösségekhez kapcsolódó tettekre és következményekre. A világháló közösségi portáljainak használatához kapcsolódó lehetőségek mellett szükséges tudatosítani az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára az azokban rejlő veszélyforrásokat. Az alkalmazásokhoz kapcsolódó kulturált és felelős magatartás elemi követelményeinek megismertetése.</p>	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Etnikai közösségek Milyen népcsoportok élnek hazánkban, illetve a környékünkön? Kik vannak többségben az országban, és kik alkotják a kisebbséget? Én hová tartozom?</p> <p>Hazánkban élő népcsoportok. Kisebbség és többség a nemzetben belül. Nemzeti és nemzetiségi jelképek, szokások és hagyományok, ünnepek.</p> <p>Vallási közösségek Ismert vallási közösségek Magyarországon. Többféle vallási csoport egymás mellett élése.</p> <p>Társadalmi egyenlőtlenségek Gazdagok és szegények világa. Miért alakul ki vagyoni különbség az emberek között? Kire mondhatjuk, hogy gazdag, illetve szegény? Minek alapján? Elképzelhető-e olyan társadalom, amelyben mindenki egyforma anyagi helyzetben van? Ha lenne ilyen, az igazságos társadalom lenne? Kell-e a gazdagoknak segíteniük a szegényeket? Mikor jogos valakit kedvezményben részesíteni?</p> <p>Virtuális közösségek A virtuális közösségek szerepe mindennapi életünkben. Mi az, amit lehet, és mi az, amit nem lehet, vagy éppen veszélyes közreadni magunkról és másokról egy internetes közösségi oldalon?</p>	
Fogalmak	Népcsoport, vallási közösség, többség, kisebbség, szokás, hagyomány, ünnep, társadalom, vagyon, egyenlőség, egyenlőtlenség, igazságosság, igazságtalanság, tisztességes és tisztességtelen előnyserzés, gazdagság, szegénység, virtuális közösség.

Témakör	5. A technikai fejlődés hatásai	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Annak tudatosítása, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és mi magunk is szerepet játszhatunk a természet károsításában vagy védelmében.</p> <p>A tulajdonhoz való személyes viszony árnyalása a közösségi és a köztulajdon fogalmának bevezetésével.</p> <p>A modern technika mindennapi életet érintő pozitív és negatív hatásainak felismeretése. A média viselkedést befolyásoló hatásainak tudatosítása.</p>	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Az ökológiai lábnyom Mit jelent az ökológiai lábnyom? Az ökológiai lábnyom összetevői. Az ember és a természet közötti kapcsolat.</p> <p>Az ember és a technika „Hogyan befolyásolja a technika fejlődése az ember életét?” A mai világ legfontosabb technikai eszközei, ezek hatása az egyén és közösségek életére. A technikai eszközöktől való függőség és a függőség kialakulása.</p> <p>Enyém, tiéd, miénk A személyes, a magán- és a közösségi tulajdon. A tulajdon védelmének formái. Hogyan vigyázzunk meglévő értékeinkre?</p> <p>A mozgóképek hatása A reklámokról és azok emberekre gyakorolt hatásáról.</p>		
Fogalmak	Fogyasztás, technikai eszköz, függőség, magántulajdon, közösségi tulajdon, köztulajdon, média, reklám.	

Témakör	6. A mindenséget kutató ember	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A vallások sokszínűségével és közös jellemzőivel kapcsolatos, különféle forrásokból származó alapvető ismeretek bővülésének elősegítése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>A vallás, mint lelki jelenség A természeti és természetfölötti világról. Különböző elképzelések a hitről.</p> <p>Vallási közösség és vallási intézmény A vallásokhoz kötődő jelképek és szertartások. A világ vallásai közül melyek vannak jelen a lakóhelyünkön és Magyarországon?</p> <p>A tudomány A tudósokról és a tudomány világáról. Mit csinálnak a tudósok? Milyen kérdésekre keresik a válaszokat és milyen módon? Én milyen kérdéseket tennék fel a világról, ha tudós lennék? Világhírű magyar tudósok.</p> <p>A művészet A művészetekről, a művészekről és a különböző művészeti ágakról. Mit csinálnak a művészek? Miért fontos számunkra az, amit tesznek? Hozzánk melyik művészeti terület áll a legközelebb és miért?</p>		
Fogalmak	Természeti erő, természetfeletti erő, vallás, egyház, templom, szertartás, vallási jelkép, ima, szent könyv, szent hely, tudomány, tudományos megismerés, művészet, művészi alkotás, világkép.	

Összegzett tanulási eredmények az ötödik évfolyam végén	<p>A tanuló tisztában van az egészség megőrzésének jelentőségével, és tudja, hogy maga is felelős ezért.</p> <p>Tudatában van annak, hogy az emberek sokfélék, és elfogadja a testi és lelki vonásokban megnyilvánuló sokszínűséget.</p> <p>Képességeinek tükrében gondolkodik saját személyiségjegyein, törekszik vélekedéseinek és tetteinek utólagos értékelésére. Gondolkodik rajta, hogy mit tekint értéknek; tudja, hogy ez befolyásolja a döntéseit, és hogy időnként választania kell még a számára fontos értékek között is.</p> <p>Képes különféle szintű kapcsolatok kialakítására és ápolására; rendelkezik a konfliktusok kezelésének és az elkövetett hibák kijavításának néhány, a gyakorlatban jól használható technikájával.</p> <p>Fontos számára a közösséghez való tartozás érzése; képes elfogadni a közösségi normákat.</p> <p>Elfogadja a sajátjától eltérő véleményeket, szokásokat és kulturális, illetve vallási hagyományokat. Érzékeli, hogy a társadalom tagjai különféle körülmények között élnek, képes együttérzést mutatni az elesettek iránt, és lehetőségéhez mért szerepet vállal a rászorulóknak segítségében. Megbecsüli a neki nyújtott segítséget.</p> <p>Tisztában van azzal, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és törekszik rá, hogy életvitelével minél kevésbé károsítsa a természetet. Ismeri a modern technika legfontosabb előnyeit és hátrányait.</p> <p>Tisztában van vele, hogy a reklámok a nézők befolyásolására törekkenek.</p>
--	--

6. évfolyam

Témakör	1. Test és lélek	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók testi és lelki egészséggel kapcsolatos ismereteinek gyarapítása és az önmagukért való felelősség érzésének erősítése. A beteg és a fogyatékos emberek iránti empátia fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Fejlődés és szükségletek Testi és lelki tulajdonságaim változása az évek során. Az ember legfontosabb fizikai és lelki szükségletei. Miben tér el egymástól a gyerek, a felnőtt és az idős ember?</p> <p>Egészség és betegség Az egészséges ember tulajdonságai. Hogyan vigyázhat egy gyermek az egészségére? Egészséget veszélyeztető okok. Hogyan és miért betegedhet meg valaki? Milyen az, amikor én beteg vagyok?</p> <p>Fogyatékoság Sérült felnőttek és gyerekek a szűkebb és a tágabb környezetünkben. A sérült emberek állapota hogyan akadályozza mindennapi tevékenységüket? Korosztályi lehetőségek a sérült tanulók támogatásában. Tudunk-e olyan sérült emberekről, akik kiemelkedő képességekkel rendelkeznek a tudomány, a sport és a művészet területén?</p> <p>Ép testben ép lélek A jó és a rossz lelkiállapot jellemzői. Mi a lelki egészség? Hogyan tudunk rá vigyázni?</p> <p>A lelkiismeret Lelkiismeretünk és tetteink egymásra hatása.</p>		
Fogalmak	Testi tulajdonság, lelki tulajdonság, egészség, betegség, fogyatékoság, lelkiismeret, szándék, döntés.	

Témakör	2. Kapcsolat, barátság, szeretet	Javasolt óraszám: 9 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az őszinte baráti kapcsolatok jelentőségére való rávilágítás. A tanuló helyének és szerepének átláttatása különböző kortárs-, illetve szimpátia-kapcsolatokban. Olyan kommunikációs technikák megismertetése, amelyek segíthetnek a barátság ápolásában és az esetleges konfliktusok feloldásában.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Kapcsolataim Szorosabb vagy lazább kapcsolat. A rokonszenvet és ellenszenvet meghatározó tényezők.</p> <p>Baráti kapcsolatok Barátság, titok, őszinteség, hazugság, tisztelet, egymás segítése. Egymásra utaltság a kapcsolatokban. Fájdalom okozása és annak következményei. Bocsánatkérés, megbocsátás.</p> <p>A kapcsolat ápolása A szeretet. A szeretet kimutatásának formái. A figyelmesség szerepe. Milyen szerepe van a kapcsolat ápolásában a személyes találkozásoknak, a telefonnak, az internetnek és a közös programoknak? Konfliktusok a barátságban és annak forrása. A konfliktushelyzetek feloldása.</p>		
Fogalmak	Barát, ismerős, rokonszeny, ellenszeny, barátság, őszinteség, hazugság, szeretet, tisztelet, közömbösség, harag, fájdalom, megértés, sértés, megbocsátás, konfliktus.	

Témakör	3. Kortársi csoportok	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A közösséghez való tartozás fontosságának megéreztetése. A csoporttagok közötti összetartozás érzésének jelentőségére való figyelemfelhívás. Egy-egy személy csoporton belüli helyzetének felismertetése. A csoporton belüli konfliktuskezelés és kárenyhítés néhány technikájának gyakorlati megismertetése. Alapvető tisztelet kialakítása más – tőlünk teljesen független – csoportokkal szemben.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Közösségeim A csoport fogalma, csoporthoz való tartozás.</p> <p>A mi csoportunk A mi csoportunk jellemzői, a csoporttagok összekapcsolódásának oka, tevékenysége, szokásai és jellemzői.</p> <p>Mások csoportjai Más csoportok jellemzői; hasonlóságok és különbségek az egyes csoportok között.</p> <p>Konfliktusok a csoportban Konfliktusok és problémák előfordulása, és azok megoldása. Vétlen és szándékos károkozás. Büntetés elfogadása, a vétség helyrehozása. A vétség helyrehozásának lehetőségei.</p>		
Fogalmak	Csoport, közösség, összetartás, beilleszkedés, idegen, kirekesztés, általánosítás, előítélet, hiba, vétség, bűn, megbocsátás, jóvátétel, felelősség.	

Témakör	4. Társadalmi együttélés	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az etnikai és vallási sokszínűség tudatosítása és elfogadtatása, a kisebbségi tanulók esetében ezek identitáselemként való megerősítése. A szociális érzékenység fejlesztése és a személyes felelősség érzésének felkeltése. Figyelemfelhívás az internet használatához és a virtuális közösségekhez kapcsolódó tettekre és következményekre. A világháló közösségi portáljainak használatához kapcsolódó lehetőségek mellett szükséges tudatosítani az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára az azokban rejlő veszélyforrásokat. Az alkalmazásokhoz kapcsolódó kulturált és felelős magatartás elemi követelményeinek megismertetése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Etnikai közösségek Milyen népcsoportok élnek hazánkban, illetve a környékünkön? Kik vannak többségben az országban, és kik alkotják a kisebbséget? Én hová tartozom?</p> <p>Hazánkban élő népcsoportok. Kisebbség és többség a nemzetben belül. Nemzeti és nemzetiségi jelképek, szokások és hagyományok, ünnepek.</p> <p>Vallási közösségek Ismert vallási közösségek Magyarországon. Többféle vallási csoport egymás mellett élése.</p> <p>Társadalmi egyenlőtlenségek Gazdagok és szegények világa. Miért alakul ki vagyoni különbség az emberek között? Kire mondhatjuk, hogy gazdag, illetve szegény? Minek alapján? Elképzelhető-e olyan társadalom, amelyben mindenki egyforma anyagi helyzetben van? Ha lenne ilyen, az igazságos társadalom lenne? Kell-e a gazdagoknak segíteniük a szegényeket? Mikor jogos valakit kedvezményben részesíteni?</p> <p>Virtuális közösségek A virtuális közösségek szerepe mindennapi életünkben. Mi az, amit lehet, és mi az, amit nem lehet, vagy éppen veszélyes közreadni magunkról és másokról egy internetes közösségi oldalon?</p>		

Fogalmak	Nép csoport, vallási közösség, többség, kisebbség, szokás, hagyomány, ünnep, társadalom, vagyon, egyenlőség, egyenlőtlenség, igazságosság, igazságtalanság, tisztességes és tisztességtelen előny szerzés, gazdagság, szegénység, virtuális közösség.
-----------------	---

Témakör	5. A technikai fejlődés hatásai	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Annak tudatosítása, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és mi magunk is szerepet játszhatunk a természet károsításában vagy védelmében.</p> <p>A tulajdonhoz való személyes viszony árnyalása a közösségi és a köztulajdon fogalmának bevezetésével.</p> <p>A modern technika mindennapi életet érintő pozitív és negatív hatásainak felismerése. A média viselkedést befolyásoló hatásainak tudatosítása.</p>	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Az ökológiai lábnyom

Mit jelent az ökológiai lábnyom? Az ökológiai lábnyom összetevői. Az ember és a természet közötti kapcsolat.

Az ember és a technika

„Hogyan befolyásolja a technika fejlődése az ember életét?” A mai világ legfontosabb technikai eszközei, ezek hatása az egyén és közösségek életére. A technikai eszközöktől való függőség és a függőség kialakulása.

Enyém, tiéd, miénk

A személyes, a magán- és a közösségi tulajdon.

A tulajdon védelmének formái. Hogyan vigyázzunk meglévő értékeinkre?

A mozgóképek hatása

A reklámokról és azok emberekre gyakorolt hatásáról.

Fogalmak	Fogyasztás, technikai eszköz, függőség, magántulajdon, közösségi tulajdon, köztulajdon, média, reklám.
-----------------	--

Témakör	6. A mindenséget kutató ember	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A vallások sokszínűségével és közös jellemzőivel kapcsolatos, különféle forrásokból származó alapvető ismeretek bővülésének elősegítése.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

A vallás, mint lelki jelenség

A természeti és természetfölötti világról.

Különböző elképzelések a hitről.

Vallási közösség és vallási intézmény

A vallásokhoz kötődő jelképek és szertartások.

A világ vallásai közül melyek vannak jelen a lakóhelyünkön és Magyarországon?

A tudomány

A tudósokról és a tudomány világról. Mit csinálnak a tudósok? Milyen kérdésekre keresik a válaszokat és milyen módon? Én milyen kérdéseket tennék fel a világról, ha tudós lennék? Világhírű magyar tudósok.

A művészet

A művészetekről, a művészekről és a különböző művészeti ágakról. Mit csinálnak a művészek? Miért fontos számunkra az, amit tesznek? Hozzánk melyik művészeti terület áll a legközelebb és miért?

Fogalmak	Természeti erő, természetfeletti erő, vallás, egyház, templom, szertartás, vallási jelkép, ima, szent könyv, szent hely, tudomány, tudományos megismerés, művészet, művészi alkotás, világkép.
-----------------	--

<p>Összegzett tanulási eredmények a hatodik évfolyam végén</p>	<p>A tanuló tisztában van az egészség megőrzésének jelentőségével, és tudja, hogy maga is felelős ezért.</p> <p>Tudatában van annak, hogy az emberek sokfélék, és elfogadja a testi és lelki vonásokban megnyilvánuló sokszínűséget.</p> <p>Képességeinek tükrében gondolkodik saját személyiségjegyein, törekszik vélekedéseinek és tetteinek utólagos értékelésére. Gondolkodik rajta, hogy mit tekint értéknek; tudja, hogy ez befolyásolja a döntéseit, és hogy időnként választania kell még a számára fontos értékek között is.</p> <p>Képes különféle szintű kapcsolatok kialakítására és ápolására; rendelkezik a konfliktusok kezelésének és az elkövetett hibák kijavításának néhány, a gyakorlatban jól használható technikájával.</p> <p>Fontos számára a közösséghez való tartozás érzése; képes elfogadni a közösségi normákat.</p> <p>Elfogadja a sajátjától eltérő véleményeket, szokásokat és kulturális, illetve vallási hagyományokat. Érzékeli, hogy a társadalom tagjai különféle körülmények között élnek, képes együttérzést mutatni az elesettek iránt, és lehetőségéhez mértén szerepet vállal a rászorulóknak segítségében. Megbecsüli a neki nyújtott segítséget.</p> <p>Tisztában van azzal, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és törekszik rá, hogy életvitelével minél kevésbé károsítsa a természetet. Ismeri a modern technika legfontosabb előnyeit és hátrányait.</p> <p>Tisztában van vele, hogy a reklámok a nézők befolyásolására törekszenek.</p>
---	---

Témakör / óraszám - évfolyam	7.	8.
Ki vagyok én, és mi vezérli a tetteimet?	8	8
Párkapcsolat és szerelem	8	8
Egyén és közösség	6	6
Helyem a világban	6	6
Mi dolgunk a világban?	5	5
Hit, világkép, világnézet	3	3
Éves óraszám	36	36

7. évfolyam:

Témakör	1. Ki vagyok én, és mi vezérli a tetteimet?	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az önismeret fejlesztése a saját mozgatóerőkre való visszajelzés révén. Az önfogadás és az akaratérő fejlődésének támogatása. Ösztönzés a személyes értékválasztásra, és az ezzel járó feszültségek kezelésének gyakorlása.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Nyelv és gondolkodás Gondolat, gondolkodás. Mi minden befolyásolja, hogy mit gondolok?</p> <p>Tudás és értelem Érdeklődési kör, tehetség, elszántság, sikeresség és sikertelenség jellemzői. Ki miben tehetséges?</p> <p>Ösztönzők és mozgatóerők Tettek és döntések. Pozitív és a negatív érzések és érzelmek hatása testi, lelki állapotunkra. Lehet-e befolyásolni az érzelmeket? Vágyaim és céljaim. Mi az, ami akarattal elérhető, és mi az, ami nem? Hogyan hat ránk a siker és a kudarc?</p> <p>Érték és mérték Mi igazán fontos az életemben? Melyek az én értékeim?</p>		
Fogalmak	Nyelv, gondolkodás, szó, tudás, értelem, tehetség, siker, kudarc, felelősség, érzés, érzelem, igény, vágy, cél, döntés, akarat, érték.	

Témakör	2. Párkapcsolat és szerelem	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az egymás iránti felelősség érzésének felkeltése. A szexuális visszaélések veszélyeinek tudatosítása – különös tekintettel az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetleges kiszolgáltatottságával kapcsolatos lehetséges helyzetekre.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Vonzódás A serdülőkor. A serdülőkorban bekövetkező testi és lelki változások. A férfi-nő (fiú-lány) párkapcsolati vonzódásról. Szimpátiakapcsolatok – tapintatos jelzés és tapintatos háritás.</p> <p>Együttjárás Szerelem. Párkapcsolat. Érettség és éretlenség. Párkapcsolati intimitás. A párkapcsolatban rejlő örömforrások és konfliktusok. A diákszerelem szépsége.</p> <p>Házasság, család és otthonteremtés A házasság. A család. Házasságkötés. A jó és a rossz házasság ismertetőjegyei. Családalapítás. Családtervezés.</p> <p>Visszaélés a nemiséggel Prostitúció. Pedofília. Pornográfia. Szexuális bántalmazás. A felsorolt fogalmak ismertetőjegyeinek megbeszélése. Hogyan lehet elkerülni, hogy ilyesminek az áldozataivá váljunk? Hol lehet segítséget kérni ilyen jellegű fenyegetettség esetén? Mi a teendő, ha egy társunkat ilyen veszély fenyegeti?</p>	
Fogalmak	Nemi érés, vonzás, taszítás, szerelem, nemi vágy, szexuális kapcsolat, házasság, család, gyerekvállalás, terhesség, prostitúció, pornográfia, szexuális bántalmazás, áldozat.

Témakör	3. Egyén és közösség	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az önismeret fejlesztése, valamint az önálló gondolkodás és cselekvés iránti igény kialakítása, fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Közösségeim Saját csoportjaim. A csoportokban történő állandó változások. Szimpátiakapcsolatok – kötődések a csoporthoz. Különböző csoportok – különböző viselkedési elvárások. Mit helyes és mit nem helyes tenni az adott csoportban?</p> <p>Erőt adó közösség Közösségi együttlét. Páros kapcsolatok és közösségi kapcsolatok – hasonlóságok és különbségek. Szerepem a közösségben. Hogyan tudja az egyén segíteni a csoportot? Miképpen tudja a csoport segíteni az egyént?</p> <p>Korlátozó közösség Önálló vélemény felvállalása az adott csoportban. Lehetőségek és következmények megbeszélése példákon keresztül.</p> <p>Szabadság és korlátozottság Szabadság. Az egyén szabadsága. Alkalmazkodás. Választás. Segítségkérés. Engedelmesség. A jó és a rossz közötti választás. Szabályhoz kötődés és lelkiismeret. Az előítélet és megnyilvánulási formái.</p>		
Fogalmak	Csoport, közösség, önállóság, korlátozás, alkalmazkodás, engedelmesség, szabály, lelkiismeret, választás, bűn, erény, előítélet, tévhit.	

Témakör	4. Helyem a világban	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az európai identitás kialakulásának támogatása a tanulóknál. A más kultúrák iránti nyitottság erősítése. A legfontosabb általános társadalmi normák funkciójának megértetése és a betartásukra vonatkozó igény elfogadtatása.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
Tágabb otthonunk: Európa Az Európai Unió. Az Európai Unió jelképei. Hasonlóságok és különbségek az európai emberek között. Színesedő társadalmak A munkavállalás lehetőségei külföldön. Különböző kultúrák együttélése. Az etnikai konfliktusok megelőzésének lehetőségei. A társadalmi együttélés közös normái Az együttélés szabályai a társadalomban. Törvények. A szabály- és törvényszegés büntetése a társadalomban. Bűnmegelőzés. Büntetés. Jóvátétel. Új technikák, új szabályok A világháló kulturált használata. Alapvető etikai szabályok a világhálón.		
Fogalmak	Európai Unió, menekült, befogadó ország, előítélet, etnikai konfliktus, az együttélés szabályai, szabályszegés, büntetés, megelőzés.	

Témakör	5. Mi dolgunk a világban?	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A személyes jövőkép kialakulásának segítése, az egyéni és közösségi boldogulást támogató értékek mellett elköteleződés támogatása.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
Jól-lét és jólét Öröm és bánat. Az öröm és bánat forrásai. Az életünkben megjelenő javak és lehetőségek. A javakhoz való ragaszkodás. A javakról történő lemondás. A pénz szerepe az ember életében. A testi és lelki egészség szerepe az ember életében. Boldogulás, boldogság A jövőkép. Sikerek és kudarcok az emberi életpályán. A tanulás, a pénz, a munka és az emberi kapcsolatok életvezetéshez kapcsolódó szerepe. Különböző foglalkozások. Mindennapi feszültségoldás – hasznos és káros lehetőségek. A média és a valóság Televízió, rádió, újság, világháló. Milyen képet kapunk a média által a valóságról? Tájékozódás az információk világában. Hiteles és hiteltelen információk megkülönböztetése.		
Fogalmak	Jólét, öröm, bánat, elégedettség, boldogság, boldogulás, vágy, remény, hiányérzet, elégedetlenség, boldogtalanság, drog, alkohol, függőség, értelmes élet, média, befolyásolás, hitelesség.	

Témakör	6. Hit, világkép, világnézet	Javasolt óraszám: 3 óra
Előzetes tudás	Vallásokhoz kapcsolódó, történelmi, jelenismereti, irodalmi és művészeti elemi ismeretek.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Tények és vélemények elkülönítése. Ismeretek a nagy világvallásokról.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Az ember, mint értékelő és erkölcsi lény Különbség tény és vélemény között. Igaz és hamis állítások. Tévhit és előítéletek. Mi járul hozzá ezek fenntartásához, és mi segíti elő megszüntetésüket? A nagy világvallások világképe A világvallások helye és szerepe. A jó és a rossz, a helyes és a helytelen fogalma. Párbeszéd és együttműködés A különböző vallásokat követő emberek együttműködésének jelentősége.</p>	
Fogalmak	Tény, vélemény, állítás, értékelés, tévhit, előítélet, tízparancsolat, meggyőződés, világnézet, hit, vallás, erkölcsi tanítás.

Összegzett tanulási eredmények a hetedik évfolyam végén	<p>A tanuló megérti, hogy az ember egyszerre biológiai és gondolkodó lény, aki alkalmas tanulásra és mások megértésére. Életkorának és képességeinek megfelelő szinten ismeri önmagát. Nyitott más kultúrák értékeinek megismerésére és befogadására. Képességeinek megfelelő szinten elképzei saját jövőjét; tudja, hogy céljai eléréséért erőfeszítéseket kell tennie. Életkorának és mentális képességének megfelelő szinten tudja, hogy minden döntés szabadsága egyúttal felelősséggel is jár. Ismeretei vannak a függőséget okozó szokások súlyos következményeiről. Irányítás mellett ismereteket szerez a közvetlen környezetében jelenlevő hagyományokról, az emberi- és társas kapcsolatok természetéről, az erkölcsről, a világvallásokról, a kereszténység európai hagyományairól. Képes megkülönböztetni a helyes és helytelen emberi cselekedeteket. A tisztelet, szeretet, megbecsülés fogalmáról elképzelésekkel rendelkezik, melyet saját segítőkész magatartásával támaszt alá.</p>
--	---

8. évfolyam:

Témakör	1. Ki vagyok én, és mi vezérli a tetteimet?	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az önismeret fejlesztése a saját mozgatóerőkre való visszajelzés révén. Az önfogadás és az akaratérő fejlődésének támogatása. Ösztönzés a személyes értékválasztásra, és az ezzel járó feszültségek kezelésének gyakorlása.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Nyelv és gondolkodás Gondolat, gondolkodás. Mi minden befolyásolja, hogy mit gondolok?</p> <p>Tudás és értelem Érdeklődési kör, tehetség, elszántság, sikeresség és sikertelenség jellemzői. Ki miben tehetséges?</p> <p>Ösztönzők és mozgatóerők Tettek és döntések. Pozitív és a negatív érzések és érzelmek hatása testi, lelki állapotunkra. Lehet-e befolyásolni az érzelmeket? Vágyaim és céljaim. Mi az, ami akaratlanul elérhető, és mi az, ami nem? Hogyan hat ránk a siker és a kudarc?</p> <p>Érték és mérték Mi igazán fontos az életemben? Melyek az én értékeim?</p>		
Fogalmak	Nyelv, gondolkodás, szó, tudás, értelem, tehetség, siker, kudarc, felelősség, érzés, érzélem, igény, vágy, cél, döntés, akarat, érték.	

Témakör	2. Párkapcsolat és szerelem	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az egymás iránti felelősség érzésének felkeltése. A szexuális visszaélések veszélyeinek tudatosítása – különös tekintettel az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetleges kiszolgáltatottságával kapcsolatos lehetséges helyzetekre.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Vonzódás A serdülőkor. A serdülőkorban bekövetkező testi és lelki változások. A férfi-nő (fiú-lány) párkapcsolati vonzódásról. Szimpátiakapcsolatok – tapintatos jelzés és tapintatos hártás.</p> <p>Együttjárás Szerelem. Párkapcsolat. Érettség és éretlenség. Párkapcsolati intimitás. A párkapcsolatban rejlő örömforrások és konfliktusok. A diákszerelem szépsége.</p> <p>Házasság, család és otthonteremtés A házasság. A család. Házasságkötés. A jó és a rossz házasság ismertetőjegyei. Családalapítás. Családtervezés.</p> <p>Visszaélés a nemiséggel Prostitúció. Pedofília. Pornográfia. Szexuális bántalmazás. A felsorolt fogalmak ismertetőjegyeinek megbeszélése. Hogyan lehet elkerülni, hogy ilyesminek az áldozataivá váljunk? Hol lehet segítséget kérni ilyen jellegű fenyegetettség esetén? Mi a teendő, ha egy társunkat ilyen veszély fenyegeti?</p>		
Fogalmak	Nemi érés, vonzás, taszítás, szerelem, nemi vágy, szexuális kapcsolat, házasság, család, gyerekvállalás, terhesség, prostitúció, pornográfia, szexuális bántalmazás, áldozat.	

Témakör	3. Egyén és közösség	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az önismeret fejlesztése, valamint az önálló gondolkodás és cselekvés iránti igény kialakítása, fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Közösségeim Saját csoportjaim. A csoportokban történő állandó változások. Szimpátiakapcsolatok – kötődések a csoporthoz. Különböző csoportok – különböző viselkedési elvárások. Mit helyes és mit nem helyes tenni az adott csoportban?</p> <p>Erőt adó közösség Közösségi együttlét. Páros kapcsolatok és közösségi kapcsolatok – hasonlóságok és különbségek. Szerepem a közösségben. Hogyan tudja az egyén segíteni a csoportot? Miképpen tudja a csoport segíteni az egyént?</p> <p>Korlátozó közösség Önálló vélemény felvállalása az adott csoportban. Lehetőségek és következmények megbeszélése példákon keresztül.</p> <p>Szabadság és korlátozottság Szabadság. Az egyén szabadsága. Alkalmazkodás. Választás. Segítségkérés. Engedelmesség. A jó és a rossz közötti választás. Szabályhoz kötődés és lelkiismeret. Az előítélet és megnyilvánulási formái.</p>		
Fogalmak	Csoport, közösség, önállóság, korlátozás, alkalmazkodás, engedelmesség, szabály, lelkiismeret, választás, bűn, erény, előítélet, tévhit.	

Témakör	4. Helyem a világban	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az európai identitás kialakulásának támogatása a tanulóknál. A más kultúrák iránti nyitottság erősítése. A legfontosabb általános társadalmi normák funkciójának megértetése és a betartásukra vonatkozó igény elfogadtatása.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Tágabb otthonunk: Európa Az Európai Unió. Az Európai Unió jelképei. Hasonlóságok és különbségek az európai emberek között.</p> <p>Színesedő társadalmak A munkavállalás lehetőségei külföldön. Különböző kultúrák együttélése. Az etnikai konfliktusok megelőzésének lehetőségei.</p> <p>A társadalmi együttélés közös normái Az együttélés szabályai a társadalomban. Törvények. A szabály- és törvénszegés büntetése a társadalomban. Bűnmegelőzés. Büntetés. Jóvátétel.</p> <p>Új technikák, új szabályok A világháló kulturált használata. Alapvető etikai szabályok a világhálón.</p>		
Fogalmak	Európai Unió, menekült, befogadó ország, előítélet, etnikai konfliktus, az együttélés szabályai, szabályszegés, büntetés, megelőzés.	

Témakör	5. Mi dolgunk a világban?	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A személyes jövőkép kialakulásának segítése, az egyéni és közösségi boldogulást támogató értékek mellett elköteleződés támogatása.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Jól-lét és jólét Öröm és bánat. Az öröm és bánat forrásai. Az életünkben megjelenő javak és lehetőségek. A javakhoz való ragaszkodás. A javakról történő lemondás. A pénz szerepe az ember életében. A testi és lelki egészség szerepe az ember életében.</p> <p>Boldogulás, boldogság A jövőkép. Sikerek és kudarcok az emberi életpályán. A tanulás, a pénz, a munka és az emberi kapcsolatok életvezetéshez kapcsolódó szerepe. Különböző foglalkozások. Mindennapi feszültségoldás – hasznos és káros lehetőségek.</p> <p>A média és a valóság Televízió, rádió, újság, világháló. Milyen képet kapunk a média által a valóságról? Tájékozódás az információk világában. Hiteles és hiteltelen információk megkülönböztetése.</p>		
Fogalmak	Jólét, öröm, bánat, elégedettség, boldogság, boldogulás, vágy, remény, hiányérzet, elégedetlenség, boldogtalanság, drog, alkohol, függőség, értelmes élet, média, befolyásolás, hitelesség.	

Témakör	6. Hit, világkép, világnézet	Javasolt óraszám: 3 óra
Előzetes tudás	Vallásokhoz kapcsolódó, történelmi, jelenismereti, irodalmi és művészeti elemi ismeretek.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Tények és vélemények elkülönítése. Ismeretek a nagy világvallásokról.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Az ember, mint értékelő és erkölcsi lény Különbség tény és vélemény között. Igaz és hamis állítások. Tévhit és előítéletek. Mi járul hozzá ezek fenntartásához, és mi segíti elő megszüntetésüket?</p> <p>A nagy világvallások világképe A világvallások helye és szerepe. A jó és a rossz, a helyes és a helytelen fogalma.</p> <p>Párbeszéd és együttműködés A különböző vallásokat követő emberek együttműködésének jelentősége.</p>		
Fogalmak	Tény, vélemény, állítás, értékelés, tévhit, előítélet, tízparancsolat, meggyőződés, világnézet, hit, vallás, erkölcsi tanítás.	

<p>Összegzett tanulási eredmények a nyolcadik évfolyam végén</p>	<p>A tanuló megérti, hogy az ember egyszerre biológiai és gondolkodó lény, aki alkalmas tanulásra és mások megértésére. Életkorának és képességeinek megfelelő szinten ismeri önmagát. Nyitott más kultúrák értékeinek megismerésére és befogadására. Képességeinek megfelelő szinten elképzei saját jövőjét; tudja, hogy céljai eléréseért erőfeszítéseket kell tennie. Életkorának és mentális képességének megfelelő szinten tudja, hogy minden döntés szabadsága egyúttal felelősséggel is jár. Ismeretei vannak a függőséget okozó szokások súlyos következményeiről. Irányítás mellett ismereteket szerez a közvetlen környezetében jelenlevő hagyományokról, az emberi- és a társas kapcsolatok természetéről, az erkölcsről, a világvallásokról, a kereszténység európai hagyományairól. Képes megkülönböztetni a helyes és helytelen emberi cselekedeteket. A tisztelet, szeretet, megbecsülés fogalmáról elképzelésekkel rendelkezik, melyet saját segítőkész magatartásával támaszt alá.</p>
---	---

Történelem

5-8. évfolyam

A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület a felső tagozatban ismerteti meg a tanulókkal a múlttól való tudás jelentőségét; valamint a társadalmi együttélés, a közösséghez tartozás szerepét és lehetőségeit. A történelem, a hon- és népismeret és az állampolgári ismeretek ismeretköreihez kapcsolódó tevékenységformák biztosítják a feltételeket a tanulók számára a fő témakörök megismeréséhez és a tanulási eredmények eléréséhez.

A műveltségi terület tanítási-tanulási folyamatában figyelembe kell venni a tanulásban akadályozottság gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit, különös tekintettel a sajátélményű tevékenységek fókuszba helyezésére. A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület fontos szerepet kap – a tanulásban akadályozottság kritériumait figyelembe véve – a térbeli és időbeli tájékozódás, valamint az időbeli viszonyítás fejlesztésében. Lehetővé teszi az emberiség kulturális értékeinek megismerését; a történelmi és társadalmi összefüggések megértését. Az ismeretek folyamatos bővítésével hozzájárul a tanulásban akadályozott tanulók személyiségének fejlődéséhez, különös tekintettel a mérlegelő gondolkodásra, a kommunikáció köréhez tartozó tevékenységek hatékony alkalmazására, a nemzeti érzés erősítésére.

A műveltségi területen középpontba kell állítani a múlt reális megismerését, a térben és időben való tájékozódást, a nemzeti identitástudat kialakítását, az ok-okozati összefüggések láttatását. A célcsoport tanulóinak képessé kell válniuk az alapvető tanulságok levonására, az ítéletalkotásra, a törvényszerűségek felismerésére, a véleménynyilvánításra úgy, hogy a pedagógia mindvégig figyelembe vegye a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit.

A műveltségterület tanítási-tanulási folyamatában az egyéni képességek figyelembevételével központi szerepet kap a differenciálás, a gyakorlatban alkalmazva a korszerű óravezetési technikák adaptált változatait; pozitív módon erősítve a tanulók ismeretszerzésre irányuló törekvéseit.

A fejlesztési feladatok közül fókuszba kerül a cselekvés szintjén a megkülönböztetés –azonosítás - összehasonlítás képességének, az algoritmusok felismerésének, az elvonatkoztatás és általánosítás képességének a fejlesztése.

A tantárgy a tanulásszervezési eljárások, módszerek megválasztásával támogatja a kommunikációs készségek és képességek fejlesztését, az elfogadó és elutasító attitűd felismerését és megkülönböztetését, a mérlegelő és a történelmi gondolkodás kialakítását, a térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztését, az ismeretszerzéshez kapcsolódó eszközök adekvát használatát.

5–6. évfolyam

Az alsó tagozat tudásanyagára építve kell megismertetni a tanulókkal az emberi közösség történetét jelennel való kapcsolatát. A tanulásban akadályozott tanulók képességeit figyelembe véve kell bemutatni a történelem eseményeit, különös tekintettel az összefüggésekre. A műveltségterületen középpontba kell állítani a múlt reális megismerését, a pontos tájékozódást térben és időben, a nemzeti identitástudat kialakítását, az ok-okozati összefüggések láttatását. A tanulóknak képessé kell válniuk az alapvető tanulságok levonására, az ítéletalkotásra, a törvényszerűségek felismerésére, a véleménynyilvánításra. Ebben a szakaszban ismerkednek meg a tanulók a történelmi időszámítással, a történelmi korokkal és színterekkel. A különböző képek, szemléltetések, digitális tananyagok segítik a tájékozódást a történelmi korokban. A történelmi képzetek helyes kialakítását dramatikus technikák alkalmazása segíti. Az ismeretanyag lehetőséget ad a kort jellemző mítoszok és mondák, művészeti és zenei értékek megismerésére. A több irányból történő demonstrálás segíti elő a tanulásban akadályozott tanulók számára, hogy megismerjék, a különböző történelmi korok társadalmában hogyan éltek az emberek. Ezért fontos a komplex tanítás. A célcsoporthoz tartozó tanulók időbeli tájékozódásának fejlesztésekor hangsúlyt kell fektetni a múlt, a jelen és a jövő közötti viszonyításra – elsősorban a mindennapi élet eseményeire utalva. A folyamatos fejlesztés eredményeképpen

erősödik a tanulók időről alkotott képzele, az események sorrendje közötti összefüggések felismerése. Az időről alkotott képzetek kialakítását segíti az időszalag. A történelmi színtereken keresztül a tanulók téri tájékozódása fejlődik, elsősorban történelmi térképek segítségével.

5. osztály

Témakör / óraszám - évfolyam	5.
Személyes történelem. A kereszténység	20
Fejezetek az ókor történetéből	24
A középkor világa	18
Új látóhatárok: a földrajzi felfedezések, a vallási megújulás; az új világgép kialakulása	10
Éves óraszám	72

Témakör	1. Személyes történelem. A kereszténység	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	– A történelmi megismerés fogalmának kialakítása. A kereszténység jelentősége. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókuszok: tér- és időbeli képességek, képzelet.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
1.1. Személyes történelem A címer, zászló, pecsét jelentősége, az idő mérése. 1.2 Az Ószövetség népe Az Ószövetség/Héber Biblia: Ábrahám és Mózes 1.3. Újszövetségi történetek A keresztény vallás kialakulása és elterjedése. Jézus Krisztus születése. Krisztus Pilátus előtt. Az utolsó vacsora. A feltámadás.	Tájékozódás a térképen. Idő ábrázolása téri-vizuális eszközökkel. Időbeli relációk: a jelen, a múlt és a régmúlt megkülönböztetése. Térbeli relációk: tájékozódási pontok keresése a térképen. Hazánk történelmi zászlóinak és címereinek megismerése, a pecsét fogalma, jelentősége. A témához kapcsolódó tartalmi elemek válogatása, megkülönböztetése, összehasonlítása. Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása, megkülönböztetése. Ó- és újszövetségi történetek megismerése.	
Fogalmak	jelen, múlt, címer, zászló, pecsét, Isten, föld, ég, növény, állat, Jézus Krisztus	

Témakör	2. Fejezetek az ókor történetéből	Javasolt óraszám: 24 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A nagy ókori társadalmak és hatásuk bemutatása. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókuszok: tér- és időbeli tájékozódás, képzelet.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1. Az ókori keleti kultúrák. Az ókori kelet mezőgazdasága, társadalma, az emberek mindennapi élete. Hitvilág. 2.2. Az ókori Görögország – istenek, hősök, tudósok, művészek és az olimpia Történetek a görög mondavilágból. Az ókori olimpiai játékok. 2.3. Az athéni demokrácia és a görög-perzsa háborúk A legjelentősebb görög városállam: Athén. Az ókori görögök mindennapjai. A görög-perzsa háborúról: a marathóni csata (Kr. e. 490).	Időábrázolás síkban és térben (időszalag-időtorony). Történet olvasása, feldolgozása. A témához kapcsolódó tartalmi elemek válogatása. Csata modellezése. Helyszínek megkeresése a térképen. Tematikus képanyagok elemzése. Egyiptomi építészeti emlékekkel kapcsolatos képek gyűjtése, a hitvilágukkal kapcsolatos egyes történetek átbeszélése. Antik és modern – összehasonlításra épülő feladatok a tudomány, a művészetek és a sport témakörében. Beszélgetés az olimpiai eszméről. Történet olvasása Athénről. A görög főváros antik történelmi emlékhelyeinek képről történő felismerése. Az ókori Róma nevezetes épületeinek be-	

<p>2.4. Hadvezérek, csaták, uralkodók az ókori Rómában A római hadsereg és a katonák élete. Róma fénykora. Julius Caesar. Augustus császár. Rómaiak hazánk területén. A Római Birodalom bukása.</p>	<p>mutatása. Bepillantás az ókori Róma mindennapjaiba: öltözködés, szórakozás, társasági élet, rab-szolgapiac, iskola (beszélgetés, életképek modellezése, illusztrációkészítés). A római hadsereg bemutatása – beszélgetés alapvető szempontok szerint a hadviselés legfontosabb elemeiről: fegyverek, stratégia, emberi tényezők (katonák). Illusztrációk készítése. Pannónia provincia helyzetének, szerepének megismerése a Római Birodalom területén. A bukás okainak közös feltárása.</p>
Fogalmak	időszalag, Nílus, fáraó, piramis, Hellász, Marathón, olimpia, Athén, városállam, Róma, Itália, gladiátor, légió, provincia, Pannónia, Aquincum.

Témakör	3. A középkor világa	Javasolt óraszám: 18 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A ciklusosság megismertetése a történelmi korszakok tükrében. Nézőpontváltás alkalmazása. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókuszok: tér- és időbeli képességek, képzelet.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>A nyugati és a keresztény államiság főbb jellemzői A hunok szerepe a Római Birodalom hanyatlásában.</p> <p>A középkori élet színterei és szereplői (uradalmak, kolostorok, városok, egyetemek) Céhmesterek és kereskedők. Mindennapi élet a középkori várakban. Kolostori élet: történetek az egyház szerepéről. A lovagi életmód és a kereszties hadjáratok.</p>	<p>Történetek olvasása, megbeszélése. Adatok leolvasása térképről. Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása. A középkor különböző társadalmi csoportjai – fogalmakhoz, azonosságokhoz és különbségekhez kötődő feladatok. Európa legjelentősebb középkori városainak megkeresése a térképen. A középkori város mint kulturális színtér bemutatása. A hadviselés és a vallások kapcsolatának felismerése a középkori kereszténység tükrében. A lovagi életmód – a lovagokhoz kapcsolódó eszménykép bemutatása – illemszabályok a gyakorlatban.</p>	
Fogalmak	vallás, kereszténység, iszlám, hun, király, nemes, jobbágy, lovag, lovagi torna, pápa, latin nyelv, szerzetes, kolostor, város, hadviselés	

Témakör	5. Új látóhatárok: a földrajzi felfedezések, a vallási megújulás; az új világkép kialakulása	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A történelmi gondolkodás képességének kialakítása és fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókuszok: kauzális gondolkodás, képzelet, tér-és időbeli tájékozódás	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>5.1. A nagy földrajzi felfedezések Amerika felfedezése. Felfedezők és hódítók.</p> <p>5.2. Vallási újítók – reformáció és katolikus megújulás Történetek a kor emberének gondolkodásáról; reformáció és ellenreformáció.</p>	<p>Történelmi szövegek olvasása, feldolgozása a nagy földrajzi felfedezőkről. Időszalagon, időtornyon Amerika fölfedezésének meghatározása – jelenhez való viszonyítása. Atlaszhasználat – helyszínek megkeresése a térképen; adatok olvasása térképről.</p> <p>Református és katolikus templom látogatása, a hasonlóságok és eltérések megfigyelése. Az alkotmányos királyság múltja és jelene – képek csoportosítása, jellemzők összehasonlítása és megkülönböztetése. Különböző információforrásokból szóbeli következtetések megfogalmazása. A gyarmatosítók és az őslakosok ellentétének megvilágítása különböző szituációs játékokon keresztül. A különböző keresztény vallási irányzatok je-</p>	

	gyeinek megkülönböztetése, szókétyák csoportosítása. Társadalmi-történelmi, erkölcsi problémák felismerése, megfogalmazása elemi szinten.
--	---

Fogalmak felfedezés, távcső, mikroszkóp, Kolumbusz Kristóf, vallás, reformáció, katolikus, királyi udvar, felvilágosodás, gyarmat, gyarmatosító, őslakó, függetlenségi harc

Összegzett tanulási eredmények az 5. évfolyam végén	A tanuló meg tudja különböztetni a történelem forrásait, példákat is tud kapcsolni hozzá. Ismeri a történelmi időszámítás egységeit. Alapvető szinten tájékozódik a történelmi térképen. Az időszalagon felismeri a tárgyalt történelmi időszakokat, évszámokat, kapcsol hozzá tanult ismeretet. Időrendbe helyezi a tanult eseményeket időszalagon, időtoronyon. Az adott tematikai egység tárgyalt témaköreiben – képességeinek megfelelően – írásban és/vagy szóban számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről.
--	--

6. osztály

Témakör / óraszám - évfolyam	6.
Kalandozások és honfoglalás, a magyarok eredete, képek és portrék az Árpád-kor és a XIV-XV. század történetéből, a középkori magyar állam	46
Magyarország a XVI–XVIII. században	26
Éves óraszám	72

Témakör	4. Kalandozások és honfoglalás, a magyarok eredete, képek és portrék az Árpád-kor és a XIV-XV. század történetéből, a középkori magyar állam	Javasolt óraszám: 46 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Fogalomalkotás a magyar nemzettörténet legfontosabb eseményeiről. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókuszok: térbeli- és időbeli tájékozódás, történelmi gondolkodás.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>4.1. Történetek a magyarság vándorlásáról és a honfoglalásról A magyarok eredete. Rege a csodaszarvasról. Vérszerződés. Honfoglalás, letelepedés. Kalandozó hadjáratok.</p> <p>4.2. Az államalapítás: Géza és Szent István Géza fejedelem. I. (Szent) István, Magyarország királya. Államalapítás. Koronázási ékszerek.</p> <p>4.3. Az Árpád-ház uralkodói, szentjei I. (Szent) László, a lovagkirály. Szent Gellért. Árpád-házi Szent Margit. Könyves Kálmán. II. András. IV. Béla.</p> <p>4.4. Nagy Lajos, a hódító és törvényhozó Anjou-házi királyok: Károly Róbert és Nagy Lajos Gazdasági intézkedések</p> <p>4.5. Hunyadi János a törökellenes küzdelmek élén A nándorfehérvári diadal</p> <p>4.6. Hunyadi Mátyás portréja Az igazságos Mátyás Élet Mátyás király udvarában</p>	<p>A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon, időtornyon. Mondák, történetek olvasása, feldolgozása. Adott történetben a valós és a fiktív elemek megkülönböztetése. Illusztráció készítése. Múzeum, tájház, emlékmű látogatása. Tablókészítés. Adatok leolvasása térképről. Időszalagon, időtornyon történő ábrázolás – összefüggések felismerése. Rajzos történelmi napló készítése. A lakóhely történelmi emlékhelyeinek fölkeresése. Látogatás az Országházban, a koronázási ékszerek megtekintése. Jelképek ábrázolása kézműves technikákkal. Történelmi szituációk bevonásával tananyag, tananyag-részletek elmondása. A jelentős történelmi személyiségekről három – négy mondatos beszámoló készítése. Szövegalkotás képről, képsorozatról. Tárgyi emlékek gyűjtése, válogatása. Játéktevékenységek a lovagi életmód reprezentációjának érdekében. Tárgyi és írásos történelmi emlékek felismerése, csoportosítása. A különböző várostípusok jellemzőinek csoportosítása. A külső veszélyek felismerésének szerepe az ország életében. A törökök és a magyarok motivációinak felismerése, megfogalmazása. A Mátyás királyról szóló mesék erkölcsi tanulságai. A reneszánsz erények megfogalmazása szépirodalmi szemelvények tükrében. A történelmi szituációk eljátszása. A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon, időtornyon. Szövegértési feladatok megoldása. Különböző élethelyzetek bemutatása, jellemzőinek összehasonlítása. A törökök és a magyarok motivációinak felismerése, megfogalmazása.</p>	
Fogalmak	vándorlás, honfoglalás, Etelköz, Kárpát-medence, államalapítás, állam, koronázási ékszer, szent, lovagkirály, törvény, hódítás, gazdaság, diadal, csata, királyi udvar, reneszánsz, erény.	

Témakör	6. Magyarország a XVI–XVIII. században	Javasolt óraszám: 26 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A történeti megismerés eszközeinek, módszereinek kialakítása és fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókuszok: képzelet, tér-és időbeli tájékozódás.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>6.1. A mohácsi csata és következményei</p> <p>A mohácsi vész</p> <p>A három részre szakadt Magyarország, élet a török hódoltság kori Magyarországon – egy konkrét település (pl. Debrecen vagy Kecskemét) bemutatásával.</p> <p>6.2. Végvári küzdelmek</p> <p>Szigetvár.</p> <p>Eger.</p> <p>6.3. Bocskai István és a hajdúk</p> <p>Bocskai szerepe a magyar reformációban.</p> <p>6.4. Az Erdélyi Fejedelemség virágkora Bethlen Gábor idején</p> <p>Erdély népei, tájai, kultúrája</p> <p>Bethlen Gábor uralkodása</p> <p>6.5. Zrínyi Miklós, a hadvezér</p> <p>Zrínyi Miklós hadjáratai és tervei a magyar hadsereg megeremtésére</p> <p>6.6. A Rákóczi-szabadságharc kiemelkedő személyiségei, céljai</p> <p>II. Rákóczi Ferenc élete.</p> <p>6.7. Buda visszafoglalása, Magyarország a Habsburg Birodalomban</p> <p>Buda visszafoglalása</p> <p>Hétköznapi élet a kurucok és labancok korában. 4 óra szabadon felhasználható: ismétlés, filmnézés.</p>	<p>Történetek olvasása, feldolgozása. Végvárak megkeresése a térképen. Tinódi históriás énekeinek hallgatása kortárs lantművészek előadásában. Királyi Magyarország, Erdélyi Fejedelemség, Török Hódoltság, Bocskai Istvánról, Bethlen Gáborról történet feldolgozása. A végvárakról rajz, makett készítése. A hős várkapitányok jellemzése, tulajdonságok csoportosítása. Művészeti alkotások gyűjtése az eseményekről. Események sorrendbe helyezése. Drámajáték – II. Rákóczi Ferenc életének földidézése. Bécs, Bécsújhely, Sárospatak, Kassa városainak megmutatása a térképen. Kurucok és labancok – történet feldolgozása. Részletek megtekintése kapcsolódó történelmi filmekből.</p>	
Fogalmak	végvár, politikus, költő, hadvezér, hajdú, kuruc, labanc,	

Összegzett tanulási eredmények a 6. évfolyam végén	<p>A tanuló meg tudja különböztetni a történelem forrásait, példákat is tud kapcsolni hozzá. Ismeri a történelmi időszámítás egységeit. Alapvető szinten tájékozódik a történelmi térképen. Az időszalagon felismeri a tárgyalt történelmi időszakokat, évszámokat, kapcsol hozzá tanult ismeretet. Időrendbe helyezi a tanult eseményeket időszalagon, időtoronyon. Az adott tematikai egység tárgyalt témaköreiben – képességeinek megfelelően – írásban és/vagy szóban számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről.</p> <p>Különbséget tesz a különböző történelmi korok, valamint a magyar és a világtörténelem eseményei között. Ismeri a világtörténelem tanult fordulópontjait; a magyar történelmi tudáskánon legfontosabb sarokpontjait – évszámok, események, uralkodók tükrében.</p> <p>A magyar koronázási ékszereket megnevezi. A megismert mondák, legendák, rövid történetek tartalmát segítséggel elmondja.</p> <p>Megkülönbözteti a történetek mesés és valóságos eseményeit. A történelmi hősökkel érzelmileg képes azonosulni. Ok-okozati összefüggéseket tanári irányítás mellett fölismer.</p>
--	--

7–8. évfolyam

A történelem tanításának alapvető célja ebben a szakaszban nemzeti történelmünk kiemelkedő eseményeinek felelevenítése a mérlegelő gondolkodás tükrében. A társadalmak kialakulásának történelmi körülményei, azok működésének sajátosságai felkészíti a tanulókat a történelmi múlt értelmezésére, egyúttal a társadalmi jelenségek közötti hatékony eligazodásra. A tanítás-tanulás folyamatában központi cél, hogy felébressze az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a társadalom kérdései iránt való érdeklődést, elősegítse a diákok hazaszeretetének további erősödését, továbbá hozzásegítse őket ahhoz, hogy elfogadják Magyarország jogilag szabályozott demokratikus értékeit.

A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület tanítás-tanulás folyamatán belül a tanulók célcsoportjára való tekintettel a képességek, jártasságok és készségek formálása az ismeretszerzés gyakorlatában történik. A történelem tananyagának elsajátítása során a diák megismeri, hogy a történelem eseményei az ember megjelenésének kezdetétől fogva egymással összefüggésben, társadalmi keretek között mennek végbe. A műveltségterület tartalmának elsajátítása során tényszerű, valós és alkalmazható ismeretekhez jut, és képességének megfelelően gyarapítja tudását. Kialakul a tanuló pozitív attitűdje a történelmi múlthoz, erősödik nemzeti identitása.

A kompetencia alapú tanítási-tanulási folyamat során kiemelt szerepet kap a tér- és időbeli tájékozódási képesség fejlesztése, valamint az időbeli viszonyítás képességének kialakítása; a különböző társadalmak kultúrájának és életmódjának megismertetése; az ok-okozati összefüggések megláttatása, különös tekintettel az egymást követő időkben a történelmi-történelmi változásokra. A tanulókat képessé kell tenni a következtetésekre, a véleménynyilvánításra, az észszerű vitára, az alapvető történelmi-társadalmi törvényszerűségek felismerésére.

7. osztály

Témakör / óraszám - évfolyam	7.
Történelmi áttekintés	8
Forradalmak kora	12
A modern kor születése: a nemzeti eszme és a birodalmak kora	10
Hazánk és a nagyvilág a XX. század első felében	23
Régiók története, mérlegen a magyar történelem: lábnyomaink a nagyvilágban; a magyar megmaradás kérdései	9
Éves óraszám	72

Témakör	1. Történelmi áttekintés	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanult történelmi csomópontok felidézése térben és időben. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókuszok: vizuális és auditív emlékezet, analitikus és szintetikus gondolkodás.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Az ókori társadalmakról tanultak átisméltése Az ókori keleti kultúrák Az ókori Görögország. Az ókori Róma. A középkori Magyarországról tanultak átisméltése (korai szakasz, érett szakasz, késői szakasz)	Időszalag készítése, a történelmi források megnevezése a tanult történelmi korokból. A régész eszközeinek megnevezése. Múzeumlátogatás. Térképhasználat, terepasztal alkalmazása. Tárgyi emlékek fölismerése az ókorból, különös tekintettel az ókori kelet, Görögország és Róma hagyatékaira. A forrásokhoz kapcsolódóan szövegfeldolgozás. Térképhasználat. Adatok leolvasása	

Árpád-házi királyok. Anjou-házi királyok és a Hunyadiak. Hazánk három részre szakadása.	időszalagról. A vándorlás és honfoglalás állomásainak megnevezése. Múzeumlátogatás, a koronázási ékszerek megtekintése. Tablókészítés a tanult uralkodókról. Tematikus feladatlapok megoldása.
Fogalmak	az ötödik-hatodik évfolyamon megismert fogalmak

Témakör	2. Forradalmak kora	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A nemzettudat és az állampolgári ismeretek kialakítása, tudatosítása, fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókuszok: kauzális gondolkodás, hazaszeretet.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1 A francia forradalom vívmányai és árnyoldalai A nagy francia forradalom – a polgári átalakulás kezdete.	A történelmi események időrendi sorrendbe rendezése. Adatok olvasása térképről. Gyűjtőmunka a történelmi személyiségek életéről. Dramatikus technikák: vita a társadalom különböző csoportjai képviselőinek szerepében. Érvek ütköztetése. Plakátkészítés a francia forradalom jelszavaival.	
2.2. Az ipari forradalom találmányai Ipari találmányok és feltalálók.	Fogalomalkotás az újkori társadalom és gazdaság jellemzőiről. Információgyűjtés a gőz erejéről. Ismeretanyagok gyűjtése a történelmi anyagokhoz.	
2.3. A magyar reformkor képviselői (Széchenyi, Kossuth) A polgárosodás Magyarországon.	Egy-egy történelmi korról eseménynaptár készítése. Szóbeli beszámoló a tanult reformkori személyiségek tevékenységéről szókártyák és képek segítségével. A történelmi személyiségek tevékenységeinek csoportosítása. A reformkori országgyűlések vívmányai – táblázatba rendezés.	
2.4. A forradalom és szabadságharc kiemelkedő személyiségei és céljai Gróf Széchenyi István élete és munkássága. Kossuth Lajos élete és munkássága. A magyar nyelv hivatalossá tétele. Az 1848. március 15-i események Pesten. Az első független magyar kormány megalakulása, intézkedései. A szabadságharc legfontosabb eseményei.	Helytörténeti kiállítások, múzeumok látogatása. Képvetítés – adatgyűjtés, tények megfogalmazása – véleménycsere. Részvétel helytörténeti sétákon a reformkorhoz kötődő emlékhelyekhez. Öltözékek, viseletek megnevezése és bemutatása. Időszalag, térkép használata. Események képei – időrendben történő csoportosítás. Az első független magyar kormány bemutatása, adatok gyűjtése a miniszterekről. Múzeumlátogatás az 1848/49. évi forradalom és szabadságharc eseményeihez kapcsolódóan. Feladatlapok megoldása. Interaktív tananyagok alkalmazása lehetőség szerint. Az aradi vértanúkról adatok gyűjtése, megemlékezés a hősről.	
Fogalmak	nemzetállam, függetlenségi harc, polgár, munkás, országgyűlés, gőzgép, gyár- ipar, vasúthálózat, reform, magyar nyelv, törvény, pákozdi csata, isaszegi csata, trónfosztás, világosi fegyverletétel, aradi vértanúk	

Témakör	3. A modern kor születése: a nemzeti eszme és a birodalmak kora	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A nemzeti, hazafias érzelmek szerepének bemutatása a nemzetállam életében. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókuszok: mérlegelő gondolkodás, kauzalitás.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
3.1. Az egységes nemzetállamok létrejötte Az olasz nemzetállam létrejötte. Az egységes német állam magalakulása. 3.2. Polgárháború az Egyesült Államokban 3.3. A megtorlás és a dualizmus Magyarországon Megtorlás a szabadságharc után A kiegyezés tartalma és jelentősége Tisza Kálmán és Tisza István munkássága 3.5. Az Osztrák-Magyar Monarchia együtt élő népei Az Osztrák-Magyar Monarchia.	Gyűjtőmunka a könyvtárban. Adatok gyűjtése térképről. Adatok leolvasása időszalagról, időtoronyról – évszámok bejelölése. Információk gyűjtése a XIX. század polgárainak mindennapjairól. Történelmi események időrendi sorba rendezése. Magyarok mindennapjai a szabadságharc leverése után – életképekről tények megfogalmazása önálló vélemények hozzáfűzésével. Drámajáték – a néma ellenállás megjelenítése a Habsburg elnyomás idején. A kiegyezés pozitív következményei – fogalmak azonosítása, csoportosítása, megkülönböztetése Magyarország és Ausztria szempontjából. Budapest fejlődése a XIX. század második felében – épületek azonosítása korabeli képekről. A kiegyezéshez kötődő történelmi személyiségekről adatok, képek gyűjtése (Deák Ferenc, Ferenc József, Erzsébet királyné). Gazdasági-társadalmi változások – fogalmak csoportosítása, egyeztetése. A változások szerepének felismerése az emberek életében. A vasúthálózat fejlődése – adatok, képek gyűjtése a XIX. század második felének magyar vasútépítéséről.	
Fogalmak	magyar király, Osztrák-Magyar Monarchia, tőke, bank, vasúthálózat, Budapest, vi-lágváros, MÁV, dualizmus	

Témakör	4. Hazánk és a nagyvilág a XX. század első felében	Javasolt óraszám: 24 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A történelmi tanulás képességének fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókuszok: empátia, mérlegelő gondolkodás.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
4.1. Az első világháború jellemzői és következményei Európában és Magyarországon Az első világháború előzményei és kirobbanása. Hazánk részvétele az első világháborúban. Az első világháború főbb eseményei. Tanácsköztársaság. 4.2. Trianon és következményei Az Osztrák-Magyar Monarchia fölbomlása. A trianoni békediktátum és következményei. 4.3. Diktatúrák és diktátorok Európában Totális diktatúrák: a kommunista Szovjetunió; a nemzetiszocialista Németország	Gyűjtőmunka a könyvtárban a „nagy háborúról.” Az Antant és a Központi hatalmak országainak csoportosítása. Térképhasználat. Helyszínek, adatok leolvasása a történelmi térképekről. Háborús frontvonalak meghatározása. Képek gyűjtése, csoportosítása folyóiratokból. A gyűjtemény alapján rövid fogalmazás készítése. Adatok leolvasása időszalagról, időtoronyról – évszámok bejelölése. Játékfilm-részlet (pl. Nyugaton a helyzet változatlan), dokumentumfilm-részletek megtekintése előzetes szempontok alapján. Információk gyűjtése a XX. század első felében élt polgárainak mindennapjairól. Történelmi események időrendi sorba rendezése. Fiktív levél írása a frontvonalról. Frontok modellezése terepasztalon – a	

<p>4.4. Politikus portrék a két világháború közötti Magyarországon Magyarország a két világháború között – Horthy Miklós kormányzó.</p> <p>4.6. A második világháború jellemzői és következményei A második világháború kirobbanása. A második világháború főbb eseményei, technikai újításai. A második világháború befejezése. A párizsi békeszerződés.</p> <p>4.7. Magyarország a második világháborúban Hazánk helyzete a második világháború előtt: a békés revízió Hazánk szerepe a második világháborúban. A Don-kanyar magyar katonái: megemlékezés a hősi halottakról.</p> <p>4.8. A holokauszt Európában és Magyarországon Hazánk német megszállása. Koncentrációs táborok Európában.</p>	<p>villámháború és az állóháború fogalmának kialakítása. Az országhatárokon belül és kívül élő magyarok mindennapjai a trianoni döntést követően – életképekről tények megfogalmazása önálló vélemények hozzáfűzésével. A személyes vélemény és a tény megkülönböztetése. Érvek megfogalmazása a fajgyűlölettel, idegengyűlölettel szemben. A fasiszta és a szövetséges országok csoportosítása. Bekövetkezett változások felismerése a háborús kronológia áttekintésével. A II. világháború hadieszközeinek megnevezése. Háborúellenes plakát készítése. Fasiszta eszmék felismerése. Dokumentumfilmek megtekintése, megbeszélése. A világháborúhoz kötődő emlékhely felkeresése. Életkép a koncentrációs táborokban – jellemzők gyűjtése. Részletek olvasása, értelmezése Anna Frank naplójából. Következtetések megfogalmazása a II. világháború eseményeinek tükrében, tanári irányítás mellett.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>világháború, antant, központi hatalmak, állóháború, front, tank, köztársaság, tanácsköztársaság, trianoni békeszerződés, bank, munkanélküliség, fasiszmus, nemzetiszocializmus, zsidótörvény, koncentrációs tábor, deportálás, Don-kanyar, nyilas hatalomátvétel, atombomba, Hiroshima</p>

<p>Témakör</p>	<p>6. Régiók története, mérlegen a magyar történelem: lábnyomaink a nagyvilágban; a magyar megmaradás kérdései.</p>	<p>Javasolt óraszám: 9 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A történelmi tanulás képességének fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókuszok: mérlegelő gondolkodás; megkülönböztetés, azonosítás, összehasonlítás a cselekvés szintjén.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p>6.1. Az Európai Unió létrejötte Az Európai Unió szerepe a történelmi-társadalmigazdasági események alakulásában</p> <p>6.2. A vasfüggöny lebontása és következményei a keleti blokk országaiban A szocialista államrendszerek fölbomlásának következményei</p> <p>6.3. Globális problémák: urbanizáció, környezetszennyezés, terrorizmus, migráció, klímaváltozás A tudományos-technikai forradalom hatása az emberek mindennapi életére</p> <p>6.5. A hagyományos, illetve agrártársadalmak; a modern, illetve ipari társadalmak 3 óra szabadon felhasználható: ismétlés, filmnézés.</p>	<p>Plakátkészítés az Európai Unió történetéhez kapcsolódóan. A legfontosabb események jelölése időszalagon. A szocialista országok utódállamai nevének, fővárosainak csoportosítása – az adott nemzethez kötődő információk gyűjtése. Az új államhatárok megkeresése a térképen. Különböző technológiákról történő információgyűjtés. Tablókészítés az utóbbi két évtized technikai változásairól. Érvek és ellenérvek gyűjtése, azok ütköztetése a fogyasztói társadalom témaköréhez kapcsolódóan tanári irányítás mellett. A Magyarországon életbe lépett Alaptörvény értelmezése. Feladatok megoldása az alapvető jogok érvényesítésével kapcsolatosan. Gyűjtőmunka, tablókészítés. A Magyarországon élő nemzetiségekhez kötődő tradíciók bemutatása – hagyományörző foglalkozások keretében. A határainkon túl élő magyarság helyzete a világban – fotók gyűjtése, honlapok keresése; információk gyűjtése a magyar identitás megőrzésével kapcsolatosan, tanári irányítás mellett. Fogalmak, képek csoportosítása a globalizált világ témakörében.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Európai Unió, Szovjetunió, Csehszlovákia, Jugoszlávia, jóléti társadalom, alaptörvény, jogállamiság, demográfia, népesedés, kisebbség, vallás, határon túli magyarság</p>	

<p>Összegzett tanulási eredmények a 7. évfolyam végén</p>	<p>A tanuló kezelni tudja a kiemelkedő történelmi személyiségekről gyűjtött életrajzi adatokat. Ismeri a reformkor haladó politikusainak nevét és törekvéseikről néhány mondatban beszámol. A reformkor eseményei között történelmi összefüggéseket szempontsor szerint fölismer tanári irányítás mellett.</p> <p>Összefüggéseket tud említeni a világtörténelem és hazánk történelmének eseményei között. A nemzeti alapműveltséghez tartozó évszámokhoz történelmi ismeretet kapcsol. Az adott tematikai egység tárgyalt témaköreiben – képességeinek megfelelően – írásban és/vagy szóban számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről. Gazdasági, társadalmi változásokra példát tud mondani.</p> <p>A térképen meg tudja mutatni a szabadságharc legfontosabb helyszíneit, szempontsor alkalmazásával beszámol a történelmi eseményekről. Információkat képes gyűjteni a történelmi atlaszból.</p> <p>Képről felismeri gróf Széchenyi Istvánt, Kossuth Lajost, Deák Ferencet. Felismeri Budapest történelmileg nevezetes épületeit. Felismeri, hogy a trianoni békeszerződés mekkora veszteségeket jelentett hazánk számára.</p> <p>A második világháború főbb helyszíneiről, évszámairól, legfontosabb eseményeiről a térkép adatainak segítségével beszámol. A nemzetiszocialista, fasiszta eszmék tartalmát fölismeri, a faj- és idegengyűlöletet elutasítja. Néhány történelmi tárgyú verset, elbeszélést, regényt ismer.</p>
--	--

8. osztály

Témakör / óraszám - évfolyam	8.
Hazánk és a nagyvilág a XX. század második felében	31
Régiók története, mérlegen a magyar történelem: lábnymaink a nagyvilágban; a magyar megmaradás kérdései	5
Éves óraszám	36

Témakör	5. Hazánk és a nagyvilág a XX. század második felében	Javasolt óraszám: 31 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A történelmi tanulás képességének fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókuszok: mérlegelő gondolkodás, kauzalitás	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>5.1. A megosztott világ: a hidegháború, az Egyesült Államok és a Szovjetunió vetélkedése Hatalmi csoportosulások kialakulása a II. világháború befejezése után. A berlini fal kiépítése.</p> <p>5.2. Magyarország a kommunizmus idején Rákosi Mátyás diktatúrája. Az emberek élete az 1950-es évek elején.</p> <p>5.3. Az 1956-os forradalom és a Kádár-korszak Az 1956-os forradalom és Nagy Imre miniszterelnöksége. A Kádár-rendszer jellege, életmódja Az 1980-as évek vége, a Kádár-rendszer válsága.</p> <p>5.4. A demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon Rendszerváltoztatás Az Alaptörvény és a mai magyar demokrácia</p> <p>5.5. Együttélés a Kárpát-medencében: a határon túli magyarok; a magyarországi nemzetiségek a 19. századtól napjainkig.</p>	<p>Adatok, tényinformációk gyűjtése a XX. század második felében élt polgárok mindennapjairól. Időszalag, időtorony alkalmazása, történelmi évszámok jelölése. Térképről adatok leolvasása. Rövidítések – fogalmak egyeztetése (pl. ENSZ, NATO, Varsói Szerződés). A keleti blokk és a nyugati blokk országainak csoportosítása. Mindennapi élet modellezése a demokratikus vezetés alatt álló és a szocialista vezetés alatt álló országokban. A személyi kultusz jellemzőinek csoportosítása. A tervgazdálkodás – rámutatás a hamis eszményekre egyszerű modellezéssel. Tárgyi és írásos emlékek megtekintése az ötvenes évekből. A személyi kultusz, a diktatúra, a pártállam jellemző jegyeinek fölismerése. Évszámok jelölése időszalagon. Szocialista iparvárosok jelölése térképen; rajz, makett készítése a gyárvárosokról. Címerek összehasonlítása a XX. század különböző korszakaiban. Jellemzők megkülönböztetése. Gyűjtőmunka – tárgyi emlékek a tárgyalt történelmi időszakból. Látogatás az 1956-os forradalomhoz kapcsolódó múzeumi kiállításon. Játékfilm, dokumentumfilm megtekintése az 1956-os forradalomról és szabadságharcról. Képek gyűjtése, csoportosítása a hatvanas, hetvenes, nyolcvanas évek hazai életmódjáról. A Kádár-korszak legfontosabb jegyeiről történő fogalomalkotás, a társadalmi berendezkedéshez kapcsolódó jellemzők rendezése, csoportosítása főfogalmak alá. Csoportosítás tanári irányítás mellett: okok, melyek a kommunista hatalom összeomlásához vezettek. Plakátképek bemutatása: a szovjet csapatok kivonulása Magyarországról területéről.</p>	
Fogalmak	hidegháború, Egyesült Nemzetek Szervezete, NATO, Varsói Szerződés, személyi kultusz, többpártrendszer, egypártrendszer, diktatúra, pártállam, termelészövetkezet, munkatábor, forradalom, Alaptörvény/Alkotmány, szabadságharc, eladósodás	

Témakör	6. Régiók története, mérlegen a magyar történelem: lábnyomaink a nagyvilágban; a magyar megmaradás kérdései.	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A történelmi tanulás képességének fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókuszok: mérlegelő gondolkodás; megkülönböztetés, azonosítás, összehasonlítás a cselekvés szintjén.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
6.3. Globális problémák: urbanizáció, környezet-szennyezés, terrorizmus, migráció, klímaváltozás A tudományos-technikai forradalom hatása az emberek mindennapi életére	Plakátkészítés az Európai Unió történetéhez kapcsolódóan. A legfontosabb események jelölése időszalagon. A szocialista országok utódállamai nevének, fővárosainak csoportosítása – az adott nemzethez kötődő információk gyűjtése. Az új államhatárok megkeresése a térképen. Különböző technológiákról történő információgyűjtés.	
6.4. Az Alaptörvény, a jogállamiság intézményei a mai Magyarországon Az Alaptörvény múltja és jelene – az alapvető jogok	Tablókészítés az utóbbi két évtized technikai változásairól. Érvek és ellenérvek gyűjtése, azok ütköztetése a fogyasztói társadalom témaköréhez kapcsolódóan tanári irányítás mellett. A Magyarországon életbe lépett Alaptörvény értelmezése. Feladatok megoldása az alapvető jogok érvényesítésével kapcsolatosan. Gyűjtőmunka, tablókészítés.	
6.5. A hagyományos, illetve agrártársadalmak; a modern, illetve ipari társadalmak	A Magyarországon élő nemzetiségekhez kötődő tradíciók bemutatása – hagyományörző foglalkozások keretében. A határainkon túl élő magyarság helyzete a világban – fotók gyűjtése, honlapok keresése; információk gyűjtése a magyar identitás megőrzésével kapcsolatosan, tanári irányítás mellett. Fogalmak, képek csoportosítása a globalizált világ témakörében.	
6.6. A határon túli magyarság sorsa		
6.7. A magyarországi nemzetiségek kultúrája, helyzete		
Fogalmak	Európai Unió, Szovjetunió, Csehszlovákia, Jugoszlávia, jóléti társadalom, alaptörvény, jogállamiság, demográfia, népesedés, kisebbség, vallás, határon túli magyarság	

Összegzett tanulási eredmények nyolcadik évfolyam végén	<p>A tanuló kezelni tudja a kiemelkedő történelmi személyiségekről gyűjtött életrajzi adatokat.</p> <p>Összefüggéseket tud említeni a világtörténelem és hazánk történelmének eseményei között. A nemzeti alapműveltséghez tartozó évszámokhoz történelmi ismeretet kapcsol. Az adott tematikai egység tárgyalt témakörében – képességeinek megfelelően – írásban és/vagy szóban számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről. Gazdasági, társadalmi változásokra példát tud mondani.</p> <p>A térképen meg tudja mutatni a történelem legfontosabb helyszíneit, szempontsor alkalmazásával beszámol a történelmi eseményekről. Információkat képes gyűjteni a történelmi atlaszból.</p> <p>Képről felismeri gróf Széchenyi Istvánt, Kossuth Lajost, Deák Ferencet. Felismeri Budapest történelmileg nevezetes épületeit. Felismeri, hogy a trianoni békeszerződés mekkora veszteségeket jelentett hazánk számára.</p> <p>A második világháború főbb helyszíneiről, évszámairól, legfontosabb eseményeiről a térkép adatainak segítségével beszámol. A nemzetiszocialista, fasiszta eszmék tartalmát fölismeri, a faj- és idegengyűlöletet elutasítja.</p> <p>Néhány történelmi tárgyú verset, elbeszélést, regényt ismer. Magyarországhoz, hazánk történelmi személyiségeihez pozitív attitűddel viszonyul.</p> <p>A tanult ismeretekhez kapcsolódó dokumentumanyagot képességei szerint értelmezi. Egyszerű összefüggéseket fölismer, azokból következtetéseket képes levonni. A történelem műveltségterülethez kapcsolódó eszközöket, tantárgyi segédleteket a jártasság szintjén tudja alkalmazni.</p>
--	--

Hon és népismeret

5. évfolyam

Heti éves óraszám:

5. évfolyam 1 óra /36 óra

A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület a felső tagozatban – a bevezető periódusnak tekintett első négy évfolyamon meghatározott környezetismereti tudásra építve – ismerteti meg a tanulókkal a múlttól való tudás jelentőségét; valamint a társadalmi együttélés, a közösséghez tartozás szerepét és lehetőségeit. A történelem, a hon- és népismeret és az állampolgári ismeretek ismeretköreihez kapcsolódó tevékenységformák biztosítják a feltételeket a tanulók számára fő témakörök megismeréséhez és a tanulási eredmények eléréséhez.

A műveltségi terület tanítási-tanulási folyamatában figyelembe kell venni a tanulásban akadályozottság gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit, különös tekintettel a sajátélményű tevékenységek fókuszba helyezésére. A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület fontos szerepet kap – a tanulásban akadályozottság kritériumait figyelembe véve – a térbeli és időbeli tájékozódás, valamint az időbeli viszonyítás fejlesztésében. Lehetővé teszi az emberiség kulturális értékeinek megismerését; a történelmi és társadalmi összefüggések megértését. Az ismeretek folyamatos bővítésével hozzájárul a tanulásban akadályozott tanulók személyiségének fejlődéséhez, különös tekintettel a mérlegelő gondolkodásra, a kommunikáció köréhez tartozó tevékenységek hatékony alkalmazására, a nemzeti érzés erősítésére.

A műveltségterületen középpontba kell állítani a múlt reális megismerését, a térben és időben való pontos tájékozódást, a nemzeti identitástudat kialakítását, az ok-okozati összefüggések láttatását. A tanulóknak képessé kell válniuk az alapvető tanulságok levonására, az ítéletalkotásra, a törvényszerűségek felismerésére, a véleménynyilvánításra úgy, hogy a pedagógia mindvégig figyelembe vegye a tanulásban akadályozott gyermekek gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit.

A műveltségterület tanítási-tanulási folyamatában az egyéni képességek figyelembevételével központi szerepet kap a differenciálás, a gyakorlatban alkalmazva a korszerű óravezetési technikák adaptált változatait; pozitív módon erősítve a tanulók ismeretszerzésre irányuló törekvéseit. A fejlesztési feladatok közül fókuszba kerül a cselekvés szintjén a megkülönböztetés-azonosítás-összehasonlítás képességének, az algoritmusok felismerésének, az elvonatkoztatás és általánosítás képességének a fejlesztése.

A tantárgy a tanulásszervezési eljárások, módszerek megválasztásával támogatja a kommunikációs készségek és képességek fejlesztését, az elfogadó és elutasító attitűd felismerését és megkülönböztetését, a mérlegelő és a történelmi gondolkodás kialakítását, a térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztését, az ismeretszerzéshez kapcsolódó eszközök adekvát használatát. A tudás elsajátításában központi szerepet kapnak: az anyanyelvi kommunikáció; a digitális illetéesség; a hatékony, önálló tanulás; és a személyes és társas kapcsolati kompetenciák.

A hon- és népismeret is az alsó tagozatban megszerzett ismeretanyagra épít. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók a felső tagozatban ismerkednek meg hazánk fekvésével, fővárosával és annak nevezetességeivel. Megismerik Magyarország jelképeit, a nemzeti értékeket, lakóhelyük történelmi emlékhelyeit, híres személyiségeit. A helytörténeti séták és gyűjtőmunkák segítik elő az ismeretszerzést a gyakorlatban.

Témakör / óraszám - évfolyam	5.
Az én világom	12 óra
Találkozás a múlttal	12 óra
Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink	12 óra
Éves óraszám	36 óra

Témakör	1. Az én világom	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ismeretalkotás az egyén helyéről és szerepéről a szűkebb és tágabb környezetben. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókuszok: időbeli és térbeli tájékozódás, szociabilitás.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>1.1. Családunk története A családi közösség, helyem a családban. Élettörténetem: Ki vagyok én? A család múltja és története. Családfa.</p> <p>Az én városom, falum Elhelyezkedése, földrajzi fekvése. Nevezetességei. Hagyományai.</p> <p>1.3. A hazai táj. A helyi tudás Hazánk természeti értékei.</p> <p>1.4. Gyermek, diákélet a múltban Az iskola története, múltja.</p>		<p>Információgyűjtés a családról. Családi ünnepekről beszélgetés. Élettörténetről szóbeli beszámoló. Érdekességek mesélése a családi legendáriumból. Családi fényképekről beszélgetés. A család lerajzolása, családtagok megnevezése. Rajzos, fényképes családfakészítés. Képgyűjtés az adott településről. Térképen való tájékozódás, különböző információk gyűjtése a településsel kapcsolatban. Helytörténeti kiállítás látogatása. Hivatalos honlapon történő tájékozódás. Helyi hagyományokról, történelmi eseményekről információgyűjtés. A településen élő (onnan elszármazott), a tanulóknak példaképül állítható híres emberek életútjáról beszélgetés, fényképes tablókészítés a legfontosabb információkkal. Érdekességek gyűjtése az adott településsel kapcsolatban. Beszélgetés a személyes és családi kötődésekről a téma tükrében. Beszélgetés hazánk legfőbb tájegységeiről, képek gyűjtése. A nemzeti és a helyi közösség tudásbázisának feltérképezése – tablókészítés a pozitív értékek kiemelésével a legalapvetőbb ismeretek szintjén. Képek gyűjtése, csoportosítása egyszerűbb szempontok figyelembevétel. Rövid szépirodalmi szemelvényekből való tájékozódás, információgyűjtés. Érdekességek gyűjtése a helyi iskola történetével kapcsolatosan. Tablókészítés.</p>
Fogalmak	család, unokatestvér, nagyszülő, dédszülő, rokonság, újszülöttkor, csecsemőkor, óvodáskor, kisiskoláskor, előd, ős, generáció, családfa, családi ünnep, település, város, falu, főváros, táj, haza, hagyomány, diákélet	

Témakör	2. Találkozás a múlttal	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az időben való tájékozódási képesség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókuszok: nemzettudat, empátia.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>2.1. Nagyszüleink, dédszüleink világa falun és városban</p> <p>2.2. A paraszti ház és háztartás, a ház népe Falusi élet a múltban.</p>		<p>Fényképek gyűjtése a nagyszülőkről, dédszülekről; beszélgetés a régmúlt idők mindennapjairól. Használati tárgyak gyűjtése, bemutatása, azokról való beszélgetés. Hasonlóságok és különbségek gyűjtése a modern idők mindennapjainak tükrében. Lehetőség szerint látogatás tájházban. A pa-</p>

<p>2.3. A hétköznapok rendje (táplálkozás, ruházat, életvitel) A régmúlt idők étkezési szokásai. Ruházkodás a régmúlt időkben. Az emberek mindennapjai.</p> <p>2.4. Hagyományos és népi (vallási) ünnepeink eredete Húsvéti ünnepkör. Pünkösdi ünnepkör. Karácsonyi ünnepkör.</p> <p>2.5. Hitélet és közösségi élet Közösségek az ember világában.</p>	<p>rasztház jellegzetességeinek azonosítása; közvetlen, illetve közvetett forrásból. Beszélgetés a paraszti háztartáshoz kötődő hagyományos életformáról. Tájékozódás a hétköznapi életéről régi képeslapok, használati tárgyak, reprodukciós nyomtatványok segítségével. Régi receptek gyűjtése. Beszélgetés a táplálkozás kiemelt szerepéről, különös tekintettel az eltérő életformákra. Információk gyűjtése a pedagógus által válogatott, egyszerűsített visszaemlékezésekből – az adatokból közösen napirend készítése. A gazdag és szegény ember mindennapjainak összehasonlítása, párhuzam fölállítása napjainkhoz kötötten. Az ünnepekhez kapcsolódó legfontosabb információk összegyűjtése, azokról való beszélgetés. A néphagyományok lehetőség szerinti föllelevenítése a szűkebb (esetlegesen tágabb) közösségben. Egyszerűbb hagyományörző játékokkal való megismerkedés. Beszélgetés az egyén szerepéről a közösségben. Beszélgetés a hit szerepéről a vallásos emberek életében – példákon keresztül. Beszélgetés az alapvető szabályok betartásáról. A közösség pozitív értékeinek összegyűjtése és megbeszélése. Csatlakozási lehetőségek földerítése helyi értékteremtő közösségekhez. A családi közösség szerepeinek feltárása szituációs játékok által.</p>
Fogalmak	nagyszülő, dédszülő, falu, város, régmúlt, parasztház, háztartás, húsvét, pünkösdi, karácsony, vallás, vallásos ünnep, néphagyomány, hagyományörzés, közösség, közösségi élet, értékteremtés

Témakör	3. Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A magyar kulturális örökségről való tájékozódás lehetőségének biztosítása. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókuszok: nemzettudat, erkölcsi érzék.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>3.1. Az ősi magyar kultúra hagyatéka A magyarok őseiről</p> <p>3.2. Magyarok a történelmi és mai Magyarország területén</p> <p>3.3. Néprajzi tájak, tájegységek és etnikai csoportok a Kárpát-medencében. A szomszédos országok.</p> <p>3.4. Természeti és épített örökségünk, a szellemi kulturális örökség és a világörökség elemei</p> <p>3.5. A magyar tudomány és kultúra eredményei a világban</p>	<p>Beszélgetés a magyar őstörténetéről, a legalapvetőbb tudás mentén. Képek gyűjtése a magyar őstörténetéről, annak továbbhagyományozásáról a népművészetben. A témához kapcsolódó rajzkészítés. Múzeumlátogatás. Érdekességek földerítése az írott forrásokból, különös tekintettel a nép nevére, nyelvére stb. Beszélgetés a történelem szerepéről a nemzet életében. Információgyűjtés a történelmi Magyarország területén élő magyarok mindennapjairól. A magyarlakta területek azonosítása, határon túli tájegységek, magyar városok megnevezése a térképen. Beszélgetés a történelmi Magyarország területén élő, a tanulók számára példaképként állítható híres emberek életútjáról, fényképes tablókészítés. A magyar néprajzi tájak megnevezése, megkeresése a térképen.</p>	

	<p>A tájegységek csoportosítása jellegzetességeik és legismertebb településük szerint. A nemzeti kisebbségek azonosítása, anyaországukról való ismeretek, érdekességek gyűjtése, tablókészítés kulturális értékeikről, néphagyományaikról. Néhány alapvető formula elsajátítása a nemzeti kisebbségek nyelveiből (pl. köszönés, búcsúzás). A szomszédos országok felsorolása, fővárosuk megnevezése, térképen való azonosításuk. A magyar örökségnek tekintett természeti és épített kulturális örökségről adatok, információk, képek, érdekességek gyűjtése, csoportosítása. Múzeumlátogatás, tanulmányi kiránduláson való részvétel. Beszélgetés a magyar tudomány és kultúra eredményeiről, különös tekintettel a nemzetközi hírnevet szerzett tudósokra és művészekre. Ismeretterjesztő filmek, filmrészletek megtekintése a témával kapcsolatosan.</p> <p>Tablókészítés.</p>
Fogalmak	<p>őstörténet, ősművészet, néphagyomány, nemzeti kisebbség, történelmi Magyarország, Kárpát-medence, anyaország, kulturális örökség, tudomány, kultúra</p>
Összegzett tanulási eredmények az évfolyam végén	<p>A tanuló ismeri Magyarország nemzeti hagyományait és értékeit. Fogalmi képet alkot arról, hogy a magyar kultúra az európai művelődés szerves részét alkotja; ismeretekkel rendelkezik szűkebb és tágabb környezetének múltjáról és jelenéről. Hazánk főbb tájegységeit megkülönbözteti, azokhoz kapcsolódva néhány jellegzetességről szóban és/vagy írásban, néhány mondatban beszámol. Nagyszülei és szülei életéről tájékozódik; képet alkot gyermek- és felnőttkorukról, különös tekintettel a régmúlt idők hétköznapjaira, ünnepnapjaira. Tudomása van közvetlen környezetének népszokásairól, azokat tiszteli és őrzi. Ismeretekkel rendelkezik a történelmi Magyarország területén élő honfitársaink múltjáról és jelenéről; a magyarlakta területeken élő közösségek értékteremtő munkájáról.</p> <p>A magyar kultúra és tudomány világban elfoglalt helyéről alapvető ismeretekkel rendelkezik, a nemzetközi hírnevet szerző művészek és tudósok közül néhányat megnevez, munkásságuk iránt érdeklődik. Folyamatosan erősödő nemzeti identitástudattal rendelkezik.</p>

Természettudomány

5-8. évfolyam

Heti / éves óraszám:

5. évfolyam 2 óra / 72 óra

6. évfolyam 3 óra / 108 óra

7. évfolyam 6 óra / 216 óra

8. évfolyam 6 óra / 216 óra

A műveltségterület középpontjában a természet és az azt megismerő ember áll. A természettudományos műveltség kialakításának alapja a természettel való közvetlen, megértő és szeretetteljes kapcsolat. A tanulók a tantárgy elsajátítása során megismerkednek a természeti és technikai környezettel.

A kerettanterv figyelembe veszi az enyhe értelmi fogyatékos tanulók megismerési sajátosságait, ezért az olyan tanulási helyzetek kialakítására helyezi a hangsúlyt, amelyben az aktív tevékenység, a közvetlen tapasztalatszerzés, a cselekvések sokasága, a konkrét gyakorlati vonatkozások értelmezése szerepel. A tanulási folyamatban az érzékelésre, az észlelésre, a személyes élményekre, felfedezésekre építve jut el a tanuló a bonyolultabb gondolkodási műveltségig, az elemi problémamegoldásig. A műveltségi anyag elsajátításában központi helyet kap a sokféle tanulási környezet, így a gyűjtőmunka a természetben, terepséta, terepgyakorlatok, kirándulások. A környezet, a természet, az emberi kapcsolatok megismerése nyomán fejlődik és alakul ki a tanulók tudatos természetszerető- és védő magatartása, kapcsolatteremtő képessége. A tanterv elsajátítása során már az első évfolyamtól kezdve tudatosan formálja környezetvédő attitűdjüket, környezetkímélő magatartásukat, és ez a magatartás a későbbi életvitelüket meghatározó erkölcsi alapelvvé válik.

A természettudományi műveltség az egyén és a társadalom számára meghatározó jelentőségű. Az egészség tudatos megőrzése, a természeti és a technikai, az épített környezet felelős, fenntartható átalakítása, természettudományos kutatások és azok eredményeinek alkalmazása nélkül elképzelhetetlen.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak az ismeretelsajátítási folyamat során olyan tudásrendszerek alapjait kell kiépíteniük, amely alkalmas a mindennapi tevékenységben való felhasználásra. A tanulók ismeretelsajátításában a természeti környezeti világ elemi megismerésének lehetősége tűzhető ki célul. A folyamat során kiemelt figyelmet kell fordítani a kapcsolatterendszerek feltárására, az élő és élettelen természet szoros kölcsönhatásaira, az ember és természet összetartozására, egymásrautaltságára, az ember természetben betöltött helyének és szerepének felismerésére.

A tanterv olyan jelenségekkel is foglalkozik, amelyek befolyásolják az egyén és a közösség életét, és hatással vannak a jövő alakulására. Ezek az egészségmegőrzéssel, természeti forrásokkal összefüggő problémák. Ezeknek feltárása, megértése hangsúlyos az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál is.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt cél az életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő korszerű tudások elsajátítása, a fogalmak folyamatos érlelése, pontosítása. Az önálló ismeretszerzés képességének fejlesztése aktív tevékenységek során, folyamatos gyűjtőmunkával, pozitív megerősítéssel és következetes segítségadással történik.

A tanulói aktivitás és tevékenységközpontúság érdekében szükséges a vizsgáló munkaeszközök, kísérleti eszközök, egyéni igényekhez igazított taneszközök alkalmazására.

A tanterv célja a tájhoz, a hazához, a közösséghez tartozás örömeinek, felelősségének és érzelmi biztonságának kialakítása közben a térbeli és időbeli tájékozódó képesség fejlesztése. A kognitív képesség, a megismerő képesség fejlesztése, a megismerési módszerek elsajátítása, tapasztalatok szerzése közben, értelmezéssel, pontosítással kísérve történik. A kommunikációs képesség fejlesztésében a szókincsbővítés, a fogalmak értelmezése, a beszédprodukciónak kerül a középpontba. Az érdeklődés, a nyitottság, a kíváncsiság felkeltésének és tartósságának fokozásával megvalósítható a cselekvési képesség gazdagítása, az önkifejezési formák erősítése, a

szociális képességek fejlesztése, együttműködés a feladatokban, kapcsolatteremtés és együttműködési szokások kialakítása, a társak segítése.

A Természettudomány és földrajz műveltségterület fejlesztési feladatai a Nat-ban tudásterületekre tagolódnak. A kialakított szerkezet egyrészt diszciplináris szerveződésű, másrészt támogatja az integrált szemléletet, valamint hangsúlyozza a kiemelt fejlesztési célokat. Segíti a részletes fejlesztési feladatok integrált szemléletű és célszerű megfogalmazását. Segíti a képességek, a gondolkodás fejlesztését, elemi szinten a természetismeret, a speciális technikai, gazdasági, társadalmi, etikai alkalmazások közötti kapcsolatok, összefüggések feltárását.

A fejlesztendő készségek, képességek az elemi természettudományos műveltség megszerzését és gyakorlatban való alkalmazását teszik lehetővé. A tanulási tevékenységek közül kiemelt jelentőségű a megfigyelés, a közvetlen tapasztalatszerzés, vizsgálódás, aktív részvétel a kísérletekben és a kísérleti eszközök használata, a balesetmentes kísérletezés szabályainak elsajátítása.

Az egyszerű, elemi földrajzi ismeretek átadása az általános és a speciális képességek fejlesztésére, a specifikumokra figyelve történik, egyben rehabilitációs, rehabilitációs célokat, feladatokat is hordoz. Ezek közül a legfontosabbak: a gondolkodási funkciók fejlesztése, a rövid és a hosszú távú figyelem és emlékezet fejlesztése, biztos tájékozódás megteremtése a közvetlen térben, a síkban, a jelek, a szimbólumok világában.

Az egyes tudományterületek oktatása az integrált természettudomány tantárgy keretében, az 5-6. évfolyamon általánosabb formában, a 7-8. évfolyamon az egyes tudományterületek markánsabb elhatárolásával valósul meg.

Témakör / óraszám - évfolyam	5.	6.	7.	8.
Anyag, kölcsönhatás, energia, információ	11	12	34	22
Rendszerek	28	10	33	20
Felépítés és a működés kapcsolata	20	15	34	15
Állandóság, változás	13	10	30	34
Az ember megismerése és egészsége	0	5	3	40
Környezet és fenntarthatóság	0	10	13	11
Tájékozódás a földrajzi térben	0	10	6	4
Tájékozódás az időben	0	5	0	6
Tájékozódás a környezet anyagairól	0	5	20	6
Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól	0	10	9	14
Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról - A földrajzi tér regionális szerveződése	0	11	30	40
Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról	0	5	4	4
Éves óraszám:	72	108	216	216

5. évfolyam

Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>Anyag</p> <p>Anyagfajták a mindennapi környezetben (fémek, fák, bőr, szövet, üveg, műanyag, kerámia, papír). Tulajdonságaik.</p>		<p>Tulajdonságok vizsgálata.</p> <p>Megfigyelések előre megadott szempontok szerint, csoportosítások.</p> <p>Egyszerű kísérletek végzése különböző köznapi anyagokkal (alakítható, rugalmas, hajlítható, törékeny, morzsolható, faragható, olvasztható, szilárd, képlékeny, folyékony, légszerű).</p>
Halmazállapotok.		A környezet legismertebb anyagai halmazállapotának felismerése (víz, levegő, zsír, olaj).
Tömegmegmaradás.		Egyszerű fizikai változások létrehozása. Mérések, vizsgálatok (törés, darálás, hajtogatás).
Oldatok, keverékek.		Ételek (saláták) készítése. Italok (szörpök, teák) készítése. Alkotórészeik mérése előtte és utána. Jelenségek értelmezése segítséggel a tömegmegmaradás szempontjából.
Víz a természetben.		Példák gyűjtése személyes tapasztalatok alapján (eső, folyó, tó).
<p>Kölcsönhatások, erők</p> <p>Egyszerű kölcsönhatások a mindennapi környezetben (mechanikai, melegítés, hűtés, mágneses vonzás, taszítás, halmazállapot-változások, térfogatváltozás (hőterjedés, hőtágulás, hőáramlás, hőszugárzás), statikus, elektromasszázs, hang- és fényforrások).</p>		<p>A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának gyakorlása. Ok-okozati összefüggések felismerése.</p> <p>Jelenségek, változások felismerése, elemzése irányítással.</p> <p>A mágneses jelenség megfigyelése játékos kísérletekkel.</p>
<p>Energia</p> <p>Energiaforrások a háztartásban.</p> <p>Energia, energiafajták.</p> <p>Az elektromos energia felhasználása, szerepe a mindennapi életben (fűtés, főzés, hűtés...).</p> <p>Megújuló és nem megújuló energiaforrások.</p>		<p>A tapasztalatok összehasonlítása a mindennapi élet történéseivel. Egyszerű kísérletek végzése a hang, fény, anyag kapcsolatára.</p> <p>Az energia elemi szintű értelmezése.</p> <p>Energiahordozók megfigyelése (fűtőanyagok, üzemanyagok, tápanyagok).</p> <p>Ábrák, képek megfigyelése, elemzése adott szempontok szerint folyamatos segítséggel.</p> <p>Összefüggések felfedezése.</p>
Az emberi szervezet energiaszükséglete, felhasználása (normál testsúly, mértékletesség, változathatóság).		Élelmiszerek tájékoztatójának megfigyelése. Táplálkozás, életvitel, testsúly összefüggéseinek felfedezése.
<p>Információ</p> <p>Jelek, jelzések (közlekedési jelzőtáblák, piktogramok, katasztrófavédelmi jelzésrendszer).</p>		<p>Irányított megfigyelések a mindennapi életünket segítő, tájékoztató jelrendszerekről (élelmiszerek, háztartási vegyszerek, közlekedési jelző- és tiltó táblák, életvédő, katasztrófa-megelőző, menekülést segítő jelzések, internet piktogramok).</p>
<p>A természet jelzései.</p> <p>Növények jelzései, állatok kommunikációja.</p>		<p>Példák gyűjtése személyes tapasztalatok alapján (pl. hervadó növény, kiszáradt fa, kutya, macska hangjelzései).</p>
Fogalmak	Anyagi tulajdonság, megmunkálhatóság, kölcsönhatás, mértékegység, energiafajta, energiaforrás, információs jel, jelrendszer.	

Témakör	2. Rendszerek	Javasolt óraszám: 28
---------	---------------	-------------------------

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerés módszereinek alkalmazása fokozott önállósággal és tartóssággal. A térbeli, időbeli tájékozódási képességek fejlesztése. Térképhasználati ismeretek bővítése. Nemzeti tudat erősítése. A kommunikációs, együttműködési képességek fejlesztése. Az analízis és szintetizáló gondolkodás, kauzális képesség fejlesztése. A rendszerező képesség fejlesztése. Ökológiai szemlélet alapozása, célirányos megfigyelésekre épülő tartós észlelés, rész-egész viszonyainak elemzése, összefüggések, kapcsolatrendszerek felfedezése.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>Tér és idő</p> <p>Tájékozódás a lakóhelyen és környékén, hely, irány, távolságok meghatározása.</p> <p>Térkép és földgömb.</p> <p>Világtérkép a valóságban és a térképen. A térkép tájolása. Iránytű.</p> <p>Alaprajz, térképvázlat, síktérkép, domború térkép.</p> <p>Hazánk térképe.</p> <p>Domborzati viszonyokat jelölő színek, jelek.</p> <p>Vizek ábrázolása a térképen.</p> <p>Ciklusok a természetben (napszakok, évszakok, az élővilág változásai ennek megfelelően).</p> <p>Az időmérés lehetőségei, eszközei (óra, perc, másodperc).</p> <p>Időjárás.</p> <p>Mozgás és idő összefüggése.</p>	<p>Tájékozódási gyakorlatok a lakóhelyen és környékén, az épített és természetes környezetben. Az iránytű használatának gyakorlása.</p> <p>Felszíni formák és világtérkép ráismerési szinten.</p> <p>Alaprajzok, egyszerű térképvázlatok rajzolása.</p> <p>A látott, tapasztalt valóság ábrázolása homokasztalon, terepasztalon.</p> <p>Vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök (óra, hőmérő) használatának gyakorlása.</p> <p>Az időjárás elemeinek figyelemmel kísérése napszaknak és az adott évszaknak megfelelően.</p> <p>Időjárás-jelentések értelmezése. Időjárási naptár készítése. Hőmérsékletmérések. Napi és évi változások figyelemmel kísérése, rögzítése.</p> <p>A napszakok és a Nap állásának megfigyelése, összekapcsolása. (A Hold változásainak megfigyelése.)</p>
<p>Rendszer, a rendszer és környezete</p> <p>Természeti és mesterséges technikai és épített rendszerek környezetünkben.</p> <p>Természetes táj, mesterséges környezet.</p> <p>Élőlény és élőhelye, lakóház és közmű kapcsolatai.</p> <p>Rendszerek egymásba ágyazódása (szoba-ház, város-ország).</p>	<p>Séták, kirándulások során irányított megfigyelések.</p> <p>A tapasztalatok megbeszélése, vázlatok, rajzok, tablók készítése.</p> <p>Megfigyelések végzése, részvétel csoportmunkában (építőjátékok, legózás, terepasztal berendezése stb. során).</p>
<p>Mezőgazdasági kultúrák (főbb kultúrnövényeink, tenyésztett állatok)</p> <p>Élőlények a ház körül.</p> <p>Rendszer részei, ház részei, ország részei, élőlények részei.</p>	<p>A gazdaságok hatékony működésének megfigyelése természetes környezetben, tanulmányi séták alkalmával.</p> <p>Múzeumlátogatás, rövid beszámoló készítése a látottakról.</p> <p>Összefüggések keresése, feltárása, a növénytermesztés, állattenyésztés között (komposztálás, trágyázás, állatok etetése, silózás, széna, szalma).</p> <p>A kölcsönös egymásrataltság felismerése konkrét példákban.</p> <p>Az okos gazdálkodás és a fenntartható fejlődés összefüggésének felismerése.</p>
<p>Szerveződési szintek, hálózatok</p> <p>Hálózatok a természetben és a mesterséges környezetben.</p> <p>Táplálék, energiaellátás, úthálózat.</p> <p>Élőlény és élőhely, a lakóház és a közműellátás.</p>	<p>Példák gyűjtése egy-egy élőhely táplálékláncaira és táplálékpiramisára.</p>
Fogalmak	Térkép, iránytű, felszíni forma, vizek, térképpel, időmérés, időjárási naptár, időjárás-jelentés, természeti és mesterséges környezet, hálózat, rendszer.

Témakör	3. Felépítés és működés kapcsolata	Javasolt óraszám: 20
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Természettudományosan megalapozott megismerési, tapasztalatszerzési folyamatok elsajátítása. A megtartó emlékezet, kommunikációs, koncentrációs képesség fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése, aktív részvétel vizsgálatokban, kísérletekben, önálló és csoportos munkában, helyes tanulási szokások, feladattudat elmélyítése, szabályok betartása. Az élővilág rendszerezése, ismeretek szerzése az életközösségekről és összetevőikről. Összefüggések elemi szintű megismerése, összefüggések felfedezése, környezettudatos attitűd formálása, ökológiai szemlélet alapozása, felelősségtudat fejlesztése, környezetszeretetre nevelés, kritikai érzék fejlesztése, fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Élőlények A virágos növények testfelépítése, életfeltételei (víz, levegő, talaj, napfény, hőmérséklet). Fás- és lágyszárú növények (szilva, szőlő). Szobanövények, kerti növények gondozása. Az állatok általános testfelépítése (egy gerinces és egy gerinctelen testfelépítés összehasonlítása /pl. házi és ház körül élő állatok/). Az állatok életfeltételei (élőhelyi feltételek, táplálék, víz). Az állatok életmódjának főbb jellemzői (aktív mozgás, táplálkozás, szaporodás, utódgondozás, viselkedés). Testfelépítés, testalkat, életmód kapcsolata (ragadozók, patások, halak, madarak). A testalkat változatossága.	Egy-egy virágos növény részeinek, testfelépítésének vizsgálata (tulipán, petúnia). Nagyító használata. Rajzos vázlatok készítése. Kísérletek növényekkel (életfeltételek biztosítása, megvonása), elgondolások, következtetések. A növénygondozás alapszabályai, egy választott növény gondozása. Naplóvezetés. Hasonlóságok és különbségek felfedezése. Néhány gerinces és gerinctelen állat testfelépítésének megfigyelése, vizsgálata. Csoportosítások megadott szempontok szerint. Jeles napok (Állatok világnapja, Madarak és fák napja). Tablók, rajzok készítése. Képek, filmek, állatkerti látogatások, kirándulások tapasztalatai alapján a fajok sokféleségének érzékelése.	
Életközösségek Életközösségek a lakókörnyezetben vagy egy közeli természetes élőhelyen. Természetvédelem, természeti értékek megőrzésének lehetőségei.	Hazai mezők, rétek, erdőségek, vizek, vízpartok legjellemzőbb élőlényeinek megfigyelése. Kirándulások, filmek, képek segítségével az élőlények és élettelen összetevők közötti kapcsolatrendszerek felfedezése.	
Az élővilág rendszerezése Legjellegzetesebb élőlénycsoportok. növények, állatok. A hierarchikus rendszerek megismerése (gerinces, gerinctelen, emlős...).	Példák gyűjtése, rendszerezés, konkretizálás, általánosítás, megkülönböztetés, azonosítás.	
Föld, Nap, Naprendszer Időjárás, éghajlati övek, évszakok. A napsugárzás jelentősége.	Látogatás a Planetáriumba. Filmelek, képek, ábrák elemzése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Virágos növény, állatcsoport, erdő, mező, víz, vízparti életközösség, időjárás.	

Témakör	4. Állandóság, változás	Javasolt óraszám: 13
A témakör nevelési-	Természettudományos ismeretszerzési képesség fejlesztése. Az önálló ismer-	

fejlesztési céljai	retszerzési képesség fejlesztése. Tapasztalatok, eredmények megfogalmazása szóban, rögzítése írásban, rajzban, kommunikációs képesség fejlesztése. Aktív részvétel vizsgálatokban, mérésekben, kísérletezésekben. Kooperatív technikák alkalmazása. Az élettelen természetben bekövetkező fizikai, kémiai, biológiai változások ismereteinek bővítése. Algoritmikus gondolkodás fejlesztése, technikai készség és kreatív képesség fejlesztése, a természet iránti pozitív attitűd erősítése.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Állapot Anyagok és testek minőségi és mennyiségi tulajdonságai.	Anyagok, testek érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése, felismerése, megnevezése, összehasonlítása. Egyszerű, mindennapi életben használható mérőeszközök alkalmazása. Összehasonlítások végzése (hosszúság, tömeg, űrtartalom, hőmérséklet). Mérések gyakorlása. A gyakran használt mértékegységek fokozatos megismerése (kg, l, m, cm, °C).
Változás Változások környezetünkben Természeti változások: víz halmazállapot-változásai, kőzetek mállása, aprózódása. Technikai változások: darabolás, darálás, faragás.	Példák gyűjtése, csoportosítása, folyamatok megfigyelése, tapasztalatok elmondása.
Fizikai változások.	Fizikai változásokra példák gyűjtése.
Kémiai változások: égés, tűzvédelem.	Tűz, égés, kára, haszna, kiinduló anyag és keletkezett anyagok összehasonlítása.
Biológiai változások: szaporodás, fejlődés, mozgás, táplálkozás, légzés.	Tanult növények, állatok közül egy-egy példán keresztül az életjelenségek felsorolása. Változások felfedezése.
Változásokat irányító információk. Tervrajz – házépítés. Útiterv – utazás.	Építőjátékokból, legóból házépítés. Útitervkészítés.
Egyensúly, stabilitás	Egyszerű, hétköznapi példák, játékos kísérletek segítségével a fogalom bevezetése (mérleg-hinta, hőmérséklet-mérések, hideg-meleg-langyos).
Folyamat, a rendszerek történetisége Ajándékok, dísz tárgyak, használati eszközök, környezetünk tárgyai.	Elemzés, tervezés segítségével. Kiindulási anyagokból termékek készítése, a folyamatok megbeszélése, a megmunkálás lépései, eszközei. Konkrét tevékenységek végzése, pl. origami, kenyérsütés.
Újrahasznosítás.	Szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása iskolai és otthoni környezetben.
Az ember természetalakító tevékenységei.	Példák gyűjtése, keresése az ember felszín- és tájformáló tevékenységére (külszíni fejtés, mészkőbányák, cementgyártás). Törekvés felismerése a táj eredeti arculatának visszaállítására.
Fogalmak	Minőségi és mennyiségi tulajdonság, mérőeszköz, fizikai, kémiai, biológiai változás, termékészítési folyamat, újrahasznosítás, információfeldolgozás.

Összegzett tanulási	Alapvető ismeretek a kémiai, fizikai, biológiai jelenségekről, törvényszerűségeiről.
---------------------	--

eredmények az ötödik évfolyam végére	<p>gekről, ezek felhasználása a gyakorlatban, a mindennapi életben, a háztartásban. Az élő és élettelen természet legfontosabb kölcsönhatásainak ismerete. A megfigyelésekben, kísérletekben önálló, szabálykövető részvétel. Egyszerűbb összefüggések megértése, tapasztalatok megfogalmazása szóban, vázlatkészítés. Törekvés a tanult szakkifejezések pontos használatára. Információk egyre önállóbb gyűjtése és feldolgozása. IKT-eszközök használata. Tudatos környezetvédelem és egészségvédelem, megoldások keresése a környezet- és egészségkárosítás elkerülésére. Az egészségügyi hálózat ismerete. Képesség segítségkérésre, segítségnyújtásra. Kialakult szabálytudat, képesség az együttműködésre, konfliktuskezelésre, reális önismeret.</p> <p>Tájékozódás a földrajzi térben: az eligazodáshoz szükséges topográfiai fogalmak felismerése, megnevezése bármilyen térképen. Térképolvasás nagy egyéni különbségekkel: szemléleti térképolvasás segítségével, esetleg következtető térképolvasás. A fókálózat segítségével történő helymeghatározás segítségével. A térképen a tanult tájak megmutatása. Elemi szintű tájékozottság a különféle méretarányú és jelrendszerű térképek olvasásában.</p> <p>Törekvés energiatakarékos magatartásra.</p> <p>Az állóvíz és a folyóvíz felismerése képen. A tanuló tudja, hogy a víz a természetben állandó körforgásban van. Ismeri a környezetvédelem feladatát, a vízszennyezés okait és elkerülésének lehetőségeit.</p>
--------------------------------------	--

6. évfolyam

Témakör	1. Anyag, energia, információ	Javasolt óraszám: 12
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Természettudományosan megalapozott, tanulók által megfigyelhető tapasztalatok bővítése, alkalmazása, az érdeklődés, a kíváncsiság, a motiváció erősítése az élettelen természet anyagai és jelenségei iránt. Kommunikációs képesség, kauzális gondolkodás fejlesztése. A szociális képesség fejlesztése csoportmunka során. Aktív részvétel biztosítása a kísérletekben. Önálló megismerés, tapasztalatok rögzítése szóban, írásban, rajzban. Egyszerű információk feldolgozási képességének fejlesztése, szociális érzékenység, felelősségtudat fejlesztése, ok-okozati összefüggések felismerése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
Anyag Anyagfajták a mindennapi környezetben (fémek, fák, bőr, szövet, üveg, műanyag, kerámia, papír). Tulajdonságaik.	Tulajdonságok vizsgálata. Megfigyelések előre megadott szempontok szerint, csoportosítások. Egyszerű kísérletek végzése különböző köznapi anyagokkal (alakítható, rugalmas, hajlítható, törékeny, morzsolható, faragható, olvasható, szilárd, képlékeny, folyékony, légszerű).	
Halmazállapotok.	A környezet legismertebb anyagai halmazállapotának felismerése (víz, levegő, zsír, olaj).	
Tömegmegmaradás.	Egyszerű fizikai változások létrehozása. Mérések, vizsgálatok (törés, darálás, hajtogatás).	
Kölcsönhatások, erők Egyszerű kölcsönhatások a mindennapi környezetben (mechanikai, melegítés, hűtés, mágneses vonzás, taszítás, halmazállapot-változások, térfogatváltozás (hőterjedés, hőtágulás, hőáramlás, hősugárzás), statikus, elektromasszázs, hang- és fényforrások).	A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának gyakorlása. Ok-okozati összefüggések felismerése. Jelenségek, változások felismerése, elemzése irányítással. A mágneses jelenség megfigyelése játékos kísérletekkel.	
Energia Energiaforrások a háztartásban. Energia, energiafajták. Az elektromos energia felhasználása, szerepe a	A tapasztalatok összehasonlítása a mindennapi élet történéseivel. Egyszerű kísérletek végzése a hang, fény, anyag kapcsolatára. Az energia elemi szintű értelmezése.	

mindennapi életben (fűtés, főzés, hűtés...).		Energiahordozók megfigyelése (fűtőanyagok, üzemanyagok, tápanyagok).
Megújuló és nem megújuló energiaforrások.		Ábrák, képek megfigyelése, elemzése adott szempontok szerint folyamatos segítséggel. Összefüggések felfedezése.
Információ Jelek, jelzések (közlekedési jelzőtáblák, piktogramok, katasztrófavédelmi jelzésrendszer).		Irányított megfigyelések a mindennapi életünket segítő, tájékoztató jelrendszerekről (élelmiszerek, háztartási vegyszerek, közlekedési jelző- és tiltó táblák, életvédő, katasztrófa-megelőző, menekülést segítő jelzések, internet piktogramok).
A természet jelzései. Növények jelzései, állatok kommunikációja.		Példák gyűjtése személyes tapasztalatok alapján (pl. hervadó növény, kiszáradt fa, kutya, macska hangjelzései).
Fogalmak	Anyagi tulajdonság, megmunkálhatóság, kölcsönhatás, mértékegység, energiafajta, energiaforrás, információs jel, jelrendszer.	

Témakör	2. Rendszerek	Javasolt óraszám: 10
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerés módszereinek alkalmazása fokozott önállósággal és tartóssággal. A térbeli, időbeli tájékozódási képességek fejlesztése. Térképhasználati ismeretek bővítése. Nemzeti tudat erősítése. A kommunikációs, együttműködési képességek fejlesztése. Az analízáló és szintetizáló gondolkodás, kauzális képesség fejlesztése. A rendszerező képesség fejlesztése. Ökológiai szemlélet alapozása, célirányos megfigyelésekre épülő tartós észlelés, rész-egész viszonyainak elemzése, összefüggések, kapcsolatrendszerek felfedezése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>Tér és idő</p> <p>Tájékozódás a lakóhelyen és környékén, hely, irány, távolságok meghatározása.</p> <p>Térkép és földgömb.</p> <p>Világtájak a valóságban és a térképen. A térkép tájolása. Iránytű.</p> <p>Alaprajz, térképvázlat, síktérkép, domború térkép.</p> <p>Hazánk térképe.</p> <p>Domborzati viszonyokat jelölő színek, jelek.</p> <p>Vizek ábrázolása a térképen.</p> <p>Ciklusok a természetben (napszakok, évszakok, az élővilág változásai ennek megfelelően).</p> <p>Az időmérés lehetőségei, eszközei (óra, perc, másodperc).</p> <p>Időjárás.</p> <p>Mozgás és idő összefüggése.</p>		<p>Tájékozódási gyakorlatok a lakóhelyen és környékén, az épített és természetes környezetben. Az iránytű használatának gyakorlása.</p> <p>Felszíni formák és világtájak ráismerési szinten.</p> <p>Alaprajzok, egyszerű térképvázlatok rajzolása.</p> <p>A látott, tapasztalt valóság ábrázolása homokasztalon, terepasztalon.</p> <p>Vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök (óra, hőmérő) használatának gyakorlása.</p> <p>Az időjárás elemeinek figyelemmel kísérése napszaknak és az adott évszaknak megfelelően.</p> <p>Időjárás-jelentések értelmezése. Időjárási naptár készítése. Hőmérsékletmérések. Napi és évi változások figyelemmel kísérése, rögzítése.</p> <p>A napszakok és a Nap állásának megfigyelése, összekapcsolása. (A Hold változásainak megfigyelése.)</p>
<p>Rendszer, a rendszer és környezet</p> <p>Természeti és mesterséges technikai és épített rendszerek környezetünkben.</p> <p>Természetes táj, mesterséges környezet.</p> <p>Élőlény és élőhelye, lakóház és közmű kapcsolatai. Rendszerek egymásba ágyazódása (szoba-ház, város-ország).</p>		<p>Séták, kirándulások során irányított megfigyelések.</p> <p>A tapasztalatok megbeszélése, vázlatok, rajzok, tablók készítése.</p> <p>Megfigyelések végzése, részvétel csoportmunkában (építőjátékok, legózás, terepasztal berendezése stb. során).</p>
		<p>A gazdaságok hatékony működésének megfigyelése természetes környezetben, tanulmányi séták alkalmával.</p> <p>Múzeumlátogatás, rövid beszámoló készítése a látottakról.</p> <p>Összefüggések keresése, feltárása, a növénytermesztés, állattenyésztés között (komposztálás, trágyázás, állatok etetése, silózás, széna, szalma).</p> <p>A rovarkártevőket pusztító hasznos állatok (énekesmadarak, sün, vakondok), és a biológiai növényvédelem összefüggéseinek felfedezése.</p> <p>A kölcsönös egymásrautaltság felismerése konkrét példákban.</p> <p>Az okos gazdálkodás és a fenntartható fejlődés összefüggésének felismerése.</p>
Szerveződési szintek, hálózatok		Példák gyűjtése egy-egy élőhely táplálékláncaira és táplálékpiramisára.
Fogalmak	Térkép, iránytű, felszíni forma, vizek, térképpel, időmérés, időjárási naptár, időjárás-jelentés, természeti és mesterséges környezet	
Témakör	3. Felépítés és működés kapcsolata	Javasolt óra-

		szám: 15
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Természettudományosan megalapozott megismerési, tapasztalatszerzési folyamatok elsajátítása. A megtartó emlékezet, kommunikációs, koncentrációs képesség fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése, aktív részvétel vizsgálatokban, kísérletekben, önálló és csoportos munkában, helyes tanulási szokások, feladattudat elmélyítése, szabályok betartása. Az élővilág rendszerezése, ismeretek szerzése az életközösségekről és összetevőikről. Összefüggések elemi szintű megismerése, összefüggések felfedezése, környezettudatos attitűd formálása, ökológiai szemlélet alapozása, felelősségtudat fejlesztése, környezetszeretetre nevelés, kritikai érzék fejlesztése, fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Élőlények A virágos növények testfelépítése, életfeltételei (víz, levegő, talaj, napfény, hőmérséklet). Fás- és lágyszárú növények kerti növények gondozása. Ehető és mérgező gombák (testfelépítés, tápanyagfelvétel, szaporodás). Az állatok általános testfelépítése (egy gerinces és egy gerinctelen testfelépítés összehasonlítása Az állatok életfeltételei (élőhelyi feltételek, táplálék, víz). Az állatok életmódjának főbb jellemzői (aktív mozgás, táplálkozás, szaporodás, utódgondozás, viselkedés). Testfelépítés, testalkat, életmód kapcsolata (ragadozók, patások, halak, madarak). A testalkat változatossága.	Egy-egy virágos növény részeinek, testfelépítésének vizsgálata (tulipán, petúnia). Nagyító használata. Rajzos vázlatok készítése. Kísérletek növényekkel (életfeltételek biztosítása, megvonása), elgondolások, következtetések. A növénygondozás alapszabályai, egy választott növény gondozása. Naplóvezetés. A gombák testfelépítésének, életfeltételeinek vizsgálata. Gombák és növények összehasonlítása irányított megfigyeléssel. Hasonlóságok és különbségek felfedezése. A gombafogyasztás szabályai! Néhány gerinces és gerinctelen állat testfelépítésének megfigyelése, vizsgálata. Csoportosítások megadott szempontok szerint. Jeles napok (Állatok világnapja, Madarak és fák napja). Tablók, rajzok készítése. Képek, filmek, állatkerti látogatások, kirándulások tapasztalatai alapján a fajok sokféleségének érzékelése.	
Életközösségek Életközösségek a lakókörnyezetben vagy egy közeli természetes élőhelyen. Természetvédelem, természeti értékek megőrzésének lehetőségei.	Hazai mezők, rétek, erdőségek, vizek, vízpartok legjellemzőbb élőlényeinek megfigyelése. Kirándulások, filmek, képek segítségével az élőlények és élettelen összetevők közötti kapcsolatrendszerek felfedezése.	
Az élővilág rendszerezése Legjellegzetesebb élőlénycsoportok. Gombák, növények, állatok. A hierarchikus rendszerek megismerése (gerinces, gerinctelen, emlős...).	Példák gyűjtése, rendszerezés, konkretizálás, általánosítás, megkülönböztetés, azonosítás.	
Föld, Nap, Naprendszer Bolygórendszerünk, bolygók megnevezése. A Föld tengelyforgása, keringése a Nap körül. Időjárás, éghajlati övek, évszakok. A napsugárzás jelentősége.	A Nap, Föld, Hold kölcsönhatásainak elemi szintű megismerése. Látogatás a Planetáriumba. Filmelek, képek, ábrák elemzése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Virágos növény, állatcsoport, erdő, mező, víz, vízparti életközösség, időjárás.	

Témakör	4. Állandóság, változás	Javasolt óraszám: 10
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Természettudományos ismeretszerzési képesség fejlesztése. Az önálló ismeretszerzési képesség fejlesztése. Tapasztalatok, eredmények megfogalmazása szóban, rögzítése írásban, rajzban, kommunikációs képesség fejlesztése. Aktív részvétel vizsgálatokban, mérésekben, kísérletezésekben. Kooperatív technikák alkalmazása. Az élettelen természetben bekövetkező fizikai, kémiai, biológiai változások ismereteinek bővítése. Algoritmikus gondolkodás fejlesztése, technikai készség és kreatív képesség fejlesztése, a természet iránti pozitív attitűd erősítése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
Állapot Anyagok és testek minőségi és mennyiségi tulajdonságai.		Anyagok, testek érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése, felismerése, megnevezése, összehasonlítása. Egyszerű, mindennapi életben használható mérőeszközök alkalmazása. Összehasonlítások végzése (hosszúság, tömeg, űrtartalom, hőmérséklet). Mérések gyakorlása. A gyakran használt mértékegységek fokozatos megismerése (kg, l, m, cm, °C).
Változás Változások környezetünkben Természeti változások: víz halmazállapot-változásai, kőzetek mállása, aprózódása. Technikai változások: darabolás, darálás, faragás.		Példák gyűjtése, csoportosítása, folyamatok megfigyelése, tapasztalatok elmondása.
Fizikai változások.		Fizikai változásokra példák gyűjtése.
Biológiai változások: szaporodás, fejlődés, mozgás, táplálkozás, légzés.		Tanult növények, állatok közül egy-egy példán keresztül az életjelenségek felsorolása. Változások felfedezése.
Egyensúly, stabilitás		Egyszerű, hétköznapi példák, játékos kísérletek segítségével a fogalom bevezetése (mérleghinta, hőmérséklet-mérések, hideg-meleg-langyos).
Folyamat, a rendszerek történetisége		
Újrahasznosítás.		Szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása iskolai és otthoni környezetben.
Az ember természetalakító tevékenységei.		Példák gyűjtése, keresése az ember felszín- és tájformáló tevékenységére (külszíni fejtés, mészkőbányák, cementgyártás). Törekvés felismerése a táj eredeti arculatának visszaállítására.
Fogalmak	Minőségi és mennyiségi tulajdonság, mérőeszköz, fizikai, kémiai, biológiai változás, termékkészítési folyamat, újrahasznosítás, információfeldolgozás.	

Témakör	5. Az ember megismerése és egészsége	Javasolt óraszám: 5
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség és az önálló tanulás képességének fejlesztése, kommunikációs képesség, a szociális képesség fejlesztése. Törekvés erősítése az	

	egészséges táplálkozási szokások betartására. Megfelelő viselkedési formák kialakítása és betartása betegségek, fertőzések, járványos betegségek esetén, a szociális együttélés szabályainak betartása, feladat- és szabálytudat erősítése. A másság elfogadása, sérült embertársaink segítése, mérlegelő gondolkodás fejlesztése, empátiakészség fejlesztése.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Testkép, testalkat, mozgás Az emberi test arányai, méretviszonyai, testalkat, szimmetria. Testtájak, testsúly, soványság, elhízás, a mozgás szerepe életünkben.	A rendszeres mozgás és sport hatása és jelentőségének felismerése, összefüggés a mozgás és a normál testsúly fenntartása között. Mozgássérült társak elfogadása, segítése.
Önfenntartás Az egészséges táplálkozás alapelvei, módjai. Tápanyagok, vitaminok. Szent-Györgyi Albert. Mennyiségi és minőségi szempontok.	Törekvés az egészséges táplálkozás szabályainak betartására. Napi étrend összeállítása. A tudós munkájának megismerése. Információk gyűjtése, feldolgozása.
Személyi higiénia. Az érzékszervek védelme és tisztasága. Orvosi ellátás. Fertőző és járványos betegségek, védőoltás. Alapfokú elsősegélynyújtás.	Helyes testápolás. Járványos és fertőző betegség esetén a szükséges előírások betartása. Veszélyhelyzetek felismerése otthon, az iskolában, a közlekedésben. Orvosi segítségnyújtás kérése, elfogadása, mentőhívás. Az előírások betartása. Teendők elsősegélynyújtáskor. Szituációs gyakorlatok. Plakátok, tablók elemzése, készítése.
Egyedfejlődés Az emberi egyedfejlődés szakaszai. Serdülőkori változások.	Felismerés és összehasonlítás jellemző jegyek alapján. A serdülőkorra jellemző tulajdonságok gyűjtése. A szülői és saját tulajdonságok közötti hasonlóság keresése.
Magatartás Milyen vagyok, milyen szeretnék lenni. Önismeret, viselkedési normák, szabályok szerepe. Kapcsolatok társakkal és a családdal. Az iskolai élet szabályai, házirend.	Közösségi viselkedési normák ismerete. Képanyagok, filmek elemzése. Szituációs játékokban az önismeret fejlesztése.
Fogalmak	Testméret, testalkat, tápanyag, testi és érzékszervi sérülés, járvány és fertőzés, betegség, elsősegélynyújtás, gyógyítási mód, magatartás.

Témakör	6. Környezet, fenntarthatóság	Javasolt óraszám: 10
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség, az analízáló, szintetizáló képesség, a kauzális gondolkodás fejlesztése. A szóbeli és írásbeli kifejezőképesség fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése, az ember természeti környezetéről, a környezeti rendszerek állapotáról, védelméről, fenntarthatóságáról szerzett ismeretek bővítése. Környezetvédő tevékenységek gyakorlása, információszerző képesség fejlesztése. A természetes és a kulturális értékek megbecsülése. Kauzális gondolkodás fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése, felelősségtudat további erősítése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	

<p>Globális környezeti rendszerek Életvitel és fenntarthatóság. Környezettudatos magatartás.</p>	<p>Helyes és helytelen magatartások elemzése. Egyszerű megoldások keresése. Az egyén lehetőségei a környezet megóvásában (étkezés, szelektív hulladékgyűjtés, fűtés, csomagolás, közlekedés).</p>
<p>Időjárási jelenségek, folyamatok. Táj és ember kapcsolata a Kárpát-medencében.</p>	<p>Kirándulásokon tapasztalatok gyűjtése, lejegyzése.</p>
<p>Környezeti tényezők Kölcsönhatások a természetes, a mesterséges környezet és az időjárás között.</p>	<p>Az éghajlat és az időjárás környezetre gyakorolt hatásainak megfigyelése, felismerése képek, filmek segítségével. Megbeszélések, elemzések, rendszerezések, csoportosítások. Épületek hő- és vízszigetelésének fontossága, egyszerű bemutató kísérletek megfigyelésével, megbeszélésével.</p>
<p>Az élőlényekre ható élettelen környezeti tényezők. Az élőlények alkalmazkodása a környezeti tényezőkhöz, feltételekhez (levegő, víz, talaj, hőmérséklet, fényviszonyok).</p>	<p>Példák gyűjtése a növények, állatok alkalmazkodásáról (növények és fényviszonyok, vízigény, hőmérséklet, állatok, téli álmom, kültakaró, költözés).</p>
<p>A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága A környezeti állapot és az ember egészsége. A környezetszennyezés jellemző esetei, következményei (levegő-, víz-, talajszennyezés). Az élőhelyek pusztulásának okai, következményei. Megtartás lehetőségei. Energiatakarékosság. Szelektív hulladékgyűjtés.</p>	<p>Természetközeli és leromlott állapotú élőhelyek megfigyelése sétákon, kirándulásokon. Tapasztalatok megbeszélése, tablók, plakátok készítése, összefüggések keresése a tiszta, egészséges környezet és a szennyezett környezet hatásairól az ember egészségi állapotára. Részvétel a jeles napok alkalmával rendezett környezetvédelmi megmozdulásokon (szemétszedés). A környezetvédelmi problémák felismerése. Kirándulások, filmek segítségével tájékozódás nemzeti parkjainkról, tájvédelmi körzetekről. Könyvek, internet segítségével ismeretek gyűjtése kiemelten védett természeti értékeinkről.</p>
<p>A Föld szépsége, egyedisége A Kárpát-medence természeti és kulturális értékei. Hazánk nagy tájai, vizei és felszínformái, éghajlati sajátosságai. Jellegzetes növénytakarójuk, állatviláguk.</p>	<p>Ismeretterjesztő kiadványok, filmek segítségével ismeretek bővítése, érdekességek, értékek felfedezése. A térkép használata, térképismeret. A földrajzi fogalmak ismerete.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Fenntarthatóság, időjárási jelenség, kölcsönhatás, környezetszennyeződés, veszélyeztetett faj, energiatakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés, földrajzi fogalmak, térképismeret.</p>

<p>Témakör</p>	<p>7. Tájékozódás a földrajzi térben</p>	<p>Javasolt óraszám: 10</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az ismert tér fokozatos kitágítása. A térkép és a valóság kapcsolatának felismertetése. Összehasonlítás, differenciálás, analógiás gondolkodás fejlesztése. Tájékozódás a térképi ábrázolás jelrendszerének segítségével. A jelrendszer</p>	

alkalmazása térábrázolásban.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>A tér és ábrázolása</p> <p>1.1. Téregységek</p> <p>Személyes tér.</p> <p>A földrajzi tér: közvetlen környezet, lakóhely, környező táj, haza.</p> <p>Földrészek és óceánok.</p> <p>A kontinensek neve, egymástól való távolsága.</p>	<p>Tájékozódás a lakóhelyen, valamint annak szűkebb és tágabb környezetében.</p> <p>A földrajzi tér fogalmának kialakítása a közeli és a tágabb környezetben.</p> <p>Ismerkedés a földgömbbel.</p> <p>Tájékozódás a földgömbön és a Föld természetföldrajzi térképén.</p>
<p>1.2. Térábrázolás</p> <p>Térrajz, útvonalrajz, menetvázlat, térképszerű ábrázolások, térképvázlat; úti- és helyszínrajz.</p> <p>Térképi ábrázolás: égtájak iránya, szín- és jelkulcs, felirat, aránymérték.</p> <p>Térképfajták (pl. domborzati közigazgatási, turista-, autós, időjárás és kontúrtérkép).</p> <p>Keresőhálózat és földrajzi fókálózat.</p>	<p>A földrajzi tartalmak ábrázolása térképen, földgömbön. Méretarány, aránymérték értelmezése; tanári segítséggel távolságmérés különböző térképeken.</p> <p>Modellalkotás terepasztalon.</p> <p>Elemi térképolvasás (felismerés, keresés) gyakorlása. Eligazodás domborzati, közigazgatási és egyszerű tematikus és lakóhelyi környezetet ábrázoló térképen.</p> <p>Helyszínrajz, egyszerű vázlatrajz készítése a lakóhelyről és környékéről – bejárás, séta, a látott jellegzetes épületek, tereptárgyak rögzítése rajzzal.</p> <p>Tanári irányítással iránymeghatározás. Segítséggel keresés a földrajzi fókálózat alkalmazásával.</p>
Fogalmak	<p>Személyes tér. Földrajzi tér: közvetlen környezet, lakóhely, környező táj, haza.</p> <p>Iránymeghatározás. Térképi ábrázolás, térképjel. Térképfajta (domborzati, közigazgatási, turista-, autós, időjárás és kontúrtérkép). Földrajzi fókálózat. aránymérték.</p>
Topográfiai ismeretek	<p>Európa, Ázsia, Afrika, Észak- és Dél-Amerika, Ausztrália, Antarktika, Atlanti-óceán, Csendes-óceán, Indiai-óceán.</p>

Témakör	8. Tájékozódás az időben	Javasolt óraszám: 5
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Tér-, időorientációs képesség fejlesztése. Jelenségek, folyamatok megfigyelése, a tapasztaltak adott szempontok szerinti rendezése. A természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek érzékeltetése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>Az idő</p> <p>2.1. Időegységek</p> <p>A napi, az évi, a történelmi és a földtörténelmi időegységek.</p> <p>Földrajzi-környezeti folyamatok időbeli nagyságrendje, időtartama példák alapján.</p>	<p>Időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek összehasonlító tapasztalása – időszalag készítése, lejárása, hosszúságának vizuális és mozgásos érzékelése.</p> <p>Jelenségek (pl. a Föld mozgásaihoz kötődő változások) szabályszerű ismétlődésének felismerése.</p> <p>A rövidebb távú természeti, társadalmi és környezeti folyamatok áttekintése hazai konkrét példák alapján – periodikusan bekövetkező jelenségek, váltakozó folyamatok felismerése.</p>	
2.2. Időrend	<p>A környezeti folyamatok időrendiségének felis-</p>	

Földrajzi-környezeti folyamatok, földtörténeti események időrendje regionális példák alapján.	merése konkrét példákban.
Fogalmak	Napi, évi, történelmi és földtörténeti időegység, tengely körüli forgás, Nap körüli keringés; évszak, napszak, váltakozás.

Témakör	9. Tájékozódás a környezet anyagairól és jelenségeiről	Javasolt óraszám: 10
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanulók érdeklődésének felkeltése a természetben előforduló anyagok, felhasználásuk, hasznosíthatóságuk iránt. Az ismeretszerzés, tanulás során a földrajzi környezetben történő eligazodás képességének fejlesztése.</p> <p>A felszínformák és kialakulásuk, a hegységképződés és a lepusztulás-feltöltődés megértése. A felszín folyamatos változásának belátása.</p> <p>A hazai tájak életközösségeinek ökológiai szemléletű jellemzése, az élőhelyek földrajzi sajátosságainak, kapcsolatainak, folyamatos változásának felismertetése. Az időjárás és az éghajlat jelenségeinek értelmezése, konkrét Kárpát-medencei példák alapján. A nyersanyagok és energiahordozó-készletek végeessége miatti takarékoság szükségességének beláttatása.</p> <p>Kooperatív technikák alkalmazása során az együttműködési képesség fejlesztése.</p>	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>Tájékozódás a környezet anyagairól és jelenségeiről</p> <p>3.1. Anyagok, anyagi rendszerek</p> <p>A tanulók szűkebb és tágabb környezetében előforduló ásványok és kőzetek, nyersanyagok és energiahordozók, illetve talajtípusok példái, jelentőségük a természetben, a társadalmi-gazdasági életben.</p> <p>Környezetet károsító anyagok és hatásaik.</p>		<p>Érzékszervi vizsgálatok alapján egyszerű megfigyelő eszközök használatával összehasonlítások megtétele – szín, keménység, szag, mintázat.</p> <p>Az emberi tevékenységek által okozott környeztkárosító kölcsönhatások, folyamatok megismerése konkrét példákon: levegő-, talaj-, vízszennyezés.</p> <p>A háztartásban használt energiahordozók és nyersanyagok jelentőségének felismerése.</p> <p>Példák gyűjtése az energiatakarékos magatartás lehetőségeire.</p> <p>Válogatás tanári irányítással információs anyagokban és gyűjteményekben (könyv- és médiatár, kiállítási-múzeumi anyagok).</p>
<p>3. 2. Geoszféra</p> <p>Felszínformák (hegységek, síkságok kialakulása). Kiemelkedések és lepusztulások, feltöltődések. Hegységképződés. A szél, a víz, a jég felszínalakító munkája. Jellegzetes felszínformák.</p> <p>Időjárási-éghajlati elemek, jelenségek, légköri alapfolyamatok –felmelegedés, a víz körforgása és halmazállapot-változásai, csapadékképződés.</p>		<p>Információk szerzése, kezelése, csoportosítása eltérő szempontok szerint.</p> <p>Szövegek feldolgozása, vizuálisan megjelenő információk (térképek, grafikonok) feldolgozása, értelmezése, magyarázata tanári irányítással.</p> <p>A felszín fejlődésében törvényszerűségek felismerése, következtetések levonása.</p> <p>A természeti környezet közvetlen fellelhető hatásainak felismerése a társadalmi-gazdasági folyamatokban (hazai példák alapján).</p> <p>Az időjárási elemek felismerése megfigyelések, leírások nyomán.</p>
<p>3.3. Földrajzi övezetesség</p> <p>Vízszintes földrajzi övezetesség</p> <p>Forró és hideg éghajlatú tájak</p>		<p>A vízszintes földrajzi övezetesség természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti megnyilvánulásainak és hatásainak felfedezése.</p>
<p>3.4. Égitestek</p> <p>Az égitestek látszólagos mozgása.</p> <p>A Föld mozgásai és ezek következményei.</p>		
Fogalmak	<p>Ásvány, kőzet, energiahordozó, ipari nyersanyag, mészkő, gránit, bazalt, homok, szén, felszínforma, hegység, síkság, hegységképződés, lepusztulás, kiemelkedés, feltöltődés; Ráktérítő, Baktérítő; vízszintes földrajzi övezetesség, az égitestek látszólagos mozgása; időjárási-éghajlati elem, éghajlat-módosító tényező, talajtípus, napszak, évszak, váltakozás.</p>	

Témakör	10. Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól – A társadalmi-gazdasági élet szerveződése és folyamatai	Javasolt óraszám: 5
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Elemi fogalmak kialakítása az emberek gazdasági tevékenységéről, a természet természeti feltételeiről. Az IKT-eszközök használatának gyakoroltatása, a szerzett információk alkalmazása a tananyag feldolgozása során. Összefüggések megláttatása és megértetése egy táj, ország, kontinens természeti adottságai és gazdasága között. Együttműködési készség kialakítása, fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól 4.1. A társadalmi-gazdasági élet szerveződése. A népesség területi eloszlása, a népességszám és befolyásoló tényezői, regionális különbségek. A kulturális élet földrajzi alapjai (nyelvek, vallások). A termelés természeti feltételei, a természeti erőforrások felhasználása. A gazdasági ágazatok (mezőgazdaság, ipar, szolgáltatások), szerepük a földrészek, térségek, országok gazdasági életében.		A társadalmi-gazdasági élet természeti adottságokkal való kapcsolatainak felismerése a lakóhelyről és környékéről vett példák alapján. A letelepedést lehetővé tevő környezeti természeti tényezők megfigyelése. Információgyűjtés tanári irányítással (földrajzi helyek, térképek keresése, digitális lexikonhasználat). Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása. A helyi környezet (iskola, település) természeti, társadalmi, gazdaságtörténeti, környezeti értékeinek és problémáinak felismerése közvetlen tapasztalatszerzés alapján. Szám adatok összevetése, grafikonok, diagramok leolvasása.
4.2. A világgazdaság szerveződése és működése. Földrészek, országok szerepe a világgazdaságban, fő termékeik. Nemzetközi gazdasági együttműködések és társadalmi-gazdasági szervezetek példái, jellemző tevékenységük. A pénzvilág működése: bevétel és kiadás, fizetőeszközök (nemzeti és közös valuták).		Az életmód és a gazdálkodás változásainak bemutatása a Kárpát-medencében az eltérő jellegű földrajzi tájakról való példák alapján. Különböző információforrásokból szóbeli következtetések megfogalmazása. Tematikus térképek, képek, diagramok, ábrák értelmezése. Tematikus képanyagok elemzése.
Fogalmak	Népesség, vallás, nyelv, kultúra, településtípus (tanya, falu, város), munkamegosztás, termelés, természeti erőforrás, világgazdaság, nemzetközi gazdasági együttműködés, mezőgazdaság, bányászat, ipar, szolgáltatás, fizetőeszköz, valuta, földrajzi fekvés, szállítási, kereskedelmi útvonal, felszín, éghajlat, vízrajz, gazdasági ágazat, természeti és társadalmi kölcsönhatás, környezetkárosító hatás, mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, hegyvidék, bányakincs, kitermelés, hőerőmű, környezetszennyezés (levegőszennyezés, vízszennyezés).	

Témakör	11. Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról	Javasolt óraszám: 11
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Magyarország nagytájai átfogó természet- és gazdaságföldrajzi jellegzetességeinek megismertetése. Múltunk jelentős alakjain, híres emberein keresztül a hazai táj ismeretén alapuló, a haza iránti pozitív érzelmek erősítése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
5.1. Magyarország és a Kárpát-medence földrajza A nemzeti kultúra és a magyarság nemzetközi híre: híres utazók, tudósok, szellemi és gazdasági termékek, történelmi, kulturális és vallási hagyományok, hungarikumok. A lakóhely, a hazai tájak, nagytájak és országré-		Szemléleti térképolvasás. Gyakorlatias térkép-használat. Tájékozódás Magyarország térképén. Magyar utazók feljegyzéseinek, útleírásainak feldolgozása. Szemelvények olvasása. Információgyűjtés tanári irányítással (földrajzi helyek, térképek keresése, digitális lexikonhaszná-

<p>szek: természetföldrajzi jellemzői, természeti, társadalmi erőforrásai, társadalmi-gazdasági folyamatai, környezeti állapotuk.</p> <p>Hazánk természeti adottságai és a társadalmi-gazdasági élet kapcsolatai: közvetlen környezetünk társadalmi-gazdasági élete, a társadalmi-gazdasági élet tájanként eltérő természeti feltételei és lehetőségei, környezettől függő életmódok összehasonlítása, hagyományai, a gazdasági környezet változásai, idegenforgalmi vonzerő, gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok, a környező tájak környezeti állapotának hatása a hazai környezetre, a problémák kezelése.</p> <p>A Kárpát-medence és hegységkerete mint természet- és társadalom-földrajzi egység: a medence-jelleg érvénysülése a természeti adottságokon, hatás a gazdasági életben.</p> <p>A tájak természeti, kulturális, néprajzi, gazdaságtörténeti és környezeti értékei, átalakulása.</p> <p>A magyarság által lakott, országhatáron túli területek, tájak közös és egyedi vonásai.</p>	<p>nálat). Gyűjtőmunka – világraszóló felfedezések, híres magyarok. Tablókészítés.</p> <p>A társadalmi-gazdasági élet természeti adottságokkal való kapcsolatainak felismerése a lakóhelyről és környékéről vett példák alapján. Az életmód és a gazdálkodás változásainak bemutatása a Kárpát-medencében az eltérő jellegű földrajzi tájakról való példák alapján.</p> <p>A helyi környezet (iskola, település) természeti, társadalmi, gazdaságtörténeti, környezeti értékeinek és problémáinak felismerése közvetlen tapasztalatszerzés alapján.</p> <p>A tájak jellegzetességeinek megismerése, jellemzésük során földrajzi kifejezések használata.</p>
Fogalmak	Főváros, hungarikum, világörökség.
Topográfiai ismeretek	Kárpát-medence, Alföld, Kisalföld, Alpokalja, Dunántúli-dombság, Dunántúli-középhegység, Északi-középhegység, Budapest, Duna, Tisza, Balaton.

Témakör	12. Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról	Javasolt óraszám: 5
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az ember környezet-átalakító tevékenységéből következő természetkárosítás problémájának megismerése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
6.1. Globális problémák A helyi környezetkárosítások következményei. 6.2. Fenntarthatóság Fogyasztási szokások változása; energiatakarékosság, hulladékkeletkezés, szelektív hulladékgyűjtés. Védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái.	Gyűjtőmunka: képek, cikkek a környezetet veszélyeztető emberi tevékenységekről, következményeiről, az összefüggések megértése. Gyűjtés hazai katasztrófákról: tisztai ciánszennyezés, vörösiszap-szennyezés. Példák gyűjtése tanári segítséggel a környezetkárosítás megakadályozásának lehetőségeiről. A környezetvédelem eszközeinek és fokozatainak megismerése.	
Fogalmak	Globális probléma, urbanizálódás, környezettudatosság, energiatakarékosság, hulladék-keletkezés, szelektív hulladékgyűjtés, biotermék, környezetkárosítás.	

Összegzett tanulási eredmények a hatodik évfolyam végére	<p>Aktív részvétel a kísérletek végzésében. Tanult és vizsgált anyagok jellemző tulajdonságainak ismerete. Kölcsönhatások, változások, folyamatok ismerete a mindennapi környezetben. Egyre önállóbb tapasztalatszerzés, a tapasztalatok megfogalmazása és lejegyzése írásban és rajzban.</p> <p>Ismeretek a különféle energiaforrásokról, törekvés az energiatakarékos életmódra.</p> <p>Környezetünkben található egyes természeti és technikai rendszerek ismerete. Életközösségek élő és élettelen összetevőinek megkülönböztetése, ismeretek az élőlények, az emberi test felépítéséről.</p>
--	---

	<p>Az egészséges életmód feltételeinek ismerete. Aktív részvétel a környezetvédő tevékenységekben. Tájékozottság a Naprendszeréről, a bolygókról. Térképismeret, térképhasználat. IKT-eszközök használata.</p> <p>A közvetlen földrajzi térben való tájékozódáshoz szükséges topográfiai fogalmakat a tanuló felismeri a térképen és a földgömbön. Látja a térkép és a valóság kapcsolatát. Ismeri a Föld alakját. Megérti, hogy a térkép a valóság sajátos ábrázolása. Tud tájékozódni egyszerű térkép, térképvázlat alapján. Segítséggel képes műveletvégzésre a térképen, földgömbön. Képes elemi térképolvasásra (felismerés, keresés) és szemléleti térképolvasásra. Ismeri a történelmi és a földtörténeti időegységek időnagyságrendi és időtartambeli különbözőségét. A tanuló megérti, hogy a Föld története sokkal régebben kezdődött, mint az emberiségé. Tudja, hogy összefüggés van a Föld mozgásai és az időszámítás között. Tudja, hogy a felszín folyamatos változásban van. Ismeri a hegységképződési folyamatokat. A fenntartható fejlődés érdekében belátja a nyersanyagok és energiahordozó-készletek végelessége miatti takarékoság szükségességét. Az energiatakarékos magatartás szükségességét megérti, követését elfogadja. Belátja az emberiség jövője, fennmaradása szempontjából fontos problémákat: ivóvízkészletek és energiaforrások biztosítása. Ismer a földrajzi környezetre kifejtett emberi hatásokat, és azokból adódó problémákat.</p> <p>Ismeri Magyarország nagytájainak átfogó természet- és gazdaságföldrajzi jellegzetességeit. Képről megismeri lakóhelye és a főváros nevezetes épületeit. Magyarország tipikus tájait képről szóban képes jellemezni.</p> <p>(A tanulók a tevékenységek végzésében és a teljesítményekben az önállóság szempontjából nagy egyéni különbségeket mutathatnak.)</p>
--	--

7. évfolyam

KÉMIA

A kémiatanítás célja, hogy sajátos eszközeivel járuljon hozzá a tanulók a természetről, a környezet anyagairól, folyamatairól alkotott világképének alakításához. A tanulók érdeklődésének felkeltése a kémiai ismeretek elsajátítása iránt az egyik legfontosabb motivációs feladat. A tanulók számára fontos a tapasztalati tanulás, a tanulói tevékenység középpontba állítása, ezért a pedagógusnak fokozott figyelmet kell fordítania a kísérletekben, vizsgálódásokban való aktív részvételre úgy, hogy balesetmentes kísérletezés, a szabályok pontos betartása és fegyelmezett munkavégzés valósuljon meg. A kémia és hétköznapi életünk szoros kapcsolatának felismerését szolgálja az egészséges és káros élvezeti szerek bemutatása, az utóbbiak tudatos elutasításának céljából. A háztartási vegyszerek vizsgálatát és balesetmentes használatát gyakorolni kell.

A kémia tanítása során – figyelembe véve az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képességeit, gondolkodását –, a következő kiemelt nevelési célokat tűzzük ki: együttműködésre épülő kooperatív, interaktív tanulási technikák elsajátítása és tanulási módok alkalmazása. A mindennapi tevékenységben a környezetkímélő, takarékos magatartás általánossá válása, a természeti és épített környezet iránti szeretet és megóvása. A munka szerepének értékelése az ember életében. A szociális értékelés fejlesztése. Részvétel az iskolában, lakóhelyén, tágabb környezetben rendezett környezetvédelmi rendezvényeken, akciókban.

Témakör	Anyag, kölcsönhatás, energia, információ	Javasolt óraszám: 11
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség fejlesztése. A kommunikációs képesség, a motoros képességek, a kauzális gondolkodás, a rendszerező képesség fejlesztése. Feladattudat és szabálytudat erősítése. Aktív kísérletező attitűd. A kísérletezés szabályainak betartása. Az anyagok érzékelhető fizikai, kémiai tulajdonságainak felismerése. A periódusos rendszer legfontosabb elemeinek felismerése. Vegyszerek, élelmiszerek jelzéseinek ismerete, ok-okozati összefüggések felfedezése, hasonlóságok, különbségek felfedezése, problémafelvető képesség fejlesztése, értelmes cselekvés, a kritikai érzék fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
Tudomány Simmelweis Ignác, Szent-Györgyi Albert, Irinyi János munkássága.		A tudósok munkásságának megismerése, információgyűjtés, feldolgozás.
Anyagok Balesetmentes kísérletezés. A kísérletezés eszközei. A kísérletezés a megismerés és felfedezés tevékenysége. A tárgyak anyagának minőségi és mennyiségi jellemzői. A hétköznapi életben gyakori keverékek, vegyületek és elemek. Keverékek, oldatok.		A kísérletezés eszközeinek megismerése. Balesetmentes kísérletezés szabályainak megismerése és betartása. Az anyagok vizsgálata egyszerű kísérletekkel. Elemek, keverékek, vegyületek tulajdonságainak vizsgálata. Keverékek, oldatok készítése és szétválasztása, a kiinduló és keletkezett anyagok tulajdonságainak vizsgálata. Általánosítás, analízis, szintézis. Az alkotórészek arányai és a keletkezett anyagok tulajdonságai közti összefüggés felismerése (telítetlen, telített oldatok készítése).
Vízben és zsírban oldódó anyagok. (Só, cukor, paprika, víz, zsír, olaj, benzin, aceton, körömlakk, alkohol). Vegyületek (víz, szén-dioxid, szén-monoxid)		Kísérletek végrehajtása különböző anyagokkal és oldószerekkel. Vízben és zsírban oldódó anyagok vizsgálata. Tapasztalatok megbeszélése, egyszerű folyamat-ábrák készítése. Tanári bemutató kísérlet (vízbontás) segítségével a vegyület-keverék fogalmának megértése, a különbségek felfedezése, tapasztalatok megbeszélése, a jelenségek értelmezése.

A fizikai és kémiai változások megkülönböztetése. Fizikai változások (alak, hőmérséklet, halmazállapot, térfogatváltozások, kémiai változások. Egyesülés, égés, bomlás.	Irányított tanulói és tanári bemutató kísérletek segítségével a változások fajtáinak megfigyelése, elemzése. Az égés fajtáinak, feltételeinek vizsgálata, összegyűjtése. Hasonlóságok, különbségek felfedezése.
Energia A fizikai és kémiai változások energiaviszonyai hétköznapi példákban. Halmazállapot-változás, oldódás, tűzgyújtás.	Egyszerű kísérletekkel, mérésekkel az energia-változások vizsgálata.
Információ Az elemek és vegyületek kémiai jelölése. Vegyjel, néhány elem vegyjele.	Élelmiszerek, vegyszerek tájékoztatójának értelmezése, a tanult vegyszerek szóegyenletének megismerése. Figyelmeztető, veszélyt jelző piktogramok értelmezése (méregjel). Gyakorlati példák keresése, elkészítése. Receptek gyűjtése, befőzési, tartósítási módok keresése (cukorszirup, sóoldat).
Fogalmak	Kísérletezés, kísérleti eszköz, fizikai és kémiai változás, folyamat, só, elem,

Témakör	Rendszerek	Javasolt óraszám: 13
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség, kommunikációs képesség, a kauzális gondolkodás fejlesztése. Finommotorika fejlesztése. Aktív részvétel kísérletekben, bal- és jobbkezes kísérletezés. A tűzoltás különböző módjainak ismerete. Információs jelek ismerete és alkalmazása. A természeti rendszerek felépítésében legfontosabb anyagok ismerete. Épített rendszerek fogalmának ismerete. Képzelet, fantázia, kreativitás fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása, összehasonlítás, elemzés gyakorlása, ok-okozati összefüggések felfedezése, IKT-eszközök használata.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
Anyagmennyiség. Tömény és híg oldatok.		Keverékek, oldatok összetevőinek vizsgálata mérésekkel. Hígítás- és sűrűsítés-gyakorlatok végzése.
Kémiai, fizikai folyamatok gyorsítása, lassítása (főzés, hűtés).		Oldódás-vizsgálatok különböző hőmérsékleten. (Tapasztalatok értelmezése, lejegyzése, rajzos, írásos vázlat formájában.)
Rendszer, rendszer és környezete Egy-egy használati tárgy előállítása (papírból, fából, műanyagból, nádból játékok, dísz tárgyak készítése). A fizikai, kémiai tulajdonságok összefüggései.		Ajándékok, dísz tárgyak előállításánál a kiinduló anyagok tulajdonságainak vizsgálata, a megmunkálás lehetőségeinek felismerése, eszközhasználat.
A kísérleti berendezés rendszerként való működése. Sorrendiség, funkció, alá-, fölérendeltségi viszonyok (pl. hevítés: fémtálca, kémcsőfogó, hőmérő, kémcsőállvány, hóforrás).		A használt kísérleti eszközök részeinek megismerése.
Az égés feltételei. Tűzoltási lehetőségek. Az égés veszélyeire felhívó információs jelek (a dohányzás tiltása, tűzveszélyes hely, robbanásveszély).		Az égés feltételeinek ismerete. A tűzoltás lényegének megbeszélése a feltételek alapján. A különböző tüzek oltási módjainak megismerése. Szituációs gyakorlatok, teendők tűz esetén, tűzolt-

	tás, riasztás, a védekezés, megelőzés teendőinek ismerete. A tűzriadó gyakorlatain részvétel. Az égés veszélyeire felhívó információs jelek felismerése.
Fogalmak	Molekula felépítése, oldatfajta, tűz

Témakör	Felépítés és a működés kapcsolata	Javasolt óraszám: 5
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Aktív részvétel a tanulói kísérletekben. Az analizáló, szintetizáló képesség, a kauzális gondolkodás, a kommunikációs képesség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Az információszerzés lehetőségeinek bővítése. IKT-eszközök használata. Praktikus kémiai ismeretek alkalmazása a háztartásokban. Képzlet fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
Szervetlen és szerves anyagok A mindennapokból ismert anyagok (elemek, fémek, ötvözetek, sók, savak, bázisok, természetes és mesterséges anyagok) fizikai és kémiai tulajdonságai. Felhasználásuk.		Szerves és szervetlen anyagok fizikai és kémiai tulajdonságainak megismerése, elsajátítása.
Barlangképződés (enyhén savas esővíz, lúgos mészkőoldás, cseppkőképződés, Aggteleki-karszt, Pálvölgyi-cseppkőbarlang stb.).		Az ásványvizek és a desztillált víz összehasonlítása párologtatással. Képek keresése barlangokról, a képek alapján megfigyelések.
A levegő kémiai összetétele (nitrogén, oxigén, szén-dioxid, nemesgázok).		A levegő legfontosabb alkotórészeinek megismerése ábraelemzéssel. Az oxigén százalékarányának felismerése kísérlet alapján. Az oxigén–szén-dioxid egyensúlyi állapot fontosságának felismerése (ember, állat, növény).
Fogalmak	elem, a levegő kémiai összetétele	

Témakör	Állandóság, változás	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Aktív részvétel a kísérletekben, balesetmentes kísérletezés szabályainak betartása. A kommunikációs készség, a kauzális gondolkodás, a problémamegoldó gondolkodás, a finommotorika fejlesztése. Információszerzés bővítése. IKT-eszközök használata. Ismeretek szerzése egyirányú és megfordítható változásokról, kémiai folyamatokról. Körfolyamatok értelmezése, ok-okozati összefüggések felismerése, az elképzelés, következtetés, általánosítás képességének fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
Változások Kémiai reakciók többféle szempont szerint: gyors-lassú egyesülés-bomlás.		A gyors és lassú égés, feltételei, kísérőjelenségei ismerete. Tűzvédelmi alapismeretek elsajátítása, betartása. Alkotórészek vizsgálata vízbontás esetén. Hidrogén égésének megfigyelése. A kiinduló anyag és a keletkezett anyagok vizsgálata, a folyamat lépéseinek rögzítése.
Változások iránya Egyirányú, megfordítható változások, körfolyamatok értelmezése. Szén égetése – szén-dioxid		Egy-egy példán keresztül a kémiai folyamatok irányának bemutatása, a tapasztalatok megbeszélése, a folyamatok értékelése.

Szénsav előállítás, bomlása Kénssav előállítás, bomlása	
Egyensúly Telített oldat, oldódás, kristályosodás. Halmazállapot-változások	Só-, cukor-, timsókristály készítése. Okok keresése – a hőmérséklet függvényében az egyensúlyra való törekvés felfedezése.
Fogalmak	Hőmérséklet, kémiai reakció, gyors égés, lassú égés, egyesülés, bomlás, szénsav, széndioxid, kénssav, kénssav, telített-, telítetlen oldat.

Témakör	5. Az ember megismerése és egészsége	Javasolt óraszám: 3 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A kommunikációs képesség fejlesztése, a problémamegoldó és kauzális képesség fejlesztése, mérlegelő képesség fejlesztése. Ismeretek bővítése az egészséges táplálkozás összetevőiről. A tápanyag-, kalóriatáblázatok adatainak értelmezése. A mértékletes táplálkozás előnyei. A kémiai ismeretek alkalmazása a mindennapokban, a vegyszerek használati utasításainak értelmezése, betartása, szociális készség fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Önfenntartás: Legfontosabb tápanyagok összetétele (molekulák, víz).	Tápanyagok összetételének vizsgálata.	
Egészség Veszélyes anyagok a háztartásban (vízkőoldó, hypó, fagyálló folyadékok, zsíroló vegyszerek, tisztítószer, gyógyszerek). Fogyasztóvédelem, szavatosság.	Használati utasítás értelmezése.	
Fogalmak	használati utasítás, fogyasztóvédelem, szavatosság, vegyszer, tisztítószer, gyógyszer.	

Témakör	6. Környezet és fenntarthatóság	Javasolt óraszám: 3 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A kommunikációs képesség, a kauzális gondolkodás, a szociális képességek fejlesztése. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése, aktív részvétel a környezetvédelemmel kapcsolatos tevékenységben, szelektív hulladékgyűjtésre törekvés, környezettudatos attitűd erősítése. Törekvés erősítése a takarékos életmódra. A globális környezeti problémákról információk gyűjtése, elemzése; kritikai érzék fejlesztése, a felelősség tudatos vállalásának erősítése. IKT-eszközök használata.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Élő és élettelen környezeti tényezők A víz- és a levegő tisztasága. Szennyező források és a szennyezés megelőzésének mindennapi, végrehajtható formái. Helyes szokások.	Hírek, időjárás-jelentések értelmezése, folyamatos nyomon követése. Tablók, rajzok, rövid beszámolók készítése a természetes vizek, a levegő állapotáról. Megoldások keresése a szennyeződések csökkentésére. Helyes szokások gyakorlása szituációs feladatokban, s természetes közegben.	
A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága. Környezeti terhelés (szennyező, mérgező anyagok).	Részvétel a jeles környezetvédelmi napok alkalmával szervezett iskolai, helyi vagy társadalmi akciókon, megmozdulásokon.	
Szelektív hulladékgyűjtés. Lomtalanítás, hulladékudvarok. Veszélyes hulladék.	Folyamatos, szelektív hulladékgyűjtés. Veszélyes hulladékok megfelelő elhelyezése (felnőtt irányítással).	

FIZIKA

A fizikai ismeretek elsajátítása során cél a korszerű fizikai szemléletmódra nevelés, a környezettudatos gondolkodás és cselekvés iránti nyitottság kialakítása, a gazdaság környezetkárosító hatásának és a környezetvédelmi törekvések összefüggéseinek felismertetése, a természeti, a gazdasági, valamint a társadalmi folyamatok közötti összefüggések felismertetése.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók képesség- és gondolkodásstruktúrájára alapozva a fejlesztés érdekében fokozott figyelmet kell fordítani arra, hogy a tanulók erősen kötődnek az érzékeléshez, az észleléshez, a közvetlen tapasztalatszerzéshez, ezért nagyon sok egyszerű kísérletre, gyakorlásra, mérésre, becslésre és ezek többszöri megisméltésére van szükség ahhoz, hogy a fizikai jelenségeket, folyamatokat megértsék, illetve az ismereteket alkalmazni tudják a mindennapi életben. A hatékony tanulási módszerek elsajátítása teszi lehetővé az egyre bővülő, önálló ismeretszerzést könyvekből, internetről és más forrásokból.

Témakör	7. Anyag, kölcsönhatások, energia	Javasolt óraszám: 10
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerőképesség és a gondolkodási műveletek (válogatás, csoportosítás, elemzés, általánosítás) fejlesztése. A motorikus képesség fejlesztése. Aktív részvétel a kísérletekben, mérésekben. A kísérletezés szabályainak betartása. Megfigyelések, vizsgálódások gyakorlott végrehajtása. Energiatakarékosagra törekvés erősítése. Mérőeszközök pontos használata. A fizika és a mindennapi élet kapcsolatának felismertetése. Kooperatív technikák alkalmazása, pontos munkavégzésre törekvés, kitartó, fegyelmezett munka elsajátítása.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Anyagok Mérőeszközök. Mérleg, rugós erőmérő.	Mérőeszközök használata (mérleg, rugós erőmérő). Alkotórészek egymáshoz viszonyított elhelyezkedésének megfigyelése.	
Halmazállapotok, halmazállapot-változások (víz előfordulásai: víz, jég, pára, gőz).	Hőmérséklet mérése, halmazállapot-változásokra kísérletek végzése. Az anyagok sűrűsége és halmazállapot-változásai közötti összefüggések felismerése.	
Kölcsönhatások, erők Energiaátalakulások, energiamegmaradás. Energiatakarékosság. Az erő fogalma, nagysága, iránya, mértékegysége (Rugós erőmérő).	A mindennapi életben tapasztalt erőhatások megismerése, mérési gyakorlatok végzése. Energiafajták megfigyelése természetes környezetben és kísérleti helyzetben.	
Fogalmak	Sűrűség, halmazállapot-változás, anyagi tulajdonság, energiafajta, kölcsönhatás, mozgásállapot-változás, erőfajta, energiatakarékosság.	

Témakör	9. A felépítés és működés kapcsolata	Javasolt óraszám: 4 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az érdeklődés, kíváncsiság, fantázia erősítése. A feladat-, szabálytudat erősítése. A kommunikációs képesség fejlesztése. Információk gyűjtése és feldolgozása. Internethasználat. A megújuló energiaforrások és szerepük. Következtetés, általánosítás fejlesztése, összefüggések felismerése, kritikai érzék, reális gondolkodás fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
A Nap A Nap hő- és fényenergiájának hatása a földi életre. (hőterjedés – sugárzás, a fény fizikai jellemzői).		Egyszerű hőtani, fénytani kísérletek végzése hőterjedéssel, hősugárzással, fényterjedéssel kapcsolatban.
Fogalmak	hőenergia, hősugárzás, fénysugárzás	

Témakör	10. Állandóság és változás	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Aktív részvétel a kísérletezésben, az önálló kísérletezés szabályainak tudatos alkalmazása. A mozgás fizikai értelmezése, fajtái. Pontos mérések, becslések, viszonyítások gyakorlása. Mérési adatok lejegyzése. Egyszerű számítások végzése. A fizikai ismeretek alkalmazása a mindennapokban. A munkavégzést segítő eszközök, gépek működésének fizikai értelmezése. Az energiamegmaradás törvényének elemi szintű megismertetése. A motoros képességek fejlesztése. Az ok-okozati összefüggések feltárása. Szókincs bővítés fizikai fogalmakkal, következtetések, általánosítások, szociális motiváltság erősítése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
Mozgások jellemzése Mozgás és nyugalom (viszonylagosság). Egyenes vonalú egyenletes mozgás (út, idő, irány, sebesség, állandó sebesség).		Testek helyének, helyzetének meghatározása. Különböző mozgástípusok felismerése konkrét példákon. Mozgásfajták csoportosítása. Kísérletezés különböző mozgásfajtákra. Út, idő mérése, adatok lejegyzése. Egyszerű számítások végzése. Sebességjelző adatainak értelmezése, GPS alkalmazása.
Mozgásállapot-változás Változó mozgások. Egyenletesen változó mozgások. Átlagsebesség. Körmozgás jellemzése. Tengely körüli mozgás.		Az erő mozgásállapot-változtató hatásának felismerése példákon. Különböző mozgásfajták megkülönböztetése. Labdajátékok, biliárd.
Az erő és a sebességváltozás kapcsolata. Gyorsulás, lassulás		Tömeg, sebesség, tehetetlenség kapcsolatának felismerése, megértése.
Közlekedési alkalmazások. Balesetvédelem.		Kapaszkodás, biztonsági öv használata, kerékpározás szabályainak ismerete, védőfelszerelések használata, ok-okozati összefüggések felismerése (a végén). Példák keresése helyes és helytelen kanyarodási módokra. Megfelelő sebességgel való közlekedés (követési távolság betartása, belátás, szabálykövetés).
Változások iránya Megfordítható és megfordíthatatlan folyamatok. Egyensúlyi állapotra törekvés (centripetális erő).		Megfigyelések, példák gyűjtése sportokból (pl. kalapácsvetés lényege). Háztartási eszközök működése (centrifuga, tur-

Sportok, karbantartási eszközök használata.	mix). A mozgásokat segítő és gátló erők hatásainak felismerése.
Egyensúly Termikus egyensúly. Energiamegmaradás törvénye elemi szinten. (Testek belső energiájának változásai).	Hőmérsékletmérések gyakorlása. Mérési adatok lejegyzése.
Fogalmak	Mozgás, mozgásfajta, mozgásállapot-változás, egyensúlyi állapot, termikus kölcsönhatás, sebesség, út, idő.

Témakör	11. Az ember megismerése és egészsége	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerőképesség, a kommunikációs képesség, a kauzális gondolkodás, a problémamegoldó gondolkodás, a kritikai érzék fejlesztése. Fizikai, kémiai hatások, jelenségek szerepének ismerete az ember szervezetének működésében. A kísérletezés szabályainak betartása. Az érzékszervek védelmének megismertetése. Egészségvédelmi ismeretek. Az elektromos áram hatása az élő szervezetre. Empátiakészség fejlesztése. A másság, a sérült ember elfogadása, segítése, együttműködés, a kritikai érzék fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
Az energia szerepe az élővilágban Táplálkozás – energiafelhasználás.		A mozgás és a táplálkozás közötti kapcsolat elemzése. Változatos, egészséges táplálkozás elveinek betartása.
A táplálék mint energiahordozó. Az élelmiszerek fő tápanyagai, élettani szerepük. Zsírok, olajok, szénhidrátok – fűtőanyagok. Fehérjék – építőanyagok.		Az emésztés és a légzés folyamatai, összefüggésének elemzése. Az égés feltételeinek ismerete. Napi, heti egészséges étrend összeállítása.
A biológiai mozgás fizikai alapjai A sport szerepe az ember életében. Magasugrás, súlylökés, úszás, labdarúgás, stb. Erőhatások, energiafelhasználás.		Példák gyűjtése és filmek elemzése a sportoláshoz szükséges feltételekről, erőhatásokról, energiafelhasználásról.
Az elektromos áram hatása az élő szervezetre. Veszélyek (áramütés). Veszélyt jelző táblák, információk. Érintésvédelmi ismeretek (konnektor, védődugók).		A veszélyt jelző táblák információinak felismerése, és a veszély tudatos elkerülése. A szórakoztató és háztartási berendezések használata, az érintésvédelmi szabályok betartásával.
Fogalmak	Tápanyag, energiahordozó, erőnléti állapot, érintésvédelem.	

Témakör	12. Környezet és fenntarthatóság	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség, kommunikációs képesség, kauzális gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Információszerzés gyakorlása. Önálló tanulás. IKT-eszközök használata. Energiatakarékosságra törekvés erősítése a hétköznapokban. Tudatos fogyasztói és természetvédő magatartás, mérlegelő gondolkodás fejlesztése, törekvés az egészséges környezet, az élő természet megóvására.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
Energiatakarékos eljárások, eszközök. (szigetelés, energiatakarékos izzók, berendezések, főzési, fűtési módszerek).		Az energiatakarékos eljárásokkal való megismerkedés és alkalmazásuk otthon és a közösségi tereken. Törekvés az energiatakarékos technikák alkalmazására.

A szennyező-anyagokkal való szakszerű bánásmód (vegyszerek, tisztítószeres, olajok, gyógyszerek, elemek, patronok).	Tudatos, szelektív hulladékgyűjtés. A szennyezőanyagok biztonságos tárolásáról, felhasználásáról, megsemmisítéséről ismeretek szerzése. A vegyszereken, tisztítószereseken lévő információk feldolgozása.
Fogalmak	fenntarthatóság, energiatakarékosság, szennyező anyag, szelektív hulladékgyűjtés, hulladékkezelés.

BIOLÓGIA

A biológia tanításának célja megismertetni a természeti, a gazdasági, valamint a társadalmi folyamatok közötti összefüggéseket, lehetővé tenni, hogy a tanulók a természettudományos jelenségek körében vizsgálódásra törekedjenek.

A biológiai ismeretek elsajátítása az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében azért kiemelt jelentőségű, mert mind a környezet megismeréséhez, mind az önálló testápoló technikák elsajátításához, mind az egészségük védelmének kialakításához segítséget, tapasztalatszerzési és -megosztási lehetőséget igényelnek. Az emberi test felépítésének, működésének megismerése során tanulják meg értékelni az egészséget, törekvés alakul ki bennük annak megőrzésére, megismerik a káros szokások egészségromboló hatását. Nyitottá válnak a környezettudatos gondolkodás és cselekvés, pl. a veszélyes hulladékok kezelése iránt.

A pedagógus feladata az interaktív tanulási technikák kialakításának segítése, a motivációt és az érdeklődést fenntartó tanulászervezési eljárások alkalmazása.

Témakör	13. Anyag, energia, információ	Javasolt óraszám: 13 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség, a kommunikációs képesség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések felismerése. Kooperatív technikák. IKT-eszközök alkalmazása. Gyűjtőmunkák. A természetben zajló kölcsönhatások, erők, biológiai információk ismerete. Önálló, kitartó munkavégzés, együttműködő képesség fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Anyag: Az élő rendszerek anyagi összetétele. Érdekességek: testfelépítésbeli alkalmazkodások a különböző közegben élő állatoknál (pl. áramvonalas hal, úszóhólyag, szőrös talp, csórtípusok, lábtípusok stb.).		
Energia: A napfény és a földi élet összefüggése. Fotoszintézis. Táplálkozás, légzés szerepe a szervezet energiaellátásában. Az állatok hőháztartása, testhőmérséklet szabályozása. A mozgás, az életmód és az energiaszükséglet (ragadozók – sebesség; növényevők – menekülés).	Táplálékláncok készítése. Anyag- és energiaforgalom felismerése. Példák felidézése a természeti körfolyamatokról. Gyűjtőmunka. Állandó és változó testhőmérsékletű állatok csoportosítása. Példák keresése, összefüggések felfedezése a mozgás, az életmód és energiaszükséglet között.	

<p>Információ: A környezeti jelzések és érzékelésük biológiai jelentősége. (Tollazat, illatok, mozgások, testbeszéd, viselkedési formák különböző szituációkban, hangjelzések.) A biológiai információ szerepe az önfenntartásban és fajfenntartásban. A biológiai sokféleségben rejlő információ. Az élőlények különböző alkalmazkodóképességének felismerése (tűrőképesség, fajok és életfeltételek).</p>	<p>A biológiai információ jelentőségének felismerése. Példák gyűjtése. Enciklopédiák, lexikonok használata. Gyűjtőmunka, növénytani kísérletek.</p>
Fogalmak	Alkalmazkodás, testbeszéd, hang-, szín-, illatjelzés, tűrőképesség, önfenntartás, fajfenntartás, állandó testhőmérséklet, változó testhőmérséklet, az élő szervezet energiaellátása, fotoszintézis, iológiai információ.

Témakör	14. Rendszerek	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli, időbeli tájékozódás képességének erősítése. A kommunikációs képesség, analízáló, szintetizáló képesség, kauzális gondolkodás fejlesztése. Finommotorika fejlesztése. Hálózatok az élővilágban: összefüggések felfedezése, önálló információszerzés, együttes munkában részvétel.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Tér és idő Az élővilág méretskálája (a szerveződési szintek összevetése).	Vizsgálatok mikroszkóppal, nagyítóval. Rendezések, csoportosítások, hasonlóságok, különbségek felfedezése.	
Az életközösségek térbeli elrendeződése (zonális földrajzi szélesség és tengerszint feletti magasság szerint).	Földrajzi ismeretek alkalmazása. Összefüggések felfedezése az életközösségek és a helyük között.	
Rendszer, rendszer és környezete A sejt, a szervezet és az életközösség, mint rendszer (elemek és kapcsolatok).	Ábrák, képek, modellek, makettek összeállítása (puzzle). Rész-egész kapcsolatának, szerepének megértése elemi szinten.	
A természetföldrajzi környezet és az élővilág összefüggései.	Példák keresése az élőlények alkalmazkodására a természetföldrajzi környezethez.	
Fogalmak	sejt, egyed, szervezet, életközösség	

Témakör	15. A felépítés és a működés kapcsolata	Javasolt óraszám: 25 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség, a kommunikációs képesség, a problémamegoldó gondolkodás, a kauzális gondolkodás fejlesztése. A tér-, időbeli tájékozódás erősítése. A kémiai ismeretek felhasználása az egészséges életmód kialakításában. A Föld övezetessége és az ott kialakuló jellegzetes növény- és állatvilág közötti összefüggés felismertetése. Az élővilág egyszerű rendszerezése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Anyagok A víz biológiai szerepe.	Vizes élőhelyek felsorolása. Érdekességek gyűjtése a különböző élőlények szervezetében előforduló vízmennyiségről. Példák keresése a víztakarékos növényekről, állatokról (teve, kaktusz). Növénygondozás, állatgondozás (tiszt ivóvíz fontosságának belátása, csíráztatás – öntözés csapvízzel).	
Élőlények A sejt felépítése (növényi, állati). A növényi és állati szövetek fő típusai.	Mikroszkópos vizsgálatok a sejtek felépítésére. Növényi és állati sejt összehasonlítása.	

Baktériumok, vírusok.	Olvasmányelemzés, szövegértés.
Növények és állatok általános jellemzői (testfelépítés, kültakaró, táplálkozás, légzés, szaporodás, életmód).	Néhány jellegzetes növény és állat vizsgálata adott szempontok szerint. Elemzés, összehasonlítás.
Testfelépítés, életmód és környezet kapcsolata.	Példák gyűjtése a természetből.
Életközösségek Egyed feletti szerveződési szintek. Fajok egyedei közötti kapcsolatok (csoportos életmód: szerepek, rangsor, együttműködés). Magányos életmód. Fajok közti kapcsolatok.	Megfigyelés, elemzés az életközösség szerveződéséről, a fajok és az egyedek életéről.
A fajok közötti kölcsönhatások típusai egy-egy konkrét példával (együttélés, versengés, élősködés).	Megfigyelések, egyszerű vizsgálatok terepen, kirándulások alkalmával. Filmek megtekintése, olvasmányok elemzése. Érdekességek, példák gyűjtése (egy-egy konkrét példa megbeszélése).
Életközösségek táplálkozási kapcsolatai, hálózatai: Táplálékláncok Termelő szervezetek – növények Fogyasztó szervezetek – állatok Lebontó szervezetek – baktériumok, gombák.	Csoportosítások, táplálkozási hálózatok bonyolult rendszerének felismerése. Táplálékláncok készítése – különböző életközösségekben. Táplálkozási piramis értelmezése. Körfolyamatok, egyensúly összefüggéseinek felismerése.
Az állatok viselkedésformái (életmódok, életszakaszok, szituációk – táplálkozás, táplálékszerzés, párzás, védekezés).	Megfigyelések az állatok viselkedésformáiról. Informatikai eszközhasználat. Információfeldolgozás (filmek, képek, könyvek).
Biomok A Föld éghajlati övezeteinek jellemzői, a jellegzetes növényvilág kialakulása közötti összefüggés (pl. tajgaerdő fenyői, esőerdő).	Tablókészítés, élőhelyek bemutatása.
A növény és állatvilág alkalmazkodási módjai az éghajlati viszonyokhoz (pl. az állatok kültakarója, a növények gyökérzete, levelei). A biomok főbb jellemzői, területi elhelyezkedésük.	Rendszerezés, csoportosítás adott szempontok szerint.
Nap, Naprendszer A napsugárzás és a földi élet közötti összefüggés (hősugárzás, fénysugárzás). Fotoszintézis. Szűk és tág tűrőképességű fajok, alkalmazkodás módjai.	Szemelvényfeldolgozás, elemzés, értelmezés. Összefüggések felfedezése. Példák sorolása.
Fogalmak	Víz, egyed és faj, tápláléklánc, fotoszintézis.

Témakör	16. Állandóság és változás	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Biológiai, természettudományos ismeretek alapozása. Biológiai fogalmak megértése, elsajátítása. Kapcsolatok felismertetése a kémiában és a fizikában elsajátított ismeretekkel.</p> <p>A megismerőképeség, a kritikus gondolkodás, a kauzális gondolkodás, a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Interaktív eszközök használata, pontos, kitartó munkavégzésre, önálló információ- feldolgozásra, önálló tanulásra törekvés erősítése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	

Állapot Az életközösségek állapotának jellemzése. Élőhelyek, s az ott élő, egymással kapcsolatban álló élőlények (növények, állatok).	Közvetlen tapasztalatszerzés kirándulásokon. Információk gyűjtése életközösségek állapotáról különféle információs eszközökkel. Vizsgálódások.
Sajátos élő és élettelen környezeti feltételek (fajok egyedei közötti, fajok közötti, élő és élettelen összetevők közötti kapcsolatok).	Az élő és az élettelen világ közötti összefüggések feltárása konkrét példák alapján.
Változás Az élőlények mozgásának fizikai jellemzése (erő, munkavégzés). Az állatok mozgása: végtagok, mozgásszervek, mozgásfajták.	Példák rendszerezése a növények, állatok mozgásairól. Gyűjtőmunka, csoportosítás.
Az élőlények hőháztartását befolyásoló fizikai változások (hőáramlás, hővezetés, hőszigetelés, hőszugárzás). Táplálkozás – belső energia. Hőszigetelés (szőrzet, zsírréteg, faggyús tollazat, pehelytollak). Téli álmom: életfolyamatok lassulása. Környezeti hatások – napsugárzás. Csoportos életmód – egymás melegengetése (pingvinek stb.). Nagy melegben – párologtatás, fokozott hőleadás.	Az élőlények életében bekövetkező változások a környezet fizikai és kémiai hatásaira. Csoportosítások, elemzések, általánosítások. Összefüggések felismerése.
Fotoszintézis és a légzés lényege. A termelő szervezetek (növények) szerves anyag előállítása, oxigéntermelése (energiamegkötés).	Kísérletek végzése a fotoszintézisre és légzésre. Táplálékláncok készítése. Rajzos ábrák elemzése.
Fogalmak	globális természeti probléma, üvegházhatás, felmelegedés, ivóvízkészlet, hőháztartás, fotoszintézis

Témakör	17. Az ember megismerése	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség további erősítése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Aktív részvétel kiscsoportos beszélgetéseken. Kauzális, problémamegoldó, analízis, szintetizáló gondolkodás fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Az ember szervrendszere, szervei és azok működésének megismerése. A betegségek és azok megelőzési módjainak ismerete. Törekvés erősítése az egészséges életmódra. Önismeret fejlesztése. A viselkedési és társadalmi normák, szabályok betartása. Az önfegyelem, a belátás képességének fejlesztése. Konfliktuskezelés. Agresszió elkerülése. Problémafeloldás segítése. Önzetlenség erősítése. IKT-eszközök használata.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Testkép, testalkat, mozgásképesség Testalkat változása a növekedés során. Testkép-zavarok. Az ember szervrendszerei Szervek. Elhelyezkedésük. Mozgás: aktív és passzív szervrendszere. Mozgás és életmód kapcsolata. Normál testsúly tartása és a rendszeres mozgás. Gyakori mozgásszervi elváltozások, sérülések, és megelőzésük. A mozgásszegény életmód következményei.	Rendszeres, aktív sportolás. A mozgás és életmód kapcsolatának, összefüggéseinek feltárása. Egészségmegőrző technikák gyakorlása. Helyes, egészséges táplálkozás elsajátítása. Rendszeres tisztálkodás, megfelelő fogápolás fontosságának belátása.	

<p>Táplálkozás: szervei, emésztési folyamatok. A tápcsatorna betegségei. A légzés: szervei, működése. A légzőszervek gyakori betegségei. Védekezés egyszerű gyógymódokkal. Keringés: szervei, működése. Kiválasztás szervei.</p>	<p>Az emberi szervezet szervrendszerei és szervei működésének megismerése, betegségeik és megelőzési lehetőségeinek megismerése. Egyszerű ápolási technikák elsajátítása.</p>
<p>Önfenntartás Érzékszervek. A bőr funkciói, bőrbetegségek, bőrápolás, a bőr védelme. A központi és környéki idegrendszer főbb részei. Érzékszervek: látás, hallás, egyensúlyszerv, ízlelés, szaglás szervei. Minőségi, mennyiségi táplálkozás. A táplálkozás hatása a keringésre, légzésre, anyagcserére. Idegi, hormonális szabályozás.</p>	<p>Kísérletezés fénytani és hőtani eszközökkel látásra és hallásra. Részvétel az iskolai orvosi vizsgálatokon, szűrővizsgálatokon.</p>
<p>Szaporodás, egyedfejlődés Szaporodási szervrendszerek. Nemi jellegek. Menstruáció, szexualitás. A szexualitás egészségügyi szabályai, fogamzásgátlás. Méhben belüli fejlődés, születés, születés utáni élet. Semmelweis Ignác, az anyák megmentője.</p>	<p>Beszélgetések az ember szaporodásáról. Megfelelő tájékoztató, felvilágosító kiadványok tanulmányozása. Információgyűjtés egészségügyi kiadványokból, filmekből, internetről. Semmelweis Ignác munkásságának megismerése.</p>
<p>Egészség Orvosi ellátásokkal kapcsolatos ismeretek. Szűrővizsgálat, védőoltás. Az egészséges életmód megőrzéséhez szükséges életvitel. Alapfokú elsősegély-nyújtási ismeretek. Betegjogok.</p>	<p>Részvétel szűrővizsgálatokon. A védőoltás elfogadása. Alapfokú elsősegélynyújtási ismeretek gyakorlása. Ismerkedés a betegjogokkal.</p>
<p>Magatartás A személyiség összetevői, értelmi képességek, érzelmi adottságok, önismeret, önfejlesztés fontossága, viselkedési normák, szabályok szerepe. Családi és egyéni (személyi) kapcsolatok jelentősége. Tanulás szerepe. A serdülőkor érzelmi, szociális és pszichológiai jellemzői. Családi és iskolai agresszió, önzetlenség, alkalmazkodás, áldozatvállalás, konfliktuskezelés, probléma-feloldás.</p>	<p>Szabályok, normák szerepének elfogadása. A tanulás fontosságának tudatosulása. Felelősségteljes magatartás. Csoportokban beszélgetések során önismeret fejlesztése. Konfliktuskezelések gyakorlása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Test, szervezet, szervrendszer, betegség, védekezés, megelőzés, szexualitás, orvosi ellátás, öröklődés, magatartás, önismeret, norma, szabály, serdülőkor.</p>

Témakör	18. Környezet és fenntarthatóság	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség erősítése, a kommunikáció fejlesztése, kísérletező képesség, információgyűjtő és -feldolgozó képesség, a problémamegoldó gondolkodás és a kauzális gondolkodás fejlesztése. A kritikai érzék fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. A globális környezeti rendszerekről, a környezetszennyezésről, a fenntarthatóságról ismeretek szerzése és rendszerezése. Felelősségtudatos magatartás erősítése, a szociális érzékenység és a közösségi érzés erősítése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Környezeti tényezők Az éghajlat hatása az épített környezetre (hőszigetelés). Felelős fogyasztói szemlélet.	Az egyéni felelősség belátása konkrét, mindennapi példákon keresztül.	
Az élőlényekre ható élettelen környezeti tényezők (levegő, víz, talaj, hőmérséklet), az alkalmazkodás módjai.	A környezeti tényezőkről, az élőlények alkalmazkodásáról tényanyagok gyűjtése, elemzések, vázlat-, tabló-, plakátkészítés.	
A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága A környezeti állapot és az ember egészsége közötti összefüggés (testi-lelki egészség).	Konkrét példákon keresztül az ember egészségének védelme és a megfelelő környezeti állapot fenntartása közötti kapcsolat meglátása.	
A környezetszennyezés jellemző esetei és következményei (talaj, víz, levegőszennyezés). Emberi, ipari, háztartási, mezőgazdasági tevékenységek környezetszennyező hatásai.	A környezetszennyeződés, az élőhelyek pusztulása problémáinak felismerése, véleményezése.	
Az élőhelyek pusztulásának okai, következményei, a fenntartás lehetőségei (aktív természetvédelem) Szelektív hulladékgyűjtés	Részvétel a jeles környezetvédelmi napok rendezvénysorozatain. Játékos vetélkedőkön részvétel. Szemétygyűjtési akciókon részvétel.	
A fenntarthatóság fogalma, az egyéni és közösségi cselekvés lehetőségei (pl. lakóhely és környékének gondozása, szépítése).	Parkgondozás, fa- és virágültetés.	
Fogalmak	Talaj-, víz-, levegőszennyezés, mezőgazdasági, ipari, háztartási szennyezőanyag, vegyszer, olajszennyezés, mérgező gáz, talajpusztulás, takarékoság, tudatosság, mérlegelés, megfontoltság.	

FÖLDRAJZ

A szakasz célja elfogadtatni a tanulókkal a környezetet védő, a természeti kincseket takarékosan fogyasztó, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás követését.

Miközben a tantárgy tanulása során a tanulók megismerik a természeti környezetet, változásának és elemeinek kölcsönös egymásra hatásában kifejeződő törvényszerűségeket, gyakorlottá válnak a térképolvasásban. Tájékoztató lehetőséget kapnak Magyarország, Európa és a távoli kontinensek vonatkozásában is.

Témakör	19. Tájékozódás a földrajzi térben	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Analogiás gondolkodás és cselekvéses gondolkodás fejlesztése. Figyelemfejlesztés. Megfigyelőképesség fejlesztése. A térképhasználat önállóságának és biztonságának növelése.	

Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
A tér és ábrázolása 1.1. Téregységek - Földrajzi fókusztervezet Térhierarchia. Térábrázolás: térkép, útvonalrajz, menetvázlat, térképszerű ábrázolások, úti- és helyszínrajz. Térképi ábrázolás elemei – jelkulcsok, méretarány.		A térkép és a valóság kapcsolatának megfigyelése, a tapasztalatok alkalmazása. Szemléletű térképolvasás (egyszerű helymeghatározás, távolságbecslés, egyenes és görbe vonal mentén távolságmérés) tanári irányítással. Helymeghatározás tanári segítséggel. Viszonyítási pontok következetes használata.
1.2. Térábrázolás		A földrajzi tájékozódáshoz szükséges topográfiai fogalmak felismerése, megnevezése földgömbön és bármilyen térképen.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Méretarány, aránymérték, földrajzi fókusztervezet. Kis-, közép-, nagytáj; közigazgatási egység, termelési terület, régió, jelkulcs, topográfiai fogalmak.	

Témakör	20. Tájékozódás a környezet anyagairól	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Energiatekarékos magatartás kialakítása – saját lehetőségeik felismertetése a környezet és a természeti kincsek takarékos használatához történő hozzájárulásban. Gyakorlottság erősítése az IKT-eszközök használatában. A fogalomalkotó, rendszerező képesség fejlesztése. Helyes földrajzi képzetek kialakítása.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
3.1. Anyagok, anyagi rendszerek A tanulók szűkebb és tágabb környezetében előforduló ásványok és kőzetek, nyersanyagok és energiahordozók, illetve talajtípusok példái, jelentőségük a természetben, a társadalmi-gazdasági életben: kőolaj, kőszén, földgáz, vasérc, réz. Környezetet károsító anyagok és hatásaik.		Az élő és élettelen anyagok rendszerezése, valamint a természeti és társadalmi életben, gazdaságban betöltött jelentőségük felismerése. A leggyakrabban előforduló ásványok és kőzetek, talajok; ipari nyersanyagok és energiahordozók területi előfordulására példák adása. Válogatás tanári irányítással, információs anyagokban és gyűjteményekben (könyv-és médiatár, kiállítási-múzeumi anyagok), világhálón. Az emberiség által legintenzívebben használt nyersanyag- és energiahordozó készletek végeségének belátása. Törekvés az energiatekarékos magatartásra.
3.2. Geoszféra Felszíni és felszín alatti vizek, talajtípusok hazai és regionális példái. Felszíni vizek: vízfolyások, állóvizek, tavak, tengerek és óceánok. A felszín alatti vizek. A felszíni jégtakaró.		A felszínformák megnevezéseinek összekötése a saját tapasztalattal, felismerésük, azonosításuk képek, leírások alapján. Különbségek és hasonlóságok felismerése, rövid megfogalmazása szóban vagy írásban. Képek csoportosítása megadott szempontok alapján (pl. felszín alatti/feletti vizek).
3.3. Földrajzi övezetesség Vízszintes és függőleges földrajzi övezetesség természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti megnyilvánulásai. – Az övezetesség elemeinek kapcsolatai regionális példákon.		A vízszintes és a függőleges földrajzi övezetesség természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti megnyilvánulásainak és hatásainak felfedezése. Az övezetesség elemei közötti kapcsolatok (egyszerű ok-okozati viszonyok) felismerése regionális példákon.
Fogalmak	Ipari nyersanyag, energiahordozó, a nyersanyag- és energiakészletek végesége. Kőolaj, kőszén, földgáz, vasérc, réz, forrás, patak, folyó, tó, talajvíz, karsztvíz, artézi víz, vízszennyezés, felmelegedés, szélrendszer, forró övezet, hideg övezet, függőleges övezetesség.	

Témakör	22. Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól	Javasolt óraszám: 9 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tájak, országok, földrészek természeti és társadalmi jellemzőinek, azok összefüggéseinek megmutatása. Az új fogalmak, szerveződések felismerése a megismert országokhoz kapcsolódó példák értelmezésével, egyéni és csoportmunkával, gyakorlatokkal.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
4.1. A társadalmi-gazdasági élet szerveződése A gazdasági ágazatok (mezőgazdaság, ipar, szolgáltatások), szerepük a földrészek, térségek, országok gazdasági életében. A földrajzi térben zajló kölcsönhatások és magyarázatuk regionális példák alapján.	<p>A tájak, országok, földrészek természeti és társadalmi jellemzőinek, azok összefüggéseinek értelmezése.</p> <p>Természeti és gazdasági körülmények, hagyományok egyes népek gazdasági fejlődését, gondolkodásmódját befolyásoló szerepének felismerése példákon keresztül.</p> <p>Egyszeri és rendszeres megfigyelések, mérések, tanári irányítással, egyéni és csoportmunkával, vizsgálódások és modellalkotás.</p> <p>Információgyűjtés tanári irányítással (földrajzi helyek, térképek keresése, digitális lexikonhasználat).</p> <p>Természeti kölcsönhatásokkal kapcsolatos tények, szöveges információk ábrázolása tanári segítséggel.</p> <p>A természeti környezet közvetlen fellelhető hatásai a társadalmi-gazdasági folyamatokban (hazai példák alapján) és közvetett hatásainak felismerése a jelen társadalmi-gazdasági folyamataiban (pl. termelés – életmód) hazai és külföldi példák alapján.</p> <p>A természeti és társadalmi folyamatok hatásainak és kölcsönhatásainak eredményeképpen létrejövő környezeti változások felismerése. A termelő és a fogyasztó folyamatok rövid és hosszú távú következményeinek felismerése a környezetben regionális példákban.</p> <p>Az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító kölcsönhatások, folyamatok felismerése példákban.</p> <p>A környezetkárosító kölcsönhatások következményeinek csökkentésére irányuló hazai és nemzetközi erőfeszítések érzékelése.</p> <p>Összefüggések keresése, felfedezése. Ok-okozati összefüggések keresése, következtetések. Törvényszerűségek meglátása.</p>	
Fogalmak	gazdasági ágazat, fekvés, felszín, éghajlat, vízrajz, mezőgazdaság, bányászat, ipar, szolgáltatás. Fekvés – szállítási, kereskedelmi útvonal. Természeti és társadalmi kölcsönhatás, környezetkárosító hatás. Felszín, éghajlat, vízrajz, mezőgazdaság, erdőgazdálkodás. Hegyvidék, bányakincs, kitermelés, hőerőmű, környezetszennyezés (levegőszennyezés, vízszennyezés). Tengerpart, halászat, közlekedés, szállítás, sóleptárolás, elektromosenergia-termelés, idegenforgalom.	

Témakör	23. Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatakról - A földrajzi tér regionális szerveződése	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Magyarország megismerésével a hazához és a magyarsághoz kötődő pozitív érzelmek erősítése. A közvetlen környezet társadalmi-gazdasági életének, a társadalmi-gazdasági élet tájanként eltérő természeti feltételei és lehetőségei összefüggéseinek megismertetése a tantárgy eszközeivel. Gyűjtőmunka, projekt, csoportos tevékenység keretében végzett feladatokkal az együttműködési és kommunikációs készség növelése. Tájékozódási képesség fejlesztése. Környezeti érzékenység erősítése. A természet szépségének felismertetése. Érdeklődés felkeltése idegen tájak iránt. Fogalomalkotó, analitikus és kauzális gondolkodás, képzelet fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>5.2. Európa</p> <p>Európa földrajzi-környezeti jellemzői ok-okozati összefüggéseikben: természetföldrajzi kép (fekvés, határok, domborzat, felszínformálódás, éghajlat, vízrajz, természetes élővilág, talaj, tájak); társadalom-földrajzi kép (népesség, települések, életmódok, termelés, kereskedelem, infrastruktúra; környezeti kép (állapot, problémák, lehetséges megoldások).</p> <p>Az Európai Unió mint gazdasági szerveződés; az európai kulturális sokszínűség földrajzi alapjai</p> <p>A kontinensrészek (Észak-Európa, Nyugat-Európa, Dél-Európa, Közép-Európa, Kelet-Európa) földrajzi jellemzői, különböző életterek közös és egyedi földrajzi-környezeti jellemzői, azok okai és következményei.</p>		<p>Az Európai Unió fő céljainak, értékeinek megismerése földrajzi- környezeti nézőpontból.</p> <p>Az együttműködések szükségességének felismerése.</p>
<p>5.3. Az Európán kívüli kontinensek, tájak, országok</p> <p>Afrika, Amerika, Antarktika, Ausztrália és Óceánia, Ázsia természetföldrajzi jellemzői (fekvés, határok, domborzat, felszínformálódás, éghajlat, vízrajz, természetes élővilág, talaj, tájak); társadalom-földrajzi sajátosságai (népesség, települések, életmódok, termelés, kereskedelem, infrastruktúra); környezeti állapota (problémák, lehetséges megoldások, védett értékek); a természetföldrajzi övezetesség elemei, összefüggései, hatása a társadalmi-gazdasági életre, a környezetre.</p> <p>Az egyes kontinensek tipikus tájainak (esőerdő, savanna, sivatag, monszuntáj, füves puszták területe, tajga, sarkvidék; farmvidék, ültetvény, öntözéses gazdálkodás területe, oázis, átalakuló ipari körzet, kikötő-övezet) természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzői, az adottságok társadalmi hasznosítása, jellemző életmódja.</p> <p>A távoli kontinensek meghatározó jelentőségű országai, országcsoportjainak (trópusi Afrika országai, arab világ, USA, Brazília, Kína, India, Japán, Délkelet-Ázsia gyorsan iparosodott országai és Ausztrália) földrajzi jellemzői és világgazdasági szerepe.</p>		<p>Megfigyelés, illetve filmes illusztrációk segítségével, szemelvények, útleírások, képek alapján helyes földrajzi képzetek kialakítása a földfelszínről.</p> <p>Ismerkedés távoli tájakkal, vizuális élmények szerzése a Föld különböző arculatú tájairól.</p> <p>Tájékozódás égtájak és nevezetes szélességi körök szerint.</p> <p>Ismeretek gyűjtése, rendszerezése.</p> <p>Domborzati formák felismerése, a kialakult földrajzi képzetek szóbeli leírása.</p>
Fogalmak	Északi-sarkpont, Egyenlítő, Déli- sarkpont, térítő, éghajlati övezet: hideg, mérsékelt, forró, monszunvidék, mediterrán táj, tajgavidék, sivatag. Ipari körzet, farm, öntözéses gazdálkodás, oázis.	

Témakör	24. Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról	Javasolt óraszám: 4 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Fogyasztói szokások tudatosítása, a tudatos fogyasztói magatartás erősítése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
6.1. Globális problémák Az életminőség különbségeinek példái: az éhezés és a szegénység által leginkább veszélyeztetett országok, térségek; az urbanizálódás folyamata és jelenségei.	A természeti környezet közvetlen és közvetett hatásainak felismerése a múlt és a jelen társadalmi-gazdasági folyamataiban konkrét hazai és külföldi példák alapján, vizuális források segítségével.	
6.2. Fenntarthatóság Fogyasztási szokások változása; környezettudatosság, energiatakarékosság, hulladékkezelés, szelektív hulladékgyűjtés, biotermékek; személyes és közösségi cselekvési lehetőségek; tudatos vásárlói magatartás. Védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái.	Képek, filmek, személyes tapasztalatok alapján példák felismerése, gyűjtése. Összehasonlítás, megbeszélés, esetleg vita.	
Fogalmak	Környezettudatosság, energiatakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés, biotermék.	

Összegzett tanulási eredmények a hetedik évfolyam végére	<p>Alapvető ismeretek a kémiai, fizikai, biológiai jelenségekről, törvényszerűségekről, ezek felhasználása a gyakorlatban, a mindennapi életben, a háztartásban. Az élő és élettelen természet legfontosabb kölcsönhatásainak ismerete. A megfigyelésekben, kísérletekben szabálykövető részvétel. Egyszerűbb összefüggések megértése, tapasztalatok megfogalmazása szóban. Törekvés a tanult szakkifejezések pontos használatára. Információk egyre önállóbb gyűjtése és feldolgozása. IKT-eszközök használata. Tudatos környezetvédelem és egészségvédelem, megoldások keresése a környezet- és egészségkárosítás elkerülésére. Képesség segítségkérésre, segítségnyújtásra. Kialakult szabálytudat, képesség az együttműködésre, konfliktuskezelésre, reális önismeret.</p> <p>Tájékozódás a földrajzi térben: az eligazodáshoz szükséges topográfiai fogalmak felismerése, megnevezése bármilyen térképen. Térképolvasás nagy egyéni különbségekkel: szemléleti térképolvasás segítségével, esetleg következtető térképolvasás. A fókálózat segítségével történő helymeghatározás segítségével. A térképen a tanult tájak megmutatása. Elemi szintű tájékozottság a különféle méretarányú és jelrendszerű térképek olvasásában.</p> <p>A vízszintes és a függőleges övezetesség kialakulása okainak felfedezése. A gazdasági ágazatok szerepének ismerete a földrészek, térségek, országok gazdasági életében. A földrajzi térben zajló felismert kölcsönhatások és összefüggések elemi szintű magyarázata.</p> <p>Törekvés energiatakarékos magatartásra.</p> <p>Az állóvíz és a folyóvíz felismerése képen. A tanuló tudja, hogy a víz a természetben állandó körforgásban van. Ismeri a környezetvédelem feladatát, a vízszennyezés okait és elkerülésének lehetőségeit.</p>
--	---

8. évfolyam

KÉMIA

A kémiatanítás célja, hogy sajátos eszközeivel járuljon hozzá a tanulók a természetről, a környezet anyagairól, folyamatairól alkotott világképének alakításához. A tanulók érdeklődésének felkeltése a kémiai ismeretek elsajátítása iránt az egyik legfontosabb motivációs feladat. A tanulók számára fontos a tapasztalati tanulás, a tanulói tevékenység középpontba állítása, ezért a pedagógusnak fokozott figyelmet kell fordítania a kísérletekben, vizsgálódásokban való aktív részvételre úgy, hogy balesetmentes kísérletezés, a szabályok pontos betartása és felelősen végzett munkavégzés valósuljon meg. A kémia és hétköznapi életünk szoros kapcsolatának felismerését szolgálja az egészséges és káros élvezeti szerek bemutatása, az utóbbiak tudatos elutasításának céljából. A háztartási vegyszerek vizsgálatát és balesetmentes használatát gyakorolni kell.

A kémia tanítása során – figyelembe véve az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képességeit, gondolkodását –, a következő kiemelt nevelési célokat tűzzük ki: együttműködésre épülő kooperatív, interaktív tanulási technikák elsajátítása és tanulási módok alkalmazása. A mindennapi tevékenységben a környezetkímélő, takarékos magatartás általánossá válása, a természeti és épített környezet iránti szeretet és megóvása. A munka szerepének értékelése az ember életében. A szociális értékelés fejlesztése. Részvétel az iskolában, lakóhelyén, tágabb környezetben rendezett környezetvédelmi rendezvényeken, akciókban.

Témakör	Anyag, kölcsönhatás, energia, információ	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség fejlesztése. A kommunikációs képesség, a motoros képességek, a kauzális gondolkodás, a rendszerező képesség fejlesztése. Feladattudat és szabálytudat erősítése. Aktív kísérletező attitűd. A kísérletezés szabályainak betartása. Az anyagok érzékelhető fizikai, kémiai tulajdonságainak felismerése. A periódusos rendszer legfontosabb elemeinek felismerése. Vegyszerek, élelmiszerek jelzéseinek ismerete, ok-okozati összefüggések felfedezése, hasonlóságok, különbségek felfedezése, problémafelvető képesség fejlesztése, értelmes cselekvés, a kritikai érzék fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
A periódusos rendszer. Mengelejev.		Tájékozódás a periódusos rendszerben.
Elemek. Fémes, nem fémes elemek tulajdonságai.		A megfigyelt, létrehozott keverékek, vegyületek alkotórészeinek vizsgálata egyszerű modellek segítségével, az elemek csoportosítása tulajdonságaik alapján.
Vegyületek csoportosítása. Fém, fém-oxid-bázis, nemesfém, nemesfém-oxid – sav, sók. Indikátoros vizsgálatok (citromlé, ecetes víz, szappan, sóoldat, cukoroldat). Lúgos, savas kémhatás. Balesetvédelem.		A hétköznapi életben használt savak, lúgok indikátoros vizsgálata. Néhány háztartási vegyszer vizsgálata, tapasztalatainak elemzése, kémiai alkotórészek, hatások szempontjából. Balesetmentes vegyszerhasználat elsajátítása.
Kölcsönhatások, erők Molekula, atom, atommag (az atomok felépítése, legegyszerűbb szinten, csak érdekességként).		Elemi szintű ismeretek szerzése az anyagok szerkezetéről, felépítéséről ábrák, természettudományos ismeretterjesztő filmek, modellek segítségével. Kísérletek, vizsgálatok nagyítóval, mikroszkóppal.
Közömbösítés: sav + lúg = só + víz.		Sav-bázis reakciók elemzése.

Sav-bázis reakciók: nátronlúg + sósav = konyhasó + víz meszes víz + szénsav = mészke + víz (cseppkőbarlang).	
Információ Az elemek és vegyületek kémiai jelölése. Vegyjel, néhány elem vegyjele. Szóegyenletek (Pl. NaOH, vagyis nátrium-hidroxid; NaCl, vagyis konyhasó; HCl, vagyis sósav stb.).	A periódusos rendszer legismertebb elemeinek keresése, fémes, nemfémes csoportosítása. Élelmiszerek, vegyszerek tájékoztatójának értelmezése, a tanult vegyszerek szóegyenletének megismerése. Figyelmeztető, veszélyt jelző piktogramok értelmezése (méregjel). Gyakorlati példák keresése, elkészítése. Receptek gyűjtése, befőzési, tartósítási módok keresése (cukorszirup, sóoldat).
Fogalmak	Kísérletezés, kísérleti eszköz, szerves és szervetlen anyag, fizikai és kémiai változás, folyamat, só, sav, bázis, elemi összetétel, elem,

Témakör	Rendszerek	Javasolt óraszám: 5
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség, kommunikációs képesség, a kauzális gondolkodás fejlesztése. Finommotorika fejlesztése. Aktív részvétel kísérletekben, bal- és jobbkezes kísérletezés. A tűzoltás különböző módjainak ismerete. Információs jelek ismerete és alkalmazása. A természeti rendszerek felépítésében legfontosabb anyagok ismerete. Épített rendszerek fogalmának ismerete. Képzelet, fantázia, kreativitás fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása, összehasonlítás, elemzés gyakorlása, ok-okozati összefüggések felfedezése, IKT-eszközök használata.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Az égés feltételei. Tűzoltási lehetőségek. Az égés veszélyeire felhívó információs jelek (a dohányzás tiltása, tűzveszélyes hely, robbanásveszély).	Az égés feltételeinek ismerete. A tűzoltás lényegének megbeszélése a feltételek alapján. A különböző tüzek oltási módjainak megismerése. Szituációs gyakorlatok, teendők tűz esetén, tűzoltás, riasztás, a védekezés, megelőzés teendőinek ismerete. A tűzriadó gyakorlatain részvétel. Az égés veszélyeire felhívó információs jelek felismerése.	
Épített rendszerek Fémek általános jellemzői, előállításuk (vas, alumínium, réz...). Vas- és alumíniumkohászat. Fontosabb ötvözetek (acél, sárgaréz, bronz...).	Tapasztalatok gyűjtése egyszerű kísérletek alapján a legismertebb fémek tulajdonságairól. Ábrák, képek, filmek segítségével elemi ismeretek szerzése a fémek előállításáról. Az alapanyag és előállított fém közti változás megértetése (a bomlás-redukció lényegének elemi szintű értelmezése).	
Korrózióvédelem (festés, olajozás, ötvöztetés, rozsdamentes acél).	Megfelelő korrózióvédelmi eljárások ismerete. Tűzvédelmi plakátok készítése.	
Fogalmak	korrózióvédelem, oxidáció	

Témakör	Felépítés és a működés kapcsolata	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Aktív részvétel a tanulói kísérletekben. Az analizáló, szintetizáló képesség, a kauzális gondolkodás, a kommunikációs képesség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Az információszerzés lehetőségeinek bővítése. IKT-eszközök használata. Praktikus kémiai ismeretek alkalmazása a háztartásokban. Képzelet fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
Szervetlen és szerves anyagok A mindennapokból ismert anyagok (elemek, fémek, ötvözetek, sók, savak, bázisok, természetes és mesterséges anyagok) fizikai és kémiai tulajdonságai. Felhasználásuk.		Szerves és szervetlen anyagok fizikai és kémiai tulajdonságainak megismerése, elsajátítása.
A Föld Ércek, ásványok		Elemi ismeretek a Föld anyagairól, a különböző kőzetek, ásványok, ércek előfordulásáról. Filmelek, könyvek, folyóiratok segítségével érdekességek, információk gyűjtése.
Fogalmak	Szerves és szervetlen anyag, elem, fém, ötvözet, só, sav, bázis, természetes és mesterséges anyag, érc, ásvány, kőzetek	

Témakör	Állandóság, változás	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Aktív részvétel a kísérletekben, balesetmentes kísérletezés szabályainak betartása. A kommunikációs készség, a kauzális gondolkodás, a problémamegoldó gondolkodás, a finommotorika fejlesztése. Információszerzés bővítése. IKT-eszközök használata. Ismeretek szerzése egyirányú és megfordítható változásokról, kémiai folyamatokról. Körfolyamatok értelmezése, ok-okozati összefüggések felismerése, az elképzelés, következtetés, általánosítás képességének fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
Változások Oxidáció-redukció (redoxi folyamatok), sav-lúg.		A kiinduló anyag és a keletkezett anyagok vizsgálata, a folyamat lépéseinek rögzítése.
Változások iránya Egyirányú, megfordítható változások, körfolyamatok értelmezése. Kénssav előállítása, bomlása Mészégetés-mészoltás Mészke oldása – cseppkőképződés stb.		Egy-egy példán keresztül a kémiai folyamatok irányának bemutatása, a tapasztalatok megbeszélése, a folyamatok értékelése.
Fogalmak	kémiai reakció, oxidáció, redukció, sav-lúg, kénsav, kénssav, sósav, salétromsav, mézégetés, mészoldás	

Témakör	5. Az ember megismerése és egészsége	Javasolt óraszám: 5
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A kommunikációs képesség fejlesztése, a problémamegoldó és kauzális képesség fejlesztése, mérlegelő képesség fejlesztése. Ismeretek bővítése az egészséges táplálkozás összetevőiről. A tápanyag-, kalóriatáblázatok adatainak értelmezése. A mértékletes táplálkozás előnyei. A kémiai ismeretek alkalmazása a mindennapokban, a vegyszerek használati utasításainak értelmezése, betartása, szociális készség fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
Magatartás		Filmek elemzése, következmények felismerése.

Energiaitalok alkotórészei, kémiai tulajdonságai, hatása. Drog, kávé, kóla, szerves oldószerek kémiai hatása.	Doppingszerek, veszélyforrások elkerülése. Probléma felismerése, és a problémamegoldás keresése.
Egészség Egészséges táplálkozás. Zsírok, cukrok szerepe a helyes táplálkozásban, túlfogyasztás. Élelmiszerek tápanyag- és energiatartalma. Tápanyagtáblázatok. Veszélyes anyagok a háztartásban (vízkőoldó, hipó, fagyálló folyadékok, zsíroló vegyszerek, tisztítószer, gyógyszerek). Fogyasztóvédelem, szavatosság.	Táplálékpiramis-elemzés. Elhízás veszélyeinek felismerése. Tápanyagtáblázat értelmezése, használata. Használati utasítás értelmezése.
Fogalmak	Tápanyag, zsírban, vízben oldódó vitamin, élvezeti szer, energiatartalom, táplálékpiramis, tápanyagtáblázat, használati utasítás, fogyasztóvédelem, szavatosság, vegyszer, tisztítószer, gyógyszer.

Témakör	6. Környezet és fenntarthatóság	Javasolt óraszám: 4 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A kommunikációs képesség, a kauzális gondolkodás, a szociális képességek fejlesztése. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése, aktív részvétel a környezetvédelemmel kapcsolatos tevékenységben, szelektív hulladékgyűjtésre törekvés, környezettudatos attitűd erősítése. Törekvés erősítése a takarékos életmódra. A globális környezeti problémákról információk gyűjtése, elemzése; kritikai érzék fejlesztése, a felelősség tudatos vállalásának erősítése. IKT-eszközök használata.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága Környezeti terhelés (szennyező, mérgező anyagok).	Részvétel a jeles környezetvédelmi napok alkalmával szervezett iskolai, helyi vagy társadalmi akciókon, megmozdulásokon.	
Szelektív hulladékgyűjtés. Lomtalanítás, hulladékudvarok. Veszélyes hulladék.	Folyamatos, szelektív hulladékgyűjtés. Veszélyes hulladékok megfelelő elhelyezése (felnőtt irányítással).	

FIZIKA

A fizikai ismeretek elsajátítása során cél a korszerű fizikai szemléletmódra nevelés, a környezettudatos gondolkodás és cselekvés iránti nyitottság kialakítása, a gazdaság környezetkárosító hatásának és a környezetvédelmi törekvések összefüggéseinek felismertetése, a természeti, a gazdasági, valamint a társadalmi folyamatok közötti összefüggések felismertetése.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók képesség- és gondolkodásstruktúrájára alapozva a fejlesztés érdekében fokozott figyelmet kell fordítani arra, hogy a tanulók erősen kötődnek az érzékeléshez, az észleléshez, a közvetlen tapasztalatszerzéshez, ezért nagyon sok egyszerű kísérletre, gyakorlásra, mérésre, becslésre és ezek többszöri megismétlésére van szükség ahhoz, hogy a fizikai jelenségeket, folyamatokat megértsék, illetve az ismereteket alkalmazni tudják a mindennapi életben. A hatékony tanulási módszerek elsajátítása teszi lehetővé az egyre bővülő, önálló ismeretszerzést könyvekből, internetről és más forrásokból.

Témakör	7. Anyag, kölcsönhatások, energia	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerőképesség és a gondolkodási műveletek (válogatás, csoportosítás, elemzés, általánosítás) fejlesztése. A motorikus képesség fejlesztése. Aktív részvétel a kísérletekben, mérésekben. A kísérletezés szabályainak betartása. Megfigyelések, vizsgálódások gyakorlott végrehajtása. Energiatakarékosságra törekvés erősítése. Mérőeszközök pontos használata. A fizika és a mindennapi élet kapcsolatának felismertetése. Kooperatív technikák alkalmazása, pontos munkavégzésre törekvés, kitartó, fegyelmezett munka elsajátítása.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
Kölcsönhatások, erők Energia fogalma, mértékegysége. (Energia, munkavégző képesség), energiafajták (víz, szél, nap, fosszilis energiafajták, atomenergia, elektromos, hő-, mozgási, helyzeti, rugalmas). Energia mértékegysége: J, Kj. Energiaátalakulások, energiamegmaradás. Energiatakarékosság. Az erő fogalma, nagysága, iránya, mértékegysége (Rugós erőmérő).		Élelmiszertáblázatok elemzése, elemi szintű értelmezés. A mindennapi életben tapasztalt erőhatások megismerése, mérési gyakorlatok végzése. Energiafajták megfigyelése természetes környezetben és kísérleti helyzetben.
Fogalmak	energiafajta, kölcsönhatás, energiatakarékosság.	

Témakör	8. Rendszerek	Javasolt óraszám: 1 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség fejlesztése, térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése. Hálózatok és épített rendszerek értelmezése. Ok-okozati összefüggések feltárása. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Önálló információgyűjtésre és tanulásra törekvés. Ismeretek bővítése a mikro- és makrovilágból, a képzelet fejlesztése, összehasonlítás adott szempontok szerint, összefüggések felismerése, IKT-eszközök használata.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
Épített rendszerek Példák: energiaellátás, információs rendszerek, közlekedés, települések.		Térképrajzolás stb.
Fogalmak	Energiaellátás	

Témakör	9. A felépítés és működés kapcsolata	Javasolt óraszám: 2 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az érdeklődés, kíváncsiság, fantázia erősítése. A feladat-, szabálytudat erősítése. A kommunikációs képesség fejlesztése. Információk gyűjtése és feldolgozása. Internethasználat. A megújuló energiaforrások és szerepük. Következtetés, általánosítás fejlesztése, összefüggések felismerése, kritikai érzék, reális gondolkodás fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Napenergia-termelés, felhasználás (megújuló energiaforrás, napkollektorok). A mindennapokban használatos, napenergiával működő eszközök (pl. számológépek).	A napenergiával dolgozó eszközök összegyűjtése a valóságban, illetve képanyagon. Felhasználásukról ismeretek gyűjtése csoportmunkában.	
Fogalmak	Napenergia, hőenergia, hősugárzás, fénysugárzás,	

Témakör	10. Állandóság és változás	Javasolt óraszám: 17 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Aktív részvétel a kísérletezésben, az önálló kísérletezés szabályainak tudatos alkalmazása. A mozgás fizikai értelmezése, fajtái. Pontos mérések, becslések, viszonyítások gyakorlása. Mérési adatok lejegyzése. Egyszerű számítások végzése. A fizikai ismeretek alkalmazása a mindennapokban. A munkavégzést segítő eszközök, gépek működésének fizikai értelmezése. Az energiamegmaradás törvényének elemi szintű megismertetése. A motoros képességek fejlesztése. Az ok-okozati összefüggések feltárása. Szókincs bővítés fizikai fogalmakkal, következtetések, általánosítások, szociális motiváltság erősítése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Egyensúly Tömegmérés, mérleg. Egyszerű gépek (egyoldalú, kétoldalú emelők, csigák). Termikus egyensúly. (Testek belső energiájának változásai).	Mérések gyakorlása, mértékegységek átváltása, megfigyelés, becslés, viszonyítás, párosítás, összehasonlítás. Kísérletek végzése egyszerű gépekkel. Mérlegek összeállítása (szerelőkészlet). Egyensúlyi állapotok létrehozása. Összefüggések feltárása. Példakeresés emelők, csigák alkalmazására. Hőmérsékletmérések gyakorlása. Mérési adatok lejegyzése.	
Nyomás Szilárd testek nyomása (nyomóerő, nyomott felület). Nyomás a folyadékokban. Nyomás a légnemű anyagokban.	Nyomással kapcsolatos egyszerű kísérletek végzése különböző halmazállapotú anyagokban. Nyomással kapcsolatos ábrák elemzése.	
Fogalmak	Mozgás, mozgásfajta, mozgásállapot-változás, egyensúlyi állapot, egyszerű gép, termikus kölcsönhatás, nyomás, sebesség, út, idő.	

Témakör	11. Az ember megismerése és egészsége	Javasolt óraszám: 2 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerőképesség, a kommunikációs képesség, a kauzális gondolkodás, a problémamegoldó gondolkodás, a kritikai érzék fejlesztése. Fizikai, kémiai hatások, jelenségek szerepének ismerete az ember szervezetének működésében. A kísérletezés szabályainak betartása. Az érzékszervek védelmének megismertetése. Egészségvédelmi ismeretek. Az elektromos áram hatása az élő szervezetre. Empátiakészség fejlesztése. A másság, a sérült ember elfogadása, segítése, együttműködés, a kritikai érzék fejlesztése.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
A biológiai mozgás fizikai alapjai A sport szerepe az ember életében. Magasugrás, súlylökés, úszás, labdarúgás, stb. Erőhatások, energiafelhasználás.	Példák gyűjtése és filmek elemzése a sportoláshoz szükséges feltételekről, erőhatásokról, energiafelhasználásról.
Fogalmak	erőnléti állapot

Témakör	12. Környezet és fenntarthatóság	Javasolt óraszám: 3 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség, kommunikációs képesség, kauzális gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Információszerzés gyakorlása. Önálló tanulás. IKT-eszközök használata. Energiatakarékosságra törekvés erősítése a hétköznapokban. Tudatos fogyasztói és természetvédő magatartás, mérlegelő gondolkodás fejlesztése, törekvés az egészséges környezet, az élő természet megóvására.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Az időjárás-előrejelzés.	Az időjárás-előrejelzés értelmezése, információfeldolgozás, ábraelemzés újságokból, televízióból.	
Légnyomás és mérése (Barométer).	Olvasmány-feldolgozás.	
Természeti katasztrófák (viharok, földrengések, cunamik kiváltó okai)	Ismeretterjesztő filmek elemzése.	
A kárenyhítés lehetőségei, előrejelzés. Megfelelő viselkedési formák veszélyhelyzetekben.	Az előrejelzés fontosságának felismerése, példák gyűjtése a modern földrengés- és vihar-előrejelző eszközökről. A megfelelő magatartás tanúsítása veszélyhelyzetekben. Részvétel szituációs játékokban.	
Fogalmak	Időjárás, áramlat, szélirány, légnyomás, légkör, természeti katasztrófa, fenntarthatóság, a környezeti rendszerek védelme, energiatakarékosság, szennyező anyag, szelektív hulladékgyűjtés, hulladékkezelés.	

BIOLÓGIA

A biológia tanításának célja megismertetni a természeti, a gazdasági, valamint a társadalmi folyamatok közötti összefüggéseket, lehetővé tenni, hogy a tanulók a természettudományos jelenségek körében vizsgálódásra törekedjenek.

A biológiai ismeretek elsajátítása az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében azért kiemelt jelentőségű, mert mind a környezet megismeréséhez, mind az önálló testápoló technikák elsajátításához, mind az egészségük védelmének kialakításához segítséget, tapasztalatszerzési és -megosztási lehetőséget igényelnek. Az emberi test felépítésének, működésének megismerése során tanulják meg értékelni az egészséget, törekvés alakul ki bennük annak megőrzésére, megismerik a káros szokások egészségromboló hatását. Nyitottá válnak a környezettudatos gondolkodás és cselekvés, pl. a veszélyes hulladékok kezelése iránt.

A pedagógus feladata az interaktív tanulási technikák kialakításának segítése, a motivációt és az érdeklődést fenntartó tanulásszervezési eljárások alkalmazása.

Témakör	13. Rendszerek	Javasolt óraszám: 9 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli, időbeli tájékozódás képességének erősítése. A kommunikációs képesség, analízis, szintetizáló képesség, kauzális gondolkodás fejlesztése. Finommotorika fejlesztése. Hálózatok az élővilágban: összefüggések felfedezése, önálló információszerzés, együttes munkában részvétel.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
A biológiai óra fogalma, példái (az élő szervezetek belső szabályozottsága, ciklikusság öröklött és tanult megnyilvánulásai).	Példák gyűjtése az emberek és az állatok életéből (életkori szakaszok és a kapcsolódó biológiai történések).	
Fogalmak	biológiai óra, ciklikusság	

Témakör	15. A felépítés és a működés kapcsolata	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség, a kommunikációs képesség, a problémamegoldó gondolkodás, a kauzális gondolkodás fejlesztése. A tér-, időbeli tájékozódás erősítése. A kémiai ismeretek felhasználása az egészséges életmód kialakításában. A Föld övezetessége és az ott kialakuló jellegzetes növény- és állatvilág közötti összefüggés felismertetése. Az élővilág egyszerű rendszerezése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Az élőlényeket felépítő szervetlen és szerves anyagok (víz, ásványi anyagok, szénhidrátok, zsírok és olajok, fehérjék, vitaminok) alapvető szerepe.	Táblázatok tanulmányozása, ábraelemzés. Életszerű példák keresése a „só-víz háztartás” egyensúlyi állapotára (szomjúság oka).	
Az élelmiszerek összetétele, tápértéke, az egészséges étrend (tápanyag, tápérték, termékösszetétel).	Az élelmiszerek összetételének tanulmányozása, tápanyag-összetételük elemzése. Tudatos fogyasztói magatartás gyakorlása. Élelmiszerek válogatása, ennek fontossága a hiánybetegségek esetén. Napi, heti étrend összeállítása. Receptgyűjtemény készítése, főzési gyakorlatok csoportmunkában.	
Fogalmak	Víz, tápanyag, vitamin	

Témakör	16. Állandóság és változás	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Biológiai, természettudományos ismeretek alapozása. Biológiai fogalmak megértése, elsajátítása. Kapcsolatok felismertetése a kémiában és a fizikában elsajátított ismeretekkel. A megismerőképesség, a kritikus gondolkodás, a kauzális gondolkodás, a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Interaktív eszközök használata, pontos, kitartó munkavégzésre, önálló információ- feldolgozásra, önálló tanulásra törekvés erősítése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Az életfolyamatokat kísérő elektromos változások példái (EKG, EEG).	Érdekességek, információk feldolgozása könyvekből, lexikonokból, filmekről, internetről. Személyes tapasztalatok feldolgozása.	
Szénhidrátok szerepe az élővilág energiaellátásában. Tápanyagok elégetése a szervezet sejtjeiben (lássú égés, energia-felszabadulás). Az oxigén az égés feltétele.	Körfolyamatok elemzése ábrák, képanyagok, filmek segítségével.	
Az élettani folyamatok hatása a vérnyomásra, pulzusra, vércukorszintre.	Az egészséges életmód technikáinak alkalmazása.	

Életmód, táplálkozás, mozgás, aktivitás, pihenés, testi-lelki egyensúly.	Ismerkedés a vérnyomásméréssel, vércukorszint-méréssel, pulzusméréssel.
Folyamat A biológiai szabályozás lényege, mechanizmusai (pulzusszám, vérnyomás, testhőmérséklet). A szabályozott állandó állapot biológiai jelentősége. A működés egyensúlyi állapotának folyamatos biztosítása.	A saját egészségi állapot iránti felelősség belátása.
Fogalmak	UV-sugárzás, ivóvízkészlet, hőháztartás, belső energia, EKG, EEG, vérnyomás, pulzus, vércukorszint

Témakör	17. Az ember megismerése	Javasolt óraszám: 38 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismerő képesség további erősítése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Aktív részvétel kiscsoportos beszélgetéseken. Kauzális, problémamegoldó, analízáló, szintetizáló gondolkodás fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Az ember szervrendszere, szervei és azok működésének megismerése. A betegségek és azok megelőzési módjainak ismerete. Törekvés erősítése az egészséges életmódra. Önismeret fejlesztése. A viselkedési és társadalmi normák, szabályok betartása. Az önfegyelem, a belátás képességének fejlesztése. Konfliktuskezelés. Agresszió elkerülése. Problémafeloldás segítése. Önzetlenség erősítése. IKT-eszközök használata.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Testkép, testalkat, mozgásképesség Testalkat változása a növekedés során. Testkép-zavarok. Az ember szervrendszerei Szervek. Elhelyezkedésük. Mozgás: aktív és passzív szervrendszere. Mozgás és életmód kapcsolata. Normál testsúly tartása és a rendszeres mozgás. Gyakori mozgásszervi elváltozások, sérülések, és megelőzésük. A mozgásszegény életmód következményei.	Információgyűjtés. Ábraelemzés. Rendszeres, aktív sportolás. A mozgás és életmód kapcsolatának, összefüggéseinek feltárása. Egészségmegőrző technikák gyakorlása. Helyes, egészséges táplálkozás elsajátítása. Rendszeres tisztálkodás, megfelelő fogápolás fontosságának belátása.	
Táplálkozás: szervei, emésztési folyamatok. A tápcsatorna betegségei. A légzés: szervei, működése. A légzőszervek gyakori betegségei. Védekezés egyszerű gyógymódokkal. Keringés: szervei, működése. Kiválasztás szervei.	Az emberi szervezet szervrendszerei és szervei működésének megismerése, betegségeik és megelőzési lehetőségeinek megismerése. Egyszerű ápolási technikák elsajátítása.	
Önfenntartás Érzékszervek. A bőr funkciói, bőrbetegségek, bőrápolás, a bőr védelme. A központi és környéki idegrendszer főbb részei. Érzékszervek: látás, hallás, egyensúlyszerv, ízlelés, szaglás szervei. Minőségi, mennyiségi táplálkozás. A táplálkozás hatása a keringésre, légzésre, anyagcserére. Idegi, hormonális szabályozás.	Kísérletezés fénytani és hőtani eszközökkel látásra és hallásra. Részvétel az iskolai orvosi vizsgálatokon, szűrővizsgálatokon.	
Szaporodás, egyedfejlődés	Beszélgetések az ember szaporodásáról.	

Szaporodási szervrendszerek. Nemi jellegek. Menstruáció, szexualitás. A szexualitás egészségügyi szabályai, fogamzásgátlás. Méhén belüli fejlődés, születés, születés utáni élet. Semmelweis Ignác, az anyák megmentője.	Megfelelő tájékoztató, felvilágosító kiadványok tanulmányozása. Információgyűjtés egészségügyi kiadványokból, filmekből, internetről. Semmelweis Ignác munkásságának megismerése.
Egészség Orvosi ellátásokkal kapcsolatos ismeretek. Szűrővizsgálat, védőoltás. Az egészséges életmód megőrzéséhez szükséges életvitel. Alapfokú elsősegély-nyújtási ismeretek. Betegjogok.	Részvétel szűrővizsgálatokon. A védőoltás elfogadása. Alapfokú elsősegélynyújtási ismeretek gyakorlása. Ismerkedés a betegjogokkal.
Fogalmak	Test, szervezet, szervrendszer, betegség, védekezés, megelőzés, szexualitás, orvosi ellátás, öröklődés

Témakör	18. Környezet és fenntarthatóság	Javasolt óraszám: 4 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfigyelőképesség erősítése, a kommunikáció fejlesztése, kísérletező képesség, információgyűjtő és -feldolgozó képesség, a problémamegoldó gondolkodás és a kauzális gondolkodás fejlesztése. A kritikai érzék fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. A globális környezeti rendszerekről, a környezetszennyezésről, a fenntarthatóságról ismeretek szerzése és rendszerzése. Felelősségtudatos magatartás erősítése, a szociális érzékenység és a közösségi érzés erősítése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága A környezeti állapot és az ember egészsége közötti összefüggés (testi-lelki egészség).	Konkrét példákon keresztül az ember egészségének védelme és a megfelelő környezeti állapot fenntartása közötti kapcsolat meglátása.	
Fogalmak	Testi-lelki egészség	

FÖLDRAJZ

A szakasz célja elfogadtatni a tanulókkal a környezetet védő, a természeti kincseket takarékosan fogyasztó, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás követését.

Miközben a tantárgy tanulása során a tanulók megismerik a természeti környezetet, változásának és elemeinek kölcsönös egymásra hatásában kifejeződő törvényszerűségeket, gyakorlottá válnak a térképolvasásban. Tájékoztató lehetőséget kapnak Magyarország, Európa és a távoli kontinensek vonatkozásában is.

Témakör	19. Tájékozódás a földrajzi térben	Javasolt óraszám: 4 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Analogiás gondolkodás és cselekvéses gondolkodás fejlesztése. Figyelemfejlesztés. Megfigyelőképesség fejlesztése. A térképhasználat önállóságának és biztonságának növelése.	

Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
A tér és ábrázolása 1.1. Téregységek - Földrajzi fókuszterv Térhierarchia. Térábrázolás: térkép, útvonalrajz, menetvázlat, térképszerű ábrázolások, úti- és helyszínrajz. Térképi ábrázolás elemei – jelkulcsok, méretarány.		A térkép és a valóság kapcsolatának megfigyelése, a tapasztalatok alkalmazása. Szemléletes térképolvasás (egyszerű helymeghatározás, távolságbecslés, egyenes és görbe vonal mentén távolságmérés) tanári irányítással. Helymeghatározás tanári segítséggel. Viszonyítási pontok következetes használata.
1.2. Térábrázolás		A földrajzi tájékozódáshoz szükséges topográfiai fogalmak felismerése, megnevezése földgömbön és bármilyen térképen.
Kulcsfogalmak / fogalmak	Méretarány, aránymérték, keresőhálózat és földrajzi fókuszterv. Kis-, közép-, nagytáj; közigazgatási egység, termelési terület, régió, jelkulcs, topográfiai fogalmak.	

Témakör	20. Tájékozódás az időben	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az időbeli tájékozódás, az időfogalom fejlesztése a természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek tudatosítása során.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
2.2. Időrend Földrajzi-környezeti folyamatok, földtörténeti események időrendje - regionális példák alapján.		Eligazodás a földtörténeti időegységekben.
Fogalmak	Földrajzi-környezeti folyamat; földtörténeti esemény	

Témakör	21. Tájékozódás a környezet anyagairól	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Energiatakarékos magatartás kialakítása – saját lehetőségeik felismertetése a környezet és a természeti kincsek takarékos használatához történő hozzájárulásban. Gyakorlottság erősítése az IKT-eszközök használatában. A fogalomalkotó, rendszerező képesség fejlesztése. Helyes földrajzi képzetek kialakítása.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
3.1. Anyagok, anyagi rendszerek A tanulók szűkebb és tágabb környezetében előforduló ásványok és kőzetek, nyersanyagok és energiahordozók, illetve talajtípusok példái, jelentőségük a természetben, a társadalmi-gazdasági életben: kőolaj, kőszén, földgáz, vasérc, réz. Környezetet károsító anyagok és hatásaik.		Az élő és élettelen anyagok rendszerezése, valamint a természeti és társadalmi életben, gazdaságban betöltött jelentőségük felismerése. A leggyakrabban előforduló ásványok és kőzetek, talajok; ipari nyersanyagok és energiahordozók területi előfordulására példák adása. Válogatás tanári irányítással, információs anyagokban és gyűjteményekben (könyv-és médiatár, kiállítási-múzeumi anyagok), világhálón. Az emberiség által legintenzívebben használt nyersanyag- és energiahordozó készletek végeségének belátása. Törekvés az energiatakarékos magatartásra.
Fogalmak	Ipari nyersanyag, energiahordozó, a nyersanyag- és energiakészletek végesége. Kőolaj, kőszén, földgáz, vasérc, réz	

Témakör	22. Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól	Javasolt óraszám: 14 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tájak, országok, földrészek természeti és társadalmi jellemzőinek, azok összefüggéseinek megglátatása. Az új fogalmak, szerveződések felismerése a megismert országokhoz kapcsolódó példák értelmezésével, egyéni és csoportmunkával, gyakorlatokkal.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>4.1. A társadalmi-gazdasági élet szerveződése</p> <p>Településtípusok (tanya, falu, város), jellemző képek, a hozzájuk kötődő tevékenységek, szerepük az országok társadalmi-gazdasági életében, a munkamegosztásban.</p> <p>A gazdasági ágazatok (mezőgazdaság, ipar, szolgáltatások), szerepük a földrészek, térségek, országok gazdasági életében.</p> <p>A földrajzi térben zajló kölcsönhatások és magyarázatuk regionális példák alapján.</p>	<p>A tájak, országok, földrészek természeti és társadalmi jellemzőinek, azok összefüggéseinek értelmezése.</p> <p>Természeti és gazdasági körülmények, hagyományok egyes népek gazdasági fejlődését, gondolkodásmódját befolyásoló szerepének felismerése példákon keresztül.</p> <p>Egyszeri és rendszeres megfigyelések, mérések, tanári irányítással, egyéni és csoportmunkával, vizsgálódások és modellalkotás.</p> <p>Információgyűjtés tanári irányítással (földrajzi helyek, térképek keresése, digitális lexikonhasználat).</p> <p>Természeti kölcsönhatásokkal kapcsolatos tények, szöveges információk ábrázolása tanári segítséggel.</p> <p>A természeti környezet közvetlen fellelhető hatásai a társadalmi-gazdasági folyamatokban (hazai példák alapján) és közvetett hatásainak felismerése a jelen társadalmi-gazdasági folyamataiban (pl. termelés – életmód) hazai és külföldi példák alapján.</p> <p>A természeti és társadalmi folyamatok hatásainak és kölcsönhatásainak eredményeképpen létrejövő környezeti változások felismerése. A termelő és a fogyasztó folyamatok rövid és hosszú távú következményeinek felismerése a környezetben regionális példákban.</p> <p>Az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító kölcsönhatások, folyamatok felismerése példákban.</p> <p>A környezetkárosító kölcsönhatások következményeinek csökkentésére irányuló hazai és nemzetközi erőfeszítések érzékelése.</p> <p>Összefüggések keresése, felfedezése.</p> <p>Ok-okozati összefüggések keresése, következtetések. Törvényszerűségek meglátása.</p>	
Fogalmak	Településtípus, tanya, falu, város, gazdasági ágazat, fekvés, felszín, éghajlat, vízrajz, mezőgazdaság, bányászat, ipar, szolgáltatás. Fekvés – szállítási, kereskedelmi útvonat. Természeti és társadalmi kölcsönhatás, környezetkárosító hatás. Felszín, éghajlat, vízrajz, mezőgazdaság, erdőgazdálkodás. Hegyvidék, bányakincs, kitermelés, hőerőmű, környezetszennyezés (levegőszennyezés, vízszennyezés). Tengerpart, halászat, közlekedés, szállítás, sóleparlás, elektromosenergia-termelés, idegenforgalom.	

Témakör	23. Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról - A földrajzi tér regionális szerveződése	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Magyarország megismerésével a hazához és a magyarsághoz kötődő pozitív érzelmek erősítése. A közvetlen környezet társadalmi-gazdasági életének, a társadalmi-gazdasági élet tájanként eltérő természeti feltételei és lehetőségei összefüggéseinek megismertetése a tantárgy eszközeivel. Gyűjtőmunka, projekt, csoportos tevékenység keretében végzett feladatokkal az együttműködési és kommunikációs készség növelése. Tájékozódási képesség fejlesztése. Környezeti érzékenység erősítése.</p> <p>A természet szépségének felismertetése. Érdeklődés felkeltése idegen tájak iránt. Fogalomalkotó, analitikus és kauzális gondolkodás, képzelet fejlesztése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>5.1. Magyarország és a Kárpát-medence földrajza A nemzeti kultúra és a magyarság nemzetközi híre: híres utazók, tudósok, szellemi és gazdasági termékek, történelmi, kulturális és vallási hagyományok, hungarikumok. A lakóhely, a hazai tájak, nagytájak és országrészek: természetföldrajzi jellemzői, természeti, társadalmi erőforrásai, társadalmi-gazdasági folyamatai, környezeti állapotuk. Hazánk természeti adottságai és a társadalmi-gazdasági élet kapcsolatai: közvetlen környezetünk társadalmi-gazdasági élete, a társadalmi-gazdasági élet tájanként eltérő természeti feltételei és lehetőségei, környezettől függő életmódok összehasonlítása, hagyományai, a gazdasági környezet változásai, idegenforgalmi vonzerő, gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok, a környező tájak környezeti állapotának hatása a hazai környezetre, a problémák kezelése. Éghajlati elemek változásai, éghajlat-módosító tényezők, éghajlatok jellemzői, társadalmi-gazdasági hatások hazai és regionális példák alapján. A Kárpát-medence és hegységkerete mint természet- és társadalom-földrajzi egység: a medence-jelleg érvénysülése a természeti adottságokban, hatás a gazdasági életben. A tájak természeti, kulturális, néprajzi, gazdaságtörténeti és környezeti értékei, átalakulása. A magyarság által lakott, országhatáron túli területek, tájak közös és egyedi vonásai. A Magyarországon és az országhatárokon kívül élő magyarok viszonya és jogai a közös kultúrához, nyelvhez.</p>	<p>A hazai társadalmi-gazdasági élet földrajzi jellegzetességeinek felismerése tanári irányítással aktualitások alapján.</p> <p>Magyarország földjének részletes megismerése, kitekintéssel a Kárpát-medence egészére.</p> <p>Tájékozódás Magyarország térképén. Jellegzetességek felismerése.</p> <p>Az egyes hazai országrészek, tájak hasonló és eltérő földrajzi jellemzőinek érzékelése, azok okainak és következményeinek felismerése.</p>	
5.2. Európa Európa földrajzi-környezeti jellemzői ok-okozati összefüggéseikben: természetföldrajzi kép (fekvés, határok, domborzat, felszínformálódás, éghajlat, vízrajz, természetes élővilág, talaj, tájak); társadalom-földrajzi kép (népesség, települések, életmódok, termelés, kereskedelem, infrastruktúra; környezeti kép (állapot, problémák, lehetséges megoldások).		

<p>Az egyes kontinensrészek meghatározó jelentőségű országainak (Németország, Franciaország, Egyesült Királyság, Oroszország, Olaszország, Észak-Európa országai, Lengyelország, Csehország) egyedi földrajzi-környezeti jellemzői, azok okai és következményei.</p> <p>A hazánkkal szomszédos országok földrajzi-környezeti jellemzői, jelentőségük a világban, társadalmi- gazdasági kapcsolataik hazánkkal.</p>	
Fogalmak	Északi-sarkpont, Egyenlítő, Déli- sarkpont, térítő, éghajlati övezet: hideg, mérsékelt, forró, monszunvidék, mediterrán táj, tajgavidék, sivatag. Ipari körzet, farm, öntözéses gazdálkodás, oázis.

Témakör	24. Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról	Javasolt óraszám: 4 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Fogyasztói szokások tudatosítása, a tudatos fogyasztói magatartás erősítése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
6.2. Fenntarthatóság Fogyasztási szokások változása; környezettudatosság, energiatakarékosság, hulladékkeletkezés, szelektív hulladékgyűjtés, biotermékek; személyes és közösségi cselekvési lehetőségek; tudatos vásárlói magatartás. Védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái.	Képek, filmek, személyes tapasztalatok alapján példák felismerése, gyűjtése. Összehasonlítás, megbeszélés, esetleg vita.	
Fogalmak	Környezettudatosság, energiatakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés, biotermék.	

**Összegzett tanulási
eredmények a
nyolcadik évfolyam
végére**

Alapvető ismeretek a kémiai, fizikai, biológiai jelenségekről, törvényszerűségekről, ezek felhasználása a gyakorlatban, a mindennapi életben, a háztartásban. Az élő és élettelen természet legfontosabb kölcsönhatásainak ismerete. A megfigyelésekben, kísérletekben önálló, szabálykövető részvétel. Egyszerűbb összefüggések megértése, tapasztalatok megfogalmazása szóban, vázlatkészítés. Törekvés a tanult szakkifejezések pontos használatára. Információk egyre önállóbb gyűjtése és feldolgozása. IKT-eszközök használata. Tudatos környezetvédelem és egészségvédelem, megoldások keresése a környezet- és egészségkárosítás elkerülésére. Az egészségügyi hálózat ismerete. Képesség segítségkérésre, segítségnyújtásra. Kialakult szabálytudat, képesség az együttműködésre, konfliktuskezelésre, reális önismeret.

Tájékozódás a földrajzi térben: az eligazodáshoz szükséges topográfiai fogalmak felismerése, megnevezése bármilyen térképen. Térképolvasás nagy egyéni különbségekkel: szemléleti térképolvasás segítségével, esetleg következtető térképolvasás. A szomszédos országok és fővárosaik megnevezése. A térképen a tanult tájak megmutatása. Elemi szintű tájékozottság a különféle méretarányú és jelrendszerű térképek olvasásában.

A gazdasági ágazatok szerepének ismerete a földrészek, térségek, országok gazdasági életében. A földrajzi térben zajló felismert kölcsönhatások és összefüggések elemi szintű magyarázata.

Törekvés energiatakarékos magatartásra.

A természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi, valamint időtartambeli különbségeinek tudatosulása.

Az állóvíz és a folyóvíz felismerése képen. A tanuló tudja, hogy a víz a természetben állandó körforgásban van. Ismeri a környezetvédelem feladatát, a vízszennyezés okait és elkerülésének lehetőségeit.

Állampolgári ismeretek

A tantárgy célja bővíteni a tanulók azon ismereteit, amelyek a társadalmi környezet jobb megismerését segítik elő. Feladata, hogy a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló szerezzen gyakorlati ismereteket a szűkebb és tágabb környezetben, valamint sajátítsa el a társadalmi elvárásoknak megfelelő szociális készségeket. Fokozódó önállósággal tudja alkalmazni a beszédfejlesztés tantárgy témakörein belül tanult ismereteket, fejleszti a kifejezőkészséget és bővíti a szókinccset.

A pedagógusok teremtsenek lehetőséget arra, hogy a tanuló elemi szinten megismerje saját és más állampolgárok jogait és kötelességeit, bővíthesse látókörét, hogy tágabb környezetét pontosabban megismerje, és segítséggel tudja használni a szolgáltató- és közintézményeket.

Gyakorlási lehetőséget kell adni arra, hogy a tanuló megfelelően alkalmazza a tanult viselkedési és magatartási normákat, érintkezési formákat a mindennapi élethelyzetekben, tudja a konfliktushelyzeteket egyes szituációkban felismerni, és begyakorolt konfliktuskezelési minták segítségével igyekezzon azokat megoldani.

Témakör / óraszám - évfolyam	5.	6.
Család, a családi szocializáció	15	15
Településünk, lakóhelyünk megismerése	21	21
Éves óraszám	36	36

5. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést az iskolai közösség szabályainak megismertetésével, betartatásával, az iskolai példaképek bemutatásával, a segítőkészre és az egymásra való odafigyelésre neveléssel segíti. Kialakítja a viselkedés önszabályozási igényét.

A nemzeti öntudat fejlődését, hazafias nevelést erősíti a nemzeti ünnepek iskolai rendezvényekkel történő megemlékezéseire készülődés, és aktív részvétel során az ismeretek bővülése a nemzeti jelképekről; az ünnepek legfontosabb történelmi szereplői példamutató magatartásának és az ünnepi szimbólumoknak a megismerése.

A tantárgy az állampolgárságra, demokráciára nevelésben a társas lét különböző szintjein (család, osztályközösség, iskolai közösség) a közösségi szabályok megismertetésével, tudatos követésével, a feladatok vállalásával, a közösségért végzett vállalt feladatok kivitelezésére törekvéssel kapcsolódik. A tantárgy tematikája segíti az alapvető, személyes adatok jelentőségének felismerését.

Az önismeret és társas kultúra fejlesztésében fontos szerepet tölt be a saját és a társak belső tulajdonságainak feltérképezésére, a pozitív tulajdonságok, személyiségvonások felismerésére, megerősítésére neveléssel. A társakkal való együttműködés során segíti a közös vélemény kialakítására és a demokratikus döntések meghozatalára törekvést.

A tantárgy fontos szerepet tölt be a családi életre nevelésben a szűk család rokoni kapcsolatainak, a családban betöltött szerepeknek, az ahhoz kapcsolódó feladatoknak, és a család legfontosabb személyes adatainak megismertetésével.

A másokért vállalt felelősséget és az önkéntességet a mások külső és belső tulajdonságainak megismerésével, a megértés, az elfogadás és a toleráns viselkedés jelentőségének felismerésével és az egymás segítésére neveléssel támogatja.

A pályaorientáció területén a tantárgy különösen fontos szerepet tölt be a reális önértékelés és a képességek korlátainak, a közösségi vállalások és az egyéni célok lehetőségeinek felismertetésével.

Témakör	1. Család, a családi szocializáció	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	A család szerepének, saját tulajdonságainak megismerése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Egyszerű személyes adatokat ismerni. Ismerni tanárok nevét. Az alapvető viselkedési szabályokat ismerni, figyelmeztetésre használni azokat.	Fejlesztési ismeretek Egyszerű személyes adatok. A család tagjai Családi munkamegosztás. Feladatom a családban. Szülők foglalkozása Fejlesztési tevékenységek Születési anyakönyvi kivonat, diákigazolvány, iskolai napló adatainak nézegetése A szülők foglalkozására vonatkozó eszközök, képek megtekintése, ha van rá lehetőség, tanulmányi séta keretében néhány munkahely felkeresése.	
Fogalmak	foglalkozás, munkahely, lakcím	

Témakör	2. Településünk, lakóhelyünk megismerése	Javasolt óraszám: 21 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Lakóhelyünk megismerése, a biztonságos közlekedés alapozása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
A tanuló lakóhelyének megnevezése. Az iskola és otthon útvonalának ismerete. Ismerni az irányokat.	Fejlesztési ismeretek A szűkebb lakóhely jellemzői. Tágabb lakóhely: városunk – településünk – országunk. A közlekedési szabályok átisméltése Közlekedési eszközök– (szárazföldi, vízi, légi). Tevékenység Beszélgetés, képek nézegetése. Összehasonlítás, képválogatás. Hegy, völgy, domb, síkság kialakítása terepasztalon. Közlekedési szabályok, táblák, jelzések válogatása	
Fogalmak	Közlekedés, zebra, gyalogos, jegy, kerékpár	

Összegzett tanulási eredmények az ötödik évfolyam végén	A tanuló képes legfontosabb személyi adatait közölni. Képes megfelelően alkalmazni a tanult viselkedési és magatartási normákat, érintkezési formákat a mindennapi élethelyzetekben.
--	---

6. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést az iskolai közösség szabályainak megismertetésével, betartatásával, az iskolai példaképek bemutatásával, a segítőkészre és az egymásra való odafigyelésre neveléssel segíti. Kialakítja a viselkedés önszabályozási igényét.

A nemzeti öntudat fejlődését, hazafias nevelést erősíti a nemzeti ünnepek iskolai rendezvényekkel történő megemlékezéseire készülődés, és aktív részvétel során az ismeretek bővülése a nemzeti jelképekről; az ünnepek legfontosabb történelmi szereplői példamutató magatartásának és az ünnepi szimbólumoknak a megismerése.

A tantárgy az állampolgárságra, demokráciára nevelésben a társas lét különböző szintjein (család, osztályközösség, iskolai közösség) a közösségi szabályok megismertetésével, tudatos követésével, a feladatok vállalásával, a közösségért végzett vállalt feladatok kivitelezésére törekvéssel kapcsolódik. A tantárgy tematikája segíti az alapvető, személyes adatok jelentőségének felismerését.

Az önismeret és társas kultúra fejlesztésében fontos szerepet tölt be a saját és a társak belső tulajdonságainak feltérképezésére, a pozitív tulajdonságok, személyiségvonások felismerésére, megerősítésére neveléssel. A társakkal való együttműködés során segíti a közös vélemény kialakítására és a demokratikus döntések meghozatalára törekvést.

A tantárgy fontos szerepet tölt be a családi életre nevelésben a szűk család rokoni kapcsolatainak, a családban betöltött szerepeknek, az ahhoz kapcsolódó feladatoknak, és a család legfontosabb személyes adatainak megismertetésével.

A másokért vállalt felelősséget és az önkéntességet a mások külső és belső tulajdonságainak megismerésével, a megértés, az elfogadás és a toleráns viselkedés jelentőségének felismerésével és az egymás segítésére neveléssel támogatja.

A pályaorientáció területén a tantárgy különösen fontos szerepet tölt be a reális önértékelés és a képességek korlátainak, a közösségi vállalások és az egyéni célok lehetőségeinek felismertetésével.

Témakör	1. Család, a családi szocializáció	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	A család szerepének, saját tulajdonságainak megismerése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Ismerni az iskola címét, a Külső és belső tulajdonságokat differenciálni, segítséggel megnevezni. A helyes viselkedés formáinak, ismerete, saját érzelmeinek kezelése segítséggel	Fejlesztési ismeretek Legalapvetőbb önismeret. Tulajdonságok. Viselkedés, iskolában tanórán, kötetlen foglalkozásokon. Segítés másokon. Fejlesztési tevékenységek Milyen vagyok én? Egyszerű önjellemzés (külső és belső tulajdonságok). Viselkedés családi események (esküvő, születés, gyász, temetés) során. Képek, könyvek, filmek (filmrészletek) megtekintése. Saját élményekről rajz készítése. Egyszerű szituációs játék	
Fogalmak	Vezetéknév, keresztnév, személyi igazolvány	

Témakör	2. Településünk, lakóhelyünk megismerése	Javasolt óraszám: 21 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Lakóhelyünk megismerése, a biztonságos közlekedés alapozása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Ismerni a térkép főbb jelzéseit, színeit A falu és város közötti különbség ismerete. Térképen segítséggel megtalálni saját lakóhelyét. Jelentősebb folyóink nevét, ismerni. A földgömbön és megmutatni Magyarországot és néhány szomszédos országot segítséggel. Ismerni a közlekedés elemi szabályait. A kerékpárosokra vonatkozó egyszerű szabályokat ismerni	Fejlesztési ismeretek Tájékozódás a térképen segítséggel Felszíni formák – színük a térképen. Vizeink Szomszédos országok ismerkedés A kerékpárosokra vonatkozó egyszerű szabályok. A tömegközlekedés feltételei (jegyváltás). Tevékenység Budapest – főváros. Falu – város – főváros főbb jellemzői. Kép, térkép, könyvek, albumok nézegetése. Kirándulás, a felszíni formák megismerése a valóságban. A vizek jelölése a térképen. Más országok megnevezése, képek gyűjtése. Tanulmányi séta. Mi a teendő, ha leáll a közlekedés valamilyen okból.	
Fogalmak	átkelőhely, veszély, baleset, közlekedési eszközök, jármű	

Összegzett tanulási eredmények a hatodik évfolyam végén	A tanuló képes segítséggel lakóhelye, iskolája címét közölni. Képes a gyalogos közlekedés főbb szabályai szerint közlekedni, és a tömegközlekedési járműveket használni segítséggel
--	--

Témakör / óraszám - évfolyam	7.	8
Mindennapi ügyintézés	10	10
Településünk, lakóhelyünk megismerése	12	12
Felkészülés a felnőttkori szerepekre, feladatokra	14	14
Éves óraszám	36	36

7. évfolyam

A tantárgy fontos szerepet tölt be az erkölcsi nevelésben a szűkebb társadalmi közösségből vett pozitív példák megismertetése által, az igazságos és segítőkész magatartás kialakításával, a társas kapcsolatokban a szociális konvenciók helyes alkalmazására neveléssel, a megfelelő önkontroll kialakulásának segítségével és a viselkedési szabályok gyakorlatban történő alkalmazásával.

A nemzeti öntudat, hazafias nevelés céljainak eléréséhez kapcsolódik a nemzeti ünnepek és a nemzeti, nemzetiségi hovatartozás megismertetésének megerősítésével, az érdeklődés és kötődés kialakításával a társadalmi közösségekhez. A tantárgy keretében a tanuló megismeri a nemzeti jelképeket, hagyományokat, aktívan részt vesz nemzeti ünnepeken, megemlékezéseken. Kialakul benne a magyar nemzethez való tartozás érzése.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelést erősíti a személyi adatok, okmányok fontosságának felismerése, adekvát használatuk elsajátítása, az állampolgári jogok és kötelességek legfontosabb intézményeinek megismerése, érdeklődés kialakítása a közügyek iránt, a szabálykövető magatartás fejlesztése, jogkövetés megalapozása.

A tantárgy az önismeret és társas kapcsolati kultúra fejlődését segíti a saját reális képességek minél teljesebb megismerésével, a lehetőségek és akadályok felmérési képességével, az együttműködő magatartás kialakításával közösségi tevékenységben.

Fejleszti a segítségkérés és -nyújtás szükségességének felismerését különböző szituációkban, az önérvényesítés eszközeinek felismerését, a társak jogainak, igényeinek tiszteletben tartását. A családi életre nevelést támogatja a családban betöltött szerepek és a családi munkamegosztás, rokoni, baráti, közösségi kapcsolatok megismerése, a családi életben történő aktív részvétel támogatása.

A felelősségvállalást másokért, az önkéntességet a szűkebb és tágabb környezet érdekében történő tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése, a vállalt feladatok elvégzésére nevelés segíti.

A tantárgy segíti a pályaorientáció támogatását a különböző szakmák tevékenységeinek, eszközeinek, fontosságának megismertetésével, az egyéni képességek és érdeklődés tükrében a szakmatanulás és más „felnőtt” tevékenységek iránti érdeklődés felkeltésével.

Témakör	1. Mindennapi ügyintézés	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	A személyes dokumentumok ismerete, és körültekintő, kímélő használatuk fontosságának felismertetése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
A tanuló saját személyes adatainak megbízható ismerete. Külső és belső tulajdonságokat differenciálni, megnevezni Az alapvető viselkedési szabályokat ismerni, A helyes viselkedés formáinak, fordulatainak ismerete	Fejlesztési ismeretek Személyes adatok, azonosítás. Tulajdonságok. Érzelmek. Viselkedés, különböző élethelyzetekben. Fejlesztési tevékenységek Születési anyakönyvi kivonat, diákigazolvány nézegetése, Milyen vagyok én? Önjellemzés (külső és belső tulajdonságok). Viselkedés különböző élethelyzetekben, családi események (esküvő, születés, gyász, temetés) során. Képek, könyvek, filmek (filmrészletek) megtekintése.	

	Videófelvétel készítése helyzetgyakorlatokról, a felvételek megtekintése és megbeszélése (tanulmányi séta, vásárlás közösen). Saját élményekről rajz készítése.
Fogalmak	Önismeret, én, tulajdonság, viselkedés, szeretet, esküvő

Témakör	2. Településünk, lakóhelyünk megismerése	Javasolt óraszám: 12 óra
Előzetes tudás	A szűkebb lakóhely jellemző nevezetességei. Alapvető közlekedési szabályok ismerete.	
A témakör nevelési-fejlesztési célja	A domborzati térképen a tájékozódás erősítése. Váratlan helyzetek kezelési módjának megismerése a közlekedés során.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
A saját lakóhely megnevezése. Az iskola és otthon útvonalának ismerete. Ismerni az irányokat. Ismerni a térkép jelzéseit. A falu és város közötti különbség ismerete. Térképen megtalálni lakóhelyét. A térkép színeit, a térkép fontos jelzéseit (város, határ,) leolvasni.	Fejlesztési ismeretek A szűkebb lakóhely jellemzői. Tágabb lakóhely: városunk – településünk – országunk. Tájékozódás a térképen. Felszíni formák – színük a térképen. Vizeink. Szomszédos országok. A közlekedési szabályok átisméltése, kiegészítése. A kerékpárosokra vonatkozó szabályok. Fejlesztési tevékenységek Beszélgetés, képek nézegetése. Összehasonlítás, képválogatás. Saját település, Budapest – főváros. Falu – város – főváros jellemzői. Hegy, völgy, domb, síkság kialakítása terepasztalon. Kirándulás, a felszíni formák megismerése a valóságban. A szabályok biztos ismerete és gyakorlása. Mi a teendő, ha leáll a közlekedés valamilyen okból.	
Fogalmak	Térképpel, felszíni formákkal kapcsolatos fogalmak. Közlekedési szabályokkal, jelzésekkel kapcsolatos fogalmak. Segítség, tájékoztatás kérése.	

Témakör	3. Felkészülés a felnőttkori szerepekre, feladatokra	Javasolt óraszám: 14 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Az állampolgárok és a tanuló saját jogainak és kötelességeinek elemi szintű megismerése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Egyszerű családi viszonyok ismerete. Különbségtétel jó és rossz, helyes és helytelen között. A helytelen cselekedetek elítélése. Tudatosítani, hogy a szabályokat be kell tartani. Egyszerű balesetvédelmi szabályok megismerése.	Fejlesztési ismeretek Viselkedés rokonokkal (család – tagjai). Viselkedés idegenekkel. Helyzetnek megfelelő megjelenés, ápoltság. Fejlesztési tevékenységek Beszélgetés, képek válogatása. Saját kép nézegetése kiskori, mostani, az idő múlása. Szerepjáték, konfliktushelyzetek a családban. Pozitív és negatív tulajdonságok és tartalmuk. Viselkedés idegenekkel: udvariasság, türelem, Hazugság, lopás, szembesülés a következményekkel. Film megtekintése, megbeszélése, helyes, nem helyes felismerése. A balesetek elkerülése. A pénz értékének tudatosítása, takarékoság, pénzkezelés.	
Fogalmak	Szülők, rokonok, szeretet, munkahely, fizetés, segítség	

Összegzett tanulási eredmények a hetedik évfolyam végén	A tanuló képes segítséggel használni a szolgáltató- és közintézményeket, Képes a térkép színeit leolvasni, ismeri a térkép fontos jelzéseit (város, határ) Magyarország földrajzáról, ismeri a falu, város közötti különbséget. Képes felismerni a konfliktushelyzetet
---	---

8. évfolyam

A tantárgy fontos szerepet tölt be az erkölcsi nevelésben a szűkebb társadalmi közösségből vett pozitív példák megismertetése által, az igazságos és segítőkész magatartás kialakításával, a társas kapcsolatokban a szociális konvenciók helyes alkalmazására neveléssel, a megfelelő önkontroll kialakulásának segítésével és a viselkedési szabályok gyakorlatban történő alkalmazásával.

A nemzeti öntudat, hazafias nevelés céljainak eléréséhez kapcsolódik a nemzeti ünnepek és a nemzeti, nemzetiségi hovatartozás megismertetésének megerősítésével, az érdeklődés és kötődés kialakításával a társadalmi közösségekhez. A tantárgy keretében a tanuló megismeri a nemzeti jelképeket, hagyományokat, aktívan részt vesz nemzeti ünnepeken, megemlékezéseken. Kialakul benne a magyar nemzethez való tartozás érzése.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelést erősíti a személyi adatok, okmányok fontosságának felismerése, adekvát használatuk elsajátítása, az állampolgári jogok és kötelességek legfontosabb intézményeinek megismerése, érdeklődés kialakítása a közügyek iránt, a szabálykövető magatartás fejlesztése, jogkövetés megalapozása.

A tantárgy az önismeret és társas kapcsolati kultúra fejlődését segíti a saját reális képességek minél teljesebb megismerésével, a lehetőségek és akadályok felmérési képességével, az együttműködő magatartás kialakításával közösségi tevékenységben.

Fejleszti a segítségkérés és -nyújtás szükségességének felismerését különböző szituációkban, az önérvényesítés eszközeinek felismerését, a társak jogainak, igényeinek tiszteletben tartását. A családi életre nevelést támogatja a családban betöltött szerepek és a családi munkamegosztás, rokoni, baráti, közösségi kapcsolatok megismerése, a családi életben történő aktív részvétel támogatása.

A felelősségvállalást másokért, az önkéntességet a szűkebb és tágabb környezet érdekében történő tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése, a vállalt feladatok elvégzésére nevelés segíti.

A tantárgy segíti a pályaorientáció támogatását a különböző szakmák tevékenységeinek, eszközeinek, fontosságának megismertetésével, az egyéni képességek és érdeklődés tükrében a szakmatanulás és más „felnőtt” tevékenységek iránti érdeklődés felkeltésével.

Témakör	1. Mindennapi ügyintézés	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	A személyes dokumentumok ismerete, és körültekintő, kímélő használatuk fontosságának felismertetése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
A tanuló saját személyes adatainak megbízható ismerete. Külső és belső tulajdonságokat differenciálni, megnevezni és felismerni. Az alapvető viselkedési szabályokat ismerni, figyelmeztetésre használni is azokat. A helyes viselkedés formáinak, fordulatainak ismerete, érzelmeinek kezelése.	Fejlesztési ismeretek Személyes adatok, azonosítás. Önismeret. Közlekedés, vásárlás közbeni kommunikáció és viselkedés. Empátia. Segítés másokon. Fejlesztési tevékenységek személyi igazolvány nézegetése, az azonosítás módja, igazolása (pl. ujjlenyomat). Szituációs játék, eltérő szerepekben. Szituációk, reakciók, az indulatok levezetése. Helyes viselkedés – Érzelmi kapcsolatok férfi és nő között. Tulajdonságok megnevezése, csoportosítása	
Fogalmak	Önismeret, dicséret, szerelem, házasság, születés, temetés.	

Témakör	2. Településünk, lakóhelyünk megismerése	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	A domborzati térképen a tájékozódás erősítése. Váratlan helyzetek kezelési módjának megismerése a közlekedés során.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Jelentősebb folyóink, településeink nevét ismerni. A földgömbön, megkeresni és megmutatni Európát, Magyarországot és néhány ismert országot. Ismerni a közlekedés elemi szabályait. A kerékpárosokra vonatkozó szabályokat ismerni A tanuló ismereteinek rendezése a járművekkel kapcsolatosan. Őnálló közlekedés egyre távolabbi ponttól, főbb	<p>Fejlesztési ismeretek Magyarország főbb jellemzői. Helyünk Európában és a világban. Földrajz és gazdaság összefüggése. Gazdasági tevékenységek jelzése a térképen. Közlekedési eszközök – (szárazföldi, vízi, légi). A tömegközlekedés feltételei (jegyváltás, kísérő dokumentum).</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Kép, térkép, könyvek, albumok nézegetése. Földgömb, térkép, képek használata segítségével A vizek jelölése a térképen. Föld feletti vizek: patak, folyó, tó. Édesvizek – ivóvíz. Sós vizek – tenger, óceán. Más országok megnevezése, fővárosok, képek gyűjtése. Földrészek: Európa, Ázsia, Afrika, Amerika, Ausztrália megnevezése Síkság – mezőgazdaság, hegyvidék – bányászat, tenger – halászat. Térképjelek keresése Közlekedési szabályok, táblák, jelzések válogatása, csoportosítása (tiltó- és tájékoztató táblák). Megfigyelés, beszélgetés, rajzolás, színezés. Veszélyforrás, balesetek. Szerepjáték, társasjáték használata. A szabályok biztos ismerete és gyakorlása. Alternatív közlekedési lehetőségek.</p>	
Fogalmak	Térképpel, felszíni formákkal kapcsolatos fogalmak. Közlekedési szabályokkal, jelzésekkel kapcsolatos fogalmak. Segítség, tájékoztatás kérése.	

Témakör	3. Felkészülés a felnőttkori szerepekre, feladatokra	Javasolt óraszám: 14 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Az állampolgárok és a tanuló saját jogainak és kötelességeinek elemi szintű megismerése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Tudatosítani, hogy a szabályokat be kell tartani. A tanuló ismeri és betartja az igazolvány használatának szabályait. A munkafegyelem fogalmának megértése. Különbségtétel fontos és nem fontos között. Általános balesetvédelmi szabályok megismerése.	<p>Fejlesztési ismeretek Tagjai vagyunk a társadalomnak. Társadalomra káros tevékenységek. Törvény, szabályok betartásának fontossága. Ok – okozat. Állampolgárok vagyunk. Munka, munkahely. Pályaválasztás – szakiskola. Az önálló közlekedés gyakorlása. A pénz szükségessége, beosztása. Fejlesztési tevékenységek Rövid történetek megbeszélése, szituációs játékok. Viselkedés idegenekkel: udvariasság, türelem, alkalmazkodás, önzetlenség. A közösség számára „törvénykönyv” összeállítása (pl. szabályok,</p>	

	<p>kötelességek az osztály tanulói számára stb.) Ok – okozati összefüggések felismerése a törvények esetében. Törvények: írott szabályok. Személyi igazolvány nézegetése. Mire jogosít a személyi igazolvány? Tájékozódás a szakmák köréről. Az iskoláskor utáni tervek. Viselkedés, elvárások a munkahelyeken. A balesetek elkerülése. A pénz értékének tudatosítása, takarékoság, pénzkezelés.</p>
Fogalmak	törvény, szabály, bűn, büntetés, hazugság, lopás, következmény, veszekedés, kibékülés, bocsánat; személyi igazolvány, sajátkezü aláírás, váltópénz.

Összegzett tanulási eredmények a nyolcadik évfolyam végén	<p>Képes az igazolványokat megfelelően, kíméletesen és biztonságosan használni. Képes a térkép színeit leolvasni, ismeri a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat), elemi ismeretei vannak saját településéről, Magyarország földrajzáról, ismeri a falu, város közötti különbséget. Képes felismerni a konfliktushelyzetet, a begyakorolt konfliktuskezelési minták segítik a megoldásban, érzelmeit tudja kezelni. Képes a megismert tulajdonságok figyelembevételével saját kapcsolatrendszert kialakítani. Állampolgári érzései kialakulóban</p>
--	---

Ének-zene

A művészi tevékenység, a művészetek hatása semmivel nem pótolható szerepet játszik személyiségünk fejlődésében, az ízlés, a kreativitás, az érzések árnyalt kifejezésének fejlesztésében. A műalkotások által közvetített magatartásminták elsajátítása a kulturális közösség fennmaradásának biztosítója, az egyén szocializációjának döntő mozzanata. A kultúra értékeinek megismerése közös élményanyaggal szolgálja az összetartozás érzésének erősítését. A művészeti nevelés segítséget nyújt a tanulóknak abban, hogy felismerjék, becsüeljék a kultúra értékeit. Hozzájárul a nemzeti azonosságtudat kialakításához.

Az ének-zenei nevelés fő célja az ének megszerettetése, a zene világának megismertetése és élményt adó megértetése. Ennek eszköze, a zenei élmény személyiség- és közösségformáló erejével, pedagógiai jelentőségével jóval túlmutat a zenélés tevékenységén. A tanítás célja a zeneértő és zeneérző képességek fejlesztése, a szellemi és lelki tulajdonságok gyarapítása, a fantázia, az érzékenység fokozása a zenei élmények segítségével. A közös együttes élmény megteremtése segítségével a befogadás és az önkifejezés, valamint az egymásra figyelés harmóniája valósulhat meg.

Ének-zenei oktatásunk jellemzője az érték közvetítés és az értékőrzés, a Kodály-módszer segítségével. E módszer teljes embert fejlesztő pedagógia, melynek középpontjában az európai műveltségű, a magyar nemzeti hagyományt őrző, nyitott, kreatív, közösségi ember áll. Zenei örökségünk bemutatásával, tanításával erősítjük tanulóink pozitív attitűdjét, kötődését saját népe és kultúrája értékeihez, a szülőföld, a haza és a nemzet fogalmának kialakítását.

A zenei reprodukció témakörében a pedagógus feladata az éneklés különböző formáinak (hangszerkíséretes éneklés, egy- és többszólamú éneklés) megismertetése, hallás utáni daltanítással magyar és külföldi népzenei anyag bemutatása, aktív énekléssel maradandó élmények nyújtása, az énekes és hangszeres improvizáció, az alkotó és önkifejező tevékenység fejlesztése, valamint a felismerő kottaolvasás elemeinek (relatív szolmizáció, kézjelek, ritmikai és dallami összetevők) tanítása. A zenei befogadás témakörében a zeneművekben való tájékozódást segítő kompetenciák (emlékezet, zenei fantázia, koncentráció) fejlesztése és a zenehallgatás anyagának az újszerű médiatartalmak felhasználásával is történő bemutatása, ismertetése.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára a tanításban minden elem az ének-zenei élményekhez, tevékenységekhez kapcsolódik. A tanórákon kiemelt cél az élőzenére épülő befogadói élmények megteremtése. E cél elérése érdekében az éneklés, az aktív zenélés változatos formáit szerepeltethetjük. Az aktív zenélés, mint csapatmunka, mint közösségi élmény, nagy segítséget nyújt a hátrányos szociokulturális státusz leküzdésében, az eredményes társadalmi integrációban, a fogyatékoságból eredő hátrányok csökkentésében. A sikeres énekórai munka segíti a belső kontroll erősítését, az önbizalom fejlesztését, a lelki egészség biztosítását.

Az oktatás fontos részét képezi a zene és a mozgás összekapcsolása, a néptánc oktatása, valamint a kultúrát közvetítő intézmények bevonásával a koncertpedagógia lehetőségeinek kihasználása. Az egyéni különbségek figyelembevételének fontos területe a tehetséggondozás, melynek célja a kiemelkedő teljesítményre képes tanulók segítése, hogy képességeiknek megfelelő szintű eredményeket érjenek el.

5-6. évfolyam

Heti / éves óraszám:

5. évfolyam 2 óra / 72 óra

6. évfolyam 2 óra / 72 óra

Témakör / óraszám - évfolyam	5.	6.
Zenei reprodukció	36	36
Zenei befogadás	36	36
Éves óraszám:	72	72

Az alapozó szakasz (5–6. évfolyam) oktató-nevelő munkája során a tanulói tevékenységek középpontjába az alapkészségek megerősítése, a tudásgyarapítás, az egyéni adottságok megismerésén alapuló önismeret fejlesztése kerül. A tantárgyi tartalmakat, tevékenységeket, feladatokat a fejlődés egyéni üteméhez igazítjuk.

Az ének-zenei oktatás hangsúlyozott célja ebben a szakaszban az énekes és zenehallgatási kultúra továbbfejlesztése, a zenei műveltség alapozása, a zenei ízlés formálása.

A dalokon, zenéken keresztül a pozitív erkölcsi tapasztalatok bemutatásával erősítjük tanulóink felelősségtudatának kialakítását, igazságérzetük kibontakoztatását, fejlesztjük az együttérzés, segítőkészség, kötelességtudat, önfegyelem készségét. A nemzeti öntudat, hazafias nevelés terén erősítjük tanulóink pozitív attitűdjét egyrészt önmagukhoz, másrészt szűkebb és tágabb környezetükhöz is. Tantárgyunk tananyagának megismerése során, a művelődési, kulturális értékek elsajátításával tudatosan a nemzeti összetartozás érzése. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztésében a tantárgy szerepe a megfelelő személyiség- és közösségfejlesztés. Az éntudat, énkép, önismeret fejlesztése, a társadalmi beilleszkedést segítő belső kontroll erősítése, önbizalom-fejlesztés megvalósul a sikeres énekórai munka segítségével. A családi életre nevelést a harmonikus családi minták és erkölcsi normák közvetítésével, a népdalok, népszokások ismeretével segítjük. Az egészséges és tudatos életmód kialakítása kiemelt feladatát, a mozgáskultúra, mozgáskoordináció erősítését a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével segíti a rendszeres ének-zenei munka. Az önkéntesség terén különös jelentőségű az együtt érző, segítőkész magatartás, a szociális érzékenység fejlesztése, az együttműködés képességének alakítása, az ének-zenei oktatás szociálpedagógiai hatásának felhasználása. A helyes szokásrend kialakítása, a környezet megfigyelése, következtetések levonása, a természeti és épített környezet iránti szeretet igényének erősítése kapcsolódik a népdalok által közvetített értékrend megismeréséhez. Az esztétikai-művészeti tudatosságot és kifejezőképességet ebben a szakaszban a divergens problémamegoldó gondolkodás, a kreativitás fejlesztése segíti. Fontos a megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés.

A tantárgy sajátos fejlesztési céljai közé tartozik a tantervben meghatározott zenei anyag megszólaltatása egyszólamú énekléssel, alkalmanként hangszeres kísérettel, a kánonéneklés gyakorlása, a ritmushangszerek használata, éneklés ritmushangszeres kísérekkel is. Magyar népdalok, történeti énekek, más népek dalainak tanulása és a hallás utáni daltanulás kiemelt feladat.

Feladat a zenei írás-olvasás, a zenei kódrendszer alapelemeinek gyakorlása. Ritmikai, dallami és formai elemek tanulása, egyre szilárdabb ismeretek a kottairáshoz- és olvasáshoz szükséges elméleti alapok terén, a zenei ismeretek tudatosítása, a formaérzék fejlesztése. Az alkotó- és önkifejező tevékenység erősítését szolgálja a kötetlen és kötött énekes, hangszeres játékok, megszólalások gyakorlása, az énekes és hangszeres improvizációk megvalósítása.

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára kiemelt szerepe van a zenei befogadáshoz szükséges képességek erősítésének, a zeneművekben való tájékozódást segítő zenei képességek (emlékezet, koncentráció, fantázia) fejlesztésének, a belső hallás képességének az egyénhez igazított legoptimálisabb erősítésének változatos és játékos gyakorlatok segítségével. A hatékony, önálló tanulás céljából támogatnunk kell tanulóinkat abban, hogy az énekórákon is legyenek képesek felismerni az új ismeret elsajátításának módját, tudjanak segítséget, tanácsot kérni, legyenek képesek közös munkában, csoportban dolgozni.

A tudatos, irányított zenehallgatás gyakorlása után és közben lehetőséget kell teremteni hangverseny-látogatások, első hangverseny-élmények megszerzésére.

5. évfolyam

Témakör	1. Zenei produkció	Javasolt óraszám: 36 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az éneklési kultúra fejlesztése, dalok tanulása, dalkincsbővítés, közös és egyéni éneklések. Az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése. Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának erősítése. A tanulók egyéni képességeik szerinti részvételének bátorítása a közös éneklésben, daltanulásban. Az énekhang tisztaságának, éneklési kedv bátorságának megőrzése. Tapasztalatok erősítése a kánonéneklésben, tanári segítséggel Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével. Zenei ízlés fejlesztése. A kombinációs és asszociációs képességek fejlesztése a különféle zenei kifejezőeszközök felhasználásával. A ritmikai, tempóbeli, dinamikai, variáló- és rögtönzőképesség fejlesztése. Egyre nagyobb önállóság a kottairás-olvasás, másolás terén. Érzelmi átélés, ráhangolódás, odafordulás, beleélés erősítése. Dalok közötti kapcsolatteremtés. Megfigyelés, felismerés, bevésés, azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés fejlesztése. Cselekvéses, perceptív, fogalomalkotó, analógiás és logikus gondolkodás fejlesztése. Koncentráció, figyelem fejlesztése. Auditív és téri tájékozódás fejlesztése. Összefüggések felismerése, alkalmazása. Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése. Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>1.1. ÉNEKLÉS Ünnepek dalai, jeles napok dalai. Magyar történelmi dallamok. Rokon népek dalai. Megzenésített versek. Régi stílusú magyar népdalok. Új stílusú magyar népdalok. Kánonok. Más népek dalai.</p>	<p>Törekvés a kifejező, bátor, tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre, a szép éneklés szabályainak tudatosítására. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával, megfelelő tempó és hangerő választása a dalok előadásához. Örömteli és szorongásmentes éneklés. A tanult dalokból minél több előadása, közös és egyéni, átélte, a tartalomnak megfelelő énekléssel. Dalok felismerése ritmus-, dallam- vagy szöveg-motívumaik alapján. Részvétel a különféle énekes játékokban, gyakorlatokban. A tanult dalok csoportosítása, adott szempontok alapján. Kedvenc dalok választása. Dalcsozor összeállítása a kedvelt dalokból.</p>	
<p>1.2. GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Hangszeres rögtönzések. Ritmuszjátékok, dalkísérek szabad és kötött formákban. Tempó- és dinamikai játékok, gyakorlatok. Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban.</p>	<p>Dalkísérek létrehozása szabad és kötött formákban. Ritmuskártyák megszólaltatása, rendezése. Részvétel a ritmusdominó, ritmusmemória, zenei kérdés-válasz játékokban. Adott ritmushoz változatok írása. A zenei élmények mozgásos és rajzos formákban történő kifejezése.</p>	
1.3. FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS	Szilárd ismeretek kialakítása a tanult ritmusokról.	

Új ritmusértékek Kottairás a pótvonallal használatával. A hajlítás fogalma, jelölése.	Ritmusok felismerése és hangoztatása. A hangsúlyviszonyok érzékeltetése a ritmusgyakorlatokban. Többszólamú ritmusgyakorlatok megszólaltatása. Szilárd ismeretek kialakítása a szolmizációs hangokról, elhelyezkedésükről, kézjeleikről. Pótvonallal használata a kottairásban.
Fogalmak	Kifejező éneklés. Jeles nap. Katonadal, magyar történelmi dallam. Régi és új stílus. Ritmuszenekar. Dalkíséret. Ritmuslánc. Zenei kérdés, zenei válasz. Ritmikus mozgás, szabad mozgás. Szinkópa, éles ritmus, nyújtott ritmus. Egész hang és szünet. Pótvonallal. Hajlítás.

Témakör	2. Zenei befogadás	Javasolt óraszám: 36 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A zenei befogadást elősegítő képességek megszilárdítása. A koncentráció, a zenei memória, a zenei történéseket megelőlegező képességek fejlesztése, erősítése. A belső hallás tudatosítása. A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása. Az irányított figyelmű zenehallgatás erősítése. A hangszínhallás fejlesztése. Figyelem irányultságának és intenzitásának a fejlesztése. Figyelem, felismerés, összehasonlítás, azonosítás folyamatának erősítése. Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése. Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése. Analogiás, cselekvéses és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése. Észlelés, figyelem, emlékezet fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1. BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE A zenei hallás és a zenei memória fejlesztése. Gyakorlatok a zenei fantázia erősítésére. Zenei karakterek megfigyelése. A tanult népdalok zenei elemzése, csoportosítása.	Gyakorlatok a belső hallás fejlesztésére. Ritmusok, ütemfajták, dallamotívumok felismerése kézjéről, színes kottáról, betűkottáról, kottaképről. Népdalok elemzése, dallamsorok összehasonlítása, jelölése. Dalok felismerése zenei részlet alapján. Dallamsorok összehasonlítása, elemzése, jelölése.	
2.2. ZENEHALLGATÁS Ismerkedés klasszikus zeneszerzőkkel. Hangszerek, zenekarok, kórusok hangja, hangzása. A tanult dalok feldolgozásai, különböző zenei stílusokban. Történelmi zenék hallgatása. Hangverseny-látogatások, hangverseny-élmények.	Egyre hosszabb idejű zenei részletek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése. A zenehallgatás tanult szabályainak betartása. A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése. Ismerkedés híres zeneszerzők életének fontos eseményeivel. Hangszerek hangjának felismerése, több hangszer egyidejű hangzásának felismerése. Kórusok hangjának, hangzásának megfigyelése. Vokális és instrumentális hangszínek megkülönböztetése, felismerése. A szülőföld zenéjének megismerése A magyar történelemhez kapcsolódó dallamok, hangszerek megismerése. A tanult magyar történelmi dallamokhoz, énekekhez kapcsolódó zenei részletek, történelmi hangszerek hangjának hallgatása. A helyi lehetőségek szerint részvétel hangversenyen, élő zenei bemutatásokon. Zenei élmények kifejezése szóban, rajzban, mozgással.	
Fogalmak	Dallamsor, népdal, elemzés. Zenei történelmi kor, korszak. Vonós hangszer, fúvós hangszer, hangszercsalád. Népi hangszer, népi zenekar. Néptánc. Zeneszerző. Hangverseny, élő zene.	

<p>Összegzett tanulási eredmények az ötödik évfolyam végére</p>	<p>A kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés megőrzése. Az éneklési kedv és énekbátorság szinten maradása. Új ismeretek szerzése a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet). Dalcsozor összeállítása, kedvenc dalok választása. Képesség hallás utáni daltanulásra Kánonéneklés tanári segítséggel. Ritmikai-dallami ismeretek bővülése, megszilárdulása. A zenei hallás, a zenei memória, a zenei figyelem, a belső hallás, a muzikalitás fejlődése. Részvétel a tanult népdalok elemzésében. Képesség ismeretek összekapcsolására az ének-zenei, valamint az irodalmi, történelmi, földrajzi tanulmányok egy-egy témakörében. A meghallgatott hangszerek, kórusok hangjának, hangzásának felismerése. Zenei részletek irányított figyelmű hallgatása. Ismeretek szerzése zenetörténelmi korokról, zeneszerzők életéről, munkásságáról. Nyitottság a zenei élmények befogadására.</p>
--	---

6. évfolyam

Témakör	1. Zenei produkció	Javasolt óraszám: 36 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az éneklési kultúra fejlesztése, dalok tanulása, dalkincs bővítés, közös és egyéni éneklések. Az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése. Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának erősítése. A tanulók egyéni képességeik szerinti részvételének bátorítása a közös éneklésben, daltanulásban. Az énekhang tisztaságának, éneklési kedv bátorságának megőrzése. Tapasztalatok erősítése a kánonéneklésben, tanári segítséggel, szólamcserékkel is. Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével. Zenei ízlés fejlesztése. A kombinációs és asszociációs képességek fejlesztése a különféle zenei kifejezőeszközök felhasználásával. A ritmikai, dallami, tempóbeli, dinamikai, formai és a szövegből kiinduló variáló- és rögtönzőképesség fejlesztése. A kreativitás fejlesztése a tanult zenei formák keretei között. A formaalkotás fejlesztése, gyakorlatok egyszerű népzenei és műzenei formák mintájára. Egyre nagyobb önállóság a kottairás-olvasás, másolás terén. Érzelmi átélés, ráhangolódás, odafordulás, beleélés erősítése. Dalok közötti kapcsolatteremtés. Megfigyelés, felismerés, bevésés, azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés fejlesztése. Cselekvéses, perceptív, fogalomalkotó, analógiás, algoritmizált és logikus gondolkodás fejlesztése. Koncentráció, figyelem fejlesztése. Érzelmi-akarati beállítódás, alkotó képzelet, zenei fantázia fejlesztése. Auditív és téri tájékozódás fejlesztése. Összefüggések felismerése, alkalmazása. Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése. Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p>1.1. ÉNEKLÉS Ünnepek dalai, jeles napok dalai. Magyar történelmi dallamok. Rokon népek dalai. Megzenésített versek. Régi stílusú magyar népdalok. Új stílusú magyar népdalok. Kánonok. Más népek dalai.</p>	<p>Törekvés a kifejező, bátor, tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre, a szép éneklés szabályainak tudatosítására. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával, megfelelő tempó és hangerő választása a dalok előadásához. Örömteli és szorongásmentes éneklés. A tanult dalokból minél több előadása, közös és egyéni, átélte, a tartalomnak megfelelő énekléssel. Dalok felismerése ritmus-, dallam- vagy szöveg-motívumaik alapján. Könnyű zenetörténeti dallamok, meghallgatott zeneművek témáinak éneklése, olvasógyakorlatok, énekes játékok. Részvétel a különféle énekes játékokban, gyakorlatokban. A tanult dalok csoportosítása, adott szempontok alapján. Kedvenc dalok választása. Dalcsokor összeállítása a kedvelt dalokból.</p>	

<p>1.2. GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG</p> <p>Énekes rögtönzések. Hangszeres rögtönzések. Egyszerű zenei formák használata a rögtönzések folyamán. Ritmusjátékok, dalkísérek szabad és kötött formákban. Tempó- és dinamikai játékok, gyakorlatok. Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban. A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban.</p>	<p>Aktív részvétel dallamok alkotásában szabad és kötött formákban. Ritmuszenekar megszólaltatása 2-3 szólamban, szabad és kötött formákban. Dalkísérek létrehozása szabad és kötött formákban. Ritmuskártyák megszólaltatása, rendezése. Részvétel a ritmusdominó, ritmusmemória, a dallamlánc, zenei kérdés-válasz játékokban. Kották kiegészítése. Adott ritmushoz és dallamhoz változatok írása. A zenei élmények mozgásos és rajzos formákban történő kifejezése.</p>
<p>1.3. FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS</p> <p>Új ritmusértékek Kottairás a pótvonallal használatával. A kvintváltás fogalma. A hajlítás fogalma, jelölése. Dallamok utószolmizálása.</p>	<p>Szilárd ismeretek kialakítása a tanult ritmusokról. Ritmusok felismerése és hangoztatása. A hangsúlyviszonyok érzékeltetése a ritmusgyakorlatokban. Többszólamú ritmusgyakorlatok megszólaltatása, tájékozódás a szólamok között. Szilárd ismeretek kialakítása a szolmizációs hangokról, elhelyezkedésükről, kézjeleikről. Dallamok, dalrészletek utószolmizálása. Pótvonallal használatát a kottairásban.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Kifejező éneklés. Jeles nap. Katonadal, magyar történelmi dallam. Régi és új stílus. Ritmuszenekar. Dalkíséret. Ritmuslánc, dallamlánc. Zenei kérdés, zenei válasz. Ritmikus mozgás, szabad mozgás. Szinkópa, éles ritmus, nyújtott ritmus. Egész hang és szünet. Pótvonallal. Kvintváltás. Hajlítás. Utószolmizálás.</p>

Témakör	2. Zenei befogadás	Javasolt óraszám: 36 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A zenei befogadást elősegítő képességek megszilárdítása. A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek fejlesztése, erősítése. A belső hallás tudatosítása. A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása. Az irányított figyelmű zenehallgatás erősítése, zeneművek elemzése, adott megfigyelési szempontok segítségével. A hangszínhallás fejlesztése. Figyelem irányultságának és intenzitásának a fejlesztése. Figyelem, felismerés, összehasonlítás, azonosítás folyamatának erősítése. Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése. Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése. Analógiás, cselekvéses és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése. Észlelés, figyelem, emlékezet fejlesztése.</p>	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>2.1. BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE A zenei hallás és a zenei memória fejlesztése. Gyakorlatok a zenei fantázia erősítésére. Zenei hangzások elemzése, felismerése. Zenei karakterek megfigyelése. A tanult népdalok zenei elemzése, csoportosítása. Történetek, érzések, élmények, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével.</p>	<p>Gyakorlatok a zenei fantázia és a belső hallás fejlesztésére. Ritmusok, ütemfajták, dallammotívumok felismerése kézjelről, színes kottáról, betűkottáról, kottaképről. Konszonáns és disszonáns hangzások felismerése, elemzése. Népdalok elemzése, dallamsorok összehasonlítása, jelölése. Dalok felismerése zenei részlet alapján. Dallamsorok összehasonlítása, elemzése, jelölése.</p>
<p>2.2. ZENEHALLGATÁS Ismerkedés klasszikus zenetörténeti korszakokkal, zeneszerzőkkel.</p> <p>Különféle műzenei formák és műfajok megismerése.</p> <p>Hangszerek, zenekarok, kórusok hangja, hangzása.</p> <p>A tanult dalok feldolgozásai, különböző zenei stílusokban.</p> <p>Történelmi zenék hallgatása.</p> <p>A rokon népek zenéje, hangszerei.</p> <p>Más népek hangszeres zenéje.</p> <p>Hangverseny-látogatások, hangverseny-élmények.</p>	<p>Egyre hosszabb idejű zenei részletek, klasszikus zeneművek irányított figyelemű meghallgatása, elemzése. A zenehallgatás tanult szabályainak betartása. A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése. Tájékozódás a meghallgatott zeneművek formája, műfaja terén. Ismerkedés híres zeneszerzők életének fontos eseményeivel. Hangszerek hangjának felismerése, több hangszer egyidejű hangzásának felismerése. Kórusok hangjának, hangzásának megfigyelése. Vokális és instrumentális hangszínek megkülönböztetése, felismerése. A szülőföld zenéjének megismerése mellett ismerkedés a rokon népek zenéjével, valamint más népek zenei kultúrájának, jellegzetes hangszereinek, zenekarainak hangjával, hangzásával. A magyar történelemhez kapcsolódó dallamok, hangszerek megismerése. A tanult magyar történelmi dallamokhoz, énekekhez kapcsolódó zenei részletek, történelmi hangszerek hangjának hallgatása. A helyi lehetőségek szerint részvétel hangversenyen, élő zenei bemutatásokon. Zenei jellegzetességek megfigyelése, zenei élmények kifejezése szóban, rajzban, mozgással. Összefüggések felismerése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Dallamsor, népdal, elemzés. Zenei karakter. Zenetörténeti kor, korszak. Vonós hangszer, fúvós hangszer, hangszercsalád. Népi hangszer, népi zenekar. Néptánc. Zeneszerző. Keretes szerkezet, visszatérő szerkezet, rondóforma. Szimfónia, vonósnégyes. Hangverseny, élő zene.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a hatodik évfolyam végére</p>	<p>A kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés megőrzése. Az éneklési kedv és énekbátorság szinten maradása. Új ismeretek szerzése a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet). Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása. Képesség hallás utáni daltanulásra, esetenként kottából történő daltanulással kiegészítve. Kánonéneklés tanári segítséggel. A zenei kreativitás, zenei fantázia fejlődése. Törekvés a zene belső lényegének megértésére. Ritmikai-dallami ismereteik bővülése, megszilárdulása. Fokozott önállóság a különféle kották használatában. A zenei hallás, a zenei memória, a zenei figyelem, a belső hallás, a muzikalitás fejlődése. Részvétel a tanult népdalok elemzésében. Képesség ismeretek összekapcsolására az ének-zenei, valamint az irodalmi, történelmi, földrajzi tanulmányok egy-egy témakörében. A többször hallott hangok, hangzások felismerése. A meghallgatott hangszerek, kórusok hangjának, hangzásának felismerése. Zenei részletek irányított figyelmű hallgatása. Ismeretek szerzése zenetörténeti korokról, zenei műfajokról, zeneszerzők életéről, munkásságáról. Nyitottság a zenei élmények befogadására.</p>
---	---

Ének-zene 7-8. évfolyam

Heti / éves óraszám:

7. évfolyam 1 óra / 36 óra

8. évfolyam 1 óra / 36 óra

7–8. évfolyam

Témakör / óraszám - évfolyam	7.	8.
Zenei reprodukció	18	18
Zenei befogadás	18	18
Éves óraszám:	36	36

A 7–8. évfolyamon a tanulók tudásgyarapítását a gondolkodási funkciók különböző sérülésének fokozott figyelembevételével kell elérni. Célunk tanulóink felkészítése az önálló munkavégzésre, a társadalmi beilleszkedésre. E szakasz feladata a tanulók tanulási és társas motivációinak, önbizalmának növelése, az önismeret fejlesztése.

Az ének-zene tantárgy fő szerepe ebben a szakaszban az örömteli éneklési kedv megőrzésében, a közös éneklés anyagának gyarapításában, a nemzeti zenekultúra értékeinek megbecsülésében jelentkezik. A dalok, zenék megismerése által a tanulók erkölcsi érzékének kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük segítése valósulhat meg.

A hazafias nevelésben szerepünk a nemzeti öntudat fejlesztése, a magyar népi kultúra, népzene, néphagyományok megismertetése, a kötődés erősítése szülőföldünkhöz, hazánkhoz. Közösségi tevékenységgel, az ünnepek, társadalmi események aktív részvételével erősítsük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzését. Más népek kultúrájának megismerése, nyitottság más népek kultúrája iránt segíti tanulóinkat saját kultúrájuk megbecsülésében, világképük, szemléletmódjuk fejlődésében is. Énekórai tevékenységünkkel alakítjuk a tanulók attitűdjét önmagukhoz, szűkebb és tágabb környezetükhöz, a történelmi múlthoz.

A sikeres társadalmi beilleszkedést segítő személyiségjegyek erősítése, a megfelelő önismeret kialakítása, az önbizalom-fejlesztés megvalósul az énekórai munka segítségével.

A szokások, hagyományok megismerésével az erkölcsi normák közvetítése fontos szerepet biztosít a felelős párhuzamos kapcsolat kialakításában, az egymásra utaltság, lelki közösség szerepének megismerésében, a családi konfliktusok kezelésében. Kiemelt feladat az önálló életvezetésre történő felkészítés.

A segítőkész magatartás, az együttműködés, a problémamegoldás, az önkéntes feladatvállalás képességének alakítását segíti az énekórákon megvalósuló közösségi munka, a közösségi érzések erősítése.

A helyes szokásrend kialakítása, a környezet megfigyelése, következtetések levonása, a természeti környezet ápolása tantárgyunk feladatát is jelenti.

Fontos szerepünk, hogy tanulóink értsék a médiumok nyelvét. Ismerjék a zenehallgatási, művelődési lehetőségeket, de tudatosuljon bennük a veszélyforrások felismerése, a választás, válogatás fontosságának ismerete is.

Énekórai munkánkkal segíthetjük tanulóinkat abban, hogy megtalálják helyüket a családi és társadalmi munkamegosztásban, felkészüljenek a közügyekben való aktív részvételre. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartási képességek fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség a dalokban, zenékben megjelenő gondolatok, érzések, élmények kifejezését jelenti, művészeti módszerek, technikák alkalmazásával. Az énekórákon megvalósuló rendszeres művészeti tevékenység fontos szerepet játszik a lelki egészség erősítésében, a személyiség- és közösségfejlesztésben.

A tantárgy sajátos fejlesztési célja a tantervben meghatározott zenei anyag megszólaltatása egyszólamú énekléssel, alkalmanként hangszeres kísérettel, a kánonéneklés gyakorlása, éneklés ritmushangszeres kísérettel.

Az alkotó- és önkifejező tevékenység erősítése érdekében alkalmat kell teremteni a kötetlen és kötött énekes, hangszeres játékok, megszólalások gyakorlására, lehetőséget teremteni az énekes és hangszeres improvizációkra. A kreatív zenei játékok, gyakorlatok az infotechnológia használatával is folynak.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében fokozott figyelmet kell fordítani, és gyakorlási lehetőséget teremteni a zenei írás-olvasás, a zenei kódrendszer alapelemeinek gyakorlására, a ritmikai, dallami és formai elemek rendszerezésére, a kottairáshoz- és olvasáshoz szükséges elméleti alapok kialakítására.

A zenei befogadáshoz szükséges képességek fejlesztése: a zeneművekben való tájékozódást segítő zenei képességek (emlékezet, koncentráció, fantázia) erősítése a tudatos, irányított zenehallgatás mellett, és az önálló zenehallgatás gyakorlása során is történik. Hangverseny-látogatások, hangverseny-élmények megteremtésére is lehetőséget kell teremteni.

7. évfolyam

Témakör	1. Zenei produkció	Javasolt óraszám: 18 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az éneklési kultúra megőrzése, dalkincs bővítés, közös és egyéni éneklések. Az élményekből fakadó éneklési kedv megőrzése. Muzikalitás, zenei hallás, zenei ízlés fejlesztése. A tapasztalatok bővítése a kánonéneklésben, tanári segítséggel, szólamcserékkel is. Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével. A rögtönzés fejlesztése énekes és hangszeres formákban is. A ritmikai, dallami, tempóbeli, dinamikai, formai rögtönzőképesség fejlesztése. Az eddig tanult ritmikai és dallami ismeretek összefoglalása, rendszerezése. Érzelmi átélés, ráhangolódás, beleélés, tolerancia, empátia erősítése. Dalok közötti kapcsolatteremtés. Megfigyelés, felismerés, bevésés, azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés fejlesztése. Cselekvéses, fogalomalkotó, analógiás gondolkodás fejlesztése. Algoritmizált, problémamegoldó, kauzális és logikus gondolkodás fejlesztése. A kombinációs és asszociációs képességek fejlesztése. Kreativitás- és figyelemfejlesztés, érzelmi-akaratú beállítódás erősítése. Együttes élményben való részvétel. Auditív és téri tájékozódás fejlesztése. Megismerés, figyelem, emlékezet fejlesztése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>1.1. ÉNEKLÉS Jeles napok dalai. Himnuszok. Régi stílusú népdalok. Új stílusú népdalok. Magyar tájak dalai. Népies műdalok. Más népek dalai. Ballagási dalok.</p>	<p>Törekvés egységes, szép éneklésre csoportban. A szép éneklés szabályainak betartása. A közös dalrepertoár bővítése újabb dalokkal. Hangulatos, jókedvű éneklés. A szép éneklés tanult szabályainak tudatos használata. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával. Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának gyakorlása. Aktív részvétel a különféle énekes gyakorlatokban. A tanult dalok felismerése jellemző motívumaik alapján. A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján. Kedvenc dalok választása. Dalcsokor összeállítása kedvelt dalokból.</p>	
<p>1.2. GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Énekes rögtönzések. Hangszeres rögtönzések. Szabad és kötött gyakorlatok a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával. Egyéni és csoportos rögtönzések a dallami és ritmikai többszólamúság erősítésére. Tempó- és dinamikai játékok, gyakorlatok. A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban.</p>	<p>Könnyű zenetörténeti dallamok, meghallgatott zeneművek témáinak éneklése, olvasógyakorlatok, énekes játékok. Ritmusjáték változó ütemekben. Dalkíséretetek szabad és kötött formákban. Ritmus- és dallamalkotások. Ritmuszenekar 2-3 szólamban is. Ritmuslánc, dallamlánc, zenei kérdés-válasz. Kották kiegészítése. A zenei élmények kifejezése rajzos és mozgásos formákban is.</p>	
<p>1.3. FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS Új ritmusérték tanulása.</p>	<p>Új ritmusérték megismerése, használata a ritmusgyakorlatokban.</p>	

Olvasógyakorlatok. Az eddigi kottairási-olvasási ismeretek erősítése, megszilárdítása.	Ritmusok felismerése és hangoztatása. Ritmusgyakorlatok változó ütemekben. Dallamok éneklése és lejegyzése a tanult kottarendszerekben. Dallamok, olvasógyakorlatok éneklése.
Fogalmak	Régi stílus, új stílus. Daljáték. Népzenei dialektus. Népies műdal. Változó ütem. Ritmuszenekar. Zenei kérdés, zenei válasz. Ritmus- és dallamváltozat. Ritmikus mozgás, szabad mozgás. Tizenhatod ritmus. Olvasógyakorlat.

Témakör	2. Zenei befogadás	Javasolt óraszám: 18 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A zenei befogadást elősegítő képességek megszilárdítása.</p> <p>A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek használata.</p> <p>A belső hallás tudatosítása.</p> <p>A zenei esztétikai érzék, a zenei ízlés fejlesztése, a zenei élmény átélése.</p> <p>Ráismerés, rögzítés, aktív befogadás képességének fejlesztése.</p> <p>Összetartozás, általánosítás, összefüggések felismerése.</p> <p>Auditív és motoros kapcsolat erősítése.</p> <p>Rögzítés, zenei befogadás, átélés, beleélés, figyelem, észlelés, emlékezet fejlesztése.</p> <p>Hangszínhallás fejlesztése.</p> <p>Auditív emlékezet, alkotó és reprodukív képzelet fejlesztése.</p> <p>Általánosítás, képzettársítás, összehasonlítás, azonosítás, konkretizálás képességének erősítése. Algoritmizált, analógiás, fogalomalkotó és cselekvéses gondolkodás fejlesztése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>2.1. BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE</p> <p>A zenei hallás, zenei memória, zenei fantázia használata.</p> <p>A belső hallás tudatos használata.</p> <p>Zenei karakterek kifejezése.</p> <p>A tanult népdalok zenei elemzése, csoportosítása.</p> <p>Az eddig tanult ismeretek összefoglalása, csoportosítása, gyakorlása.</p>	<p>Gyakorlatok a zenei fantázia, a zenei memória és a belső hallás használatára.</p> <p>Népdalok elemzése, dallamsorok összehasonlítása, jelölése.</p>	
<p>2.2. ZENEHALLGATÁS</p> <p>Újabb zenetörténeti korszakok, zeneszerzők.</p> <p>Különböző műzenei formák és műfajok.</p> <p>A szülőföld zenéje, eredeti népzenei felvételek és magyar zeneszerzők művei.</p> <p>A tanult dalok feldolgozásai, különböző zenei stílusokban.</p> <p>Történelmi zenék.</p> <p>Népies műdalok.</p> <p>Más népek népzeneje, hangszeres zenéje.</p> <p>Zenehallgatás a technikai eszközök felhasználásával.</p> <p>Hangverseny-látogatások, hangverseny-élmények.</p>	<p>Egyre hosszabb idejű, néhány perces zenei részletek, klasszikus zeneművek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése.</p> <p>Már meghallgatott, illetve ismeretlen zenei részletek hallgatása, elemzése.</p> <p>A zenehallgatás tanult formáinak, kereteinek megőrzése, néhány perces zenei részletek hallgatása irányított figyelemmel, megfigyelési szempontok alapján.</p> <p>A bemutatott zenei példák hangulatának, előadói apparátusának a felismerése. A többször hallott zenei részletek megnevezése.</p> <p>Zeneművek felépítésének, formájának megfigyelése, hangszerek, hangszínek megnevezése. Ismerkedés klasszikus zenei műfajokkal.</p> <p>A magyar történelemhez kapcsolódó dallamok, hangszerek megismerése.</p> <p>Magyar népi hangszerek, népi zenekarok hangjá-</p>	

	<p>nak megismerése, eredeti hangfelvételek hallgatása.</p> <p>Magyar zeneszerzők életének, munkásságának, műveinek megismerése. Más népek hangszereinek, zenekarainak megismerése.</p> <p>Az infotechnika megismerése, alkalmazása a zenehallgatás keretei között.</p> <p>Tájékozódás a meghallgatott zeneművek formája, műfaja terén. Ismerkedés híres zeneszerzők életének fontos eseményeivel.</p> <p>A helyi lehetőségek szerint részvétel hangversenyen, élő zenei bemutatókon.</p> <p>Közvetlen hangverseny-élmények szerzése.</p> <p>Zenei jellegzetességek megfigyelése, zenei élmények befogadása, kifejezése, megfogalmazása.</p>
Fogalmak	<p>Népdalelemzés. Régi stílus, új stílus. Zenei karakter. Zenetörténelmi kor, korszak. Zeneszerző. Népi hangszer, népi zenekar. Népies műzene. Daljáték. Hangverseny, élő zene.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a hetedik évfolyam végére</p>	<p>A kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés megőrzése.</p> <p>Az éneklési kedv és énekbátorság szinten maradása.</p> <p>Ismeretek szerzése a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet).</p> <p>Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása.</p> <p>Hallás utáni daltanulás</p> <p>Kánonéneklés tanári segítséggel.</p> <p>A zenei kreativitás, zenei fantázia fejlődése.</p> <p>Aktív részvétel a rögtönzéses játékokban, gyakorlatokban.</p> <p>Törekvés a zene belső lényegének megértésére.</p> <p>Önállóságra törekvés a ritmusértékek használata és lejegyzése terén.</p> <p>Biztonságos tájékozódás a vonalrendszerben, dallamok írása, olvasása, másolása fokozott önállósággal.</p> <p>Népdalok elemzése, jelölése.</p> <p>A többször hallgatott zenei részletek felismerése A szülőföld zenéjének ismerete, érdeklődés a szülőföld, a lakóhely zenei értékei iránt.</p> <p>Képesség a zenei élmény átélésére.</p> <p>Érzelmek, hangulatok megfigyelése, azok kifejezése különféle formákban. Az esztétikai érzék, a zenei ízlés fejlődése.</p> <p>Képesség kapcsolatok találására a meghallgatott zenei példák, valamint tanulmányaik, olvasmányaik, filmélményeik között.</p>
---	---

8. évfolyam

Témakör	1. Zenei produkció	Javasolt óraszám: 18 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az éneklési kultúra megőrzése, dalkincs bővítés, közös és egyéni éneklések. Az élményekből fakadó éneklési kedv megőrzése. Muzikalitás, zenei hallás, zenei ízlés fejlesztése. A tapasztalatok bővítése a kánonéneklésben, tanári segítséggel, szólamcserékkel is. Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével. A rögtönzés fejlesztése énekes és hangszeres formákban is. A ritmikai, dallami, tempóbeli, dinamikai, formai, és a szövegből kiinduló variáló- és rögtönzőkészség fejlesztése. A formaalkotás fejlesztése, gyakorlatok egyszerű népzenei és műzenei formák mintájára. Az eddig tanult ritmikai és dallami ismeretek összefoglalása, rendszerezése. Érzelmi átélés, ráhangolódás, beleélés, tolerancia, empátia erősítése. Dalok közötti kapcsolatteremtés. Megfigyelés, felismerés, bevésés, azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés fejlesztése. Cselekvéses, fogalomalkotó, analógiás gondolkodás fejlesztése. Algoritmizált, problémamegoldó, kauzális és logikus gondolkodás fejlesztése. A kombinációs és asszociációs képességek fejlesztése. Kreativitás- és figyelemfejlesztés, érzelmi-akarati beállítódás erősítése. Zenei fantázia, alkotó képzelet fejlesztése. Együttes élményben való részvétel. Auditív és téri tájékozódás fejlesztése. Megismerés, figyelem, emlékezet fejlesztése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>1.1. ÉNEKLÉS Jeles napok dalai. Régi stílusú népdalok. Új stílusú népdalok. Népies műdalok. Más népek dalai. Ballagási dalok.</p>	<p>Törekvés egységes, szép éneklésre csoportban. A szép éneklés szabályainak betartása. A közös dalrepertoár bővítése újabb dalokkal. Hangulatos, jókedvű éneklés. A szép éneklés tanult szabályainak tudatos használata. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával. Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának gyakorlása. Aktív részvétel a különféle énekes gyakorlatokban. A tanult dalok felismerése jellemző motívumaik alapján. A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján. Kedvenc dalok választása. Dalcsozor összeállítása kedvelt dalokból. Aktív részvétel a ballagási dalok éneklésében.</p>	
<p>1.2. GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Énekes rögtönzések. Hangszeres rögtönzések. Szabad és kötött gyakorlatok a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával. Egyéni és csoportos rögtönzések a dallami és ritmikai többszólamúság erősítésére. Tempó- és dinamikai játékok, gyakorlatok. A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban. Zenei rögtönzések számítógép segítségével is.</p>	<p>Könnyű zenetörténeti dallamok, meghallgatott zeneművek témáinak éneklése, olvasógyakorlatok, énekes játékok. Ritmuszjáték változó ütemekben. Dalkíséretetek szabad és kötött formákban. Ritmus- és dallamalkotások. Ritmuszzenekar 2-3 szólamban is. Ritmuszlánc, dallamlánc, zenei kérdés-válasz. Kották kiegészítése. Ritmushoz, dallamhoz változatok alkotása. Számítógép használat, zenei rögtönzések, játékok a számítógép, az informatikai technika felhasználásával is. A zenei élmények kifejezése rajzos és mozgásos formákban is.</p>	

1.3. FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS Olvasógyakorlatok. Az eddigi kottairási-olvasási ismeretek erősítése, megszilárdítása.	Ritmusok felismerése és hangoztatása. Ritmusgyakorlatok változó ütemekben. Dallamok éneklése és lejegyzése a tanult kottarendszerekben. Dallamok, dalrészletek utószolmizálása, olvasógyakorlatok éneklése.
Fogalmak	Régi stílus, új stílus. Daljáték. Népies műdal. Ballagási dal. Ritmus- és dal- lamváltozat. Olvasógyakorlat.

Témakör	2. Zenei befogadás	Javasolt óraszám: 18 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A zenei befogadást elősegítő képességek megszilárdítása. A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek használata. A belső hallás tudatosítása. A zenei esztétikai érzék, a zenei ízlés fejlesztése, a zenei élmény átélése. Ráismerés, rögzítés, aktív befogadás képességének fejlesztése. Összertartozás, általánosítás, összefüggések felismerése. Auditív és motoros kapcsolat erősítése. Rögzítés, zenei befogadás, átélés, beleélés, figyelem, észlelés, emlékezet fejlesztése. Hangszínhallás fejlesztése. Auditív emlékezet, alkotó és reprodukív képzelet fejlesztése. Általánosítás, képzettársítás, összehasonlítás, azonosítás, konkretizálás képességének erősítése. Algoritmizált, analógiás, fogalomalkotó és cselekvéses gondolkodás fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1. BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE A zenei hallás, zenei memória, zenei fantázia használata. A belső hallás tudatos használata. Zenei karakterek kifejezése. A tanult népdalok zenei elemzése, csoportosítása. Az eddig tanult ismeretek összefoglalása, csoportosítása, gyakorlása.	Gyakorlatok a zenei fantázia, a zenei memória és a belső hallás használatára. Népdalok elemzése, dallamsorok összehasonlítása, jelölése.	
2.2. ZENEHALLGATÁS Újabb zenetörténeti korszakok, zeneszerzők. Különböző műzenei formák és műfajok. A szülőföld zenéje, eredeti népzenei felvételek és magyar zeneszerzők művei. A tanult dalok feldolgozásai, különböző zenei stílusokban. Történelmi zenék. Népies műdalok. Más népek népzeneje, hangszeres zenéje. Napjaink zenéje, stílusok, előadók, felvételek. Zenehallgatás a technikai eszközök felhasználásával. Hangverseny-látogatások, hangverseny-élmények.	Egyre hosszabb idejű, néhány perces zenei részletek, klasszikus zeneművek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése. Már meghallgatott, illetve ismeretlen zenei részletek hallgatása, elemzése. A zenehallgatás tanult formáinak, kereteinek megőrzése, néhány perces zenei részletek hallgatása irányított figyellel, megfigyelési szempontok alapján. A bemutatott zenei példák hangulatának, előadói apparátusának, zenei kifejezőeszközeinek a felismerése. A többször hallott zenei részletek megnevezése. Zeneművek felépítésének, formájának megfigyelése, elemzése, hangszerek, hangszínek megnevezése. Ismerkedés klasszikus zenei műfajokkal. Az érzések, indulatok zenei ábrázolásainak felismerése, kifejezése. Magyar népi zenekarok hangjának megismerése, eredeti hangfelvételek hallgatása. Magyar zeneszerzők életének, munkásságának, műveinek	

	<p>megismerése. Más népek hangszereinek, zenekarainak megismerése.</p> <p>Napjaink zenei irányzatai (jazz, populáris zene, alkalmazott zenék), zenei példák hallgatása.</p> <p>Az infotechnika megismerése, alkalmazása a zenehallgatás keretei között.</p> <p>Tájékozódás a meghallgatott zeneművek formája, műfaja terén. Ismerkedés híres zeneszerzők életének fontos eseményeivel.</p> <p>A helyi lehetőségek szerint részvétel hangversenyen, élő zenei bemutatásokon.</p> <p>Közvetlen hangverseny-élmények szerzése.</p> <p>Zenei jellegzetességek megfigyelése, zenei élmények befogadása, kifejezése, megfogalmazása.</p>
Fogalmak	<p>Népdalelemzés. Régi stílus, új stílus. Zenei karakter. Zenetörténeti kor, korszak. Zeneszerző. Népi hangszer, népi zenekar. Népies műzene. Daljáték. Jazz, populáris zene, alkalmazott zeneművészet. Hangverseny, élő zene.</p>

Összegzett tanulási eredmények a nyolcadik évfolyam végére	<p>A kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés megőrzése.</p> <p>Az éneklési kedv és énekbátorság szinten maradása.</p> <p>Ismeretek szerzése a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet).</p> <p>Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása.</p> <p>Hallás utáni daltanulás, esetenként kottából történő daltanulással kiegészítve.</p> <p>Kánonéneklés tanári segítséggel.</p> <p>A zenei kreativitás, zenei fantázia fejlődése.</p> <p>Aktív részvétel a rögtönzéses játékokban, gyakorlatokban.</p> <p>Törekvés a zene belső lényegének megértésére.</p> <p>Önállóságra törekvés a ritmusértékek használata és lejegyzése terén.</p> <p>Biztonságos tájékozódás a vonalrendszerben, dallamok írása, olvasása, másolása fokozott önállósággal.</p> <p>Népdalok elemzése, jelölése.</p> <p>A többször hallgatott zenei részletek felismerése, elemzése.</p> <p>A szülőföld zenéjének ismerete, érdeklődés a szülőföld, a lakóhely zenei értékei iránt.</p> <p>Ismerkedés korunk zenei irányzataival (jazz, populáris és alkalmazott zenék).</p> <p>Képesség a zenei élmény átélésére.</p> <p>Érzelmek, hangulatok megfigyelése, azok kifejezése különféle formákban. Az esztétikai érzék, a zenei ízlés fejlődése.</p> <p>Képesség kapcsolatok találására a meghallgatott zenei példák, valamint tanulmányaik, olvasmányaik, filmélményeik között.</p>
---	--

Vizuális kultúra

5-8. évfolyam

A vizuális kultúra tantárgy közvetlen célja az alkotás örömeinek, az önmegvalósításnak, a fel szabadultságnak a kialakítása a tanulóknál, a környező világ vizuális sokfélesége és az emberi alkotások iránti érdeklődés felkeltésével, a kézműves és művészi jellegű alkotások létrehozására, ösztönzés segítségével.

A Művészetek műveltségterület, ezen belül a vizuális kultúra célja egyrészt az ízlés, a képző-, és az önkifejezés képességének kialakítása a forma-, szín-, ritmusérzék kibontakoztatásával, a mozgáskoordináció, a figyelem, az emlékezet és a kooperativitás fejlesztésével, másrészt az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanulók hozzásegítése a látható világ értelmezéséhez, a szépség esztétikai élményének élvezetéhez.

A vizuális kultúra tantárgy a Nat és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve által megjelölt nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítására a művészet és önkifejezés eszközeivel indirekt módon és integráltan kínál lehetőséget.

Az erkölcsi nevelés terén kitartásra és erőfeszítésre tanít a feladatok végrehajtásában, az alkotások eszmei tartalmának értelmezésével és kifejezésével. A magyar alkotók, népi kézműves- és iparművészek munkáinak megismerése és értékelése révén nemzeti azonosságtudatra ébreszti a tanulókat. Önismeret és társas kultúra fejlesztésére alkalmat kínálnak a gyermekmunkákból alkotott (akár tanórai, akár intézményi szinten), szervezett kiállítások, amelynek során lehetőség nyílik a pedagógusi értékeléssel párhuzamosan történő önértékelésre és társértékelésre. A lelki egészség megőrzése, illetve annak helyreállítása, az érzelmi intelligencia fejlesztése különösen fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében. Az érzelmi nevelés számos aspektusát foglalja magában a művelődési anyag a saját, a társak és a képzőművészek alkotásainak révén. A természeti témák alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megővésére, minden élő iránti tiszteletre.

Kiemelt általános fejlesztési feladat a tanulók megismerő és befogadó képességének fejlesztése a közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozásával, az ismeretszerzés, a tanulás, a térbeli tájékozódás és a kommunikációs képességek közvetítésével. Kreativitásuk, alkotóképességük és művészeti-esztétikai befogadó képességük élnépszerűsítése során fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk is. Az önismeret, önértékelés, önszabályozás magasabb fejlettségi szintre emelésére szintén jó alkalmat kínálnak a rajzórák, foglalkozások.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a rehabilitációs rehabilitációs célú feladatokon túl a műveltségi terület lehetőségeket kínál a tehetség kibontakoztatására is. A gyakorlati, manipulációs tevékenységek élményszerűségükkel segítik az ismeretek elmélyítését és serkentik a tanulók kreativitását.

A sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók nevelésének-oktatásának valamennyi momentumát átszövi a rehabilitációs-rehabilitációs tevékenység, ezért van szükség arra, hogy a tantárgy által teljesíthető kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs fejlesztési feladatokat leírjuk.

A képzelet, kifejezőképesség, kreativitás fejlesztésére egyik legalkalmasabb színtér a Művészetek műveltségterület. A rajz, a kézművesség és a médiaismeret tantárgyként és szabadidős foglalkozásként egyaránt változatos és széleskörű lehetőségeket kínál a figyelemlkoncentráció, a tartós és szándékos figyelem és emlékezet fejlesztésére, a tevékenységek kitartó végzésének megvalósítására, a feladattartás erősítésére.

A képzőművészeti alkotások esztétikai élményt adóan támogatják a megfigyelő- és elemzőképesség megalapozását, valamint az esztétikai érzékenység készségeinek fejlesztését.

A téri, időbeli tájékozódás fejlesztése a tanulók művészeti befogadó és alkotó tevékenységeinek során egyaránt megvalósul. A kommunikációs képességek, az élmények, benyomások megfogalmazásának, kifejezésének képessége szóban és ábrázolásban egyaránt fontos rehabilitációs feladat. A finommotorika és a célszerű, tudatos eszközhasználat fejlesztése egyben a cselekvéses tanulás, ismeretszerzés eszközéül is szolgál.

A tanulók felelősségérzetének kialakítása, megerősítése maguk és környezetük iránt szociális kompetenciáik, erkölcsi tartásuk egyik legfontosabb komponense, ezért kiemelt habilitációs feladat. Az egyéni vagy közös alkotás örömeinek felfedezése, megélése motivációs élményként segíti az ok-okozati összefüggések, következmények felismerését, következtetések levonását.

Az önismeret, önértékelés, a társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, kapcsolatteremtő és együttműködési képesség alapját képezik a tanulásnak és a későbbi munkavégzésnek, a harmonikus, élhető felnőttkor megteremtésének.

5–6. évfolyam

A tantárgy sajátos fejlesztési célja az alsóbb évfolyamok munkájának szemléletbeli és metodikai tekintetben szerves folytatása. A szakasz fő feladata az alapkészségek megszilárdítása, eszköz szintű rajz- és kézműves-technikai tudás egyre önállóbb alkalmazása, az individuális jegyek, a saját stílus megjelenésének támogatása az alkotó és befogadó tevékenységben.

A terápiás szemlélet és gyakorlat, a cselekvéses helyzetekbe ágyazott képességfejlesztés, a kooperáció támogatása, a másokért vállalt felelősség és az igényes tárgyi-környezeti kultúra iránti igény erősítése az 5–6. évfolyamon is kiemelt feladat az esztétikai tudatosság és kifejezőképesség fejlesztése érdekében. A világhírű magyar képzőművészek alkotásainak tanulmányozása nemcsak esztétikai örömet nyújt, hanem a nemzeti azonosságtudat és a hazafiság érzését is támogatja. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését, az önbizalom erősítését szolgálhatják a tanulói alkotások ön- és társértékelő mozzanatai.

5. évfolyam

Témakör	1. Vizuális nyelv és technikák	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A vizuális nyelv alapelemeinek eszközszintű használata az alkotótevékenység során.</p> <p>A mértani testek tulajdonságainak megtapasztaltatása.</p> <p>A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközközrendszerével.</p> <p>A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban.</p> <p>Felelősségvállalás kialakítása, erősítése a kulturált környezet megteremtéséért, illetve fenntartásáért.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: elemi absztrakció képessége; irányított észlelés; kompozíciós képesség; ábrázolási képesség változatos technikákkal.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>BEFOGADÁS-ALKOTÁS</p> <p>1.1. Műalkotások tematikus megfigyelése, leképezése saját élmény szerint</p> <p>Műalkotásokon vonalak és foltok.</p> <p>Foltfestés vizes alapon – foltok.</p> <p>Folthatások.</p> <p>1.2. Alkotás modell/minta alapján</p> <p>Természeti formák.</p> <p>ALKOTÁS</p> <p>1.3. Szabad alkotások síkban és térben</p> <p>Tárgyak ábrázolása síkban.</p>	<p>Alkotás. Vonalabsztrakció alkotása.</p> <p>Vonalhatár felismerése képzőművészeti alkotásokon fellelhető tónusok között. A vonal, mint a térbeliség kifejezőjének alkalmazása. Felületritmusok létrehozása. Halmazmetszetek létrehozása vizuális elemekből. Műalkotások inspirációjára fekete-fehér kép készítése. Természeti formák megfigyelése és ábrázolása.</p> <p>Befogadás; Árnyékhatások megfigyelése, értelmezése. Műalkotásokon vonalak és foltok felismerése, meghatározása. Foltfestés vizes alapon – foltok kontúrozása másolás után. A folthatások tanulmányozása absztrakt képzőművészeti alkotásokon.</p>	
Fogalmak	Folthatár, kontúr, bizonytalan, elmosódott, folt- és színegyensúly	

Témakör	2. Kifejezés, képzőművészet	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel.</p> <p>„Képolvasás” képességének kialakítása és fejlesztése.</p> <p>Verbális kifejezőképesség, érzelmek megfogalmazásának fejlesztése.</p> <p>Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: karakter alapfokú kifejezésének képessége; technikai képesség (dombormű-készítés); képolvasási képesség; asszociációs képesség; kompozíciós képesség.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>BEFOGADÁS</p> <p>2.1. Tájak, emberek ábrázolása a képzőművészetben. Műalkotások – tér- és tájbrázolás. Nagy István: Karám télen; Egri József: Napfelkelte).</p> <p>BEFOGADÁS-ALKOTÁS</p> <p>2.2. Illusztrációk</p> <p>Kép versekhez, meséhez (pl. A három kívánság).</p>	<p>Alkotás Befogadás</p> <p>Műalkotások megfigyelése – tér- és tájbrázolás.</p> <p>Műalkotások megfigyelése képtárban, múzeumban és reprodukciókon.</p> <p>Befogadás-alkotás</p> <p>Irodalmi élmény kifejezése a vizualitás eszközrendszerével.</p> <p>Versekhez táj festése – közös alkotással, nagy felületen.</p>	
Fogalmak	Szelíd táj, zord táj, figyelemirányítás, hangsúlyozás, térbeliség,	

Témakör	3. Vizuális kommunikáció	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása.</p> <p>Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása.</p> <p>Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása.</p> <p>Kísérletek segítése a látványszerű ábrázolásra.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: megfigyelési képesség adott szempontok szerint; alakítási készség; színkeverés képessége; térlátás; elemi térábrázolás; elemzés; vizualizáció.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>ALKOTÁS</p> <p>3.1. A vizuális kommunikáció eszközei és technikái</p> <p>Látványszerű ábrázolás modell után.</p> <p>Látványszerű ábrázolás a szerkezet feltüntetésével.</p> <p>BEFOGADÁS</p> <p>3.2. Vizuális jelek – képolvasás, értelmezés</p> <p>BEFOGADÁS-ALKOTÁS</p>	<p>Alkotás</p> <p>Emberalak rajzolása, festése.</p> <p>Természeti formák ábrázolása modell alapján, ceruzarajzzal, festéssel (falevél, gesztenye, gyümölcsök, virágok).</p> <p>Természeti formák ábrázolása háttérrel, környezettel – különféle technikákkal: ceruza, diópác, filctoll, vizes alapú és vízfesték, tempera.</p> <p>Tusra rajz virágcsendeletről.</p> <p>Befogadás</p> <p>Formák adott szempontú megfigyelése.</p> <p>Bonyolultabb formák metszetének megfigyelése (pl. mákgubó, paprika).</p> <p>„Előtt, mögött takarás” vizuális megfigyelése.</p>	
Fogalmak	Csendélet, valóságghű, egész, forma, részlet, szerkezet, kör, takarás	

Témakör	4. Tárgy-és környezetkultúra	Javasolt óraszám: 17 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. A tárgyalgó folyamat algoritmizálása. A tárgyalgó folyamat lépéseinek tudatosítása, a sorrendiség fontosságának érzékeltetése. Képességfejlesztési fókuszok: környezettudatosság; elemzőképesség; tervezés képessége.</p>	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	
<p>BEFOGADÁS-ALKOTÁS 4.1. Munkavázlat: A tárgy funkciójának meghatározása. Ismert anyagalakítási módok. Anyag és technika megválasztása. Kivitelezés. Díszítés.</p> <p>ALKOTÁS 4.2. Tárgyak értelmezése és készítése Kerámia tárgy, ruházati kiegészítők textilből. Fonás, szövés. Használati, szórakozást szolgáló és dísz tárgyak.</p>	<p>Befogadás-alkotás Precíz alkotó folyamat végig vitele. A tárgy kipróbálása a gyakorlatban.</p> <p>Befogadás Szerkezet és anyag összefüggéseinek felismerése. A funkció irányító szerepének felismerése a tárgyalgásban.</p> <p>Alkotás Tárgyak készítése funkció, forma, anyag, szépség szempontjainak tudatos figyelembevételével. Tárgyak gyűjtése, azokról leírás készítése. Használati, szórakozást szolgáló és dísz tárgyak csoportosítása funkció, forma, anyag, szépség szempontjából.</p>	
Fogalmak	Funkció, anyagalakítási mód, technika, kivitelezés, funkció, kézművesség.	

Összegzett tanulási eredmények az 5. évfolyam végén	<p>A tanuló képes egyenletes foltot satírozással létrehozni, művészi alkotásokon tónushatásokat észrevenni, felismerhető képet készíteni, műalkotásokhoz érzelmeket asszociálni, emlékezetből egyszerű rajzot készíteni, tudatos színkeverésre temperával, vízfestékekkel, formát ábrázolni (megközelítő hasonlósággal), vázlatszerű ábrát készíteni, funkció szerint csoportosítani közvetlen környezete tárgyait, képek alapján tárgyakról rövid (szóbeli) jellemzést adni, törekedni munkája igényes kivitelezésére, tárgyat készíteni az általa választott technikával segítséggel.</p>
---	---

6. évfolyam

Témakör	1. Vizuális nyelv és technikák	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A vizuális nyelv alapelemeinek eszközszintű használata az alkotótevékenység során.</p> <p>A mértani testek tulajdonságainak megtapasztaltatása.</p> <p>A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközzelrendszerével.</p> <p>A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban.</p> <p>Felelősségvállalás kialakítása, erősítése a kulturált környezet megteremtéséért, illetve fenntartásáért.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: elemi absztrakció képessége; irányított észlelés; kompozíciós képesség; ábrázolási képesség változatos technikákkal.</p>	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
BEFOGADÁS-ALKOTÁS 1.1. Műalkotások tematikus megfigyelése, leképezése saját élmény szerint Barázdált formák. 1.2. Alkotás modell/minta alapján Mértani testek tulajdonságai – oldalak, lapok, egyenlő, különböző. ALKOTÁS 1.3. Szabad alkotások síkban és térben Különböző felületek dekoratív felhasználása. Ritmusképzés szabályos és szabálytalan térformákból. Kocka, téglatest csomagolása.		Alkotás Felületritmusok létrehozása. Halmazmetszetek létrehozása vizuális elemekből. Szabályos és szabálytalan térformák felismerése, csoportosítása. Mértani testek ábrázolása síkban, kísérlet a térbeliség érzékeltetésére. Befogadás Árnyékhatások megfigyelése, értelmezése. Mértani testek tulajdonságairól tapasztalatok szerzése – ahol a lapok találkoznak, él keletkezik. Barázdált formák megfigyelése.
Fogalmak	felület, barázda, vájat, hullámos, érdes, síkforma, térforma, szabályos, szabálytalan, lapos, domború, egyforma, egybevágó, derékszög.	

Témakör	2. Kifejezés, képzőművészet	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel.</p> <p>„Képolvasás” képességének kialakítása és fejlesztése.</p> <p>Verbális kifejezőképesség, érzelmek megfogalmazásának fejlesztése.</p> <p>Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: karakter alapfokú kifejezésének képessége; technikai képesség (dombormű-készítés); képolvasási képesség; asszociációs képesség; kompozíciós képesség.</p>	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek

<p>BEFOGADÁS 2.1. Tájak, emberek ábrázolása a képzőművészetben Műalkotások – tér- és tájbrázolás. (Székely Bertalan: Egri nők; Madarász Viktor: Hunyadi László csatája; Ferenczy Károly: Október; Szőnyi István: Zebegényi temetés)</p> <p>BEFOGADÁS-ALKOTÁS 2.2. Illusztrációk Mese szereplőinek megmintázása.</p>	<p>Alkotás Felismerhető figurákkal kifejező kép készítése. Pregnáns jegyeket mutató emberábrázolás. Élménykifejezés a plasztika eszközrendszerével. Karakterábrázolás néhány jellemzőjének alkalmazása. Látványszerű alkotás modell után.</p> <p>Befogadás Műalkotások megfigyelése képtárban, múzeumban és reprodukciókon.</p> <p>Befogadás-alkotás Irodalmi élmény kifejezése a vizualitás eszközrendszerével. Mese szereplőinek megmintázása agyagból – dom-bormű készítése.</p>
Fogalmak	figyelemirányítás, hangsúlyozás, mozgásvázlat.

Témakör	3. Vizuális kommunikáció	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. Kísérletek segítése a látványszerű ábrázolásra. Képességfejlesztési fókuszok: megfigyelési képesség adott szempontok szerint; alakítási készség; színkeverés képessége; térlátás; elemi térábrázolás; elemzés; vizualizáció.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>ALKOTÁS 3.1. A vizuális kommunikáció eszközei és technikái Látványszerű ábrázolás modell után. Látványszerű ábrázolás a szerkezet feltüntetésével.</p> <p>BEFOGADÁS 3.2. Vizuális jelek – képolvasás, értelmezés Alaprajz, metszet, térképrajz.</p> <p>BEFOGADÁS-ALKOTÁS Forgásformák. Tárgyak kereszt- és hosszmetsete.</p>	<p>Alkotás Emberalak rajzolása, festése. Természeti formák ábrázolása modell alapján, ceruzarajzzal, festéssel (falevél, gesztenye, gyümölcsök, virágok). Forgásforma rajza – szerkezet jelölésével (pl. átlátó henger). Tárgyak két nézetének megrajzolása – segítséggel. Természeti formák ábrázolása háttérrel, környezettel – különféle technikákkal: ceruza, diópác, filctoll, vizes alapú és vízfesték, tempera. Tusrajz virágcsendeletről.</p> <p>Befogadás Formák adott szempontú megfigyelése. Bonyolultabb formák metszetének megfigyelése (pl. mákgubó, paprika). „Előtt, mögött takarás” vizuális megfigyelése. Térképrajz értelmezése. Építészeti terek (ház, templom) alaprajzának tanulmányozása, kísérlet az értelmezésre. Befogadás-alkotás Forgásformák megfigyelése és reprodukciója. Forgás- és szögletes formák megfigyelése, vázolá-</p>	

	sa. Tárgyak kereszt-és hosszmetsetének megfigyelése, vázolása. Térkép alapján útvonal elképzelése.
Fogalmak	Csendélet, valóságghú, ellipszis, szerkezeti rajz, egész, forma, részlet, szerkezet, forgásforma, kör, takarás, keresztmetset, hosszmetset, felülnézet, oldalnézet, oszlop, boltozat, főhajó, mellékhajó.

Témakör	4. Tárgy-és környezetkultúra	Javasolt óraszám: 17 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. A tárgyalakotó folyamat algoritmizálása. A tárgyalakotó folyamat lépéseinek tudatosítása, a sorrendiség fontosságának érzékeltetése. Képességfejlesztési fókuszok: környezettudatosság; elemzőképesség; tervezés képessége.</p>	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	
<p>BEFOGADÁS-ALKOTÁS 4.1. Munkavázlat: A tárgy funkciójának meghatározása. Ismert anyagalakítási módok. Anyag és technika megválasztása. Kivitelezés. Díszítés.</p> <p>ALKOTÁS 4.2. Tárgyak értelmezése és készítése Kerámiatárgy, ruházati kiegészítők textilből. Fonás, szövés. Használati, szórakozást szolgáló és dísz tárgyak.</p>	<p>Befogadás-alkotás Precíz alkotó folyamat végig vitele. A tárgy kipróbálása a gyakorlatban.</p> <p>Befogadás Szerkezet és anyag összefüggéseinek felismerése. A funkció irányító szerepének felismerése a tárgyalakotásban.</p> <p>Alkotás Tárgyak készítése funkció, forma, anyag, szépség szempontjainak tudatos figyelembevételével. Tárgyak gyűjtése, azokról leírás készítése. Használati, szórakozást szolgáló és dísz tárgyak csoportosítása funkció, forma, anyag, szépség szempontjából.</p>	
Fogalmak	Funkció, anyagalakítási mód, technika, kivitelezés, funkció, kézművesség.	

Összegzett tanulási eredmények a hatodik évfolyam végén	<p>A tanuló képes egyenletes foltot satírozással létrehozni, művészi alkotásokon tónushatásokat észrevenni, ismeretek szerzésére tapasztalati úton a mértani testekről, felismerhető képet készíteni, emberalak szoborszerű megjelenítésére, műalkotásokhoz érzelmeket asszociálni, emlékezetből egyszerű rajzot készíteni, tudatos színkeverésre temperával, vízfestékekkel, formát ábrázolni (megközelítő hasonlósággal), vázaltszerű ábrát készíteni, egyszerű alaprajzot értelmezni, funkció szerint csoportosítani közvetlen környezete tárgyait, képek alapján tárgyakról rövid (szóbeli) jellemzést adni, törekedni munkája igényes kivitelezésére,</p>
--	--

	tárgyat készíteni az általa választott technikával.
--	---

7–8. évfolyam

A tantárgy célja a 7–8. évfolyamon biztos tájékozódási képesség kialakítása a vizuális élmények világában a művészeti alkotások mélyebb átélésének motivációja, a tárgyi környezet esztétikuma iránti igény és tevékenység fenntartása segítségével.

7. évfolyam

Témakör	1. Vizuális nyelv és technikák	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális kommunikációs készségek fejlesztése a befogadó és alkotótevékenységekben. Képi komponálás elméleti és gyakorlati elemeinek elsajátíttatása. Műalkotások nyújtotta élmények értő befogadásának elérése. Képességfejlesztési fókuszok: formaészlelés-formareprodukció; térészlelés és térrendezés képessége.	
Fejlesztési ismeretek	BEFOGADÁS 1.1 A művészi kifejezés eszközei Színek, tónusok. Sík- és térformák. BEFOGADÁS – ALKOTÁS 1.2. Térhatások, téri elemek Görbe felületek és forgásformák. ALKOTÁS 1.3. Mozdás- és térábrázolás elemei Képalkotás mozdulatábrázolással – tetszőleges technikával. Vizuális ritmus. Makett.	Fejlesztési tevékenységek Befogadás Vizuális minőségek alapvető differenciálása, felismerése: szín, tónus, műalkotásokon megfigyelésük. Szabályos és szabálytalan mértani formák tudatosítása. Csoportosítások: sík- és térformák. Befogadás – alkotás Görbe felületek és forgásformák megfigyelése, reprodukciója. Alkotás Képalkotás mozdulatábrázolással – tetszőleges technikával. Formaredukció alkalmazása. Grafikai technikák alkalmazásának képessége. Térrendezés szín- és formaritmussal. Szénrajz készítése – fényhatás érzékeltetésével. Makett készítése: játszótér, utcárszlet, parasztház, stb.
Fogalmak	Mértani forma, kocka, henger, hasáb, gúla, kúp, tengely, parasztház, modell, makett	

Témakör	2. Kifejezés, képzőművészet	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális közlés köznapi és művészi megnyilvánulásainak megkülönböztetése. Jelenet ábrázolása grafikai eszközökkel. Képességfejlesztési fókuszok: vizuális kommunikáció átfordítása verbális kommunikációra; lényegkiemelés képessége; képalkotás képessége; műelemző gondolkodás.	
Fejlesztési ismeretek	ALKOTÁS 2.1. Illusztráció Művészeti élmények megjelenítése. Jelenet ábrázolása. BEFOGADÁS – ALKOTÁS	Fejlesztési tevékenységek Alkotás Művészeti élmények megjelenítése a tanult vizuális eszközökkel, pl. Toldi ábrázolása festményen vagy bábfigurával. Jelenet ábrázolása grafikai eszközökkel, pl. Nyilas Misivel kapcsolatban.

<p>2.2. Vizuális reflexiók zenei tartalmakra Zenei élmény vizuális kifejezése. Haydn: Évszakok; Vivaldi: Évszakok;</p> <p>BEFOGADÁS 2.3. Érzelmek megjelenítése a képzőművészetben Művészeti alkotások megfigyelése az érzelmek kifejezése szempontjából – Picasso: Artista család majommal; Anyaság; Vasaló nő; Daumier: Mosónő.</p>	<p>Személyes élmények vizuális megjelenítése.</p> <p>Befogadás - alkotás Színviszonyok megfigyelése és befogadása. Táj festése zenére – szabad önkifejezés.</p> <p>Befogadás A vizuális közlés köznapi és művészi megnyilvánulásainak megkülönböztetése konkrét példákon. Legjelentősebb stílusok, művészeti alkotások felismerése / ismerete.</p>
Fogalmak	Karakter, jellem, testfelépítés, vézna, szerény, becsületos, artista, zenemű, képzőművészeti alkotás, hangszeres zene, szimfónia.

Témakör	3. Vizuális kommunikáció	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Képesség fejlesztése a mindennapi élet vizuális jelzéseinek értelmezésére és orientációs felhasználására. Képességfejlesztési fókuszok: formamegfigyelés képessége; térlátás képessége; emberalak ábrázolásának képessége (főbb vonalakban, jellegzetességek alapján); vizuális kommunikációs képesség</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>BEFOGADÁS 3.1. Jelképek</p> <p>BEFOGADÁS-ALKOTÁS</p> <p>ALKOTÁS 3.2. Kísérlet a látvány ábrázolására Egyszerű emberábrázolás. Mozgásvázlatok.</p> <p>3.3. Álló- és mozgóképi szimbólumok Reklámok folyóiratokban és televízióban.</p>	<p>Befogadás Magyar nemzeti relikviák tanulmányozása, beszélgetés a történetiségükről. Képzalkotási lehetőségek ismerete.</p> <p>Befogadás-alkotás Magyar nemzeti relikviák érzelmi hatására grafikus vázlatok készítése; fényképezés.</p> <p>Alkotás Vizuális kommunikációt szolgáló emblémák, logók, magyarázó ábrák alkotása. Forgás- és szögletes formák ábrázolása, önárnyék és vetett árnyékhatásokkal. Nézetábrázolás képsík-rendszerben. Emberalak látványszerű ábrázolása modell után. Mozgásvázlatok készítése. Vizuális közlések, szöveg és kép együttes hatásának tanulmányozása. Reklámok tanulmányozása, elemzése – realitások és marketingfogás különbségének érzékelése konkrét példákon.</p>	
Fogalmak	Vetett árnyék, önárnyék, előlnézet, felülnézet, oldalnézet, arány, ásvány, kőzet, cseppkő, cseppkőbarlang, reklám.	

Témakör	4. Tárgy- és környezetkultúra	Javasolt óraszám: 7 óra
A témakör nevelési-fej-	Jártasság kialakítása összetettebb tárgyak készítésében.	

fejlesztési céljai	<p>Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány újabb kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. A tárgyalató folyamat algoritmizálása. A tárgyalató folyamat lépéseinek tudatosítása, a sorrendiség fontosságának érzékeltetése. Képességfejlesztési fókuszok: környezettudatosság; elemzőképesség; tervezés képessége.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>ALKOTÁS 4.1. Szabadon választott technikával használati és dísz tárgyak alkotása Tárgytervezés és kivitelezés: kerámia szövés 4.2. Alkotás képzeleti-érzelmi inspirációval</p> <p>BEFOGADÁS 4.3. A lakókörnyezet esztétikuma régen és ma Épületek elemzése funkció és forma szempontjából.</p> <p>BEFOGADÁS-ALKOTÁS 4.4. Zenei élmények vizuális megjelenítése</p>	<p>Alkotás A tárgyalató folyamat gyakorlása, a tanult ismeretek elmélyítése a gyakorlatban: Kerámia – edények készítése és igényes díszítése pecsételővel, írókával. Szövés – szádfán, kereten, szövőszéken. Egyszerű tárgyak áttervezése és kivitelezése. Egyszerű téráttervezések.</p> <p>Befogadás Építészeti jellemzők – funkció és forma összefüggéseinek felismerése konkrét példákon. Környezettudatosság lehetőségeinek ismerete és saját életterületi lehetőségek szerinti alkalmazása. Funkció irányító szerepének felismerése konkrét példákon. Szentendrei Skanzen megtekintése – verbális és vizuális reflexiók.</p> <p>Befogadás-alkotás</p>	
Fogalmak	Lakóhely, emberi szükséglet, célszerűség, hasznosság, kényelem, védelem, homlokzat, nyílászáró, puritán, luxus	

Témakör	5. Mozgóképkultúra és médiaismeret	Javasolt óraszám: 7 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése és az audiovizuális média társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása, a tudatos „médiafogyasztói” attitűd kialakítása. Kommunikációs és együttműködési készség támogatása. Az alkotásra és a művészi értékek nyitott befogadására való beállítódás. A megfigyelés, a tájékozódás, a rendszerezés képességének fejlesztése. Képességfejlesztési fókuszok: médiaszövegek értelmezése; tolerancia; empátia; önálló és kritikus attitűd kialakítása; nyitottság az információk iránt; személyes adatok védelme.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>5.1. Elemi elméleti ismeretek a média világról A mozgókép alaptulajdonságai: ábrázolás és reprodukció. Mozgóképi szövegek értelmezése, elemi szintű feldolgoása: adathordozók, megjelenés helye, a valóságábrázoláshoz való viszony, műfaj. 5.3. Nyomtatott médium:</p>	<p>Mozgóképi szövegek értelmezése, elemi szintű feldolgoása: adathordozók, megjelenés helye, a valóságábrázoláshoz való viszony, műfaj szerint. Az ábrázolás eszközeinek tanulmányozása konkrét példákon. Az internet kipróbálása/használatának gyakorlása: pl. gyermekek számára készült oldalak látó-</p>	

<p>Újság, képregény, fotóregény. 5.4. Az internet tanulás, kinyílt a világ, információk, játék, kommunikáció, veszélyek.</p>	<p>gatása, képnézegetés/válogatás, információkeresés, ismerkedés a kommunikáció különböző formáival. Az internethasználat veszélyeinek belátása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Reklám, befolyásolás, tudatosság, adatvédelem, művészfilm, dokumentumfilm, tömegkommunikáció, média, médium, reprodukció.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a 7. évfolyam végén</p>	<p>A tanuló képes műalkotások kompozíciós elemeinek célzott megfigyelésére, ritmikus, szimmetrikus képet komponálni, egyszerű makettet készíteni, két híres magyar képzőművészt megnevezni, vizuális és verbális kommunikáció megfeleltetésére, egyszerű, élmény utáni alkotás létrehozására választott technikával, szabad képalkotó önkifejezésre, érzelemvilága harmonizálása érdekében, műélmény vizuális kifejezésére, egyszerű formák látványszerű ábrázolására, egyszerű használati és dísz tárgy tervezésére és megalkotására, közvetlen környezet esztétikumának, rendjének fenntartására, a mozgóképes közlésmód elemi értelmezésére, különbségtételre a dokumentum és a játékfilm között, internetes viszonylatban ügyelni saját biztonságára, személyes adatai védelmére.</p>
---	---

8. évfolyam

Témakör	1. Vizuális nyelv és technikák	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Vizuális kommunikációs készségek fejlesztése a befogadó és alkotótevékenységekben.</p> <p>Képi komponálás elméleti és gyakorlati elemeinek elsajátíttatása.</p> <p>Műalkotások nyújtotta élmények értő befogadásának elérése.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: formaészlelés-formareprodukció; térészlelés és térrendezés képessége.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>BEFOGADÁS</p> <p>1.1 A művészi kifejezés eszközei</p> <p>Képi komponálás eszközei: fény, torzítás.</p> <p>Fények – Rembrandt alkotásai;</p> <p>Ferenczy Károly: Október; Egry József: _Napfelkelte</p> <p>Torzítások – Otto Dix és Kollwitz művei;</p> <p>Munch: A sikoly.</p> <p>Szimmetria és aszimmetria – Paál László, Munkácsy Mihály, Vasarely Viktor, Barcsay Jenő művei.</p> <p>BEFOGADÁS – ALKOTÁS</p> <p>1.2. Térhatások, téri elemek</p> <p>ALKOTÁS</p> <p>1.3. Mozgás- és térábrázolás elemei</p> <p>Képalkotás mozdulatábrázolással – tetszőleges technikával.</p> <p>Vizuális ritmus.</p> <p>Makett.</p>	<p>Befogadás</p> <p>Szabályos és szabálytalan mértani formák tudatosítása.</p> <p>Csoportosítások: sík- és térformák.</p> <p>Képi komponálás eszközeinek észrevétele: figyelemvezetés, hangsúlyozás fénnel és torzítással.</p> <p>Szimmetria és aszimmetria észrevétele, megkülönböztetése</p> <p>A mozdulat mint kompozíciós eszköz megfigyelése.</p> <p>Alkotás</p> <p>Képalkotás mozdulatábrázolással – tetszőleges technikával.</p> <p>Formaredukció alkalmazása. Grafikai technikák alkalmazásának képessége.</p> <p>Térrendezés szín- és formaritmussal.</p> <p>Szénrajz készítése – fényhatás érzékeltetésével.</p> <p>Makett készítése: játszótér, utcarészlet, parasztház, stb.</p>	
Fogalmak	Mértani forma, kocka, henger, hasáb, gúla, kúp, tengely, parasztház, modell, makett, torzítás, szimmetria, aszimmetria.	

Témakör	2. Kifejezés, képzőművészet	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A vizuális közlés köznapi és művészi megnyilvánulásainak megkülönböztetése. Zenei élmény vizuális kifejezése az alkotó- és befogadó tevékenységben. Képességfejlesztési fókuszok: vizuális kommunikáció átfordítása verbális kommunikációra; lényegkiemelés képessége; képalkotás képessége; műelemző gondolkodás.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>ALKOTÁS</p> <p>2.1. Illusztráció</p> <p>BEFOGADÁS – ALKOTÁS</p> <p>2.2. Vizuális reflexiók zenei tartalmakra</p> <p>Zenei élmény vizuális kifejezése.</p> <p>Smetana: Moldva; Chopin: G-moll mazurka.</p> <p>Beethoven: VI. Pastorale szimfónia; Mozart: G-moll szimfónia; Kis éji zene.</p> <p>BEFOGADÁS</p> <p>2.3. Érzelmek megjelenítése a képzőművészetben</p>	<p>Alkotás</p> <p>Befogadás - alkotás</p> <p>Színviszonyok megfigyelése és befogadása.</p> <p>Táj festése zenére – szabad önkifejezés.</p> <p>Zene hatására vonal- és formakompozíció létrehozása (kréta, tus, tempera, vizes alapú festés, kevert technikák).</p> <p>Befogadás</p>	
Fogalmak	zenemű, képzőművészeti alkotás, hangszeres zene, szimfónia.	

Témakör	3. Vizuális kommunikáció	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Képesség fejlesztése a mindennapi élet vizuális jelzéseinek értelmezésére és orientációs felhasználására.</p> <p>Hazafiság, nemzethez tartozás érzésének erősítése.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: formamegfigyelés képessége; térlátás képessége; emberalak ábrázolásának képessége (főbb vonalakban, jellegzetességek alapján); vizuális kommunikációs képesség</p>	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>BEFOGADÁS 3.1. Jelképek Magyar nemzeti relikviák – Szent Korona, jogar, címer, magyar zászló.</p> <p>BEFOGADÁS-ALKOTÁS Grafikus vázlatok; fényképezés.</p> <p>ALKOTÁS 3.2. Kísérlet a látvány ábrázolására Tárgyábrázolások környezeti háttérrel. Egyszerű emberábrázolás. Mozgásvázlatok.</p> <p>3.3. Álló- és mozgóképi szimbólumok Reklámok folyóiratokban és televízióban. Logók. Plakátok.</p>		<p>Befogadás Magyar nemzeti relikviák tanulmányozása, beszélgetés a történetiségükről. Képpalkotási lehetőségek ismerete.</p> <p>Befogadás-alkotás Magyar nemzeti relikviák érzelmi hatására grafikus vázlatok készítése; fényképezés.</p> <p>Alkotás Vizuális kommunikációt szolgáló emblémák, logók, magyarázó ábrák alkotása. Különös formájú tárgyak látványszerű ábrázolása (ásványok, cseppkövek, termékek). Forgás- és szögletes formák ábrázolása, önárnyék és vetett árnyékhatásokkal. Nézetábrázolás képsík-rendszerben. Emberalak látványszerű ábrázolása modell után. Mozgásvázlatok készítése. Vizuális közlések, szöveg és kép együttes hatásának tanulmányozása. Reklámok tanulmányozása, elemzése – realitások és marketingfogás különbségének érzékelése konkrét példákon. Logók tervezése szabadon választott technikával. Plakáttervezés.</p>
Fogalmak	Vetett árnyék, önárnyék, előlnézet, felülnézet, oldalnézet, arány, ásvány, kőzet, cseppkő, cseppkőbarlang, reklám.	

Témakör	4. Tárgy- és környezetkultúra	Javasolt óraszám: 7 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Jártasság kialakítása összetettebb tárgyak készítésében.</p> <p>Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében.</p> <p>Néhány újabb kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása.</p> <p>A tárgyalkotó folyamat algoritmizálása.</p> <p>A tárgyalkotó folyamat lépéseinek tudatosítása, a sorrendiség fontosságának érzékeltetése.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: környezettudatosság; elemzőképesség; tervezés képessége.</p>	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>ALKOTÁS 4.1. Szabadon választott technikával használati és dísz tárgyak alkotása Tárgytervezés és kivitelezés:</p>		<p>Alkotás A tárgyalkotó folyamat gyakorlása, a tanult ismeretek elmélyítése a gyakorlatban: Kerámia – edények készítése és igényes díszítése</p>

<p>kerámia ékszerkészítés nemezelés építészeti terek modellezése 4.2. Alkotás képzeleti-érzelmi inspirációval Egy vágyott tárgyról rajz készítése. BEFOGADÁS 4.3. A lakókörnyezet esztétikuma régen és ma Történeti korok és modern társadalmak tárgyi környezetének tanulmányozása. BEFOGADÁS-ALKOTÁS 4.4. Zenei élmények vizuális megjelenítése Nép- és/vagy műzenei alkotásra vizuális reflexió.</p>	<p>pecsételővel, írókával. Ékszerkészítés – fagyöngy, kerámiagyöngy, üveggyöngy és bőr kombinációival. Nemezelés – labda, terítő, tarsoly készítése. Egyszerű tárgyak áttervezése és kivitelezése. Egyszerű téráttervezések. Befogadás Építészeti jellemzők – funkció és forma összefüggéseinek felismerése konkrét példákon. Környezettudatosság lehetőségeinek ismerete és saját életterületi lehetőségek szerinti alkalmazása. Funkció irányító szerepének felismerése konkrét példákon. Szép tárgyak megtekintése – Iparművészeti Múzeum meglátogatása. (Vagy egyéb, a témához kapcsolódó múzeumlátogatás a helyi lehetőségek függvényében.) Tájékozódás a lakóhely néprajzi környezetében. Településtípusok jellemzőinek felfedezése –falu, város. Befogadás-alkotás Nép- és/vagy műzene hallgatása, élmények kifejezése temperafestéssel, tusrajzzal.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>társasház, panelház, felhőkarcoló, kunyhó, családi ház, irodaház, színház, templom, parlament, település, park, tér, főút, mellékutca, autópálya, felüljáró, aluljáró, népművészet, iparművészet.</p>

<p>Témakör</p>	<p>5. Mozgóképkultúra és médiaismeret</p>	<p>Javasolt óraszám: 7 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése és az audiovizuális média társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása, a tudatos „médiafogyasztói” attitűd kialakítása. Kommunikációs és együttműködési készség támogatása. Az alkotásra és a művészi értékek nyitott befogadására való beállítódás. A megfigyelés, a tájékozódás, a rendszerezés képességének fejlesztése. Képességfejlesztési fókuszok: médiaszövegek értelmezése; tolerancia; empátia; önálló és kritikus attitűd kialakítása; nyitottság az információk iránt; személyes adatok védelme.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>5.1. Elemi elméleti ismeretek a média világáról 5.2. A média társadalmi szerepe Közlésmód, hatás, informálás és dokumentálás, szórakoztatás, szolgáltatás, illetve az üzleti-gazdasági funkció. Reklám. Hírműsor. 5.3. Nyomtatott médium: 5.4. Az internet; tanulás, kinyílt a világ, információk, játék, kommunikáció, veszélyek. 5.5. Műsorelemzés – elemi szinten, saját élmények alapján</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Művek, műsorok, illetve azok részleteinek csoportos vagy kiscsoportos megtekintése – megbeszélése, elemzése. Projektszerű médiafigyelés és produktum készítése. Az internet kipróbálása/használatának gyakorlása: pl. gyermekek számára készült oldalak látogatása, képnézegetés/válogatás, információkérés, ismerkedés a kommunikáció különböző formáival. Az internethasználat veszélyeinek belátása.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Reklám, befolyásolás, tudatosság, adatvédelem, művészfilm, dokumentumfilm, tömegkommunikáció, média, médium, reprodukció.</p>	

**Összegzett tanulási
eredmények a nyol-
cadik évfolyam vé-
gén**

A tanuló képes
műalkotások kompozíciós elemeinek célzott megfigyelésére,
ritmikus, szimmetrikus képet komponálni,
egyszerű makettet készíteni,
két híres magyar képzőművészt megnevezni,
vizuális és verbális kommunikáció megfeleltetésére,
egyszerű, élmény utáni alkotás létrehozására választott technikával,
szabad képalkotó önkifejezésre, érzelmvilága harmonizálása érdekében,
műélmény vizuális kifejezésére,
egyszerű formák látványszerű ábrázolására,
egyszerű plakátok tervezésére és kivitelezésére,
egyszerű használati és dísz tárgy tervezésére és megalkotására,
közvetlen környezet esztétikumának, rendjének fenntartására,
értékítéletet hozni természeti és mesterséges környezetének esztétikájára vo-
natkozóan,
a mozgóképes közlésmód elemi értelmezésére,
különbségtételre a dokumentum és a játékfilm között,
kritikával szemlélni a reklámokat,
a személyiségépítő műsorválasztásra,
internetes viszonylatban ügyelni saját biztonságára, személyes adatai védel-
mére.

Digitális kultúra

5-8. évfolyam

Heti / éves óraszám:

5. évfolyam 1 óra / 36 óra

6. évfolyam 1 óra / 36 óra

7. évfolyam 1 óra / 36 óra

8. évfolyam 1 óra / 36 óra

A 21. század iskolarendszere a nevelés-oktatás során az enyhe értelmi fogyatékos gyermekeket is felkészíti az információs kor kihívásaira. A tantárgy célja a Technológia műveltségterület elemeinek elsajátítása, készségek, képességek fejlesztése, az informatikai és digitális tudás alkalmazása más műveltségi területekben. Ennek során a megfelelő szemlélet kialakítása annak érdekében, hogy a tanulók ismereteiket hasznosítani tudják a mindennapi életben, és csökkenjen a digitális eszközök használatával a földrajzi elhelyezkedésből, a lehetőségek különbözőségéből, a fogyatékoságból eredő hátrány, növekedjenek a tanulók esélyei.

A tantárgy tanítása során a fókusz arra helyeződik, hogy az enyhe értelmi fogyatékos tanulót egyéni képességeinek figyelembevételével az életvitele alakításához szükséges információkhoz és azok alkalmazásához tudjuk hozzásegíteni, továbbá olyan praktikus készségek, képességek fejlesztésére, amelyek a tárgyi ismeretszerzés mellett a tudás mindenkori frissítésének, ezzel az élethosszig tartó tanulásnak a feltételei. A nevelési-oktatási folyamatban a tanulók alapvető ismereteket szereznek a digitális technológiákról, az információszerzés jogi és etikai szabályairól.

A tantárgy feladata a tanulók motiválása, érdeklődésük felkeltése és a tantárgy iránti pozitív attitűd kialakítása változatos tevékenységekkel, tapasztalati úton. A tanulók a közvetlen környezet jeleit, üzenettartalmát értelmezve és megjelenítve jutnak el az információszerzés, -feldolgozás, -tárolás és -átadás technikáinak elsajátításához – mindvégig a gyermeki kíváncsiságra építve. A tanulók tevékenységek és a tapasztalatok megosztása és megbeszélése során jutnak el a hétköznapi algoritmusokban előforduló adatok olvasásához, rendezéséhez.

A digitális adatbázis-rendszer és az oktatóprogramok célirányos használata során a tanulók önértékelési képességei fejlődnek, a társak munkájának értékelése során a kulturált véleményformálás gyakorlására nyílik lehetőség, a tanulók készségeket szereznek az együttműködés megvalósításához és az egymás iránti tolerancia kialakulásához. A tantárgy fókuszál a könyvtárhasználat megismertetésére, a különböző médiumok elérésére, a tanuláshoz és a közhasznú tájékozódáshoz szükséges ismeretanyag szelekciójára és feldolgozásának lehetőségeire. Figyelmet fordít az öncélú és túlzott informatikai eszközhasználat egészségkárosító, személyiségromboló hatásának elemzésére, a veszélyek felismertetésére.

A tantárgyat tanítónak az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése során a legfőbb feladata az információs és kommunikációs kultúra alapjainak közvetítése a gyermekek felé.

Az IKT-eszközök széleskörű ismerete, használni tudása motiválja és képessé teszi a tanulót az önálló ismeretszerzésre a közös és az egyéni munkában egyaránt. Az IKT-eszközök használata közben fejlődik a tanulók verbális, nonverbális és elektronikus kommunikációs képessége. Az anyanyelvi kommunikációval szoros kapcsolatban gyakorolhatja a beszédértést, az „élőbeszéd”, az „írott beszéd” formáit.

5–6. évfolyam

Témakör / óraszám - évfolyam	5.	6
Digitális eszközök használata	8	8
Alkalmazói ismeretek	8	8
Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel	8	8
Infokommunikáció, információs társadalom	7	8
Könyvtári technikák	5	4
Éves óraszám:	36	36

A digitális kultúra tantárgy sajátos fejlesztési célja a tanulók sérült megismerési képességeinek kompenzálása, a szín-, forma- és nagyságlelézet fejlesztése, az észlelés hibáinak korrekciója. A finommotorika tudatos fejlesztését szolgálja a kétkézes gépelés megalapozása. A tantárgy alkalmas a szerialitás fejlesztésére, az emlékezet sérülésének kompenzálására, ezért feladata a megfigyelő, analizáló, szintetizáló, rendszerező képesség megerősítése. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a tantárgy adta lehetőségeket fel kell használni a tanulók intellektuális kompetenciáinak, algoritmizáló és tervező készségének fejlesztésére, valamint a problémamegoldó gondolkodás begyakorlására. A kommunikáció során törekedni kell a helyes nyelvhasználatra, az olvasási képesség tudatos erősítésére.

5. évfolyam

Témakör	1. A digitális eszközök használata	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az érdeklődés fokozása az informatikai környezet eszközei iránt. Az informatikai ismeretek és az informatikai környezet tudatos használatának alapozása. A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás – a legszükségesebb perifériák bemutatása és használatuk gyakoroltatása. Interaktív kommunikációs attitűd kialakítása; taktilis, vizuális, akusztikus észlelés szükség szerinti fejlesztése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>Bemeneti, kimeneti perifériák. Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatása. A számítógép működtetése: egér és billentyűzet funkciói. Játék- és didaktikai célú szoftverek és web-tankönyvek. Programok ablak-gombjai.</p>	<p>A számítógép részei: be- és kimeneti perifériák használata. Vezérlő billentyűk megismerése: a Backspace és a Delete. Jelentésmódosító billentyűk megismerése: a Shift és a Caps Lock. Alfa-numerikus billentyűk megismerése: írásjelek és szóközbillentyű. Egér használata: kijelölés, az egér vonzóítása. Felhasználói felület kezelése: webes tankönyvek működésének megismerése. Adott informatikai eszközök kezelésének gyakorlása. A programok ablakgombjainak használata; kicsinyítés, nagyítás, bezárás, méretezés. Egyszerű oktatóprogramok interaktív használata. A számítógépes manuális-, vizuális- kommunikáció gyakorlása a programokkal.</p>	

Fogalmak	Be- és kimeneti periféria, vezérlő billentyű, jelentésmódosító billentyű, alfanumerikus billentyű, írásjel, szóközbillentyű, ablak-gomb. Elvárás; a fogalmak megismerése.
-----------------	---

Témakör	2. Alkalmazói ismeretek	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Rajzos, szöveges dokumentumok létrehozása céljából a gépkezelés gyakoroltatása.</p> <p>Gyakorlottság fejlesztése adatok rendezésében.</p> <p>Közhasznú információforrások használatának megismertetése.</p> <p>Motivációs, koncentrációs képesség fejlesztése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása</p> <p>Egyszerű rajzos és szöveges dokumentum.</p> <p>Dokumentum elnevezése.</p> <p>Mentés, behívás.</p> <p>Billentyűzet további funkciói.</p> <p>2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ-megjelenítés</p> <p>Adatok rendezése.</p> <p>Közhasznú információk.</p> <p>Internet előnyei és veszélyei.</p>	<p>Egyszerű, kreatív alkotás a számítógéppel: rajzos, rövid szöveges dokumentumok készítése.</p> <p>Az alkalmazói szoftverek újabb eszközeinek és funkcióinak megismerése.</p> <p>Hibajavítás kész szövegben: törlés kétféleképpen.</p> <p>Kétkezes gépelést tanító program folyamatos használata.</p> <p>Írásjelek megismerése és alkalmazása szövegben.</p> <p>Dokumentumok elnevezése, mentése, behívása.</p> <p>Gyűjtött adatok táblázatba rendezése, kijelölés gyakorlása.</p> <p>Csoportosítás adott szempontok szerint.</p> <p>Elkészült dokumentumok (ön)értékelése megbeszéltek szempontoknak megfelelően.</p> <p>Gyakorlottság szerzése a közhasznú információk keresésében (moziműsor, telefonkönyv, intézmények, hivatalok nyitvatartási ideje).</p> <p>Irányított adatkeresés a világhálón (SDT, online játékok, SDT: Sulinet Tudásbázis).</p> <p>Információforrások etikus felhasználásának megismerése.</p>	
Fogalmak	Kurzor, mentés, behívás, dokumentumnév, táblázat, SDT, adat. Elvárás; a fogalmak megismerése.	

Témakör	3. Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A problémafelismerő és a kreatív gondolkodás előhívása és/vagy továbbfejlesztése. Adottságok kibontakoztatása, pontos szabálykövetés erősítése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása. Teknőcgrafika alkalmazási területe. Írányok a képernyőn – teknőcgrafika. Alakzatok teknőccel.	Teknőcgrafika alkalmazási területének megismerése. Teknőc mozgatása a képernyőn irány-billentyűkkel. Írányok gyakorlása.	
3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés). Mindennapi élet összetettebb feladatainak algoritmusai.	Ismétlődő utasítások végrehajtása – betűk, számok, alakzatok előállítása. Adatok, ötletek gyűjtése. Algoritmusok lefuttatása algoritmusok módosítása, tanári segítséggel. Algoritmikus játékban irányító és/vagy irányítottként való részvétel.	

Fogalmak

Teknőcgrafika, toll fel, le; vonalvastagság, vonalszín, ismétlődés, irányító, irányított. Elvárás; a fogalmak megismerése.

Témakör	4. Infokommunikáció, információs társadalom	Javasolt óraszám: 7 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az infokommunikációt segítő, még ismeretlen eszközök bemutatása és lehetőségeik kipróbálása. Az elektronikus média eszközeinek és lehetőségeinek megismertetése. A tanulók életkorának megfelelő legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismertetése. Az IKT-eszközök túlzott használata veszélyeinek, káros hatásainak megismertetése, törekvés kialakítása a megelőzésre. Az informatika eszközrendszerének használata tanári segítséggel vagy anélkül. Tájékozódás és az információszerezés technikáinak megismertetése, a számítógép helyes használatának gyakoroltatása.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
4.1. Információkeresés, információs közlési rendszerek. Életkornak megfelelő számítógépes információhordozók. 4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák. Információ -fogadás és -küldés. Veszélyek. 4.3. Médiainformatika. 4.4. Információkezelés jogi és etikai vonatkozása. Adatbiztonság, adatmegőrzés, Netikett. 4.5. Az e-szolgáltatások szerepe és használata. Gyerekeknek szóló elektronikus szolgáltatások.	Internet megismerése. A számítógépes technika felhasználása a tudás bővítésére, kezdetben segítséggel. Életkoruknak megfelelő információhordozókban irányított keresés. Internetes portálok használata. Információk küldése és fogadása tanár, illetve felnőtt segítségével. Saját adat védelme. Számítógépen előállított, rögzített tantárgyakhoz kapcsolódó információ felkutatása, használatának megismerése, használata. Netikett alapjainak megismerése. További, gyermekeknek szóló szolgáltatások megismerése (pl. tantárgyak anyagát segítő programok, játékos weblapok).	

Fogalmak	Adatbázis, mobilkommunikáció, információküldés, információfogadás, elektronikus levelezés, Netikett. Elvárás; a fogalmak megismerése.
-----------------	---

Témakör	5. Könyvtári informatika		Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör neve- lési-fejlesztési céljai	Hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások megismertetése. Tantárgyak anyagához megfelelő információs forrás kiválasztása segítségével. Olvasási képesség fejlesztése.		
Fejlesztési ismeretek	Információhordozók leggyakoribb típusai a mindennapi életben. Könyvtári szolgáltatások. Folyóiratok, újságok, könyvek csoportosításának szempontjai. Katalógus. Irányított forrás- és információkeresés.	Fejlesztési tevékenységek	Információhordozók leggyakoribb típusainak megismerése. Szabadon választott újság, könyv kikeresése. Ajánlott könyv megkeresése. Beszélgetés a választott könyvről. Évfolyamkönyvtár könyveinek rendezése adott szempont alapján, katalógus készítése – tanári segítséggel. Tanulmányokhoz kapcsolódó könyvek, folyóiratok kiválasztása.

Fogalmak Folyóirat, katalógus, internetes szótár, Wikipédia. Elvárás; a fogalmak megismerése.

Összegzett tanulási eredmények az 5. évfolyam végén	<p>A számítógép perifériáinak ismerete, a billentyűzet és az egér tanult funkcióinak használata. Alapszintű „kommunikálás” a számítógéppel.</p> <p>Szabálykövető magatartás.</p> <p>Egyszerű, rajzos, szöveges dokumentum lehetőleg önálló, ha szükséges, egyéni segítségével megvalósuló elkészítése. Információforrás irányított keresése a neten, a közhasznú információforrások megtalálása és felhasználása a mindennapi életben.</p> <p>A hétköznapi algoritmusok értelmezése, alkalmazásuk.</p> <p>Felvetett egyszerű problémákra a megoldás módszerének kiválasztása tanári segítséggel. Algoritmikus képesség egyéni haladáshoz képest elvárt megerősödése, a grafikai kifejezőképesség önállósulása.</p> <p>Néhány, gyermekeknek szóló weboldal és program ismerete, a gyermekek számára készült honlapok használata önállóan vagy tanári segítséggel.</p> <p>Tájékozódás az ABC betűrendben a könyvespolcon, a könyvtárban segítséggel, szerző vagy cím alapján könyv kiválasztása a katalógusból – segítséggel. Tartalomjegyzék használata – segítséggel.</p> <p>Az olvasottakról beszámoló – kérdések alapján.</p>
--	---

6. évfolyam

Témakör	1. A digitális eszközök használata	Javasolt óraszám: 16 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az érdeklődés fokozása az informatikai környezet eszközei iránt. Az informatikai ismeretek és az informatikai környezet tudatos használatának alapozása. A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás – a legszükségesebb perifériák bemutatása és használatuk gyakoroltatása. Interaktív kommunikációs attitűd kialakítása; taktilis, vizuális, akusztikus észlelés szükség szerinti fejlesztése.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p>Bemeneti, kimeneti perifériák. Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatása. A számítógép működtetése: egér és billentyűzet funkciói. Játék- és didaktikai célú szoftverek és web-tankönyvek. Programok ablak-gombjai.</p>	<p>A számítógép részei: be- és kimeneti perifériák használata. Vezérlő billentyűk megismerése: a Backspace, és a Delete, Home, End, Page Up, Page Down és a Print Screen. Jelentésmódosító billentyűk megismerése: a Shift, a Caps Lock, Alt, Ctrl, Alt Gr és az Ins. Alfa-numerikus billentyűk megismerése: írásjelek és szóközbillentyű. Egér használata: kijelölés, egér vonsszolása, görgetés egérrel. Felhasználói felület kezelése: webes tankönyvek működésének megismerése. Adott informatikai eszközök kezelésének gyakorlása. A programok ablakgombjainak használata; kicsinyítés, nagyítás, bezárás, méretezés. Több ablak kezelése a monitoron. Egyszerű oktatóprogramok interaktív használata. A számítógépes manuális-vizuális kommunikáció gyakorlása a programokkal.</p>	

Fogalmak

Be- és kimeneti periféria, vezérlő billentyű, jelentésmódosító billentyű, alfa-numerikus billentyű, írásjel, szóközbillentyű, ablak-gomb. A fogalmak megtanulása.

Témakör	2. Alkalmazói ismeretek	Javasolt óraszám: 16 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Rajzos, szöveges dokumentumok létrehozása céljából a gépkezelés gyakoroltatása. Gyakorlottság fejlesztése adatok rendezésében. Közhasznú információforrások használatának megismertetése. Motivációs, koncentrációs képesség fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása</p> <p>Egyszerű rajzos és szöveges dokumentum. Dokumentum elnevezése. Mentés, behívás. Billentyűzet további funkciói.</p> <p>2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ-megjelenítés</p> <p>Adatok rendezése. Közhasznú információk. Internet előnyei és veszélyei.</p>	<p>Egyszerű, kreatív alkotás a számítógéppel: rajzos, rövid szöveges dokumentumok készítése.</p> <p>Az alkalmazói szoftverek újabb eszközeinek és funkcióinak megismerése. Hibajavítás kész szövegben: törlés kétféleképpen. Kétkezes gépelést tanító program folyamatos használata. Írásjelek megismerése és alkalmazása szövegben. Dokumentumok elnevezése, mentése, behívása. Gyűjtött adatok táblázatba rendezése, kijelölés gyakorlása. Csoportosítás adott szempontok szerint. Elkészült dokumentumok (ön)értékelése megbeszélte szempontoknak megfelelően. Gyakorlottság szerzése a közhasznú információk keresésében (moziműsor, telefonkönyv, intézmények, hivatalok nyitvatartási ideje, címének megkeresése elektronikus térképen). Írányított adatkeresés a világhálón (SDT, online játékok). Információforrások etikus felhasználásának megismerése.</p>	
Fogalmak	Kurzor, mentés, behívás, dokumentumnév, táblázat, SDT, adat. A fogalmak megtanulása.	

Témakör	3. Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel	Javasolt óraszám: 16 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A problémafelismerő és a kreatív gondolkodás előhívása és/vagy továbbfejlesztése. Adottságok kibontakoztatása, pontos szabálykövetés erősítése.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása. Teknőcgrafika alkalmazási területe. Írányok a képernyőn – teknőcgrafika. Alakzatok teknőccel.	Teknőcgrafika alkalmazási területének megismerése. Teknőc mozgatása a képernyőn irány-billentyűkkel. Írányok gyakorlása.
	3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés). Mindennapi élet összetettebb feladatainak algoritmusai.	Ismétlődő utasítások végrehajtása – betűk, számok, alakzatok előállítás. Szelekciós utasítások megismerése. Adatok, ötletek gyűjtése. Algoritmusok lefuttatása, algoritmusok módosítása, tanári segítséggel. Algoritmikus játékban irányító és/vagy irányítottként való részvétel.

Fogalmak Teknőcgrafika, toll fel, le; vonalvastagság, vonalszín, ismétlődés, irányító, irányított. A fogalmak megtanulása.

Témakör	4. Infokommunikáció, információs társadalom	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az infokommunikációt segítő, még ismeretlen eszközök bemutatása és lehetőségeik kipróbálása. Az elektronikus média eszközeinek és lehetőségeinek megismertetése. A tanulók életkorának megfelelő legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismertetése. Az IKT-eszközök túlzott használata veszélyeinek, káros hatásainak megismertetése, törekvés kialakítása a megelőzésre. Az informatika eszközrendszerének használata tanári segítséggel vagy anélkül. Tájékozódás és az információszerzés technikáinak megismertetése, a számítógép helyes használatának gyakoroltatása.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	4.1. Információkeresés, információs közlési rendszerek. Életkoruknak megfelelő számítógépes információhordozók. 4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák. Információ -fogadás és -küldés. Veszélyek. 4.3. Médiainformatika. 4.4. Információkezelés jogi és etikai vonatkozása. Adatbiztonság, adatmegőrzés, Netikett. 4.5. Az e-szolgáltatások szerepe és használata.	Internet megismerése. A számítógépes technika felhasználása a tudás bővítésére, kezdetben segítséggel / önállóan. Életkoruknak megfelelő információhordozókban irányított keresés. Internetes portálok használata. Biztonságos-e a portál; ellenőrzés. Információk küldése és fogadása tanár, illetve felnőtt segítségével / segítsége nélkül. Saját adat védelme, védekezés az adatlopás ellen. Számítógépen előállított, rögzített tantárgyakhoz kapcsolódó információ felkutatása,

Gyerekeknek szóló elektronikus szolgáltatások.	használatának megismerése, használata. Netikett alapjainak megismerése. További, gyermekeknek szóló szolgáltatások megismerése (pl. tantárgyak anyagát segítő programok, játékos weblapok, Gyermek és ifjúsági oldalak - Magyar Elektronikus Könyvtár).
--	--

Fogalmak Adatbázis, mobilkommunikáció, információküldés, információfogadás, elektronikus levelezés, Netikett. A fogalmak megtanulása.

Témakör	5. Könyvtári informatika		Javasolt óraszám: 4 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások megismertetése. Tantárgyak anyagához megfelelő információs forrás kiválasztása segítségével. Olvasási képesség fejlesztése.		
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek	
Információhordozók leggyakoribb típusai a mindennapi életben. Könyvtári szolgáltatások. Folyóiratok, újságok, könyvek csoportosításának szempontjai. Katalógus. Írányított forrás- és információkeresés.		Információhordozók leggyakoribb típusainak megismerése. Szabadon választott újság, könyv kikeresése. Ajánlott könyv megkeresése. Beszélgetés a választott könyvről. Dokumentum készítése a beszélgetésről. Évfolyamkönyvtár könyveinek rendezése adott szempont alapján, katalógus készítése – tanári segítséggel. Tanulmányokhoz kapcsolódó könyvek, folyóiratok kiválasztása. Elektronikus katalógus megismerése.	

Fogalmak Folyóirat, katalógus, internetes szótár, Wikipédia. A fogalmak megtanulása.

<p>Összegzett tanulási eredmények a hatodik évfolyam végén</p>	<p>A számítógép perifériáinak ismerete, a billentyűzet és az egér tanult funkcióinak használata. Alapszintű „kommunikálás” a számítógéppel.</p> <p>Szabálykövető magatartás.</p> <p>Egyszerű, rajzos, szöveges dokumentum lehetőleg önálló, ha szükséges, egyéni segítségadással megvalósuló elkészítése. Információforrás irányított keresése a neten, a közhasznú információforrások megtalálása és felhasználása a mindennapi életben.</p> <p>A hétköznapi algoritmusok értelmezése, alkalmazásuk.</p> <p>Felvetett egyszerű problémákra a megoldás módszerének kiválasztása tanári segítséggel vagy önállóan. Algoritmikus képesség egyéni haladáshoz képest elvárt megerősödése, a grafikai kifejezőképesség önállósulása.</p> <p>Több, gyermekeknek szóló weboldal és program ismerete, a gyermekek számára készült honlapok használata önállóan vagy tanári segítséggel.</p> <p>Tájékozódás az ABC betűrendben a könyvespolcon, a könyvtárban segítséggel, szerző vagy cím alapján könyv kiválasztása a katalógusból – segítséggel vagy önállóan. Tartalomjegyzék használata – segítséggel vagy önállóan.</p> <p>Az olvasottakról beszámoló – kérdések alapján. Dokumentum készítése az olvasottakról.</p>
---	---

7–8. évfolyam

Témakör / óraszám - évfolyam	7.	8.
Digitális eszközök használata	6	6
Alkalmazói ismeretek	7	6
Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel	13	12
Infokommunikáció, információs társadalom	6	7
Könyvtári technikák	4	5
Éves óraszám:	36	36

A digitális kultúra tantárgy sajátos fejlesztési céljai a finommotorika és a szem-kéz koordináció tudatos fejlesztésének folytatása, a tanulók intellektuális kompetenciáinak, algoritmizáló és tervező készségének, valamint problémamegoldó gondolkodásának további erősítése. A megfigyelő, analizáló, szintetizáló, rendszerező képesség fejlesztésével a figyelem, a megkülönböztetés, az azonosítás képességének fejlesztése a tanulók egyéni képességeinek, haladási szintjének a figyelembevételével.

A válogatáshoz kapcsolódó feladatokban, az ítéletalkotás, döntés meghozatalában, az önálló indoklás kialakításában a pedagógusnak mind az önálló munkára, mind a segítséggel megvalósuló tevékenységre lehetőséget kell teremtenie.

7. évfolyam

Témakör	1. Digitális eszközök használata	Javasolt óraszám: 6 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Érdeklődés megerősítése a tantárgy iránt. Perifériák, háttértárak megismertetése. Informatikai ismeretek és az informatikai környezet tudatos használatának erősítése. Információ befogadása, fogalmak értése, megjegyzése. Informatikai alapismeretek alkalmazása más tantárgyakban. Információ keresésének, gyűjtésének gyakoroltatása. Túlzott informatikai eszközhasználat káros hatásának tudatosítása. Hatékony, önálló tanuláshoz szükséges motiváció fenntartása IKT-eszközökkel. Szándékos figyelem tartósságának további erősítése. Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása. A digitális technológia megfelelő használatának megismertetése. Perceptív fogalomalkotó, analógiás és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p>1.1. Operációs rendszer és/vagy egy segédprogram alapszolgáltatása. Be- és kiviteli perifériák. Állományok tárolása: háttértárak. Képernyő részei. Ablak-gombok.</p> <p>1.2. Elektronikus számítógépek fejlődése. Az informatika történetének magyar tudása.</p> <p>1.3. Mobilkommunikációs eszközök. Virtuális tanulási környezet, „Netikett”.</p>	<p>Operációs rendszerek futtatása, váltása. Számítógéphez csatlakoztatható perifériás eszközök működtetése. Perifériák csoportosítása. Háttértárak megismerése. Programok ablak-gombjainak használata. Operációs rendszer és a használt programok képernyőinek megismerése. Elektronikus számítógépek fejlődésének megismerése. Neumann János magyar származású természettudós munkásságáról ismeretek gyűjtése. Aktív szókincs bővítése.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Windows, CD, DVD, pendrive-méret, ablak-gomb, operációs rendszer, mobilkommunikációs eszköz, címsor, menüsor, eszköztár, alkalmazási terület, gördítősáv, csúszka. Elvárás; a fogalmak megismerése.</p>	

Témakör	2. Alkalmazói ismeretek	Javasolt óraszám: 7 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Érdeklődési kör bővítése. A számítógép eszközszintű használata más tantárgyakban. Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása. Képesség fejlesztése a digitális technológiák megfelelő használatához. Az informatika társadalmi szerepének bemutatása konkrét példák alapján. Programok használata jogi és erkölcsi alapjainak megismertetése. Függőség megelőzése. Nonverbális kifejezőképesség fejlesztése. Tájékozottság igényének alakítása a jeles napokban, nemzeti és nemzetközi ünnepekben.</p>	

Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása. Rajzolóprogram még ismeretlen eszközei. Rajzos, szöveges, táblázatos dokumentumok létrehozása, formázása. Nyomtatás. Szövegszerkesztés, a vágólap használata.</p> <p>2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ-megjelenítés. Adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök. Táblázatok, diagramok, grafikonok, következtetések.</p>		<p>Rajzos illusztráció készítése, a teljes eszköztár használatával. Igényesség a munkadarabok esztétikus külalakjára. Szövegszerkesztés elemi lehetőségeinek kipróbálása, karakterválasztás, betűméret, szöveg elhelyezése, hibajavítás. Szövegszerkesztési műveletek gyakorlása, dokumentum minél önállóbb készítése. Dokumentum nyomtatása. Szövegek és kép másolása vágólap használatával. Dokumentumok készítése az iskolai élet eseményeihez, jeles napokhoz kapcsolódva. Adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök megismerése, tájékozódás a használatukról.</p>
Fogalmak	Diagram, grafikon, karakter, betűméret, elhelyezés, vágólap, cella, sor, oszlop, nyomtatás. Elvárás; a fogalmak megismerése.	

Témakör	3. Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel	Javasolt óraszám: 13 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Ismétlődő utasítások végrehajtása – görbe vonalú betűk, számok, alakzatok előállítás. Irányok gyakoroltatása. Probléma megoldása tanári segítséggel és/vagy önállóan. Pontos szabálykövetés erősítése. Kreativitás, szépérzék fejlesztése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása Alakzatok teknőccel</p> <p>3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés) Iskolai élet algoritmusai</p>	<p>Teknőccel körvonalas minták rajzolása utasítással, majd egyre önállóbban. Egymás utáni elemek, ismétlődések kapcsolatának észrevétele. Teknőc egyre önállóbb tudatos irányítása. Érdekes minták ismétlések segítségével.</p>	
Fogalmak	Teknőcgrafika, beállítási lehetőség, szög- és lépésmagyság. Elvárás; a fogalmak megismerése.	

Témakör	4. Infokommunikáció, információs társadalom	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az infokommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik kipróbálása.</p> <p>Az elektronikus média eszközeinek és lehetőségeinek megismertetése.</p> <p>A tanulók életkorának megfelelő, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismertetése.</p> <p>Az IKT-eszközök túlzott használata veszélyeinek beláttatása, káros hatásainak megismertetése, törekvés erősítése a megelőzésre.</p> <p>Képesség kialakítása az informatika eszközrendszerének önálló vagy segítséggel történő alapvető használatára.</p> <p>A számítógép-használat helyes szokásrendszerének elvárása.</p> <p>Céltudatos, biztonságos net-használatra szoktatás.</p>	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek. Információhordozók ismert körének bővítése.</p> <p>4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák. Információfogadás és -küldés, e-mail. Veszélyek.</p> <p>4.3. Médiainformatika. Céltudatos információszerzés.</p>	<p>Életkornak megfelelő információhordozók körének bővítése, megismerésük, használatuk.</p> <p>A számítógépes technika felhasználása a tudás bővítésére egyre önállóbban.</p> <p>Információk küldése és fogadása minél önállóbban.</p> <p>Informatikai levelezési nyelv használata. Adatokkal való visszaélés veszélyeinek, következményeinek megismerése. Hatékony, céltudatos információszerzés gyakorlása.</p>	
<p>4.4. Információkezelés jogi és etikai vonatkozása Biztonsági kérdések</p> <p>4.5. Az e-szolgáltatások szerepe és használata. E-szolgáltatások a mindennapi életben.</p>	<p>Információforrások biztonságos, etikus felhasználása.</p> <p>E-szolgáltatások jelentőségének megismerése. Gyermekeknek szóló szolgáltatások körének további bővítése.</p>	

Fogalmak

Informatikai levelezési nyelv, visszaélés, következmény, online, csevegő-program, e-mail, honlap, kezdőoldal, link (hivatkozás). Elvárás; a fogalmak megismerése.

Témakör	5. Könyvtári informatika	Javasolt óraszám: 4 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások céltudatos használatának kialakítása.</p> <p>Tantárgyak anyagához megfelelő információs forrás kiválasztása, lehetőleg önállóan.</p> <p>Pozitív viszonyulás kialakítása a könyvtárhasználathoz.</p>	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Lakóhelyi könyvtár. Bibliográfia. Kézikönyvek, lexikonok. Elektronikus könyvtár.	Dokumentumok csoportosítása. Adott feladathoz segédanyag keresése önállóan vagy csoportmunkában – tanári irányítással. Keresési módszerek alkalmazása. Elektronikus könyvtárhasználat megismerése. ~~Tematikus gyűjtőmunka – segítséggel.~~ Médiумok típusba sorolása.

Fogalmak Tárgymutató, névmutató, kézikönyv, lexikon, ismeretterjesztő könyv. Elvárás; a fogalmak megismerése.

Összegzett tanulási eredmények a hetedik évfolyam végén

A számítógép főbb perifériás egységeinek használata önállóan vagy segítséggel, funkcióik ismerete.
A számítógép fontosabb alkalmazási területeinek és jelentőségüknek ismerete a mai társadalomban.
A net célirányos használata.
A program- és adatvédelem szabályainak betartása.
Tapasztalatok az informatikai eszközök és információhordozók használatában.
Az információforrások etikus használata.
A számítógép-kezelés alapjainak elsajátítása.
Többféle formázást tartalmazó, szöveges, rajzos, táblázatos dokumentumok elkészítése.
Információfeldolgozási képesség gyakorlati hasznosságának belátása.
Testi és lelki egészség megóvása érdekében a függőség megelőzése, a net veszélyeinek elhárítása.
Törekvés a gyermeki adottságok kibontakoztatására.
A számítógép egyre biztosabb, önálló kezelése.
Iskolai algoritmusok értelmezése, minél önállóbb alkalmazása.
Algoritmizáló képesség megerősödése, önállósulása.
Grafikai kifejezőképesség önállósulása.
Szabálykövető magatartás, megerősödött feladattudat kialakulása.
Önbizalom, önértékelés fejlődése.
Képesség céltudatos információszerzésre.
Iskolai feladathoz dokumentum kiválasztása segítséggel, majd egyre önállóan.
Tárgy- és névmutató használata.
Beszámoló a szerzett információról – kérdések segítségével.
Hagyományos és elektronikus könyvtárszolgáltatások igénybevétele tanuláshoz, szórakozáshoz.

8. évfolyam

Témakör	1. Digitális eszközök használata	Javasolt óraszám: 6 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Érdeklődés megerősítése a tantárgy iránt. Perifériák, háttértárak megismertetése. Informatikai ismeretek és az informatikai környezet tudatos használatának erősítése. Információ befogadása, fogalmak értése, megjegyzése. Ismerkedés a virtuális világgal. Informatikai alapismeretek alkalmazása más tantárgyakban. Információ keresésének, gyűjtésének gyakoroltatása. Túlzott informatikai eszközhasználat káros hatásának tudatosítása. Hatékony, önálló tanuláshoz szükséges motiváció fenntartása IKT-eszközökkel. Helyes informatikai szemlélet kialakítása. Szándékos figyelem tartósságának további erősítése. Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása. A digitális technológia megfelelő használatának megismertetése. Perceptív fogalomalkotó, analógiás és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p>1.1. Operációs rendszer és/vagy egy segédprogram alapszolgáltatása. Be- és kiviteli perifériák. Állományok tárolása: háttértárak. Képernyő részei. Ablak-gombok.</p> <p>1.2. Elektronikus számítógépek fejlődése. Az informatika történetének magyar tudósa.</p> <p>1.3. Mobilkommunikációs eszközök. Virtuális tanulási környezet, „Netikett”.</p>	<p>Operációs rendszerek futtatása, váltása. Számítógéphez csatlakoztatható perifériás eszközök működtetése. Perifériák csoportosítása. Háttértárak megismerése. Programok ablak-gombjainak használata. Operációs rendszer és a használt programok képernyőinek megismerése. Elektronikus számítógépek fejlődésének megismerése. Neumann János magyar származású természettudós munkásságáról ismeretek gyűjtése. Aktív szókinccs bővítése. Mobilkommunikációs eszközök megismerése és használatuk. Virtuális tanulási környezet kezelésének megismerése, használata.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Windows, CD, DVD, pendrive-méret, ablak-gomb, operációs rendszer, mobilkommunikációs eszköz, címsor, menüsor, eszköztár, alkalmazási terület, gördítősáv, csúszka. Elvárás; a fogalmak megismerése.</p>	

Témakör	2. Alkalmazói ismeretek	Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Érdeklődési kör bővítése. A számítógép eszközszintű használata más tantárgyakban. Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása. Képesség fejlesztése a digitális technológiák megfelelő használatához. Az informatika társadalmi szerepének bemutatása konkrét példák alapján. Programok használata jogi és erkölcsi alapjainak megismertetése. Függőség megelőzése. Nonverbális kifejezőképesség fejlesztése. Tájékozottság igényének alakítása a jeles napokban, nemzeti és nemzetközi ünnepekben.</p>	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása. Rajzolóprogram még ismeretlen eszközei. Rajzos, szöveges, táblázatos dokumentumok létrehozása, formázása. Nyomtatás. Szövegszerkesztés, a vágólap használata.</p> <p>2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ-megjelenítés. Adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök. Táblázatok, diagramok, grafikonok, következtetések.</p>		<p>Rajzos illusztráció készítése, a teljes eszköztár használatával. Igényesség a munkadarabok esztétikus külalakjára. Szövegszerkesztés elemi lehetőségeinek kipróbálása, karakterválasztás, betűméret, szöveg elhelyezése, hibajavítás. Szövegszerkesztési műveletek gyakorlása, dokumentum minél önállóbb készítése. Dokumentum nyomtatása. Szövegek és kép másolása vágólap használatával. Dokumentumok készítése az iskolai élet eseményeihez, jeles napokhoz kapcsolódva. Adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök megismerése, tájékozódás a használatukról. Táblázat létrehozása. Táblázatkezelés alapfogalmainak megismerése egyszerű példákon. Diagramok, grafikonok megismerése, adatok leolvasása. Adatbázisból történő információszerzés módjainak megismerése.</p>
Fogalmak	<p>Diagram, grafikon, karakter, betűméret, elhelyezés, vágólap, cella, sor, oszlop, nyomtatás. Elvárás; a fogalmak megismerése.</p>	

Témakör	3. Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ismétlődő utasítások végrehajtása – görbe vonalú betűk, számok, alakzatok előállítása. Irányok gyakoroltatása. Probléma megoldása tanári segítséggel és/vagy önállóan. Pontos szabálykövetés erősítése. Kreativitás, szépérvék fejlesztése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása Alakzatok teknőccel 3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés) Iskolai élet algoritmusai	Teknőccel körvonalas minták rajzolása utasítással, majd egyre önállóbban. Egymás utáni elemek, ismétlődések kapcsolatának észrevétele. Teknőc egyre önállóbb tudatos irányítása. Érdekes minták ismétlések segítségével. Minták önálló tervezése, rajzolása. Adatok gyűjtése, tervekészítés. Adatok megjelenítése: rajzban, írásban, jelekkel.	
Fogalmak	Teknőcgrafika, beállítási lehetőség, szög- és lépésnagyság. Elvárás; a fogalmak megismerése.	

Témakör	4. Infokommunikáció, információs társadalom	Javasolt óraszám: 7 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az infokommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik kipróbálása.</p> <p>Az elektronikus média eszközeinek és lehetőségeinek megismertetése.</p> <p>A tanulók életkorának megfelelő, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismertetése.</p> <p>Az IKT-eszközök túlzott használata veszélyeinek beláttatása, káros hatásainak megismertetése, törekvés erősítése a megelőzésre.</p> <p>Képesség kialakítása az informatika eszközrendszerének önálló vagy segítséggel történő alapvető használatára.</p> <p>A számítógép-használat helyes szokásrendszerének elvárása.</p> <p>Céltudatos, biztonságos net-használatra szoktatás.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek. Információhordozók ismert körének bővítése.</p> <p>4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák. Információfogadás és -küldés, e-mail. Veszélyek.</p> <p>4.3. Médiainformatika. Céltudatos információszerzés.</p>	<p>Életkorának megfelelő információhordozók körének bővítése, megismerésük, használatuk.</p> <p>A számítógépes technika felhasználása a tudás bővítésére egyre önállóbban.</p> <p>Információk küldése és fogadása minél önállóbban.</p> <p>Informatikai levelezési nyelv használata. Adatokkal való visszaélés veszélyeinek, következményeinek megismerése. Hatékony, céltudatos információszerzés gyakorlása.</p>	
<p>4.4. Információkezelés jogi és etikai vonatkozása Biztonsági kérdések</p> <p>4.5. Az e-szolgáltatások szerepe és használata. E-szolgáltatások a mindennapi életben.</p>	<p>Információforrások biztonságos, etikus felhasználása.</p> <p>E-szolgáltatások jelentőségének megismerése. Gyermekeknek szóló szolgáltatások körének további bővítése. Kommunikáció a számítógép egy biztonságos csevegő programja segítségével, on-line beszélgetés.</p>	

Fogalmak Informatikai levelezési nyelv, visszaélés, következmény, online, csevegő-program, e-mail, honlap, kezdőoldal, link (hivatkozás). Elvárás; a fogalmak megismerése.

Témakör	5. Könyvtári informatika	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások céltudatos használatának kialakítása.</p> <p>Tantárgyak anyagához megfelelő információs forrás kiválasztása, lehetőleg önállóan.</p> <p>Pozitív viszonyulás kialakítása a könyvtárhasználathoz.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>Lakóhelyi könyvtár.</p> <p>Bibliográfia.</p> <p>Kézikönyvek, lexikonok.</p> <p>Elektronikus könyvtár.</p>	<p>Dokumentumok csoportosítása.</p> <p>Adott feladathoz segédanyag keresése önállóan vagy csoportmunkában – tanári irányítással.</p> <p>Keresési módszerek alkalmazása.</p> <p>Elektronikus könyvtárhasználat megismerése.</p> <p>Tematikus gyűjtőmunka – segítséggel vagy segítség nélkül.</p> <p>Médiumok típusba sorolása.</p>	

Fogalmak Tárgymutató, névmutató, kézikönyv, lexikon, ismeretterjesztő könyv. Elvárás; a fogalmak megismerése.

Összegzett tanulási eredmények a nyolcadik évfolyam végén

A számítógép főbb perifériás egységeinek használata önállóan vagy segítséggel, funkcióik ismerete.
A számítógép és a mobilkommunikációs eszközök fontosabb alkalmazási területeinek és jelentőségüknek ismerete a mai társadalomban.
A net célirányos használata.
A program- és adatvédelem szabályainak betartása.
Tapasztalatok az informatikai eszközök és információhordozók használatában.
Az információforrások etikus használata.
A számítógép-kezelés alapjainak elsajátítása.
Többféle formázást tartalmazó, szöveges, rajzos, táblázatos dokumentumok elkészítése.
Adatok táblázatos, diagramos, grafikonos megjelenítésének értelmezése.
Információfeldolgozási képesség gyakorlati hasznosságának belátása.
Testi és lelki egészség megóvása érdekében a függőség megelőzése, a net veszélyeinek elhárítása.
Törekvés a gyermeki adottságok kibontakoztatására.
A számítógép egyre biztosabb, önálló kezelése.
Iskolai algoritmusok értelmezése, minél önállóbb alkalmazása.
Algoritmizáló képesség megerősödése, önállósulása.
Grafikai kifejezőképesség önállósulása.
Szabálykövető magatartás, megerősödött feladattudat kialakulása.
Önbizalom, önértékelés fejlődése.
Képesség céltudatos információszerzésre.
Iskolai feladathoz dokumentum kiválasztása segítséggel, majd egyre önállóan.
Tárgy- és névmutató használata.
Beszámoló a szerzett információról – kérdések segítségével.
Hagyományos és elektronikus könyvtárszolgáltatások igénybevétele tanuláshoz, szórakozáshoz.
A korszerű technológiákon alapuló könyvtári ismerethordozókból, számítógépes, hálózatokból, multimédiás oktatóprogramokból történő információszerzés lehetőségének, módjának ismerete.

Technika és tervezés

A tantárgy tanításának célja a tanulók közvetlen környezetében szerzett tapasztalataikból kiindulva kialakítani a pontosabb, tudatosabb eligazodásukat a technika, a társadalom és a munka világában. A kerettanterv épít a Nat-ban megfogalmazott alapelvekre, a fő témakörökre és tanulási eredményekre.

A tantárgy a fejlesztési feladatok vonatkozásában szintetizáló tevékenységet tölt be. Kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a tanulók életmódjának, szokásainak, magatartásformáinak alakítása próbák és gyakorlási lehetőségek során történjen. A pedagógus a tanulók egyediségének, megváltozott tulajdonság-együtteseinek figyelembevételével járul hozzá a kommunikációs, a kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság és a személyes és társas kapcsolati kompetenciák kialakításához. Feladata az egyszerűbb technológiai folyamatokat és azok kapcsolatait ismétlődő tanulási folyamatban, állandó aktivitásban, egyre önállóbb tevékenységre készítéssel elsajátíttatni.

A tantárgy kiemelt habilitációs és rehabilitációs feladatai közé tartozik a gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése, a problémafelismerő, a tervező, alakító, konstruáló képesség fejlesztése, a kíváncsiság, motiváltság ébrentartása. A cselekvőképesség fejlesztése, az önellátás kialakítása érdekében a fejlesztés a megfelelő technikák elsajátítására fókuszál, a motorikus képességek fejlesztését állítva a középpontba. A munkához való helyes viszonyulás kialakításához szükség van az akaraterő, kitartás tudatos fejlesztésére, a reális énkép, önismeret kialakítására. Támogatni-segíteni kell a tanulókat a távlati lehetőségeik felismerésében, az önfejlesztő magatartás elfogadásában és gyakorlásában is.

5–6. évfolyam

Heti / éves óraszám:

5. évfolyam 3 óra / 108 óra

6. évfolyam 3 óra / 108 óra

Témakör / óraszám - évfolyam	5.	6.
Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	29	29
Anyagok alakítása, modellezés	44	49
Háztartás, gazdálkodás, életmód	35	30
Éves óraszám:	108	108

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében az 5–6. évfolyam fókuszál a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra építve. Hangsúlyosabbá válik az önálló tanulási tevékenység, melyben előtérbe kerül a verbális szint, de a tanulók fejlettségének megfelelően, differenciált módon mindvégig jelen van a manipulációs és a képi szint is.

A nevelési folyamatban jellemző az egész személyiség fejlesztésére való törekvés. A pedagógiai munka középpontjában a saját élményen, tapasztalaton alapuló egészségmegővési problémakörének felismerése áll, a személyes lehetőség és szerep ki- és megtalálása és gyakorlása az életvezetésben, az egészség megővésében. Az életvezetési problémák felismerése kiterjed a családi környezetre is.

5. évfolyam

Témakör	1. A személyes szükségletekkel kapcsolatos teendők	Javasolt óraszám: 29 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ápolt, kulturált megjelenéshez szükséges rutinfeladatok megbízható elvégzése. Biztonságos közlekedés szabályainak elsajátítása.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
1.1. Önkiszolgálás Öltözködés	Divattal, öltözködéssel kapcsolatos ismeretek szerzése (üzletek kínálata, divatlapok tanulmányozása, egyéni ízlés, előnyös viselet, öltözködési stílus). Öltözködés az időjárásnak megfelelően.	
Saját ruhanemű gondozása	Ruhanemű napi váltása, tisztán tartása. Fehérnemű-használat fontosságának belátása (napi váltás, mosás). Megfelelő méretű ruha viselése, kicsi-nagy, szűk-bő fogalmak értelmezése.	
Étkezés	Korszerű, sokoldalú táplálkozás megismerése (tanulmányi séta, üzletek kínálata, saját tapasztalat elmondása) Tankonyhában egyszerű, egészséges ételek elkészítése.	
1.2. Tisztálkodás (a pubertáskor testi higiéniéje)	Megbízható, rendszeres, önálló tisztálkodás, körömápolás, testápoló szerek használatának gyakorlása. Dezodorálás.	
1.3. Közlekedés Tömegközlekedés Kerékpáros közlekedés Illemszabályok Jelzőtáblák	Az időjárás hatásának felismerése a közlekedés biztonságára (gyűjtőmunka). Kerékpározás szabályainak megismerése. Előzékenység, udvariasság szabályainak megismerése, gyakorlása. A közlekedési táblák ismeretének bővítése, tanulmányi séta forgalmas csomópontokon, közlekedési parkban.	
Fogalmak	Divat, ízléses, előnyös, kirívó, fogyókúra, elhízás, pubertáskor, testi változás, testápolás, közlekedési szabály, időjárási front, rendőri intézkedés, közlekedési csomópont, forgalomirányítás.	

Témakör	2. Anyagok alakítása, modellezés	Javasolt óraszám: 44 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tevékenységek örömeinek biztosítása. Esztétikus munkadarabok készítése során az önállóság növelése. Alkotómunka az adott évszak és jeles napok témakörében.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
2.1. Papírmunkák	Papír (selyempapír, karton, krepp-papír újságpapír, hullámpapír) megmunkálása (festés, lyukasztatás, ragasztás,), tárgyak készítése alkalmakra (jelmez, álarc, dekoráció, ajándék).	
2.2. Drót, zsineg, fonal, alufólia alakítása	Formák, tárgyak készítése minta alapján. Fonás, sodrás, hajlítás.	
2.3. Természetes anyagok használata	Toboz, makk, csuhé, kavics, parafa, termések felhasználásával babák, díszek, képek készítése (festés, ragasztás).	

2.4. Modellezés	Egyszerű ház megtervezése, alaprajz Építőanyagok megismerése tanulmányi kirándulások során (szaküzlet felkeresése). Építés, szerelés fémépítő és tetszés szerinti építőjáték felhasználásával (autó, daru, kerítés, jelzőlámpa). Különböző méretű csavarok, anyák összeszerelése. Puhafa ragasztása, faragása, szögelése, szögek kihúzása, kalapács, fogó használata (képkeret).
2.5. Hulladékkezelés	Törekvés a takarékos anyaghasználatra, szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás területeinek megismerése, lehetőségek szerinti gyakorlása.
Fogalmak	Papírfajta, építési mód, épületem, funkció, szelektív, újrahasznosítás.

Témakör	3. Háztartás, gazdálkodás, életmód	Javasolt óraszám: 35 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ok-okozati összefüggések felismerése képességének fejlesztése. Problémamegoldó képesség fejlesztése. Pénzügyi ismeretek bővítése. Igények és lehetőségek felmérése, képesség kialakítása ezek mérlegelésére.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
3.1. Egészség-betegség: betegségmegelőzés 3.2. Egészséges életmód	Különböző szituációk feldolgozása (tréning, szerepjáték). Táplálkozás: javasolt és kevésbé javasolt élelmiszerek gyűjtése, csoportosítása. Mozgás, sport területei a mindennapi tevékenységek között (testedzés, természetjárás).	
3.3. Takarékos energiafogyasztás	A víz-, elektromosság-, hőenergia használata során alkalmazható takarékosági technikák (energiatakarékos égők, szigetelés, odafigyelés a vízcsapok kifogástalan működésére).	
3.4. Házimunkák Lakásgondozás	Rendszeres és időközönként szükséges munkák elvégzése (csoportosítás, gyakorlás, tanulmányi séta). Tevékenység tervezése, gyakorlása, utómunkák.	
Ételkészítés	Vendéglátás (szituációs gyakorlatok a tankonyhában).	
3.3. Gazdálkodás Tankert	A család költségvetése, bevétel, kiadás. Közüzemi számlák tanulmányozása, összehasonlítása (a tapasztaltak elemzése). Példák átmeneti pénzügyi zavarok kezelésére. Az iskola tankertjében a növények gondozásával járó feladatok megismerése: ültetés (mag, palánta), gyomlálás, öntözés. A kerti munkákhoz szükséges eszközök rendeltetésszerű használata. A tankert évszakonkénti megfigyelése.	
Vásárlás	Zsebpénz, háztartási pénz, vásárlások tervezése – ismeretek szerzése, tapasztalatok megbeszélése.	
Fogalmak	Tápanyag, zsír, szénhidrát, vitamin, kondicionálás, energiafajta, házimunka, eszköz, tevékenység, költségvetés, bevétel, kiadás, határidő,	

Összegzett tanulási eredmények az ötödik évfolyam végére	<p>Ápolt, kulturált megjelenés, következetes és rendszeres testápolás.</p> <p>Az élelmiszerek ismerete és csoportosítása az egészséges táplálkozás megvalósítása és az étkezési zavarok elkerülése érdekében.</p> <p>A test változásainak érzékelése, a pubertáskornak megfelelő higiéniai szokások bevezetése.</p> <p>Önállósulás a gyalogos és közösségi közlekedésben, a kerékpáros közlekedés szabályainak megismerése, elsajátítása.</p> <p>Új anyagok és újabb technikák megismerése a tárgyak alakításához, modellek készítéséhez.</p> <p>Az egészséges életmód érdekében szükséges tennivalók körének bővítése.</p> <p>A tanuló életkorának és képességeinek megfelelően ismeretek az energiatakarékoságról, a szelektív hulladékgyűjtésről.</p> <p>A gazdálkodással és pénzhasználattal kapcsolatos fogalmak megismerése.</p>
---	--

6. évfolyam

Témakör	1. A személyes szükségletekkel kapcsolatos teendők	Javasolt óraszám: 29 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ápolt, kulturált megjelenéshez szükséges rutinfeladatok megbízható elvégzése. Biztonságos közlekedés szabályainak elsajátíttatása.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
1.1. Önkiszolgálás Öltözködés	Divattal, öltözködéssel kapcsolatos ismeretek szerzése (üzletek kínálata, divatlapok tanulmányozása, egyéni ízlés, előnyös viselet, öltözködési stílus). Öltözködés időjárásnak megfelelően.	
Saját ruhanemű gondozása	Ruhanemű napi váltása, tisztán tartása. Fehérnemű-használat fontosságának belátása (napi váltás, mosás). Megfelelő méretű ruha viselése, kicsi-nagy, szűk-bő fogalmak értelmezése.	
Étkezés	Korszerű, sokoldalú táplálkozás megismerése (tanulmányi séta, üzletek kínálata, saját tapasztalat elmondása, fogyókúra, táplálkozási zavarok). Tankonyhában egyszerű, egészséges ételek elkészítése.	
1.2. Tisztálkodás (a pubertáskor testi higiéniéje)	Megbízható, rendszeres, önálló tisztálkodás, körömápolás, testápoló szerek használatának gyakorlása. Dezodorálás.	
1.3. Közlekedés Tömegközlekedés Kerékpáros közlekedés Illemszabályok Jelzőtáblák	Az időjárás hatásának felismerése a közlekedés biztonságára (gyűjtőmunka, baleseti leírások). Kerékpározás szabályainak megismerése. Előzékenység, udvariasság szabályainak megismerése, gyakorlása. A közlekedési táblák ismeretének bővítése, tanulmányi séta forgalmas csomópontokon, közlekedési parkban.	
Fogalmak	Divat, ízléses, előnyös, kirívó, fogyókúra, táplálkozási zavar, anorexia, elhízás, pubertáskor, testi változás, testápolás, közlekedési szabály, időjárási front, rendőri intézkedés, közlekedési csomópont, forgalomirányítás.	

Témakör	2. Anyagok alakítása, modellezés	Javasolt óraszám: 49 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tevékenységek örömeinek biztosítása. Esztétikus munkadarabok készítése során az önállóság növelése. Alkotómunka az adott évszak és jeles napok témakörében.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
2.1. Papírmunkák	Papír (selyempapír, karton, krepp-papír újságpapír, hullámpapír) megmunkálása (karcolás, festés, lyukasztás, ragasztás, papírmasé), tárgyak készítése alkalmakra (jelmez, álarc, dekoráció, ajándék).	
2.2. Drót, zsinag, fonal, alufólia alakítása	Formák, tárgyak készítése minta és egyéni elképzelés alapján. Fonás, sodrás, hajlítás.	
2.3. Természetes anyagok használata	Toboz, makk, csuhé, kavics, parafa, termések felhasználásával babák, díszek, képek készítése (fes-	

	tés, ragasztás).
2.4. Modellezés	Egyszerű ház megtervezése, alaprajz alapján. Makett készítése Építőanyagok megismerése tanulmányi kirándulások során (szaküzlet felkeresése). Építés, szerelés fémépítő és tetszés szerinti építőjáték felhasználásával (autó, daru, kerítés, jelzőlámpa). Különböző méretű csavarok, anyák összeszerelése. Puhafa ragasztása, faragása, szögelése, szögek kihúzása, kalapács, fogó használata (képkeret).
2.5. Hulladékkezelés	Törekvés a takarékos anyaghasználatra, szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás területeinek megismerése, lehetőségek szerinti gyakorlása.
Fogalmak	Papírfajta, tervrajz, arány, építési mód, épületelem, funkció, szelektív, újrahasznosítás.

Témakör	3. Háztartás, gazdálkodás, életmód	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ok-okozati összefüggések felismerése képességének fejlesztése. Problémamegoldó képesség fejlesztése. Pénzügyi ismeretek bővítése. Igények és lehetőségek felmérése, képesség kialakítása ezek mérlegelésére.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
3.1. Egészség-betegség: betegségmegelőzés 3.2. Egészséges életmód	Különböző szituációk feldolgozása (tréning, szerepjáték). Táplálkozás: javasolt és kevésbé javasolt élelmiszerek gyűjtése, csoportosítása. Mozgás, sport területei a mindennapi tevékenységek között (testedzés, kondicionálás, természetjárás).	
3.3. Takarékos energiafogyasztás	A víz-, elektromosság-, hőenergia használata során alkalmazható takarékosági technikák (energiatakarékos égők, szigetelés, odafigyelés a vízcsapok kifogástalan működésére).	
3.4. Házimunkák Lakásgondozás	Rendszeres és időközönként szükséges munkák elvégzése (csoportosítás, gyakorlás, tanulmányi séta). Tevékenység tervezése, gyakorlása, utómunkák.	
Ételkészítés	Vendéglátás (szituációs gyakorlatok a tankonyhában).	
3.3. Gazdálkodás Tankert	A család költségvetése, bevétel, kiadás. Közüzemi számlák tanulmányozása, összehasonlítása (a tapasztaltak elemzése). Példák átmeneti pénzügyi zavarok kezelésére. Az iskola tankertjében a növények gondozásával járó feladatok megismerése: ültetés (mag, palánta), gyomlálás, öntözés. A kerti munkákhoz szükséges eszközök rendeltetésszerű használata. A tankert évszakonkénti megfigyelése.	

Vásárlás	Zsebpénz, háztartási pénz, vásárlások tervezése, akciók, kedvezmények, diszkont, internetes vásárlás – ismeretek szerzése, tapasztalatok megbeszélése.
Fogalmak	Tápanyag, zsír, szénhidrát, vitamin, kondicionálás, energiatípus, házimunka, eszköz, tevékenység, költségvetés, bevétel, kiadás, határidő, akció, leértékelés, kedvezmény.

Összegzett tanulási eredmények a hatodik évfolyam végére	<p>Ápolt, kulturált megjelenés, következetes és rendszeres testápolás.</p> <p>Az élelmiszerek ismerete és csoportosítása az egészséges táplálkozás megvalósítása és az étkezési zavarok elkerülése érdekében.</p> <p>A test változásainak érzékelése, a pubertáskornak megfelelő higiéniai szokások bevezetése.</p> <p>Önállásulás a gyalogos és közösségi közlekedésben, a kerékpáros közlekedés szabályainak megismerése, elsajátítása.</p> <p>Új anyagok és újabb technikák megismerése a tárgyak alakításához, modellek készítéséhez.</p> <p>Az egészséges életmód érdekében szükséges tennivalók körének bővítése.</p> <p>A tanuló életkorának és képességeinek megfelelően ismeretek az energiatakarékoságról, a szelektív hulladékgyűjtésről.</p> <p>A gazdálkodással és pénzhasználattal kapcsolatos fogalmak megismerése.</p>
--	--

7-8. évfolyam

Heti / éves óraszám:

7. évfolyam 2 óra / 72 óra

8. évfolyam 2 óra / 72 óra

Témakör / óraszám - évfolyam	7.	8.
Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	10	10
Anyagok alakítása, modellezés	26	26
Háztartás, gazdálkodás, életmód	20	16
Pályaorientáció	18	22
Éves óraszám:	72	72

A szakasz célja felismertetni a munka és technika szükségességét és hasznát az ember életében.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók egyéni tulajdonságaira fókuszálva kell segíteni az eredményesség összefüggéseinek felismertetését a tervezés, szervezés, kivitelezés között, a tanulói tevékenységekre alapozva. Ehhez szükség van az individuális különbségekhez igazodva az önértékelő- és az ítéliképesség fejlesztésére. Az életmód és a munka világának összefüggései, az életmódból adódó problémák megláttatása során a szabad időre, mint szükségletre is figyelmet kell fordítani, támogatva az egyensúly kialakítását a munka-tanulás-szabadidő szervezésében. Kiemelt feladat a tanulók egészségvédelmi, betegségmegelőzési és környezeti ismereteinek bővítése, a veszélyek és elkerülésük lehetőségének ismerete.

Az egyéni különbségek szerepet játszanak a pályaválasztásban, a pályaterületek kiválasztásában és megismerésében is. A pályacél, a folyamatos fejlődés lehetőségének kialakítása érdekében fókuszba kerül a munkavégzés és kezűgyesség alakítása, az eszközhasználati jártasság gyakorlása, a tanulás szerepének felismertetése a sikerben.

7. évfolyam

Témakör	1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az esztétikus külső megjelenésre törekvés erősítése. A tájékozódás eszközeinek és módjának megismertetése és alkalmazása.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
1.1. Önkiszolgálás	Önállóság a személyes teendők elvégzésében (a tanultak alkalmazása a napi tevékenységekben, a szolgáltatások rendszeres igénybevétele, fodrász, bőrápolás, körömápolás), a túlzások kerülése.	
1.2. Közlekedés	A település közlekedési viszonyainak ismerete. Tájékozódás a térképen. Közlekedési útvonal kiválasztása. A közlekedési szabályok ismerete és betartása. Tájékozódás a menetrendben.	
Fogalmak	Bőrápolás, alkalomnak megfelelés, térképfajta, közlekedési útvonal, közlekedési szabály és jelzés, menetrend.	

Témakör	2. Anyagok alakítása, modellezés	Javasolt óraszám: 26 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Művelési algoritmusok pontos követése a tervezésben és a kivitelezésben. Egyszerűbb hibák felfedezése és javítása irányítással.	

Ismeretek		Fejlesztési követelmények/Tevékenységek
2.1. Modellezés		<p>Általánosan használt egyszerű gépek, berendezések tanulmányozása.</p> <p>Csengő, elemlámpa, izzó ellenőrzése, Vasúti pálya, vasúti modell működésének megfigyelése.</p> <p>Háztartási gépek használata, világítás, fűtés, vízhasználat (balesetmentes, szakszerű használat, időzítő, fokozat beállítása), az eszközök megfigyelése működés közben.</p> <p>Háztartási eszközök hibájának megfigyelése (csöpögő csap, WC-tartály, festékhiba, szobanövény átültetése, palántázás a tankertben) és javítása irányítással.</p> <p>Makett készítése változatos anyagokból, építőelemekből.</p> <p>Alaprajz, térkép tanulmányozása, készítése, eligazodás alaprajzon, térképen.</p>
Fogalmak	Gép, technikai rendszer, elektromos hálózat, biztosíték, áramtalanítás, mérőóra-állás, vízvezeték, gázvezeték, időzítő, tömítés, hőfokszabályozó, balesetvédelem, használati utasítás, garancia.	

Témakör	3. Háztartás, gazdálkodás	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A vásárlói jogok megismerése, és szükség esetén alkalmazása. A gazdálkodással, pénzkezeléssel kapcsolatos elemi összefüggések felismerése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
3.1. Vásárlás. Szavatosság. Jótállás. Garancia. Csere.		Vásárlás során lényeges körülmények mérlegelése. Szavatossági idő, kezelés, fogyaszthatóság, tárolás módja a piktogramokon: piktogramok megfigyelése, leolvasása.
3.2. Háztartási pénzgazdálkodás		Bevétel, kiadás tervezése, fiktív és valós adatokkal. Háztartási füzet használata (zsebpénz felhasználásának figyelemmel kísérése, a kiadások elemzése, hasznos vagy haszontalan célra költötte-e, gyűjtés nagyobb vásárlás megvalósítására).
3.3. Felelős pénzkezelés		Készpénz használata.
Fogalmak	Bevétel, kiadás, háztartási füzet, készpénz, pontosság	

Témakör	4. Pályaorientáció	Javasolt óraszám: 18 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szakmák, és a szükséges képességek minél szélesebb körű megismertetése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
4.1. Önismeret. Képességek. Főbb érdeklődési területek.		Önismereti foglalkozások, tréning; szívesen végzett tevékenységek, érdeklődés irányának számbavétele, megfogalmazása.
4.2. Pályaválasztással kapcsolatos alapfogalmak.		A felmerült alapfogalmak megismerése, értelmezése, gyakorlati példák keresése, megbeszélése.

4.3. Pályaképek, pályatükrök, egyes foglalkozások megismerése.	Foglalkozások, a szükséges készségek, a végzett tevékenységek, eszközök számbavétele. Üzemlátogatás. Munkahelyek, foglalkozások megfigyelése.
4.4. Pályaalkalmasság.	A vizsgált foglalkozásokhoz szükséges képességek, készségek számbavétele.
4.6. Továbbtanulási, szakmatanulási lehetőségek.	Pályaválasztási tanácsadó felkeresése. Pályaválasztási kézikönyv, szakmákkal kapcsolatos ismertető tanulmányozása.
4.7. A munkavállalás feltételei.	Tájékozódás a munkaerőpiacon.
Fogalmak	Önismeret, tréning, képesség, készség, ösztönesség, továbbtanulás, pályaválasztás, pályaalkalmasság, pályaválasztási tanácsadó, jelentkezési lap, foglalkozás, szakma, munkaügyi központ, munkakör, beosztás.

Összegzett tanulási eredmények a hetedik évfolyam végére	<p>Ápolt, kulturált megjelenés, következetes és rendszeres testápolás.</p> <p>Tájékozódás térképen, közlekedési jelzések felismerése és alkalmazása.</p> <p>Menetrend használata. Közlekedéssel kapcsolatos tájékoztatás figyelemmel kísérése.</p> <p>Vásárlással, szolgáltatás igénybevételével kapcsolatos fogyasztóvédelmi szabályok és információk ismerete.</p> <p>Háztartási pénzgazdálkodás, felelős pénzkezelés elemeinek megértése, az ismeretek alkalmazása.</p> <p>Pályaválasztás során felmerülő szempontok és teendők megismerése és mérlegelése a helyes döntés érdekében.</p>
--	--

8. évfolyam

Témakör	1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az esztétikus külső megjelenésre törekvés erősítése. A tájékozódás eszközeinek és módjának megismertetése és alkalmazása.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
1.1. Önkiszolgálás		Önállóság a személyes teendők elvégzésében (a tanultak alkalmazása a napi tevékenységekben, a szolgáltatások rendszeres igénybevétele, fodrász, bőrápolás, kozmetikai szerek, sminkelés, körömápolás), a túlzások kerülése.
1.2. Közlekedés		A település közlekedési viszonyainak ismerete. Tájékozódás a térképen. Közlekedési útvonal kiválasztása. A közlekedési szabályok ismerete és betartása. Tájékozódás a menetrendben.
Fogalmak	Bőrápolás, sminkelés, alkalomnak megfelelés, térképfajta, közlekedési útvonal, közlekedési szabály és jelzés, menetrend.	

Témakör	2. Anyagok alakítása, modellezés	Javasolt óraszám: 26 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Műveleti algoritmusok pontos követése a tervezésben és a kivitelezésben. Egyszerűbb hibák felfedezése és javítása irányítással.	
Ismeretek		Fejlesztési követelmények/Tevékenységek
2.1. Modellezés		Általánosan használt egyszerű gépek, berendezések (működő modellek) készítése, tanulmányozása. Csengő, elemlámpa, izzó ellenőrzése, Vasúti pálya, vasúti modell működésének megfigyelése. Háztartási gépek használata, világítás, fűtés, vízhasználat (balesetmentes, szakszerű használat, időzítő, fokozat beállítása), az eszközök megfigyelése működés közben. Háztartási eszközök hibájának megfigyelése (csöpögő csap, WC-tartály, festékhiba, szobanövény átültetése, palántázás a tankertben) és javítása irányítással. Makett készítése változatos anyagokból, építőelemekből. Alaprajz, térkép tanulmányozása, készítése, eligazodás alaprajzon, térképen.
Fogalmak	Gép, technikai rendszer, elektromos hálózat, biztosíték, áramtalanítás, mérőóra-állás, vízvezeték, gázvezeték, időzítő, tömítés, hőfokszabályozó, balesetvédelem, használati utasítás, garancia.	

Témakör	3. Háztartás, gazdálkodás	Javasolt óraszám: 16 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A vásárlói jogok megismerése, és szükség esetén alkalmazása. A gazdálkodással, pénzkezeléssel kapcsolatos elemi összefüggések felismerése.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
3.1. Vásárlás. Szavatosság. Jótállás. Garancia. Csere.		Vásárlás során lényeges körülmények mérlegelése. Szavatossági idő, kezelés, fogyaszthatóság, tárolás módja a piktogramokon: piktogramok meg-

	figyelése, leolvasása. Vásárolt áru cseréje, a feltételek megismerése.
3.2. Háztartási pénzgazdálkodás	Bevétel, kiadás tervezése, fiktív és valós adatokkal. Közüzemi számlák tanulmányozása, értelmezése. Háztartási füzet használata (zsebpénz felhasználásának figyelemmel kísérése, a kiadások elemzése, hasznos vagy haszontalan célra költötte-e, gyűjtés nagyobb vásárlás megvalósítására).
3.3. Felelős pénzkezelés	Kézpénz, bankkártya használata. Megtakarítások, kölcsön, törlesztés. Bank felkeresése, viselkedési szabályok megismerése, betartása; tennivalók, szükséges dokumentumok megismerése a banki szolgáltatás igénybevételéhez.
Fogalmak	Bevétel, kiadás, rezsi, háztartási füzet, készpénz, bankkártya, jelszó, automata, átutalás, kamat, kölcsön, jelzálog, árvérezés, megtakarítás, pontosság, folyószámla.

Témakör	4. Pályaorientáció	Javasolt óraszám: 22 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szakmák, és a szükséges képességek minél szélesebb körű megismertetése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
4.1. Önismeret. Képességek. Főbb érdeklődési területek.	Önismereti foglalkozások, tréning; szívesen végzett tevékenységek, érdeklődés irányának számbavétele, megfogalmazása.	
4.2. Pályaválasztással kapcsolatos alapfogalmak.	A felmerült alapfogalmak megismerése, értelmezése, gyakorlati példák keresése, megbeszélése.	
4.3. Pályaképek, pályatükrök, egyes foglalkozások megismerése.	Foglalkozások, a szükséges készségek, a végzett tevékenységek, eszközök számbavétele. Üzemlátogatás. Munkahelyek, foglalkozások megfigyelése.	
4.4. Pályaalkalmasság.	A vizsgált foglalkozásokhoz szükséges képességek, készségek számbavétele.	
4.5. Pályaválasztással kapcsolatos dokumentumok.	Önéletrajz készítése, jelentkezési lap tanulmányozása, kitöltése.	
4.6. Továbbtanulási, szakmatanulási lehetőségek.	Pályaválasztási tanácsadó felkeresése. Pályaválasztási kézikönyv, szakmákkal kapcsolatos ismertető tanulmányozása.	
4.7. A munkavállalás feltételei.	Tájékozódás a munkaerőpiacon.	
Fogalmak	Önismeret, tréning, képesség, készség, őszinteség, továbbtanulás, pályaválasztás, pályaalkalmasság, önéletrajz, pályaválasztási tanácsadó, jelentkezési lap, foglalkozás, szakma, munkaügyi központ, munkakör, beosztás.	

Összegzett tanulási eredmények a nyolcadik évfo- lyam végére	<p>Ápolt, kulturált megjelenés, következetes és rendszeres testápolás.</p> <p>Tájékozódás térképen, közlekedési jelzések felismerése és alkalmazása.</p> <p>Menetrend használata. Közlekedéssel kapcsolatos tájékoztatás figyelemmel kísérése.</p> <p>Működő modellek készítése irányítással.</p> <p>Vásárlással, szolgáltatás igénybevételével kapcsolatos fogyasztóvédelmi szabályok és információk ismerete.</p> <p>Háztartási pénzgazdálkodás, felelős pénzkezelés elemeinek megértése, az ismeretek alkalmazása.</p> <p>Pályaválasztás során felmerülő szempontok és teendők megismerése és mérlegelése a helyes döntés érdekében.</p>
---	---

Testnevelés

A testnevelés és egészségfejlesztés műveltségi terület célja a motoros tevékenységeken keresztül a gyermekközpontú személyiségfejlesztés, az egyéni motoros képességek, a testi és lelki kondíciók eltérő fejlődési ütemének figyelembe vételével a rendszeres fizikai aktivitás, az egészségtudatos, aktív életvezetésre való szocializáció elősegítése. Ennek érdekében a mozgáskészség, a motoros, kondicionális, koordinációs képességek fejlesztése, a motiváció a szabadidős sportokban való aktív részvételre, a szociális és emocionális képességek pozitív megerősítése, preventív egészségtudatos életvezetési szokások kialakítása. E célt szolgálja – többek között a külön tematikai egységben tárgyalt tánc is.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a fentebb felsorolt célok kiegészülnek a gyakran társuló testtartásbeli, mozgáskoordinációs és egyéb motoros anomáliák kezelésével, amelyek javítása a szomatopedagógia eszközrendszerével a testnevelés tantárgy rehabilitációs céljai között szerepel. A tantárgy terápiás célja, hogy az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanuló kondicionális, koordinációs képességei és mozgásos cselekvésbiztonsága folyamatosan fejlődjen, hogy erősítse a szocializációs, rehabilitációs folyamatokat, esélyt teremtve a munka világában való helyállásra.

A motoros készségfejlesztés-edzettség a fittségi szintnövelő és megtartó testgyakorlatok végzése során, a motoros képességek fejlesztésének és szerepének tudatosítása mellett valósul meg. A motoros készségfejlesztés-mozgástanulás területén a sportágspecifikus és általános taktikai elemek elsajátítása egyénileg, párban és csoportban, valamint a motoros tanulással kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése során valósul meg.

A játék, játékoság szerepe kisgyermekkortól az ifjúkorig egyaránt fontos. Ezt szolgálhatják a játékos mozgásformák egyénileg, párban, csoportban, a sportág-előkészítő mozgásos játékok, az alkotó és kooperatív játékos feladatok, a kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése játékkal. Az egyénileg, a párban, a csoportban végzett játékos és sportág-specifikus versenyek nagy jelentőségűek a tanulók kognitív, affektív és szociális képességeinek fejlesztésében.

Preventív, életvezetési, egészségfejlesztési célokat szolgálnak a szabadidős sporttevékenységek, az életmódot, az életstílust és az életminőséget befolyásoló egyéni és társas tevékenységek.

A fentiekén kívül kiemelt általános fejlesztési feladatokat jelent a sajátos nevelési igényű tanulók esetében az erő, az állóképesség, az ügyesség, a gyorsaság növelése, a koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése. Pozitív jellemtulajdonságok – akaraterő, bátorság, fair play – kialakítása és fenntartása.

Kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs fejlesztési feladat a mozgásigény, kezdeményezőképeség erősítése, motiváció és bátorítás a mozgásos feladatok végrehajtására. Mozgásos játékokban szabálytartásra, együttműködésre nevelés a játék örömeinek felfedeztetésével. A mozgásos alaptechnikák elsajátítása, a kitartás és az állóképesség fejlesztése kiemelt feladat az általános kondicionálás, testi hajlékonyság, végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, a dobó, az egyensúlyozó képesség alakításával összhangban, a tanuló terhelhetőségének függvényében. A betegségekkel és az időjárási tényezőkkel szembeni ellenálló-képesség, edzettség biztosítása a mozgás segítségével.

Külön figyelmet kell fordítani a saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítására a függőleges és a vízszintes zónákban, a téri viszonyok pontos felismerésére és orientációra. A viszonyzavak felfogása, adekvát használata, a téri biztonság erősítése folyamatos feladat a tantárgy tanítása során. A gyermekek/tanulók önismereti képességének fejlesztése, az önállóság és a versenyszellem erősítése a mozgásfejlesztő, kondicionálást biztosító gyakorlatok önálló végzését és az általános helyállás képességét támogatja.

A testnevelés tantárgy a Nat és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve által megjelölt kompetenciafejlesztési feladatok megvalósítására integráltan kínál lehetőséget. Enyhe értelmi fogyatékos gyermekek ismeretsajátítási folyamataiban az egyénre szabott motiváción és differenciált feladatkiosztásokon kívül jelentős szerephez jut a motoros tanulás, a tevékenységbe ágyazott kognitív fejlesztés.

A testi-lelki egészségre nevelés sokféle aspektusa valósítható meg a tantárgy keretében: a ki-tartás, az erőnlét, a fizikai állóképesség és a kooperativitás fejlesztésével a későbbi munka-végzés és a társadalmi integráció, az egyéni boldogulás esélye kap támogatást. Az erkölcsi nevelés a kitartásban és erőfeszítésben, a sportszerűség megnyilvánulásaiban valósul meg a csa-patjátékok során. Az egymásért való felelősségvállalás, a társ segítése, a társas kultúra fejlesztésének jó alkalmai a sorversenyek, a csapatjátékok és versenyfeladatok.

A fizikai állóképesség és a motoros képességek erősen befolyásolják a tanulók iskolai teljesít-ményét, pályaaorientációs lehetőségeit és a jövőbeni munkaerőpiaci alkalmasságukat. A sza-badtéri testnevelésórák és szabadidős sporttevékenységek, túrák alkalmat adnak a környezet-tudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megóvására, minden élő iránti tiszteletre. Testnevelésórán az önállóan végzett, egyéni mozgás- vagy tartásrehabili-tációs gyakorlatoknál nagy szerepe van a hatékony, önálló tanulásnak, amelynek transzferha-tása hasznosulhat a közismereti tantárgyak művelésében és a kulcskompetenciák fejlesztésé-ben. Ha a tanuló gyógytestnevelésben vesz részt, vagy gyógytestnevelésben is részt vesz, a gyógytestnevelés végrehajtása során a testnevelés kerettanterv adaptálható elemeit is alkal-mazni kell.

5-8. évfolyam

Heti / éves óraszám:

5. évfolyam 5 óra / 180 óra

6. évfolyam 5 óra / 180 óra

7. évfolyam 5 óra / 180 óra

8. évfolyam 5 óra / 180 óra

Témakör / óraszám - évfolyam	5.	6.	7.	8.
1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	32	32	35	35
2. Motoros készségfejlesztés-mozgástanulás	40	40	45	45
3. Játék	33	33	35	35
4. Versenyzés	32	32	35	35
5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	25	25	30	30
6. Tánc	18	18	-	-
Éves óraszám:	180	180	180	180

5. évfolyam

A testnevelés tantárgy célja e szakaszban a mozgásformák készségszintre emelése, a mozgás örömeinek biztosítása, az egészséges életmódra nevelés, az esetleges testtartásbeli rendellenes-ségek és a mozgásos ügyetlenség további korrekciója. A közösségi mozgásformák során a ko-operáció, a sportszerűség alapjainak megteremtése, a tanuló és szociális környezete számára egyaránt kedvező attitűdök megszilárdítása. Az órák feladata, hogy az erő és állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése, a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fej-lesztése pozitív transzferhatást fejtsen ki a tanuló egyéni boldogulására. A kiemelt nevelési feladatok közül az erkölcsi nevelés, az önismeret, a másokért való felelősségvállalás képessé-

gének fejlesztése valósulhat meg egyértelműen, de áttételesen szinte valamennyi nevelési feladat ellátására mód nyílik a testnevelésórákon, sportfoglalkozásokon.

Témakör	1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	Óraszám: 33 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Kondicionális képesség fejlesztése. Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása/fenntartása. Aerob és anaerob képességfejlesztés. Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése. Mozgásműveltség fejlesztése. Mozgásigény fenntartása. Képességfejlesztési fókuszok: saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erőkifejtés és szabályozás képessége.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>1.1 Torna Tartásos helyzetek, fogások, ülések, támaszok, függések. Kéziszer-gyakorlatok.</p> <p>1.2. Gimnasztikus mozgás zenére (zumba) Járások.</p> <p>1.3. Atlétika Futások. Ugrások, dobások. Emelés-hordás.</p> <p>1.4. Küzdő – húzó játékok</p> <p>1.5. Testtartást javító, erősítő és légzőgyakorlatok zenére</p>	<p>Természetes mozgások (eszközökkel és azok nélkül) a mozgásképesség és fittség növelése érdekében. Testtudat – saját test és eszközök szerepének felismerése az edzettségben. A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Gimnasztika optimális élettani terhelés alkalmazásával. Társas gyakorlatok. Négy-nyolc ütemű gyakorlatok. Mászás és függeszkedés – kötélben, gyűrűn, bordásfalon. Kéziszer-gyakorlatok végzése – karika, szalag, labda, buzogány. Egyensúly-gyakorlatok. Járások törzs- és karmozgással összekötve. Futások iram- és irányváltással. Ugrások, dobások. Emelés-hordás – párban, társakkal.</p>	
Fogalmak	Függés, körzés, döntés, bemelegítés, 4-8 ütemű gyakorlat, emelés, hordás, egyensúly, súlypont.	

Témakör	2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	Óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Természetes és nem természetes mozgásformák továbbfejlesztése. Sportágtechnikai elemek megismertetése. Célorientált motoros tevékenység kialakítása, gondolkodás, kreativitást fejlesztő motoros tanulás. Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus- és téri tájékozódóképesség fejlesztése. Képességfejlesztési fókuszok: egyensúlytartás; mozgáskoordináció téri orientációval.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>2.1. Rendgyakorlatok: Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba. Nyitódás, felzárkózás.</p>	<p>Célorientált motoros tevékenységek, gondolkodás, kreativitás a motoros tanulásban. Energiabefektetésre vonatkozó növekvő tudatosság – idő, gyorsaság, erő, állóképesség.</p>	

<p>Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban.</p> <p>2.2. Torna Támaszgyakorlatok, függés és egyensúly-gyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen, gerendán, gyűrűn, bordásfalon. Mászás kötélén. Függeszkedés, hintázás. Guruló átfordulás előre-hátra. Kézállás, tarkóállás.</p> <p>2.3. Atlétika Futásfajták: terep-, lassú, egyenletes, változó iramú, állórajttal. Járások, futások, dobások, ugrások. Kislabdahajtás állóhelyből és keresztlépéssel. Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módzatai.</p> <p>2.4. Úszás Merülési gyakorlatok, vízbe ugrás, tudatos légzés vízben, siklás, mellúszás kar-és lábmunkája siklás közben, eszközzel és eszköz nélkül. Váltóversenyek mellig érő vízben.</p>	<p>Információk, jelek felismerése mozgásképpen. Mozgás-specifikus kommunikációs szabályok, formák, jelek értelmezése – szerepe az önreflexióban és önkontrollban. Természetes és nem természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna-, az atlétika-, a sportágjellegű feladatokban. Sportágtechnikai, taktikai és versenyelemek alkalmazása egyénileg, párban, csoportban, kerékpározás-, torna-, atlétika-, úszás- és egyéb vízisport-jellegű feladatokban.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Terpeszállás, guruló átfordulás, függeszkedés, húzózkodás, bátorugrás, terpesztés, ugródeszka, dobbantó, irány, iram, keresztlépés, gyorsítás, lassítás, vágta, mellúszás, karmunka, lábmunka, merülés, lebegés.</p>

Témakör	3. Játék	Óraszám: 33 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Együttműködés, kooperáció elősegítése. Versenyszellem kialakítása és fenntartása. Játékszabályok által az elemi döntésképeség és szabálytudat kialakítása. Élethosszig űzhető egészségfejlesztő szabadidős tevékenységek megismertetése és megkedveltetése. Képességfejlesztési fókuszok: a ráismerő és a mozgásirányítás készsége; társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; kudarc és győzelem sportszerű megélése.</p>	

Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>3.1. Labdás játékok: Dobó és elfogó játékok. Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben. Átadások helyben és mozgás közben. Célba rúgó és célba dobó játékok. Zsinórlabda és labdarúgás elemei. Sportjátékok: kosárlabda, labdarúgás, kézilabda.</p> <p>3.2. Népi gyermekjátékok és néphagyományok Futó és fogójátékok taktikai elemekkel.</p> <p>3.3. Sor-, akadály- és váltóversenyek</p> <p>3.4. Küzdősportok elemei</p> <p>3.5. Az olimpiák története – sport idolk</p>	<p>Testnevelési és sport játékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere, szabálykövetés. Sportági előkészítő kreatív és kooperatív játékok. Népi gyermekjátékok, hagyományörző mozgásos tevékenységek értése és reprodukciója. Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értése és reprodukciója. Labdás játékok, gyakorlatok. Tanulói kreativitásra alapozó motoros játékok. Érzelmek és motivációk szabályozásának megvalósítása. Ismeretek szerzése az olimpia- és sporttörténet nagy alakjairól. Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben. Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlása.</p>	
Fogalmak	<p>Játékszabály, kosárlabda, indítás, átadás, alapvonal, oldalvonal, labdarúgás, labdaátvétele, kapu, kapufa, háló, szöglet (lábfej: külső, belső, csőr), kézilabda, hatos, vonal, büntetődobás, oldalbedobás, kapura lövés, felugrás, taktika, nyitás, továbbítás.</p>	

Témakör	4. Versenyzés	Óraszám: 32 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. Képességfejlesztési fókuszok: szabálykövetés, szabálytartás; egészséges versenyszellem; kooperáció; koordináció; döntési és reagáló képesség.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>4.1. Sor-, akadály-, váltó- és ugróversenyek Sorversenyek. Váltóversenyek. Futóverseny. Ugróiskola. Kötélugrás-verseny.</p> <p>4.2. Labdás versenyek Kosárra dobó verseny. Labdavezetési verseny. Kidobó játék. Egyszerűsített szabályokkal: labdarúgás kosárlabda kézilabda zsinórlabda.</p>	<p>Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal. Sor- és váltóversenyek szabályainak ismerete és betartása. Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete.</p>	
Fogalmak	<p>Játékszabály, labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, zsinórlabda, verseny.</p>	

Témakör	5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	Óraszám: 25 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés, Relaxációs gyakorlatok mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos és rutinszerű alkalmazására nevelés. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása.</p>	

	<p>sa.</p> <p>A tanulók betegségtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak méréséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: egészségtudatosság; mozgásigény; a környékhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, fenntartható fejlődés.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>5.1. A mozgás mint életforma Otthon is végezhető testgyakorlatok (aerobic, cal- lanetics, talajtorna, pilates).</p> <p>5.2. Testi-lelki egészség Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata. Relaxációs gyakorlatok. Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruhá- zat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése.</p> <p>5.3. Természetben űzhető sportok (a helyi adott- ságok figyelembe vételével) Labdajátékok, futóversenyek stb. – a torna kivé- telével valamennyi. Túra – balesetvédelem: kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni véde- lem. Kocogás. Kerékpározás, görkorcsolyázás. Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen.</p> <p>5.4. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció A könnyített testnevelés individuális lehetőségé- nek megteremtése a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint.</p>	<p>Egészségfejlesztő motoros tevékenységformák megismerése és végzése. A relaxáció mint a lelki egészség- megőrzése egyik eszközének felismerése. Életviteli alapelvek és szokásrendszerek: étrend, bioritmus, higiénia, médiatudatosság, szenvedé- lybetegségek hatásainak felismerése a testi-lel- ki egészségre. Prevencióra törekvés az életvezetésben, baleset- megelőzésben Fizikai fittség, edzettség, helyes testtartás fontos- ságának belátása. Biztonságra és környezettudatosságra törekvés. Rendszeres testmozgás, sport egészségmegőrző hatásának felismerése. Önkontrollra, önuralomra törekvés. Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések megismerése és betartá- sa (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat). A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorla- tok, feladatok végrehajtása. A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. Testtartás-javító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sport- eszközök alkalmazásával.</p>
Fogalmak	Higiéné, relaxáció, edzettség, fittség, túra, bioritmus, gyógytestnevelés, korrekció, su- gárzás, kullancs, médiatudatosság, prevenció, drog, önuralom, önkontroll.

Témakör	6. Tánc	Óraszám: 18 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>Csoportos játék és megjelenítőképeség fejlesztése. Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. A mozgásnyelv megalapozása és fejlesztése. Képességfejlesztési fókuszok: az önértékelés és reakcióképeség növelése; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése; közös öröm és szabadságélmény megtapasztalása.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>6.1. A tánc mint művészet – elmélet Élő és felvett színházi, tánc- és mozgásszínházi, köztük társaik vagy más tanulók által készített produkciók – megtekintése.</p> <p>6.2. Mozdulatos dramatikus és énekes játékok Kézi játékok.</p>	<p>Öröm és szabadságélmény megtapasztalása. Az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontak- tusteremtés kialakításának gyakorlása a tér tár- gyaival végzett, illetve páros gyakorlatokban. Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelése. Térbeli alkalmazkodás. Metrum, tempó, ritmus alkalmazása.</p>	

<p>Énekes-táncos játékok (gyerekjátékok, leánykari-kázók mozgásanyaga, szokásrendszere; egyenletes lüktetésű zenei és táncmotívumok illesztése egymáshoz).</p> <p>6.3. Népi, táncos gyermekjátékok Régi stílusú táncok (ugrós, legényes táncok; páros forgató típusú lépések; forgató mozgáscsoportjai). Új stílusú táncok (verbunk és csárdás táncok). A társastánc etikettjének néhány alapeleme.</p> <p>6.4. Népek, nemzetiségek, etnikumok táncaiból (Lánc-, körtáncok – Balkán – lépésanyaga és formavilága; szlovák és román táncanyag magyar párhuzamai.)</p>	<p>Helyes testtartás automatizálása. Az együttmozgás élményének megtapasztalása. Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtésre. Közös cselekvés tanári narrációra. Technikai gyakorlatok: induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok. Fekvő partner gurítása előbb csípő-, majd láb- és kar-„vezetéssel”. „Vakvezetéses” gyakorlat - folyamatos vezetési pont-váltással. Járás-fordulat elemekkel térbeli kompozíció készítése, egyénileg vagy csoportosan. Népi mozgásos gyermekjátékok és táncok megismerése, gyakorlása. Törekvés a társastánc illemszabályainak betartására. Érzelmek elemi szintű kifejezése gesztusokkal, mozdulatokkal.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Mozdulat, motívum, irányzat, népzene, műzene, néhány népi-, szalon- és modern tánc, élmény, etnikum, ritmus, tempó, etikett.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények az ötödik évfolyam végén</p>	<p>A tanuló részben képes összetett mozgások, 4-8 ütemű tornagyakorlatok végrehajtására, a testnevelés szakszavainak értésére (passzív szókingcs szintjén) és adekvát mozgásos válaszokra, erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint, gyors futásra, magas- és távolugrás megkísérlésére, a mellúzás megkísérlésére, helyes légzéstechnikával, a labda átvételére és átadására, a játékszabályok betartására, aktív részvételre a közös játékokban, higiénés ismereteinek rutinszerű alkalmazására, egyszerű tánclépésekre bemutatás után és/vagy szóbeli instrukció alapján, zenével szinkronban mozgásra, a tánc mint mozgás, mint örömforrás élvezetére.</p>
---	---

6. évfolyam

A testnevelés tantárgy célja e szakaszban a mozgásformák készségszintre emelése, a mozgás örömeinek biztosítása, az egészséges életmódra nevelés, az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség további korrekciója. A közösségi mozgásformák során a kooperáció, a sportszerűség alapjainak megteremtése, a tanuló és szociális környezete számára egyaránt kedvező attitűdök megszilárdítása. Az órák feladata, hogy az erő és állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése, a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése pozitív transzferhatást fejtsen ki a tanuló egyéni boldogulására. A kiemelt nevelési feladatok közül az erkölcsi nevelés, az önismeret, a másokért való felelősségvállalás képességének fejlesztése valósulhat meg egyértelműen, de áttételesen szinte valamennyi nevelési feladat ellátására mód nyílik a testnevelésórákon, sportfoglalkozásokon.

Témakör	1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség	Óraszám: 33 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Kondicionális képesség fejlesztése. Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása/fenntartása. Aerob és anaerob képességfejlesztés. Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése. Mozgásműveltség fejlesztése. Mozgásigény fenntartása. Képességfejlesztési fókuszok: saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erőkifejtés és szabályozás képessége.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
1.1 Torna Tartásos helyzetek, fogások, ülések, támaszok, függések. Kéziszer-gyakorlatok.	Természetes mozgások (eszközökkel és azok nélkül) a mozgásképesség és fittség növelése érdekében. Testtudat – saját test és eszközök szerepének felismerése az edzettségben.	
1.2. Gimnasztikus mozgás zenére (zumba) Járások.	A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal. Gimnasztika optimális élettani terhelés alkalmazásával.	
1.3. Atlétika Futások. Ugrások, dobások. Emelés-hordás.	Társas gyakorlatok. Négy-nyolc ütemű gyakorlatok. Mászás és függeszkedés – kötél, gyűrűn, bordásfalon.	
1.4. Küzdő – húzó játékok	Kéziszer-gyakorlatok végzése – karika, szalag, labda, buzogány.	
1.5. Testtartást javító, erősítő és légzőgyakorlatok zenére	Egyensúly-gyakorlatok. Járások törzs- és karmozgással összekötve. Futások iram- és irányváltással. Ugrások, dobások. Emelés-hordás – párban, társakkal.	
Fogalmak	Függés, körzés, döntés, bemelegítés, 4-8 ütemű gyakorlat, emelés, hordás, egyensúly, súlypont.	

Témakör	2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás	Óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Természetes és nem természetes mozgásformák továbbfejlesztése. Sportágtechnikai elemek megismertetése. Célorientált motoros tevékenység kialakítása, gondolkodás, kreativitást fejlesztő motoros tanulás. Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkal-	

	mazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus- és téri tájékozódóképesség fejlesztése. Képességfejlesztési fókuszok: egyensúlytartás; mozgáskoordináció téri orientációval.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>2.1. Rendgyakorlatok: Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba. Nyitódás, felzárkózás. Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban.</p> <p>2.2. Torna Támaszgyakorlatok, függés és egyensúly-gyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen, gerendán, gyűrűn, bordásfalon. Mászás kötélén. Függeszkedés, hintázás. Guruló átfordulás előre-hátra. Kézállás, tarkóállás.</p> <p>2.3. Atlétika Futásfajták: terep-, lassú, egyenletes, változó iramú, állórajttal. Járások, futások, dobások, ugrások. Kislabdahajítás állóhelyből és keresztlépéssel. Különböző méretű és súlyú labdák célba juttatásának módjai.</p> <p>2.4. Úszás Merülési gyakorlatok, vízbe ugrás, tudatos légzés vízben, siklás, mellúszás kar-és lábmunkája siklás közben, eszközzel és eszköz nélkül. Váltóversenyek mellig érő vízben.</p>	<p>Célorientált motoros tevékenységek, gondolkodás, kreativitás a motoros tanulásban. Energiabefektetésre vonatkozó növekvő tudatosság – idő, gyorsaság, erő, állóképesség. Információk, jelek felismerése mozgásképpen. Mozgás-specifikus kommunikációs szabályok, formák, jelek értelmezése – szerepe az önreflexióban és önkontrollban. Természetes és nem természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna-, az atlétika-, a sportágjellegű feladatokban. Sportágtechnikai, taktikai és versenyelemek alkalmazása egyénileg, párban, csoportban, kerékpározás-, torna-, atlétika-, úszás- és egyéb vízisport-jellegű feladatokban.</p>	
Fogalmak	Terpeszállás, guruló átfordulás, függeszkedés, húzózkodás, bátorugrás, terpesztés, ugródeszka, dobantó, irány, iram, keresztlépés, gyorsítás, lassítás, vágta, mellúszás, karmunka, lábmunka, merülés, lebegés.	

Témakör	3. Játék	Óraszám: 33 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Együttműködés, kooperáció elősegítése. Versenysszellem kialakítása és fenntartása. Játékszabályok által az elemi döntésképeség és szabálytudat kialakítása. Élethosszig üzhető egészségfejlesztő szabadidős tevékenységek megismertetése és megkedveltetése. Képességfejlesztési fókuszok: a ráismerő és a mozgásirányítás készsége; társakra figyelmesség, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; kudarc és győzelem sportszerű megélése.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>3.1. Labdás játékok: Dobó és elfogó játékok. Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben. Átadások helyben és mozgás közben.</p>	<p>Testnevelési és sport játékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere, szabálykövetés. Sportági előkészítő kreatív és kooperatív játékok. Népi gyermekjátékok, hagyományőrző mozgások</p>	

<p>Célba rúgó és célba dobó játékok. Zsinórlabda és labdarúgás elemei. Sportjátékok: kosárlabda, labdarúgás, kézilabda.</p> <p>3.2. Népi gyermekjátékok és néphagyományok Futó és fogójátékok taktikai elemekkel.</p> <p>3.3. Sor-, akadály- és váltóversenyek</p> <p>3.4. Küzdősportok elemei</p> <p>3.5. Az olimpiák története – sport idolk</p>	<p>tevékenységek értése és reprodukciója. Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értése és reprodukciója. Labdás játékok, gyakorlatok. Tanulói kreativitásra alapozó motoros játékok. Érzelmek és motivációk szabályozásának megvalósítása. Ismeretek szerzése az olimpia- és sporttörténet nagy alakjairól. Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben. Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlása.</p>
Fogalmak	Játékszabály, kosárlabda, indítás, átadás, alapvonal, oldalvonal, labdarúgás, labdaátvétel, kapu, kapufa, háló, szöglet (lábfej: külső, belső, csőr), kézilabda, hatos, vonal, büntetődobás, oldalbedobás, kapura lövés, felugrás, taktika, nyitás, továbbítás.

Témakör	4. Versenyzés	óraszám: 32 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. Képességfejlesztési fókuszok: szabálykövetés, szabálytartás; egészséges versenyszellem; kooperáció; koordináció; döntési és reagáló képesség.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>4.1. Sor-, akadály-, váltó- és ugróversenyek Sorversenyek. Váltóversenyek. Futóverseny. Ugróiskola. Kötélugrás-verseny.</p> <p>4.2. Labdás versenyek Kosárra dobó verseny. Labdavezetési verseny. Kidobó játék. Egyszerűsített szabályokkal: labdarúgás kosárlabda kézilabda zsinórlabda.</p>	<p>Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal. Sor- és váltóversenyek szabályainak ismerete és betartása. Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete.</p>	
Fogalmak	Játékszabály, labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, zsinórlabda, verseny.	

Témakör	5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	Óraszám: 25 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés, Relaxációs gyakorlatok mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos és rutinszerű alkalmazására nevelés. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása. A tanulók betegségtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással. Képességfejlesztési fókuszok: egészségtudatosság; mozgásigény; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, fenntartható fejlődés.</p>	

	dés.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>5.1. A mozgás mint életforma Otthon is végezhető testgyakorlatok (aerobic, cal- lanetics, talajtorna, pilates).</p> <p>5.2. Testi-lelki egészség Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata. Relaxációs gyakorlatok. Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruhá- zat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése.</p> <p>5.3. Természetben űzhető sportok (a helyi adott- ságok figyelembe vételével) Labdajátékok, futóversenyek stb. – a torna kivé- telével valamennyi. Túra – balesetvédelem: kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni véde- lem. Kocogás. Kerékpározás, görkorcsolyázás. Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen.</p> <p>5.4. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció A könnyített testnevelés individuális lehetőségé- nek megteremtése a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint.</p>	<p>Egészségfejlesztő motoros tevékenységformák megismerése és végzése. A relaxáció mint a lelki egészség- megőrzése egyik eszközének felismerése. Életviteli alapelvek és szokásrendszerek: étrend, bioritmus, higiénia, médiatudatosság, szene- délybetegségek hatásainak felismerése a testi-lel- ki egészségre. Prevencióra törekvés az életvezetésben, baleset- megelőzésben Fizikai fittség, edzettség, helyes testtartás fontos- ságának belátása. Biztonságra és környezettudatosságra törekvés. Rendszeres testmozgás, sport egészségmegőrző hatásának felismerése. Önkontrollra, önuralomra törekvés. Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések megismerése és betartá- sa (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat). A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorla- tok, feladatok végrehajtása. A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. Testtartás-javító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sport- eszközök alkalmazásával.</p>
Fogalmak	Higiéné, relaxáció, edzettség, fittség, túra, bioritmus, gyógytestnevelés, korrek- ció, sugárzás, kullancs, médiatudatosság, prevenció, drog, önuralom, önkont- roll.

Témakör	6. Tánc	Óraszám: 18 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>Csoportos játék és megjelenítőképeség fejlesztése. Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása. A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése. A mozgásnyelv megalapozása és fejlesztése. Képességfejlesztési fókuszok: az önértékelés és reakcióképeség növelése; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése; közös öröm és szabadságélmény megtapasztalása.</p>	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>6.1. A tánc mint művészet – elmélet Élő és felvett színházi, tánc- és mozgásszínházi, köztük társaik vagy más tanulók által készített produkciók – megtekintése.</p> <p>6.2. Mozgásos dramatikus és énekes játékok Kézzjátékok. Énekes-táncos játékok (gyerekjátékok, leánykari- kázók mozgásanyaga, szokásrendszere; egyenle- tes lüktetésű zenei és táncmotívumok illesztése</p>	<p>Öröm és szabadságélmény megtapasztalása. Az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontak- tusteremtés kialakításának gyakorlása a tér tár- gyaival végzett, illetve páros gyakorlatokban. Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelése. Térbeli alkalmazkodás. Metrum, tempó, ritmus alkalmazása. Helyes testtartás automatizálása. Az együttmozgás élményének megtapasztalása. Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a</p>

<p>egymáshoz).</p> <p>6.3. Népi, táncos gyermekjátékok Régi stílusú táncok (ugrós, legényes táncok; páros forgató típusú lépések; forgató mozgáscsoportjai). Új stílusú táncok (verbunk és csárdás táncok). A társastánc etikettjének néhány alapeleme.</p> <p>6.4. Népek, nemzetiségek, etnikumok táncaiból (Lánc-, körtáncok – Balkán – lépésanyaga és formavilága; szlovák és román táncanyag magyar párhuzamai.)</p>	<p>kontaktusteremtésre. Közös cselekvés tanári narrációra. Technikai gyakorlatok: induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok. Fekvő partner gurítása előbb csípő-, majd láb- és kar-„vezetéssel”. „Vakvezetéses” gyakorlat - folyamatos vezetési pont-váltással. Járás-fordulat elemekkel térbeli kompozíció készítése, egyénileg vagy csoportosan. Népi mozgásos gyermekjátékok és táncok megismerése, gyakorlása. Törekvés a társastánc illemszabályainak betartására. Érzelmek elemi szintű kifejezése gesztusokkal, mozdulatokkal.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Mozdulat, motívum, irányzat, népzene, műzene, néhány népi-, szalon- és modern tánc, élmény, etnikum, ritmus, tempó, etikett.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a 6. évfolyam végén</p>	<p>A tanuló képes összetett mozgások, 4-8 ütemű tornagyakorlatok végrehajtására, a testnevelés szakszavainak értésére (passzív szókinccs szintjén) és adekvát mozgásos válaszokra, erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint, gyors futásra, magas- és távolugrás megkísérlésére, a mellúzás megkísérlésére, helyes légzéstechnikával, a labda átvételére és átadására, a játékszabályok betartására, aktív részvételre a közös játékokban, higiénés ismereteinek rutinszerű alkalmazására, egyszerű tánclépésekre bemutatás után és/vagy szóbeli instrukció alapján, zenével szinkronban mozgásra, a tánc mint mozgás, mint örömforrás élvezetére.</p>
---	---

7. évfolyam

Az általános iskolai tanulmányok végéhez közeledve az enyhe értelmi fogyatékos tanulók testi nevelésében fő szempont a mozgás, a sport életmódbeli elemmé válása.

A tantárgy célja a mozgásformák készségi szintre emelése, a mozgás igényének és az egészség megőrzésének életmódbeli szokásrendszerre válása, továbbá az erő és állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése azért, hogy a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése pozitív transzferként hasson a tanuló egyéni boldogulására.

A közösségi mozgásformák során a kooperáció és a sportszerűség gyakorlattá válása, a pozitív attitűdök megerősödése a tanuló és szociális környezete számára egyaránt kedvező feltételeket teremthet a munkaerőpiaci helytálláshoz.

A testnevelés tantárgy nevelési és kulcskompetencia-fejlesztési lehetőségei közé tartozik a kommunikációs fejlesztés a testnevelésórakon vagy szabadidős sporttevékenységek keretében, amely az auditíven érzékelt beszéd megértésére – és a megértettek alkalmazásában –, és a (minimális) sportelméleti művelődési anyag feldolgozása során valósulhat meg. A természettudományos nevelés a mindennapi élet természettudományi műveltségeként, egészségvédelmi, betegség- és baleset-megelőzési ismeretként van jelen a testnevelésben és a sportban.

A kiemelt fejlesztési feladatok közül az erkölcsi és önismereti nevelés, a másokért való felelősségvállalás alapját képezhetik a tanulók boldogulásának.

Témakör

1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség

Óraszám:

35 óra

A témakör nevelési-fejlesztési céljai

Kondicionális és koordinációs képességfejlesztés.

Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása.

Aerob és anaerob képességfejlesztés.

Mozgásigény fenntartása.

Mozgásműveltség fejlesztése.

Motorikus képességek fejlesztése.

Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése.

Képességfejlesztési fókuszok: saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erő kifejtés és -szabályozás képessége.

Fejlesztési ismeretek

Fejlesztési tevékenységek

1.1 . Gimnasztikai elemek:

Bemelegítési technikák.

Gimnasztikus mozgás Járások.

1.2. Torna

Tartásos helyzetek, fogások, ülések, támaszok, függések.

Mászás és függeszkedés Kéziszer-gyakorlatok Társas gyakorlatok.

Négy-nyolc ütemű gyakorlatok.

Egyensúly-gyakorlatok.

1.3. Atlétika

Futások.

Ugrások, dobások.

Emelés-hordás.

1.4. Küzdősportok elemei

Páros és csoportos küzdőgyakorlatok.

1.5. Testtartást javító, erősítő és légzőgyakorlatok zenére

1.6. Motoros tesztek (Cooper)

Kizárólagosan diagnosztikus céllal.

Természetes mozgások (eszközökkel és azok nélkül) a mozgásképeség és fittség növelésére.

Testtudat – saját test és eszközök szerepének tudatosulása az edzettségben.

A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal.

Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása.

Gimnasztika, optimális élettani terhelés alkalmazásával az izmok mobilizálása, erősítése, nyújtása.

Gimnasztikus mozgás zenére (zumba).

Járások törzs- és karmozgással összekötve.

Mászás és függeszkedés – kötél, gyűrű, bordásfal.

Kéziszer-gyakorlatok végzése – karika, szalag, labda, buzogány.

Társas gyakorlatok.

Négy-nyolc ütemű gyakorlatok végzése.

Egyensúly-gyakorlatok végzése.

Futások iram- és irányváltással.
Ugrások, dobások.
Emelés-hordás – párban, társakkal.
Páros és csoportos küzdőgyakorlatok végzése – légzéstechnikával.
Fogalmak
Bemelegítés, függés, körzés, döntés,
4–8 ütemű gyakorlat, emelés, hordás, egyensúly, súlypont.

Témakör

2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás

Óraszám:

45 óra

A témakör nevelési-fejlesztési céljai

Természetes és nem természetes mozgásformák továbbfejlesztése.

További sportágtechnikai elemek megismertetése.

Célorientált motoros tevékenység kialakítása, gondolkodás-, kreativitást fejlesztő motoros tanulás.

Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése.

Képességfejlesztési fókuszok: instrukcióra gyors, pontos reagálás képessége; imitációs és elemző képesség; alkalmazkodási képesség.

Fejlesztési ismeretek

Fejlesztési tevékenységek

2.1. Rendgyakorlatok:

Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba járás közben.

Nyitódás, felzárkózás, felfejlődés, szakadozás.

Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban.

Menetelés alakzatfelvétellel.

2.2. Torna:

Támaszgyakorlatok, függés és egyensúly-gyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen, gerendán, gyűrűn, bordásfalon.

Mászás kötélén.

Vándormászás bordásfalon.

Függeszkedés, hintázás.

Guruló átfordulás előre-hátra.

Kézállás, fejállás, tarkóállás – segítséggel.

2.3. Atlétikai elemek:

Járások, futások, dobások, ugrások.

Futásfajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú, állórajttal.

Kislabda hajítás állóhelyből és keresztlépéssel.

Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módzatai.

2.4. Tánc:

Régi stílusú táncok, új stílusú táncok, sport jellegű táncok (zumba).

2.5. Úszás:

Merülési gyakorlatok, vízbe ugrás, tudatos légzés vízben, siklás, mell-, gyors- és hátúszás kar- és láb- munkája siklás közben eszközzel és eszköz nélkül.

Váltóversenyek mellig érő vízben.

Célorientált motoros tevékenységek, gondolkodás, kreativitás a motoros tanulásban.

Energiabefektetésre vonatkozó tudatosság kialakítása – idő, gyorsaság, erő, állóképesség.

Információk, jelek felismerése mozgásképből.

Mozgás-specifikus kommunikációs szabályok, formák, jelek értelmezése – szerepük belátása az önreflexióban és önkontrollban.

Természetes és nem természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban.

Sportágtechnikai, taktikai és versenyelemek alkalmazása egyénileg, párban, csoportban, kerékpározás-, torna-, atlétika-, úszás- és egyéb vízisport-jellegű feladatokban.

Fogalmak

Fejlődés, szakadozás, biztonság, biztonságérzet, vándormászás, gyors futás, tartós futás, leugrás, felugrás, átugrás, lábmunka, karmunka, hajítás, lökés, kartempó, lábtempó, gyorsúszás, hátúszás, pillangóúszás, delfinmozdulat.

Témakör	3. Játék	Óraszám: 35 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Együtműködés, kooperáció elősegítése. Versenyszellem kialakítása és fenntartása. Élethosszig űzhető szabadidős tevékenységek megismertetése és megkedveltetése. Játékszabályok által az elemi döntésképeség és szabálytudat kialakítása, továbbfejlesztése. Képességfejlesztési fókuszok: ráismerő és a mozgásirányítás készsége; társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; beleélő és együttműködő képesség; kudarc és győzelem sportszerű megélése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
3.1. Labdás játékok: Dobó- és elfogójátékok. Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben. Átadások helyben és mozgás közben. Célbarúgó- és célbadobójjátékok. Kosárlabda. Labdarúgás. Röplabda. Kézilabda. 3.2. Népi gyermekjátékok és néphagyományok Futó- és fogójátékok taktikai elemekkel. 3.3. Táncos játékok Az 1–6. évfolyamon tanultak művelődési anyagából.	Testnevelési és sportjátékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere, szabálykövetés. Sportági előkészítő kreatív és kooperatív játékok. Népi hagyományőrző mozgásos tevékenységek értéke és reprodukciója. Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értéke és reprodukciója. Labdás játékok, gyakorlatok. Tanulói kreativitásra alapozó motoros játékok. Érzelmeik és motivációk szabályozásának megvalósítása. Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben. Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlása.	
Fogalmak	Kosárlabda, labdarúgás, röplabda, kézilabda, játékszabály, védő, támadó, cselezés, nyitás, érintés, feladás, átütés, pontszerzés, góllövés, erőszakos, kíméletes, sportszerűség, „fair play”.	

Témakör	4. Versenyzés	Óraszám: 35 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre: sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. Képességfejlesztési fókuszok: szabálykövetés, szabálytartás; egészséges versenyszellem; kooperáció; koordináció; döntési és reagáló képesség; versenyszellem.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
4.1. Futó-, ugró-, akadály- és ügyességi verse-	Egyénileg, párban és csoportosan végrehajtott	

<p>nyek Sorversenyek. Váltóversenyek. Futóiskola – futóversenyek (gyors, kitartó, gát, staféta stb.). Ugróiskola – magas, távol stb. Dobóversenyek (célba, távba különféle eszközökkel). Kötélugró verseny. Kötélhúzó verseny.</p> <p>4.2. Labdás versenyek Kosárradobó-verseny. Labdavezetési verseny. Kidobójáték. Labdarúgás. Kosárlabda. Kézilabda. Zsinórlabda.</p> <p>4.3. Népi gyermekjátékok, versenyfeladatok (Bigézés, karikahajtás, dióleső, tojásbavágás, csizmadobáló, öcsigolyó /petanque/.)</p> <p>4.4. Úszóverseny – egyszerűsített szabályokkal.</p> <p>4.5. Küzdősportok elemei – birkózás, keleti küzdősportok elemei.</p> <p>4.6. Az olimpiák története – sportidolok, paralimpia</p>	<p>versenyfeladatok a sportági versenyek szabályainak, technikai és taktikai elemeinek alkalmazásával. Sor- és váltóversenyek szabályainak ismerete és betartása. Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete. További ismeretek szerzése az olimpia- és sporttörténet nagy alakjairól, emblemikus személyiségeiről. Ismeretek szerzése híres magyar és nemzetközi sportolókról a múltból és a jelenből.</p>
Fogalmak	Kidobójáték, labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, zsinórlabda, játékszabály; erőszakos, kíméletlen, sportszerűség, „fair play”, esélyegyenlőség, teljesítmény.

Témakör	5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	Óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés. Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása. A tanulók betegségtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatásukkal. Képességfejlesztési fókuszok: egészségtudatosság; mozgásigény; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, fenntartható fejlődés.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
5.1. A mozgás mint életmód Otthon is végezhető testgyakorlatok (aerobic, callanetics, talajtorna, pilates). Táncok különféle műfajai.	Egészségfejlesztő motoros tevékenységformák gyakorlása, A relaxáció, mint a lelki egészség megőrzésének egyik eszközének tudatosulása.	
5.2. Testi-lelki higiéné	Életviteli alapelvek és szokásrendszerek: étrend, bioritmus, higiénia, médiatudatosság, szenvedély-	

<p>Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata. Relaxációs gyakorlatok: légzőgyakorlatok figyelemösszpontosító és lazító testtartások. Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése. Betegségek megelőzése, prevenció, védőoltások.</p> <p>5.3. Természetben űzhető sportok (a helyi adottságok függvényében) Labdajátékok, futóversenyek stb. – a torna kivételével valamennyi. Túra – balesetvédelem, kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem. Kocogás. Kerékpározás, görkorcsolyázás. Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen.</p> <p>5.4. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint.</p>	<p>betegségek hatásainak felismerése a testi-lelki egészségre, Prevencióra törekvés az életvezetésben, balesetmegelőzésben, Fizikai fittség, edzettség, helyes testtartás fontosságának megértése. Biztonságra és környezettudatosságra törekvés. Rendszeres testmozgás, sport egészségmegőrző hatásának megértése. Önkontroll, önuralom gyakorlása. Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések ismerete és betartása (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat). A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartásjavító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.</p>
Fogalmak	Higiéné, relaxáció, edzettség, fittség, túra, bioritmus, gyógytestnevelés, korrekció, napsugárzás, UV-A és UV-B, kullancs, médiatudatosság, prevenció, drog, önuralom, önkontroll, prevenció, testtartás, gólyaállás, kobraállás.

Összegzett tanulási eredmények a 7. évfolyam végén	<p>A tanuló legyen részben képes a bemelegítési technikák alkalmazására, 4-8 ütemű gyakorlatok végrehajtására, küzdősportok során ügyelni saját és társai testi épségére, alakzatváltozásokban együttműködésre, erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint, egy tanult elem önálló végrehajtására, 10 méter leúszására az általa választott úszásnemben, a labda céltudatos irányítására, a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti, önálló alkalmazására, higiénés ismeretei rutinszerű és saját igény szerinti alkalmazására, a relaxációs gyakorlatok önsegítő alkalmazására nyugalmi és stresszhelyzetben, az egészségtudatos magatartásformák szokásrendszerébe integrálására.</p>
--	---

8. évfolyam

Az általános iskolai tanulmányok végéhez közeledve az enyhe értelmi fogyatékos tanulók testi nevelésében fő szempont a mozgás, a sport életmódbeli elemmé válása.

A tantárgy célja a mozgásformák készségi szintre emelése, a mozgás igényének és az egészség megőrzésének életmódbeli szokásrendszerébe válása, továbbá az erő és állóképesség, a gyorsaság és az ügyes-

ség növelése azért, hogy a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése pozitív transzferként hasson a tanuló egyéni boldogulására.

A közösségi mozgásformák során a kooperáció és a sportszerűség gyakorlattá válása, a pozitív attitűdök megerősödése a tanuló és szociális környezete számára egyaránt kedvező feltételeket teremthet a munkaerőpiaci helytálláshoz.

A testnevelés tantárgy nevelési és kulcskompetencia-fejlesztési lehetőségei közé tartozik a kommunikációs fejlesztés a testnevelésórákon vagy szabadidős sporttevékenységek keretében, amely az auditíven érzékelt beszéd megértésére – és a megértettek alkalmazásában –, és a (minimális) sportelméleti művelődési anyag feldolgozása során valósulhat meg. A természettudományos nevelés a mindennapi élet természettudományi műveltségeként, egészségvédelmi, betegség- és baleset-megelőzési ismeretként van jelen a testnevelésben és a sportban.

A kiemelt fejlesztési feladatok közül az erkölcsi és önismereti nevelés, a másokért való felelősségvállalás alapját képezhetik a tanulók boldogulásának.

Témakör

1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség

Óraszám:

35 óra

A témakör nevelési-fejlesztési céljai

Kondicionális és koordinációs képességfejlesztés.

Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása.

Aerob és anaerob képességfejlesztés.

Mozgásigény fenntartása.

Mozgásműveltség fejlesztése.

Motorikus képességek fejlesztése.

Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése.

Képességfejlesztési fókuszok: saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erőkifejtés és -szabályozás képessége.

Fejlesztési ismeretek

Fejlesztési tevékenységek

1.1 . Gimnasztikai elemek:

Bemelegítési technikák.

Gimnasztikus mozgás Járások.

1.2. Torna

Tartásos helyzetek, fogások, ülések, támaszok, függések.

Mászás és függeszkedés Kéziszer-gyakorlatok Társas gyakorlatok.

Négy-nyolc ütemű gyakorlatok.

Egyensúly-gyakorlatok.

1.3. Atlétika

Futások.

Ugrások, dobások.

Emelés-hordás.

1.4. Küzdősportok elemei

Páros és csoportos küzdőgyakorlatok.

1.5. Testtartást javító, erősítő és légzőgyakorlatok zenére

1.6. Motoros tesztek (Cooper)

Kizárólagosan diagnosztikus célzattal.

Természetes mozgások (eszközökkel és azok nélkül) a mozgásképeség és fittség növelésére.

Testtudat – saját test és eszközök szerepének tudatosulása az edzettségben.

A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal.

Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása.

Gimnasztika, optimális élettani terhelés alkalmazásával az izmok mobilizálása, erősítése, nyújtása.

Gimnasztikus mozgás zenére (zumba).

Járások törzs- és karmozgással összekötve.

Mászás és függeszkedés – kötélén, gyűrűn, bordásfalon.

Kéziszer-gyakorlatok végzése – karika, szalag, labda, buzogány.

Társas gyakorlatok.

Négy–nyolc ütemű gyakorlatok végzése.

Egyensúly-gyakorlatok végzése.

Futások iram- és irányváltással.

Ugrások, dobások.

Emelés-hordás – párban, társakkal.

Páros és csoportos küzdőgyakorlatok végzése – légzéstechnikával.

Fogalmak

Bemelegítés, függés, körzés, döntés,

4–8 ütemű gyakorlat, emelés, hordás, egyensúly, súlypont.

Témakör

2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás

Óraszám:

45 óra

A témakör nevelési-fejlesztési céljai

Természetes és nem természetes mozgásformák továbbfejlesztése.

További sportágtechnikai elemek megismertetése.

Célorientált motoros tevékenység kialakítása, gondolkodás-, kreativitást fejlesztő motoros tanulás.

Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése.

Képességfejlesztési fókuszok: instrukcióra gyors, pontos reagálás képessége; imitációs és elemző képesség; alkalmazkodási képesség.

Fejlesztési ismeretek

Fejlesztési tevékenységek

2.1. Rendgyakorlatok:

Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba járás közben.

Nyitódás, felzárkózás, felfejlődés, szakadozás.

Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban.

Menetelés alakzatfelvétellel.

2.2. Torna:

Támaszgyakorlatok, függés és egyensúly-gyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen, gerendán, gyűrűn, bordásfalon.

Mászás kötélén.

Vándormászás bordásfalon.

Függeszkedés, hintázás.

Guruló átfordulás előre-hátra.

Kézállás, fejállás, tarkóállás – segítséggel.

2.3. Atlétikai elemek:

Járások, futások, dobások, ugrások.

Futásfajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú, állórajttal.

Kislabda hajítás állóhelyből és keresztlépéssel.
Különböző méretű és súlyú labdák célba juttatásának módjai.

2.4. Tánc:

Régi stílusú táncok, új stílusú táncok, sport jellegű táncok (zumba).

2.5. Úszás:

Merülési gyakorlatok, vízbe ugrás, tudatos légzés vízben, siklás, mell-, gyors- és hátúszás kar- és láb- munkája siklás közben eszközzel és eszköz nélkül.

Váltóversenyek mellig érő vízben.

Célorientált motoros tevékenységek, gondolkodás, kreativitás a motoros tanulásban.

Energiabefektetésre vonatkozó tudatosság kialakítása – idő, gyorsaság, erő, állóképesség.

Információk, jelek felismerése mozgásképpben.

Mozgás-specifikus kommunikációs szabályok, formák, jelek értelmezése – szerepük belátása az önreflexióban és önkontrollban.

Természetes és nem természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban.

Sportágttechnikai, taktikai és versenyelemek alkalmazása egyénileg, párban, csoportban, kerékpározás-, torna-, atlétika-, úszás- és egyéb vízisport-jellegű feladatokban.

Fogalmak

Fejlődés, szakadozás, biztonság, biztonságérzet, vándormászás, gyors futás, tartós futás, leugrás, felugrás, átugrás, lábmunka, karmunka, hajítás, lökés, kartempó, lábtempó, gyorsúszás, hátúszás, pillangóúszás, delfinmozdulat.

Témakör	3. Játék	Óraszám: 35 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Együttműködés, kooperáció elősegítése. Versenysszellem kialakítása és fenntartása. Élethosszig űzhető szabadidős tevékenységek megismertetése és megkedveltetése. Játékszabályok által az elemi döntésképeség és szabálytudat kialakítása, továbbfejlesztése. Képességfejlesztési fókuszok: ráismerő és a mozgásirányítás készsége; társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; beleélő és együttműködő képesség; kudarc és győzelem sportszerű megélése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
3.1. Labdás játékok: Dobó- és elfogójátékok. Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben. Átadások helyben és mozgás közben. Célbarúgó- és célbadobójátékok. Kosárlabda. Labdarúgás. Röplabda. Kézilabda.	Testnevelési és sportjátékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere, szabálykövetés. Sportági előkészítő kreatív és kooperatív játékok. Népi hagyományörző mozgásos tevékenységek értése és reprodukciója. Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értése és reprodukciója. Labdás játékok, gyakorlatok. Tanulói kreativitásra alapozó motoros játékok. Érzelmek és motivációk szabályozásának megvalósítása.	
3.2. Népi gyermekjátékok és néphagyományok Futó- és fogójátékok taktikai elemekkel.	Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben.	
3.3. Táncos játékok Az 1–6. évfolyamon tanult művelődési anyagából.	Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlása.	
Fogalmak	Kosárlabda, labdarúgás, röplabda, kézilabda, játékszabály, védő, támadó, csele-	

	zés, nyitás, érintés, feladás, átütés, pontszerzés, góllövés, erőszakos, kíméletes, sportszerűség, „fair play”.
--	---

Témakör	4. Versenyzés	Óraszám: 35 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre: sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében. Képességfejlesztési fókuszok: szabálykövetés, szabálytartás; egészséges versenyszellem; kooperáció; koordináció; döntési és reagáló képesség; versenyszellem.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
4.1. Futó-, ugró-, akadály- és ügyességi versenyek Sorversenyek. Váltóversenyek. Futóiskola – futóversenyek (gyors, kitartó, gát, staféta stb.). Ugróiskola – magas, távol stb. Dobóversenyek (célba, távba különféle eszközökkel). Kötélugró verseny. Kötélhúzó verseny. 4.2. Labdás versenyek Kosárradobó-verseny. Labdavezetési verseny. Kidobójáték. Labdarúgás. Kosárlabda. Kézilabda. Zsinórlabda. 4.3. Népi gyermekjátékok, versenyfeladatok (Bigézés, karikahajtás, dióleső, tojásbavágás, csizmadobáló, öcsigolyó /petanque/.) 4.4. Úszóverseny – egyszerűsített szabályokkal. 4.5. Küzdősportok elemei – birkózás, keleti küzdősportok elemei. 4.6. Az olimpiák története – sportidolok, paralimpia	Egyénileg, párban és csoportosan végrehajtott versenyfeladatok a sportági versenyek szabályainak, technikai és taktikai elemeinek alkalmazásával. Sor- és váltóversenyek szabályainak ismerete és betartása. Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete. További ismeretek szerzése az olimpia- és sporttörténet nagy alakjairól, emblematisz személyiségeiről. Ismeretek szerzése híres magyar és nemzetközi sportolókról a múltból és a jelenből.	
Fogalmak	Kidobójáték, labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, zsinórlabda, játékszabály; erőszakos, kíméletes, sportszerűség, „fair play”, esélyegyenlőség, teljesítmény.	

Témakör	5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	Óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés. Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása. A tanulók betegségtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak mérséklése,	

	oldása egyéni sikerhez juttatásukkal. Képességfejlesztési fókuszok: egészség tudatosság; mozgásigény; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, fenntartható fejlődés.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>5.1. A mozgás mint életmód Otthon is végezhető testgyakorlatok (aerobic, cal- lanetics, talajtorna, pilates). Táncok különféle műfajai.</p> <p>5.2. Testi-lelki higiéné Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata. Relaxációs gyakorlatok: légzőgyakorlatok figyelemösszpontosító és lazító testtartások. Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése. Betegségek megelőzése, prevenció, védőoltások.</p> <p>5.3. Természetben űzhető sportok (a helyi adottsá- gok függvényében) Labdajátékok, futóversenyek stb. – a torna kivéte- lével valamennyi. Túra – balesetvédelem, kullancsveszély, a nap ká- ros sugarai elleni védelem. Kocogás. Kerékpározás, görkorcsolyázás. Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen.</p> <p>5.4. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése a gyógytestnevelővel való konzultá- ció szerint.</p>	<p>Egészségfejlesztő motoros tevékenységformák gya- korlása, A relaxáció, mint a lelki egészség megőrzésének egyik eszközének tudatosulása. Életviteli alapelvek és szokásrendszerek: étrend, bio- ritmus, higiénia, médiatudatosság, szenvedélybeteg- ségek hatásainak felismerése a testi-lelki egészségre, Prevencióra törekvés az életvezetésben, baleset-meg- előzésben, Fizikai fittség, edzettség, helyes testtartás fontosságá- nak megértése. Biztonságra és környezettudatosságra törekvés. Rendszeres testmozgás, sport egészségmegőrző hatá- sának megértése. Önkontroll, önuralom gyakorlása. Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések ismerete és betartása (napsu- gárgázás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat). A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazó- dó gyakorlatok. A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartásjavító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sportesz- közök alkalmazásával.</p>
Fogal- mak	Higiéné, relaxáció, edzettség, fittség, túra, bioritmus, gyógytestnevelés, korrekció, napsugár- zás, UV-A és UV-B, kullancs, médiatudatosság, prevenció, drog, önuralom, önkontroll, pre- venció, testtartás, gólya-állás, kobraállás.

Összegzett tanulási eredmények a nyolcadik évfo- lyam végén	A tanuló képes a bemelegítési technikák alkalmazására, 4-8 ütemű gyakorlatok végrehajtására, küzdősportok során ügyelni saját és társai testi épségére, alakzatváltozásokban együttműködésre, erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint, egy tanult elem önálló végrehajtására, 10 méter leúszására az általa választott úszásnemben, a labda céltudatos irányítására, a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közöt- ti, önálló alkalmazására, higiénés ismeretei rutinszerű és saját igény szerinti alkalmazására, a relaxációs gyakorlatok önsegítő alkalmazására nyugalmi és stresszhelyzet- ben, az egészségtudatos magatartásformák szokásrendszerébe integrálására.
--	---

Osztályfőnöki

5-6-7-8. évfolyam Közösségi nevelés

Heti / éves óraszám:	5. évfolyam 1 óra / 36 óra
	6. évfolyam 1 óra / 36 óra
	7. évfolyam 1 óra / 36 óra
	8. évfolyam 1 óra / 36 óra

Az osztályfőnöki órák sajátos szerepet töltenek be a tantárgyak rendszerében. Fejlesztési céljaik, tevékenységeik közvetlenül szolgálják a nevelést, mintegy szintetizálva az egyes tantárgyakban közvetített fejlesztési, nevelési célokat, az iskolai nevelési folyamatot, lehetőséget biztosítva a tanítási órákon elsajátítottak elmélyítésére, aktualizálására, a tudásanyagok értékmozzanatokkal történő felruházására.

Az osztályfőnöki óra az osztályfőnöki tevékenység tanórai keretként, a tanulók közösségi életének fórumaként segíti a tanulók megismerését, az egyéni sajátosságokhoz illeszkedő személyiségfejlesztést.

A tantárgy tematikai egységei szorosan kapcsolódnak a fejlesztési területekhez, azaz minden tematikai egység az egyes fejlesztési területek szempontjából kiemelt jelentőségű: közösség és személyiség – erkölcsi nevelés, önismeret és társas kultúra fejlesztése, családi életre nevelés; tanulás és munka – a tanulás tanítása, pályaeorientáció; ember és társadalom – állampolgárságra, demokráciára nevelés, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, nemzeti öntudat, hazafias nevelés; egészséges életmód – testi, lelki egészség, médiatudatosság.

Az osztályfőnöki órák célja a gyermekközösségeknek és az egyes tanulók személyiségének fejlesztésével a közösség és az egyén egymáshoz, valamint a társadalomhoz való helyes viszonyának megalapozásával, a tanulók erkölcsi tulajdonságainak, meggyőződésének formálásával, az egyéni és a közösségi érdekek összehangolásával fejleszteni a szociabilitást, a testi-lelki harmóniát, a tanulók társas, egyéni és iskolai kapcsolatait, a szabálytudat erősítését.

Az osztályfőnöki órán folyó munka hozzájárul – az egyéni szükségletek mentén – az énkép, az önértékelés alakításához, a közösen kialakított magatartási és viselkedési szokások elsajátításához, az önbizalom, az öntudatos és a környezetért is felelős magatartás, a világgal szembeni pozitív beállítódás, a demokrácia tisztelete, a tolerancia, az őszinte kommunikáció, az értelmes kockázatvállalás attitűdjeinek kialakulásához.

Az osztályfőnöki órákon kiemelt szerepet kap az önismeret, az önelfogadás és az önfejlesztés. Biztosítani kell a szociális érzékenység légkörét, a konfliktusok kezelésének konkrét megoldásait segítő feladatokat. Az értékek életünkben meghatározó szerepének, az értékek védelmével kapcsolatos felelősségnek a tudatosítása mellett a közvetlen környezet humán értékeinek keresése is a feladatok közé tartozik. Lehetőséget kell teremteni a serdülőkor testi-lelki változásaival kapcsolatos saját élmények, vélemények megvitatására.

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt jelentősége van annak, hogy a tanulók közvetlen és közvetett úton is szerezzenek tapasztalatokat a felelős állampolgári viselkedésről, a környezettudatos, fenntartható fejlődésről. Olyan helyzetek megteremtése is feladat, melynek során felkészítjük a tanulókat a pályaválasztásra, a reális életcélok megfogalmazására. Tapasztalatokat gyűjthetnek a munka világról, a szakmákról, ezáltal segíthetjük a pályaválasztásukat, a reális életcélok megfogalmazását, célkitűzését.

Az osztályfőnöki órák a tantervi tartalmakon túl jelentős színterei az aktuális kérdések, események feldolgozásának. A kerettanterv olyan arányos tartalom-meghatározást érvényesít, amely lehetővé teszi az egyes közösségek, az eltérő felkészültségű, fejlettségű, érettségű tanulók számára a válogatást, a felhasználó által történő konkretizálást, olyan tevékenységmegválasztást, amely az aktualitásokhoz illeszkedő feldolgozást is lehetővé teszi.

Témakör / óraszám - évfolyam	5.	6.	7.	8.
Közösség és személyiség	8	8	10	7
Tanulás és munka	8	8	5	10
Én és a társadalom	8	8	3	10
Egészséges életmód	12	12	18	9
Éves óraszám:	36	36	36	36

7–8. évfolyam

A tanulókat aktivizáló módszerek megtartásával az osztályfőnöki órák sajátos szerepet töltenek be annak támogatásában, hogy a tanulók megértsék a törvények szerepét mindennapi életünkben, elfogadják azok szükségszerűségét, az értékek és a szabályok viszonylagosságát, a normakövetés fontosságát. Helyzeteket kell teremteni ahhoz, hogy tudjanak érvelni, meggyőzni, mások véleményét elfogadva kiállni meggyőződésük mellett, vagy elvetni azt, átérezzék a felelősségvállalás jelentőségét, felismerjék, hogy kiknek tudnak segítséget nyújtani. Csoportos feladathelyzetekben teremtünk lehetőséget arra, hogy megfogalmazzhassák véleményüket és fogadják el mások érvelését.

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt jelentősége van a pályaorientáció támogatásának, annak, hogy tájékozódjanak a továbbtanulással kapcsolatban, segítséggel ismerjék fel érdeklődési körüket, összeegyeztessék azt a (szakma)tanulási lehetőségekkel.

5. évfolyam

Témakör	Közösség és személyiség	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelőképesség fejlesztése, a tanuló saját viselkedésének, reakcióinak, cselekedeteinek önmegfigyelésen alapuló értékelése. Kommunikáció, véleménynyilvánítás képességének fejlesztése. A kulturált vita és konfliktuskezelés készségeinek fejlesztése. Beleérző képesség, tolerancia fejlesztése, a saját és a mások cselekedeteiért érzett felelősségérzet felkeltése. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókuszok: nyitottság, együttműködés, kommunikáció, figyelem, empátia, önkifejezés, vélemény-alkotás, -nyilvánítás, vitakészség, felelősség.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Önismeret: tulajdonság, viselkedés, önmegfigyelésen alapuló felismerés, befolyásolás Közösségek, amelyekben élnek: iskola, évfolyam, család	Saját élmények gyűjtése, feldolgozása. Tulajdonságlista készítése, értelmezése. Az évfolyam mint közösség. A közösség életét befolyásoló szabályok szerepe az iskolai életben. Drámajátékok: konfliktus, vita, feloldás, megbeszélés, viszonyulás a témához. Társas kapcsolatok az évfolyamban, a kapcsolatok kialakulása, változásai, alapvető illemszabályok betartása. A család mint egység, kapcsolatok, szerepek, feladatok. Helyem az évfolyamközösségben, a családban. A közösség céljai, feladatai, az együttműködő közösség, a közös célok elérésének segítő és akadályozó tényezői. Együttműködésen, munkamegosztáson alapuló ismeretszerzés. Felelősségtudat, lelkiismeretesség a társainkhoz, a családtagokhoz fűződő viszonyban. Őszinteség, segítőkészség. Helyzetgyakorlatok, szituációs játékok.	
Fogalmak	Önismeret, tulajdonság, viselkedés, társas kapcsolat, vélemény, együttműködés, érték, elfogadás, viszony, szabálykövetés.	

Témakör	2. Tanulás és munka	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanulás iránti motiváció, pozitív attitűd fejlesztése. Az önállóság iránti igény, a felelősségérzet fejlesztése, erősítése. Egyéni tanulási módszerek alkalmazásának alapozása, fejlesztése. Képességfejlesztési fókuszok: együttműködés, bizalom, önkifejezés, kitartás.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
A tanulás: motívumok, a tanulást segítő és nehezítő tényezők. A tanulás tervezése, egyéni tanulási stílus, tanulási stratégiák. A munka: munkavégzés a családban, az iskolában. A munka és a személyiség, munkasiker, kudarc, munkafegyelem. A tanulás és a munka értékelése, önértékelés, külső értékelés.	A különböző tantárgyak tanulását segítő speciális ötletek, eljárások. Tanulási szokások, módok, technikák, az önismerten alapuló tanulási módszerek kialakítása, kimunkálása, a tantárgyankénti speciális tanulási technikák alkalmazása. A tanulás megtervezése, naplóvezetés a tapasztalatról, következtetések, változtatások, célkitűzések segítségével történő megfogalmazása, folyamatos értékelés. Különböző foglalkozások ismerete, a végzésükhöz szükséges tudáselemek összegyűjtése, elemzése. Kedvelt tevékenységek, összefüggések ezek és egyes foglalkozások között (pályatükör).	
Fogalmak	Figyelem, koncentráció, értékelés, önértékelés, tervezés, szervezés, választás.	

Témakör	3. Én és a társadalom	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Együttműködésen alapuló aktív részvétel a különböző színtereken zajló társadalmi eseményekben. Egymásra figyelés, alkalmazkodás erősítése különböző közösségekben. Képességfejlesztési fókuszok: konstruktív kommunikáció, tolerancia, bizalom, együttérzés, a közvetlen környezet értékeihez való ragaszkodás, érdeklődés az életkorának megfelelő állampolgári szerepvállalás iránt.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Életem színterei: az otthon, az iskola, a lakóhely A családban: a család fogalma, típusai, tagjai, feladatai Az iskolában: közösségek, szerepek, feladatok A lakóhelyen: helyi társadalmi események, a részvétel lehetőségei	A család és annak szerepe az egyén egészséges, harmonikus fejlődésében; a család feladatai: szeretet, érzelmi biztonság. Munkamegosztás a családban, szokások, ünnepek a családban. Alkalmazkodás az iskola rendjéhez, társakhoz, tanárokhoz; az iskola törvénye: a Házirend; az iskola hagyományainak megismerése, ápolása. Az iskolai és otthoni élet összehasonlítása, egyezőségek, különbségek, ezek eredete, a különbségek elfogadása. A helyi társadalmi eseményekről tájékozódás a médiumokon keresztül, személyes részvétel. Nemzeti ünnepeink: március 15.; augusztus 20.; október 23., az ünnepek helyi aktualitásai, helytörténeti vonatkozások, történelmi emlékhelyek megismerése, személyes részvétel. A lakóhelyi környezet kulturális értékei, hagyományai, természeti kincsei, a megismételhetetlenségből is adódó ragaszkodás, a megóvás felelőssége. Az összefogás jelentősége az értékek védelme érde-	

	kében. Emlékhelyek, múzeumok, kulturális események látogatása. Természetvédelmi „őrjárat”.
Fogalmak	Család, családtag, családi és nemzeti ünnep, hagyományápolás, érték.

Témakör	4. Egészséges életmód	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A lelki egészség (mentálhigiéné) iránti igény felkeltése, ennek kialakításához és megőrzéséhez szükséges készségek, képességek kialakítása.</p> <p>Az egészségmegőrzés igényének kialakítása, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzése.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: önismeret, önértékelés, akarat erő, válogatás, rendszerezés, ok-okozati összefüggéslátás.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>Lelki egészség: énerősítés, belső egyensúly.</p> <p>Testi egészség: étkezés, testedzés, sport, kapcsolódás, regenerálódás.</p>	<p>Önmaga bemutatása, „ez vagyok – ez voltam”: fókusz a múltból, a családról, a gyermekkorról. Adatok gyűjtése önmagáról. Pozitív tulajdonság, képesség. Pozitív tulajdonságok erősítése, negatív tulajdonságok leküzdésének technikái.</p> <p>Helyzetgyakorlatok, szituációs játékok.</p> <p>A lélek egészsége, stressz, veszélyek. A segítség szerepe, a segítségkérés formái, a hozzá kapcsolódó viselkedés.</p> <p>A test, lelki egészséget veszélyeztető szokások, szenvedélyek. Esetek, filmélmények megvitatása.</p> <p>Viselkedésszabályozás a lelki egészség megőrzése érdekében. Szabadidő eltöltésének, a személyiséget építő lehetőségeinek felismerése, kapcsolódás, stresszoldás, szórakozás, tanulás.</p> <p>Választás és döntés, azok következményeinek megbeszélése. Irodalmi példák gyűjtése. Dramatikus játékok.</p> <p>Építem önmagam: egészséges életrend, napirend, szellemi, fizikai munka, a feltöltődés helyes aránya, igényes szórakozás, sport, mozgás, a test és lélek egyensúlya.</p>	
Fogalmak	Én-enerő, lelki egészség, testi egészség, akarat erő, stressz, kapcsolódás, segítségkérés.	

Összegzett tanulási eredmények az ötödik évfolyam végén	<p>Fejlődött a tanuló önismerete, reális önértékelése.</p> <p>Kialakult a nyitottság a társas kapcsolatokra, fejlődött a szociális érzület.</p> <p>Felelősséget érez cselekedeteiért, vállalásaiért, megfelelően értékeli és értékeli a sikert, a kudarcot.</p> <p>Felismeri az iskolai konfliktusokat, törekszik a megoldásra.</p> <p>Megszilárdul az iskolai követelmények szerinti normatartás.</p> <p>Tanulását (segítséggel) megtervezi. Felkészüléséhez figyelembe veszi az előzetes értékeléseket, tapasztalatokat. Különbséget tesz kedvelt és kevésbé kedvelt tevékenységek között, elfogadja, hogy nem csupán a kedvelt tevékenységeket kell elvégezni. Fokozódott kitartása, fejlődött felelősségérzete, feladat-tudata.</p> <p>Ismeri és tiszteli a közösségi hagyományokat, részt vesz ápolásukban.</p> <p>Közvetlen környezete természeti és kulturális értékeit ismeri, megővésükben aktívan részt vesz.</p> <p>Ismeri a lelki és testi egészségmegőrzés érdekében legcélravezetőbb techniká-</p>
---	--

	kat. Különbséget tud tenni pozitív és negatív tulajdonságok között. Képes erőfeszítéseket tenni, akarati tényezőket mozgósítani a változásért, a változtatásért. Elfogadja, hogy vannak olyan helyzetek, amikor segítséget kell kérni.
--	--

6. évfolyam

Témakör	Közösség és személyiség	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelőképesség fejlesztése, a tanuló saját viselkedésének, reakcióinak, cselekedeteinek önmegfigyelésen alapuló értékelése. Kommunikáció, véleménynyilvánítás képességének fejlesztése. A kulturált vita és konfliktuskezelés készségeinek fejlesztése. Beleérző képesség, tolerancia fejlesztése, a saját és a mások cselekedeteiért érzett felelősségérzet felkeltése. Kooperatív technikák alkalmazása. Képességfejlesztési fókuszok: nyitottság, együttműködés, kommunikáció, figyelem, empátia, önkifejezés, véleményalkotás, -nyilvánítás, vitakészség, felelősség.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>Önismeret: tulajdonság, viselkedés, önmegfigyelésen alapuló felismerés, befolyásolás</p> <p>Közösségek, amelyekben élnek: iskola, évfolyam, család</p>		<p>Saját élmények gyűjtése, feldolgozása. Tulajdonságlista készítése, értelmezése.</p> <p>Az évfolyam mint közösség. A közösség életét befolyásoló szabályok szerepe az iskolai életben.</p> <p>Dramajátékok: konfliktus, vita, feloldás, megbeszélés, viszonyulás a témához.</p> <p>Társas kapcsolatok az évfolyamban, a kapcsolatok kialakulása, változásai, alapvető illemszabályok betartása.</p> <p>A család mint egység, kapcsolatok, szerepek, feladatok.</p> <p>Helyem az évfolyamközösségben, a családban.</p> <p>A közösség céljai, feladatai, az együttműködő közösség, a közös célok elérésének segítő és akadályozó tényezői. Együttműködésen, munkamegosztáson alapuló ismeretszerzés.</p> <p>Felelősségtudat, lelkiismeretesség a társainkhoz, a családtagokhoz fűződő viszonyban. Ószinteség, segítő-készség. Helyzetgyakorlatok, szituációs játékok.</p>
Fogalmak	Önismeret, tulajdonság, viselkedés, társas kapcsolat, vélemény, együttműködés, érték, elfogadás, viszony, szabálykövetés.	

Témakör	2. Tanulás és munka	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanulás iránti motiváció, pozitív attitűd fejlesztése. Az önállóság iránti igény, a felelősségérzet fejlesztése, erősítése. Egyéni tanulási módszerek alkalmazásának alapozása, fejlesztése. Képességfejlesztési fókuszok: együttműködés, bizalom, önkifejezés, kitartás.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<p>A tanulás: motívumok, a tanulást segítő és nehezítő tényezők. A tanulás tervezése, egyéni tanulási stílus, tanulási stratégiák.</p> <p>A munka: munkavégzés a családban, az iskolában.</p>		<p>A különböző tantárgyak tanulását segítő speciális ötletek, eljárások.</p> <p>Tanulási szokások, módok, technikák, az önismerten alapuló tanulási módszerek kialakítása, kimunkálása, a tantárgyankénti speciális tanulási technika.</p>

A munka és a személyiség, munkasiker, kudarc, munkafegyelem. A tanulás és a munka értékelése, önértékelés, külső értékelés.	kák alkalmazása. A tanulás megtervezése, naplóvezetés a tapasztalatokról, következtetések, változtatások, célkitűzések segítségével történő megfogalmazása, folyamatos értékelés. Különböző foglalkozások ismerete, a végzésükhöz szükséges tudáselemek összegyűjtése, elemzése. Kedvelt tevékenységek, összefüggések ezek és egyes foglalkozások között (pályatükör).
Fogalmak	Figyelem, koncentráció, értékelés, önértékelés, tervezés, szervezés, választás.

Témakör	3. Én és a társadalom	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Együttműködésen alapuló aktív részvétel a különböző színtereken zajló társadalmi eseményekben. Egymásra figyelés, alkalmazkodás erősítése különböző közösségekben. Képességfejlesztési fókuszok: konstruktív kommunikáció, tolerancia, bizalom, együttérzés, a közvetlen környezet értékeihez való ragaszkodás, érdeklődés az életkorának megfelelő állampolgári szerepvállalás iránt.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Életem színterei: az otthon, az iskola, a lakóhely A családban: a család fogalma, típusai, tagjai, feladatai Az iskolában: közösségek, szerepek, feladatok A lakóhelyen: helyi társadalmi események, a részvétel lehetőségei	A család és annak szerepe az egyén egészséges, harmonikus fejlődésében; a család feladatai: szeretet, érzelmi biztonság. Munkamegosztás a családban, szokások, ünnepek a családban. Alkalmazkodás az iskola rendjéhez, társakhoz, tanárokhoz; az iskola törvénye: a Házirend; az iskola hagyományainak megismerése, ápolása. Az iskolai és otthoni élet összehasonlítása, egyezőségek, különbségek, ezek eredete, a különbségek elfogadása. A helyi társadalmi eseményekről tájékozódás a médiumokon keresztül, személyes részvétel. Nemzeti ünnepeink: március 15.; augusztus 20.; október 23., az ünnepek helyi aktualitásai, helytörténeti vonatkozások, történelmi emlékhelyek megismerése, személyes részvétel. A lakóhelyi környezet kulturális értékei, hagyományai, természeti kincsei, a megismételhetetlenségből is adódó ragaszkodás, a megóvás felelőssége. Az összefogás jelentősége az értékek védelme érdekében. Emlékhelyek, múzeumok, kulturális események látogatása. Természetvédelmi „örjárat”.	
Fogalmak	Család, családtag, családi és nemzeti ünnep, hagyományápolás, érték.	

Témakör	4. Egészséges életmód	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A lelki egészség (mentálhigiéné) iránti igény felkeltése, ennek kialakításához és megőrzéséhez szükséges készségek, képességek kialakítása. Az egészségmegőrzés igényének kialakítása, az egészségkárosító szokások kialakulásának megelőzése. Képességfejlesztési fókuszok: önismeret, önértékelés, akaraterő, válogatás, rendszerezés, ok-okozati összefüggéslátás.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	

<p>Lelki egészség: énerősítés, belső egyensúly. Testi egészség: étkezés, testedzés, sport, ki-kapcsolódás, regenerálódás.</p>	<p>Önmaga bemutatása, „ez vagyok – ez voltam”: fotók a múltból, a családról, a gyermekkoráról. Adatok gyűjtése önmagáról. Pozitív tulajdonság, képesség. Pozitív tulajdonságok erősítése, negatív tulajdonságok leküzdésének technikái. Helyzetgyakorlatok, szituációs játékok. A lélek egészsége, stressz, veszélyek. A segítség, a segítség szerepe, a segítségkérés formái, a hozzá kapcsolódó viselkedés. A test, lelki egészséget veszélyeztető szokások, szenvedélyek. Esetek, filmélmények megvitatása. Viselkedésszabályozás a lelki egészség megőrzése érdekében. Szabadidő eltöltésének, a személyiséget építő lehetőségeinek felismerése, kikapcsolódás, stresszoldás, szórakozás, tanulás. Választás és döntés, azok következményeinek megbeszélése. Irodalmi példák gyűjtése. Dramatikus játékok. Építem önmagam: egészséges életrend, napirend, szellemi, fizikai munka, a feltöltődés helyes aránya, igényes szórakozás, sport, mozgás, a test és lélek egyensúlya.</p>
Fogalmak	Én-énerő, lelki egészség, testi egészség, akaraterő, stressz, kikapcsolódás, segítségkérés.

Összegzett tanulási eredmények a hatodik évfolyam végén	<p>Fejlődött a tanuló önismerete, reális önértékelése. Kialakult a nyitottság a társas kapcsolatokra, fejlődött a szociális érzület. Felelősséget érez cselekedeteiért, vállalásaiért, megfelelően érzékeli és értékeli a sikert, a kudarcot. Felismeri az iskolai konfliktusokat, törekszik a megoldásra. Megszilárdul az iskolai követelmények szerinti normatartás. Tanulását (segítséggel) megtervezi. Felkészüléséhez figyelembe veszi az előzetes értékeléseket, tapasztalatokat. Különbséget tesz kedvelt és kevésbé kedvelt tevékenységek között, elfogadja, hogy nem csupán a kedvelt tevékenységeket kell elvégezni. Fokozódott kitartása, fejlődött felelősségérzete, feladat-tudata. Ismeri és tiszteli a közösségi hagyományokat, részt vesz ápolásukban. Közvetlen környezete természeti és kulturális értékeit ismeri, megóvásukban aktívan részt vesz. Ismeri a lelki és testi egészségmegőrzés érdekében legcélravezetőbb technikákat. Különbséget tud tenni pozitív és negatív tulajdonságok között. Képes erőfeszítéseket tenni, akarati tényezőket mozgósítani a változásért, a változtatásért. Elfogadja, hogy vannak olyan helyzetek, amikor segítséget kell kérni.</p>
---	---

7. évfolyam

Témakör	1. Közösség és személyiség	Javasolt óraszám: 10
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A vitakészség fejlesztése, érvelés, meggyőzés, mások véleményének elfogadása, kiállítás a meggyőződés mellett/elvetés. Az előítéletes magatartás, a sztereotíp megnyilvánulások észrevétele, annak a felismerése, hogy a sztereotípiák kialakulásában nagyon fontos szerepet tölt be a viselkedésünk. Az egyéni és a közösségi érdek viszonyának, a szabályok, törvények szerepe-</p>	

	<p>pének mindennapi életünkben, az értékek és a szabályok viszonylagosságának, a normakövetés fontosságának felismertetése.</p> <p>A felelősségvállalás, a segítségnyújtás képességének fejlesztése. Segítségelfogadás képességének továbbfejlesztése.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: önállóság, kreativitás, bizalom, önbizalom, önbecsülés, konfliktuskezelés, problémamegoldó képesség, konszenzusképesség, kudarctűrés, elfogadás.</p>
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>Önismeret.</p> <p>A társas kapcsolatok szerepe a közösségben.</p> <p>Iskolai közösségek</p> <p>A családi közösség</p> <p>Közösségi élet a helyi társadalomban.</p>	<p>A helyes önértékelés kialakítása bíráló, önbírálat alapján. A bíráló segítő aspektusainak elfogadása.</p> <p>Elvárások önmagával és mások elvárásai a tanulóval szemben. Saját korlátainak a megismerése, felismerése.</p> <p>Reális célok kitűzése a személyiség pozitív megváltoztatására a fokozatosság érvényesítésével.</p> <p>Tolerancia a másság iránt, értékek megismerése, elfogadás.</p> <p>Megbeszélés: csoportok az évfolyamban, klikkek és barátok; sztárok és magányosok. Kortárscsoportok: konfliktusok csoporton belül, csoporthelyzet, alkalmazkodás, tűrőképesség fogalmainak tisztázása.</p> <p>Egyéni képességek a közösség szolgálatában, kooperáció fontosságának, az egymásra utaltságnak a felismerése.</p>
Fogalmak	Empátia, tolerancia, konfliktus- és kudarctűrő-képesség, egyéni képesség, egyéni érdek, közösségi érdek, egyéni cél, közösségi cél, elvárás, változás, változtatás

Témakör	2. Tanulás és munka	Javasolt óraszám: 5
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanulás időbeosztásának, a fegyelemnek, a kitartás képességének fejlesztése.</p> <p>A tanulás pozitív, az életet gazdagító tevékenységként való elfogadtatása, belső készítés a tanulásra.</p> <p>A tanulás és a pályaválasztás közötti összefüggés beláttatása.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: alkalmazkodóképesség, rugalmasság, kitartás, kudarctűrés.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>Tanulás: önértékelés, célkitűzések, tervek és végrehajtás.</p> <p>Pályaválasztás: a munka szerepe, felkészülés.</p>	<p>A tanulmányi és magatartási helyzet értékelése (helyzetelemzés és célmeghatározás a tanulók önértékelése alapján). Érdeklődés, jellem, motiváció a pályaválasztásban.</p> <p>Pályaválasztási elképzelések, érdeklődési területek, vonzódások. Reális pályakép a képességek, adottságok szerint, mérlegelés.</p> <p>A szakmatanulási lehetőségek megismerése – szakiskolák, speciális szakiskola.</p> <p>Jövőkép kialakítása, az értékteremtés sokszínűsége.</p>	
Fogalmak	Célkitűzés, terv, teljesítmény, munkavégzés, pályakép, pályaválasztás.	

Témakör	3. Én és a társadalom	Javasolt óraszám: 3
---------	-----------------------	---------------------

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az állampolgárság, a demokrácia fogalmak lényegi tartalmi elemeinek felismertetése saját tapasztalatok, élmények alapján. A demokratikus döntéshozásban való részvétel lehetőségeinek, alapvető szabályainak megismertetése. A lakóhelyhez, az országhoz való tartozás érzése, az identitástudat erősítése. Képességfejlesztési fókuszok: érdeklődés, médiumokból való tájékozódás, értékek felismerése, hagyományőrzés, pozitív viszonyulás mások véleményéhez, a változáshoz.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Állampolgárság: jogok és kötelességek	„Állampolgár vagyok”, joggyakorlás és kötelességvégrehajtás egyensúlyának felismerése.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Állampolgár, demokrácia, döntés, kulturális örökség, természetvédelem.	

Témakör	4. Egészséges életmód	Javasolt óraszám: 18
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A serdülőkor legjellemzőbb testi-lelki változásainak felismertetése, a lelki bántalmak, sérelmek kezelésének képessége. Képességfejlesztési fókuszok: önmegfigyelés, véleménynyilvánítás, konfliktuskezelés, empátia, tolerancia, elfogadás, erkölcs.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>A serdülőkor testi, lelki jellemzői. Konfliktusok a családban. Kortárs csoportok. A lelki és testi egészség összefüggései.</p>	<p>A serdülőkor biológiai és higiéniai problémái, a serdüléssel járó biológiai és pszichológiai változások, önmaga változásának, alakulásának leírása. Nyitottság, zárkózottság. Családi konfliktusok (generációs, életmódbeli, szokásokból eredő), megoldások keresése. Kortárs konfliktusok: rivalizálás különböző területei. Konfliktuskezelési technikák gyakorlása: vita, meggyőzés, konfrontáció. Empátia, elfogadás, tolerancia. Testkultúra a serdülőkorban, ízlés, ízléstelenség, egyéni stílus. Ismerkedés – kapcsolatteremtés, kortársak azonos érdeklődése. Párkapcsolat, a kapcsolatteremtés feltételei, az ismerkedés illemtana. Szituációs játékok, helyzetgyakorlatok. A testi egészség érdekében tett erőfeszítések, helyes táplálkozás, sport, testmozgás, pihenés, ki-kapcsolódás. Anyaggyűjtések különböző médiumokból.</p>
Fogalmak	Viselkedés, konfliktus, belátás, megértés, vita, egészségmegőrzés, higiénia.

Összegzett tanulási eredmények a hetedik évfolyam végén	<p>Reális önértékelés, önfejlesztési igény kialakulása. A kritika elfogadása, a felelősség felismerése, készség személyiségének fejlesztésére. Az egyéni adottságoknak megfelelő konfliktuskezelés a környezetben. Az iskola, a tágabb közösség elvárásainak megfelelő normatartás. Reális pályaválasztási célkitűzés, iskolaválasztás. Egyéni adottságaihoz mért erő kifejtés, én-erő mozgósítás a kitűzött célok megvalósítása érdekében. A serdülőkor legjellemzőbb megnyilvánulásainak ismerete, képesség önmagára, reakciói elemzésére, következtetések levonására, a szükséges változtatások érdekében erőfeszítések tételére. A testi és lelki egészségi állapot szoros összefüggésének belátása, a megőrzésük érdekében leggyakrabban használható technikák ismerete, törekvés alkalmazásukra.</p>
---	--

8. évfolyam

Témakör	1. Közösség és személyiség	Javasolt óraszám: 7
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A vitakészség fejlesztése, érvelés, meggyőzés, mások véleményének elfogadása, kiállás a meggyőződés mellett/elvetés. Az előítéletes magatartás, a sztereotíp megnyilvánulások észrevétele, annak a felismerése, hogy a sztereotípiák kialakulásában nagyon fontos szerepet tölt be a viselkedésünk. Az egyéni és a közösségi érdek viszonyának, a szabályok, törvények szerepének mindennapi életünkben, az értékek és a szabályok viszonylagosságának, a normakövetés fontosságának felismertetése. A felelősségvállalás, a segítségnyújtás képességének fejlesztése. Segítségelfogadás képességének továbbfejlesztése. Képességfejlesztési fókuszok: önállóság, kreativitás, bizalom, önbizalom, önbecsülés, konfliktuskezelés, problémamegoldó képesség, konszenzusképesség, kudarctűrés, elfogadás.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	

<p>Önismeret. A társas kapcsolatok szerepe a közösségben. Iskolai közösségek A családi közösség Közösségi élet a helyi társadalomban.</p>	<p>A helyes önértékelés kialakítása bíráló, önbírálat alapján. A bíráló segítő aspektusainak elfogadása. Elvárások önmagával és mások elvárásai a tanulóval szemben. Saját korlátainak a megismerése, felismerése. Reális célok kitűzése a személyiség pozitív megváltoztatására a fokozatosság érvényesítésével. Tolerancia a mások iránt, értékek megismerése, elfogadás. Megbeszélés: csoportok az évfolyamban, klikkek és barátok; szterek és magányosok. Kortárs csoportok: konfliktusok csoporton belül, csoporthelyzet, alkalmazkodás, túróképeség fogalmainak tisztázása. Egyéni képességek a közösség szolgálatában, kooperáció fontosságának, az egymásrautaltságnak a felismerése. A család, mint a nevelés legfőbb színtere: érzelmi védettség; generációk együttélése, egymás tiszteletben tartása; demokrácia a családban. Konfliktusok a családban, a türelem, megértés, odafigyelés szerepe a konfliktus kezelésében, feloldásában. Az emberi együttélés írott és íratlan szabályai, a szabályok szintjei és egymásra épülésük: szokás, erkölcs, jog; a szabályok megszegésének büntetése. A helyesen kialakult értékek, magatartási normák megerősítése; az egyéni és a közérdek érvényre jutását szolgáló tevékenységekre való rávilágítás. Az önkormányzat működése az évfolyamban és az iskolában. Közéletiség, demokrácia, egyéni és közösségi részvétel.</p>
Fogalmak	Empátia, tolerancia, konfliktus- és kudarctűrő-képesség, egyéni képesség, egyéni érdek, közösségi érdek, egyéni cél, közösségi cél, elvárás, változás, változtatás, közéletiség, demokrácia, elfogadás, együttműködési készség.

Témakör	2. Tanulás és munka	Javasolt óraszám: 10
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanulás időbeosztásának, a fegyelemnek, a kitartás képességének fejlesztése. A tanulás pozitív, az életet gazdagító tevékenységként való elfogadtatása, belső készítés a tanulásra. A tanulás és a pályaválasztás közötti összefüggés beláttatása. Képességfejlesztési fókuszok: alkalmazkodóképesség, rugalmasság, kitartás, kudarctűrés.</p>	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
<p>Tanulás: önértékelés, célkitűzések, tervek és végrehajtás. Pályaválasztás: a munka szerepe, felkészülés.</p>	<p>A tanulmányi és magatartási helyzet értékelése (helyzetelemzés és célmeghatározás a tanulók önértékelése alapján). Érdeklődés, jellem, motiváció a pályaválasztásban. Pályaválasztási elképzelések, érdeklődési területek, vonzódások. Reális pályakép a képességek, adottságok szerint, mérlegelés. A szakmatanulási lehetőségek megismerése – szak-</p>	

	iskolák, speciális szakiskola. Jövőkép kialakítása, az értékteremtés sokszínűsége.
Fogalmak	Célkitűzés, terv, teljesítmény, munkavégzés, pályakép, pályaválasztás.

Témakör	3. Én és a társadalom	Javasolt óraszám: 10
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Az állampolgárság, a demokrácia fogalmak lényegi tartalmi elemeinek felismertetése saját tapasztalatok, élmények alapján. A demokratikus döntéshozásban való részvétel lehetőségeinek, alapvető szabályainak megismertetése. A lakóhelyhez, az országhoz való tartozás érzése, az identitástudat erősítése. Képességfejlesztési fókuszok: érdeklődés, médiumokból való tájékozódás, értékek felismerése, hagyományörzés, pozitív viszonyulás mások véleményéhez, a változáshoz.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Állampolgárság: jogok és kötelességek Mindennapi demokrácia Értékeink, védelmük	„Állampolgár vagyok”, joggyakorlás és kötelességvégrehajtás egyensúlyának felismerése. Az iskolai önkormányzat tevékenységében való részvétel. Vélemények megfogalmazása, döntéselőkészítő folyamatokban való részvétel. Politika, politizálás, politikai események, fejlődő demokrácia, médiumok használata. Viták felmerülő problémákról. Hírfigyelés, elemzés. Kulturális örökségünk, amire, akikre büszkék lehetünk. Életünk a „megsebzett bolygón”, a környezetvédelem szükségességének megértése; a környezeti ártalmak számbavétele, megelőzés. Magyarország leggyakrabban látogatott idegenforgalmi nevezetességei, földrajzi helyek, nemzeti parkjaink: képek gyűjtése, rendszerezés, filmek elemzése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Állampolgár, demokrácia, döntés, kulturális örökség, természetvédelem.	

Témakör	4. Egészséges életmód	Javasolt óraszám: 9
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	A serdülőkor legjellemzőbb testi-lelki változásainak felismertetése, a lelki bántalmak, sérelmek kezelésének képessége. Képességfejlesztési fókuszok: önmegfigyelés, véleménynyilvánítás, konfliktuskezelés, empátia, tolerancia, elfogadás, erkölcs.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>A serdülőkor testi, lelki jellemzői. Konfliktusok a családban. Kortárs csoportok. A lelki és testi egészség összefüggései.</p>	<p>A serdülőkor biológiai és higiéniai problémái, a serdüléssel járó biológiai és pszichológiai változások, önmaga változásának, alakulásának leírása. Nyitottság, zárkózottság. Családi konfliktusok (generációs, életmódbeli, szokásokból eredő), megoldások keresése. Kortárs konfliktusok: rivalizálás különböző területei. Konfliktuskezelési technikák gyakorlása: vita, meggyőzés, konfrontáció. Empátia, elfogadás, tolerancia. Testkultúra a serdülőkorban, ízlés, ízléstelenség, egyéni stílus. Ismerkedés – kapcsolatteremtés, kortársak azonos érdeklődése. Párkapcsolat, a kapcsolatteremtés feltételei, az ismerkedés illemtana. Szituációs játékok, helyzetgyakorlatok. A testi egészség érdekében tett erőfeszítések, helyes táplálkozás, sport, testmozgás, pihenés, ki-kapcsolódás. Anyaggyűjtések különböző médiumokból.</p>
Fogalmak	Viselkedés, konfliktus, belátás, megértés, vita, egészségmegőrzés, higiénia.

<p>Összegzett tanulási eredmények a nyolcadik évfolyam végén</p>	<p>Reális önértékelés, önfejlesztési igény kialakulása. A kritika elfogadása, a felelősség felismerése, készség személyiségének fejlesztésére. A közösségért érzett felelősség felismerése, érvényesítése. Saját helyének, szerepének felismerése adott közösségben, törekvés az önérvényesítés és a közösség érdekeinek összeegyeztetésére. Az egyéni adottságoknak megfelelő konfliktuskezelés a környezetben. Az iskola, a tágabb közösség elvárásainak megfelelő normatartás. Reális pályaválasztási célkitűzés, iskolaválasztás. Egyéni adottságaihoz mért erő kifejtés, én-erő mozgósítás a kitűzött célok megvalósítása érdekében. Alapvető állampolgári tájékozottság a közvetlen környezet demokratikus közéletében. Egyéni adottságokhoz igazodó részvétel a természeti értékek védelmében, a kulturális hagyományok ápolásában. A serdülőkor legjellemzőbb megnyilvánulásainak ismerete, képesség önmagára, reakciói elemzésére, következtetések levonására, a szükséges változtatások érdekében erőfeszítések tételére. A testi és lelki egészségi állapot szoros összefüggésének belátása, a megőrzésük érdekében leggyakrabban használható technikák ismerete, törekvés alkalmazásukra.</p>
--	---

Kerettanterv az középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára (1-8. évfolyam)

Tantárgyi kerettantervek 1-8. évfolyam

Kommunikáció

1-8. évfolyam

Heti / éves óraszám:

1. évfolyam 4 óra / 144 óra
2. évfolyam 4óra / 144 óra
3. évfolyam 4 óra / 144 óra
4. évfolyam 4 óra / 144 óra
5. évfolyam 5 óra / 180 óra
6. évfolyam 5 óra / 180 óra
7. évfolyam 5 óra / 180 óra
8. évfolyam 5 óra / 180 óra

Magyar nyelv és irodalom

A tantárgy legfontosabb célja, hogy fejlesztő, ingergazdag környezetben váljon igényé és lehetőséggé a sérült gyermek számára a verbális és nem verbális kommunikáció alapelemeinek elsajátítása, a magatartás, viselkedés olyan mértékű szabályozása, amely a társas kommunikáció felismerésén és megértésén keresztül segíti az elfogadott viszonyulási formákat. A pedagógusoknak törekedniük kell a helyes, tiszta beszéd elsajátíttatására, kívánságok kifejezésének, kérdésekre adekvát válasz adásának kialakítására, fókuszálva a beszéd alaki és tartalmi része fejlesztésére, tisztább hanglejtésre, a helyes hangképzésre, a verbális kommunikáció kiépítésére, a tanult versek és mondókák képességeknek megfelelő előadására. A fejlesztés során minden alternatív kommunikációs lehetőség támogatását igénybe kell venni.

További feladatok: a beszédmegértést és a beszédet eljuttatni a készség és képesség szintjére; folyamatos motivációval, megfelelő formájú és mértékű dicsérettel és értékeléssel kialakítani és fenntartani a környezettel, közösséggel való kapcsolatteremtés és kommunikáció igényét; fejleszteni és tudatosítani elsősorban a beszéd vagy az ezt helyettesítő kommunikációs eszköz kapcsolatteremtő, közlő, informáló funkcióját; elérni, hogy a tanulók felismerjék az elemi szintű összefüggéseket, értsenek meg utasításokat, és ennek megfelelően cselekedjenek.

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára fontos, hogy a beszéd és a megismert jelek használata során megvalósítsák kommunikációjuk és metakommunikációjuk összhangját egyéni szintű kommunikációjukban, fogékonyak legyenek a közösségi élet szokásaira, a természetre és a társadalmi környezetre, a helyes érzelmi és erkölcsi viszonyra. A pedagógus feladata elérni, hogy a tanuló megértesse magát, és megértse környezetét, passzív és aktív szókincsét gazdagítsa, a kommunikációs színtereket megismerje, a környezetben előforduló helyzeteket, tárgyakat, élőlényeket, eseményeket felismerje, megmutassa, megnevezze, fogalmi készletét bővítse, ezzel együtt a beszédhez szükséges kognitív műveleti szinteket fejlessze. A tanulói képességekhez mérten kell kialakítani az önálló kapcsolatteremtés igényét és lehetőségét, képessé tenni a tanulókat a párbeszédekben és más kommunikációs helyzetekben szükséges viselkedés elsajátítására, felkészíteni őket a társadalmi együttélés normáira, kommunikációs kapcsolatokra, szociális környezetükben az aktív együttműködésre, miközben megismerik az információs eszközökkel történő kapcsolattartás formáit és lehetőségeit, egyéni igényekhez igazodó segítségnyújtással megszerezik és értelmezik a tömegkommunikációs és informatikai eszközök által közvetített információkat. Feladat, hogy a tanulók elemi szintű önállósággal tudjanak eligazodni a közvetített ismeretek birtokában a társadalmi jelenségek között, a tömegkommunikációs és információs eszközök biztonságos és mértékletes használatának elsajátításával és segítséggel az eszközök által közvetített információk értelmezésében, feldolgozásában.

Óraszám / évfolyam témakör	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1. Beszédfejlesztés, anyanyelv	30	30	26	26	25	25	30	30
2. Társadalmi érintkezési formák	26	26	30	30	30	30	45	45
3. Testünk és személyes teendőink	24	24	24	24	25	25	-	-
4. Tájékozódás térben	20	20	20	20	15	15	-	-
5. Tájékozódás időben	8	8	8	8	25	25	-	-
6. Élőlények	20	20	20	20	20	20	-	-
7. Előkészület a felnőtt életre	8	8	8	8	20	20	30	30
8. Ünnepek	8	8	8	8	20	30	-	-
9. Társas kapcsolatok	-	-	-	-	-	-	40	40
10. Médiaismeret	-	-	-	-	-	-	35	35
Éves óraszám:	144	144	144	144	180	180	180	180

1–2. évfolyam

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben az egyszerű szabályok, utasítások megismerésének, megértésének, betartásának megalapozásával, a társas érintkezési, viselkedési formák alkalmazásának kialakításával, a közösségi lét elfogadásának fejlesztésével és az alkalmazkodás képességének kialakításával a csoportos tevékenységekhez, a fejlesztési helyzet elfogadásához.

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés területén fontos szerepet tölt be az alapvető téri relációk megismerésében, a tájékozódási képesség megalapozásában, a közvetlen környezet megfigyelésében, a szűkebb közösség szokásrendszerének, a környezetben előforduló, meg tapasztalható népi hagyományoknak a megismerésében, valamint a nemzeti ünnepek jelképeinek és az ünnepeken szokásos viselkedés és külsőségek megfigyelésében.

Az önismeretet és a társas kultúra fejlesztését a tanuló saját testéről, személyiségéről, külső és belső tulajdonságairól szerzett tapasztalatokkal, a családi és iskolai szerepek megismerésével és megfigyelésével, a közösségi élethez, iskolai életformához szükséges alkalmazkodóképesség, türelem, aktivitás kialakításával segíti.

A testi és lelki egészségre nevelést az alapvető tisztálkodási szokások megismertetésével, megnevezésével, utánzásával, az egészség és testi épség megóvását az évszaknak és időjárásnak megfelelő öltözék kiválasztásának segítségével, néhány fontos közlekedési szabály megismertetésével, a közlekedésben szükséges alapvető óvatosság kialakításával, a szervezet belső érzéseinek, komfortjának megfigyeltetésével és a tanuló kommunikációjának megalapozásával segíti.

A családi életre nevelést a családtagok szerepeinek megismerése, a családi munkamegosztás megfigyelése, a családi ünnepek szokásainak, jellemzőinek megismerése, megnevezése, megkülönböztetése segíti.

A fenntarthatóság, környezettudatosság területet a különböző szempontok alapján végzett környezeti megfigyelések, a természeti környezet szépségeinek észrevétele, az érzékszervek érzékelésének megfigyelése, az időjárás, az állatok, a növények és a természeti környezet szemlélése, megfigyelése támogatja.

1. évfolyam

Témakör	1. Beszédfejlesztés, anyanyelv	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Artikulációs gyakorlatok végzése során a mozgások pontos követése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Száját csücsöríteni fúvásban. Erős levegőfúvás rövid ideig. Megnevezett tárgyat megfogni, letenni. Figyelmét rövid ideig fenntartani. Megerteni a gesztusok jelentését. Figyelni a tanár mozgásaira	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Légző-, fújó-, szívógyakorlatok.</p> <p>Ajak-, nyelv-, rágógyakorlatok.</p> <p>Hallási figyelem fejlesztése.</p> <p>Hangejtés – magánhangzók ejtése.</p> <p>Szájállások utánzása.</p> <p>Hangadásra készítő játékos utánzógyakorlatok (állathang utánzása), Tárgyak megnevezése utánmondással.</p> <p>Szókincsfejlesztés, alapszókinccs növelése (aktív, passzív).</p> <p>Tárgyak megnevezése, egyeztetése.</p> <p>Vizuális emlékezetfejlesztő gyakorlatok képekkel, képsorokkal.</p> <p>Egyszerű képolvasás.</p> <p>Fejlesztési tevékenység</p> <p>Kooperációs képesség kialakítása: testi és szemkontaktus létesítése.</p> <p>Gyertyaláng, tollpihe, pingpong labda fújása.</p> <p>Állatfigurák kézbevitelével állathangok utánzása.</p> <p>Zörejek, hangszerek hangjának felismerése, hangkeltés.</p> <p>Előmutatás alapján artikulációs mozgások lekövetése.</p> <p>Rágóizmok erősítése utánzógyakorlatokkal, a helyes nyelés technikája.</p> <p>Zörejek, hangok felismerése.</p> <p>Alap zöngé próbálgatása, érzékelése háton, arcon, gégen.</p> <p>Tárgy-kép-egyeztetés rámutatás, megnevezés alapján.</p> <p>Válaszadás szófajokhoz tartozó kérdésekre. (Ki ez? Mi ez? Mit csinál? Milyen?) Mi hiányzik? Mi változott? Memóriajáték.</p>	
Fogalmak	A közvetlen környezet tárgyainak megnevezése (passzív szókinccs). Gyertya, láng, hangos – halk, érintés, tapintás, várj, tessék, kérem, nem szabad	

Témakör	2. Társadalmi érintkezési formák	Javasolt óraszám: 26 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szemkontaktus felvétele, egyszerű gesztusok megértése. Elfogadja új környezetét, és a vele napi kapcsolatba kerülő személyeket. Egyéni és csoportos helyzetekben való részvétel.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Elsajátítani és segítséggel betartani a csoport közösen használt gesztusait, szokásainak rendjét. Elsajátítani a képekkel végzendő tevékenységeket. Ismerni teljes nevét, tanárát, társait nevéen nevezni, velük elemi szinten kommunikálni. Érzelmeket felismerni Megmutatni fényképen szüleit, testvéreit. Kerülni az erőszakot.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Társadalmi érintkezés.</p> <p>Irányítás elfogadása</p> <p>Kéz gesztusjelei.</p> <p>Fej gesztusjelei.</p> <p>Kép mint szimbólum.</p> <p>Vizuális jelzések, utasítások, képek.</p> <p>Iskolai környezet.</p> <p>Saját név. Társak neve. Nevelő neve.</p> <p>Saját jel. Társak jele.</p> <p>Köszönési formák.</p> <p>Hétköznapi teendőkkel kapcsolatos gesztusok kiépítése (étkezés, öltözés, mosakodás).</p> <p>Érzelmi megnyilvánulások.</p> <p>Családi kapcsolatok. Anya neve. Apa neve. Testvérek. Nagyszülők.</p> <p>Egymás megismerése.</p> <p>A megköszönés gyakorlása.</p> <p>Konfliktuskerülő viselkedés.</p> <p>Étkezések alkalmával használatos szabályok gyakorlása.</p> <p>Fejlesztési tevékenység</p> <p>Üdvözlés, belépés kopogás után, lábtörlés, köszönés, bemutatkozás.</p> <p>Szem irányítása tárgyakra, mozgás követése szemmel.</p> <p>Gesztusok felismerése képekről. Öröm, fájdalom, sírás, ijedtség stb.</p> <p>Testmozgások, figyelmet felhívó mozgások: taps, simogatás, kézszorítás.</p> <p>Gyere ide! Nem szabad! Pszt! Nono! Nem! Tessék. Gyere az ölembe! Fejrázás, bólogatás.</p> <p>Érzelmi megnyilvánulások megismerése, felismerése és megjelenítése (érzelme felismerése, megnevezése képekről, szerepjáték: vidám vagyok, szomorú, gyakorlás tükör előtt).</p> <p>Köszönés különböző formáinak gyakorlása.</p> <p>hangerő, ütem változásai.</p> <p>Fényképen megmutatja a tanuló apját, anyját, testvéreit.</p> <p>Analógiás gyakorlattal képekről az anya-gyerek, apa-gyerek kapcsolat megmutatása.</p> <p>Hangforrás keresése bekötött szemmel, hangforrás felismerése.</p> <p>Napirend, fontosabb állandó események jelzése.</p> <p>A tanulás során használatos képek alkalmazása, használatuk módja (válogatás, rendszerezés).</p>	
Fogalmak	Bemutatkozás, név, osztálytárs, jel-jelzés, tanár-nevelő, üdvözlés, köszönés, a használt jelzések. Gesztusok és gesztusjelek, alkalmazási módjukén, enyém, várj, majd, nemsokára, választás, sorra kerül, tessék, kérem, Ne tolakodj! Pakolj el magad után! Sorakozó!	

Témakör	3. Testünk és személyes teendőink	Javasolt óraszám: 24 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Együtműködés az öltözködésnél, tisztálkodásnál, étkezésnél.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Kérésre megnevezni, megmutatni testrészeit. A mosdói higiéniét segítséggel betartani. Egyre önállóbban kabátot, sapkát fel- és levenni, helyére tenni. Saját holmiját felismerni. Saját kabátját, sapkáját, sálját megismerni, helyére tenni. Önállóan fel- és levenni felsőruháit. (Megmutatni) felszólításra saját ruhadarabjait. Eligazodni a jelek és fogások között segítséggel. Étkezéshez a megfelelő evőeszközt kiválasztani egyre önállóbban Ismerni egyre önállóbban használni az alapvető higiéniés étkezési szokásokat.</p>	<p>Ismeretek Testünk Testrészek megmutatása együtműködéssel (fej, törzs, végtagok). Kézmosás. Zsebkendő- és WC-használat gyakorlása. Tisztálkodás, fésülködés segítséggel.</p> <p>Öltözködés Alapruhadarabok megismerése, felismerése, megmutatása, megnevezése együtműködéssel. Saját ruhadarab felismerése segítséggel. Étkezés Néhány étel felismerése, megnevezése segítséggel.</p> <p>Tevékenység Mozgásos gyakorlatok keretében a test megtapasztalása. Testét tükörben szemlélve a tanuló mutasson rá fejére, törzsére, végtagjaira. Kezeit, lábait mozgásos gyakorlatok során érintse. A WC higiéniés használata. A kézmosás gyakorlása. Fésülködés (saját fésűvel). Öltözködés, vetkőzés gyakorlása. Ruhadarabok megismerése, megmutatása képen is. Macit, babát öltöztet segítséggel. Saját fogas (jel), kabát, nadrág, tornazsák, cipő helye. Nap mint nap elmondja a tanuló, mit vett fel reggel, mit vesz le, mire cseréli. Fogasát és saját ruháit rendezi, megnevezi. Kabát, sapka, sál önálló felvétele. Gombolás gyakorlása. Szívó-rágó gyakorlatok. Terítéshez használt eszközök elhelyezése. Képekről is az ételek, italok felismerése, megmutatása. Játék közben babája etetése. Napi étkezések alkalmával a megfelelő étkezési szokások gyakorlása. Tányér, pohár, bögre, csésze megkülönböztetése.</p>	
Fogalmak	öltözködés, vetkőzés, kabát, sapka, sál, kesztyű, cipő, nadrág, fogas, piszkos, tiszta, szappan, szappantartó, víz, vízcsap, hideg víz, meleg víz, törölköző, mosdó, WC papír, fogkefe, fogkrém, zsebkendő, evőeszközök, ételek és italok nevei, tányér, kanál, villa, szalvéta, pohár	

Témakör	4. Tájékozódás térben	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A közel – távol fogalmának elkülönítése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Nevére reagálni. Jelét felismerni Felismerni személyes tárgyait. Tanárát felismeri és nevén szólítani. Otthonosan mozogni a tantermi berendezések között. A megfelelő személyhez kötni az iskolában történő eseményeket,	<p>Ismeretek</p> <p>Iskola Berendezési tárgyak, játékok, eszközök felismerése, megmutatása segítségével.</p> <p>Utca, közlekedés Környezetében előforduló közlekedési eszközök felismerése képről Utazás járművel. Utazás közbeni alapvető viselkedési szabályok megismerése, kialakítása.</p> <p>Vásárlás Kirakatok nézegetése. Piac. Közös vásárlás. Tájékozódás saját test körül (két oldalon).</p> <p>Tevékenység Az osztály berendezési tárgyainak rámutató megnevezése. Az iskola helyiségeinek többszöri bejárása, Környezetének bejárása, a tárgyak nevének használata, illetve a megnevezés alapján azok megmutatása. Az ajtókat nyitja, csukja. Edények rendezése, helyük a lakásban. Képeken megmutatja (megnevezi) az említett bútorokat, eszközöket. Hangutánzás. A járdán közlekedik, úttestre figyelemmel lép le. Zebrán történő áthaladás gyakorlása, lámpánál a jelzésnek megfelelő viselkedési forma gyakorlása. Utazáskor játékos formában a járművek nevének tanulása, hangutánzó gyakorlatokkal és hallás utáni azonosításuk. Piacon: nézelődés, áruk megnevezése, megmutatása.</p>	
Fogalmak	járművek, úttest, járda, hangos, gyors, játék járművek, igazi járművek, séta, utazás, közlekedés, zebra, jelzőlámpa, zsúfoltság, várakozás, indulás, megállás.	

Témakör	5. Tájékozódás időben	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A várakozás fogalmának és kifejezéseinek felismerése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	

<p>A nap ritmusát jelző kép- és hangjelzéseket figyelembe vétele. A téli-nyári időjárás elemeket segítségével megkülönböztetni. Képről felismerni két ellentétes évszakot. Nagyobb különbségeket észrevenni. A tanult fogalmakat megérteni, azoknak megfelelő képet felmutatni.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Évszakok. Időjárással kapcsolatos megfigyelések aktív együttműködéssel. Napszakok: nappal, éjszaka jellegzetességei és a hozzájuk kapcsolódó cselekvések megfigyeltetése. Időjárás jelenségek felismerése segítségével.</p> <p>Fejlesztési tevékenység (Tanítás kezdetét jelző hangjelzés stb.). Séták alkalmával az évszak tudatosítása, összehasonlítása egyéb évszakokkal. Hideg-meleg idő közötti különbség kiemelése, érzékeltetése az öltözködés segítségével. Képekről az időjárás elemek felismerése.</p>
Fogalmak	Tanóra, szünet, nappal – éjszaka,

Témakör	6. Élőlények	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az állatokkal és növényekkel kapcsolatban megfelelő magatartás kialakítása, félelem leküzdése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Vegyen részt a foglalkozásokon Ismerkedjen meg a környezetében található élőlényekkel, növényekkel és azok nevével</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Növények Közvetlen környezetünkben lévő virágok, növények megnevezése, képeken való felismerése, rámutatás. Legjellemzőbb gyümölcsök, zöldségek megnevezése, képeken való felismerése, rámutatás. A témával kapcsolatos énekek, versek tanulása.</p> <p>Állatok Közvetlen környezetben élő háziállatok megnevezése, képeken való felismerése. Hangutánzó gyakorlatok. Fejlesztési tevékenység Tanult gyümölcsök, zöldségek megnevezése, felismerése. Tanult állatok megnevezése, felismerése.</p>	
Fogalmak	Növények, virágok, háziállat, ehető, nem ehető	

Témakör	7. Előkészület a felnőtt életre	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Vásárlás, beszélgetés során a várakozás képességének kialakítása.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Kívánságait elmondani, vagy gesztusaival jelezni.	Fejlesztési ismeretek Üzletek – vásárlás	

	<p>Élelmiszerbolt látogatása közös vásárlás alkalmával. Az eladók, pénztárosok, munkájuk, megfigyelésük.</p> <p>Munkahelyek – foglalkozások A tanuló szűkebb környezetében előforduló foglalkozások megfigyelése képekről (szülők foglalkozása)</p> <p>Fejlesztési tevékenység Élelmiszerbolt pultjainál a különböző árucikkek irányított megfigyelése. Eladó köszöntése, kérdeztetés, kérés, megköszönés gyakorlása. Élethelyzetekben is és képekről is a mesterségek és a hozzájuk tartozó eszközök felismerése.</p>
Fogalmak	Élelmiszer, eladó, pénztáros, vásárló, kérés, megköszönés, köszöntés, búcsúzás, kérem, tessék, nem kérem,

Témakör	8. Ünnepek	Javasolt óraszám: 8 óra
Előzetes tudás	A tanuló türelmesen viselkedik az iskolai és csoport-ünnepélyeken.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Együttműködés az ünnepi készülődések során.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Megfelelő magatartással viselkedik az iskolai ünnepeken. Felismeri, megnevezi vagy megmutatja képekről az említett ünnepeket.	<p>Fejlesztési ismeretek Hagyományos ünnepek. Mikulás. Karácsony. Farsang. Húsvét. Anyák napja. Családi ünnepek. Ünnepi készülődés, zenehallgatás, versek, mondókák együttmondással. Nemzeti ünnep: Március 15. A magyar zászló színei. Iskolai ünnepek.</p> <p>Fejlesztési tevékenység Karácsonyi díszek készítése (segítséggel). Húsvéti tojás készítése segítséggel. Versek, dalok együttes mondása, előadása anyák napjára. Ünnepi készülődés: ajándékkészítés, színezés, ragasztás, vágás segítséggel. Társak, szülők köszöntése megfelelő gesztusokkal, szavakkal. Részvétel az ünnepeken megfelelő viselkedéssel.</p>	
Fogalmak	Névnap, születésnap, köszöntés-gratuláció, ajándék, kedvesség, öröm, köszönet, ünnep, zászló, ajándékozás, gyertya, díszek,	

Összegzett tanulási eredmények az első évfolyam végén	A tanuló próbálkozik az artikulációs mozgások akaratlagos utánzására. köszönni szóval vagy gesztusokkal tanárainak, társainak. Aktív szókinccse legalább 10 szó (ha nem képes beszélni, beszédmegértése érje el a kívánt szintet).
---	--

	<p>A tanuló képes megérteni ismert helyzetben három tanult, egyszerű egylépéses instrukciót rövid ideig egy játékkal, egy helyen játszani.</p> <p>érezni és megfigyelni a közvetlen környezetéből érkező ingereket, és beszédállapotának megfelelően reagálni azokra.</p> <p>figyelemmel kíséni 10-15 perces foglalkozást.</p> <p>bekapcsolódni néhány mondóka, ének előadásába.</p> <p>tanult helyzetben szükségleteit jelezni</p> <p>köszönés fogadására</p>
--	--

2. évfolyam.

Témakör	1. Beszédfejlesztés, anyanyelv	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Artikulációs gyakorlatok végzése során a mozgások pontos követése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Ajak, - rágó, - nyelv gyakorlatok végzése</p> <p>Figyelmét 5-10 percig a tanár mozgásaira összpontosítani.</p> <p>Fújni-szívni, nyelvét emelni, magánhangzókat tisztán ejteni.</p> <p>Hangokat eszközökhöz rendelni.</p> <p>Mondókák közös mondása játékos utánpótlómozgásokkal.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Légző-, fújó-, szívógyakorlatok.</p> <p>Ajak-, nyelv-, rágógyakorlatok.</p> <p>Hallási figyelem fejlesztése.</p> <p>Hangejtés – magánhangzók ejtése.</p> <p>Szájállások utánpótlása.</p> <p>Tárgyak megnevezése után mondással.</p> <p>Főnevek többes száma.</p> <p>Melléknevek kapcsolása tárgyakhoz.</p> <p>Szókincsfejlesztés, alapszókincs növelése (aktív, passzív).</p> <p>Tárgyak megnevezése, egyeztetése.</p> <p>Analóg mondatalkotások (főnévhez cselekvések kapcsolása, és fordítva).</p> <p>Tőmondatok, egyszerű bővített mondatok alkotása.</p> <p>Legfontosabb gesztusjelek elsajátítása.</p> <p>Vizuális emlékezetfejlesztő gyakorlatok képekkel, képsorokkal.</p> <p>Fejlesztési tevékenység</p> <p>Tiszta kiejtés gyakorlása.</p> <p>Kooperációs képesség kialakítása: testi és szemkontaktus létesítése.</p> <p>Zörejek, hangszerek hangjának felismerése, hangkeltés.</p> <p>Előmutatás alapján artikulációs mozgások követése.</p> <p>Orron át belégzés, levegő tudatos visszatartása, szájon át kilégzés, hasi légzés gyakorlása.</p> <p>Irányított fújás, hangadással kísért fújás.</p> <p>Rágóizmok erősítése utánpótlógyakorlatokkal, a helyes nyelés technikája.</p>	

	<p>Zörejek, hangok felismerése. Alap zöngé próbálgatása, érzékelése háton, arcon, gégén. Szájállások utánzásával a hangok felismerése, megkülönböztetése, leolvasása szájról. Hívóképek alapján hangutánzások. Tárgy–kép-egyeztetés rámutatás, megnevezés alapján. Válaszadás szófajokhoz tartozó kérdésekre (Ki ez? Mi ez? Mit csinál? Milyen?). Egymástól jól megkülönböztethető hangok differenciálása (p-m, v-l, f-h, c-f), hangok időtartama. Mondókák játékos utánzómozgásokkal, ritmizálás, tapsolás. Versek mondása közösen. Mi hiányzik? Mi változott? Memóriajáték. Az olvasás haladási irányának követése (megtanulása).</p>
Fogalmak	Gyertya, láng, hangos – halk, bent, belül, érintés, tapintás, szájítér, fent, lent, kívül, kerekítés, résesítés, zöngé.

Témakör	2. Társadalmi érintkezési formák	Javasolt óraszám: 26 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyéni és csoportos helyzetekben való részvétel és az utánzás fejlesztése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Udvariassági szokásokat elsajátítani. Eligazodni a verbális és nonverbális (képi és gesztus) utasítások között. Egyre önállóan betartani a csoport közösen használt gesztusait, szokásainak rendjét. Néhány egyszerű szimbólumot megismerni (buszmegálló, átkelő, lift, bejárat, lépcső). Ismerni teljes nevét, tanárát, társait nevén nevezni, velük elemi szinten kommunikálni. Érzelmeket felismerni. Kerülni az erőszakot. Fegyelmetten viselkedni az iskolán kívüli programokon is.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Társadalmi érintkezés. A környezet kommunikatív és metakommunikációs jeleinek jobb megértése. Írányítás elfogadása, cselekvések követése szemkontaktussal. Mozdulatok szabályozása adott jelre. Testkontaktus a félelem oldására. Vizuális jelzések, utasítások, képek. Iskolai környezet. Saját név. Társak neve. Nevelő neve. Köszönési formák. Hétköznapi teendőkkel kapcsolatos gesztusok kiépítése (étkezés, öltözés, mosakodás). Érzelmi megnyilvánulások. A környezet hangjainak felismerése, reakció. Családi kapcsolatok. Anya neve. Apa neve. Testvérek. Nagyszülők. A megköszönés gyakorlása. Konfliktuskerülő viselkedés. Étkezések alkalmával használatos szabályok gyakorlása. Az utcai közlekedés során a közösen elfogadott szabályok betartása.</p>	

	<p>Fejlesztési tevékenység Szimbólumok gyakorlása Üdvözlés, belépés kopogás után, lábtörlés, köszönés, bemutatkozás. Szem irányítása tárgyakra, mozgás követése szemmel. A kéz gesztusjeleinek bővítése. Gesztusok felismerése képekről. Öröm, fájdalom, sírás, ijedtség stb. Érzelmi megnyilvánulások megismerése, felismerése és megjelenítése (érzelmek felismerése, megnevezése képekről, szerepjáték: vidám vagyok, szomorú, gyakorlás tükör előtt). A konvencionális viselkedés elemeinek gyakorlása a tanult gesztusok, mimika és kézjel alkalmazásával. Bemutatkozás gyakorlása, nevére történő reagálás. Társak és tanár néven szólítása. Köszönés különböző formáinak gyakorlása. Szituációs játékokban a tanultak alkalmazása, képek és cselekvések alapján, megnevezéssel. Ismerős emberek, állatok, eszközök hangjai, intenzitás, hang-erő, ütem változásai. Fényképen megmutatja a tanuló apját, anyját, testvéreit. Analogiás gyakorlattal képekről az anya-gyerek, apa-gyerek kapcsolat megmutatása. Bizalom-játék. Hangfelvételtől a környezet „kitalálása”: erdőben, sportversenyen, iskolai szünetben. Köszönés formáinak megtanulása és gyakorlása (szerepjáték). Hangforrás keresése bekötött szemmel, hangforrás felismerése. Képolvasás, képkirakás balról jobbra: név, jel, nap, napos jele stb. Napirend, fontosabb állandó események jelzése. Szimbólumok keresése és megfejtése utcán, buszon, épületeken, épületekben.</p>
Fogalmak	Bemutatkozás, név, osztálytárs, jel-jelzés, tanár-nevelő, üdvözlés, köszönés, a használt jelzések. Gesztusok és gesztusjelek, alkalmazási módjuk. A használt gesztusok megnevezése. Az érzelmek megnevezése.

Témakör	3. Testünk és személyes teendőink	Javasolt óraszám: 24 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Saját test megtapasztalása. Saját ruhadarabok felismerése. Öltözködéskor, étkezésnél legyen önállóbb. Terítés segítséggel.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
A megfelelő érzékszervhez kapcsolni a hall, lát, szagol, érint igéket. A mosdói higiéniát egyre nagyobb önállósággal betartani. Tisztálkodási szokásait konzekvensen végrehajtani. Kezét, fogát megmosni, haját megigazítani. Egyre önállóbban kabátot, sapkát	Fejlesztési ismeretek Testünk Testrészek megmutatása együttműködéssel (fej, törzs, végtagok). Érzékszervekkel végzett gyakorlatok. Kézmosás. Zsebkendő- és WC-használat gyakorlása. Tisztálkodás, fésülködés egyre önállóbban.	

<p>fel- és levenni, helyére tenni. Egyre önállóbban cipőt húzni, kötést, kapcsolást próbálgatni, megoldani. Saját holmiját felismerni. Saját kabátját, sapkáját, sálját megismerni, helyére tenni. Megnevezni (megmutatni) felszólításra 8-10 ruhadarabot. Társai kabátját tudja személyhez rendelni. Illedelmesen kérni, megköszönni, helyet foglalni, az ételeket megnevezni, megmutatni. Egyre nagyobb önállósággal tud étkezéshez a megfelelő evőeszközt kiválasztani (terítési kellékek). Ismerni az alapvető higiénés étkezési szokásokat. Főfogalom alá rendelni az ételeket, képek alapján.</p>	<p>Öltözködés Ruhadarabok megismerése, felismerése, megmutatása, megnevezése együttműködéssel. Cipő, váltócipő, tornazsák személyhez rendelése. Saját ruhadarab felismerése segítséggel. Társak ruháinak megkülönböztetése, személyhez rendelése.</p> <p>Étkezés Bővüljön a különböző fogásokhoz tartozó ételek felismerése, megnevezése segítséggel. Alap ízek megismerése, megnevezése, édes, sós, savanyú. Alapillatok (szagok) érzékelése, megnevezése. Edények, evőeszközök megismerése, csoportosítása. Szokásos ételeink. Kulturált étkezés. Ünnepi ételeink. Alkalmi terítés.</p> <p>Fejlesztési tevékenység Jobb-bal oldala differenciálása segítséggel. Térben történő eligazodás. A WC higiénés használata. A kézmosás pontos menete. Fésülködés (saját fésűvel). Fürdőmozgások játékos utánpótlása. Babán a tisztálkodási mozgások bemutatása. Öltözködés, vetkőzés gyakorlása egyre önállóan. Ruhadarabok megismerése, megmutatása képen is. Nap mint nap elmondja a tanuló, mit vett fel reggel, mit vesz le, mire cseréli. Fogasát és saját ruháit rendezi, megnevezi. Kabát, sapka, sál önálló felvétele. Ruhadarabokon gomb, cipzár, gallér felismerése. Gombolás gyakorlása. A reggeli ételek megnevezése, azonosítása. Az ebéd fogásainak ismétlése, illetve önálló megnevezése. Terítéshez használt eszközök elhelyezése. Képekről is az ételek, italok felismerése, megmutatása. Illatos, büdös (szaglási gyakorlatok) kiválasztása. Napi étkezések alkalmával a megfelelő étkezési szokások gyakorlása. Egymás kínálása, a „kérem szépen” kérés gyakori ismétlése. Ételek csoportosítása játékos formában.</p>
Fogalmak	Öltözködés, sapka, sál, nadrág, zokni, cipő, ing, blúz, ruhadarab, étkezés, evőeszköz, tányér, kanál, villa, szalvéta.

Témakör	4. Tájékozódás térben	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A közel – távol fogalmának elkülönítése. Értse a tanult fogalmakat. Tudjon tájékozódni az iskolában, közvetlen környezetében	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Otthonosan mozogni a tantermi be-	Fejlesztési ismeretek	

<p>rendezések között. Megmondani (vagy mutatni), melyik helyiségben mit csinálunk? Tájékozódni az iskola helyiségei között. Köszönni. A megfelelő személyhez kötni az iskolában történő eseményeket, cselekvéseket. Ismerni az alapvető illetve a közlekedési eszközökön. Megfelelően viselkedni az utcán. Szabályokat betartani gyalogos közlekedés, illetve járművön történő utazás alkalmával. Ismerni a lámpa jelzéseit. Az utazás közbeni alapvető viselkedési szabályokat megismerni, kialakítani.</p>	<p>Iskola Berendezési tárgyak, játékok, eszközök felismerése, megmutatása segítségével. Az iskola helyiségei, az ott folyó tevékenységek megismerése. Berendezési és használati tárgyak, játékok, eszközök megnevezése, egyeztetése. Az iskola helyiségei, az ott dolgozók és az általuk végzett tevékenységek megnevezése, megértése.</p> <p>Utca, közlekedés A helyes, balesetmentes közlekedés legfontosabb szabályai. Megfigyelések az utcán. Közlekedési eszközök felismerése együttműködéssel. Gyalogátkelő, jelzőlámpák felismerése, alapvető gyalogos közlekedési szabályok. Utazás járművel.</p> <p>Vásárlás Kirakatok nézegetése. Piac. Közös vásárlás. Tájékozódás saját test körül (két oldalon).</p> <p>Fejlesztési tevékenység Az osztály berendezési tárgyainak rámutató megnevezése. Az iskola helyiségeinek többszöri bejárása, funkcióinak megnevezése, az ott folyó cselekvések lejátszása. A konyhai dolgozók nevét és munkáját ismerje, a karbantartót, az adminisztrátorokat köszöntse a tanuló. Maketten egy ház, illetve lakás helyiségeinek tárgyainak megmutatása, megnevezése, megfigyelése. A helyiségek berendezési tárgyainak főfogalom alá rendezése. Cselekvések helyiségekhez rendelése. Cselekvések személyekhez történő rendelése eseményképek alapján. Szoba, konyha, fürdőszoba, berendezési tárgyai, hozzájuk kapcsolódó cselekvések megnevezése, vagy gesztusokkal történő megmutatása. Séta alkalmával a tanuló megnevezi, megmutatja a villamost, autóbust, autót, kerékpárt. Hangutánzás. Képen felismeri, játéktárgyon megmutatja (megnevezi) a tanuló a közlekedési eszközöket: repülő, vonat, hajó stb. A járdán közlekedik, útestre figyelemmel lép le. Zebrán történő áthaladás gyakorlása, lámpánál a jelzésnek megfelelő viselkedés. Udvaron játékos formában a közlekedési szabályok betartásának gyakorlása (indulás, megállás, várakozás). Szerepjáték: utazás – utas, ellenőr, járművezető. Csoportban történő utcai séta: kirakatok előtti beszélgetés, az áruk megnevezése. Piacon: nézelődés, áruk megnevezése, megmutatása. Köszönés, kérés, megköszönés gyakorlása. A konvencionális beszédformák alkalmazásának kialakítása. Tárgyak téri helyzeteinek egymáshoz viszonyítása.</p>
--	---

Fogalmak	Elöttem – mögöttem, „bele” és „rá”, jobb – bal, járművek, úttest, járda, hangos, gyors, játék járművek, igazi járművek, séta, utazás, közlekedés, zebra, jelzőlámpa, lassú, csendes, udvariasság, nagy-kicsi, tömeg, zsúfoltság, várakozás, indulás, megállás.
----------	--

Témakör	5. Tájékozódás időben	Javasolt óraszám: 8 óra
---------	-----------------------	-------------------------

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Értse a tanult fogalmakat, azoknak megfelelő képet mutasson fel. Tudjon összefüggést találni az évszakok és jellemző jegyeik között. tudjon megfelelő ruhákat párosítani a jelzett időjáráshoz.
---------------------------------------	---

Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
---------------------	--

Ruhái közül kiválasztani a télit és a nyárit. Összefüggést találni az évszakok és jellemző jegyeik között. Tájékozódni kevés segítséggel a napszakokról. Nagyobb különbségeket észrevenni. A tanult fogalmakat megérteni, azoknak megfelelő képet felmutatni.	fejlesztési ismeretek Tanítási nap – munkanap – pihenőnap. Tanóra – óráközi szünet – csendes pihenő. Napszakok: reggel, dél, este jellegzetességei és a hozzájuk kapcsolódó cselekvések megfigyeltetése. Időtartam megismerése (sokáig tart, rövidebb), differenciálása. Fejlesztési tevékenység Játékokban a jellemző tulajdonságok kiemelése. A napszakokhoz köthető cselekvések eljátszása. Ki van jelen a tanítási órákon? Ki hiányzik? Milyen az időjárás? Baba öltöztetése (lefekvéshez, kiránduláshoz, ünnepélyre stb.) évszaknak, napszaknak, alkalomnak megfelelően. Időjárásnak, napszaknak, tevékenységnek (pl. naposnak kötény stb.) megfelelő saját ruha kiválasztása, megnevezése. Szituációs játékokban a tanultak gyakorlása. Nap mint nap az időjárás viszonyok ismétlése. A hideg, meleg, eső jelzése. Képekről az időjárás elemek felismerése. Az időjárás és az öltözködés összefüggéseinek megfogalmazása, megmutatása. Időtartam észlelése mozgással, illetve finommimikai jelekkel (hosszan fújok, röviden mondom).
---	--

Fogalmak	munkanap, pihenőnap, majd, hamarosan, soká, napszak, reggel – este, nappal – éjszaka, pontosság, késés, naptár, óra, évszak, tavasz, nyár, ősz, tél, eső, szél, havazás, hideg, meleg, világos, sötét, időjárás, napsütés, borús ég.
----------	--

Témakör	6. Élőlények	Javasolt óraszám: 20 óra
---------	--------------	--------------------------

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az állatokkal és növényekkel kapcsolatban megfelelő magatartás kialakítása, félelem leküzdése.
---------------------------------------	--

Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
---------------------	--

Rendszeres feladatot ellátni (locsolás). Felismerni és csoportosítani a tanult növényeket, gyümölcsöket, zöldsé-	Fejlesztési ismeretek Növények Cserepes virág, udvari dísznövények. Élő virágok. Mese a növényekről.
---	---

<p>geket. Utánzó mozdulatokkal játékosan kertészkedni. Élőben és képen (báb) felismerni a háziállatokat. Az állatok hangját utánozni rövid ciklizálással is. Érdeklődést tanúsítani a megfigyelések során, felidézni a tanultakat. A táplálékokat a megfelelő állatokhoz rendelni, hangutánzással az állathangot utánozni.</p>	<p>A témával kapcsolatos énekek, versek tanulása. Állatok Állatmesék. Ló, disznó, nyúl, kacsa látható tulajdonságai. Állatok tápláléka, „lakóhelye”. Fejlesztési tevékenység A virágok, növények tulajdonságait érzékelése, tapintása, szaglása, megnevezése. Képekkel, játékkal növények, gyümölcsök csoportosítása, rendezése. Virág, növény ültetése, magok elvetése, a növények fejlődésének figyelemmel kísérése, gondozásuk segítségével. Évszaknak megfelelő gyümölcsök, zöldségek felismerése, megnevezése. Játékos kertészkedés, szituációs gyakorlatok. Mesék növényekről (Répamese). Élő állatok megfigyelése állatkertben, háziállatok falusi udvarban. Háziállatok és vadállatok felismerése képről, megnevezésük, megmutatásuk. Háziállatok tápláléka. Mesében szereplő állatok kiválogatása. Szerepjátékok hangutánzással. Bábozás – állatfigurákkal. Szituációs játékok. Szerepjátékok. Képeken, mesékben állatfigurák kikeresése, sorba rendezése. Játékos helyzetben bábokkal vagy szerepjátékkal gondozás, etetés. Állatmesék (A brémai muzsikások, Kismalac és a farkasok).</p>
Fogalmak	<p>illat, érzés, élővilág, íz, zamat, szín (alapszínek), gondozás, locsolás, ültetés, napfény, növekedés, elszárad, elpusztul, kibújik, édes, savanyú, finom, ízes, vadállat, élelem, táplálkozás, ól, istálló, búvóhely, gondozó, gondozás, baromfiudvar, alom, széna, kukorica, szőr, toll, szelíd.</p>

Témakör	7. Előkészület a felnőtt életre	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Vásárlás, beszélgetés során a várankozás képességének kialakítása. Az egymás közötti viselkedés legyen konfliktuskerülő.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Illedelmesen köszönni, ha üzletbe lép. Képen megmutatni az eladót, pénztárost, árut és a vásárlót. Megmutatni a mindennapos bevásárlás kellékeit, kosarat, pénztárcát.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Üzletek – vásárlás Élelmiszerbolt látogatása, vásárlás együttműködéssel. Az eladók, pénztárosok, munkájuk, megfigyelésük. Munkahelyek – foglalkozások A tanuló szűkebb környezetében előforduló foglalkozások szereplői, munkájuk, eszközeik bemutatása, megfigyelése. Fejlesztési tevékenység Eladó köszöntése, kérdeztetés, kérés, megköszönés gyakorlá-</p>	

	<p>sa.</p> <p>Pultok, polcok, árak, csomagolóanyagok megfigyelése.</p> <p>Pénztáros, pénztárgép, pénz megfigyelése.</p> <p>Vásárlás (szerepjáték). Köszönés-elköszönés gyakorlása.</p> <p>Vásárlási szokások, vásárlási kellékek (pénz, szatyor stb.).</p> <p>Szerepjátékokkal a megismert foglalkozások megjelenítése az eszközök, tárgyak megfelelő szakmához rendelésével.</p> <p>Élethelyzetekben is és képekről is a mesterségek és a hozzájuk tartozó eszközök felismerése.</p>
Fogalmak	<p>édesség, konzerváru, húzáru, eladó, pultos, pénztáros, vásárló, fizetés, kiszolgálás, udvariasság, kérés, megköszönés, jelzés</p>

Összegzett tanulási eredmények a má-	<p>A tanuló képes az artikulációs mozgások akaratlagos utánzására.</p>
--------------------------------------	--

sodik évfolyam végén	<p>köszönni szóval vagy gesztusokkal tanárainak, társainak. Aktív szókinccse legalább 20–30 szó (ha nem képes beszélni, beszédmegértése érje el a kívánt szintet). a felszólításokat, utasításokat megérteni és teljesíteni. együttműködéssel csoportosítani. rövid ideig egy játékkal, egy helyen játszani. együttműködéssel manipulálni különböző tárgyakkal, tulajdonságaikat, jellegzetességeiket megfigyelni. érezkenni a változásokat, amelyek térben és időben személyéhez kapcsolódnak. felismerni és megnevezni a mindennapi környezetében előforduló személyeket, tárgyakat. rövid ideig egy tárggyal, egy helyen foglalkozni. érezkenni és megfigyelni a közvetlen környezetéből érkező ingereket, és beszédállapotának megfelelően reagálni azokra. figyelemmel kísérni 10-15 perces foglalkozást. bekapcsolódni néhány mondóka, ének előadásába.</p>
----------------------	---

3–4. évfolyam

A tantárgy segíti az erkölcsi nevelést az egyszerű szabályok, utasítások megismerésének, megértésének, betartásának fejlesztésével, a társas érintkezési, kommunikációs formák, helyzetek megfelelő alkalmazásának gyakorlásával. Az utasítások és elvárások megértésében, betartásában, végrehajtásban erősíti a kitartást.

A nemzeti öntudat és hazafias nevelés a tágabb környezet személyi viszonyainak, kapcsolatainak megismerésében, a tájékozódás kialakításával a téri és időbeli relációkban, a hagyományok és a népszokások megismerésében valósul meg. A környezet szokásainak követése, a nemzeti ünnepek alkalmával az aktív, alkalomhoz illő megjelenés és részvétel segíti a megvalósítást.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése megvalósul a lényeges külső és belső tulajdonságok megismerésében, a társakkal és a környezettel való kulturált kapcsolatfelvételben, a kapcsolattartás formáinak fejlesztésében, az együttműködési készség megalapozásában, az alkalmazkodóképesség kialakításában. A tantárgy a motivált, aktív részvételre és a jellegzetes, alapvető emberi külső és belső jegyek megismerésére is kihat a terület fejlesztésében.

A testi és lelki egészségre nevelés az alapvető tisztálkodási szokások megismerésével, megnevezésével, utánpótlásával, az egészség megővésével, az évszaknak és időjárásnak megfelelő öltözék kiválasztásának segítségével, néhány fontos közlekedési szabály megismerésével, a közlekedésben szükséges alapvető óvatosság kialakításával, a szervezet belső érzéseinek, komfortjának megfigyelésével és kommunikációjának megalapozásával valósul meg.

A családi életre nevelést segíti a mindennapokról és ünnepnapokról, a családtagok tevékenységéről, a munkamegosztásról, és a foglalkozásokról meglévő fogalmi ismeretek bővítése.

A tantárgy a fenntarthatóság, környezettudatosság fejlesztési területen különösen fontos szerepet játszik a környezet különböző szempontok alapján történő megfigyelésével, a természet jelenségeinek megnevezésével. Az állatok és növények megfigyelése, a tulajdonságok megnevezése mellett hangsúlyosak a szűkebb környezet ápolásának, védelmének alapjai és a környezeti tárgyak épségének megővésére törekvő igényének kialakítása is.

3. évfolyam.

Témakör	1. Beszédfejlesztés, anyanyelv	Javasolt óraszám: 26 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Figyelem fenntartása a kommunikációs helyzetekben. Részvétel a tanórai és a tanórán kívüli kommunikációban.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Feladatokat a megszokott környezetben egyre rutinosabban végezni. Megmutatni a megnevezett képet, illetve önállóan megnevezni. Tárgyat kiválasztani, tárgyak képét azonosítani. Analog mondatokat kevés segítséggel képezni. Mimikát, gesztusokat megérteni és alapvetően jól alkalmazni utánozni. Kommunikációs funkciók (kérés, segítségkérés, elutasítás, válaszadás) használata tanult helyzetben Beszédgyakorlatok</p>	<p>Ismeretek Légző-, szívó-, fújó-, rágógyakorlatok, ajakizom-gyakorlatok, nyelvgyakorlatok. Hallásfejlesztés, hangleválasztó, hangfejlesztő gyakorlatok. Tárgyak megnevezése segítséggel. Fogalmak és cselekvések összekapcsolása. Személyes névmás használata. Igeragozás (jelen idő). Kérdések alkotása (ki, mi, kik, mik, mit csinál, mit csinálnak?). Tárgyak, személyek legjellemzőbb tulajdonságai.</p> <p>Tevékenység Hangos beszédre folyamatos ösztönzés, egyre bővülő mondatok használata, nyelvtani helyesség erősítése minden élethelyzetben. Bemutatás nyomán utánozógyakorlatok, tükör előtt. Artikulációs mozgások utánozása, zöngé hangoztatása, zenei hangokkal játék. Szó eleji hang leválasztása, a leválasztott hang fejlesztése. Képsorok olvasása balról jobbra haladással. A megnevezett kép kiválasztása. Tárgyak, képek sokaságával soralkotás. Eseményképről rövid mondat alkotása: alany, állítmány. A mondat helyességének vagy hibás megfogalmazásának jelzése. Mondatalkotás képről kérdőszó segítségével. Melléknévvel a tárgy vagy kép milyenségének megfigyelése, megnevezése. Jellemző tulajdonságok gyűjtése tárgyról, személyről. Gyakorlás szituatív helyzetben. Egyszerűbb időrendi sorrendek felállítása. Témakörökhöz kapcsolódó szövegek, mondókák, versek tanulása.</p>	
Fogalmak	<p>Sor, soralkotás, képsor, azonos (olyan), különböző (más), eleje (szó), vége (sor), alá, fölé, mellé, ügyes, hibás. Beszédszervek és a kapcsolódó fogalmak ismerete. Tárgy, kép, sor, sok-kevés, figyelem, jó-rossz, kérdés, ruha, étel, gyümölcs, bútor.</p>	
Témakör	2. Társadalmi érintkezési formák	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismert, alapvető viselkedési szokások alkalmazása iskolai és otthoni környezetben.	

Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<p>Megnevezni családtagjait. Gesztusokkal vagy képről megmutatni szülei foglalkozását, tevékenységét. A „hol?” „mit csinál?” kérdéseket érteni, a maga módján válaszolni azokra. Feladatot megérteni és aktívan közreműködni a végrehajtásban. Saját öltözképre vigyázni, ha hiányosságot tapasztal, jelezni. Iskolán kívüli alkalmakon az elvárt módon viselkedni. Egyre jobban fegyelmelni magát, sorba állni ruhatárnál, pénztárnál.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Közlések gyakorlása tekintettel, gesztikulációval. Gesztusjelek bővítése az egész test (fej, arc, kéz) területeire, foglalkozások köréből. Mozdulatok értelmezése, utánzása. Otthoni és iskolai helyes viselkedési szokások számbavétele szükség szerint. Szülők neve (segítséggel), Nagyszülő megmutatása fényképről Cselekvések megnevezése segítséggel. Kívánságok kifejezése, helyes megfogalmazása. Téri tájékozódás, saját élettér helyes ismerete, biztonságos közlekedés benne. Kapcsolat első lépése:– ismerős gyermekkel, felnőttel, – ismeretlen gyermekkel, felnőttel, – újonnan megismert emberekkel. Személyes adatok gyakorlása Szituációs játékok vagy valós élethelyzetek során kapcsolatok felvételének gyakorlása, segítség kérése.</p> <p>Tevékenység Cselekvéssorok végrehajtása utasítás, rajz, kép alapján. A segítség kérésének gyakorlása szituációs játékok segítségével. Élő szituációban apa, anya szólítása, névvel azonosítása. Fényképen anya, apa, testvérek, nagyszülők megmutatása. Mit csinál? Hol van? kérdésre szóval, egyszerű mondatokkal, gesztusokkal válaszol a tanuló. Bábokkal lejátsza az egyszerűbb helyzeteket. Keresztnevet hallás alapján az illető személyhez köti. Közös játék során szabályok betartása, a vereség elviselése, öröm társai sikere fölött. Színházlátogatások alkalmával érdeklődés, társak és a többi néző zavarása nélkül. A köszönés formáinak (megtanulása és) gyakorlása. Kis csoportban részvétel kulturális és sporteseményeken, viselkedés megfelelő módon. Közlések gyakorlása tekintettel, gesztikulációval. Gesztusjelek bővítése az egész test (fej, arc, kéz) területeire, foglalkozások köréből. Mozdulatok értelmezése, utánzása. Érzelmek kifejezésének gyakorlása arcjátékkal. Otthoni és iskolai helyes viselkedési szokások számbavétele szükség szerint. Szülők neve, testvérek neve, száma (segítséggel), családtagok tevékenysége (munkája). Nagyszülő megmutatása fényképről. Képek, diafilmek jelenetei alapján a látható események megfogalmazása. Cselekvések megnevezése segítséggel. A válaszok és a valódi események összehasonlítása. Kívánságok kifejezése, helyes megfogalmazása. Mások kívánságainak meghallgatása, teljesítése. A segítség kérésének módjai. Téri tájékozódás, saját élettér helyes ismerete, biztonságos köz-</p>

	<p>lekedés benne. Távolságtartás játék és baráti kapcsolat esetén üzletben, utcán, nyilvános helyen. Kapcsolat első lépése:– ismerős gyermekkel, felnőttel, – ismeretlen gyermekkel, felnőttel, – újonnan megismert emberekkel.</p>
Fogalmak	<p>Jó gyerek, boldog, vidám, félős, ijedt, mérges, tanácstalan, szégyenlős, kérem, nem tudom megtenni, elromlott, hibás, javítható, segítség, gondoz, szabadidő, szabály, csalás, győzelem, vereség, itt-ott, messze-közel, szeret-nem szeret, barát, vendég, ismerős-ismeretlen, csend, figyelem, előadás, szünet, taps, tetszett, szeretnék kimenni.</p>

Témakör	3. Testünk és személyes teendők	Javasolt óraszám: 24 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A személyes teendők egyre biztosabb ellátása. Egyre nagyobb fokú önállóság elérése a mindennapi tevékenységekben.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Megmutatni önállóan a megnevezett testrészt, érzékszervet babán és saját magán. Elvégezni rutinszerűen az iskolában szokássá vált kéz- és fogmosást. A WC-t, mosdót kevés segítséggel megfelelően használni. Ismerni saját holmiját. Gondosan, rendszeresen öltözni, vetkőzni. Megfelelő viselkedést tanúsítani a közös étkezések alkalmával. Főétkezéseket megnevezni, megmutatni. Néhány jellemző ételt felsorolni napszakhoz rendelve. mellékneveket használni. Megmutatni önállóan a megnevezett testrészt, érzékszervet babán és saját magán. Elvégezni rutinszerűen az iskolában szokássá vált kéz- és fogmosást. A WC-t, mosdót kevés segítséggel megfelelően használni. Az ápolt és ápolatlan (haj), tiszta és piszkos (köröm) megkülönböztetése. Ismerni saját holmiját. Gondosan, rendszeresen öltözni, vetkőzni. Megállapítani, és jelezni szüleinek, tanárainak, ha ruhája gombhiányos. Megfelelő viselkedést tanúsítani a közös étkezések alkalmával. Főétkezéseket megnevezni, megmu-</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Testünk. Testrészek megnevezése, megmutatása. Kézmosás, fogmosás, WC-használat. Öltözködés. Az öltözködés sorrendje. Irányítás mellett a ruhadarabok, ruházat részeinek megnevezése. Évszakoknak megfelelő öltözködés. Étkezés. Főétkezések. Terítés. Néhány étel megnevezése. Az étkezésnél használt eszközök megnevezése segítséggel. Tízórai, uzsonna napszakhoz rendelése. Reggel – reggeli, dél – ebéd, este – vacsora. Ételféleségek, eszközök csoportosítása. A hetes, napos munkája.</p> <p>Fejlesztési tevékenység Önkiszolgálás erősítése.</p> <p>Fésülködés, helyes fogmosás, körömápolás gyakorlása. Higiéniés szokások gyakorlása. WC-használat helyes sorrendjének megnevezése képek segítségével.</p> <p>Képről a pozitív és negatív tulajdonságok megállapítása. Az öltözködés menetének elmondása, illetve a ruhadarabok megmutatása. Az alsó ruhák, majd a felsők önálló kiválasztásával öltözködés. Cipzárt felhúzása, gombolás. Gallér, zsebek igazítása. Próbálkozás a ruhát összehajtására, helyre rakására. Baba öltöztetése. Öltözés-vetkőzés gyakorlása játékhelyzetekben (verseny). Nap mint nap felsőruházata nevének ismétlése. Annak elmesélése, milyen sorrendben öltözött reggel, az alsó-felső fogalmának tudatos differenciálásával.</p>	

<p>tatni. Néhány jellemző ételt felsorolni napszakhoz rendelve. Ismerni az étkezéseket megelőző előkészületek sorrendiségét, kellékeit és azok megfelelő használatát.</p>	<p>Babák öltöztetése. Papírbabák ruháinak összeválogatása. Nevezze meg önállóan a ruhák színeinek, egyéb jellemzőinek önálló megfogalmazása. Higiénés szokások, a tisztaság, az asztalrend megteremtése, megtartása. Szokásos ételek megnevezése. Étkezési előkészületek gyakorlása, kézmosás. Reggeli, ebéd, uzsonna – szituációs játékok. Segítséggel az étkezéshez szükséges kellékek összegyűjtése és előkészítése, terítés, elpakolás. Az ételeket megnevezése. A hetes, illetve napos teendőinek megnevezése, feladatai bemutatása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Jó étvágyat! Köszönöm! Tízórai, uzsonna, ételek, evőeszközök, hetes, napos, feladat, terítés, leszedés, finom, folyékony, illatos, kemény, puha, éhség, szomjúság, alsóruházat, felsőruházat felsőtest, alsótest, felső végtag, alsó végtag, sovány, kövér, arcápolás, hajápolás</p>

<p>Témakör</p>	<p>4. Tájékozódás térben</p>	<p>Javasolt óraszám: 20 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Téri tájékozódás függőleges és vízszintes, előre és hátra irányban.</p>	
<p>Fejlesztési feladat</p>	<p>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</p>	
<p>Analog mondatokat alkotni. Hol? Hova? kérdéseket megérteni. Mondataiban használni a bővítményeket. Rendet tenni maga körül munkája befejezése után. Biztonsággal és bátran lépni az iskola különböző helyiségeibe. Ismerni a játékok, sporteszközök helyét és felhasználási módját. Az otthon, az iskola és a tanterem rendjét, tisztaságát természetesnek és fontosnak tartani. Ismerni az iskola utcájának nevét, lakóhelyének nevét, saját címét.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Iskola – otthon, udvar, játszótér, sportpálya. A játék- és sporteszközök megnevezése segítséggel. Alaposabb tájékozódás a terem tárgyai, tartozékai között. A „hol van?” és a „hova való?” megértése. A lakás további helyiségei, illetve a fő helyiségek alaposabb megfigyelése. Eszközök és azok funkciói. Háló, nappali, konyha, gyerekszobák, fürdő, kamra jellemzői. Mit hol találunk, mit csinálunk vele, milyen tulajdonságai vannak? Gyalogos- és járműforgalom. Jelzőlámpák, jelzőablak. Sorompó, fénySOROMPÓ. Közlekedési eszközök ismeretének bővítése. Közlekedési szabályok, viselkedési normák. Közlekedési és utazási szabályok betartása. Balesetek megelőzésének feltételei. Fejlesztési tevékenységek Helyviszonyok gyakorlása. Tanórákon és tanórán kívül is a tanulónak kedves helyiségekben figyelmes tájékozódás az eszközök, tárgyak között. Sporteszközök, játszótéri elemek alaposabb megfigyelése, a tapasztaltak megfogalmazása, helyes, balesetmentes használatuk. Kérésre a kívánt eszközök kiválasztása. Utcai séta alkalmával spontán megfigyelés. Az utca megfigyeltetése, hangok, zajok megnevezése. Jelzőlámpák utasításának betartása. Zebra használata. Közlekedési eszközök színeinek, méreteinek megfigyelése –</p>	

	összehasonlítása. Az iskolába jutás során igénybe vett járművek megnevezése.
Fogalmak	Világos, sötét, egészséges, egészségtelen, veszélyes, biztonságos, erős, gyenge; fönt, lent, piszkos, régi, új, takarítás, pihenés, éjszaka, ágyazás, érkezés, indulás, bejárat, kijárat, helyre tesz, rend, rendetlenség.

Témakör	5. Tájékozódás időben	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az idő fogalma és a kapcsolódó cselekvések összekötése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Ismerni a munkanap, pihenőnap fogalmát, a napszakok és étkezések megnevezését.</p> <p>Ismerni az évszakok jellemző jegyeit, felsorolni, megnevezni.</p> <p>Társára figyelni, vele beszélgetni, segíteni munkáját.</p> <p>Követni és teljesíteni a pedagógus kéréseit.</p> <p>Felismerni képekről, az évszakokat, a jellemző képeket kiválasztani, összerendezni.</p> <p>Automatikusan sorolni a hét napjait</p> <p>Érdeklődni, tájékozódni, segítséggel naptárban is.</p> <p>Mesélni napi élményeiről.</p> <p>Elhelyezni a napszakokat illetően a különböző cselekvéseket, történéseket.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Időfogalmak bővítése.</p> <p>Napok, napszakok. A hét napjai. Hétvégi napok.</p> <p>A hét napjainak jelölése, az aktuális nap megjelölése, megnevezése.</p> <p>Napszakok összekapcsolása cselekvésekkel. Napszakok sorrendje, napszakok és tartózkodási hely megjelölése (állandó szimbólumok, megjelölés használata).</p> <p>Reggel– dél – délután – este, a kapcsolódó rutinszerű tevékenységekkel.</p> <p>Évszakok, időjárás jelenségek megnevezése segítséggel.</p> <p>A négy évszak jellemzése.</p> <p>Nevük megtanítása, képről történő azonosítás. Évszakok változásainak megfigyelése.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Napi rendszerességgel az aktuális nap bejelölése naptárba, vagy egyéb helyre, a „tegnap ... volt”, „holnap ... lesz” kifejezések használata segítséggel.</p> <p>Napszakok jelölése, megnevezése, képválogatás, cselekvések napszakhoz rendelése (éjjel, nappal, reggel, délelőtt, délben, délután, este), napszakokhoz kapcsolódó étkezések.</p> <p>A napszakoknak megfelelő tevékenységek ismerete.</p> <p>Kérdésre válaszolva a napszakok és a napszakokhoz kapcsolódó események felsorolása.</p> <p>Képes napirend készítése. Képes órarend készítése. Napirend összeállítása.</p> <p>Séták és udvari játék alkalmával az időjárással kapcsolatos ismeretek, megfigyelések gyűjtése.</p> <p>Téli-nyári ruhák válogatása, közös halmazba helyezve a köztes (is-is) ruhadarabokat vagy képeket.</p> <p>A hét napjainak felsorolása jó sorrendiséggel, saját életének eseményei hozzárendelése.</p> <p>A hétvégi napok kiemelése, jelölése jellemző képpel.</p> <p>Képről a saját heti elfoglaltság mutatása, elmondása.</p> <p>Évszakok jellemzőinek megfigyelése (a tanév során folyamatosan megfigyelések végzése), képekről az évszakok felismerése, megnevezése.</p> <p>Mesék (versek, dalok) az évszakokról, napokról, napszakokról.</p>	

	<p>Napi rendszerességgel az aktuális nap bejelölése naptárba, vagy egyéb helyre, a „tegnap ... volt”, „holnap ... lesz” kifejezések használata segítségével.</p> <p>Napszakok jelölése, megnevezése, képviselő, cselekvések napszakhoz rendelése (éjjel, nappal, reggel, délelőtt, délben, délután, este), napszakokhoz kapcsolódó étkezések.</p> <p>A napszakoknak megfelelő tevékenységek ismerete.</p> <p>Kérdésre válaszolva a napszakok és a napszakokhoz kapcsolódó események felsorolása.</p> <p>Képes napirend készítése. Képes órarend készítése. Napirend összeállítása.</p> <p>Séták és udvari játék alkalmával az időjárással kapcsolatos ismeretek, megfigyelések gyűjtése.</p> <p>Télen a téli sportok, nyáron a fürdőzés emlékeit őrizve az iskolában képekről felidézés, kiegészítve egyéb történésekkel.</p> <p>Képek gyűjtése, szortírozása.</p> <p>Téli-nyári ruhák válogatása, közös halmazba helyezve a köztes (is-is) ruhadarabokat vagy képeket.</p> <p>A hét napjainak felsorolása jó sorrendiséggel, saját életének eseményei hozzárendelése.</p> <p>A hétvégi napok kiemelése, jelölése jellemző képpel.</p> <p>Heti program összeállítása képes formában, egyszerű jelképekkel.</p> <p>Saját szakköri programjainak naphoz, napszakhoz rendelése.</p> <p>Képről a saját heti elfoglaltság mutatása, elmondása.</p> <p>Évszakok jellemzőinek megfigyelése (a tanév során folyamatosan megfigyelések végzése), képekről az évszakok felismerése, megnevezése. Téli-nyári sportok megnevezése.</p> <p>Beszédében melléknevek, határozószók, igék használata.</p> <p>Mesék (versek, dalok) az évszakokról, napokról, napszakokról.</p>
Fogalmak	<p>Napok neve, napszakok neve, napszakokhoz kötött étkezések neve.</p> <p>Évszakok, időjárás, tél, tavasz, nyár, ősz, hideg, meleg, sportok, napsütés, szél, szeles, viharos, hófehér, jég, fürdőzés, napozás, havazás, dér, jég, tegnap, ma, holnap, elmúlt, lesz, munkanap, hétfő, pihenőnap, program, nap, felkelő nap, lenyugvó nap.</p>

Témakör	6. Élőlények	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A növények és állatok közötti azonosságok, különbségek megmutatása, megnevezése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Szeretni a természetet. Megnevezni néhány növényt, virágot, zöldséget kép alapján.</p> <p>Érdeklődéssel szemlélni a körülötte lévő élővilág létezését.</p> <p>Szeretni az állatokat, felismerni, megnevezni őket.</p> <p>Szerepjátékokban egyszerű mozgásokat és hangokat utánozni.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Növények:</p> <p>Virágok felismerése, egyeztetési gyakorlatok segítségével.</p> <p>Gyümölcsök, zöldségek megfigyelése, megnevezése, csoportosítása.</p> <p>Zöldségfélék.</p> <p>Kertek, virágok. Virágoskerti illatok, színek, formák.</p> <p>Állatok:</p> <p>Háziállatok megnevezése képről. Néhány erdei állat bemutatá-</p>	

	<p>sa.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Virágoskert virágainak felismerése, megnevezése. Élő virágok azonosítása a képen láthatókkal. Az osztályban, folyosón, udvaron található virágok, növények megfigyelése. Szín, forma egyeztetése, megnevezése. A vázákban víz cserélése. Gyümölcsök felsorolása és képekhez rendelése. Zöldségek megnevezése, ízük, illatok felismerése. Egy-egy növény részeire bontása, a részek megfigyelése, megnevezése. A növénycsoportok megfigyelése, tapintása, szaglása, ízlelése. Tanulmányi séta eltérő évszakokban lehetőség szerint azonos helyszínre. Képeken a tanultak megkeresése, felismerése. Állatkerti séta, állatsimogatás. Látogatás az iskolai paraszt udvaron. Háziállatok. Vadállatok. Kedvenceink. Beszélgetés, csoportosítás. Állatok mozgásának utánzása, tulajdonságaik megnevezése. Mesék az állatokról. Állatos versek, dalok tanulása. Mesék dramatizálása során állathangok utánzása.</p>
Fogalmak	<p>Élő, illat, íz, ízes, édes-savanyú, nagy-kicsi, konyhakert, zöldségfélék, virágok, szín, forma, íz, illat, ehető – nem ehető, háziállatok, hasznos, kölyök, ellés, fialás, vemhesség, nagy-kicsi, szelíd, harapós, karmolás, dorombol, lassú-gyors – fürge, veszélyes, vad, erős-gyenge.</p>

Témakör	7. Előkészület a felnőtt életre	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Biztonsággal eligazodás a boltban.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Termékeket megvizsgálni tulajdonságaik alapján. Megnevezni vagy megmutatni, melyik termék hova tartozik. Ismerni és használni a napszakok szerinti üdvözlési módokat. Megnevezni, megmutatni a látottakat. Felismerni a jellemző jegyeket, a megismert tárgyakkal, képekkel csoportosításokat végezni. Köszönni, kérdezni. Türellemmel figyelni, ha mesterember, munkát végző felnőtt megmutat, vagy magyaráz valamit. Szerepjátékban gesztusokkal kifejezni magát.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Üzlet, vásárlás. Közös vásárlás, áruféleségek megnevezése segítségével. A környék különböző üzletei. Ruházati bolt. Papírbolt. Élelmiszerbolt. Pizzériák. Cukrászdák. Virágbolt. Vásárlás önkiszolgáló boltban, viselkedési szabályok betartása. Az üzlet különböző pontjainak megfigyelése. Áruféleségek vásárlása, csoportosítása.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Séta alkalmával a különböző üzletek kirakatainak megfigyelése, az áruféleségek felsorolása. Az áruk nézegetése, megnevezése, megmutatása, csoportosítása, főfogalom alá rendezése. Szervezett közértlátogatás alkalmával önállóan összeválogatott áruk kosárba gyűjtése és a pénztárhoz vitele. Tanár kérésére a tanuló megkeres bizonyos árucikkeket, meg-</p>	

	<p>nevez, megmutat, tapint, tapasztal. Az emberi érintkezési formák gyakorlása: köszönés, kérés, megköszönés. Szituációs játékokban a tanultak megjelenítése. Köszönés az iskola dolgozóinak, érdeklődés munkájuk iránt.</p>
Fogalmak	Húsféle, vegyi áru, pékáru, konzervek, papíráru, ital, édesség; foglalkozás, szakma, titkárnő, adminisztrátor, gondnok, karbantartó, műhely, iroda, feladat.

Témakör	8. Ünnepek	Javasolt óraszám: 8 óra
Előzetes tudás	Részt vesz különböző ünnepeken. Személyre szabott segítséggel követi az ünnep menetét, a számára kijelölt viselkedési szabályokat, tevékenységeket.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az adott év ünnepi eseményeinek felidézése emlékezetből.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Szívesen és aktívan készülni az ünneplésre. Rövid, egyszerű dalt, verset az ünnephez kapcsolni. Közös feladatot pontosan, fegyelmezetten végrehajtani. Az események szereplőit, kellékeit megfigyelni, azokat visszaidézni, elmesélni, megmutatni. Az ünnepek hangulatát átérezni. Ismerni verset, dalt valamennyi ünnepről.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Verstanulás. Dalok tanulása. Szereplés az ünnepeken, alkalomhoz illő ruházat, viselkedés kialakítása, gyakorlása. Társadalmi, iskolai, családi ünnepek, névnapok további megünneplése. Közös ajándékkészítés. Terep dekorációjához díszek készítése.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Készülődés az ünnepre. Verstanulás, énekek gyakorlása. Tanulótárs, tanár, szülő felköszöntése. Képekről az ünnepek felismerése, azonosítása szóban. Udvariassági szokások gyakorlása. Tanulótársaival közösen és egyénileg is versek, énekek tanulása. Ünnepségen tevékeny részvétel, adekvát viselkedés. Az ünnepekkel kapcsolatos fogalmak gyakorlása, ismeretei csoportosítása.</p>	
Fogalmak	Ünnep, zászló, köszöntés, öröm, boldogság, ajándékozás, díszítés, csomagolás; ünnep, névnap, születésnap, vidám szomorú, boldog, hatalmas, díszes, ajándék, szeretet.	

Összegzett tanulási eredmények a harmadik évfolyam végén	<p>A tanuló képes az egyre tisztább hangképzésre, a pontosabb artikulációra. bővíteni, és egyre pontosabban használni meglévő szókincsét a témakörök kapcsán. együttműködéssel végrehajtani a tevékenységeket. örömmel és figyelemmel megmutatni képen családját, megnevezni családtagjait, ismeri közvetlen családi viszonyait, gesztusokkal vagy képről meg tudja</p>
--	---

	<p>mutatni szülei munkáját. a közvetlen környezetében található tárgyakat, eszközöket rendeltetésszerűen használni. felsorolni, megnevezni az évszakok jellemző jegyeit, felismerni az évszakok változásait. összekapcsolni a napszakokat és az étkezések megnevezését, az idő múlását napszakok viszonylatában eseményhez kötötten érzékelni, ismeri a munkanap, pihenőnap fogalmát. Ismeri a napok sorrendjét. egyre biztosabban használni a beszéd közlő és kérdező funkcióját. együttműködni szociális kapcsolataiban, köszönni felszólítás nélkül, megfelelő módon; iskolán kívüli alkalmakon az elvárt módon viselkedni: fegyelmezi magát, tud sorba állni, várni ruhatárnál, pénztárnál. aktívan részt venni a családi és iskolai ünnepeken. Ismer verseket, mondókákat, dalokat, és azokat mozgással, ritmussal tudja kísérfni. Szívesen hallgat meséket, és részt vesz azok előadásában (szerepjáték, bábozás).</p>
--	--

4. évfolyam.

Témakör	1. Beszédfejlesztés, anyanyelv	Javasolt óraszám: 26 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Analóg mondatok utánmondása, alkotása. Részvétel a tanórai és a tanórán kívüli kommunikációban.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Feladatokat egyre rutinosabban végzezni. Követni az artikulációs mozgásokat. Sort alkotni képekről (balról jobbra kirakással). Analóg mondatokat képezni. Mimikát, gesztusokat jól utánozni. Érzékelni a jól és hibásan ejtett hangok közötti eltérést. Ismerni a gyűjtőfogalmakat. Mondataiban bővítményt használni. Képről néhány mondatot mondani, egyre bővülő mondatrészekkel. Információkérés: egyszerű kérdés feltevés élethelyzetekben. Beszédgyakorlatok Beszédgyakorlatok</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Légző-, szívó-, fújó-, rágógyakorlatok, ajakizom-gyakorlatok, nyelvgyakorlatok. Hallásfejlesztés, hangleválasztó, hangfejlesztő gyakorlatok. Személyes névmás használata. Igeragozás (jelen idő, múlt idő). Kérdések alkotása (ki, mi, kik, mik, mit csinál, mit csinálnak?). Gyűjtőfogalmak körének bővítése. Főnevek toldalékai: helyhatározó és részeshatározó. Mondatbővítés kérdőszó segítségével, tárgy, melléknév, helyhatározó alkalmazásával. Tárgyak, személyek tulajdonságai. Egyes és többes szám differenciálása, megfogalmazása. Ok-okozati összefüggések. Hangos beszédben nyelvtanilag helyes mondatok kialakításának gyakorlása (ragok, igeidők, egyes szám, többes szám). Fejlesztési tevékenység A tanult gyakorlatok önálló végzése, és újabb, nehezebb feladatok elsajátítása. Egyre kisebb eltérésű hangpárok megkülönböztetése. Artikulációs mozgások utánzása, zöngé hangoztatása. Az izoláltan ejtett hangok tökéletesítése, ciklizálása, beépítése szótagba, rövid szavakba.</p>	

	<p>Szó eleji hang leválasztása, a leválasztott hang fejlesztése. Képsorok olvasása balról jobbra haladással. A megnevezett kép kiválasztása. Tárgyak, képek sokaságával soralkotás. Eseményképről rövid mondat alkotása: alany, állítmány. A mondat helyességének vagy hibás megfogalmazásának jelzése. Mondatalkotás képről kérdőszó segítségével. A „-ban, -ben” ragok előfordulása cselekvő helyzetben. Analog mondatok alkotása segítséggel. Mondatok bővítése hol? kinek, minek? kérdőszavak alapján. Melléknévvel a tárgy vagy kép milyenségének megfigyelése, megnevezése. Cselekvéssorról történet kitalálása helyes nyelvtani megfogalmazással. Témakörökhöz kapcsolódó szövegek, mondókák, versek tanulása.</p>
Fogalmak	Sor, soralkotás, képsor, azonos (olyan), különböző (más), eleje (szó), vége (sor), alá, fölé, mellé, ügyes, hibás Tárgy, kép, sor, sok-kevés, figyelem, jó-rossz, kérdés, ruha, étel, gyümölcs, bútor.

Témakör	2. Társadalmi érintkezési formák	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismert, alapvető viselkedési szokások alkalmazása iskolai és otthoni környezetben.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Megnevezni családtagjait. A „hol?” „mit csinál?” kérdéseket érteni, a maga módján válaszolni azokra. Kapcsolatokat reálisan megítélni. Napszaknak megfelelő módon köszönni, felszólítás nélkül. Saját öltözékére vigyázni, ha hiányosságot tapasztal, jelezni. Iskolán kívüli alkalmakon az elvárt módon viselkedni. Fegyelmelni magát, sorba állni ruhahatárnál, pénztárnál.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Érzelmeik kifejezésének gyakorlása arcjátékkal. Szülők neve, testvérek neve, száma (segítséggel), családtagok tevékenysége (munkája). Képek, diafilmek jelenetei alapján a látható események megfogalmazása. A válaszok és a valódi események összehasonlítása. Mások kívánságainak meghallgatása, teljesítése. Távolságtartás játék és baráti kapcsolat esetén üzletben, utcán, nyilvános helyen.</p> <p>Fejlesztési tevékenység Adott érzelem megjelenítése (pl. hívás, büszkeség, győzelem stb.). Illó és illetlen viselkedések megkülönböztetése a helyzetnek megfelelően. Bábokkal lejátssza az egyszerűbb helyzeteket. Keresztnevet hallás alapján az illető személyhez köti. A képhez tartozó saját érzések megfogalmazása. A képen felismert érzelmek megnevezése. Szituációs helyzetekben a kívánságok realitásának megítélése. Helyes, helytelen kívánságok, visszautasítás megfogalmazása. A távolságtartás fokozatai barát, családtag, vendég és ismeret-</p>	

	len esetében. Az elkövetett hibák felismerése, javítása legyen természetes.
Fogalmak	félős, ijedt, mérges, tanácstalan, szégyenlős, kérem, nem tudom megtenni, elromlott, hibás, javítható, segítség, gondoz barát, vendég, ismerős-ismeretlen, csend, figyelem, előadás, szünet, taps, tetszett, érdekes, unalmas,

Témakör	3. Testünk és személyes teendők	Javasolt óraszám: 24 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Testrészek neveinek megértése, önálló megnevezése. Személyes környezetben egyszerű háztartási munkák végzése. Nagyobb fokú önállóság elérése a mindennapi tevékenységekben.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Időhatározókat és mellékneveket használni. A WC-t, mosdót kevés segítséggel megfelelően használni. Az ápolt és ápolatlan (haj), tiszta és piszkos (köröm) megkülönböztetése. Megállapítani, és jelezni szüleinek, tanárainak, ha ruhája gombhiányos. Ismerni az étkezéseket megelőző előkészületek sorrendiségét, kellékeit és azok megfelelő használatát.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Betegség, egészség. A tisztaság és egészség kapcsolata. Köröm, haj, szempilla megnevezése, ápolása, az ápoláshoz használt eszközök megnevezése. Fodrász, kozmetikus, manikűrös műhelyének látogatása, munkájának és eszközeinek megfigyeltetése. Kopott és új ruhák különbségei és hasonlóságai. Az étkezésnél használt eszközök megnevezése segítséggel. Ünnepi étkezés, ünnepi ételek és meleg ételek. Nyers és főtt ételek.</p> <p>Fejlesztési tevékenység</p> <p>A testrészeket és azok funkciói egymáshoz rendelése. Érzékszervei megnevezése. Betegség, egészség jellemzőinek megfigyeltetése. Játékos helyzetekben gyakorlás. Tisztasági felelős a tisztség vállalásával tanuló társai haját, körmét naponta megnézi, jelzi, mit tapasztal. Segítséggel az étkezéshez szükséges kellékek összegyűjtése és előkészítése, terítés, elpakolás. Az ünnepi étkezés jellemző kellékeinek kiválogatása képek alapján. A konvencionális beszédformák gyakorlása és tudatos használata: „Jó étvágyat!” Kérem szépen!” „Köszönöm szépen!”. Ünnepi szokások kialakítása.</p>	
Fogalmak	Jó étvágyat! Köszönöm! terítés, leszedés, finom, folyékony, illatos, kemény, puha, éhség, szomjúság, méret, kopott, új, divatos, elavult, régimódi, szűk, bő, nagy méret, kis méret, körömápolás, arcápolás, hajápolás, tiszta, piszkos, ápolt-ápolatlan, egészséges-beteg, kezelés.	

Témakör	4. Tájékozódás térben	Javasolt óraszám: 20 óra
---------	-----------------------	--------------------------

A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Téri tájékozódás függőleges és vízszintes, előre és hátra irányban, jobbra és balra, lent, fent és középen.
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<p>Ismerni a gyűjtőfogalmakat. Mellékneveket, határozószókat használni, kérdezni, hangsúlyozni.</p> <p>Ismerni a villanykapcsolók helyes működését.</p> <p>Felszólítás nélkül, rutinszerűen betartani a közlekedési szabályokat (lámpa, zebra, körülnézés).</p> <p>Felismerni könyvből, képről is a valóságban tapasztaltakat.</p> <p>Megnevezni a közlekedési eszközöket, a villamos, trolit, metró, busz utasterét, vezetőfülkéjét.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Tárgy megnevezése téri helyzetben. Tárgykeresés.</p> <p>Helyhatározószók gyakorlása folyamatosan.</p> <p>Alaposabb tájékozódás a terem tárgyai, tartozékai között.</p> <p>A padlás, pince megismerése, funkciójának megnevezése irányítással.</p> <p>Falusi padlások, pincék megismerése a valóságban és olvasmányokból.</p> <p>Képek alapján az ismeretek elmélyítése.</p> <p>Háló, nappali, konyha, gyerekszobák, fürdő, kamra jellemzői.</p> <p>Jelzőlámpák, jelzőtáblák. Sorompó, fényesorompó.</p> <p>Közlekedési eszközök ismeretének bővítése.</p> <p>Közlekedési szabályok, viselkedési normák.</p> <p>Közlekedési és utazási szabályok betartása.</p> <p>Balesetek megelőzésének feltételei.</p> <p>Mentő, tűzoltó, rendőrségi autók jellemzői.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Képen látható tárgy téri helyzetének megkeresése.</p> <p>Mondatalkotás helyhatározóval és cselekvéssel. Helyviszonyok gyakorlása.</p> <p>Helyhatározó szót tartalmazó utasítások végrehajtása. Mozgás megadott irányba.</p> <p>Kapcsolat keresése más helyiségek különbözőségét, azonosságait illetően.</p> <p>Tanári irányítással padlás megtekintése, régi dolgok megfigyelése.</p> <p>Falusi padlás régiségeinek tisztogatása, pince eszközeinek megfigyelése, megnevezése.</p> <p>Képek alapján az emlékek felidézése, megnevezéssel, főfogalom alá rendeléssel.</p> <p>Maketten vagy képeken lakás berendezése, emlékezve, illetve felhasználva saját lakóhelye példáját.</p> <p>A helyiségek berendezési tárgyainak összeválogatása és megfelelő elhelyezése.</p> <p>A konyhai eszközök szétválogatása és megfelelő helyre történő elpakolása.</p> <p>Szituációs játékokban főzés, takarítás megjelenítése, imitálása.</p> <p>Szervezett látogatás formájában mentőállomás, tűzoltóság, rendőrség jellemzőinek megfigyelése.</p> <p>Képek alapján emlékezetből a látottak azonosítása, megnevezése.</p> <p>A tanult eszközök főfogalmak alá rendezése, megnevezése.</p> <p>A tanuló játékos formában alkalmazza, megjeleníti a látottakat.</p> <p>Rendőrség-közlekedési játékban maketten vagy tanpályán a tanultak gyakorlása, az iskolába vezető út eljátszása.</p> <p>Gyalogosan az útvonal utcáit megnevezni.</p> <p>Megkülönböztető jelzések megismerése, felismerése.</p>
Fogalmak	kapcsoló, veszélyes, biztonságos,

	padlás, pince, hordó, kosár, prés. főzőeszközök, evőeszközök, sötétítés, világítás, takarítás, felújítás, pihenés, éjszaka, ágyazás, helyre tesz, rend, rendetlenség.
--	--

Témakör	5. Tájékozódás időben	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló a változásokat érzékeli. Használja jól a viszonyokat, tanult időbeli fogalmakat mondataiban és cselekvéseiben.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Ismerni az évszakok jellemző jegyeit, felsorolni, megnevezni. Összehasonlításokat végezni. Társára figyelni, vele beszélgetni, segíteni munkáját. Érdeklődni, tájékozódni, segítséggel naptárban is. Használni a ma, tegnap, holnap fogalmát. Mesélni napi élményeiről. Beszédében ragokat, határozószavakat, igekötőket használni.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Időfogalmak bővítése.</p> <p>Tegnap, ma, holnap fogalmának kialakítása.</p> <p>A négy évszak jellemzése.</p> <p>Hónapok felsorolása</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Napi rendszerességgel az aktuális nap bejelölése naptárba, vagy egyéb helyre, a „tegnap ... volt”, „holnap ... lesz” kifejezések használata segítséggel.</p> <p>Napirend összeállítása.</p> <p>Télen a téli sportok, nyáron a fürdőzés emlékeit őrizve az iskolában képekről felidézés, kiegészítve egyéb történésekkel.</p> <p>Képek gyűjtése, szortírozása.</p> <p>Heti program összeállítása képes formában, egyszerű jelképekkel.</p> <p>Téli-nyári sportok megnevezése.</p> <p>Beszédében melléknevek, határozószók, igék használata.</p>	
Fogalmak	Napok neve, napszakok neve, napszakokhoz kötött étkezések neve. Évszakok, időjárás, tél, tavasz, nyár, ősz, hideg, meleg, sportok, napsütés, szél, szeles, viharos, hófehér, jég, fürdőzés, napozás, havazás, dér, jég, tegnap, ma, holnap, elmúlt, lesz, munkanap, hétvége, pihenőnap, program, nap, felkelő nap, lenyugvó nap.	

Témakör	6. Élőlények	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A növények és állatok közötti azonosságok, különbözőségek megmutatása, megnevezése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Egyre hosszabban megfigyelni, összpontosítani. Értetni a rész-egész viszonyát. Mégfogalmazni kérdéseket, kérdésre válaszolni. Gondolatokat, élményeket mondatokban megfogalmazni.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Növények:</p> <p>Pálmaház, fűvészkert, házi kert, liget, erdő, parkok megtekintése.</p> <p>Növény részeinek bemutatása, megnevezése.</p> <p>Konyhakert fogalmának kialakítása. Konyhakert növényei, nevük, színük, ízük.</p>	

<p>Szeretni az állatokat, felismerni, megnevezni őket. Lehetőség szerint háziállatokat otthon, segítséggel gondozni. Bővíteni szókincsét a határozószókkal, igékkel, használni a felkiáltó mondatot.</p>	<p>Állatok: Baromfiudvar fogalma. Lakóinak felismerése, megnevezése. Jellemző külső tulajdonságaik megnevezése segítséggel, táplálékuk, lakhelyük megismerése. Háziállatok és kicsinyeik, megnevezésük. Gazdasági udvar fogalmának kialakítása. Fejlesztési tevékenységek Hajtások ültetése, növény locsolása. A vázákban víz cserélése. Egy-egy növény részeire bontása, a részek megfigyelése, megnevezése. A növénycsoportok megfigyelése, tapintása, szaglása, ízlelése. Csoportosítás főfogalmak alá. Kertészkedés (lehetőség szerint: cserépben, virágládában, kiskertben). Oktatófilmen vagy vidéki látogatáson a baromfiudvar megtekintése. Iskolai parasztudvar látogatása. Ismerkedés a haszonállatokkal, szárnyasokkal, emlősökkel. A jellemzőik, hangjuk, mozgásuk stb. megfigyelése. Élő környezetben a legismertebb állatok jellemzőinek, kicsinyeinek megfigyelése, megnevezése. Összehasonlítás, megkülönböztetés. Tanórán könyvek, képek alapján a látottak felidézése. Tulajdonságaik alapján főfogalom alá rendezés.</p>
Fogalmak	műanyag, íz, zamatos, ízes, növekedés, hervadás, elpusztul, kihajt, hajtás, ág, rész – egész, gyökér, szár, levél, virág, termés, konyhakert, baromfiudvar, gazdasági udvar, háziállatok, hasznos, kölyök, ellés, fialás, vemhesség, baromfi, szárnyasok, emlősök

Témakör	7. Előkészület a felnőtt életre	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Biztonságos eligazodás iskolai tevékenységekben, a szociális és önállósági készségek kiterjesztése, új iskolán kívüli színhelyekre. Biztonsággal eligazodás a boltban.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Beszédében mellékneveket, határozószavakat, igekötős igétet használni. Felismerni a jellemző jegyeket, a megismert tárgyakkal, képekkel csoportosításokat végezni. Elemi szinten egymáshoz rendelni a munkaeszközöket és a különböző foglalkozásokat. Egyeztetni képek alapján a látott mesterségeket, tevékenységeket, szerszámokat. A látott eszközök közül a legjellemzőbbeket megnevezni, megmutatni.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Foglalkozások. A tanuló tágabb környezetében előforduló, különböző foglalkozású emberek munkájának megismertetése, eszközeik bemutatása, csoportosítása. Asztalos, villanyszerelő, kőműves, vízvezeték-szerelő, rádió-, tv-szerelő, pék, cukrász, fodrász, szabó, orvos, nővér, gyógyszerész. Iparosok bemutatása élőben és képekről. Fejlesztési tevékenységek A fizetés módja (készpénz, bankkártya). Csomagolás (ha lehet, nem műanyag zacskó használatával, inkább kosár, textil). A műhelyekben (karbantartó, takarító, konyhai és irodai dolgozók) részfeladatok megtekintése, szerszámok megismerése,</p>	

	<p>megnevezése.</p> <p>A környéken lévő asztalosműhely, cukrászda, varroda, üzletek megtekintése.</p> <p>Egy-egy részfeladat megfigyelése, szerepjátékokkal rögzítése, felidézése.</p> <p>Tanári felügyelettel, illedelmesen, az udvariassági szokásokat betartva a mesteremberek műhelyeinek, eszközeinek, munkamozdulatainak megfigyelése.</p> <p>Megismerkedés a tárgyak tulajdonságaival és néhány munkafolyamat kezdő és végső állapotával (kenyér készítése, hajvágás, ruha varrása).</p>
Fogalmak	<p>iparos, faanyag, kábel, zsinór, áram, veszélyes, forró, éles, hosszú, rövid, nedves, száraz, nehéz, könnyű, megrendel, ráfizet, foglalkozás, szakma, titkárnő, adminisztrátor, gondnok, karbantartó, varrónő, műhely, iroda, feladat.</p>

Témakör	8. Ünnepek	Javasolt óraszám: 8 óra
Előzetes tudás	<p>Segítséggel részt vesz az ünnepi készülődésben. Az ünnepeken személyre szabott segítséggel megért hozzá kapcsolódó szimbólumokat, tevékenységeket, szokásokat.</p>	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az adott év ünnepi eseményeinek felidézése emlékezetből.</p>	
Fejlesztési feladatok	<p>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</p>	
<p>Egyre aktívabban bekapcsolódni egyénileg is az ünnepi készülődés folyamatába.</p> <p>Társait biztatni, együtt örülni örömeiknek, sikereiknek.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Verstanulás. Dalok tanulása.</p> <p>Szereplés az ünnepségeken.</p> <p>Közös ajándékkészítés.</p> <p>Terem dekorációjához díszek készítése.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Készülődés az ünnepre.</p> <p>Verstanulás, énekek gyakorlása.</p> <p>Ünnepségen tevékeny részvétel, adekvát viselkedés.</p> <p>Kézimunkával hozzájárulás a kellékek elkészítéséhez.</p> <p>Az ünnepekkel kapcsolatos fogalmak gyakorlása, ismeretei csoportosítása.</p> <p>A különböző ünnepekhez tartozó eseményképek összehasonlítása, megkülönböztetése.</p>	
Fogalmak	<p>Ünnepnap, szimbólumok, szokások, keresztény ünnep, nemzeti ünnep zászló, felvonulás, köszöntés,</p>	

Összegzett tanulási eredmények a negyedik évfolyam végén	<p>A tanuló képes az egyre tisztább hangképzésre, a pontosabb artikulációra.</p> <p>a mellékneveket, határozószókat, igéket és egyre gyakrabban a viszonyszavakat és a melléknévfokozást is használni.</p> <p>bővíteni, és egyre pontosabban használni meglévő szókincsét a témakörök kapcsán.</p> <p>összehasonlításokat végezni, tud főfogalmi csoportosításokat végezni tárgyi</p>
--	---

	<p>cselekvéses szinten. megnevezni, azonosítani a környezetében leggyakrabban előforduló állatokat, növényeket, legfontosabb jellemzőikkel együtt. elvégezni alapvető csoportosításokat. együttműködni szociális kapcsolataiban, köszönni felszólítás nélkül, megfelelő módon; iskolán kívüli alkalmakon az elvárt módon viselkedni: fegyelmezi magát, tud sorba állni, várni ruhatárnál, pénztárnál. aktívan részt venni a családi és iskolai ünnepeken. Ismer verseket, mondókákat, dalokat, és azokat mozgással, ritmussal tudja kísé- rni. Szívesen hallgat meséket, és részt vesz azok előadásában (szerepjáték, bábozás).</p>
--	--

5–6. évfolyam

A tantárgy fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben, ahol a szabályok, utasítások fokozatos bővítésével, megértésük, végrehajtásuk gyakorlásával saját tevékenységekben és a másokkal való kapcsolatokban, a felelősségtudat elmélyítésével a szituációs játékokon, meséken keresztül, a jó–rossz, pozitív–negatív példák elkülönítésével, felismerésével találkozik a tanuló. A fejlesztési területet az iskolai élet szabályainak betartásával, a deviáns magatartás felismerésével, az irodalmi művek megismerésén keresztül az emberi értékek elismerésével, pozitív és negatív személyiségjegyek megkülönböztetésével, felismerésével, példaképek bemutatásával támogatja.

A nemzeti öntudat és a hazafias nevelés fejlődését a közösséghez tartozás érzésének kialakításával, a közösségért tenni akarás igényének fejlesztésével, népszokásokon keresztül a hagyományok ápolásával, és a nemzeti ünnepek legfontosabb jelképeinek, példaképeinek megismertetésével segíti. Eléri, hogy a tanuló aktívan működjön közre nemzeti ünnepek és megemlékezések alkalmával, ismerje a környezetében előforduló legfontosabb nemzeti emlékhelyeket.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése a saját érzelmek felismerésével és kifejezésével, az adekvát, kulturált közösségi viselkedés alapvető szabályainak betartásával, minél kevesebb pedagógiai segítségnyújtás mellett, és az iskolai, és más intézményi környezetben a megfelelő stílusú és hangnemű kommunikáció és viselkedés alkalmazásának fejlesztésével valósul meg. A családi életre nevelést a családi és más közösségi kapcsolatok közötti különbség felismerése, a családi ünnepek szokásainak, kommunikációs formáinak gyakorlása, az adekvát magatartás szabályainak megnevezése és az év során aktuális családi ünnepek idejének megismerése támogatja.

A testi és lelki egészségre nevelés megvalósul a higiénés szokások, tevékenységek megnevezésével, eszközök, anyagok felismerésével, kiválasztásával, az időjárásnak, tevékenységnek megfelelő öltözék összeállításával, a kiegészítők megnevezésével és az önálló ízlés kialakításával. Mindemellett a közlekedési szabályok ismerete és betartása, a képességeknek megfelelő méretű térben az önálló közlekedés fejlesztése játszik fontos szerepet.

A fenntarthatóságot és a környezettudatosság fejlődését a környezeti jelenségek változásainak és hatásainak megismerése, a környezet élőlényeinek megfigyelése, csoportosítása, megnevezése, a környezet tárgyainak a gyakorlati életben betöltött funkciói és az egészséges és káros szokások, veszélyes anyagok megismerése, megnevezése szolgálja.

A médiatudatosságra nevelést a különböző infokommunikációs technológiai eszközök megnevezése, rendeltetészerű használatuk megismerése, a valóság és képzelet elkülönítésének kialakítása, a mértékletességre nevelés terén segíti.

5. évfolyam.

Témakör	1. Beszédfejlesztés, anyanyelv	Javasolt
---------	--------------------------------	----------

		óraszám: 25 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Szókincsbővítés, aktivizálás.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Használjon a tanuló kérdő és felkiáltó mondatokat. Használjon múlt és jövő időt. Beszéde hangsúlyos, jó ritmusú, megfelelő hangerejű legyen. Egyre élénkebben vegyen részt a kommunikációban. Kérdezni, érdeklődni a körülötte zajló eseményekről. Tárgyakat, képeket gyűjtőfogalom alá rendezni. Segítséggel elmondani 4-5 verset, mondókát, éneket. Szókincsét aktivizálni. Rajzaihoz magyarázatot, mesét rendelni. Élményeit összefüggő mondatokkal kifejezni. Egyszerű információkérés: egyszerű kérdésfeltevésnél a kérdések bővítése.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Helyhatározók gyakorlása. Mondatbővítés kérdőszó segítségével. Hely-, időhatározó alkalmazása. Feltételes mód. Kívánság megfogalmazása. Tárgyak megnevezése, mondatalkotás, mondatbővítés. Felsorolás, összetett mondatok képzése „és” kötőszóval. Birtokos személyrag és birtokos rag alkalmazása. Metakommunikációs jelek felismerése, helyes bemutatása. Beszédtechnikai és beszédmotoros gyakorlatok.</p> <p>Fejlesztési tevékenység</p> <p>Kívánságok megfogalmazása a „szeretnék” igével. Mi ez? Ki ez?, Miért?, Hogyan?, Ki?, Hová? kérdőszavak használata a mondatalkotások során. A téri relációk használatának elkezdése beszédében. A metakommunikáció játékos gyakorlása, érzelmi, hangulati elemek utánzása, bemutatása. Zöngés – zöngétlen, tiszta – hibás ejtés differenciálása. Hallásfejlesztés, hangok kialakítása indirekt módon, utánzással. Hang ciklizálása a ritmusos beszéd érdekében. Szituatív és cselekvéses helyzetekben gyakorlás. Cselekvések megfogalmazása, szituációkban. Környezeti tárgyak megnevezése egyre bővülő körrel. Artikulációs mozgások pontos utánzása. A direkt hangfejlesztéssel kapcsolatos utasítások megértés-kivitelezése. Képekkel egyeztetés, azonosítás. Tárgyak, képek sorba rendezése, megnevezése. A hangsúlyos beszéd gyakorlása, a beszéd javítása ritmikus gyakorlatokkal. Beszédritmus-mozgás összekapcsolása, mondókák, dalok mozgásos megjelenítése.</p>	
Fogalmak	Hol, hová, honnan, miért, mikor, ki, soralkotás, rámutatás, szájtér, légzés, arckifejezés, mimika, szomorú, vidám, kíváncsi, mérges.	

Témakör	2. Társadalmi érintkezési formák	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	A verbális és nonverbális kifejezőképesség fejlesztése. Szerepjátékokban a foglalkozásokhoz kapcsolódó tulajdonságok megjelenítése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Megérteni, és megfelelően reagálni egyszerűbb helyzetekben.	Fejlesztési ismeretek Konfliktushelyzetek felismerése, a megoldás keresése külön-	

<p>Udvariasan viselkedni a felnőttekkel és társaival szemben. Bemutatkozni megfelelő gesztusokkal, kéznyújtással. Eddigi tapasztalatai alapján ismereteit rendezni. Ruházatát rendben tartani, észrevenni, ha cserére szorul, cipőjét letörölni. Megpróbálni a mindennapi tevékenységében az előzékeny, udvarias viselkedést.</p>	<p>böző példákon keresztül. Kulturált viselkedés vendégségben és vendégek fogadásakor. Igényesség a ruházatban. Különböző alkalmaknak megfelelő ruházat kiválasztása és felkészülés. Előzékeny, udvarias magatartás kialakítása. Óvja a tanuló saját és társai dolgait (ruhanemű, szemüveg stb.). A kulturált étkezés szabályainak elsajátítása. Az étel kiválasztása és elfogyasztása.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Képekről nonverbális közlések leolvasása, megfogalmazása. Helyzetgyakorlatok: (elromlik valami az osztályban, valakinek elvész a kedvenc játék, valakinek nem jut tízórai, mert valaki többet evett). A történetek megismerése, ismétlések után a történetek eljátszása és megoldások keresése. Szituációs játék: (Színházba megyünk, milyen legyen az öltö-zékünk? Orvosi vizsgálatra, kirándulásra hogyan készülünk?). Helyzetgyakorlatok, képek elemzése, saját tapasztalatok megbeszélése. Szerepjáték: (vendégségben, vendégfogadáskor). A kialakult jó szokások további erősítése. A másik nemmel szembeni viselkedésmódok összegyűjtése és megbeszélése. Ajtónál a felnőttek és a lányok előre engedése. Leesett, ottfelejtett tárgyak megőrzése, elrakása. Nyilvános helyen kulturált étkezés. Viselkedés és étkezés feltű-nés nélkül (cukrászdában, gyorsétteremben).</p>
Fogalmak	biztos – biztosan, bizonytalan – talán, türelem – türelmes, türelmetlen, udvarias, előzékeny, rendszeret,

Témakör	3. Testünk és a személyes teendők	Javasolt óraszám: 25 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	A test működése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>A megismert fogalmakat főfogalom alá rendezni, és szókincsébe beépítve használni. Testrészek, érzékszervek nevének és funkciójának a megismerése, meg- óvása. A ruházatot szezonálisan csoportosí- tani, és azok minőségi jellemzőit sa- ját szavaival elmondani. Saját ruházata színeit, egyéb jellem- zőit felsorolni.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Testünk Ízületek megnevezése (könyök, térd, boka), helyük és funkció- ik. Tisztálkodás. Testápolás. Testrészek, érzékszervek fogalmának kialakítása. Öltözködés Évszaknak és alkalomnak megfelelő ruházat kiválasztása irá- nyítással. Ruhadarabok kiválasztása, csoportosítása különböző szempon- tok szerint. A szekrények rendje.</p>	

<p>Észrevenni ruházatán a rendetlenséget. Ruháira vigyázni. Jelmezbálon szerepelni, eltérő öltözeteket kipróbálni. Megnevezni az ételeket, áruféleségeket a csomagolás alapján. Ismerni a menük sorrendiségét. Egyszerű terítési és főzési műveletet elvégezni, azokat szavakkal, mondatokkal magyarázni, indokolni.</p>	<p>Étkezés Hagyományos és ünnepi ételek. Főzési, sütési kellékek, alapanyagok, előkészítő műveletek. Az ételekről, étkezésekről meglévő ismeretek rendszerezése.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Tanári segítséggel a tanuló önmagán és társai testén megmutatja és megnevezi a váll, a könyök, a térd, a csukló és a boka testrészeket. A testen tájékozódik, téri fogalmakat gyakorolva. A jobb-bal, fent, lent és a többi viszonyozót önállóan használja. A rendszeres és alapos tisztálkodási műveleteket rutinszerűen gyakorolja. Fiú és lány testápolásának, tisztálkodásának jellegzetességei (izzadság, testszag stb.). Képek segítségével az évszaknak megfelelő ruházat csoportosítása. Közös halmazokba rendezi a minden évszakban viselendő ruhadarabokat. Egyre önállóbban fogalmazza meg gondolatait melléknevek segítségével. Önálló öltözés, vetkőzés. A ruhanemű megkímélése, gondozása. Az ételféleségek körében szerzett ismeretek bővítése, salátafélék, különféle édességek. Az étkezés kulturált viselkedésformáinak gyakorlása. Képek alapján a tanuló ünnepi és hagyományos menüt állít össze. Mennyiségi és minőségi különbségeket az étkezésnél megállapít. Tankonyhán ünnepekre szendvicseket, salátákat, turmixokat készít. Megnevezi és használja a szükséges alapanyagokat, kellékeket. Megnevezi a munkaműveleteket, műveleti sorrendet.</p>
Fogalmak	Test-testrész, ízület, türelem, testhelyzet, jelmez, álarc, hagyományos, ízléses-ízléstelen.

Témakör	4. Tájékozódás térben	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Megbízható részvétel a közlekedésben.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Mondatait melléknevek, viszonyozók használatával bővíteni. Illedelmesen kérdezni. Segítséget kérni, ha szükséges. Verbális és mozgásemlékezetét egyre tartósabbá tenni. Megfelelő magatartás a séták, látó-</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Iskola Műhelyek, raktárak, szakköri szobák, udvar, megismerése funkciójuk megfigyelése. A műhelyek eszközeinek megfigyelése, kipróbálása, tulajdonságaik megfogalmazása. Az ott dolgozók nevének megtanulása és használata. Elemi</p>	

<p>gatások alkalmával. Saját élményeit mondatokban megfogalmazni. Épületeket megfigyelni, saját véleményét megfogalmazni az épületekről. Összefüggést találni a szituációk és a közlekedés fajtái között. Szűkebb és tágabb környezetét igyekezzen megóvni lehetőségei szerint.</p>	<p>szintű kommunikáció gyakorlása. Környező utcák nevezetességeinek megismerése. Lakás Lakóházak típusai. Jellemző jegyek megfigyelése. A lakás helyiségei. Lakás berendezéseinek megfigyelése Egyéb épületek a környéken. Utca, közlekedés Balesetmentes, óvatos, figyelmes közlekedés. Járművek, színterek csoportosítása. A gyalogos közlekedés szabályainak betartása. Felkészülés az önálló közlekedésre.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Iskola helyiségeiben, tornateremben, kézműves műhelyben, tanári szobában, irodában, raktárban, konyhában berendezés megfigyelése. Alaprajz készítése tanári segítséggel, színekkel differenciáltan az osztályok helyének megjelölése. Családi ház, társasház, lakótelepi panellakás megkülönböztetése. A lakás helyiségei. Képekről, diákról szép épületek megtekintése, a különlegességek megfigyelése, megfogalmazása. Kulturált viselkedés színházban, múzeumban A városi közlekedés színtereinek, járműveinek megfigyelése és megnevezése. Játékokban közlekedési élmények, tapasztalatok felelevenítése. A legfontosabb szabályok rendszeres ismétlése szóban és a gyakorlatban. A gyalogos közlekedés szabályainak betartása. A helyes közlekedés rendszeres gyakorlása párban és önállóan. Játékos módon megjeleníti, csoportosítja a gyalogos közlekedés szabályait. Járművekkel kapcsolatos mesék, versek tanulása.</p>
Fogalmak	tömeg, vészfék, helyi közlekedés, jelzés, jegykezelés, állomás, pályaudvar, repülőtér, járatok, helyi, karbantartás, önállóan, körültekintően, makett, tervrajz, alaprajz, emelet, földszint, pince, előtér, díszítés

Témakör	5. Tájékozódás időben	Javasolt óraszám: 25 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az idő múlásának érzékelése méréssel.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Felsorolni automatikusan, önállóan a hónapokat, évszakokat, napszakokat. Kapcsolatot találni helyzetek, törté-	Fejlesztési ismeretek Jelek információjának megértése a tájékozódáshoz, a cselekvés irányításához, az idő alakításához. Évszakok, hónapok neveinek sorrendbe állítása, cselekvések-	

<p>nések, és az évszakok, hónapok, napszakok között. Az aktuális dátumot megmondani, vagy tábláról leolvasni, naptárból sorolni a napokat, kötve a dátumokhoz. Hetesi teendői között felsorolni az ismert napi adatokat. Eligazodni az idő fogalmai között. Elkülöníteni, megnevezni a napszakokat.</p>	<p>hez, napszakokhoz rendelése. Szerepjátékokban évszakok megjelenítése. Szünet – nyaralás. Éjszaka, nappal. Az életút. Az élet végessége. Fiatal, öreg. Születés, halál-fogalom említése.</p> <p>Fejlesztési tevékenység Tanári irányítással, képek segítségével az évszakok ismérveinek elmélyítése. A hónapok nevének automatizálása versek, dalok segítségével, eseményekhez rendelésük (születésnap, ünnepek). Naptár használata. A hetek napjainak számlálása, napszakok megnevezése, sorrendiségük begyakorlása. Képek időrendbe állítása. A látottak megfogalmazása viszonyszavak és időfogalmak használatával. Emberi élet, növények élete, állatok élete témában adatgyűjtés. Korosztályokhoz kapcsolódó tevékenységek, jellegzetességek gyűjtése.</p>
Fogalmak	Az idő múlásával, mérésével kapcsolatos fogalmak és szókincs. Dátum (termékeken gyártási idő és szavatosság).

Témakör	6. Élőlények	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tápláléklánc alapjainak megértése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Egyre jobban tájékozódni az őt körülvevő természeti világban. Ismerni és gondozni a környezetében lévő növényeket. Ismerni és felsorolni a már tanult jellemzőket. Igeközös igéket használni. Kérdéseit bővített mondatokkal feltenni. Gondolatait érthető mondatokkal kifejezni.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Az élő környezet. Növények A növények hatása életünkre (jó levegő, vitamin, állatokat táplál, melyeket mi eszünk meg). A fa részeinek bemutatása, lombos, tűlevelű, lombhullató, örökzöld fa fogalmának kialakítása. Gyümölcsök, zöldségek, gabonafélék felhasználása, tárolása, tartósítása. Szobanövények ápolása. Az eddig tanultak elmélyítése, rendszerezése. Földünkön élő változatos növényvilág. Állatok Háziállatok fogalmának bővítése. Ház körül élő állatok csoportosítása (hasznos, káros). A felsorolt állatok tápláléka, életmódja, haszna. Hobbyállatok. Mesék, dalok, versek az állatokról.</p> <p>Tevékenységek Élő és élettelen megbízható differenciálása. Képválogatás, csoportosítás főfogalmak alá.</p>	

	<p>Erdei sétán a tanuló megfigyeli, tapintja a fák részeit. Összehasonlítás, különbségek megállapítása.</p> <p>Tanórán tapasztalatai, emlékei szerint főfogalom alá rendez, csoportosít.</p> <p>Fogalomhoz megfelelő képet rendel.</p> <p>Zöldségeket, gyümölcsöket, gabonaféléket megnevez, csoportosít.</p> <p>Környezetében lévő virágokat megnevezi, részeit felsorolja, gondozza azokat.</p> <p>Ház körüli állatokról személyesen, filmből, könyvből szerez ismereteket, azonosítja az élő állattal.</p> <p>Meséket, verseket, dalokat tanul. Állatfarsang, jelmezkészítés, szerepjátékok, mesék dramatizálása.</p>
Fogalmak	Hobbiállat, háziállat, vadon élő állat, szobanövény, gondozás, gyümölcs, zöldség.

Témakör	7. Előkészület a felnőtt életre	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Önállóság növelése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Egyre több áruféleséget megnevezni, főfogalom alá rendezni önállóan is.</p> <p>Szerepjátékban azonosulni vevővel és eladóval.</p> <p>Üzletbe lépéskor a tanult udvariassági formákat, rendszabályokat betartani.</p> <p>A látottakat önállóan, emlékezete alapján rendszerezni.</p> <p>A tanultakat készség szintjén, a gyakorlatban alkalmazni.</p> <p>Türelemmel, érdeklődéssel és megfelelő magatartással részt venni a látogatásokon.</p> <p>Szókincse, mondatai tükrözzék a beépült és rögzült ismereteket.</p> <p>Saját véleményét kialakítani a foglalkozásokról (jó, rossz, nehéz, könnyű).</p> <p>Önállóan kérni, megköszönni, elköszönni, kifogást megfogalmazni.</p> <p>Ismerni édesanyja nevét (legalább keresztnévét).</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Üzletek, vásárlás</p> <p>Áruház látogatása, áruféleségek megnevezése, konvencionális kifejezések gyakorlása, irányítással.</p> <p>Üzletekről, vásárlásról tanultak rendszerezése.</p> <p>Piaclátogatás, vásári áruk, utcai árusok.</p> <p>Piacok, üzletközpontok, közértek, kiskereskedések hasonlósága, különbözősége.</p> <p>Rendszeres vásárlás gyakorlása. az apróbb megbízatások teljesítésével.</p> <p>Az önállóság fokozatos növelésével: az áru kiválasztása, vásárlás.</p> <p>Foglalkozások</p> <p>Iskola, üzletek, intézmények dolgozói.</p> <p>További iparosok munkájának megismerése, eszközeik csoportosítása.</p> <p>Szülők, testvérek munkája, foglalkozása.</p> <p>Személyes adatok. Születési hely, idő. Az anya leánykori neve. Lakcím.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Üzletek, áruféleségek rendszerezése, csoportosítása, minőségi kifogás megfogalmazása.</p> <p>Szervezett keretek között csoportos látogatás a különböző vásárlóhelyekre.</p> <p>Tanári kérés szerint vásárlás, fizetés.</p> <p>A tanult kommunikációs formák gyakorlása, szerepjátékokban megjelenítése.</p> <p>Az iskolai dolgozók foglalkozásának megnevezése, feladataik megfigyelése.</p>	

	<p>Eladók munkájának megfigyelése, szituációs játékokban a szerepek gyakorlása.</p> <p>Mesealakok foglalkozásának felismerése.</p> <p>Összehasonlítás jellemzők megfigyeltetése által.</p> <p>Képeken egyeztetni, és főfogalom alá rendezi a megismert fogalmakat, tárgyakat.</p> <p>Név, születési hely, idő automatizált megtanulása. Édesanyja nevének megtanulása.</p> <p>Érzelmait kifejezi szóban és gesztusaiban, mások érzelmi megnyilvánulásait észreveszi és tiszteletben tartja.</p>
Fogalmak	A témákkal kapcsolatban felmerülő fogalmak, szókinccs köre.

Témakör	8. Ünnepek	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Külsőségeiben és tartalmában is készülődés az ünnepre.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Szívesen részt venni az ünnepi készülődésben.</p> <p>Verseket, dalokat örömmel bemutatni az iskolában és otthon.</p> <p>Örülni társai sikereinek.</p> <p>Az ünnepekkel kapcsolatos tárgyismeretét, és a fogalmait gazdagítani.</p> <p>Legyen megfelelő a tanuló magatartása, részvétele.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Mikulás, ajándékozási szokások. Karácsony.</p> <p>Társak jeles ünnepeinek számontartása.</p> <p>Az ünnepekhez tartozó történetek ismertetése.</p> <p>Az ünnephez tartozó formai elemek betartása.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Az aktuális ünnepnek megfelelő kellékek, ajándékok készítése segítséggel.</p> <p>Figyelmesen hallgatja a történeteket.</p> <p>Verseket, dalokat tanul és előad, csoportban, vagy önállóan.</p> <p>Felköszöntés, gratuláció. Ajándékozás (könyvek, mesék, tárgyak, emlékek).</p> <p>Tanári segítséggel értelmezi a helyzeteket, tárgyakat.</p> <p>Olvasmányok az ünnepekkel kapcsolatban.</p>	
Fogalmak	Nemzet, család, hazaszeretet, ünnepélyes, Himnusz, csend, felvonulás, ünnepélyesség, ajándék, előadás, ünnep, templom, szeretet, gyűlölet, hangulat.	

Összegzett tanulási eredmények az ötödik évfolyam végén	<p>A tanuló képes kiejtését tudatosan javítani, hangerejét, beszédritmusát tudatosan irányítani.</p> <p>bővítménnyel mondatot alkotni.</p> <p>kérdést megfogalmazni, kérdésre adekvát választ adni.</p> <p>felhívó jellegű kommunikációs megnyilvánulásokra.</p> <p>a hangulati elemeket megjeleníteni beszédében.</p> <p>egyszerű terítési és főzési műveletet elvégezni megbízhatóan részt venni mindennapjain a közlekedésben.</p> <p>észrevételeit, szükségleteit jelezni, segítséget kérni, megköszönni.</p> <p>Étkezésnél, kiránduláson megfelelő magatartást tanúsít.</p> <p>A témakör fő fogalmait beszédében megfelelően használja.</p> <p>A tanuló képes mondanivalóját kérdések segítségével bővített mondatokkal is megfogalmazni.</p>
---	--

	<p>főfogalom alá rendezni az állat- és növényvilág témakörökben különböző tulajdonságok alapján.</p> <p>együttműködni a helyes viselkedési és magatartási szabályok tudatos betartásában.</p> <p>aktív szókincsét bővíteni a tanult témakörökben.</p> <p>legfontosabb személyi adatait elmondani (név, cím).</p>
--	--

6. évfolyam

Témakör	1. Beszédfejlesztés, anyanyelv	Javasolt óraszám: 25 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szókincsbővítés, aktivizálás.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Építsen beszédébe viszonyszavakat, következtetéseket.</p> <p>Beszéde hangsúlyos, jó ritmusú, megfelelő hangerejű legyen.</p> <p>Szókincsét folyamatosan bővíteni</p> <p>Rajzaihoz magyarázatot, mesét rendelni.</p> <p>Élményeit összefüggő mondatokkal kifejezni.</p> <p>Érthetően, lényegre törően telefonálni.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>cél- és eszközhatározó alkalmazása.</p> <p>Igekötők, módosító szerepük, hatásuk.</p> <p>Leírási, jellemzési gyakorlatok (melléknevek).</p> <p>Két állítmánnyal mondatok alkotása.</p> <p>Beszédtechnikai és beszédmotoros gyakorlatok.</p> <p>Szófajok: főnevek, igék, melléknevek, határozószók, kérdőszók</p> <p>Igekötők</p> <p>Analóg elemi mondatalkotás (főnév/ige/melléknév kombináció)</p> <p>Fejlesztési tevékenység</p> <p>A téri relációk használatának elkezdése beszédében.</p> <p>A viszonyszavak önálló használata játékban, foglalkozásokon.</p> <p>Artikulációs mozgások pontos utánzása.</p> <p>A direkt hangfejlesztéssel kapcsolatos utasítások megértés-kivitelezése.</p> <p>Társak, szülők, mesei hősök stb. jellemzése szóban és képi megfogalmazásban (rajz, szobor stb.).</p> <p>Telefonbeszélgetés barátaival, rokonaival (gyorsan, tömören).</p> <p>A hangsúlyos beszéd gyakorlása, a beszéd javítása</p>	
Fogalmak	mivel, kit, mit, pontos, mögé, fölé, előre – hátra	

Témakör	2. Társadalmi érintkezési formák	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Megfelelő személyközi viselkedés megalapozása iskolán kívüli színtereken.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Eddigi tapasztalatai alapján ismereteit rendezni.</p> <p>Megpróbálni a mindennapi tevékenységében az előzékeny, udvarias viselkedést.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Konfliktushelyzetek felismerése, egyre önállóbb megoldása. a megoldás keresése különböző példákon keresztül.</p> <p>Kulturált viselkedés vendégségben és vendégek fogadásakor.</p> <p>Igényesség a ruházatban.</p>	

<p>A kapott megbízásokat pontosan teljesíteni.</p>	<p>Különböző alkalmaknak megfelelő ruházat kiválasztása és felkészülés. Nemek közötti kapcsolat. Előzékeny, udvarias magatartás kialakítása. Óvja a tanuló saját és társai dolgait (ruhanemű, szemüveg stb.). Megbízások vállalása és teljesítése. Példaképek keresése környezetében, ismert hősök között stb. A kulturált étkezés szabályainak elsajátítása. Az étel kiválasztása és elfogyasztása. Közintézmények főfogalmának kialakítása. Mozi, színház, művelődési ház, múzeum, rendelőintézet, kórház, gyógyszertár, posta, tűzoltóság, rendőrség, mentőállomás, repülőtér.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek A másik nemmel szembeni viselkedésmódok összegyűjtése és megbeszélése. Ajtónál a felnőttek és a lányok előre engedése. Közös megbeszélés alapján feladatvállalás, a végzett munkáról beszámolás, a bíráló meghallgatása, a kritika elfogadása. Szerepjátékokban a foglalkozáshoz kapcsolódó tulajdonságok megjelenítése. Rövid történetek meghallgatása, filmrészletek megtekintése, és a látottak alapján állásfoglalás, indokolás, vitatkozás. Az együttélés feltételeinek tudatosítása, pl. az önzés rossz tulajdonság, az alkalmazkodás fontossága stb. Szervezett kirándulás alkalmával a közintézmények meglátogatása. Az épületek jellegzetességeiről, az intézmények sajátosságairól benyomások szerzése. Az egészségüggyel, közlekedéssel, ügyintézéssel, szórakozással kapcsolatos intézményekről ismeretek összegzése, rendezése, eszközei, tárgyai megnevezése (belépőjegy, sorszám, beutaló stb.). Az adott intézményekben zajló tevékenységek megismerése; azok funkciójáról összefüggő beszámolás, élmények elmondása (utaztam repülővel, láttam tűzoltóautót, voltunk színházban, fáj a fogam).</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Igazságtalan, közintézmény, előadás, nézőtér, jegy, színészek, rendezvény, műsor, ambulancia, riadó, gyorssegély, sziréna, fogászat, természet, laboratórium, vizsgálat.</p>

<p>Témakör</p>	<p>3. Testünk és a személyes teendők</p>	<p>Javasolt óraszám: 25 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az egészségmegőrzéssel kapcsolatos teendőknek a megismerése.</p>	
<p>Fejlesztési feladat</p>	<p>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</p>	
<p>Kérésre megmutatni a megnevezett testrészt (ízületeket). Érteni a testtel kapcsolatos fogalmakat.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Testünk Egészségügyi ismeretek bővítése (fiú – lány közötti eltérés észrevétele).</p>	

<p>Ismerni a segédeszközök használatának fontosságát, védelmét kezelését.</p> <p>Panaszokat észlelni, jelezni, segítséget kérni.</p> <p>A kapott utasításokat betartani a gyógyulás érdekében.</p> <p>Saját ízlés kialakulása, öltözködési stílusát ennek alapján alakítani.</p> <p>ok-okozati összefüggések</p> <p>Rendszeres testedzés bevezetése.</p>	<p>A fertőzések elkerülésének, megelőzésének módjai.</p> <p>Az ismertebb betegségek és jellemző tüneteik. A gyógyulás módja.</p> <p>Kórházi tartózkodás fontossága. Néhány kezelési mód és kellékeik.</p> <p>Fiú – lány eltérő fejlődése.</p> <p>Öltözködés</p> <p>Divatlapok nézegetése, válogatás, vágás, ragasztás. Öltöztetés, vetkőztetés.</p> <p>Jelmeztervezés játékosan, segítséggel.</p> <p>Étkezés</p> <p>Konzervek, mirelittek, megismerésük, felhasználásuk. (Gyártási idő, szavatosság leolvasása, tárolásuk, felhasználásuk).</p> <p>Az egészségmegőrzés témakörében tanultak megfogalmazása és gyakorlása.</p> <p>A testmozgás/sport szerepe az egészségmegőrzésben.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>A testrészek érzékelő funkcióját megnevezi, bemutatja.</p> <p>Az orvosi szobában megnézi a főbb kellékeket.</p> <p>Fertőző betegségek megnevezése, tüneteik felsorolása.</p> <p>Fiú és lány testápolásának, tisztálkodásának jellegzetességei (izzadság, testszag stb.).</p> <p>Újságokból, katalógusokból különlegességeket kivág, gyűjt, füzetbe rendez.</p> <p>Egyre önállóbban fogalmazza meg gondolatait melléknevek segítségével.</p> <p>Önálló öltözés, vetkőzés.</p> <p>Ruhadarabok szempontok szerinti különválasztása: divatos, régimódi; színek; anyag szerinti; fiú-, lányruhák; felsőruházat, alsóruházat.</p> <p>Saját ízlés szerinti válogatás újságokból, divatlapokból.</p> <p>Önálló „ruhagyűjtemény” készítése. Kiegészítők választása.</p> <p>Középtben a többi áruféleség megfigyelése mellett alaposabb tájékozódás a mirelitárúk és a konzervek pultjánál.</p> <p>Segítséggel a tanuló megnevez különböző mirelit árukat, konzerveket.</p> <p>Elkészítési módjukról ismertetőt hallgat és bemutatót néz meg.</p> <p>Beszámol ismereteiről, emlékezetből és eseményképek segítségével.</p> <p>Az ételféleségek körében szerzett ismeretek bővítése, salátafélék, különféle édességek.</p> <p>Egészségre káros ételek, italok számbavétele, fogyasztásuk kerülése.</p> <p>Az egészséges táplálkozásról képeket gyűjt és étrendjét tudatosan eszerint állítja össze.</p> <p>Figyel testsúlyára. Sporttal kapcsolatos ismereteket szerez, és kedvenc sportot választ, amit rendszeresen gyakorol.</p>
Fogalmak	bedagadás, fájdalom, láz, betegség, kezelés, orvosság, kenőcs, recept, gyógyítás, testtájak, különböző nemű, divatos, ósdi, régimódi, fiús-lányos, ízlés, gyűjtemény (kollekció), divatbemutató, ízléses-ízléstelen.

Témakör	4. Tájékozódás térben	Javasolt
---------	-----------------------	----------

		óraszám: 15 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Megbízható részvétel a közlekedésben.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Tevékenyen részt venni alaprajz, makett elkészítésében. Összehasonlításokat tenni, különbségeket észrevenni, azt közölni. Megkezdett munkáját befejezni. Épületeket megfigyelni, saját véleményét megfogalmazni az épületekről. Összefüggést találni a szituációk és a közlekedés fajtái között. Megbízhatóan részt venni a mindennapi közlekedésben. Élményeit rajzokkal feldolgozni.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Iskola A műhelyek eszközeinek megfigyelése, kipróbálása, tulajdonságaik megfogalmazása. A tanterem makettjének elkészítése. Alaprajz készítése az iskoláról, tájékozódás az alaprajzon. Lakás Lakás berendezéseinek megfigyelése, megismerése, megnevezése, balesetmentes használata segítségével. A lakás megóvása, gondozása, díszítése, lakóházak típusok szerinti csoportosítása. Egyéb épületek a környéken. Utca, közlekedés Helyi és távolsági, valamint a tömegközlekedés fogalmának kialakítása. Utak, sztrádák, sínek, alagutak, aluljárók felismerése, megnevezése, balesetmentes használata. Felkészülés az önálló közlekedésre.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Alaprajz készítése tanári segítséggel, színekkel differenciáltan az osztályok helyének megjelölése. A lakás helyiségei, berendezései, funkciói, azok rendeltetészerű használata. Fűtés, világítás, azok működésének megfigyelése. Közvetlen környezetében lévő elektromos háztartási gépek megfigyelése, segítséggel kipróbálása. A gépek és az ételféleségek összekapcsolása. (Mit, mivel, miért, hogyan?) Szervezett látogatás során ismerkedés a hajó-, repülő-, vonat- és autóbusz-közlekedés jellemzőivel. A hangosbemondó szavainak értelmezése segítséggel. Tágabb környezetről térkép készítése, azon tájékozódás. A metróállomások, autóbusz és a vasúti közlekedés jellemzőinek összegyűjtése. Hajókirándulás alkalmával a vízi közlekedésről új ismeretek szerzése.</p>	
Fogalmak	Hajóállomás, jegypénztár, kapitány, vészfék, repülőtér, járatok, nemzetközi, helyi, hangár, remíz, karbantartás	

Témakör	5. Tájékozódás időben	Javasolt óraszám: 25 óra
---------	-----------------------	-----------------------------

A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Az idő múlásának érzékelése méréssel.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Felsorolni automatikusan, önállóan a hónapokat, évszakokat, napszakokat. Kiválogatni a múltra, jelenre, jövőre jellemző tárgyakat, képeket. Tájékozódni az ismétlődő évi események és azok dátumai között. Segítséggel leolvasni az egész órát, használni a volt és lesz kifejezéseket az idő megállapításánál. Ismerni az elmúlással kapcsolatos történéseket.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Múlt, jelen és jövő történéseinek megfogalmazása. Filmeken látott események időbeli elhelyezése (díszletek, jelmezek megbeszélése: régen milyen volt a közlekedés – lassabb, mint ma stb.). Eseményképek rendezése: események előzményei, lezárása. Keltezés, dátum (évszám, hónap, nap). Az óra, perc fogalmának megismerése. Az idő múlása, és az elmúlás kapcsolata. Az életút. Az élet végessége.</p> <p>Fejlesztési tevékenység</p> <p>„Mikor lesz?” „Már elmúlt.” – Az idő múlásának megfigyelése. Régi korok meséiből, tárgyaiból segítséggel következtetések levonása. Filmekből látott jövőmotívumok feldolgozása tanári segítséggel. A valóság és a mese elemeinek szétválasztása, a sci-fit tartalmazó képek, történetek megismerése, a félelem legyőzése. Képek időrendbe állítása. A látottak megfogalmazása viszonyszavak és időfogalmak használatával. Hagyományos és digitális órákon az idő leolvasása. Egész óra, fél óra, perc és óra viszonya. Próbálkozás az óráról az aktuális időpont leolvasására, tájékozódásra, még hány percig tart a tanóra stb.</p>	
Fogalmak	Az idő múlásával mérésével kapcsolatos fogalmak és szókincs.	

Témakör	6. Élőlények	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	A tápláléklánc alapjainak megértése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Analógiákat találni a régi és az új ismeretek között. Önállóan próbálni megfogalmazni a termények évszakhoz történő rendelését és analógiákat. Gyűjteni, rendszerezni, megfogalmazni a témakörben. Osztályozni, csoportosítani a növények fajtáit. Hosszan figyelni egy-egy dologra. Legyenek a tanulónak ismeretei az állatkert állatairól, ismerje fel azokat	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Az élő környezet.</p> <p>Növények</p> <p>A növények fejlődése, a fejlődés feltételei. Gabonafélék megismertetése, felhasználása. Gyümölcsök, zöldségek, gabonafélék felhasználása, tárolása, tartósítása. Földünkön élő változatos növényvilág. A növények létfontosságú tulajdonságai (oxigéntermelés). Állatok</p> <p>Vadon élő állatok, erdei, mezei, vízi állatok, ragadozók.</p>	

<p>könyvekből, filmen. Tudjon állatjelmezben tulajdonságokat megjeleníteni, hangokat utánozni. Számoljon be a kedvenc háziállatról.</p>	<p>Hobbiállatok. Csoportosítás kültakaró, táplálkozás, szaporodás, élőhely szerint. Más földrészek állatai.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Filmen, vagy a természetben megfigyeli a zöldségek, gyümölcsök betakarítási módját, cselekvően részt vesz a munkálatokban. Zöldségeket, gyümölcsöket, gabonaféléket megnevez, csoportosít. A fagyasztást, hűtést és tartósítást képekről vagy üzemplátogatás során megfigyeli. Filmről, képről az élelmiszerek gyártási és felhasználási módjait is megismeri. Távoli földrészek növényvilága, képek, filmek megtekintése a témában. Állatkerti séta vagy kirándulás alkalmával közelről ismerkedik az állatokkal. Megtanulja élőhelyeiket, táplálkozási szokásaikat (világatlaszban az állatok élőhelyei, életviszonyai, tápláléklánc). Párhuzamot von háziállatok és élelmiszerek között.</p>
Fogalmak	Növény- és állatvilág témakörben felmerülő fogalmak: hobbiállat, házi állat vadon élő állat, gyümölcs, zöldség.

Témakör	7. Előkészület a felnőtt életre	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Önállóság fokozása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Saját véleményét kifejezni az üzletben látottakkal kapcsolatban. Ismerni a pénz fontosságát a vásárlás során. Saját véleményét kialakítani a foglalkozásokról (jó, rossz, nehéz, könnyű). Önállóan kifogást megfogalmazni. Kérdésre kiválasztani édesanyja külső és belső tulajdonságait.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Üzletek, vásárlás Piacok, üzletközpontok, közértek, kiskereskedések hasonlósága, különbözősége. Rendszeres vásárlás gyakorlása az apróbb megbízatások teljesítésével. Az önállóság fokozatos növelésével: az áru kiválasztása, vásárlás, fizetés. Megfelel-e az áru minősége? (Csere). A pénz értéke. Foglalkozások Szolgáltatások egymáshoz rendelése, irányítással. TV-rádió-szerelő, varrónő, ács, villanyszerelő, hangszerjavító, cipész. Minden munkában van szépség és hasznosság. Az anya tulajdonságainak megfigyeltetése, megfogalmazása.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Hasonlóságok és különbözőségek sorolása a különböző helyek (áruház, piac, utcai árusok) között.</p>	

	<p>Minőségi kifogás megfogalmazása.</p> <p>Tanári kérés szerint vásárlás, fizetés.</p> <p>Mindennapi életében jelenlévő ügyintézők munkájának, eszközeiknek megfigyelése: orvos, asszisztens, titkárnő, jegyeladó, buszvezető, cukrász.</p> <p>Szervezett formában látogatja meg a különböző szakmák képviselőit, megfigyeli munkájukat és eszközeiket, kipróbálja, megtapasztalja a mozdulatokat.</p> <p>Kér, kérdez, megnevezi a látottakat.</p> <p>Édesanyja külső tulajdonságait segítséggel megfigyeli, megnevezi.</p> <p>(Születésnap, névnap számontartása, felköszöntés).</p>
Fogalmak	A témákkal kapcsolatban felmerülő fogalmak, szókinccs köre.

Témakör	8. Ünnepek	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Külsőségeiben és tartalmában is készülődés az ünnepre.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Önálló feladattal készülni az ünnepre.</p> <p>Himnusz hallgatása alatt vigyázban állni.</p> <p>Helyesen értelmezni az ünnepekkel kapcsolatos fogalmakat, megfelelő eseményekhez kapcsolni azokat, játékosan utánozni néhány jellegzetes ünnepi eseményt.</p> <p>Egyre biztosabban eligazodni a különböző ünnepek időpontja, jellege, eredetisége tekintetében.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Nemzeti, társadalmi, családi ünnepek csoportosítása.</p> <p>Az ünnepek eredete, történetének ismertetése.</p> <p>Nemzeti ünnep. Augusztus 20 (Szent István). Március 15. (Petőfi Sándor).</p> <p>Az ünnepekhez tartozó történetek ismertetése.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Képeket gyűjt és rendszerez az ünnepekkel kapcsolatban.</p> <p>Versenyekre, vetélkedőkre készül.</p> <p>Nemzeti nagyjaink és az eseményekhez kapcsolódó történeteket ismer meg.</p> <p>Az ünnepek megnevezését és eredetét sokféle helyről, helyzetből hallgatja, nézi.</p> <p>Tevékenyen részt vesz jelképek (zászlók, díszek) készítésében.</p> <p>Olvasmányok az ünnepekkel kapcsolatban.</p> <p>Történelmi tárgyak megtekintése, múzeumlátogatások az ünnepekhez kapcsolódóan.</p>	
Fogalmak	Nemzet, hazaszeretet, ünnepélyes, Himnusz, csend, felvonulás, király, megváltó, ünnepélyesség, ajándék, költő, költemény, előadás, emlékmű, múzeum, tűzijáték, ünnep, egyház, társadalom, nemzet, történet, király, papság, kép, jelkép, korona, szent, vallások,	

Összegzett tanulási eredmények a hatodik évfolyam végén	<p>A tanuló képes kiejtését tudatosan javítani, hangerejét, beszédritmusát tudatosan irányítani.</p> <p>bővítménnyel mondatot alkotni.</p> <p>kérdést megfogalmazni, kérdésre adekvát választ adni.</p> <p>felismerni és megfogalmazni tulajdonságokat.</p> <p>felismerni, megmutatni érzékszerveit és tudja azok funkcióit.</p>
---	--

	<p>egyszerű terítési és főzési műveletet elvégezni, azokat szavakkal, észrevételeit, szükségleteit jelezni, segítséget kérni, megköszönni. Étkezésnél, kiránduláson megfelelő magatartást tanúsít. Természeti kincseinket és néhány hasznát, jelentőségét ismeri. A témakör fő fogalmait beszédében megfelelően használja. A tanuló képes segítséggel leolvasni az egész órát, használni a volt és lesz kifejezéseket az idő megállapításánál. az elmúlással kapcsolatos történéseket megérteni. együttműködni a helyes viselkedési és magatartási szabályok tudatos betartásában. aktív szókincsét bővíteni a tanult témakörökben. a legfontosabb ünnepek jelentőségét átélni, az ünnepekkel kapcsolatos tárgyismeretét, és a fogalmak használatával beszédét gazdagítani, közös ünnepeken alkalmanként közreműködni. Himnusz hallgatása alatt vigyázban áll.</p>
--	--

7–8. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést a közösségi helyzetekben az alkalomhoz illő viselkedés gyakorlásával, tudatosításával, a jó–rossz, pozitív–negatív példák megnevezésével, szituációs játékokon, meséken keresztül, a viselkedés megítélésében az igazságosság és mértékletesség gyakorlásával és az adott szituációnak megfelelő viselkedési szabályok alkalmazásával és megnevezésével segíti.

Megalapozza a nemzeti öntudat, hazafias nevelés fejlesztését a közösség hagyományainak megismertetésével, jeles képviselőinek megnevezésével és azok tiszteletére neveléssel. Elősegíti népi hagyományok, szokások, a hozzájuk kötődő tevékenységek gyakorlását, a nemzeti ünnepek, jelképek megismerését, megnevezését, jelentőségük felismerését, a magyar nemzeti kultúra megkülönböztetését más népek kultúrájától és szokásaitól.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelést segíti az önállóság és önérvényesítés igényének kialakítása, a társas érintkezés alapvető szabályainak megismerése (szituációs játékokon keresztül), a különböző lehetőségek közül, a tanuló igényének megfelelő választás gyakorlása, a megalapozott döntésekre nevelés, a segítség megfelelő stílusú kérésének és elfogadásának megválasztása.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése megvalósul az önkifejezés erősítésével, különböző kommunikációs technikákkal az igények kifejezésében (véleményalkotás tanulása), az érzelmeken uralkodás lehetőségének és képességének megismertetésével, a szociális kapcsolatok megfelelő formáinak gyakorlásával, a közösség értékeinek megismerésével, elfogadásával.

A családi életre nevelést a társas kapcsolatok kialakítása, kezdeményezése, szituációs játékokkal a családban betöltött szerepek gyakorlása, a családi ünnepek és események, jelentős évfordulók, rokoni kapcsolatok megismerése, megnevezése, ünnepi készülődések tervezése, a meghívások, köszöntők, gratulációk gyakorlása támogatja.

A tantárgy tanítása a testi és lelki egészségre nevelésben az egészséges életmód (táplálkozás, sport, személyes higiéné) alapvető szabályainak/jellemzőinek megismertetése ismeretterjesztő médiumok (könyvek, cd-k) segítségével, az ismeretek megnevezésével a testi és lelki egészség, helyes és helytelen szokások köréből és a test és lélek érzéseinek adekvát kifejezésekkel és fogalmakkal történő megfogalmazásával vesz részt.

A felelősségvállalás másokért, önkéntesség kompetenciaterület fejlesztését szituációs játékokon keresztül a segítségnyújtás szükségességének és módjainak felismertetése és gyakoroltatása, a közösség tagjainak kommunikációs jelzéseire figyelés, megfelelő formájú kapcsolattartás és a közösségi munkában feladatok vállalása erősíti.

A fenntarthatóság és környezettudatosság céljait a környezetet megóvó magatartásra és tevékenységekre neveléssel, a környezetvédő tevékenységek felismerésével, megnevezésével (pl.: szelektív hulladékgyűjtés, energiatakarékosság) segít elérni.

A pályorientáció alakítása a munka világának megismerésével – saját életlehetőségek, pályaelképzelés reális felmérésével és a társadalmi munkamegosztás területeinek és fogalmainak, valamint a szakmák tevékenységeinek rendszerezésével valósul meg.

A gazdasági és pénzügyi nevelést a tantárgy a pénz – munka összefüggéseinek megismertetésével, a családi élet, munkahely, foglalkozások témaköréből vett kommunikációs témák feldolgozásával segíti.

A tantárgy segíti az infokommunikációs eszközök megismerését, rendeltetésszerű használatát, az érdekes műsorok, programok céltudatos válogatását, a nyilvános és bizalmas információk megosztása közötti különbség felismerését. Óv a túlzott információadástól, és segíti a megszerzett ismeretek hitelességével és elfogadásával kapcsolatos kétségek felismertetését a médiatudatosságra nevelés területén.

A tantárgy támogatja a tanulás tanítását az egyénre szabott értékelési és motivációs módszerek alkalmazásával történő ösztönzéssel, és az ismeretek (tananyag) iránti érdeklődés felkeltésével, elsajátításával. Fejleszti a környezettel való kommunikációs kapcsolatban a folyamatos érdeklődést, az önellenőrzés és javítás iránti igényt.

7. évfolyam

Témakör	1. Beszédfejlesztés. Anyanyelv	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Aktív részvétel a tanórai és a tanórán kívüli kommunikációban.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Szókincs bővítése és pontosítása. Analog mondatokat alkotni. Analog tómondatok (ige, főnév, melléknév használatával) Törekvés érthető, összefüggő beszédre.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Artikulációs ügyesítés. Kiejtés javítása.</p> <p>Hangtan:</p> <p>Hangok – magánhangzók (rövid, hosszú párok).</p> <p>Mássalhangzók: egyjegyű-kétjegyű, rövid-hosszú.</p> <p>Szótan:</p> <p>Főnév (személyek és tárgyak nevei), ige (cselekvések megnevezése), melléknév (tulajdonságok).</p> <p>Határozószó (viszonyszavak).</p> <p>Igeragozás:</p> <p>Egyes szám, többes szám. Személyes névmások, személyragok.</p> <p>Mondattan:</p> <p>Kijelentő mondat, kérdő mondatok.</p> <p>Bővített és összetett mondatok.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Artikulációs gyakorlatok.</p> <p>Magánhangzók, rövid-hosszú párok megkülönböztetése.</p> <p>Hangok – betűk csoportosítása változatos szempontok szerint.</p> <p>Cselekvések megnevezése.</p> <p>Térbeli- és időbeli viszonyok meghatározása.</p> <p>Két tárgy, személy összehasonlítása.</p> <p>Képekről szógyűjtés, mondatalkotás adott szóval.</p> <p>Kijelentő mondatok átalakítása kérdővé, válasz a kérdésre.</p>	
Fogalmak	Nyelvtani megnevezések. Magánélet, közélet körébe tartozó kifejezések. A gyakorolt nyelvtani formulákhoz kapcsolódó egyszerűsített kifejezések.	

Témakör	2. Társadalmi érintkezési formák	Javasolt óraszám: 45 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Törekvés a kulturált, ápoltság megjelenésre, társas helyzetekben adekvát viselkedésre és kommunikációra.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Felismerni és megváltoztatni a rossz szokásokat.</p> <p>Tiszteletben tartani és érzékelni a személyes tér határait.</p> <p>Az elsajátított viselkedésmódok szerint kulturált módon kapcsolatot tartani egyszerűbb helyzetekben.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Viselkedésmódok elemzése és megbeszélése.</p> <p>Testtartás: (pl. Himnusz alatt), beszélgetés során (zsebre tett kéz, vállrángatás)</p> <p>Ülés: a leülés és felállás udvariassági rendje, az ülés módja (szétvetett lábak, zárt lábak, székről lecsúszva, asztalra felrakva stb.)</p> <p>Távolságtartás: a beszélgetés távolsága ismert és ismeretlen személynél, átkiabálás az utcán, valakinek a feje felett).</p> <p>Érintés: az érintés árnyalatai (kéz a combra, hátra ütés, fenékre csapás, csók arcra, homlokra, szájra stb.).</p> <p>Megszólítás – Köszönés – Bemutatkozás: korosztály – fiatalabb, idősebb, és nemek szerinti különbségek figyelembevételével.</p> <p>Viselkedési szokások megbeszélése, elemzése. Az alkalmazkodás, beilleszkedési szokások kidolgozása, begyakorlása.</p> <p>Köszönési módok megbeszélése (kinek, mikor, hogyan). Integritás, mint köszönési forma.</p> <p>Kézfogás. Puszi.</p> <p>Bemutatkozás – bemutatás.</p> <p>Mozi, színház, koncert, táncos rendezvény látogatása.</p> <p>Felkérés táncra, elköszönés, udvarias visszautasítás.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>A felsorolt helyzetekre rövid történetek eljátszása, a helyes és helytelen viselkedés elválasztása.</p> <p>A köszönés módja és a köszönő felek közötti viszony megbeszélése.</p> <p>Bemutatkozás módja – a felek közötti viszony szerinti változások gyakorlása.</p> <p>Illő öltözet, ruhatár használata, jegy bemutatása, hely megkeresése, helyes viselkedés előadás alatt (pl. nincs zörgés zacskóval; viselkedés idegen szomszéddal).</p>	
Fogalmak	Félszeg, tolakodó, bizalmaskodó, tisztelet. A témák feldolgozása során felmerülő fogalmak.	

Témakör	3. Előkészület a felnőtt életre	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Óvatos viselkedés kapcsolatok létesítése során.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Észrevenni a helytelen viselkedést, indokolni a választott megoldást.	Fejlesztési ismeretek Konfliktushelyzetek felismerése, megoldási módok kitalálása.	

<p>Őszinte kapcsolatot kialakítani az általa kiválasztott felnőttel. Ismeretlen helyzetekben helyes viselkedési formát választani.</p>	<p>Aktuálisan előforduló konfliktushelyzetek megbeszélése. Gyermekkönyvek, filmek, ifjúsági filmek részleteiben megjelenő konfliktusok megoldása saját vélemény alapján, és a filmen. Hol, mikor, hová, kinek a kérésére írom alá a nevemet? Segítségkérés – személyi segítő.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Képek alapján adott szituációk felismerése, a probléma elemzése, megoldás keresése. A lehetséges megoldások eljátszása után a helyes megoldás kiválasztása, indoklása. (Ismert sorozatokból részletek, a Kockásfülű nyúl című rajzfilm epizódjai, Frakk-filmek, Magyar népmesék).</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Irigység, füllentés, becsapás, lopás, konkrét helyzetekben felmerülő kifejezések és fogalmak tisztázása.</p>

<p>Témakör</p>	<p>4. Társas kapcsolatok</p>	<p>Javasolt óraszám: 40 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Együtműködés a társakkal barátságos, befogadó közegben.</p>	
<p>Fejlesztési feladatok</p>	<p>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</p>	
<p>Helyesen használni az elsajátított és begyakorolt udvariassági formulákat.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Kapcsolatok az osztályközösségben: Barát – haragos. Felnőtt – tanuló. Az átlagos érintkezés formái (udvariassági formulák). Kapcsolatok az intézmény helyszíneivel: Tanárok, irodai dolgozók (ebédbefizetés, könyvtárhasználat, üzenet átadása). Karbantartók, konyhai dolgozók, portaszolgálat (segítség kérése, üzenet átadása, együtt dolgozás). Osztályközösség, iskolai barátok, az intézmény dolgozói, családtagok, gyermekek, fiatalok más intézményekből. A telefonálás illemszabályai. Viselkedés kötött és kötetlen élethelyzetben (szabadidőben). Ápoltság, rendezettség, célnak megfelelő öltözék (sporthoz, ünnepre stb.).</p> <p>Fejlesztési tevékenységek A helyes viselkedés és kommunikációs formulák elsajátítása és gyakorlása játékos szituációkban. Tágabb környezetében adódó helyzetek, képek, ábrák stb. megértése (piktogramok, közlekedési táblák stb.). Személyes tapasztalatok, saját kapcsolatok feltérképezése. Viselkedés kötetlen helyzetben: köszönés, hangoskodás, öltözködés, tisztálkodás.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Barát, barátságos, ellenség, ellenfél, barátságtalan, elutasítás, elutasító, szigorú, vidám, alkalom, ápoltság, rendezett,</p>	

	kezelési útmutatók ábrái, közlekedési táblák.
--	---

Témakör	5. Médiaismeret	Javasolt óraszám: 35 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyensúlyra törekvés a szabadidő eltöltése során.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek– tevékenységek	
Kedvenc műsorát kiválasztani és figyelemmel kíséreni. Helyesen viselkedni a könyvtárban. Baleset- és rongálásmentesen használni az eszközöket a megszabott keretek között.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Elektronikus hordozók (számítógép, tv, videó, DVD, CD, játékok) használata (lejátszás, be-, kikapcsolás, működtetés). Kisközösségi kommunikáció alapvető helyzetei, magatartásformái. Mindennapos, szokásos médiahasználat (rádió, TV). A műsorok kiválasztásának szempontjai (pl.: korosztályos ajánlás, időpont, családi időbeosztás stb.).</p> <p>Fejlesztési tevékenység</p> <p>Műsorújság használata (időpont, műsor keresése). A kívánt eszköz kiválasztása, működtetése. Szerepjátékok: iskolai hírek, családi hírek. Hangkazetta, CD, DVD, videó, számítógép működtetése önállóan, felügyelettel. Műsorújságból a kívánt program kiválasztása, az időpont megjegyzése, a látottak megbeszélése</p>	

Fogalmak	A médiában használatos szófordulatok, kifejezések. A használat során előforduló kifejezések és fogalmak.
Összegzett tanulási eredmények a hetedik évfolyam végén	<p>A tanuló képes verbális közlésre (organikus akadémizáció esetén nonverbálisra). helyesen használni megtanult nyelvtani formákat, tiltó mondatokat fogalmazni.</p> <p>megérteni a tárgyalt eseteket, észrevenni a helytelen viselkedést, indokolni a választott megoldást, helyes erkölcsi érzéke kialakult.</p> <p>elsajátítani a szociális beilleszkedéshez szükséges készségeket, képességeket, tiszteletben tartani és érzékelni a személyes tér határait.</p> <p>önkifejezéséhez verbális és nonverbális közlési formákat használni.</p> <p>személyes véleményalkotásra.</p> <p>hétköznapi helyzetekhez adekvát megnyilvánulással viszonyulni, ismerni és alkalmazni a társadalmi együttélés normáit.</p> <p>a helyes és helytelen viselkedést megnevezni, indokolni, és a gyakorlatban alkalmazni.</p> <p>őszinte kapcsolatot kialakítani, gondjait megosztani az általa kiválasztott felnőttel.</p> <p>A testbeszéd információközlő értékét ismeri, képes válaszreakciókra, érzelmeiben uralkodik.</p> <p>A tanuló képes az elsajátított viselkedésmódok szerint kulturált módon kapcsolatot tartani egyszerűbb helyzetekben.</p> <p>megérteni az ábrák, szimbólumok, szituációk információit, egyszerűbb szókincsű írott anyagból a lényegét megérteni.</p> <p>kiválasztani és figyelni kedvenc műsorát.</p>

8. évfolyam

Témakör	1. Beszédfejlesztés. Anyanyelv	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az elsajátított és a begyakorolt udvariassági formulák használata.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Szókincs bővítése és pontosítása. Szavakat értelmezni szövegösszefüggésben.</p> <p>Nyelvtani ismeretek bővítése és rendszerezése.</p> <p>Melléknevek fokozása: középfok, felsőfok.</p> <p>Felkiáltó és óhajtó mondatok értelmezése, használata.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Kiejtés javítása.</p> <p>A hang közvetítő szerepe: hanghordozás változtatása, a közlés tartalma közötti összefüggés.</p> <p>Hangtan:</p> <p>Hangok – magánhangzók (rövid, hosszú párok).</p> <p>Mássalhangzók: egyjegyű-kétjegyű, rövid-hosszú.</p> <p>Szótan:</p> <p>Főnév (személyek és tárgyak nevei), ige (cselekvések megnevezése), melléknév (tulajdonságok).</p> <p>Határozószó (viszonyszavak).</p> <p>Melléknevek fokozása. Alap- és középfok. Három változó jellemzése, a felsőfok gyakorlása.</p> <p>Igeragozás:</p> <p>Igeidők: jelen-, múlt- és jövő idő. A „fog” ige használata.</p> <p>Mondattan:</p> <p>Óhajtó mondat, felkiáltó mondat.</p> <p>Bővített és összetett mondatok.</p> <p>Állító és tagadó mondatok.</p> <p>A magán és közéleti kommunikáció tipikus helyzetei, kifejezőmódjuk.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Különböző hangnemű beszéd azonos tartalommal (unott, érdeklődő, gúnyos, gyűlölködő stb.), hanghordozás és tartalom kapcsolata.</p> <p>Az ábécé ismerete, nevek névsorba rendezése.</p> <p>Tulajdonnevek (emberek neve, városok neve stb.) gyűjtése, helyesírása.</p> <p>Igeidők használata egymás után, egymáshoz kapcsolva.</p> <p>A múlt, jelen és jövő összefüggéseinek felismerése.</p> <p>Térbeli- és időbeli viszonyok meghatározása.</p> <p>Három tárgy vagy személy összehasonlítása.</p> <p>A cselekvést értékelő kérdésre állító, a valóságnak nem megfelelő kérdésekre tagadó mondatok szerkesztése.</p> <p>Élőben és magnetofonról hallgatott beszédmodok értékelése: motyogás, halk, hangos, érthető beszéd, hadarás.</p>	
Fogalmak	<p>Hanghordozás, kiabálás, suttogás, sűgás.</p> <p>Nyelvtani megnevezések. Magánélet, közélet körébe tartozó kifejezések.</p> <p>A gyakorolt nyelvtani formulákhoz kapcsolódó egyszerűsített kifejezések.</p>	
Témakör	2. Társadalmi érintkezési formák	Javasolt óraszám: 45 óra
A témakör nevelési-	Törekvés a kulturált, ápoltság megjelenésre, társas helyzetekben adekvát viselkedésre.	

fejlesztési céljai	désre és kommunikációra.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Megítélni a látott helyzetek motivációját.</p> <p>A helyes és helytelen viselkedést megnevezni, indokolni, és a helyes viselkedést a gyakorlatban alkalmazni.</p> <p>Az elsajátított viselkedésmódok szerint kulturált módon kapcsolatot tartani egyszerűbb helyzetekben.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Viselkedésmódok elemzése és megbeszélése.</p> <p>Mimika: grimasz mások megnyilvánulása közben.</p> <p>Gesztikulálás.</p> <p>Távolságtartás: a beszélgetés távolsága ismert és ismeretlen személynél, átkiabálás az utcán, valakinek a feje felett).</p> <p>Érintés: az érintés árnyalatai (kéz a combra, hátra ütés, fenékre csapás, csók arcra, homlokra, szájra stb.).</p> <p>Kézfogás. Puszi.</p> <p>Beszélgetés társaságban, véleményalkotás, tanácskérés, kérdés.</p> <p>Vendégségben.</p> <p>Vendég hívás, köszöntés, búcsúztatás, kínálás.</p> <p>Ajándék átadás és átvétel.</p> <p>Ajándék kiválasztásának szempontjai.</p> <p>Felkérés táncra, elköszönés, udvarias visszautasítás.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Helyzetgyakorlatok, látott esetek (fotó, videó) a témákkal összefüggésben.</p> <p>Iskolai helyzetekben a viselkedésmódok gyakorlása.</p> <p>A már gyakorolt viselkedési szokások átismétlése, gyakorlása szituációkban.</p>	
Fogalmak	<p>Félszeg, tolakodó, bizalmaskodó, tisztelet.</p> <p>A témák feldolgozása során felmerülő fogalmak.</p>	

Témakör	3. Előkészület a felnőtt életre	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Kapcsolataiban alkalmazza az emberi együttműködés tanult szabályait.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Észrevenni a helytelen viselkedést, indokolni a választott megoldást.</p> <p>Személyes véleményt alkotni.</p> <p>Gondjait megosztani.</p> <p>Ismeretlen helyzetekben helyes viselkedési formát választani.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Konfliktushelyzetek felismerése, megoldási módok kitalálása.</p> <p>Boltban vásárol, de nem elég a pénze az áru megvásárlására (mit tegyen?).</p> <p>Az utcán leszólítja valaki (hogyan reagáljon?).</p> <p>Húsvéti locsoláskor alkohollal kínálják (mit tegyen?).</p> <p>Magán- és hivatalos jelleg elkülönítése.</p> <p>Ismerkedés: bizalom, bizalmatlanság.</p> <p>Hol, kivel közölhetem személyes adataimat? (Önkormányzat, orvosi rendelő, rendőrség, iskola.)</p> <p>Személyes adatok és iratok kezelésének módja.</p> <p>Hol, mikor, hová, kinek a kérésére írom alá a nevemet?</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Választás, megkülönböztetés (kinek szóló információt hallasz?).</p> <p>Szituációs gyakorlatok a személyes iratok használatára (szemé-</p>	

	lyi igazolvány, bérlet, diákigazolvány, bankkártya, lakcím, lakáskulcs). Előfordulható helyzetek a helyes és helytelen cselekvésre. Helyzetgyakorlatok. Probléma megfogalmazása.
Fogalmak	Irigység, füllentés, becsapás, lopás, konkrét helyzetekben felmerülő kifejezések és fogalmak tisztázása.

Témakör	4. Társas kapcsolatok	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Együttműködés a társakkal barátságos, befogadó közegben.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Törekedni a nyílt, őszinte kommunikációra. Tudni, hogy mit tehet a tanuló mások előtt és mit nem (pl.: diákszerelem megnyilvánulásai).	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>A nemek közötti kapcsolat: A fiúkra és lányokra jellemző viselkedési módok szabadidőben és munkában. Párkapcsolatok az iskolában. Diákszerelem. Nonverbális kommunikáció és illemszabályok: Arcmimika differenciált észlelése. Lelkiállapot kitalálása arckifejezésből, az esetleges okok feltárása. Szemmel, fejmozdulattal, mimikával, kézzel kifejezett utasítás közlésének és megértésének gyakorlása. Külső megjelenés eltérő helyzetekben. Reakció. Képek, ábrák, szimbólumok, szituációk információinak megértése (postán, közintézményben). Különböző társasági körök. A telefonálás illemszabályai. Fejlesztési tevékenységek Társakra jellemző belső tulajdonságok összegyűjtése, csoportosítás nemek szerint. Grimaszok rögzítése, különböző arckifejezések megfigyelése tükör előtt. Egymás arckifejezésének utánzása. Arckifejezés, testtartás elemzése fotók, illetve videófelvevételek alapján. Megadott lelkiállapot megjelenítése arccal, testtel. A másik nemmel szembeni viselkedés alapszabályainak állandó megbeszélése. Telefonálás gyakorlása mesterségesen kialakított és valós helyzetekben.</p>	
Fogalmak	szeretet, szerelem, intimitás,	

Témakör	5. Médiaismeret	Javasolt óraszám: 35 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	IKT eszközök használata kommunikációban, tanulásban és szabadidőben.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek– tevékenységek	
Egyszerűbb szókincsű írott anyagból a lényegét megérteni. A papíralapú termékeket helyesen, kímélően használni. Tudni: a könyv és folyóirat érték, kímélni kell! Egyensúlyra törekedni a szabadidő eltöltése során. Törekedni az önkorlátozásra.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Tömegkommunikációs műfajok és eszközök közötti tájékozódás.</p> <p>Írott kommunikáció: (szórólapok, műsorújság, reklám, időjárás-jelentés).</p> <p>Könyvtárhasználat. A kívánt könyv, kiadvány megkeresése, kiválasztása.</p> <p>Írott kommunikáció áttekintése: szórólapok, reklámok, termék-tájékoztatók, korosztálynak megfelelő újságok, folyóiratok áttekintése.</p> <p>Véleményalkotás, vitakészség alakítása.</p> <p>Fejlesztési tevékenység</p> <p>Hang nélkül, csak mimika és testbeszéd alapján kitalálni a hírek tartalmát (szomorú, vidám, semleges hír: baleset bejelentése, sportgyőzelem, időjárás-jelentés stb.).</p> <p>Cím, író szerinti keresés – az ábécérend szerinti tájékozódás.</p> <p>A termékek áttekintése, téma keresése, az olvasottak rövid összefoglalása (pl. hogyan ajánlanád társaidnak az adott cikket, miért érdekes az adott információ?).</p> <p>megfogalmazása (tetszett, nem, miért?).</p>	
Fogalmak	<p>A médiában használatos szófordulatok, kifejezések. A használat során előforduló kifejezések és fogalmak.</p> <p>Olvasójegy, tagdíj, katalógus, kölcsönzési idő lejár, hír, tájékoztató, készlet erejéig érvényes, tartalomjegyzék, előfizetés, ingyenes lap.</p>	

Összegzett tanulási eredmények a nyolcadik évfolyam végén	<p>A tanuló képes mondatbővítményeket és múlt időt használni, kifejezni magát bővített mondatokkal, mellékneveket, határozószókat, igekötőket használni spontán beszédében.</p> <p>a tájékozódáshoz, problémamegoldáshoz, feladata elvégzéséhez segítséget kérni, elfogadni és hasznosítani.</p> <p>önmaga és mások viselkedését igazságosan megítélni.</p> <p>önmagát és környezetét reálisan értékelni.</p> <p>személyes véleményalkotásra.</p> <p>a helyes és helytelen viselkedést megnevezni, indokolni, és a gyakorlatban alkalmazni.</p> <p>A testbeszéd információközlő értékét ismeri, képes válaszreakciókra, érzelmeiben uralkodik.</p> <p>A tanuló képes az önkorlátozásra a szórakoztató elektronikai eszközök használatakor, és az életkori kööttségeket figyelembe venni műsorválasztás során.</p> <p>a valóságot és a virtuális valóságot elkülöníteni.</p> <p>megfelelően viselkedni a könyvtárban, a papíralapú termékeket helyesen, kímélően használni.</p>
---	--

Olvasás – Írás

1-8. évfolyam

Magyar nyelv és irodalom

A tantárgy célja, hogy megalapozza és fejlessze az olvasás-írás elsajátításához és gyakorlásához szükséges alapkészségeket és a fogalmi gondolkodást, fejlessze a kommunikációs képességet, a grafomotorikát és az artikulációt.

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanuló esetében a pedagógusok feladata elérni, hogy az életkornak és az egyéni képességeknek megfelelő olvasási és írási technikák folyamatos fejlesztésével és alkalmazásával a tanuló legyen képes az információkat elemi szinten megszerzeni, átadni, legyen képes könnyen érthető, rövid szöveg elolvasására, értelmezésére, néhány egyszerű gondolat leírására egyre kevesebb segítséggel.

A tanulóval szemben támasztott elvárás, hogy folyamatosan legyen képes megismerni az olvasott és írott betűk, szavak, egyszerű mondatok jelentéstartalmát, váljon igényné az egyszerű írásos utasítások, figyelmeztetések, feliratok értelmezése, alakuljon ki a tevékenységek és információk piktogramos megjelenítésének értelmezési képessége, folyamatosan bővüljön a környezetben előforduló írásos utasítások megértése, követése.

A képességeknek megfelelő szinten váljon igényévé az olvasási és írási tevékenységekkel összefüggő szabadidőeltöltés lehetőségeinek gyakorlása, alakuljon ki a környezet iránti érdeklődés, az ismeretek megszerzésére irányuló spontán törekvés. Az elsajátított olvasási technikával alakuljanak ki olyan képességek, amelyek hozzásegítik a tanulót a kommunikációs eszközök használatához, a mindennapi életbe való beilleszkedéshez.

Hivatalos iratok, úrlapok kitöltése során ismerje fel, segítséggel vagy önállóan alkalmazza személyes adatait, és védje azokat az illetéktelen használóktól.

A tantárgy feladata valamennyi betűtípus megismertetése (kicsi-nagy, nyomtatott-írott), a feliratokon, számítógépes billentyűkön történő biztos eligazodás érdekében.

1–2. évfolyam

Az első két évfolyamon az olvasás-írás képességének előkészítése folyik. Minden tevékenység arra irányul, hogy a tanulók érdeklődését felkeltse az írásos információ megszerzésére, megalapozódjanak az olvasás és írás elsajátításához nélkülözhetetlen képességek.

Ehhez a gondolkodási, érzékelési és észlelési funkciók közül elsősorban a figyelemre, az emlékezetre, a szem-kéz koordinációra, a finommanipulációra van szükség.

Az erkölcsi nevelés területét megalapozza az egyszerű szabályok betartása, a feladatok elvégzésének és a csoportos fejlesztési helyzetnek megfelelő viselkedés, segítőkész magatartás a társakkal, egyszerű utasítások megértése és végrehajtása, a szabályok megismerése, a rendezett környezetre, a tanszerek, eszközök megóvására való igény kialakítása.

Az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztésében fontos szerepet tölt be a megfelelő pozitív hozzáállás kialakításával, a türelem megalapozásával, a feladatok végrehajtásával, a társak próbálkozásainak kiváráásával és az alkalmazkodóképességgel.

A tanulás tanítását segíti az írásos, képes információk megszerzése iránti igény kialakulása és a tanulás iránti érdeklődés.

1. évfolyam

Témakör	1. Beszédfejlesztés	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Hangképző szervek szabályozásának kialakítása, erősítése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Szabályos légzést kialakítani, a levegőt megfelelően beosztani. Utánzókétséget kialakítani. Környezet alapvető hangjait megkülönböztetni, a hangforrások irányát felismerni. Megfelelő hangerőt használni spontán beszéd során. Beszédmotiváció egyszerű mondókákkal, versekkel, mozgásos játékkal kísérvé. Ritmuszérzék fejlesztése együttműködéssel. Környezet tárgyait, azok rendeltetését megismerni. Rákérdezésre adekvát válaszokat, jelzéseket adni. 3–4 hangból álló ritmus letapsolása utánzással. Egyeztetés: szavakat tárggyal,	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Beszédtechnika fejlesztése. Hallásfigyelem-fejlesztés. Ritmusfejlesztés. Szókincsbővítés. Kommunikációs készségfejlesztés.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Légzéstechnika fejlesztése. Hangképző szervek használatának tudatosítása, gyakorlása. Ajak- és nyelvgyakorlatok. Artikulációs gyakorlatok. Hangok artikulálása, állathangok utánzása. Hangforrások, felismerése, differenciálása. Környezet tárgyainak megnevezése, tevékenységek megnevezése, játékos utasítások végrehajtása. Verse, dalok szövegének értelmezése. Köszönés, megszólítás. Szavak ejtése. Új szavak ismétlése.</p>	
Fogalmak	<p>Fontosabb hangképző szervek, kilégzés, belégzés. Halkan, hangosan. A mozgásokban részt vevő testrészek. Lassú, gyors Kérdés, felelet, ki? mi? kérdések értelmezése. Alapvető érintkezési formulák. (Rokon, barát, idegen.) Munka, játék.</p>	

Témakör	2. Térorientációs gyakorlatok	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Eligazodás nagyobb, ismert térben.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
A relációs fogalmakat segítséggel megérteni és irányítás mellett, helyesen alkalmazni cselekvés során. Soralkotás, balról jobbra haladás segítségével. A bal-jobb oldal, irány differenciálása segítségével. Testséma kialakítása. A könyvek, papírlapok kíméletes használata, előre, hátra lapozás egye-	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Téri relációk felismerése, létrehozása segítséggel. Ismerkedés elációs fogalmakkal. Ismerkedés irányokkal. Eligazodás nagyobb térben (tanterem). Irányjelző nyilak ismerete és használata segítséggel. Eligazodás két dimenzióban segítséggel. (könyv, feladatlap).</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Tárgyak helyének meghatározása.</p>	

sével.	Térrányok nagymozgásokkal. Testtájékok megmutatása, megnevezése. Soralkotás tárgyakkal. Eldugott tárgyak keresése. Nyilak elhelyezése, megfigyelése padokon, táblán, feladatlapon. Adott ábra, kép megkeresése könyvben.
Fogalmak	Elöl, hátul, alatt, fölött, mellett, alá, fölé, mellé, ki, be, fel, le. Irányhatározók: (bele, fölé, mögé), balra, jobbra, középen, bal, jobb, Könnyen érzékelhető ellentétpárok: hideg-meleg, sötét-világos, felnőtt-gyerek, öreg-fiatal, férfi-nő. Ki? Mi? Kérdőszó. Tárgy, személy.

Témakör	3. Finommozgások fejlesztése	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ujjak ügyesítése	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
A tanuló hüvelyk- és mutatóujjának egyenkénti, önálló mozgatása. Tárgyak megfogása két-, illetve három ujjal. A zsírkréta, kréta helyes fogása és tudatos irányítása. Író- és rajzeszközök használata; segítséggel, a megfelelő nyomaték kialakítása. Ismert tárgyak felismerése tapintással, segítségnyújtás mellett. Ujjak egyenkénti, akaratlagos mozgatása segítséggel. A Játékszerszámok rendeltetészerű használata utánzással.	Fejlesztési ismeretek Ujjak irányított mozgatása. Tevékenység apró tárgyakkal. Kéz izomzatának fejlesztése. Megfelelő nyomaték gyakorlása. Érzékelési gyakorlatok tapintással. Ujjak mozgatásának finomítása. Eszközök, szerszámok fogása. Mozdulatok utánzása. Fejlesztési tevékenységek Kézujjak (mondókák), ujjak „számlálása”, „zongorázás”. Gyöngy felszedése, Pötyi játék használata, papír tépkedése, mozaik ragasztása. Gyúrás, nyomkodás agyaggal, Színezés, spontán rajzolgatás. Tárgyak felismerése, kiválasztása tapintással. Játékos gyakorlatok: „zongorázás”, kopogás, integetés. Mozdulatok alapján mindennapi tevékenység felismerése, utánzása.	
Fogalmak	Ujjak, egyenes, behajlított ujj. Kicsi, nagy, egy darab, kerek, lapos, egyenes, görbe, erősen, gyengén, álló-, fekvő egyenes, sima, érdes, puha, kemény, gömbölyű, lapos, hosszú, rövid, vastag, vékony, dolgozik, játszik, szerszámok, baleset, óvatosság.	

Témakör	4. Szem-kéz koordinációjának fejlesztése	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Formák helyes felismerése, megnevezése, egyeztetése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Labdadobás, -gurítás célirányosan, labdát elkapni. Segítséggel stabil építményt készíteni viszonylag pontos illesztéssel.	Fejlesztési ismeretek Célzott gurítás, dobás. Építés kockával, dominóval, fűzés. Határok betartása.	

<p>Motiváció mellett munkavégzés néhány percig, megfelelő mozdulatokkal. Segítséggel, egyszerű szabály megértése és betartása, a tanuló képességei szerint. Tekintetét rövid ideig tudatosan irányítani, fixálni. Irányítás mellett feltűnő hasonlóságot megtalálni különböző tárgyakon. Segítséggel gyakorolni a nagyobb gombok begombolását, próbálkozások során a sikertelenséget elviselni.</p>	<p>Pontok összekötése. Szemtorna. Formák összehasonlítása. Gombolás. Fejlesztési tevékenységek Labda dobása, autó gurítása egymásnak, „kapuba”, célba. Kockák egymásra rakása, építés párhuzamosan, minta szerint. Fűzőtábla használata, nagy gyöngyök fűzése hurkapálcára, drótra, ritmikus sor két színnel. Mozaikkirakás, nyomdázás segítséggel meghatározott helyre, autó végigvezetése „úton”. Pontok közé ceruza, pálcika beillesztése, pontok összekötése ujjal, ecsettel, ceruzával. Mozgó tárgy követése szemmel, tájékozódás egy szemmel. Logikai játék, hasonló formák keresése, egyeztetése. Nagy gyöngy fűzése.</p>
Fogalmak	Gurítás-dobás, cél. A helyváltoztatás szinonimái. Kösd össze! Illesztés, igazítás, pontosság, gyöngyosor, hosszabb, rövidebb, eleje, vége, közepe, betöltés, kihagyás, bele, mellé, alapszínek, fordítva, méret, szín, forma, ugyanolyan, Ruhadarabok.

Témakör	5. Emlékezet-, gondolkodás- és figyelemfejlesztés	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű összefüggések, különbségek, hasonlóságok felismerése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Fogalmak	Ugyanaz, még egyszer, ugyanolyan, hasonló Miért? kérdés, válasz. Étel, ruhanemű, jármű, játékok, bútorok, edények, járművek, funkciójuk.	

Témakör	6. Íráselemek tanítása	Javasolt óraszám: 28
---------	------------------------	----------------------

		óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Tárgyak válogatása forma alapján.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Alapformákat egyeztetni, differenciálni, felismerni a környezet tárgyain. Tanszereket rendeltetésszerűen, kíméletesen használni.</p> <p>Az instrukciókat segítséggel, pontosan követni.</p> <p>Segítséggel alkalmazni egyenes és görbe vonalakat.</p> <p>Az íráshoz szükséges körülményeket megszokni.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Formák differenciálása, egyeztetése.</p> <p>Formák megfigyelése, körüljárása, átrajzolása.</p> <p>Irányok követése segítséggel.</p> <p>Segítséggel irányított vonal húzása, átírása.</p> <p>Irányítás mellett helyes testtartás, ceruzafogás.</p> <p>Könyv lapozása.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Irányítás mellett tárgyak megfigyelése, összehasonlítása, felismerése tapintás útján.</p> <p>Egyenes és görbe vonal követése segítséggel.</p> <p>Irányítás mellett szögletes és kerek formák kirakása, átrajzolása homokba bottal, papírra ujjal</p> <p>Könyv lapozgatása, előre, hátra lapozás.</p> <p>Képek keresése, füzet lapozása.</p> <p>Vonal rajzolása segítséggel: le, fel, jobbra, balra.</p> <p>Segítséggel ábrák, pontok összekötése homokban, táblán, feladatlapon.</p> <p>Egyenes, kör átírása áttetsző papírra.</p> <p>A folyamatos munka idejének fokozatos növelése.</p> <p>Segítséggel ábrák kiegészítése, egyszerű formák rajzolása meghatározott helyre.</p>	
Fogalmak	Egyszerű formák: kerek, szögletes, széles, keskeny, rövid, hosszú, egyenes, görbe, körvonal. Összehasonlítás: ugyanolyan, ugyanúgy Helymeghatározások. Kösd össze! Kerüld ki!	

Tanulási eredmények az első évfolyam végén	<p>A tanuló képes a feladathelyzetet elfogadni, együttműködő, motiválható a beszédszervi gyakorlatok végzése során.</p> <p>Képes figyelmét néhány percre a feladatra irányítani.</p> <p>Felismeri környezete hangjait, zörejeit, társai és a vele foglalkozó felnőttek hangját.</p> <p>Segítséggel képes az irányokat (fentről le, balról jobbra) utánzással alkalmazni.</p> <p>Képes felismerni a soralkotás (két elemből álló) ritmusát, próbálja azt (segítséggel) utánozni.</p> <p>Képes környezete iránt érdeklődni, alapvető kommunikációs készsége alakul (közeledésre adekvát reakció, részvétel közös tevékenységben /passzív is/, elemi szükségletek, igények jelzése).</p> <p>Segítséggel részt vesz irányított csoportos tevékenységben.</p> <p>Lehetőségeihez mérten képes a tanult verseket, dalokat, mondókákat társaival csoportosan elmondani.</p> <p>Képes elemi szinten a csoportba illeszkedni, ismeri és segítséggel megnevezi társait és a vele foglalkozó felnőtteket.</p> <p>Képes a különböző íróeszközöket (segítséggel) alkalmazni, gyakorolni a ceruzafogást, tudatosan alkalmazni az író- és rajzeszközök, ceruza megfelelő nyomatékát.</p>
--	--

2. évfolyam

Témakör	1. Beszédfejlesztés	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Hangképző szervek szabályozásának kialakítása, erősítése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Szabályos légzést kialakítani, a levegőt megfelelően beosztani. Hallásdifferenciáló készséget fejleszteni. Megfelelő hangerőt használni spontán beszéd során. Beszédmotiváció egyszerű mondókákkal, versekkel, mozgásos játékkal kísérvé. Kétütemű gyakorlat végzése utánzással. Ritmusérzék fejlesztése együttműködéssel. A környezetre vonatkozó önálló megállapításokat tenni, interaktív kapcsolatot alakítani. 4 hangból álló ritmus letapsolása utánzással. Egyeztetés: szavakat képpel.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Beszédtechnika fejlesztése. Hallásfigyelem-fejlesztés. Ritmusfejlesztés. Szókincsbővítés. Kommunikációs készségfejlesztés.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Légzéstechnika fejlesztése. Hangképző szervek használatának tudatosítása, gyakorlása. Ajak- és nyelvgyakorlatok. Artikulációs gyakorlatok. Hangok artikulálása, szájról olvasás, állathangok utánzása. Hangforrások, ismert dallamok felismerése, differenciálása. Környezet tárgyainak megnevezése, képolvasás, tevékenységek megnevezése, játékos utasítások végrehajtása. Versek, dalok szövegének értelmezése. Köszönés, megszólítás. Irányított közös játék társakkal. Szerepjátékok. Szavak ejtése, szótagolás. Új szavak ismétlése, alkalmazása párbeszédben.</p>	
Fogalmak	<p>Fontosabb hangképző szervek, kilégzés, belégzés. Némán, halkán, hangosan. Lassú, gyors, egyenletes. Kérdés, felelet, ki? mi? hol? (miért? mikor?) kérdések értelmezése. Alapvető érintkezési formulák. (Rokon, barát, idegen.) Munka, játék. Kedélyállapot kifejezésére szolgáló szavak. Térirány-meghatározások.</p>	

Témakör	2. Térorientációs gyakorlatok	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Eligazodás nagyobb, ismert térben, helymeghatározás követése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>A relációs fogalmakat helyesen alkalmazni cselekvés során. Soralkotás, balról jobbra haladás spontán módon. A bal-jobb oldal, irány differenciálása jelölés segítségével.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Téri relációk felismerése, létrehozása. Relációs fogalmak. Irányok. Eligazodás nagyobb térben (tanterem). Irányjelző nyilak ismerete és használata.</p>	

Testséma kialakítása.	<p>Eligazodás két dimenzióban (könyv, feladatlap).</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Tárgyak helyének meghatározása, egymáshoz viszonyítása. Relációs fogalmak megállapítása képen. Téri relációk felismerése síkban (feladatlapon). Soralkotás képekkel, rajzzal. Eldugott tárgyak keresése, helymeghatározások. Nyilak elhelyezése, megfigyelése padokon, táblán, feladatlapon. Adott ábra, kép megkeresése könyvben.</p>
Fogalmak	<p>Elöl, hátul, középen, oda, vissza, alatt, fölött, mellett, alá, fölé, mellé, ki, be, fel, le.</p> <p>Írányhatározók: (bele, fölé, mögé), balra, jobbra, középen, bal, jobb, középső, szemben, háttal.</p> <p>Könnyen érzékelhető ellentétpárok: hideg-meleg, sötét-világos, felnőtt-gyerek, öreg-fiatal, férfi-nő.</p> <p>Ki? Mi? Kérdőszó. Tárgy, személy.</p>

Témakör	3. Finommozgások fejlesztése	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ujjak ügyesítése. Biztos ceruzafogás.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Keményebb agyagok, vastagabb drótok alakítása, megmunkálása.</p> <p>A ceruza helyes fogása és tudatos irányítása.</p> <p>Író- és rajzeszközök használata megfelelő nyomatékkal.</p> <p>Ismert tárgyak felismerése tapintással.</p> <p>Ujjak egyenkénti, akaratlagos mozgatása.</p> <p>A szerszámok rendeltetésszerű használata utánzással.</p> <p>Kételemes mozdulatsor felidézése, utánzása megfigyelés után.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Tevékenység apró tárgyakkal.</p> <p>Kéz izomzatának fejlesztése.</p> <p>Helyes, szabályos, célszerű ceruzafogás elsajátítása, gyakorlása.</p> <p>Megfelelő nyomaték gyakorlása.</p> <p>Érzékelési gyakorlatok tapintással.</p> <p>Ujjak mozgatásának finomítása.</p> <p>Eszközök, szerszámok fogása.</p> <p>Mozdulatok utánzása.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Kézujjak (mondókák), ujjak „számlálása”, „zongorázás”.</p> <p>Gyöngy felszedése, Pötyi játék használata, papír tépkedése, mozaik ragasztása.</p> <p>Gyúrás, nyomkodás agyaggal, drót hajlítása.</p> <p>Vonalak húzása megfelelő nyomatékkal és ceruzafogással.</p> <p>Színezés, spontán rajzolgatás.</p> <p>Tárgyak felismerése, kiválasztása tapintással.</p> <p>Kopogás alul, felül, kívül, belül, elöl, hátul.</p> <p>„Szerelés” fogóval, anyacsavarral stb.</p>	
Fogalmak	<p>Ujjak, egyenes, behajlított ujj.</p> <p>Kicsi, nagy, egy darab, kerek, lapos, egyenes, görbe, erősen, gyengén, álló-, fekvő egyenes, kör-, kapu- és csészevonal, sötét, halvány, sima, érdes, puha, kemény, gömbölyű, lapos, hosszú, rövid, vastag, vékony, dolgozik, játszik, szer-</p>	

	számok, baleset, óvatosság.
--	-----------------------------

Témakör	4. Szem-kéz koordinációjának fejlesztése	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Formák helyes felismerése, megnevezése, egyeztetése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Labdadobás, -gurítás célirányosan, labdát elkapni.</p> <p>Stabil építményt készíteni viszonylag pontos illesztéssel.</p> <p>Kitartó munkavégzés néhány percig, megfelelő mozdulatokkal.</p> <p>Szabály megértése és betartása, a tanuló képességei szerint.</p> <p>Feladatmegértés és feladatvégzés kevés segítséggel.</p> <p>Tekintetét tudatosan irányítani, fixálni.</p> <p>Kitartóan gyakorolni a nagyobb gombok begombolását, próbálkozások során a sikertelenséget elviselni.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Célzott gurítás, dobás.</p> <p>Építés kockával, dominóval, fűzés.</p> <p>Határok betartása.</p> <p>Pontok összekötése.</p> <p>Szemtorna.</p> <p>Formák összehasonlítása.</p> <p>Gombolás.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Labda dobása, autó gurítása egymásnak, „kapuba”, célba.</p> <p>Kockák egymásra rakása, építés párhuzamosan, minta szerint.</p> <p>Dominó élére állítása.</p> <p>Fűzőtábla használata, nagy gyöngyök fűzése spárgára, ritmikus sor két színnel.</p> <p>Mozaikkirakás, nyomdázás meghatározott helyre, rajzolás során keret tisztán hagyása,</p> <p>Pontok összekötése ujjal, ecsettel, ceruzával.</p> <p>Mozgó tárgy követése szemmel, tájékozódás egy szemmel.</p> <p>Logikai játék, hasonló formák keresése, egyeztetés feladatlapon.</p> <p>Baba- és saját ruha gombolása.</p>	
Fogalmak	<p>Gurítás-dobás, cél. A helyváltoztatás szinonimái. Kösd össze! Illesztés, igazítás, pontosság, gyöngysor, hosszabb, rövidebb, eleje, vége, közepe, betöltés, kihagyás, bele, mellé, találat, alapszínek, sötét, világos, hosszabb rövidebb. hosszában, keresztben, fordítva, méret, szín, forma, ugyanolyan, hasonló.</p> <p>Ruhadarabok.</p>	

Témakör	5. Emlékezet-, gondolkodás- és figyelemfejlesztés	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű összefüggések, különbségek, hasonlóságok felismerése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Rövid szavakat ismételni, néhány percnyi szünet után felidézni.</p> <p>Változásokat észlelni, jelezni.</p> <p>Egyszerű összefüggéseket felismerni, megfogalmazni.</p> <p>Versek, mondókák értő elmondása (együttmondással).</p> <p>Ismert tárgyakat ismert fogalmak alá</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Tárgyak megfigyelése, változás észlelése.</p> <p>Összefüggések felismerése.</p> <p>Csoportosítás.</p> <p>Mondókák együttmondással.</p> <p>Szavak utánamondása.</p> <p>Versek, dalok, mondókák tanulása.</p> <p>Figyelemfejlesztő játékok.</p>	

rendelni. Kérdések segítségével eseménykép tartalmát felidézni, elmondani.	Képolvasás. Fejlesztési tevékenységek Szavak felidézése és ismételt mondása játékos formában. Tárgyak sorából „Mi tűnt el? Mi változott?” Eseményképek feldolgozása, egyszerű összefüggések felismerése. Mondókák, versek kiválasztása tartalom alapján, rákérdezéssel, tartalom elmondása. Egyes szavak, képről alkotott mondatok azonnali és késleltetett utánamondása. Lefordított képek megtalálása, képes lottó, puzzle-k. Tematikus kép szereplői, tevékenységük felidézése emlékezetből, kérdések segítségével.
Fogalmak	Ugyanaz, még egyszer, ugyanolyan, hasonló (részben ugyanolyan), Miért? kérdés, válasz. Étel, ruhanemű, jármű, játékok, bútorok, edények, járművek, funkciójuk.

Témakör	6. Íráselemek tanítása	Javasolt óraszám: 28 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Tárgyak válogatása forma alapján.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Alapformákat biztosan differenciálni, felismerni a környezet tárgyain. Felismerhető formákat létrehozni segítségével, különböző eszközökkel. Tanszereket rendeltetésszerűen, kíméletesen használni, a vonalközt figyelembe venni. Az instrukciókat pontosan követni. Tudatosan alkalmazni egyenes és görbe vonalakat. Az íráshoz szükséges körülményeket megszokni. A hibákat megtalálni, törekedni a hibátlan feladatvégzésre, a hibajavításra.	Fejlesztési ismeretek Formák differenciálása. Formák megfigyelése, körüljárása, átrajzolása. Írányok követése. Írányított vonal húzása, átírás. Helyes testtartás, ceruzafogás. Határok betartása. Könyv, füzet használata. Fejlesztési tevékenységek Tárgyak megfigyelése, összehasonlítása, felismerése tapintás útján. Egyenes és görbe vonal követése. Szögletes és kerek formák kirakása, átrajzolása homokba bottal, papírra ujjal, ecsettel, ceruzával. Könyv lapozgatása, előre, hátra lapozás. Képek keresése, füzet lapozása, sorok teleírása, kihagyása, szóköz. Vonal rajzolása le, fel, jobbra, balra. Ábrák, pontok összekötése homokban, táblán, feladatlapon. Egyenes, kör, csigavonal, egyszerű szögletes formák szabályos átírása, másolása áttetsző papírra. A folyamatos munka idejének fokozatos növelése. Ábrák kiegészítése, egyszerű formák rajzolása meghatározott helyre, széles vonalközbe.	
Fogalmak	Egyszerű formák: kerek, szögletes, széles, keskeny, rövid, hosszú, egyenes, görbe, kör- és csigavonal. Összehasonlítás: ugyanolyan, ugyanúgy, ugyanarra, ugyanoda.	

	<p>Helymeghatározások. A könyvben való tájékozódás: üres sor, tele sor, ujjnyi köz, vastag vonal,... Kösd össze! Kerüld ki!</p>
--	---

<p>Tanulási eredmények a második évfolyam végén</p>	<p>Képes az irányokat (fentről le, balról jobbra) utánzással alkalmazni. Képes segítséggel alkalmazni – megnevezésre – a téri relációkat. Képes felismerni a soralkotás (két elemből álló) ritmusát, próbálja azt utánozni. Képes a feladatot elvégezni, szabályokat betartani. Képes a tanult verseket, dalokat, mondókákat társaival csoportosan elmondani. Képes elemi szinten a csoportba illeszkedni, ismeri és megnevezi társait és a vele foglalkozó felnőtteket. Képes a különböző íróeszközöket (segítséggel) alkalmazni, gyakorolni a ceruzafogást, tudatosan alkalmazni az író- és rajzeszközök, ceruza megfelelő nyomatékát.</p>
---	--

3–4. évfolyam

Az alsó tagozat végéig az írás és az olvasás elemeinek elsajátítása, a betűk megismerése történik, minden esetben a már megismert betűk folyamatos ismétlésével, gyakorlásával.

Az olvasás-írás tantárgy betűismertetése elsősorban a tő/kiinduló-írásos betűtípus megismertetését célozza meg, ezzel párhuzamosan megtörténhet a nagybetűs alak bemutatása, amelyet a tanulók gyakran hamarabb megjegyeznek általánosabb előfordulása miatt.

Az írás tantárgy a sajátos nevelési igény miatt speciális, a láthatósági szempontokat figyelembe vevő, nagyobb vonalközbe történő, fokozatosan csökkenő vonalméretű füzetet igényel, a tanulók egyéni sajátosságaihoz igazodó íróeszközzel.

Az erkölcsi nevelés területén a tantárgy fontos szerepet játszik az alapvető viselkedési szabályok betartásának megalapozásával, a türelmes feladatvégzés és a társakra való odafigyelés kialakításával, a taneszközök és eszközök rendezettségére neveléssel és az írásbeli munka minőségének fejlesztésével.

A nemzeti öntudat, hazafias nevelés fejlesztését az alapvető téri relációkban való eligazodás fejlesztése, a népi mondókák és rövid versek megismerése segíti.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelés területén fontos az iskolai házirend szabályainak megismerése, törekvés a szabályok minél önállóbb betartására.

Az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése a minél jobb teljesítmény elérésére törekvéssel, az önellenőrzés iránti igény kialakításával, feladathelyzetekben a társakkal való együttműködés fejlesztésével, egymás munkájának tiszteletben tartásával, és a türelmes várakozásra neveléssel valósul meg.

A tantárgy a tanulás tanítását a tanulás iránti érdeklődés felkeltésével, az egyénre szabott feladatok megoldására törekvéssel segíti.

3. évfolyam

Témakör	1. Beszédfejlesztés	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Hangszintézis képességének kialakítása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Törekedni az érthető beszédre, figyelmeztetés után a hibák javítására. Kezdőhang alapján szavakat differenciálni. Szókincset bővíteni, tudatosabb, árnyaltabb beszéd, az új szavakat szókincsbe építeni. Rövid mesét végighallgatás után rákérdezésre felidézni, visszamondani. A csoport előtt önálló „fellépést” vállalni.	Fejlesztési ismeretek Beszédtechnika fejlesztése. Hang kiemelése. Szókincsbővítés. Irodalmi élmények. Hangok meghallása szó elején, végén. Ritmusfejlesztés. Tevékenység Kezdőhang és befejező hang leválasztása. Hangoztatás.	

lalni ismert dallal, verssel.	<p>Szótagolás, rövid és hosszú szótagok, szavak ritmusos tapsolása.</p> <p>Versek, mondókák, dalszövegek értelmezéssel.</p> <p>Személyes élmények felidézése.</p> <p>Mesehallgatás, segítséggel visszamondás, dramatizálás.</p> <p>Hangok önálló ejtése hosszan, röviden. Zöngés hangok ejtésének kitapintása.</p> <p>Képes újság nézegetése.</p>
Fogalmak	<p>Különböző kedélyállapotok. Rokon értelmű szavak.</p> <p>Magánhangzó, mássalhangzó. Hang, szó, mondat.</p> <p>Megszólítások, köszönések. Megfelelő hangerő, megfelelő hanghordozás.</p>

Témakör	2. Térorientációs gyakorlatok	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Téri fogalmak helyes használata (elől-hátul, közel-távol).	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Emlékeztető segítségével a bal-jobb oldalt, illetve irányt differenciálni.</p> <p>A balról jobbra haladást rögzíteni, és spontán módon alkalmazni soralkotás alkalmával.</p> <p>A hibás helymeghatározást javítani.</p> <p>Eltérő nagyságú bábuval megfelelő számú és irányú lépést tenni (kis segítséggel).</p> <p>A megadott instrukciók követése, társak türelmes figyelemmel kísérése.</p> <p>Adekvát, egyszavas válasz adása ki?, mit csinál?, milyen? kérdésekre.</p> <p>Segítséggel felismerni a felső, alsó, középső sorokat, oszlopokat.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Laterális gyakorlása.</p> <p>Soralkotások.</p> <p>Téri relációk gyakorlása.</p> <p>Helymeghatározás tanteremben, udvaron, eseményképen, rajzon.</p> <p>Lépegetés társasjáték-táblán.</p> <p>Játékos feladatok.</p> <p>Képolvasás.</p> <p>Tájékozódási gyakorlat 3x3-as négyzethálón.</p> <p>Szógyűjtés „milyen a...?” kérdésre.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Bal-jobb megállapítása, jelölése.</p> <p>Sorok átrendezése segítséggel, új tagok beillesztése (gyerekek, játékok).</p> <p>Cselekvés alapján a kapott utasítás „megfejtése”.</p> <p>Képolvasás, kép kiegészítése meghatározott helyeken (rajz, nyomda).</p> <p>Társasjáték irányítás mellett, lépés bábuval.</p> <p>Tárgyak eldugása, megkeresése.</p> <p>A kép szereplőinek helyzete, tulajdonságaik elmondása.</p> <p>Adott sor és oszlop („emelet, lakás”) jelölése bábuval.</p>	
Fogalmak	Páros testrészek. Alsó, felső, jobb és bal oldali szomszédok. Irányok. Sor eleje, vége, közepe, utolsó előtti. Téri relációk. Külső és belső tulajdonságok.	

Témakör	3. Finommozgások fejlesztése	Javasolt óraszám: 10 óra
---------	------------------------------	--------------------------

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelések, látási differenciálás fejlesztése. Íráskészség alapozása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Ügyesítő gyakorlatokat végezni mindkét kézzel.</p> <p>Az irányokra vonatkozó utasításokat megérteni és segítséggel követni.</p> <p>Szabad kézzel felismerhető ábra rajzolása.</p> <p>Feladatvégzés tudatos vonalvezetéssel, irányítás mellett, megfelelő ceruzafogással és nyomatékkkal.</p> <p>Az előnyben részesített oldal tudatos használata, domináns oldal kialakítása.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Ujjgyakorlatok.</p> <p>Írányok megkülönböztetése síkban.</p> <p>Vonalvezetési gyakorlatok. Iránymozgás.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Zongorázás, kopogás, tevékenységek apró tárgyakkal, tépésmozaik készítés.</p> <p>Eseménykép figurái a középponthez, illetve egymáshoz viszonyítva.</p> <p>Ceruzával haladás ábrák, párhuzamosok között.</p> <p>„Kockás” papíron kisebb-nagyobb négyzetek Színezés, határok betartása irányítással. Forma betöltése, kihagyása segítséggel.</p> <p>Ismerkedés a nyomaték tudatos változtatásával.</p>	
Fogalmak	Tevékenységek (csipegetés, sodrás, csavarás...). Íráselemek, egyszerű alakzatok. Kösd össze!, Karikázd be!, Húzd alá!, Húzd át! utasítások.	

Témakör	4. Szem-kéz koordinációjának fejlesztése	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Mozgó figura követése szemmel.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Próbálkozni megfelelő erővel a jó irányba dobni.</p> <p>Segítséggel szimpla csomó kötése, meghúzása.</p> <p>Minta után stabil építményt készíteni különböző építőelemekből.</p> <p>Helymeghatározás alapján segítséggel, a megfelelő elemet kiválasztani.</p> <p>Két elemet irányítás mellett összeilleszteni, az esetleges hibákat észlelni, javítani.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Célba dobás.</p> <p>Csomókötés.</p> <p>Építés.</p> <p>Soralkotások.</p> <p>Kép összeillesztése.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Táblai ábrák célzása babzsákkal, papírrepülővel.</p> <p>Babaruhára, fűző-játékra, saját cipőre csomó kötése.</p> <p>Építés önállóan és minta után. Építőelemek pontos illesztése.</p> <p>Kártyák, dominó sorba rendezése vízszintes és függőleges irányban.</p> <p>Szétvágott kép, mesekocka elemeinek összeillesztése.</p>	
Fogalmak	Cél, irány, közelebb, távolabb, vastag, vékony zsinór, laza, szoros csomó; fal, kerítés, oszlop, torony, , sorok, oszlopok, szomszédok, következő; kép széle, kerete, fejjel lefelé.	

Témakör	5. Íráselemek tanítása	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Vonalrendszer megismerése, tájékozódás a vonalrendszerben.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<p>Az álló, fekvő és ferde vonalak differenciálása és megfelelő alkalmazása. Felismerhetően egyszerű formák rajzolása (a sikertelen próbálkozások ne szegjék kedvét).</p> <p>Betűelemeket átírni, differenciálni, felismerhetően másolni.</p> <p>A helyes irányt követni, írás során a szó- és sorközöket betartani.</p> <p>A vonalrendszert megismerni, írás-elemek helyét megismerni.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Álló, fekvő egyenes.</p> <p>Kör-, kapu- és csészevonal.</p> <p>Hurok- és horogvonalak.</p> <p>Íráselemek írása vonalrendszerbe, sorközbe.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Ritmikus sor 3-4 elemből (11 – 11 – 11).</p> <p>Betűelemek felismerése ábrákban. Ábrák kiegészítése, betűelemekkel.</p> <p>Hurok- és horogvonal átírása, másolása. Rajz kiegészítése.</p> <p>Azonos írásjelek felismerése, jelölése, sor folytatása.</p> <p>Ismerkedés a vonalrendszerrel, vastag vonal megállapítása, megkezdett sor folytatása.</p>
Fogalmak	<p>Egyenesekből kirakható jelek (+, –, relációs jel). Kezdőpont, egyező irány, ellenkező irány.</p> <p>Vonalrendszerbe írás fogalmai. Sorköz, határvonal, kisebb, nagyobb, befér, kilóg.</p>

Témakör	6. Betűtanítás	Javasolt óraszám: 19 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Rövid – hosszú elkülönítése segítséggel.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Egy-egy hang jelenlétét, hiányát felismerni erősen artikulált, ismert szavakban.</p> <p>Együttműködve törekedni a minél tisztább kiejtésre.</p> <p>Hangsúlyozott kezdőhangot kihallani ismert szóból.</p> <p>Különböző szempontok (tartalom, kezdőhang) szerint szavakat differenciálni.</p> <p>Betűhöz megfelelő hangot, hanghoz betűt társítani.</p> <p>A tanult betűt felismerni és egyeztetni a megfelelő hanggal, amit hallott és látott a szóban.</p> <p>Segítséggel, kérdésre megadott szóval mondatot alkotni.</p> <p>Saját nevét felismerni, ismerős hangot és betűt keresni benne.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Hangkihallási gyakorlatok.</p> <p>Magánhangzók felismerése ajakállásról.</p> <p>Kezdőhang leválasztása.</p> <p>Ismerkedés az új betűkkel.</p> <p>Betű felismerése szövegben.</p> <p>Hang-betű egyeztetés.</p> <p>Szógyűjtés.</p> <p>A mondat (analóg mondatalkotás).</p> <p>Tevékenység</p> <p>Játékos hallásfigyelem-fejlesztő gyakorlatok.</p> <p>Hang kihallása szó elején, végén segítséggel kezdőhang kiemelése, hangoztatása hosszan, röviden.</p> <p>Szájról olvasás (nevek, ismert szavak), ajakállások utánzása.</p> <p>Ismert betű kiválasztása betűsorból, felismerése, hangoztatása nevekben, ismert szavakban.</p> <p>Ismert betűk alapján szó felismerése segítséggel, egyeztetése képpel.</p> <p>Aktuális betű keresése újságban, utcai feliratokon.</p> <p>Szavak szótagolása, tapsolása.</p> <p>Tematikus szógyűjtés.</p> <p>Egyszerű, ismert szavak felismerése körülírás alapján.</p> <p>Képolvasás, kétszavas mondatok alkotása.</p>	
Fogalmak	Személyek, tárgyak meghatározása: „Ki? Mi?” kérdések. Embert jelölő szavak (válaszok „ki?” kérdésre).	

A „mondat” egyszerű meghatározása. Kezdőbetű. Újságcímek, utcai feliratok.

Témakör	7. Olvasás	Javasolt óraszám: 19 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Rész-egész észlelése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>A tanult betűt felismerni hallott és látott szóban.</p> <p>A betűk kirakása, másolása megfelelő sorrendben.</p> <p>Aktív részvétel a közös munkában.</p> <p>Segítséggel egyeztetni szóképeket tárgyakkal, tárgyképekkel.</p> <p>3 betűs szót (minta után) kirakni önállóan.</p> <p>A betűk sorrendjét betartani, a hibákat segítséggel javítani.</p> <p>Versmondás értelmesen, hangsúlyozva.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Betűfelismerés.</p> <p>Két betű összeolvasása.</p> <p>Szógyűjtés kezdő szótaggal.</p> <p>Tárgykép-szó egyeztetés ismert betűk alapján.</p> <p>Szó kirakása segítséggel.</p> <p>Versek, mondókák tanulása.</p> <p>Tevékenység</p> <p>Ismert betűk keresése könyvben, újságban, utcai feliratokon.</p> <p>Szavak felismerése magánhangzóik alapján, segítséggel.</p> <p>Szavak felismerése körülírás és kezdőhang alapján, segítséggel .</p> <p>Megadott betűkből szó kirakása, segítséggel.</p> <p>Kép alapján hiányos szó megfejtése, hiányzó betű pótlása.</p> <p>Leírt versekben szavak keresése, jelölése.</p> <p>Versek, mondókák közös elmondása, ismert hangok, betűk kiemelése.</p>	
Fogalmak	<p>Betű, szótag, szó, mondat. Ellentétes szó párok.</p> <p>Hasonlóság, különbség konkrét példákon. Kösd össze!, Karikázd be!, Húzd alá! stb. utasítások.</p>	

Témakör	8. Írás	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfelelő betűk és hangok biztos összekapcsolása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Az írás során a betű megfelelő méretben a megfelelő helyre kerüljön.</p> <p>A sorokat, sorközöket és a haladási irányt betartani.</p> <p>2 betűs szót segítséggel írni, másolni.</p> <p>A betűket és hangokat biztosan felismerni és egyeztetni.</p> <p>Pontos, figyelmes másolás segítséggel.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Betűforma vázolása.</p> <p>Írás sorközbe távolságtartással.</p> <p>Két betűs szavak átírása, másolása.</p> <p>Betűk írása sorközbe.</p> <p>Kétbetűs szavak írása.</p> <p>Betűk, szótagok, szavak másolása</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Betűalakítás padon, táblán, írólapon.</p> <p>Betű átírása és írása egyesével.</p> <p>Másolás előírásról, tábláról.</p> <p>Betűk írása egyenként, szóközzel.</p> <p>Szógyűjtés azonos magánhangzókkal, a magánhangzók leírása irányítás mellett.</p>	

	Megadott kezdőbetűvel tematikus szógyűjtés segítségével. Kétbetűs szavak gyűjtése, írása segítségével. Kétbetűs szavak kirakása.
Fogalmak	Írólap tartása, betű helye, mérete, sor, vastag vonal, kezdőhang – első betű. Hosszú, rövid hangok, jelölésük, szó, szótag, egy szótagú szavak. Hasonló szavak.

Tanulási eredmények a harmadik évfolyam végén	<p>A tanuló képes soralkotás alkalmával spontán módon alkalmazni és rögzíteni a balról jobbra haladást.</p> <p>Képes szavakban a magánhangzót kihallani, adott magánhangzót megjelölni.</p> <p>Kialakul az előnyben részesített oldal tudatos használata.</p> <p>Képes szabad kézzel felismerhető ábrát rajzolni.</p> <p>Feladathelyzetben együttműködő, motiválható, képes figyelmét néhány percre a feladatra irányítani.</p> <p>Segítséggel képes spontán beszédben helyesen használni a téri relációk kifejezéseit.</p> <p>Segítséggel képes az íráselemek helyének figyelembevételével sort alkotni a vonalrendszerben.</p> <p>Képes betűelemeket átírni, differenciálni, felismerhetően másolni.</p> <p>Képességeihez mérten igyekszik képes a feladatokat tudatos vonalvezetéssel, megfelelő ceruzafogással és nyomatékkal végezni.</p> <p>Képes betűket, egyszerű ábrákat másolni a tábláról.</p> <p>Képes szóképeket differenciálni néhány tanult betű alapján.</p> <p>Segítséggel képes szógyűjtésre tartalom, illetve alaki kritériumok alapján.</p> <p>Képes a helyes irányt követni írás során, irányítással a szó- és sorközöket betartani.</p> <p>Segítséggel képes kétbetűs szavakat gyűjteni, értelmezni, leírni.</p>
---	--

4. évfolyam

Témakör	1. Beszédfejlesztés	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Hangszintézis képességének kialakítása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Törekedni az érthető beszédre, figyelemztetés után a hibák javítására. Szókincset bővíteni, tudatosabb, árnyaltabb beszéd, az új szavakat szókincsbe építeni. Rövid mesét végighallgatás után rákérdezésre felidézni, visszamondani. A kimondott és leírt szó kapcsolatát megérteni.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Beszédtechnika fejlesztése.</p> <p>Hang kiemelése.</p> <p>Szókincsbővítés.</p> <p>Irodalmi élmények.</p> <p>Hangok meghallása szó elején, közben, végén.</p> <p>Ritmusfejlesztés.</p> <p>Tevékenység</p> <p>Kezdőhang és befejező hang leválasztása. Hangoztatás.</p> <p>Versek, mondókák, dalszövegek értelmezéssel.</p> <p>Mesehallgatás, segítséggel visszamondás, dramatizálás.</p> <p>Hangok önálló ejtése hosszan, röviden. Zöngés hangok ejtésének kitapintása.</p> <p>Látott-hallott szavak analizálása, magánhangzók kiemelése.</p>	
Fogalmak	Különböző kedélyállapotok. Rokon értelmű szavak. Magánhangzó, mássalhangzó. Hang, szó, mondat. Megszólítások, köszönések. Megfelelő hangerő, megfelelő hanghordozás.	

Témakör	2. Térorientációs gyakorlatok	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Téri fogalmak helyes használata (elől-hátul, közel-távol).	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
A bal-jobb oldalt, illetve irányt differenciálni. A téri relációk kifejezéseit a spontán beszéd során is helyesen használni. A hibás helymeghatározást javítani. Eltérő nagyságú bábuval megfelelő számú és irányú lépést tenni (kis segítséggel). A megadott instrukciók követése, társak türelmes figyelemmel kísérése. Felismerni önállóan a szélső sorokat, oszlopokat is. Az alaprajz és a valóság közti összefüggés felismerése.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Lateralitás gyakorlása.</p> <p>Soralkotások.</p> <p>Téri relációk gyakorlása.</p> <p>Helymeghatározás tanteremben, udvaron, eseményképen, rajzon.</p> <p>Lépegetés társasjáték-táblán.</p> <p>Játékos feladatok.</p> <p>Ismerkedés a tanterem alaprajzával.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Bal-jobb megállapítása, jelölése.</p> <p>Sorok átrendezése, új tagok beillesztése (gyerekek, játékok).</p> <p>Cselekvés alapján a kapott utasítás „megfejtése”.</p> <p>Kép kiegészítése meghatározott helyeken (rajz, nyomda).</p> <p>Közös társasjáték, lépés bábuval.</p> <p>Tárgyak eldugása, megkeresése.</p>	

	A kép szereplőinek helyzete, tulajdonságaik elmondása emlékezetből. Adott sor és oszlop („emelet, lakás”) jelölése rajzzal. Saját és társai tárgyai és a berendezési tárgyak helyének bejelölése.
Fogalmak	Páros testrészek. Alsó, felső, jobb és bal oldali szomszédok. Térkép, irányok. Pontos helymeghatározások. Sor eleje, vége, közepe, utolsó előtti. Téri relációk. Külső és belső tulajdonságok.

Témakör	3. Finommozgások fejlesztése	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelések, látási differenciálás fejlesztése. Íráskészség alapozása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Ügyesítő gyakorlatokat végezni mindkét kézzel. Az irányokra vonatkozó utasításokat megérteni és követni. Egyszerű ábrákat másolni a tábláról. Feladatvégzés tudatos vonalvezetéssel, megfelelő ceruzafogással és nyomatékkel.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Ujjgyakorlatok. Irányok megkülönböztetése síkban. Vonalvezetési gyakorlatok. Iránymozgás.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Zongorázás, kopogás, tevékenységek apró tárgyakkal, tépésmozkaik készítés. Eseménykép figurái a középponthez, illetve egymáshoz viszonyítva. „Kockás” papíron lépcső rajzolása. Színezés, határok betartása. Forma betöltése, kihagyása, színezés sötétre, halványra. Nyomaték tudatos változtatása.</p>	
Fogalmak	Tevékenységek (csipegetés, sodrás, csavarás...). Fokozás (még feljebb, legszélén...). Íráselemek, egyszerű alakzatok. Kösd össze!, Karikázd be!, Húzd alá!, Húzd át! utasítások.	

Témakör	4. Szem-kéz koordinációjának fejlesztése	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Mozgó figura követése szemmel.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Megfelelő erővel a jó irányba dobni. Szimpla csomó kötése, meghúzása. Segítséggel masnikötés próbálgatása. Minta után stabil építményt készíteni különböző építőelemekből. Helymeghatározás alapján a megfelelő elemet kiválasztani. Két elemet önállóan összeilleszteni,</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Célba dobás. Csomókötés. Építés. Soralkotások. Kép összeillesztése.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p>	

az esetleges hibákat észlelni, javítani.	Táblai ábrák célzása babzsákkal, papírrepülővel. Babaruhára, fűző-játékra, saját cipőre csomó kötése. Építés önállóan és minta után. Építőelemek pontos illesztése. Kártyák, dominó sorba rendezése vízszintes és függőleges irányban. Szétvágott kép, mesekocka elemeinek összeillesztése.
Fogalmak	Cél, irány, közelebb, távolabb, alsódobás, felsődobás, vastag, vékony zsinór, laza, szoros csomó; fal, kerítés, oszlop, torony, vízszintes, függőleges elhelyezés, sorok, oszlopok, szomszédok, következő; kép széle, kerete, fejjel lefelé.

Témakör	5. Íráselemek tanítása	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Vonalrendszer megismerése, tájékozódás a vonalrendszerben.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Betűelemeket átírni, differenciálni, felismerhetően másolni. A helyes irányt követni, írás során a szó- és sorközöket betartani. A vonalrendszert megbízhatóan ismerni, íráselemek helyét biztosan ismerni.	Fejlesztési ismeretek Íráselemek írása vonalrendszerbe, sorközbe. Fejlesztési tevékenységek Ritmikus sor 4 elemből (l l – l l – l l). Nyitott és zárt forma differenciálása.	
Fogalmak	Egyenesekből kirakható jelek (+, –, relációs jel). Kezdőpont, egyező irány, ellenkező irány. Vonalrendszerbe írás fogalmai. Sorköz, határvonal, kisebb, nagyobb, befér, kilóg.	

Témakör	6. Betűtanítás	Javasolt óraszám: 27 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Rövid – hosszú biztos elkülönítése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Együttműködve törekedni a minél tisztább kiejtésre. Betűhöz megfelelő hangot, hanghoz betűt társítani. A tanult betűt felismerni és egyeztetni a megfelelő hanggal, amit hallott és látott a szóban. Kérdésre megadott szóval mondatot alkotni. Ismert szót képpel, képet szóval egyeztetni. Saját nevét felismerni, ismerős hangot és betűt keresni benne.	Fejlesztési ismeretek Hangkihallási gyakorlatok. Magánhangzók felismerése ajakállásról. Ismerkedés az új betűkkel. Betű felismerése szövegben. Hang-betű egyeztetés. Szógyűjtés. Szó-kép egyeztetés. A mondat (analóg mondatalkotás). Tevékenység Játékos hallásfigyelem-fejlesztő gyakorlatok. Hang kihallása szó elején, végén, közepén, kezdőhang kiemelése, önálló hangoztatása hosszan, röviden. Szájról olvasás (nevek, ismert szavak), ajakállások utánzása.	

	<p>Ismert betű kiválasztása betűsorból, felismerése, hangoztatása nevekben, ismert szavakban.</p> <p>Ismert betűk alapján szó felismerése, egyeztetése képpel.</p> <p>Aktuális betű keresése újságban, utcai feliratokon.</p> <p>Szavak szótagolása, tapsolása.</p> <p>Tematikus szógyűjtés.</p> <p>Szavak felismerése körülírás alapján.</p> <p>Képolvasás, három szavas mondatok alkotása.</p>
Fogalmak	<p>Személyek, tárgyak meghatározása: „Ki? Mi?” kérdések. Embert jelölő szavak (válaszok „ki?” kérdésre).</p> <p>A „mondat” egyszerű meghatározása. Kezdőbetű, írásjel. Újságcímek, utcai feliratok.</p>

Témakör	7. Olvasás	Javasolt óraszám: 21 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Rész-egész észlelése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>A tanult betűt felismerni hallott és látott szóban.</p> <p>A betűk kirakása, másolása megfelelő sorrendben.</p> <p>Egyeztetni szóképeket tárgyképekkel.</p> <p>3 betűs szót (minta után vagy diktálásra) kirakni önállóan.</p> <p>A betűk sorrendjét betartani, a hibákat megtalálni, helyét jelezni, segítséggel javítani.</p> <p>Önállóan olvasott rövid mondat tartalmát megérteni, visszaadni.</p> <p>Versmondás értelmesen, hangsúlyozva.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Betűfelismerés.</p> <p>Két betű összeolvasása.</p> <p>Szógyűjtés kezdő szótaggal.</p> <p>Tárgykép-szó egyeztetés ismert betűk alapján.</p> <p>Szó kirakása.</p> <p>Szó analízisé.</p> <p>Tőmondatok olvasása.</p> <p>Versek, mondókák tanulása.</p> <p>Tevékenység</p> <p>Ismert betűk keresése könyvben, újságban, utcai feliratokon.</p> <p>Szavak felismerése magánhangzóik alapján.</p> <p>Azonos kezdőhangú szavak közül a két azonos betűvel kezdődőek kiválasztása, elemzése.</p> <p>Azonos szótaggal kezdődő szavak kiválasztása, értelmezése.</p> <p>Szavak felismerése körülírás és kezdőhang alapján.</p> <p>Megadott betűkből szó kirakása.</p> <p>Letakart szó kitalálása 1, 2, 3 felfedett betű alapján.</p> <p>Kép alapján hiányos szó megfejtése, hiányzó betű pótlása.</p> <p>Két szavas mondatok olvasása.</p> <p>Alanyok illetve állítmányok cseréje.</p> <p>Leírt versekben szavak keresése, jelölése.</p> <p>Versek, mondókák közös elmondása, ismert hangok, betűk kiemelése.</p>	
Fogalmak	<p>Betű, szótag, szó, mondat. Ellentétes szópárok. Szavak alakja, jelentése, írása, kiejtése.</p> <p>Hasonlóság, különbség konkrét példákon. Kérdőszavak, válaszok.</p> <p>Kösd össze!, Karikázd be!, Húzd alá! stb. utasítások.</p>	

Témakör	8. Írás	Javasolt
---------	---------	----------

		óraszám: 20 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	A megfelelő betűk és hangok biztos összekapcsolása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Az írás során a betű megfelelő mé- retben a megfelelő helyre kerüljön. A sorokat, sorközöket és a haladási irányt betartani. 2 betűs szót önállóan, annál hosszabb szót segítséggel írni, másolni. A betűket és hangokat biztosan felis- merni és egyeztetni. Szavakat kiegészíteni igekötővel. Pontos, figyelmes másolás, az esetle- ges hibákat segítséggel javítani. Önálló munkavégzés (5-6 szó leírá- sa), utána közös ellenőrzés, javítás.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Betűforma vázolása. Írás sorközbe távolságtartással. Két betűs szavak átírása, másolása. Írás diktálás után. Betűk írása sorközbe. Kétbetűs szavak írása. Betűk, szótagok, szavak másolása és írása diktálásra.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Betűalakítás padon, táblán, írólapon. Betű átírása és írása egyesével. Másolás előírásról, tábláról. Betűk írása egyenként, szóközzel. Szógyűjtés azonos magánhangzókkal, a magánhangzók leírása. Megadott kezdőbetűvel tematikus szógyűjtés. Kétbetűs szavak gyűjtése, írása. Szó kiegészítése igekötővel. Igekötő alkalmazása, szó jelentésváltozásának megfigyelése. Kétbetűs szavak kirakása, betűk megfordítása a (le-el, be-eb, lé-él).</p>	
Fogalmak	Írólap tartása, betű helye, mérete, sor, vastag vonal, margó, kezdőhang – első betű. Hosszú, rövid hangok, jelölésük, szó, szótag, egy szótagú szavak. Hasonló, különböző, ellentétes értelmű szavak.	

Tanulási eredmények a negyedik évfolyam végén	<p>Képes szavakban a magánhangzót kihallani, adott magánhangzót megjelölni. Kialakul az előnyben részesített oldal tudatos használata. Képes spontán beszédben helyesen használni a téri relációk kifejezéseit. Képes az alaprajz és a valóság közti összefüggést felismerni. Képes az íráselemek helyének figyelembevételével önállóan sort alkotni a vo- nalrendszerben. Képes betűelemeket átírni, differenciálni, felismerhetően másolni. Képes a feladatokat tudatos vonalvezetéssel, megfelelő ceruzafogással és nyo- matékkal végezni. Képes egyszerű szöveget (betűket), ábrákat másolni a tábláról. Képes szóképeket differenciálni néhány tanult betű alapján. Képes szógyűjtésre tartalom, illetve alaki kritériumok alapján. Képes a helyes irányt követni írás során, a szó- és sorközök betartásával. Képes kétbetűs szavakat gyűjteni, értelmezni, leírni.</p>
---	---

5–6. évfolyam

A tantárgy jelentős szerepet játszik az erkölcsi nevelés területén a feladattudat és a feladattartás fejlesztésében, a helyes viselkedési szabályok megerősítésében és megtartásában, a tanuló saját és mások munkájának megóvására vonatkozó törekvésének kialakulásában, megbecsülésére nevelésében, valamint türelemre és kitartásra ösztönzésében.

A nemzeti öntudat, hazafias nevelés fejlesztését a magyar és az idegen nyelv közötti különbség felismerése, a téri orientációs ismeretek bővítése, a magyar népi mondókák és közmondások megismerése segíti.

A családi életre nevelést segíti a saját név felismerése, a családtagok nevének ismerete, vezetéknev és utónév azonosságainak és különbségeinek és ezek okainak tisztázása, valamint egyszerű köszöntő szöveg írásával felkészülés az aktuális családi ünnepekre.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelést megalapozza a tanuló hivatalos személyi adatainak és azok alkalmazásának megismerése, az aláírás jelentőségének megtanítása.

5. évfolyam

Témakör	1. Beszédfejlesztés	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális és verbális emlékezet fejlesztése. Gondolatok, szavak kifejezése verbális vagy nonverbális jelekkel.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Folyamatos, nyugodt, érthető beszéd, hibák spontán javítása segítséggel. Egyénileg és csoportosan fellépni az iskolai ünnepélyeken. Beszámoló átélt eseményekről. Legfontosabb adatait ismerni. A kérdés és felelés formai- és tartalmi követelményeit segítséggel betartani. Mondanivalót minél pontosabban kifejezni.	Fejlesztési ismeretek Helyes artikuláció gyakorlása, hanglejtés, hangerő, stílus. Mondatalkotás megadott szóval, mondatalkotás képről. Szókincs bővítés. Személyi adatok gyakorlása. Mondat befejezése, kiegészítése segítséggel. Fejlesztési tevékenységek Logopédiai gyakorlatok. Légzőgyakorlatok. Szappanbuborék fújása. Tematikus szógyűjtés, mondatalkotás adott szavakból. Eseményképhez történet kitalálása, majd elmondása közösen. Teljes nevének, lakcímének másolása. Mondat többféle befejezése segítséggel. Versek, mondókák hangsúlyozása.	
Fogalmak	Különböző kedélyállapotok. Napló. Személyi adatok. Régen, most, majd (igeidők). Kérdő névmások. Kérdés és felelés, társalgás.	
Témakör	2. Térorientációs gyakorlatok	Javasolt óraszám: 10 óra

Előzetes tudás	Alak – háttér elkülönítése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>A tanuló ügyességének megfelelő játékokat tudatosan (nem próba-szerencse alapon) kirakni.</p> <p>Az árnyaltabb helymeghatározásokat segítséggel megérteni és alkalmazni.</p> <p>Téri relációkat megfogalmazni több-féleképpen segítséggel.</p> <p>Helymeghatározásokat elvégezni különböző pontokhoz viszonyítva, segítségnyújtás mellett.</p> <p>Szabályokat megérteni, keresztretjvényt segítséggel kitölteni.</p> <p>Segítséggel, függőlegesen írt feliratot felismerni, összeolvasni.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Segítséggel, téri helyzetek transzformálása síkra.</p> <p>Puzzle kirakása.</p> <p>Távolság becslése, ellenőrzése segítséggel.</p> <p>Játékos feladatok.</p> <p>Helymeghatározások.</p> <p>Tájékozódás segítséggel, 4×4-es táblázatban.</p> <p>Tevékenység</p> <p>Tájékozódás segítséggel az iskola alaprajzán. Útvonal együttes bejárása, berajzolása.</p> <p>Elem helyének megkeresése, forgatás, illesztés.</p> <p>Tárgyak elhelyezése közelebb, távolabb.</p> <p>Tűz-víz játék.</p> <p>Tárgy elrejtése, megtalálása.</p> <p>Egyszerű ábrák rajzolása a megfelelő helyre.</p> <p>Térbeli helyzetek megfigyelése, megfogalmazása.</p>	
Fogalmak	<p>Le-fel, jobbra-balra (közlekedés).</p> <p>Csere, helycsere. Közel, távolabb, innen, túl...</p> <p>Oszlopok, sorok számozása, sorok, széle, közepe, önálló munka, önálló ellenőrzés, türelem, kitartás, vízszintes és függőleges feliratok, keresztretjvény.</p>	

Témakör	3. Betűtanítás	Javasolt óraszám: 44 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Betűismertetések, szóképzés (szűkítés, bővítés) műveleteinek bevezetése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Az új betűt segítséggel felismerni, írni, és összeolvasni a korábban tanultakkal.</p> <p>Segítséggel szavakat analizálni, betűket kapcsolni, összeolvasni.</p> <p>Munkákat ellenőrizni, hibákat megtalálni, és megfelelően javítani segítséggel.</p> <p>Segítséggel szavak jelentésmódosulásait észlelni, és a változást megfogalmazni.</p> <p>Tulajdonnevek és köznevek közti különbséget megérteni.</p> <p>Írásjeleket segítséggel használni írás és olvasás során.</p> <p>Érdeklődni a környezet iránt, önállóan tájékozódni; „felfedezések” a térképen.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Új betű ismertetése.</p> <p>Szótagok, szavak kirakása.</p> <p>Hiányzó betűk, szótagok pótlása.</p> <p>Két szótagú szavak írása.</p> <p>Nevek, mondatkezdő betűk jelölése.</p> <p>Mondatvégi írásjel.</p> <p>Játék a betűkkel.</p> <p>Tevékenység</p> <p>Betű kiemelése, hangoztatása, írása, olvasása, kapcsolása.</p> <p>Azonos szótaggal kezdődő szavak gyűjtése, értelmezése.</p> <p>Szavak kirakása közösen, minta után, diktálásra.</p> <p>Hiányzó betűk, szótagok felfedezése, pótlása segítséggel.</p> <p>Szavak másolása, diktálás után írása, hibák észrevétele, javítása segítséggel.</p> <p>Újságban, könyvben nagybetűk keresése.</p> <p>Írásjelek megfigyelése.</p>	

Fejtörőket, rejtvényeket megoldani.	Kérdő mondatok alkotása segítséggel. Felkiáltójel, kettőspont alkalmazása, írása segítséggel. Városok nevének gyűjtése a térképről irányítás mellett. Keresztrejtvény, találós kérdés stb.
Fogalmak	Szavak tartalma, alakja. Azonos alakú szavak, rokon értelmű szavak. Szavak ige- kötővel, kezdő szótag, végződés. Szabály (mit írunk nagybetűvel?). Tulajdonnevek írásának szabályai. Mondat meghatározása, fajtái. Különböző érzelmek. „Miért?” (Szomorú, sír, vi- dám, nevet stb.). Törd a fejed! Ki tud többet? –vetélkedő.

Témakör	4. Olvasás	Javasolt óraszám: 25 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Az írásjelek figyelembevételével olvasás. Kijelentés, kérés, kérdés megkülönböztetése segítséggel.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
3 betűs szót kirakni és leírni hallás után, segítséggel. Tőmondatokat segítséggel olvasni. Szövegeket megtanulni, felmonda- ni. Rövid mondatot önállóan olvasni, értelmezni. Pont, kérdőjel, felkiáltójel értelme- zése. Képsorról összefüggő mondatokat alkotni segítséggel. Önálló munka- végzésre, reális önértékelésre törek- vés . Egyszerű ok-okozati viszonyokat, összefüggéseket felismerni. A település, lakóhely ismert épüle- teinek feliratait elolvasni.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Hangok és betűk egyeztetése. Szavak olvasása, szóképek és tárgyak egyeztetése. Versek, mondókák, szövegek tanulása. Rövid mondatok olvasása, értelmezése segítséggel. Kijelentő, óhajtó, kérdő mondat. Eseményképek sorba rendezése, magyarázása segítséggel. Összetett mondatok befejezése segítséggel „pedig”, „de”, „mert” kötőszavak után. Feliratok olvasása az utcán.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Hangok alapján betűk kirakása. Szavak, tárgyak és képek egyeztetése. Kétszavas mondatok olvasása, alkotása, értelmezése mondatvégi írásjel figyelembe vételével. Hallás után tanult vers írott formájában betűk, szavak keresése. Irányítás mellett kérdések feltevése egymásnak az olvasmánnyal kapcsolatban. Cselekvések megnevezése, időrendjük megállapítása segítséggel. Egyeztetések a tanterem tárgyaival, tárgy- és szóképekkel. Hibás állítások javítása, félmondatok értelmes összeillesztése se- gítséggel. Ismert utcanevek, üzletek, középületek nevének olvasása.</p>	
Fogalmak	Kösd össze! Karikázd be! Utasítások. Hang – betű. Szó, mondat, pont, nagybetű. Múlt, jelen és jövő idejű cselekvések. Előbb, később, ok, előzmény, követke- zmény. Hely, helyszín (Válaszok hol? kérdésre, helymeghatározások – szóvégzódések (helyragok).	

Témakör	5. Írás	Javasolt óraszám: 35 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Kis- és nagybetűk differenciálása. Különböző betűalakok azonosítása (írott, nyomtatott betű).	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
A betűk írása során a tanuló figyelmét, önállóságát, feladattudatát, kitartását és koncentrációkészségét fejleszteni. Rendezett füzet, javuló betűformák önálló feladatvégzésre. Türelmes, kitartó feladatmegoldás. Rövid szövegből egy-egy mondat kiemelése, értelmezése. Olvasmány tartalmának elmondása kérdések segítségével.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Betűk írása sorközbe, vonalrendszerbe. Szavak másolása. Írás, diktálás után segítséggel. Rövid mondatok másolása. Puzzle kirakása. Kezdőbetűk jelölése. Rövid olvasmány olvasása, értelmezése segítséggel.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Betűformák gyakorlása. Meghatározott szó keresése könyvből segítséggel. Másolás, ellenőrzés, javítás. Másolás tábláról, megjelölt mondat másolása könyvből. Hiányos mondat kiegészítése szóban segítséggel. Elemek egyenkénti megfigyelése, beillesztése segítséggel. Mondat hangsúlyozása és megfelelő írásjel alkalmazása segítséggel. Több mondatos olvasmány váltott olvasása.</p>	
Fogalmak	Névelő. Mondat fajtái: . ? ! alkalmazásai. Mondat szabályai szóban, írásban. Mondat eleje, vége. Tartalom, szereplők. Betűk, szavak, sorok távolsága. Szabályos, szabálytalan formák. Se több, se kevesebb!	

Témakör	6. Értő olvasás	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szavak, szövegek képhez rendelése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Események összefüggéseit megérteni és segítséggel elmondani saját szavaival. Feliratokat értelmezni kis segítséggel. Ismerkedés az árufajták értékével Ételreceptből alapanyagokat, mennyiségeket kiemelni rákérdezésre segítséggel.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Rövid történet olvasása, értelmezése segítséggel. Utcai feliratok, eligazító táblák. Információk, hirdetések. Ismerkedés ételreceptekkel.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Történet olvasása, értelmezése mondatonként és egészében, segítséggel. Séta közben feliratok, plakátok, hirdetések olvasása. Árukatalógus nézegetése, olvasgatása, termékek csoportosítása. Segítséggel árak összehasonlítása. Zacskós leves készítése segítséggel a leírt útmutató alapján, a leírtak betartása.</p>	
Fogalmak	Termékek, események, időpontok, olcsó, drága, hozzávaló, főzési idő, forrás, keverés, lassú tűzön.	

Tanulási eredmények az ötödik évfolyam végén	<p>A tanuló személyi adatait egyre biztosabban ismeri.</p> <p>Képes a helyzetnek megfelelő egyszerű mondatokat, kérdéseket, válaszokat alkotni.</p> <p>Képes saját helyzetéhez képest relációkat megfogalmazni.</p> <p>Képes felismerni, kimondani a tanult betűket, szótagokat alkotni és leírni azokat diktálás után is.</p> <p>Irányítás mellett képes szavak elemzésére, betűkártyával való kirakására, másolására, hiányzó betűk pótlására.</p> <p>Képes önállóan szavakat, rövid mondatokat kiolvasni.</p> <p>Segítséggel képes rövid mondatokat alkotni és leírni azokat a mondatalkotás szabályainak betartásával.</p> <p>Képes automatikusan alkalmazni az írás irányát és helyét a vonalközben.</p> <p>Képes felismerni a tanult betűket, rövid szavakat önállóan leírni.</p> <p>Irányítás mellett képes egyszerű szöveget elolvasni, értelmezni.</p> <p>Képes utcai tájékoztató táblákat értelmezni.</p>
--	---

6. évfolyam

Témakör	1. Beszédfejlesztés	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális és verbális emlékezet fejlesztése. Gondolatok, szavak kifejezése verbális vagy nonverbális jelekkel.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Folyamatos, nyugodt, érthető beszéd, hibák spontán javítása. Egyénileg és csoportosan fellépni az iskolai ünnepélyeken. Beszámoló átélt eseményekről. Legfontosabb adatait ismerni. A kérdés és felelés formai- és tartalmi követelményeit betartani. Mondanivalót minél pontosabban kifejezni.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Helyes artikuláció gyakorlása, hanglejtés, hangerő, stílus. Mondatalkotás megadott szóval, mondatalkotás képről. Szókincsbővítés. Személyi adatok gyakorlása. Mondat bővítése újabb és újabb bővítményekkel. Mondat befejezése, kiegészítése.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Logopédiai gyakorlatok. Légzőgyakorlatok. Szappanbuborék fújása. Tematikus szógyűjtés, mondatalkotás adott szavakból. Eseményképhez történet kitalálása, majd elmondása közösen. Teljes nevének, lakcímének másolása. Mondat bővítése újabb és újabb bővítményekkel. Mondat többféle befejezése. Versek, mondókák hangsúlyozása.</p>	
Fogalmak	Különböző kedélyállapotok. Napló. Személyi adatok. Régen, most, majd (igeidők). Kérdő névmások. Kérdés és felelés, társalgás.	

Témakör	2. Térorientációs gyakorlatok	Javasolt óraszám: 5 óra
Előzetes tudás	Alak – háttér elkülönítése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
A tanuló ügyességének megfelelő játékokat tudatosan (nem próba-szerencse alapon) kirakni. Az árnyaltabb helymeghatározásokat megérteni és alkalmazni. Téri relációkat megfogalmazni több-féleképpen. Helymeghatározásokat elvégezni különböző pontokhoz viszonyítva. Szabályokat megérteni, keresztretjvényt önállóan kitölteni. Függőlegesen írt feliratot felismerni, összeolvasni.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Téri helyzetek transzformálása síkra. Puzzle kirakása. Távolság becslése, ellenőrzése. Játékos feladatok. Helymeghatározások. Tájékozódás 4×4-es táblázatban.</p> <p>Tevékenység</p> <p>Tájékozódás az iskola alaprajzán. Útvonal együttes bejárása, be-rajzolása. Elem helyének megkeresése, forgatás, illesztés. Tárgyak elhelyezése közelebb, távolabb. Tűz-víz játék. Tárgy elrejtése, megtalálása. Egyszerű ábrák rajzolása a megfelelő helyre. Térbeli helyzetek megfigyelése, megfogalmazása.</p>	

Fogalmak	Le-fel, jobbra-balra (közlekedés). Csere, helycsere. Közel, távolabb, innen, túl... Oszlopok, sorok számozása, sorok, széle, közepe, önálló munka, önálló ellenőrzés, türelem, kitartás, vízszintes és függőleges feliratok, keresztrejtvény.
----------	---

Témakör	3. Betűtanítás	Javasolt óraszám: 44 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Betűismertetések, szóképzés (szűkítés, bővítés) műveleteinek végzése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Az új betűt felismerni, írni, és összeolvasni a korábban tanultakkal. Szavakat analizálni, betűket kapcsolni, összeolvasni. Munkákat ellenőrizni, hibákat megtalálni, és megfelelően javítani segítséggel. Szavak jelentésmódosulásait észlelni, és a változást megfogalmazni. Tulajdonnevek és köznevek közti különbséget megérteni. Írásjeleket tudatosan használni írás és olvasás során. Érdeklődni a környezet iránt, önállóan tájékozódni; „felfedezések” a térképen. Fejtörőket, rejtvényeket megoldani.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Új betű ismertetése. Szótagok, szavak kirakása. Hiányzó betűk, szótagok pótlása. Két szótagú szavak írása. Nevék, mondatkezdő betűk jelölése. Mondatvégi írásjel. Játék a betűkkel.</p> <p>Tevékenység Betű kiemelése, hangoztatása, írása, olvasása, kapcsolása. Azonos szótaggal kezdődő szavak gyűjtése, értelmezése. Szavak kirakása közösen, minta után, diktálásra, önállóan. Hiányzó betűk, szótagok felfedezése, pótlása. Szavak másolása, diktálás után írása, hibák észrevétele, javítása. Szavak kiegészítése raggal, jellel (szavak értelmének megváltoztatása). Újságban, könyvben nagybetűk keresése. Írásjelek megfigyelése. Kérdő mondatok alkotása. Felkiáltójel, kettőspont alkalmazása, írása. Városok nevének gyűjtése a térképről. Anagramma kirakása (retek, teker, keret stb.), valamennyi változat leírása emlékezetből. Keresztrejtvény, találós kérdés stb.</p>	
Fogalmak	<p>Szavak tartalma, alakja. Azonos alakú szavak, rokon értelmű szavak. Szavak ige-kötővel, kezdő szótag, végződés. Szabály (mit írunk nagybetűvel?). Tulajdonnevek írásának szabályai. Mondat meghatározása, fajtái. Különböző érzelmek. „Miért?” (Szomorú, sír, vidám, nevet stb.). Törd a fejed! Ki tud többet? –vetélkedő.</p>	

Témakör	4. Olvasás	Javasolt óraszám: 25 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az írásjelek figyelembevételével olvasás. Kijelentés, kérdés, kérdés megkülönböztetése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	

<p>4 betűs szót kirakni és leírni hallás után. Tőmondatokat (szükség esetén segítséggel) olvasni. Szövegeket megtanulni, felmondani. Rövid mondatot önállóan olvasni, értelmezni. Pont, kérdőjel, felkiáltójel értelmezése. Képsorról összefüggő mondatokat alkotni. Önálló munkavégzés, reális önértékelés. Ok-okozati viszonyokat, összefüggéseket felismerni. A település, lakóhely ismert épületeinek feliratait elolvasni.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Hangok és betűk egyeztetése. Szavak olvasása, szókép és tárgyak egyeztetése. Versek, mondókák, szövegek tanulása. Rövid mondatok olvasása, értelmezése. Kijelentő, óhajtó, kérdő mondat. Eseményképek sorba rendezése, magyarázása. Összetett mondatok befejezése „pedig”, „de”, „mert” kötőszavak után. Feliratok olvasása az utcán.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Hangok alapján betűk kirakása. Szavak, tárgyak és képek egyeztetése. Kétszavas mondatok olvasása, alkotása, értelmezése mondatvégi írásjel figyelembe vételével. Hallás után tanult vers írott formájában betűk, szavak keresése. Kérdések feltevése egymásnak az olvasmánnyal kapcsolatban. Cselekvések megnevezése, időrendjük megállapítása. Egyeztetések a tanterem tárgyaival, tárgy- és szóképekkel. Hibás állítások javítása, félmondatok értelmes összeillesztése. Ismert utcanévek, üzletek, középületek nevének olvasása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Kösd össze! Karikázd be! Utasítások. Hang – betű. Szó, mondat, pont, nagybetű. Múlt, jelen és jövő idejű cselekvések. Előbb, később, ok, előzmény, következmény. Hely, helyszín (Válaszok hol? kérdésre, helymeghatározások – szóvégződések (helyragok)).</p>

<p>Témakör</p>	<p>5. Írás</p>	<p>Javasolt óraszám: 35 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Kis- és nagybetűk differenciálása. Különböző betűalakok azonosítása (írott, nyomtatott betű).</p>	
<p>Fejlesztési feladatok</p>	<p>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</p>	
<p>A betűk írása során a tanuló figyelmét, önállóságát, feladattudatát, kitartását és koncentrációkészségét fejleszteni. Rendezett füzet, javuló betűformák önálló feladatvégzéskor. Türelmes, kitartó feladatmegoldás. Rövid szövegből egy-egy mondat kiemelése, értelmezése. Olvasmány tartalmának elmondása kérdések segítségével.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Betűk írása sorközbe, vonalrendszerbe. Szavak másolása. Írás, diktálás után. Rövid mondatok másolása. Puzzle kirakása. Kezdőbetűk jelölése. Rövid olvasmány olvasása, értelmezése.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Betűformák gyakorlása. Meghatározott szó keresése könyvből. Másolás, ellenőrzés, javítás. Mondat diktálása szavanként, visszaolvasása mondatként. Másolás tábláról, megjelölt mondat másolása könyvből. Hiányos mondat kiegészítése szóban.</p>	

	Elemek egyenkénti megfigyelése, beillesztése önállóan. Mondat hangsúlyozása és megfelelő írásjel alkalmazása. Több mondatos olvasmány váltott olvasása.
Fogalmak	Névelő. Mondat fajtái: . ? ! alkalmazásai. Mondat szabályai szóban, írásban. Mondat eleje, vége. Tartalom, szereplők. Betűk, szavak, sorok távolsága. Szabályos, szabálytalan formák. Se több, se kevesebb!

Témakör	6. Értő olvasás	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szavak, szövegek képhez rendelése.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Események összefüggéseit megérteni és elmondani saját szavaival. Feliratokat értelmezni kis segítséggel. Az áruajták értékét összehasonlítani segítséggel. Ételreceptből alapanyagokat, mennyiségeket kiemelni rákérdezésre.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Rövid történet olvasása, értelmezése.</p> <p>Utcai feliratok, eligazító táblák.</p> <p>Információk, hirdetések.</p> <p>Ételreceptek.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Történet olvasása, értelmezése mondatonként és egészében.</p> <p>Séta közben feliratok, plakátok, hirdetések olvasása.</p> <p>Árukatalógus nézegetése, olvasgatása, termékek csoportosítása.</p> <p>Árak összehasonlítása.</p> <p>Zacskós leves készítése a leírt útmutató alapján, a leírtak betartása.</p>	
Fogalmak	Termékek, események, időpontok, olcsó, drága, hozzávaló, főzési idő, forrás, keverés, lassú tűzön.	

Tanulási eredmények a hatodik évfolyam végén	<p>A tanuló személyi adatait biztosan ismeri.</p> <p>Képes a helyzetnek megfelelő bővített mondatokat, kérdéseket, válaszokat alkotni.</p> <p>Képes saját helyzetéhez képest relációkat megfogalmazni.</p> <p>Képes felismerni, kimondani a tanult betűket, szótagokat alkotni és leírni azokat diktálás után is.</p> <p>Képes szavak elemzésére, betűkártyával való kirakására, másolására, hiányzó betűk pótlására.</p> <p>Képes rövid mondatokat alkotni és leírni azokat a mondatalkotás szabályainak betartásával.</p> <p>Képes felismerni a tanult betűket, rövid szavakat önállóan leírni.</p> <p>Képes egyszerű szöveget elolvasni, értelmezni.</p> <p>Képes utcai tájékoztató táblákat értelmezni.</p>
--	---

7–8. évfolyam

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben az ismeretelsajátításhoz és a koncentrált figyelem fenntartásához szükséges viselkedés automatizmusává válásának segítségével, a feladattudat, feladattartás és a feladatok helyes megoldása iránti igény megerősítésével, a pontos, precíz munkavégzésre, a tanszerek és taneszközök megóvására való törekvésre neveléssel.

A nemzeti öntudat, hazafias nevelés a magyar irodalmi művek és történelmi események megismerésével, a nemzeti ünnepek jelképeinek, jelszavainak, hőseinek tiszteletével valósul meg.

A tantárgynak fontos szerepe van az állampolgárságra és demokráciára nevelésben. A diákönkormányzat tevékenysége és szabályainak megismerése, a tanulói jogok és kötelességek elfogadása szorosan kapcsolódik a fejlesztési területhez.

A tantárgy a helyes önismeretet és énképet a társas kapcsolati kultúra erősítésével, önellenőrzéssel és hibajavítással fejleszti. A tevékenységek során a társakkal szembeni türelem, megértés erősödik.

A médiatudatosságra nevelésben nagy szerepe van az írásos anyagokban történő egyre biztosabb eligazodásnak, a kommunikációs technológiák és tartalmak közötti helyes választás segítségével, és a valószínűs és fiktív tartalmak megkülönböztetési képességének fejlesztésében.

A tanulás tanítását támogatja az egyéni tanulási módok hatékonyságának megismerése, az olvasási technikák különböző fokú és tartalmú elsajátítása, és az értő olvasás gyakorlásának fejlesztése.

7. évfolyam

Témakör	1. Betűtanítás	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Kisbetűk és nagybetűk nyomtatott és írott alakjának biztos felismerése. Teljes ábécé megismerése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Több nevet segítséggel ábécésorrendbe tenni. Egyszerű szavak analizálása, betű hiányának érzékelése, pótlása. Hibakeresés rosszul kirakott szóban, segítséggel. Szavakat írni irányítás mellett szókezdő kettős betűvel is. Gyakrabban használt tulajdonneveket írni, segítséggel. Tájékozódni térképen, nagyobb, nevezetesebb helyeket megkeresni segítséggel. 1-2 próbajáték után támogatott részvétel szójátékos versenyben a szabályok megértésével, betartásával.	Fejlesztési ismeretek Új betű ismertetése, kapcsolása. Hiányzó betűk pótlása. Szavak kirakása, másolása. Irányítás mellett írás számítógépen, billentyűzet. Játék a betűkkel. Fejlesztési tevékenységek Betű leválasztása, hangoztatása, írásának gyakorlása, összeolvasás – irányítás mellett. Segítséggel, hiányzó kettős betűk pótlása szó elején, közepén, végén. Tematikus szógyűjtés az új betűkkel. Másolás, szavak írása tetszés szerint. Betűk keresése, szavak írása billentyűzetten, segítséggel. Város-, személy-, utca- és intézménynevek másolása térképről, telefonkönyvből, irányítás mellett. Szólánc leírása közösen, „szópóker”, közös fejtörő játék – irányítás mellett. Keresztrejtvény, mit visz a kishajó?	
Fogalmak	Betűk helye a teljes ábécében. Különböző betűtípusok, írásmódok. Tulajdonne-	

	vek, köznevek, földrajzi nevek. Gyűjtőfogalmak, alárendelt fogalmak. Rejtvények, találós kérdések.
--	--

Témakör	2. Olvasás	Javasolt óraszám: 20 óra
Előzetes tudás	Egyszerű szöveg olvasása (feliratok, reklám, prospektus), értelmezése.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Olvasott szöveg megértése, kérdések megfogalmazása rövid szöveg alapján, segítséggel.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Egyszerű szöveget olvasni. Hosszabb szavakat egyre pontosabban kiolvasni. Verseket, dalokat növekvő önállósággal, pontosan, értelmesen, hangsúlyozottan előadni. Kérdéseket kevés segítséggel megfogalmazni. Az olvasott információt irányítás mellett megérteni, tudatosan alkalmazni a felhasználás során. Aktivitás közös feladatmegoldásban.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Olvasmány olvasása tankönyvből.</p> <p>Versek, énekek tanulása.</p> <p>Egyszerű mondatok olvasása, értelmezése.</p> <p>Tájékoztató szöveg olvasása.</p> <p>Eligazodás a gyermeklexikonban, segítséggel.</p> <p>Fejlesztési tevékenység</p> <p>Egyszerű olvasmány folyamatos végigolvasása.</p> <p>Hosszú, összetett, mássalhangzó-torlódásos és ismeretlen szavak olvasása, elemzése segítséggel.</p> <p>Válasz alapján következtetés a kérdésre, segítséggel.</p> <p>Versek, énekek olvasása, megtanulása írott szövegből, irányítás mellett.</p> <p>Hiányos mondatok olvasása, befejezése kép alapján.</p> <p>Élelmiszerek csomagolásán olvasható szöveg elolvasása, értelmezése segítséggel.</p> <p>Gyermeklexikon (Ablak-zsiráf) címszavainak olvasása, megbeszélése.</p>	
Fogalmak	Írásjelek, hangsúlyozás, kiejtés, szótagolás, elemzés, összetett szó elemei. Kérdőszavak a hiányzó mondatrészekre. Vers, rím, ritmus. Miből készült? Mire való? (ismert tárgy címszó-szerű leírása). Friss, romlandó, szavatossági idő.	

Témakör	3. Írás	Javasolt óraszám: 15 óra
Előzetes tudás	Rendezett külalakra törekvés, írásos közlés iránti igény.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyéni, olvasható, rendezett íráskép kialakítása.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek tevékenységek	
Törekedni a betűformák és a füzet külalakjának javítására. Segítséggel, a kihangsúlyozott hosszú mássalhangzós szavakat helyesen leírni. Egyben lediktált rövid mondatot se-	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Betűírás füzetbe, vonalközbe.</p> <p>Hosszú mássalhangzók.</p> <p>Kettős betűk gyakorlása.</p> <p>Üdvözlőlap írása segítséggel.</p> <p>Zs és sz differenciálása segítséggel.</p>	

<p>gítséggel leírni. Üdvözlőlapot megírni kiválasztott minta alapján, segítséggel önállóan. A kettős betűket növekvő önállósággal biztosan alkalmazni. Irányítás mellett eligazodni a naptárban és a megfelelő neveket helyesen leírni. Az olvasott információkat önállóan értelmezni, alkalmazni.</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek Új betűk írása szóköz betartásával. Elhelyezésük segédvonal nélküli vonalközbe. Kettőzött mássalhangzós szavak gyűjtése, írása segítséggel. Irányítás mellett, meghatározott kettős betűt tartalmazó szavak keresése, másolása hosszabb szövegből. Üdvözlőlapok nézegetése, saját üdvözlőlap tervezése segítséggel. Irányítás mellett, diktált szavak írása „zs” és „sz” oszlopba.</p>
Fogalmak	<p>Kettőzött mássalhangzó, helyesírás, elválasztás. Üdvözlőlap különböző alkalmakra. Mondat, cím, kezdőbetű. Lényeges-lényegtelen esemény, időpont, színhely. Utcai feliratok, információk. Idegen eredetű szavak.</p>

Témakör	4. Értő olvasás	Javasolt óraszám: 22 óra
Előzetes tudás	Szöveghű olvasás hangos olvasással.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasottak globális felfogása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Képalírások olvasása, értelmezése irányítás mellett. A pontosság jelentőségét megérteni az olvasás és írás során. Meghatározott témában, segítséggel saját gondolatot megfogalmazni, leírni. Részt venni dramatizált mese egybefüggő eljátszásában. Segítséggel rövid híreket elmondani néhány szóban. Híreket és személyes élményeket összekapcsolni hasonló helyszínnel, eseményekkel, illetve körülmények felidézésével. Közkeletű idegen szavakat felismerni és helyesen kiejteni. Segítséggel igéket (cselekvést jelentő szavakat) kiválasztani szövegből.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Rövid hírek, események olvasása újságból. Hiányzó betűk pótlása szavakban. Irányítás mellett, feladatok írásban. Meseolvasás. Tv-híradó megnézése, a látottakról beszámoló, irányítás mellett. Közkeletű idegen szavak elolvasása, értelmezése. Igéek keresése szövegben, igeidők értelmezése, segítséggel.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Olvasottak megbeszélése. Hiányos szavakba különböző betűk beillesztése. Szavak értelmének megváltoztatása egy-egy betű cseréjével, segítségnyújtás mellett. Írásbeli utasítások néma teljesítése segítséggel. Mese közös olvasása, dramatizálása. Rövid híradások, értelmezésük. Szerepjáték: hírolvasó, TV-bemondó. A hírek végighallgatása csendben. Felidézésük ellenőrzése, videóval. Idegen szavak keresése, magyarázata segítségnyújtás mellett (Pepsi Cola, HBO, Corvin stb.).</p>	
Fogalmak	<p>Ok, okozat, előzmény, következmény, eredmény. Magyar, külföldi, anyanyelv, idegen nyelv. Külföldi, belföldi hírek, közlemények.</p>	

Tanulási eredmények a hetedik évfolyam végén	<p>Segítséggel képes betartani a helyesírás elemi szabályait, helyesen használni az írásjeleket, és rendezett külalakra törekedni.</p> <p>Képes a betűk megismerésével összeolvasni, illetve szóképfelismerés segítségével rövid szöveget önállóan elolvasni, értelmezni.</p> <p>Irányítás mellett képes a mindennapi életben adódó olvasási feladatok megoldására, önállóan megírni – értékelhető tartalommal – néhány mondatos levelet.</p> <p>Képes segítséggel, adekvát választ adni írásban, az írásban feltett kérdésekre.</p> <p>Képes a környezeti elvárásoknak megfelelő alapvető írásos kommunikációs készséggel feladatot megoldani.</p> <p>Irányítás mellett képes olvasás-írás képességét információszerzésre, szórakozásra alkalmazni.</p> <p>Irányítás mellett képes közkeletű rövidítéseket, közismert idegen helyesírású szavakat olvasni, írni.</p>
--	---

8. évfolyam

Témakör	1. Betűtanítás	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Kisbetűk és nagybetűk nyomtatott és írott alakjának biztos felismerése. Teljes ábécé megismerése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Több nevet önállóan ábécésorrendbe tenni. Egyszerű szavak analizálása, betű hiányának érzékelése, pótlása. Hibakeresés rosszul kirakott szóban. Szavakat írni önállóan, szókezdő kettős betűvel is. Gyakrabban használt tulajdonneveket írni. Tájékozódni térképen, nagyobb, nevezetesebb helyeket megkeresni kevés segítséggel. 1-2 próbajáték után részvétel szójátékos versenyben a szabályok megértésével, betartásával.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Új betű ismertetése, kapcsolása. Hiányzó betűk pótlása. Szavak kirakása, másolása. Nagybetűk ismertetése, egyeztetése kicsikkel. Írás számítógépen, billentyűzet. Tulajdonnevek írása, olvasása. Játék a betűkkel.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Betű leválasztása, hangoztatása, írásának gyakorlása, összeolvasás. Hiányzó kettős betűk pótlása szó elején, közepén, végén. Tematikus szógyűjtés az új betűkkel. Nagybetűk írása vonalközbe. Másolás, szavak írása tetszés szerint. Betűk keresése, szavak írása billentyűzeten. Város-, személy-, utca- és intézménynevek másolása térképről, telefonkönyvből. Szólánc leírása közösen, „szópóker”, közös fejtörő játék. Keresztrejtvény, mit visz a kishajó?</p>	
Fogalmak	Betűk helye a teljes ábécében. Különböző betűtípusok, írásmódok. Tulajdonnevek, köznevek, földrajzi nevek. Gyűjtőfogalmak, alárendelt fogalmak. Rejtvények, találós kérdések.	

Témakör	2. Olvasás	Javasolt óraszám: 20 óra
Előzetes tudás	Egyszerű szöveg olvasása (feliratok, reklám, prospektus), értelmezése.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Olvasott szöveg megértése, kérdések megfogalmazása rövid szöveg alapján.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Egyszerű szöveget gördülékenyen olvasni. Hosszabb szavakat pontosan kiolvasni. Verseket, dalokat pontosan, értelmesen, hangsúlyozottan előadni. Kérdéseket önállóan megfogalmazni. Az olvasott információt megérteni,	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Olvasmány olvasása tankönyvből. Nehéz szavak elolvasása. Néma olvasás. Versek, énekek tanulása. Mondatok olvasása, értelmezése. Tájékoztató szöveg olvasása. Eligazodás a gyermeklexikonban.</p>	

<p>tudatosan alkalmazni a felhasználás során. Aktivitás közös feladatmegoldásban.</p>	<p>Fejlesztési tevékenység Olvasmány folyamatos végigolvasása. Hosszú, összetett, mássalhangzó-torlódásos és ismeretlen szavak olvasása, elemzése. Némán elolvasott kérdésre hangos válasz. Válasz alapján következtetés a kérdésre. Felsorolásból meghatározott elemek hangos olvasása. Versek, énekek olvasása, megtanulása írott szövegből. Hiányos mondatok olvasása, befejezése kép alapján. Élelmiszerek csomagolásán olvasható szöveg elolvasása, értelmezése. Gyermeklexikon (Ablak-zsiráf) címszavainak olvasása, megbeszélése.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Írásjelek, hangsúlyozás, kiejtés, szótagolás, elemzés, összetett szó elemei. Kérdőszavak a hiányzó mondatrészekre. Vers, rím, ritmus. Miből készült? Mire való? (ismert tárgy címszó-szerű leírása). Friss, romlandó, szavatossági idő.</p>

<p>Témakör</p>	<p>3. Írás</p>	<p>Javasolt óraszám: 15 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Rendezett külalakra törekvés, írásos közlés iránti igény.</p>	
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Egyéni, olvasható, rendezett íráskép kialakítása.</p>	
<p>Fejlesztési feladatok</p>	<p>Ismeretek tevékenységek</p>	
<p>Törekedni a betűformák és a füzet külalakjának javítására. A kihangsúlyozott hosszú mássalhangzós szavakat helyesen leírni. Egyben lediktált rövid mondatot önállóan leírni. Üdvözlőlapot megírni kiválasztott minta alapján, önállóan. A kettős betűket biztosan alkalmazni. Kis- és nagybetűket egyeztetni. Eligazodni a naptárban és a megfelelő neveket helyesen leírni. Plakát tervezése, a fontos információk felismerése és kiemelése (nagybetűkkel). Az olvasott információkat önállóan értelmezni, alkalmazni. A tulajdonneveket spontán felismerni, tollbamondás során is nagybetűvel írni.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Betűírás füzetbe, vonalközbe. Hosszú mássalhangzók. Kettős betűk gyakorlása. Üdvözlőlap írása. Zs és sz differenciálása. Nagybetűk írása sorközbe. Nevék másolása naptárból. Szó kiemelése nagybetűvel. Nagybetűs feliratok megfigyelése utcán. Tulajdonnevek felismerése, nagybetűs írás.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Új betűk írása szóköz betartásával. Elhelyezésük segédvonal nélküli vonalközbe. Kettőzött mássalhangzós szavak gyűjtése, írása. Meghatározott kettős betűt tartalmazó szavak keresése, másolása hosszabb szövegből. Üdvözlőlapok nézegetése, saját üdvözlőlap tervezése. Diktált szavak írása „zs” és „sz” oszlopba. Kicsihez megfelelő nagybetű párosítása. Kinek van névnapja... ? (dátumok alapján név keresése, másolása). Plakát készítése, egyes szavak csupa nagybetűs írása.</p>	

	Nagybetűs információs táblák készítése (KIJÁRAT, ZÁRVA, 8. CSOPORT, stb.). Diktált szavak között, illetve szövegben tulajdonnév önálló felismerése, írása.
Fogalmak	Betűméret-, típus. Kettőzött mássalhangzó, helyesírás, elválasztás. Üdvözlőlap különböző alkalmakra. Mondat, cím, kezdőbetű. Lényeges-lényegtelen esemény, időpont, színhely. Utcai feliratok, információk. Idegen eredetű szavak.

Témakör	4. Értő olvasás	Javasolt óraszám: 22 óra
Előzetes tudás	Szöveghű olvasás hangos és néma olvasással.	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasottak globális felfogása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Képalírások önálló olvasása, értelmezése. A pontosság jelentőségét megérteni az olvasás és írás során. Meghatározott témában saját gondolatot megfogalmazni, leírni. Részt venni dramatizált mese egybefüggő eljátszásában. Rövid híreket elmondani néhány szóban. Híreket és személyes élményeket összekapcsolni hasonló helyszínnel, eseményekkel, illetve körülmények felidézésével. Közkeletű idegen szavakat felismerni és helyesen kiejteni. Igék (cselekvést jelentő szavakat) kiválasztani szövegből.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Rövid hírek, események olvasása újságból. Hiányzó betűk pótlása szavakban. Feladatok írásban. Meseolvasás. Újságot olvasás. Tv-híradó megnézése, a látottakról beszámoló. Közkeletű idegen szavak elolvasása, értelmezése. Igék keresése szövegben, igeidők értelmezése.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Olvasottak megbeszélése. Hiányos szavakba különböző betűk beillesztése. Szavak értelmének megváltoztatása egy-egy betű cseréjével. Írásbeli utasítások néma teljesítése. Mese közös olvasása, dramatizálása. Rövid híradások, értelmezésük. Szerepjáték: hírolvasó, TV-bemondó. A hírek végighallgatása csendben. Felidézésük ellenőrzése, videóval. Idegen szavak keresése, magyarázata (Pepsi Cola, HBO, Corvin stb.). Igék átírása, átfogalmazása múlt, jelen és jövő időbe.</p>	
Fogalmak	Ok, okozat, előzmény, következmény, eredmény. Az ország tájai. Magyar, külföldi, anyanyelv, idegen nyelv. Külföldi, belföldi hírek, közlemények.	

Tanulási eredmények a nyolcadik évfolyam végén	A tanuló képes felismerni és megfelelően használni a különböző betűalakokat, írásmódokat. Képes betartani a helyesírás elemi szabályait, helyesen használni az írásjeleket, és rendezett külalakra törekedni. Képes a betűk megismerésével összeolvasni, illetve szóképfelismerés segítségével
--	--

	<p>vel rövid szöveget önállóan elolvasni, értelmezni.</p> <p>Képes a mindennapi életben adódó olvasási feladatok megoldására, önállóan megírni – értékelhető tartalommal – néhány mondatos levelet.</p> <p>Képes önálló, adekvát választ adni írásban, az írásban feltett kérdésekre.</p> <p>Képes a környezeti elvárásoknak megfelelő alapvető írásos kommunikációs készséggel feladatot megoldani.</p> <p>Olvasási gyakorlata spontán módon a szabadidős-tevékenységek sorába illeszkedik, képes olvasás-írás készségét információszerezésre, szórakozásra alkalmazni.</p> <p>Képes közkeletű rövidítéseket, közismert idegen helyesírású szavakat olvasni, írni.</p>
--	---

Számolás – mérés

5-8. évfolyam

A tantárgy célja kialakítani a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulóknál olyan elemi ismereteket, amelyek eljuttatják őket az érzékeléstől, észleléstől a tárgyfogalmak kialakulásához; megalapozni és kialakítani a tárgyakkal végzett cselekvésekkel a tanulók gondolkodási funkcióit, elemi számfogalmát. A pedagógusnak fejlesztenie kell a számolás és mérés elsajátításához szükséges alapkészségeket, az érzékelést, észlelést, figyelmet, emlékezetet, gondolkodási készséget és a problémamegoldó képességet, hogy a tanulók alapvető logikai összefüggések felismerése révén az ismereteket gyakorlatban tudják alkalmazni. Feladata felkelteni, fenntartani a környezet iránti érdeklődést, a környezet megismerése során tudatos tevékenységeket végeztetni, az ismeretek megszerzésére irányuló spontán törekvéseket kialakítani, az alapvető térbeni és időbeni tájékozódást fejleszteni, elérni egyszerű utasítások megértését, követését.

Fontos feladat a mennyiség- és számfogalmat kialakítani, hogy a tanuló képes legyen mennyiségeket, számjegyeket felismerni, összehasonlítani, megváltoztatni, alpműveleteket végezni fejen és írásban; szöveges feladatokat értelmezni, a logikai összefüggéseket felismerni, a megoldáshoz szükséges lépéseket felállítani; méréseket végezni, különböző mértékegységek fajtáit, léptéküket, gyakorlati alkalmazásukat megismerni; a pénzzel kapcsolatos elemi ismereteket megszerezni, pénzürméket, bankjegyeket felismerni, értéküket, nagyságrendbeli különbségeket felismerni, a mindennapi életben történő alkalmazásokat segítséggel gyakorolni; továbbá a banki pénzügyi műveletek alapjait megismerni (bankkártya, folyószámla, hitelszámla).

1. évfolyam

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben, az egyszerű szabályok megértésére és betartására, és a csoportosan végzett tevékenység szabályainak, feltételeinek betartására neveléssel, a képességekhez igazodó feladatok végzésében és befejezésében a minél nagyobb kitartás kialakításával, valamint az alkalmazkodóképesség és feladattudat kialakításával, a türelem és pontosság megalapozásával.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztésében az együttműködéssel történő feladatvégzés megalapozása zajlik, a csoportba való beilleszkedés és az iskolai viszonyrendszerben való eligazodás segítségével.

A tanulás tanítását a tantárgy az által nyújtott információk megismerése iránti igény és az ismeretek befogadása iránti érdeklődés felkeltése támogatja.

Az anyanyelvi kompetenciaterület fejlesztését a tantárgy ismereteihez és tevékenységeihez kapcsolódó kifejezések megismerésének megalapozásával segíti.

A tantárgy főként a matematikai kompetenciaterület fejlesztésében játszik nagy szerepet, amennyiben támogatja az elemek kiválasztásának és megadott szempontok szerinti sorba rendezésének képességét, a tárgyak tulajdonságainak megismerését, a különbségek és azonosságok felismerését és csoportosításukat, és a problémamegoldó képesség fejlesztését.

A tevékenységekkel kapcsolatos változások megfigyelése, létrehozása, az egyszerű ok-okozati összefüggések felismerése is a matematikai kompetenciaterület fejlesztését segíti.

A szociális és állampolgári kompetenciaterület fejlődéséhez járul hozzá az együttműködő részvétel a feladatok végrehajtásában, a csoportmunkában az alapvető szabályok felismerése, és törekvés azok betartására.

A hatékony, önálló tanulás kompetenciaterület fejlődését segíti a tantárgy a taneszközei, feladatai iránti kíváncsiság felkeltésével, és a számok hétköznapi életben betöltött jelentőségének felismertetésével.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Különbségek érzékelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Azonosságok (egyezőségek) érzékelése.	

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Differenciálás 3 méret között segítséggel. Kerek és szögletes tárgyak szétválogatása irányítással. Három szín megkülönböztetése.	<p>Ismeretek</p> <p>Tárgyak kiterjedése.</p> <p>Kicsi, kisebb, nagy, nagyobb, ugyanakkora.</p> <p>Formai tulajdonságok.</p> <p>Kerek, szögletes.</p> <p>Érzékelési gyakorlatok.</p> <p>Piros-kék-sárga- puha-kemény, meleg-hideg.</p> <p>Tevékenységek</p> <p>Tárgyak méretének megtapasztalása.</p> <p>Azonos jellegű tárgyakból sor kirakása: kicsi-nagyobb-legnagyobb; nagy-kisebb kifejezések hangoztatása.</p> <p>Ugyanakkora keresése, összehasonlítása.</p> <p>Jellegzetes tárgyak kitapogatása zsákban.</p> <p>Színek megnevezése egyenként, hasonló színű tárgyak keresése.</p> <p>Gyors és lassú járás, mozdulatok utánzása.</p> <p>Kemény-puha, tárgyak kitapintása, azonosítása.</p>	<p>Ének-zene: ritmusgyakorlatok.</p> <p>Játékra nevelés: didaktikus játékok.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tárgyak tulajdonságait jelölő fogalmak. Felszólítás cselekvésekre: gurítsd! Dobd! Kérem! Tessék!	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Tájékozódás	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Utasítás megértése, betartása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Időbeli és térbeli változások érzékelése cselekvésekkel.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Megfelelő irányítással, segítségnyújtással a feladatokat végrehajtani a társakra is figyelve. A sorbaállási, helycserés és helyváltoztatásos feladatokat megérteni és elvégezni. Türelmesen várakozni majdani eseményekre, várt eredményekre. A „várj! majd!, most!” vezényszavak megértése és alkalmazkodás azokhoz.	<p>Ismeretek</p> <p>Térorientációs gyakorlatok: ide, oda, elé, mellett, előtt, mögött</p> <p>Tevékenységek</p> <p>Cselekvések végzése változatos formában az adott térirány gyakorlására.</p> <p>Éjszakai-nappali tevékenységek valóságban és képekkel illusztrálva.</p> <p>Reggeli, ebéd, vacsora (napirend).</p> <p>Lassan, gyorsan gyakorlása cselekvésekkel.</p>	<p>Kommunikáció: tájékozódás.</p> <p>Olvasás-írás: térorientációs gyakorlatok.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Téri és időbeli tájékozódással kapcsolatos kifejezések, határozószók, irányok (erre, arra, ide, oda, előre, hátra). Várj! Most!
----------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Mennyiségek – Műveletek	Órakeret 50 óra
Előzetes tudás	Halmazok létrehozása egy szempont alapján.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Relációs jelek ismerete és alkalmazása.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Közös, egyirányú cselekvést végrehajtani tanárral, társakkal. A „többet, kevesebbet” az „ugyanannyit” segítségével felismerni, jelezni.	<p>Ismeretek</p> <p>Cselekvések mennyiségekkel. Halmazok létrehozása, megváltoztatása. Mennyiségek összehasonlítása.</p> <p>Tevékenységek</p> <p>Halmazok létrehozása különböző szempontok szerint (fajta, szín, méret stb.), nagyon különböző elemszámú halmazok összehasonlítása: sok- kevés. Ismerkedés a relációs jellel. Sok-keves-semmi halmazok létrehozása segítséggel, majd önállóan.</p>	Játékra nevelés: didaktikus játék, szerepjáték.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Sok, kevés, semmi. Tegyéél bele! Vegyéél ki! Öntséél ki mindet! Még, több. Elég! Válaszd ki! Üres, teli.	

A fejlesztés várt eredményei az első évfolyam végén	<p>A tanuló segítséggel képes az irányított, közös megismerő tevékenység során társaival együttműködni.</p> <p>Képes segítséggel érzékelni a tárgyak alapvető formai tulajdonságait, szín, forma és méret szerint Segítséggel képes felismerni az alapvető tér- és időbeli relációkat, és azokat növekvő önállósággal alkalmazza.</p> <p>A foglalkozás során érdeklődő, a csoportos tevékenységben Segítséggel képes együttműködésre.</p> <p>Képes közös, egyirányú cselekvést végrehajtani tanárral, társakkal.</p>
---	--

2. évfolyam

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben, az egyszerű szabályok megértésére és betartására, és a csoportosan végzett tevékenység szabályainak, feltételeinek betartására neveléssel, a képességekhez igazodó feladatok végzésében és befejezésében a minél nagyobb kitartás kialakításával, valamint az alkalmazkodóképesség és feladattudat kialakításával, a türelem és pontosság megalapozásával.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztésében az együttműködéssel történő feladatvégzés megalapozása zajlik, a csoportba való beilleszkedés és az iskolai viszonyrendszerben való eligazodás segítségével.

A tanulás tanítását a tantárgy az által nyújtott információk megismerése iránti igény és az ismeretek befogadása iránti érdeklődés felkeltése támogatja.

Az anyanyelvi kompetenciaterület fejlesztését a tantárgy ismereteihez és tevékenységeihez kapcsolódó kifejezések megismerésének megalapozásával segíti.

A tantárgy főként a matematikai kompetenciaterület fejlesztésében játszik nagy szerepet, amennyiben támogatja az elemek kiválasztásának és megadott szempontok szerinti sorba rendezésének képességét, a tárgyak tulajdonságainak megismerését, a különbségek és azonosságok felismerését és csoportosításukat, és a problémamegoldó képesség fejlesztését.

A tevékenységekkel kapcsolatos változások megfigyelése, létrehozása, az egyszerű ok-okozati összefüggések felismerése is a matematikai kompetenciaterület fejlesztését segíti.

A szociális és állampolgári kompetenciaterület fejlődéséhez járul hozzá az együttműködő részvétel a feladatok végrehajtásában, a csoportmunkában az alapvető szabályok felismerése, és törekvés azok betartására.

A hatékony, önálló tanulás kompetenciaterület fejlődését segíti a tantárgy a taneszközei, feladatai iránti kíváncsiság felkeltésével, és a számok hétköznapi életben betöltött jelentőségének felismertetésével.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Különbségek érzékelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Azonosságok (egyezőségek) érzékelése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Differenciálás 3 méret között Kerek és szögletes tárgyak szétválogatása irányítással.	Ismeretek Tárgyak kiterjedése. Kicsi, kisebb, nagy, nagyobb, ugyanakkora. Formai tulajdonságok. Kerek, szögletes. Érzékelési gyakorlatok. Piros-kék-sárga-zöld-fehér-fekete, puha-kemény, meleg-hideg. Tevékenységek Tárgyak méretének megtapasztalása. Azonos jellegű tárgyakból sor kirakása: nagy-kisebb-legkisebb; sor kirakása önállóan, kifejezések hangoztatása. Ugyanakkora keresése, összehasonlítása.	Ének-zene: ritmusgyakorlatok. Játékra nevelés: didaktikus játékok.

	<p>Jellegzetes tárgyak kitapogatása zsákban.</p> <p>Vegyes halmazból minta alapján egy-egy tárgy kiválasztása.</p> <p>Színek megnevezése egyenként, hasonló színű tárgyak keresése.</p> <p>Gyors és lassú járás, mozdulatok utánzása.</p> <p>Meleg-hideg tárgyak kitapintása, azonosítása.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Tárgyak tulajdonságait jelölő fogalmak.</p> <p>Felszólítás cselekvésekre: gurítsd! Dobd! Kérem! Tessék!</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Tájékozódás	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Utasítás megértése, betartása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Időbeli és térbeli változások érzékelése cselekvésekkel.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Megfelelő irányítással, segítségnyújtással a feladatokat végrehajtani a társakra is figyelve.</p> <p>A sorbaállási, helycserés és helyváltoztatásos feladatokat megérteni és elvégezni.</p> <p>Felhívásra folyamatokat észrevenni.</p> <p>Türelmesen várakozni majdani eseményekre, várt eredményekre.</p> <p>A „várj! majd!, most!” vezényszavak megértése és alkalmazkodás azokhoz.</p> <p>Egyszerű, konkrét kérdésekre válaszolni az igeidők helyes használatával.</p>	<p>Ismeretek</p> <p>Térorientációs gyakorlatok:, előtt, mögött, rá, alá irányok.</p> <p>Időbeli tájékozódás.</p> <p>Tevékenységek</p> <p>Cselekvések végzése változatos formában az adott térirány gyakorlására.</p> <p>Jövő-jelen-múlt érzékeltetése cselekvésekkel.</p> <p>Reggeli, ebéd, vacsora (napirend).</p> <p>Lassan, gyorsan gyakorlása cselekvésekkel.</p> <p>Igeidők gyakorlása a napi feladatok elvégzésével és az iskolai napirenddel kapcsolatban.</p>	<p>Kommunikáció: tájékozódás.</p> <p>Olvasás-írás: térorientációs gyakorlatok.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Téri és időbeli tájékozódással kapcsolatos kifejezések, határozószók, irányok (erre, arra, ide, oda, előre, hátra, oldalra, felfelé, lefelé, sorban, mellett, előtt, mögött, alatt, alá, lassan, gyorsan, egyszerre, most, majd utána, előtte). Várj! Most! Majd! Kész!</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Mennyiségek – Műveletek	Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	Halmazok létrehozása egy szempont alapján.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Relációs jelek ismerete és alkalmazása.	

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Közös, egyirányú cselekvést végrehajtani tanárral, társakkal. Önálló, célirányos tevékenység egyszerű feladatvégzés során. A „többet, kevesebbet” önállóan, az „ugyanannyit” segítséggel felismerni, jelezni.</p>	<p>Ismeretek Cselekvések mennyiségekkel. Halmazok létrehozása, megváltoztatása. Mennyiségek összehasonlítása.</p> <p>Tevékenységek Nagyon különböző elemszámú halmazok összehasonlítása: sok- kevés. Ismerkedés a relációs jellel. Sok-kevés-semmi halmazok létrehozása segítséggel, majd önállóan. A „nagyon sok”, a „legtöbb” halmaz létrehozása. Ugyanannyi megállapítása, hangoztatása.</p>	<p>Játékra nevelés: didaktikus játék, szerepjáték.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Sok, kevés, semmi. Tegyé! bele! Vegyé! ki! Öntsd ki mindet! Még, több. Elég! Válaszd ki! Üres, teli. Nagyon sok. Legtöbb, sok, kevés, több, kevesebb, elfogyott, ugyanannyi.</p>	

<p>A fejlesztés várt eredményei a második évfolyam végén</p>	<p>A tanuló képes az irányított, közös megismerő tevékenység során társaival együttműködni. Képes érzékelni a tárgyak alapvető formai tulajdonságait, szín, forma és méret szerint (segítséggel) differenciál. Képes felismerni az alapvető tér- és időbeli relációkat, és azokat növekvő önállósággal alkalmazza. A foglalkozás során érdeklődő, a csoportos tevékenységben aktívan részt vesz. Képes együttműködésre. Képes közös, egyirányú cselekvést végrehajtani tanárral, társakkal. Képes felismerni a tárgyak alapvető mennyiségi tulajdonságait, a mennyiségi relációkat, és azokat (segítséggel) helyesen alkalmazni. Képes (segítséggel) használni a megszerzett tapasztalatokat, ismereteket.</p>
--	---

3. évfolyam

A tantárgy egyik legfontosabb szerepe és feladata az erkölcsi nevelésben a szabálykövetési képesség megerősítése, a fokozódó önfegyelemre, kitartásra nevelés.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése a fokozódó együttműködéssel történő feladatvégzés kialakításával történik.

A tanulás tanításában a tanulás iránti érdeklődés felkeltése, a feladatok elvégzésében a kitartásra és a nehézségek leküzdésére irányuló törekvések erősödnek.

Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztését a tantárgy a matematikai gondolkodáshoz szükséges fogalmak, tevékenységek megértésével, és a szókinccs bővítésével éri el.

A matematikai kompetencia fejlesztése gyakorlati megfigyeléseken keresztül az egyszerű ok-okozati összefüggések felismerésével és a problémamegoldó képesség fejlesztésével, tevékenységbe ágyazott feladatvégzéssel valósul meg.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését elsősorban a feladatmegosztás lehetőségének felismertetésével, a társak munkájának figyelemmel kísérésével, a helyes magatartás kialakításával, a feladatok végrehajtása közbeni kapcsolattartással és az alapvető szabályok betartásával támogatja.

A hatékony, önálló tanulási kompetencia a kitartó, megfelelő segítséget kérni és elfogadni tudó feladattudat és feladatvégzés kialakításával fejlődik.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	A négy alapszín biztos ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Mértani testek megismerése	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
A méret alapján történő differenciálás eredményét segítséggel megfogalmazni. Az ellentét-párokat felismerni. Hasonlóságok, azonosságok, különbözőségek felismerésesegítséggel. A tanult kifejezéseket, fogalmakat a tanuló szókincsébe építeni.	Ismeretek Kicsi, nagy, ugyanakkora, Vékony, vastag, egyenlő vastagságú. Kerek, szögletes. Tevékenység Tárgyak, képek egyeztetése, differenciálása, Megfigyelések, összehasonlítások, Becslés, ellenőrzés a környezet tárgyain. Válogatás tárgyak között, különböző formák összehasonlítása, tapintás, gurítás, egyeztetés tárgyképpel. Elemek válogatása különböző szempontok szerint. Formaegyeztetés, különbségek, egyezések megfogalmazása.	Játékra nevelés: didaktikus játékok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tárgyak kiterjedésére, formai tulajdonságaira utaló kifejezések. Hasonló és egyforma közti különbség,	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Tájékozódás	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Tárgyak sorba rendezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hónapok nevének, évszakokhoz tartozásuknak, sorrendiségüknek biztos ismerete.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Térbeli viszonyokat felismerni és megfogalmazni játékos szituációban. Helymeghatározások megértése és érthető megfogalmazása. A balról jobbra és fentről le irány alkalmazássegítséggel a különböző tevékenységek során.	Ismeretek Alatta, fölötte, előtte, mellette, mögötte. Elöl, hátul, középen, eleje, közepe, vége. Alá, fölé, mellé, elé, mögé térben Fenn-lenn, fel-le. Bal-jobb, balra-jobbra.	Játékra nevelés: szerepjáték. Olvasás-írás: térorientációs gyakorlatok. Kommunikáció: tájékozódás időben, térben.

<p>Napszakok neveit segítséggel helyesen alkalmazni a spontán beszédben. Viszonyítások helyes alkalmazása segítséggel. Helyes igeidők tudatos használata spontán beszéd során.</p>	<p>Helymeghatározások segítséggel. Múlt, jelen, jövő, volt, van, lesz. Napszakok, napirend. Életkor fogalma.</p> <p>Tevékenységek Játékos gyakorlatok, helyzetek létrehozása, megváltoztatása, egyéni feladatok a tanterem tárgyaival. Nagymozgásos feladatok a szabadban, gurítás, dobás távolságának összehasonlítása. Soralkotás tanulókkal, játékokkal, fogalmak gyakorlása tárgyakon, jelölés feladatlapon. Cselekvések helyváltoztatással, tárgyakkal, utasítások követése, Irányok gyakorlása nagymozgásokkal, cselekvésekkel, Bal-jobb gyakorlása nagymozgásokkal, táblánál végzett feladatokkal, Irányjelző nyilak megfigyelése az utcán. Napi események közös felidézése, eseményképek sorba rakása. Spontán beszélgetés, élmények, tervek megfogalmazása múlt, jelen és jövő idejű igékkel. Napi tevékenységek felsorolása, eseményképek helyes sorrendbe rakása segítséggel. Tevékenységek elhelyezése időben (fogmosás, kézmosás, átöltözés stb.). Napok sorrendjének gyakorlása, munkanapok, pihenőnapok megnevezése. Ünnepek, születésnapok elhelyezése az időben. Képek nézegetése (különböző életkorú szereplők), öregek, fiatalok, gyerekek a családban.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Időjárással kapcsolatos kifejezések (fagy, hőség, vihar, köd). Időt jelölő fogalmak (hajnal, éjszaka, kora délután, hétköznap, munkanap, pihenőnap, ünnepnap, hétvége, vakáció). Aktuális köszönések.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>3. Mennyiségek – Műveletek</p>	<p>Órakeret 25 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A semmi fogalma.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési</p>	<p>A hozzáadás következményének, logikájának felismerése.</p>	

céljai		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>A hozzáadás-elvétel, bővítés-csökkentés logikájának megértése. Hozzávetőleg helyes becslés, mennyiségek reális megítélése. Az 1, 2, 3 számjegy, számkép és mennyiség felismerése, egyeztetése. A 0 fogalmának megértése, a tanuló szókincsébe építése.</p>	<p>Ismeretek Sok, kevés, semmi, 0 fogalma, írása. Több, kevesebb, ugyanannyi. 1, 2, 3 számjegy ismertetése, írása. Mennyiségek létrehozása. Mennyiség, számkép, számjegy egyeztetése.</p> <p>Tevékenység Halmazok létrehozása, tárgyak csoportosítása különböző szempontok szerint. Relációs jelek alkalmazása, mennyiségek átalakítása, azonos halmazok létrehozása, Számlálási gyakorlatok, pótlás, hozzáadás, elvétel; tárgyakkal, feladatlapon, mennyiségek kirakása, számjegy hozzárendelése, vázolója, írása, gyakorlása. Mennyiségek kiegészítése tárgyakkal, rajzzal, számjegyek sorba rendezése, számjegyek keresése a környezetben. Önálló írásos feladatmegoldások 3-as körben. Összehasonlítás, viszonyítás, növelés, elvétel, becslés gyakorlása. 0 fogalma, létrehozása tárgyakkal, cselekvésekkel, illetve cselekvések hiányával.</p>	<p>Játékra nevelés: didaktikus játékok.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Sok, több, kevés, kevesebb, semmi, egyenlő, 1 és egyes, 2 és kettes stb. különbsége; növekvő, csökkenő sor, számkép, számjegy, hármassor, kettes sor, ritmikus sor, kettesével, párosával, hármassával, pontosan annyi, emelkedő sorrend, számszomszédok számok, nulla, semmi, volt, nincs, fogy, elfogy, üres, „Tegyél hozzá!”, „Vegyél el!” „Tedd egyenlővé!”</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Összefüggések felismerése	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Oszlop és sor.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Direkt összefüggések felismerése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Hibák, hiányok észlelése, jelzése. Jól ismert környezeti tárgyakat főfogalom alá rendelni. Egyszerű összefüggéseket felismer-</p>	<p>Ismeretek Figyelemfejlesztő gyakorlatok. Emlékeztetőfejlesztő játékok. Ok-okozati összefüggések.</p>	<p>Kommunikáció: szókincsfejlesztés, szövegértés.</p>

ni, segítséggel megfogalmazni.	<p>Növekvő, csökkenő számú halmozatok. Gondolkodást fejlesztő gyakorlatok.</p> <p>Tevékenységek Soralkotás. Felsorolásból idegen elem észlelése, jelzése. Vegyes halmazban változtatások, hiányok észlelése. Vegyes halmaz elemeinek csoportosítása különböző szempontok szerint. Hasonló képek között kisebb eltérések észlelése. Memória-játék. Meghatározott játék kitapogatása zsákban. Ellentét-párok gyűjtése.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Különböző, ugyanolyan, hiba, hibátlan, sorrend, hasonló-, ellentétes jelentésű szavak, sok, rengeteg, kevés, alig. Gyűjtőfogalmak: edények, írószerek, tisztaságszerek. oszlop, sor, méret, szín, forma.	

A fejlesztés várt eredményei a harmadik évfolyam végén	<p>A tanuló képes megtalálni 2 megadott jellemző alapján a megfelelő elemet; nagyság szerint segítséggel differenciálni; segítséggel megfogalmazni a méret alapján történő differenciálás eredményét; felismerni az ellentét-párokat, felismeréseit helyesen alkalmazni a beszéd során;</p> <p>megérteni, és segítséggel megfogalmazni helymeghatározásokat; (segítséggel) helyesen alkalmazza az alapvető tér- és időbeli relációkat.</p> <p>A tanuló képes megérteni, és megbízhatóan alkalmazni a négy fő irányt; alkalmazni a spontán soralkotást, és írás során a balról jobbra irányt; segítséggel helyezni időben a rendszeres napi tevékenységeket; eseményképek segítségével napirendet összeállítani (értelmezéssel); meghatározni (kis segítséggel) az aktuális napot, a tegnapi és a holnapi napot; Biztos számfogalom, a tanuló tárgyakat megbízhatóan számlál</p> <p>A tanuló képes mennyiségi átalakításokat 3-as körben önállóan végezni; a növekedés és csökkenés fogalmát érteni segítséggel a balról jobbra és fentről le irányt különböző tevékenységek során alkalmazni; képes felismerni hasonlóságot, azonosságot, különbözőséget; megszerzett tapasztalatokat, ismereteket (segítséggel) használni; segítséggel sort alkotni különböző tárgyakkal (balról jobbra), jelölni a sor elejét, végét, közepét.</p>
--	--

4. évfolyam

A tantárgy egyik legfontosabb szerepe és feladata az erkölcsi nevelésben a szabálykövetési képesség megerősítése, a fokozódó önfegyelemre, kitartásra nevelés.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése a fokozódó együttműködéssel történő feladatvégzés kialakításával történik.

A tanulás tanításában a tanulás iránti érdeklődés felkeltése, a feladatok elvégzésében a kitartásra és a nehézségek leküzdésére irányuló törekvések erősödnek.

Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztését a tantárgy a matematikai gondolkodáshoz szükséges fogalmak, tevékenységek megértésével, és a szókincs bővítésével éri el.

A matematikai kompetencia fejlesztése gyakorlati megfigyeléseken keresztül az egyszerű ok-okozati összefüggések felismerésével és a problémamegoldó képesség fejlesztésével, tevékenységbe ágyazott feladatvégzéssel valósul meg.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését elsősorban a feladatmegosztás lehetőségének felismertetésével, a társak munkájának figyelemmel kísérésével, a helyes magatartás kialakításával, a feladatok végrehajtása közbeni kapcsolattartással és az alapvető szabályok betartatásával támogatja.

A hatékony, önálló tanulási kompetencia a kitartó, megfelelő segítséget kérni és elfogadni tudó feladattudat és feladatvégzés kialakításával fejlődik.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	A négy alapszín biztos ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Mértani testek megismerése, megnevezése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
A méret alapján történő differenciálás eredményét önállóan megfogalmazni. Az ellentét-párokat felismerni. A felismerések helyes alkalmazása a beszéd során. Hasonlóságok, azonosságok, különbözőségek felismerése. Három megadott jellemző alapján a megfelelő elemet megkeresni. Tárgyakat jellemezni minél több adattal. A tanult kifejezéseket, fogalmakat a tanuló szókincsébe építeni.	Ismeretek rövid-hosszú, egyenlő hosszú. Vékony, vastag, egyenlő vastagságú. Kocka, gömb. Keskeny, széles, egyenlő szélességű. Tevékenység Tárgyak, képek egyeztetése, differenciálása, egyeztetése egyre kisebb különbségekkel. Megfigyelések, összehasonlítások, egyenlővé tétel kiegészítéssel, lerövidítéssel. Becslés, ellenőrzés a környezet tárgyain. Válogatás tárgyak között, különböző formák összehasonlítása egyeztetés tárgyképpel. Elemek válogatása különböző szempontok szerint. Formaegyeztetés, különbségek, egyezések megfogalmazása. Minta után egyszerű alakzatok kirakása, előrajzolt sablonokba a megfelelő elem illesztése. Tevékenységek logikai játékkal.	Játékra nevelés: didaktikus játékok.
Kulcsfogalmak/	Tárgyak kiterjedésére, formai tulajdonságaira utaló kifejezések.	

fogalmak	Viszonylagosság, ellentét, ellentétes fogalmak. Hasonló és egyforma közti különbség, mérés, méret.
----------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Tájékozódás	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Tárgyak sorba rendezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hónapok nevének, évszakokhoz tartozásuknak, sorrendiségüknek biztos ismerete.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Térbeli viszonyokat felismerni és megfogalmazni játékos szituációban.</p> <p>Helymeghatározások megértése és érthető megfogalmazása.</p> <p>A balról jobbra és fentről le irány automatikus alkalmazása a különböző tevékenységek során.</p> <p>Soralkotás és írás során a balról jobbra irány spontán alkalmazása.</p> <p>A négy fő irányt megérteni és megbízhatóan alkalmazni.</p> <p>Napszakok neveit helyesen alkalmazni a spontán beszédben.</p> <p>Az aktuális nap, a tegnapi és holnap meghatározása kis segítséggel.</p> <p>Az évszakok körforgását megérteni, szóbeli megfogalmazásokat és szimbólumokat sorba rendezni.</p> <p>Viszonyítások helyes és tudatos alkalmazása.</p> <p>Helyes igeidők tudatos használata spontán beszéd során.</p> <p>Spontán beszédben a viszonyszavak helyes alkalmazása.</p>	<p>Ismeretek előtte, mellette, mögötte. Közel, távol, fokozatokkal. Elöl, hátul, középen, eleje, közepe, vége. mellé, elé, mögé térben és vízszintes síkban. Fenn-lenn, fel-le. Bal-jobb, balra-jobbra. Helymeghatározások. Múlt, jelen, jövő, volt, van, lesz. Napszakok, napirend. Hét napjai. Évszakok, hónapok. Életkor fogalma.</p> <p>Tevékenységek Játékos gyakorlatok, helyzetek létrehozása, megváltoztatása, egyéni feladatok a tanterem tárgyaival. Soralkotás tanulókkal, játékokkal, fogalmak gyakorlása tárgyakon, jelölés feladatlapon. Cselekvések helyváltoztatással, tárgyakkal, utasítások követése, megfogalmazása, egymás hibáinak észlelése, javítása. Írányok gyakorlása nagymozgásokkal, cselekvésekkel, vízszintes síkba, feladatlapon. Bal-jobb gyakorlása nagymozgásokkal, táblánál végzett feladatokkal, eligazodás feladatlapon, nyíllal jelölt irányok megértése, betartása. Eligazodás 3x3-as négyzethálóban, meghatározott (bal felső, jobb középső stb.) hely megtalálása, illetve jelölt hely megnevezése. Napi események közös felidézése, eseményképek önálló sorba rakása. Spontán beszélgetés, élmények, ter-</p>	<p>Játékra nevelés: szerepjáték.</p> <p>Olvasás-írás: térorientációs gyakorlatok.</p> <p>Kommunikáció: tájékozódás időben, térben.</p>

	<p>vek megfogalmazása múlt, jelen és jövő idejű igékkel.</p> <p>Napi tevékenységek felsorolása segítséggel, eseményképek helyes sorrendbe rakása.</p> <p>Tevékenységek elhelyezése időben (fogmosás, kézmosás, átöltözés stb.).</p> <p>Napok sorrendjének gyakorlása, munkanapok, pihenőnapok megnevezése.</p> <p>Ünnepek, születésnapok elhelyezése az időben.</p> <p>Évszakok váltakozásáról tabló készítése.</p> <p>Képek nézegetése (különböző életkorú szereplők), öregek, fiatalok, gyerekek a családban.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Hely- és iránymeghatározások, fokozatok (távol, távolabb, legtávolabb).</p> <p>Időjárással kapcsolatos kifejezések (fagy, hőség, vihar, köd).</p> <p>Időt jelölő fogalmak (tavaly, tavalyelőtt, alatt, közben, hajnal, éjszaka, kora délután, hétköznap, munkanap, pihenőnap, ünnepnap, hétvége, vakáció). Aktuális köszönések. Időegységek nevei.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Mennyiségek – Műveletek	Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	A semmi fogalma.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hozzáadás következményének, logikájának felismerése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>A hozzáadás-elvétel, bővítés-csökkentés logikájának megértése.</p> <p>Hozzávetőleg helyes becslés, mennyiségek reális megítélése.</p> <p>A tanult számjegyeket felismerése és írása.</p> <p>Számfogalmat kialakítani 5-ig.</p> <p>Mennyiségek számlálása 5-ig mechanikusan.</p>	<p>Ismeretek</p> <p>Mennyiségek létrehozása.</p> <p>Mennyiség, számkép, számjegy egyeztetése.</p> <p>Számkörbővítés 5-ig.</p> <p>Műveletek 5-ös körben.</p> <p>Tevékenység</p> <p>Relációs jelek alkalmazása, mennyiségek átalakítása, azonos halmazok létrehozása, mechanikus számlálás ötös körben.</p> <p>Számlálási gyakorlatok, pótlás, hozzáadás, elvétel; tárgyakkal, feladatlapon, mennyiségek kirakása, számjegy hozzárendelése, vázolása, írása, gyakorlása.</p> <p>Mennyiségek kiegészítése tárgyakkal, rajzzal, számjegyek sorba ren-</p>	<p>Játékra nevelés: didaktikus játékok.</p>

	<p>dezése, számjegyek keresése a környezetben.</p> <p>Mechanikus számlálással halmazok létrehozása (5 elemig).</p> <p>Meghatározott mennyiség létrehozása elvétellel, hozzáadással.</p> <p>Számjegy, számkép, mennyiség azonosítása.</p> <p>5 bontása tárgyakkal, 5 létrehozása pótlással, hozzáadással.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Sok, több, kevés, kevesebb, semmi, egyenlő, 1 és egyes, 2 és kettes stb. különbsége;</p> <p>növekvő, csökkenő sor, számkép, számjegy, hármassor, kettes sor, ritmikus sor, kettesével, párosával, hármassával, sorszámnevek, körülbelül, pontosan annyi, emelkedő sorrend, számszomszédok, páros, páratlan számok, nulla, semmi, volt, nincs, fogy, elfogy, üres, „Tegyél hozzá!”, „Vegyél el!” „Tedd egyenlővé!”</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Összefüggések felismerése	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Oszlop és sor.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Direkt összefüggések felismerése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Hibák, hiányok észlelése, jelzése.</p> <p>Egyszerű összefüggéseket felismerni, megfogalmazni.</p> <p>A növekedés és csökkenés fogalmát megérteni, megfelelően alkalmazni a spontán beszédben.</p>	<p>Ismeretek</p> <p>Figyelemfejlesztő gyakorlatok.</p> <p>Emlékeztetfejlesztő játékok.</p> <p>Ok-okozati összefüggések.</p> <p>Növekvő, csökkenő számú halmazok.</p> <p>Gondolkodást fejlesztő gyakorlatok.</p> <p>Tevékenységek</p> <p>Soralkotás. Felsorolásból idegen elem észlelése, jelzése.</p> <p>Vegyes halmazban változtatások, hiányok észlelése.</p> <p>Vegyes halmaz elemeinek csoportosítása különböző szempontok szerint.</p> <p>Hasonló képek között kisebb eltérések észlelése.</p> <p>Memória-játék.</p> <p>Tárgyak felismerése körülírás alapján.</p> <p>Különböző ábrákon azonos elemek felfedezése.</p> <p>Cselekvések késleltetett utánzása.</p> <p>Képolvasás során megfigyelt kép</p>	<p>Kommunikáció: szó-kincsfejlesztés, szövegértés.</p>

	<p>utólagos felelevenítése. Ellentét-párok gyűjtése. Tevékenységek logikai játékkal. Logikai hibák felfedezése rövid történetben, hibák megbeszélése, javítása.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Különböző, hasonló, ugyanolyan, hiba, hibátlan, sorrend, hasonló-, ellentétes jelentésű szavak, sok, rengeteg, kevés, alig. Gyűjtőfogalmak: edények, írószerek, tisztaságszerek. oszlop, sor, bal, jobb, felső és alsó szomszéd, méret, szín, forma.</p>	

A fejlesztés várt eredményei a negyedik évfolyam végén	<p>A tanuló képes megtalálni 3 megadott jellemző alapján a megfelelő elemet; nagyság szerint önállóan differenciálni; önállóan megfogalmazni a méret alapján történő differenciálás eredményét; felismerni az ellentét-párokat, felismeréseit helyesen alkalmazni a beszéd során;</p> <p>beépíteni szókincsébe a tanult kifejezéseket, fogalmakat; felismerni és megfogalmazni játékos szituációban térbeli viszonyokat; megérteni, és érthetően megfogalmazni helymeghatározásokat; helyesen használni spontán beszédében az igeidőket, a napszakok neveit, a viszonyszavakat.</p> <p>Ismeri és (segítséggel) helyesen alkalmazza az alapvető tér- és időbeli relációkat.</p> <p>A tanuló képes megérteni, és megbízhatóan alkalmazni a négy fő irányt; alkalmazni a spontán soralkotást, és írás során a balról jobbra irányt; elhelyezni időben a rendszeres napi tevékenységeket; eseményképek segítségével napirendet összeállítani (értelmezéssel); meghatározni (kis segítséggel) az aktuális napot, a tegnapi és a holnapi napot; megérteni, és sorba rendezni szóban és szimbólumokkal az évszakok körforgását.</p> <p>Biztos számfogalom, a tanuló tárgyakat megbízhatóan számlál 5-ös körben.</p> <p>A tanuló képes mennyiségi átalakításokat 5-ös körben önállóan végezni; a növekedés és csökkenés fogalmát érteni, spontán beszédében megfelelően alkalmazni;</p> <p>automatikusan a balról jobbra és fentről le irányt különböző tevékenységek során alkalmazni;</p> <p>képes felismerni hasonlóságot, azonosságot, különbözőséget; felfedezni, jelezni és javítani feladatlapon különböző típusú „hibákat”; megszerzett tapasztalatokat, ismereteket (segítséggel) használni; megérteni alapvető fogalmakat, feltenni spontán kérdéseket beszélgetés során; sort alkotni különböző tárgyakkal (balról jobbra), jelölni a sor elejét, végét, közepét.</p>	
--	--	--

5. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelés területén az alkalmazkodó képesség megerősítésével, a fokozódó önfelegylemre, kitartásra neveléssel, a szabályok együttes létrehozásának megtapasztalásával járul hozzá.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését a tantárgy az együttműködéssel történő munkavégzés gyakorlásával és a feladatmegosztási képesség kialakításával éri el.

A tanulás tanítása az önálló ismeretszerzés iránti igény fejlesztésével, a motivált, kitartó feladatvégzésel valósul meg.

A matematikai kompetenciaterület fejlesztésében a tantárgy fontos szerepet játszik a tulajdonságok és az ok-okozati összefüggések felismertetésével, a problémamegoldó képesség fejlesztésével.

A szociális és állampolgári kompetenciaterület fejlődését a feladatok végrehajtásában az együttműködő, konstruktív részvétel és az alapvető szabályok betartására törekvés jellemzi.

A hatékony, önálló tanulást a feladattudat megerősítése, a feladatvégzés közbeni próbálkozások, a lehetőségek keresése segíti.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Tárgyak kiterjedése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tériorányok használata, helymeghatározás fejlesztése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Segítséggel különbségeket észlelni, tárgyakat jellemezni megfelelő kifejezésekkel. Minta után felismerhető formákat másolni. Aránytalanságokat érzékelni és segítséggel megfogalmazni munkavégzés során.	Ismeretek Formai tulajdonságok bővítése. Síkídomok és mértani testek körének bővítése. Méretek, arányok. Tevékenységek Nagy-kicsi, vékony-vastagösszehasonlítások, párosítások, sorozatok létrehozása, különbségek érzékelhető ábrázolása rajzban, vágásban, gyurmázásban. Kocka, gömb, téglatest, megfigyelése, jellemzőik megfogalmazása. Hibás rajzon aránytalanságok felfedezése, javítása. Tevékenységek logikai játék elemeivel. Különböző formák létrehozása.	Ábrázolás-alkítás: komplex alakító tevékenység, tárgyak előállítás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alap-, közép- és felsőfokú melléknevek, szabályos, szabálytalan, félkör, , téglatest, túl sok, túl rövid stb., oldalak, csúcsok, egyenes és görbe vonalak, lenyomat		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Tájékozódás		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Tárgyak helymeghatározása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás alaprajzon segítséggel.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	

<p>Az alaprajz lényegének megértése segítséggel, saját hely megtalálása a tanterem alaprajzán. A naptár funkciójának, beosztásának megismerése. Különböző órákról időpontok leolvasása (mutató, digitális). Biztosan megkülönböztetni délelőtti és délutáni időpontokat. A bal és jobb irány megkülönböztetése készségszinten.</p>	<p>Ismeretek Tájékozódás a tanterem alaprajzán. Ismerkedés a térképpel. Eligazodás a naptárban. Életkor. Óra. Térirányok.</p> <p>Tevékenységek Helyzetek felismerése, létrehozása, egyeztetése megfogalmazása segítséggel. Utasítások követése, valós helyzet felismerése Tanterem bejárása, követése alaprajzon, berendezési tárgyak egyeztetése. Megfigyelések az iskola környékének térképén, séták alkalmával látottak felidézése. Egylapos naptáron hónapok megszámlálása, hetek, napok sokaságának érzékelése. Saját életkor, kisebb, nagyobb testvérek, szülők, nagyszülők életkora, képen szereplők életkorának becslése. tanulmányozása, kis- és nagymutató funkciója, járásának iránya, az óramutatók állása egész órakeret, nevezetes időpontok beállítása az órán. Bal-jobb gyakorlása egymás mögött és egymással szemben. Az irányok megfigyelése az utcán, haladási irány.</p>	<p>Kommunikáció: tájékozódás térben, időben, fogalmak, szókincs.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Tükörkép, alaprajz, felülnézet, térkép, főútvonalak, mellékutcák, terek, közben, alatt, Életkorok megnevezése újszülöttől idős korig.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>3. Mennyiségek – Műveletek</p>	<p>Órakeret 30 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Számnevek és viszonyszavak helyes használata.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Műveletek alapozása. Páros-páratlan számok megkülönböztetése.</p>	

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Számsor megbízható ismerete (0-10), a növelés és csökkentés folyamatának, eredményének megértése. Számjegyeket felismerni, és felismerhetően írni.</p> <p>Egyszerű műveleteket elvégezni irányítással, segédeszközökkel.</p> <p>A sorszámneveket segítséggel helyesen alkalmazni a spontán tevékenységek során.</p>	<p>Ismeretek</p> <p>Mennyiségek meghatározása, összehasonlítása.</p> <p>Számkörbővítés 10-ig.</p> <p>Számjegyek írása.</p> <p>Tevékenységek</p> <p>Számlálás hozzáadással és elvétellel oda-vissza.</p> <p>Mennyiségek összehasonlítása.</p> <p>Relációs jelek.</p> <p>Számkép kirakása, számjegyek ismertetése, egyeztetése számképpel.</p> <p>Mennyiséggel, számjegyek írása, sorba rakása, számegyenes készítése, beszámozása 10-ig.</p> <p>Műveleti jelek ismertetése, gyakorlása, összeadások, kivonások, pótlások, bontások.</p> <p>Műveletek végzése segédeszközökkel</p> <p>Sorszámnevek jelölése.</p>	<p>Kommunikáció: szövegértelmezés, pontos megfogalmazás.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Növekedés, csökkenés, meg, + plusz, -ból, – mínusz, összeg, = egyenlő, marad, eredmény. Számjegy és mennyiség összefüggése.</p> <p>Páros, páratlan, maradék, előlről, hátulról, középről, két széléről.</p> <p>Műveletvégzéshez kapcsolódó cselekvések: aláhúzás, bekarikázás, áthúzás, jelölés, javítás.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Mértékegységek, méretek, pénz	Órakeret 32 óra
Előzetes tudás	Az összefüggő fogalmak tudatosulása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Mértékegységek nagyságrendjének helyes megválasztása.	

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>A nagyságrendbeli különbségeket megérteni megismerni a méter és centiméter (m és cm) között.</p> <p>Nehezebb, könnyebb súlyt differenciálni (min. 1/2 kg-os különbség esetén).</p>	<p>Ismeretek</p> <p>Hosszúság mérése.</p> <p>Súly mérése.</p> <p>Térfogat mérése, mértékegységei.</p> <p>Tevékenységek</p> <p>Mérések a környezet tárgyain.</p> <p>Meghatározott méretű vonalak rajzolása.</p> <p>Becslés, mérés mérőszalaggal a terebben.</p> <p>Km fogalma, nagyságrendjének érzékelése (séta).</p> <p>Összeadások, kivonások hosszmér-</p>	<p>Technika, életvitel és gyakorlat: vásárlás, fizetés, mérések.</p>

	<p>tékekkel. Nagyságrendi különbség érzékelése (liszt, fűszer, gyógyszer mérése). Saját súly mérése személymérlegen, becslés, összehasonlítás. Mérések folyadékokkal. Számolási feladatok különböző mértékegységekkel. Pénzérmék (5, 10 forintos) értéke, értékük egymáshoz viszonyítása, pénzérmék váltása, meghatározott összeg kiszámolása 10-es körben.</p>	
--	---	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mérésekkel, mértékegységekkel kapcsolatos fogalmak, rövidítések. Pénzérmék értéke, darabszám és érték viszonya.
----------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Összefüggések felismerése	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Oszlop és sor fogalmának rögződése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Direkt összefüggések felismertetése.	

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Érdeklődő hozzáállás, kérdések spontán megfogalmazása, információk gyűjtése a séták során. Feladatok végzése egyre nagyobb önállósággal. Rávezetéssel a sorozat szabályainak megállapítása.</p>	<p>Ismeretek Számok a mindennapi életben. Megfigyelések az utcán. Figyelemfejlesztő játékok. Logikai feladatok.</p> <p>Tevékenység Mértékegységek helyes használata és a hibás alkalmazás javítása. Házzámok növekedése, csökkenése, páros és páratlan oldal. Társasjátékok dobókockával, dominózás. Memória-játék, puzzle, pótlások ritmikus sorban. Növekvő, csökkenő számsor folytatása.</p>	<p>Kommunikáció: tájékozódás térben, időben.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Növekvő, csökkenő sorrend, véletlen, szabály, oda illik, sorrend, páros oldal, páratlan oldal, különböző mértékegységek, olcsó, drága, akció. Személy, helyszín, időpont és kérdőszavai. Tő- és sorszámnevek.</p>
----------------------------	--

A fejlesztés várt eredményei az ötödik évfolyam végén	<p>A tanuló képes felismerni, differenciálni, megnevezni, felismerhetően másolni minta után tanult formákat;</p> <p>munkavégzése során észlelni különbségeket, megfelelő kifejezéssel jellemezni a tárgyakat, érzékelni és megfogalmazni az aránytalanságokat; eseményképeket (ötnél többet) sorba rendezni, beszámolni, néhány szóval kommentálni;</p> <p>spontán beszédben az időbeli fogalmakat segítséggel helyesen alkalmazni; megkülönböztetni a bal és jobb irányt készség-szinten;</p> <p>figyelmesen közlekedni az utcán, és felfedezni a tanult ismeretek gyakorlati előfordulását;</p> <p>megbízhatóan felismerni, és felismerhetően írni a számjegyeket; elvégezni segédeszközökkel, irányítással egyszerű műveleteket, felolvasni az írásban elvégzett műveleteket;</p> <p>a sorszámneveket segítséggel alkalmazni spontán tevékenysége során; eligazodni segítséggel a leggyakoribb mértékegységek használatában, méréseket tudatosan és pontosan végezni;</p> <p>viszonylag tartós figyelemkoncentrációra, kitartó feladatvégzésre; rávezetéssel megállapítani a sorozat szabályát;</p> <p>segítséggel eligazodni sorok és oszlopok között, és képes az oszlopok és sorok egyidejű figyelembevételére.</p>
---	---

6. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelés területén az alkalmazkodó képesség megerősítésével, a fokozódó önfelegylemre, kitartásra neveléssel, a szabályok együttes létrehozásának megtapasztalásával járul hozzá. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését a tantárgy az együttműködéssel történő munkavégzés gyakorlásával és a feladatmegosztási képesség kialakításával éri el.

A tanulás tanítása az önálló ismeretszerzés iránti igény fejlesztésével, a motivált, kitartó feladatvégzéssel valósul meg.

A matematikai kompetenciaterület fejlesztésében a tantárgy fontos szerepet játszik a tulajdonságok és az ok-okozati összefüggések felismertetésével, a problémamegoldó képesség fejlesztésével.

A szociális és állampolgári kompetenciaterület fejlődését a feladatok végrehajtásában az együttműködő, konstruktív részvétel és az alapvető szabályok betartására törekvés jellemzi.

A hatékony, önálló tanulást a feladattudat megerősítése, a feladatvégzés közbeni próbálkozások, a lehetőségek keresése segíti.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Tárgyak kiterjedése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Téirányok használata, helymeghatározás fejlesztése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Különbségeket észlelni, tárgyakat jellemezni megfelelő kifejezésekkel. Minta után felismerhető formákat másolni. Tanult formákat felismerni, megnevezni, differenciálni. Aránytalanságokat érzékelni és	<p>Ismeretek</p> <p>Formai tulajdonságok bővítése.</p> <p>Síkidomok és mértani testek körének bővítése.</p> <p>Méretek, arányok.</p> <p>Tevékenységek</p>	<p>Ábrázolás-alkítás: komplex alakító tevékenység, tárgyak előállítás.</p>	

megfogalmazni munkavégzés során.	<p>lapos-mély-magas stb. fokozatai, összehasonlítások, párosítások, sorozatok létrehozása, különbségek érzékelhető ábrázolása rajzban, Bonyolultabb formák egyeztetése, jellemzőik, felismerésük. henger, kúp megfigyelése, jellemzőik megfogalmazása. Hibás rajzon aránytalanságok felfedezése, javítása. Tevékenységek logikai játék elemeivel. Különböző formák létrehozása.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alap-, közép- és felsőfokú melléknevek, szabályos, szabálytalan, félkör, kör-cikk, körív, csillag, kereszt, kúp, henger, téglatest, túl sok, túl rövid stb., oldalak, csúcsok, egyenes és görbe vonalak, lenyomat, az eredeti tárgy fordítottja.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Tájékozódás	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Tárgyak helymeghatározása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás alaprajzon segítségével.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>A térkép lényegét, funkcióját megismerni. A naptár funkciójának, beosztásának megismerése. Az életkorral kapcsolatos fogalmakat, kifejezéseket adekváтан alkalmazni. Különböző órákról időpontok leolvasása (mutató, digitális). Biztosan megkülönböztetni délelőtti és délutáni időpontokat. A bal és jobb irány megkülönböztetése készségi szinten. Élménybeszámoló helyes sorrendben 5-6 eseményről.</p>	<p>Ismeretek Tárgyak pontos helyének meghatározása. Tájékozódás a tanterem alaprajzán. Ismerkedés a térképpel. Eligazodás a naptárban. Életkor. Óra. Tédirányok. Események időbeli sorrendje.</p> <p>Tevékenységek Helyzetek felismerése, létrehozása, egyeztetése megfogalmazása. Utasítások pontos követése, valós helyzet felismerése, ábrázolása síkban. Környező utcák, terek megkeresése a térképen. Egylapos naptáron hónapok megszámlálása, hetek, napok sokaságának érzékelése. Naptár beosztása, hónapok nevei, sorrendjük, számozásuk. Saját életkor, kisebb, nagyobb test-</p>	<p>Kommunikáció: tájékozódás térben, időben, fogalmak, szókincs.</p>

	<p>vérek, szülők, nagyszülők életkora, képen szereplők életkorának becslése.</p> <p>Óra számlapjának tanulmányozása, kis- és nagymutató funkciója, járásának iránya, az óramutatók állása egész órakeret, nevezetes időpontok beállítása az órán.</p> <p>Másodpercmutató megfigyelése, egy percig tartó cselekvés (kar felemelése).</p> <p>Bal-jobb gyakorlása egymás mögött és egymással szemben.</p> <p>Az irányok megfigyelése az utcán, haladási irány.</p> <p>Eseményképek és személyes élmény mozzanatainak időrendi sorrendbe állítása.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Tükörkép, alaprajz, felülnézet, térkép, méret, arány, kicsinyítés, nagyítás, irány, utolsó előtti, innenső és túloldal, haladási irány, külső, belső kerületek, főútvonalak, mellékutcák, terek, közben, alatt, 1 hét, 1 hónap, 1 év múlva, 1 héttel ezelőtt, x perc múlva, x perccel múlt.</p> <p>Életkorok megnevezése újszülöttől idős korig.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Mennyiségek – Műveletek	Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	Számnevek és viszonszavak helyes használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Műveletek alapozása. Páros-páratlan számok megkülönböztetése.	

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Számsor megbízható ismerete (0-10), a növelés és csökkentés folyamatának, eredményének megértése. Számjegyeket megbízhatóan felismerni, és felismerhetően írni. Egyszerű műveleteket elvégezni irányítással, segédeszközökkel. Páros és páratlan mennyiségeket felismerni. A sorszámneveket helyesen alkalmazni a spontán tevékenységek során.</p>	<p>Ismeretek</p> <p>Mennyiségek meghatározása, összehasonlítása.</p> <p>Számkörbővítés 10-ig.</p> <p>Számjegyek írása.</p> <p>Műveletek.</p> <p>Páros és páratlan számok.</p> <p>Sorszámnevek.</p> <p>Tevékenységek</p> <p>Számlálás hozzáadással és elvétellel oda-vissza.</p> <p>Mennyiségek összehasonlítása.</p> <p>Relációs jelek.</p> <p>Számkép kirakása, számjegyek ismertetése, egyeztetése számképpel.</p> <p>Mennyiséggel, számjegyek írása, sorba rakása, számegyenes készítése.</p>	<p>Kommunikáció: szövegértelmezés, pontos megfogalmazás.</p>

	<p>se, beszámozása 10-ig.</p> <p>Műveleti jelek ismertetése, gyakorlása, összeadások, kivonások, pótlások, bontások.</p> <p>Műveletek végzése segédeszközökkel és fejben.</p> <p>Egyszerű szöveges feladatok.</p> <p>Műveletek írása diktálás után.</p> <p>Páros számok fogalma, halmaz felezése, harmadolása.</p> <p>Maradék fogalma.</p> <p>Sorszámnevek jelölése.</p>	
--	--	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Növekedés, csökkenés, meg, + plusz, -ból,- mínusz, összeg, = egyenlő, marad, eredmény. Számjegy és mennyiség összefüggése.</p> <p>Páros, páratlan, maradék, előlről, hátulról, középről, két széléről.</p> <p>Műveletvégzéshez kapcsolódó cselekvések: aláhúzás, bekarikázás, áthúzás, jelölés, javítás.</p>
----------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Mértékegységek, méretek, pénz	Órakeret 32 óra
Előzetes tudás	Az összefüggő fogalmak tudatosulása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Mértékegységek nagyságrendjének helyes megválasztása.	

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Nagyságrendbeli különbséget megérteni a mértékegységek között.</p> <p>A pénzérmék egymáshoz viszonyított értékének, a darabszám és az érték különbözőségének megértése.</p> <p>Számtani műveleteket végezni a pénzhasználat területén.</p> <p>A hallott meteorológiai jelentések értelmezése.</p>	<p>Ismeretek</p> <p>Hosszúság mérése.</p> <p>Súly mérése.</p> <p>Térfogat mérése, mértékegységei.</p> <p>Pénz.</p> <p>Hőmérséklet.</p> <p>Tevékenységek</p> <p>Mérések a környezet tárgyain.</p> <p>Meghatározott méretű vonalak rajzolása.</p> <p>Becslés, mérés mérőszalaggal a teremben.</p> <p>Km fogalma, nagyságrendjének érzékelése (séta).</p> <p>Összeadások, kivonások hossz mértékekkel.</p> <p>Nagyságrendi különbség érzékelése (liszt, fűszer, gyógyszer mérése).</p> <p>Saját súly mérése személymérlegen, becslés, összehasonlítás.</p> <p>Gramm, dekagramm, kilogramm nagyságrendjének érzékelése élel-</p>	<p>Technika, életvitel és gyakorlat: vásárlás, fizetés, mérések.</p>

	<p>miszerek mérésével. Csomagolt áruk súlyának leolvasása, ellenőrzése. Liter, deciliter nagyságrendjének érzékelése. Mérések folyadékokkal. Számolási feladatok különböző mértékegységekkel. Pénzérték (5, 10 forintos) értéke, értékük egymáshoz viszonyítása, pénzérték váltása, meghatározott összeg kiszámolása 10-es körben. Hőmérséklet fogalma, mérése, hőmérő működése, leolvasása. Szöveges feladatok.</p>	
--	--	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mérésekkel, mértékegységekkel kapcsolatos fogalmak, rövidítések. Pénzérték értéke, darabszám és érték viszonya.
----------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Összefüggések felismerése	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Oszlop és sor fogalmának rögződése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Direkt összefüggések felismertetése.	

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Feladatok végzése egyre nagyobb önállósággal. Rávezetéssel a sorozat szabályainak megállapítása.</p>	<p>Ismeretek Számok a mindennapi életben. Megfigyelések az utcán. Figyelemfejlesztő játékok. Logikai feladatok.</p> <p>Tevékenység Mértékegységek helyes használata és a hibás alkalmazás javítása. Jelzőtáblák, útbaigazító jelzések; kirakatnézés, árak (akciós ár, negatív szám). Társasjátékok dobókockával, dominózás. Memória-játék, puzzle, pótlások ritmikus sorban. Számsorban, egyénre szabott feladatsor végzése, ellenőrzése, javítása. Ok-okozati összefüggések felismerése, megfogalmazása eseményképpel kapcsolatban. Növekvő, csökkenő számsor folyta-</p>	<p>Kommunikáció: tájékozódás térben, időben.</p>

	tása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Növekvő, csökkenő sorrend, véletlen, szabály, oda illik, sorrend, páros oldal, páratlan oldal, különböző mértékegységek, olcsó, drága, akció. Személy, helyszín, időpont és kérdőszavai. Tő- és sorszámnevek.	

A fejlesztés várt eredményei a hatodik évfolyam végén	<p>A tanuló képes felismerni, differenciálni, megnevezni, felismerhetően másolni minta után tanult formákat;</p> <p>munkavégzése során észlelni különbségeket, megfelelő kifejezéssel jellemezni a tárgyakat, érzékelni és megfogalmazni az aránytalanságokat;</p> <p>felismerni lakóhelye, Budapest és Magyarország térképét, az irányokat, égtájakat segítséggel meghatározni;</p> <p>felismerni a hasonlóságot az alaprajz és a térkép között, érteni az alaprajz lényegét, saját helyét megtalálni a tanterem alaprajzán;</p> <p>eseményképeket (ötnél többet) sorba rendezni, beszámozni, néhány szóval kommentálni;</p> <p>spontán beszédben az időbeli fogalmakat helyesen alkalmazni;</p> <p>megkülönböztetni a bal és jobb irányt készség-szinten;</p> <p>figyelmesen közlekedni az utcán, és felfedezni a tanult ismeretek gyakorlati előfordulását;</p> <p>megbízhatóan felismerni, és felismerhetően írni a számjegyeket;</p> <p>megbízhatóan számlálni 10-es körben, műveleteket önállóan végezni 10-es körön belül;</p> <p>elvégezni segédeszközökkel, irányítással egyszerű műveleteket, felolvasni az írásban elvégzett műveleteket;</p> <p>a sorszámneveket helyesen alkalmazni spontán tevékenysége során;</p> <p>eligazodni segítséggel a leggyakoribb mértékegységek használatában, méréseket tudatosan és pontosan végezni;</p> <p>viszonylag tartós figyelemkoncentrációra, kitartó feladatvégzésre;</p> <p>felismerni direkt összefüggéseket, logikus gondolkodást igénylő feladatok iránt érdeklődik;</p> <p>rávezetéssel megállapítani a sorozat szabályát;</p> <p>biztosan eligazodni sorok és oszlopok között, és képes az oszlopok és sorok egyidejű figyelembevételére.</p>
---	--

7. évfolyam

A tantárgy a fejlesztési feladatok közül fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben a szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodási képesség megerősítésével, a fokozódó önfegyelemre, kitartásra neveléssel, a társak feladatvégzése és próbálkozásai közben a türelmes várakozásra neveléssel.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését a kitartó együttműködéssel történő munkavégzés megerősítésével; a gazdasági és pénzügyi nevelést játékokon keresztül, vásárlások segítségével, a pénz értékének, szerepének megismerésével; a pénz használatával kapcsolatos feladatokkal segíti a matematikai ismeretek alkalmazását.

A tanulás tanításának fejlődése az önálló ismeretszerzéssel, a feladatok végrehajtásában többféle megoldás keresésével és megtalálásával, a belső igény kialakításával teljesül.

A matematikai kompetencia elsősorban a mindennapi helyzetekben előforduló egyszerű feladatok megoldásának keresése, a tanult matematikai műveletek elvégzése, az egyszerű ok-okozati összefüggések felismerése és a problémamegoldó képesség fejlesztése terén jelentkezik.

A szociális és állampolgári kompetencia a társakat segítve, a feladatok megoldásában együttműködő részvétellel és az alapvető szabályok betartásával fejlődik, amelyhez a hatékony, önálló tanulás, az önálló információ- és ismeretszerzés kialakítása, a tanács-, segítségkérési lehetőségek elsajátítása, a feladattudat és feladattartás megerősítése társul.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Tájékozódás		Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Tájékozódás alaprajzon, térképen és naptárban.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az óra és az időmérés fogalmainak spontán alkalmazása beszédben.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Lényeges információkat megfigyelni, összegyűjteni és segítséggel elmondani. Segítséggel felismerni lakóhelye térképét. Segítséggel felismerni Magyarország térképét, nagyobb tájegységeit. Ismerni az égtájakat. Spontán beszédben helyesen használni a megfelelő időegységeket.	<p>Ismeretek</p> <p>Tájékozódás a közvetlen környezetben.</p> <p>Tájékozódás az iskola területén.</p> <p>Irányok gyakorlása.</p> <p>Ismerkedés a tágabb környezettel.</p> <p>Földrajzi atlasz – térkép.</p> <p>Égtájak.</p> <p>Időmérés, az óra.</p> <p>Eligazodás a naptárban.</p> <p>A hét napjai. Napirend.</p> <p>Életkor.</p> <p>Tevékenységek</p> <p>Helyiségek megtalálása emelet és ajtószám alapján.</p> <p>Fénykép nézegetése különböző nagyításokban, részletek összehasonlítása, arányok megfigyelése.</p> <p>Saját település térképének tanulmányozása, iskolánk, lakóhelyünk megkeresése.</p> <p>Az otthon és az iskola közti útvonal „bejárása”.</p> <p>Magyarország térképének tanulmányozása.</p> <p>A négy égtáj megnevezése, felírása, gyakorlása.</p> <p>Egy hetes időtartam.</p> <p>Eligazodás az óra számlapján, tájékozódás napon, órán belüli időegységekben, időegységek periodikus változásainak megértése.</p> <p>Beszélgetés emlékekről, jelenről, tervekről.</p>	<p>Társadalmi ismeretek: tájékozódás, térképismeret.</p> <p>Információs eszközök használata: letöltött képek, térképek, légi felvételek, nagyítás, kicsinyítés.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Térkép, alaprajz tanulmányozásakor felmerülő fogalmak. Alagsor, földszint, emelet, padlás, jobbra, balra, szemben, hátunk mögött, kanyar, tömegközlekedés, autó, parkoló. Időegységek, időbeli távolságok, időtartamok: jövő hét, múlt hónap, tegnapelőtt,		

	holnapután, munkaidő, éjjel-nappal, egy órája,
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Mennyiségek – Műveletek		Órakeret 35 óra
Előzetes tudás	Önellenőrzés fontossága.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A számjegyek és műveleti jelek írása, olvasása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Műveleteket végezni segédeszközökkel, kevés hibával. Felismerni, kimondani, diktálásra leírni kétjegyű számokat, egymáshoz viszonyított értéküket megállapítani. Összeadni kétjegyű számokat tetszőleges segítséggel (szükséges). Írásbeli összeadást (2 tag) és írásbeli kivonást végezni (tízestlépés nélkül).	<p>Ismeretek</p> <p>Összeadás, kivonás, pótlás, bontás 10-es körben. Számkör bővítése 20-ig. Műveletek 20-as körben. Számkör bővítése 100-ig. Műveletek 100-as körben. A számológép.</p> <p>Tevékenységek</p> <p>Halmazok számlálása, bővítése egyesével. Számok leírása, összehasonlítása. Bontások, pótlások, kivonások tízesatlépéssel, több tényezős összeadások egymás mellé írva.</p> <p>Műveletek kerek tízesekkel, kétjegyű számok növelése, csökkentése tízesekkel. Tízestlépés. Helyi érték jelentése! Az eddig tanult műveletek gyakorlása egyre magasabb számkörben. Műveletek végzése, eredmények értelmezése.</p>	Technika, életvitel és gyakorlat: vásárlás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ismétlés, gyakorlás, számok, kétjegyű szám, helyi érték, összeg, maradék, kivonás, összeadás, számológép billentyűi, körülbelül, becslés, számjegyek, 10-es, 100-as helyi értéke, helyi érték, maradék, szorzás, osztás.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Mértékegységek, mérések, pénz		Órakeret 35 óra
Előzetes tudás	Mérések végzése kis segítséggel.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A pénz használatának, fontosságának és a pénz kezelésének megértése.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	

<p>A tanuló környezetében található tárgyakon pontos mérést végezni. A mennyiség állandóságának megértése. Megérteni, hogy a nagyság és a súly között nincs feltétlenül összefüggés (könnyű és nehéz). Az árakategítséggel nagyságrendileg differenciálni. Megtanulni a pénz gondos megőrzésének, megbecsülésének fontosságát. Kis segítségével tájékozódni az időpontok között.</p>	<p>Ismeretek Hosszmértékek: méter, centiméter, kilométer. Űrmértékek: liter, deciliter. Súlymértékek: kilogramm, deka-gramm. A pénz. Jövedelem, takarékoskodás, pénzügyek kezelése. Időmérés: naptár, óra.</p> <p>Tevékenység Mérések mérőszalaggal, hozzáadás, levonás, meghatározott hosszúságok bejelölése Térbeli tárgyak 3 adatának lemérése. Mennyiségállandóság szemléltetése folyadékméréssel. Súly növekedésének, csökkenésének megfigyelése hozzáadáskor, elvételkor háztartási mérlegen. 5, 10, 20 Ft-os pénzürmék felismerése, értékük. Meghatározott összeg kiszámolása többféleképpen. Összegek leírása diktálás után. Papírpénzek felismerése, nagyságrendjük. Lapozgatás tv-újságban, dátumok, időpontok olvasása.</p>	<p>Technika, életvitel és gyakorlat: mérések, becslés, vásárlás, fizetés.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Hosszúság, szélesség, távolság, sebesség, liter, deciliter, késhegynyi, evőkanálnyi, kiskanálnyi, különböző mennyiség-meghatározások, forint, Ft. rövidítés, +, -, plusz, mínusz, összeg, maradék, olcsó, drága, óra, perc, de., du., este, mértékegységek és használati területük, vásárlás, árak, pénztárblokk, fizetés, visszajáró pénz, vásár, akció, árleszállítás, különböző jövedelemforrások, fizetnivalók.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>4. Összefüggések felismerése</p>		<p>Órakeret 15 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Egyszerű állítások, igazságok eldöntése.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Feladatmegoldás megtervezése logikai úton, az eredmény értékelése.</p>		
<p>Fejlesztési feladatok</p>	<p>Ismeretek – tevékenységek</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>Felnőtt irányítása mellett közös játékban részt venni a szabályok betartásával, konfliktusok elkerülésével. Felfedezni és megfogalmazni a logikai hibákat. Feladatot segítséggel megérteni,</p>	<p>Ismeretek Figyelemfejlesztő gyakorlatok és játékok. Gondolkodást fejlesztő gyakorlatok. Szöveges feladatok.</p> <p>Tevékenység</p>	<p>Olvasás-írás: értő olvasás; játékszabályok, szöveges feladatok.</p>	

<p>megtervezni, kiszámolni, megválaszolni.</p>	<p>Társasjátékok, vetélkedők, pontozásos versenyek villámkérdésekkel váltott témákban. Memória-játék, puzzle. Gondoltam egy számot... Logikai hiba felfedezése történetben, rajzban. Szöveg értelmezése, megfelelő művelet helyes megválasztása.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Munka – fizetés, szerencse – nyereség, tükrözés, bal-jobb oldal, fejtörő, vetélkedő, pontverseny, győztes, időtartam; olcsóbb – drágább, irány, távolság, szabály, sorrend, mértékegységek, mérőeszközök nevei, létszám, mennyiség, méret, időtartam fogalmak megfogalmazása, részeredmények, ellentétes műveletek (+,-).</p>	

<p>A fejlesztés várt eredményei a hetedik évfolyam végén</p>	<p>A tanuló rendelkezik alapvető ismeretekkel az égtájakról. Felismeri saját települése és Magyarország térképét. M megbízhatóan tájékozódik a mindennapi tevékenységek szintjén. A tanuló képes biztosan eligazodni, üzeneteket, küldeményeket megbízhatóan átadni az iskolán belül; lényeges információkat megfigyelni, összegyűjteni és segítséggel összefüggően elmondani; műveleteket végezni önállóan, segédeszközökkel kis hibaszázalékkal, egyre magasabb szinten, egyre nagyobb önállósággal megoldani elemi számolási feladatokat; feladat segítséggel való megértésére, megtervezésére, kiszámolására, megválaszolására; feladatát kitartóan, igényesen végezni; megérteni az időegységek különböző nagyságrendjét, a gyakorlatban segítséggel alkalmazni az idő- és térbeli tájékozódási készségét. Elemi ismeretekkel rendelkezik a pénzzel kapcsolatban (értékek összehasonlítása, nagyságrendbeli megkülönböztetése). A tanuló képes megtanulni a pénz gondos megőrzését, megbecsülését, a gyakorlatban használni (segítséggel) a pénzt mint fizetőeszközt; felnőtt irányításával közös játékban részt venni a szabályok betartásával, konfliktusok elkerülésével;</p>	
--	---	--

8. évfolyam

A tantárgy a fejlesztési feladatok közül fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben a szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodási képesség megerősítésével, a fokozódó önfegyelemre, kitartásra neveléssel, a társak feladatvégzése és próbálkozásai közben a türelmes várakozásra neveléssel.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését a kitartó együttműködéssel történő munkavégzés megerősítésével; a gazdasági és pénzügyi nevelést játékokon keresztül, vásárlások segítségével, a pénz értékének, szerepének megismerésével; a pénz használatával kapcsolatos feladatokkal segíti a matematikai ismeretek alkalmazását.

A tanulás tanításának fejlődése az önálló ismeretszerzéssel, a feladatok végrehajtásában többféle megoldás keresésével és megtalálásával, a belső igény kialakításával teljesül.

A matematikai kompetencia elsősorban a mindennapi helyzetekben előforduló egyszerű feladatok megoldásának keresése, a tanult matematikai műveletek elvégzése, az egyszerű ok-okozati összefüggések felismerése és a problémamegoldó képesség fejlesztése terén jelentkezik.

A szociális és állampolgári kompetencia a társakat segítve, a feladatok megoldásában együttműködő részvétellel és az alapvető szabályok betartásával fejlődik, amelyhez a hatékony, önálló tanulás, az önálló információ- és ismeretszerzés kialakítása, a tanács-, segítségkérési lehetőségek elsajátítása, a feladattudat és feladattartás megerősítése társul.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Tájékozódás		Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Tájékozódás alaprajzon, térképen és naptárban.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az óra és az időmérés fogalmainak spontán alkalmazása beszédben.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Lényeges információkat megfigyelni, összegyűjteni és összefüggően elmondani. Felismerni lakóhelye térképét. Felismerni Magyarország térképét, nagyobb tájegységeit. Ismerni az égtájakat. Spontán beszédben helyesen használni a megfelelő időegységeket. Érteni az időegységek különböző nagyságrendjét. Reális és irreális terveket, elképzeléseket mérlegelni a jövőre vonatkozóan.	<p>Ismeretek</p> <p>Tájékozódás a közvetlen környezetben. Tájékozódás az iskola területén. Írányok gyakorlása. Ismerkedés a tágabb környezettel. Földrajzi atlasz – térkép. Égtájak. Időmérés, az óra. Eligazodás a naptárban. A hét napjai. Napirend. Életkor.</p> <p>Tevékenységek</p> <p>Helyiségek megtalálása emelet és ajtószám alapján. Tanterem alaprajzának lerajzolása. Fénykép nézegetése különböző nagyításokban, részletek összehasonlítása, arányok megfigyelése. Saját település térképének tanulmányozása, iskolánk, lakóhelyünk megkeresése. Az otthon és az iskola közti útvonal „bejárása”.</p>	<p>Társadalmi ismeretek: tájékozódás, térképismeret.</p> <p>Információs eszközök használata: letöltött képek, térképek, légi felvételek, nagyítás, kicsinyítés.</p>	

	<p>Magyarország térképének tanulmányozása.</p> <p>Földgömb nézegetése. Európa fogalma, Magyarország elhelyezkedése, határai.</p> <p>Térkép méretének összehasonlítása, arányok, lépték.</p> <p>A négy égtáj megnevezése, felírása, gyakorlása.</p> <p>Egy hetes időtartam.</p> <p>Eligazodás az óra számlapján, tájékozódás napon, órán belüli időegységekben, időegységek periodikus változásainak megértése.</p> <p>Saját- és környezetből ismert személyek életkora, különböző életszakaszok elnevezései.</p> <p>Beszélgetés emlékekről, jelenről, tervekről.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Térkép, alaprajz tanulmányozásakor felmerülő fogalmak. Alagsor, földszint, emelet, padlás, jobbra, balra, szemben, hátunk mögött, kanyar, előtér, aula, tömegközlekedés, autó, parkoló.</p> <p>Időegységek, időbeli távolságok, időtartamok: jövő hét, múlt hónap, tegnapelőtt, holnapután, munkaidő, éjjel-nappal, egy órája, egy óráig, egy órán keresztül, egy óra múlva, egy hete, két hónapja.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Mennyiségek – Műveletek	Órakeret 35 óra
Előzetes tudás	Önellenőrzés fontossága.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A számjegyek és műveleti jelek írása, olvasása.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
<p>Műveleteket végezni önállóan, segédeszközökkel, kevés hibával.</p> <p>Felismerni, kimondani, diktálásra leírni kétjegyű számokat, egymáshoz viszonyított értéküket megállapítani.</p> <p>Összeadni kétjegyű számokat tetszőleges segítséggel (szükséges).</p> <p>Írásbeli összeadást (2 tag) és írásbeli kivonást végezni (tízestlépés nélkül).</p> <p>Elvégezni a négy alpműveletet, az eredményt ellenőrizni becsléssel és fejben (írásban).</p>	<p>Ismeretek</p> <p>Összeadás, kivonás, pótlás, bontás 10-es körben.</p> <p>Számkör bővítése 20-ig.</p> <p>Műveletek 20-as körben.</p> <p>Számkör bővítése 100-ig.</p> <p>Műveletek 100-as körben.</p> <p>A számológép.</p> <p>Tevékenységek</p> <p>Halmazok számlálása, bővítése egyesével.</p> <p>Számok leírása, összehasonlítása.</p> <p>Bontások, pótlások, kivonások tízesátléppéssel, több tényezős összeadások egymás mellé és egymás alá írva.</p>	<p>Technika, életvitel és gyakorlat: vásárlás.</p>

	<p>Azonos tagok összeadásai során szorzás megemlítése.</p> <p>Műveletek kerek tízesekkel, kétjegyű számok növelése, csökkentése tízesekkel.</p> <p>Tízestől lépés. Helyi érték jelentése!</p> <p>Az eddig tanult műveletek gyakorlása egyre magasabb számkörben.</p> <p>Műveletek végzése, eredmények értelmezése.</p> <p>Szöveges feladatok.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ismétlés, gyakorlás, számok, kétjegyű szám, helyi érték, összeg, maradék, kivonás, összeadás, számológép billentyűi, körülbelül, becslés, számjegyek, 10-es, 100-as helyi értéke, helyi érték, maradék, szorzás, osztás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Mértékegységek, mérések, pénz		Órakeret 35 óra
Előzetes tudás	Mérések végzése kis segítséggel.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A pénz használatának, fontosságának és a pénz kezelésének megértése.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<p>A tanuló környezetében található tárgyakon pontos mérést végezni.</p> <p>A mennyiség állandóságának megértése.</p> <p>Megérteni, hogy a nagyság és a súly között nincs feltétlenül összefüggés (könnyű és nehéz).</p> <p>Az árakat nagyságrendileg differenciálni.</p> <p>Megtanulni a pénz gondos megőrzésének, megbecsülésének fontosságát.</p> <p>Kis segítséggel tájékozódni az időpontok között.</p>	<p>Ismeretek</p> <p>Hosszmértékek: méter, centiméter, kilométer.</p> <p>Űrmértékek: liter, deciliter.</p> <p>Súlymértékek: kilogramm, deka-gramm.</p> <p>A pénz.</p> <p>Jövedelem, takarékoskodás, pénzügyek kezelése.</p> <p>Időmérés: naptár, óra.</p> <p>Tevékenység</p> <p>Mérések mérőszalaggal, hozzáadás, levonás, meghatározott hosszúságok bejelölése, km-es távolságok autós-térképen és a valóságban (sebesség és távolság összefüggései).</p> <p>Térbeli tárgyak 3 adatának lemérése.</p> <p>Mennyiségállandóság szemléltetése folyadékméréssel.</p> <p>Súly növekedésének, csökkenésének megfigyelése hozzáadásakor, elvételkor háztartási mérlegen.</p> <p>Megfigyelések a különböző anyagok fajsúlyával kapcsolatban.</p> <p>5, 10, 20 Ft-os pénzürmék felismerése, értékük.</p> <p>Meghatározott összeg kiszámolása</p>	<p>Technika, életvitel és gyakorlat: mérések, becslés, vásárlás, fizetés.</p>	

	<p>többféleképpen. Összegek leírása diktálás után. Egyszerű szöveges feladatok felállítása, megoldása, megválaszolása. Papírpénzek felismerése, nagyságrendjük. Fizetés, nyugdíj, járadék, segély, rendszeres és alkalmi jövedelem, pénzkezelés, banki műveletek. Időpontok megállapítása, leírása, kiolvasása. Lapozgatás tv-újságban, dátumok, időpontok olvasása.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Hosszúság, szélesség, átmérő, kerület, távolság, sebesség, liter, deciliter, késhegynyi, evőkanálnyi, kiskanálnyi, különböző mennyiség-meghatározások, forint, Ft. rövidítés, +, –, plusz, mínusz, összeg, maradék, olcsó, drága, óra, perc, de., du., este, mértékegységek és használati területük, vásárlás, árak, pénztár-blokk, fizetés, visszajáró pénz, vásár, akció, árleszállítás, különböző jövedelemforrások, fizetnivalók.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Összefüggések felismerése		Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Egyszerű állítások, igazságok eldöntése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Feladatmegoldás megtervezése logikai úton, az eredmény értékelése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
<p>Felnőtt irányítása nélkül közös játékban részt venni a szabályok betartásával, konfliktusok elkerülésével. Felfedezni és megfogalmazni a logikai hibákat. Feladatot önállóan megérteni, megtervezni, kiszámolni, megválaszolni.</p>	<p>Ismeretek Figyelemfejlesztő gyakorlatok és játékok. Gondolkodást fejlesztő gyakorlatok. Szöveges feladatok.</p> <p>Tevékenység Társasjátékok, vetélkedők, pontozásos versenyek villámkérdésekkel váltott témákban. Memória-játék, puzzle. Gondoltam egy számot... Történetben hibák felfedezése (irreális időpont, mértékegység, életkor stb.). Ábra kiszámolása, másolása négyzethálón. Logikai hiba felfedezése történetben, rajzban. Szöveg értelmezése, megfelelő művelet helyes megválasztása. Több lépcsős feladatok megoldási terve, a lépések végrehajtása, rész-</p>	<p>Olvasás-írás: értő olvasás; játékszabályok, szöveges feladatok.</p>	

	eredmények értelmezése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Munka – fizetés, szerencse – nyeremény, tükrözés, bal-jobb oldal, fejtörő, vetélkedő, pontverseny, győztes, időtartam; olcsóbb – drágább, irány, távolság, szabály, sorrend, mértékegységek, mérőeszközök nevei, létszám, mennyiség, méret, időtartam fogalmak megfogalmazása, részeredmények, ellentétes műveletek (+,-).	

A fejlesztés várt eredményei a nyolcadik évfolyam végén	<p>A tanuló rendelkezik alapvető ismeretekkel az égtájakról. Felismeri saját települése és Magyarország térképét. Megbízhatóan tájékozódik a mindennapi tevékenységek szintjén. A tanuló képes biztosan eligazodni, üzeneteket, küldeményeket megbízhatóan átadni az iskolán belül; lényeges információkat megfigyelni, összegyűjteni és összefüggően elmondani; reális terveket, elképzeléseket alakítani a jövőre vonatkozóan; műveleteket végezni önállóan, segédeszközökkel kis hibaszázalékkal, ismeri a számológép funkcióját, használatának alapjait; egyre magasabb szinten, egyre nagyobb önállósággal megoldani elemi számolási feladatokat; eladat önálló megértésére, megtervezésére, kiszámolására, megválaszolására; feladatát kitartóan, igényesen végezni; a környezetében levő tárgyakon pontos mérést végezni, alapvető jártassággal rendelkezik a tanult mértékegységek terén; megérteni az időegységek különböző nagyságrendjét, a gyakorlatban spontán alkalmazni az idő- és térbeli tájékozódási készségét. Elemi ismeretekkel rendelkezik a pénzzel kapcsolatban (értékek összehasonlítása, nagyságrendbeli megkülönböztetése). A tanuló képes megtanulni a pénz gondos megőrzését, megbecsülését, a gyakorlatban használni (segítséggel) a pénzt mint fizetőeszközt; az árakat nagyságrendileg differenciálni (200 Ft alatti, 1000 Ft feletti (négyjegyű összegek); felnőtt irányítása nélkül közös játékban részt venni a szabályok betartásával, konfliktusok elkerülésével; keresni, felismerni, megfogalmazni az összefüggéseket a logikai gondolkodás elvárható szintjén, felfedezni és megfogalmazni a logikai hibákat.</p>
---	---

Játékra nevelés

1-4. évfolyam

A tantárgy célja elérni, hogy a tanuló egyre jobban ismerje meg a játék folyamán környezetét, a tárgyakat, jelenségeket, építsen kapcsolatot társaival és a felnőttekkel, fejlessze kommunikációs készségét.

Használja adekvátan, az érzékszervek intenzív fejlesztésével a játéktárgyakat (vigyázzon rájuk és tartsa rendben azokat).

A pedagógusnak meg kell teremteni annak lehetőségét, hogy a középsúlyos értelmi fogyatékos tanuló tanuljon meg alkalmazkodni az osztályközösséghez, elfogadja a közösség szabályait, egyre tudatosabban és pontosabban tartsa be a szabályjátékokban a szabályokat.

Kellő motivációval kell kialakítani érdeklődését a játszóeszközök iránt, fejleszteni kreativitását, ízlését, esztétikai érzékét, fantáziáját, törekedve arra, hogy fejlődjön téri orientációs képessége és a környezetben való tájékozódása. Segítséggel tájékozódjon a játékok és játékszerek között, tudjon hosszabb ideig rendeltetésszerűen foglalkozni egy-egy játékeszkővel.

Didaktikus játékok segítségével fejlődjenek kognitív funkciói, beszéd-készsége és a szókinccse. Az elemi konstrukciós játék során fejlődjön figyelme, képzelete, emlékezete, gondolkodása, finommotorikája, manuális készsége. Aktívan és szívesen vegyen részt a mozgásos játékokban, próbálja az egyenletes löktetést követni.

A játéktevékenységek feladatai játéktípusonként:

Gyakorló játék: az a játéktevékenység, amelyen keresztül a tanuló különböző képességeit gyakorolja. Ebben a tevékenységben a szerzett tapasztalatok nagymértékben fejlesztik a szenzomotoros funkciókat.

Feladata:

hang és beszéd játékos gyakorlása,
mozgást gyakorló játékok alkalmazása,
játékszerek, eszközök rakosgatásával történő tevékenykedtetés,
játéktevékenység különböző anyagokkal,
adott tárgyakkal (pl. kockák, labda) való közvetlen tevékenységen keresztül a tárgyak rendeltetésének (pl. kockából építeni lehet), tulajdonságainak megismerése.

Konstrukciós játék: a manipulációs gyakorlójátékok spontán folytatása, a szerepjáték egyik fajtája. Az egyik olyan játéktevékenységi forma, amelyben a gyermek a felnőttek szerepét, tevékenységét sajátos játékkörülmények között, általánosított formában, képzelete segítségével, felnőttek által használt tárgyak helyettesítésére szolgáló játékeszközökkel újra alkotja.

Feladata:

a tárgyak használata közben tovább fejlődjenek érzékszervei,
minél pontosabban figyelni meg a környező világot, annál pontosabb a „konstruálás”, fontos feladat tehát a lehető legpontosabb megfigyelgetés,
képzelet fejlesztése,
gondolkodás fejlesztése,
manuális készség fejlesztése.

Szerepjáték: a témát különböző életszakaszokban más és más hordozza. Első életszakasz: a cselekvés, később a tárgy, legkifejlettebb formájában pedig a szerep.

Feladata:

a különböző élmények legösszetettebb formában való lejátszása,
képzelet fejlesztése,
közösségi kapcsolatok fejlődése /együttjátásás/,
megfigyelések pontosítása,
gondolkodás fejlesztése,
beszéd-készség fejlesztése,

érzelmek egészséges elrendezése,
játékokkal való adekvát bánásmód,
esztétikai érzékek fejlesztése.

Didaktikus játék: módszer az ismeretek, tapasztalatok bővítésére. Oktatási célok szolgálatába állítható. Sérült gyerekek nevelését ellátó iskolában a didaktikus játék a különböző tantárgyak tanításában a játékoságot segíti elő (pl. számolás-mérés tárgyban páratlan-páros tanításánál játékos párosítások).

Feladata:

a tárgyak kapcsolatba hozása egymással,
ismeretek pontosítása, bővítése,
gondolkodás fejlesztése,
térbeli elhelyezkedés megismertetése,
időfogalom fejlesztése,
szocializációs készség fejlesztése.

Spontán játék: szabadon választott játékkal való játék, szünetekben, délután.

Feladata: ugyanaz, ami a többi játékfajtnál, de mindent a gyerek határoz meg, ő kezdeményez, választ játékot stb.

Szabályjáték: különböző szabályok betartásán alapuló játék. A szabály meghatározza a játék kezdetét, befolyását, befejezését. Kifejezetten közösségi játékforma.

Feladata:

figyelemfejlesztés,
fegyelmezettségre nevelés,
testi fejlesztés, nagy mozgások koordinálása,
szocializáció fejlődésének segítése,
értelmi fejlesztés (gondolkodás, figyelem, emlékezet),
ismeretek, felidézések készsége (pl. Mi változott meg?).

Szabadban játszható játékok: minden játékfajta játszható a szabadban, a mozgásos játékok esetében különösen indokolt a külső helyszín választása.

Feladata: a külső környezet megismerése a játékon keresztül.

1-2. évfolyam

A játékra nevelés tantárgy az erkölcsi nevelésben kiemelt szerepet játszik a közösségi játékokban megjelenő segítőkészség és önfegyelem viselkedési formáinak megalapozásával, a játékeszközök igazságos elosztásának gyakorlásával, a tevékenység idejének megismerésével, az együttjátszás képességének kialakításával, a játék menetében a türelem gyakorlásával, a siker és a kudarc feldolgozási képességének fejlesztésével.

A nemzeti öntudat, hazafias nevelés területének fejlesztését segíti a környezetben való tájékozódás erősödése, a hagyományos népi gyermekjátékok, mondókák, népmesék, közmondások megismerése.

Az önismeret és a társas kultúra az alkalmazkodóképesség fejlesztésével, a közösségi játékokban kulturrált, kontrollált magatartás kialakításával, a játéktárgyak megosztási képességének fejlesztésével, mások igényeinek figyelésére ösztönzéssel és az érzelmi megnyilvánulások felismerésével és megértésével fejlődik.

A testi és lelki egészségre nevelés területén a tantárgynak fontos szerepe van mozgásos játékok közben a finommotorika, az ügyesség, a gyorsaság, a kitartás fejlesztésében, a játéktevékenység feszültségoldó hatásának felhasználásában, a lelki egészség és a saját és társai testi épségének megvédése érdekében az elővigyázatosságra felkészítésben.

A családi életre nevelést játék közben a családi élet szerepeinek megismertetése, elmélyítése, az esetleges feszültségek feloldását a szerepjátékok támogatják.

1. évfolyam

Témakör	1. Gyakorló játék	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Testmozgások megfigyelése, utánzása, mozgáskoordináció fejlesztése különféle tevékenységekkel.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	

<p>Felismerni a különböző tárgyak hangját, majd a hangot adó tárgyat megmutatni. Bekapcsolódni a játékos utánzó gyakorlatokba. Bekapcsolódni kéz- és ujj-játékokba. A labdát gurítgatni, eldobni. A földön kúszó-mászó gyakorlatokat végezni, alacsonyabb lejtőn fel-, le-mászni. Játszani rövidebb ideig elmélyülten kockákkal, Montessori- eszközökkel. Nagyobb gyöngyöt felfűzni bőrszalagra, damilra (hüvelyk- és mutatóujj együttes mozgásának differenciáltsága).</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Hallásfejlesztés, hang és beszéd játékos gyakorlása: hangforrások megfigyelése. Beszédfejlesztés, artikulációs gyakorlatok. Játékos utánzási gyakorlatok, énekes, játékos mondókák utánzó mozgással. Kéz- és ujj-játékok. Húzások, labdagyakorlatok. Kúszás, mászás, ugrálás, feltérdelés, felülés. Forgások, forgatások, egyensúlygyakorlatok.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Ajak-, arc-, nyelvjátékok. Hangfelismerés, hallásfejlesztés kockákkal, csörgőkkel, haranggal, a gyerek kelt hangot. Hangok gyakorlása (állathangok, harang) utánzása, játékokkal való ismerkedéskor (autó hangjának utánzása tologatás közben). Hintáztatás (eleinte felnőtt térdén), integetés, kéz- és ujjgyakorlatok (mondókákkal kísérve). Tárgyak rakosgatása. Kockák egymás mellé, egymásra rakása. Gyöngyfűzés szabadon, nagyobb méretű gyönggyel. Homokozás, homok töltése egyik vödörből a másikba, kavicsok rakosgatása.</p>
Fogalmak	A tevékenységek, tárgyak megnevezése.

Témakör	2. Konstruktív játék, manipulációs gyakorlójáték	Javasolt óraszám: 13 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Húzó, dugó, csavaró, toló mozdulatok tudatos alkalmazása.	
Fejlesztési feladatok		Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<p>Elfoglalni magát fakockával rövidebb ideig, elmélyülten rakosgatni, eleinte vízszintes irányban. 3-4 játékeszközt megismerni, rendeltetéseinak megfelelően használni.</p>		<p>Fejlesztési ismeretek Építőkockából egyszerű konstrukció készítése. Játékszerszámok használata. Előre gyártott elemekből konstruálás (a rendelkezésre álló építőjátékkal).</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Fakocka rakosgatása, építkezés vízszintes irányban – egyenes vonal végigrakása kockával a szőnyegen. Játékszerszámok próbálgatása, pl. kalapács, seprű. Egyszerűbb konstrukciók létrehozása (a rendelkezésre álló építőjátékból).</p>
Fogalmak	Ház, kalapács, seprű, torony, vár, híd, vonat, golyó.	

Témakör	3. Szerepjáték	Javasolt óraszám: 5 óra
---------	----------------	-------------------------

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Azonosulás a választott szereppel.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Szabadidőben a rendelkezésre álló eszközöket felhasználva eljátszani a környezetében zajló eseményeket, kezdetleges szinten.	<p>Fejlesztési ismeretek Gyerekekhez közel álló felnőttek munkája, tevékenységei, környezetben történő váratlan események eljátszása.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Napi tevékenységek eljátszása. Szülők munkájának, illetve otthoni tevékenységének eljátszása. Különböző szakmák eljátszása, pl. eladó, fodrász, sofőr, postás.</p>	
Fogalmak	<p>Otthon, iskola, reggel, dél, este, reggeli, ebéd, vacsora, anya, apa, 2-3 foglalkozás, pl. orvos, tanító stb. Kanál, pohár, fésű, autó, baba, telefon, szappan, törülköző, 2-3 gyümölcs, illetve zöldség neve, tanult mesék szereplői.</p>	

Témakör	4. Didaktikus játék	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Fogalom – tárgy –asszociáció gyakorlása.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<p>Differenciálni 2-3 féle anyagot, hangot, ízt, szagot. 2 formát egyeztetni, feltűnőbb azonosságokat és különbségeket észrevenni. 2 részből álló képet szétszedni, később összerakni. Egy információt tartalmazó kérést végrehajtani. Kiválasztani több tárgyból a megnevezett. Színeket egyeztetni. 2 elemből ritmikus sort alkotni.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek A megismerő tevékenység fejlesztését szolgáló didaktikai játékok: ÉRZÉKELÉST fejlesztő játékok: tapintás fejlesztése. Hallási figyelem, diszkrimináció fejlesztése. Ízlelés, szaglás fejlesztése. FIGYELEM, EMLÉKEZET fejlesztése: figyelem tartósságának, terjedelmének fejlesztése. A gondolkodás fejlesztését szolgáló didaktikai játékok. ANALIZÁLÓ-SZINTETIZÁLÓ képesség. LOGIKAI MŰVELETEK játékos formái. IDŐFOGALOM fejlesztése. BESZÉDMEGÉRTÉST fejlesztő játékok. Beszédfejlesztő didaktikai játékok. Játékos ARTIKULÁCIÓS gyakorlatok. SZÓKINCSfejlesztés. Kultúrtechnikák tanításával kapcsolatos didaktikai játékok: SZÁMOLÁS-MÉRÉS és OLVASÁS-ÍRÁS körében használatos didaktikai játékok.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Tapintás-párosítások tapintással, lekötött szemmel ízlelése,</p>

	<p>szaglása, majd megmutatása, melyik volt, amit értékelték. Egy információt tartalmazó kérés végrehajtására utaló játékok játszása. Kirakott tárgyakból egy adott tárgy kiválasztása /szókincsbővítés/.</p> <p>Játékos színegyeztetések, párosítások, válogatások, játékos összehasonlítások. Ritmikus sorok alkotása 2 elemből. Különböző vonalak, minták kilépegetése, kirakása játékokkal. Játékos instrukciók követése, analógiás sorok kirakása – több dologból több egyforma kiválasztása, kép-tárgy egyeztetése, szín, forma egyeztetése. Mennyiségek játékos összehasonlítása, összemérése.</p>
--	--

Fogalmak	<p>Különböző játékok során használt tárgyak, ízek, szagok. Környezetünkben lévő hangok közül néhány. Alapvető formák.</p>
----------	---

Témakör	5. Szabályjáték	Javasolt óraszám: 2 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű szabályok felismerése, megértése és betartása.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<p>Bekapcsolódni az egyszerűbb szabályjátékokba és együttműködni társaival. 3 körjáték, párválasztó ismerete.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Mozgásos szabályjátékok.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Gyakorló és szerepjátékok játszása, amelyekben a műveletek mozzanatai megadott sorrendben követik egymást. Páros játékok játszása először felnőttel. Egyszerűbb csoportos mozdulatjátékok – körjátékok, párválasztók játszása.</p>

Fogalmak	Sor, kör, vonal, pár, labda.
----------	------------------------------

Témakör	6. Spontán játék	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Társak megkeresése és elfogadása a játék során.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<p>Segítséggel választás a felkínált játéklehetőségek közül, adekvát játék a játéktárgyakkal.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Spontán játék szabadon választott játéktárgyakkal és szabadon választott társakkal, segítségnyújtás mellett.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Szabad játék bármilyen önállóan választott játéktárggyal és</p>

	társsal. A felkínált lehetőségek (a már megismert játéktárgyak szabad- polcos elhelyezésével) közül választás segítségével.
--	---

Fogalmak	Elérhető játéktárgyak neve.
----------	-----------------------------

Témakör	7. Szabadban játszható játékok	Javasolt óraszám: 17 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Eszközök figyelmes használata, testi épség megóvására törekvés.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
A tanuló tudja elfoglalni magát a szabadban, játékot találni magának. Tudjon figyelni játék közben társaira (pl. a homokozóban ne szórja a homokot).	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Játék a szabadtéri foglalkozási eszközökkel.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Hintázás, mászókézés, csúszdázás segítséggel.</p> <p>Homokozóban építkezés, egyszerűbb, nagyobb formák megtöltése, kiborítása.</p> <p>Homokozóban „főzés”, illetve építkezés – forma megtöltése, kiborítása.</p> <p>Vár, gödör építése.</p> <p>Kavicsok rakosgatása.</p>

Fogalmak	Hinta, mászóka, homok, „torta”, „süti”, „vár”, kő, sár, gödör, csúszda, fogó, futás.
----------	--

Tanulási eredmények az első évfolyam végén	<p>A tanuló képes együttműködni felnőttel, társaival, játékeszközt a gyakorló játékok szintjén adekvátan használni.</p> <p>Segítséggel képes különböző építőjátékokkal, konstrukciós játékok elemeivel elfoglalni magát, a kirakott formákat utánozni a megismert eszközöket adekvát módon használni.</p> <p>Segítséggel képes eljátszani kezdetleges szinten a környezetében zajló eseményeket.</p> <p>Segítséggel képes bekapcsolódni és a szabályokat rövid ideig követni a didaktikai játékokban.</p> <p>Segítséggel képes bekapcsolódni a páros, illetve csoportos mozgásos játékba, követni a szabályokat, társaira figyelni.</p> <p>Képes segítséggel választani a felkínált játéklehetőségek közül, adekvátan játszani a játéktárgyakkal.</p> <p>Irányítás mellett képes társaival hosszabb ideig balesetmentesen játszani.</p>
--	---

2. évfolyam

Témakör	1. Gyakorló játék	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Testmozgások megfigyelése, utánzása, mozgáskoordináció fejlesztése különféle tevékenységekkel.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<p>Együttműködés, odafigyelés különböző járások közben a társakra. Bekapcsolódni kéz- és ujj-játékokba.</p> <p>A labdát gurítgatni, eldobni. Felismerni különböző tárgyak hangját bekötött szemmel, majd megmutatni, illetve megnevezni azokat.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Hallásfejlesztés, hang és beszéd játékos gyakorlása: hangforrások megfigyelése.</p> <p>Beszédfejlesztés, artikulációs gyakorlatok.</p> <p>Kéz- és ujj-játékok.</p> <p>Húzások, labdagyakorlatok.</p> <p>Páros lábon ugrálás játék közben.</p> <p>Fogások – látás-fogás koordináció kialakítása.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Ajak-, arc-, nyelvjátékok.</p> <p>Hangfelismerés, hallásfejlesztés kockákkal, csörgőkkel, hangranggal, a gyerek kelt hangot.</p> <p>Hintáztatás integetés, kéz- és ujjgyakorlatok (mondókákkal kísérve).</p> <p>Húzogatók, tologatók gördeszken.</p> <p>Homokozás, homok töltése egyik vödörből a másikba, kavicsok rakosgatása.</p>

Fogalmak	A tevékenységek, tárgyak megnevezése.
----------	---------------------------------------

Témakör	2. Konstruktív játék, manipulációs gyakorlójáték	Javasolt óraszám: 7 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Húzó, dugó, csavaró, toló mozdulatok tudatos alkalmazása.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<p>Összeilleszthető síkidomokból kisebb építményeket készíteni, 2-3 elemet használva.</p> <p>Golyókat, pálcikákat használni.</p> <p>Saját elgondolásokat megvalósítani, a véletlenszerűen épített konstrukciókat utólag megnevezni.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Összeilleszthető síkidomok használata.</p> <p>Golyók, pálcák használata.</p> <p>Előre gyártott elemekből konstruálás (a rendelkezésre álló építőjátékkal).</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Összeilleszthető síkidomokból térbeli konstrukció építése 2-3 elem felhasználásával.</p> <p>Kisebbségi térszerkezet építése golyókból, pálcikákból.</p> <p>Spontán építés tetszés szerint, az építmény utólagos megnevezése.</p>

	Egyszerűbb konstrukciók létrehozása (a rendelkezésre álló építőjátékból).
--	---

Fogalmak	Ház, kalapács, seprű, torony, vár, híd, vonat, golyó.
----------	---

Témakör	3. Szerepjáték	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Azonosulás a választott szereppel.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Szabadidőben a rendelkezésre álló eszközöket felhasználva eljátszani a környezetében zajló eseményeket Elfoglalni magát a meglévő, illetve a készített bábokkal.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Természeti és társadalmi környezet hatásainak eljátszása. Gyerekekhez közel álló felnőttek munkája, tevékenységei, környezetben történő váratlan események eljátszása. Spontán bábozás. Mese dramatizálása.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Napi tevékenységek eljátszása. Szülők munkájának, illetve otthoni tevékenységének eljátszása. Különböző szakmák eljátszása, pl. eladó, fodrász, sofőr, postás. Kirakott, illetve barkácsolt bábokkal bábozás.</p>

Fogalmak	Otthon, iskola, reggel, dél, este, reggeli, ebéd, vacsora, anya, apa, 2-3 foglalkozás, pl. orvos, tanító stb. Kanál, pohár, fésű, autó, baba, telefon, szappan, törülköző, 2-3 gyümölcs, illetve zöldség neve, tanult mesék szereplői.
----------	---

Témakör	4. Didaktikus játék	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Fogalom –tárgykép asszociáció gyakorlása.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Differenciálni 3 féle anyagot, hangot, ízt, szagot. 3 formát egyeztetni, feltűnőbb azonosságokat és különbségeket észrevenni. Sorba rendezni pár mondatos mese képeit. Több információt tartalmazó kérést végrehajtani. Kiválasztani több tárgyból, képből a megnevezettet.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>A megismerő tevékenység fejlesztését szolgáló didaktikai játékok: ÉRZÉKELÉST fejlesztő játékok: tapintás fejlesztése. Hallási figyelem, diszkrimináció fejlesztése. Ízlelés, szaglás fejlesztése. FIGYELEM, EMLÉKEZET fejlesztése: figyelem tartósságának, terjedelmének fejlesztése. A gondolkodás fejlesztését szolgáló didaktikai játékok. ANALIZÁLÓ-SZINTETIZÁLÓ képesség. LOGIKAI MŰVELETEK játékos formái. IDŐFOGALOM fejlesztése. BESZÉDMEGÉRTÉST fejlesztő játékok. Beszédfejlesztő didaktikai játékok.</p>

	<p>Játékos ARTIKULÁCIÓS gyakorlatok. SZÓKINCSfejlesztés. Kultúrtechnikák tanításával kapcsolatos didaktikai játékok: SZÁMOLÁS-MÉRÉS és OLVASÁS-ÍRÁS körében használatos didaktikai játékok.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Tapintás-párosítások tapintással, lekötött szemmel ízlelése, szaglása, majd megmutatása, melyik volt, amit értékelték. Saját hang felismerése magnóról. Zörgetéssel egyforma dobozokban lévő tárgyak hangjainak differenciálása. Funkcionálisan összefüggő képek egyeztetése, hiányok pótlása. Rövid mesék képeinek sorba rendezése, lejátszása instrukciók alapján. Több információt tartalmazó kérések végrehajtására utaló játékok játszása. <u>Barkochba-játék játszása.</u></p>
Fogalmak	<p>Különböző játékok során használt tárgyak, ízek, szagok. Környezetünkben lévő hangok közül néhány. Alapvető formák.</p>

Témakör	5. Szabályjáték	Javasolt óraszám: 8 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű szabályok felismerése, megértése és betartása.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<p>4 körjáték, párválasztó ismerete. Betartani a szabályt egyszerűbb értelemfejlesztő szabályjátékokban. 5-10 percig elmélyülten foglalkozni játékkal.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Mozgásos szabályjátékok. Értelemfejlesztő szabályjátékok.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Gyakorló és szerepjátékok játszása, amelyekben a műveletek mozzanatai megadott sorrendben követik egymást. Páros játékok játszása egy társsal. Egyszerűbb csoportos mozdulatjátékok – körjátékok, párválasztók játszása. Érzékelést fejlesztő játékok játszása. Megfigyelést fejlesztő játékok játszása, pl.: Mi változott meg? – játék három tárggyal. Figyelmet fejlesztő szabályjátékok három tárggyal – a figyelem tartósságának, terjedelmének növelése különböző játékok játsszásával.</p>

Fogalmak	Sor, kör, vonal, pár, labda.
----------	------------------------------

Témakör	6. Spontán játék	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Társak megkeresése és elfogadása a játék során.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Segítséggel választás a felkínált játéklehetőségek közül, adekvát játék a játéktárgyakkal.	<p>Fejlesztési ismeretek Spontán játék szabadon választott játéktárgyakkal és szabadon választott társakkal, segítségnyújtás mellett.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Szabad játék bármilyen önállóan választott játéktárggyal és társsal. A felkínált lehetőségek (a már megismert játéktárgyak szabadpolicos elhelyezésével) közül választás segítséggel.</p>

Fogalmak	Elérhető játéktárgyak neve.
----------	-----------------------------

Témakör	7. Szabadban játszható játékok	Javasolt óraszám: 17 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Eszközök figyelmes használata, testi épség megóvására törekvés.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<p>Tudjon figyelni játék közben társaira (pl. a homokozóban ne szórja a homokot).</p> <p>Tudjon futó- és fogójátékokba bekapcsolódni.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Minden említett játékforma, ami a szabadban is játszható.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Hintázás, mászókézés, csúszdázás. Homokozóban építkezés, egyszerűbb, nagyobb formák megtöltése, kiborítása. Homokozóban „főzés”, illetve építkezés – forma megtöltése, kiborítása. Vár, gödör építése. Kavicsok rakogatása. Segítség mellett futó- és fogójátékok játssza.</p>

Fogalmak	Hinta, mászóka, homok, „torta”, „süti”, „vár”, kő, sár, gödör, csúszda, fogó, futás.
Tanulási eredmények a második évfolyam végén	<p>A tanuló képes együttműködni felnőttel, társaival, játékeszközt a gyakorló játékok szintjén adekvátan használni.</p> <p>Képes különböző építőjátékokkal, konstrukciós játékok elemeivel elmélyülten elfoglalni magát, a kirakott formákat utánozni és önállóan alkotni, a megismert eszközöket adekvát módon használni.</p> <p>Képes eljátszani kezdetleges szinten a környezetében zajló eseményeket.</p> <p>Képes bekapcsolódni és a szabályokat követni a didaktikai játékokban.</p> <p>Képes bekapcsolódni a páros, illetve csoportos mozgásos játékokba, követni a szabályokat, társaira figyelni.</p> <p>Képes segítséggel választani a felkínált játéklehetőségek közül, adekvátan játszani a játéktárgyakkal.</p> <p>Képes elfoglalni magát a meglévő, illetve a készített bábokkal.</p> <p>Képes társaival hosszabb ideig balesetmentesen játszani.</p>

3-4. évfolyam

A tantárgy szerepe az erkölcsi nevelésben a közösségi játékok során a segítőkészség és az önfegyelem viselkedési formáinak fejlesztése, a játékeszközök igazságos elosztásának megerősítése, a közös játék-tevékenység formáinak bővítése, a türelem, kitartás gyakorlása a játék menetében, a siker és a kudarc feldolgozási képességének fejlesztése. Emellett fontos a gyermek személyiségének kibontakoztatása alkalmazkodóképességének fejlesztésével, pozitív érzelmi légkörű, játékos, változatos helyzetekben.

A nemzeti öntudat, hazafias nevelés területe a környezetben való téri és időbeni tájékozódás megerősítésével, a hagyományos népi gyermekjátékok, mondókák, népmesék, közmondások ismeretének bővítésével erősödik.

A tantárgy az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztését az alkalmazkodóképesség megerősítésével, a közösségi játékokban a kulturált, kontrollált magatartás fejlesztésével, a játéktárgyak megosztási képességének belső igénnyé válásával és mások igényeinek figyelembe vételével éri el.

A tantárgy segíti a reális énkép kialakulását, az önálló, kreatív kezdeményezések megjelenését.

A testi és lelki egészségre nevelésben szerepet játszik a mozgásos játékok közbeni finommotorika, ügyesség, gyorsaság, kitartás fejlesztése, a játéktevékenység feszültségoldó hatásának segítségével a lelki egészség megvédése, a saját és a társak testi épségének megőrzése, és a felkészítés az elővigyázatosságra.

A családi életre nevelés területén el lehet érni játék közben a családi élet feladatainak, szerepeinek megismerését, elmélyítését, szerepjátékokkal a családi feszültségek, konfliktusok feloldását.

3. évfolyam

Témakör	1. Szerepjáték	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Beszéddel, mozgással kísért játék játszása.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Szerepjáték 3-4 gyerek között. Egymás „szabályait” elfogadni. A környezetben zajló eseményeket játékában megjeleníteni.	Fejlesztési ismeretek Családi élet eseményei. Családtagok egymáshoz való viszonya, munkájuk. Fejlesztési tevékenységek Napi programok eljátszása, időbeliség figyelembevételével. Baba gondozása. Családi kapcsolatok eljátszása (anya, nagymama, testvér). Különböző munkák eljátszása (mosogatás, seprés). Különböző foglalkozások eljátszása (boltos, fodrász, orvos).

Fogalmak	Reggel-reggeli, dél-ebéd, este-vacsora, testrészek, néhány konyhai, illetve fürdőszobai eszköz, néhány élelmiszer, gyümölcs, zöldség, tanult mesék új fogalmai.
----------	---

Témakör	2. Didaktikus játék	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Logikai és funkcionális összefüggések észrevétele.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<p>Differenciálni 6 féle hangot. Megnevezni az alapszíneket. Ismerni testrészeit, érzékszerveit. Felismerni a napszakokat képek alapján. 6 képből álló eseménysor képeit sorba rakni. 3 elemből ritmikus sorokat alkotni (betűkből, számjegyekből is). Ismerni a sok-kevés, kicsi-nagy fogalmakat és használni ezeket. A tanult formákat megnevezni. Szabályokat követni a didaktikai játékok során.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek FIGYELEM, EMLÉKEZET, ÉRZÉKELÉS: hallási figyelem, hallási diszkrimináció fejlesztése, ízlelés, szaglás fejlesztése. ANALIZÁLÓ-SZINTETIZÁLÓ képesség fejlesztése. LOGIKAI MŰVELETEK játékos formái. IDŐFOGALOM, időbeli tájékozódás fejlesztése. Beszédfejlesztő didaktikai játékok, ARTIKULÁCIÓS gyakorlatok. BESZÉDMEGÉRTÉST fejlesztő játékok, SZÓKINCS bővítése. Kultúrtechnikák tanításával kapcsolatos didaktikai játékok: SZÁMOLÁS-MÉRÉS és OLVASÁS-ÍRÁS során alkalmazott didaktikai játékok.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek „Zsákbamacska” játék játszása, a kitapintott tárgy utólagos megnevezése. Magas-mély differenciálása, halk-hangos differenciálása különböző játékok során. Tárgyak megfigyelése (kirakott tárgyak figyelése, majd letakarás után a megfigyelt tárgyak felsorolása). Mi hiányzik? képkiegészítés – pl. arcon érzékszervek, házon ablak. 5-6 képből álló eseménysor sorba rendezése, pl. virág növekedése. 3 információt tartalmazó artikulációs gyakorlatok játszása, pl.: különböző arckifejezések utánzása – sírás, nevetés stb. Analogiás sorok kirakása – több tárgyból, illetve képből több hasonló kiválasztása. „Gondoltam valamire” játék.</p>

Fogalmak	„Gondoltam valamire” játék során szóba kerülő tárgyak, állatok.
----------	---

Témakör	3. Szabályjáték	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szabályok megértése, elfogadása, az előforduló viták közös rendezése.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
-----------------------	--

<p>Bekapcsolódni, aktívan részt venni a mozgásos szabályjátékokban. A szabályokat követni, társaira figyelni. A vereséget elfogadni, elviselni. Értelemfejlesztő szabályjátékokban a szabályokat követni: 20 percig képes legyen odafigyelni a tanuló egy-egy szabályjáték menetére. Türelmesen kivárni, amíg sorra kerül.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Mozgásos szabályjátékok. Értelemfejlesztő szabályjátékok.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Csoportos mozdulatjátékok játszása, különböző körjátékokban, párválasztókban részvétel. Labdajátékok játszása – célba dobások: gurítás, dobás egymásnak. Csoportos ügyességi játékok (kötélhúzás, kosárba dobás, futójátékok). Könnyebb versenyjátékok játszása – egyéni, illetve csoportos versengésekben való részvétel. Érzékelést fejlesztő játékok játszása. Megfigyelést fejlesztő játékok játszása (Mi változott meg? 6 tárggyal). Figyelmet fejlesztő játékok. Szelektív figyelmi funkciók fejlesztése (méret- és formaérzékkelő játékok játszása bekötött szemmel). Társasjátékok játszása közösen, illetve egyszerűbbeket párban (színegyeztetésen alapuló lépegetés).</p>
--	--

Fogalmak	Pár, sor, kör, vonal, labda, dobás, gurítás, futás.
----------	---

Témakör	4. Spontán játék	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szabályok betartása, játékeszközök közül választás.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<p>Segítséggel a felkínált játéklehetőségek közül választani, adekvátan játszani a rendelkezésére álló játékokkal.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Spontán játék szabadon választott játékokkal és szabadon választott társakkal, segítségnyújtás mellett.</p> <p>Tevékenység Szabad játék bármilyen önállóan választott játéktárggyal és társsal. A felkínált lehetőségek közül választás segítségével (a már megismert játéktárgyak szabadpolcos elhelyezésével).</p>

Fogalmak	Elérhető játéktárgyak neve.
----------	-----------------------------

Témakör	5. Szabadban játszható játékok	Javasolt óraszám: 17 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Türelmes várakozás a játékeszköz használatára.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
-----------------------	--

<p>Betartani a balesetvédelmi szabályokat játék közben.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Játék játszótéri eszközökön. Minden említett játékforma, ami a szabadban is játszható. Játék a természet kínálta játékokkal. Télen: hógolyózás, szánkózás, hóemberépítés.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Hintázás, csúszdázás, mászókázás, rollerezés, tricikli használata. Homokozóban építkezés, formatöltés-kiöntés, vár, gödör, alagút építése. Fára mászás. Aszfaltra rajzolás. Ugróiskola. Ugrókötél, hullahopp-karika használata. Kavicsokkal sorkirakás, válogatás. Futó- és fogójátékok játssza. Hógolyózás, szánkózás segítséggel.</p>
---	--

Fogalmak	Hinta, mászóka, homok, víz, sár, vár, gödör, alagút, fa, ág, kavics, kő, fogó, futás, hó, hógolyó, hóember, szánkó.
----------	---

Tanulási eredmények a harmadik évfolyam végén	<p>A tanuló segítséggel képes bekapcsolódni a dramatizálásba, neki megfelelő szerepet vállalni.</p> <p>Képes egyszerű szabályokat elfogadni, követni a tárgyakkal folytatott tevékenység közben.</p> <p>Képes támogatás mellett figyelni az akusztikus, vizuális, kinezetikus ingerekre, a téri orientációs képesség alakulására, a sorrendiség alapjaira.</p> <p>Képes együtt játszani társaival és egyszerű játékszabályokat betartani.</p> <p>Képes fogni, emelni, letenni, összeilleszteni, dobni, gurítani, nyitni, csukni, játékon keresztül az anyagok, tárgyak alapvető tulajdonságaival ismerkedni.</p> <p>Képes segítséggel tevékenységeket játszani növekvő időtartamban, tárgyakat mással helyettesíteni.</p> <p>Segítséggel képes betartani a balesetvédelmi szabályokat játék közben.</p>
---	---

4. évfolyam

Témakör	1. Szerepjáték	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Beszéddel, mozgással kísért játék játszása.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Egymás „szabályait” elfogadni. Bábokkal elfoglalni magát, rövidebb eseménysorokat eljátszani. Bekapcsolódni dramatizálásba, neki megfelelő szerepet eljátszani.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Élmények eljátszása.</p> <p>Felnőttek tevékenységei, munkái, váratlan események.</p> <p>Bábozás, dramatizálás.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Napi programok eljátszása, időbeliség figyelembevételével.</p> <p>Különböző foglalkozások eljátszása (boltos, fodrász, orvos).</p> <p>Többször hallott és látott mese bábozása, a szöveg hallgatása közben.</p> <p>2-5 szereplős mesék dramatizálása.</p>

Fogalmak	Reggel-reggeli, dél-ebéd, este-vacsora, testrészek, néhány konyhai, illetve fürdőszobai eszköz, néhány élelmiszer, gyümölcs, zöldség, tanult mesék új fogalmai.
----------	---

Témakör	2. Didaktikus játék	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Logikai és funkcionális összefüggések észrevétele.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Differenciálni 8 féle hangot. 8 képből álló eseménysor képeit sorba rakni. Magánhangzókat, számjegyeket egyeztetni, kilépni, végigrakni. Szabályokat követni a didaktikai játékok során.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>FIGYELEM, EMLÉKEZET, ÉRZÉKELÉS: hallási figyelem, hallási diszkrimináció fejlesztése, ízlelés, szaglás fejlesztése.</p> <p>ANALIZÁLÓ-SZINTETIZÁLÓ képesség fejlesztése.</p> <p>LOGIKAI MŰVELETEK játékos formái.</p> <p>IDŐFOGALOM, időbeli tájékozódás fejlesztése.</p> <p>Beszédfejlesztő didaktikai játékok, ARTIKULÁCIÓS gyakorlatok.</p> <p>BESZÉDMEGÉRTÉST fejlesztő játékok, SZÓKINCS bővítése. Kultúrtechnikák tanításával kapcsolatos didaktikai játékok: SZÁMOLÁS-MÉRÉS és OLVASÁS-ÍRÁS során alkalmazott didaktikai játékok.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Magas-mély differenciálása, halk-hangos differenciálása különböző játékok során.</p>

	<p>Mi hiányzik? képkiegészítés – pl. arcon érzékszervek, házon ablak. Azonos fogalom, eltérő ábra egyeztetése. Logikailag, funkcionálisan összefüggő képek egyeztetése. „Gondoltam valamire” játék. Különböző szín, forma, magánhangzó, számjegyegettetések, magánhangzók, számjegyek válogatása, játékkal kirakása, kilépése.</p>
--	--

Fogalmak	„Gondoltam valamire” játék során szóba kerülő tárgyak, állatok.
----------	---

Témakör	3. Szabályjáték	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szabályok megértése, elfogadása, az előforduló viták közös rendezése.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<p>Bekapcsolódni, aktívan részt venni a mozgásos szabályjátékokban. A szabályokat követni, társaira figyelni. A vereséget elfogadni, elviselni. Értelemfejlesztő szabályjátékokban a szabályokat követni: 30 percig képes legyen odafigyelni a tanuló egy-egy szabályjáték menetére. Türelmesen kivárni, amíg sorra kerül.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Mozdásos szabályjátékok. Értelemfejlesztő szabályjátékok. Fejlesztési tevékenységek Csoportos mozdulatjátékok játszása, különböző körjátékokban, párválasztókban részvétel. Labdajátékok játszása – célba dobások: gurítás, dobás egymásnak. Csoportos ügyességi játékok (kötélhúzás, kosárba dobás, futójátékok). Könnyebb versenyjátékok játszása – egyéni, illetve csoportos versengésekben való részvétel. Érzelést fejlesztő játékok játszása. Megfigyelést fejlesztő játékok játszása (Mi változott meg? 8 tárgy). Figyelmet fejlesztő játékok. Szelektív figyelmi funkciók fejlesztése (méret- és formaérzékítő játékok játszása bekötött szemmel). Társasjátékok játszása közösen, illetve egyszerűbbeket párban (színegyeztetésen alapuló lépegetés).</p>

Fogalmak	Pár, sor, kör, vonal, labda, dobás, gurítás, futás.
----------	---

Témakör	4. Spontán játék	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szabályok betartása, játékeszközök közül választás.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<p>Segítséggel a felkínált játéklehetőségek közül választani, adekvátan játszani a rendelkezésére álló játékok-</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Spontán játék szabadon választott játékokkal és szabadon választott társakkal, segítségnyújtás mellett.</p>

kal.	<p>Tevékenység</p> <p>Szabad játék bármilyen önállóan választott játéktárggyal és társsal.</p> <p>A felkínált lehetőségek közül választás segítségével (a már megismert játéktárgyak szabadpolcos elhelyezésével).</p>
------	--

Fogalmak	Elérhető játéktárgyak neve.
----------	-----------------------------

Témakör	5. Szabadban játszható játékok	Javasolt óraszám: 27 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Türelmes várakozás a játékeszköz használatára.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Betartani a balesetvédelmi szabályokat játék közben.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Játék játszótéri eszközökön.</p> <p>Minden említett játékforma, ami a szabadban is játszható.</p> <p>Játék a természet kínálta játékokkal.</p> <p>Télen: hógolyózás, szánkózás, hóemberépítés.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Hintázás, csúszdázás, mászókázás, rollerezés, tricikli használata.</p> <p>Homokozóban építkezés, formatöltés-kiöntés, vár, gödör, alagút építése.</p> <p>Fára mászás. Aszfaltra rajzolás. Ugróiskola.</p> <p>Ugrókötel, hullahopp-karika használata.</p> <p>Kavicsokkal sorkirakás, válogatás.</p> <p>Futó- és fogójátékok játssza.</p> <p>Hógolyózás, szánkózás segítséggel.</p>

Fogalmak	Hinta, mászóka, homok, víz, sár, vár, gödör, alagút, fa, ág, kavics, kő, fogó, futás, hó, hógolyó, hóember, szánkó.
----------	---

Tanulási eredmények a negyedik évfolyam végén	<p>A tanuló képes bekapcsolódni a dramatizálásba, neki megfelelő szerepet vállalni.</p> <p>Képes szabályokat elfogadni, követni és újakat alkotni a tárgyakkal folytatott tevékenység közben.</p> <p>Képes figyelni az akusztikus, vizuális, kinesztetikus ingerekre, a téri orientációs képesség alakulására, a sorrendiség alapjaira.</p> <p>Képes együtt játszani társaival és egyszerű játékszabályokat betartani.</p> <p>Képes fogni, emelni, letenni, összeilleszteni, dobni, gurítani, nyitni, csukni, játékon keresztül az anyagok, tárgyak alapvető tulajdonságaival ismerkedni.</p> <p>Képes önállóan kitalált tevékenységeket játszani növekvő időtartamban, tárgyakat mással helyettesíteni.</p> <p>Képes betartani a balesetvédelmi szabályokat játék közben.</p>
---	--

Állampolgári ismeretek

A tantárgy célja bővíteni a tanulók azon ismereteit, amelyek a társadalmi környezet jobb megismerését segítik elő. Feladata, hogy a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló szerezzon gyakorlati ismereteket a szűkebb és tágabb környezetben, valamint sajátítsa el a társadalmi elvárásoknak megfelelő szociális készségeket. Fokozódó önállósággal tudja alkalmazni a beszédfejlesztés tantárgy témakörein belül tanult ismereteket, fejleszti a kifejezőkészséget és bővíti a szókinccset.

A pedagógusok teremtsenek lehetőséget arra, hogy a tanuló elemi szinten megismerje saját és más állampolgárok jogait és kötelességeit, bővíthesse látókörét, hogy tágabb környezetét pontosabban megismerje, és segítséggel tudja használni a szolgáltató- és közintézményeket.

Gyakorlási lehetőséget kell adni arra, hogy a tanuló megfelelően alkalmazza a tanult viselkedési és magatartási normákat, érintkezési formákat a mindennapi élethelyzetekben, tudja a konfliktushelyzeteket egyes szituációkban felismerni, és begyakorolt konfliktuskezelési minták segítségével igyekezzon azokat megoldani.

5–6. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést az iskolai közösség szabályainak megismertetésével, betartásával, az iskolai példaképek bemutatásával, a segítőkészségre és az egymásra való odafigyelésre neveléssel segíti. Kialakítja a viselkedés önszabályozási igényét.

A nemzeti öntudat fejlődését, hazafias nevelést erősíti a nemzeti ünnepek iskolai rendezvényekkel történő megemlékezéseire készülődés, és aktív részvétel során az ismeretek bővülése a nemzeti jelképekről; az ünnepek legfontosabb történelmi szereplői példamutató magatartásának és az ünnepi szimbólumoknak a megismerése.

A tantárgy az állampolgárságra, demokráciára nevelésben a társas lét különböző szintjein (család, osztályközösség, iskolai közösség) a közösségi szabályok megismertetésével, tudatos követésével, a feladatok vállalásával, a közösségért végzett vállalt feladatok kivitelezésére törekvéssel kapcsolódik. A tantárgy tematikája segíti az alapvető, személyes adatok jelentőségének felismerését.

Az önismeret és társas kultúra fejlesztésében fontos szerepet tölt be a saját és a társak belső tulajdonságainak feltérképezésére, a pozitív tulajdonságok, személyiségvonások felismerésére, megerősítésére neveléssel. A társakkal való együttműködés során segíti a közös vélemény kialakítására és a demokratikus döntések meghozatalára törekvést.

A tantárgy fontos szerepet tölt be a családi életre nevelésben a szűk család rokoni kapcsolatainak, a családban betöltött szerepeknek, az ahhoz kapcsolódó feladatoknak, és a család legfontosabb személyes adatainak megismertetésével.

A másokért vállalt felelősséget és az önkéntességet a mások külső és belső tulajdonságainak megismerésével, a megértés, az elfogadás és a toleráns viselkedés jelentőségének felismerésével és az egymás segítésére neveléssel támogatja.

A pályaaorientáció területén a tantárgy különösen fontos szerepet tölt be a reális önértékelés és a képességek korlátainak, a közösségi vállalások és az egyéni célok lehetőségeinek felismertetésével.

5. évfolyam

Témakör	1. Család, a családi szocializáció	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	A család szerepének, saját tulajdonságainak megismerése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Személyes adatokat ismerni. – Ismerni az iskola címét, a tanárok nevét. – Külső és belső tulajdonságokat differenciálni, segítséggel megnevezni és felismerni. – Az alapvető viselkedési szabályokat ismerni, figyelmeztetésre használni azokat. – A helyes viselkedés formáinak, fordulatainak ismerete, saját érzelmeinek kezelése. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Személyes adatok. – A család tagjai – Családi munkamegosztás. Feladatom a családban. – Szülők foglalkozása, munkahelye. – Önismeret. Énkép. Tulajdonságok. – Viselkedés, különböző élethelyzetekben, iskolában tanórán, kötetlen foglalkozásokon. – Segítés másokon. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Születési anyakönyvi kivonat, diákigazolvány, iskolai napló adatainak nézegetése, összevetése.</p> <p>A szülők foglalkozására vonatkozó eszközök, képek megtekintése, ha van rá lehetőség, tanulmányi séta keretében néhány munkahely felkeresése.</p> <p>Milyen vagyok én? Önjellemzés (külső és belső tulajdonságok). Viselkedés családi események (esküvő, születés, gyász, temetés) során.</p> <p>Képek, könyvek, filmek (filmrészletek) megtekintése.</p> <p>Saját élményekről beszámoló, rajz készítése.</p> <p>Szituációs játék, eltérő szerepekben.</p> <p>Szituációk, reakciók, az indulatok levezetése.</p> <p>Beszélgetés, csoportosítás. Szituációs játék.</p> <p>Tulajdonságok megnevezése, csoportosítása.</p>	
Fogalmak	Vezetéknév, keresztnév, <i>leánykori név</i> , foglalkozás, munkahely, lakcím, <i>születési anyakönyvi kivonat</i> , személyi igazolvány, <i>személyes adatok</i> .	

Témakör	2. Településünk, lakóhelyünk megismerése	Javasolt óraszám: 21 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Lakóhelyünk megismerése, a biztonságos közlekedés alapozása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	

<ul style="list-style-type: none"> – A tanuló lakóhelyének megnevezése. – Az iskola és otthon útvonalának ismerete. – Ismerni az irányokat. – Ismerni és alkalmazni a térkép jelzéseit. – A falu és város közötti különbség ismerete. Térképen megtalálni saját lakóhelyét. – A térkép színeit, a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat) leolvasni. – Jelentősebb folyóink nevét, tájegységét, települését ismerni. – Tájékozódni a földgömbön, megkeresni és megmutatni Magyarországot és néhány szomszédos országot. – Ismerni a közlekedés elemi szabályait. – A kerékpárosokra vonatkozó szabályokat ismerni és gyakorolni közlekedési parkban, gyér forgalmú területen. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A szűkebb lakóhely jellemzői. – Tágabb lakóhely: városunk – településünk – országunk. – Tájékozódás a térképen. – Felszíni formák – színük a térképen. – Vizek, föld alatti forrás, termásvíz. – Szomszédos országok. – A közlekedési szabályok átisméltése, kiegészítése. – A kerékpárosokra vonatkozó szabályok. – Közlekedési eszközök– (szárazföldi, vízi, légi). – A tömegközlekedés feltételei (jegyváltás, kísérő dokumentum). <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Beszélgetés, képek nézegetése. Összehasonlítás, képválogatás. Saját település kisebb területeinek elnevezései (városrész régi neve). Budapest – főváros. Falu – város – főváros jellemzői.</p> <p>Kép, térkép, könyvek, albumok nézegetése.</p> <p>Földgömb, térkép, képek használata.</p> <p>Hegy, völgy, domb, síkság kialakítása terepasztalon.</p> <p>Kirándulás, a felszíni formák megismerése a valóságban.</p> <p>A vizek jelölése a térképen. Föld feletti vizek: patak, folyó, tó.</p> <p>Más országok megnevezése, fővárosok, képek gyűjtése.</p> <p>Közlekedési szabályok, táblák, jelzések válogatása, csoportosítása (tiltó- és tájékoztató táblák). Megfigyelés, beszélgetés, rajzolás, színezés.</p> <p>Tanulmányi séta. Szerepjáték, társasjáték használata.</p> <p>A szabályok biztos ismerete és gyakorlása.</p> <p>Mi a teendő, ha leáll a közlekedés valamilyen okból.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Közlekedés, zebra, gyalogos, átkelőhely, veszély, baleset, irányok, közlekedési eszközök, jármű, jegy, kerékpár, felszereltség.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló képes legfontosabb személyi adatait, lakóhelye, iskolája címét közölni.</p> <p>Képes megfelelően alkalmazni a tanult viselkedési és magatartási normákat, érintkezési formákat a mindennapi élethelyzetekben.</p> <p>Képes a gyalogos közlekedés főbb szabályai szerint közlekedni, segítséggel a tömegközlekedési járműveket használni.</p> <p>Ismeri az útvonalat és a járműveket, amelyekkel az iskolába jár.</p>
--	--

6. évfolyam

Témakör	1. Család, a családi szocializáció	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	A család szerepének, saját tulajdonságainak megismerése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – Személyes adatokat ismerni. – Ismerni az iskola címét, a tanárok nevét. – Külső és belső tulajdonságokat differenciálni, segítséggel megnevezni és felismerni. – Az alapvető viselkedési szabályokat ismerni, figyelmeztetésre használni azokat. – A helyes viselkedés formáinak, fordulatainak ismerete, saját érzelmeinek kezelése. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Személyes adatok. – A család tagjai – Családi munkamegosztás. Feladatom a családban. – Szülők foglalkozása, munkahelye. – Önismeret. Énkép. Tulajdonságok. – Viselkedés, különböző élethelyzetekben, iskolában tanórán, kötetlen foglalkozásokon. – Segítés másokon. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Születési anyakönyvi kivonat, diákigazolvány, iskolai napló adatainak nézegetése, összevetése.</p> <p>A szülők foglalkozására vonatkozó eszközök, képek megtekintése, ha van rá lehetőség, tanulmányi séta keretében néhány munkahely felkeresése.</p> <p>Milyen vagyok én? Önjellemzés (külső és belső tulajdonságok). Viselkedés családi események (esküvő, születés, gyász, temetés) során.</p> <p>Képek, könyvek, filmek (filmrészletek) megtekintése.</p> <p>Saját élményekről beszámoló, rajz készítése.</p> <p>Szituációs játék, eltérő szerepekben.</p> <p>Szituációk, reakciók, az indulatok levezetése.</p> <p>Beszélgetés, csoportosítás. Szituációs játék.</p> <p>Tulajdonságok megnevezése, csoportosítása.</p>	
Fogalmak	Vezetéknév, keresztnév, <i>leánykori név</i> , foglalkozás, munkahely, lakcím, <i>születési anyakönyvi kivonat</i> , személyi igazolvány, <i>személyes adatok</i> .	

Témakör	2. Településünk, lakóhelyünk megismerése	Javasolt óraszám: 21 óra
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Lakóhelyünk megismerése, a biztonságos közlekedés alapozása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – A tanuló lakóhelyének megnevezése. – Az iskola és otthon útvonalának ismerete. – Ismerni az irányokat. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A szűkebb lakóhely jellemzői. – Tágabb lakóhely: városunk – településünk – országunk. – Tájékozódás a térképen. – Felszíni formák – színük a térképen. 	

<ul style="list-style-type: none"> – Ismerni és alkalmazni a térkép jelzéseit. – A falu és város közötti különbség ismerete. Térképen megtalálni saját lakóhelyét. – A térkép színeit, a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat) leolvasni. – Jelentősebb folyóink nevét, tájegységét, települését ismerni. – Tájékozódni a földgömbön, megkeresni és megmutatni Magyarországot és néhány szomszédos országot. – Ismerni a közlekedés elemi szabályait. – A kerékpárosokra vonatkozó szabályokat ismerni és gyakorolni közlekedési parkban, gyér forgalmú területen. 	<ul style="list-style-type: none"> – Vizek, föld alatti forrás, termálvíz. – Szomszédos országok. – A közlekedési szabályok átisméltése, kiegészítése. – A kerékpárosokra vonatkozó szabályok. – Közlekedési eszközök– (szárazföldi, vízi, légi). – A tömegközlekedés feltételei (jegyváltás, kísérő dokumentum). <p><i>Tevékenység</i></p> <p>Beszélgetés, képek nézegetése. Összehasonlítás, képválogatás. Saját település kisebb területeinek elnevezései (városrész régi neve). Budapest – főváros. Falu – város – főváros jellemzői.</p> <p>Kép, térkép, könyvek, albumok nézegetése.</p> <p>Földgömb, térkép, képek használata.</p> <p>Hegy, völgy, domb, síkság kialakítása terepasztalon.</p> <p>Kirándulás, a felszíni formák megismerése a valóságban.</p> <p>A vizek jelölése a térképen. Föld feletti vizek: patak, folyó, tó.</p> <p>Más országok megnevezése, fővárosok, képek gyűjtése.</p> <p>Közlekedési szabályok, táblák, jelzések válogatása, csoportosítása (tiltó- és tájékoztató táblák). Megfigyelés, beszélgetés, rajzolás, színezés.</p> <p>Tanulmányi séta. Szerepjáték, társasjáték használata.</p> <p>A szabályok biztos ismerete és gyakorlása.</p> <p>Mi a teendő, ha leáll a közlekedés valamilyen okból.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Közlekedés, zebra, gyalogos, átkelőhely, veszély, baleset, irányok, közlekedési eszközök, jármű, jegy, kerékpár, felszereltség.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények a hatodik évfolyam végén</p>	<p>A tanuló képes legfontosabb személyi adatait, lakóhelye, iskolája címét közölni.</p> <p>Képes megfelelően alkalmazni a tanult viselkedési és magatartási normákat, érintkezési formákat a mindennapi élethelyzetekben.</p> <p>Képes a gyalogos közlekedés főbb szabályai szerint közlekedni, segítséggel a tömegközlekedési járműveket használni.</p> <p>Ismeri az útvonalat és a járműveket, amelyekkel az iskolába jár.</p>
---	--

7–8. évfolyam

A tantárgy fontos szerepet tölt be az erkölcsi nevelésben a szűkebb társadalmi közösségből vett pozitív példák megismertetése által, az igazságos és segítőkész magatartás kialakításával, a társas kapcsolatokban a szociális konvenciók helyes alkalmazására neveléssel, a megfelelő önkontroll kialakulásának segítésével és a viselkedési szabályok gyakorlatban történő alkalmazásával.

A nemzeti öntudat, hazafias nevelés céljainak eléréséhez kapcsolódik a nemzeti ünnepek és a nemzeti, nemzetiségi hovatartozás megismertetésének megerősítésével, az érdeklődés és kötődés kialakításával a társadalmi közösségekhez. A tantárgy keretében a tanuló megismeri a nemzeti jelképeket, hagyományokat, aktívan részt vesz nemzeti ünnepeken, megemlékezéseken. Kialakul benne a magyar nemzethez való tartozás érzése.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelést erősíti a személyi adatok, okmányok fontosságának felismerése, adekvát használatuk elsajátítása, az állampolgári jogok és köteleességek legfontosabb intézményeinek megismerése, érdeklődés kialakítása a közügyek iránt, a szabálykövető magatartás fejlesztése, jogkövetés megalapozása.

A tantárgy az önismeret és társas kapcsolati kultúra fejlődését segíti a saját reális képességek minél teljesebb megismerésével, a lehetőségek és akadályok felmérési képességével, az együttműködő magatartás kialakításával közösségi tevékenységben.

Fejleszti a segítségkérés és -nyújtás szükségességének felismerését különböző szituációkban, az önérvényesítés eszközeinek felismerését, a társak jogainak, igényeinek tiszteletben tartását.

A családi életre nevelést támogatja a családban betöltött szerepek és a családi munkamegosztás, rokoni, baráti, közösségi kapcsolatok megismerése, a családi életben történő aktív részvétel támogatása.

A felelősségvállalást másokért, az önkéntességet a szűkebb és tágabb környezet érdekében történő tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése, a vállalt feladatok elvégzésére nevelés segíti.

A tantárgy segíti a pályaorientáció támogatását a különböző szakmák tevékenységeinek, eszközeinek, fontosságának megismertetésével, az egyéni képességek és érdeklődés tükrében a szakmatanulás és más „felnőtt” tevékenységek iránti érdeklődés felkeltésével.

7. évfolyam

Témakör	1. Mindennapi ügyintézés	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési- fejlesztési célja	A személyes dokumentumok ismerete, és körültekintő, kímélő használatuk fontosságának felismertetése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – A tanuló saját személyes adatainak megbízható ismerete. – Külső és belső tulajdonságokat differenciálni, megnevezni és felismerni. – Az alapvető viselkedési szabályokat ismerni, figyelmeztetésre használni is	<i>Fejlesztési ismeretek</i> <ul style="list-style-type: none"> – Személyes adatok, azonosítás. – Önismeret. Énkép. Tulajdonságok. Érzelmek. – Viselkedés, különböző élethelyzetekben. – Közlekedés, vásárlás közbeni kommunikáció és viselkedés. – Empátia. Segítés másokon. <i>Fejlesztési tevékenységek</i>	

<p>azokat.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A helyes viselkedés formáinak, fordulatainak ismerete, érzelmeinek kezelése. 	<p>Születési anyakönyvi kivonat, diákigazolvány, személyi igazolvány nézegetése, az azonosítás módja, igazolása (pl. ujjlenyomat).</p> <p>Milyen vagyok én? Önjellemzés (külső és belső tulajdonságok). Viselkedés különböző élethelyzetekben, családi események (esküvő, születés, gyász, temetés) során.</p> <p>Képek, könyvek, filmek (filmrészletek) megtekintése.</p> <p>Videófelvétel készítése helyzetgyakorlatokról, a felvételek megtekintése és megbeszélése (tanulmányi séta, vásárlás közösen).</p> <p>Saját élményekről beszámoló, rajz készítése.</p> <p>Szituációs játék, eltérő szerepekben.</p> <p>Szituációk, reakciók, az indulatok levezetése.</p> <p>Helyes viselkedés – Érzelmi kapcsolatok férfi és nő között.</p> <p>Beszélgetés, csoportosítás. Szituációs játék.</p> <p>Tulajdonságok megnevezése, csoportosítása, vélemények, észrevételek.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Önismeret, <i>önértékelés</i>, én, <i>énkép</i>, tulajdonság, <i>jellemzés</i>, tulajdonság, viselkedés, <i>bírálat</i>, dicséret, önellenőrzés, önfegyelem, önbizalom, empátia, tolerancia; szeretet, szerelem, esküvő, házasság, születés, gyász, temetés.</p>

Témakör	2. Településünk, lakóhelyünk megismerése	Javasolt óraszám: 12 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A szűkebb lakóhely jellemző nevezetességei. Alapvető közlekedési szabályok ismerete.</p>	
<p>A témakör nevelési-fejlesztési célja</p>	<p>A domborzati térképen a tájékozódás erősítése. Váratlan helyzetek kezelési módjának megismerése a közlekedés során.</p>	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – A saját lakóhely megnevezése. – Az iskola és otthon útvonalának ismerete. – Ismerni az irányokat. – Ismerni és alkalmazni a térkép jelzéseit. – A falu és város közötti különbség ismerete. Térképen megtalálni lakóhelyét. – A térkép színeit, a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat) leolvasni. – Jelentősebb folyóink, tájegységeink, településeink nevét ismerni. – Tájékozódni a földgömbön, megkeresni és megmutatni Európát, Magyarországot és néhány ismert országot. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A szűkebb lakóhely jellemzői. – Tágabb lakóhely: városunk – településünk – országunk. – Tájékozódás a térképen. – Magyarország jellemzői. – Felszíni formák – színük a térképen. – Vizek, föld alatti forrás, termálvíz. – Szomszédos országok. – Helyünk Európában és a világban. – Földrajz és gazdaság összefüggése. – Gazdasági tevékenységek jelzése a térképen. – A közlekedési szabályok átismétlése, kiegészítése. – A kerékpárosokra vonatkozó szabályok. – Közlekedési eszközök– (szárazföldi, vízi, légi). – A tömegközlekedés feltételei (jegyváltás, kísérő dokumentum). <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Beszélgetés, képek nézegetése. Összehasonlítás, képválogatás.</p>	

<ul style="list-style-type: none"> – Ismerni a közlekedés elemi szabályait. – A kerékpárosokra vonatkozó szabályokat ismerni és gyakorolni közlekedési parkban, gyér forgalmú területen. – A tanuló ismereteinek rendezése a járművekkel kapcsolatosan. – Önálló közlekedés egyre távolabbi ponttól, főbb közlekedési csomópontokat ismerni. 	<p>Saját település, Budapest – főváros. Falu – város – főváros jellemzői. Kép, térkép, könyvek, albumok nézegetése. Földgömb, térkép, képek használata. Hegy, völgy, domb, síkság kialakítása terepasztalon. Kirándulás, a felszíni formák megismerése a valóságban. A vizek jelölése a térképen. Föld feletti vizek: patak, folyó, tó. Édesvizek – ivóvíz. Sós vizek – tenger, óceán. Más országok megnevezése, fővárosok, képek gyűjtése. Földrészek: Európa, Ázsia, Afrika, Amerika, Ausztrália. Síkság – mezőgazdaság, hegyvidék – bányászat, tenger – halászat. Térképjelek keresése, tartalom megbeszélése. Közlekedési szabályok, táblák, jelzések válogatása, csoportosítása (tiltó- és tájékoztató táblák). Megfigyelés, beszélgetés, rajzolás, színezés. Veszélyforrás, balesetek. Tanulmányi séta. Szerepjáték, társasjáték használata. Csoportosítás, válogatás. A szabályok biztos ismerete és gyakorlása. Alternatív közlekedési lehetőségek. Mi a teendő, ha leáll a közlekedés valamilyen okból.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p><i>Térképpel, felszíni formákkal kapcsolatos fogalmak.</i> <i>Közlekedési szabályokkal, jelzésekkel kapcsolatos fogalmak.</i> Segítség, tájékoztatás kérése.</p>

<p>Témakör</p>	<p>4. Felkészülés a felnőttkori szerepekre, feladatokra</p>	<p>Javasolt óraszám: 48 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési célja</p>	<p>Az állampolgárok és a tanuló saját jogainak és kötelességeinek elemi szintű megismerése.</p>	

<p>Fejlesztési feladatok</p>	<p>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</p>
<ul style="list-style-type: none"> – A családi viszonyok ismerete. – Különbségtétel jó és rossz, helyes és helytelen között. – A helytelen cselekedetek elítélése. – Tudatosítani, hogy a szabályokat be kell tartani. – A tanuló ismeri és betartja az igazolvány használatának szabályait. – A munkafegyelem fogalmának megértése. – Különbségtétel fontos és nem fontos között. Fontossági sorrend felállítása. – Általános balesetvédelmi 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tagjai vagyunk a társadalomnak. – Viselkedés rokonokkal (család – tagjai). – Viselkedés idegenekkel. – Társadalomra káros tevékenységek. – Törvény, szabályok betartásának fontossága. – Ok – okozat. – Alkotmány (mindenkire vonatkozik). Állampolgárok vagyunk. – Tagjai vagyunk a társadalomnak. – Munka, munkahely. – Pályaválasztás – szakiskola. – Az önálló közlekedés gyakorlása. – Kulturált, helyzetnek megfelelő megjelenés, ápoltság. – A pénz szükségessége, beosztása.

szabályok megismerése.	<p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Beszélgetés, képek válogatása.</p> <p>Saját kép nézegetése kiskori, mostani, az idő múlása.</p> <p>Szerepjáték, konfliktushelyzetek a családban.</p> <p>Pozitív és negatív tulajdonságok és tartalmuk.</p> <p>Rövid történetek megbeszélése, szituációs játékok.</p> <p>Viselkedés idegenekkel: udvariasság, türelem, alkalmazkodás, önzetlenség.</p> <p>A közösség számára „törvénykönyv” összeállítása (pl. szabályok, kötelességek az osztály tanulói számára stb.)</p> <p>Hazugság, lopás, szembesülés a következményekkel.</p> <p>Ok – okozati összefüggések felismerése a törvények esetében.</p> <p>Törvények: írott szabályok.</p> <p>Személyi igazolvány nézegetése. Mire jogosít a személyi igazolvány?</p> <p>Beszélgetés, szituációs játék, képek nézegetése, csoportosítása.</p> <p>Tájékozódás a szakmák köréről. Az iskoláskor utáni tervek.</p> <p>Film megtekintése, megbeszélése, helyes, nem helyes felismerése.</p> <p>Viselkedés, elvárások a munkahelyeken.</p> <p>A balesetek elkerülése.</p> <p>A pénz értékének tudatosítása, takarékoság, pénzkezelés.</p>
------------------------	---

Fogalmak	<p>Szülők, rokonok, szeretet, <i>családfenntartó</i>, munkahely, fizetés, segítség, <i>munkamegosztás, munkafegyelem</i>, törvény, szabály, törvénykönyv, alkotmány, bűn, büntetés, hazugság, lopás, következmény, igazságszolgáltatás, büntetés; <i>vita</i>, veszekedés, kibékülés, <i>bocsánat</i>; társadalom, személyi igazolvány, állampolgár, sajátkezű aláírás, a pénz értéke, váltópénz.</p>
-----------------	---

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes segítséggel használni a szolgáltató- és közintézményeket, fejleszteni feladattudatát, felelősségérzetét.</p> <p>Képes az igazolványokat megfelelően, kíméletesen és biztonságosan használni.</p> <p>Képes a térkép színeit leolvasni, ismeri a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat), elemi ismeretei vannak saját településéről, Magyarország földrajzáról, ismeri a falu, város közötti különbséget.</p> <p>Képes felismerni a konfliktushelyzetet, a begyakorolt konfliktuskezelési minták segítik a megoldásban, érzelmeit tudja kezelni.</p> <p>Képes a megismert tulajdonságok figyelembe vételével saját kapcsolatrendszer kialakítani.</p> <p>Állampolgári érzései kialakulóban, elmélyülőben vannak.</p>
---	---

8. évfolyam

Témakör	1. Mindennapi ügyintézés	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-	A személyes dokumentumok ismerete, és körültekintő, kímélő használatuk	

fejlesztési célja	fontosságának felismertetése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – A tanuló saját személyes adatainak megbízható ismerete. – Külső és belső tulajdonságokat differenciálni, megnevezni és felismerni. – Az alapvető viselkedési szabályokat ismerni, figyelemztetésre használni is azokat. – A helyes viselkedés formáinak, fordulatainak ismerete, érzelmeinek kezelése. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Személyes adatok, azonosítás. – Önismeret. Énkép. Tulajdonságok. Érzelmek. – Viselkedés, különböző élethelyzetekben. – Közlekedés, vásárlás közbeni kommunikáció és viselkedés. – Empátia. Segítés másokon. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <p>Születési anyakönyvi kivonat, diákigazolvány, személyi igazolvány nézegetése, az azonosítás módja, igazolása (pl. ujjlenyomat).</p> <p>Milyen vagyok én? Önjellemzés (külső és belső tulajdonságok). Viselkedés különböző élethelyzetekben, családi események (esküvő, születés, gyász, temetés) során.</p> <p>Képek, könyvek, filmek (filmrészletek) megtekintése.</p> <p>Videófelvétel készítése helyzetgyakorlatokról, a felvételek megtekintése és megbeszélése (tanulmányi séta, vásárlás közösen).</p> <p>Saját élményekről beszámoló, rajz készítése.</p> <p>Szituációs játék, eltérő szerepekben.</p> <p>Szituációk, reakciók, az indulatok levezetése.</p> <p>Helyes viselkedés – Érzelmi kapcsolatok férfi és nő között.</p> <p>Beszélgetés, csoportosítás. Szituációs játék.</p> <p>Tulajdonságok megnevezése, csoportosítása, vélemények, észrevételek.</p>	
Fogalmak	Önismeret, <i>önértékelés</i> , én, <i>énkép</i> , tulajdonság, <i>jellemzés</i> , tulajdonság, viselkedés, <i>bírálat</i> , dicséret, önellenőrzés, önfegyelem, önbizalom, empátia, tolerancia; szeretet, szerelem, esküvő, házasság, születés, gyász, temetés.	

Témakör	2. Településünk, lakóhelyünk megismerése	Javasolt óraszám: 12 óra
Előzetes tudás	A szűkebb lakóhely jellemző nevezetességei. Alapvető közlekedési szabályok ismerete.	
A témakör nevelési-fejlesztési célja	A domborzati térképen a tájékozódás erősítése. Váratlan helyzetek kezelési módjának megismerése a közlekedés során.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<ul style="list-style-type: none"> – A saját lakóhely megnevezése. – Az iskola és otthon útvonalának ismerete. – Ismerni az irányokat. – Ismerni és alkalmazni a térkép jelzéseit. – A falu és város közötti különbség 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A szűkebb lakóhely jellemzői. – Tágabb lakóhely: városunk – településünk – országunk. – Tájékozódás a térképen. – Magyarország jellemzői. – Felszíni formák – színük a térképen. – Vizek, föld alatti forrás, termálvíz. 	

<p>ismerete. Térképen megtalálni lakóhelyét.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A térkép színeit, a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat) leolvasni. – Jelentősebb folyóink, tájegységeink, településeink nevét ismerni. – Tájékozódni a földgömbön, megkeresni és megmutatni Európát, Magyarországot és néhány ismert országot. – Ismerni a közlekedés elemi szabályait. – A kerékpárosokra vonatkozó szabályokat ismerni és gyakorolni közlekedési parkban, gyér forgalmú területen. – A tanuló ismereteinek rendezése a járművekkel kapcsolatosan. – Önálló közlekedés egyre távolabbi ponttól, főbb közlekedési csomópontokat ismerni. 	<ul style="list-style-type: none"> – Szomszédos országok. – Helyünk Európában és a világban. – Földrajz és gazdaság összefüggése. – Gazdasági tevékenységek jelzése a térképen. – A közlekedési szabályok átismétlése, kiegészítése. – A kerékpárosokra vonatkozó szabályok. – Közlekedési eszközök– (szárazföldi, vízi, légi). – A tömegközlekedés feltételei (jegyváltás, kísérő dokumentum). <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Beszélgetés, képek nézegetése. Összehasonlítás, képválogatás. Saját település, Budapest – főváros. Falu – város – főváros jellemzői. Kép, térkép, könyvek, albumok nézegetése. Földgömb, térkép, képek használata. Hegy, völgy, domb, síkság kialakítása terepasztalon. Kirándulás, a felszíni formák megismerése a valóságban. A vizek jelölése a térképen. Föld feletti vizek: patak, folyó, tó. Édesvizek – ivóvíz. Sós vizek – tenger, óceán. Más országok megnevezése, fővárosok, képek gyűjtése. Földrészek: Európa, Ázsia, Afrika, Amerika, Ausztrália. Síkság – mezőgazdaság, hegyvidék – bányászat, tenger – halászat. Térképjelek keresése, tartalom megbeszélése. Közlekedési szabályok, táblák, jelzések válogatása, csoportosítása (tiltó- és tájékoztató táblák). Megfigyelés, beszélgetés, rajzolás, színezés. Veszélyforrás, balesetek. Tanulmányi séta. Szerepjáték, társasjáték használata. Csoportosítás, válogatás. A szabályok biztos ismerete és gyakorlása. Alternatív közlekedési lehetőségek. Mi a teendő, ha leáll a közlekedés valamilyen okból.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p><i>Térképpel, felszíni formákkal kapcsolatos fogalmak.</i> <i>Közlekedési szabályokkal, jelzésekkel kapcsolatos fogalmak.</i> Segítség, tájékoztatás kérése.</p>

<p>Témakör</p>	<p>4. Felkészülés a felnőttkori szerepekre, feladatokra</p>	<p>Javasolt óraszám: 48 óra</p>
<p>A témakör nevelési- fejlesztési célja</p>	<p>Az állampolgárok és a tanuló saját jogainak és kötelességeinek elemi szintű megismerése.</p>	

<p>Fejlesztési feladatok</p>	<p>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</p>
<ul style="list-style-type: none"> – A családi viszonyok ismerete. – Különbégtétel jó és rossz, helyes és helytelen között. – A helytelen cselekedetek elítélése. 	<p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tagjai vagyunk a társadalomnak. – Viselkedés rokonokkal (család – tagjai). – Viselkedés idegenekkel. – Társadalomra káros tevékenységek.

<ul style="list-style-type: none"> – Tudatosítani, hogy a szabályokat be kell tartani. – A tanuló ismeri és betartja az igazolvány használatának szabályait. – A munkafegyelem fogalmának megértése. – Különbségtétel fontos és nem fontos között. Fontossági sorrend felállítása. – Általános balesetvédelmi szabályok megismerése. 	<ul style="list-style-type: none"> – Törvény, szabályok betartásának fontossága. – Ok – okozat. – Alkotmány (mindenkire vonatkozik). Állampolgárok vagyunk. – Tagjai vagyunk a társadalomnak. – Munka, munkahely. – Pályaválasztás – szakiskola. – Az önálló közlekedés gyakorlása. – Kulturált, helyzetnek megfelelő megjelenés, ápoltságot. – A pénz szükségessége, beosztása. <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i> Beszélgetés, képek válogatása. Saját kép nézegetése kiskori, mostani, az idő múlása. Szerepjáték, konfliktushelyzetek a családban. Pozitív és negatív tulajdonságok és tartalmuk. Rövid történetek megbeszélése, szituációs játékok. Viselkedés idegenekkel: udvariasság, türelem, alkalmazkodás, önzetlenség. A közösség számára „törvénykönyv” összeállítása (pl. szabályok, köteleességek az osztály tanulói számára stb.) Hazugság, lopás, szembesülés a következményekkel. Ok – okozati összefüggések felismerése a törvények esetében. Törvények: írott szabályok. Személyi igazolvány nézegetése. Mire jogosít a személyi igazolvány? Beszélgetés, szituációs játék, képek nézegetése, csoportosítása. Tájékozódás a szakmák köréről. Az iskoláskor utáni tervek. Film megtekintése, megbeszélése, helyes, nem helyes felismerése. Viselkedés, elvárások a munkahelyeken. A balesetek elkerülése. A pénz értékének tudatosítása, takarékoskodás, pénzkezelés.</p>
---	---

<p>Fogalmak</p>	<p>Szülők, rokonok, szeretet, <i>családfenntartó</i>, munkahely, fizetés, segítség, <i>munkamegosztás, munkafegyelem</i>, törvény, szabály, törvénykönyv, alkotmány, bűn, büntetés, hazugság, lopás, következmény, igazságszolgáltatás, büntetés; <i>vita</i>, veszekedés, kibékülés, <i>bocsánat</i>; társadalom, személyi igazolvány, állampolgár, sajátkezű aláírás, a pénz értéke, váltópénz.</p>
------------------------	---

<p>Összegzett tanulási eredmények a nyolcadik évfolyam végén</p>	<p>A tanuló képes segítséggel használni a szolgáltató- és közintézményeket, fejleszteni feladattudatát, felelősségérzetét. Képes az igazolványokat megfelelően, kíméletesen és biztonságosan használni. Képes a térkép színeit leolvasni, ismeri a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat), elemi ismeretei vannak saját településéről, Magyarország földrajzáról, ismeri a falu, város közötti különbséget. Képes felismerni a konfliktushelyzetet, a begyakorolt konfliktuskezelési minták segítik a megoldásban, érzelmeit tudja kezelni. Képes a megismert tulajdonságok figyelembe vételével saját kapcsolatrendszerét kialakítani. Állampolgári érzései kialakulóban, elmélyülőben vannak.</p>
---	---

Hon és népismeret

7. évfolyam

Heti / éves óraszám:

7. évfolyam 1 óra/ 36 óra

A tantárgy oktatása során fontos szerepet kap a szűkebb és tágabb szülőföld értékeinek, hagyományainak tanári támogatással történő felfedezése, a megismert néphagyományok feldolgozása, megjelenítése. Az idősebb korosztály ismereteinek befogadása erősíti a nemzedékek közötti párbeszédet, formálja a nemzethez, a családhoz, valamint a szűkebb és tágabb közösséghez tartozás tudatát.

A műveltségi terület tanítási-tanulási folyamatában figyelembe kell venni a sajátos nevelési igényű pedagógiai-pszichológiai jellemzőit, különös tekintettel a sajátélményű tevékenységek fókuszba helyezésére. A tanítás során – pedagógiai és néprajzi szempontok szerint kiválasztott hon- és népismereti, néprajzi forrásanyagok felhasználásával – minél több lehetőséget kell teremteni a néphagyományok élményszerű megismerésére.

A műveltségterület tanítási-tanulási folyamatában az egyéni képességek figyelembe vételével központi szerepet kap a differenciálás, a gyakorlatban alkalmazva a korszerű óravezetési technikák adaptált változatait; pozitív módon erősítve a tanulók ismeretszerzésre irányuló törekvéseit.

A fejlesztési feladatok közül fókuszba kerül a cselekvés szintjén a megkülönböztetés-azonosítás-összehasonlítás képességének a fejlesztése.

Témakör Évfolyam / óraszám	7.
Az én világom	12
Találkozás a múlttal	24
Éves óraszám:	36

Témakör	1. Az én világom	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ismeretalkotás az egyén helyéről és szerepéről a szűkebb és tágabb környezetben. Kooperatív technikák alkalmazása.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
1.1. Családunk története A családi közösség, helyem a családban. Élettörténetem: Ki vagyok én? Az én városom, falum Nevezetességei. Hagyományai.	Információgyűjtés a családról. Családi fényképekről beszélgetés. A család lerajzolása, családtagok megnevezése. Képgyűjtés az adott településről. Érdekességek gyűjtése az adott településsel kapcsolatban. Tablókészítés.	
Fogalmak	család, unokatestvér, nagyszülő, családi ünnep, település, város, falu	

Témakör	2. Találkozás a múlttal	Javasolt óraszám: 24 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az időben való tájékozódási képesség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<p>2.1. Élet régen és ma Házak, ruhák, ételek, munka</p> <p>2.2. Hagyományos és népi (vallási) ünnepeink Népszokások Húsvéti ünnepkör. Karácsonyi ünnepkör.</p> <p>2.3. Nemzeti ünnepek Hazánk, Magyarország – magyarok vagyunk. Nemzeti jelképeink (zászló, címer, Himnusz, Szózat). Nemzeti ünnepek, az ünnepek rövid összefoglalása.</p> <p>2.4. Főbb magyar történelmi események Honfoglalás (Árpád, hét vezér). Államalapítás, István király, Mátyás király. Települése történetéhez köthető esemény, uralkodó, híres ember. A XX. főbb eseményei.</p>	<p>Fényképek gyűjtése a nagyszülőkről, beszélgetés a régmúlt idők mindennapjairól. Használati tárgyak gyűjtése, bemutatása, azokról való beszélgetés. Hasonlóságok és különbségek gyűjtése a modern idők mindennapjainak tükrében. Látogatás a helyi tájházban/néprajzi gyűjteményben. Régi receptek gyűjtése.</p> <p>Receptek elkészítése, kóstolása. A gazdag és szegény ember mindennapjainak összehasonlítása, párhuzam fölállítása napjainkhoz kötötten. Az ünnepekhez kapcsolódó legfontosabb információk összegyűjtése, azokról való beszélgetés. A néphagyományok lehetőség szerinti fölelevenítése a szűkebb (esetlegesen tágabb) közösségben. Egyszerűbb hagyományőrző játékokkal való megismerkedés.</p> <p>Dallamfelismerés, zászlók közül a magyar kiválasztása, címer megfigyelése, felismerése. Beszélgetés, képek nézegetése. Tárgyak, rajzok készítése az ünnepre.</p> <p>Ha lehetséges, az ünnephez kapcsolódó helyszínek felkeresése (Nemzeti Múzeum, csaták helyszínei, híres szereplőkhöz kapcsolódó épületek, szobrok stb.).</p> <p>Műsor összeállítása az ünnepel kapcsolatban. Versek, dalok.</p> <p>Október 23., március 15., május 1., augusztus 20. Irodalmi művek, filmek kapcsolódó részletei, képzőművészeti alkotások (Regék Mátyás királyról) alapján: István király jelentősége; a leghíresebb magyar királyok, királynők, csaták, háborúk, hősök. Kapcsolat (helyi vagy) a városi nevezetességekkel Híres, hírhedt események a XX. században.</p>
Fogalmak	nagyszülő, falu, város, háztartás, húsvét, karácsony, néphagyomány, hagyományőrzés, közösség, ünnep, uralkodó, történelem

Összegzett tanulási eredmények a hetedik évfolyam végén	<p>A tanuló nagyszülei és szülei életéről tájékozódik; képet alkot gyermek- és felnőttkorukról.</p> <p>Megbecsüli az idősebb családtagok tudását.</p> <p>Ismeri a főbb ünnepeket és az azokhoz kapcsolódó szokásokat.</p> <p>Tudomása van közvetlen környezetének népszokásairól, népi játékaikról.</p> <p>Ismeri a nemzeti ünnepeket.</p> <p>Tudomása van a főbb magyar történelmi eseményekről.</p>
---	---

Etika

8. évfolyam

Az etika alapvető feladata az erkölcsi nevelés, a gyermekek közösséghez való viszonyának, értékrendjüknek, normarendszerüknek, gondolkodás- és viselkedésmódjuknak a fejlesztése, alakítása. A multidiszciplináris jellegű tantárgy legfontosabb pedagógiai jellemzője ezért az értékek közvetítése, valamint az, hogy társadalmunk közös alapvető normái egyre inkább a sajátos nevelési igényű tanulók értékrendszerébe is beépüljenek, belső igénnyé váljanak.

A tantárgy kiemelt célja a tevékenységek, magatartási formák megítélésének helyességére nevelés, a különböző élethelyzetekben adódó döntések, cselekedetek motivációinak felismerése, az emberi tulajdonságok bemutatása, a pozitív és negatív tulajdonságok megkülönböztetése. Az érzelmek kimutatása megfelelő formáinak elsajátítása, mások érzelmeinek megértése. A nézeteltérések megvitatásában a kulturált formák iránti igény felkeltése, az érdeksérelmek miatti ellentétek kölcsönös konszenzuson alapuló feloldására nevelés. Önismeretre és mások megismerésére törekvés iránti igény kialakítása, saját belső tulajdonságok fejlesztése. A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelés területén az élet minden szegmensét befolyásoló, elfogadott erkölcsi normák, minták, követendő példák megismerésében, az értékek megbecsülésére nevelésben. Az emberi magatartás, motivációk, konfliktusmegoldások és kommunikáció során a megértő, a toleráns, önmaga és mások értékeit tiszteletben tartó viselkedés kialakításában. A családi életre nevelésben a tantárgy segíti az együtt élés szabályainak, a szülői, testvéri kapcsolatoknak megértését és tiszteletben tartásuk fontosságát, a magánélet védelmét.

Témakör	1. Éntudat – Önismeret	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanulók azonosítja saját személyiségének néhány elemét; ismer testi-lelki egészséget őrző tevékenységeket és felismeri a saját egészségét veszélyeztető hatásokat. Megfogalmazza a saját intim terének határait	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
Én és mások A saját viszonyulás néhány elemének feltárása; Az emberek közötti hasonlóságok és különbségek felismerése, Az alapvető emberi viselkedésformák értékelése;		
Fejlődés és szükségletek Testi és lelki tulajdonságaim változása az évek során. Az ember legfontosabb fizikai és lelki szükségletei. Miben tér el egymástól a gyerek, a felnőtt és az idős ember?		
Egészség és betegség Az egészséges ember tulajdonságai. Hogyan vigyázhat egy gyermek az egészségére? Egészséget veszélyeztető okok. Hogyan és miért betegedhet meg valaki? Milyen az, amikor én beteg vagyok?		
Fogalmak	Testi tulajdonság, lelki tulajdonság, egészség, betegség..	

Témakör	2. Társas tudatosság és társas kapcsolatok	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló helyének és szerepének átláttatása különböző kortárs-, illetve szimpátia-kapcsolatokban. Olyan kommunikációs technikák megismertetése, amelyek segíthetnek a barátság ápolásában és az esetleges konfliktusok feloldásában.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		

<p>Kapcsolataim</p> <p>Szorosabb vagy lazább kapcsolat. A rokonszenvet és ellenszenvet meghatározó tényezők.</p> <p>Baráti kapcsolatok</p> <p>Barátság, titok, őszinteség, hazugság, tisztelet, egymás segítése. Egymásra utaltság a kapcsolatokban.</p> <p>Fájdalom okozása és annak következményei. Bocsánatkérés, megbocsátás.</p> <p>A kapcsolat ápolása</p> <p>A szeretet. A szeretet kimutatásának formái. A figyelmesség szerepe. Milyen szerepe van a kapcsolat ápolásában a személyes találkozásoknak, a telefonnak, az internetnek és a közös programoknak?</p>	
Fogalmak	Barát, ismerős, rokonszenv, ellenszenv, barátság, őszinteség, hazugság, szeretet, tisztelet, közömbösség, harag, fájdalom, megértés, sértés, megbocsátás.

Témakör	3. A társas együttélés	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	<p>A közösséghez való tartozás fontosságának megérettetése.</p> <p>A csoporttagok közötti összetartozás érzésének jelentőségére való figyelemfelhívás. Egy-egy személy csoporton belüli helyzetének felismertetése. A csoporton belüli konfliktuskezelés és kárenyhítés néhány technikájának gyakorlati megismertetése. Alapvető tisztelet kialakítása más – tőlünk teljesen független – csoportokkal szemben.</p>	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Közösségeim</p> <p>A csoport fogalma, csoporthoz való tartozás.</p> <p>A család</p> <p>A család fogalma, tagjai, szerepek a családban.</p> <p>A mi csoportunk</p> <p>A mi csoportunk jellemzői, a csoporttagok összekapcsolódásának oka, tevékenysége, szokásai és jellemzői.</p> <p>Mások csoportjai</p> <p>Más csoportok jellemzői; hasonlóságok és különbségek az egyes csoportok között.</p> <p>Konfliktusok a csoportban</p> <p>Konfliktusok és problémák előfordulása, és azok megoldása.</p>		
Fogalmak	Csoport, közösség, összetartás, beilleszkedés, idegen, kirekesztés, általánosítás, előítélet, hiba, vétség, bűn, megbocsátás, jóvátétel, felelősség.	

Összegzett tanulási eredmények a nyolcadik évfolyam végén	<p>A tanuló tisztában van az egészség megőrzésének jelentőségével, és tudja, hogy maga is felelős ezért.</p> <p>Tudatában van annak, hogy az emberek sokfélék, és elfogadja a testi és lelki vonásokban megnyilvánuló sokszínűséget.</p> <p>Képességeinek tükrében gondolkodik saját személyiségjegyein.</p> <p>Képes különféle szintű kapcsolatok kialakítására és ápolására.</p> <p>Fontos számára a közösséghez való tartozás érzése; képes elfogadni a közösségi normákat.</p>
---	--

Önkiszolgálás

1-2. osztály

A tantárgy célja a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók alapvető szociális képességeit az iskolás-kor előtti nevelési tapasztalatokra építve tevékenységeken keresztül úgy fejleszteni, hogy önkiszolgálásukban a képességek szerinti részleges vagy teljes önállóságot elérjék.

Feladat a fejlesztések során, hogy a tanulónak egyéni üteméhez és képességeihez igazodva kialakuljon szociális szokásrendszere, és alkalmazásával fejlődjön praktikus képessége, alkalmazkodni tudása, önkiszolgálási, önellátási és önállósági szintje.

A tanuló igényelje a rendet és a tisztaságot, alakuljon ki a személyi higiénia iránti igénye. Késztesse a tanulókat ez az igény az ehhez kapcsolódó eszközök alkalmazására.

Célirányos tevékenységek rendszeres gyakorlásával alakuljanak ki a kívánatos önellátási szokások. A minél kevesebb segítséggel végzendő önellátás érdekében kívánatos a nagymozgásokat célirányossá tenni és a tanuló kismozgásait úgy fejleszteni, hogy ezzel lehetővé váljon az egyre önállóbb öltözés, tisztálkodás.

A tantárgyi fejlesztés alakítsa ki a tanulók fejlettségének megfelelő, olyan önkiszolgálási, önellátási képességeket, valamint szociális motívumokat, amelyek képessé teszik őket magasabb szintű gondolkodási, életviteli és gyakorlati ismeretek befogadására.

A tantárgy fontos szerepet tölt be az erkölcsi nevelésben a rend és a rendszeresség iránti igény kialakításával, a testi és lelki egészségre nevelésben az egészséges táplálkozás alapvető szabályainak megismerésével és az étkezés közben a mértékletesség betartására törekvés kialakításával.

1. évfolyam

Témakör	1. Öltözködés	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Saját ruhadarabok felismerése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Együttműködés az öltözködés során. Az időjárásnak megfelelő ruhadarabok kiválasztása. A tanuló képességeihez mérten, felnőtt segítségével bekapcsolódni az alapvető gondozási munkába.	Fejlesztési ismeretek Alsó- és felsőruházat fel- és levétele. Ruházarak kezelése. Évszaknak megfelelő öltözködés. Lábbelik ápolása. Ruhák hajtogatása. Fogas, vállfa használata. Fejlesztési tevékenységek Alsó-és felsőruházat felvétele együttműködéssel. Kis segítséggel az öltözködés begyakorlása, megtanulása. Nagy gombok gombolása, cipzár, csat, patent használata. Az évszaknak megfelelő ruhaneműk kiválasztása. Cipő befűzése, letörlése, lábtörlő használata. Ruhák gondos elhelyezése fogason, vállfán, polcon.	

Fogalmak

Ruhadarabok, alsó ruházat, felsőruházat, ruházarak, ruhaneműk: kabát, sapka, sál, kesztyű, cipő, nadrág, zokni, ing, blúz, pulóver, vállfa, fogas, időjárás – évszakok: tél-hideg, nyár-meleg, ruhaneműk: eső-esőkabát, hó-csizma, lábtörlő, cipőtisztítás, cipőtisztító kefe.

Témakör	2. Testápolás - személyi higiénia	Javasolt óraszám: 34 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tisztálkodási eszközök megfelelő használata.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Kis segítséggel helyesen alkalmazni a tisztálkodó eszközöket és a zsebkendőt. A szárazra törölközés megtanulása. WC-használat, fokozódó önállósággal.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Mosakodás. WC használata. Fogápolás. Zsebkendő használata.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Kéz- és arcmosás megtanulása, törölközés. Szükséglet jelzése, vetkőzés, öltözés, WC lehúzása, kézmosás. Tükör előtt a helyes fogmosás technikai begyakorlása. Orrfújás helyesen, a használt zsebkendő elhelyezése.</p>	

Fogalmak	Piszkos – tiszta, tisztálkodási eszközök: szappan, szappantartó, körömkéfe, víz, vízcsap, hideg víz, meleg víz, törölköző, mosdókagyló, WC-papír, fogkefe, fogkrém, zsebkendő.
----------	--

Témakör	3. Étkezés	Javasolt óraszám: 27 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Étkezés során az evőeszközök megfelelő használata.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Betartani a kulturált étkezés szabályait. Az evőeszközöket rendeltetésszerűen használni. Önállóan étkezni.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Étkezés kanállal, villával. Merőkanál használata. Terítés. Felelősi teendők ellátása.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Kézmosás étkezés előtt. Kulturált étkezés evőeszközökkel. Segítséggel leves szedése. Terítés tízóraihoz, ebédhez, uzsonnához. Szükséges eszközök előkészítése a terítéshez, asztal leszedése.</p>	
Fogalmak	<p>Evőeszközök: kanál, villa, pohár, merőkanál, szalvéta, levestál, abrosz, mélytányér, lapostányér, kistányér.</p> <p>A kulturált étkezéshez szükséges kifejezések: Jó étvágyat kívánok! Egészségetekre! Kérem szépen... Köszönöm szépen...</p>	

Témakör	4. Környezetrendezés – Környezetmegóvás	Javasolt óraszám: 27 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tárgyak rendeltetésszerű használatának és megóvásának megismerése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	

<p>Maga körül rendet tartani kis segítséggel, illetve irányítással. Ismerni az eszközök funkcióját (melyik eszközt mire használjuk). Különbséget tenni a saját tulajdon, és a közösség, vagy társai tulajdona között. A szemetet a megfelelő helyre tenni.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Taneszközök, játékok elővétele, elrakása. Saját tulajdon felismerése. Polcok, szekrények használata. Rendrakás. Virágápolás. Fejlesztési tevékenységek Játéktér rendberakása, a játékok eltevése. Taneszközök épségének, tisztaságának megőrzése. Foglalkozások után taneszközök elrakása. Saját tulajdon kiválasztása, elkülönítése másétól (kölcsonadom, visszakérem). Étkezések, foglalkozások befejezése után rendrakás, hulladék összegyűjtése. Virágöntözés.</p>
---	---

Fogalmak

Játékok, taneszközök, könyvespolc, játékpól, tanulói asztal, szekrény, szemetesvödör /hulladékgyűjtő/, partvis, lapát, asztaltörölő, partvis, hulladék, locsoló kanna, öntözővíz, rendrakás, enyém, másé, kölcsönadni, visszakérni.

<p>Összegzett tanulási eredmények az első évfolyam végén</p>	<p>A tanuló képes együttműködésre az öltözködés során. Képes saját ruhadarabokat felismerni. Képes cipőjét irányítással fűzni. Képes jelezni, ha fázik, vagy melege van. Képes segítséggel WC használatára és a mosdó használatával kapcsolatos teendőket (személyi higiénia) elvégezni, szárazra törölközni, szükséges esetekben felszólítás nélkül zsebkendőt használni. Képes a fogmosást kis segítséggel végezni. Étkezése kulturált, tiszta.</p>
--	---

2. évfolyam

Témakör	1. Öltözködés	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Saját ruhadarabok felismerése.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Együttműködés az öltözködés során. Az időjárásnak megfelelő ruhadarabok kiválasztása. A tanuló képességeihez mérten, felnőtt segítségével bekapcsolódni az alapvető gondozási munkába.	Fejlesztési ismeretek Alsó- és felsőruházat fel- és levétele. Ruházarak kezelése. Évszaknak megfelelő öltözködés. Lábbelik ápolása. Ruhák hajtogatása. Fogas, vállfa használata. Fejlesztési tevékenységek Alsó-és felsőruházat felvétele együttműködéssel. Kis segítséggel az öltözködés begyakorlása, megtanulása. Nagy gombok gombolása, cipzár, csat, patent használata. Az évszaknak megfelelő ruhaneműk kiválasztása. Cipő befűzése, letörlése, lábtörlő használata. Ruhák gondos elhelyezése fogason, vállfán, polcon.

Fogalmak
Ruhadarabok, alsó ruházat, felsőruházat, ruházarak, ruhaneműk: kabát, sapka, sál, kesztyű, cipő, nadrág, zokni, ing, blúz, pulóver, vállfa, fogas, időjárás – évszakok: tél-hideg, nyár-meleg, ruhaneműk: eső-esőkabát, hó-csizma, lábtörlő, cipőtisztítás, cipőtisztító kefe.

Témakör	2. Testápolás - személyi higiénia	Javasolt óraszám: 34 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tisztálkodási eszközök megfelelő használata.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Kis segítséggel helyesen alkalmazni a tisztálkodó eszközöket és a zsebkendőt. A szárazra törölközés megtanulása. WC-használat, fokozódó önállósággal.	Fejlesztési ismeretek Mosakodás. WC használata. Fogápolás. Zsebkendő használata. Fejlesztési tevékenységek Kéz- és arcmosás megtanulása, törölközés. Szükséglet jelzése, vetkőzés, öltözés, WC lehúzása, kézmosás. Tükör előtt a helyes fogmosás technikai begyakorlása. Orrfújás helyesen, a használt zsebkendő elhelyezése.	

Fogalmak
Piszkos – tiszta, tisztálkodási eszközök: szappan, szappantartó, körömkefe, víz, vízcsap, hideg víz, meleg víz, törölköző, mosdókagyló, WC-papír, fogkefe, fogkrém, zsebkendő.

Témakör	3. Étkezés	Javasolt óraszám: 27 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Étkezés során az evőeszközök megfelelő használata.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Betartani a kulturált étkezés szabályait. Az evőeszközöket rendeltetésszerűen használni. Önállóan étkezni.	Fejlesztési ismeretek Étkezés kanállal, villával. Merőkanál használata. Terítés. Felelősi teendők ellátása. Fejlesztési tevékenységek Kézmosás étkezés előtt. Kulturált étkezés evőeszközökkel. Segítséggel leves szedése. Terítés tiszóraihoz, ebédhez, uzsonnához. Szükséges eszközök előkészítése a terítéshez, asztal leszedése.	
Fogalmak	Evőeszközök: kanál, villa, pohár, merőkanál, szalvéta, levestál, abrosz, mélytányér, lapostányér, kistányér. A kulturált étkezéshez szükséges kifejezések: Jó étvágyat kívánok! Egészségetekre! Kérem szépen... Köszönöm szépen...	

Témakör	4. Környezetrendezés – Környezetmegóvás	Javasolt óraszám: 27 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tárgyak rendeltetésszerű használatának és megóvásának megismerése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Maga körül rendet tartani kis segítséggel, illetve irányítással. Ismerni az eszközök funkcióját (melyik eszközt mire használjuk). Különbséget tenni a saját tulajdon, és a közösség, vagy társai tulajdona között. A szemetet a megfelelő helyre tenni.	Fejlesztési ismeretek Taneszközök, játékok elővétele, elrakása. Saját tulajdon felismerése. Polcok, szekrények használata. Rendrakás. Virágápolás. Fejlesztési tevékenységek Játéktér rendberakása, a játékok eltevése. Taneszközök épségének, tisztaságának megőrzése. Foglalkozások után taneszközök elrakása. Saját tulajdon kiválasztása, elkülönítése másétól (kölcsonadom, visszakérem). Étkezések, foglalkozások befejezése után rendrakás, hulladék összegyűjtése. Virágöntözés.	

Fogalmak

Játékok, taneszközök, könyvespolc, játékpalc, tanulói asztal, szekrény, szemetesvödör /hulladékgyűjtő/, partvis, lapát, asztaltörölő, partvis, hulladék, locsoló kanna, öntözővíz, rendrakás, enyém, másé, kölcsönadni, visszakérni.

<p>Összegzett tanulási eredmények a második évfolyam végén</p>	<p>Képes a személyi higiénéiával kapcsolatos teendőket elvégezni étkezések előtt és után. Képes a megfelelő evőeszközzel (de legalább kanállal) enni, pohárból inni, kancsóból tölteni, szalvétát rendeltetés szerint használni. Képes az étkezéshez kapcsolódó udvariassági kifejezések spontán használatára. Képes a terem rendjére ügyelni, az eszközöket rendeltetés szerint használni, helyére tenni. Képes saját tárgyait számon tartani, elkülönítve kezelni, másét tulajdonosának átadni.</p>
--	---

Életvitel és gyakorlat

3-8. évfolyam

A tantárgy célja fejleszteni a tanuló manuális képességeit, finommotorikáját és mozgáskoordinációját úgy, hogy tevékenysége során az eszközök használata váljon célirányossá, alakuljon ki elemi munkavégző képessége. Alkalmazni tudja a tanult ismereteket egyre nagyobb önállósággal a gyakorlati tevékenység során, a részfeladatok technológiájának és kapcsolatának megismerésével, a megtanult munkafolyamatok sorrendjének alkalmazásával. Biztosítani kell olyan személyiségjegyek kialakulását, amelyek az iskola befejezését követő új életközegben az eredményes szocializációhoz, munkatevékenységek végzéséhez megfelelő alapot teremthet.

A tantárgy feladata továbbá, hogy járuljon hozzá a tanulók esztétikai neveléséhez, alakítson ki olyan szokásokat, hogy igényük legyen közvetlen környezetük rendben tartására, az otthoni életben is tudják gyakorolni és alkalmazni ismereteiket, hozzájárulva környezetük gondozásához.

A fejlesztés során minél több és változatosabb feladathelyzetben ismerkedjenek meg a tanulók saját és közvetlen környezetüknek, a hétköznapiak során szükséges, az önellátáshoz kapcsolódó feladatoknak, munkatevékenységeknek az elsajátításával, alapvető technikák gyakorlásával. Cél a biztos eszközhasználat elérése a háztartásban és a ház körül előforduló szerszámokkal.

Ebben a folyamatban alakulnak ki olyan szokások, készségek, képességek, amelyekkel a mindennapi életben előforduló, egyszerű önellátó, konyhai, takarítási és gondozási feladatok elvégzésére a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló kisebb irányítással képessé válik.

Az önkiszolgálás – ruhagondozás terén ismerje meg, gyakorolja és alkalmazza a tanuló a textíliáknál tanult ismereteket, mosási, vasalási utasításokat (piktogramokat). Ismerje meg a textíliák alapanyagaival, általános tulajdonságaival, valamint azok megmunkálhatóságával, kezelésével kapcsolatos általános tudnivalókat, továbbá a varráshoz használatos cérnákat, díszítőöltéseket, gyöngyfűzéshez használatos fonalakat, eszközöket, a kapcsolódó balesetvédelmi előírásokat.

A konyhai műveletek során fontos az egyszerű alapanyagok megismerése, azok tárolása, felhasználhatósága, a munkafolyamatok elvégzése, a szükséges eszközök, azok használata, valamint a tevékenységhez szükséges munkamenet megismerése és gyakorlati alkalmazása.

Szükséges a takarítás, mosogatás eszközeinek, azok használatának, mosogató-, konyhai tisztítószerek leggyakrabban használatos típusainak megismerése és a balesetvédelmi előírásoknak a megfelelő használata.

Fontos feladat a vásárlással kapcsolatos teendők gyakorlása (az áruk megfelelő minőségének ellenőrzése, minőségi kifogások jelzése, teendők a kifogások felmerülése esetén), az árukon lévő piktogramok ismerete, azok figyelembevétele vásárlás során, valamint az ide vonatkozó elemi viselkedési szokások gyakorlása.

3–4. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést a mindennapi életben előforduló önellátással és környezetgazdálkodással összefüggő tevékenységek felelősségének megalapozásával, a napi kötelezettségek elvégzésére neveléssel alapozza meg.

A testi és lelki egészségre nevelést a környezet és a ruházat egészséges, praktikus megválasztására, kialakítására, javítására, és a munka, szórakozás, pihenés helyes egyensúlyának megismerésére törekvéssel segíti.

A tantárgy segíti a családi életre nevelés céljainak elérését, a családi munkamegosztásban a képességekhez, érdeklődéshez igazodó részvételre és a vállalt feladatok elvégzésére ösztönzéssel.

3. évfolyam

Témakör	1. Textilmunkák	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Anyagok tulajdonságainak megismertetése és megtapasztaltatása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Saját tapasztalatai alapján vizsgálni az anyagokat adott szempontok alapján. Utánzó-készséget, kreativitást fejleszteni, adott anyagból ábrát, formát, tárgyat készíteni (minta után, saját elképzelés alapján). Környezetében található használati tárgyak közül textileket gyűjteni. Az olló használatát elsajátítani.	Fejlesztési ismeretek Anyagok tulajdonságai, alkalmazásuk. Anyagok alakíthatósága. Ismerkedés textillel. Olló használata. Nyírás, vágás. Fejlesztési tevékenységek Anyagok válogatása eltérő szempontok szerint: puha, kemény, törékeny, éghető, tűzálló, természetes anyag, műanyag. Formák kirakása adott anyagokból (gesztenye, kavics, len-cse). Vessző hajlítása, szalmából, drótból, fonalból fonat készítése. Homokvár építése a homokozóban, formázás homokozó edényekkel, homoktálcán ábrák készítése. Textilek gyűjtése tanteremben, otthon (képek, tárgyak válogatása, csoportosítása, megnevezése, a tulajdonságra utaló mondatalkotás. Tapintással, bőrön keresztül az anyagra következtetni (selyem, bársony, zsákvászon, gyapjú, tüll), bekötött szemmel felismerési gyakorlat. Az olló használatának gyakorlása: nyírás, különböző vastagságú textilanyagok nyirkálása, vágás: egyenes vonal mentén, forma kivágása. Textilből kivágott formákból kép összeállítása, felragasztása kartonra, különböző vastagságú fonalból vonal követése, formakitöltés.	
Fogalmak	Természetes anyag, műanyag, termés, alapanyag, textiltípusok, az olló részei, használatával kapcsolatos fogalmak.	

Témakör	2. Egyszerű háztartási munkák	Javasolt óraszám: 50 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Feladatot vállalása és jó elvégzése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Az eszközök használatához szükséges mozdulatok, fogások gyakorlása eszközzel és eszköz nélkül.</p> <p>Felelősi rendszer kialakítása, a szükséges munkák jelzésére, az eszközök kiosztására, végzésére.</p> <p>Irányítással használni a megismert eszközöket.</p> <p>Szabadtéri- és szobanövényeket gondozni, fejlődésüket figyelemmel kísérni, arról rajzos (képes) naplót vezetni.</p> <p>A növénygondozást felelősi rendszerben végezni.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>A ház körüli takarítási feladatokhoz használható eszközök és feladatok.</p> <p>Tanteremben, folyosón egyszerű takarítási munkák.</p> <p>Tisztítószer tulajdonságai és használatuk.</p> <p>Növénygondozás.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Szabadban használt takarítóeszközök (seprű, szeméttároló, komposztáló, lombseprű, gereblye, hólapát) megnevezése, használatuk.</p> <p>Az utak, játszótér, udvar rendben tartása.</p> <p>Szemétszedés, a szemétyűjtők megfigyelése, ha megtelt, jelenteni a felnőtteknek.</p> <p>Az évszaknak megfelelő takarítási munkák, a hulladék szelektív gyűjtése (zöld hulladékot komposztálóba), a járdák, utak seprése, télen hólapátolás, csúszós út szórása.</p> <p>Seprés, portörítés, játékok lemosása (seprű, lapát, lemosó szivacs, porrongy használata).</p> <p>Tisztítószer használatának gyakorlása ellenőrzés mellett.</p> <p>A környezet szépítése, az évszaknak megfelelően szükséges növényápolási munkák végzésébe bekapcsolódni, állandó irányítás mellett.</p> <p>Szabadtéri növények (vetés, palántázás, kapálás, öntözés, elnyílt virágok levágása, komposztálása) gondozása.</p> <p>Szobanövények gondozása a tanteremben, folyosón, irányítás mellett.</p>	
Fogalmak	Eszközök, a gondozott növényekkel kapcsolatos elnevezések.	

Témakör	3. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Alkalomnak és az időjárásnak megfelelő öltözet kiválasztása.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Megtanulni, hogy az alsó ruházatot naponta szükséges váltani.</p> <p>Rendszereteket kialakítani.</p> <p>Felszólítás nélkül váltócipőt használni.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Ruhák válogatása, csoportosítása.</p> <p>Ruha gondozása, tárolása.</p> <p>Cipőápolás.</p> <p>Személyes tisztálkodás.</p>	

<p>A rendszeres tisztálkodást természetes szükségletnek tartani.</p>	<p>Bőrápolás.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Ruházat kiválasztásának gyakorlása (babaruha, kép, saját ruhák [évszak, időjárás, alkalom]). Az öltöző rendjének megtartása, ruhák, cipők elhelyezése a kijelölt helyen. Cipőfűzés, cipőkötés gyakorlása. A cipőápolás eszközei, ápolószerek, használatuk módja. Kézmosás módja (fürdés, hajmosás), fontosságának megértése. Takarékos vízhasználat, bőrápolás, allergia megelőzése (megfelelő tisztító- és ápolószerek használata). Fog- és szájjápolás fontossága és ajánlott módja. Az időjárás káros hatásainak kivédése (szél, hideg, napsugárzás), panaszait, kérdéseit bátran mondja el. Tanulmányi séta, tisztálkodási- és bőrápoló szereket árusító üzlet meglátogatása, néhány használati utasítás elolvasása, ajánlott szerek kiválasztása, a választás indoklása.</p>
Fogalmak	A tisztálkodó szerek és ápolószerek használatával kapcsolatos fogalmak.

Témakör	4. Anyagok alakítása	Javasolt óraszám: 24 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A papír tulajdonságainak megismerése, alakítása különféle eszközökkel és technikákkal.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>A papír változatos, sokoldalú használatát megismerni, technikákat elsajátítani, esztétikus alkotásokat készíteni. A megfelelő anyagokhoz megfelelő eszközöket választani.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Papírok tulajdonsága, alakíthatóságuk (hajtogatás, tépés, sodrás, vágás, ragasztás, fűzés). Ajándékok, elemi kompozíciók létrehozása. Varrás kemény papírlemezre.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Papírból különböző formák készítése – eltérő vastagságú papírok hajtogatása (legyező), felezőhajtás, sarkok illesztése, hajtások megerősítése, segítséggel csákó, hajó hajtogatása. Tépés, hajtás mentén, formakitépés tetszés szerint, mozaikkép, kép ragasztása előkészített alapra. Alkalmas papírok sodrása, formakitöltés, képkészítés az előkészített anyagból. Ollóval csíkvágás vonal mentén, a csíkokból füzér készítése. Előrajzolt forma kivágása, felragasztása, képkészítés (téli kép, karácsonyi, anyák napi, húsvéti). Papírfűzés, a technika elsajátítása, ritmikus sorok fűzése, az elkészült minta rögzítése. Kartonból, hullámpapírból varrással, festéssel, ragasztással tárgy készítése. Előlyukasztott lemezre varrás egyszerű öltéssel.</p>	
Fogalmak	Papírfajták, merkelőtű, ragasztófajták, öltések.	

Összegzett tanulási	A tanuló képes a megismert anyagokat adott szempontok szerint csoportosíta-
---------------------	---

eredmények a harmadik évfolyam végén	ni, legfontosabb tulajdonságaikat, alkalmazásukat ismerni. Képes az ollót balesetmentesen, kis segítséggel használni. Irányítással, rendszeresen részt vesz a kerti és szobanövények gondozásában.
--------------------------------------	--

4. évfolyam

Témakör	1. Textilmunkák	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Anyagok tulajdonságainak megismertetése és megtapasztaltatása.	
Fejlesztési feladatok		Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<p>Saját tapasztalatai alapján vizsgálni az anyagokat adott szempontok alapján. Utánzókézséget, kreativitást fejleszteni, adott anyagból ábrát, formát, tárgyat készíteni (minta után, saját elképzelés alapján).</p> <p>Környezetében található használati tárgyak közül textileket gyűjteni. Az olló használatát elsajátítani.</p>		<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Anyagok tulajdonságai, alkalmazásuk.</p> <p>Anyagok alakíthatósága.</p> <p>Ismerkedés textillel.</p> <p>Olló használata.</p> <p>Nyírás, vágás.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Anyagok válogatása eltérő szempontok szerint: puha, kemény, törékeny, éghető, tűzálló, természetes anyag, műanyag.</p> <p>Formák kirakása adott anyagokból (gesztenye, kavics, len-cse).</p> <p>Vessző hajlítása, szalmából, drótból, fonalból fonat készítése.</p> <p>Homokvár építése a homokozóban, formázás homokozó edényekkel, homoktálcán ábrák készítése.</p> <p>Textilek gyűjtése tanteremben, otthon (képek, tárgyak válogatása, csoportosítása, megnevezése, a tulajdonságra utaló mondatalkotás.</p> <p>Tapintással, bőrön keresztül az anyagra következtetni (selyem, bársony, zsákvászon, gyapjú, tüll), bekötött szemmel felismerési gyakorlat.</p> <p>Az olló használatának gyakorlása: nyírás, különböző vastagságú textilanyagok nyirkálása, vágás: egyenes vonal mentén, forma kivágása.</p> <p>Textilből kivágott formákból kép összeállítása, felragasztása kartonra, különböző vastagságú fonalból vonal követése, formakitöltés.</p>
Fogalmak	Természetes anyag, műanyag, termés, alapanyag, textilműanyag, az olló részei, használatával kapcsolatos fogalmak.	

Témakör	2. Egyszerű háztartási munkák	Javasolt óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Feladatot vállalása és jó elvégzése.	
Fejlesztési feladatok		Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<p>Az eszközök használatához szükséges mozdulatok, fogások gyakorlása eszközzel és eszköz nélkül.</p> <p>Felelősi rendszer kialakítása, a szükséges munkák jelzésére, az eszközök kiosztására, végzésére. Irányítással használni a megismert eszközöket.</p>		<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>A ház körüli takarítási feladatokhoz használható eszközök és feladatok.</p> <p>Tanteremben, folyosón egyszerű takarítási munkák.</p> <p>Tisztítószerek tulajdonságai és használatuk.</p>

<p>Szabadtéri- és szobanövényeket gondozni, fejlődésüket figyelemmel kísérni, arról rajzos (képes) naplót vezetni. A növénygondozást felelősi rendszerben végezni.</p>	<p>Növénygondozás.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Szabadban használt takarítóeszközök (seprű, személtároló, komposztáló, lombseprű, gereblye, hólapát) megnevezése, használatuk. Az utak, játszótér, udvar rendben tartása. Szemétszedés, a szeméthyűjtők megfigyelése, ha megtelt, jelenteni a felnőtteknek. Az évszaknak megfelelő takarítási munkák, a hulladék szelektív gyűjtése (zöld hulladékot komposztálóba), a járdák, utak seprése, télen hólapátolás, csúszós út szórása. Seprés, portörölés, játékok lemosása (seprű, lapát, lemosó szivacs, porrongy használata). Tisztítószeres használatának gyakorlása ellenőrzés mellett. A környezet szépítése, az évszaknak megfelelően szükséges növényápolási munkák végzésébe bekapcsolódni, állandó irányítás mellett. Szabadtéri növények (vetés, palántázás, kapálás, öntözés, elnyílt virágok levágása, komposztálása) gondozása. Szobanövények gondozása a tanteremben, folyosókon, irányítás mellett.</p>
Fogalmak	Eszközök, a gondozott növényekkel kapcsolatos elnevezések.

Témakör	3. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Alkalomnak és az időjárásnak megfelelő öltözet kiválasztása.	
Fejlesztési feladat	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Megtanulni, hogy az alsó ruházatot naponta szükséges váltani. Rendszereteket kialakítani. Felszólítás nélkül váltócipőt használni. A rendszeres tisztálkodást természetes szükségletnek tartani.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Ruhák válogatása, csoportosítása. Ruha gondozása, tárolása. Cipőápolás. Személyes tisztálkodás. Bőrápolás.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Ruházat kiválasztásának gyakorlása (babaruha, kép, saját ruhák [évszak, időjárás, alkalom]). Az öltöző rendjének megtartása, ruhák, cipők elhelyezése a kijelölt helyen. Cipőfűzés, cipőkötés gyakorlása. A cipőápolás eszközei, ápolószerek, használatuk módja. Kézmosás módja (fürdés, hajmosás), fontosságának megértése. Takarékos vízhasználat, bőrápolás, allergia megelőzése (megfelelő tisztító- és ápolószerek használata). Fog- és szájápolás fontossága és ajánlott módja.</p>	

	<p>Az időjárás káros hatásainak kivédése (szél, hideg, napsugárzás), panaszait, kérdéseit bátran mondja el.</p> <p>Tanulmányi séta, tisztálkodási- és bőrápoló szereket árusító üzlet meglátogatása, néhány használati utasítás elolvasása, ajánlott szerek kiválasztása, a választás indoklása.</p>
Fogalmak	A tisztálkodó szerek és ápolószerek használatával kapcsolatos fogalmak.

Témakör	4. Anyagok alakítása	Javasolt óraszám: 44 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A papír tulajdonságainak megismerése, alakítása különféle eszközökkel és technikákkal.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>A papír változatos, sokoldalú használatát megismerni, technikákat elsajátítani, esztétikus alkotásokat készíteni.</p> <p>A megfelelő anyagokhoz megfelelő eszközöket választani.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Papírok tulajdonsága, alakíthatóságuk (hajtogatás, tépés, sodrás, vágás, ragasztás, fűzés).</p> <p>Ajándékok, elemi kompozíciók létrehozása.</p> <p>Varrás kemény papírlemezre.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Papírból különböző formák készítése – eltérő vastagságú papírok hajtogatása (legyező), felezőhajtás, sarkok illesztése, hajtások megerősítése, segítséggel csákó, hajó hajtogatása.</p> <p>Tépés, hajtás mentén, formakitépés tetszés szerint, mozaikkép, kép ragasztása előkészített alpra.</p> <p>Alkalmas papírok sodrása, formakitöltés, képkészítés az előkészített anyagból.</p> <p>Ollóval csíkvágás vonal mentén, a csíkokból fűzér készítése.</p> <p>Előrajzolt forma kivágása, felragasztása, képkészítés (téli kép, karácsonyi, anyák napi, húsvéti).</p> <p>Papírfűzés, a technika elsajátítása, ritmikus sorok fűzése, az elkészült minta rögzítése.</p> <p>Kartonból, hullámpapírból varrással, festéssel, ragasztással tárgy készítése. Előlyukasztott lemezre varrás egyszerű öltéssel.</p>	
Fogalmak	Papírfajták, merkelőtű, ragasztófajták, öltések.	

Összegzett tanulási eredmények a negyedik évfolyam végén	<p>Rendszeresen részt vesz a tanterem, öltöző takarításában (söprés, szemétszedés, portörlet).</p> <p>Szokásává válik az alsóruha napi cseréje, a rendszeres fogápolás.</p> <p>Képes minta alapján munkadarabot készíteni, alkotását magáénak érezni, büszkeséget érezni.</p>
--	---

5–6. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelésben a harmonikus, esztétikus és praktikus környezetért végzett tevékenység felelősségének tudatosításával és a takarékoság és mértékletesség igényének kialakításával játszik fontos szerepet.

A testi és lelki egészségre nevelésben különös hangsúlyt helyez a háztartásban előforduló fizikai és mentális veszélyforrások megismerésére, igény kialakítására a testi épség megóvására, a munkatevékenységek végzéséhez szükséges fizikai és lelki képességek fejlesztésére.

A családi életre nevelésben fontos szerepet játszik a tantárgy a családi munkamegosztásban az érdeklődésnek, képességnek megfelelő tevékenységek gyakorlásával, a minél önállóbb önellátás megalapozásával.

A felelősségvállalás másokért, önkéntesség kialakítása a családban és a társak között előforduló segítségadási lehetőségek megismerésére, szükséglet szerinti alkalmazására irányul.

A tantárgy a fenntarthatóság, környezettudatosság fejlesztését segíti az életvitel során felhasznált anyagokkal és energiahordozókkal való takarékos bánásmód elsajátításával, a pazarló szokások felismerésével, valamint a környezetben található erőforrások szükséglet alapú felhasználásával.

Balesetvédelem: minden munkatevékenység során szükséges a balesetvédelemi, valamint a munkavédelmi szabályok ismerete és betartása.

5. évfolyam

Témakör	1. Textilmunkák	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az olló és a tű helyes használata.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>A tanuló saját tapasztalatai alapján az anyag megmunkálhatóságának megismerése.</p> <p>Irányítással textilt csíkokra vágni, textilcsíkot összevarni, gombolyítani.</p> <p>A száröltést segítséggel, a szálkihúzást és az előöltést önállóan gyakorolni.</p> <p>Tűbefűzést (egyre önállóbban) és csomókötést gyakorolni.</p> <p>Bonyolultabb gombvarrasi technikákat gyakorolni.</p> <p>Ismerkedés szövött tárgyakkal, a szövés eszközeivel.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Anyagvizsgálat érzékszervi tapasztalatszerzés útján: megmunkálhatóság.</p> <p>Irányítással textil felvágása, nyírása, segítséggel gombolyítása.</p> <p>Öltésformák (előöltés, száröltés, szegőöltés: pelenkaöltés).</p> <p>Varrások eldolgozása.</p> <p>Csomókötés, gombfelvarrás.</p> <p>A szövés előkészítése.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Textilfélék alapanyaga, azok elemi szálainak megismerése. (Válogatási gyakorlatok: szín, anyagvastagság, anyagösszetétel alapján).</p> <p>Textilből készült használati tárgyak gyűjtése, csoportosítása.</p> <p>Vágás, gombolyítás, szalagkötés gyakorlása, szálbehúzás, varrasi alapismeretek gyakorlása.</p> <p>Fokozódó önállósággal szalagkötés, önállóan szálkihúzás.</p> <p>Önállóan szalagkötés, segítséggel száröltés gyakorlása.</p> <p>Szegőöltések közül pelenkaöltés technikájának megismerése.</p> <p>Új öltésforma megismerése a tűbefűzés, csomózás gyakorlásával.</p> <p>Anyag és gomb kapcsolata, gombvarrasi gyakorlatok. A tanult tevékenységek folyamatos gyakorlása csökkenő mértékű segítséggel.</p> <p>Szövés anyagainak, eszközeinek megismerése.</p>	
Fogalmak	Szál, szálirány, anyagnyúlás, előöltés, szálöltés, szegőöltés, elvarrás, pelenkaöltés, szövással kapcsolatos eszközök.	

Témakör	2. Egyszerű háztartási munkák	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Étkezéshez saját részre terítés.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Takarítási munkákat végezni (tante-rem, tankonyha).</p> <p>Önállóan rendet rakni, irányítással teríteni, mosogatni, törölgetni, kenyert megkenni.</p> <p>A megismert eszközök használatát gyakorolni segítséggel.</p> <p>Tisztítási, hámozási folyamatok</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Seprű, lapát használata.</p> <p>Tisztító- és fertőtlenítőszer.</p> <p>Konyhai eszközök helye, rendje.</p> <p>Egyszerűbb konyhai munkák.</p> <p>Kenyérkenés, kenyérszeletelés, kenyérpirítás, konzervbontás.</p> <p>A főzés jellegének megfelelő edények és eszközök kiválasztása.</p>	

megismerése, gyakorlása.	<p>Gyümölcs- és zöldségtisztítás. Főzést nem igénylő ételek készítése.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Seprés, portörletés, felmosás, játékok lemosása. Porszívózás gyakorlása, szőnyeg porszívózása önállóan. Tisztító- és fertőtlenítőszeres adagolásának megismerése, használatának gyakorlása ellenőrzés mellett. A helyrerakás, terítés, mosogatás, törölgetés gyakorlása. Irányítással terítés, mosogatás, törölgetés. Étkezések előkészítése segítséggel: A kenyérkenés módjának megtanulása. A kenyérszeletelés, kenyérpíritás, konzervbontás módjának megismerése, az eszközök használatának gyakorlása különös tekintettel a baleset-megelőzésre. Megfelelő eszközök és edények kiválogatásának gyakorlása. Egyszerű ételek elkészítésének megismerése, gyakorlása (alma, banán, narancs, sárgarépa, burgonya). Gyümölcsturmix, piritós, szendvics készítése. Eddigi tevékenységek gyakorlása. Önálló terítés, mosogatás, rendrakás.</p>
Fogalmak	<p>Előkészítéshez és főzéshez kapcsolódó fogalmak. További fogalmak a tisztító-, fertőtlenítőszeres használatával kapcsolatos tevékenységek köréből.</p>

Témakör	3. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ruházarak önálló használata.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Húzózár használata, csatolás, patentolás, kapcsolás, gombolás fokozódó önállósággal. Cipőfűzés, csomókötés, tépőzárhasználat. Önálló cipőfűzés. A mosás és vasalás eszközeinek felismerése, megnevezése, használatuk.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek A megfelelő ruházat kiválasztása. Ruhanemű kezelése. Ruházarak használata. Cipőfűzés – fűző megkötése. Mosás: gépi, kézi mosás. Teregetés, hajtogatás, vasalás.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Ruházat adekvát kiválasztásának gyakorlása (évszak, időjárás, alkalom). Húzózár, patent, kapocs, csat használatának gyakorlása. Cipőfűzés, cipőkötés gyakorlása (fűzőtáblákon). Cipőfűzés szükség szerint, cipőkötés adódó alkalmanként irányítással. Mosás megismerése, kézi, gépi mosás eszközei, azok használata. Teregetés (szárító), hajtogatás (tárolás), vasalás (babaruhák).</p>	
Fogalmak	További, ruhagondozással kapcsolatos fogalmak (mosószeres, csipesz, szárító, vasalódeszka, hőfokszabályozó).	

Témakör	4. Vásárlás	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Érték és ár közötti összefüggések megértetése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Az alapvető árucikkek beszerzésének helye, a vásárlás módja. Egyféle árucikk vásárlása önállóan (vásárlás megtervezése, mit veszek? Hol kapható? Mennyibe kerül?).	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Vásárlás körülményei.</p> <p>Különböző boltok, áruházak és piac látogatása.</p> <p>Vásárlás – fizetés – csomagolás.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Vásárlás céljának, menetének megismerése, alapvető árucikkek beszerzési helyeinek ismerete.</p> <p>Vásárlás folyamatának gyakorlása, beszámoló a vásárlás folyamatáról, eredményéről.</p> <p>Tanulmányi séta, piac-, üzletlátogatás, kirakatok nézegetése.</p> <p>Felügyelet mellett alapvető, egyszerű árucikkek beszerzési helyének megismerése, egy tétel vásárlása.</p>	
Fogalmak	<p>Célzott vásárlás helye, ott kapható áruk. Vásárlási folyamatnál használt fogalmak. Közlekedéshez kapcsolódó fogalmak.</p> <p>Vásárlási folyamatnál és fizetésnél használatos fogalmak. További, a közlekedéshez, viselkedéshez kapcsolódó fogalmak.</p>	

Témakör	5. Anyagok alakítása	Javasolt óraszám: 24 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az anyagmegmunkáláshoz használt eszközök körének bővítése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Egyszerű tárgyak, ajándék, elemi kompozíciók készítése a megadott alapanyagokból (sík tárgy, térbeli tárgy). Adott anyagból készült tárgyak kiválasztása, csoportosítása.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Papírból, fonalból, textilből ajándékok, elemi kompozíciók létrehozása, egyszerű munkadarabok készítése.</p> <p>Papír, fonal, textil tárgyak készítése.</p> <p>Különböző anyagok tulajdonságainak felfedezése (fa, kő, fém).</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Kartonpapíron előrajzolt kép kivarrása (karácsonyi képeslap, anyák napjára ajándék).</p> <p>Kartonból, papírból, fonalból és textilből egyszerű tárgyak készítése irányítással (varrással doboz, album, képkeret, babaház).</p> <p>Textilen előrajzolt ábra kivarrása színes fonallal („terítő”, babaruha).</p> <p>Adott anyagból készült tárgyak, alkotások készítése fa (léc csiszolása, festése, faragása), kő („ékszer” készítése, kavicsból állatok, tárgyak készítése festéssel, lakkozással) fém (karácsonyi díszek, „ékszer”).</p>	
Fogalmak	Papír, fonal, textilmunkák, megmunkálás, elkészítés során használt fogalmak, a felhasználhatóságot célzó fogalmak: maradandó, természeti tárgy – emberi alkotás (kavics, mozaik), bánya.	
Összegzett tanulási eredmények az ötödik évfolyam végén	<p>A tanuló képes a baleset- és munkavédelmet figyelembe venni veszélyes eszközök használata során.</p> <p>Segítséggel tud rendet tartani, teríteni, részt venni a takarításban, mosogatásban, törölgetésben.</p> <p>A kenyér megkenésével próbálkozik.</p> <p>Kis segítséggel képes használni a ruházati zárószerveket, cipőt fűzni, segítséggel csokrot kötni.</p>	

6. évfolyam

Témakör	1. Textilmunkák	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az olló és a tű helyes használata.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>A tanuló saját tapasztalatai alapján az anyag megmunkálhatóságának megismerése.</p> <p>Irányítással textilt csíkokra vágni, textilcsíkot összevarrni, gombolyítani.</p> <p>A száröltést segítséggel, a szálkihúzást és az előöltést önállóan gyakorolni.</p> <p>Tűbefűzést (egyre önállóbban) és csomókötést gyakorolni.</p> <p>Bonyolultabb gombvarrási technikákat gyakorolni.</p> <p>Ismerkedés szövött tárgyakkal, a szövés eszközeivel.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Anyagvizsgálat érzékszervi tapasztalatszerzés útján: megmunkálhatóság.</p> <p>Irányítással textil felvágása, nyírása, segítséggel gombolyítása.</p> <p>Öltésformák (előöltés, száröltés, szegőöltés: pelenkaöltés).</p> <p>Varrások eldolgozása.</p> <p>Csomókötés, gombfelvarrás.</p> <p>A szövés előkészítése.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Textilfélék alapanyaga, azok elemi szálainak megismerése. (Válogatási gyakorlatok: szín, anyagvastagság, anyagösszetétel alapján).</p> <p>Textilből készült használati tárgyak gyűjtése, csoportosítása.</p> <p>Vágás, gombolyítás, szalagkötés gyakorlása, szálbehúzás, varrási alapismeretek gyakorlása.</p> <p>Fokozódó önállósággal szalagkötés, önállóan szálkihúzás.</p> <p>Önállóan szalagkötés, segítséggel száröltés gyakorlása.</p> <p>Szegőöltések közül pelenkaöltés technikájának megismerése.</p> <p>Új öltésforma megismerése a tűbefűzés, csomózás gyakorlásával.</p> <p>Anyag és gomb kapcsolata, gombvarrási gyakorlatok. A tanult tevékenységek folyamatos gyakorlása csökkenő mértékű segítséggel.</p> <p>Szövés anyagainak, eszközeinek megismerése.</p>	
Fogalmak	Szál, szálirány, anyagnyúlás, előöltés, szálöltés, szegőöltés, elvarrás, pelenkaöltés, szövéssel kapcsolatos eszközök.	

Témakör	2. Egyszerű háztartási munkák	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Étkezéshez saját részre terítés.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Takarítási munkákat végezni (tante-rem, tankonyha).</p> <p>Önállóan rendet rakni, irányítással teríteni, mosogatni, törölgetni, ke-nyeret megkenni.</p> <p>A megismert eszközök használatát gyakorolni segítséggel.</p> <p>Tisztítási, hámozási folyamatok</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Seprű, lapát használata.</p> <p>Tisztító- és fertőtlenítőszer-ek.</p> <p>Konyhai eszközök helye, rendje.</p> <p>Egyszerűbb konyhai munkák.</p> <p>Kenyérkenés, kenyérszeletelés, kenyérpíritás, konzervbontás.</p> <p>A főzés jellegének megfelelő edények és eszközök kiválasztá- sa.</p>	

megismerése, gyakorlása.	<p>Gyümölcs- és zöldségtisztítás. Főzést nem igénylő ételek készítése.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Seprés, portörítés, felmosás, játékok lemosása. Porszívózás gyakorlása, szőnyeg porszívózása önállóan. Tisztító- és fertőtlenítőszeres adagolásának megismerése, használatának gyakorlása ellenőrzés mellett. A helyrerakás, terítés, mosogatás, törölgetés gyakorlása. Irányítással terítés, mosogatás, törölgetés. Étkezések előkészítése segítséggel: A kenyérkenés módjának megtanulása. A kenyérszeletelés, kenyérpírtás, konzervbontás módjának megismerése, az eszközök használatának gyakorlása különös tekintettel a baleset-megelőzésre. Megfelelő eszközök és edények kiválogatásának gyakorlása. Egyszerű ételek elkészítésének megismerése, gyakorlása (alma, banán, narancs, sárgarépa, burgonya). Gyümölcsturmix, pírítós, szendvics készítése. Eddigi tevékenységek gyakorlása. Önálló terítés, mosogatás, rendrakás.</p>
Fogalmak	<p>Előkészítéshez és főzéshez kapcsolódó fogalmak. További fogalmak a tisztító-, fertőtlenítőszeres használatával kapcsolatos tevékenységek köréből.</p>

Témakör	3. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ruházarak önálló használata.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Húzózár használata, csatolás, patentolás, kapcsolás, gombolás fokozódó önállósággal. Cipőfűzés, csomókötés, tépőzárhasználat. Önálló cipőfűzés. A mosás és vasalás eszközeinek felismerése, megnevezése, használatuk.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek A megfelelő ruházat kiválasztása. Ruhanemű kezelése. Ruházarak használata. Cipőfűzés – fűző megkötése. Mosás: gépi, kézi mosás. Teregetés, hajtogatás, vasalás.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Ruházat adekvát kiválasztásának gyakorlása (évszak, időjárás, alkalom). Húzózár, patent, kapocs, csat használatának gyakorlása. Cipőfűzés, cipőkötés gyakorlása (fűzőtáblákon). Cipőfűzés szükség szerint, cipőkötés adódó alkalmanként irányítással. Mosás megismerése, kézi, gépi mosás eszközei, azok használata. Teregetés (szárító), hajtogatás (tárolás), vasalás (babaruhák).</p>	
Fogalmak	További, ruhagondozással kapcsolatos fogalmak (mosószeres, csipesz, szárító, vasalódeszka, hőfokszabályozó).	

Témakör	4. Vásárlás	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Érték és ár közötti összefüggések megértetése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Az alapvető árucikkek beszerzésének helye, a vásárlás módja. Egyféle árucikk vásárlása önállóan (vásárlás megtervezése, mit veszek? Hol kapható? Mennyibe kerül?).	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Vásárlás körülményei.</p> <p>Különböző boltok, áruházak és piac látogatása.</p> <p>Vásárlás – fizetés – csomagolás.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Vásárlás céljának, menetének megismerése, alapvető árucikkek beszerzési helyeinek ismerete.</p> <p>Vásárlás folyamatának gyakorlása, beszámoló a vásárlás folyamatáról, eredményéről.</p> <p>Tanulmányi séta, piac-, üzletlátogatás, kirakatok nézegetése.</p> <p>Felügyelet mellett alapvető, egyszerű árucikkek beszerzési helyének megismerése, egy tétel vásárlása.</p>	
Fogalmak	<p>Célzott vásárlás helye, ott kapható áruk. Vásárlási folyamatnál használt fogalmak. Közlekedéshez kapcsolódó fogalmak.</p> <p>Vásárlási folyamatnál és fizetésnél használatos fogalmak. További, a közlekedéshez, viselkedéshez kapcsolódó fogalmak.</p>	

Témakör	5. Anyagok alakítása	Javasolt óraszám: 24 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az anyagmegmunkáláshoz használt eszközök körének bővítése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Egyszerű tárgyak, ajándék, elemi kompozíciók készítése a megadott alapanyagokból (sík tárgy, térbeli tárgy). Adott anyagból készült tárgyak kiválasztása, csoportosítása.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Papírból, fonalból, textilből ajándékok, elemi kompozíciók létrehozása, egyszerű munkadarabok készítése.</p> <p>Papír, fonal, textil tárgyak készítése.</p> <p>Különböző anyagok tulajdonságainak felfedezése (fa, kő, fém).</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Kartonpapíron előrajzolt kép kivarrása (karácsonyi képeslap, anyák napjára ajándék).</p> <p>Kartonból, papírból, fonalból és textilből egyszerű tárgyak készítése irányítással (varrással doboz, album, képkeret, babaház).</p> <p>Textilen előrajzolt ábra kivarrása színes fonallal („terítő”, babaruha).</p> <p>Adott anyagból készült tárgyak, alkotások készítése fa (léc csiszolása, festése, faragása), kő („ékszer” készítése, kavicsból állatok, tárgyak készítése festéssel, lakkozással) fém (karácsonyi díszek, „ékszer”).</p>	
Fogalmak	Papír, fonal, textilmunkák, megmunkálás, elkészítés során használt fogalmak, a felhasználhatóságot célzó fogalmak: maradandó, természeti tárgy – emberi alkotás (kavics, mozaik), bánya.	
Összegzett tanulási eredmények az hatodik évfolyam végén	Néhány alapvető árucikk beszerzési helyét és a vásárlás módját ismeri. Képes segítséggel vásárolni egy tételt. Képes minta alapján esztétikus alkotást készíteni változatos technikával.	

7–8. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést a munkatevékenységek elvégzéséhez szükséges biztonságos, türelmes és kitartó magatartás szabályainak megismerésével és alkalmazásával segíti. A környezeti tevékenységek során támogatja a segítségkérés szükségességének felismerését és a tanuló képességeihez mérten másoknak segítségnyújtását.

A nemzeti öntudatot, hazafias nevelést a jellegzetes nemzeti, nemzetiségi ételek, italok megismerésével és a nemzeti ünnepekkor dekorációs kellékek készítésével segíti.

Az egészségre ártalmas anyagok és szokások tudatos elkerülésével, a figyelem ráirányításával a kiegyensúlyozott és harmonikus életvitelre, a pihenés, a munka és a szórakozás helyes arányainak felismerésére és az igyekezet kialakításával ezek betartására a testi és lelki egészségre nevelés céljait valósítja meg.

A családi életre nevelésben törekszik a családi munkamegosztásban az érdeklődés, képesség és igény szerinti részvételre, az önellátásban minél kevesebb segítség igénybe vételére.

A fenntarthatóság, környezettudatosság céljait támogatja a környezet tudatos megfigyeltetésével, a mindennapi életben előforduló helyzetekben az egészségre ártalmas hatások elkerülésével, a természet erőforrásaival való takarékosagra neveléssel.

Balesetvédelem: minden munkatevékenység során szükséges a balesetvédelemi, valamint a munkavédelmi szabályok ismerete és betartása.

7. évfolyam

Témakör	1. Textilmunkák	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Tanult öltések alkalmazása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Textilmunkákhoz köthető rutinfeladatok folyamatos gyakorlása (fonalgombolyítás, vágás egyenes vonal mentén, forma kivágása, tű befűzése, csomó kötése fonalra, varrás eldolgozása egyre önállóbban). Két anyag összevarrása, beszegése, gomb felvarrása, gumibehúzás. Megismerkedés a kötés és horgolás eszközeivel, technikájával (érdeklődés szerint, egyéni megsegítéssel). Körmönfonás. Szövéshez szükséges eszközök, alapanyagok megismerése, a mozdulatok gyakorlása. Egyszerű, kisméretű darab szövése, egy, két szín alkalmazásával.	Fejlesztési ismeretek Textilrel kapcsolatos tevékenységek megismerése. Szálkihúzás, fonás, tanult öltések. Láncöltés megismerése. Textil szegése, összevarrása kézzel. Gombfelvarrás, gumibehúzás. Kötés – horgolás – szövés. Fejlesztési tevékenységek Eddigi tevékenységek folyamatos gyakorlása, egyes esetekben alkalmazása önállóan (vágás, tűbefűzés, csomókötés, varrások eldolgozása, rojtozás, fércelő öltés, tanult öltésformák). Textilfajták megkülönböztetése, tanult öltésformák varrása segítségével. Láncöltés technikájának megismerése. Eddigi tevékenységek önálló gyakorlása. Kisebb feladatok önállóan. (Gomb hiányzik: varródoboz, mi kell a felvarráshoz? Kiszaladt a gumi: mi kell a javításhoz?) Kötés és horgolás eszközeinek és az elkészíthető tárgyaknak a	

	<p>bemutatása, érdeklődés felkeltése a kézimunkázás iránt. Egyszerű hurkolások próbálgatása, tetszés szerint egyszerű darabok készítése. Kézimunkázás vastagabb fonalból, megfelelő eszközökkel tetszés szerint. Szövés előkészítése segítséggel: szövés kartonon, egyszerű rámán. Rossz harisnyák felvágása, összecsomózása, szőnyeghorgolás, önállóan fércelöltés textilen. Irányítással szőnyegszövés rámán.</p>
Fogalmak	Az alkalmazott technikák nyomán felmerülő alapanyagok, eszközök, technikák nevei (tűbefűző, kötőtű, horgolótű, kezdőszem, felvetés, vetélőfa, fonalak stb.).

Témakör	2. Egyszerű háztartási munkák	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Háztartási eszközök és gépek használata egyszerű esetekben.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Önállóan kenyeret, felvágottat szeletelni. A célnak megfelelő nyersanyagokat, eszközöket és edényeket kiválasztani. Egy-egy hideg, illetve egyszerű meleg ételt elkészíteni kis segítséggel. A megismert munkafolyamatokat önállóan alkalmazni. Megadott helyiség önálló takarítása. Takarítószerek, eszközök önálló használata.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Szeletelés, kés használata. Konyhai gépek, eszközök megismerése, használata. Egyszerű étel készítése. Terítés, tálalás, mosogatás, rendrakás. Takarítási munkák. Nagytakarítás.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Önállóan élelmiszerek szeletelése, nyersanyagok, főzőedények, eszközök kiválasztása. Gyümölcssaláta elkészítése. Tízórai-, uzsonna-, reggelikészítés. Hideg és egy meleg étel elkészítése (turmix, puding, tojásrántotta, burgonyasaláta, franciasaláta, vitaminsaláta) önállóan (melegítés, hűtés). Felnőtt irányítása mellett önállóságra törekvéssel konyhai, háztartási gépek használata. A főzési munkákhoz kapcsolódó tevékenységek gyakorlása (terítés, mosogatás, rendrakás) folyamatosan. Takarítás különböző helyiségekben (konyha, folyosó stb.). Nagytakarítás műveleteinek gyakorlása, alkalmazása segítséggel. Eddig begyakorolt tevékenységek önálló alkalmazása.</p>	
Fogalmak	<p>Eddig használt fogalmak, egyszerű kezelést igénylő gépek, azok használatához szükséges fogalmak. Gyümölcssaláták, ételek, elkészítésükhöz szükséges fogalmak. Tisztítószerek, takarítóeszközök, munkafolyamatok, veszélyes anyagok, baleset-megelőzés.</p>	

Témakör	3. Személyes szükségletekkel kapcsolatos teendők	Javasolt óraszám: 35 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Balesetmentes, körültekintő munkavégzés.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Textilanyagok alapanyagai és azok tulajdonságai, piktogramok jelentése, értelmezése, feladat eldöntése a jelek útmutatása alapján. Vasalás, irányítás mellett. A piktogramok alapján ruha válogatása, mosás, teregetés, vasalás segítségével (színek, alapanyagok, víz hőfok, vasaló beállítása).	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Textilanyagok alapanyagai és tulajdonságai. Piktogramok értelmezése.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Különböző anyagok vasalásának gyakorlása irányítással (a ruházaton található piktogramok irányító jellegének felhasználásával). Ruhaválogatás alapján mosás előkészítése. Mosás (kézi és gépi mosás), teregetés, vasalás fázisai önállóan. Rendrakás, eszközök elhelyezése, tiszta ruha összehajtása, helyrerakása.</p>	

Fogalmak	A textil alapanyagának tulajdonságaival, mosásával, vasalásával kapcsolatos fogalmak. Háztartási gépek használatával kapcsolatos fogalmak.
----------	--

Témakör	4. Vásárlás	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Körültekintő, megtervezett vásárlás.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Vásárolni egyféle alapanyagot. Önállóan, néhány tételt segítséggel vásárolni. Mérlegelni vásárláskor, kívánságát és kifogásait megfogalmazni (drágább, jobb ízű, több van benne). A szavatossági idő jelölését figyelembe venni vásárláskor. Ruhán, cipőn található jelzéseket értelmezni. Csere lehetőségeit megismerni (visszaváltás, levásárlás).	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Vásárlás. Alapanyagok vásárlása a konyhai tevékenységhez. A termékek szavatosságának ellenőrzése. Sajt célra ruha, cipő vásárlása. A kezelési útmutató jelzéseinek értelmezése.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Konyhai munkához szükséges alapanyagok megválasztása, azok beszerzése (néhány tétel). Recept alapján készülő ételhez alapanyagok beszerzése (vásárlási-fizetési tevékenység), az áruk tüzetes megvizsgálása minőség, mennyiség, ár tekintetében, azok tárolási lehetőségének megismerése. A szavatosság időpontjának egyeztetése, a felírt dátum helyes értelmezése. A szavatosság lényegének megértése (romlott, fogyasztható). Mérlegelés, vita: melyik a jobb, takarékosabb választás. Körültekintő vásárlás, több kirakat, üzlet kínálata, megfelelő szín, anyag, méret, minőség alapján.</p>	

	Döntés szempontjainak megbeszélése.
--	-------------------------------------

Fogalmak	Az alapanyagok kiválasztásához szükséges fogalmak, beszerzési források. Vásárlással, fizetéssel kapcsolatos fogalmak, kiegészítve a közlekedés és a viselkedéskultúra ide vonatkozó fogalmaival. Az anyagok eltarthatósága, tárolása, kezelése során bevezetett új fogalmak (szavatosság, lejáratási idő, kezelési útmutató, jótállás).
----------	--

Témakör	5. Piktogramok értelmezése	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ismeretek alkalmazása valós helyzetekben.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Néhány gyakrabban látott piktogramot felismerni, értelmezni. Gyógyszereken, élelmiszereken, vegyszereken található jelzéseket értelmezni.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Jelek megismerése, értelmezése, egyeztetése. Használati utasítás, kezelési utasítás, szavatosság jelzései.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Ismerkedés az élelmiszereken, tisztítószeren, ruhaneműk kezelési útmutatóján található jelekkel. Megismert jelek megmutatása, értelmezése, egyeztetése, változtatása. Élelmiszereken, gyógyszereken, tisztítószeren, ruhaneműk kezelési útmutatóján található jelek megkeresése, megmutatása, és az utasítás szerinti eljárás fontosságának tudatosítása példák alapján.</p>

Fogalmak	Piktogramok jelzéseivel, használati útmutatóival, és azok értelmezésével kapcsolatos fogalmak.
----------	--

Témakör	6. Anyagok alakítása	Javasolt óraszám: 24 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az alkotás örömeinek átélése.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
A tanult technikákkal irányítás mellett egyszerű tárgyak készítése. Az anyagok tulajdonságainak megismerése. Adott anyagból készült tárgyak keresése környezetében használhatóság és más tulajdonságaik alapján. Tárgyak készítése önállóan a megismert anyagokból és technikákkal.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Újabb alapanyagok és tulajdonságaik megismerése. Műanyag, bőr-műbőr, alufólia, papírmásé, üvegfestés, gyöngyfűzés, viasz, gyurma. Természetes anyagok és műanyagok alakíthatósága és tulajdonságai. Termékek.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Egyszerű tárgyak készítése minta alapján változatos anyagokból. A szükséges technika, eszközhasználat elsajátítása.</p>

	<p>Képek, plakátok, ajándéktárgyak készítése. Eddigiek alapján a megismert technológiai eljárások alkalmazásával elemi figurák készítése segítséggel. Tárgyak készítése különböző alkalmakra (üvegfestés, gyöngyfűzés, papírmásé).</p>
--	--

Fogalmak	Az anyag eredetére, előkészítésére, feldolgozására, valamint a belőlük készíthető munkadarabok használhatóságára vonatkozó fogalmak.
----------	--

Összegzett tanulási eredmények a hetedik évfolyam végén	<p>A tanuló képes felismerni a tanult textiltípusokat, a tanult öltésformák közül néhányat segítséggel tud alkalmazni; egyszerű gombot felvarrni; felismerni a különböző kézimunkák darabjait, eszközeit; részt venni az eddig tanult és begyakorolt munkatevékenységekben; részt venni a konyhai munkákban, elkészíteni egy-egy hideg, illetve egyszerű meleg ételt, ismeri az edényeket, eszközöket, az egyszerű konyhai gépek használatát; a takarítási és gondozási munkákhoz és az adott munkadarabok elkészítéséhez szükséges anyagok és eszközök egyre önállóbb kiválasztására; megadott helyiséget önállóan takarítani; válogatni a ruhát színe, anyaga, szennyezettsége alapján, ismeri a mosás, vasalás eszközeit, használatkor a piktogramok utasításait figyelembe venni; kívánságát és kifogásait megfogalmazni; tájékozódni az üzletben, segítséggel tud néhány tételt vásárolni; értelmezni a szavatossági idő jelölését. Tudja, hogy a termékeken hol találhatóak a piktogramok, felismer közülük néhányat.</p> <p>A tanuló képes tevékenységei során a piktogramokat értelmezni; megismerni különböző anyagokat, megmunkálásuk különböző módjait; a tanult technikák alapján elemi figura készítésében részt venni; ismereteit alkalmazni a különböző természetes anyagok megmunkálásakor.</p>
---	---

8. évfolyam

Témakör	1. Textilmunkák	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Tanult öltések alkalmazása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Textilmunkákhoz köthető rutinfeladatok folyamatos gyakorlása (fonalgombolyítás, vágás egyenes vonal mentén, forma kivágása, tű befűzése, csomó kötése fonalra, varrás eldolgozása egyre önállóbban). Két anyag összevarrása, beszegése, gomb felvarrása, gumibehúzás. Megismerkedés a kötés és horgolás eszközeivel, technikájával (érdeklődés szerint, egyéni megsegítéssel). Körmönfonás. Szövéshez szükséges eszközök, alapanyagok megismerése, a mozdulatok gyakorlása. Egyszerű, kisméretű darab szövése, egy, két szín alkalmazásával.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Textilrel kapcsolatos tevékenységek megismerése. Szálkihúzás, fonás, tanult öltések. Láncöltés megismerése. Textil szegése, összevarrása kézzel. Gombfelvarrás, gumibehúzás. Kötés – horgolás – szövés.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Eddigi tevékenységek folyamatos gyakorlása, egyes esetekben alkalmazása önállóan (vágás, tűbefűzés, csomókötés, varrások eldolgozása, rojtozás, fércelő öltés, tanult öltésformák). Textilfajták megkülönböztetése, tanult öltésformák varrása segítségével. Láncöltés technikájának megismerése. Eddigi tevékenységek önálló gyakorlása. Kisebb feladatok önállóan. (Gomb hiányzik: varródoboz, mi kell a felvarráshoz? Kiszaladt a gumi: mi kell a javításhoz?) Kötés és horgolás eszközeinek és az elkészíthető tárgyaknak a bemutatása, érdeklődés felkeltése a kézimunkázás iránt. Egyszerű hurkolások próbálgatása, tetszés szerint egyszerű darabok készítése. Kézimunkázás vastagabb fonalból, megfelelő eszközökkel tetszés szerint. Szövés előkészítése segítséggel: szövés kartonon, egyszerű rámán. Rossz harisnyák felvágása, összecsomózása, szőnyeghorgolás, önállóan fércelőöltés textilen. Irányítással szőnyegszövés rámán.</p>	
Fogalmak	Az alkalmazott technikák nyomán felmerülő alapanyagok, eszközök, technikák nevei (tűbefűző, kötőtű, horgolótű, kezdőszem, felvetés, vetélőfa, fonalak stb.).	

Témakör	2. Egyszerű háztartási munkák	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Háztartási eszközök és gépek használata egyszerű esetekben.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Önállóan kenyeret, felvágottat szeletelni. A célnak megfelelő nyersanyagokat, eszközöket és edényeket kiválasztani. Egy-egy hideg, illetve egyszerű me-	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Szeletelés, kés használata. Konyhai gépek, eszközök megismerése, használata. Egyszerű étel készítése. Terítés, tálalás, mosogatás, rendrakás. Takarítási munkák.</p>	

<p>leg ételt elkészíteni kis segítséggel. A megismert munkafolyamatokat önállóan alkalmazni. Megadott helyiség önálló takarítása. Takarítószeres, eszközök önálló használata.</p>	<p>Nagytakarítás.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Önállóan élelmiszerek szeletelése, nyersanyagok, főzőedények, eszközök kiválasztása. Gyümölcssaláta elkészítése. Tízórai-, uzsonna-, reggelikészítés. Hideg és egy meleg étel elkészítése (turmix, puding, tojásrántotta, burgonyasaláta, franciasaláta, vitaminsaláta) önállóan (melegítés, hűtés). Felnőtt irányítása mellett önállóságra törekvéssel konyhai, háztartási gépek használata. A főzési munkákhoz kapcsolódó tevékenységek gyakorlása (terítés, mosogatás, rendrakás) folyamatosan. Takarítás különböző helyiségekben (konyha, folyosó stb.). Nagytakarítás műveleteinek gyakorlása, alkalmazása segítséggel. Eddig begyakorolt tevékenységek önálló alkalmazása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Eddig használt fogalmak, egyszerű kezelést igénylő gépek, azok használatához szükséges fogalmak. Gyümölcssaláták, ételek, elkészítésükhöz szükséges fogalmak. Tisztítószeres, takarítóeszközök, munkafolyamatok, veszélyes anyagok, baleset-megelőzés.</p>

<p>Témakör</p>	<p>3. Személyes szükségletekkel kapcsolatos teendők</p>	<p>Javasolt óraszám: 35 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Balesetmentes, körültekintő munkavégzés.</p>	
<p>Fejlesztési feladatok</p>		<p>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</p>
<p>Textilanyagok alapanyagai és azok tulajdonságai, piktogramok jelentése, értelmezése, feladat eldöntése a jelek útmutatása alapján. Vasalás, irányítás mellett. A piktogramok alapján ruha válogatása, mosás, teregetés, vasalás segítséggel (színek, alapanyagok, víz hőfok, vasaló beállítása).</p>		<p>Fejlesztési ismeretek Textilanyagok alapanyagai és tulajdonságai. Piktogramok értelmezése.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Különböző anyagok vasalásának gyakorlása irányítással (a ruházaton található piktogramok irányító jellegének felhasználásával). Ruhaválogatás alapján mosás előkészítése. Mosás (kézi és gépi mosás), teregetés, vasalás fázisai önállóan. Rendrakás, eszközök elhelyezése, tiszta ruha összehajtása, helyrerakása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>A textil alapanyagának tulajdonságaival, mosásával, vasalásával kapcsolatos fogalmak. Háztartási gépek használatával kapcsolatos fogalmak.</p>	

<p>Témakör</p>	<p>4. Vásárlás</p>	<p>Javasolt óraszám: 15 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Körültekintő, megtervezett vásárlás.</p>	
<p>Fejlesztési feladatok</p>		<p>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</p>
<p>Vásárolni egyféle alapanyagot. Önállóan, néhány tételt segítséggel</p>		<p>Fejlesztési ismeretek Vásárlás.</p>

<p>vásárolni. Mérlegelni vásárláskor, kívánságát és kifogásait megfogalmazni (drágább, jobb ízű, több van benne). A szavatossági idő jelölését figyelembe venni vásárláskor. Ruhán, cipőn található jelzéseket értelmezni. Csere lehetőségeit megismerni (visszaváltás, levásárlás).</p>	<p>Alapanyagok vásárlása a konyhai tevékenységhez. A termékek szavatosságának ellenőrzése. Sajt célra ruha, cipő vásárlása. A kezelési útmutató jelzéseinek értelmezése.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Konyhai munkához szükséges alapanyagok megválasztása, azok beszerzése (néhány tétel). Recept alapján készülő ételhez alapanyagok beszerzése (vásárlási-fizetési tevékenység), az áruk tüzetes megvizsgálása minőség, mennyiség, ár tekintetében, azok tárolási lehetőségének megismerése. A szavatosság időpontjának egyeztetése, a felírt dátum helyes értelmezése. A szavatosság lényegének megértése (romlott, fogyasztható). Mérlegelés, vita: melyik a jobb, takarékosabb választás. Körütekintő vásárlás, több kirakat, üzlet kínálata, megfelelő szín, anyag, méret, minőség alapján. Döntés szempontjainak megbeszélése.</p>
Fogalmak	<p>Az alapanyagok kiválasztásához szükséges fogalmak, beszerzési források. Vásárlással, fizetéssel kapcsolatos fogalmak, kiegészítve a közlekedés és a viselkedéskultúra ide vonatkozó fogalmaival. Az anyagok eltarthatósága, tárolása, kezelése során bevezetett új fogalmak (szavatosság, lejárató idő, kezelési útmutató, jótállás).</p>

Témakör	5. Piktogramok értelmezése	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ismeretek alkalmazása valós helyzetekben.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Néhány gyakrabban látott piktogramot felismerni, értelmezni. Gyógyszereken, élelmiszereken, vegyszereken található jelzéseket értelmezni.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Jelek megismerése, értelmezése, egyeztetése. Használati utasítás, kezelési utasítás, szavatosság jelzései.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Ismerkedés az élelmiszereken, tisztítószereken, ruhaneműk kezelési útmutatóján található jelekkel. Megismert jelek megmutatása, értelmezése, egyeztetése, változtatása. Élelmiszereken, gyógyszereken, tisztítószereken, ruhaneműk kezelési útmutatóján található jelek megkeresése, megmutatása, és az utasítás szerinti eljárás fontosságának tudatosítása példák alapján.</p>	
Fogalmak	Piktogramok jelzéseivel, használati útmutatóival, és azok értelmezésével kapcsolatos fogalmak.	

Témakör	6. Anyagok alakítása	Javasolt óraszám: 24 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az alkotás örömeinek átélése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
A tanult technikákkal irányítás mellett egyszerű tárgyak készítése. Az anyagok tulajdonságainak megismerése. Adott anyagból készült tárgyak keresése környezetében használhatóság és más tulajdonságaik alapján. Tárgyak készítése önállóan a megismert anyagokból és technikákkal.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Újabb alapanyagok és tulajdonságaik megismerése. Műanyag, bőr-műbőr, alufólia, papírmásé, üvegfestés, gyöngyfűzés, viasz, gyurma. Természetes anyagok és műanyagok alakíthatósága és tulajdonságai. Termékek.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Egyszerű tárgyak készítése minta alapján változatos anyagokból. A szükséges technika, eszközhasználat elsajátítása. Képek, plakátok, ajándéktárgyak készítése. Eddigiek alapján a megismert technológiai eljárások alkalmazásával elemi figurák készítése segítséggel. Tárgyak készítése különböző alkalmakra (üvegfestés, gyöngyfűzés, papírmásé).</p>	
Fogalmak	Az anyag eredetére, előkészítésére, feldolgozására, valamint a belőlük készíthető munkadarabok használhatóságára vonatkozó fogalmak.	

Összegzett tanulási eredmények a nyolcadik évfolyam végén	<p>A tanuló képes felismerni a tanult textilfajtákat, a tanult öltésformák közül néhányat segítséggel tud alkalmazni; egyszerű gombot felvarrni; felismerni a különböző kézimunkák darabjait, eszközeit; részlet venni az eddig tanult és begyakorolt munkatevékenységekben; részlet venni a konyhai munkákban, elkészíteni egy-egy hideg, illetve egyszerű meleg ételt, ismeri az edényeket, eszközöket, az egyszerű konyhai gépek használatát; a takarítási és gondozási munkákhoz és az adott munkadarabok elkészítéséhez szükséges anyagok és eszközök egyre önállóbb kiválasztására; megadott helyiséget önállóan takarítani; válogatni a ruhát színe, anyaga, szennyezettsége alapján, ismeri a mosás, vasalás eszközeit, használatkor a piktogramok utasításait figyelembe venni; kívánságát és kifogásait megfogalmazni; tájékozódni az üzletben, segítséggel tud néhány tételt vásárolni; értelmezni a szavatossági idő jelölését. Tudja, hogy a termékeken hol találhatóak a piktogramok, felismer közülük néhányat.</p> <p>A tanuló képes tevékenységei során a piktogramokat értelmezni; megismerni különböző anyagokat, megmunkálásuk különböző módjait; a tanult technikák alapján elemi figura készítésében részt venni; ismereteit alkalmazni a különböző természetes anyagok megmunkálásakor.</p>
---	--

Környezetismeret

5-8. évfolyam

Heti / éves óraszám: évfolyam 1 óra / 36 óra

évfolyam 1 óra / 36 óra

évfolyam 2 óra / 72 óra

évfolyam 2 óra / 72 óra

A környezetismeret tantárgy felkészíti a tanulót a természeti környezetével való harmonikus együttélésre, felismeri a környezet és saját egészsége, mentális épsége közötti összefüggéseket. Kialakítja igényét az épített és a természeti környezet épségének, szépségének megóvására.

A tantárgy célja bővíteni a tanuló meglévő ismereteit élő és élettelen környezetünk jelenségeiről, megfigyelések alapján következtetések levonása, tapasztalatok hasznosítása a környezet megóvása érdekében. Kialakítani az igényét a természet védelmére, az élőlények és környezetük kölcsönhatásainak megismerésén keresztül környezetkímélő és természetvédő szemlélet kialakítására, törekedni a környezet igényessé, széppé, tisztábbá formálására.

Elsajátíttatni a helyes egészségügyi és higiénés szokásokat, kialakítani olyan alapvető egészségügyi ismereteket, készségeket, amelyek hozzájárulnak a test megismeréséhez, a személyi higiénia és a megfelelő, ízléses, praktikus öltözködés iránti igény kialakulásához és az egészség védelméhez.

Tudatosítani az egészséges életmód szokásrendszerét, a helyes táplálkozás, a testedzés, a sportolás jótékony hatását a mindennapokban.

Megismerni a saját testet és annak működését, a betegségeket megelőzni, a leggyakrabban előforduló betegségek tüneteit, a gyógyulást elősegítő terápiákat megismerni és az orvos és a gyógyszerek szerepét tudatosítani.

Megismerni a balesetvédelem egyszerűbb szabályait, az egészséges életmódot veszélyeztető anyagokat, azok káros hatásait és a megelőzés módját.

A tanuló szocializációs szintjét fejleszteni, kialakítani felelősségérzetét a természettel és embertársaival szemben, adott helyzetekben az önálló telefonhasználatot és a megfelelő segélykérés technikáit elsajátíttatni.

Témakör	Évfolyam / óraszám			
	5.	6.	7.	8.
Az emberi test	10	10	20	20
Egészségmegőrzés – Egészséges életmód	10	10	10	20
Élő természet – élőhelyek és környezetük	12	8	20	14
Élettelen környezet – Környezeti ártalmak	4	8	22	18
Éves óraszám:	36	36	72	72

5–6. évfolyam

A tantárgy különösen fontos szerepet tölt be az önismeret és a társas kultúra fejlesztésében és a testi-lelki egészségre nevelésben, amennyiben megalapozza a helyes önismeretet, elősegíti a tanuló saját teste működésének, ápolásának megismerését, elsajátítását; lehetővé teszi a test felépítésének, jellegzetességeinek, a testrészek funkciójának és a szervezet összehangolt működésének megismerését. Mindezzel hozzájárul a jó közérzet feltételeinek, a komfortérzet kialakításának és fenntartásának megismeréséhez.

A tantárgy tanítása a személyes és társas kapcsolati kompetenciák alakításához az egészséges önértékelés és a társas kapcsolatokban szükséges alkalmazkodási képesség fejlesztésével járul hozzá.

5. évfolyam

Témakör	1. Az emberi test	Javasolt óraszám: 10
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Az érzékszervekre káros hatások felismertetése és megelőzése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
A testrészek nevét, funkcióját ismerni. Ismerni a belső szervek (szív, tüdő, máj, vese) működését. Érzékszerveket kímélni (a károsodás megelőzése, javításának módjai). Ismerni a segédeszközök használatának fontosságát, védelmét, kezelését.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Testrészek, érzékszervek megnevezése, funkciójuk.</p> <p>Meglévő ismeretek rendszerezése.</p> <p>Az érzékszervek funkciója, védelmük.</p> <p>Ismerkedés a segédeszközökkel.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Tükörképen ismerkedés a saját testtel.</p> <p>Egymás testrészeinek megmutatása, megnevezése.</p> <p>A birtokos ragok használatának gyakorlása.</p> <p>Az érzékszervek funkcióinak tapasztalat közbeni megismerése (szembekötősdí).</p> <p>Képösszerakás, csoportosítás, makettek összerakása, szervek felismerése, megnevezése, funkciója.</p> <p>Szem: Ne hajolj közel a könyvhöz!</p> <p>Fül: zajártalom kerülése.</p> <p>A szemüveg használata, kezelése, tisztán tartása. A hallókészülék használata.</p> <p>Szerepjáték: az orvosi rendelőben, a gyógyszerárban.</p>	
Fogalmak	Fő testrészek és szervek. Látás romlása, hallás romlása,	

Témakör	2. Egészségmegőrzés – Egészséges életmód	Javasolt óraszám: 10
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Veszélyhelyzetek felismerése és elkerülése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Önállóan kézmosás, arcmosás, fogmosás szükség szerint.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Tisztálkodás. A test tisztán tartása. Hajápolás. Körömápolás.</p>	

<p>A rendszeres testedzést bevezetni. A vitaminok szerepét megismerni. A napozószerek, bőrvédő- és bőrápoló szerek önálló, szükség szerinti használata. Váratlan helyzetekben is helyesen viselkedni. Telefonálás, segítségkérés. Önfejelem gyakorlása.</p>	<p>A mozgásszegény életmód veszélyeinek megismerése, a test edzése. A vitaminforrások megismerése. Veszélyforrások a szabadban (a Nap káros hatása, kullancs). A felnőttek értesítésének módja baleset esetén. Fejlesztési tevékenységek Önálló mosdás, fogmosás, hajápolás. Hajvágás, a haj ellenőrzésének fontossága (tetűirtás). Rendszeres körömvágás, tisztítás, a körömrágás kerülése. A vitamint tartalmazó élelmiszerek megismerése, csoportosítása. Megfelelő mennyiségű folyadék fogyasztásának szükségessége. A tavaszi és nyári napozás szabályai, rendszeresség, fokozatosság, időtartam, napozószerek. Védekezés kullancscsípés ellen. Telefon használata (segítségkérés), segélykérő telefonszámok ismerete.</p>
Fogalmak	<p>A használt tisztálkodási eszközök és anyagok, funkciójuk, a különböző hajtípusok mosószerai (száraz, zsíros). Egészséges életmóddal, napozással kapcsolatos fogalmak.</p>

Témakör	3. Élő természet – élőlények és környezetük	Javasolt óraszám: 12
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Annak beláttatása, hogy mi, emberek is a természet részei vagyunk.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Növényeket, állatokat felismerni, tulajdonságaikat megnevezni. A megszerzett ismereteket önállóan alkalmazni.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Az élő természet nagy csoportjai: növény, állat, tulajdonságai, életmódja, haszna. Fejlesztési tevékenységek A tanult élőlények változó szempontú csoportosítása. Az emberi tevékenység szerepe a növények, állatok életében. Tankert és baromfi udvar megfigyelése. Képek összerakása, válogatása, csoportosítása, kísérletek.</p>	
Fogalmak	Élőlény, élettelen, hasznos, káros, életfeltétel, gyökér, törzs, korona, termés, szaporítás, születés, növekedés, elmúlás.	

Témakör	4. Élettelen környezet – Környezeti ártalmak	Javasolt óraszám: 4
A témakör nevelési-fejlesztési célja	A napfény nélkülözhetetlenségének felismerése az életben, káros hatások kivédésének lehetőségei.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>A halmazállapotokat felismerni és megnevezni.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Az élő és élettelen természet megfigyelése. Az élet alapvető feltételei. Fejlesztési tevékenységek Élő és élettelen differenciálása. Ismerkedés az élet alapvető feltételeivel. Tudatos törekvés az értékek óvására.</p>	
Fogalmak	Halmazállapot, levegő, láthatatlan, gőz, csapadék, pára, köd, dér, zúzmara, har-	

	mat, térkép, földgömb, atlasz
--	-------------------------------

Összegzett tanulási eredmények az 5. évfolyam végén	<p>A tanuló képes felismerni, megmutatni testrészeit, érzékszerveit, ismeri azok elemi funkcióit; érzékszerveire vigyázni, a szükséges segédeszközöket megfelelően használni; testét ápolni, öltözékét rendezetten, tisztán tartani, gondozni; főfogalmi csoportosításokat végezni az állat- és növényvilág körében. a környezetben található élőlényekről, élőhelyeikről, testfelépítésük legjellemzőbb tulajdonságairól ismereteket szerezni, rendszerezni; felismerni a víznek mint nélkülözhetetlen, éltető elemnek a jelentőségét, megjelenési formáit (halmazállapotát) halmazállapotok differenciálására, a csapadékfajták megkülönböztetésére.</p>
---	--

6. évfolyam

Témakör	1. Az emberi test	Javasolt óraszám: 10
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Az érzékszervekre káros hatások felismertetése és megelőzése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
A testrészek nevét, funkcióját ismerni. Ismerni a belső szervek (szív, tüdő, máj, vese) működését. Érzékszerveket kímélni (a károsodás megelőzése, javításának módjai). Ismerni a segédesszközök használatának fontosságát, védelmét, kezelését. Panaszokat röviden megfogalmazni, a kapott utasításokat betartani.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Testrészek, érzékszervek megnevezése, funkciójuk. Meglévő ismeretek rendszerezése. Az érzékszervek funkciója, védelmük. Ismerkedés a segédesszközökkel. Az egészség fogalma, a betegségek tünetei. Betegségek: megfázás, gyomorrontás, influenza és más fertőző betegségek. Fájdalom jelzése, a fájdalom helye. Gyógyszer elfogadása.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Tükörképen ismerkedés a saját testtel. Egymás testrészeinek megmutatása, megnevezése. A birtokos ragok használatának gyakorlása. Az érzékszervek funkcióinak tapasztalat közbeni megismerése (szembekötősdí). Képösszerakás, csoportosítás, makettek összerakása, szervek felismerése, megnevezése, funkciója. Szem: Ne hajolj közel a könyvhöz! Fül: zajártalom kerülése. A szemüveg használata, kezelése, tisztán tartása. A hallókészülék használata. Szerepjáték: az orvosi rendelőben, a gyógyszertárban. Betegségek megelőzése. Adott betegség tüneteinek megnevezése, a kezelés utasításainak betartása. Diéta előírásai különböző betegségek esetében: gyomorrontás, influenza, cukorbetegség, ételérzékenység, ekcéma, allergia. Egyedi problémák megbeszélése a foglalkozás keretében, ha lehet, orvossal, védőnővel. Maketten, képen a szerveket megfigyelni (elhelyezkedés, alak, szín, funkció).</p>	
Fogalmak	Fő testrészek és szervek. Látás romlása, hallás romlása, fáj, hányinger, köptető, gyógyszer, borogatás, láz, diéta, gyomorrontás, fertőző, fertőzés.	

Témakör	2. Egészségmegőrzés – Egészséges életmód	Javasolt óraszám: 10
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Veszélyhelyzetek felismerése és elkerülése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	

<p>Önállóan kézmosás, arcmosás, fogmosás szükség szerint. A rendszeres testedzést bevezetni. A vitaminok szerepét megismerni. A napozószerek, bőrvédő- és bőrápoló szerek önálló, szükség szerinti használata. A tanuló tudja panaszait tömören, lényegre törően megfogalmazni. Az orvos utasításait, tanácsait követni. A játék, munka és a közlekedés során kívánatos magatartást tudatosítani. Váratlan helyzetekben is helyesen viselkedni. Telefonálás, segítségkérés. Önfegyelem gyakorlása.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Tisztálkodás. A test tisztán tartása. Hajápolás. Körömápolás. A mozgásszegény életmód veszélyeinek megismerése, a test edzése. A vitaminforrások megismerése. Veszélyforrások a szabadban (a Nap káros hatása, kullancs). Az iskolások orvosi vizsgálata. Egészség – betegségek. Orvosi rendelő, házi orvos. Az iskolában, az utcán és játék közben előforduló balesetek. Sportolás, fürdőzés közben és a háztartásban történő balesetek megelőzése. A mentőláda tartalma. A felnőttek értesítésének módja baleset esetén.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Önálló mosdás, fogmosás, hajápolás. Hajvágás, a haj ellenőrzésének fontossága (tetűirtás). Rendszeres körömvágás, tisztítás, a körömrágás kerülése. A vitamint tartalmazó élelmiszerek megismerése, csoportosítása. Megfelelő mennyiségű folyadék fogyasztásának szükségessége. A tavaszi és nyári napozás szabályai, rendszeresség, fokozatosság, időtartam, napozószerek. Védekezés kullancscsípés ellen. Az orvosi vizsgálatok helye az iskolában, funkciójuk, aktív együttműködés a vizsgálatokon. Iskolaorvosi, családorvosi, szakorvosi, fogorvosi rendelő. A rendelő felkeresésének módja (rendelési idő, szükséges dokumentumok, tiszta, rendezett öltözék, panasz részletes elmondása). Tanulmányi séta, megfigyelési szempontok szerint (balesetveszély, káros tevékenységek felismerése, orvosi rendelő). Balesetek (az élet minden területén), viselkedés strandon, a Balatonban (természetes vizekben), háztartási baleset esetén, ok-okozati összefüggések felismerése, tanulságok levonása. A mentőláda tartalmának megismerése, a benne lévő eszközök és szerek használatának megismerése (kötszer, fertőtlenítő). Telefon használata (segítségkérés), segélykérő telefonszámok ismerete.</p>
---	---

Fogalmak	<p>A használt tisztálkodási eszközök és anyagok, funkciójuk, a különböző hajtípusok mosószerai (száraz, zsíros). Orvosi vizsgálattal, gyógyszerrel kapcsolatos fogalmak (lázmérő, sóhajtás, száj kitévése [miért?] hallgató, gyógyszer, védőoltás, steril, géz, vérvétel, vizeletvizsgálat, lelet, beutaló, fúró, fogtömés, fogkő, röntgen, foghúzás). Egészséges életmóddal, napozással kapcsolatos fogalmak.</p>
----------	--

Témakör	3. Élő természet – élőlények és környezetük	Javasolt óraszám: 8
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Annak beláttatása, hogy mi, emberek is a természet részei vagyunk.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	

Növényeket, állatokat felismerni, tulajdonságaikat megnevezni. A megszerzett ismereteket önállóan alkalmazni.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Az élő természet nagy csoportjai: növény, állat, tulajdonságai, életmódja, haszna.</p> <p>Időjárás hatása a növényekre, állatokra.</p> <p>A környezet hatása az élőlényekre (szárazság, aszály, árvíz, szélsőséges időjárás).</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>A tanult élőlények változó szempontú csoportosítása.</p> <p>Az emberi tevékenység szerepe a növények, állatok életében.</p> <p>Megfigyelések.</p> <p>Az ember alkalmazkodása az időjárás változásaihoz.</p> <p>Képek összerakása, válogatása, csoportosítása, kísérletek.</p>
Fogalmak	Élőlény, élettelen, hasznos, káros, életfeltétel, gyökér, törzs, korona, termés, pusztulás, áradás, katasztrófa; szaporítás, születés, növekedés, elmúlás.

Témakör	4. Élettelen környezet – Környezeti ártalmak	Javasolt óraszám: 8
A témakör nevelési-fejlesztési célja	A napfény nélkülözhetetlenségének felismerése az életben, káros hatások kivédésének lehetőségei.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
A halmazállapotokat felismerni és megnevezni. Településén található folyóvizek (forrás, patak, folyó, tó) felkeresése, megfigyelése. Tudni a víz értékét, ismerni megjelenési formáit (halmazállapotát).	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Az élő és élettelen természet megfigyelése.</p> <p>Az élet alapvető feltételei.</p> <p>Levegő, víz, napfény összetevői, ártalmai.</p> <p>A felszíni vizek (forrás, patak, folyó, tó, tenger).</p> <p>A víz halmazállapotai.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Élő és élettelen differenciálása.</p> <p>Ismerkedés az élet alapvető feltételeivel.</p> <p>Tudatos törekvés az értékek óvására.</p> <p>Környezet- és természetvédelem köréből képek keresése, tanulmányi séta, kísérletek.</p> <p>Naplás-tóhoz vagy a Rákos- patakhoz tanulmányi kirándulás.</p> <p>Élmények, képek a magas vízállású Dunáról, helyi folyókról.</p> <p>Térkép, földgömb nézegetése, a víz jelzése (kék szín keresése).</p> <p>Kísérletek a víz halmazállapotával kapcsolatban.</p> <p>Csapadékfajták megfigyelése (pára, köd, dér, zúzmara, harmat).</p> <p>Bővebben a víz, a harmat, a pára, a jég jellemzői, megfigyelése.</p>	
Fogalmak	Halmazállapot, levegő, láthatatlan, gőz, csapadék, pára, köd, dér, zúzmara, harmat, árvíz, híd, gát, menekülés, életveszély, mentés, térkép, földgömb, atlasz.	

Összegzett tanulási eredmények a hatodik évfolyam végén	A tanuló képes felismerni, megmutatni testrészeit, érzékszerveit, ismeri azok elemi funkcióit; érzékszerveire vigyázni, a szükséges segédeszközöket megfelelően használni; teste reakcióit érzékelni, a változásokat jelezni, panaszait megfogalmazni; testét ápolni, öltözékét rendezetten, tisztán tartani, gondozni; őszintén, bizalommal együttműködni orvosi vizsgálaton az egészségügyi dolgo-
---	--

	<p>zókkaal; főfogalmi csoportosításokat végezni az állat- és növényvilág körében. a környezetben található élőlényekről, élőhelyeikről, testfelépítésük legjellemzőbb tulajdonságairól ismereteket szerezni, rendszerezni; felismerni a víznek mint nélkülözhetetlen, éltető elemnek a jelentőségét, megjelenési formáit (halmazállapotát) és a felszíni vizek folyásait; egyszerű környezetmegóvó tevékenységet végezni (szemétszedés, törekvés a víz takarékos használatára); halmazállapotok differenciálására, a csapadékfajták megkülönböztetésére.</p>
--	--

7–8. évfolyam

A tantárgy kiemelt szerepet játszik az erkölcsi nevelés területén, a természeti környezetben megfelelő viselkedésre neveléssel, az állat- és növényvilág nyugalmanak megőrzése érdekében, és a felelős viselkedés kialakításában a közösségi környezetben.

A nemzeti öntudat fejlődéséhez és a hazafias neveléshez a közösségi terek, az épített és természeti környezet ápolásával, a rend és tisztaság fokozott védelmével járul hozzá.

Kiemelt szerepet játszik a tantárgy a testi és lelki egészségre nevelésben az egészségre káros szokások felismertetésével, kialakulásuk tudatos elkerülésére neveléssel, igény felkeltésével a tiszta, gondozott környezet megteremtésére és megővására, és a tanuló értelmi képességeinek megfelelő ismeretek nyújtásával a testi változások megismerésére és elfogadására.

A tantárgy a médiatudatosságra nevelésben fontos szerepet tölt be a médiumok felhasználásának megismertetésével és a tanulók látókörének szélesítésével.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztéséhez hozzájárul a környezet és az egészség megővására nevelés és a betegségek megelőzése érdekében történő közösségi kezdeményezésekben, társadalmi megmozdulásokban való részvétel.

7. évfolyam

Témakör	1. Az emberi test	Javasolt óraszám: 20
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Segítség kérése megfelelő módon a szükséges esetekben.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Saját testrészek, érzékszervek biztos ismerete. Érzések, tapasztalatok megfogalmazása.	Fejlesztési ismeretek Testrészek, érzékszervek, belső szervek, funkciójuk, védelmük. Segédeszközök védelme és fontossága. Betegség témakör bővítése: torokgyulladás, középfülgyulladás, bárányhimlő, herpesz, bőrbetegségek. Fejlesztési tevékenységek Testrészek megnevezése, megmutatása. Könyvben és maketten a csontváz és a belső szervek nézegetése, felismerése. Szemüveg, hallókészülék, lúdtalpbetét használata, tisztítása, tárolása. Lázmérés, vérnyomásmérés. Az orvos vagy felnőtt értesítésének módja. Telefonálás gyakorlása.
Fogalmak	Az emberi testtel, betegségekkel kapcsolatos fogalmak. Éles a látásom, homályosan látok. Nem hallom, most jól hallom.

Témakör	2. Egészségmegőrzés – Egészséges életmód	Javasolt óraszám: 10
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Az egészségre káros szokások kialakulásának tudatos kerülése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Az egészséges életmód fontosságának ismerete.</p> <p>Ismerni a serdülés jeleit, a bekövetkező változásokat, következményeket és felelősséget.</p> <p>Az egészséges életmód fontosságát, módjait megismerni, törekedni a helyes szokások kialakítására.</p> <p>Szükséges esetekben használni a telefonfont.</p> <p>Néhány fontos telefonszámot ismerni.</p> <p>Megjelenés, viselkedés az orvosi vizsgálat során.</p> <p>A gyógyszereléssel kapcsolatos utasítások pontos betartása.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>A test tisztán tartása.</p> <p>A serdülőkor jellemzői.</p> <p>A test edzése.</p> <p>Ideális testsúly.</p> <p>Helyes, helytelen táplálkozás.</p> <p>Kerülendő élelmiszerek és üdítők.</p> <p>A súlyfelesleg káros hatásai.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Önálló mosdás, fürdés, hajmosás, hajszárítás.</p> <p>Rendszeres mozgás, testedzés.</p> <p>Egészségtelen, veszélyes (válogatás, csoportosítás).</p> <p>Eseményképek, filmek elemzése.</p> <p>Az értesítés módja, szerepjáték, telefonálás gyakorlása.</p>	
Fogalmak	<p>Súlyfelesleg, önfegyelem, körültekintő, nyugodt, figyelmes, tárcsázás, foglalt, kicseng, vizsgálat, lázmérés, vérvétel, vizeletvizsgálat, lelet, beutaló, fúró, fogtömés, fogkő, röntgen, foghúzás, nemi súlyfelesleg, önfegyelem. Magasság és súly közötti helyes arány.</p> <p>Személyes adat, igazolvány, TB-kártya, telefonszám.</p>	

Témakör	3. Élő természet – Élőlények és környezetük	Javasolt óraszám: 20
A témakör nevelési-fejlesztési célja	A tiszta környezet megteremtése és megóvása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Tájékozódni a tanult ismeretek alapján kis segítséggel könyvekben.</p> <p>Gyógyteát fogyasztani (készíteni) szükség esetén, ismert helyzetekben.</p> <p>Felismerni a fűszereket illatukról, tájékozódni élettani hatásukról, használatukról.</p> <p>Részvétel környezetvédelmi akciókban, pl. Föld Napja, Madarak és fák napja, hulladékgyűjtő akciók stb.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Növények, állatok, emberek.</p> <p>Ismerkedés a gyógynövényekkel (kamilla, hársvirág, csipkebogyó, kakukkfű).</p> <p>A fűszernövények megismerése, használatuk (babér, kömény-mag, majoránna, fokhagyma, bors stb.).</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Tápláléklánc összeállítása.</p> <p>Csoportosítás, válogatás.</p> <p>Gyógytea készítése: borogatás – kamilla, köhögés – hársvirág stb.</p> <p>Tankertbe fűszernövény ültetése, feldolgozása.</p> <p>A fűszernövények megismerése és kipróbálása az ételek készítésénél.</p> <p>Játékos felismerés bekötött szemmel, illat alapján.</p> <p>Takarékoskodni az erőforrásokkal: víz, villany, gáz használata során, szelektív hulladékgyűjtés, veszélyes anyagok elkülönítése (elemek, gumiabroncs stb.).</p>	

Fogalmak	Tápláléklánc, kamilla, hársfa, bodza, tájvédelem, bors, fahéj, szegfűszeg, vanília, kakaó, csokoládé; bőrszín, arcberendezés.
----------	---

Témakör	4. Élettelen környezet – környezeti ártalmak	Javasolt óraszám: 22
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Tájékozódás térképen, térkép jelzéseinek megismerése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Alkalmazni a tanult ismereteket.</p> <p>Tiszta víz, levegő, napfény fontosságát tudatosítani.</p> <p>A légszennyezés jellegzetes szagát felismerni.</p> <p>Törekedni a tiszta környezet megtartására.</p> <p>Ismerni a térképen alkalmazott legfontosabb színeket és jelzéseket.</p> <p>Saját megfigyeléseiről beszámolni.</p> <p>Kísérletek végzésében aktívan részt venni.</p> <p>A rend és tisztaság iránti igényét kialakítani.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Az élő és élettelen természet megfigyelése.</p> <p>Csapadékfajták megfigyelése.</p> <p>A víz körforgása.</p> <p>A felszíni vízfolyások (forrás, patak, folyó, tó).</p> <p>Felszíni formák (hegy, síkság).</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Csoportosítás.</p> <p>Térkép nézegetése, térképjelek megismerése, térkép színezése.</p> <p>Magyarország domborzati térképének tanulmányozása.</p> <p>Terepasztalon felszíni formák kialakítása.</p> <p>Képek gyűjtése, rendszerezése.</p> <p>Időjárás megfigyelése, a megfigyelések lejegyzése, figyelemmel kísérése, következtetések levonása.</p> <p>Változások megfigyelése (olvadás, oldódás, égés).</p>	

Fogalmak	Híd, térkép, földgömb, atlasz, jelzés, síkság, hegy, folyó, tenger, óceán,, tűzhányó, vulkán, földrengés.
----------	---

Összegzett tanulási eredmények a hetedik évfolyam végén	<p>A tanuló rendelkezik elemi ismeretekkel teste biológiai működéséről;</p> <p>A tanuló képes a testi higiénia, a mozgás, a szabad levegőn való tartózkodás iránti igényét fejleszteni;</p> <p>ruházatát ízlésesen kiválogatni, gondozni, tisztán tartani;</p> <p>a balesetveszélyt felismerni, elkerülni, életkorának és értelmi szintjének megfelelően segítséget kérni és nyújtani.</p> <p>Ismeretei vannak a helyes és helytelen táplálkozásról.</p> <p>A tanuló képes ismeri a környezetszennyezés fogalmát és a környezetet károsító anyagokat.</p> <p>A tanuló képes fejlettségi szintjének megfelelően kialakítani környezetvédő szemléletét; alkalmazni a tanult ismereteket, aktív kísérletek végzésekor be tud számolni saját megfigyeléseiről.</p>
---	--

8. évfolyam

Témakör	1. Az emberi test	Javasolt óraszám: 20
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Segítség kérése megfelelő módon a szükséges esetekben.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<p>Saját testrészek, érzékszervek biztos ismerete.</p> <p>Érzések, tapasztalatok megfogalmazása.</p> <p>Jó helyzetfelismerési képesség kialakulása, kívánságok megfogalmazása.</p> <p>Ismeretek szerzése a védőoltásokkal, elsősegélynyújtással kapcsolatban.</p> <p>Törekvés a kapkodás, a pánik elkerülésére.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Testrészek, érzékszervek, belső szervek, funkciójuk, védelmük. Segédeszközök védelme és fontossága.</p> <p>Betegség témakör bővítése: torokgyulladás, középfülgyulladás, bárányhimlő, herpesz, bőrbetegségek.</p> <p>Betegségmegelőzés, védőoltások szükségessége.</p> <p>Az elsősegélynyújtás elemeinek gyakorlása.</p> <p>Teendők saját vagy társai rosszulléte, betegsége, rossz közérzete esetén.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Testrészek megnevezése, megmutatása.</p> <p>Könyvben és maketten a csontváz és a belső szervek nézegetése, felismerése.</p> <p>Szemüveg, hallókészülék, lúdtalpbetét használata, tisztítása, tárolása.</p> <p>Lázmérés, vérnyomásmérés.</p> <p>Saját tapasztalat alapján az említett betegségek tünetei és az alkalmazott terápia.</p> <p>Beszámoló saját tapasztalatokról, oltási könyv adatainak meg-</p>

	beszélése. Az orvos vagy felnőtt értesítésének módja. Telefonálás gyakorlása.
--	--

Fogalmak	Az emberi testtel, betegségekkel kapcsolatos fogalmak. Éles a látásom, homályosan látok. Nem hallom, most jól hallom.
----------	--

Témakör	2. Egészségmegőrzés – Egészséges életmód	Javasolt óraszám: 20
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Az egészségre káros szokások kialakulásának tudatos kerülése.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<p>Az egészséges életmód fontosságának ismerete.</p> <p>Ismerni a serdülés jeleit, a bekövetkező változásokat, következményeket és felelősséget.</p> <p>Az egészséges életmód fontosságát, módjait megismerni, törekedni a helyes szokások kialakítására.</p> <p>Megérteni a káros szokásokkal kapcsolatos betegségek, kóros állapotok megelőzésének fontosságát.</p> <p>Szükséges esetekben használni a telefonot.</p> <p>Néhány fontos telefonszámot ismerni.</p> <p>Megjelenés, viselkedés az orvosi vizsgálat során.</p> <p>A gyógyszereléssel kapcsolatos utasítások pontos betartása.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>A test tisztán tartása.</p> <p>A serdülőkor jellemzői.</p> <p>A test edzése.</p> <p>Ideális testsúly.</p> <p>Helyes, helytelen táplálkozás.</p> <p>Kerülendő élelmiszerek és üdítők.</p> <p>Veszélyforrások (dohányzás, szeszes italok, a nemi úton terjedő betegségek).</p> <p>Iskolai, háztartási és utcai balesetek.</p> <p>Balesetek megelőzésének lehetőségei.</p> <p>Baleset esetén felnőtt értesítése, mentő hívása.</p> <p>A mentők munkája.</p> <p>A mentőláda szerepe.</p> <p>Az orvosi vizsgálathoz szükséges dokumentáció.</p> <p>A gyógyszerek használata (gyógyszer, adagolás, recept).</p> <p>Szexualitással kapcsolatos ismeretek.</p> <p>A súlyfelesleg káros hatásai.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Önálló mosdás, fürdés, hajmosás, hajszárítás.</p> <p>Rendszeres mozgás, testedzés.</p> <p>Egészségtelen, veszélyes (válogatás, csoportosítás).</p> <p>Beszélgetés, saját élmények a káros szokásokkal kapcsolatban.</p> <p>A családban, környezetében szerzett tapasztalatok megvitatása.</p> <p>Vélemények ütköztetése.</p> <p>Eseményképek, filmek elemzése.</p> <p>Az értesítés módja, szerepjáték, telefonálás gyakorlása.</p> <p>Gyakorlás, kisebb sebek ellátása, fertőtlenítés. Tanulmányi séta orvosi rendelőkben.</p>

Fogalmak	Súlyfelesleg, önfegyelem, körültekintő, nyugodt, figyelmes, tárcsázás, foglalt, kicseng, vizsgálat, lázmérés, vérvétel, vizeletvizsgálat, lelet, beutaló, fúró, fogtömés, fogkő, röntgen, foghúzás, serdülés, nemi jellemzők, súlyfelesleg, önfegyelem. Magasság és súly közötti helyes arány. Személyes adat, igazolvány, TB-kártya, telefonszám.
----------	---

Témakör	3. Élő természet – Élőlények és környezetük	Javasolt óraszám: 14
A témakör nevelési-fejlesztési célja	A tiszta környezet megteremtése és megóvása.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<p>Tájékozódni a tanult ismeretek alapján kis segítséggel könyvekben.</p> <p>Gyógyteát fogyasztani (készíteni) szükség esetén, ismert helyzetekben.</p> <p>Felismerni a fűszereket illatukról, tájékozódni élettani hatásukról, használatukról.</p> <p>Részvétel környezetvédelmi akciókban, pl. Föld Napja, Madarak és fák napja, hulladékgyűjtő akciók stb.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Növények, állatok, emberek.</p> <p>Ismerkedés a gyógynövényekkel (kamilla, hársvirág, csipkebogyó, kakukkfű).</p> <p>A fűszernövények megismerése, használatuk (babér, kömény-mag, majoránna, fokhagyma, bors stb.).</p> <p>A föld tájainak növényei, állatai (sarkvidék, hegyvidék, sivatag, őserdő).</p> <p>Az ember szerepe az élő természet megóvásában.</p> <p>Tájvédelmi terület megtekintése.</p> <p>A védett növények és állatok fogalmának megismerése.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Tápláléklánc összeállítása.</p> <p>Csoportosítás, válogatás.</p> <p>Gyógytea készítése: borogatás – kamilla, köhögés – hársvirág stb.</p> <p>A fűszernövények megismerése és kipróbálása az ételek készítésénél.</p> <p>Játékos felismerés bekötött szemmel, illat alapján.</p> <p>Tájak és jellegzetes élőlények (összefüggés az éghajlat és a növény- és állatvilág között).</p> <p>Néhány környezetében élő védett növény, állat felismerése.</p> <p>Takarékoskodni az erőforrásokkal: víz, villany, gáz használata során, szelektív hulladékgyűjtés, veszélyes anyagok elkülönítése (elemek, gumiabroncs stb.).</p>

Fogalmak	Tápláléklánc, kamilla, hársfa, bodza, tájvédelem, bors, fahéj, szegfűszeg, vanília, kakaó, csokoládé; borszín, arcberendezés.
----------	---

Témakör	4. Élettelen környezet – környezeti ártalmak	Javasolt óraszám: 18
A témakör nevelési-fejlesztési célja	Tájékozódás térképen, térkép jelzéseinek megismerése.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<p>Alkalmazni a tanult ismereteket.</p> <p>Tiszta víz, levegő, napfény fontosságát tudatosítani.</p> <p>A légszennyezés jellegzetes szagát felismerni.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Az élő és élettelen természet megfigyelése.</p> <p>Csapadékfajták megfigyelése.</p> <p>A víz körforgása.</p> <p>A felszíni vízfolyások (forrás, patak, folyó, tó).</p>

<p>Törekedni a tiszta környezet megtartására.</p> <p>Ismerni a térképen alkalmazott legfontosabb színeket és jelzéseket.</p> <p>Saját megfigyeléseiről beszámolni.</p> <p>Kísérletek végzésében aktívan részt venni.</p> <p>A rend és tisztaság iránti igényét kialakítani.</p>	<p>Felszíni formák (hegy, síkság).</p> <p>Összefüggés a felszíni és időjárási viszonyok és az élő természet feltételei között.</p> <p>Élettelen anyagok érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése.</p> <p>Víz, levegő, talaj védelme.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Csoportosítás.</p> <p>Térkép nézegetése, térképjelek megismerése, térkép színezése.</p> <p>Magyarország domborzati térképének tanulmányozása.</p> <p>Terepasztalon felszíni formák kialakítása.</p> <p>Képek gyűjtése, rendszerezése.</p> <p>Időjárás megfigyelése, a megfigyelések lejegyzése, figyelemmel kísérése, következtetések levonása.</p> <p>Változások megfigyelése (olvadás, oldódás, égés).</p>
---	--

Fogalmak	Híd, térkép, földgömb, atlasz, jelzés, síkság, hegy, folyó, tenger, óceán, környezeti ártalom, környezetvédelem, tűzhányó, vulkán, földrengés.
----------	--

Összegzett tanulási eredmények a nyolcadik évfolyam végén	<p>A tanuló rendelkezik elemi ismeretekkel teste biológiai működéséről; tudja, hogy betegség esetén hova kell fordulni, ismeri az egészségügyi intézmények funkcióját.</p> <p>A tanuló képes a testi higiénia, a mozgás, a szabad levegőn való tartózkodás iránti igényét fejleszteni; ruházatát ízlésesen kiválogatni, gondozni, tisztán tartani; a balesetveszélyt felismerni, elkerülni, életkorának és értelmi szintjének megfelelően segítséget kérni és nyújtani.</p> <p>Ismeretei vannak a helyes és helytelen táplálkozásról.</p> <p>A tanuló képes néhány védett növényt, állatot és a természetvédelem fogalmát ismerni; elemi ismereteket szerezni a növény- és állatvilágról, azok élőhelyeiről, hasznukról, kárukról, környezeti hatásokról és azok következményeiről, felismerni az élőlények és környezetük kölcsönhatásait; tájékozódni kis segítséggel a térképen és a könyvekben.</p> <p>Ismeri a környezetszennyezés fogalmát és a környezetet károsító anyagokat.</p> <p>A tanuló képes fejlettségi szintjének megfelelően kialakítani környezetvédő szemléletét; alkalmazni a tanult ismereteket, aktív kísérletek végzésekor be tud számolni saját megfigyeléseiről.</p>
---	--

Ének-zene

1-8. évfolyam

A tantárgy célja az együtténeklés örömeivel segíteni a jó hangulat kialakulását, megéreztetni a zene jelentőségét, mozgásos-táncos feladatokat végezni, segítséggel vagy csoportban rövid gyermek- vagy népdalokat közösen és egyénileg előadni. A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyerekek számára járás közben, különböző mozgásokkal érzékelhető a dalokban, mondókákban, zenedarabokban a mérő lüktetés, a ritmus.

A pedagógusok feladata, hogy a tanulók a dalok, mondókák ritmusát fokozódó önállósággal tapsolják, kopogják, a tempó és a dinamika figyelembevételével végezzék a gyakorlatokat. Ismertessenek meg a tanulók egyéni képességeihez és érdeklődéséhez mérten minél több mondókát, verset, gyermekdalt, a családi és társadalmi ünnepkörök dalait, azért, hogy a tanulók egyre kevesebb segítséggel vehessenek részt körjátékokban, a pedagógussal megvalósuló együttműködés hatására bevonódjanak a páros játékokba.

Eközben felkelthető a figyelem és az érdeklődés a zene és a hangok, a hangszerek megismerése iránt. Az ének-zenével mint közös nyelvvel lehetőség nyílik a közösség kialakítására, a sérült és nem sérült emberek összekapcsolására.

1. évfolyam

A tantárgy szerepe az erkölcsi nevelésben az egyszerű szabályok megértésének, a közösségi életben nélkülözhetetlen türelemnek és várakozni tudásnak, valamint a csoportos helyzetekben, közös éneklések alkalmával alapvető egymásra figyelés igényének a kialakításában és gyakorlásában van.

A nemzeti öntudatot, hazafias nevelést a népi hagyományok, népszokások megismerésével a magyar népi gyermekjátékokon, gyermekdalokon keresztül támogatjuk.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését a tantárgy tanítása a felszabadult légkör biztosításával a harmonikus személyiségfejlődéssel, a féltékenység, a gátlás, a szorongás leküzdésével éri el; hozzájárul a reális önbizalom és önértékelés kialakulásához a társas kapcsolatok visszajelzései alapján, megalapozza az alkalmazkodó- és együttműködési képességet.

A testi és lelki egészségre nevelés a mozgás harmóniájának megismerésével, a zene és a mozgás összehangjának megteremtésére törekvéssel, a dalok és zenék hangulatának megfigyelésével történik.

A családi életre neveléshez a családi ünnepek jellegzetes dallamainak alkalomhoz illő hallgatásával, előadásával, megismerésével kapcsolódik.

A médiatudatosságra neveléshez a hangulathoz illő zenék kiválasztásával, a különféle adathordozók és médialehetőségek igénybevételi lehetőségeinek megismertetésével járul hozzá.

1. évfolyam

Témakör	1. Gyermekdalok – Népdalok	Javasolt óraszám: 22 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Dallamsorok utánzása. Társak testi közelségének, érintésének elfogadtatása, együttműködés.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Leutánozni mozgást Együttműködni. Főbb testrészeket megmutatni. Együttműködéssel egyenes vonalon járni, lépegetni, körben haladni. Örömmel részt venni a közös éneklésben. Bekapcsolódni a közös játékba.	Fejlesztési ismeretek Altatók. Tenyérjátékok. Simogatók. Ujj- játékok. Hintáztatók. Lovagoltatók. Sétáltatók. Dalok. Körjátékok. Felelgetős játékok. Fejlesztési tevékenységek Dallam dúdolásával, éneklésével baba ringatása. Mondóka, dal ütemére tenyér körkörös simogatása, csiklandozása. Mondókák ritmusára testrészek, tárgyak megérintése, simogatása. Ritmusra test, törzs, láb hintáztatása jobbra, balra (Hinta, palinta stb.). Rövid mondókákra lovaglás ritmusának érzékeltetése térden ülve. Énekek, mondókák ütemére léptetés, egyenes	

	vonalon, körben (Dombon törik a diót stb.). Mondóka, dal ritmusára test, törzs, láb hintáztatása jobbra-balra, előre-hátra.
Fogalmak	Alszik, ébren van, taps, tenyér, simogatás, csiklandozás, kérdez, válaszol, kéz, tenyér, fej, nyak, láb, ujjak, előre, hátra, ugrik, szalad, kör, guggolás, megáll, elindul, kapu, híd, ló.

Témakör	2. Ünnepek dalai	Javasolt óraszám: 16 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű dallam felismertetése, reprodukálása. Ünnepek megismerése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Bekapcsolódni a közös éneklésbe.	<p>Fejlesztési ismeretek Családi ünnepek dalai. Dalok karácsonyra, húsvétra, anyák napjára.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Születésnapra, karácsonyra, húsvétra, anyák napjára rövid dalok, versek tanulása.</p>	
Fogalmak	Születésnap, karácsony, anyák napja	

Témakör	3. Ritmus- és hallásfejlesztés	Javasolt óraszám: 22 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az egyenletes ritmus érzékeltetése. Hang- és hallásfejlesztés.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Utánozni a mozgásokat. Felismerni a gyors és lassú mozgásokat. Együttműködni.	<p>Fejlesztési ismeretek Ritmikai és dinamikai gyakorlatok.</p> <p>Fejlesztési tevékenység Gyors és lassú mozgás közötti különbség érzékelése. Állathangok megkülönböztetése egymástól. Jól elkülöníthető zörejek, hangok felismertetése.</p>	
Fogalmak	taps, kopogás, gyors, lassú, halk, hangos, mondókák, dob, ujjmozgatás.	

Témakör	4. Zenehallgatás	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Énekhangok, beszédhangok elválasztatása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	

<p>Bekapcsolódni az éneklésbe. Néhány percig a zenére figyelni.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Élőzene hallgatása (dallamok furulyán, gitáron, szintetizátoron stb.). Zenehallgatás hanghordozóról (rádió, magnetofon, DVD).</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Egyszerű dallam hangszeres előadásának többszöri meghallgatása Rövid dalok meghallgatása Tanult, ismert gyermekdalok meghallgatása. Kedvencek kívánság szerinti meghallgatása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>A dalokban előforduló fogalmak; halk, gyors, szomorú, vidám.</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények az első évfolyam végén</p>	<p>A tanuló segítséggel tud mozgást utánozni, végrehajtani. Bekapcsolódik a közös éneklésbe Képes a gyors és lassú mozgásokat differenciálni, követni. Képes együttműködni. Képes néhány percig a zenére figyelni. Szívesen hallgat zenét.</p>
--	--

2. évfolyam

Témakör	1. Gyermekdalok – Népdalok	Javasolt óraszám: 22 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Dallamsorok utánzása. Társak testi közelségének, érintésének elfogadtatása, együttműködés.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Együttműködéssel körbejárni, iránytartással lépegetni, guggolni Örömmel részt venni a közös éneklésben. Bekapcsolódni a közös játékba. Mondóka, dal ritmusával összehangolni a mozgást. Segítséggel rövid párbeszédet előadni.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Altatók. Tenyérajátékok. Simogatók. Ujj- játékok. Hintáztatók. Lovagoltatók. Sétáltatók. Dalok. Körjátékok. Felelgetős játékok.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>A tanult dalok, mondókák ismétlése, egyre bátrabb előadása. Egyszerűbb ujj-kiszámoló, mondókákra tenyér ökölbe szorítása, majd az ujjak egyenkénti nyitása, csukása, rázása. Néhány soros egyszerű dal mozgással kísért előadása (taps, kopogás). Körjátékok játszása egyszerű szabályok betartásával (Ég a gyertya, ég., Lánc, lánc, eszterlánc stb.).</p>	
Fogalmak	Alszik, ébren van, taps, tenyér, simogatás, csiklandozás, kérdez, válaszol, kar, kéz, tenyér, fej, nyak, törzs, láb, ujjak, ököl, jobb, bal, előre, hátra, ugrik, szalad, vágat, lovaglás, egyenes vonal, kör, guggolás, megáll, elindul, kapu, híd, kézfogás, átbújás, ló.	

Témakör	2. Ünnepek dalai	Javasolt óraszám: 16 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű dallam felismertetése, reprodukálása. Ünnepek megismerése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Bekapcsolódni a közös éneklésbe.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Családi ünnepek dalai. Dalok karácsonyra, húsvétra, anyák napjára.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Születésnapra, karácsonyra, húsvétra, anyák napjára rövid dalok, versek tanulása. Közös előadások iskolai ünnepélyeken.</p>	
Fogalmak	Születésnap, karácsony, húsvét, anyák napja, pünkösd.	

Témakör	3. Ritmus- és hallásfejlesztés	Javasolt óraszám: 22 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az egyenletes ritmus érzékeltetése. Hang- és hallásfejlesztés.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Ritmust közösen tapsolni. Utánozni a mozgásokat. Felismerni a gyors és lassú mozgásokat. Együttműködni.	<p>Fejlesztési ismeretek Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. Tempóérezkeltető gyakorlatok.</p> <p>Fejlesztési tevékenység Mozgás közben ritmus tapsolása, Dallamok, mondókák kíséretével gyorsító-lassító mozgások érzékelése. Gyors és lassú mozgás közötti különbség érzékelése. Állathangok megkülönböztetése egymástól. Jól elkülöníthető zörejek, hangok felismertetése.</p>	
Fogalmak	Ritmus, cintányér, karlendítés	

Témakör	4. Zenehallgatás	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Énekhangok, beszédhangok elválasztatása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Bekapcsolódni az éneklésbe. Néhány percig a zenére figyelni.	<p>Fejlesztési ismeretek Élőzene hallgatása (dallamok furulyán, gitáron, szintetizátoron stb.). Egyszerűbb szövegű és dallamú gyermekdalok többszöri eléneklése. Zenehallgatás hanghordozóról (rádió, magnetofon, DVD).</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Egyszerű dallam hangszeres előadásának többszöri meghallgatása, közös dúdolása. Rövid dalok meghallgatása, közös dúdolgatása, éneklése. Tanult, ismert gyermekdalok meghallgatása.</p>	
Fogalmak	A dalokban előforduló fogalmak; halk	

Összegzett tanulási eredmények a második évfolyam végén	<p>A tanuló segítséggel tud mozgást utánozni, végrehajtani. Képes segítséggel rövid párbeszédet előadni. képes társaival együtt közönségnek énekelni. Képes a gyors és lassú mozgásokat differenciálni, követni.</p>
---	--

3–4. évfolyam

Az erkölcsi neveléshez kapcsolódóan az előző évek munkájára alapozva történik meg az egyszerű gyermek- és népdalok érzelmi hangulatának megéreztetése, a bennük megjelenő alapvető emberi értékek, érzelmek megfigyelése.

A nemzeti öntudat és hazafias nevelés a népi hagyományok és a magyar kultúra ápolásával, az ünnepkörök dalainak, zenéinek megismerésével, téri és időbeli relációkban a tájékozódási képesség erősítésével valósul meg.

Az önismeret és társas kultúra fejlesztésében a tantárgy kiemelten törekszik az együttműködési készség erősítésére közös énekes-táncos tevékenységekkel, az önbizalom erősítésével, a helyes önismeret fejlesztésével a közösségi környezet visszajelzései alapján.

A testi és lelki egészségre nevelést a tantárgy a zene, a ritmus és a mozgás összefüggésének megfigyeltetésével, a zenének, éneknek egyszerű mozgással történő kísérésével, és az érzelmek megjelenítésének megalapozásával támogatja, amelyhez a lelki állapothoz, hangulathoz illő zenék és énekek kiválasztása, hallgatása is társul.

A családi életre nevelést és a kommunikációs kompetenciákat a családi ünnepekhez kötődő dalok és zenék ismeretének bővítése, készülődés ezek előadására, mondókákkal, gyermek- és népdalokkal a nyelvi kifejezőkészség fejlesztése segíti.

A tantárgy tanítása a médiatudatosságra nevelés fejlesztését a hangulatnak, ízlésnek megfelelő zenék, dalok keresésének segítségével, a médiumok és a zenehallgatás különböző lehetőségeinek bemutatásával; a személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztését a társakkal való együttműködéssel, közös éneklés és zenélés keretében az egymásra figyelés erősítésével éri el. Fontos az eredmények elérésében a gyermekjátékokban és táncos produkciókban a partnerrel való kapcsolattartás gyakorlása is.

3. évfolyam

Témakör	1. Gyermekdalok – Népdalok	Javasolt óraszám: 16 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Felelgetős játékokban aktív részvételre ösztönzés.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Ismerni 15–20 gyermekdalt. Részt venni közös éneklésben. A dal szövegét mozgással összekötni.	Fejlesztési ismeretek Dalok. A tanult dalok folyamatos ismétlése, új dalok tanulása. Körjátékok. Fejlesztési tevékenységek Évszakokról, ünnepekről, állatokról, virágokról szóló dalok tanulása. Rövid dalok mozgással kísért előadása. Körjátékok tanulása.	
Fogalmak	A dalokban található fogalmak: zsebkendő, kör, guggolás, kapu, híd, átbújás, kézfogás, ugrás, utánzás, kérdés, felelet.	

Témakör	2. Ünnepkörök dalai	Javasolt óraszám: 22 óra
---------	---------------------	--------------------------

A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Érzelmi kapcsolatok kialakítása az ünnepekkel.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Az adott ünnepnek megfelelő rövid dalt segítséggel énekelni.	<p>Fejlesztési ismeretek Ünnepek dalai. Új szokások kialakítása a szűk közösség ünnepeihez kapcsolódva (születésnapok, karácsony, anyák napja).</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Karácsonyra, húsvétra, anyák napjára, születésnapra, pünkösdre dalok tanulása, éneklése.</p>	
Fogalmak	Karácsony, húsvét, anyák napja, születésnap, az ünnepekhez kapcsolható fogalmak. várakozás	

Témakör	3. Ritmus- és hallásfejlesztés	Javasolt óraszám: 22 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Ritmus visszaadása tapssal, hallásfejlesztés.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
A mozgás és a dal ritmusát összehangolni. Felismerni a hangszerek hangjának különbözőségét.	<p>Fejlesztési ismeretek Tempóérzékeltető gyakorlatok. Ritmushangszerek használata.</p> <p>Fejlesztési tevékenység Lassú-gyors járás kísérése tapssal, dobolással. Egymástól eltérő zörejek, hangok felismerése. Társak és felnőttek hangjának felismerése és elkülönítése magról. Dob, cintányér, triangulum megszólaltatása.</p>	
Fogalmak	Csigavonal, hullámvonal, gyerek, felnőtt, taps, koppantás, lábütögetés, egyforma, Fából, fémből készült hangszerek. Halk, hangos, éles, fa, fényes, csengő.	

Témakör	4. Zenehallgatás	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	A kulturált zenehallgatás kialakítása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Felismerni az adott ünnepnek megfelelő zenedarabot. A zene hallgatásához szükséges figyelmet és fegyelmet kialakítani.	<p>Fejlesztési ismeretek Évszakokhoz kötődő zenék hallgatása. Megzenésített gyerekversek hallgatása élő és gépzenei előadásban.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p>	

	Már ismert dalok, dallamok hallgatása az ünnephez kapcsolható hangszerelésben, speciális hangszerekkel, pl.: karácsonyi orgonamuzsika, harangjáték stb.). Türelemesség és udvariasság a közös zenehallgatás során.
Fogalmak	türelem, sorra kerül, kedvenc, választás. dal, ritmus, zene, vers.

Összegzett tanulási eredmények a harmadik évfolyam végén	A tanuló ismer 10–15 verset, gyermekdalt, segítséggel elő tudja adni. Tud lá-lá-val énekelni. Képes a dal szövegét mozgással összekötni, együttműködéssel a lépéseket utánozni. A tanuló ismer hangszereket, ismeri a hangos, halk fogalmát, és tudja differenciálni. Képes társaival is kontaktust teremteni játék közben.
--	---

4. évfolyam

Témakör	1. Gyermekdalok – Népdalok	Javasolt óraszám: 16 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Felelgetős játékban aktív részvételre ösztönzés.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Segítséggel rövid felelgetős játékot előadni. Együttműködéssel utánozni tánclépéseket.	<p>Fejlesztési ismeretek A tanult dalok folyamatos ismétlése, új dalok tanulása. Körjátékok. Egyszerű felelgetős játék.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek A dalok szövegének és dallamának egyre biztosabb elsajátítása, változatos ritmuskíséréssel (dob, csörgődob, ütőfa). Néhány rövid párbeszédű felelgetős játék közös előadása (Gyertek haza ludaim, Fehér liliomszál stb.).</p>	
Fogalmak	A dalokban található fogalmak: koszorú; keresztbe, oldalt, jobbra, balra, megtámasztás,	

Témakör	2. Ünnepekörök dalai	Javasolt óraszám: 22 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Érzelmi kapcsolatok kialakítása az ünnepekkel.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Ünnepeken énekelni társakkal	<p>Fejlesztési ismeretek Ünnepek dalai. Új szokások kialakítása a szűk közösség ünnepeihez kapcsolódva (születésnapok, karácsony, anyák napja).</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Aktuális ünnepre rövid műsor készítése és előadása, közösen A születésnapok, névnapok számontartása, ünneplése</p>	
Fogalmak	Műsor, feladat	

Témakör	3. Ritmus- és hallásfejlesztés	Javasolt óraszám: 22 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ritmus visszaadása tapssal, hallásfejlesztés.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
A mozgás és a dal ritmusát összehangolni. Hangzás alapján segítséggel hangszert felismerni.	<p>Fejlesztési ismeretek Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. Fékező és gyorsító gyakorlatok. Fejlesztési tevékenység Az egyenletes lüktetés és a ritmus összekapcsolása irányítással.</p>	

	Hangfelismerési gyakorlatok bekötött szemmel: hangszer hangjának felismerése.
Fogalmak	kivárás, újraindítás, magas, mély; erős lépés

Témakör	4. Zenehallgatás	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A kulturált zenehallgatás kialakítása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
A zene hallgatásához szükséges figyelmet és fegyelmet kialakítani. Elsajátítani a kulturált zenehallgatás szabályait.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Évszakokhoz kötődő zenék hallgatása.</p> <p>Kedvenc zene megmutatása társaknak (DVD, kazetta, stb.).</p> <p>A mindennapokban hallható zene közös hallgatása, elemzése.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Már ismert dalok, dallamok hallgatása az ünnephez kapcsolható hangszerelésben, Türelmesség és udvariasság a közös zenehallgatás során.</p> <p>A zenedarabokban szereplő hangszerek, és az előadó énekes felismerése</p>	
Fogalmak	Orgona, harangjáték	

Összegzett tanulási eredmények a negyedik évfolyam végén	<p>Együttműködéssel egyszerű szerepjátékot játszani.</p> <p>A tanuló tud az ünnepeken énekelni, társakkal.</p> <p>Képes a dal ritmusát segítséggel tapsolni</p> <p>A tanuló képes a zene hallgatásához szükséges figyelmet és fegyelmet tanúsítani.</p>
--	---

5-6. évfolyam

A tantárgy tanítása lehetőséget teremt a közös szabályalkotás gyakorlására, az alapvető emberi értékekhez, érzelmekhez kapcsolódó zenék, dalok keresésére, kiválasztására. A nemzeti öntudatot, hazafias nevelést a közösségi eseményeken, ünnepeken keresztül a nemzeti hovatartozás és összetartozás szerepének felismertetésével és legfontosabb nemzeti ünnepeink zenéinek, dalainak megismerésével erősíti.

Az önismeret és társas kultúra fejlesztésében nagy szerepet játszik, a fokozódó együttműködéssel végzett közös tevékenységekkel és a reális önértékelés fejlesztésével az önbizalom megerősítésére.

A családi életre nevelésben a tantárgy nagy szerepet játszik a családi ünnepek, hagyományok ápolásának kulturált gyakorlásával, a készülődés fontosságának felismertetésével, a testi és lelki egészségre nevelésben az érzelmek zenére történő, mozgással való kifejezésének fejlesztésével.

A médiatudatosságra nevelést a zenei igényeknek megfelelő médiumok kiválasztásának és elérésének megismertetésével és gyakoroltatásával éri el.

5. évfolyam

Témakör	1. Gyermekdalok – Népdalok	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	8–10 dal irányított előadása. Szerepjáték eljátszása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Néhány népdalt elénekelni. Táncolni önállóan, egyet balra, egyet jobbra lépni. Szívesen játszani körjátékot. Szerepet vállalni szituációs és felelgetős játékokban.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Magyar népdalok. Körjátékok. Felelgetős játékok.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Népdalcsokrok összeállítása témakörök szerint (nővények, időjárás, köszöntők). Egylépéses csárdás: oldalt lépés + fél súllyal zárás, ismétlés ellenkező lábbal. Párválasztók, kifordulás körjátékok.</p>	
Fogalmak	Csárdás-forgás, kifordulás, befordulás, irányváltás, ritmus, dallam.	

Témakör	2. Ünnepek dalai	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Aktivitás fejlesztése irányított helyzetben.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Az ünnepnek megfelelő dalt, verset előadni. Közösen énekelni társaival.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Családi ünnepek dalai. Nemzeti ünnepek dalai.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Karácsonyra, anyák napjára, születésnapra dal, vers tanulása. Himnusz megismerése.</p>	
Fogalmak	Hagyomány, szokás, ünneplés, megemlékezés, karácsony, újév Március 15. nemzeti ünnep (október 23.), Himnusz	

Témakör	3. Ritmus- és hallásfejlesztés	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Dallam, szöveg ritmizálása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Ütemkezdő hangsúlyokat kiemelni. Hangsúlyos és hangsúlytalan részeket mozgással kifejezni. A halk, hangos, magas, mély beszédet megkülönböztetni. Néhány hangszer megnevezését.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. Fékező és gyorsító gyakorlatok. Tempóérzékeltető gyakorlatok. Hang- és hallásfejlesztés. Ritmushangszerek használata.</p> <p>Fejlesztési tevékenység Egyenletes lüktetés és ritmus összekapcsolása. Kettes lüktetés érzékelése. Leülés-felállás, séta-futás váltakozása megadott jelre. Halk és hangos közti különbség érzékelése. Magas és mély hang érzékelése. Hangerő szabályozása. Fúvós, húros hangszerek megnevezése.</p>	
Fogalmak	Együtt hangoztatás, fém, fa, erősítés, halkítás, kettes lüktetés, ütemhangsúly, hangos, lágy, zümmögő éneklés; hangsúlyos és hangsúlytalan lépés, belép, megáll, tempót tart, magas és mély beszéd	

Témakör	4. Zenehallgatás	Javasolt óraszám: 22 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfelelő hangerő megválasztása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Szívesen hallgatni zenét.	<p>Fejlesztési ismeretek Hangszeres és énekes élőzene hallgatása. Részvétel zenés koncerten. A zene pihentető hatásának megtapasztalása.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Társak előadásának meghallgatása. Megfigyelési szempontok a zenehallgatással kapcsolatban (hangmagasság, ritmus, hangerő stb.). Relaxációs zene hatásának megtapasztalása. Gyerekeknek szóló musicalrészlet, pl. A padlás, A muzsika hangjai stb. hallgatása</p>	
Fogalmak	A szükséges zenei fogalmak (zenekar, karmester), kikapcsolódás, pihenés; kánon, közönség, figyelmes hallgatás, taps.	

Összegzett tanulási eredmények az ötödik évfolyam végén	<p>A tanuló képes hangsúlyos és hangsúlytalan részeket mozgással kifejezni. Képes az adott ünnepnek megfelelő dalt, verset előadni. Képes megkülönböztetni a halk, hangos, a magas, mély beszédet. Képes ütemkezdő hangsúlyokat kiemelni. Szívesen hallgat zenét, van kedvenc zenedarabja.</p>
---	--

6. évfolyam

Témakör	1. Gyermekdalok – Népdalok	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	8–10 dal irányított előadása. Szerepjáték eljátszása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Néhány népdalt elénekelni. Táncolni önállóan, egyet balra, egyet jobbra lépni. Szívesen játszani körjátékot. Szerepet vállalni szituációs és felelgetős játékban.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Magyar népdalok. Magyar táncok. Körjátékok. Felelgetős játékok.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Népdalcsokrok összeállítása témakörök szerint (nővények, időjárás, köszöntők). Egylépéses csárdás: oldalt lépés + fél súllyal zárás, ismétlés ellenkező lábbal. Párválasztók, kifordulós körjátékok. Rövid szituációs gyakorlatok előadása (pl. Egyszer egy királyfi, Gyertek haza ludaim...).</p>	
Fogalmak	A népdalokban található új fogalmak, különböző népek. Csárdás-forgás, kifordulás, befordulás, irányváltás, motívum, ritmus, dallam.	

Témakör	2. Ünnepek dalai	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Aktivitás fejlesztése irányított helyzetben.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Az ünnepnek megfelelő dalt, verset kiválasztani, előadni. Közösen énekelni társaival.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Családi ünnepek dalai. Nemzeti ünnepek dalai.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Karácsonyra, húsvétra, pünkösdre dal, vers tanulása. Toborzó dalok megtanulása, Szózat megismerése.</p>	
Fogalmak	Hagyomány, szokás, ünneplés, megemlékezés, karácsony, húsvét, pünkösd. Március 15., nemzeti ünnep (augusztus 20. október 23.), Szózat. Katonadalok, megzenésített költemények.	

Témakör	3. Ritmus- és hallásfejlesztés	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Dallam, szöveg ritmizálása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Ütemkezdő hangsúlyokat kiemelni. Hangsúlyos és hangsúlytalan részeket mozgással kifejezni. Megadott hangra dalt elkezdni és	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. Fékező és gyorsító gyakorlatok. Tempóérzékeltető gyakorlatok.</p>	

végigénekelni. Közösen énekelt dalt adott jelre hangosan vagy halkán folytatni. Néhány hangszert megszólaltatni.	Hang- és hallásfejlesztés. Ritmushangszerek használata. Fejlesztési tevékenység Egyenletes lüktetés és ritmus összekapcsolása. Kettes lüktetés érzékelése. Leülés-felállás, séta-futás váltakozása megadott jelre. Önálló dalkezdés, tempótartás. Belső hallásfejlesztés, dallambújtatás. Fúvós, húros és ütőhangszerek megnevezése.
Fogalmak	Együtt hangoztatás, ütőhangszerek, fém, fa, kettes lüktetés, ütemhangsúly, hangsúlyos és hangsúlytalan lépés, belép, megáll, tempót tart, emelkedő, süllyedő dallamvonal.

Témakör	4. Zenehallgatás	Javasolt óraszám: 22 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megfelelő hangerő megválasztása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Szívesen hallgatni zenét.	<p>Fejlesztési ismeretek Hangszeres és énekes élőzene hallgatása. Részvétel zenés koncerten. A zene pihentető hatásának megtapasztalása. Hosszabb, összefüggő zenedarab meghallgatása.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Társak előadásának meghallgatása. Megfigyelési szempontok a zenehallgatással kapcsolatban (hangmagasság, ritmus, hangerő stb.). (Kórusművek, hangszeres darabok, szólóhangszerek, nagyzenekari művek részletei.) Relaxációs zene hatásának megtapasztalása. Gyerekeknek szóló musicalrészlet hallgatása, dúdolása, egyes részletek megtanulása.</p>	
Fogalmak	A szükséges zenei fogalmak (kórus, szóló, zenekar, karmester stb.), kikapcsolódás, pihenés; szólóének, kánon, közönség, figyelmes hallgatás, taps.	

Összegzett tanulási eredmények a hatodik évfolyam végén	<p>A tanuló képes hangsúlyos és hangsúlytalan részeket mozgással kifejezni. Képes megadott hangra dalt elkezdni és végigénekelni. Képes az adott ünnepnek megfelelő dalt, verset kiválasztani, előadni. Képes megkülönböztetni a halk, hangos, a magas, mély beszédet. Képes ütemkezdő hangsúlyokat kiemelni. Szívesen hallgat zenét, van kedvenc zenedarabja. Képes a dal ritmusát együttműködéssel, segítséggel tapsolni, kopogni.</p>
---	--

7–8. évfolyam

Az előző évfolyamokhoz kapcsolódva tovább folyik a szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése, a szabályok alkalmazásának erősítése, a közös szabályalkotás gyakorlása. A nemzeti öntudat, hazafias nevelés a népi hagyományok, ünnepkörök dalain, mondókáin keresztül, a nemzeti összetartozás érzésének erősítésével történik.

Az önismeret és társas kultúra a közösségben a reális önértékelés kialakításával, csoportos produkciókban történő részvétellel, a társas kapcsolatok és közös tevékenységek segítségével, a személyiség fejlesztésével erősödik.

A testi és lelki egészségre nevelést a tantárgy a különböző hangulatok, érzelmek megjelenítésével a zenére történő mozgásban, a feszültségek levezetésének segítségével, a szorongásos állapotok oldásával, zenei élmények nyújtásával segíti.

A családi életre nevelésben nagy szerepet játszik a családi ünnepek, hagyományok ápolásában való aktív részvétel ösztönzésével.

A médiatudatosságra nevelést a hangulathoz, ízlésvilághoz illeszkedő zenei alkotások különféle médiumok lehetőségei közötti keresésének támogatása, és a tanuló ízlésének megfelelő választás képességének megerősítése, bátorítása segíti.

7. évfolyam

Témakör	1. Gyermekdalok – Népdalok	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Verbális memória fejlesztése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Elénekelni legalább 10 népdalt. Más népek dalaiból egy-egy jellegzetes népdalt ismerni. Múdalokat, kánonokat énekelni.	Fejlesztési ismeretek Magyar népdalok. Más népek dalai. Múdalok (Pál, Kata, Péter, jó reggelt, Ég a város, ég a ház is). Fejlesztési tevékenységek Népdalcsokrok összeállítása, előadása közösen és egyénileg. Más népek dalainak megismerése és éneklése. Kánonok, közismert dalok éneklése közösen, változatos hangszerkísérettel.	
Fogalmak	Párosító, vidám, tréfálkozó, emelkedő, ereszkedő dallamvonal kánon; oldalt lépés, mellé lépés	

Témakör	2. Ünnepek dalai	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Aktualitások felismerése, ünnepek elkülönítése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Megfelelő dalt énekelni az ünnepek alkalmából. Az ünnepélyes alkalmakat átérezni.	Fejlesztési ismeretek Családi ünnepek dalai. Nemzeti ünnepek és az ezekhez kapcsolódó zeneművek meg-	

	ismerése Fejlesztési tevékenységek Jeles napok dalai, születésnap, névnap köszöntők. Toborzó dalok. Erkel Ferenc: Himnusz megtanulása. Tolcsvay: Nemzeti dal, Szörényi-Bródy: István, a király stb. A tanultak számbavétele, csoportosításuk ünnepek, ritmusuk, hangulatuk szerint stb. Az ünnepekre tanult ének- és zenedarabok ismétlése.
Fogalmak	Nemzeti érzés, magyarság, ünnep, szokások, vers, dal, ünnepelt, kedvenc, egynemű kar, vegyes kar, férfikar, kórus. Karácsony, húsvét, pünkösd, anyák napja, születésnap, keresztelő, lakodalom

Témakör	3. Ritmus- és hallásfejlesztés	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Hangszerek felismerése és megszólaltatása. Hang- és hallásfejlesztés.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Hallás után énekelni Egy dallamon belül hangerőt szabályozni. Hangszerrel erősíteni, halkítani. Belső hallás kialakulása. Különböző hangszerek hangjait felismerni.	Fejlesztési ismeretek Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. Fékező és ingerlő gyakorlatok. Tempóérzékeltető gyakorlatok. Ismerkedés hangszerekkel. Ismerkedés az emberi hang sajátosságaival. Fejlesztési tevékenységek Tá-ti-ti grafikus lejegyzése. Hangerő szabályozása. Fokozatos halkítás, erősítés időtartama. Daltöredékből dal felismerése. Fafúvós, rézfúvós, vonós hangszerek hangjának felismerése.	
Fogalmak	Kopogós, tá-ti-ti ritmus, kezdés, befejezés, hangmagasság, belépés, megállás, fa, cserép, üveg, fém. Ritmusképlet, ritmus, feszített ritmus, lassú tempó. Lassú ének, gyors ének	

Témakör	4. Zenehallgatás	Javasolt óraszám: 22 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A zenei ízlés formálása.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Figyelmes, érdeklődő zenehallgatás, a többször hallott részletek felismerése. Hallás után a dalokat felismerni és elénekelni.	Fejlesztési ismeretek Klasszikus művek részleteinek meghallgatása. Szórakoztató zenei felvételek hallgatása. Ismert, népszerű darabok hallgatása. Fejlesztési tevékenységek Megfigyelési szempontok alapján néhány mű meghallgatása (pl. Kodály: Esti dal meghallgatása gyermekkori feldolgozásban)	

	<p>Türelem, egymás kedvencének meghallgatása, tiszteletben tartása (tánczene, diszkózene, rockzene).</p> <p>A tanulmányok során megismert darabok többszöri meghallgatása, ismertebb részletek közös dúdolása, éneklése.</p>
--	--

Fogalmak	Zeneszerző, részlet, teljes mű.
----------	---------------------------------

Összegzett tanulási eredmények a hetedik évfolyam végén	<p>A tanuló képes segítséggel énekelni legalább 8-10 egyszerű népdalt és eljátszani 1-2 gyermektáncot.</p> <p>Ismeri a Himnuszt és a Szózatot, elhangzásukkor megfelelően viselkedik.</p> <p>Képes ritmusképletet lejegyezni és visszaolvasni.</p> <p>Képes észlelni a különbséget a lassú és a gyors zene között.</p> <p>Képes hangszerrel erősíteni, halkítani.</p> <p>Képes felismerni megszólaltatás után a hangszereket.</p> <p>Képes irányítás mellett egyszerű ritmust utánozni hangszeres kísérettel.</p> <p>Képes a többször hallott részleteket felismerni zenedarabokban.</p>
---	--

8. évfolyam

Témakör	1. Gyermekdalok – Népdalok	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Verbális memória fejlesztése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Elénekelni legalább 10 népdalt. Más népek dalaiból egy-egy jellegzetes népdalt ismerni. Műdalokat, kánonokat énekelni.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Magyar népdalok. Más népek dalai. Műdalok (Künn az ágon újra szól a víg kakukkmadár, kánonok stb.).</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Egyszerű dallamvezetésű népdalok ritmikai előadása. Népdalcsokrok összeállítása, előadása közösen és egyénileg. Más népek dalainak megismerése és éneklése. Kánonok, közismert dalok éneklése közösen, egyénileg, változatos hangszerkísérettel.</p>	
Fogalmak	Párosító, vidám, tréfálkozó, emelkedő, ereszkedő dallamvonal, kötetlen, kötött ritmus; cseh, román, palóc, francia, kánon; oldalt lépés, mellé lépés; francia, olasz, lengyel, román.	

Témakör	2. Ünnepek dalai	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Aktualitások felismerése, ünnepek elkülönítése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Megfelelő dalt énekelni az ünnepek alkalmából. Az ünnepélyes alkalmakat átérezni.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Családi ünnepek dalai. Ballagási dalok. Nemzeti ünnepek és az ezekhez kapcsolódó zeneművek megismerése, egyes darabok megtanulása.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Felkészülés a ballagásra. Az ünnepélyes ballagásra előkészületek, közismert, elfogadott dalok megtanulása, éneklése menet közben. Egressy Béni: Szózat megtanulása. A tanultak számbavétele, csoportosításuk ünnepek, ritmusuk, hangulatuk, hangfekvésük, személyes, érzelmi okok szerint stb. Az ünnepekre tanult ének- és zenedarabok ismétlése.</p>	
Fogalmak	Nemzeti érzés, magyarság, ünnep, szokások, vers, dal, ballagás, búcsú, ünnepelt, kedvenc, felejtés, emlék, egynemű kar, vegyes kar, férfikar, kórus. Karácsony, születésnap, keresztelő, lakodalom, ballagás, búcsú, megható.	

Témakör	3. Ritmus- és hallásfejlesztés	Javasolt óraszám: 15 óra
---------	--------------------------------	--------------------------

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Hangszerek felismerése és megszólaltatása. Hang- és hallásfejlesztés.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Hallás után énekelni, kétkezes kopogóst előadni. Egy dallamon belül hangerőt szabályozni. Hangszerrel erősíteni, halkítani. Belső hallás kialakulása. Különböző hangszerek hangjait felismerni. Szólamokat felismerni.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. Fékező és ingerlő gyakorlatok. Tempóérzékeltető gyakorlatok. Ismerkedés hangszerekkel. Ismerkedés az emberi hang sajátosságaival.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Kotta olvasása ritmusképlettel. Tá-ti-ti grafikus lejegyzése. Hangerő szabályozása. Fokozatos halkítás, erősítés időtartama. Dallambújtatás. Daltöredékből dal felismerése. Az énekhangok jellegzetességeivel kapcsolatos megfigyelések, saját hang tudatos megfigyelése.</p>	
Fogalmak	<p>Kopogós, tá-ti-ti ritmus, dallambújtatás, kezdés, befejezés, hangmagasság, belépés, megállás</p> <p>Ritmusképlet, alkalmazás, kirakás koronggal, kotta, kottavonal, ritmus, feszített ritmus, lassú tempó.</p> <p>Lassú ének, gyors ének, szólamok, szoprán, alt, gége, hangszalagok, rekedtség.</p>	

Témakör	4. Zenehallgatás	Javasolt óraszám: 22 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A zenei ízlés formálása.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Figyelmes, érdeklődő zenehallgatás, a többször hallott részletek felismerése. Hallás után a dalokat felismerni és elénekelni.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Klasszikus művek részleteinek meghallgatása. Szórakoztató zenei felvételek hallgatása. Ismert, népszerű darabok hallgatása.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Megfigyelési szempontok alapján néhány mű meghallgatása, egyes részletek megtanulása (plMozart: Varázsfuvola, részlet). Türelem, egymás kedvencének meghallgatása, tiszteletben tartása (műdal, tánczene, diszkózene, rockzene). A tanulmányok során megismert darabok többszöri meghallgatása, ismertebb részletek közös dúdolása, éneklése.</p>	

Fogalmak	<p>Zeneszerző, opera, beat, rock, diszkó.</p> <p>Részlet, teljes mű.</p>	
----------	--	--

Összegzett tanulási eredmények a nyolcadik évfolyam végén	<p>A tanuló képes segítséggel énekelni legalább 8-10 egyszerű népdalt és eljátszani 1-2 gyermektáncot.</p> <p>Ismeri a Himnuszt és a Szózatot, elhangzásukkor megfelelően viselkedik.</p> <p>Képes ritmusképletet lejegyezni és visszaolvasni.</p> <p>Képes észlelni a különbséget a lassú és a gyors zene között.</p> <p>Képes hangszerrel erősíteni, halkítani.</p>	
---	---	--

	<p>Kialakul a belső hallása. Képes felismerni megszólaltatás után a hangszereket. Felismeri a szólamokat. Képes irányítás mellett egyszerű ritmust utánozni hangszeres kísérettel. Képes irányítás mellett huzamosabb ideig értelmi képességének megfelelő zenét hallgatni. Képes a többször hallott részleteket felismerni zenedarabokban.</p>
--	---

Ábrázolás – Alakítás

1-8. évfolyam

Heti / éves óraszám:

1. évfolyam 3 óra /108 óra
2. évfolyam 3 óra /108 óra
3. évfolyam 2 óra / 72 óra
4. évfolyam 2 óra / 72 óra
5. évfolyam 2 óra / 72 óra
6. évfolyam 2 óra / 72 óra
7. évfolyam 3 óra /108 óra
8. évfolyam 3 óra /108 óra

Vizuális kultúra

A tantárgy célja megalapozni a funkcióöröm motivációs hátterével a különböző ábrázoló-alakító tevékenységekben az alkotóképességet, alakítani és fejleszteni az igényt a kreatív önkifejezésre a vizuális művészetek eszköztárának felhasználásával.

A pedagógusnak törekednie kell arra, hogy fejlődjön a tantárgy szemléletformáló hatása által a középsúlyos értelmi fogyatékos tanuló képzelőereje, fantáziája, esztétikai érzéke, alakuljon ki a pozitív énképe, fejlődjön önismerete a felfedezések és a siker örömeivel. Támogassa a munkavégzés során a tanulóknak az anyagokról szerzett tapasztalatait, tevékenykedjenek szívesen, fejlődjön alkotásvágyuk a tárgyak, cselekvések, jelenségek megfigyelése és a figyelem, feladattudat, észlelés, finommotorika fejlődése segítségével, tapasztalati élményeik alapján ismerjék meg az ábrázolás-alakításhoz szükséges eszközöket, építészeti és művészeti értékeket. A környezeti adottságok és a differenciálás lehetőségeinek megteremtése támogatja, hogy folyamatosan bővüljenek a tanulók ismeretei a hagyományápolásról, népszokásokról, a nevezetes napokról, megismerkedjenek műalkotásokkal, tantárgy-specifikus jártasságaik, készségeik fejlődjenek.

Fejlesztési (terápiás) feladatok:

Készségek: koordinált mozgáskészség (szem-kéz koordináció) és alakítási készségek fejlesztése.

Képességek, attitűdök:

Formaalkotási képességek, kompozíciós képesség.

Vizuális ritmus képzése, tárgykészítés képessége.

Képzeteket felidéző ábrázolási képesség.

Képolvasás, képi közlés képessége.

Plasztikus formaalakítás. Finommozgás fejlesztése.

Pszichikus funkció:

Vizuális, taktikus percepció. Figyelemfejlesztés.

Érzelmi fejlesztés: motiváció, örömmérség keltése alkotó tevékenység révén.

Emlékezet, alkotó képzelet, forma- és térészlelés, gondolkodás fejlesztése.

Gondolkodási műveletek:

Megkülönböztetés, azonosítás, összehasonlítás.

Variálás, kombinálás. Analízis-szintézis.

Asszociáció, általánosítás, absztrakció, következtetés, ítéletalkotás.

Gondolkodásfajták: perceptív, cselekvéses, analógiás, asszociatív, algoritmikus, kreatív, logikus.

Témakör	Évfolyam / óraszám							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Formázások különböző anyagokból	30	30	20	20	-	-	-	-
Építés	20	20	15	15	-	-	-	-
Papír formálása, alakítása	28	28	15	15	-	-	-	-
Vizuális ábrázolás	30	30	22	22	37	37	30	30
Komplex alakító tevékenység	-	-	-	-	35	35	30	30
Elemi ismeretek művészeti alkotásokról	-	-	-	-	-	-	12	12
Szabadon felhasználható órakeret	-	-	-	-	-	-	36	36
Éves óraszám:	108	108	72	72	72	72	108	108

1–2. évfolyam

A nemzeti öntudat, hazafias nevelésben a tantárgy különösen fontos szerepet játszik a hagyományok, a közösségi múlt jellemzőinek megismerésén keresztül, az alapvető kötődés kialakításával a tanuló környezetéhez.

Az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztésében a megfigyelőképesség fejlesztése, az önértékelés és az önbizalom megalapozása történik.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciáinak a fejlesztésével a tantárgy hozzájárul az esztétikai érzék fejlesztéséhez és a művészetek iránti érdeklődés felkeltéséhez.

A vizuális ábrázoláson keresztül kialakul a gondolatok, érzelmek megjelenítésének igénye.

1. évfolyam

Témakör	1. Formázások különböző anyagokból	Javasolt óraszám: 30 óra
Előzetes tudás	Alakító tevékenység szándékának megjelenése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Együttműködéssel a tárgyak tulajdonságainak, jellegzetességeinek megfigyelése. Próbálkozások, adott tevékenységek végrehajása együttműködéssel. Együttműködéssel különböző formák kialakításához szükséges mozgások végrehajása.	<p>Fejlesztési ismeretek Anyagok tulajdonságai. Alakíthatóság.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek A tanuló környezetében található tárgyak megfigyelése manipulációval. Homok formázása, edények megtöltése, kiöntése, dombkészítés, gödörásás, taposás, nyomhagyás. Hó formázása, hógolyó, hóbucka, hóember készítése. Gyurmázás (plasztilin, só-liszt gyurma, agyag), gyúrás, puhítás, gömbölyítés, lapítás, hengerítés, mélyítés, kicsípés.</p>	

Fogalmak	A tárgyak tapintással megfigyelhető tulajdonságaival kapcsolatos fogalmak; eszközökkel, cselekvésekkel, térbeli tulajdonságokkal, felületi jellemzőkkel kapcsolatos fogalmak.
----------	---

Témakör	2. Építés	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Alapvető manuális kontroll (megfogás, elengedés) kialakítása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Tárgyak csoportosítása segítséggel. Segítséggel próbálkozás a gyöngyök ritmikus váltogatására.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Kirakás. Fűzés. Nyomótechnikák. Szűrőjátékok.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Előrajzolt formák kirakása pálcikával, terményekkel. Toronyépítés kockából. Nagyméretű gyöngyök felfűzése pálcikára rendszer nélkül. Nyomhagyás agyagban, gyurmában különböző tárgyak segítségével, nyomdázás. Gyöngymozaik rendszer nélküli kirakása.</p>	
Fogalmak	A kirakáshoz felhasznált tárgyak. Cselekvések, térirányok. Gyöngy, pálcika, fűzés. Eszközök, cselekvések: (belenyom), tesz, nyom, szűr. A kirakáshoz felhasznált tárgyak. Tevékenységek: épít, tesz, rak, vesz. Sor: kicsi-nagy, színek, pl. piros-kék, egyik-másik.	

Témakör	3. Papír formálása, alakítása	Javasolt óraszám: 28 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Alapvető manuális készségek (markolás, csippentés) kialakítása, gyakoroltatása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Az aktuális feladatok sikeres végrehajtása segítséggel. Papírdarabkák kívánt módon egymás mellé helyezése segítséggel.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Gyúrás-simítás. Tépés. Ragasztás.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Különböző papírfélékből labda gyúrése. Az összegyűrt papír kisimítása. Szabálytalan formák tépése, csíktépés. Kialakított papírdarabok egymás mellé helyezése, ragasztás felületen.</p>	
Fogalmak	Anyag, tevékenység és elkészített tárgy (papír, gyúr, labda, könyv, füzet, hajt). Formák hasonlóság alapján. A papírfélék jellegzetes tulajdonságai és színe, eszközök.	

Témakör	4. Vizuális ábrázolás	Javasolt
---------	-----------------------	----------

		óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Formakitöltéshez szükséges mozgáskontroll kialakítása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
A kívánt mozgás végrehajtása segítséggel. Törekvés papírhatár betartására. Az ecset megfelelő használata. Színek differenciálása. A rajzolás eszközeinek megfelelő használata.	<p>Fejlesztési ismeretek Festés. Rajzolás.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Festékes kéz- és ujjnyom hagyás. Nagy, sima felületek vízfestéssel történő betöltése szivaccsal, vastag ecsettel. Álló, fekvő egyenesek, egyszerű formák, kör, hullámvonal rajzolása pálcikával homokba, krétával aszfalton és táblán; zsírkrétával csomagolópapírra, vastag ceruzával rajzlapra. Szabadfirka, átrajzolás, rárajzolás, körülrajzolás. Egyszerű formák színezése.</p>	
Fogalmak	<p>Eszközök (szivacs, ecset, ecsettál). Tevékenységek (törlés, kenés, festés). Főbb színek: piros, kék, sárga, zöld.</p>	

Összegzett tanulási eredmények az első évfolyam végén	<p>A tanuló képes segítséggel megadott tulajdonságok alapján (szín, forma, nagyság) tárgyakat csoportosítani. Segítséggel képes ritmikusan váltogatni a gyöngyöket. Együttműködéssel végrehajt a különböző formák kialakításához szükséges mozgásokat. Megfelelően használja a festés és rajzolás eszközeit. Differenciálja és megnevezésre felismeri a főbb színeket.</p>	
---	--	--

2. évfolyam

Témakör	1. Formázások különböző anyagokból	Javasolt óraszám: 30 óra
Előzetes tudás	Alakító tevékenység szándékának megjelenése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Együttműködéssel a tárgyak tulajdonságainak, jellegzetességeinek megfigyelése. Próbálkozások, adott tevékenységek végrehajtása együttműködéssel. Együttműködéssel különböző formák kialakításához szükséges mozgások végrehajtása. Különböző formák alakítása együttműködéssel.	<p>Fejlesztési ismeretek Anyagok tulajdonságai. Alakíthatóság.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek A tanuló környezetében található tárgyak megfigyelése manipulációval. Homok formázása, edények megtöltése, kiöntése, dombkészítés, gödörásás, taposás, nyomhagyás. Hó formázása, hógolyó, hóbucka, hóember készítése. Gyurmázás (plasztilin, só-liszt gyurma, agyag), gyúrás, puhítás,</p>	

	gömbölyítés, lapítás, hengerítés, mélyítés, kicsípés. Gipszmunka, benyomkodott agyagba, öntőformába folyékony gipsz öntése. Száradás után kiborítása.
Fogalmak	A tárgyak tapintással megfigyelhető tulajdonságaival kapcsolatos fogalmak; eszközökkel, cselekvésekkel, térbeli tulajdonságokkal, felületi jellemzőkkel kapcsolatos fogalmak.

Témakör	2. Építés	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Alapvető manuális kontroll (megfogás, elengedés) kialakítása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Tárgyak csoportosítása segítséggel. Segítséggel próbálkozás a gyöngyök ritmikus váltogatására. Segítséggel próbálkozás ritmikus sor készítésére.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Kirakás. Fűzés. Nyomótechnikák. Szűrőjátékok.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Különböző tárgyak egymás mellé helyezésével új formák létrehozása. Előrajzolt formák kirakása pálcikával, terményekkel. Toronyépítés kockából. Nagyméretű gyöngyök felfűzése pálcikára rendszer nélkül. Nyomhagyás agyagban, gyurmában különböző tárgyak segítségével, nyomdázás. Gyöngymozaik rendszer nélküli kirakása.</p>	
Fogalmak	A kirakáshoz felhasznált tárgyak. Cselekvések, térirányok. Gyöngy, pálcika, fűzés. Eszközök, cselekvések: (belenyom), tesz, nyom, szűr. A kirakáshoz felhasznált tárgyak. Tevékenységek: épít, tesz, rak, vesz. Sor: kicsi-nagy, színek, pl. piros-kék, egyik-másik.	

Témakör	3. Papír formálása, alakítása	Javasolt óraszám: 28 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Alapvető manuális készségek (markolás, csippentés) kialakítása, gyakoroltatása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Az aktuális feladatok sikeres végrehajtása segítséggel. Segítséggel pontos illesztések. Olló használatának próbálgatása, helyes használat gyakorlása segítséggel. Papírdarabkák kívánt módon egymás mellé helyezése segítséggel.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Gyűrés-simítás. Tépés. Hajtogatás. Nyírás. Ragasztás.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Különböző papírfélékből labda gyűrése. Az összegyűrt papír kisimítása. Szabálytalan formák tépése, csíktépés. Egyszerű ráhajtás, átlóshajtás elképzéssel.</p>	

	<p>Szabálytalan formák nyírása. Olló nyitása, csukása, segítséggel csíkvágás. Kialakított papírdarabok egymás mellé helyezése, ragasztás felületen.</p>
Fogalmak	<p>Anyag, tevékenység és elkészített tárgy (papír, gyűr, labda, könyv, füzet, hajt). Formák hasonlóság alapján. A papírfélék jellegzetes tulajdonságai és színe, eszközök.</p>

Témakör	4. Vizuális ábrázolás	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Formakitöltéshez szükséges mozgáskontroll kialakítása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>A kívánt mozgás végrehajtása segítséggel. Törekvés papírhatár betartására. Az ecset megfelelő használata. Színek differenciálása. A rajzolás eszközeinek megfelelő használata. Egyszerű ember-, állat-, növényábrázolások segítséggel.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Festés. Rajzolás.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Festékes kéz- és ujjnyom hagyás. Nagy, sima felületek vízfestékekkel történő betöltése szivaccsal, vastag ecsettel. Álló, fekvő egyenesek, egyszerű formák, kör, hullámvonal rajzolása pálcikával homokba, krétával aszfalton és táblán; zsírkrétával csomagolópapírra, vastag ceruzával rajzlapra. Szabadfirka, átrajzolás, rárajzolás, körülrajzolás. Egyszerű formák színezése.</p>	
Fogalmak	<p>Eszközök (szivacs, ecset, ecsettál). Tevékenységek (törlés, kenés, festés). Főbb színek: piros, kék, sárga, zöld. Vonalak és ezekből képzett egyszerű figurák.</p>	

Összegzett tanulási eredmények a második évfolyam végén	<p>A tanuló képes segítséggel megadott tulajdonságok alapján (szín, forma, nagyság) tárgyakat csoportosítani. Segítséggel képes ritmikusan váltogatni a gyöngyöket. Együttműködéssel végrehajt a különböző formák kialakításához szükséges mozgásokat. Képes a szükséges eszközöket kiválasztani és megfelelően használni, együttműködéssel ollót használni. Képes segítséggel a kívánt módon egymás mellé helyezni a papírdarabkákat. Papírhatárt és vonalhatárt igyekszik betartani. Megfelelően használja a festés és rajzolás eszközeit. Differenciálja és megnevezésre felismeri a főbb színeket. Megpróbál egyszerű ember-, állat-, növényábrázolásokat létrehozni.</p>
---	---

3–4. évfolyam

A népi művészeti alkotások megismerésével, megnevezésével, az önismeret és a társas kapcsolati kultúra, az együttműködő készség megalapozásával, a közös alkotások létrehozásával és a saját alkotás értékelésével kell lehetőséget teremteni a középsúlyos értelmi fogyatékos tanuló fejlődésére.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciáinak a fejlesztéséhez a vizuális művészetek iránti érdeklődés felkeltésével és az önálló ízlés és stílus megalapozásával járul hozzá a tantárgy.

3. évfolyam

Témakör	1. Formázások különböző anyagokból	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szükséges mozgássémák kialakítása gömbölyítéshez, lapításhoz.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
A természetes és mesterséges formák hasonlóságainak megfigyelése segítségével. Adott tevékenységek végzése segítségével. Egyszerű emberalak készítése segítségével. Egyszerű formák, tárgyak készítése segítségével. Irányítással jellemző jegyeik alapján felismerhető ember-, állat-, növényábrázolások készítése.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Anyagvizsgálat érzékszervi tapasztalás útján, tulajdonságok. Felület, szilárdság, forma, méret megismerése. Anyagok alakíthatósága.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>A természetes és mesterséges környezet tárgyainak összehasonlítása.</p> <p>Homok formázása, homokvár építése. Homokozó formák használata.</p> <p>Hó formázása, hógolyó, hóember készítése.</p> <p>Alapelemek összeillesztésével emberalak készítése.</p> <p>Állatalakok ábrázolása jellegzetes jegyeik alapján.</p> <p>Gyurmázás (plasztilin, só-liszt gyurma, agyag formázása).</p> <p>Gipszmunka, bekarcolt, benyomkodott agyaglapra gipsz öntése, száradás után agyag eltávolítása.</p>	
Fogalmak	<p>Tevékenységek: hoz, visz, tesz, kever, önt, szór, ás, borít.</p> <p>Anyagtulajdonságok: folyik, szárad, kemény, folyékony, Felületre (sima-érdes), szilárdságra (kemény-puha), formára (kerek, hosszúkás), méretre (kicsi, nagy) vonatkozó fogalmak.</p> <p>Építmény részei: fal, ablak, ajtó.</p> <p>Emberi testrészek. Ember, állat, növény részei.</p>	

Témakör	2. Építés	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Két kéz manipulációjának összehangolása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	

<p>Tagolt építmények építése különféle építőjátékokból önállóan. Írányítással, majd önállóan ritmikus sor képzése.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Kirakás. Fűzés. Nyomótechnikák. Szűrőjátékok.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Egymásba helyezhető építőelemek használatával különböző térbeli építmények létrehozása. Előrajzolt forma kirakása, kitöltése különböző anyagokkal. Pálcikák fektetése színváltogatással, formaképzéssel. Gyöngyfűzés alak, szín, nagyság variálásával. Pecsételés, nyomdázás, forma, szín, nagyság váltogatásával. Szabad kompozíció, pl.: agyagkép. Sor- és formaképzés a játék elemeiből. Ritmikus sor képzése 2, elemmel. Alapformák kirakásával labda, virág, házikó stb. kirakása.</p>
<p>Fogalmak</p>	<p>Főbb színek. Egyszerű formák (kocka, gömb, tégl), kicsi-nagy. Színek, formák, nagyság fogalmi. Elkészítendő tárgyak, ékszerek. Építmények (ház, garázs, híd stb.), építmények részei. Térbeli relációk (alá, mellé, fölé stb.).</p>

<p>Témakör</p>	<p>3. Papír formálása, alakítása</p>	<p>Javasolt óraszám: 15 óra</p>
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A különböző tulajdonságú papírokhoz alkalmazható adekvát alakítási módok ismeretének megszilárdítása.</p>	
<p>Fejlesztési feladatok</p>	<p>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</p>	
<p>Tevékenységek végzése irányítással. Egyszerű formák tépése segítséggel. Hajtások pontos illesztéssel. Egyszerű formák kivágása segítséggel. Segítséggel a papírkép elemeinek illesztése.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Gyúrás-simítás. Tépés. Hajtogatás. Nyírás. Ragasztás.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Különböző papírfajták gyúrása, simítása különböző méretben. Előrajzolt formák tépése különböző méretben. Alapformák kivágása különböző méretben és színben. A fenti technikákkal kialakított elemek illesztése, rögzítése. Ember, állat, növény ábrázolása.</p>	
<p>Fogalmak</p>	<p>Nagyságra, formára vonatkozó fogalmak: csík, kör, kisebb, nagyobb stb., differenciáltabb formák. Eszközök. Ember, állat, növény részei. Írányok, térbeli relációk. Illesztéssel kapcsolatos fogalmak.</p>	

<p>Témakör</p>	<p>4. Vizuális ábrázolás</p>	<p>Javasolt óraszám: 22 óra</p>
<p>A témakör nevelési-</p>	<p>A papír- és vonalhatár betartási igényének kialakítása.</p>	

fejlesztési céljai	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<p>A festés eszközeinek megfelelő használata. Körök és egyenesek segítségével különböző élőlények és tárgyak ábrázolása és megnevezése.</p> <p>Együttműködési készség igényének kialakulása közös alkotás elkészítésénél. Különböző élőlények és tárgyak jellemző tulajdonságai alapján a rájuk emlékeztető vizuális leképezésük.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Festés. Rajzolás.</p> <p>Tevékenység Körökből, egyenesekből ember-, állat-, növényábrázolások megfelelő színhasználattal. Szabad festési gyakorlatok tetszőleges színhasználattal csomagolópapíron – közös munka. Ember, állat, növény, tárgy rajzolása, színezés. A figurák kompozícióba illesztése (pl.: meseillusztráció, családrajz, tájkép), színezés.</p>
Fogalmak	Vonalak iránya, alapformák, festési technikák, színek. Ábrázolt élőlények, tárgyak, részeik.

Összegzett tanulási eredmények a harmadik évfolyam végén	<p>A tanuló képes elsajátítani különböző ábrázoló, alakító technikákat. Önállóan épít különféle építőjátékokból tagolt építményeket. Önállóan tud ritmikus sort képezni. Próbál együttműködni közös alkotás elkészítésénél. Képes segítséggel megfelelően használni a festés eszközeit.</p>
--	---

4. évfolyam

Témakör	1. Formázások különböző anyagokból	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szükséges mozgássémák kialakítása gömbölyítéshez, lapításhoz.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>A természetes és mesterséges formák hasonlóságainak megfigyelése segítséggel. Adott tevékenységek végzése segítséggel. Egyszerű emberalak készítése segítséggel. Egyszerű formák, tárgyak készítése segítséggel. Írányítással jellemző jegyeik alapján felismerhető ember-, állat-, növényábrázolások készítése.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Anyagvizsgálat érzékszervi tapasztalás útján, tulajdonságok. Felület, szilárdság, forma, méret megismerése. Anyagok alakíthatósága.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek A természetes és mesterséges környezet tárgyainak összehasonlítása. Homok formázása, homokvár építése. Homokozó formák használata. Hó formázása, hógolyó, hóember készítése. Alapelemek összeillesztésével emberalak készítése. Állatalakok ábrázolása jellegzetes jegyeik alapján. Gyurmázás (plasztilin, só-liszt gyurma, agyag formázása).</p>	

	Agyagozás, agyaggyúrása, formázása. Gipszmunka, bekarcolt, benyomkodott agyaglapra gipsz öntése, száradás után agyag eltávolítása.
Fogalmak	Tevékenységek: hoz, víz, tesz, kever, önt, szór, ás, borít. Anyagtulajdonságok: folyik, szárad, kemény, folyékony, Felületre (sima-érdes), szilárdságra (kemény-puha), formára (kerek, hosszúkás), méretre (kicsi, nagy) vonatkozó fogalmak. Építmény részei: fal, ablak, ajtó. Emberi testrészek. Ember, állat, növény részei.

Témakör	2. Építés	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Két kéz manipulációjának összehangolása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Tagolt építmények építése különféle építőjátékokból önállóan. Vonalhatárt tartva előrajzolt forma kitöltése. Irányítással, majd önállóan ritmikus sor képzése.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Kirakás. Fűzés. Nyomótechnikák. Szűrőjátékok.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Egymásba helyezhető építőelemek használatával különböző térbeli építmények létrehozása. Előrajzolt forma kirakása, kitöltése különböző anyagokkal. Pálcikák fektetése színváltogatással, formaképzéssel. Gyöngyfűzés alak, szín, nagyság variálásával. Pecsételés, nyomdázás, forma, szín, nagyság váltogatásával. Szabad kompozíció, pl.: agyagkép. Sor- és formaképzés a játék elemeiből. Ritmikus sor képzése 2, majd 3 változó elemmel. Alapformák kirakásával labda, virág, házika stb. kirakása.</p>	
Fogalmak	Főbb színek. Egyszerű formák (kocka, gömb, tégl), kicsi-nagy. Színek, formák, nagyság fogalmi. Elkészítendő tárgyak, ékszerek. Építmények (ház, garázs, híd stb.), építmények részei. Térbeli relációk (alá, mellé, fölé stb.).	

Témakör	3. Papír formálása, alakítása	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A különböző tulajdonságú papírokhoz alkalmazható adekvát alakítási módok ismeretének megszilárdítása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Tevékenységek végzése irányítással. Egyszerű formák tépése segítséggel. Hajtások pontos illesztéssel. Egyszerű formák kivágása segítséggel. Segítséggel a papírkép elemeinek il-	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Gyűrés-simítás. Tépés. Hajtogatás. Nyírás. Ragasztás.</p>	

lesztése.	<p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Különböző papírfajták gyűrése, simítása különböző méretben.</p> <p>Előrajzolt formák tépése különböző méretben.</p> <p>Felező- és átlóshajtás gyakorlása, él képzése.</p> <p>Alapformák kivágása különböző méretben és színben.</p> <p>A fenti technikákkal kialakított elemek illesztése, rögzítése.</p> <p>Ember, állat, növény ábrázolása.</p>
Fogalmak	<p>Papírfajták tulajdonságai, elkészített tárgy (csákó, hajó stb.), tevékenységek.</p> <p>Nagyságra, formára vonatkozó fogalmak: csík, kör, kisebb, nagyobb stb., differenciáltabb formák.</p> <p>Eszközök. Ember, állat, növény részei.</p> <p>Írányok, térbeli relációk. Illesztéssel kapcsolatos fogalmak.</p>

Témakör	4. Vizuális ábrázolás	Javasolt óraszám: 22 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A papír- és vonalhatár betartási igényének kialakítása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>A festés eszközeinek megfelelő használata.</p> <p>Körök és egyenesek segítségével különböző élőlények és tárgyak ábrázolása és megnevezése.</p> <p>Kifestésnél a vonalhatár betartása.</p> <p>Együttműködési készség igényének kialakulása közös alkotás elkészítésénél.</p> <p>Különböző élőlények és tárgyak jellemző tulajdonságai alapján a rájuk emlékeztető vizuális leképezésük.</p> <p>Színezésnél vonalhatár betartása.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Festés.</p> <p>Rajzolás.</p> <p>Tevékenység</p> <p>Körökből, egyenesekből ember-, állat-, növényábrázolások megfelelő színhasználattal.</p> <p>Egyszerű figurális kompozíció készítése megadott témában (őszi erdő, téli táj, virágos rét, család stb.).</p> <p>Szabad festési gyakorlatok tetszőleges színhasználattal csomagolópapíron – közös munka.</p> <p>Ember, állat, növény, tárgy rajzolása, színezés.</p> <p>A figurák kompozícióba illesztése (pl.: meseillusztráció, családrajz, tájkép), színezés.</p>	
Fogalmak	<p>Vonalak iránya, alapformák, festési technikák, színek.</p> <p>Ábrázolt élőlények, tárgyak, részeik.</p>	

Összegzett tanulási eredmények a negyedik évfolyam végén	<p>A tanuló képes elsajátítani különböző ábrázoló, alakító technikákat.</p> <p>Önállóan épít különféle építőjátékokból tagolt építményeket.</p> <p>Önállóan tud ritmikus sort képezni.</p> <p>Pontos illesztéssel hajt, egyszerű formákat tép, vág, illeszti a papírkép elemeit.</p> <p>Képes kifestésnél, színezésnél a vonalhatárt betartani.</p> <p>Próbál együttműködni közös alkotás elkészítésénél.</p> <p>Képes segítséggel megfelelően használni a festés eszközeit.</p> <p>Írányítással jellemző jegyeik alapján felismerhető ember-, állat-, növényábrázolásokat készít.</p>
--	--

5–6. évfolyam

A tantárgyban folytatódik a nemzeti öntudat, hazafias neveléshez való kapcsolódás a nemzeti ünnepekhez köthető hagyományok felelevenítésével és a jellegzetes díszítő motívumok és elemek megismerésével.

A testi és lelki egészségre nevelés az alkotói tevékenység folyamatában történő önismereti fejlesztéssel, az érzelmek kifejezésének felismerésével a vizuális művészeti alkotások megismerésének folyamatában zajlik.

Az önkéntesség a segítségnyújtásban, a nevelésben, a másokért vállalt felelősségben, a közös tevékenységekben és a közösen kitűzött célok elérésében jelenik meg.

A médiatudatosságra nevelést a különböző médiákból megszerezhető tapasztalatok gyűjtése, a képi és térbeli ábrázolás támogatja.

5. évfolyam

Témakör	1. Vizuális ábrázolás	Javasolt óraszám: 37 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Élőlények, tárgyak sematikus ábrázolása irányítással.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Színek használata a valóságnak megfelelően. Felismerhető rajzok készítése különböző élőlényekről, jellemző jegyek alapján.	Fejlesztési ismeretek Festés. Rajzolás-színezés. Fejlesztési tevékenységek Természeti környezetünk ábrázolása a színek kifejezőerejének hangsúlyozásával (ősz: levélhullás, eső, tél: havazás stb.). Szabad festési gyakorlatok különböző festékviteli módokkal, egyéni és közös munka. Ember- és állatábrázolások gyakorlása. Fej, test, végtagok feltüntetése. Virágok ábrázolása sematikusán. Színezés, különböző technikákkal. Tematikus ábrázolások gyakorlása.	
Fogalmak	Egyenesek iránya. Ábrázolt tárgyak részei. Színek. Évszakok, természeti jelenségek, színek, hangulatok. Élőlények testrészei. Térbeli elrendeződésre vonatkozó fogalmak.	

Témakör	2. Komplex alakító tevékenység	Javasolt óraszám: 35 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű használati tárgyak készítése segítséggel.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	

Egyszerű tárgyak készítése együttműködéssel.	<p>Fejlesztési ismeretek Tárgyak (játékok, képek) készítése jellemző jegyeik alapján.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Színes papír kompozíció. Természeti anyagok felhasználásával (levelek, ágak, termények stb.) kompozíció készítése ragasztással. Mozaikkép-készítés különböző anyagokból. Agyag- és só-liszt-edények készítése, díszítése különböző technikákkal (pecsételés, karcolás, rátett díszítés, festés). Agyagbaba, agyagállatok készítése. Agyagtárgyak kiégetése, díszítése. Egyszerű ünnepi dekorációk készítése különböző anyagokból.</p>
Fogalmak	Eszközök, anyagok. A tárgykészítés részfolyamatai. Az anyag tulajdonságaira vonatkozó fogalmak. Az elkészült tárgy és funkciója.

Összegzett tanulási eredmények az ötödik évfolyam végén	<p>A tanuló képes jellemző jegyeik alapján felismerhető rajzot készíteni különböző élőlényekről; irányítással megfelelően használni színeket; irányítással tematikus ábrát készíteni; egyszerű tárgyakat készíteni együttműködéssel; az ábrázolás-alakítás eszközeinek és anyagainak adekvát használatára. Képességeihez mérten alkalmazza a különböző ábrázoló-alakító technikákat.</p>
---	--

6. évfolyam

Témakör	1. Vizuális ábrázolás	<p>Javaolt óraszám: 37óra</p>
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Élőlények, tárgyak sematikus ábrázolása irányítással.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Színek használata a valóságnak megfelelően. A vízszintes és függőleges egyenesek pontos összekapcsolása. Felismerhető rajzok készítése különböző élőlényekről, jellemző jegyek alapján.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Festés. Rajzolás-színezés.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Természeti környezetünk ábrázolása a színek kifejezőerejének hangsúlyozásával (ősz: levélhullás, eső, tél: havazás stb.). Szabad festési gyakorlatok különböző festékviteli módokkal, egyéni és közös munka. Ember- és állatábrázolások gyakorlása. Fej, test, végtagok feltüntetése. Iránykülönbségek érzékeltetése. Virágok ábrázolása sematikusán. Színezés, különböző technikákkal. Tematikus ábrázolások gyakorlása.</p>	
Fogalmak	Egyenesek iránya. Ábrázolt tárgyak részei. Színek. Évszakok, természeti jelenségek, színek, hangulatok. Élőlények testrészei.	

	Térbeli elrendeződésre vonatkozó fogalmak.
--	--

Témakör	2. Komplex alakító tevékenység	Javasolt óraszám: 35 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű használati tárgyak készítése segítséggel.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Egyszerű tárgyak készítése együttműködéssel.	<p>Fejlesztési ismeretek Tárgyak (játékok, képek) készítése jellemző jegyeik alapján.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Színes papír kompozíció. Természeti anyagok felhasználásával (levelek, ágak, termények stb.) kompozíció készítése ragasztással. Mozaikkép-készítés különböző anyagokból. Agyag- és só-liszt-edények készítése, díszítése különböző technikákkal (pecsételés, karcolás, rátett díszítés, festés). Agyagbaba, agyagállatok készítése. Agyagtárgyak kiégetése, díszítése. Egyszerű ünnepi dekorációk készítése különböző anyagokból.</p>	
Fogalmak	Eszközök, anyagok. A tárgykészítés részfolyamatai. Az anyag tulajdonságaira vonatkozó fogalmak. Az elkészült tárgy és funkciója.	

Összegzett tanulási eredmények a hatodik évfolyam végén	<p>A tanuló képes jellemző jegyeik alapján felismerhető rajzot készíteni különböző élőlényekről; irányítással pontosan összekapcsolni a vízszintes és függőleges egyeneseket; irányítással megfelelően használni színeket; irányítással tematikus ábrát készíteni; egyszerű tárgyakat készíteni együttműködéssel; az ábrázolás-alakítás eszközeinek és anyagainak adekvát használatára. Képességeihez mérten alkalmazza a különböző ábrázoló-alakító technikákat.</p>
---	---

7–8. évfolyam

A tantárgy – építve az előző évfolyamok fejlesztéseire – segíti a nemzeti azonosságtudat további fejlesztését a díszítő motívumok reprodukálásával, további megismerésével, az önismeret és a társas kultúra fejlesztését az önkifejezés lehetőségeinek kibővítésével, erősíti az érzelmi intelligenciát a testi és lelki egészségre nevelésben.

A nemzeti öntudat és hazafias nevelés a nemzeti díszítő motívumok megismerésével, az önismeret és a társas kultúra fejlesztésével történik, az önkifejezés lehetőségeinek bővítése erősíti az érzelmi intelligenciát és a testi és lelki egészségre nevelést.

A pályaaorientációt a művészi foglalkozások repertoárjának megismertetésével támogatja a tantárgy, a személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztéséhez a külföldi művészeti alkotások megismerésén keresztül járul hozzá.

7. évfolyam

Témakör	1. Vizuális ábrázolás	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A természet megfigyelési és ábrázolási igényének kialakítása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Összefüggés felfedezése a színek és érzelmek között. Saját élmények megjelenítése irányítással, rajzos formában.	<p>Fejlesztési ismeretek Festés. Rajzolás-színezés.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Természeti képződmények, jelenségek ábrázolása. Jelentős események (pl. ünnepek), személyes élmények (család, hétfégi program) megörökítése. Szabad festési gyakorlatok. Színkeverés: piros-kék, piros-sárga, kék-sárga. Egy-egy élmény megörökítése emberalakkal, tárgyakkal, megfelelő térbeli elrendezéssel. Az élővilág és a tárgyi környezet elemeinek differenciáltabb ábrázolása tematikusan, élmények alapján, többféle technikával.</p>	
Fogalmak	<p>Természeti jelenségekkel kapcsolatos fogalmak. Természeti és tárgyi környezettel kapcsolatos fogalmak. Érzelmekkel, hangulatokkal kapcsolatos fogalmak. Ünnepi szimbólumok. A tárgyi környezet elemeinek megnevezése. Élőlények testfelépítésével kapcsolatos fogalmak. Természeti környezettel kapcsolatos fogalmak.</p>	

Témakör	2. Komplex alakító tevékenységek	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A kreatív anyagválasztás és a tervezés megvalósítási igényének kialakítása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Egyszerű tárgyak készítése irányítással. Különböző anyagfajták felismerése és szétválogatása irányítással.	<p>Fejlesztési ismeretek Komplex alakító technikák. Anyagok tulajdonságai. Tárgyak (játékok, képek) készítési módjának megismerése.</p>	

Egyszerű tárgyak készítése irányítás-sal.	<p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Szárított növények festése mártással, csokorrendezés.</p> <p>Gyümölcsnyomda (félbevágott alma, körte textilfestékekbe mártva.)</p> <p>Díszpárnavarrás, -kitömés festett textíliából.</p> <p>Agyagedények készítése, festése.</p> <p>Só-liszt falidíszek évszakra jellemző motívumokkal és színekkel.</p> <p>Farsangi álarc készítése, díszítése.</p> <p>Préseltvirág-kompozíció.</p> <p>Anyagok válogatása anyagfajták és használhatóság szerint.</p> <p>Őszi falevelekből kompozíció. Gesztenyebábok. Terménymozai- k.</p> <p>Agyagedények készítése.</p> <p>Babaház-készítés kartondobozból. Bababútor különböző dobo- zokból.</p> <p>Fonalbábu-készítés. Ujjbáb pingponglabdából.</p>
Fogalmak	<p>Anyagok, eszközök. Elkészítendő tárgy. Elkészítés részfolyamatai.</p> <p>Évszakok jellemzői. Ünnepi jellegzetességek.</p> <p>Az anyagok tulajdonságaira vonatkozó fogalmak.</p> <p>Anyagok, részfolyamatok, elkészült tárgy és rendeltetése.</p>

Témakör	3. Elemi ismeretek művészeti alkotásokról	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Művészeti alkotások közül kedvenc kiválasztása indoklással.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Irányítással művészeti alkotások szemlélése, megfigyelése.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Művészeti alkotások jellemzői.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Múzeumlátogatás, művészeti kiadványok, albumok nézegetése, beszélgetés az alkotásokról.</p>	
Fogalmak	Festészet, szobrászat. Egyszerű esztétikai fogalmak, építészet jellegzetességei.	

Összegzett tanulási eredmények a hete- dik évfolyam végén	<p>Megpróbálja (irányítással) saját élményeit rajzos formában megjeleníteni.</p> <p>Növekvő önállósággal végzi el a feladatokat.</p> <p>Képességeihez mérten elsajátít különböző ábrázoló-alakító technikákat.</p> <p>Képes az ábrázolás-alakítás eszközeinek és anyagainak adekvát használatára.</p> <p>Képes irányítással felismerni és szétválogatni a különböző anyagfajta- kat.</p> <p>Képes irányítással egyszerű tárgyakat készíteni.</p> <p>Irányítással megismert néhány népművészeti alkotást.</p> <p>Irányítással szemlélget művészeti alkotásokat, a neki tetszőt kiválasztja</p>
---	---

A szabadon felhasználható órakeretet gyakorlásra, az ismeretek elmélyítésére fordítjuk.

8. évfolyam

Témakör	1. Vizuális ábrázolás	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A természet megfigyelési és ábrázolási igényének kialakítása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Összefüggés felfedezése a színek és érzelmek között. Saját élmények megjelenítése irányítással, rajzos formában.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Festés. Rajzolás-színezés.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Természeti képződmények, jelenségek ábrázolása. Jelentős események (pl. ünnepek), személyes élmények (család, hétfégi program) megörökítése. Szabad festési gyakorlatok. Színkeverés: piros-kék, piros-sárga, kék-sárga. Egy-egy élmény megörökítése emberalakkal, tárgyakkal, megfelelő térbeli elrendezéssel. Az élővilág és a tárgyi környezet elemeinek differenciáltabb ábrázolása tematikusan, élmények alapján, többféle technikával.</p>	
Fogalmak	<p>Természeti jelenségekkel kapcsolatos fogalmak. Természeti és tárgyi környezettel kapcsolatos fogalmak. Érzelmekkel, hangulatokkal kapcsolatos fogalmak. Ünnepi szimbólumok. A tárgyi környezet elemeinek megnevezése. Élőlények testfelépítésével kapcsolatos fogalmak. Természeti környezettel kapcsolatos fogalmak.</p>	

Témakör	2. Komplex alakító tevékenységek	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A kreatív anyagválasztás és a tervezés megvalósítási igényének kialakítása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Egyszerű tárgyak készítése irányítással. Különböző anyagfajták felismerése és szétválogatása irányítással. Egyszerű tárgyak készítése irányítással.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Komplex alakító technikák. Anyagok tulajdonságai. Tárgyak (játékok, képek) készítési módjának megismerése.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Száritott növények festése mártással, csokorrendezés. Díszpárnavarrás, -kitömés festett textíliából. Agyagedények készítése, festése. Só-liszt falidíszek évszakra jellemző motívumokkal és színekkel. Farsangi álarc készítése, díszítése. Préseltvirág-kompozíció. Anyagok válogatása anyagfajták és használhatóság szerint.</p>	

	<p>Őszi falevelekből kompozíció. Gesztenyebábok. Terménymozaik. Agyagedények készítése. Fonalbábu-készítés. Ujjbáb pingponglabdából.</p>
Fogalmak	<p>Anyagok, eszközök. Elkészítendő tárgy. Elkészítés részfolyamatai. Évszakok jellemzői. Ünnepi jellegzetességek. Az anyagok tulajdonságaira vonatkozó fogalmak. Anyagok, részfolyamatok, elkészült tárgy és rendeltetése.</p>

Témakör	3. Elemi ismeretek művészeti alkotásokról	Javasolt óraszám: 12 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Művészeti alkotások közül kedvenc kiválasztása indoklással.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Irányítással művészeti alkotások szemlélése, megfigyelése.	<p>Fejlesztési ismeretek Művészeti alkotások jellemzői.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Múzeumlátogatás, művészeti kiadványok, albumok nézegetése, beszélgetés az alkotásokról.</p>	
Fogalmak	Festészet, szobrászat. Egyszerű esztétikai fogalmak, építészet jellegzetességei.	

A szabadon felhasználható 36 órát gyakorlásra, az ismeretek elmélyítésére fordítjuk.

Összegzett tanulási eredmények a nyolcadik évfolyam végén	<p>A tanuló irányítással összefüggést fedez fel a színek és érzelmek között. Megpróbálja (irányítással) saját élményeit rajzos formában megjeleníteni. Növekvő önállósággal végzi el a feladatokat. Képességeihez mérten elsajátít különböző ábrázoló-alakító technikákat. Képes az ábrázolás-alakítás eszközeinek és anyagainak adekvát használatára. Képes irányítással felismerni és szétválogatni a különböző anyagfajtákat. Képes irányítással egyszerű tárgyakat készíteni. Irányítással megismert néhány népművészeti alkotást. Irányítással szemlélget művészeti alkotásokat, a neki tetszőt kiválasztja, elemzi.</p>
---	---

Digitális kultúra

7-8. évfolyam

A tantárgy célja felkelteni a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók érdeklődését a számítógépek és az irodatechnikai eszközök iránt, bemutatni az eszközök sokszínűségét, gyakorlati alkalmazhatóságát a tanulásban, a játékban és a szórakozásban. A számítógép részeinek, működésének megismerése, grafikával, szöveggel kapcsolatos feladatok értelmezése, megoldása közben ismerik meg a számítógép üzemeltetési rendjét, egészségügyi és balesetvédelmi szabályait, az informatikai eszközök tudatos, célnak megfelelő használatát.

Az digitális eszközök működtetésének és adekvát használatának gyakorlására a pedagógusnak kell megteremteni a lehetőséget – építve arra, hogy a számítógép használata lehetőséget teremtsen az egyéni ütemű tanulásra, az utasítások pontos végrehajtására, különböző típusú játékprogramok használatának elsajátítására egyéni szintekhez mért nehézségi fokon.

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben a digitális eszközök mértékletes és fegyelmezett használatára neveléssel, és az információs rendszerek használata során felmerülő etikai kérdések tudatosításával és szem előtt tartásával.

A médiatudatosságra nevelésben nagy szerepe van az internetes médiumok által nyújtott kapcsolattartási lehetőségek megismerésének és gyakorlásának; az internethasználat veszélyforrásai és veszélyei megismerésének; a valóság és a virtualitás megkülönböztetési képességének és az információk szűrése és rendszerezése tudatosításának.

7. évfolyam

Témakör	1. Számítógép-kezelés	Javasolt óraszám: 14 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szakszerű és biztonságos számítógép-használat.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
A számítógép tartozékait megismerni.	Fejlesztési ismeretek Ismerkedés a számítógéppel. Ismerkedés a monitorral, billentyűzettel, egérrel. Fejlesztési tevékenységek Megfigyelés, gyakorlás az eszközökkel. Alkotómunka megfelelő szoftverekkel.	

Fogalmak Néhány, a számítógép működtetésével kapcsolatos fogalom (monitor, billentyűzet, a billentyűzeten található rövidítések, jelek, egér) és az alkalmazott programokhoz kapcsolódó fogalom (ikon, jel).

Témakör	2. Irodatechnika	Javasolt óraszám: 4 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismert eszközök szabályos használata.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	

A telefont adekvátan használni (amennyiben lehet, mobilkészüléket is). A kulturált telefonálási szokásokat megismerni.	Fejlesztési ismeretek Telefon működése és használata, a fax, az üzenetrögzítő működése és használata. Tevékenység Telefonálás. Házi hívás, helyi hívás, mobilszám hívása közötti különbség. Eltérő készülékek használata.
Fogalmak	Vonal, kicseng, foglalt jelzés, vonalas – mobil készülék, szolgáltató, percdíj, előfizetés, kártyás fizetés, kézibeszélő, telefonzsinór, fax, üzenetrögzítő (a készüléken lévő jelek, rövidítések), fénymásolópapír, festék, nyomtatók, festékpátron/toner.

Témakör	3. Dokumentumkészítés	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Eligazodás a megismert programokban.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Változások előidézése számítógép használatával (írás – írott szöveg el-tüntetése, ábrák színezése, színek változtatása, méret változtatása stb.).	Fejlesztési ismeretek Oktatási célú programok használata. Tevékenység A programoktól függően olvasás – írás vagy számolás.	

Fogalmak   Betű, szám, szóköz, sorváltás.

Témakör	4. Játékprogramok	Javasolt óraszám: 14 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az ismert programok önálló használata.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Feladatot megérteni és a végrehajtást próbálgatni.	Fejlesztési ismeretek Memóriajáték. Fejlesztési tevékenységek Képek, összekapcsolódó ábrák párosítása.	

Fogalmak	Valaminek a párja (összetartozik), képernyő, kép, színek (az aktuális programok használatához tartozó fogalmak).
----------	--

Összegzett tanulási eredmények a hetedik évfolyam végén	A tanuló ismeri a számítógépes környezetben való viselkedés szabályait. Képes a számítógépet felnőtt jelenlétében szabályosan használni. Képes egyszerűbb gyakorlóprogramokkal az egeret és a billentyűket használni. Képes a tanult tevékenységeket egyre nagyobb biztonsággal és örömmel végezni. Képes kulturáltan telefonálást kezdeményezni és folytatni, tisztában van a telefonhasználat anyagi vonzatával.
---	--

8. évfolyam

Témakör	1. Számítógép-kezelés	Javasolt óraszám: 14 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szakszerű és biztonságos számítógép-használat.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
A számítógépes környezetben való viselkedés szabályait ismerni.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>A számítógéppel való foglalkozások rendje, a legfontosabb biztonsági tudnivalók.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>A számítógép kezelése, a programokkal való tevékenység megadott lehetőségek szerint.</p>	

Fogalmak Néhány, a számítógép működtetésével kapcsolatos fogalom (monitor, billentyűzet, a billentyűzeten található rövidítések, jelek, egér) és az alkalmazott programokhoz kapcsolódó fogalom (ikon, jel).

Témakör	2. Irodatechnika	Javasolt óraszám: 4 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A megismert eszközök szabályos használata.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Fénymásolatot készíteni segítséggel. Nyomtatványt (meghívó, plakát stb.) készíteni segítséggel.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Fénymásoló. Nyomtató.</p> <p>Tevékenység</p> <p>Telefonos szolgáltatások lekérése (pl. pontos idő, faxhang stb.). A telefonálás anyagi vonzatának tudatosulása. A szakszerű használat elsajátítása. A másoló használata, saját munkáról másolat készítése. A nyomtatóhasználat elsajátítása, saját munka kinyomtatása.</p>	
Fogalmak	Vonal, kicseng, foglalt jelzés, vonalas – mobil készülék, szolgáltató, percdíj, előfizetés, kártyás fizetés, kézbeszélő, telefonzsinór, fax, üzenetrögzítő (a készülék)	

	ken lévő jelek, rövidítések), fénymásolópapír, festék, nyomtatók, festékpatron/toner.
--	--

Témakör	3. Dokumentumkészítés	Javasolt óraszám: 5 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Eligazodás a megismert programokban.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Aktivitás a programok kezelésében.	Fejlesztési ismeretek Készségfejlesztő, didaktikai célú szoftverek. Tevékenység Tanulás, gyakorlás (egyéni vagy választott társal).	

Fogalmak   Betű, szám, szóköz, sorváltás.

Témakör	4. Játékprogramok	Javasolt óraszám: 14 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az ismert programok önálló használata.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
A használt játékprogramot megnevezni és használatának módját (elin-dítás, bezárás, irányítás) elsajátítani.	Fejlesztési ismeretek Játék-, illetve tantárgyi alkalmazásokhoz kapcsolódó progra-mok. Fejlesztési tevékenységek	

Fogalmak   Valaminek a párja (összetartozik), képernyő, kép, színek (az aktuális programok használatához tartozó fogalmak).

Összegzett tanulási eredmények a nyolcadik évfolyam végén	Képes a tanult eszközöket megfelelően működtetni, nyomtatványt, fénymásola-tot készíteni (meghívó, plakát). Képes a számítógéppel és programokkal kapcsolatos egyszerű szóbeli utasításo-kat megérteni, végrehajtani. Próbálkozik, segédkezik abban, hogy a képernyőn változásokat idézzen elő (be-tűnagyság, szín, forma megváltoztatása, rajz, kép készítése, tetszőleges változta-tása). Képes különböző típusú játékprogramok használatát elsajátítani egyéni szintek-hez mért nehézségi fokon. Képes az általa használt játékprogramot megnevezni. Képes elfogadni a játékprogram használatának időtartambeli korlátozását.
---	---

Mozgásnevelés

Testnevelés 1-6. évfolyam

A tantárgy célja kialakítani a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók mozgáskultúráját, javítani a mozgás összerendezettségét. A mozgást a motorikus fejletlenségek, testtartási rendellenességek korrekciójának eszközévé tenni a helyi lehetőségekhez igazodó terápiás eljárások alkalmazásával, kialakítva olyan ismereteket, jártasságokat, készségeket, képességeket, amely a későbbi mozgásos cselekvési biztonságukat, rendszeres fizikai aktivitásukat megalapozza, motorikus képességeiket hatékonyan fejleszti.

A tantárgy sajátos módszereivel, versenyekkel, mozgásos játékokkal segíti a tanulók mozgásvágyának fenntartását, valamint élmények gyűjtését.

A pedagógus feladata a megtanult, begyakorolt testhelyzetek, gimnasztikai gyakorlatok, elemi mozgássorok reprodukálását segíteni az alapmozgások gyakorlásával (csúszás, kúszás, mászás, járás, futás, ugrás, dobás), erősíteni a pozitív személyiségjegyeket. A mozgáskedv felkeltésével a játék az örömförzés, a kapcsolatteremtés eszközévé tehető, rendszeres testedzéssel az ügyességet, az állóképességet, a gyorsaságot, a bátorságot, az edzettséget, a fizikai állóképességet lehet fejleszteni, az izomerőt növelni.

Az elemi munkavégzéshez szükséges fizikai, szociális képességek kialakítását, a tanulók társadalmi mobilizációját elősegíti a téri orientációt, a feladattudatot és feladattartást fejlesztő gyakorlatok, tevékenységek megtervezése. A tanulók társadalmi mobilizációjának elősegítése valósul meg az elemi munkavégzéshez szükséges fizikai, szociális képességek kialakításával. A mindennapi élethez szükséges összerendezett mozgáskészségek kialakítása, térbeli irányok, viszonyfogalmak használata, testhelyzetek, mozgások utánzásának gyakorolása, a gimnasztikai alapformájú gyakorlatok rögzítése, ciklikus mozgássorok elsajátítása is ezt szolgálja.

A tantárgyi fejlesztés támogatja a mozgásos emlékezet, mozgáskészség fejlesztését, kontrollált mozgássorok rögzítését, tornaszerek adekvát, egyre önállóbb használatát.

Csapatjátékokban az együttműködési képesség kialakítása erősödik a játékokkal, versenyekkel és a figyelem, gyorsaság, kitartás és koncentrációs képesség fejlesztése is megvalósul a mozgásos és eszközös feladatokban. A sporttevékenységek teremtenek lehetőséget az egyszerű szabályok betartásának gyakorlására, a mozgásos versenyhelyzetekben, csapatjátékokban a győzelem és a vereség kulturált megélésének kialakítására.

Ha a tanuló gyógytestnevelésben vesz részt, vagy gyógytestnevelésben is részt vesz, a gyógytestnevelés végrehajtása során a mozgásnevelés kerettanterv adaptálható elemeit is alkalmazni kell.

1. évfolyam

A tantárgy a segítőkészség, az együttműködés kialakításával, a becsületes és szabályos tevékenységek megalapozásával mozgásos feladathelyzetekben, játékokban támogatja az erkölcsi nevelést. A nemzeti öntudat, hazafias nevelés céljait a téri tájékozódás fejlesztésével és a helyes testtartásban történő mozgások gyakorlásával segíti.

Fejleszti az önismeretet és a társas kapcsolati kultúrát a pozitív személyiségjegyek megerősítésével, az egészséges önbizalom kialakításával, a fizikai képességek reális megismertetésével, segíti a féltékenység és a szorongás érzésének csökkentését a mozgásos tevékenységekben.

Fontos szerepet játszik a felelősségvállalásban a tanuló saját testi épségének, és a társak testi épségének megóvására törekvés. Megalapozódik a siker és a sikertelenség élményének helyes feldolgozása.

A tantárgy a testi és lelki egészségre nevelésben a mozgásos cselekvési biztonság kialakításával, a bátorság megalapozásával vesz részt a feladatok kivitelezése közben, amelyet a motorikus képességek ügyesítésével, az egyensúly, a figyelem fejlesztésével ér el. A balesetveszélyes helyzetek felismerése és az elkerülés technikáinak gyakorlása segít a testi épség megőrzésében.

Témakör	Óraszám
1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	30 óra
2. Alapvető testhelyzetek, szabad- és kéziszer-gyakorlatok	40 óra
3. Légzőgyakorlatok	15 óra
4. Dobások, labdás gyakorlatok	45 óra
5. Játékos versenyek	50 óra
Összesen:	180 óra

Témakör	1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	Óraszám: 30 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Térbeli tájékozódás fejlesztése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Oszlopba, vonalba sorakozni, körbe állni és járni. Bekapcsolódni egyszerű mozgásos tevékenységekbe. Egyszerű cselekvéseket végrehajtani irányítással.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Alakzatok. Térbeli tájékozódás. Helyzetgyakorlatok. Egyszerű utasítások végrehajtása.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Segítséggel álljanak körbe, oszlopba, vonalba sík talajon. Az előtte, mellette, mögötte, eleje, fent, lent, vége utasítások alkalmazása. Futás, kúszás, mászás, csúszás, gurulás. Irányítással: menj az ablakhoz, ülj le a padra utasítások végrehajtása.</p>	
Fogalmak	Kör, oszlop, vonal; elől, hátul, fent, lent, előtte, alatta, irány.	

Témakör	2. Alapvető testhelyzetek, szabad- és kézismer-gyakorlatok	Óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Testtudat, testérzékelés fejlesztése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Részvétel különféle mozgásszituációkban. Gyakorlatok végzése utánzással.	<p>Fejlesztési ismeretek Statikus helyzetek. Testrészek. Páros gyakorlatok. Testkép: fej, törzs, végtagok.</p> <p>Tevékenység Segítséggel statikus helyzetek felvétele utánzás alapján, ülés, állás, fekvés, guggolás. Testkép: fej, törzs, végtagok. Testrészek mozgatása utánzás alapján. Harangozás, fűrészelés.</p>	

Fogalmak	Ülni, állni, feküdni hanyatt, hason, mondókák, húzz, testrészek, érzékszervek.
----------	--

Témakör	3. Légzőgyakorlatok	Óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Légzés szabályozása.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Utánzással gyakorlatokat végezni. A helyes légzést gyakorolni.	<p>Fejlesztési ismeretek Álló helyzetben ki-be légzés. Ki-be légzés.</p> <p>Tevékenység Utánzással ki-be légzéskor karok fel-leengedése. Különböző testhelyzetek felvétele. Fújások ki-be légzéskor. Fel-leemelések.</p>	

Fogalmak	Ki, be, száj nyitva, csukva, fújni, szívni.
----------	---

Témakör	4. Dobások, labdás gyakorlatok	Óraszám: 45 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Labdadobás cél felé.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
-----------------------	--	--

<p>Labdát dobni, gurítani, birtokba venni egyre nagyobb önállósággal.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Labdagyakorlatok. Páros gyakorlatok.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Irányítással: ülő és álló helyzetben labdagurítás, ütögetés, elkapás. Egy-, kétkezes alsó dobás meghatározott irányba. Labdagurítás egymásnak.</p>
---	--

Fogalmak	Gömbölyű, gurul, pattog, pöttyös.
----------	-----------------------------------

Témakör	5. Játékos versenyek	Óraszám: 50 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Figyelmeztetésre szabály megtartása.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Egyszerű szabályokat felismerni. Lehetőség szerint bekapcsolódni a megismert játékokba.	Fejlesztési ismeretek Gyakorló játékok. Szabályjátékok. Sorverseny. Fejlesztési tevékenységek Ugrálás. Hintázás. Akadályversenyek, székfoglaló. Sorversenyek: kötélhúzás.
Fogalmak	Verseny, ki a győztes? ki, be, magas, alacsony.

Összegzett tanulási eredmények az első évfolyam végén	A tanuló részben képes egyhelyben állni, segítséggel körbe állni, járni és oszlopba, vonalba sorakozni, ülésben és állásban egyszerű gyakorlatokat végezni, kúszni, mászni, lépcsőn lefelé kapaszkodással, felfelé utánlépéssel járni, saját és társai testrészeit megmutatni, megnevezni, együttműködni a közös foglalkozásokon, utánzással gyakorlatokat végezni, bekapcsolódni egyszerű mozgásos tevékenységekbe, a helyes légzést elsajátítani, labdát dobni, gurítani, birtokba venni, felismerni egyszerű szabályokat, lehetőség szerint a játékba bekapcsolódni, együtt játszani társaival, irányítással futkározni.
---	---

2. évfolyam

A tantárgy a segítőkészség, az együttműködés kialakításával, a becsületes és szabályos tevékenységek megalapozásával mozgásos feladathelyzetekben, játékokban támogatja az erkölcsi nevelést.

A nemzeti öntudat, hazafias nevelés céljait a téri tájékozódás fejlesztésével és a helyes testtartásban történő mozgások gyakorlásával segíti.

Fejleszti az önismeretet és a társas kapcsolati kultúrát a pozitív személyiségjegyek megerősítésével, az egészséges önbizalom kialakításával, a fizikai képességek reális megismertetésével, segíti a féltékenység és a szorongás érzésének csökkentését a mozgásos tevékenységekben.

Fontos szerepet játszik a felelősségvállalásban a tanuló saját testi épségének, és a társak testi épségének megóvására törekvés. Megalapozódik a siker és a sikertelenség élményének helyes feldolgozása.

A tantárgy a testi és lelki egészségre nevelésben a mozgásos cselekvési biztonság kialakításával, a bátorság megalapozásával vesz részt a feladatok kivitelezése közben, amelyet a motorikus képességek ügyesítésével, az egyensúly, a figyelem fejlesztésével ér el. A balesetveszélyes helyzetek felismerése és az elkerülés technikáinak gyakorlása segít a testi épség megőrzésében.

Témakör	Óraszám
1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	30 óra
2. Alapvető testhelyzetek, szabad- és kéziszer-gyakorlatok	40 óra
3. Légzőgyakorlatok	15 óra
4. Dobások, labdás gyakorlatok	45 óra
5. Játékos versenyek	50 óra
Összesen:	180 óra

Témakör	1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	Óraszám: 30 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Térbeli tájékozódás fejlesztése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Oszlopba, vonalba sorakozni, körbe állni és járni. Bekapcsolódni egyszerű mozgásos tevékenységekbe. Egyszerű cselekvéseket végrehajtani irányítással.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Alakzatok. Térbeli tájékozódás. Helyzetgyakorlatok. Egyszerű utasítások végrehajtása.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Segítséggel álljanak körbe, oszlopba, vonalba sík talajon. Az előtte, mellette, mögötte, eleje, fent, lent, vége utasítások alkalmazása. Futás, kúszás, mászás, csúszás, gurulás. Irányítással: menj az ablakhoz, ülj le a padra utasítások végrehajtása.</p>	
Fogalmak	Kör, oszlop, vonal; elől, hátul, fent, lent, előtte, alatta, irány.	

Témakör	2. Alapvető testhelyzetek, szabad- és kéziszer-gyakorlatok	Óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Testtudat, testérzékelés fejlesztése.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Részvétel különféle mozgásszituációkban. Gyakorlatok végzése utánzással.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Statikus helyzetek. Testrészek. Páros gyakorlatok. Testkép: fej, törzs, végtagok.</p> <p>Tevékenység</p> <p>Segítséggel statikus helyzetek felvétele utánzás alapján, ülés, állás, fekvés, guggolás. Testkép: fej, törzs, végtagok. Testrészek mozgatása utánzás alapján. Harangozás, fűrészelés.</p>

Fogalmak	Ülni, állni, feküdni hanyatt, hason, mondókák, húzz, testrészek, érzékszervek.
----------	--

Témakör	3. Légzőgyakorlatok	óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Légzés szabályozása.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Utánzással gyakorlatokat végezni. A helyes légzést gyakorolni.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Álló helyzetben ki-be légzés. Ki-be légzés.</p> <p>Tevékenység</p> <p>Utánzással ki-be légzéskor karok fel-leengedése. Különböző testhelyzetek felvétele. Fújások ki-be légzéskor. Fel-leemelések.</p>

Fogalmak	Ki, be, száj nyitva, csukva, fújni, szívni.
----------	---

Témakör	4. Dobások, labdás gyakorlatok	Óraszám: 45 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Labdadobás cél felé.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Labdát dobni, gurítani, birtokba venni egyre nagyobb önállósággal.	<p>Fejlesztési ismeretek Labdagyakorlatok. Páros gyakorlatok.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Irányítással: ülő és álló helyzetben labdagurítás, ütögetés, elkapás. Egy-, kétkezes alsó dobás meghatározott irányba. Labdagurítás egymásnak.</p>
Fogalmak	Gömbölyű, gurul, pattog, pöttyös.

Témakör	5. Játékos versenyek	Óraszám: 50 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Figyelmeztetésre szabály megtartása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Egyszerű szabályokat felismerni. Lehetőség szerint bekapcsolódni a megismert játékokba.	<p>Fejlesztési ismeretek Gyakorló játékok. Szabályjátékok. Sorverseny.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Ugrálás. Hintázás. Akadályversenyek, székfoglaló. Sorversenyek: kötélhúzás.</p>	
Fogalmak	Verseny, ki a győztes? ki, be, magas, alacsony.	

Összegzett tanulási eredmények a második évfolyam végén	<p>A tanuló képes nagyság szerint sorakozni. vezényszóra különböző sorakozási gyakorlatokat elvégezni. felismerni és reprodukálni egyszerű alapmozgásokat, járásmódokat. egyszerűbb testhelyzeteket utánozni. segítséggel bordásfalra függeszkedni. gimnasztikai gyakorlatokat leutánozni. segítséggel, utánzással négyütemű gyakorlatokat végezni. légzését szabályozni. egykezes alsó és felső dobással célba dobni. lábbal irányt tartva labdát vezetni (mindkét lábbal), cél felé elrúgni. csapatához alkalmazkodni, örül mások sikerének. Kialakul benne a versenyszellem.</p>
---	---

3. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést folyamatosan támogatja a szabálykövetési képesség kialakításával, a szabálybetartás igényének megalapozásával, a közösségi tevékenységek során az együttműködés, türelem, önfegyelem fejlesztésével.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelés elveit és céljait az egymás segítése iránti érzékenység és a csapatösszetartás érzésének felkeltésével támogatja.

Hozzájárul az önismeret és a társas kultúra fejlesztéséhez a konfliktushelyzetekben az önuralom megtartására, a játékhelyzet és a valós helyzet felismerésére és adekvát viselkedésre ösztönzéssel. Segíti a féltékenység, szorongás érzésének csökkenését, az önbizalom fejlesztését sikerélmény biztosításával mozgásos tevékenységekben.

Kialakul az alkalmazkodási képesség, a tanuló saját és mások fizikai teljesítőképességének reális felmérése.

A testi és lelki egészségre nevelésben nagy szerepet játszik a fizikai állóképesség és erőnlét javítása, a mozgásigény felkeltése, a helyes testtartás folyamatos javítása.

Témakör	Óraszám
1. Rendgyakorlatok téri tájékozódás	15 óra
2. Alapmozgások	40 óra
3. Alapvető testhelyzetek, légző-, szabad- és kézyszer-gyakorlatok	40 óra
4. Dobások, labdás gyakorlatok	40 óra
5. Játékos versenyek	45 óra
Összesen:	180 óra

Témakör	1. Rendgyakorlatok téri tájékozódás	Óraszám: 15 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Tájékozódás alapvető téri helyzetekben.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Térbeli irányokat alkalmazni segítséggel. Irányokat helyesen használni.	Fejlesztési ismeretek Tornasor kialakítása. Testfordulatok. Térérzékelés. Egyszerű alakzatok kialakítása. Fejlesztési tevékenységek Segítséggel sorakozó magasság alapján. Hol a helyem a tornasorban? Ki mellett álltam? Fordulás jelre: jobbra-balra. Rövid utasítások végrehajtása.

Fogalmak	Alacsony, magas, jobb-bal, oszlop, vonal, kicsi, nagy.
----------	--

Témakör	2. Alapmozgások	Óraszám: 40 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Összehangolni a kúszáshoz, mászáshoz szükséges mozdulatokat.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Lépcsőn lefelé kapaszkodással, felfelé uránlépéssel járni. Járás közben tárgyakat átlépni. Egyes járásmódokat felismerni, egyszerű alapmozgásokat reprodukálni bemutatás alapján.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Egyensúlyozó gyakorlatok. Gurulás. Statikus helyzetek. Lépcsőn járás. Függeszkedés. Kúszás, mászás, szökdelés.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Segítséggel járás tornapadon, lépcsőn. Járás külső-belső talpélen. Guruló átfordulás előre, guggolásba érkezés. Törökülés, nyújtott ülés. Segítséggel: kéz- és lábtámaszok. Lefelé járás lépcsőn folyamatosan utánlépéssel. Bordásfalon függés (térdfelhúzással). Kúszás-mászás akadályok alatt. Folyamatosan szökdelés előre-hátra.</p>

Fogalmak	Pad, billeg, egyensúly, előre, hátra, emelkedő, lejtő.
----------	--

Témakör	3. Alapvető testhelyzetek, légző-, szabad- és kéziszer-gyakorlatok	Óraszám: 40 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Társakkal ütem tartása.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<p>Két elemből álló mozdulatsort bemutatás után visszaadni. A levegővételt és kifújást jelre végrehajtani. Vezényszavakat ismerni és követni.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Szabadgyakorlatok. Mozgáskontroll. Hasi légzés. Testrészekkel végezhető gyakorlatok.</p> <p>Tevékenység Segítséggel: testrészek mozgatása, ütemre: fej, kar, láb, törzs. Tükör előtt végzett gyakorlatok: döntések, hajlítások, kar- és lábemelések. Ki- és belégzés körmozgással ülésben, állásban. Segítséggel szabad- és kéziszer-gyakorlatok. Két egyszerű mozgáselem összekapcsolása (ugrás terpeszbe, taps fej fölött).</p>
Fogalmak	Testséma, légzés, ütem, egyenletes lüktetés, fújni, szívni.

Témakör	4. Dobások, labdás gyakorlatok	Óraszám: 40 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Labda földhöz ütügetése és elkapása, pattogatás.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Labdát fogni, elkapni, célba dobni, pattogatni. Labdát rúgni, célba juttatni.	<p>Fejlesztési ismeretek Alsó, felső dobás. Labda pattogatása minél hosszabb ideig. Páros labdagurítás.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Segítséggel: egy- és kétkézes alsó és felső dobás társnak, megadott célba, levegőbe. Labdagurítás társnak ülő és álló helyzetben.</p>	
Fogalmak	Alul, felül, cél, alsó dobás, felső dobás.	

Témakör	5. Játékos versenyek	Óraszám: 45 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Együttműködés a játék során.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Egyszerű játékszabályokat betartani.	<p>Fejlesztési ismeretek Szabályjátékok. Versenyjátékok. Fogójátékok. Mozgásos népi játékok.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Bújócska, kötélhúzás, versenyfutás. Labdával végezhető váltóversenyek. Karikafogó, fogócska, sapkafogó, kutya fogó. Bújj, bújj itt, megyek..., Lipem-lopom..., Héja, héja...</p>	
Fogalmak	Cél, célba érés, győztes, sorverseny, fogócska, fogó, kiszámoló.	

Összegzett tanulási eredmények a har- madik évfolyam vé- gén	<p>A tanuló részben képes segítséggel tájékozódni alapvető téri helyzetben, a térbeli irányokat alkalmazni. járasmódokat, egyszerű alapmozgásokat felismerni, bemutatás alapján reprodukálni. lépcsőn segítség és kapaszkodás nélkül járni. járás közben tárgyakat átlépni. szóbeli utasításra, utánzással egyszerű alapmozgásokat, elemi szabadgyakorlatokat végrehajtani. Törekszik a helyes légzésre. A tanuló részben képes a labdát kezelni, dobni, elkapni. egyszerű mozgásos tevékenységekbe bekapcsolódni, adott jelre mozgását elindítani, megállítani. felismerni és betartani egyszerű szabályokat.</p>
---	--

4. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést folyamatosan támogatja a szabálykövetési képesség kialakításával, a szabálybetartás igényének megalapozásával, a közösségi tevékenységek során az együttműködés, türelem, önfegyelem fejlesztésével.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelés elveit és céljait az egymás segítése iránti érzékenység és a csapatösszetartás érzésének felkeltésével támogatja.

Hozzájárul az önismeret és a társas kultúra fejlesztéséhez a konfliktushelyzetekben az önuralom megtartására, a játékhelyzet és a valós helyzet felismerésére és adekvát viselkedésre ösztönzéssel. Segíti a féltékenység, szorongás érzésének csökkenését, az önbizalom fejlesztését sikerélmény biztosításával mozgásos tevékenységekben.

Kialakul az alkalmazkodási képesség, a tanuló saját és mások fizikai teljesítőképességének reális felmérése.

A testi és lelki egészségre nevelésben nagy szerepet játszik a fizikai állóképesség és erőnlét javítása, a mozgásigény felkeltése, a helyes testtartás folyamatos javítása.

Témakör	Óraszám
1. Rendgyakorlatok téri tájékozódás	15 óra
2. Alapmozgások	40 óra
3. Alapvető testhelyzetek, légző-, szabad- és kéziszer-gyakorlatok	40 óra
4. Dobások, labdás gyakorlatok	40 óra
5. Játékos versenyek	45 óra
Összesen:	180 óra

Témakör	1. Rendgyakorlatok téri tájékozódás	Óraszám: 15 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Tájékozódás alapvető téri helyzetekben.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Térbeli irányokat alkalmazni segítséggel. Irányokat helyesen használni.	Fejlesztési ismeretek Tornasor kialakítása. Testfordulatok. Térérzékelés. Egyszerű alakzatok kialakítása. Fejlesztési tevékenységek Segítséggel sorakozó magasság alapján. Hol a helyem a tornasorban? Ki mellett álltam? Fordulás jelre: jobbra-balra. Rövid utasítások végrehajtása.

Fogalmak	Alacsony, magas, jobb-bal, oszlop, vonal, kicsi, nagy.
----------	--

Témakör	2. Alapmozgások	Óraszám: 40 óra
---------	-----------------	--------------------

A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Összehangolni a kúszáshoz, mászáshoz szükséges mozdulatokat.
---	--

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Lépcsőn lefelé kapaszkodással, felfelé uránlépéssel járni. Járás közben tárgyakat átlépni. Egyes járásmódokat felismerni, egyszerű alapmozgásokat reprodukálni bemutatás alapján.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Egyensúlyozó gyakorlatok.</p> <p>Gurulás.</p> <p>Statikus helyzetek.</p> <p>Lépcsőn járás.</p> <p>Függeszkedés.</p> <p>Kúzás, mászás, szökdelés.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Segítséggel járás tornapadon, lépcsőn.</p> <p>Járás külső-belső talpélen.</p> <p>Guruló átfordulás előre, guggolásba érkezés.</p> <p>Törökülés, nyújtott ülés. Segítséggel: kéz- és lábtámaszok.</p> <p>Lefelé járás lépcsőn folyamatosan utánlépéssel.</p> <p>Bordásfalon függés (térdfelhúzással).</p> <p>Kúzás-mászás akadályok alatt.</p> <p>Folyamatosan szökdelés előre-hátra.</p>

Fogalmak	Pad, billeg, egyensúly, előre, hátra, emelkedő, lejtő.
----------	--

Témakör	3. Alapvető testhelyzetek, légző-, szabad- és kéziszerezgyakorlatok	Óraszám: 40 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Társakkal ütem tartása.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Két elemből álló mozdulatsort bemutatás után visszaadni. A levegővételt és kifújást jelre végrehajtani. Vezényszavakat ismerni és követni.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Szabadgyakorlatok.</p> <p>Mozgáskontroll.</p> <p>Hasi légzés.</p> <p>Testrészekkel végezhető gyakorlatok.</p> <p>Tevékenység</p> <p>Segítséggel: testrészek mozgatása, ütemre: fej, kar, láb, törzs.</p> <p>Tükör előtt végzett gyakorlatok: döntések, hajlítások, kar- és lábemelések.</p> <p>Ki- és belégzés körmozgással ülésben, állásban.</p> <p>Segítséggel szabad- és kéziszerezgyakorlatok.</p> <p>Két egyszerű mozgáselem összekapcsolása (ugrás terpeszbe, taps fej fölött).</p>

Fogalmak	Testséma, légzés, ütem, egyenletes lüktetés, fújni, szívni.
----------	---

Témakör	4. Dobások, labdás gyakorlatok	Óraszám: 40 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Labda földhöz ütögetése és elkapása, pattogatás.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Labdát fogni, elkapni, célba dobni, pattogatni. Labdát rúgni, célba juttatni.	<p>Fejlesztési ismeretek Alsó, felső dobás. Labda pattogatása minél hosszabb ideig. Páros labdagurítás.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Segítséggel: egy- és kétkezes alsó és felső dobás társnak, megadott célba, levegőbe. Labdagurítás társnak ülő és álló helyzetben.</p>	
Fogalmak	Alul, felül, cél, alsó dobás, felső dobás.	

Témakör	5. Játékos versenyek	Óraszám: 45 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Együttműködés a játék során.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Egyszerű játékszabályokat betartani.	<p>Fejlesztési ismeretek Szabályjátékok. Versenyjátékok. Fogójátékok. Mozgásos népi játékok.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Bújócska, kötélhúzás, versenyfutás. Labdával végezhető váltóversenyek. Karikafogó, fogócska, sapkafogó, kutya fogó. Bújj, bújj itt, megyek..., Lipem-lopom..., Héja, héja...</p>	
Fogalmak	Cél, célba érés, győztes, sorverseny, fogócska, fogó, kiszámoló.	

Összegzett tanulási eredmények a ne- gyedik évfolyam vé- gén	<p>A tanuló képes segítséggel tájékozódni alapvető téri helyzetben, a térbeli irányokat alkalmazni. járásmódokat, egyszerű alapmozgásokat felismerni, bemutatás alapján reprodukálni. lépcsőn segítség és kapaszkodás nélkül járni. járás közben tárgyakat átlépni. szóbeli utasításra, utánzással egyszerű alapmozgásokat, elemi szabadgyakorlatokat végrehajtani. Törekszik a helyes légzésre. A tanuló képes a labdát kezelni, dobni, elkapni. egyszerű mozgásos tevékenységekbe bekapcsolódni, adott jelre mozgását elindí-</p>
---	---

	tani, megállítani. felismerni és betartani egyszerű szabályokat.
--	---

5. évfolyam

A tantárgy szerepe különösen fontos a szabályok betartásának, a becsületes játék normáinak elmélyítésében és versenyhelyzetekben az önuralom és az önfegyelem kialakításában.

A nemzeti öntudatra nevelést, hazafias nevelést segíti a csapat tagjává válás igényének felébresztése, a csapattal való azonosulás érzésének, a közösségért végzett aktív cselekvésnek az ösztönzése.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését a féltékenység, szorongás érzésének csökkentésével és a megfelelő önbizalom kialakításával segíti.

A testi és lelki egészségre nevelést támogatja az elemi munkavégzéshez szükséges fizikai állóképesség, izomerő kialakítása, a mozgás megszerettetése, a fizikai aktivitás iránti belső igény megerősítése.

Témakör	Óraszám
1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	20 óra
2. Alapmozgások	35 óra
3. Alapvető testhelyzetek, légző-, szabad- és kéziszer-gyakorlatok	30 óra
4. Dobások, labdás gyakorlatok	45 óra
5. Játékos versenyek	50 óra
Összesen:	180 óra

Témakör	1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	Óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Nagyság szerinti sorakozás, vezényszavak megértése.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Nagyság szerint sorakozni. Utasítást végrehajtani. Vezényszóra különböző sorakozási gyakorlatot végezni.	Fejlesztési ismeretek Sorakozások. Testfordulatok. Térérzékelés. Fejlesztési tevékenységek Segítséggel: egyes, kettes oszlop és vonal kialakítása, nyitódás kartávolságra, záródás, sorakozó magasság szerint, elhelyezkedés szóbeli utasításra. Testfordulatok vezényszóra. Segítséggel: térben való elhelyezkedés szóbeli utasításra, bordásfal mellé, szekrény elé, zsámolyra. Sorakozó magasság szerint sípszóra, nyitódás, záródás, kartávolság.

Fogalmak	Nyit, zár, kartávolság, tornaszekrény.
----------	--

Témakör	2. Alapmozgások	Óraszám: 35 óra
A témakör nevelési-	Adott jelre tempóváltás.	

fejlesztési céljai	
--------------------	--

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
Utánzással különféle gyakorlatokat végezni.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Támaszok. Járások. Szökdelések. Gurulások. Járások. Mászások. Függeszkedés. Távolugrás.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Térdelő támasz. Fekvőtámasz. Rákjárás. Pókjárás. Előre, hátra, akadályon átszökdelés. Nyújtott ülésből guruló átfordulás hátra, oldalra gurulás. Önállóan: járás közben akadályok átlépése, guggoló átfordulás előre. Segítséggel: egyensúlyozó járás megfordított padon. Lépés ritmusának változtatása, lépcsőn járás, kapaszkodás nélkül. Bordásfalra fel-lemászás, függeszkedés térdfelhúzással, láb-emelgetéssel. Helyből távolugrás.</p>
Fogalmak	Rák, pók, ütem, taps, ritmus, nyújtott ülés.

Témakör	3. Alapvető testhelyzetek, légző-, szabad- és kéziszer-gyakorlatok	Óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Kéziszerek adekvát használata, gyakorlatok önálló végezése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Gimnasztikai gyakorlatokat leutánozni. Helyes légzéstechnikát gyakorolni. Négyütemű gyakorlatokat végezni utánzással.	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Kéziszer-gyakorlatok. Szabadgyakorlatok. Légzéstechnika. Összetett gyakorlatok. Versenyfeladatok.</p> <p>Tevékenység</p> <p>Irányítással: labdával, babzsákkal, bottal, szalaggal két ütemre végezhető gyakorlatok. Zenére két mozgáselem összekapcsolása: karkörzés, karhúzás, karfordulatok: oldalsó, mellső, magas. Irányítással: levegővétel, benntartás, kifújás ütemezéssel. Hasi légzés, mellkasi légzés. Segítséggel: négyütemű kar-, törzs-, lábgyakorlatok végzése. Szóbeli utasításra kar- és lábtartások. Önállóan: léggömbfújás, pingponglabda-fújás.</p>	
Fogalmak	Kéziszerek, funkciójuk, tüdő, ki-belégzés, négy ütem.	

Témakör	4. Dobások, labdás gyakorlatok	Óraszám: 45 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Labdajáték játszása irányítással.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Célba dobás egykezes alsó és felső dobással. Célba rúgás. Labdavezetés (kézzel, lábbal).	<p>Fejlesztési ismeretek Labdagyakorlatok.</p> <p>Tevékenység Önállóan: labdapattogtatás, egykezes alsó és felső dobás. Nagylabda-dobás, -elkapás. Páros labdagyakorlatok. Önállóan: labdavezetés folyamatosan, célba dobás, kosárra dobás, mozgó labda elrúgása.</p>	
Fogalmak	Gurul, cél, kosárlabda.	

Témakör	5. Játékos versenyek	Óraszám: 50 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Versenyek során a siker érdekében együttműködés a társakkal, az eredmény elfogadása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Alkalmazkodás csapattársakhoz, öröm mások sikerének. Versenyszellem kialakulása.	<p>Fejlesztési ismeretek Küzdőjátékok elemeinek alkalmazása. Versenyjátékok.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Irányítással: sor-, futó-, váltóversenyek. Mozgásos népi játékok (Héja, héja...). Társsal végezhető versenyek: talicskázás, labdaviadal. Békaugrás akadály megkerülésével. Váltóversenyek: futás labdahordással, labdaadogató. Fogójátékok, ügyességi játékok.</p>	
Fogalmak	Játékszabályok, szabályok, váltóverseny.	

Összegzett tanulási eredmények az ötödik évfolyam végén	<p>A tanuló képes nagyság szerint sorakozni. vezényszóra különböző sorakozási gyakorlatokat elvégezni. felismerni és reprodukálni egyszerű alapmozgásokat, járásmódokat. egyszerűbb testhelyzeteket utánozni. segítséggel bordásfalra függeszkedni. gimnasztikai gyakorlatokat leutánozni. segítséggel, utánzással négyütemű gyakorlatokat végezni. légzését szabályozni. egykezes alsó és felső dobással célba dobni. lábbal irányt tartva labdát vezetni (mindkét lábbal), cél felé elrúgni. csapatához alkalmazkodni, örül mások sikerének. Kialakul benne a versenyszellem.</p>
---	---

6. évfolyam

A tantárgy szerepe különösen fontos a szabályok betartásának, a becsületes játék normáinak elmélyítésében és versenyhelyzetekben az önuralom és az önfegyelem kialakításában.

A nemzeti öntudatra nevelést, hazafias nevelést segíti a csapat tagjává válás igényének felébresztése, a csapattal való azonosulás érzésének, a közösségért végzett aktív cselekvésnek az ösztönzése.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését a féltékenység, szorongás érzésének csökkentésével és a megfelelő önbizalom kialakításával segíti.

A testi és lelki egészségre nevelést támogatja az elemi munkavégzéshez szükséges fizikai állóképesség, izomerő kialakítása, a mozgás megszerettetése, a fizikai aktivitás iránti belső igény megerősítése.

Témakör	Óraszám
1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	20 óra
2. Alapmozgások	35 óra
3. Alapvető testhelyzetek, légző-, szabad- és kézyszer-gyakorlatok	30 óra
4. Dobások, labdás gyakorlatok	45 óra
5. Játékos versenyek	50 óra
Összesen:	180 óra

Témakör	1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	Óraszám: 20 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Nagyság szerinti sorakozás, vezényszavak megértése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Nagyság szerint sorakozni. Utasítást végrehajtani. Vezényszóra különböző sorakozási gyakorlatot végezni.	Fejlesztési ismeretek Sorakozások. Testfordulatok. Térérzékelés. Fejlesztési tevékenységek Segítséggel: egyes, kettes oszlop és vonal kialakítása, nyitódás kartávolságra, záródás, sorakozó magasság szerint, elhelyezkedés szóbeli utasításra. Testfordulatok vezényszóra. Segítséggel: térben való elhelyezkedés szóbeli utasításra, bordásfal mellé, szekrény elé, zsámolyra. Sorakozó magasság szerint sípszóra, nyitódás, záródás, kartávolság.	
Fogalmak	Nyit, zár, kartávolság, tornaszekrény.	

Témakör	2. Alapmozgások	Óraszám: 35 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Adott jelre tempóváltás.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Utánzással különféle gyakorlatokat végezni.	Fejlesztési ismeretek Támaszok.	

	<p>Járások. Szökdelések. Gurulások. Járások. Mászások. Függeszkedés. Távolugrás.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Térdelő támasz. Fekvőtámasz. Rákjárás. Pókjárás. Előre, hátra, akadályon átszökdelés. Nyújtott ülésből guruló átfordulás hátra, oldalra gurulás. Önállóan: járás közben akadályok átlépése, guggoló átfordulás előre. Segítséggel: egyensúlyozó járás megfordított padon. Lépés ritmusának változtatása, lépcsőn járás, kapaszkodás nélkül. Bordásfalra fel-lemászás, függeszkedés térdfelhúzással, lábemelgetéssel. Helyből távolugrás.</p>
Fogalmak	Rák, pók, ütem, taps, ritmus, nyújtott ülés.

Témakör	3. Alapvető testhelyzetek, légző-, szabad- és kéziszer-gyakorlatok	Óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Kéziszerek adekvát használata, gyakorlatok önálló végezése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Gimnasztikai gyakorlatokat leutánozni. Helyes légzéstechnikát gyakorolni. Négyütemű gyakorlatokat végezni utánzással.	<p>Fejlesztési ismeretek Kéziszer-gyakorlatok. Szabadgyakorlatok. Légzéstechnika. Összetett gyakorlatok. Versenyfeladatok.</p> <p>Tevékenység Irányítással: labdával, babzsákkal, bottal, szalaggal két ütemre végezhető gyakorlatok. Zenére két mozgáselem összekapcsolása: karkörzés, karhúzás, karfordulatok: oldalsó, mellső, magas. Irányítással: levegővétel, benntartás, kifújás ütemezéssel. Hasi légzés, mellkasi légzés. Segítséggel: négyütemű kar-, törzs-, lábgyakorlatok végzése. Szóbeli utasításra kar- és lábtartások. Önállóan: léggömbfújás, pingponglabda-fújás.</p>	
Fogalmak	Kéziszerek, funkciójuk, tüdő, ki-belégzés, négy ütem.	

Témakör	4. Dobások, labdás gyakorlatok	Óraszám: 45 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Labdajáték játszása irányítással.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Célba dobás egykezes alsó és felső dobással. Célba rúgás. Labdavezetés (kézzel, lábbal).	<p>Fejlesztési ismeretek Labdagyakorlatok.</p> <p>Tevékenység Önállóan: labdapattogtatás, egykezes alsó és felső dobás. Nagylabda-dobás, -elkapás. Páros labdagyakorlatok. Önállóan: labdavezetés folyamatosan, célba dobás, kosárra dobás, mozgó labda elrúgása.</p>	
Fogalmak	Gurul, cél, kosárlabda.	

Témakör	5. Játékos versenyek	Óraszám: 50 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Versenyek során a siker érdekében együttműködés a társakkal, az eredmény elfogadása.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Alkalmazkodás csapattársakhoz, öröm mások sikerének. Versenyszellem kialakulása.	<p>Fejlesztési ismeretek Küzdőjátékok elemeinek alkalmazása. Versenyjátékok.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Irányítással: sor-, futó-, váltóversenyek. Mozgásos népi játékok (Héja, héja...). Társsal végezhető versenyek: talicskázás, labdaviadal. Békaugrás akadály megkerülésével. Váltóversenyek: futás labdahordással, labdaadogató. Fogójátékok, ügyességi játékok.</p>	
Fogalmak	Játékszabályok, szabályok, váltóverseny.	

Összegzett tanulási eredmények a hatodik évfolyam végén	<p>A tanuló képes nagyság szerint sorakozni. vezényszóra különböző sorakozási gyakorlatokat elvégezni. felismerni és reprodukálni egyszerű alapmozgásokat, járásmódokat. egyszerűbb testhelyzeteket utánozni. segítséggel bordásfalra függeszkedni. gimnasztikai gyakorlatokat leutánozni. segítséggel, utánzással négyütemű gyakorlatokat végezni. légzését szabályozni. egykezes alsó és felső dobással célba dobni. lábbal irányt tartva labdát vezetni (mindkét lábbal), cél felé elrúgni. csapatához alkalmazkodni, örül mások sikerének. Kialakul benne a versenyszellem.</p>
---	---

Testnevelés

A tantárgy célja a záró évfolyamokon elsősorban kialakítani a rendszeres mozgás, testedzés, és az egészséges életmód iránti igényt, továbbá a testnevelés tantárgy tanítása során kialakított és begyakorolt mozgáselemeket és a gimnasztikai alapformájú gyakorlatokat rögzíteni, térbeli irányokat, viszonyfogalmakat használni, az alapmozgásokat gyakorolni.

Az egészséges testi fejlődést biztosítja, a motorikus képességeket fejleszti, a testi fejlődés zavarait korrigálja a pedagógus egyéni igényekre alapozott munkája. Az évfolyamokon a sportjátékokhoz szükséges elemi és tájékozódási képesség (figyelem) fejlesztése, a labdabiztonság növelése tovább folyik, egyéni igényekhez és adottságokhoz illesztve, alakítva az ügyességet, az erőt, az állóképességet, a kitartást, az edzettséget, a bátorságot, az akaratot. Növekvő elem- és ütemszámú mozgássorok elsajátítása teremt lehetőséget a ritmus és sorrend megtartására a mozgásos feladatokban.

A tantárgy további feladata a sportversenyek elemeinek elsajátíttatása, a sportjátékok alapvető játékelemeinek megismertetése, támogatva a tanulók felkészülését az iskolai sportversenyekre.

A tantárgy az erkölcsi nevelésben fontos szerepet játszik a fegyelemre, a szabályok betartására törekvéssel, és a csapatjátékokban a győzelem és vereség fegyelmezett megélésének az élményével.

Az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése az önfogadást, és mások tulajdonságainak megismerésével a társaival szembeni toleráns magatartás kialakítását erősíti.

A testi és lelki egészségre nevelést a rendszeres mozgás iránti természetes igény megerősítése, az állóképesség, a kitartás, a mozgáskultúra fejlesztése, az egészséges testi fejlődés biztosítása a megfelelő, életkorhoz, testi erőnléthez igazodó mozgáslehetőségek kihasználásával támogatja. A testi képességek, izomerő fejlesztése, a magabiztos mozgás és egyensúly megerősödése a saját és mások testi épségének megóvását segíti, a másokért vállalt felelősség érzésének megismerése, az önkéntességben rejlő lehetőségek a tanuló személyiségét építik.

A tantárgy hozzájárul az együttműködési hajlandóság fejlesztéséhez, a feladatvállaláshoz a csoportos mozgásokban, versenyekben.

Ha a tanuló gyógytestnevelésben vesz részt, vagy gyógytestnevelésben is részt vesz, a gyógytestnevelés végrehajtása során a testnevelés kerettanterv adaptálható elemeit is alkalmazni kell.

7. évfolyam

Témakör / óraszám - évfolyam	7.	8
1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	8	8
2. Gimnasztikai gyakorlatok	8	8
3. Képességfejlesztő gyakorlatok, játékos feladatok	8	8
4. Labdás gyakorlatok	7	8
5. Sportjátékok elemei	5	4
Éves óraszám:	180	180

Témakör	1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	Óraszám: 25 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Ütemtartással járások, önálló sorakozás.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Irányok biztos ismerete, önálló sorakozás felszólításra. A gyakorlatok egyre pontosabb végrehajtása.	Fejlesztési ismeretek Sorakozás. Járások. Menetelés. Testfordulatok. Fejlesztési tevékenységek Irányítással sorakozó magasság szerint, járás egysoros, kétsoros, háromsoros oszlopban. Helyben járással igazodás, sorbontás, jobb-, baloldal érzékelése. Nyitódás, záródás, helyben járás, jelre elindulás, megállás. Sarkon jobbra, balra fordulatok vezényszóra. Mozgásformák összekötése.	

Fogalmak Nyit, zár, jobb, bal, magas, alacsony.

Témakör	2. Gimnasztikai gyakorlatok	Óraszám: 35 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Vezényszavak biztos ismerete és követése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Egyszerű utasítások megértése. A feladatok sorrendjének megtartása. Az alapgyakorlatok végzése huzamosabb ideig vezényszavak alapján, illetve emlékezetből, esetleg begyakorolt koreográfiák zenére. Tartásjavító gimnasztikai gyakorlatok végzése.	Fejlesztési ismeretek Mozgáselemek összekapcsolása. Szakkifejezések megértése. Kéziszer- és szabadgyakorlatok. Gerincoszlop-erősítő gyakorlatok. Fejlesztési tevékenységek Begyakorolt mozgáselemek összekapcsolása. Helyben futás magas térdemeléssel, terpeszállás, törzshajlítás, bokaérintés. Szalag, babzsák, labda, medicinlabda, súlyzó használata. Négyütemű gyakorlatok. Zenére változó ritmusú négyütemű tartásjavító gyakorlatok.	

Fogalmak Négy ütem, zenekíséret, terpeszállás, oldalsó középtartás, mellső középtartás, magastartás.

Témakör	3. Képességfejlesztő gyakorlatok, játékos feladatok	Óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Has- és hátizom-erősítő gyakorlatok végzése.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Szóbeli utasításokat megérteni. Egyre hosszabb ideig végezni a tartásjavító és izomerősítő gyakorlatokat. A fejlesztést segítő, a szabadban is	Fejlesztési ismeretek Guggolás. Kúszás. Függeszkedés. Távolugrás.	

alkalmazható sporteszközök használatát elsajátítani (helyi adottságokra tekintettel).	<p>Állórajt. Futás. Guruló átfordulás. Kúszás. Mászás. Egyensúlyozó járás. Kerékpár, roller, gördeszka, görkorcsolya, korcsolya, szánkó használata.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Segítséggel: guggoló járás. Kúszás padok között. Függeszkedés kötélén vagy bordásfalon. Egy lábról elrugaszkodás, távolugrás nekifutásból. 30-60 m-es versenyfutás állórajtból. Sorozatban guruló átfordulások. Guruló átfordulás hátra. Irányítással: kúszás akadályok között, mászás akadályon át. Pad merevítőjén egyensúlyozás. A sporteszközök biztonságos használata (különös tekintettel a balesetmentes közlekedésre), egyéni megsegítéssel, egyre önállóbban.</p>
---	---

Fogalmak Sorozat, állórajt, méter, időmérés, stopperóra, sporteszközök, használat során felmerült fogalmak.

Témakör	4. Labdás gyakorlatok	Óraszám: 45 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyre biztosabb labdavezetés és irányítás (kézzel, lábbal).	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Szabályok megértése és betartása. Dobások, a labda jellegétől függően (helyből, lendületből, egy és két kézzel). Legalább 2-3 pattogtatás végezni. Egyre biztosabban labdát vezetni (kézzel, lábbal).	<p>Fejlesztési ismeretek Kislabdadobás, hajítás, lökés. Átadások. Labdavezetés.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Irányítással: dobóterpeszből kidobás, célba dobás, alsó, felső dobás. Célba dobás: helyből, lendületből. Egykezes, kétkezes mellső átadások, különböző feladathelyzetekben. Váltott kézzel járás közben akadályok megkerülése, labdavezetések.</p>	
Fogalmak	Váltott kéz, labdavezetés.	

Témakör	5. Sportjátékok elemei	Óraszám: 35 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	1-2 sportjáték szabályos játszása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
Játék közben a szabályok minél pon-	Fejlesztési ismeretek	

<p>tosabb betartása. Kedvenc sporttevékenység kiválasztása, mérkőzések figyelemmel kísérése, szurkolás. Csapatjátékban aktív részvétel, a „mérkőzés” és az eredmény számon tartása, a teljesítmény értékelése.</p>	<p>Kosárlabda. Pingpong. Tollaslabda. Labdarúgás.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Irányítással: alapállás, megindulás, megállás, labdavezetés, átadás, kosárra dobás, védekezés. Pingpongozás, átütés, szerválás. Szivacs labda ütögetése. Labdavezetés, kapura lövés.</p>
--	---

Fogalmak

Kosárpalánk, kapu, gól, kétkezes mellső átadás, félidő, harmad, szerva, szerválás.

<p>Összegzett tanulási eredmények a hetedik évfolyam végén</p>	<p>A tanuló képes a vezényszavakat követni, megállásnál, vonulásnál a megfelelő lábrend érzékelésére, irányítással összetett utánzó gyakorlatokat végezni, törekedni az ütemtartásra. Ismeri a használt tornaszerek nevét, azok balesetmentes használatát.</p> <p>A tanuló képes testtömeghez igazodó erő kifejtésre a gyakorlatok végzésekor, mind hosszabb időtartamban végezni az izomerősítő gyakorlatokat, egyensúlyozni változó feltételek között, kitartóan, javuló technikával futni, törekedni az egészséges életmódra és a rendszeres fizikai aktivitásra, a megfelelő mozgásmintát követni.</p> <p>Adottságainak megfelelő labdás ügyességgel, együttműködési készséggel rendelkezik.</p> <p>A tanuló képes aktívan részt venni sportjátékokban, labdát vezetni, labdát továbbítani, mérkőzés játszására egyszerűsített szabályok figyelembevételével.</p>
---	---

8. évfolyam

Témakör	Óraszám
1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	25 óra
2. Gimnasztikai gyakorlatok	35 óra
3. Képességfejlesztő gyakorlatok, játékos feladatok	40 óra
4. Labdás gyakorlatok	45 óra
5. Sportjátékok elemei	35 óra
Összesen:	180 óra

Témakör	1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás	Óraszám: 25 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Ütemtartással járások, önálló sorakozás.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Írányok biztos ismerete, önálló sorakozás felszólításra. A gyakorlatok egyre pontosabb végrehajtása.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Sorakozás. Járások. Menetelés. Testfordulatok. Fejlesztési tevékenységek Írányítással sorakozó magasság szerint, járás egysoros, két-soros, háromsoros oszlopban. Helyben járással igazodás, sorbontás, jobb-, baloldal érzékelése. Nyitódás, záródás, helyben járás, jelre elindulás, megállás. Sarkon jobbra, balra fordulatok vezényszóra. Mozgásformák összekötése.</p>	

Fogalmak	Nyit, zár, jobb, bal, magas, alacsony.
----------	--

Témakör	2. Gimnasztikai gyakorlatok	Óraszám: 35 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Vezényszavak biztos ismerete és követése.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Egyszerű utasítások megértése. A feladatok sorrendjének megtartása. Az alapgyakorlatok végzése huzamosabb ideig vezényszavak alapján, illetve emlékezetből, esetleg begyakorolt koreográfiák zenére. Tartásjavító gimnasztikai gyakorlatok végzése.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Mozgáselemek összekapcsolása. Szakkifejezések megértése. Kéziszer- és szabadgyakorlatok. Gerincoszlop-erősítő gyakorlatok.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Begyakorolt mozgáselemek összekapcsolása. Helyben futás magas térdemeléssel, terpeszállás, törzshajlítás, bokaérintés. Szalag, babzsák, labda, medicinlabda, súlyzó használata. Négyütemű gyakorlatok.</p>	

	Zenére változó ritmusú négyütemű tartásjavító gyakorlatok.
--	--

Fogalmak	Négy ütem, zenekíséret, terpeszállás, oldalsó középtartás, mellső középtartás, magastartás.
----------	---

Témakör	3. Képességfejlesztő gyakorlatok, játékos feladatok	Óraszám: 40 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Has- és hátizom-erősítő gyakorlatok végzése.	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<p>Szóbeli utasításokat megérteni.</p> <p>Egyre hosszabb ideig végezni a tartásjavító és izomerősítő gyakorlatokat.</p> <p>A fejlesztést segítő, a szabadban is alkalmazható sporteszközök használatát elsajátítani (helyi adottságokra tekintettel).</p>	<p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Guggolás.</p> <p>Kúszás.</p> <p>Függeszkedés.</p> <p>Távolugrás.</p> <p>Állórajt. Futás.</p> <p>Guruló átfordulás.</p> <p>Kúszás. Mászás.</p> <p>Egyensúlyozó járás.</p> <p>Kerékpár, roller, gördeszka, görkorcsolya, korcsolya, szánkó használata.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Segítséggel: guggoló járás.</p> <p>Kúszás padok között.</p> <p>Függeszkedés kötélén vagy bordásfalon.</p> <p>Egy lábról elrugaszkodás, távolugrás nekifutásból.</p> <p>30-60 m-es versenylépcső állórajtból.</p> <p>Sorozatban guruló átfordulások.</p> <p>Guruló átfordulás hátra.</p> <p>Irányítással: kúszás akadályok között, mászás akadályon át.</p> <p>Pad merevítőjén egyensúlyozás.</p> <p>A sporteszközök biztonságos használata (különös tekintettel a balesetmentes közlekedésre), egyéni megsegítéssel, egyre önállóbban.</p>

Fogalmak	Sorozat, állórajt, méter, időmérés, stopperóra, sporteszközök, használat során felmerült fogalmak.
----------	--

Témakör	4. Labdás gyakorlatok	Óraszám: 45 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyre biztosabb labdavezetés és irányítás (kézzel, lábbal).	

Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek
<p>Szabályok megértése és betartása. Dobások, a labda jellegétől függően (helyből, lendületből, egy és két kézzel). Legalább 2-3 pattogatás végezni. Egyre biztosabban labdát vezetni (kézzel, lábbal).</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Kislabdadobás, hajítás, lökés. Átadások. Labdavezetés.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Irányítással: dobóterpeszből kidobás, célba dobás, alsó, felső dobás. Célba dobás: helyből, lendületből. Egykezes, kétkezes mellső átadások, különböző feladathelyzetekben. Váltott kézzel járás közben akadályok megkerülése, labdavezetések.</p>
Fogalmak	Váltott kéz, labdavezetés.

Témakör	5. Sportjátékok elemei	Óraszám: 35 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	1-2 sportjáték szabályos játszása.	
Fejlesztési feladatok	Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Játék közben a szabályok minél pontosabb betartása. Kedvenc sporttevékenység kiválasztása, mérkőzések figyelemmel kísérése, szurkolás. Csapatjátékban aktív részvétel, a „mérkőzés” és az eredmény számon tartása, a teljesítmény értékelése.</p>	<p>Fejlesztési ismeretek Kosárlabda. Pingpong. Tollaslabda. Labdarúgás.</p> <p>Fejlesztési tevékenységek Irányítással: alapállás, megindulás, megállás, labdavezetés, átadás, kosárra dobás, védekezés. Pingpongozás, átütés, szerválás. Szivacs labda ütögetése. Labdavezetés, kapura lövés.</p>	

Fogalmak   Kosárpalánk, kapu, gól, kétkezes mellső átadás, félidő, harmad, szerva, szerválás.

Összegzett tanulási eredmények a nyol- cadik évfolyam vé- gén	<p>A tanuló képes a vezényszavakat követni, megállásnál, vonulásnál a megfelelő lábrend érzékelésére, irányítással összetett utánzó gyakorlatokat végezni, törekedni az ütemtartásra. Ismeri a használt tornaszerek nevét, azok balesetmentes használatát.</p> <p>A tanuló képes testtömeghez igazodó erő kifejtésre a gyakorlatok végzésekor, mind hosszabb időtartamban végezni az izomerősítő gyakorlatokat, egyensúlyozni változó feltételek között, kitartóan, javuló technikával futni, törekedni az egészséges életmódra és a rendszeres fizikai aktivitásra, a megfelelő mozgásmintát követni.</p> <p>Adottságainak megfelelő labdás ügyességgel, együttműködési készséggel ren- delkezik.</p> <p>A tanuló képes aktívan részt venni sportjátékokban, labdát vezetni, labdát továbbítani, mérkőzés játszására egyszerűsített szabályok figyelembevételével.</p>
--	---

Osztályfőnöki óra

5-8. évfolyam Közösségi nevelés

Az osztályfőnöki óra célja az osztályba járó tanulók közösségének kialakítása, fejlesztése, a csoporthoz tartozás, identitás tudatosítása. Az osztályfőnöki óra a pedagógiai folyamatban kiemelt helyet foglal el, céljai és feladatai a nevelési-oktatási folyamat teljes spektrumára kiterjednek. A tantárgy célja a tanulók segítése önismeretük fejlesztésében, személyiségük stabilizálása a lehetséges életpálya elérésének céljai érdekében.

A tantárgy tematikája segíti a szociális képességek (a kapcsolatteremtés, a kommunikáció, az empátia, a tolerancia, a kooperáció, a konfliktuskezelés stb. képességeinek) fejlesztését főként az osztályban megélt saját élmények, tapasztalatok alapján. A tantárgy fontos szerepe a társadalmi beilleszkedés támogatása, az élet különböző területeire érvényes szabályok rendszerezése, a felnőtt élet megkezdésének előkészítése.

Az osztályfőnöki óra lehetőséget ad az iskolai közösségi programokhoz történő kapcsolódás előkészítésére, tervezésére, az ünnepélyeken, megemlékezéseken a csoport szerepvállalására.

5. évfolyam

Témakör	1. Beilleszkedés – Alkalmazkodás	Javasolt óraszám: 16 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szabályok, helyes napirend ismerete, kialakítása.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

Fejlesztési tevékenységek

A szabályok megbeszélése, betartása
Helyes napirend kialakítása segítséggel.
Veszélyes helyzetek elkerülése, segítséggel.

Fejlesztési ismeretek

Házirend.
Tűz- és balesetvédelem.
Napirend. Tanórán kívüli elfoglaltságok.
Tanulói tevékenység
A házirenddel kapcsolatos kérdések megvitatása (kérdések megfogalmazása).
A szabályok megvitatása.
Időbeosztás, órarend betartása tanári segítséggel.
Kapcsolatépítés, aktív együttműködés.
Veszélyforrások felismerése, megvitatása.

Fogalmak	szabály, veszély, tűz, baleset, óra, tanóra, hiányzás, szabadidő
----------	--

Témakör	2. Önismeret – Testi és lelki egészség	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Mondanivaló árnyalt közlése szóban és írásban. Reális önismeret kialakítása.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
Fejlesztési tevékenységek		
Tulajdonságok megnevezése. Jó és rossz elkülönítése. Saját tulajdonságaim.		
Fejlesztési ismeretek		
Önjellemzés Milyennek látom társaimat, ők hogy látnak engem? Tulajdonságok összehasonlítása.		
Tanulói tevékenység		
Saját tulajdonságok számbavétele, feltérképezése (külső- és belső tulajdonságok), fénykép nézegetése: rég – új, mi változott? Jó – rossz, helyes – helytelen, hiba – bemutatása helyzetgyakorlatokban.		
Fogalmak	jó, rossz, tulajdonság, helyes, helytelen, elemzés, önelemzés.	

Témakör	3. Aktuális témák	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Osztályközösséget alakítani. Egyéni és társadalmi ünnepeket ismerni, számon tartani.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
Fejlesztési tevékenységek		
Szűkebb és tágabb közösségét megismerni, annak életét, történéseit figyelemmel kísérni. Tanári segítséggel aktivitást és együttműködést tanúsítani. A közös eseményeken aktív részvétel.		
Fejlesztési ismeretek		
A közösség életében adódó aktuális, váratlan események kezelési módjának elsajátítása segítséggel.. Egyéni és közösségi ünnepek, események ismerete, és felkészülés a közösség alkalmaira (ünnepélyek, külső programok).		
Tanulói tevékenységek		

<p>dekoráció készítése, öltözék megválasztása, a közös élmények megbeszélése, az elkészült fotók, felvételek közös megtekintése, a látottak megvitatása.</p> <p>Aktív részvétel ünnepeken (családi és közösségi alkalmakon), az ünnepnek megfelelő szokások, külsőségek megtartása segítséggel (vendégvárással kapcsolatos teendők, ünnepi műsorban szerepvállalás, fényképezés, beszámoló szóban az eseményről).</p>	
Fogalmak	Az ünnepekkel, eseményekkel, osztályközösséggel kapcsolatos fogalmak köre.

Összegzett tanulási eredmények az ötödik évfolyam végén	A tanuló képes segítséggel az osztályközösség és viselkedéskultúra alakítására, a veszélyforrások elkerülésére, a szabályok alapvető betartására. aktívan részt venni képességeihez mérten az intézmény és a lakóhely életében.
---	---

6. évfolyam

Témakör	1. Beilleszkedés – Alkalmazkodás	Javasolt óraszám: 16 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szabályok, helyes napirend ismerete, kialakítása.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
Fejlesztési tevékenységek		
<p>A szabályok elfogadása. Helyes napirend kialakítása. Veszélyes helyzetek elkerülése.</p>		
Fejlesztési ismeretek		
<p>Házirend. Tűz- és balesetvédelem. Napirend. Tanórán kívüli elfoglaltságok. Tanulói tevékenység A házirenddel kapcsolatos kérdések megvitatása (kérdések megfogalmazása). A szabályok megvitatása. Időbeosztás, órarend. Kapcsolatépítés, aktív együttműködés. Veszélyforrások felismerése, megvitatása.</p>		

Témakör	2. Önismeret – Testi és lelki egészség	Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Mondanivaló árnyalt közlése szóban és írásban. Reális önismeret kialakítása.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Tulajdonságok megnevezése. Jó és rossz elkülönítése. Saját tulajdonságaim.</p> <p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Önjellemzés, reális önértékelés. Milyennek látom társaimat, ők hogy látnak engem? Tulajdonságok összehasonlítása.</p> <p>Tanulói tevékenység</p> <p>Saját tulajdonságok számbavétele, feltérképezése (külső- és belső tulajdonságok), fénykép nézegetése: régi – új, mi változott? Önjellemzés készítése és megismertetése a társakkal (önelemzés). Jó – rossz, helyes – helytelen, hiba – bemutatása helyzetgyakorlatokban</p>		
Fogalmak	jó, rossz, tulajdonság, helyes, helytelen, elemzés, önelemzés.	

Összegzett tanulási eredmények a hatodik évfolyam végén	A tanuló képes az osztályközösség és viselkedéskultúra alakítására, a veszélyforrások elkerülésére, a szabályok alapvető betartására. aktívan részt venni képességeihez mérten az intézmény és a lakóhely életében.
---	---

7. évfolyam

Témakör	1. Beilleszkedés – Alkalmazkodás	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szabályok ismerete és betartása, veszélyhelyzetek felismerése, előkészület a pályaválasztásra.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
<p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Az iskolai és otthoni szabályok követésének kialakítása. Veszélyhelyzetek felismerése és azok elkerülése. Ismeretek a készségfejlesztő iskolai képzésekkel kapcsolatban.</p> <p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Iskolai és otthoni szabályok. Tűz- és balesetvédelem. Gyakorlati tantárgyakkal kapcsolatos képességek feltérképezése (kézügyesség, kitartás, pontosság, megbízhatóság).</p> <p>Tanulói tevékenység</p> <p>A házirenddel kapcsolatos kérdések megvitatása (kérdések megfogalmazása). A szabályok megvitatása. Segítségkérés veszélyhelyzetben.</p>		
Fogalmak	Kötelező tanóra, igazolt-igazolatlan hiányzás, szabály, veszély, mentők, tűzoltó, rendőrség, továbbtanulás.	

Témakör	2. Önismeret – Testi és lelki egészség	Javasolt óraszám: 21 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Reális önismeret. Törekvés a káros szokások elkerülésére.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
Fejlesztési tevékenységek		
<p>Reális önismeret kialakítása segítséggel. Az egészség fogalmának ismerete, fontosságának felismerése.</p> <p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Önjellemzés, reális önértékelés segítséggel.. Testi, lelki bántalmak, sérelmek következményei. Az emberi természet megnyilvánulása, a helyes életvezetés kialakítása.</p> <p>Tanulói tevékenység</p> <p>Önjellemzés készítése és megismertetése a társakkal (önelemzés).</p>		

Összegzett tanulási eredmények a hetedik évfolyam végén	A tanuló képes képességeihez mértén a reális önértékelésre az osztályközösség és viselkedéskultúra alakítására, a káros szokások felismerésére, a veszélyforrások elkerülésére, a szabályok alapvető betartására.
---	---

8. évfolyam

Témakör	1. Beilleszkedés – Alkalmazkodás	Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Szabályok ismerete és betartása, veszélyhelyzetek felismerése, előkészület a pályaválasztásra.	
Fejlesztési ismeretek és tevékenységek		
Fejlesztési tevékenységek		
Az iskolai és otthoni szabályok követésének kialakítása. Veszélyhelyzetek felismerése és azok elkerülése. Ismeretek a készségfejlesztő iskolai képzésekkel kapcsolatban.		
Fejlesztési ismeretek		
Iskolai és otthoni szabályok. Tanulói jogok és kötelezettségek. Tűz- és balesetvédelem. A továbbtanulással kapcsolatos ismeretek. Gyakorlati tantárgyakkal kapcsolatos képességek feltérképezése (kézügyesség, kitartás, pontosság, megbízhatóság).		
Tanulói tevékenység		
Segítségkérés veszélyhelyzetben. Kérdések megfogalmazása a továbbtanulással kapcsolatban (pályaorientáció, alkalmasság). Saját képességek tudatosítása a pályaválasztás érdekében.		

Fogalmak	Kötelező tanóra, igazolt-igazolatlan hiányzás, szabály, veszély, mentők, tűzoltó, rendőrség, továbbtanulás.
----------	---

Témakör	2. Önismeret – Testi és lelki egészség	Javasolt óraszám:21 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Reális önismeret. Törekvés a káros szokások elkerülésére.	

Fejlesztési ismeretek és tevékenységek	
<p>Fejlesztési tevékenységek</p> <p>Reális önismeret. Az egészség fogalmának ismerete, fontosságának felismerése. A káros szenvedélyek kialakulásának elkerülése.</p> <p>Fejlesztési ismeretek</p> <p>Testi, lelki bántalmak, sérelmek következményei. Az emberi természet megnyilvánulása, a helyes életvezetés kialakítása. Veszélyeztető tényezők, a káros hatások kivédése, kialakulásuk megelőzése. Dohányzás. Alkoholizmus. Káros közösségek hatása.</p> <p>Tanulói tevékenység</p> <p>Önjellemzés készítése és megismertetése a társakkal (önelemzés). Szituációs gyakorlatok a káros hatásokkal való találkozásokról, hogyan lehet kikerülni a fenti helyzeteket (alkohol, cigaretta és drog visszautasítása), a napirend és az egészséges életmód segítségével.</p>	
Fogalmak	Konfliktuskezelés, egészségmegőrzés, függőség, elkerülés, megelőzés.
Összegzett tanulási eredmények a nyolcadik évfolyam végén	A tanuló képes képességeihez mérten a reális önértékelésre az osztályközösség és viselkedéskultúra alakítására, a káros szokások felismerésére, a veszélyforrások elkerülésére, a szabályok alapvető betartására.

A pedagógiai program elfogadásának szabályai, hatályba lépése

A Pedagógiai Program tervezetét az intézmény vezetője és az erre kijelölt munkacsoport készíti el, melyet a nevelőtestület véleményez. A módosító javaslatok figyelembevételével az intézmény vezetője készíti el a pedagógiai program végleges tervezetét.

A tervezetet véleményezi a diákönkormányzat, az intézményi tanács, közalkalmazotti tanács, az iskolai szülői szervezet.

A Pedagógiai Programot az iskola nevelőtestülete fogadja el, és az intézmény vezetője hagyja jóvá.

Amennyiben a nevelőtestület nem fogadja el a Pedagógiai Programot, köteles véleményét eljuttatni az intézmény vezetőhöz 15 napon belül, aki a véleményeket egyezteteti, összesíti.

Az iskola pedagógiai programját vagy annak módosítását, a jóváhagyást követően kell bevezetni.

A Pedagógiai Program hatálya kiterjed a tantestület valamennyi tagjára, a tanulókra, szülőkre, és az intézmény egyéb dolgozóira.

A Pedagógiai Program azon rendelkezéseire, amely a fenntartónak többletkötelezettséget jelent, be kell szerezni a fenntartó egyetértését.

A pedagógiai program ellenőrzése

A Pedagógiai Programban megfogalmazott alapelvek, célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület és a fenntartó vizsgálja. A nevelők szakmai munkaközösségei és a nevelőtestület minden tanév végén a pedagógiai munka elemzése, értékelése és hatékonyságának vizsgálatában írásban értékelik a pedagógiai programban megfogalmazott alapelvek, célok és követelmények megvalósulását.

A pedagógiai program felülvizsgálata, módosítása

Az érvényben lévő pedagógiai programot kötelező felülvizsgálni, módosítani

- jogszabályi változás esetén
- ha a fenntartó, az igazgató, a nevelőtestület bármely tagja, a diákönkormányzat, a szülői szervezet kezdeményezi.

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

Az iskola pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető. A pedagógiai programot a jóváhagyását követő nap nyilvánosságra kell hozni, melyről az intézmény vezetője intézkedik.

A pedagógiai programot az alábbi helyekre helyezzük el:

- fenntartó székhelye
- intézményvezetői iroda
- tanári szoba
- titkárság irattára
- iskola könyvtára
- iskola honlapja
- KIR közzétételi lista

A pedagógiai program tanulókra és szülőkre vonatkozó fejezeteinek főbb pontjait minden tanév elején ismertetni kell a tanulókkal, az első szülői értekezleten a szülőkkel.

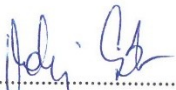
A pedagógiai programról minden érintett tájékoztatást kérhet: az intézményvezetőtől, az intézményegység-vezetőktől, munkaközösség vezetőktől előzetes időpont egyeztetés után.

Záradékok

Az intézményben működő egyeztető fórumok nyilatkozatai

A Pedagógiai Programot az intézmény Diákönkormányzata 2020. év szeptember hó 01. napján tartott ülésén véleményezte, melyet aláírással tanúsítok.

Kelt: Budapest, 2020. év szeptember hónap 01. nap

.....
Diákönkormányzat képviselője

A Pedagógiai Programot a Szülői Szervezet 2020. év augusztus hó 28. napján tartott ülésén megtárgyalta. Aláírással tanúsítom, hogy a Szülői Szervezet véleményezési jogát jelen Pedagógiai Program felülvizsgálata során, a jogszabályban előírtaknak megfelelően gyakorolta.

Kelt: Budapest, 2020. év augusztus hónap 28. nap

.....
Szülői Szervezet képviselője

A Pedagógiai Programot az Intézményi Tanács 2020. év augusztus hó 27. napján tartott ülésén megtárgyalta. Aláírással tanúsítom, hogy az Intézményi Tanács véleményezési jogát jelen Pedagógiai Program felülvizsgálata során, a jogszabályban előírtaknak megfelelően gyakorolta.

Kelt: Budapest, 2020. év augusztus hónap 27. nap

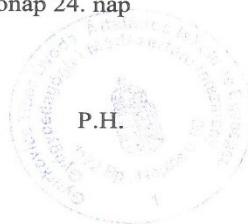

.....
Intézményi Tanács képviselője

A pedagógiai program elfogadásáról és jóváhagyásáról szóló záradék

A Pedagógiai Programot az intézmény nevelőtestülete 2020. év augusztus hó 24. napján tartott értekezletén elfogadta.

Kelt: Budapest, 2020. év augusztus hónap 24. nap

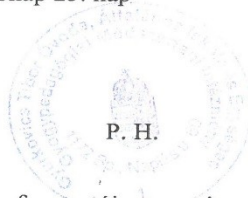

.....
hitelesítő nevelőtestületi tag

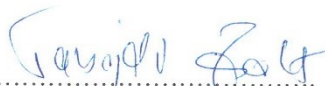

.....
hitelesítő nevelőtestületi tag

A Pedagógiai Programot jóváhagyom.

Kelt: Budapest, 2020. év augusztus hónap 25. nap

.....
Intézményvezető

A Pedagógiai Programot az intézmény fenntartója ..... év ..... hó ..... napján jóváhagyja.

Kelt: ....., ... év ..... hónap ..... nap

.....
Tankerületi Igazgató